

گۆقاری

گهلاویژ

گۆقاری

گه لاویژ

به رگی یازدهیه م / به شی یه که م

ژیاننامه و پیوست

ئاماده کردن

سدیق سالح ره فیق سالح

عه بدولتلا زهنگه نه

سەرپەرشتی له چاپدراوه کانی بنکه: سدیق سالح

زنجیره: ١٧٥

کتیب: گوڤاری گه لاویژ

به‌رگ: یازدهه‌م

ئاماده‌کردن: سدیق سالح، ره‌فیک سالح و عه‌بدوللا زه‌نگه‌نه

پیتچین: لاس، سه‌هه‌ند

له‌قالبدان: لاس

رووبه‌رگ: ئه‌هه‌د سه‌عید

تیراژ: ٦٠٠

ژماره‌ی سپاردن: ٢٩٥ ی سالی ٢٠١٦ ی به‌رپه‌به‌رایه‌تی گشتی کتیب‌خانه گشتیه‌کان

سالی چاپ: ٢٠١٦

جیبی چاپ: هه‌ولیر، چاپخانه‌ی رۆژه‌لآت

له‌بلاوکراوه‌کانی

بنکە ی ژین

بۆ بووژاندنه‌وه‌ی که‌له‌پووری به‌لگه‌نامه‌یی و پوژنامه‌وانیی کوردی

عێراق: هه‌رمێ، کوردستان، سلێمانی؛ شه‌قامی ١١ په‌مه‌گروون، گه‌به‌کی ١٠٧ به‌راوان، ته‌لاری ژین- ته‌نیشتی مرگه‌تی شیخ فه‌رید
ته‌له‌فون: ٠٥٣٣٠١٢٩٢-١، ئاسیا: ٠٧٧٠١٤٨٤٦٣٣، یان ٠٧٧٠١٥٦٥٨٦٤، کۆره‌ک: ٠٧٥٠١١٢٨٣٠٩ ژ سنووقی پۆست: ١٤ به‌ختیاری
پینکه: www.binkeyjin.com، ئاونه‌شانی ئه‌نگه‌زانی: info@binkeyjin.com

خه‌رجیی له‌چاپدان له‌ بودجه‌ی پوژوه‌ی (سلێمانی):

پایته‌ختی رۆشنیبری هه‌ریمی کوردستان (کیشراوه

به رگی یازدهیم

ژیاننامه و پیوست

گه لاویژی دیرین چۆن هه ئهات؟*

ئىبراهيم ئەحمەد

لهو كاتهوه كه بىرم له دواپۆژى خويندى خۆم كردهوه، پۆژنامه چيتم لا خۆشترين كار بوو كه بىكهم. ئەگەرچی مام "پهزمى فهتاه"، كه خۆى ناردبووميه بهر خويندى و يارمهتیی ئەدام، نيازى ئەوه بوو كه بىم به دكتور و خۆى پيشان ئەدا كه ئەگەر له (طبييه) بهغداش وهرنهگىرام، بمنييرتته بهيرووت، بهلام من هەر لهسەر ئامانجى خۆم سوور بووم. بۆيه كه له خويندى (ناونجى) بوومهوه، لهباتيى ئەوهى كه بچمه (لقى عىلمى) له خويندى (سانهوى) دا بۆ ئەوهى لهپاشا وهرگيريم له (كوللييه) طبييه، وهكوو مام ئەيويست، من چوومه (لقى ئاداب)، چونكه تهنيا دهرچووى ئەو لقه له (كوللييه) حقووق) قبول ئەكرا و هەر ئەو كهسانهى لهو (كوللييه) بهرتهچوون، بۆيان ههبوو مافى خاوهنيهتى و بهرپرسيارى گۆقار و پۆژنامه دهرکردن وهرگرن. ههچهند مام ئەم كارەى منيشى پى خۆش نهبوو، بهلام پووناكيرييهكهى واى لى كرد هەر زوو ليم ببووريت و دان بهوهدا بنى كه مافى دواپۆژ ههلبژاردن - سهرتهنجام - هەر ئەبى به دهست ئەو كهسه خۆيهوه بى.

(سانهوى) م پرايهوه و چوومه (حقووق)، هەر بىرم لهوه ئەكردهوه كه زوو دهرچم و داواى وهرگرتنى گۆقارىكى كوردى بكهم. هەر ئەو كاتهش ناويكم بۆ ئەدۆزيبهوه. لهگهڵ ئەمهشا كه دهرچووم، تووشم بوو به تووشى موخاكهमे و كهشمهكەشى (الأكراد والعرب) هوه، ئەو ناميلكەيهى حوزهيرانى ۱۹۳۷، واته له مانگى پرايهوهى خويندنهكهما، بلاوم كرىوهوه. كيشهكه له سهههتاي ۱۹۳۸ دا له بهغدا به سهركهوتنى من دوايى هات. ئيتر زوو گهپامهوه سليمانى و لهوى لهگهڵ ههندى دۆست و هاوبير و ناسياوما، وهك "گۆران" و "حاميد فههه" و "مستهفا سايب" و "كاميل حهسن" و ئەوانه، له بارهى نيازهكهمهوه قسهه كرد. ههمويان پهسهنديان كرد و ئامادهيى خۆيان دهرپرى بۆ ئەوهى هەر يهكهيان ئەوهندهى پى بكرى، يارمهتيم بدات و لهسەر ناوى گۆقارهكەش پركهوتين كه "گه لاويژ" بى و ئەم ناوهش "گۆران" پيشنيزى كرد. دواى ئەمه نامهى داخوازم نارد بۆ وهزارهتى ناوهوه له بهغدا.

* سههچاوه: گۆقارى "گه لاويژى نوئى"، سليمانى، ژماره ۴، سالى يهكهم، تشرىنى دوهمى ۱۹۹۷، ل ۶-۱۹.

ئەوندەى نەخايان بانگىكرام بچم بۇ لاي "مەجىد يەققوبى"ى مۇتەسەپرىفى سلىمانى. بۇ ئەمەش ئەبوو لە پىشا بچمە لاي (مودىرى تەحرىر)ەكەى، كە ناوى "مەمەد باشقە" بوو. كە چووم، ھەر زوو پىيى وتم كەوا بانگىكرەكەم پەيوەندىى بە داواى دەركردى گۇقارەكەو ھەيە و بردمىە لاي "مەجىد بەگ". ئەویش بە شىوہەكى دۇستانە ھاتە سەر باسى گۇقار داواكرەكەم و بە سەر بەستى وتى: ((بۇ يەككى كە بىھوئى خزمەتى مىللەتەكەى بكا، ئەمە كارىكى بئىكەلكە و چاكرىن ئىش ئەوہە كە ببىت بە فەرمانبەر و يارمەتىى ئىمەومانان بدات. بۇ نمونە، ئىستە ئەوا چەند مانگىكە شوپنى (مودىرى ناحىيەى سەرچنار) چۆلە و من ھەر چەند ئەكەم و ئەكۆشم، يەككىكى چاكام دەست ناكەوئى كە دۇنيام كا لەوہى دۇسوزى ولاتەكەيەتى. ئەمە ھەلىكى باشە بۇ منىش و بۇ تۆش. وەرە ھەر ئىستە ببە بە (مودىرى سەرچنار)، مانگانەكەت جارئ (۱۸) دىنارە و شوپنى كارەكەشت ناوشارى سلىمانىيە، واتە لە مالى خۇتا ئەمىنىتەوہ. بە قسەى من ئەكەى، بئىسىودوو ئەم وەزىفەيە وەرئەگرىت و لەو رىيەوہ بە راستى خزمەتى مىللەتەكەت ئەكەيت، نەك لە پىيى رۇژنامەدەركردن و گۇقار و شتى وا بئىفەرەوہ. ئەمە جگە لەو دوواپۇژە خۇشەى كەوا لەم جۇرە كارانەدا چاوەروانت ئەكا)).

داواى ئەم جۇرە قسانە، مەجىد بەگ كە دىيى من ھەر سوورم لەسەر داواى خۇم، بە نابەدلىيەوہ وتى: ((باشە، ئارەزووى خۇتە. من ھەر ئەوہم لەدەست دئى كە پىم وتى. بۇ داخوازىيەكەشت، ئىمە وەزارەت چىيى لى داوا كرديوين، جى بەجىيى ئەكەين و بويانى ئەنئىرىنەوہ. ئىتر دان و نەدانى مافى رۇژنامەدەركردن بەدەست ئەوانە)).

پاش ۸-۹ پۇژ، چوومە لاي مەمەد بەشقە، تا بزانم وەرەمى وەزارەت چى بووہ؟ پىيى وتم: ھىشتا ھىچ وەرەمىكەم بۇ نەھاتوہ. بەلام ئەو لەو باوەرەدايە كە داخوازىيەكەم

¹ ئەم پىاوە كوردىكى فەلىلى بوو، لە يەكەم قوتابخانەى كوردىدا كە لە لاين "مىجەر سۇن"ەوہ دانرابوو لە سلىمانى، كرابوو بە مامۇستا و لەگەل مىجەر سۇنىشدا دەستى ھەبوو لە دانانى (ئەلف و بابەكى كوردى) بۇ نووسىنى زمانى كوردى. لىرەدا پىويستە ئەوہ بلىم كە ئەگەر پىشتىوانىيى ئەم نەبووايە، ھەرگىز "كەلاويز" لە ناسمانى ئەدەبى كوردىدا ھەلنەئەھات. كە ئەمە شاىەنى سوپاسى ھەموومانە. بەلام من خۇم زياتر لەوہش قەرزارىم، چونكە پەيوەندىيەكەى لەگەلما ئەوہندە پتەو كرديوو، كاتى كە بەرپرسىارى سانسورى چاپەمەنىيى بىگانە بوو لە بەغدا لە سەرەتاي پەنجاكانا، ھەر چەند بچوومايە لاي، ھەموو پەرەتووك و گۇقار و رۇژنامە قەدەغەكرادەكانى ئەخستە بەر دەستم، كە بە ئارەزووى خۇم لىيان ھەلگرم، تەننەت ھەندئ لەو نامە نەئىنيانەشى نىشان ئەدام كە پەيوەندىيان بە كوردەوہ ھەبوو، بە نىازى كەلكئى وەرگرتىيان بۇ خزمەتى كوردايەتى.

پهسەند ناکرئ. به دەم ئەم قسانەوه، دۆسیههکی دهرهینا و نامهیهکی مودیری پۆلیسی بۆ خویندمهوه، که له بارهی منهوه تیا نووسیوو: ((داواکاری گۆقارهکه یهکیکه لهوانه ی کهوا لایهنگری بیر و باوهری کوردایهتین- انه من الذین یمیلون الی الفکره الكردیه)). ئەمه و چهند قسهیهکی وای تیا نووسیوو.

شایانی سهرنج به لای منهوه، ئەوه بوو که ئەم قسانه ی مودیری پۆلیس محهمەد باشقه ی نهک هەر گه یاندبووه ئەو باوهری که به هیچ جوړی داخوازییهکه م پهسەند ناکرئ له لایه ن وهزارهتوه، رهخنهیهکی ئەوهنده زیرهکانهشی ئی گرت که منی هەر چهپهسان. به تووره یییهکه وه که لیم نه دیبوو، وتی: ((بروانه ئەم کاربه دهستانه چهنده نزم، ده هینده کهرن! ئەوته به یهکیکی کورد ئەلین (لهوانه یه که مهیلی کوردایهتییان ههیه)، نازانن ئەم قسهیه ئەبئ هەر به بیگانه بگوترئ و ئەبوو ئەوان پییان خوش بئ که تو وای بی، نهک بیکه ن به تاوان بوئ، چونکه شتیکی ئاشکرایه که ئەرکی سهرشانی هه موو مروقیکی به شهرف ئەوهیه که ئاماده بئ سهرومائی فیدا بکا له ریگه ی خزمهتی گهل و نیشتمانکهیا و شهرمه ئەگهر هەر لایهنگری بئ)).

ئەم قسهیه، محهمەد باشقه ی له لا کردم به کوردیکی دلسۆزیش، که تا ئەم کاته هەر به پیاویکی پاک و چاکم ئەزانی و بهس.

ئەوهنده ی نهخایاند که له لایه ن وهزارهتی ناوهوه ئاگادار کرام کهوا مافی گۆقاردهرکردنم نادریئتئ. چهند مانگی تی په پری بهسەن ئەمه دا، بهلام من هەر داخی ئەوه م ئەخوارد که چۆن حکوومهت نهیهیشت بگه م به خوشتترین ئاواتی ژیانم و ئەمه م زۆر جار بۆ محهمەد باشقه دهرئه پری له و کۆبوونه وه مانا که له پوژئ قسه جوانه کهیه وه به جوړیکی زۆر نهینی دهستان پئ کردبوو. زۆر ئیواره ی ههینی له لای (باخی مهلیک) و ئەو شوینانه ی که ی سهرووی سلیمانی، یه کتریمان ئەدی. ئیمه هەر زوو ئەکهوتینه قسه و دهردی دل بۆ یهک هه لپشتن بهوپه پری سهربهستییه وه. بهم چهشنه کاتیکی خوشتمان بهسه ر ئەبرد، بهبئ خواردنه وه و شتی وا و بهر له وه ی شه و دابئ، بلاوه مان ئی ئەکرد و هەر کهسه مان به لایه کا ئەگه راپه وه بۆ مائی خوی، ئەگه رچی خانووه کانیشمان له یهک نزیک بوون. له م کاتانه دا پوژئ له مال بووم، له دهرگا درا، خۆم چووم کردمه وه. دیم محهمەد باشقه یه. به سه رسورمانه وه لیم پرسئ: ها، چی بووه؟ وتی: هاتووم مژده یه کت بده مئ. پیاویک کراوه به (مودیری دیعایه و نهشر)، که دۆستیکی زۆر نزیک و دلسۆزمه. ناوی "تالیب موشتاق" ه، سبهینی وه ره لام بۆ دائیره، به بهرچاوی خۆته وه تهله فونی بۆ

ئەكەم بۇ پىرۇزىيە ئىكردىنى و باسى ئىجازەتى گۇقارەكەشى لەگەل ئەكەم. بىگومان
هەرچىلى لەدەست بى، ئەيكا بۇمان، زۇر پىياوئىكى چاكە.

هەمووى ھەقتەيە بەسەر تەلەفون كىردنەكەيا تىنەپەرىبوو، كە ئىجازەتى دەر كىردىنى
گۇقارى "گەلاوئىژ" م پى گەيشت. هەر زوو مژدەم دا بە دۇست و ناسىاودەكانم. هەموويان
گەشانەو و هەر زوو كەوتىنە باسى دەر كىردن و مەسرف و شوئىنى دەر كىردنەكەي.
هەندىكمان ئەيوست لە سلىمانى لاي "پىرەمىرد" چاپى بكەين كە چاپخانەيەكى تازەتى
كەرىبوو. هەندىكى ترمان كە منىش لەمانە بووم، ئەمانويست لە بەغدا چاپ بكرىت، بە
تايبەتى لە چاپخانەي (النجاح) كە كارى چاپەمەنىيە لە هىي پىرەمىرد پىشكەتووتر بوو.
جگە لەوەي كە من خۇم بە قەرزارى ئەزانى، چونكە لە پرووى چاپ كىردىنى (الأكراد
والعرب) هەكەمەو و دوچارى هەندى سەرىشەم كىردبوو. لە پاش وت وويژىكى زۇر بىر بار درا
كەوا هىچ نەبى جارى با لە سلىمانى چاپى بكەين و لەم پروەشەو مەن چوومە لاي
پىرەمىرد، (سەنەد) مان نووسى وە كەوتمە كەرسە كۆكردنەو. مەن خەرىكى ئەم ئەركە
خۇشە پىرەدەلەي خۇم بووم، لە ناكاو لە دوايىي مانگى ئابى ۱۹۳۷ دا نامەيەكم لە
وەزارەتى دىفاعەو بۇ ھات، تىا داوام ئى كرابوو كەوا پىيوستە لە ۱۷ مانگى ئەيلوولدا
بچمە بەغدا بۇ كولىيەي عەسكەرىيە بۇ زابىيى ئىحتىيات. ئەم نامەيە ھەرسى بە ھەموو
ھىوا و ئاواتىكم ھىنا. ئەوەي حالەكەي ناخۇشترىش كىرد، ئەوە بوو كەوا ھىتلەر لە
۱/۹/۱۹۳۹ دا ھەلى كوتايە سەر پۇلۇنيا و ئاگرى دووم شەرى جىھانىي ھەلگىرساند.

بە ناچارى دەستم لە ھەموو شتى ھەلگىرت و لىم دا چووم بە دەنگ نامەكەي
وەزارەتى دىفاعەو و لە رۇژى ۱۷/۹/۱۹۳۹ وە دەستمان كىرد بە مەشق و خوئىندن.

ئەم ژيانە تازە و سەير و پىرەنەھاتووە و ئەو ھاوپى زۇرە تازە نەناسىاودى
دەوروبەرم، ئەوەندە سەريان قال كىردبووم، هىچ شتىكى ترم لە بىر نەمابوو. تا لەپىر
نامەيەكم لە مامۇستا بەشقەو بە دەستى بۇ ھات، تىايا پىم ئەلئىت: ((وا خەرىكە ۶ مانگ
بەسەر وەرگرتنى ئىجازەتى گەلاوئىژ تىنەپەرى و ئەمەش بەپىيى قانونى چاپەمەنى، ئەبى
بە ھوى لەدەست چوون و پووجەل بوونى ئىجازەكەت. بۇيە -ھەر چۇنىك بوو- ئەبى
ھەول بەدى بەر لە تىپەرىبوونى ۶ مانگ، ھەر -ھىچ نەبى و بە چەند لاپەرەيەكەيش بىت-
ژمارەيەكى ئى دەر كەي. ئىتر دواي ئەوە دەرىشى نەكەي، قەيناكات، چونكە ئىجازە و
ئىمتىيازەكەت ئەچەسپى و ئەبى بە ھىي خۇت)).

پاش ئەم نامەيە بە گورجى كەوتمە تىكۆشان و لەو كەرسانەى كە لە سلیمانى ئامادەم كەردبوو، لەگەل هەندى نووسینی تر توانیم بەشى ژمارەيەك بەرھەم كۆيەكەمەو، ئەگەرچى گۆقارەكە تىكرا وەكوو ئەو نەئەبوو كە من ئاوات و نیازی بلاوكردنەویم بوو، بە تايبەتى لەو بارەيەو كە من دامنابوو لە ھەموو پرويەكەو وەك گۆقارى بەناوبانگی Readers Digest كە باشترین گۆقار بوو بە لامەو، ھەر چۆنيك بوو ژمارەى (۱)ەمى گەلاويژم لە كانونى يەكەمى ۱۹۳۹دا خستە بازارەو. (۶۰۰) ژمارەم ئى دەرکرد. بەشى ھەرەزۆرىم بە بەستە نارد بۆ دۆست و ناسياوەكانى دەرەوئى بەغدام و ھەنديكيش خۆم بە دەست يا بە پۆستە و بە ھۆى ھاوړى و ناسياوەكانمەو گەياندمە دەست خویندەوار و فەرمانبەرە ناسراوە كوردەكانى بەغدا.

ليڤەدا حەز ئەكەم باسى رەئىكى سەيرى خۆمتان بۆ بكەم لە بارەى باوەركردنەو بە دەستى دريژى (پيکەوت)، نەك ھەر لە ژيانى خەلكدا، تەنانەت لە نووسين و شيعر و پەرتووك و گۆقار و بگرە لە بارەى سەگ و پشيلە و مەل و دار و درەختيشەو. بۆ نمونە، ئەو ناكۆكى و پرق و كينە و درۆودەلەسەيەى دژى ناميلكەى (الاکراد والعرب)، دەنگى دايەو لە كاتى بلاوكردنەويا و تا ماوہيەكى زۆرىش داوى ئەو و ئەو خۆشەويستى و تاسووق و گەرمى و دلسۆزى و پشتيوانىيەى بەرامبەر بەم ژمارەيەى "گەلاويژ" نيشان درا، خەلكى وا كەوتە پشتگرى و ئامادەبوون بۆ يارمەتيدانى، كە بە خەوى شەوانيش بە خەيالما نەئەھاڤ كە ھەر چاويكيشى پيا بخشين.

ھەمووى ھەفتەيە بەسەر بلاو بوونەوئى گەلاويژا تىنەپەريبوو، كەوا ئاميرليوا "بەھاڤەدين نوورى"، كە ئەوسا - وەك يىرم يىت - جيگرى (بەريوہبەرى گشتىي شەمەنەفەر) بوو، داواى كرد كە بچمە لاى و چووم. پاش پيروزاباييەكى گەرم، ليى پرسيم كە چاپكردنى گەلاويژ چەندى تىچوو و چۆن پارەكەيت دەست كەوتوو؟ منيش پاستيەكەم پى و ت: كەوا ھەمووى ۶-۷ دیناریكى تىچوو و پارەكەشم لە يەك دوو دۆست و ناسياو و نووسەرانی گۆقارەكە وەرگرتوو. كە ئەمەى بيست، پيى و ت: ((بۆ ئەوئى گۆقارەكە پيشكەوئى، پيويست بە پارەى زياتر ھەيە و من لەمەولا ھەموو مانگى ۱۰ دینارت بۆ كۆنەكەمەو لە كوردە ناودارەكانى ناسياوم)) و بۆ ژمارەى داھاتوو (۱۰) دینارەكەشى دامى. نەك ھەر ئەم بەشى ھەرەزۆرى ئەو كوردە ناودارانەى تا ئەوسا خويان لە ھەموو كارى دوورئەخستەو كە پەيوەنديى بە كوردەو بووايە، ھەر يەكە بە جوړى

کهوتنه پشتگرتنی. هوی ئەم بەپیره وههاتنه گەرم وگورە هەرچیبهک بوویت، لام وایه کات و شوین و هەل و مەرج، واتە (رێکەوت)، دەستیکی درێژی هەبوو تیا یا.

ئەم پشتگریه زۆره وای ئی کردم بیرئ له چۆنیهتی دەرکردنی ژماره ی دووم بکه موه کهوا خه لک به دل و گیان چاوه پروانی ئەکه ن. کۆسپی گه وره له رێگه ما، ئەوه بوو که شهو و رۆژ من به درێژیی کات، تا ته نانه ت رۆژانی هەینیش، هەر له کوللییه بووم، ماوه ی بیرکرنه وه شم نه بوو. به لام باش بوو زوو زانیم که هه ندئ کەس رێگه یان دراوه که له پاش نیوه رۆی پینچ شه ممه وه تا به یانی شه ممو له مائی خزمیان بن. منیش به فیل خزمیکم بۆ خۆم په یاکرد و ئەو مافه ی ئەوانم وەرگرت. ئەو ماوه یه ش به س بوو بۆ فرمانه که ی من و توانیم ژماره یه کی که ی گه لاویژ بلاوبکه موه.

دوای دەرچوونی ئەم ژماره یه، کۆسپییکی ترم هاته وه رئ، ئەویش برانه وه ی (٦) مانگه که ی مەشق و خویندنه که مان بوو و من کرام به (مولازم سانی) و ئیتر ئەبوو (٣) مانگ له یه کئ له هیزه کانی سپای عیراقا خزمه ت بکه م، که ئەمه ش به یه کجاری رێگه ی نه ک هەر دەرکردنی "گه لاویژ"، هیی هه موو جوړه چالاکیه کی تایبه تی و کۆمه لایه تیشی ئی ئەبردمه به ست، چونکه که س نازانی بۆ کویم ئەنیرن. منیش بۆ خوڤرگارکردن له م که شه مکه شه، په نام برده بهر "به هادین نووری" ی ئاشنام که به شکوو ئەو به هوی زاپته گه وره کاربه ده سه تکهانی دۆسته وه بتوانئ وا بکا که له به غدا بمه یلنه وه، ئەوسا خۆم هه لئیک تر ئەده م بۆ بلاوکردنه وه ی گه لاویژ خواوراستان کردی، هەر زوو مژده ی له به غدا مانه وه می دامئ. به لام هه مووی پاش چه ند رۆژیک، فه وچه که مان بۆ به رگری لافاوی رووباری فورات، ئیردرا بۆ (قه لووجه).

پانزه بیست رۆژی له وی مامه وه. هەر ئەوه بوو شی ت نه بووم. به لام به شتیکا به ختم بوو، دکتۆره که ی له گه لمان بوو، ئەویش (ئیحتیاط) بوو؛ ئەوه نده هات وچۆم ئەکرد، بووین به هاوڤئ. شه وی به ته نیا پیکه وه بووین، به درێژی باسی حالئ خۆم بۆ کرد. که ئی بوومه وه، پیاوانه هاته قسه و به لئینی دامئ که وا سه ینی بمنیرئته وه بۆ به غدا و له وی ش بمخه نه خه سه تخانه ی عه سه کری، تا ماوه ی (خزمه ت) هکه م ئەبرئته وه. هەر به یانی نامه یه کی دامئ بۆ دکتۆریکی دۆستی له و خه سه تخانه یه ی ئەیناردم بۆی. به م جوړه هاتمه وه به غدا و هەر نامه که م دا به دکتۆره که، ئەویش راسته وخۆ به بیانوی دهردیکه وه کردمی به یه کئ له نه خۆشه کانی خه سه تخانه ی عه سه کری و له گه ل پیاویکی باش ژووری کمان درایه و ئیتر که و تمه سه ر که لکه له ی گه لاویژ دەرکردن. به لام -به داخه وه-

نەمتوانى ژمارەى (۲) لە كاتى خۇيا ئامادە بكەم. بە تەلەفۇن پەيوەندىم بە "قادر قەزاز" ەوە كرد، ھاتە لام و پىيوستىيەكانى خۆم پى وت. پاش ئەو، كەرەسەى دوو ژمارەم بە يەكەوە پيا نارد بۇ چاپخانەكە.

كە ماوەى زاپتىيەكەم براپەوە، لە خەستەخانە ھاتمە دەرى و چوومەوە ژوورەكەى خۆم لە ئوتىل، كە ھەميشە كرىكەيم ئەدا و ئىتر ھەموو كاتم تەرخان كرد بۇ گۆقارەكە. بەلام ئەوئەندەى پىنەچوو كە ئەو پارەيەى لە مانگانەى زاپتىيەكەم كۆم كرىدبوو، براپەوە لە مەسرەفى ئوتىل و ئەم شتانەدا. لىكەم داپەوە پارەى قەرزووقۇلە بە كۆلەمەرگىش بەش ناكات. بۆيە ھالەكەم بۇ كاك قادر باس كرد، بەشكوو بە ھەردووكمەن چارى بدۆزىنەوە. ئەويش بردمى بۇ لاي كاك عەلى كەمالى خرمى، كەوا لەو كاتى شەپ و نەبوونى و گرانبىيەدا، لە دەستبلاوى و خىرەومەندى و يارمەتيدانى لىقەوماوانا، لە كۆمەلگەى كوردا ھاوتاي نەبوو. جگە لەمە، يارپەدەر و پشتىوانىكى دلسۆزى گۆقارى "گەلاويژ" ىش بوو. كە چوويە لاي، بە درىژى باسى خۆم و گۆقارەكەم بۇ كرد. پىم وت: ھەروەكوو خۆشى ئاگادارە، گۆقارەكە مەسرەفى خۆى دەرناھىنى. منىش بەبى كاركردن ناتوانم خۆم بژىنم و تەنيا كاريك كە پىم ئەكرى بۇ خۆزىاندن ئەوقاتييە، ئەويش لە سلىمانى و ئەمەش ناكرى، چونكە "گەلاويژ" لە دەرچوون ئەكەوى، كە كەسمان ئەمەمان پى خۆش نىيە و من خۆم نەمانى گەلاويژم لا لە مردنى خۆم ناخۆشترە!

وتى: ((باشە، بە رەئىى تۆ چارەمان چىيە؟)). منىش وتم: ((بە رەئىى من ئەبى ھەول بەدىن يەكى پەياكەين بە كارى چاودىرىكردىن چاپ و دەركردنى گۆقارەكە ھەستى و منىش ئەتوانم ھەموو مانگى كەرەسەى تەواوى ژمارەيەكى "گەلاويژ" ى بۇ بنىرم و تۆش مانگانەى ئەو كەسە يارپەدەرە و مەسرەفى چاپكردىن گۆقارەكە بەدى، بە شەرتى كە بوومان بتاندىنەوە)). كاك عەلى دەستى خستە سەر دەستم و ھەموو قسەكانى پەسەند كردم و ئەوئەشى خستە سەر كە پارەكەى بەدىنەوە يا نەيدەينەوە، لاي ئەو وەكوو يەكە، چونكە ھەلى ئەكرى بۆمان.

بەم قسانەى كاكەعەلى ھيوام بووژايەوە و ئەوئەندەى پىنەچوو كاك قادر قەزاز ئاگادارى كردم كەوا يەككى باشيان بۇ دۆزىومەتەوە كە كارەكەى ئەمەوى، بۆم جىبەجى بكات. مەلايەكى سەنىيە، لە مزگەوتى (حاجى شىخەمىن) لە سلىمانى خويندوويەتى و ئىستە مەلاى يەكى لە مزگەوتەكانى بەغدايە لە ناوچەى (مەيدان) ە.

لەگەل كاك قادر پىكەوە چووين بۇ مزگەوتەكە. دواى وت وويژىكى كەم، "مەلا عەلا" م زۆر چووە دلەوە و رىكەوتىن لەگەل يەك و پىم وت كەوا ئەرۆمەوە بۇ سلىمانى و

بەر له حەقەدی ھەموو مانگیك كەرەسەى ژمارەىەكى تەواوى گۆقارەكەى بۆ ئەنیرم، كه تیكرا (۷۲) لاپەرەیه و ئەبئى ھەموو ژمارەیه له (۲۳)ى مانگدا دەرچیت، وه ئەگەر تا (۱۷)ى مانگ كەرەسەكەى پئەنگەىى، یا پئىگەىشت و ناتەواو بوو، بۆى ھەیه ھەر چۆنئى بە باشى ئەزانئى، ژمارەكه پركاتەوه و دەرىكات. جگه لەم حالانە، وەكووتر ئەو ھەقى ھىچ جۆره دەسكارىیەكى نییە له كەرەسەى گۆقارەكەدا و ھەر شتێكیش كه بیهوى تیا بنووسریت، ئەبئى بینیریت بۆ من تا بیخۆنمەوه و ئەگەر پەسەندم كرد، بۆى بخەمە ناو ئەو كەرەسەىەوه كه بۆى ئەنیرم و تەنیا كارى ئەو سەرپەرشتیكردنى چاپكردن و راستكردنەوهى ھەلە و بەرپۆهبردنى كارەكەیه. ئیئە بەم جۆره پركەوتین، كاك قادریش باسى بەلئینەكانى كاك عەلىی بۆ كرد. لیرەدا زانیم كه ھەر كاك عەلىش یارمەتیی داوه بۆ مەلایەتیەكەش.

دواى ئەمە "مەلا عەلا" شوینی كارى ھینایە ژوورەكەى من له ئوتیلەكە و منیش گەرامەوه بۆ سلیمانى و گۆقارەكەشمان بە رېك و پئىكى و له كاتى خۆیا مانگانە له بلاوكردنەوهدا بوو، بەبئى ئەوهى ھىچ یەكئى لەو پروداوه گرنگانەى دەرەوه و ناوہوى ولاتیش تىكىبدەن. تەنیا قورتئى لەم ماوہیەدا ھاتە پئى گۆقارەكە، ئەوه بوو كه سەبارەت بە تەشەنەكردنى شەپرە جیھانییەكە، كەرەسەى چاپەمەنىش وەك ھەموو كەل و پەل و خواردەمەنى و پئویستییەكى تر، ھەتا ئەھات پروو له كەمى و گرانبوون بوو. شتى لەمانە كاغەزى چاپكردن بوو، كەوا زۆر گران بووبوو. لەم كاتەدا بۆ چارەكردنى ئەم گرانىیە، حكومەت بپارى دا كەوا بە پئى پئویست بە نرخیكى ھەزان كاغەز بفرۆشئى بە گۆقار و پۆژنامەكانى عىراق. "مەلا عەلا"ش كه له سەرفكردنا زۆر گىر بوو، ھەر زوو داواى كاغەزى كرد له حكومەت بۆ مانگی دووسئى ھەزار ژمارە گەلاوئژ دەرکردن (باش ژمارەكەم له بىر نییە، بەلام -بئگومان- له دووھەزار كەمتر نەبوو). ھەر زوو حكومەت ئاگادارى ئەكەن كه گۆقارى گەلاوئژ بەبئى ئىجازە دەرکراوه، بۆیە ئەك ھەقى كاغەزى ھەزانی نییە، ئەبئى داشخريت. كه منى لەمە ئاگادار كرد، گەرام، نامەى ئىمتیازوہرگرتنەكەم نارد، تومەز كاتى خۆى (مودىرى دىعایە و نەشر) ھەر لەسەر قسەى مامۆستا محەمەد باشقە ئىجازەكەى داومئى. بۆیە كه نامەكە ئەبىنن، وا بە رېك و پئىكى داوام ئى ئەكەنەوه كه داخوایىكى تازەیان بۆ بنووسم، چونكه دۆسىكەیان ون بووه. منیش داخوایم بۆ ناردن، وەك له مانگی شویاتى ۱۹۳۸دا نووسرابیئت. ھەر چۆنئى بئى، "مەلا عەلا" كاغەزى خۆى وەرگرت و گەلاوئژیش ژمارەى خۆى گەیانە ۷۵۰-۸۵۰.

سهره‌تای سالی ۱۹۴۲ بوو، حاکمی سلیمانی "عارف جیاووک"ی برای "مارف جیاووک"، حاکمیکی رېک‌وپیټک و چاک و پاک بوو، په‌یوه‌ندیی له‌گه‌ل منا له په‌یوه‌ندیی نه‌وقات و حاکم گه‌لئ نزیکت بوو. له‌گه‌ل جیاوازیی ته‌مه‌نیشا، وهک هاوړپیهک له‌گه‌لئ نه‌جوو‌لایه‌وه. پوژئ له ژووری پاریزه‌ره‌کان دانیش‌تیبوم، قسه‌مان نه‌کرد، له‌پر‌گویم ئی بوو، درگاوانه‌که‌ی حاکم بانگم نه‌کا. له‌مه‌سه‌رم سووړ ما، چونکه ده‌عوام نه‌بوو. که چوومه ژووری لای حاکم، به درگاوانه‌که‌ی وت: درگاوه پيوه‌بدا و نه‌یئ هیچ که‌سئ بیته لای، بلئ نیشی تایبه‌تی هه‌یه. ئینجا به‌خیر‌هاتنیکی گه‌رمی کردم و که دیی سه‌رسووړماو دیارم، داینیشانم و به دؤسیه‌که‌وه لیم هاته پی‌شه‌وه. که هه‌ستم له به‌ری، داینیشاندومه و له لامه‌وه دانیش‌ت و دؤسیه‌که‌ی دایه ده‌ستم به کراوه‌یی و به ده‌نگیکی نه‌ختئ نزم وتی: ((ئهم نامه‌یه‌ی مودیری شورته بخوینه‌وه)). منیش نامه‌که‌م خوینده‌وه، دیم کابرا داوای ده‌رکردنی نه‌مری گرتنی کردووم، ((وهک یه‌کئ که ناکوکی و دوژمنایه‌تی گه‌شه پی نه‌کات له نیوان گه‌لی عیراق‌دا!)). که ئی‌بوومه‌وه، ته‌ماشایه‌کم کرد، وهک لئی پرسم: ((ئهی تو نه‌لیت چی؟)). ئه‌ویش وتی: ((ئهمه یه‌که‌م نامه نییه له‌م باره‌یه‌وه بوم هاتبئ، تا ئیسته چهند جار ئهم داوایه‌یان ئی کردووم و نامه‌کان له‌م دؤسیه‌یه‌دان، به‌لام من تا ئیستا ملم نه‌داوه بؤ داواکه‌ی نه‌وان. بؤ داواکردنی ئهم جاره‌یان، هات به بیرما که نه‌گه‌ر هه‌ولئ نه‌ده‌م بؤ دؤزینه‌وه‌ی چاره‌یه‌ک بؤ دوا‌ی‌ه‌یان به‌م جوړه نامانه، هیچ دور نییه که ئهم جاره یا جاریکی تر خوم بگوینه‌وه بؤ شوینیکی تر و توش بگرن، که ئهم کارانه‌شم لا گرانه. بویه قسه‌م له‌گه‌ل وه‌زیری عه‌دلییه "صادق به‌صام" کردووه، بؤ نه‌وه‌ی تو بگریت به حاکم، پیاویکی چاکه. هر پاش چاره‌کئ ته‌له‌فونی بؤ کردمه‌وه و رازی بوو که بیی به حاکم. جا ئیسته تو دوو ریگات له پی‌شه: یه‌کیکیان نه‌تبات بؤ چه‌پسخانه و خوا نه‌زانی چیی تریش. نه‌وی که‌شیان پرگارت نه‌کات له هه‌موو گرتن و مه‌ترسییه‌ک، چونکه به‌پیی قانون حاکم ناگریت. بی‌گومان توش نه‌بی له حاکمی و مه‌حکومی یه‌که‌میان هه‌لبژیریت و پرواناکه‌م هیچ که‌سئ له هیچ حالیکا مه‌حکومیی بویت و حاکمی نه‌ویت)).

پاش نه‌ختئ وت‌ووژی دؤستانه‌ی وا، هیچ گومانی له دلا نه‌هیشتم که قسه‌کانی دؤستانه و دلسوزانه و راستین، به هه‌موو کیش و ته‌رازوویه‌کی مروقانه، بویه به سپاسه‌وه ره‌ئیه‌که‌یم په‌سند کرد. به‌لام هر له ژووره‌که‌ی هاتمه‌ دهره‌وه، دواړوژی گوټاره‌که‌م هاته پیش چاو وهک قوړتیکی گه‌وره له ریگه‌ی حاکمییه‌تیه‌که‌ما، چونکه -به‌پیی قانونی چاه‌مه‌نی- نابئ به‌رپر‌سیاریی پوژنامه یا گوټار فرمانداری حکومت بی. بویه خه‌ریک بووم

بگه پئمەو ە لای و پینی بلیم که په شیمان بوومەتەو، نامەوی بېم بە حاکم، بەلام باش بوو زوو بیرم کەوتەو که من بۆ پزگاریبوون لە زیندان حاکمیە کەم پەسەند کردوو؛ که وازی لی بێنم، پرسیە کەم ئەبیتەو بە خوری، خۆم ئەگرن و گوڤارە کەش لە دەرچوون ئەکەوی. بۆیە ئەبێ بیر لە دۆزینەوێ چارەبەکی تر بکەمەو، ئەویش ئەوێه کەوا بەرپرسیاریک بۆ گەلاویژ پەیا بکەم. لێردا "باقیی نووری بەگی ساحیبقران" م هات بە میشکا، کە ئەو کاتە ئەوقاتی ئەکرد. هەر کە پیم وت، پازی بوو و پیکەو نامەبە کمان بۆ ئەو نیازه نارد بۆ وەزارەتی ناووە لە بەغدا. چەند پوژیکێ پێنەچوو، بیستم کەوا باقی بەگ کراوە بە (مودیری ناحییە). کە لیم پرسی، وتی: ((راستە، بەلام دەمیکە من داوام کردوو بکریم بە مودیر و ئەوان ئەیانوت جیکە چیۆلمان نییە)). تومەز مۆتەسەرپەف هەر چاوی بە نامە کەمان کەوتوو، بەر لەوێ بینی، نامەبەکی بۆ وەزیر نووسیووە کە یەکی لە مودیر ناحیەکانی بگۆزیتەو و باقی نووری بەگ لە جیبی ئەو دابنریت؛ کە ئەم پیلانە یەکیک بوو لەو رێگایانە حکومەت پەیرەوی ئەکرد بۆ دوورخستەوێ خۆیندەواران بە گشتی و خۆیندەواری کورد بە تاییبەتی لە سیاسەتبازی و ئەم پیلانە بە چەشنی ناشکرا بووبوو، زۆرینە دەرچووکانی کوللیبەتی حقوق بۆ ئەوێ بکرین بە فرمانبەر، داوای وەرگرتنی مافی گوڤار و پوژنامە دەرکردنیان ئەکرد لە حکومەت. ئەمیش بانگی ئەکردن، وەک چۆن مەجید یەعقوبی لەگەڵ من خەریک بوو. کاربەدەستەکانی کەش لەگەڵ ئەوان خەریک ئەبوون و لەباتیی مافی دەرکردنی چاپەمەنی، ئەیانکردن بە فرمانبەر، کە هەر لە سەرەتاوە داواکارەکان خۆیان ئەوەیان ئەویست.

لەم کاتەدا لە شاری (بەسرە) وە "ئیسماعیل ئەمین"ی ناسیاومەووە کە لە هەرای "رەشید عالی گەیلانی" یەو لە بەسرە زابت بوو، نامەبەکم بۆ هات کە تیا یا باسی گیرانی خۆی کردبوو و داواشی لە من کردبوو کە بگەم بە فریایا و وەک ئەوقاتی هەولێ بۆ بەدەم، بەشکوو پزگاری ببێ لەو تۆمەتە درۆیانە دراوێتە پالی. منیش ئەمەم بە هەل زانی، بۆ ئەوێ بە تیری دوو نیشان بشکینم؛ هەم زوو بچم بەدەنگ هاوڕیکەمەو و هەم لە رێگاشما هەولێ بەدەم کە بە هۆی دۆست و برادەران و بە تاییبەتی "کاک علی کەمال" مەو ئەوقاتی بدۆزینەووە کە ئەرکی بەرپرسیاریی گوڤاری "گەلاویژ" لە کۆل کاتەو و من تەنیا بە خاوەن ئیمتیازی بمینمەو. لەمەدا بەختم بوو کە لە بەغدا هەر زوو ئەوقاتیکی ناسراو کە ناوی "توفیق فایق" بوو، پازی بوو کە ببێ بە بەرپرسیاری گوڤارەکەم. کە چوومە (بەسرە)، کیشەکە ی کاک ئیسماعیل ئەمینیشم بۆ چارە کرا. بریارم دا چەند پوژیک لەوێ بمینمەو، چونکە بۆ یەکەمین جار بوو کە ئەو شارەم دیبوو و خوشیش هاتە بەر چاوم،

به تايبه تي وهك كوردهكاني نهوي نهانوت: نهگه رچي (بهسره) له مانگي شوباتدا ناوههواي زور خو شه، به لام نه م سال (۱۹۴۲) خو شتريشه له سالان.

كاتي له (بهسره) بووم، پوژيک له پوژنامهكاني بهغدادا خويندمه وه كه "ئيبراهيم نهحمده فتاح" كراوه به حاكم. زور سهرم سوور ما له م به پهله دهرچووني (ئيرادهي مهلهكي) به، چونكه هيشتا من (جينسييهت) ي عيراقيم پينان نه دابووم، له بهر نه وه ي كه نه ميوو و به پي قانووني عيراق له و كاتانه دا بو ماموستايي نه بووايه، هيچ كه سي بي پاسپورتي عيراقى نه ئه كرا به فرمانبر و دهرچووي حقوق، ته نانه ت (شه هاده تنامه) شيان نه ئه دايه به بي نه وه و من ههر له بهر نه م هو به به لگه نامه ي دهرچووني حقوقيشم نه بوو و تا ئيست ههش نيمه. به لام كارم به وه باش بوو كه چونكه پيداني نه وه به لگه نامه يه ماوه ي چند مانگيكي نه ويست، (يه كيه تبي نه وقاته كان) ههر زوو به نامه يه كي ره سمى مافى نه وقاتيين نه دا به دهرچووه كان.

بو نه وه ي به باشي له كاره كه م بگه م، به سهرم به جي هيشت و به ريوه له به غدا له گه ل "مه لا عه لا" ديسانه وه له سهر چو نيتيي دهرچووني گو قاره كه قسه مان كرد كه ههر وه كوو پيشوو بميني نه وه. نه وجا چوومه كه ركوك كه ناوه ندى مه حكه مه كاني ناوچه ي كوردستاني لي بوو. ويستم له باره ي حاكمييه ته كه مه وه قسه له گه ل كاري به ده ستان بگه م، بو به ههر زوو سه رو كي نه م جو ره كارانه م چاو پي كه وت، كه -وه كوو بيرم بيت- "صديق مه ظههر" ناو حاكميكي كوردى سه ركه وتووي باش بوو. له پاش نه ختي وت وويژ، برياري دا كه له هه ولير بكريم به (حاكمي ته حقيق)، كه نه م فرمانه تا نه و كاته له هه ولير نه بو بوو.

دواي چند پوژي خو كو كرد نه وه، له پوژاني دوايي مانگي شوباتدا چوومه هه ولير و ده ستم به كار كرد. چند جاري كيش نيردرام بو (كو به) كه حاكمه كه ي لابرابوو، وه هيشتا كه سي نه خرابوو جي. دواي نه مه له سه ره تاي ماي سي ۱۹۴۲ دا گو يز رامه وه بو (هه له بجه) و له وي مامه وه تا كوو سه ره تاي ئابي ۱۹۴۴. له هه موو نه و ماوه يه دا مانگانه كه ره سه ي "گه لا ويژ" م نه نارد بو ماموستا "عه لا". ليرهدا نه بي نه وه ش بليم كه وا مه لا عه لا خو شي له م چند ساله دا هه تا نه هات له كوردى نوو سيندا بو پيشه وه نه چوو، به نه ندرزه يه كه بتواني له م رو وه شه وه كه لي ني كم بو پر كاته وه.

تازه چو بو مو مه وه هه له بجه، بيستم كه وا "عه ونى يووسف" كورديكي ناودارى هه ولير بوو، وه كرابوو به حاكم له بادينان، گيراوه و خراوته به نديخانه ي ناوه ندييه وه له به غدا. نه م خه به رم له دوو سه ره وه پي ناخوش بوو: چونكه خه باتكار يكي كورديان -بي گومان- له سه ر

قسە ھەقەکانی که کردوونی، گرتووہ. دووہم بۆی دەرخستم که ئەو ھەموو دەرئیسەرییەیی تووشی خۆم کرد لە پروی بەحاکمبوونەوہ، ھەر لەبەر ئەوہی که حاکم ناگیریت، قسەییەکی ھیچ وپووچە و حکومەتە نادیموکراتییە نۆکەرەکی بەریتانیا لە عیراقدا، بە تاییبەتی بە سەرۆکایەتی دپترین و زۆردارترین سەرەکنوہزیرانی عیراق لە دەوری پاشایەتیدا که نووری سەعید بوو، نامادەییە ھەموو دەستووور و قانونی ولات بخاتە ژێر پێ، که بزانی بۆ بەرژەوہندی بەریتانیای گەورە یا بۆ دەسەلاتی خۆپەرستانەیی خۆی خراپن.

لەگەڵ دەرکەوتنی ئەم پراستییاانەشا، دیسان ئەوہندە پەشیمان نەبووم لە بەحاکمبوونەکەم، چونکە نە خۆم گیرابووم و نە گوڤارەکەشم لەم ماوہیدەدا پەکی دەرچوونی کەوتبوو. لەمەوداوش ھەرچی ئەبێ، با بییت. خۆ من لەو خەلکە زیاتر نیم که بە کۆمەڵ توورئەدرینە زیندانەوہ، بێ موحاکمە و لیپرسینەوہش. کورد و تەنی: ((مەرگ لەگەڵ عەودالان جەژنە))، من بەم گیانەوہ چاوەڕپێ گرتنم ئەکرد، کەچی وا دەرکەوت که ھیشتا نۆرەم نەھاتووہ.

سەرەتای مانگی ئابی ١٩٤٤، پۆژی لە مەحکەمە بووم لە ھەلەبجە، (مودیری زاتییە)ی وەزارەتی عەدلییە که ناوی "مستەفا عەلی" بوو، لە بەغداوہ بە تەلەفۆن پێی وتم کەوا: ((وەزیر ئیشیکێ پیم ھەییە و ئەییەوێت بە زووترین کات بچم بۆ چاوپێکەوتنی ...)). منیش بە پەلە و مەراقی ئەوہوہ که زوو بزانی ئەم ئیشە گرنگە چییە که وەزیر بە منی ھەییە، بە تاییبەتی که ئیشەکە لەوانەشە که بە نامە جی بە جی نەکریت.

ھەر که گەیشتمە بەغدا، چووم بۆ وەزارەتی عەدلییە، لەویش گورج خۆم کرد بە ژووری ماموستا مستەفا عەلیدا، بۆ ئەوہی بەر لە وەزیر چاوپێکەوتن، لە بارەیی بانگکردنەکەمەوہ ھەندی زانیاریی لی وەرگرم. بەلام ئەو بەر لەوہی من دەم بکەمەوہ، خۆی پێی وتم کەوا بانگکردنەکەم زۆرتری پەییوہندیی بە گوڤاری "گەلاویژ"وہ ھەییە، چونکە وەزارەتی داخلییە نامەییەکی بۆ نووسیوین، تیایا ئەلی، کەوا بۆیان دەرکەوتووہ که تۆ تا ئیستەش ھەر خاوەنی گوڤاری "گەلاویژ"ی؛ که ئەمە کاسییکردنە و نە حاکم و نە ھیچ

² مستەفا عەلی پیاویکی تا بلیی دەستپاک و چاک بوو. زۆر جار وای بۆ ئەچووم که بە پەگەز کورد بێ. لەگەڵ ئەوہشا، ئەگەر کوردیش نەبووی، ئەوہندە کوردیکی دلسۆز بە تەنگ کیشەکەییەوہ بوو. کاتی لە بەغدا ئەمخویند، بە ھۆی کاک "رەشید عارفی کۆبی"ی براگەرە و دۆستی خۆشەویستەوہ ناسیبوو. ئەم پیاوہ لە شوڤشی ١٤ی تەمووزا کرا بە وەزیری عەدلییە و "عەونی یوسف"یش ھەر ئەو کردی بە وەزیر. مستەفا عەلی ھیچ کاتی لە پشتیوانیی بزوتنەوہی کوردایەتیدا لە چوارچیوہی عیراق، درئیی نەکردووہ، ئەوہندە من بزانی.

فرمانداريكي كەش بۇي نىيە كاسىبى بكات. "مستەفا عەلى" سەرسوپرمانى خۇي بەرامبەر بە ناوەرپۇكى نامەكە و ناردنەكەشى دەرىپى و وتى: ((خۇ ئىمە لە ژىر دەستى ئەوانا نىن، تا ئەوان حەقيان ھەبى لە بارەى كاروبارى وەزارەت و فرمانبەرەكانمانەوہ رابەریمان بکەن و قانونمان فىر بکەن)).

ئەم قسانەى بۇ كردم و ھەستا بردمى بۇ لاي وەزىر، كە "ئەحمەد موختار بابان" بوو، كە تا ئەو كاتە من نەمناسىبوو. داوى وت وويژىكى دۇستانە، باسەكەى وەك مستەفا عەلى بۇ گىپرامەوہ و وتيشى: ((ئەوہى من بىستووہ، گۇقارەكەى تۇ نەك ھەر دەسكەوتى تيا نىيە، بە يارمەتتىى خەلك و قەرزوقۇلەش كارى بەرپۇہ ئەچى و ئىمە ئەمانتوانى وەك تا ئىستا لىي بىدەنگ بووين، لەمەولاش لىي بىدەنگ بىن، بەلام ئەم نامەيەى داخلييە كارەكەى ئى تىكداوين و نابى خۇمانى ئى بىدەنگ كەين. ئىستەش تۇ بچۇ بۇ (داخلييە)، لەوى "مىجەر ئەدمۇنس" بىينە، چونكە مەسەلەكە ئەو ھىناويەتە ناوان. نازم بۇچى؟ ئەگەر ئەوت رازى كرد كە لەسەر داخووزىي خۇي نەروا، ئەوا ئىمەش وەك پىويست بىدەنگ ئەين. خۇ ئەگەر پىشت رازى نەكرا، ئەوسا ھىچ چارەيەكت نىيە، لەوہ بەولاوہ كە دەست لە گۇقارەكە ھەلگريت)).

ئەمەى وت و تەلەفۇنى بۇ مىجەر ئەدمۇنس كرد و پىي وت كەوا من ئەچم بۇ چاوپىكەوتنىان. جىگاكەى زۇر نزيك بوو، ھەر زوو چووم. دەرگاوانەكەشى وەك چاوپروانم بووبى، خىرا بردمىە لاي. لەگەل ئەوہشا كە يەكەم جار بوو چاومان بە يەك بکەويت، وەك ناسىاويك لەگەلم كەوتە چۇنى و چاكى و گلەيى ئەوہشى ئى كردم كە تا ئەوسا نەمدىوہ، لە كاتىكدا كە ئەو وەكوو ھەموو كەس ئەزانى يەككە لە دۇست و پشتىوانەكانى گۇقارى "گەلاويژ" و ھەندى ستايشى گۇقارەكە و تەقەللاى منيشى كرد. پاش ئەم قسانە، ھاتە سەر باسى چاوپىكەوتنەكەمان، وتى: ((ماوہيەك لەمەوبەر "مارف جياووك"، كوردى بەناوبانگ و دامەزىنەرى (يانەى سەرکەوتن) چۆتە لاي، باسى دەرھىنانى گۇقارىكى لەگەل كردوہ، كە ئەيەوى (يانەى سەرکەوتن) دەرىبكات و بۇ ئەم نيازەش چاكترين كار ئەوہيە كە گۇقارى گەلاويژ بدريتە دەست ئەو. بەمە ھەم من لە مەترسى رزگارم ئەبى و ھەم گۇقارى "گەلاويژ" يش، چونكە -بەپىي قانونى چاپەمەنى- نابى فرمانبەر كاسىبى بكات و خاوەنىيەتكردى گۇقار كەسابەتە و ئەبوو من ھەر لە زوہوہ وازى ئى بەينم و ئىستاش ئەگەر لەم ھەلەدا واز لە خاوەنايەتتىى گۇقارەكە نەھىنم، ھىچ گومانى تيا نىيە كە تووشى گاشەيەك ئەبم، لەبەر ئەوہى داواى لەو كردوہ كە مەسەلەكە لە وەزىرى عەدلىيە بگەيەنى و بە بىدەنگى تا زوہ

بېرېنرېتەو.)) وتى: ((ئەمە كورتەى قسەكانى جىاوكە، كە -بىگومان- تۇش بەدلته.)) منىش پاش نەختى بىركردنەو، پىم وت كە لەبەر ئەوۋى مەسەلكە زۆر كت وپرى بەرەنگارم بوو و هىچ كاتى ئەمەم بە بىرا نەھاتوو و تكاى لى ئەكەم ئىمپرو لەسەرم پراوەستن، تا بىرىكى لى ئەكەمەو. بەم قسەيە دوعاخووزىمان كرد.

ئەوۋى راست بى، من داخووزى مۆلتەپىدانەكەم بۇ ئەوۋە بوو كە خۆم لە قسەدرىژەپىدان پزگارەكەم، ئەگىنا ھەر زوۋ دواى بىستنى قسەكانى "مستەفا عەلى" بىرىارى خۆم دابوو كە لە باتىيى واز لە ئىمتىيازى گۆقارەكەم بەينىم، واز لە حاكمىيەكەم بەينىم.

لە لاي "ئەدمۇندس" ھاتمە دەرى و پروم كىردەو وەزارەتى عەدلىيە و لە پىشا چوومە لاي "مستەفا عەلى"، بە كورتى قسەكانى مېجەر ئەدمۇندس بۇ گىپرايەو و بىرپارەكەى خۆشم پى گوت. ئەویش لەگەل دەربىرىنى نارەزايىيەكى توندا بەرامبەر بە كىردارەكەى مارق جىاوكە، وتى: ((جارى با بىبەم، چاۋىكىشت بە وەزىر بىكەو و باسەكەى بۇ بگىپرەو و بزىنن بەشكوۋ ئەو چارەيەكى باشتىرت بۇ ئەدۇرېتەو.))

بىردىمى لاي وەزىر و باسەكەم بۇ گىپرايەو. ئەویش سەرىى بادا و وتى: ((كەواتە هىچ چارىكى كەت نىيە، لەو بەولەو كە بىجىتە لاي مەرووف جىاوكە، خاۋەنىيەتى ئىمتىيازى گۆقارەكەى بەدەيتى.)) منىش لەسەرخۇ وتم: ((جا بەگم من چارەيەكى لەو بەشترم ھەيە، ئەویش ئەوۋىە كە واز لە حاكمىيەكەم بەينىم و نە بچمە لاي جىاوكە و نە گۆقارەكەشمى بەدىمى. بۇيە ئىستا نامەيەكتان پىشكەش ئەكەم لەو بارەيەو و تكاشم ئەوۋىە كە بە زووترىن كات قىوولنى بفرمىون.))

وا دىاربوو وەزىر ئەم رىگرتنەمى بۇ بە باش ئەئەزانىم، بۇيە ھەندى لەگەلم خەرىك بوو كە پەشىمانم بىكاتەو لە بىرپارەكەم و تىمبگەيەنى كە حاكمىيەكە بۇ داپرۇژى من چاكتەر. منىش بە كورتى پىم وت: ((بەگم، ئەگەر پراستان ئەو، من كە چووشمەتە (كوللىيەى حقووق)، بۇ گۆقار و پۇژنامە دەرىھىنان چووم، نەك بۇ حاكمى.)) نەختى بىدەنگ بوو، ئىنجا پىيى وتم كەوا ((كىشەكە ھىي خۇتە و رەئىيى دوايىش ھەر ھىي خۇتە، بۇيە خۇت چۇنى بە باش ئەزانى، وا بىكە.))

دواى ئەم قسانە، دوعاخووزىم لەگەل كرد و ھاتمە دەرى و راستەوخۇ چووم بۇ لاي كاك مستەفا، بۇ ئەوۋى نامەى دەست لە حاكمى ھەلگرتنەكەم بىنوسم. نامەم نووسى و داواى (پوول) يىكم لى كرد كە پىوۋى بىنىم، بە پىكەنىنەو وتى: ((نامەى وازھىنان لە وەزىفە، پوولى ناوئىت، ھىي وەزىفەداواكردن ئەيەوئىت.)) منىش نامەكەم ئىمزا كرد و دامە دەستى. بەم جۇرە لە

پوڙى ۱۹۴۴/۸/۷ هه وازم له حاكمى هينا و له ههله بجهوه گواسته مه وه بو سليمانى و ده ستم كرده وه به نه وقاتى كردن و له نزيكتره وه له گه ل "گه لاويژا" خهريك بوون.

پاش نه مه به ماوه يه كى كه م، بووم به نه دمام له (كۆمهلهى ژ. ك) دا. نه م كار ه واى ئى كردم كه به جوړيكى له جاران ناشكراتر تيكه لى سياسه ت بيم، كه ليديوانى دورودرپژه و زوړيش په يوه نديى به و باسانه وه نيبه، نه وه نده نه بى كه له ۱۷/۴/۱۹۴۹ دا له سه ر قسه ي نه دمامه به زيوه كانى (ح. ش. ع)، له گه ل كۆمه لى خه لكى تر گيرام و له مانگى ته مووزى نه و ساله دا له لايه ن مه كه مه ي عورفييه وه حوكم درام به دوو سال به نديتى و دوو ساليش له ژير چاوديرى پوليسا بوون، به تومه تى نه دمامه تى له (ح. ش. ع) دا؛ له كاتيكدا كه ته نيا به لگه ي دژى من شايه تيبى نه دمامى كۆميته ي ناوه نديى (ح. ش. ع) "...!" بو، كه له و كاته دا له (ته حقيقاتى جينائى) كرابوو به فه رمانبه ر، يه كي ك بوو له شايه ته جيى باوه ركه كانى مه كه مه ي عورفى. نه و تا قه كه س بوو شايه تى له من بدا، شايه تيبه كه شى نه وه بوو كه به عورفى و ت: وه كوو ناسيا و يكم ناگاداره، كه من به دريژايى نه دمامي تيم له (كۆمهلهى ژ. ك) دا، خه ريكى نه وه بووم كه كوردستانى خواروو له عيراق جيا بكه مه وه و بيخه مه سه ر (كومارى مه هاباد). هه روه ها وتيشى كه نه و (۲۵۰) هه زار ديناره ي به سه ييد نه حمه دى سه ييد ته ها گيرابوو له سه ر سنوور، بو ئيبراهيم نه حمه د نيژدرا بوو كه نه م نامانجه ي پى به جي بگه يه نى. جگه له مه، وتى كه وا شه وى له مالى ئيمه بووه، گويمان له راديوى (فيرقه ي ديموكراتى نازه ربايجان) گرتووه، كه پياويك به ناوى "ته باته بائى" يه وه دواى شكاندنى هيژه كانى ديموكرات له لايه ن نازه رييه ناحه زه كانى خو يانه وه، قسه ي كردوه و به شاي ئيرانى وتووه كه وا نه وان ئيستا هيچ پيوستيان به وه نيبه كه سوپايان بو بنيري ت، ته نيا شتى كه له (نه علاحه زه رت) يان نه وي ت، دانانى (ئوستاندار) يكه بو (ته وريژن)، چونكه دوژمن له ناوچوو و شار به ده ست نه مانه وه يه. هه روه ها له باره ي نه مه وه وتى كه وا به چاوى خو ي له و كاته دا منى ديوه فرميسك به چاوما دي ته خولره وه و به گريانه وه وتوومه: ((نه م ناواته شمان جوانه مه رگ بو!!)). نه مه شايه تيبى نه و بو، كه له شايه تيبه كه يا هه ر نه وه ي پاست بوو كه له باره ي شه وى گو ي له راديو گرتنه كه مانه وه گو تى، چونكه نه و شه وه برپار و ابوو كه له گه ل شيخ له تيفى شيخ مه حمود، چه ند كه سيكى تر بين بو مالى ئيمه، كه چى بو به دبه ختى هه ر نه و هات.

جا له سه ر نه م درووده له سانه ي نه و، مه كه مه ي عورفى نه و حوكمه عاديلانه يه ي دام

كه باس م كرد.

هەر سالی ۱۹۴۹ مانگی ئاب که به دزییه وه پوژنامهیهکی عیراقیمان له بهندیخانه دا بۆ هات، تیایا نووسرابوو که: ((قائیدول قوواتول عهسکه رییه لیمه نطیقهت عورفییهت بهغداد (قائد القوات العسكرية لمنطقة عرفیة بغداد) له پوژی ۱۴/۸/۱۹۴۹ دا فهرمانی لهغووکردنی ئیمتیازی (۲۳۷) گوڤار و پوژنامهی دهرکردوو، کهوا له شوینه جیاجیاکانی عیرق دهرچوون)) و "گهلاویژ" یش یهکیک بوو لهو گوڤارانه و هوئی داخستنه کهشی ئهوه بوو که خاوه نه کهی له بهندیخانه دایه. پئیویسته لیڤه دا ئه وهش بلیم که به هوئی چالاکیی ماموستا عهلا و یارمهتیی دلسۆزانه ی یاریده رهکانی گهلاویژه وه، گرتنه کهی من کاریکی ئهوتوی نه کردبووه گوڤاره که و به ریک و پیک و هک جاران ئه نووسرا و بلاوئه کرایه وه، به لام حکوومهت له میژبوو دهرچوونی گهلاویژی لی ببوو به مایه ی دهر دیسه ری، به بی هیچ هوئی که مهنتیقی و راست، ته نیا ئه وه نه بی که دهوری خوئی وهک گوڤاریکی کوردی به چاکی و پاکی و دلسۆزانه به جی ئه گه یاند، که ئه مهش کاری نه بوو که حکوومهتی دیکتاتوری خو په رستی وهک نووری سه عید لی بی دنگ بی، ئه وئی که چاکی و پاکی و دلسۆزی و راست بیژی له گوڤار و پوژنامه ی پارتی و ریکخواه عه ره بییه کان قبول نه ئه کرد، به م جوړه وهک "دلیر" [دکتور محه مه دلییر میسری] له وتاره که یا وتوویه، گهلاویژ بووه گه وره ترین قوربانیی پوژنامه گه ری کوردی.

به ر له براندنه وهی باسه که، ئه مه وئی بچمه سه ر شیوه نه که ی پیره میڤدی نه مر بۆ "گهلاویژ" ی کردوو و تیا ئه ئی: **بنکه ی ژین**

www.zheen.org

ناسوی ئه ده بی کوردی پرته مه

سفیده ی به یان شینه، ماته مه

ژین بۆ گهلاویژ بوو بوو به په رژین

ئیسته له دوای ئه و بیزاره له ژین

ئیبراهیم له ناو نارا سووتاه

سه جاده ی ته قوا بی رایه ل ماوه

پیاویکمان ئه مرئ، تازی بۆ ئه گرین

بوچ بۆ گهلاویژ نه گرین تا ئه مرین

به رامبه ر به م شیوه نه به کول و دلله ی پیره میڤد، ئه لیم: ئیسته دوای دهرکه و تنه وهی گهلاویژ له ناسمانی ئه ده ب و پوونا کبیری کوریدا، به م گه شی و جوانییه، به هوئی

چالاکى دلسۆزانەى كۆمەلى نووسەر و شاعىر و پۇشنىرى كوردەو، پاش (۴۸) سال له ئاوابوونى، گومانى تيا نىيه كه ئەم پروداوه خۆشه، شادى و ئارامى ئەخاته گيانى، چونكه مزدهى ئەوهى ئەداتى كهوا شاگرده دلسۆزەكانى ئەو تەنيا هەر به گريان و شيوه‌نەوه نەوستان بۇ ئاوابوونى گەلاويزەكهى پەرژىنى ژين، بەلكوو كۆلشيان نەدا له تىكۆشانا، هەتا خستيانەوه هەلەاتن له ئاسمانىكى فراواتر له هينهكهى خۆيدا.

ئىتر ئاواتەخووزم كه ئيوه هەر سەرکهوتوو بن له خزمەتى گەل و نىشتمانا و "گەلاويز" یش له ئاسمانى ئەدەب و پروناکىبرى كوردیدا هەر له جريوانهوه بى.

۱۹۹۷/۱۰/۹

لەندن

دلسۆزتان "بله"

له بیره وهرییه کانیان:

"گه لاویژ" له دیداریکی ماموستا عه لائه دین سه جادی دا*

ppp

گوڤاری "گه لاویژ" له ده سالی ته مهنی خویدا (۱۹۳۹-۱۹۴۹)، نه خشیکی بهرچاوی له ژیانی پۆشنییری گه له که ماندا هه بوو، به شیوهیه کی دیار به شداریی له گه شه پیدانی هۆشیاریی نه ته وهییی لای نه وهی تازه پیگه یشتووی پۆشنییری کورد و چه سپاندنی یه کبونی بریانهی نیوان ههردوو گهلی عه رهب و کورددا و له پاراستنی که له پووری نه ده بی و فیکری و موتوربه کردنی به بیر و بۆچوونی تازهی مرؤدۆستانه دا کرد. وهک چۆن به شیوهیه کی کارایش هاویه شییی له گووران و کاکله بوونی هیندی بنچینهی زمانی نه ده بیی یه کگرتووی کوردیدا کرد و کاریگه رییه کی له هه ر گوڤاریکی دیکه زیاتری له ژیان گشتیی پۆشنییریماندا هه بوو. گوڤاری "گه لاویژ"، به وه جوئ کرابووه وه، که نه و بابته تانهی وا چاره سه ری ده کردن یا بلاوی ده کردنه وه، به جیددی کاری له سه ر ده کردن، له کاتیکیا ده ست بژاردیه کی ناوازه ی گه وره نووسه ران و شاعیرانمانی له و ده مه دا له ده ور کۆبوو بووه وه، ته نانه ت سه رنجی که سانی بایه خدا و به کاروباری پۆژه ه لاتیشی له پۆژا واییه کان به لای خویدا پراکیشابوو. له بهر نه وه - بو نمونه - "ئ. لۆرانس" له کاتی خویدا به: ((باشترین گوڤاری نه ده بیی پۆژه ه لاتی ناوه راست)) ی داناوه.

لاپه ره ی (پۆشنییری کوردی) پیی باش بوو هیندی پرسیار سه باره ت به م گوڤاره له سه روکی نووسین و به پۆه به ری ئیداره ی "گه لاویژ" ماموستا عه لائه دین سه جادی بکا، که هاوزه مان یه کیکیش بوو له دیارترین نووسه ره چالاکه کانی. نه ویش لوتفی نوواند و نه م زانیاریانه ی خسته به رده ستی خوینده وارانی به پیز. یه که م پرسیار له باره ی چۆنایه تییه ده رچوونی نه م گوڤاره وه بوو.

- توپژی پۆشنییری کورد تینووی ده رکردنی گوڤاریکی نه ده بی بوو به زمانی نه ته وهییی خو، وا که خزمه تی پۆشنییری و نه ده بی کوردیی پی بکا. نه م

[* د. کمال مظهر احمد]، من نکریاتهم: "گه لاویژ" فی لقاء مع الاستاذ علاء الدین سجادی، جریده

"التاخی"، بغداد، العدد ۱۴۴۹، الاثنین ۱ تشرين الأول ۱۹۷۳، ص ۲، ۷.

بیرۆکهیه زیاتر له دوادواییهکانی سالانی سیدا گه لاله بوو و پاش مشت و مپر له تهك مامۆستایان خوالیخۆشبوو محهمه دئه مین زهکی، توفیق وههبی، باباعهلی شیخ مهحمود، عهلی کهمال، خوالیخۆشبوو رهشید نهجیب، حامید فهرج، خوالیخۆشبوو عهبدوڵلا گۆران و کهسانی دی، مامۆستا ئیبراهیم ئیمتیازی گۆقاریکی ئەدهبی کوردیی مانگانهی وهرگرت. من شهرفی هاوبهشیی دهرکردنیم وهك سهروکی نووسین و بهپڕیوهبهری ئیدارهخانهکهی پئی برا. ناوی "گهلاویژ" مان، لهناو گهلیک ناوی دیکه ی وهك (کورد، ههتاو، ههنگورد، قهنادیل، پیره مهگروون) دا بۆ ههلبژارد.

* ههلوێستی ئهو کاتهی دهسهلاتداران بهرامبهر به داوای دهرکردنی ئهم

گۆقارهتان چی بوو؟

- دهسهلاتداران خۆشییان له بیرۆکهی دهرکردنی گۆقاریکی کوردی نههات و وهلامی داواکهیان دواخست. ئهوهی راستی بی، ئهگهر نیشانهکانی دووهم جهنگی جیهانی و ههله و مهرجی تازه دهرنهکهوتنایه، رازی نهدهبوون دهربکری.

* گرنگترین زهحمهتی و دژوارییهکانی بهردهم دهرکردنی "گهلاویژ" چی بوو؟

- کهمی داهاکی دارایی، سانسۆر و تهنگ وچه له مهی کاغز له سهروبهندی دووهم جهنگی جیهانی دا، لهو گرنگترین زهحمهتیان بهوون که بهرهو پووی گۆقارهکه بوونهوه. بهلام دلسۆزی نووسهران و قهلهمه بهدهستانی گهلاویژ، بهس بوو بۆ ئهوهی دهستهبهری دهرچوونی به شیوهیهکی ریک و پیک و به دریزایی ده سالی تهمهنی بکا.

* ههر ژمارهیکی گۆقارهکه، چهند دانهتان ئی له چاپ دهدا؟

- ههر ژمارهیک تهنا ههزار دانهمان ئی له چاپ دهدا، خویندهوارانیش به تاسه و پهروشییهوه چاوهپوانی دهرچوونییان دهرکرد، تهنا نهت پوژی گهیشتنی، له بهردهم دائیرهی پوختهی شاره کوردییهکاندا کوډه بوونهوه، یا سهریان له ئیداهخانهکهی دهدا له بهغدا، تا له یهکهم پوژی دهرچوونیدا دانهیهکیان ئی دهست بکهوی.

سهبارت به بهشداریی نووسهرانی کوردیش له دهرکردنی گۆقارهکهدا، مامۆستا عهلاهه دین سهجادی ئاماژهی بۆ پهروشیی لهپرادهبهدهری گهوره نووسهران و شاعیرانی کورد کرد، تا باشترین بابتهی ئهدهبی و بهرهمی فیکری و میژوویی و

كۆمەلەيتى خۇيانى پېشكەش بىكەن، كە ھەمىشە دەنگدانەوھىيەكى فراوانى لە ناو
رۆشنىبىرانى كورددا ھەبوو.

* چۆن "گەلاوئىژ" داخرا و ئەوھ چ دەنگدانەوھىيەكى لاي رۆشنىبىرانى كورد
ھەبوو لە كوردستان؟

- راستىيەكەى، پاش راپەرىنى پىرسەرەرىي كانوونى دووھى ۱۹۴۸ و
سەرەتاي سالى ۱۹۴۹ بە تايبەتى، شەپۆلئىكى تۆقاندنى رەش بالى بەسەر عىراقدا
كيشا، كە خنكاندى نازادىيەكان و ھەموو دەنگىكى خىرخوازي داواكەرى
دىموكراسى و نازادىي لى كەوتەوھ. ناسايى بوو شوئىنەوارى ئەو شەپۆلە سەرشىتە
ھەموو پۆژنامە و گوڤارە نازاد و سەربەخۆكان و لەوانە "گەلاوئىژ"ى تاكە گوڤارى
زمانى كوردى بگىرتەوھ و دەسەلاتدارانى حوكمبەدەست گوئىيان بە مۆركە
ئەدەبىيەكەى نەدا. من خۆم دلنىام يەككە لە گەورە بەرپىرسانى كورد دەورىكى
گەورە و راستەوخۆى لە ھاندانى دەسەلاتدا ھەبوو بو داخستنى ئەم گوڤارە، كە
پىي خۆى بو عەقل و دلئى ھەموو رۆشنىبىرىكى بەشەرەفى كورد دۆزىبووھە. ديارە
زۆر ناسايىش بوو كە داخرانى گەلاوئىژ لە لايەن دەسەلاتەوھ، بگىشىتەوھ بو
نارەزايەتتىيەكى زۆر و پەوا لاي خويندەواران و دۆستە زۆرەكانى.

لە كۆتاييدا لە مامۆستا "عەلئەدىن سەجادی" مان پىرسى: راي چىيە بەرامبەر بە
لەچاپدانەوھى ژمارەكانى گەلاوئىژ، كە ھەموو رۆشنىبىرىكى كورد حەزەدا كە بىيى؟ وتى: بە
بەپىريەوھ پىم وايە لەچاپدانەوھى گەلاوئىژ كارىكى يەكجار بەسوودە، چونكە بابەتەكانى
ھىشتا بايەخ و زىندوئىتىي خۇيان لە ھەموو پروويەكەوھ لەدەست نەداوھ و لەبەر ئەوھى
جىيەكى تايبەتى لە وىژدانى گشت رۆشنىبىرىكى كورددا گرتووھ. بەلام بەجى ھىنانى ئەم
كارە گىرنگە، ھەك دەزانن، پشت بە توانايىيەكى گەورەى چاپ و ماددى دەبەستى. لە
پرووي دلسۆزىيەوھ، ئاواتەخوازين پۆژىك لە پۆژان ئەم توانايىيە داين بىي، تا ئاھەنگ بو
لەدايكبوونىكى تازەى گوڤارە نازىزەكەمان بگىرپىن.

دواچار ئەم ھەلە دەقۆزمەوھ، تا سلاوئىكى وەفادارى لە دلئەوھ بنىرم بو ھەموو ئەو
قەلەمە خىرخوازه دلسۆزانە كە بە ھەموو لەخۆبوردنىكەوھ ھاوبەشىيان لە دەرکردنى
"گەلاوئىژ"ى ھەمىشە زىندووي مېژووي پىرسەرەرىي پۆژنامەوانىيەكەماندا كردوھ.

فایه ق هوشیار و گوڤاری "گه لایوژ"*

له کاتی خویدا باسی ئه وه مان کرد که "پیره میرد" دوا بیست و پینج سال غه ربیی، که سالی ۱۹۲۵ له تورکیا گه پرایه وه، له سلیمانی له ماله که ی خویدا نیشته جی بوو، که له پیشا خانوی باوکی "حاجی مه محمود ناغای کوری هه مزه ناغای مه سرف" بوو، له گه پره گی (گوژیژه) له سهر (باخی پوره به گی) که ئه وساکه (باخی پوره به گی) ی ناو بووه و پاشان له ۱۹۳۰ دا مه کینه ی ئه له کتريکه که ی لی دروست کرا و پاشتریش کرا به قوتابخانه.

که پیره میرد گه پرایه وه، ئه و خانووه کرابوو به دوو به شه وه: به شیکي که بهر پیره میرد که وتبوو، له پیشه وه بوو، له سهر باخی پوره به گی، "غه زاله خان" ی خیزانی پیره میردی تیا بوو. به شه که ی تری له دواوه بوو، که "جه میل صائیب" ی خوشکه زای پیره میردی تیا بوو، له گه ل "فاتمه خان" ی خوشکی پیره میرد و "مسته فا صائیب" ی برای جه میل صائیب. غه زاله خان نه نکي منه، واته دایکی دایکمه. کوره گه وره که ی جه میل صائیب ناوی "محمه دعلی صائیب" بوو، که هاوړی و هاوته مه نی ماموستا ئیبراهیم ئه حمده بوو. به و بونه وه به زوری، وه کوو لاوانی تر، ئه هاتنه لای پیره میرد. ئه وساش که پیره میرد هاته وه، هه ر "ره حمه خان" ی هه بوو، که دایکی منه. دایکیشم ئه وسه هه ر "فاتمه" ی خوشکم و منی هه بوو. له بهر ئه وه که پیره میرد هاته وه، ئه وسه منالی خوئی نه بوو، بویه منی هه ر به منالی برده لای خوئی و به ناوی خوئی هه ناردمیه قوتابخانه، تا قوتابخانه ی ناوه ندیم له سلیمانی ته واوکرد، هه ر به ناوی پیره میرده وه نووسرابووم. ته نانه ت که پیره میرد چاپخانه ی "ژیان" ی له شاره وانی به کری گرت و ئیمتیازی پوژنامه ی "ژیان" ی خسته سهر خوئی و بوو به خاوه ن و مودیری مه سنوولی، ئیداره و کاروبار و تیپ پرکخستنی له بیناکه ی شاره وانی دا بوو، له ژوریکي گه وره دا له سه ره وه، چاپخانه که ییش به جیا له ژوریکي ترا بوو له خواره وه.

* سه رچاوه: فایه ق وشیار: یاساناس و نووسهر و نیشتمانپه ره ره، ناماده کردنی محمه د نوری توفیق و مسته فا سالح که ریم، (زنجیره ۳۸ ی بلاو کراوه کانی شاره وانی سلیمانی)، ئوفسیتی ژیر- سلیمانی، ۲۰۰۴، ل ۶۸-۷۵.

ئەو بو پىرەمىرد لە سالى ۱۹۳۴دا خانووەكەى خۆى خستە بارمتەى (داڭىرەى ئەموالى قاصىرىن)هوه، چوو لە بەغدا پىتى تازەى كرى، تەنانەت پىتى لاتىنىش و لاپەرەكانى رۆژنامەى "ژيان" گەورەتر و زۆرتر كران. لەو رۆژانەدا لەسەر داواى پىرەمىرد، مامۇستا "حوزنى موكرىانى" لە رەواندزەوه هاتە سلىمانى و كە هات، مامۇستا "سەعید ناكام"ىشى لەگەل بوو، پىتريكخەر (مُرتب حروف) بوو. پىت- پىكخەرەكانى ئەو سەردەمەى چاپخانەى "ژيان" دووان بوون: "ئەحمەد شوكرى" (كە پاشان بە دوكتور شو نوابانگى دەرکرد) و محەمەدئەمىن رەباتى، بە كاك سەعید ناكامەوه بوون بە سى. باسى ئەوهشمان كرد كە مامۇستا حوزنى و پىرەمىرد پىكەوه قۇليان كرد بە قولى يەكدا بۆ خزمەتى گەلەكەيان و -بە تايبەتى- لە رىگای چاپ و چاپەمەنى و رۆژنامەنووسىيەوه. هەروا باسى ئەوهشمان كرد كە پىرەمىرد منى هەر بە مندالى لەگەل خويدا دەگىرا و بە تايبەتى هاوینان لە كاتى پشوى قوتابخانەدا دەبىردم بۆ ئىدارەخانە و چاپخانەى ژيان و لەوى لەگەل پىتريكخەرەكاندا هەر لەو تەمەنەدا خووم دایە چاپ و چاپخانە و رۆژنامە و تەنانەت پىتريكخستنیش فىر بووم. هەر لە سالى ۱۹۳۴دا مامۇستا حوزنى ناومى لە "فايەق"هوه كرد بە "فايەق هوشيار". تا قوتابخانەى ناوەندىشم تەواوكرد، هەر بە ناوى پىرەمىردەوه نووسرابووم و ناوم "فايەق توفيق" بوو. زۆرەى كاتىشم لاى پىرەمىرد بەسەردەبرد. ئەنجا ئەوه بوو كە مامۇستا ئىبراهيم ئەحمەد، وەك وتمان، زۆر جار لەگەل لاوانى تردا ئەهاتن بۆ لاى پىرەمىرد، تەنانەت كە مامۇستا ئىبراهيم لە سالى ۱۹۳۷دا لە سلىمانى پارىزەر بوو، بەم جۆرە مامۇستا ئىبراهيم ئەحمەد "فايەق هوشيار"ى ناسى و لىى شارەزا بوو.

كە مامۇستا ئىبراهيم ئەحمەد ئىمتىيازى گۆقارى "گەلاويز"ى وەرگرت:

مامۇستا ئىبراهيم ئەحمەد كە بانگ كرا بۆ كۆليزى ئىحتيات بۆ بەغدا، لە مانگى كانوونى يەكەمى سالى ۱۹۳۹دا ئىمتىيازى گۆقارى "گەلاويز"ى وەرگرت. شەش مانگى يەكەم كە مامۇستا ئىبراهيم لە كۆليزى ئىحتيات بوو، گۆقارى "گەلاويز" دەرئەچوو. دواى ئەو شەش مانگە كە مامۇستا ئىبراهيم بوو بە ئەفسەرى ئىحتيات و نىرايهوه بۆ سلىمانى، گەلاويزى سپارد بە فايەق هوشيار.

ئەۋىش بە ھاۋكارى لەگەل مامۇستا "قادر قەزاز" دەريانھېنا. گەلاۋيژ لە پېشەۋە تا ژمارە (۱) و (۲)ى سالى سېھەم لە چاپخانەى (نەجاح) چاپئەكرا و ئىدارەخانەكى ئەۋسا لە ئوتىلى (دارولسەلام) بوو، دواتر گويژرايەۋە بو چاپخانەى (مەعارىف)، كە ئەو سەردەمە لەسەر شەقامى (سەمۇئىل) بوو.

تېيىنى: كە مامۇستا ئىبراھىم بو كولىيەى ئىحتىيات ھاتە بەغدا، ئىمتىيازى گۆقارى "گەلاۋيژ"ى ۋەرگرت. ئەو شەش مانگەى كە لە بەغدا بوو، بە يارمەتى خويىندەۋاران و پۇشنىران، گەلاۋيژ دەرتەچوو. كە فايەق ھوشيار و مامۇستا قادر قەزاز دووان بوون لەۋانە. ئەو كاتە فايەق ھوشيار قوتابى بوو لە قوتابخانەى (ئەعدادىيەى مەرکەزى) و مامۇستا قادر قەزازىش مۆتەرجم بوو لە ۋەزارەتى ناوخۇ. دواى ئەۋە كە مامۇستا ئىبراھىم بوو بە ئەفسەرى ئىحتىيات و ئىررايەۋە بو سلىمانى، گەلاۋيژى سپارد بە فايەق ھوشيار.

كەى و چۆن مامۇستا ئىبراھىم "گەلاۋيژ"ى سپارد بە فايەق ھوشيار؟

مامۇستا ئىبراھىم چەند پۇژى بەر لەۋەى پرواتەۋە بو سلىمانى، لە مانگى مایسى ۱۹۴۰د ھاتە لای من، كە لە ژوورى تايبەتى خۆم بووم لە خانى "مىرزا فەرەجى حاجى شەرىف"، كە "حەيسەخان"ى خىزانى خوشكەزای پىرەمىرد بوو. مامۇستا ئىبراھىم كە ھاتە لام، پىيى وتم: ((ئىستا ۋا من گەلاۋيژ بە تۆ ئەسپىرم، كە رەنگە بە سەيرى بزانى، چ لە بارەى تەمەنەۋە، يا لە بارەى شارەزايىيەۋە. بەلام من ھەر لە مناليتەۋە تا ئىستا، ئەۋەندەى تۆم ناسىۋە و شارەزات بووم، كە ھەر لە مناليتەۋە لەگەل پىرەمىرد بووى، خوت دابوۋە چاپ و چاپخانە و پۇژنامەنوسى، تەنانت پۇكخستنى پىتیش فىربووى، جگە لە راستكردنەۋە (تصحیح)ى ئەۋ بابەتانەى كە چاپ ئەكرىن بەر لە دواجارى چاپ و گەل شتى تىرش كە پىۋەندى بەم بابەتەۋە ھەيە، لەبەرئەۋە ئەزانم تۆ لە ھەموو كەس باشتى كە "گەلاۋيژ"ت پى بسپىرم. گەلاۋيژ، ئەمانەتكى نەتەۋەيى ھەموۋانە.))

ھەروا مامۇستا ئىبراھىم وتى: ((ئىمە لە سلىمانىيەۋە بو ھەموو ژمارەيەك وتار و مەقالە و نووسىنتان بو نامادە ئەكەين و مانگ بە مانگ بۇتان ئەنرىن. تۆيش لەگەل مامۇستا قادر قەزاز ز برادەرانى تر كە خۇتان بە باشيان بزنان و پىيان بكرى،

دهس پي بکهن. به لام نه گهر هات و ئيمه دواکه وتين، ئيوه خو تان سه رپشک بن و چون پيوست بکا، نهو ژمارهيه ناماده بکهن و بلاوي بکهنه وه تا دوانه که وي.))

دواي نه وه که گه لاويژ - وهک ماموستا ئيبراهيم وتي - نه مانه تيکي گرنگي نه ته وه ييي همووان بوو، به ئيمه سپيررا. ئيمه ش له گه ل ماموستا قادر قه زان هموو کاتي خو مان بو ته رخان کرد، له گه ل ئيش و کار و واجيياتي تري خو ماندا که باسي نه که ين. ههر مانگي که نووسراو و وتاره کان له سلیمانیه وه ناماده بکرانايه، ماموستا ئيبراهيم نه يناردن. نه گهر دواکه وتايه، يا نه هاتايه، ئيمه خو مان چون پيوست بکا، ژماره که مان ناماده نه کرد و به ريك و پيکي دواي چاپکردن بلاومان نه کرده وه. وهک زانراوه، به م جوړه هموو ژماره يه کي گه لاويژ به ريك و پيکي ناماده نه کرا و بلاونه کرايه وه، که له هموو سه ريکه وه مايه ي په زامه نديي همووان بووه و تا ئيستايش، چ له بابه تي چاپکردن و نووسين و ئيملاي کوردييه وه، تا نه گاته نه وه که له کاتي خو يا له بهرگيکي جواني قه شه نگدا بلاونه کرايه وه.

هموو ژماره يه ک هه زار نوسخه ي لي چاپ نه کرا و دابه ش نه کرا به سه ر نه وانهدا که نابونه بوون، يا نه فروشرا به وانه ي که عه ودالي بوون. نابونه ي سالانه ي گه لاويژ له پيشا ۶۰۰ فلس بوو، له دواييدا کرا به ديناريک و ۲۵۰ فلس. نه نجا بوو به ديناريک بو قوتاييان و مه لاي مزگه وتيش که متر بوو. من خو م به زوري که له قوتابخانه ي ئيعداديه ي مه رکزي نه هاتمه وه و پاش ته و اوکردني نه و قوتابخانه يه که له کوليژي حقوق نه هاتمه وه، له پيشا نه چوومه وه لاي ماموستا قادر قه زان که نه و سه رده مه له وه زارته ي ناوخو وهرگيپر بوو. جاروباريش نه و نه هاته لام له ژوره که م له خاني ميرزا فه رج، هه ندی جاريش له چاپخانه يه که مان نه گرته وه.

به م چه شنه به هاوکاري له گه ل ماموستا قادر قه زان و به يارمه تيي برادران، له و کاته وه که گه لاويژ مان پي سپيردرا، هموو ژماره يه کي گو قاره که مان له کاتي خويدا ناماده نه کرد و دواي ته و اوکردني له چاپداني، به ريك و پيکي بلاومان نه کرده وه.

فايه ق هوشيار و ماموستا عه لانه دين سه جادي چون يه کتريان ناسي؟

پوژيکيان که له چاپداني گه لاويژ گويزر ابو وه بو چاپخانه ي (مه عاريف)، من وهک زوربه ي پوژاني تر له چاپخانه بووم، به راستکردنه وه (تصحيح) ي فورمه کاني

گۆقارەكەوہ خەرىك بووم، كە ئامادەئەكران بۇ چاپ، بەر لەوہى يەكجارى چاپ بكرىن. لەو كاتەدا مەلایەكى-وہكوو ئەلین- نوورانى ھاتە ژورەوہ، وتارىكى پى بوو، وا ديار بوو بۇ گەلاويزى ھىنا بوو، تيايدا بلاوبكرىتەوہ. دواى ئەوہى لەویدا يەكتريمان بە دیدار ناسى، دەرکەوت ئەو مەلا ئىسك سووك و نوورانىيە مامۇستا "عەلئەدىن سەجادی" بوو. ھەرچەند لەوہ پىيش يەكتريمان نەدىبوو، بە ناو يەكتريمان ئەناسى. لەو سەردەمەدا مامۇستا عەلئەدىن لە مرگەوتى (نەعىمە خاتوون) ئەژيا، كە لەو دىو مرگەوتى ھەيدەر خانەوہ بوو. لەوئى ژوروىكى تايبەتى ھەبوو بۇ نوستن و نووسىن و كتيبخانە و دانىشتن و نان خواردنىش. پاش ئەوہى يەكتريمان ناسى، جاروبار ئەچوومە لای بۇ ئەو مرگەوتە و گەلى جارىش ھىلكەورپونىكى ئەكرد و پىكەوہ ئەمانخوارد. جاروبار ئەویش ئەھاتە لای من بۇ ژورەكەم لە خانەكەى ميرزا فەرەج.

بىجگە لەو مرگەوتە، مامۇستا عەلئەدىن لە مرگەوتىكى تریش لە مەيدان كە ناوى مرگەوتى (نەعىمە جىبەچى) بوو و ئىستائىش ھەرەكوو خوى لە شوینەكەى خویا ماوہ، ئىمام و خەتیب بوو. ئەو رۆژانەى لە كۆلىزى حقوق ئەگەر امەوہ، ئەگەر كاتى نويزى نيوەرۆ بووايە، ئەچوومە ئەم مرگەوتەى مەيدان، چونكە ئەمزانى مامۇستا عەلئەدىن لەوئىيە و ئەگەر پاش نويز بووايە، ئەچوومە مرگەوتەكەى (نەعىمە خاتوون) كە ئەمزانى لەوئىيە لە ژورەكەى خوى.

مرگەوتەكەى مەيدان، وەك بەشى زۆرى مرگەوتەكانى بەغدا، دەرگای دائەخرا و تەنھا لە كاتى دەستنويزشتن و نويزکردنا دەرگای ئەكرایەوہ، تا دەستنويز ئەشورا و نويز ئەكرا و پاشان پاك ئەكرایەوہ، تا كاتى نويزى پاشتر دەرگاكەى ئەكرایەوہ.

پۆرژىكيان كە لە كۆلىزى حقوق ھاتمە دەرەوہ، كاتى نويزى نيوەرۆ بوو، چووم بۇ مرگەوتەكەى مەيدان، كە ئەمزانى مامۇستا لەو كاتەدا لەوئىيە. ئەو مرگەوتە ئەوسا دەرگاكەى لە دەرگای (گۆك نەزەر) ھوہ نزيك بوو، كە ئىستا تەخت كراوہ و شوینەكەى كراوہ بە (ساحە). لەو كاتەدا كە من چووم، دەرگای مرگەوتەكە داخرا بوو. ئەمزانى ئەو كاتە كاتى دەستنويزشتنە. وەك زۆر پۆزى تر بە ئەلقەرپىزەكەى لە دەرگام دا. ئەو پۆزە رىكەوت وا بوو، پۆلىسى بەردەرگای (گۆك نەزەر) لەوئى بوو، لە بەردەرگاكە لەسەر كورسىيەك دانىشتبوو. كە منى دى لە بەردەرگای مرگەوتەكە وەستاوم، ھەستا و ھات،

توند توند مهچەكى گرتم و راپيچى كردم بۇ لاي خۇي و ماوهى نەدامى داكۆكيبەك لە خۆم بەكم؛ پيى و تم: وەرە، ئەزانم تۆ بۇ ئيرە هاتووى. مەترسە؟، ئەتكەمە ژورەو (مەبەستى لە گۆك نەزەر بوو). وا ديار بوو داواى پارەى ئەكرد. كە من و تم: بۇ ئەم مەگەوتە هاتووم، بۇ لاي مامۇستا عەلئەدين سەجادی كە پيیشنويژە ليړە، پيى پيى كەنى. لاي وا بوو كە گەنجيكي هەرزەكارم و لەو تەمەنەدا بۇ مەگەوت نەهاتووم، بۇ گۆك نەزەر هاتووم و لە ترسا وا ئەلیم. خواپرستان لەو كاتەدا كە ئيمە لەم مشت و مەردا بووين، دەرگای مەگەوت كرايهو، چونكە من -وەك و تم- بە ئەلقەريزي دەرگای مەگەوتەكە لە دەرگاگەم داوو. مامۇستا عەلا خۇي بوو، دەرگاگەى كردهو. كە منى دى بە دەس پۇلپيسەكەو، واقى و پما و پيى و ت: ئەم كوپە بۇ لاي من هاتووه. ئەنجا پۇلپيسەكە بەرەللاى كردم و پزگارىم بوو، بەلام و تى: من پىروام پيى نەكرد. ئەنجا داوى نويز، لەگەل مامۇستا عەلئەدين چووین بۇ مەگەوتەكەى نازندە خاتوون، بۇ ژورە تايبەتیبەكەى خۇي.

ليړەدا، بەم بۇنەيهو، پيويستە ئەم راستييانەتان بەم جۆرەى خوارەو بوو پوون كەمەو:

۱. ئەوسا و لەمەوپييشيش، تا كۆليزى قانونم تەواوكرد، وەكوو گەنجيک لەو تەمەنەدا بەشويىن ئەو جۆرە شتانەدا نەئەگەرەم، بە تايبەتى ئەو شوینانەى وەك (گۆك نەزەر) و نەيشمخواردبووهو. لەو زياتر كە هەفتەى جارئى يا دوو جار ئەچومە سينەما و ئيتەر هيچ شوينىكى تر نەئەچووم. داوى ئەو و تيش تا ئيستاييش لەم بابەتەو تا پراديهەك لەم خەتە لام نەداوه و بە زۆرى لەگەل خویندن خەريك بووم و سەرقالى كۆشش بووم كە باش و بە تواناى خۆم دەرچم، كە ئەو و تيش ئاسان نەبوو. بەلام ئەو بوو لە ئەنجاما زۆر بە باشى خویندنم تەواوكرد و باش دەرچووم و هيچ سالىك ئيكمال نەبووم. لەو كاتەيشدا، لە سالانى ۱۹۳۹-۱۹۴۴، ئەندامى پارتيى (هيو) بووم و لەو و تيش زۆر بە باشى واجيباتى سەر شانى خۆم بەجئەيئاوه، وەكوو زانراوه. لەگەل ئەمانەيش -وەكوو باسەم كرد- لە پييشا لەگەل مامۇستا قادر قەزاز و لە دواييدا هەردووكمان پيىكەو لە سالى ۱۹۴۲و لەگەل مامۇستا

عەلەئەدەین سەجادی پێکەوه، خەریکی کاروباری گەلاویژ بووین، بەو جۆرەى که تا ئیستایش مایەى پێخۆشبوون و پەزەمانەندى ھەمووانە وەکوو زانراو.

۲. لەگەڵ مامۆستا پەشید باجەلان که پێکەوه لە مانگی حوزەیرانى ساڵى ۱۹۴۴دا

کۆلیژى حقووقمان تەواوکردووه، بەم بۆنەى ھەو مامۆستای خۆشەویستى ھەردوو کمان کاک ھەمزە عەبدوللا دەعوەتێکی بۆ کردین بۆ یەکی لە تیاترۆ (مەلھا)کانى (حدائق الأمانة) لە (باب المعظم). "ئەنتوانیت ئەسکەندەر" ی خوشکی "عەفیفە ئەسکەندەر" لەوى ئیشی ئەکرد. ئەنتوانیت گۆرانییێژ بوو، دەنگیکی خۆشى پێوه بوو. مامۆستا ھەمزە بۆیە ئەوی ھەلبژاردبوو، گۆیمان لەو گۆرانییانە بێ ئەنتوانیت ئەوتن. لەو تیاترۆیەدا، ئەو شەو بۆ یەكەم جار لەگەڵ مامۆستا پەشید باجەلان سەر و بیرەمان خواردووه، بەلام سەرخۆش نەبووین! ئەنجا لیڤەدا پێویستە دەریخەم که مامۆستای خوالیخۆشبوو عەلەئەدەین سەجادی زۆر جار که پێکەوه ئەبووین، پێی ئەوتم: حەز ئەکەم ئەم پروداوانە و باسی پێوەندى پێکەوهى ھەردوو کمان بەشیکی لە (پشتەى مروارى)دا بنووسمەو ھیکایەتى بەشەکەى تریشى لە (مێژووى ئەدەبى کوردى)دا، بە تايبەتى که تۆ گەلاویژت بە من ناساند. بەلام من پێم ئەوت: ھیشتا کاتى نەھاتوو، با کاتى خۆى بێ، بریارى ئەدەین. ئیتر ئەو بوو بە داخووه و لە ناكاو و بەر لە کاتى خۆى، مامۆستا عەلەئەدەین لەپەر کۆچى دوايى کرد و فریای ئەو نەکەوت ئەمانە - وەکوو باسماں کرد - وەکوو خۆى بنووسى. من لیڤەدا ئەلیم: ھىچ خەتای ئەوى تیا نەبوو ئەو باسە نەنووسرا. منیش ھەرگیز بە تەمای ئەو نەبووم ئەو وا لەپەر بەر لە کاتى خۆى بەجیمان - بیلێ. بۆیە وا من خۆم ئیستا ئەم کارەسات و پروداوانە و پێوەندى نیوان ھەردوو کمان، بە تايبەتى لەگەڵ گەلاویژ، ئەخەمە پێش چا، تا منیش نەیبەمە ژیری گلەو!

بەم جۆرە پێوەندى لە نیوان من و کاک قادر قەزاز و مامۆستا عەلەئەدەین سەجادی و بە تايبەتى لەگەڵ گەلاویژ پەیدا بوو، که جاروبار مامۆستا عەلەئەدەین ئەھاتە لای من لە ژورەکەم لە خانى میرزا فەرەج، یا من ئەچوومە لای ئەو لە ژورە تايبەتییەکەى خۆى لە مزگەوتى نەعیمە خاتوون و جاروباریش لە چاپخانەى مەعاریف یەکمان ئەگرتەو.

كەي و چۆن مامۇستا عەلى كەمال ھەموو خەرج و مەسرەفەئى گەلاوئىژى گرتە ئەستۆي خۆي تا دەرچوونى دوانەكەوئى؟ كەي و چۆن مامۇستا عەلانەدين بوو بە مودىرى ئىدارەي گەلاوئىژى؟

ئەو بوو - وەكوو باس كرا - گوڤارى گەلاوئىژ مانگى ھەزار دانەي ئى چاپ ئەكرا و ھەموو ژمارەيەكي لە بەرگىكي قەشەنگدا ئەنئىرا بۇ ئابوونەكان و لە بازارپىشدا دائەنرا بۇ فرۆشتن. ھەموو خوئندەواران گەلاوئىژيان لا خوئشەويست بوو و تا دەرئەچوو، بە تاسەوہ بوون بۆي. ئابوونەي سالانەي گەلاوئىژ، وەك وتمان، لە پىشا سالى ۶۰۰ فەلس بوو، پاشان كرا بە ۱،۲۵۰ دىنار، ئەنجا بوو بە يەك دىنار، بۇ مەلايان قوتابىيان نيوہ بوو، دانەيشى بە ۱۰۰ فەلس ئەفرۆشرا. خوئندەواران نرخی گەلاوئىژ و ئابوونەي سالانەيان بە زۆر نەئەزانى، بەلام پارەي ئابوونە ناردن لە كاتى خۆيا نەئەگەيشت و دوائەكەوت، بە تايبەتى پارەي چاپ و كەرەسە و گەلى شتى تر دوائەكەوت. بەم ھۆيەوہ گەلى جار تەنگ وچەلمە بۇ گەلاوئىژ پەيدا ئەبوو و وای ئى ئەھات ئەگەر چارەسەري نەكرايە، دواكەوئى يا دەرئەچى.

لە مانگى كانونى يەكەمى سالى ۱۹۴۱د، مامۇستا قادر قەزاز پىي و تم: با بچينە لاي كاك عەلى كەمال، ئەو چارەسەري ئەم گىروگرتە بكات، كە بۇ ھەموو يارمەتییەكي نىشتمانى نامادەيە و لە ھىچ درىغى ناكات و ھەردووكمانىشى خوئش ئەوئى. منىش و تم: زۆر باشە. كە چووئىنە لاي كاك عەلى كەمال و باسمان بۇ كرد و پىمان و ت ئىمە وای بە باش ئەزانين ئەو (واتە كاك عەلى كەمال) ھەموو مەسرروفاتى گەلاوئىژ بگرتە ئەستۆي خۆي و كەي پىويست بوو ئىمە دىينە لاي موھاسىبەكەي و چەند پىويست بوو، وەري ئەگرين لىي، كاتىكيش پارەي ئابوونە يا پارەي فرۆشتن يا پارەي تەبەرپروعات بۇ گەلاوئىژ ھاتەوہ بۆمان، ئىمە ئەيھىنين و ئەيدەينە دەستى موھاسىبەكە، كە بىخاتە دەفتەرەوہ؛ كاك عەلى دەست بەجئ رازى بوو بەمە، چون بۇ ھەر كاريكى لەم چەشنە درىغى نەئەكرد.

بەم جوړە كاك عەلى كەمال لە پوژى ۱۹۴۱/۱/۲۶ ھوہ مەسرەفەي گەلاوئىژى گرتە ئەستۆي خۆي. ئەوہ بوو لە ژمارە (۳) و (۴) مانگى مارت و نىسانى سالى ۱۹۴۲د، لە لاپەرە (۱۳)دا لەژىر ناونىشانى (بۇ ئاگادارى)دا كاك عەلى كەمال ئەمەي

بلاوکردوهه که ئەلی: ((مەساریفی گەلاویژ لەوه پێش فایه ق هوشیار و قادر قەزاز مەسئولن، لەمەولا عەلی کەمال دەستەبەرە)).

هەرۆهە لە ژمارە (۹) و (۱۰) ی مانگی ئەیلوول و تەشرینی یەکەمی سالی ۱۹۴۲، لە لاپەرە (۹۰) دا لەژێر ناوێشانی (تکا لە خوێندەوارانی گەلاویژ) دا، ئاگادارییەکی بلاوکردوهه، بەو بۆنەیهوه که ئیستا ئەو دەرعویدی مەسرووفاتی گەلاویژە، که بێ تەنگ و چەلەمە بێ و دوانەکهوێ. بەلام هەق وایه خوێندەواران بە تاییبەتی ئەوانە ی ئابوونەن لە گەلاویژدا، که مەترخەمی نەکن و ئابوونەکانیان لە کاتی خۆیا بنیڕن، تا گەلاویژ تووشی تەنگ و چەلەمە نەبێ.

هەرۆ لەو کاتەدا که من و کاک قادر قەزاز پیکهوه ئەبووین و باشی گەلاویژمان ئەکرد، جاریکیان مامۆستا قادر قەزاز وتی: لام وایه ئیستا کاتی ئەوه هاتوه مودیریکی ئیداره بۆ گەلاویژ دابنرێ، ئەو کاروبارانە ی گوڤارە که بکریته ئەستۆ که بە مودیری ئیداره ئەکرین. ئیمەیش هەر لەگەلی ئەین. وتیشی: لام وایه مامۆستا عەلانی دین بۆ ئەم کاره ئەگونجی و پڕبە پێستیەتی. هەرۆ لەبەر ئەوه ی مامۆستا عەلانی دین، هەرچەند ئەو کاتە ژنی نەهینابوو، ئەو مانگانەیه ی لە ئەوقافی وەرئەگرت، بە حوکمی ئەوه ی ئیمامی مرکزەوتەکه ی ئەوقاف بوو، بەشی گوزەرانیی نەئەکرد و هیچی تریشی نەبوو. دیاره منیش ئەم پێشنیاره ی کاک قادرم زۆر پێ باش بوو و پەسەندم کرد لیی و لەسەر ئەمە دیسان پیکهوه چووینەوه لای کاک عەلی کەمال و مەسەلە کەمان بۆ باس کرد. ئەویش دەس بە جی ئامادەیی خۆی پیشان دا کهوا مامۆستا لەسەر حیسابی گەلاویژ دامەزینی و مانگانە ی بۆ تەرخان بکا.

بەم جۆره لە ژمارە (۳ و ۴) ی مانگی مارت و نیسانی ۱۹۴۱ مامۆستا عەلانی دین بوو بە مودیری ئیداره ی گەلاویژ. منیش تا لە حوزەیرانی ۱۹۴۴ دا کۆلیژی حقووقم تەواوکرد و وەک پارێزەر چوومەوه بۆ سلیمانی، وەک جاران لەگەل مامۆستا قادر قەزاز و مامۆستا عەلانی دین پیکهوه سەرپەرشتی کاری کاروباری دەرکردنی گەلاویژ بووین.

بەردەوامی مامۆستا عەلانی دین لەگەل گەلاویژ تا دوا ژماره، بەردەوامی

پێوهندی نیوان من و مامۆستا عەلا تا دوا یی که لە ناکاو کۆچی کرد

دوای سالی ۱۹۴۴یش مامۆستا عەلا ھەرگیز دەستی لە گەلاویژ بەرنەدا تا دوا ژمارەى دەرچوو. دوای ئەوەى لە مانگی حوزەیرانى سالی ۱۹۴۴دا كۆلیژی حقوقم تەواوکرد و وەکوو پارێزەر گەرامەووە بۆ سلیمانی، پێوەندیی نیوان من و مامۆستا عەلا ھەر بەردەوام بوو، تا لەپەر و ناکاو بەر لە کاتی خۆی، بە داخەو، کۆچی دوايیى کرد.

کە لە سلیمانی بووم و تا پیرەمێرد مابوو، ھەموو سالیك ھاوینان مامۆستا عەلانی بۆ یەکدوو مانگ ئەھاتەووە بۆ سلیمانی و لای من میوان ئەبوو. کە من لە سالی ۱۹۵۸دا مالم ھاتە بەغدا، ئەوسايش لەگەل مامۆستا عەلا ليك دانەپراين. دوای ئەوەى ژنى ھینا، كۆرەگەورەكەى بە ناوی "دانا"ى كۆرەمەوہ ناونا. "دانا"ى مامۆستا عەلا، ئەو كۆرە باش و ژیر و زیرەكە، ھەروا بەفەرۆ پۆیى و لە بەسەرە كۆژرا و كۆچی دوايیى کرد.

ھەر ئەو داخەى كۆژرانى دانا بوو، چووہ دلى مامۆستا عەلا و سوێى بووہوہ و سەرى نایەو، چونكە لە کاتی خۆیا دانای كۆرپى ویستی بۆ تەواوکردنى خۆیندىنى بالا و وەرگرتنى دکتۆرا بچیتە دەرەوہ. دانا، خۆى لە كۆلیژی عولووم دەرچوو، بە کالۆریۆسى ھەبوو، بەلام -بە داخەو- باوكى رازى نەبوو بچیتە دەرەوہ.

جاریکیان مامۆستا عەلا لەگەل دانای كۆرپى ھاتبوون بۆ مالم. کە گەرانەو، مامۆستا عەلا کيسە و سەبیلەكەى لە مالى نيمە لەبیر چوو، دانای كۆرپى ھاتەووە بۆ مالم و بۆى بردەوہ. بەم جۆرە لەو كاتەوہ كە بۆ یەكەم جار لەگەل مامۆستا عەلانی یەكترمان ناسى و تا دواھەناسەى ژيانى، كە لەپەر و بەر لە کاتی خۆى بە داخى كۆژرانى دانای كۆرپەوہ سوێى بووہوہ و سەرى نایەو، پێوەندیمان پیکەوہ نەپرا و ھەمیشە ھەر دۆست و برادەرى یەك بووین. مەرگی ناوہختى مامۆستا عەلا، دەرڤەتى نەدا زنجیرەى بەرھەمەکانى لەسەر میژووی ئەدەبى كوردی بگەيەنیتە دوايى و تەواوى بکا، بەھەشتى بەرین جیگای بى و ھەرگیز لە یادى ناکەین و -بە تايبەتى- من خۆم ھەمیشە لە ناخى دلما ئەژى.

بەغدا، ۱/۱۰/۱۹۹۶

ئىجازەتوهرگر، مودىرانى مەسئول و باوەرپىكرائوانى "گەلاويز"

عەبدوللا زەنگەنە

محەمەد بەشقە: ئىجازەتوهرگرى "گەلاويز"

محەمەد كورى سەئىد و كوردىكى فەيلىيە بەغدائە، سالى ۱۸۹۰ لە گەرگى (عوينە) شارى بەغدا هاتوووتە دنياوہ. قوتابخانەى ئىليانسى تەواوكردووہ و فيرى فەرەنسەيى بووہ. بە هەولى خویشى فيرى فارسى و لە قوتابخانەى ئەوساى سەردەمى عوسمانىدا فيرى توركى و لە ناو كۆمەلى عەرەبى شارەكەيشدا فيرى عەرەبى بووہ. ۱۹۲۰ لە سەردەمى يەكەم خولى حوكمى راستەوخوى ئىنگليزدا لە ناوچەى سلیمانى، كارمەندى ئىدارى بووہ و بوووتە مامۆستا و لەتەك "محەمەد زەكى سلیمان"ى مامۆستايەكى دىكەى كورد (ئەووہلەمىن قىرائەتى كوردى)يان بە سەرپەرشتىيى "مىجەر سۆن"ى حاكمى سياسىيى ئەوساى ناوچەى سلیمانى داناوہ، كە بە ۳۰ لاپەرەى پىوانە (۱۲×۱۸ سم) لە چاپخانەكەى سلیمانى لە چاپ دراوہ و بوووتە كتيبى خویندنى قوتابيانى قوتابخانەكانى ناوچەكە. هەر ئەو ماوہىه عەرەبى و كوردىيى

فيرى ئىنگليزەكان كردووہ و خویشى ئىنگليزىيان لى فير بووہ.

محەمەد بەشقە، سىوہەشت سال و تا ۱۹۵۸ وەزىفەى حكوومەتییى ديوہ، هەر لە مامۆستايىيوہ تا مودىرى تەحرىراتى موئەسەرىفئىيى لىواى سلیمانى، بەرپۆبەرى تەموينى لىواى كەربەلا، بەرپۆبەرى چاپەمەننىيەكانى بيانى لە وەزارەتى ناوخو و هيندى

وهزيفه‌ى ديكه‌ى وهك كار كردن له بوارى مه‌عاريفى ليو‌اى كه‌ركوك (ناوه‌پراستى سالانى سى) و پشكني‌رى له وه‌زاره‌تى مه‌عاريف. ١٩٥٨ به داواى خو‌ى خانه‌نشين بووه و ئى‌پراوه بو ژيانى تايبه‌تى خو‌ى و كاتى خو‌ى به موتالا و خو‌يندنه‌وه‌وه به‌سه‌ربردووه. به‌شقه، پياويكى خاكيبى ساده‌ى ره‌وشت‌جوان و دالفراوان و دم‌به‌پي‌كه‌نين و گورج‌وگول‌ى دلسوزى خه‌لك و كاره‌كه‌ى بووه. ده‌ورى له (يانه‌ى سه‌ركه‌وتنى كوردان) يشدا گي‌پراوه. وا ماوه‌ته‌وه تا له ١٩٨٠/٧/١ له به‌غدا كوچى داويى كردووه.

شايانى وتنه، (به‌شقه) خو‌ى له بنه‌په‌تدا (باشه‌گه و به‌شه‌گه) بووه، بو خوشه‌ويستى واى پى گوتراوه و له‌به‌ر نه‌بوونى پيتى (گه) له عه‌ره‌بيدا، كراوه به (به‌شقه) و ئيدى نه‌و ناسناوه‌ى به‌سه‌ردا پراوه. جگه له‌وه، ياريدە‌ى زورى چالاكانى سياسيبى داوه و هه‌لو‌يستى جوامي‌رانه‌ى ده‌ره‌ق نوواندوون؛ له‌وانه ١٩٤٨ كه پريارى ولا‌ت‌به‌ده‌ركردنى "دكتور جه‌عفر محمەد كه‌ريم"ى نه‌ندامى مه‌كته‌بى سياسيبى پارتى ديموكراتى كورد دراوه، چەند پوژي‌ك له ماله‌كه‌ى خو‌ى له ناوچه‌ى (ئه‌رزپو‌ملى)ى به‌رى (كه‌رخ) دالده‌ى داوه و به هاو‌كاريبى دوستانى له خانه‌قينه‌وه ئاوديوى ئيرانى كردووه. ناوه‌ندى هه‌مان سال "عه‌زىز حاج"ى نه‌نداميكى به‌رزى حيزبى شيوعيبى عيراقيش، كه پوليس پراوه‌دووى ناوه، دوو حه‌فته له مالى نه‌و خو‌ى شار‌دووه‌ته‌وه. له‌تيفى براهى عه‌زىز حاجيش له ناوه‌پراستى سالانى په‌نجادا چەند حه‌فته‌يه‌ك له مالى نه‌و خو‌ى شوين‌بزر كردووه.^٣

مه‌حموود شوكرى داود: موديرى مه‌سئوولى سالانى چوازه‌م، هه‌شته‌م، نو‌يه‌م و ده‌يه‌م نه‌ناسرايه‌وه.

فائيق توفيق (موحامى): موديرى مه‌سئوولى سالانى پينجه‌م و شه‌شه‌م
فائيق كورپى توفيق كورپى عه‌بدولعه‌زىز و خه‌لكى خانه‌قين و دايكى "حه‌مديبه كچى
عه‌بدولعه‌زىز كورپى سليمان كورپى مووسا زه‌هاوى"يه. باوك و دايكى له گو‌رستانى (شيخ
عه‌بدولقادرى گه‌يلانى) ني‌ژروان. خو‌ى سالى ١٨٩٠ له خانه‌قين هاتووه‌ته دنياوه.

^٣ نه‌ريمان، چەند دي‌پري‌ك ده‌رباره‌ى "محمد به‌شقه"ى خاوه‌ن (يه‌كه‌مين قيرائه‌تى كوردى)يه‌وه، پوژنامه‌ى "هاو‌كارى"، به‌غدا، ژماره ، ١٨/٨/١٩٨٣، ل٣؛ لاپه‌ره‌يه‌كى پوژى ٤/٦/٢٠١٦ى به‌ري‌ز نه‌مين شوان؛ عزي‌ز الحاج، راحلون وذكريات، ٢٠١٠.

ئه‌م سه‌رچاوه‌يه‌ى داويى، به‌ري‌ز جووتيار حاجى توفيق زانيارى ئى وه‌رگرتووه.

قۇناغەكانى خۇيىندى تا
ئامادەيىيى لە خانەقەين و كۆلجى
حقوقى لە بەغدا تەواوكردووه.
سى خوشكى بووه: نەزىمە، ژنى
حەسەن فەھمى پاچەچىيى
پاريزەر بووه، دووهكەى دى،
"شەمىنە"ى ژنى "حسىن
جەمىل" و "بدوور"ى ژنى "نازم
حەمىد"؛ كاتى خۆى بۇ خۇيىندىن
چوونەتە بەيرووت. خۆى و
خوشكەكانى بە باشى بە كوردى
قسەيان كردووه. مالىان، لە
تەنىشت مالى شازادە سألحەى

خوشكى مەلىك فەيسەلى يەكەم بووه.

فائىق، ھاوپۇل و ھاوتەمەنى حەسەن تالەبانى بووه، پىكەو خۇيىندى حقوقيان
تەواوكردووه. چەند سالىك قايمقامى ئامىدى، ھەلەبجە و رەواندىز بووه. پاشان
خزمەتەكەى گواستراووتەو و كراو بە (ناظر الخزينة). پىوھەندىيەكى توندوتۆلى لەتەك
مەلىك غازى ھەبووه. سألانىك، لەگەل "داود ئەلسەعدى"، پاريزەرى "شەفىق عەدەس"ى
جوولەكەى دەولەمەند بووه. لە ئاخروئوخرىي تەمەنىدا ژنىكى مەسىحىيى "مارى" ناوى
ھىناو، دوو كچ (بوشرا و نىكرا) و كورپىكى "خالىد" ناوى لى بووه، ئىستا لە لەندەن
دەژىن. رۇژگارپك كۇمپانىيەكى گواستەوھى نىوان ئىران و عىراقى دامەزاندووه،
نووسىنگەكەى لە نىزىكى (القصر الأبيض) بووه و لە خانەقەين لقى ھەبووه، كارمەندەكانى
جوولەكە و شوفىرەكانى كورد بوون. سەرەتای سألانى پەنجا خۆى پالوتووھ بۇ نائىبىيى
شارى خانەقەين. وتارى لە رۇژنامەكانى عىراقدا بلاوبوووتەو، لەوانە وتارى (خانقەين
لىست مطية للطامعين). دوو خانووى لە خانەقەين ھەبووه، لە "ئىسحاق كرىندلى"ى
جوولەكەى كرىون.

فائىق توفىق، پىاويكى كورتهبالاى بەھىزى سەنگىن بووه. لە كۆتايىيى ۱۹۷۵،
كاتىك بەرپىوھەرى ئەوقاف بووه، يەكى لە فەرمانبەرەكانى سووكايەتتى پى كردووه،

ئەويىش توورە بوو و كەوتوو، جەلتە لىي داو و كۆچى داويىي كردوو. تەرمەكەى براو
بۇ شارى (نەجەف)، لەوى نىژاوه.^۴

فائىق، لە ژمارە ۳ى مارتى ۱۹۴۴ (سالى پىنجەم) ھو تا دا ژمارەى سالى شەشەم
(۱۹۴۵) مودىرى مەسئولى گۆقارى "گەلاويژ" بوو. پاشان بوو تە خاوندى ئىمتىيازى
خولى دوومى گۆقارى "دەنگى گىتتى تازە" كە يەكەم ژمارەى ۱۹۴۵/۱۱/۱۲ (سالى
سىيەم) تا ژمارە (۳)ى ۱۹۴۶/۱۰/۲۸ (سالى چوارەم) بە گۆقار و ئەو بە داويىش كە بە
پۇژنامە و يەكەم ژمارەى - كە درىژكراوھى گۆقارەكەيە (واتە ۴) - ۱۹۴۶/۱۱/۱۸ و دا
ژمارەى پىژانراوى (۳۴) ۱۹۴۷/۸/۲۵ دەرچوو. ئەوھى زانراو، فائىق توفىق ھەر ئەو
دورانە ئىمتىيازى پۇژنامەيەكى عەرەبىيى سىياسىي گشتىي پۇژانەى بە ناوى "الجھاد" ھو
دەرگرتوو، كە يەكەم ژمارەى پۇژى پىنج شەمەمەى رىكەوتى ۱۹۴۶/۱۱/۱۷ لە بەغدا
دەرچوو و - ئەو ھندەى زانراو - تا سالى ۱۹۵۲ بەردەوام بوو.^۵

مەھموود سەھو: مودىرى مەسئولى سالى ھوتەم

مەھموود كورپى شىخ جەغفەر كورپى شىخ ئەھمەد كورپى شىخ مەھمەد قەسىمى
مەردۇخىي سەھىيە، ۱۸۷۸ لە بەغدا ھاتوو تە دنياو. لەوى خراو تە روشدىيەى
عەسكەرى و پاش بىرنى نامادەيىي عەسكەرى، چوو تە ئەستەموول و مەكتەبى
ھەربىيەى تەواو كردوو. لەويو دۇستايەتتىي لەتەك مەعرووف رەسافى پەيدا كردوو.
ئەو ماوھىە چوو تە پال كورپى ئەقسەرانى عەرەب و بوو بە ئەندامى (كورپى ئەدەبى). كە
يەكەم جەنگى جىھانى ھەلايساو، كراو بە فەرماندەى يەكەى سەربازىي سنور لە
ناوچەى مەندەلى و نىردراو بۇ ناو ھىزەكانى عوسمانىي بەرەى شەپرى ئىران.
نازايەتتىيەكى بىويئەى نىشان داو، بۇيە پلەى بەرزكراو تەو بۇ بىنباشى (موقەددەم).
كاتىك ھكومەتى عەرەبى لە دىمەشق دامەزراو، ھەك ئەفسەر چوو تە پالى.

⁴ ئەم زانىارىيەنە بەرپۇژ ئىبراھىم باجەلان لە خزمانى داىكى فايەق توفىق، بە تايبەت مالى مەھموود
زەھاويى وەرگرتون، شەوانى ۲ و ۳/۸/۲۰۱۶ لىي وەرگىراون.

⁵ پۇژنامەيىكى تازە، گۆقارى "دەنگى گىتتى تازە"، ژمارە ۱۲، سالى سىيەم، بەرگى پىنجەم، ل ۲۶۴-
لە: گۆقارى دەنگى گىتتى تازە، خولى دووم، بەرگى يەكەم، ژمارە ۱-۲۰ (نشرىنى دوومى ۱۹۴۵-
۱۸ى مارتى ۱۹۴۶)، نامادەكردى سدىق سالىح، رەفىق سالىح و عەبدوللا زەنگەنە، (پرۇژەى ھاوبەشى
بنكەى ژىن و دەزگای ئاراس)، چاپخانەى ئاراس- ھەولير، ۲۰۱۰؛ زاھدە ابراھىم، كشاف بالجرائد
والمجلات العراقية، مراجعة عبدالحميد العلوي، دار الحرية للطباعة- بغداد، ۱۹۷۶، ص ۵۹.

به‌لام پيش پووخانی ئەو حکومەتە گەراوەتەوہ بۆ عیراق و لە کۆبوونەوہیەکی جەماوەریی ناو دادگای شەرعییدا لە بەغدا، بەشداری ئیمزاکردنی مەزبەتەیک بووہ بۆ داوای سەرەخۆیی عیراق و کۆتایی‌هێنان بە داگیرکاری. لەوئ گێراوہ و دەسەلاتدارانی ئینگلیز دووریان خستووہتەوہ بۆ (بۆمبای) لە هیندستان. کە بەردراوہ، گەراوەتەوہ بۆ دیمەشق و چووہتە ناو کۆمەلە (عەھد)، کە چەند ئەفسەرێکی عیراقی لە سووریا دایانمەزاندووہ. کە ئەوانە کۆبوونەتەوہ و بڕیاری راگەیانندی پزگارکردنی عیراقیان داوہ لە ۱۹۲۰/۳/۸ و دەست بە جم‌وجوولی سەربازی کراوہ، وا کە دێرزوور بارەگای سەرکردایەتی موحامیدان بێ و یەکەم جار شاری (تەلەعفەر)ی مووسڵ پزگار بکری، مەحمود سنەوی کراوہ بە یاریدەدەری سەرکردە یەلمەتەکە و تەلەعفەر پزگار کراوہ.

به‌لام هەم ئینگلیز لەوئ دەری پەڕاندوون و هەم حکومەتەکە ی دیمەشقیش لە تەمووزی ۱۹۲۰ دا پووخاوہ، بۆیە هاتووہتەوہ بۆ عیراق و چووہتە ناو ریزەکانی سپا. پاشان گواستراوەتەوہ بۆ بواری کاری مەدەنی و کراوہ بە قائیمقام و مۆتەسەرپرف و موفەتیش. کانونی یەکەمی ۱۹۲۲ بووہ بە مۆتەسەرپرفی بەغدا، ۱۹۲۳ مۆتەسەرپرفی رومادی، ۱۹۲۷ موفەتیشی ئیداری. کانونی یەکەمی ۱۹۲۹ خانەشین کراوہ و دانیشتووہ، تا پوژی ۱۹۶۱/۱۲/۴ کۆچی دوایی کردووہ و لای گۆپی مردووانی بنەمالە ی سنەوی لە (گۆرستانی مەعرووف کەرخ) نیژراوہ.^۶

^۶ بروانہ: رفعة عبدالرزاق محمد، محمود السنوي: صفحات مطوية من تاريخ الحركة الوطنية، جريدة "العراق"، بغداد، العدد ۷۴۰۲، الخميس ۲۰/۹/۲۰۰۱، ص ۴.

ئەم ژبااننامە و وینەییە، ئامادەکراوی بەرێز خاتوو نەسرینی عەلی کەمال بەگن.

جیی وتنه، "فائیکه"ی هاوسه‌ری عه‌لی که‌مال به‌گ کچی مه‌حمود سنه‌وییه و وه‌ختیک هی‌ناویه که مه‌حمود سنه‌وی قایمقامی سه‌ماوه و عه‌لی که‌مالیش مو‌عاوینی پۆلیسی ئەوی بووه، بۆیه ده‌بی هەر عه‌لی که‌مال ئەوی کردبیتته به‌پۆیه‌به‌ری به‌رپرسی گو‌قاری "گه‌لاویژ"^۷. جگه‌ له‌وه، فائیک توفیق بیره‌وه‌رییه‌کانی خۆیی نووسیه‌ته‌وه^۸.

سه‌یید ئیبراهیم سه‌یید چه‌سه‌ن: باوه‌پیکراوی خانه‌قین

سه‌یید ئیبراهیم کورپی سه‌یید چه‌سه‌ن کورپی سه‌یید محمه‌د کورپی سه‌یید عه‌بدورپه‌رحمانی حوسینیه، سالی ۱۹۱۰ له‌ دیی (هۆریه‌ی ناوچه‌ی (سنه) له‌دایک‌بووه. لای باوکی ده‌ستی به‌ خویندن کردووه. ئەمجا هاتووه‌ته‌ شاری کرماشان و کریکاری کردووه بۆ درێژدان به‌ خویندن. سالانی سی گواستوووه‌تییه‌وه بۆ خانه‌قین و ماوه‌یه‌که له (قزهبات) دانیشتوووه، لای مه‌لا سه‌یید چه‌کیم خویندوووه و کاریگه‌ری له‌سه‌ر هه‌بووه، بۆیه چوووه‌ته‌ ناو (حیزی هیوا) و پاشتریش (پارتی دیموکراتی کورد). ۱۹۸۴ له‌ خانه‌قین کوچی دواویی کردووه.

بنکه‌ی ژین

ئیبراهیمی مه‌لا مارف: باوه‌پیکراوی سلیمانی

ناسراوه به (بله‌ی سینگر)، که مه‌کینه‌ی خه‌یاتی سینگه‌ری هی‌ناوه‌ته سلیمانی. ناوی ئیبراهیم کورپی مه‌عرووف کورپی غه‌فووره، مارتی ۱۹۱۲ له (گه‌په‌کی سه‌رشه‌قام)ی شاری سلیمانی هاتووه‌ته‌ دنیاوه. قوناغی سه‌ره‌تاییی خویندنی ته‌واو‌کردووه. پاشان له‌به‌ر ئەوه‌ی باوکی بازگانی تووتنی کردووه، ئەویش ده‌ستی داوه‌ته‌ کاسبی. له ۱۹۴۱ به‌دواوه تا ۱۹۴۹ دووکانی فرۆشتنی هه‌موو جو‌ره بۆینباخ، چاویلکه، پانتۆل و کراسیکی هه‌بووه، کتیب و گو‌قار و پوژنامه‌ییشی له‌ لایه‌کی دیکه‌ی دووکانه‌که‌یدا داناوه بۆ فرۆشتن و باوه‌پیکراویکی "گه‌لاویژ"یش بووه.

⁷ زانیاری پۆژی ۲۳/۵/۲۰۱۶ی به‌ریژ محمه‌د سه‌عید میرزا مه‌حمود.

⁸ بروانه: مذکرات محمود السنوي، قدم له وعني بنشره محمد علي القره‌داغي، مجلة "ژین"، السليمانية، العدد ۱، تموز ۲۰۰۹، ص ۳۷۹-۴۳۴.

لهوه به دواوه دهستی لهم کاره
هه لگرتووه و بووه ته بریکاری مه کینه ی
خه یاتی سینگه ر و فرۆشتوو یه. ئەوجا
قوتتەراتی دابینکردنی خۆراک (گه نەم و جو و
میوه و گوشت) ی سپای عیراقی له سلیمانی
وه رگرتوو ه. سالی ۱۹۵۰ (سینه مای
په شید) ی به ئیجار گرتوو ه تا ۱۹۵۵. پاش
۱۹۵۷ (سینه مای سیروان) ی که هماغای
ئه و په حماناغا له سه ر مولکی خو ی دروستی
کردوو ه، به کرۆ گرتوو ه، سه ره تا هاوینه
بووه و دوا یی کراوه به زستانه و تا ۱۹۸۸
دریژهی به و کاره داوه. دیسان چوو ه ته وه سه ر
دووکانی فرۆشتنی مه کینه ی سینگه ر و

دوا جاریش (کارگه ی کاشیی کاوه) ی داناوه. مایسی ۱۹۹۵ یش کوچی دوا یی کردوو ه.
برایمی سینگه ر، سالی ۱۹۳۲ خاتوو "حه پسه کچی عه بدوللای قادر بانه یی" ی
هیئاوه و دوو کچ و پینج کوپ (که مال، جه مال، جه لال، سه باح، شه مال) ی ئی بووه.
ئه ندامی دهسته ی دامه زرانندی (ژووژی بازگانیی سلیمانی) و ئەندامی یه که م خو لی
ئه نجومه نی به ریوه بر دنیشی بووه. www.zheen.org

سه یید ئەنوه سه یید ئەحه مد به رزنجی: باوه پی کراوی کو یه

سه یید ئەنوه کوپی سه یید ئەحه مدی ناسناو "حوسه ینی" ی شاعیر کوپی شیخ
عه بدولکه ریم کوپی شیخ ئەحه مدی به رزنجیه، سالی ۱۹۱۹ له شاری کو یه له دایک بووه. به
مندالی له حوجره خو یندوو یه و له ۱۹۳۰ دا چوو ته قوتابخانه ی سه ره تاییی کو یه و ۱۹۳۷
ته واوی کردوو ه. ئەمجا دوو سال خو یندنی ئایینی لای شیخ نه جمه دینی به رزنجی مامی
هه بووه. ۱۹۴۱ چوو ته ناوه ندی له کو یه تا ۱۹۴۴ و دهستی ئی هه لگرتوو ه. چواره م و

⁹ مارف ناسراو، میژوی کتیبخانه کانی سلیمانی ۱۹۰۰-۱۹۷۰، (له بلاوکراوه کانی به ریوه به رایه تی
گشتی چاپ و بلاوکردنه وه)، سلیمانی، ۲۰۰۰، ل ۴۵؛ زانیاری زاره کیی پۆزی ۲۷/۷/۲۰۱۶ ی به ریژ
جه لالی کوپی.

پینجھمی نامادہ بییشی له شاری ههولیر
تهواو کردووه. ئەوجا له وهزیفه
حکومه تیدا دامه زراوه و ده سال له
دائیره کانی ئەشغال، ئەوقاف و ئیعاشه کاری
کردووه. ۱/۸/۱۹۵۸ یش کراوه ته فرمانبهری
شاره وانیی ههولیر. ۲۶ سال خزمهتی تیدا
کردووه و له ۱۹۸۴ دا خوی خانه نشین
کردووه. به ره به یانی پوژی ۲۰۰۶/۱۲/۵،
پاش نه خوشییه کی درێژخایان، کوچی-
دوایی کردووه و له گۆرستانی (شیخ
ئەحمەد) له ههولیر به خاک سپێردراوه.

سه یید ئەنهر، شاعیر و ناسناوی

(حوسهینی) بووه و دیوانی شیعره کانی له چاپ نراوه. له ۱۹۶۰ یش هه چوووه
مهیدانی سیاست و بووه به ئەندامی حیزبی (تهحه پرور) و (کتیبخانهی کۆیسنجه ق)ی
داناوه. لهو پڕیه دا دوچاری گرتن و راوانان بووه و ژیانیکی سهختی گوزهراندووه.
ماوه یه کیش دوورکه وتوووه تهوه بو دیهاتی (ههلهجه) و (میرزاغا)ی نزیکه مۆرتکه و لای
نامۆزاکانی ژیاوه.¹⁰

بنکهی ژین

www.zheen.org

حوسنی حاجی رهشید: باوه پڕیکراوی زاخۆ

له بنه ماله ی عیسا قه سابه، ۱۹۲۳ له زاخۆ له دایک بووه. سه روکی پڕیکراوی نهینی
(بروسک) بووه که کۆمه لێک لاو له زاخۆ دایانمه زران دووه. ئەندامی (کۆمه لێ لاوانی کورد)
بووه له به غدا. ۱۹۴۲ له پڕی عهونی یووسفه وه چوووه ته ناو (حیزبی هیوا). نه خشی له
خویشاندانه کانی راپه رینی کانونی دووه می ۱۹۴۸ دا هه بووه و له شیوعیه
هه ره چالاکه کان بووه و دژ به ناردنه ده ریی دانه ویله وه ستاوه ته وه. سه ره تای سالانی

¹⁰ دیوانی شیخ ئەنهر بهرزنجی، ناماده کردن و پیاچوونه وهی شیخ سه ره به ست بهرزنجی، چاپخانه ی
پوژه ه لات- ههولیر، ۲۰۰۹، ل ۷-۹؛ که ریم شاره زا، کویه و شاعیرانی، بهرگی دووه م، (له بلاو کراوه کانی
سه نته ری لیکۆلینه وه و په خشی کویه)، چاپخانه ی شه هاب- ههولیر، ۲۰۱۳، ل ۱۱۲-۱۱۳.

پەنجا چوۋەتە ناو حيزبى شيوعىيى عىراق و سەردەمى حوكمى پاشايەتى چەند جاريك گىراۋە و ۱۹۵۴ دوورخراۋەتەۋە بۇ شەنگال و ۱۹۵۶ بۇ مووسل. پاش ۱۹۵۸/۷/۱۴ گەپراۋەتەۋە بۇ زاخۇ و ۱۹۵۹ كراۋە بە بەرپۆۋەبەرى شارەۋانى و چەند مانگىك لە و ۋەزىفەيەدا ماۋەتەۋە.

۱۹۶۰ حاكىمى گشتىيى عەسكەرى بېرىرى دوورخستەنەۋەيى داۋە. ۱۹۶۳ كە لە بەغدا خۆۋەشپىر بوۋە، فەرمانى دەستگىركردنى دراۋە. سالىح يۈوسفى كە بۇ دان وستان لە بەغدا بوۋە، ھاۋكارىيى كىردوۋە بۇ دەربازبوون و گەپراۋەتەۋە بۇ سلىمانى و لەۋىشەۋە بۇ ناۋچەي زاخۇ و چوۋەتە ناو شۆپشى ئەيلوول. ۱۹۶۷ چوۋەتەۋە بۇ بەغدا و خۆي شارەدوۋەتەۋە، تا لە ۱۹۶۹ دا لىبوردنى گشتى بۇ سىياسىيەكان دەرچوۋە و ئىدى بە

يەكجارى وازى لە حيزبى شيوعى هيناۋە. ۱۹۷۱ كراۋە بە بەرپۆۋەبەرى شارەۋانىيى شىرانىش. پوژى ۱۹۷۲/۱۰/۱۱ كۆچى دوايىيى كىردوۋە لە بەغدا، تەرمەكەي براۋەتەۋە بۇ زاخۇ و ۱۰/۱۲ بە خاك سىپىردراۋە¹¹ www.zheen.o

رەئوۋف مەعرووف: باۋەرپىيىكراۋى ھەۋلىر

رەئوۋف كوپى مەعرووف كوپى ھەمەسالىح ئاغاي رەبائىي ناسراۋ بە "رەئوۋف سەربەستى" يە. خۆي بە ئەسل لە خىيالىتى ناۋچەي (رەبائىي سلىمانىيە، باۋكى لەبەر كىشەي خۆي و خىزمانى لەسەر مولك، پوۋى كىردوۋەتە كەركوك. لەۋى بوۋە بە ئىمام تابوورى سپاي عوسمانى. ئەگەرچى خىزىر ئاغاي ئامۇزاي چەند جاريك پوۋى ئىناۋە بگەرپىتەۋە بۇ ناۋچەكەي خۆي، رازى نەبوۋە. پاش ماۋەيەك لە دىيى (قوشاغلوۋى) ناۋچەي ھەۋلىر گىرساۋەتەۋە، بوۋە بە مامۇستاي مزگەۋتى دى و لەۋ كاتەۋە بە مەلا مەعرووف ناسراۋ بوۋە.

¹¹ بىنەمالەكەي ئەم ژياننامەيەيى ئامادەكىردوۋە.

دايكي رهئووف
سهرهستي، خاتوو نامينه
كچي فهتاح و خهلكي
كهركوك و چوارهم ژني
باوكيهتي كه سئ كور
(رهئووف، جهواد، سالح) و
كچيک (فههيمه)ی ئی بووه.
رهئووف، ۱۹۲۲ له ديئي
(قوشاغلوو) هاتووته
دنياوه. قوئاغهكاني

سهرهتايي و ناوهنديي خويئندي له ههولير تهواوكردوو. سالي ۱۹۴۵ ژني هيئاوه و نو
كور و كچيكي ئي بووه.

رهئووف، سالي ۱۹۴۷ كتيبفرؤشيبهكي به ناوي (سهرهستي)يهوه بهرامبهر به
چاخانهي كوردستان داناوه له ههولير. بايهخيكي زوري به كتيبفرؤشيبهكي داوه و له
پال پيوستيبهكاني قوتابخانهدا، جوړهها كتيب و گوڤار و پرؤژنامهي له بهغدا و
مووسلهوه بو هيئاوه، فرؤشتوييه و ليي ناردوووه بو قهزا و ناحيهكان. برا و برازا و دواتر
كورپهكاني لهو كاردا هاوكارييان كردوو. له بهر ئهوهي پياويكي كوومهلايهتي بووه،
شوينهكي بووه به جيي كو بوونهوهي رؤشنبيران و خويئندهواران و ناسراوان. بهو پييه
ناوي "سهرهستي"ي بهسردا براره. بويه له بهر ئهوه ناوه و چالاكيي سياسي و دواييش
ئهئنداميئي له (پارتي ديموكراتي كوردستان)دا، چهند جاريك گيراوه، خراوته زيندان و
دوورخراوتهوه بو مووسل.

شهوكهت ظاهره قراوي: باوه پيكرابي عهقره (ئاكري)

شهوكهوت كوربي تاهير كوربي حهسهنه، سالي ۱۹۲۲ له (ئاكري) هاتووته دنياوه.
خويئندي سهرهتاييي له ئاكري، ناوهنديي له شاري مووسل و نامادهيبي پيشهسازيي سالي
۱۹۴۲ له بهغدا تهواوكردوو. ئهوه ماوهيه له بهغدا بووته ئهئندامي حيزبي (هيو). سالي
۱۹۴۵ به فهرمانبهر دامهزراوه له شارهوانيي ئاكري. پاشتر تيگهلي حيزبي (رزگاري)ش

بووه و بووه‌ته باوه‌پێکراوی فرۆشتنی گۆقاری "گه‌لاویژ". یه‌که‌مین که‌س بووه که‌ شانه‌ی (پارتی دیموکراتی کورد)ی له‌ ناوچه‌که‌ی خۆی دامه‌زراندووه.

سالانی ۱۹۵۳ و ۱۹۶۱ ده‌ستگیرکراوه و دوورخراوه‌ته‌وه بۆ شاری (دیوانیه) له‌ باشووری عیراق و له‌ وه‌زیه‌ لایه‌وه. ۱۹۶۲ گه‌راوه‌ته‌وه بۆ ئاکری و تا ۱۹۶۸ له‌سه‌ر کاری پێشووی بووه. که‌ شاکیر فه‌تاح قایمقامی ئاکری بووه، هاوکاریی کردووه و به‌شداری چالاکیی پۆشنیری بووه. سالی ۱۹۵۹ کراوه‌ته‌ به‌رپرسی ناوچه‌ی (ئاکری)ی پارتی. هه‌مان سال و له‌ سه‌رده‌می جوولانه‌وه‌که‌ی عه‌بدوڵوه‌هاب شه‌ووافدا، دوورخراوه‌ته‌وه بۆ (قه‌ره‌قۆش) و (به‌رتله). ۱۹۷۰ شه‌ش مانگ به‌رپرسی لیژنه‌ی ناوچه‌ی ئاکریی پارتی بووه. سالی ۱۹۹۳ کۆچی دواویی کردووه.^{۱۲}

صابیر حاجی فه‌توولای: باوه‌پێکراوی کفری

صابیر کوری حاجی فه‌توولای ده‌لوییه و به‌ (سه‌لته‌زه‌رد) ناوبانگی ده‌رکردووه، ۱۹۱۶ هاتووه‌ته‌ دنیاوه. له‌ پۆلی پینجه‌می سه‌ره‌تایی بووه که‌ پووی کردووه‌ته‌ کاسبی و دووکانی داناوه. له‌ سالانی چلی سه‌ده‌ی رابوردووه‌وه، له‌ پال ئه‌وه‌دا، کتیب و پۆژنامه‌ی و گۆقاری وه‌ک (گه‌لاویژ، ده‌نگی گیتی تاز، هه‌تاو، ژین، هیوا)ی فرۆشتووه. له‌ لاویدا پێوه‌ندیی به‌ (حیزی هیوا)وه کردووه و پاشان چووه‌ته‌ ناو (پارتی دیموکراتی کورد).

¹² لایه‌په‌یه‌کی ژیا‌نامه‌که‌ی، ئاماده‌کراوی به‌رپز کاوه‌ی کوری.

دوا سالانی ژيانيشی به نهخوشی له (کهلار) گوزهراندووه، تا له پوژی ۱۹۸۶/۱۰/۳۰ دا کوچی دوايی کردووه.^{۱۳}

صديق بلووکینی: باوه پیکراوی کهرکوک

صديق کورې عهلی کورې
حهسه ن کورې حسینه، ۱۹۲۷ له
دی (بلووکین) ی سهر به ناوچه ی
(ناغجه له ر) ی قهزای چه چه مال
هاتووه ته دنیاوه. به مندالی
چووه ته حوجره، لای مه لا
عه بدولعه زیزی شيله خانی
(عه بدولعه زیز کورې محمه د
گوررون) له مزگه وتی حاجی
قادری عه للاو و مزگه وتی
عه بدولعه زاق له شاری کهرکوک
خویندوویه، هه موو زانستیکی
دینی ته واکردووه و ئیجازه ی ئی
وهرگرتووه. پاشان پیشنوئیژ و
ماموستایه تیی له مزگه وتی
(سه ججاد) کردووه. له مزگه وتی

حاجی قادر عه للاویش که هاوزه مان په یمانگای ئیسلامی بووه، دهرسی وتووه ته وه.
دووکانی فروشتنی که رهسته و نامیری کاره بایی له سهر جاده ی مه جیدییه و جاده ی
ئه تله سیش هه بووه، پوژنامه ی "پای گهل- رای الأهالی" ی خوئی له مه ی دوايی پاندا
فروشتووه. ههر له لای و ناخروئوخری سالانی سییه وه تیکه لی سیاست بووه و به
ئه ندامی (حیزی هیوا) وهرگیراوه. پاشان چووه ته پیزی (پارتی دیموکراتی کورد). هیئنده
چالاک و هه لسووراو بووه، بووه به بهرپرسی لیژنه ی ناوچه ی کهرکوک ی پارتی. ۱۹۵۱

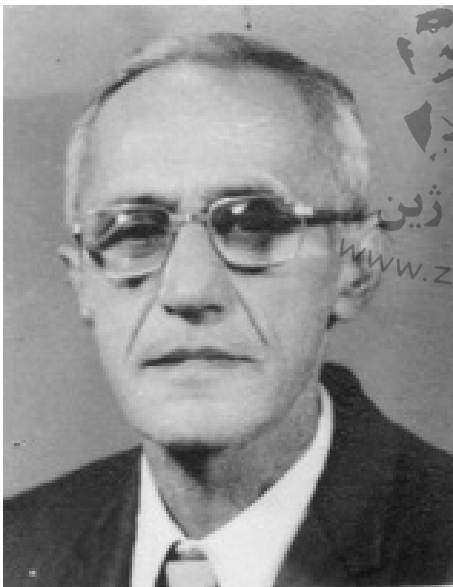
¹³ ئینسکلوییدیای کهرکوک، بهرگی چوارم، ل ۲۶۱-۲۶۲.

ئه م ژياننامه یه ناماده کراوی بهرپیز سمکۆ به هرۆز، سه ره رشتی پرۆژه ی ئه نسکلوییدیای کهرکوک.

بەر له سازدرانی دووم کۆنگره‌ی پارتی، بووه به لایه‌نگری بآلی سآلح پوشدی دژنی بآلی هه‌مه‌ عه‌بدولآلی سكرتیریی ئه‌وسای حیزب.

سیدیق بلووكینی، به حوكمی پێوه‌ندییه فراوانه‌كه‌ی، تێكه‌لی لایه‌نه سیاسییه‌كانی دیکه‌ی عیراق بووه، به تایبته‌ حیزبی نیشتمانیی کامیل جادرچی، ته‌نانه‌ت بووه‌ته به‌رپرسی لقی كه‌ركووكی ئه‌و حیزبه‌ و خاوه‌ندی ئیمتیاز و به‌رپوه‌به‌ری پوژنامه‌ی كوردی- عه‌ره‌بیی هه‌فتانه‌ی (پای گه‌ل- رأي الأهالی)ی ئۆرگانی حیزبه‌كیش كه‌ له كه‌ركووك ده‌رچوو^{۱۴}. له‌به‌ر ئه‌وه‌ی پیاویکی پرجم‌وجوولی كارا بووه، تاقمیك توركمانی ناحه‌ز پوژنی ۱۷/۸/۱۹۶۲ غافلکوژی کردوو. ئیدی منداله‌كانی لای باپیریان له‌ دایكه‌وه ده‌ستی سۆزیان به‌سه‌ردا كیشراوه و گه‌وره‌ كراون.

سیدیق بلووكینی، پوژنی ۵/۱۱/۱۹۴۷ ژنی هیناوه و له‌ خاتوو "نازداره‌ كچی مه‌لا عه‌بدولعه‌زیزی محهمه‌د گوروون" ئه‌مانه‌ی هه‌ن: ئاواز ۱۹۴۹، كه‌نعان ۱۹۵۳، دلشاد ۱۹۵۶، ئازاد ۱۹۵۷، نه‌وزاد ۱۹۶۱، نه‌زه‌هات ۱۹۶۳^{۱۵}.

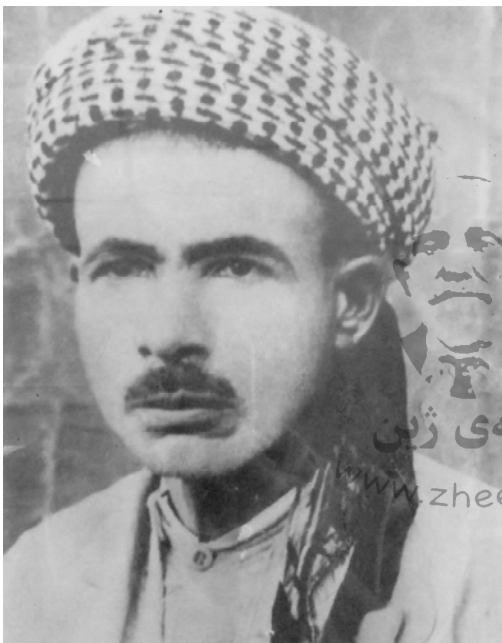
طاھیر سه‌عید: باوه‌رپێکراوی کۆیه
 طاھیر کورپی سه‌عید و ناسناوی بنه‌ماله‌كه‌ی (گارفین)ه، ۱۹۲۱ له‌ گه‌ره‌کی (به‌فری قه‌ندی)ی شاری کۆیه‌ هاتووته‌ دنیاوه. ۱۹۲۶ له‌ ته‌مه‌نی پینچ سالییدا خراوته‌ قوتابخانه‌ی ئوولا. قوتاغی ناوه‌ندیی له‌ كه‌ركووك و خانه‌ی مامۆستایانی سه‌ره‌تاییی سالی ۱۹۳۷ له‌ به‌غدا ته‌واوکردوو. ۱۹۴۱ به‌ مامۆستا دامه‌زراوه‌ له‌ شاری کۆیه. كه‌ (پارتی دیموکراتی كورد) پێكه‌ینه‌راوه، بووه‌ به

¹⁴ ئه‌وه‌ی زانراوه، یه‌كه‌م ژماره‌ی پوژنی ۱۹۵۹/۹/۶ و ژماره‌ ۷۱ ی ۱۹۶۱/۹/۵ بآلویوه‌ته‌وه.

¹⁵ مام جه‌لال، هه‌ندئ له‌ بیره‌وه‌رییه‌كانم له‌گه‌ل مامۆستا برايم ئه‌حمه‌دی نه‌مر، پوژنامه‌ی "كوردستانی نوئ"، سلیمانی، ژماره ۲۱۲۲، ۱۷/۴/۲۰۰۰؛ مام جه‌لال، هه‌مه‌زیی و صالحی له‌ پارتی‌دا، گوڤاری "خاك"، سلیمانی، ژماره ۲۰، ۱۰/۲/۱۹۹۹؛ زانیاری پوژنی ۹/۸ و ۵/۱۰/۲۰۱۶ به‌رپز نه‌وزاد سیدیق بلووكینی سه‌باره‌ت به‌ ژبانی باوكی.

ئەندامى. ۱۹۴۹ گواستراوتەتەو بۇ شارى ھەولپىر و تا ۱۹۵۲ لەوى بوو. پاشان براوتەتەو بۇ كۆيە و لە ۱۹۵۳يشدا گواستراوتەتەو بۇ (ديانە). لەبەر سەرکەوتوويىي لە ھەردوو بابەتى زمانى ئىنگلىزى و بىركاريدا، حكومەت ناردوويە بۇ خولىكى پەرورەدىي لە زانكۆي ئەمريكايىي ولاتى لوبنان. ۱۹۵۷ گەراوتەتەو بۇ كۆيە. ۱۹۶۴ بوو بە بەرپووبەرى قوتابخانەى ئوولا. ۱۹۷۱ خانەنشين بوو. پوژى ۱۹۸۹/۱۲/۱۸ كۆچى دوايىي كردووه. تاهير سەعيد، باوهرپىكراويكى فروشتنى گۇقارى "گەلاويژ" بوو لە شارى كۆيە^{۱۶}.

شىخ طهها شىخ سەعيد: باوهرپىكراوى كەركوك

شىخ تەھا كورپى شىخ سەعيد كورپى شىخ خدرە و ناسناوى شيعرى "رەھبەر"ە، سالى ۱۹۰۳ لە گەرەكى (ئىمام قاسم)ى شارى كەركوك لەدايكبوو. باوكى، كە سەرپەرشتىي تەكپەي نەقشبنديي كردووه، ئەم يەك سالان بوو كە مردووه و ھوت سالانىش بوو كە دايكى مردووه. ئىدى ماويەك لاي سەييد محەمد ئاغاي لە دايكەوہ باپىرى، ھەواوتەوہ، كە ئەوئندە پرووى نەداوتى و دەرى كردووه. سالانى ۱۹۱۵-۱۹۲۴ لە كەركوك دووركەوتووتەوہ. سەربارى

ئەوہى كە لە كۆلجى شەرىعەى بەغدا وەرگىراوہ، نەيتوانيوہ لەوى بخوینى.

ناچار لە قوتابخانەى دىنىي (محمود الخالى) سەر بە دائىرەى ئەوقافى كەركوك خویندوويە. ۱۹۱۹-۱۹۲۲ فەقى بوو لە كۆيە. ۱۹۲۴-۱۹۲۹ فەقىيەتتى لە زور مەزگەوتى كەركوك كردووه، لەوانە لاي مەلا ئەحمەدى فورقان و مەلا ئەحمەدى مەلا ھەكىم. ئىجازەى مەلايەتتىشى لەمەى دوايى وەرگرتووه. ۱۹۲۹ ژنى ھىناوہ و چووتە ناو دىھاتى

¹⁶ دوو لاپەرەى دەستخەتى ژياننامەكەى، نامادەكراوى بەرپىز سامى قادر.

تالەبانی. چەند سالیک و تا ۱۹۳۳-۱۹۳۴ مەلایەتیی لە دینی (بەیانلوو) کردوو. ئەوجا کەرکوکی بەجی‌هێشتوو و پرووی کردوو تە بەغدا و پاشان شاری (ناسرییە) باشووری عێراق. لەوێ وەزیفەدار بوو و مەلا مستەفا بارزانیی ناسیوو. ۱۹۳۶-۱۹۳۷ لە پرۆژەیی دروستکردنی پردیکی بەغدادا کاری کردوو. لەوێ شیخ مەحمودی حەفیدی لە نزیکەو ناسیوو. ۱۹۳۸ بەشداری تاقیکردنەوێ وەرگرتنی مامۆستا بوو لە وەزارەتی مەعاریف، بە سەرکەوتوویی دەرچوو و بوو بە موعەللیمی یەکەم لە ناحیەیی سەنگەسەر و دوو سالی ئی ماوەتەو. ۱۹۴۰ گەرپراوەتەو بۆ کەرکووک و بە پەرسی بوو بە پێشنویژ و خۆتەخوین لە دائیرەیی ئەوقاف. پۆژی ۱۹۷۳/۲/۲۸ کۆچی دوایی کردوو و تەرمەکی لە (گۆرستانی شیخ محیدین) بە خاک سپێردراو.

پەهەبەر، لە ژنی دەووەمی، کوریک "حەمەزیاد" و کچیک "شەهین" ی بوو. دیوانی شیعرەکانی لە چاپ دراو.^{۱۷}

ظاهر سەعید: باوەرپیکراوی کۆیە

زاهیر کوربی کەریم کوربی سەعیدە، ۱۹۳۱ لە

شاری کۆیە لەدایکەو. قونای سەرەتایی خۆیندی

تەواوکردوو. پاش ۱۹۷۵ دەرخواوەتەو بۆ شاری

حللە لە خوارووی عێراق. پۆژی ۱۹۸۷/۶/۷ لە کۆیە

کۆچی دوایی کردوو و لە گۆرستانی (کەکۆن) بە

خاک سپێردراو.

مەلا عارف مەلا یەحیا: باوەرپیکراوی خانەقین

مەلا عارف کوربی مەلا یەحیا کوربی مەلا عەبدولعەزیزی ناسراو بە (ناغۆلی) کوربی

مەلا محەممەد مەهدیی شیخوئیسلامی سنەیی، ۱۹۱۲ لە شاری (سنە) لەدایکەبوو. سەرەتا

لای باوکی دەستی بە خۆیندی دینی کردوو، پاشان پرووی کردوو تە کرماشان و ئەمجا

لەگەڵ باوکی هاتوو تە خانەقین و درێژەیی بە خۆیندن داو لای مەلا محەممەد جوانپۆیی لە

¹⁷ دیوانی پەهەبەر، نامادەکردنی حەمەزیاد شیخ تەها، کەرکووک، ۲۰۱۰، ل ۱۷-۲۳؛ زاهیر شوکور،

جارانی کەرکووک، چاپخانەیی شەهید ئازاد هەورامی - کەرکووک، ۲۰۱۳، ل ۴۰۳.

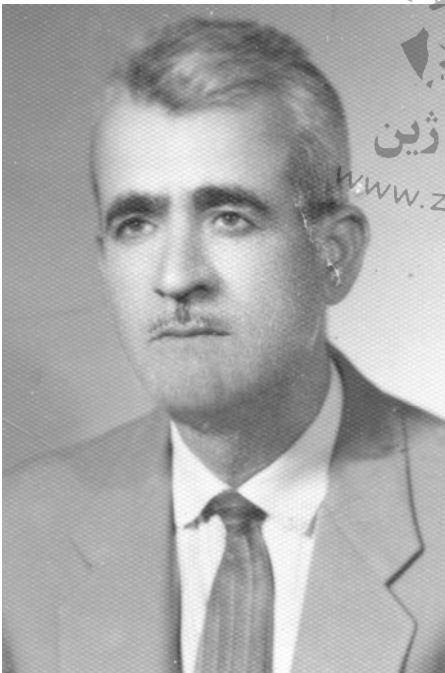

تەككەي نەقشەبەندى. سالانى ۱۹۵۰-۱۹۵۲
پېشنىوېژى مزگەوتى ئاوايىيى (سۆزبلاغ) بوو.
دوايى گواستوويەتتە بو (مزگەوتى مەجىد
بەگى باجەلان). ئەندامى (حىزبى ھىوا) و پاشتر
(پارتى ديموكراتى كورد) بوو و دەورى لە
رېكخستنى ناو شارى خانەقەين دا ھەبوو.

سالى ۱۹۴۸ بەشدارى خۆپيشاندانەكانى
پاپەرىنى كانونى دووم بوو، گىراو و خراو تە
زىندان. ۱۹۹۸ گىراو و بەندكراو و سى مانگ
لە ھەبەدوا كۆچى دوايىيى كردوو. تەرمەكەي
ھىنراو تەو ھە خانەقەين و پوژى ۱۹۹۸/۲/۲۴ لە
گۆرستانى (پاشاكۆپرى) نىژاوه^{۱۸}.

عومەر قەزاز: باوهرېيكرائى سلىمانى

عومەر كورپى فەتاح كورپى ھەسەن
قەزاز، سالى ۱۹۰۵ لە گەپەكى (گۆيژە) شارى
سلىمانى چاوى بە دنيا دا ھەلپىناو ھە
بنەمالەكەي ئايىنى و نىشتمانپەرور و
سەنەتكار بوو، بە قەزازىيەو ھەريك و لە
بەشيكى گەپەكى (سابوونكەران) دا بە ناوى
(قەزازەكان) ھە نىشتەجى بوو. ئەويش
ھەر لە مندالىيەو لەگەل باوكى كارى
قەزازىيى كردوو. ھەرچەندە قۇناغەكانى
خويىندنى تەواونەكردوو، بەلام خۆى
پىگەياندوو. پاش ئەو ھى ژنى ھىناو،
دووكانى لە ناو (قەيسەرىيى نەقىب) دا بوو و
كەوتوو تە بازرگانى و كەل و پەلى لە مووسلەو

¹⁸ نامادەكرائى بنەمالەكەي.

هیناوه و ساغی کردووه تهوه. دووکانه که ی له سالی ۱۹۲۷هوه به شیکی بو گوڤار و پوژنامه فروشتن ته رخان بووه و له ۱۹۴۰ به داوه دووکانه که یی به تهواوی کردووه به کتیبفرۆشی، بووه ته باوه پپیگراویکی "گهلاویژ" و ئەو کاره یی تا ۱۹۵۰ دریزه پی داوه. سالی ۱۹۲۰ به شداری شه پی ۶ ی نهیلوولی به رده رکی سه رای سلیمانی بووه. ئەو بووه "مهلا که ریم" ی گۆرانیبیژی بردووه ته به غدا و گۆرانیی له (قهوانی به یزافون) بو خستووه ته سهر قهوان. یه کهم کهس بووه له ۱۹۴۲ دا سینهمای له ته که پهمزی قهزان هیناوه ته سلیمانی و له گه ل ئیبراهیمی سینگهر به پپوه ی بردووه. یه کهم کهس بووه که له ۱۹۵۰ به داوه (سوڤه و سیفون) ی له بریی (پیپسی کولا) هیناوه ته شار و تا سه ره تای سالانی شه ست له سه ری به رده وام بووه. ئەمجا کارگه ی چلووره و مو تای هیناوه ته سلیمانی و بریکاریی شیر و به ره مه کانیشیی و هرگرتووه بو سلیمانی. عومهر قهزان، نه خو شی له م سالانه ی دوایی ته مه نیدا بواری کارکردنیان پی نه داوه، تا له مارتی ۱۹۸۴ دا مالئاوایی له ژیان کردووه و له (گردی سه یوان) به خاک سپیردراوه. دوو کوپ (نه ماون) و پینچ کچ (زه کییه، شهوقییه، فهوزییه، په ری، رزگار) یشی له پاش خو ی به جی هیشتووه، دوو بابه تی بلاوگراویشی له "گهلاویژ" دا هیه^{۱۹}.

عهبدو للاً ئیسماعیل ئەفهندی: باوه پپیگراوی هه له بجه سالی ۱۹۲۴ له شاری هه له بجه هاتووه ته دنیاوه. پاش ئەوه ی خویندی بو نه چوووه ته سهر، بووه به شاگردی (دهلاک- سه رتاش) و سالانیکی ته مه نیی به م پیشه یه به سه بر دووه، بویه سه رده مانیک ناسناوی (دهلاک) ی به سه ردا براوه. پاشان حال وباری پووی له چاکی کردووه و دووکانی له نزیک (مزگه وتی پاشا) ی ناوهندی شار داناوه و ژیانیکی بی کهم و کورتیی پی گوزهراندووه. عهبدو للاً ئیسماعیل، که سایه تییه کی کو مه لایه تییه به ناوی و دوستی وه فاداری زۆرینه ی پیاوچا که کانی

¹⁹ مارف ناسراو، هه مان سه چاوه، ل ۲۸-۳۰؛ فهوزییه عومهر قهزان، عومهر قهزان سلیمانی ۱۹۰۵- ۱۹۸۴، گوڤاری "سلیمانی"، ژماره ۸۳، ته مووزی ۲۰۰۸، ل ۵۲؛ دوو لاپه ره ی ده ستنووسی ژیاننامه که ی که به ریز خاتوو فهوزییه ی کچی نووسیویه.

هه‌له‌بجه بووه. له پرووی کوردایه‌تییه‌وه، خاوه‌نی هه‌ستیکی خاوی‌ن و بی‌گه‌رد بووه، هه‌ر به‌و هه‌ست و هه‌لو‌یسته پاکه‌یه‌وه خیزانیکی به‌ریز و ناوداری ناوشاری هه‌له‌بجه‌ی په‌روه‌رده کردووه.

ئه‌م پیاوه و کوپه‌کانی (نه‌وزاد، نه‌وشیروان و نه‌هرۆ) له‌ناو هه‌له‌بجه و سنوره‌که‌دا نمونه‌ی خه‌لکی چاک بوون. ئه‌مانه له‌ پیزی نیشتمانپه‌روه‌راندا خویان گرتیووه‌وه و هه‌ر ئه‌وه‌ش پتر وای کردووه که به‌ خیزانیکی پاک و کوردپه‌روه‌ر بناسرین. سه‌رباری هه‌موو ئاکاریکی جوانیشی، هه‌زی به‌ خه‌زمه‌تی باری پۆشنیری گه‌له‌که‌ی کردووه و گو‌قاری (گه‌لاویژی) گه‌یاندووه‌ته ده‌ستی که‌سانی پۆشنیری سنووری شاره‌که‌ی. سالی ۲۰۱۱ کۆچی دوا‌یی کردووه.^{2۰}

عه‌زیز نوورمه‌حه‌مه‌د: باوه‌ریکراوی خانه‌قین

عه‌زیز کوپی نوورمه‌حه‌مه‌د یاره‌یسی و له‌ تیره‌ی نه‌رو‌لویی جافه، ۱۲/۹/۱۹۱۲ له‌ دیی (پیران) له‌دایک‌بووه. پینچ سالان بووه که له‌گه‌ل باوکی گواستویه‌تییه‌وه بو دیی (سه‌وزبلاخ)ی ناوچه‌ی خانه‌قین. سی سال له‌وه‌به‌دوا چوونه‌ته گه‌ره‌کی (کۆرده‌ره‌)ی ناو شاری خانه‌قین. سالی ۱۹۲۸ خویندنی سه‌ره‌تاییی بریوه و چووه‌ته قوتابخانه‌ی پیشه‌سازی له‌ به‌غدا. ئه‌و سه‌رده‌مه ناسناوی "فه‌وزی"ی له‌ خۆی ناوه. له‌ویوه چووه‌ته خانه‌ی مامۆستایان و ۱۹۳۲ ته‌واوی کردووه، هه‌ر له‌ قوتابخانه‌که‌ی خۆیدا به‌ مامۆستا دامه‌زراوه. سالانی ۱۹۳۴-۱۹۳۷ مامۆستای

قوتابخانه‌ی (فالحیه) بووه له‌ لیوای عیماره، پاشتر گواستراوه‌ته‌وه بو قوتابخانه‌ی (قوله) له‌ خانه‌قین. تا ۱۹۵۰ له‌ مامۆستاییدا ماوه‌ته‌وه، ئه‌وه‌به‌دوا له‌به‌ر چالاکی سیاسی، له‌ وه‌زیفه‌ ده‌رکراوه. پاش ۱۴/۷/۱۹۵۸ هی‌نراوه‌ته‌وه سه‌ر کاری خۆی وه‌ک مامۆستا. که

²⁰ ئه‌م ژياننامه‌یه ناماده‌کراوی به‌ریز هه‌کیم مه‌لاسالحه.

شۆپرشى ئەيلولويش ھەنگىرساۋە، دوورخراۋەتەۋە بۇ پارىژگاكانى ناۋەراست و خواروۋى عىراق و لە ۋەزىفە دەرکراۋەتەۋە تا ۱۹۶۴، كە ئىدى پى پى دراۋە بچىتەۋە بۇ خانەقېن. كە لە بەغدا بوۋە، پىۋەندىيى بە (يانەى سەرکەۋتنى كوردان) ھوۋ ھەبوۋە و زۆر لە ناۋدارانى كوردى ناسىۋە. پىشتەر پىكخراۋىكى (براىەتى) ناۋى لەگەل چەند كەسىكى دىكە لە خانەقېن ھەبوۋە. بەشدارىي لە يەكەم كۆنگرەى مامۇستايانى كورددا كوردوۋە لە شەقلاۋە. كە حىزبى (ھىۋا) پىكھىنراۋە، ھەر زوۋ بوۋە بە ئەندامى و ژمارەيەكى زۆر ئەندام و لايەنگرى دىكەى بۇ پەيدا كوردوۋە. پاشتر چوۋەتە پىزى (پارتى دىموكراتى كوردستان) و تا ۱۹۷۵ چالاكىي تىدا ھەبوۋە. "پشتىۋان"، ناسناۋى پوژانى خەباتى كوردايەتتىي بوۋە. سالانى ۱۹۶۷-۱۹۶۹ بەرپىسى لقى پىنجەمى پارتى بوۋە لە بەغدا. پوژى ۱۹۶۹/۸/۴ گىراۋە و خراۋەتە بەندىخانەى (قصر النھايە). پاش راگەياندىنى بەياننامەى ۱۹۷۰/۳/۱۱ بەردراۋە. كە سالى ۱۹۷۴ شەپ دەستى پى كوردوۋەتەۋە، گىراۋەتەۋە و مال و مندالى دوورخراۋەتەۋە بۇ ھەولير. پوژى ۲۰۰۱/۸/۷ كۆچى دوايىي كوردوۋە. عەزىز پىشتىۋان، سالى ۱۹۳۷ خاتوۋ "رايىعە ئەحمەد ئەسەد دەلوۋى ھىناۋە، ئەم مندالانەى ئى بوۋە: د. نەرىمان ۱۹۳۸، نەسرىن ۱۹۴۰، سىروان، ۱۹۴۸، پىچزان ۱۹۵۰، نەرمىن ۱۹۵۲، شىروان ۱۹۵۵، شەرمىن ۱۹۵۷، كاۋيان ۱۹۵۹، پەرزىن ۱۹۶۱، زۆران و كامەران^{۲۱}.

عەلىي مەكتەبە: باۋەپىكراۋى رەۋاندز
 عەلى كورپى عەبدوللا كورپى قادر دەرويشە،
 ۱۹۲۴ لە شارى رەۋاندز لەدايكبوۋە. تا پولى
 شەشەمى سەرەتايىي خويندوۋە و نەيتوانىۋە درىژە
 بە خويندن بدا. بۆيە دەستى داۋەتە كاسبى و
 كىتېفروشىيەكى بە ناۋى (سەرکەۋتن) ھوۋ داناۋە،
 كە پاش برانەۋەى دوۋەم جەنگى جىھانى بە
 پىشنىارى "پىرەمىرد" كوردوۋىە بە (پىشكەۋتن).

²¹ جمال بابان، اعلام الكرد، ج ۲، ط ۲، دار آراس- اربيل، ۲۰۱۲، ص ۳۱۷-۳۱۹؛ قاموسى ناۋە نەمرەكان، بەرگى يەكەم، نامادەكردن و سەرپەرشتى مومتاز حەيدەرى، چاپخانەى رۆژھەلات- ھەولير، ۲۰۱۴/۴/۴، ۷۹-۸۰.

له لاويدا چووه ته پیزی حیزبی (هیوا) و پاشان بووه به ئەندامی حیزبی شیوعیی عیراق. سالانی ۱۹۶۴-۱۹۸۰، له بهر هه‌لوێستی سیاسی نوواندن، چه‌ند جارێک گیراوه و دوورخراوه‌ته‌وه بۆ به‌ندیخانه‌کانی ناوه‌پاست و باشووری عیراق و تیکرا ۱۰ سالیکی ته‌مه‌نیی له زینداندا به‌سه‌ربردووه. پۆژی ۲۷/۷/۲۰۱۱ کۆچی‌دواییی کردووه و له گۆرستانی (گه‌رده‌گه‌رد)ی په‌واندن نیژراوه.

عه‌لیی مه‌کته‌به، زمانی عه‌ره‌بیشی زانیوه و خیزاندار بووه، نو مندالی بووه: به‌ختیار، خه‌دیجه، نازاد، ژیان، پزگار، هوشیار، بیزار، نایار، نه‌ورۆز.^{۲۲}

فه‌ریق عه‌قراوی: باوه‌پیکراوی عه‌قره (ناکری)

به‌ قسه‌ی به‌پز ته‌ها بابان، سالانی ۱۹۶۸-۱۹۷۰ دادوهریکی هه‌لکه‌وتووی ئیداری و سه‌رۆکی دادگای تیه‌ه‌لچوونه‌وه (استئناف)ی لیوای دیاله بووه. هه‌ر له سه‌رده‌می حوکمی پاشایه‌تیدا، سه‌رۆکی دادگای سلیمانیش بووه، ناوبانگیکی به‌رز و جوانی هه‌بووه. به‌پیی (گه‌لاویژ، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۶۴) ۱۹۴۶ پارێزه‌ر بووه له مووسل.

قادر ئاغای عه‌تار: باوه‌پیکراوی سلیمانی

قادر ئاغای کورپی سه‌عید ئاغای کورپی خدر

ئاغای بلباسه، سالی ۱۸۸۳ له شاری

سلیمانی هاتووه‌ته دنیاوه. له جهوت ژن، ۱۰

مندالی بووه. ئەم زاته ورده‌واله‌فرۆش بووه،

کتیب و پۆژنامه و گوڤاری له پال که‌ره‌سته‌ی

دیکه‌دا، فرۆشتووه. ئەم کاره‌ی هه‌ر له سالانی

بیستی سه‌ده‌ی رابوردووه‌وه ده‌ست پی

کردووه. پۆژنامه‌ی "پیشکه‌وتن"ی سلیمانی،

ئاگاداریی له باره‌وه بلۆکردووه‌ته‌وه.

دووکانه‌که‌ی سه‌ره‌تا لای ئەسحابه‌سپی

به‌رامبه‌ر به‌ بازاری سه‌لته بووه، دوایی

گواستوووه‌تی‌ه‌وه بۆ جیی بازاری ئیستای

²² لاپه‌په‌که‌ی ژياننامه‌که‌ی، ئاماده‌کراوی به‌پز "هه‌ژار ئیبراهیم"ی به‌رپه‌به‌ری کتیبخانه‌ی عه‌لیی مه‌کته‌به.

زانکو و دواجار بهرایبی شهقامی سابوونکهران. سالی ۱۹۷۱ کۆچی دوایی کردوه^{۲۳}.

محهمه صدیق حهیدری: باوه پیکراوی سابلخ

میرزا محهمه دسه دیق حهیدری فاروقی
کۆپی حاجی سألح کۆپی فهقی محهمه د کۆپی
حاجی حهیدر و دایکی ناوی "فاتم"ه، ۱۹۱۳ یا
۱۹۱۴ له شاری مه هاباد هاتووه ته دنیاوه. تا
ته مهنی دوازه سالی له وی خویندوویه. ۱۹۲۱
له بهر شه پی سمکۆی شکاک و سپای ئیران له
ناوچهی موکریان، باوکی له گه ل عه بدولقادی
برای بردوویه تیه قوتابخانه یه که له ته ورین که
ئه مریکاییه کان دایانه زراندوه. تا ۱۹۲۲ له وی
خویندووینه و له بهر ههستی غه ربایه تی
گهراونه ته وه بۆ مه هاباد. محهمه دسه دیق، پاشان
له سه ر دووکانی ده رمانی گیایی لای باوکی
کاری کردوه. پاشان له کۆبوونه وهی

۱۹۴۲/۸/۱۶ ی مه هابادا، بووه به ئەندامیکی

دامه زیننی کۆمه لهی (ژ. ک) و ناوی نهینیی (م. ح. لاوی) هه لگرتووه و یه که م وتاری له
گۆقاری "نیشتمان"ی زمانی حالی کۆمه له دا بلا بووه ته وه. ئەو ماوه یه بووه ته
باوه پیکراویکی فرۆشتنی گۆقاری "گه لویژ" له ناوچه ی مه هاباد. ئۆکتۆبه ری ۱۹۴۴ یه کیکی
سێ ئەندامه که ی (ژ. ک) بووه بۆ کۆبوونه وه له ته که (پیکراوی لاوانی کورد)، که دواجار
هاتوونه ته ناو (ژ. ک).

که (ژ. ک) هه لوه شاووه ته وه و (حیزی دیموکراتی کوردستان) دامه زراوه، محهمه دسه دیق
ئیمزاکه ریکی سه ر به یاننامه ی دامه زرانندی ئەو حیزیه بووه. پۆژی ۱۹۴۶/۲/۲۲ به وه زیری
ته بلیغات له کابینه ی حکومه تی میلییی کوردستان دانراوه. پاش پوو خانی حکومه ت،

²³ مارف ناسراو، هه مان سه رچاوه، ل ۱۹-۱۶؛ پێشکه وتن یه که مین پۆژنامه ی سلیمانی، ژماره (۱-۱۱۸)،
۲۹ ی ئه پریلی ۱۹۲۰-۲۷ ی جوولای ۱۹۲۲، ناماده کردنی ره فیق سألح و سدیق سألح، (له
بلاوه کراوه کانی بنکه ی ژین)، چاپخانه ی شقان- سلیمانی، ل ۳۹۴.

په‌په‌یوه‌ی دیوی کوردستانی گهرمێن بووه؛ سه‌ره‌تا به ناوی "سه‌یید عه‌زیز" هوه هاتووته شاری سلێمانی. که زانیویه خه‌به‌ری ئی دراوه بگیری و بدریخته‌وه به ئێران، پرووی کردووته قه‌لادزی. ماوه‌یه‌کیش لای کاکه‌زیاد له کۆیه گیرساوته‌وه و چووته به‌غدا. کاربه‌ده‌ستانی عیراقي گرتووایانه و له پێی (قه‌سری شیرین) هوه داویانه‌ته‌وه به ئێران. له دادگا له‌به‌ر بیري سۆشیا‌لیستی به‌ش‌ه‌ش ساڵ حوکم دراوه. پاش تانه‌لیدان، بو‌ی کراوته شه‌ش مانگ زیندان. پاش ئازادبوون، چووته‌وه بو‌ مه‌هاباد و بووه به نوێنه‌ری ده‌ولت بو‌ دابه‌شکردنی قهند و شه‌کر. پاش کوده‌تاکه‌ی ۲۸ ی مرداد ۱۳۳۲ (۱۹/۸/۱۹۵۳) هه‌لاتووته دیوی گهرمێن و ماوه‌یه‌ک ئاواره بووه. رۆژی ۱۹۹۲/۲/۳۰ له مه‌هاباد کۆچی دوا‌یی کردوو و هه‌ر له‌و‌ییش نیژاوه.

مه‌مه‌ده‌سه‌دیق، له خاتوو "خه‌دیجه‌ی مه‌لا حوسینی مه‌جدی" کو‌ر و کچی بووه.^{۲۴}

شیخ محمەد: باوه‌رپێکراوی هه‌ولێر

شیخ محمەد به شیخه‌شه‌ل ناسراوه و کو‌ری محمەد عه‌لییه، سا‌لی ۱۹۲۷ له قه‌لای هه‌ولێر هاتووته دنیاوه. له ته‌مه‌نی هه‌وت سا‌لیدا نراوته به‌ر خویندن له قوتابخانه‌ی سه‌ره‌تاییی هه‌ولێر و چهند سا‌لیک خویندوو‌یه، فێری عه‌ره‌بی و تورکمانی بووه. سا‌لانی چل بووه به ئەندامی حیزبی شیوعی عیراق له ناو یه‌که‌مین شانه حیزبیه‌کانی هه‌ولێردا. ئەو ماوه‌یه نه‌خشی به‌رچاوی له هه‌موو چالاکی و جم‌وجوولێکی سیاسیدا بووه و له پێیه‌یشدا تووشی گرتن و به‌ندیخانه و ئەشکه‌نجه‌دان هاتوو. له به‌ندیخانه هاو‌به‌ندی فه‌دی سکرته‌یری حیزبی شیوعی بووه.

²⁴ که‌مال عه‌بدو‌ل‌لاهی، ژیان و به‌سه‌ره‌اتی کاک سه‌دیق حه‌یده‌ری، ۱۰ ل.

ئهم ژياننامه‌یه کورته‌کراوه‌ی ئەم بابته‌یه که نووسه‌ر بو‌ گو‌فاری "ژین" ی نووسیوه.

که نازاد کراوه، (کتیبخانهی ههولیر)ی کردووه تهوه، که بووه ته ناوهندیکی چالاکیی کۆمۆنیستانه. ۱۹۴۷ نامیلکهی (ئیمپریالیزم)ی له کتیبی (مستلزمات کفاحنا الوطنی)یهوه کردووه به کوردی، له چاپخانهی (دار الحکمة)ی بهغدا له چاپی داوه و وهک بلاوکراوهیهکی کتیبخانهکهی بلاوبووه تهوه.

پاش کودهتای ۱۹۶۳/۲/۸ی بهعسییهکان، گیراوه و ئازاریکی زۆر دراوه، بهلام خۆراگر بووه و کۆلی نه داوه. پۆژی ۲۰۰۲/۷/۳۰ له شاری ههولیر کۆچی دواایی کردووه.^{۲۵}

موحسین عهزیز ئاغای جهوئیزی: باوه پیکراوی کۆیه

موحسین کورپی عهزیز ئاغای کورپی عهولآ ئاغای جهوئیزییه. ۱۹۲۵ له شاری کۆیه هاتووه ته دنیاوه. ۱۹۳۹ خویندنی سه رهتایی تهواو کردووه و پۆلی سییهمی ناوهندیی پئ نه بردراوه. ۱۹۵۹ به فرمانبهری دائیرهی مالی زهوتکراوی جوولهکه له کهرکوک دانراوه. ۱۹۵۹ گواستراوه تهوه بۆ دائیرهی تهسووییهی سلیمانی. ۱۹۶۳ چووه ته پیزی شوپشی ئهیلوول. ۱۹۶۴ گهراوه تهوه بۆ سه ره وهزیفه کهی. ۱۹۶۶ گواستراوه تهوه بۆ دائیرهی تهسووییهی ههولیر و پاشتر دائیرهی کشت وکالی ههولیر به ناوئیشانی (ملاحظ). ۱۹۷۲ چووه ته دائیرهی ئینحیساری تووتنی ههولیر.

سالی ۱۹۷۴ پیوهندیی به شوپشهوه کردووه تهوه و بووه به بهرپرسی کارگیریی داراییی شوپش. ۱۹۷۵ گهراوه تهوه و گواستراوه تهوه بۆ دائیرهی دابهشکردنی کارهباي کۆیه. ۱۹۸۷ خانه نشین کراوه. پۆژی ۲۰۱۰/۷/۲۹ کۆچی دواایی کردووه و له کۆیه به خاک سپێردراوه.^{۲۶}

²⁵ قاموسی ناوه نهمرهکان، ل ۸۷-۸۸؛ مستهفا نهریمان، ببیلیۆگرافیای کتیبی کوردی ۱۷۸۷-۱۹۷۵،

چاپخانهی کۆری زانیاری کورد- بهغدا، ۱۹۷۷، ل ۶۱.

²⁶ لاپه پهیهکی ژياننامه کهی، ناماده کراوی بهرپز ئاراس عهبدولخالق.

مهكته به ی په كیټی: باوه پړیكراوی سلیمانی

نهم كټیبخانه یه، نه وهی زانراوه، محمه دعه لی مه دهوش و حه سه ن شیخ حه مه مارف به پړیوه یان بر دووه و سالی ۱۹۴۹ له كاردا بووه^{۲۷}.

یوونس نهمین: باوه پړیكراوی عه مادییه (نأمیدی)

یوونس كورپی نهمین كورپی یوونسه، سالی ۱۹۱۰ له شاری نأمیدی هاتووه ته دنیاوه. به مندالی له حوجره وه دهستی به خویندن كردووه. پاشان له ۱۹۲۲ دا چووه ته یه كه م قوتا بخانه ی سهره تایی كه له نأمیدی كراوه ته وه. ۱۹۳۱ نه و قوناغه ی بریوه. دوا دوا یییه كانی سالی ۱۹۳۹ یا سهره تایی ۱۹۴۰ به تومته ی نهمامیټی له حیزی (هیوا) دا، گراوه و نزیكه ی هه شت مانگ له به ندیخانه ی مووسل به ندكراوه. سالی ۱۹۴۵ ایش چند مانگیكی ديكه له بهر هو ی سیاسی خراوه ته وه به ندیخانه ی مووسل.

۱۹۵۹ له بهر لایه نگرینی حیزی شیوعی و به شداریی له شهر ی نیوان شیوعییه كان و پارتییه كاندا، كوتاییی نه و ساله دور خراوه ته وه بو ناحیه ی (كه نعان) له باقووبه بو ماوه ی سالیك. پاش به سه بر دنی ماوه ی دور خسته نه وه، له بهر نه یارانی له دهره بهگ و كونه په رستان، نه ی توانیوه بگه پښته وه بو شاره كه ی خو ی و به ماله وه له به غدا جیگړ بووه. له وئ ماوه ته وه تا له نیسانی ۱۹۶۸ دا كوچی دوا یی كړدووه و له گوړستانی (گه یلانی) نیژراوه.

ناوبراو، له لاویدا دووكانی له ناوبازاری شاردا داناوه و خولیا یه کی به دوا د اچوون و خویندنه وه ی پوژنامه و گو قار هه بووه، ته نانه ت بووه به باوه پړیكراویكی فروشتنی گو قاری "گه لاویژ".

²⁷ مارف ناسراو، هه مان سه رچاوه، ل ۷۲.

یوونس ئەمین، سەرەتای سالانی سی خاتوو "فاتمه سهعید"ی هیناوه و سی کور
(ئەحمەد ۱۹۳۹، سەردار ۱۹۴۳-۱۹۹۴، ئەمین ۱۹۵۵) و نو کچ (زومرود، ئاسیا، فەهیمە،
پەوشەن، بیریقان، ئامنه، ئەسمەر، چیمەن)ی لی بووه^{۲۸}.

²⁸ دوو لاپەرە ی عەرەبیی ژیاننامەکە ی، ئامادە کراوی بەرین ئەمین یوونس ئەمینی کور ی.

بنکهی ژین

www.zheen.org

بەشدارانى "گەلاويز" كە

بە نووسين

سديق سالح

چەند راستىيەك

۱. چەند مانگىك بوو (۱۶) بەرگى "گەلاويز" كە ناوهرپوكى گۆقارەكە خويەتى، لەچاپ درابوو و هينرابوووه بو (بنكهى ژين). ئەم بەرگەى دوایى، لەبەر تەواونەبوونى ژياننامەكان و بەردەوامىي گەپان و سۆراخ بو ساغکردنەوه و پەيداكردى زانىارى سەبارەت بە ناوهركان، دواكەوت؛ هەرچەندە سىچوار سال لەمەبەر كار بو بەشىكى دياريان كرابوو و ژياننامەى بەشىكيان نووسرابوووه. داواى لىبوردىن بە تايبەت لە خاوەندى چاپخانەى پوژھەلات دەكەين كە خەمخۆرانە ئەرکەكەى راپەراندوووه و ئەم ماويە لە چاوەروانیدا بووه. راستى پيم واپوو مادامىكى سەرجهى گۆقارەكە لە چاپ دراوه، دەبوو -هەر چۇنىك بووه- هەول بەردى زۆرترين بەشدارى گۆقارەكە بناسریتەوه و ژياننامەى پەيداكرى. خۆم لە لايەكەوه بە فراوانى خەرىك بووم و هيندى دوستى دلسۆزىش لە لايەكى دىكەوه، مەردايەتتيان نوواند و قەرزارباريان كردم.

۲. ئەم ناونيشانە بو ژياننامەكان هەلبژێردرا، چونكە بەشىكى ديارى بەشدارانى ئەم گۆقارە بە نووسين، چەند بابەتتىكى كەمیان هەبە و دوایى لايەتەيان بە نووسين نەداوه، واتە نەبوونەتە نووسەر و لە دنياى رۆشنبىرىي ئيمەدا ناسراو نەبوون.

۳. ئەم دواييە بەرپز عەبدوللا زەنگەنە لە پەيداكردى وینە و ژياننامەى بەشىكى بەشداران بەگشتى و هيبى هەولیدا بەتايبەتى هاوكارىيەكى خەمخۆرانەى كردوووه و زەحمەتتىكى زۆرى كيشاوه، بە گەرمى سپاسى دەكەم.

۲. بەرپز ئەحمەد حسين ئەحمەد لە ناسينەوه، دابىنكردى وینە، ژياننامە و سەرچاوهى جياجياى بەشىكى بەشداراندا، بە پەرۆشەوه هاوكار بووه، جيبى سپاس و پيزانينە.

۴. بەرپزان دكتور عيزەدين مستەفا رەسوول، مومتاز حەيدەرى، ئىبراهيم باجەلان، هيمن شالى، موسەدەق توفقى، موعتەسەم هاشمى، خاتوو شەوبۆ محەمەدپەشيد، سالح هەلاج، سمكو بەررۆز، صەباح حسەينى... هاوكارىيەكى دلسۆزانەيان كردم، بە ناسينەوه و پەيداكردى سەرچاوه و زانىارى، كارى گەپان و سۆراخى بەدەست هينانى زانىارىي ئەو

به‌شهیان له کۆڵ کردمه‌وه. ئه‌و به‌رێز و بنه‌ماله و که‌س و کارانه‌ی نووسه‌رانیش که به‌ده‌نگه‌وه هاتوون، ژياننامه‌یان نووسیوه و زانیارییان به‌رده‌ست خستوه، له جی‌ی خۆیدا ناویان هینراوه و ئاماژه‌یان پێ دراوه. لێره، هه‌ر بۆ له‌کورتی‌پرینه‌وه و دووباره‌نه‌کردنه‌وه، سیاس‌ی هه‌موویان ده‌که‌م، نموونه‌یان زۆر بێ و سه‌رکه‌وتوو بن. ئه‌وانه‌یش که له‌بهر سه‌رقالی و په‌له‌کردن و درێژه‌کێشانی کاره‌که، ناویان له‌بیر کراوه، پێشه‌کی داوای لێ‌بوردنیان لێ ده‌که‌م و هیوایه به‌ گه‌وره‌یی خۆیان بمبه‌خشن.

5. نووسه‌رانی وه‌ک (هه‌ژار، هیمن، حه‌قیقی، ئه‌ده‌ب، وه‌فایی، حه‌ریق، مه‌حوی، خاکی، ..) که بابته‌یان یا له سه‌رچاوه‌ی دیکه وه‌رگیراوه، یان کورپی ئه‌و زه‌مانه نه‌بوون و شیعیان له فه‌وتان پزگاکراوه، له‌بهر ئه‌وه‌ی ناسراون و خۆیان راسته‌وخۆ به‌شدارییان نه‌کردوه، پێویست نه‌زانرا ژياننامه‌یان بنووسرێته‌وه.

6. به‌شیکێ ئه‌م ژياننامه‌یه له ئاستی د‌ل‌خو‌ازی به‌نده‌دا نین، که‌م‌ده‌رفه‌تی و سه‌رقالی زۆر پێی ئه‌وه‌یان لێ بریمه‌وه به‌ کاوه‌خۆ و وردتر دووی ژیان و حال و باریان بکه‌وم. ده‌نا -پیم وایه- ئیمه پێویستمان به‌ تۆمارکردنی ژياننامه‌ی چروپ و هه‌مه‌لایه‌نه‌ی ناوداران هه‌یه، که -به‌ داخه‌وه- هیشتا بۆمان به‌جێ نه‌هینراوه.

7. (234) بابته‌ی وه‌رگیردراو، ناوی وه‌رگیران دیار نییه. ئه‌مه به‌ تابه‌ت نه‌رتی خاوه‌ند یا سه‌رۆک و ده‌سته‌ی نووسینی گو‌قار یا پو‌ژنامه‌یه به‌ گشتی، چونکه خۆیان خاوه‌ندی راسته‌قینه‌ن و گو‌قار یا پو‌ژنامه‌که له به‌رده‌ستیاندایه، یا بابته‌ی دیکه‌یان بلا‌بووه‌ته‌وه، ناوی خۆیان نه‌نووسیوه. له‌وانه، هیند‌ه‌ی وردکراوه‌ته‌وه، (12) بابته‌یکێ نه‌بێ، ئه‌وانی دیکه -که‌م‌و‌زۆر- پێی تێ‌ده‌چێ هێی برام ئه‌حمه‌دبن، له‌بهر ئه‌وه‌ی به‌شی هه‌ره‌زۆریان مه‌سه‌له‌کانی جی‌ی بایه‌خی ئه‌ون له ئه‌ده‌بیاتی بیانی، فیکری، سیاس‌ی و زۆریان له زمانی ئینگلیزییه‌وه وه‌رگیردراون، که ئه‌و زاته زانیویه و دیاره که‌که‌له‌یه‌کی پێشتری بووه. سه‌ره‌تای نووسین بلا‌وکردنه‌وه‌یشی له پو‌ژنامه‌ی "ژیان" دا به‌ ناسناوی (نیق‌اب‌داری سیاپوش) هوه، بۆ "پیره‌مێرد"ی نووسیوه: ((ئه‌وه‌ی له ده‌ستم دێت، نووسینی هه‌ندی مه‌قاله‌ی ئه‌ده‌بییه به‌ کوردیی په‌تی، وه‌یا وه‌رگیرانی مه‌قالاته له پو‌ژنامه‌کانی غه‌ربه‌وه))²⁹.

جگه له‌وه، (77) بابته‌ی دانراو ناوی نووسه‌ریان به‌سه‌ره‌وه نییه، ئه‌مه‌یش -هه‌ر له‌وه‌به‌تر- هێی خاوه‌ند یا سه‌رۆک و ده‌سته‌ی نووسینی گو‌قاره. له‌وانه (4) یان ساغ

²⁹ پو‌ژنامه‌ی ژیان، چواره‌م به‌رگ/ به‌شی یه‌که‌م (ژماره 321-400)، (له بلا‌وکراوه‌کانی بنکه‌ی ژین)،

چاپخانه‌ی شقان- سلیمانی، 2005- ژیان، ژماره 326، 16/6/1932، 2.

بووه تهوه که شیعرى برايم نهحمه دن^{۳۰}. دووى دیکهیشی به نووسینی نهو دهچی. نهوانی دیکه، کهم ووزر به دوور نازانری هیی عه لائهدین سهجادی بن. نهم دوو راستیییه نه خراونه ته نیو نهو ناماره که بو نووسهران و بابتهکانی گهلویژ گیراوه، له بهر نهوهی پیویستی به وردکردنهوه و دلنیایی زیاتر ههیه.

۸. پاش ساغکردنهوه، دهرکهوت نهم کهسه ناوبراوانه ی لای خوارهوه بهم ناوه رهمزی و ناشکرایانه نووسیویانه:

نهبوویه کر ههوری: ا. ب. ههوری، ب. ههوری، ههوری

نهحمه خواجه: ا. خواجه، گهلویژ نهحمه خواجه

نهحمه شاکهلی: ا. شاکهلی،

نهحمه شالی: ا. شالی، نهحمه شالی

نهحمه ههردی: ح. ههردی، ههردی

ئیبراهیم نادری: ا. نادری، ا. ف. نادری

ئیبراهیم نهحمه: ا. ا. بهی ناو، ن. ا. ن. ا. م، ه. ل. ب. بله، د. گهلویژ، ن. پ^{۳۱}.

بابهعلیی شیخ مهحمودی ههفید: ب. ع، ب. عهلی، باباعهلی، بابعهلی

بهکر عومهر یهحیا: ب. ع. ی، ب. ع. دلیر

تاهیر بهجهت مهریوانی: ت. ب. مهریوانی، دکتور ت. ب. مهریوانی، طاهیر مهریوانی

جهمال خهفاف: جهمال خهفاف، نهروژ خهفاف، بهروژ خهفاف، ج. خهفاف، ج. خ. خ

حامید فهرج: ح. ف، ح. فهرج، حامید فهرج

دکتور نهوهرحمان میرزا عهبدوللا: نهوهرحمان، د. عهبدوهرحمان عهبدوللا، دکتور

عهبدوهرحمان

دلشاد رهسوولی: دلشاد رهسوولی، محمهده عهبدولغه فوور دلشاد عهزیز شالی:

هیمن شالی

³⁰ برايم نهحمه: کووی بهرهمه شیعیریهکانی، عومهر مهعروف بهرنجی کووی کردووه تهوه و دوی ساغکردنهوه پیشهکی و پهراویزی بو نووسیوه، ناوهندی راگه یاندن و چاپهمنیی خاک- سلیمانی، ۲۰۰۷، ۳۲، ۳۸، ۳۷، ۴۱.

³¹ عومهر مهعروف بهرنجی، لیکۆلینهوه و بیبلیۆگرافیای چیرۆکی کوردی ۱۹۲۵-۱۹۶۹، چاپخانهی کووی زانیاری کورد- بهغدا، ۱۹۷۸، ۱۶۶، ۱۶۹؛ برايم نهحمه: کووی بهرهمه شیعیریهکانی، ل ۱۸، ۲۵، ۲۷، ۳۲، ۳۳، ۳۷، ۳۸، ۴۱.

رهشید نه جیب: پ. ن، فهرامورز، رهشید نه جیب
 پهمزی مه لا مارف: پهمزی وههیی، م. پهمزی
 زهکی ئەحمەد هه ناری: ز. ا. هه ناری
 عهبدوپره حمان موفتی: شێرکۆ موفتی، شێردل، شێرۆ موفتی زاده
 عهبدوپره حمان میرزا عهبدووللا: ئەوپره حمان، دکتۆر عهبدوپره حمان، دکتۆر
 عهبدوپره حمان عهبدووللا، ع. ع؟
 عهبدوولقادر قهزان: ع. قهزان، عهبدوولقادر قهزان
 عهبدووللا جه وهه: ع. چالاک، جیم، ج
 عهبدووللا عهزیز ههولیری: ع. ع؟، نه ژاد عهبدووللا ع
 علائه دین سه جادی: ع. س، علائه دین سه جادی، سه جادی
 عومەر حه سه ن دهولت: عومەر حه سه ن، ع. ح
 ف. محهمەد: فازل محهمەد عیرقان^{۳۲}
 فایه ق بی کهس: بی کهس، ف. بی کهس، ف. ف
 فایه ق زیوهر: بهختیار زیوهر، بهختیار، ش. ش، ف. زیوهر، ب
 فایه ق هوشیار: ف. ر؟، ف. ه، ف. هوشیار، ه.
 قانع: نه شمیل قانع، قانع
 م. مهحمود: محهمەد مهحمود قودسی^{۳۳}
 مه لا جه میل پوژبه یانی: بهندی پوژبه یانی، ج. ب. پوژبه یانی، جه میل بهندی پوژبه یانی
 محهمەد ره سوول هاوار: م. ره سوول، م. هاوار، محهمەد ره سوول هاوار، محهمەد
 ره سوول محهمەد
 محهمەد مسته فا کوردی: م. کوردی
 مسته فا صائیب: مصطه فا صائیب "شاهو"
 میرزا مارف: م. مارف
 نه جمه دین حاجی مه لا ره سوولی دیلیژه: نه جمه دین، ئاری، ن. ئاری
 هیمن موکریانی: م. ش. هیمن، هیمن

³² عومەر مارف بهرنجی، لیکۆلینه وه و بی بلی و گرافیا ی چیزکی کوردی ۱۹۲۵-۱۹۶۹ ل ۱۶۷، ۱۶۸.

³³ هه مان سه رچاوه، ل ۱۶۸.

٩. زۆرىيەى ھەرزۆرى نووسەرھەكان ناسراونەوہ. زىديان، بەپيى شوينى ئىدارىي
ئەوساى لىواكانى عىراق، دىارى كراوہ، كۆى بابەتى ھەرىيەكەيان خراوہتە پال ناويان، كە
بەم شىوہىيەى لاي خواروہىيە:

أ. بىئاو، بلە، ھ. ل. ب، ن، ن. ن. أ. م، د، ر، گەلاويژ: سلیماني، ٤١+١٥+٤

أ. ب. ھەورى: سلیماني، ٩

أ. ت: كەركوك، ١

أ. خ: ١

ھەردى: سلیماني، ٦

أ. رەواندزى: ھەوليئر، ١

أ. ش، أ. شالى، ئەحمەد شالى: سلیماني، ١٨

أ. شىيرزاد: ٣

أ. شاكەلى، ئەحمەد شاكەلى: كەركوك، ١١

أ. شالى، ئەحمەد شالى: سلیماني، ١٣

أ. ع: كەركوك؟، ٣

أ. عەباس كەريم: سلیماني، ١

أ. غ: ١

أ. ف. نادرى، أ. نادرى، ئىبراھىم نادرى: رۆژھەلات، ١٠

ئە. ھۆمەرى: ٢

ئارى، ن. ئارى، نەجمەدين: سلیماني، ١١

ئەئىرى: كەركوك، ١

مەلا ئەحمەد: كەركوك، ١

ئەحمەد رەفيق: سلیماني، ٧

ئەحمەد خواجە، گەلاويژ ئەحمەد خواجە: سلیماني، ٥

شىيخ ئەحمەد فەوزى: سلیماني، ١

سەبيد ئەحمەد مەظلووم: سلیماني، ١

ئەخۆل: سلیماني، ٨

ئەكرەم عەبدولقادر: ھەوليئر، ٢

ئەنوەر مايى: دھۆك، ٣

- ئەوپرەحمان، دكتور عەبدوپرەحمان، د. عەبدوپرەحمان عەبدوللا: سەلیمانی، ۱۶
- ئىبراھىم حىلمى: سەلیمانی، ۲
- ئىبراھىم رەمەضان: دھۆك، ۱
- ئىبراھىم ھوشيار: ھەولير، ۱
- ب. خ: ھەولير، ۱
- ب. ع. دلير: ھەولير، ۱۳
- باباعەلى شىخ مەحمود: سەلیمانی، ۴
- باباعەلى بىدار: كەركوك، ۵
- بايز، كەرىم مەمەد: سەلیمانی، ۲
- برزاو: ھەولير، ۲
- بورھان شىخ مەجىد: كەركوك، ۲
- بەختيار، بەختيار زىوەر، ش. ش، فائىق زىوەر: سەلیمانی، ۳۰
- بەدىع باباجان: سەلیمانی، ۱
- بەشىر موشىر: سەلیمانی، ۵
- بەنگىنە: سەلیمانی، ۳
- جەمال خەفاف، نەورۇز خەفاف، بەھرۇز خەفاف، ج. خ: سەلیمانی، ۱۸
- بىخود: سەلیمانی، ۸
- بىستون: ۱
- بى شانس: ۱
- بى كەس، ف. بى كەس، ف. ف: سەلیمانی، ۲۵
- بى ھىز: كەركوك، ۱
- پشكۆ: كەركوك، ۲
- پەروىن: سەلیمانی، ۲
- پەشىو: رۆژھەلات، ۱
- پىرەمپىرد: سەلیمانی، ۶۵
- ت. ب. مەريوانى: سەلیمانی، ۱۸
- توفىق ئەمىنيان: رۆژھەلات، ۱
- توفىق سەلیمان: ھەولير، ۱

- تۇفېق وەھبى: سەلىمانى، ۷
- ج، جېم، ع. چالاك: سەلىمانى، ۱۴
- ج. خۇشناو: ھەولېر، ۱
- ج. ش: ۱
- جگەر خۇيىن: پۇژاوا، ۱
- جوان ن: ۱
- جووكل ئاغاي دزەبى: ھەولېر، ۱
- جەلال خەيلانى، جەلال سەئىد خەيلانى: ھەولېر، ۲
- جەلال شەرەف: ھەولېر، ۱
- جەلېل ھوشيار: ھەولېر، ۲
- جەمال ئەمىن مەحمۇود: سەلىمانى، ۱
- جەمال مەسطەفا: سەلىمانى، ۶
- جېم وېيى ناو: كەركوك، ۲
- چرۇ: ۱
- ح. ش: ۱
- حامىد فەرەج، ح. ف، ح. فەرەج: سەلىمانى، ۹
- حوزنى: ھەولېر، ۶
- ھەسەن، ھەسەن ھشيار: پۇژاوا، ۲
- ھەسەن شېخ ھەمەمارف: سەلىمانى، ۲
- ھەسەن عەبدولقادىر: كەركوك، ۱
- ھەسەن فەھمى جاف: سەلىمانى، ۷
- ھەمەجەمىل: سەلىمانى، ۱
- ھەمەپرەش: ھەولېر، ۲
- ھەمەلاو: سەلىمانى، ۱
- ھەمەي مەلا ھەسەن بىي شانس: ۱
- خالىد نەقشەندى: ۱
- خاوەن وتار: ۱
- خورشېد: سەلىمانى، ۱

دلتهنگ: ۱

دلدار: ههولير، ۱۸

دلزار: ههولير، ۹

دلسوز، طاهير ئەحمەد حەويژى: ههولير، ۱۱

دلشاد رەسوولى، محەمەد عەبدولغەفوور دلشاد: پوژھەلات، ۱۰

دوستى ديرين، ع. و. نوورى: ۶

دەرويش عەبدوللا جەبارى: كەركوك، ۳

پ. پاچ: ۲

پ. م: ۱

پ. ن، رەشىد ئەجيب، فەرامورز: سلیمانی، ۱۷

رەشىد محەمەدەلى: سلیمانی، ۱

رەشىد محیدین: ۱

رەشىد مەستى: سلیمانی، ۱

رەشىد نامیق: سلیمانی، ۴

رەفيق چالاك: سلیمانی، ۹

رەفيق حيلمى: سلیمانی، ۵

رەمزی قەزاز: سلیمانی، ۱۰

بنگه‌ی ژین

رەمزی مەلا مەرف، م. رەمزی: سلیمانی، ۵

رەنجەرۆ: ۱

رەنجەرۆ ش: ۱

رەنگەرپژانی: ههولير، ۱

زەكى أ. هەنارى: ههولير، ۱

زەليل: ۱

زێوەر: سلیمانی، ۱۸

ژ: ۱

ژنە جافیك: ۱

س. س: ۱

س. ئەمین زەكى: سلیمانی، ۱

- س. ص: ۱
- س. ناکام: پوڙهه لآت، ۳
- ساریژ: ۳
- سالار: سلیمانی، ۲
- سامی عهلی دهلوی: که رکوک، ۱
- سلیمان رهواندزی: ههولیر، ۱
- سه رسام: سلیمانی، ۳
- سه عید فهرج: سلیمانی، ۱
- سه لام: سلیمانی، ۲۵
- سیامه ند: ۱
- ش. شه مال: ۱
- ش. موحی: پوڙهه لآت، ۳
- شاکر فه تاح: سلیمانی، ۱۹
- شپرۆل: ۲
- شکو فه ن: ۱
- شه فیق صایر: ههولیر، ۱
- شه مال صائب: سلیمانی، ۴
- شهوقی عه زیز: سلیمانی، ۴
- شیردل: سلیمانی، ۱
- شیرزاد: ۲
- شیردل، شیرکو موفتی، شیرۆ موفتی زاده: سلیمانی، ۶
- شیواو: ۱
- ص. ئەمین، ص. مزووری بالا: دهۆک، ۳
- صایر ئیسما عیل: ههولیر، ۲
- صایر حاجی فه تحو لآ: که رکوک، ۱
- مه لا صادق: که رکوک، ۱
- صافی: ههولیر، ۴
- صالح حه یدهری: ههولیر، ۳

- صالح عهلى: سليمانى، ۱
- صالح قهفتان: سليمانى، ۵
- صالح يوسفى: دهوك، ۵
- صالح ههژار: سليمانى، ۴
- صدقى: سليمانى، ۱
- سه لاهه دين قهفتان: سليمانى، ۲
- طاهير نه حمهه ده ويژى: ههولير، ۲
- طاهير عارف: سليمانى، ۱
- سه بيده طاهير هاشمى: رۆژهه لآت، ۱۰
- شيخ طهها شيخ سه عيهه: كه ركوك، ۱
- ع: سليمانى، ۱
- ع. ا: كه ركوك، ۲
- ع. ت: كه ركوك، ۲
- ع. ج: ۱
- ع. ح: عومهر سه سهن، عومهر سه سهن دهولهه ت: سليمانى، ۳
- ع. ح. ب: سليمانى، ۱۲
- ع. س، سه جاده، عه لائه دين سه جاده، كه لاويژ: رۆژهه لآت، ۲۶+۳۵
- ع. ش. دلگير: ههولير، ۱ www.zheen.org
- ع. ع: ههولير، ۱
- ع. ع. ع. ع. شهونم: سليمانى، ۳
- ع. ق: سليمانى، ۱
- ع. گوڤان: ۱
- ع. م: ۱
- عاصم سه يدهرى: ههولير، ۱
- عوثمان ئيبراهيم: ۱
- عوثمان سه بىرى: رۆژاوا، ۱
- عوثمان سه ونى: ههولير، ۲
- عوثمان مصطه فا، عثمان مصطه فا خوشناو: ههولير، ۷

- عوثمان مه جید: سلیمانی، ۲
- عوثمان میران: ههولیر، ۱
- شیخ عثمان نه قشبه ندی: سلیمانی، ۱
- عومەر صالح خه فاف: سلیمانی، ۱
- عومەر قه زاز: سلیمانی، ۲
- شیخ عه بدو پرره حمان مه ولاناوی: ۱
- عه بدولصه مه د محمه د: ههولیر، ۳
- عه بدولقادر نه حمه د: سلیمانی، ۱
- عه بدولقادر قه زاز قه زاز: سلیمانی، ۲۲
- میرزا عه بدولکه ریم: ههولیر، ۱
- عه بدوللا ده رویش: سلیمانی، ۲
- عه بدوللا قزلجی: سلیمانی، ۲
- عه بدولمو حسین هوشیار هه ورامانی: سلیمانی، ۳
- عه بدولمه جید نه مین: ۱
- عه بدولمه جید شیخ جه لال: ۱
- عه بدولمه جید حه سه ن: ۱
- عه لی عه بدوللا: سلیمانی، ۱
- عه لی عیرفان: سلیمانی، ۲
- عه لی که مال: سلیمانی، ۹
- عه لی که مال باپیر: سلیمانی، ۱۱
- عه لی ناجی عه طار: سلیمانی، ۱
- عه لی یاسین دهوکی: دهوک، ۱
- عه ونی یووسف: ههولیر، ۳
- غه ریب: ۱
- غه فوور ره شید: سلیمانی، ۱
- ف: ۱
- ف. چ، فائیق چالاک: سلیمانی، ۱
- ف. ر، ف. ه، ف. هوشیار، ه: سلیمانی، ۱۹

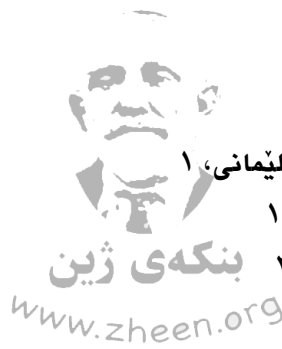
- ف. محەمەد: سەلیمانی، ۱۲
- فائیز: سەلیمانی، ۲
- فائیق کاکەمین: سەلیمانی، ۱
- فاضل نیظامەدین: سەلیمانی، ۱
- فانی، مەمەند واغای فانی، مەمەند ئاغای پەسوول ئاغا: سەلیمانی، ۱۰
- فەوزی دڵشاد، ل. ف. دڵشاد: سەلیمانی، ۴
- ق. نەبەرد: سەلیمانی، ۲
- قادر خەفاف: سەلیمانی، ۸
- قادر لەوئی: سەلیمانی، ۱
- قانع، نەشمیل قانع: سەلیمانی، ۹
- قەدری جان: پوژاوا، ۲
- ک: ۱
- کچە کورد: ۱
- کچە کوردیک: ۲
- کوردیک: ۱
- کول وکۆ: ۱
- کەریم سەعد زانستی: سەلیمانی، ۲
- کەمال پەرمزی: سەلیمانی، ۱
- www.zheen.org
- کەمال عەزمی بابان: سەلیمانی، ۱
- کەمبەخت: پوژهههلات، ۱
- گۆران: سەلیمانی، ۲۶
- گۆقان: ۱
- گیو موکریانی: هەولین، ۲
- ل: ۱
- ل. ن. کچە کوردیک: ۱
- لاوی بادینی: دھۆک، ۲
- م. ا: ۱
- م. نازاد، مستەفا صالح کەریم: سەلیمانی، ۲

- م. ت. ع: ۱
- م. جه ميل: ۱
- مه محمود جه ميل: ۱
- م. خ. سيامه نصورى، محهمه خورشيد: كه ركوك، ۳
- محهمه ريسوول هاوار، م. هاوار، م. ريسوول: سليمانى، ۱۲
- م. ش: ۲
- م. شارباژپرى: سليمانى، ۱
- م. ع. هه تاو: پوژه لات، ۱
- م. عارف: سليمانى، ۱
- م. عهلى مه دهوش: سليمانى، ۱۰
- م. ع. پشده رى، م. ع. كوردى: سليمانى، ۲
- م. كوردى: سليمانى، ۱
- م. مارف، ميرزا مارف: سليمانى، ۷
- م. مه محمود^{۳۴}: سليمانى، ۴
- م. نوورى: سليمانى، ۲
- م. نهريمان، نهريمان: كه ركوك، ۴
- محهمه دئه مين خدر: سليمانى، **بنكهى زين**
- محهمه نهرجومه ند: هه وليئر، www.zheen.org
- محهمه دئه مين زهكى، ئه مين زهكى: سليمانى، ۲۰
- محهمه دئه مين غالب: سليمانى، ۱
- محهمه دئه مين كاردوخى، كاردوخى: سليمانى، ۱۱
- محهمه دئه مين كه ريم بهگى جاف: كه ركوك، ۲
- محهمه دئه مين مه عرووف: هه وليئر، ۱
- ميرزا محهمه دئه مين مه نگوپرى: سليمانى، ۴
- محهمه به دبهخت: سليمانى، ۱
- محهمه توفيق: سليمانى، ۴

³⁴ عومهر مارف به رزنجى، هه مان سه رچاوه، ل ۱۹۶.

- محەمەد تۆڧىق وردى: ھەولپىر، ۲
- مەلا محەمەد چىروستانى، چىروستانى: سىلىمانى، ۲
- محەمەد حەسەن بەرزۆ ڧەيلى: بەغدا، ۲
- محەمەد روشدى دزەيى: ھەولپىر، ۲
- محەمەد رەسوول ھاوار: سىلىمانى، ۹
- محەمەد صالح جەغڧەر: ۱
- محەمەد سەئىد جاف: كەركوك، ۵
- محەمەد شوکور: ۱
- محەمەد صدىق موجتەھىدى: رۆژھەلات، ۱
- محەمەد عەبدوللا، محەمەد عەبدوللا خۆشناو: ھەولپىر، ۲
- محەمەد قەرەداغى: كەركوك، ۳
- محەمەد كەرىم قادر: سىلىمانى، ۶
- محەمەد مصطفىفا حەمەبۆر: سىلىمانى، ۱
- محەمەد مەظھەر: رۆژھەلات، ۲
- شىيخ محەمەدى خال: سىلىمانى، ۲۶
- محەمەد وەڧا: ۱
- محىدپن: سىلىمانى، ۱
- مصطهفا صائىب "شاھۆ": سىلىمانى، ۱
- مصطهفا صەڧوھت: سىلىمانى، ۲
- مصطهفا شىيخ نىعمەتوللا: ھەولپىر، ۲
- مصطهفا سەيىد قادر، مصطهفا قادر: سىلىمانى، ۲
- مناڧ: ۲
- موخلىص (ڧەيزوللا سەقزى): رۆژھەلات، ۱
- موخلىص (مەلا خەلىل): ھەولپىر، ۲
- موفتى پىنجوئىنى: سىلىمانى، ۱
- موكەرەم طالەبانى: كەركوك، ۱
- شىيخ مەجىد: ۱
- مەجىد دارا: سىلىمانى، ۱

- مهجید سه‌عید: سلیمانی، ۳
- مه‌حموود ئازادی: هه‌ولیر، ۱
- مه‌حموود حه‌سه‌ن: سلیمانی، ۴
- مه‌حموود خاوه‌ر: ۱
- مه‌عرووف خه‌زنه‌دار: هه‌ولیر، ۱
- مه‌غدید: هه‌ولیر، ۱
- مه‌کته‌به‌ی پیشکه‌وتن: هه‌ولیر، ۱
- ن. ئازا، ناصر ئازا: رۆژه‌ه‌لات، ۳
- ن. س: سلیمانی، ۷
- ن. ع: سلیمانی، ۳
- ناجی عه‌باس: که‌رکوک، ۸
- نوورجان: هه‌ولیر، ۱
- نوورده‌ین به‌ها: ۱
- نووری: هه‌ولیر، ۱
- نووری ئەمین مه‌حموود: سلیمانی، ۱
- نووری باباعه‌لی: سلیمانی، ۱
- نووری ره‌شید: سلیمانی، ۲
- نووری س: ۱
- نووری کاکه‌حه‌مه: سلیمانی، ۳
- نووری مه‌جید سه‌لیم: سلیمانی، ۲
- ئه‌جمه‌دین مه‌لا: سلیمانی، ۱
- ئه‌جیبه‌ میرزا حه‌سه‌ن: هه‌ولیر، ۱
- ئه‌ژاد عه‌بدوڵڵا ع: هه‌ولیر، ۲
- ئه‌شمیل کچی قانع: سلیمانی، ۱
- ئه‌ورۆز خه‌فاف: سلیمانی، ۱
- ه. خۆشناو: هه‌ولیر، ۱
- دکتۆر هاشم دوغره‌مه‌چی: هه‌ولیر، ۶
- هاوده‌رد: ۱

هيمن شالى: سليمانى، ۲
يووسف ئەمىن: سليمانى، ۱
يەدوللاي رەضائىي كەلھوپ: پوژھەلات، ۶

ئەم نووسەرئانە بەپيى شاره كانيان وا دابەش بوون:

سليمانى: ۱۳۳

هەوليير: ۴۳

كەركوك: ۲۴

دھوك: ۶

پوژھەلات: ۱۰

پوژاوا: ۳

ئەناسراو: ۵۳

بەشداريى نووسەرئانى ھەر ناوچە يەكش بەپيى ژمارەى بابەت، بەم شيوہ يەيە:

سليمانى: ۷۹۵

هەوليير: ۱۰۱

كەركوك: ۷۰

دھوك: ۱۵

پوژھەلات: ۶۳

پوژاوا: ۶

ئەزانراو: ۶۳

(أ- ئ)

أ.أ

ئىبراھىم ئەحمەدە، بەلگەھىش ئەوھىيە كە نووسىنى (بەرەو پروناكى) كە بەم ناوھ پەمزىيەوھ بىلەبووھتەوھ، ھىي ئەوھ.

أ. ب. ھەورى

ئەبووبەكر كورې شىخ جەلالى موفتى
كورې شىخ تەھا كورې شىخ سەلامى قازى
كورې شىخ فازل كورې شىخ نىزامەدېنە،
پىش ۱۹۱۵ لە دىي (چنارە) لەدايكبووھ.
سەرەتا باوكى قورئانى پى وتووھتەوھ.
۱۹۲۵ مالىان ھاتووھتە ناو سلىمانى. ۱۹۲۶
لە (قوتابخانەى زانستى) شەوان
وھرگىراوھ. سالى دوايى چووھتە
قوتابخانەى سەرەتايى و پاشان ناوھندى و
بەشدارى شەرى بەردەركى سەراى سلىمانى
بووھ. لە ۱۹۳۵ دا خانەى مامۇستايانى
سەرەتايى لە بەغدا برىوھ. ۱۹۳۸ كراوھ بە

مامۇستا لە قوتابخانەى ھەلەبجە. ۱۹۳۹ بووھ بە بەرپوھبەرى قوتابخانەى ئەيىوبىيە و
دوايى فەيسەلىيە و قوتابخانەى سوورداش. ۱۹۴۹ براوھتەوھ بۇ قوتابخانەى سەرەتايى
ناوشار و ھەمان سال بووھ بە بەرپوھبەرى قوتابخانەى كانىسكان تا ۱۹۶۹ كە ئىتر
خانەنشىن كراوھ. پۇژى ۱۹۷۹/۴/۸ ىش كۆچى دوايى كردوھ.

ھەورى، لە لاوييەوھ خوى داوھتە ئەدەب و شىعر، نووسىنى لە (گەلاويژ، دەنگى
گىتتى تازە، ھەتاو، بلىسە) دا بىلەبووھتەوھ. لە ھەوولەن رابەر و نووسەر و ئەكتەرەكانى
شانۆى كوردىش بووھ. ئەم بەرھەمە لە چاپدراوانەى ھەن: ۱. دلدارى و پەيمانپەرورەرى، چ ۱،
چاپخانەى المعارف- بەغدا، ۱۹۴۳؛ چ ۲، چاپخانەى كامەران- سلىمانى، ۱۹۷۰ (چىروكى
شانۆيى)، ۲. نازار و ئاوات، چاپخانەى سلمان الاعظمى- بەغدا، ۱۹۵۶ (شىعر)، ۳.

سه‌لأحه‌دین و فیلی به‌نگ‌کی‌شه‌کان، چاپخانه‌ی المعارف- به‌غدا، ۱۹۵۶، (له‌ عه‌ره‌بییه‌وه‌ وه‌ر‌گی‌رد‌راوه‌)، ۴. بی‌ری‌ نازادی ری‌گه‌ی‌ پز‌گارییه‌، چاپخانه‌ی‌ الوفاء- به‌غدا، ۱۹۵۶ (چی‌روکی‌ شانۆیی‌)، ۵. به‌ره‌می‌ خه‌بات، چاپخانه‌ی‌ الن‌ج‌اح- به‌غدا، ۱۹۵۹ (شی‌عر‌)، ۶. بووکی‌ ژیر‌ ده‌واری‌ ره‌ش، چاپخانه‌ی‌ الن‌ج‌اح- به‌غدا، ۱۹۶۱ (چی‌روکی‌ شانۆیی‌)، ۷. صلاح‌الدین‌ الایوبی‌ أسد‌ القارتین، مطبعة‌ سلمان‌ الأعظمی‌- بغداد، ۱۹۶۷، ۸. ده‌ستووری‌ نووسینی‌ زمانی‌ کوردی‌ به‌ پی‌تی‌ عه‌ره‌بی‌، چاپخانه‌ی‌ کامه‌ران- سلیمانی‌، ۱۹۶۸، ۹. مه‌وله‌وی‌ شای‌ شاعیرانی‌ کورد له‌ چه‌رخ‌ی‌ نۆزده‌هه‌مدا، چاپخانه‌ی‌ کاکه‌ی‌ فلاح- سلیمانی‌، ۱۹۷۵، ۱۰. شی‌عری‌ کۆن‌ و نوی‌، چاپخانه‌ی‌ کامه‌ران- سلیمانی‌، ۱۹۷۵، ۱۱. چی‌روکی‌ بی‌ناو له‌ به‌رده‌م‌ چرای‌ پووناکیی‌ پووداودا، چاپخانه‌ی‌ کامه‌ران- سلیمانی‌، ۱۹۷۸.^۴

أ. ت

نه‌ناسرایه‌وه‌.

أ. ح. هه‌ردی‌

ئه‌حمه‌د کورپی‌ حه‌سه‌ن کورپی‌ عه‌زیز

کورپی‌ که‌ریم کورپی‌ محه‌مه‌د به‌گه‌، ۱۹۲۲ له‌

سلیمانی‌ له‌دایک‌بووه‌. پاش‌ خویندنی‌

سه‌ره‌تایی‌ له‌ سلیمانی‌، خانه‌ی‌ دی‌هاتی‌

مامۆستایان (دار‌ المعلمین‌ الریفیة‌) له‌ به‌غدا

ته‌واو‌کردوووه‌. ۱۹۴۱ به‌ مامۆستا دامه‌زراوه‌.

۱۹۴۹ له‌سه‌ر چه‌ند شی‌عریک‌ سی‌ ساڵ له‌

وه‌زیفه‌ ده‌رکراوه‌. پاشان ۷۵ پۆژ له‌

به‌ندیخانه‌ی‌ (ئه‌بوو‌غریب‌) راگیرکراوه‌. ۱۹۵۲

خراوه‌ته‌وه‌ سه‌ر وه‌زیفه‌ له‌ شاری‌ (عیماره‌).

۱۹۵۷ دیوانی‌ (پازی‌ ته‌نیایی‌) به‌ چاپ

گه‌یاندوووه‌. ۱۹۵۹ له‌گه‌ڵ چه‌ند هاو‌پییه‌کی‌

(کۆمه‌له‌ی‌ نازادی‌ و ژیا‌نه‌وه‌ و یه‌کی‌تی‌

^۴ به‌ره‌می‌ خه‌بات: به‌شیک‌ له‌ به‌ره‌مه‌کانی‌ أ. ب. هه‌وری‌، ده‌زگای‌ ئاراس- هه‌ولێر، ۲۰۰۲.

كورد- كاژيك)يان دامه‌زاندوو و بوو ته بهرپرسی يه كه می. سهرده میك ئەندامی ده‌سته‌ی ناوه‌ندیی به‌رپه‌بهردی یه‌كیتی نووسه‌رانی كورد و سه‌رۆكى لقی سلیمانیی بووه. ۱۹۶۳ چوو ته ناو شوپشی ئەیلوول. ۱۹۶۶ ساواك له (سه‌رده‌شت) گرتوو یه و كه به‌ریوو، گه‌راوه‌ته‌وه بۆ كوردستانی عیراق. تشرینی دووه‌می ۱۹۶۸ به نه‌خۆشی هاتوو ته‌وه بۆ سلیمانی و چوو ته‌وه سه‌ر وه‌زیه‌ه.

سالانی ۱۹۷۳-۱۹۷۴ مامۆستای موحازیر بووه له كۆلیجی ئادابی زانكۆی سلیمانی. ۱۹۷۴ دیسان چوو ته‌وه ناو شوپش. پاش شكستی شوپش، ئاواره‌ی ئیران بووه تا ۱۹۷۹. له‌به‌ر ناره‌زاییی له هه‌لۆیستی حیزبه‌كان، گه‌راوه‌ته‌وه بۆ سلیمانی. ۱۹۸۱ خانه‌نشین بووه. ۱۹۸۸ جارێكى دیکه چوو ته‌وه ناو شوپش و ماوه‌یه‌ك سكرتیری (پارتی سۆشیالیستی كورد- پاسۆك) بووه. ۱۹۸۹ وازی له پاسۆك هیناوه و وه‌ك كه‌سیكى سه‌ریه‌خۆ تا راپه‌رینی ۱۹۹۱ له‌ناو شوپشدا ماوه‌ته‌وه. ۱۹۹۲ له لهنده‌ن نیشه‌ته‌جی بووه. له‌وی كتیبی (كیشی عه‌رووز له شیعرى كوردی) داى ته‌واو كردوو. پاش رووخانی پزیمی به‌عس گه‌راوه‌ته‌وه بۆ كوردستان. ۲۰۰۴ ئەو كتیبه‌ی عه‌رووزی له چاپ داوه. له‌به‌ر ناسه‌قامگیری بارووخى ژیاى، گه‌ل نووسینی فه‌وتاه.

هه‌ردی، نووسینی له (ژین، بلیسه، نووسه‌ری كورد، هاوكاری، ..) دا بلاوه. پوژی ۲۰۰۶/۱۰/۲۹ كۆچی دوايی كردوو. دیوانی (زازی ته‌نیاى) ی سالانی ۱۹۵۷ و ۱۹۸۳ له‌چاپ دراوه.^{۳۵}

بنكه‌ی ژین
www.zheen.org

أ. خ

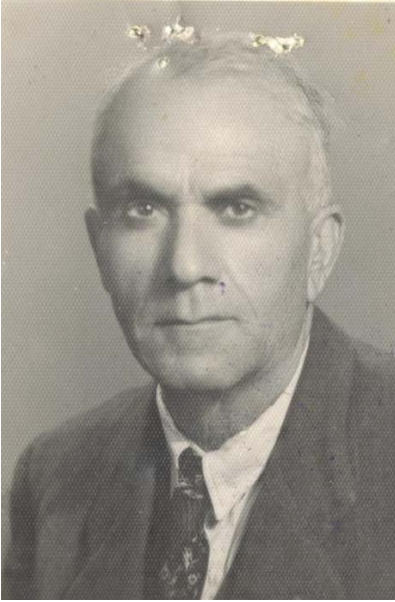
ئه‌ناسرایه‌وه، بابته‌ی له شاری (رانیه) وه ناردوو.

أ. ره‌واندزی

هه‌ر ده‌بی ئەمین ره‌واندزی بی. كه‌سیكى دیکه‌ی ئەو پوژگار هه‌ر شكنابری به‌و ناوه‌وه بابته‌ی بلاو كر دیتته‌وه. ئەمین كورپی مه‌لا هه‌سه‌نی ره‌واندزییه، ۱۸۹۸ له ره‌واندز له‌دايك بووه. مه‌كته‌بی هه‌رییه‌ی ئەسته‌موولی ته‌واو كردوو و بووه به‌ ئەفسه‌ر له سوپای عوسمانی دا. ۱۹۲۲ بووه به‌ ئەفسه‌ر له سوپای عیراق دا. پاشان بووه به‌ ئەفسه‌ر له عه‌سكەری كوردستانی دووه‌م حوكمداریی شیخ مه‌حمودی هه‌فیددا، كه ۱۹۲۳ لیی جوئی بووه‌ته‌وه.

³⁵ جمال بابان، اعلام كرد العراق، السليمانية، ص ۱۰۰-۱۰۲؛ (په‌یجی ئەحمەد هه‌ردی) له فه‌یسبوك؛

دوو لاپه‌ره‌ی ژیا نا مه‌كه‌ی به‌ ده‌سته‌ته‌ی "هه‌ردی" خوی.

١٩٢٦ به پلهی مولازمی یه کهم چووته
ناو سوپای عراق. ١٩٤١ فه رماندهی
سه ربا زگهی هه ولیر، ١٩٤٣ ئەفسەر بووه له
که رکوک. تا ١٩٤٦/٧/١٦ گه یشتووته پلهی
سه رهنگ (عه قید). دواپی ماوه یه که کراوه به
سه رۆکی شارهوانیی رهواندن. ئەندامی (یانهی
سه رکهوتنی کوردان) ی به غدا و (کۆمهلی
پشتیوانی کوردان) و حیزبی (هیوا) بووه.
١٩٤٨/٩/١١ یه که ژمارهی له پۆژنامهی
"هه تاو" له هه ولیر بلاو کردووته وه. نووسینی
له پۆژنامهی "ژیانه وه" یشدا بلاو بووه ته وه.
دوادواپی یه کهانی ژیانیی له به غدا
به سه بریدوو، تا له ١٩٥٥/١١/٦
کۆچی دواپی کردوو و له گۆرستانی (باب
المعظم) نیژراوه.^{٣٦}

أ. ش

به وه دا که هه م شیعر و هه م وه رگی رانی به م ناوه وه هه بووه، ده بی ئەحمه د شالی بی،
که شیعری نووسیوه و بابه تیشی وه رگی راره. هه رچی "ئه حمه د شاکه لی" شه، که
سه رجه می به ره مه کهانی له چاپ دراوه، نه وه رگی رانی هه بووه و نه ئەو بابه تانه له
سه رجه می به ره مه کهانیدا هه ن که به ناوی (أ. ش) وه بلاو کراوه ته وه.

أ. شاکه لی

شیخ ئەحمه د کورپی شیخ محمه د کورپی شیخ سه عیده، ١٩٠٢ له دیی (شاکه لی)
ناوچه ی گه رمیان له دا یه بووه. له حوجره وه دهستی دا وه ته خویندن لای مه لا ئەحمه دی
که لار و مه لا قادری صوفی. پاشان چووته سلیمانی و لای مه لا محیدین دریزهی به

³⁶ که ریم شاره زان، عه قید ئەمین رهواندزی ١٨٩٨-١٩٥٥، ئینسکلۆپیدیای هه ولیر، ب ١٠، چاپخانه ی
گرین گالۆری-به یرووت، ٢٠٠٩، ل ٤٣٩٠-٤٣٩١.

خویندن داوه. بهو پیییه، فییری عه‌ره‌بی و فارسی بووه. ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندیی وهرگرتووه و تاسهر سه‌وداسه‌ری شیخ عوسمانی دووه‌می بیاره بووه. هاوزه‌مان، له بواری سیاسیدا نه‌ندامی حیزبی (هیوا) بووه. وه‌کیلی هه‌موو ئاواپییه‌کانی که‌ریم به‌گی جافیش بووه.

به‌هره‌ی شیعرنووسینی هه‌بووه، له (که‌لاویژ، ده‌نگی گیتی تاز، هه‌تاو) دا لیی بلاوکردووه‌ته‌وه. پوژی ۱۹۸۲/۲/۱۴ کوچی دوایی کردووه.

دیوانی شیعر و بیره‌وه‌رییه‌کانی پینج جار له چاپ دروان: ۱. دیوانی شاکه‌لی، به‌غداد- چاپخانه‌ی الامه، ۱۹۷۹، ۲. دیوانی عارفی ره‌بانی شیخ ئەحمەدی شاکه‌لی، چ ۲، ته‌وریژ، ۱۹۹۱، ۳. دیوان و یادداشتی شیخ ئەحمەدی شاکه‌لی، چ ۳، هه‌ولیر، ۲۰۰۹، ۴. دیوانی شاکه‌لی، چ ۴، ئەسته‌نبوول، ۵. دیوان و یادداشتی شیخ ئەحمەدی شاکه‌لی شاعیر و خواناسی ده‌شتی که‌رمیان، چ ۵، ساخکردنه‌وه و پییشه‌کی بو نووسین هاشم عاصی کاکه‌یی، چاپخانه‌ی شقان- سلیمانی، ۲۰۱۳.^{۳۷}

www.zheer.org

أ. شیرزاد

نه‌ناسرایه‌وه، بابته‌ی له (سلیمانی) یه‌وه ناردووه و له گو‌قاری "هه‌تاو" ییشدا نووسیویه.

ع. أ.

نه‌ناسرایه‌وه، هیچ دوور نییه هه‌ر (أ. عه‌زین)، یا ئەحمەد عه‌باس که‌ریم بی.

³⁷ مسته‌فا نه‌ریمان، ئەدیپ و نووسه‌رانی کفری و ده‌وریه‌ری، چاپخانه‌ی دار الشؤون الثقافية- بغداد، ۲۰۰۷، ۱۸۲-۱۹۳؛ دیوان و یادداشتی شیخ ئەحمەدی شاکه‌لی شاعیر و خواناسی ده‌شتی که‌رمیان، چ ۵، ساخکردنه‌وه و پییشه‌کی بو نووسین هاشم عاصی کاکه‌یی، (له بلاوکراره‌کانی به‌ریوه‌به‌رایه‌تی چالاکی و یژه‌یی سلیمانی)، چاپخانه‌ی شقان- سلیمانی، ۲۰۱۳، ل ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷؛ سمکو به‌هروژ، بیبلیوگرافیای ناوداران و پو‌شنیرانی که‌رکوک، ل ۳۹.

۱. عەباس كەرىم

ناوى تەۋاۋى ئەحمەد كۆپى عەباس كۆپى كەرىم كۆپى عەبدوﻟﻼيە. باۋكى خەرىكى بەرگدروۋىيىتى بوۋە، داىكىشى، خونچەى كچى عەبدوﻟﻼى عايشەخانە. ئەحمەد، سالى ۱۹۳۱ لە گەپەكى (شىخان) شارى سلىمانى ھاتوۋەتە دىناۋە. بە مندالى سالىك لە حوجرەى مەلا عەبدوﻟﻼ و سەيىد عەلىي پال (مىزگەۋتى گەۋرە) خوئندوۋىيە. پاشان چوۋەتە قوتابخانەى سەرەتايىي فەيسەلىيە. لەۋى سالىك لەبەر نەخوشىي ھەۋكردنى پىلۋوى چاۋ (تەراخوما)ى دواكەۋتوۋە. كە دەرچوۋە بۇ پۇلى چوارەم، گواستراۋەتەۋە بۇ قوتابخانەى غازى، كە تازەكى كرابوۋەۋە. لە ۱۹۴۹دا پۇلى شەشەمى پىۋە. دوو مانگىك گىراۋە. لەبەر ئەۋەى تەمەنى تىپەپىۋە، لە

ناۋەندى ۋەرنەگىراۋە. لە ۱۹۴۵ ھەۋە بوۋەتە ھاۋكارىكى لقى سلىمانىي كۆمەلەى (ژ. ك). ھەر ئەۋ سالى، لەسەر (كتىبخانەى زانستى) بوۋە. پاشان تىكەل بە چالاكىي سىياسىي حىزبى شىۋەيى عىراق بوۋە و چەند جارىك دەستگىركراۋە. ھاۋكات سەرقالى كاسىبى ئازاد بوۋە. لە ۱۹۵۴دا دائىرەى ناۋدىرىي دەربەندىخان لەسەر پىۋژەى بەنداۋەكەى دايمەزاندوۋە. ئەۋ ماۋەيە گىراۋە و حوكمى سالىك و نىۋ زىندان و ھەمان ماۋەيش چاۋدىرىي پۇلىسى بۇ پىدراۋەتەۋە. بەندىيەكەى لە بەندىخانەى باقوۋبە لە مايسى ۱۹۵۶دا تەۋاۋكردوۋە و چاۋدىرىي پۇلىسىشى لە (بەدرە) بەسەربردوۋە. ئابى ۱۹۵۷ گەپراۋەتەۋە بۇ سلىمانى. بەشدارىي كۆكردنەۋەى كۆمەكى بۇ لىقەۋماۋانى لافاۋەكەى سلىمانى كىردوۋە. عەبدولموتەلىب ئەمىنى موتەسەرىف دايمەزاندوۋە لەسەر پىۋژەى ھەياسى بۇ دوستكردنى خانوۋ بۇ دىھاتى ژىئىئاۋكەۋتوۋى بەنداۋى دوۋكان، تا ۱۹۵۸/۷/۱۴.

كە (كتىبخانەى يىرى نۆى) لەۋەبەدۋا كراۋەتەۋە، خەرىكى حىزبىيەتى و بەشىكى كارى كتىبخانەكە بوۋە تا ۱۹۶۱. ۱۹۵۹ خاتوۋ "زۋەرىي رەشىد عىززەت عەبدوﻟﻼى ھەمزاغا"ى ھىناۋە، كە دواتر ئەمانەى لى بوۋە: ئارى، دىار، ئالان، دەرۋون، دالىا. لە ۱۹۶۱-۱۹۶۲دا كتىبى (چۆن ئەبى بە شىۋەيىيەكى باش)ى لەتەك جەلالى مىرزا كەرىم

کردوو به كوردی و بردوو به به غدا، عهبدولعه زیزی حاجی مهلا مارف خه رجیی له چاپدانیی كیشاوه. كه كتیبخانه كه داخراوه، له ۱۹۶۱ دا چووته به غدا، له پرۆژهی دروستکردنی باره گای لیوای بیسته می سپای عیراق دا دامه زراوه، نزیکه ی سالیك لیی ماوه ته وه. ۱۹۶۲/۴/۲۲ ده ستگی راکراوه، براوه ته كه ركوك و پاشان گرتوو خانه ی (خلف السدة) ی به غدا. پاش ۶-۷ مانگ مانه وه، گواستراوه ته وه بۆ شاری کووت. له وی به ندرکراوه، تا ۱۹۶۴/۱۰/۱ كه به دراوه. هاتوو ته وه بۆ سلیمانی و گه پراوه ته وه بۆ به غدا، لای "دکتۆر فه ریده ماشیته" کاری ده رزی لیدانی کردوو و ماوه ته وه. به هو ی ناگرکه وتنه وه یه که وه وازی لئ هی ناوه و له ئۆرزدی باکی به غدا، له سه ر دابه شکر نی جگه ره ی جمهور ی دانراوه به کارگوزار. پاش هه وت مانگ گه پراوه ته وه بۆ سلیمانی. ۱۹۶۶ له ریی خاتوو نا هیده ی شیخ سه لامه وه چوو ته ناو شو پشی ئه یلوول. له بواری ته ندروستیی نه خو شخانه ی شو پشدا کاری کردوو تا ۱۹۷۰.

پاش راگه یانندی ری ککه وتنی ۱۱ ی نازار، گه پراوه ته وه و له دائیره ی ته ندروستیی سلیمانی کاری کردوو تا چه ند مانگیکی پی ش شکستی شو پش، كه نی در اوه ته وه بۆ ناوشار. چوو ته وه سه ر وه زیفه ی خو ی له ته ندروستی، تا ۱۹۹۷ كه خانه نشین بووه. ئه وه به دو ا دووکانی که ره سته و پیشکینی پزشکیی داناوه له سه ر شه قامی گۆران و تا ئیستایش سه رقالی ئه و کاریه ^{۳۸}.

بنکه ی زین

www.zheen.org

أ. عه زیز

نه ناسرایه وه. بابه تی له (که ركوك) وه نار دووه.

ئه هۆمه ری

نه ناسرایه وه.

ئه شیری

ناوی عه بدولخالق کوپی سه یید حسین ئه فه ندیی ری به ریکی ته ریفه تی نه قشبه ندییه، ۱۸۹۰ له شاری که ركوك هاتوو ته دنیا وه. به مندالی له مزگه وتی حاجی ئه حمه د ئا غای مسته فا ئا غا لای حاجی محه مه دی وه ستا فه تاح خو یندوو یه. له ته مه نی

³⁸ ئه و زانیارییه نه پۆزی ۲۰۱۶/۸/۱۳ له به ری زیان وه رگی راوه. کاک ئاراسی برام ئه م ناوه ی بۆ ناسیمه وه.

ههژده سالییدا به فقهییتهتی چوووته هه ورامان، ههلهبجه، جوانرۆ، بانه، سهقز، سنه و چوپر و گهراوه تهوه بو کهرکوک. ئەمجا زانستهکانی پهوانبیژی و ریازیاتی لای مهلا عهلی حیکمهت ئەفهندی سیامه نسووری خویندوه و ئیجازهی زانستی لێ وهگرتهوه. له ۱۹۲۱ به دواوه کهوتوه ته شیعری نیشتمانی وتن. ۱۹۳۵/۶/۲۵ چوووته دادگای شه رعی کهرکوک. ۱۹۳۹ سه رکاتبی نه دادگایه بووه. ۱۹۴۳ کراوه به سه رکاتبی بهرپوه بهریتی مولک و مالی نابه کامان له کهرکوک، تا ۱۹/۱۰/۱۹۵۱. دیسان چوووته

دادگای شه رعی تا له ۱/۱۲/۱۹۵۸ خانه نشین بووه. له ۱۹۳۲ ی شه وه خهریکی کشت وکال بووه. ۱۹۶۰ تووشی نه خووشی شیرپه نجه هاتوه. ۱۹۶۲/۶/۱۸ کۆچی دوایی کردوه و له گۆرستانی شیخ محیدین به خاک سپێردراوه.

ئهسیری، عهرهبی، تورکی و فارسی زانیون و له ژیا ئیدا ژنی نه هیناوه. شیعری له (پیشکهن، ژیان، ژین، گهلویژ) بلابوو ته وه و دیوانی شیعره کانیشتی له چاپ دراوه.^{۳۹}

بنکهی ژین

مهلا نه حمهد

www.zheer.org

مهلا نه حمهد کۆری عهبدوللا کۆری ئیبراهیمه، سالی ۱۸۸۰ له دیی (پریس) سهر به ناوچهی ههلهبجه هاتوه ته دنیاوه. به فقهییتهتی گهلیک شوین گهراوه بو خویندن، به تایبتهت بیاره و له کهرکوک به زۆری لای مهلا نه حمهدی مهزناوی خویندوو یه. بیست سالیک وه کوو قازی و مهلا و ماموستا له (که لار) ماوه ته وه. پاشان پرووی کردوه ته دیی (دهکهی برایم بهگ) له ناوچهی خانه قین و

³⁹ عهبدولخالق نهسیری، دیوانی نهسیری، مستهفا عهسکهری کۆی کردۆته وه و له سهری نووسیوه، چ، ۱، بهرگی یه کهم، بهغدا، ۱۹۸۷، ل ۱۰-۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۶؛ عهلی کهمال باپیر، گۆلدهستهی شوعه رای هاو عصرم، چ، ۲، سلیمانی، ۱۹۶۹، ل ۱۲-۱۳.

سالى ۱۹۵۹يش چووته شارى خانەقین و ھەمان سال لەوى كۆچى دوايىي كردوو،
لە گۆرستانى (پاشاكۆپرى) بە خاك سپىردراو. كەشكۆلئىكى نايابى شيعرى بە دەستخەتى
خوى لە پاش بەجى ماوہ ٤٠.

ئەحمەد خواجە، أ. خ، أ. خواجە

ئەحمەد كورپى عەزىز (خواجە ئەفەندى)
كورپى وەسمان ئاغای ئەردەلانىيە، پۆژى
۱۹۰۳/۷/۶ لە سەليمانى لەدايك بوو. يەكەم
جار لای خواجە ئەفەندى باوكى خویندوو. يە
پاشان چووته قوتابخانەى روشدییەى
عەسكەرى. سالى ۱۹۱۸ ئەعدادى
تەواو كردوو. لەبەر دلسۆزىي بۆ شىخ
مەحمودى حەفید، كراو بە كاتى مابەنى
دائىرەى تەحریراتى ملوكانەى دووہ و
سپهەم حكومەتى كوردستان. مودىرى

مەسئول و سەرموحەپرىرى سى ژمارەى ھەوولەى پۆژنامەى "ئومىدى ئىستقلال" بوو.
لای شىخ ماوہ تەوہ تا ۱۹۲۷ كە لەگەل شىخ باباعەلى كورپى چووہ بۆ بەغدا. كۆتايىي ئەو
سالە بوو بە كاتى دووہى موحاسەبە لە موئەسسەپىيەتى كەركوك، دواى ۱۸ پۆژ لابرارو.
پاشتر بوو بە فەرمانبەر لە مەخمور و ھەولير ئەندامى دەستەى بەرپۆھەردنى (كۆمەلى
پشتىوانى كوردان) بوو كە ۱۹۲۷ لە بەغدا دامەزراو. لە ھەلپژاردنى سالى ۱۹۲۸يشدا لە
ھەولير، بوو تەوہ بە ئەندامى دەستەكە. كانونى يەكەمى ۱۹۳۰ نىردراو بۆ كردنەوہى پى
گەلى عەلى بەگ- شىننە. ۱۹۳۷، لەسەر پى بەغدا- خانەقین (مولاحز فەندى) بوو. ئەندامى
پارتى ديموكراتى كوردستان بوو و چووتە ناو شوپشى ئەيلوول. پۆژى ۱۹۹۷/۳/۴ لە
بەغدا كۆچى دوايىي كردوو، تەرمەكەى لە (گردى سەيوان) بە خاك سپىردراو.

ئەحمەد خواجە سى بەرگى كتيبى (چيم دى) لەسەر جوولانەوہى شىخى گەورە
بەچاپ گەياندوو. ئەمانەيشى چاپ نەكراون: ۱- كىيە كورد؟ ۲- فەرھەنگى كوردى ۳-

⁴⁰ محەمدەلى قەرەداغى، ئەلبوومى كەشكۆل، (لە بلاوكراوہكانى ئەكادىمىيەى كوردى)، ھەولير، ۲۰۰۸،

ل ۱۷۸؛ ھىندى زانىيارىي ئامادەكراوى بەرپۆژ سالى ھەلاج.

۱۰۱ پیاوی كورد ۴- مامۇستا پەرى ۵- بلانجۇ (حيسابات) (وهرگيردراوه). نووسىنى له (گهلاويژ، ئومىدى ئىستىقلال، دفتەرى كوردەوارى) شدا بلاوبووتەوه. ناوهكانى (خواجه ئەفەندىزاده) و (أ. ص) یش، هر ئەم زاتەن^{۴۱}.

ئەحمەد رەفيق

ئەحمەد رەفيق كۆرى حاجى فەرەج كۆرى حاجى حاميد و له ئەوهى سەييد محەمەدى سەييد قادرى گەورەى هەمەدانە. دايكى، خاتوو رەعنای حاجى برايم ئاغايە. سەييد محەمەد، خاوەندى كاروانى گەورەى بازىرگانى بووه و دەورانى حوكمى مېرايەتتى بابان، هات وچۆى قەلاچولانى كردووه و دۆستايەتتى لەتەك ئىبراھىم پاشاى باباندا هەبووه. كه پاشاى بابان جىي ئىستاي سلېمانىي بۇ پايتەختى مېرايەتتايەكەى دەست نیشان كردووه، ئەويشى لەگەل بووه و كۆشكە دەرگا زېرپىنەكەيى بە وهستاي هەمەدانى لەو جىيەدا دروست كردووه كه پاشتر بە (دەرگەزىن)

ناسراوه. حاجى فەرەجىش، بازىرگانىكى مولكدارى ناوبەدەرەوهى شار بووه، له گرانيى يەكەم جەنگى جىهانىدا، پى بەپىي كەرىمى ئەلەكە، فرىاي خەلك كەوتوووه و عەمارى گەنم و جووى خستوووته سەر پشت و بەسەر هەژارنىدا بەشيوهتەوه. جگە لەوه، دالدهى ژمارەيەكيشى لى داون و تا له خەم رەخسىون، بەخيوى كردوون.

ئەحمەد رەفيق، سالى ۱۹۱۰ له گەرەكى (دەرگەزىن) شارى سلېمانى هاتوووته دنياوه. ۱۹۱۷ چوووته قوتابخانەى سەرەتايى. باوكى پاشان ناردوويه بۇ بەغدا، بۇ خويندى سانهويى مەركەزى، كه سالى ۱۹۳۱ تەواوى كردووه. ئەمجا له وهزىفەى حكومەتيدا دامەزراوه. ۱۹۳۳ نيردراوه بۇ خويندن له پەيمانگاي توتونى ئىزمير له توركييا. دوو سال

⁴¹ رۆژنامەكانى سەرەمى حوكمى شىخ مەحمود، ئامادەكردنى رەفيق سالى و سديق سالى، ئۆفسيىتى تيشك- سلېمانى، ل ۹-۱۰؛ ئەحمەد حسين ئەحمەد، ئەحمەد خواجه: نووسەر و گەنجينهوانى مەليك مەحمود، گوڤارى "سلېمانى"، ژمارە ۶۳، تشرىنى يەكەمى ۲۰۰۵، ل ۵۲.

لهوه به دوا گه پراوه ته وه بۆ سلیمانی و راسپیڤردراوه له تووتنی کوردستان بکۆلیته وه و راپوړتیکی له باره وه ناماده بکا، به سهرکه وتوویی به ئه نجامی گه یاندوه. ناوه پراستی سالانی سی، نیردراوه بۆ ئەمریکا بۆ خویندن، گه واهینامه ی به کالوریۆسی له زانکۆی کشت وکالی ویلایه تی کارۆلینای باکوور به ده ست هیناوه. ئه مجا گواستوو یه تیه وه بۆ زانکۆی کینتاکی و گه واهینامه ی ماجستیڤری له پسپوړی تووتندا وه رگرتوه. کۆتایی ۱۹۳۹ گه پراوه ته وه بۆ عراق و له بهر ئه وه ی دووم جهنگی جیهانی هه لایساوه، ژماره یه کی زۆر پاپوړی مه دهنی نو قوم بووه و دوچاری مه ترسی هاتوه، سه فهره که ی له لهنده نه وه بۆ ئه سکه نده روونه دوو مانگ پتری خایاندوه. کاربه ده ستانی به غدا پشتیوانی پپوړه که بیان کردوه بۆ بنیاتنای شاریکی کشت وکالیی زانستی و کراوه به به پپوړه به ری (مه زای به کره جو) که ههر خۆی جیه که ی هه لبژاردوه و دانراوه به هه موو پپووستییه کی وه ک میوانخانه، قوتابخانه، بنکه ی ته ندروستی، پپوړه ی ناو و کاره باخانه جی به جیی بکا، له کاتیگدا جوړه ها تووی بیانی گۆل و میوه هات و سه وزه واتی له ئەمریکا وه له گه ل خۆی بۆ هینا بووه وه. به و پپیه رییه سه ره کییه کانی به کره جو ی به گیلاس و داری دیکه ی میوه و گۆل پازاندوه ته وه. ناوه پراستی سالانی چل، باخیکی گشتی به رامبه ر به ده رازه ی به کره جو دامه زاندوه و ناوی ناوه (باخی به ختیاری) به ناوی "به ختیار" ی کوریه وه.

ئه حمه د ره فیق، ههر ئه و ماوه یه به رپرسی ئینحیسار و بژارکردنی تووتنی وه رگرتوه و هه ولی داوه جوړی به ره مه که باشتر و زیاتر بکا. له به ره ئه وه ی خۆی مشووری ریکخستنی لیژنه کانی پشکنینی تووتن و پۆلینکردنی به ره مه ی جووتیاران و دانانی پله ی گونجای تووتنی کردوه، تووتنی عراقی له کۆتایی سالانی چلدا - به قسه ی چهند پوژنامه یه کی ئه وروپایی - جی وپپیه کی به رزی بازگانیی له بازاری جیهانیدا بۆ په یدابوو و گه یشتنی بریکی زوړیشی به بازاری ئەلمانیا، بووه ته مایه ی دابه زینی نرخ ی تووتنی ولاتی رووسیا. هه رچی بژار و جوئ کرنه وه ی تووتنیش، ئه حمه د ره فیق ژماره یه کی زۆری ئافره تی - به تاییه ت - نه دار و بیوه ژنی بۆ دامه زاندوه، بۆیه به (باوکی فه قیران) ناوبانگی رویشتوه.

له بهر ئه وه ی - ههر له دوا دوا یییه کانی سالانی چلدا - گوئ له قسه ی ئه حمه د ره فیق نه گپراوه له به غدا و بری زۆری تووتنی ناماده ی بارکردن، به یی ره چا وکردنی که ش وهه وا و شیوه ی گواستنه وه بۆ به غدا، به نارپک وپیک گواستراوه ته وه و زیانیکی قورس به نابووری ناوچه که گه یشتوه، سه ره تای په نجاکان ده ستی له وه زیفه ی حکومه تی

کیشاوه ته وه و به پلهی بهرپوه بهر له کومپانیای نهوتی عراق دامه زراوه و سالی ۱۹۵۵ ایش به بهرپوه بهری گشتیی دارستانی ناوچهی باکور، که ناوهنده کهی له کهرکوک بووه، دانراوه. بهو هویه وه، به پیوهندی خوی، به شیکیی کومپانیایکانی ئه مریکای له ری حکومه ته وه هیناوه ته ناوچه که و کومه ک و هاوکاریی زوری جووتیارانی کوردی به که رهسته و گاسنی ئاسن و توو و نامرازی کشت وکالی ئی مسوگه ک کردوون.

۱۹۵۷ و پاش سه رزمیری عراق، چووه ته به غدا و کراوه ته بهرپوه بهر له ئه مانه تی پایتهخت و پینچ سال بهرپوه بهری باخچه و شه تلگه کان بووه. به پیشنیای ئه دائیره که تایبته به باخچه و شه تلگه له ناوچهی (زهورا) بهرام بهر به فرۆکه خانه ی کونی به غدا بنیات نراوه، ئیدی ناوچه که بووژیندراوه ته وه و کراوه به سهیرانگایه کی گه وره و هه موو سالی ک ناههنگی جهژنی دار و درهختی تیدا سازکراوه.

پاشان خوی خانه نشین کردووه و کارگهکانی بهرهمهینانی جگه ره له وه به دوایش راویژیان پی کردووه. سالی کیش له کارگه ی جگه ره ی جمهوری سلیمانی کاری کردووه و جوړیک جگه ره ی پایپی بهرهمهیناوه له تووتنی کوردستان، که هاوتای باشترین جوړی جگه ره ی پوژاویی بووه.

ئه حمده ره فیق، پوژی ۱۹۴۲/۱۱/۲۶ له گه ل خاتوو "ناهیده کچی ره فعه تی مه محمود ناغا" خیزانی پیکهیناوه و ئه مانه ی ئی بووه: بهختیار ۱۹۴۳، غونچه ۱۹۴۵، سامان ۱۹۴۶، قیان ۱۹۵۶. له پوژانی کو تایپی ته مه نیدا تووشی نه خوشییه که ها تووه که هینده درپوژی نه کیشاوه، پوژی ۱۹۶۹/۱۲/۲۴ کوچی دواپیی کردووه. ئه م پیاوه، به راستگویی و دلسوژی و هه قبیژی خزمه تیکی زور له بواری لیکولینه وه ی زانستی و کار و به دهنگه وه ها تنی هه ژاران و بهرژه وهندی گشتیدا کردووه.^{۴۲}

ئه حمده شالی، ا. شالی

ئه حمده کوپی حاجی فقی کوپی حاجی محمه د کوپی مه لا ئیبراهیمی شالییه، ۱۹۲۴ له گه ره کی (دهرگه زین) ی شاری سلیمانی له دایک بووه. پاش خویندنی حوجه و فیروونی زمانی فارسی و کتیبهکانی گولستان و بوستان و کتیب دینی دیکه، سه ره تایپی له قوتابخانه ی خالیدییه، ناوهندی له وی، ناماده پیی له زانکوی ئه مریکان و کولجی حقوقی ۱۹۵۰ له زانکوی به غدا ته واو کردووه. وه زیفه ی ئیداریی وه که بهرپوه بهری ناحیه، قایمقام و

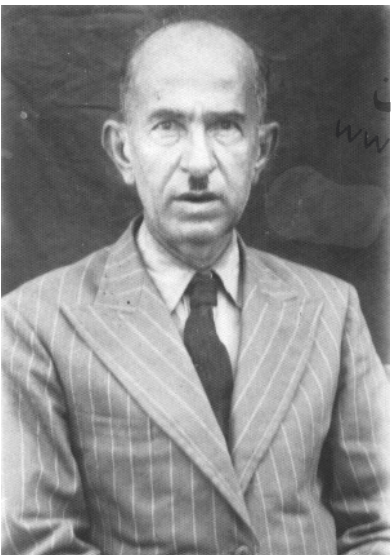
⁴² وینه و چوار لاپه ره ی ژیا نامه که ی، ناماده کراوی بهرپز سامان ئه حمده ره فیق به عه ره بی.

جیگری پاریزگاری لیبرولهوی و به تایبته له مووسل دیوه. ۱۹۶۴ چووته پال شوپشی ئەیلوول. ۱۹۷۴ کراوه به جیگری پاریزگاری دهۆک. دیسان چووتهوه ناو شوپش. پاش شکستی شوپش، گهراوتهوه و دوورخراوتهوه بۆ بهغدا و خانهنشین بووه. ۱۹۷۷/۲/۱۴ به نهخوشیی دڵ کۆچی دوایی کردووه و له (گردی حاجی ئەولای) نێژاوه.

ئەحمەد شالی، دوو ژنی هیناوه: له خاتوو "زهکیه حهههکاکه فهتاح" (ئاههنگ و کۆچەر)، له خاتوو "نهرین حهههکاکه" یش "بیریقان" ی ههیه. ئەحمەد شالی به

(أ. ش) یش شیعر و نووسینی له (گهلاویژ، نزار، ژین) دا بلاوکردووتهوه. بهرههمی له چاپدراوی: چوارینهکانی خهيام، سلیمانی، ۱۹۹۹.

شیخ ئەحمەد شیخ غهنی

شیخ ئەحمەد کورپی شیخ غهنی کورپی شیخ عهبدولقادر کورپی سهید حسین کورپی سهید عهلی و له ساداتی بهرزنجیه، ناسناوی شیعیری "فهوزی" بووه. ۱۸۹۰ له سلیمانی له دایک بووه. خویندنی ههه لهوی تهواوکردوووه و بووه به فهرمانبهر. کاتبی دائیرهی مهعاریف بووه و دریزهی بهه وهزیفیه داوه. سالی ۱۹۳۷ کارمهندی دائیرهی ئیستیهلکی قهره داغ و سالی ۱۹۵۲-۱۹۵۳ له ناحیهی تانجهرۆ کاتب

⁴³ گوڤاری نزار (۱۹۴۸/۳/۳۰-۱۹۴۹/۲/۱۵)، نامادهکردنی رهفیق سالیج و سدیق سالیج، دهزگای سهردهم- سلیمانی، ۲۰۰۰، ل ۱۴؛ چوارینهکانی خهيام، وههگیرانی ئەحمەد شالی، چاپخانهی پوون- سلیمانی، ۱۹۹۹، ل ۹۲-۹۴، ۱۰۲.

بووه. پوژی ۱۹۵۸/۲/۹ کوچی دوایی کردووه.

فهوژی، شیعری له پوژنامهکانی "بانگی کوردستان" و "پوژی کوردستان" و "ئومیدی ئیستیقلال" یشدا بلاوکردووه تهوه و دیوانیکی چاپنهکراوی هیه^{۴۴}.

سهیید نهحمهده مەزلووم

سهیید نهحمهده کوپی سهیید محمهدهی بهنا و له شیخانی بهرزنجیه، سالی ۱۹۱۶ له بهرزنجه له دایک بووه. ساوایهکی ههوت پوژه بووه که دایکی مردووه و نهکی بهخیوی کردووه. شهش سالان بووه که چووته قوتابخانه. دواي چهند سالیك دهستی ئی ههنگرتووه و چووته هوجرهی بهرزنجه، لای حاجی شیخ نهحمهده خویندوووه. پاشان پووی کردووه ته سلیمانی و له مرگهوتی (هه مزاعا) لای مهلا محمهده مستهفا کوردی و له مرگهوتی (بن ته به قی هه رمنی) لای مهلا رهحیمی په رخی تا زانستی صهرفی خویندوووه و ئیدی

وازی ئی هیناوه. له چوارده سالییهوه له بهر سهختیی ژیان، دهستی داوه ته کاسبی و کووتال و ورده و الهه فروشی و دهستگیریی له ناوچهکانی شاره زوور و قهره داخ و بهرزنجه و دهستمایهیهکی باشی پیکهوه ناوه. نه مجا دووکانداریی کردووه. دهستی شیعرنوو سینی هه بووه و لیبی بلاوکردووه تهوه. پوژی ۱۹۵۵/۸/۹ به نهخووشی له نهخوشخانهی سلیمانی کووتایی به ژیان هاتووه. دیوانی شیعرهکانی له چاپ دراوه^{۴۵}.

نهخول

ناوی نهحمهده کوپی دهرویش کوپی عهبدو لایه و دهچیتهوه سهه فهرامه رزی زهنگه نه و له دایکه وه برای "کامهران" ی شاعیره، ۱۹۱۱ له (گه رهکی ده رگه زین) ی سلیمانی له دایک بووه.

⁴⁴ پوژنامهکانی سهه رده می هوکمی شیخ مه محمود، ل ۱۰.

شایانی باسه، ناماده کهری نه م ژیان نامهیه دیوانه کهیی ناماده کردووه بو چاپ.

⁴⁵ دیوانی مهزلووم: سهیید نهحمهدهی شیخ محمدهی بهنا بهرزنجیهی، ناماده کردن و پیداجوونه وه و

پیشهکی ئومید کاکه رهش، چاپخانهی کارو- سلیمانی، ۲۰۰۵، ل ۷-۸.

له حوجره وه كه وتوووته خویندن، دواتر له قوتابخانهی (نمونهی سه عادت) وه رگراوه و پۆلی یه كه می بریوه. كه هه لومهرج گۆراوه، سه رده می حوكمی شیخ مه محمود چووته قوتابخانهی قادری و تا پۆلی سییه می ته واو کردوه. به هوی بۆردومانی شاری سلیمانیه وه له خویندن داپراوه و پاشان تا پۆلی پینجه می خویندوه. ۱۹۲۹/۹/۲ له چاپخانهی شاره وانیه سلیمانی دامه زراوه و تا ۱۹۳۴/۳/۲۱ ی تیدا ماوه ته وه. هه ر ئه و سه له له دادگای سلیمانی دامه زراوه به کاتب و ماوه ته وه تا له ۱۹۷۰ دا خانه نشین بووه.

ئه خۆل، بیست سال بووه كه به هره ی شیعرنووسینه تیدا ده ركه وتوووه، شیعریه له (ژین، گه لاویژ، پۆژی نوێ) دا بلاو کردوه ته وه. سالانی ۱۹۷۰-۱۹۷۵ (کتیبه فرۆشی خانزادی له سه ر شه قامی مه وله ی هه بووه. ۱۹۷۰ دیوانی (په یمان و شیوه) و ۱۹۸۴ (دیوانی ئه خۆل) له چاپ داوه. پۆژی ۱۹۸۸/۶/۲۹ کۆچی دوا یی کردوه.

ئه خۆل، له "خاتوو عیصمه ت مه جید": (کامه ران، سه عادت، ژیان، په ری، نازه نین، سه لار، مژده، دلآرام، مه هتاب، ریزان، شانان) ی هه یه ^{۴۶}.

بنگه ی ژین

ئه کرمه عه بدولقادر عه تار www.zheen.org

ئه کرمه کورپی عه بدولقادر کورپی زیاء (ضیاء) و دایکی ناوی "فاتمه ی ته ها مسته فایه و به ئه کرمه ی فاتیلانی ناسراوه. سالی ۱۹۱۸ له شاری کۆیه هاتوو ته دنیا وه. قوئاغه کانی خویندنی سه ره تاییه و ناوه ندیه له کۆیه ته واو کردوه. پاشان پوو له کاسبیه ناوبازار کردوه. سه ره تا ده ستی داوه ته ورده واله فرۆشی، دواتر ئاشه وانیه کردوه.

ئه کرمه، له سالانی په نجا دا له هاوسه ره که ی جوئ بووه ته وه و له گه ل "دیدار" ی خوشکی (پاشتر بووه ته خیرانی ئه حمه د په سوولی که بابچی و براژنی فاتیه په سوول) و

⁴⁶ دیوانی ئه خۆل: سه رجه می شیعه رکانی، چ ۲، چاپخانه ی ژیر- سلیمانی، ۲۰۰۰، ۱۱، ۱۳، ۱۴-۱۶؛ جمال بابان، اعلام کرد العراق، ص ۵۶.

"شه‌مال"ی کچی پیکه‌وه ژیاون. سالانی شه‌ستی سه‌دهی پیشوو چووته به‌غدا و له‌وی دانیشتوو، تا له ۱۹۶۷دا کۆچی دوایی کردوو.^{۴۷}

ئه‌نووهر ظاهر به‌رواری، ئه‌نووهر شیخ ظاهر

ناسراوه به ئه‌نووهر مائی، ۱۹۱۳ له دیی (مایی) ناوچهی (به‌رواری ژۆری) ناوچهی دهۆک له‌دایک‌بووه. خویندنی دینی له دییه‌که‌ی خوی ده‌ست پی کردوو. پاشان تا پۆلی شه‌شهمی سه‌ره‌تایی له (بامه‌پنی) ته‌واو‌کردوو و له‌به‌ر هه‌ژاری نه‌یتوانیوه درێژه‌ی پی بدا. دیسان که‌وتوو ته‌وه‌ خویندنی دینی له دهۆک و زاخۆ و ئامیدی. ئه‌وجا گه‌راوه‌ته‌وه بۆ (مایی) و ماوه‌ی سالیکی پیشنوویژی مزگه‌وت بووه. دواتر له درێژه‌ی خویندندا، ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی له ۱۹۳۶دا لای شوکری ئه‌فه‌ندی موفتی ئامیدی وه‌رگرتوو. ۱۹۳۹ پاش تاقیکردنه‌وه، به ماموستا

وه‌رگیراوه و بووه‌ته ماموستای قوتابخانه‌ی (شیروان) و سالیکی له‌وه‌به‌دوا گواستراوه‌ته‌وه بۆ قوتابخانه‌ی بارزان. پاشتر بووه‌ته پیشنوویژی مزگه‌وته‌کانی ناوچه‌ی به‌رواری بالا و درێژه‌ی پی نه‌داوه. بووه‌ته ماموستا له قوتابخانه‌ی شیروان مه‌زن و گواستراوه‌ته‌وه بۆ دیی بارزان، بووه‌ته ماموستایه‌کی گه‌رۆکی ناو خیلێ هه‌رکی. له‌به‌ر نه‌خۆشیی گه‌ده، ناچار بووه سالی ۱۹۴۳ بپیته کارمه‌ندی ته‌موین له ئامیدی و شیخان تا ئابی ۱۹۴۵. ۱۹۴۶ له‌به‌ر چالاکیی سیاسی گیراوه و پاش ۲۲ مانگ زیندان، دادگا له ۱۹۴۸/۱۰/۲ به‌بی‌گوناح به‌ری داوه. پیشتریش پیوه‌ندی به‌ حیزبی (خۆی‌بوون) هوه هه‌بووه و بووه‌ته ئه‌ندامی (حیزبی هیوا).

۲۷ ته‌مووزی ۱۹۵۸ پووی کردوو ته‌ به‌غدا بۆ پیروزیایی له سه‌رکه‌وتنی شوپش. ۱۹۵۹/۱۱/۱ وه‌ک نوینه‌ری پارته‌ی به‌شداری وه‌فدی میلی و پۆشنییری عیراق بووه بۆ ولاتی چین. له‌وه‌ده‌مه‌وه‌ بیرى چه‌پ میشکی داگرتوو و ئه‌وه له نووسینه‌کانیدا له پۆژنامه‌ی "راستی - الحقیقه" و "پۆناهی" دا ره‌نگی داوه‌ته‌وه. سالانی ۱۹۵۹-۱۹۶۱ به‌پرسی لاپه‌ره‌ی

⁴⁷ دوو لاپه‌ره‌ی ده‌ستنووسی ژياننامه‌که‌ی به‌قه‌له‌می به‌پێز سامی قادر، له پیی به‌پێز عه‌بدوڵلا زه‌نگه‌نه‌وه به‌ده‌ست گه‌یشتوو.

میژووی پوژنامی "خبات" بووه. چالاکیهکی زویشی له ناو پارتی دا ههبووه، بویه دهسه لاتداران له ۱۹۶۱/۱/۱۶ دا گرتوو یانه و دوریان خستوو ته وه بو (قهلهی صالح) له پارێزگای عیماره. که ۱۹۶۱/۱۲/۶ بهربووه، چووته پال شوپش و بووه به فرماندهیهکی عهسکهیری ناوچهی بهمۆی باکووری قهزای خانهقین. پاشتر چووته ناوچهی بادینان، تا له ۱۹۶۳/۶/۲۲ دا به بۆمبای فرۆکهکانی عیراق شههید کراوه. سالانی ۱۹۵۳-۱۹۵۸ زنجیرهیهک وتاری له پوژنامه مووسلییهکانی وهک "صدی العراق"، "نصیر الحق" و "صدی الروافد" دا بلاوکردوو ته وه. نووسین و شیعرێ له (گهلاویژ، دهنگی گیتی تاز، ههتاو، "پوئاهی" ی شام و عیراق) یاشدا بلاون. ۱۹۵۹ لهگهڵ جهرجیس فهتوولاً پوژنامهی کوردی- عهربی "راستی- الحقیقه" ی له مووسل دهرکردوو، که ههر ۲۴ ژماره ی لێ دهرچوو، چونکه فشار و راوه دووانی دهسه لاتداران رییان نه داوه بهردهوام بی. ۱۳ دانراوی دهستنووسیشی له پاش خو ی بهجی هیشتوو، که ههر ۸ یان ماوه ته وه. له بهر هه مهکانی: ۱. الأکرا د فی بهدینان، مطبعة المعارف- الموصل، ۱۹۶۰، ۲. محاضرة عن الأکرا د فی الصین، مطبعة النجاح- بغداد، ۱۹۵۹، ۳. مزدها پوژ، وهرگیان له کوردیه وه بو عهربی، دهوک، ۲۰۰۱.^{۴۸}

ئه وهره حمان

ئه وه دکتور عهبدوهره حمانی میرزا عهبدوولایه، دواتریش ئه و ناوه ی بهکاره یناوه.

بنکه ی زین

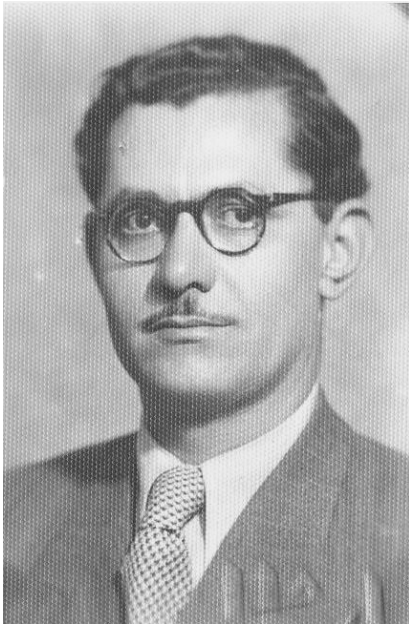
www.zheen.org

دکتور ئیبراهیم حیلمی

ئیبراهیم کوپی فهتاح کوپی قادر کوپی حاجی مه لا په سوول کوپی حه مه ناغا و نه وه ی زولال ناغایه، له بنچینه دا سه رده می میرایه تی بابان له قه لاچوالانه وه هاتوونه سلیمانی. حاجی مه لا په سوول خانه قایه کی له خوار مالی خو یان له گه په کی (سه رشه قام) دروست کردوو، دوا یی به (خانه قای حاجی مه لا عه لی) ناسراوه.

ئیبراهیم حیلمی، ۱۹۰۹ له گه په کی (سه رشه قام) ی شاری سلیمانی چاوی به دنیا دا هه له یناوه، براجوکی دوو برا (حاجی ئه مین و میرزا ئه وهره حمان) و خوشکیک (خانم) ی بووه.

⁴⁸ صادق بهاء الدین ئامیدی، هوزانقانی کورد، چاپخانه ی کوپی زانیاری عیراق- بهغدا، ۱۹۸۰، ل ۴۹۵- ۵۰۴؛ جمال بابان، اعلام کرد العراق، ص ۱۴۴؛ کورکیس عواد، ماضی الأکرا د وحاضرهم فی المصادر العربیة القديمة والحدیثة، مطبعة المجمع العلمي العراقي- بغداد، ۱۹۹۱، ص ۲۱، ۱۱۳؛ د. عبدالفتاح البوتانی، انور المایي النضال السياسي والنشاط الثقافي، مجلة "دهوک"، العدد ۲۶، نیسان ۲۰۰۵، ص ۷۴-۸۱.

خویندنی سهره تاییی له سلیمانی و پاشان
سانهویی مهركه زیی بهغداي به نمره یهکی باش
تهواوکردوو. بۆیه حکوومهت ناردوویه بۆ
میسر، لهوئ به کالۆریۆسی پزیشکی بهیتالی
(الطب البيطري) ی له زانکۆی قاهره وهرگرتوو.
که گهراوه تهوه بۆ بهغدا، دیسان نیردراوه بۆ
تورکیا، له پهیمانگای بهرزی کشت وکال و
بهیتالی له ئەنقهره درێژهی به خویندن داوه و
۱۹۳۹ گهواهینامهی دکتۆرای له بهکتیریۆلۆجی دا
ئۆ به دهست هێناوه. یهکه م کهسی ناوچهی
سلیمانی بووه که ئەو پرۆژه گهواهینامهی ئەو
بواره ی وهرگرتوو. ئەم جاره که گهراوه تهوه،
کراوه به بهرپۆه بهری بهیتالیی کهرکوک

دامه زینراوه. سالانی چل گواستراوه تهوه بۆ بهغدا، بووه به بهرپۆه بهری ناوچهی بهغدا له
دائیره ی ئینجیساری تووتن. بهرپۆه بهری کۆمه له ی پیسته یش بووه. پله که ی بهرپۆه تهوه، تا
گه یشتوو ته پشکنی (موفه تیش) ی گشتیی ئینجیساری تووتن. ۱۹۶۴ خانه نشین بووه.

ئیهراهم حیلمی، پیاویکی کورد په ره ره ی له وه زیفه دا ده ستپاکی دلسۆز بووه، به لام
هه رگیز حیزبایه تیی نه کردوو. توێژینه وه کانی له وه رنامه ی تایبه ته منددا بلاو کردوو ته وه.
له کتێبه کانی: پیشه سازی جگهره له تووتنی عیراقی (صناعة السكاير من التبوغ العراقية)،
۱۹۵۵، که باسی که ره سه ته ی خاو و خستنیه ناو پیشه سازی جگهره و دواپۆژی ئەو
پیشه سازییه ی تیدا کردوو. سالی ۱۹۷۳ زنجیره یه ک وتاری له پۆژنامه ی "التاخي" دا
بلاو بووه ته وه. پۆژی ۱۹۹۵/۱۱/۲۶ له بهغدا کۆچی دوايي کردوو و له گۆرستانی (شیخ
مه عرووف) به خاک سپێردراوه.

ئیهراهم حیلمی، سالی ۱۹۴۲ خیزانی له گه ل خاتوو "عیسه ته ی حاجی ئیهراهم ناغای
خه فاف" پیکه هیناوه، کوریک (دلیر) و چوار کچ (دولبه ر، دلناز، دلنیا، درهوشان) ی ئۆ بووه.^{۴۹}

⁴⁹ حمید المطبعی، موسوعة اعلام العراق في القرن العشرين، ج ۳، دار الشؤون الثقافية العامة - بغداد،

۱۹۹۷، ص ۸-۹؛ دوو لاپه ره ی ژياننامه که ی که بهرپۆز دلیری کورپی نووسیویه.

ئىبراھىم رەمەزان

ئىبراھىم كوپى رەمەزان كوپى ئىبراھىمە،
بنەمالەكەى لە زاخۇ بە (نەجاپ) ناسراوہ.
۱۹۲۳/۳/۱۵ لە گەرەكى (گوندك)ى شارى زاخۇ
لەدايكبووہ. ۱۹۳۱ خراوہتە قوتابخانە و ۱۹۳۶
قۇناغى سەرەتايىيى بېيوہ. ۱۹۳۷ چووہتە
مووسل، قۇناغەكانى ناوہندى و نامادەيىيى لەوئ
تەواوكردووہ. ۱۹۴۲ بەشدارى خولىكى
پەرورەدەيى بووہ لە بەغدا، گەواھىنامەى
مامۇستايەتتىيى پئى دراوہ. ۱۹۴۲/۱۱/۲۰ بووہتە
بەرپوہبەرى قوتابخانەى رانىيە. كانوونى يەكەمى
۱۹۴۵ بە داواى خۇى براوہتە قوتابخانەى

مەخمور. پاشان بە ھۆى جموجوولى سىياسىيەوہ لە وەزىفە دەرکراوہ، بووہتە فەرمانبەر
لە كۇمپانىيائى نەوت و چەند سالىكى وا گوزەراندووہ. داواى كراوہتەوہ بە مامۇستا.
۱۹۷۲ لە كۆلىجى قانوونى بەغدا وەرگىراوہ، ۱۹۷۶ تەواوى كردووہ، بووہتە پارىزەر و
۱۸ سال پارىزەرىيى كردووہ. لە ۱۹۹۴ بەداوہ خۇى و خىزانەكەى لە ولاتى سويد
نەشتەجئ بوون و ھىشتا زىندووہ. **بنكەى زىن**
ناوبرا، كاتى خۇى بووہتە ئەندامى حىزبى ھىوا و نەخشى لە دەرکردنى
بلاوكراوہى نەينىيى "بلىسە" دا ھەبووہ لە شارى رانىيە^{۵۰}.

ئىبراھىم نادى، أ. ف. نادى، أ. نادى

ئىبراھىم خان نادى كوپى فەيزوللا نادى و لە كوردانى فەيلىيە، ۱۹۱۱ لەدايكبووہ،
باوانى دانىشتووى كرماشان بوون. خوئندنى لە كرماشان و بەغدا و ئەوروپا تەواوكردووہ.
پشتەى حقوقى خوئندووہ و بووہتە ئەندامى لژيوونى زانكۆى فەرەنسە. ماوہيەكيش لە
كۆلىجى ئەفسەرىيى تاران ميژووى خوئندووہ. داواى ژنى ھىناوہ، كچىكى "مەھىن" ناوى لى
بووہ. خوئشى لە كرماشان دوكانى چاككرنەوہى ئاميرى كارەبايىيى داناوہ. لە دووہم

⁵⁰ جوتيار توفيق ھورامى، وتويژىك لەگەل مامۇستا ئىبراھىم رەمەزان: بلاوكراوہى "بلىسە" لە سانى
۱۹۴۴ لە رانىيە دەرچوو، گوڤارى "زنار"، سويد، ژمارە ۱۳، كانوونى يەكەمى ۲۰۰۷، ل ۲۲-۲۳.

جهنگی جیهانی دا هات و چۆی ناوه وه وه و
دهر وهی ولاتی کردوه. جگه له عه ره بی و
فه پهنه سی که له قوتابخانه خویند بوونی،
ناشنایه تی له گه ل ئینگلیزیش پهیدا کردوه.
پیشتر بووه ته سکرتری لقی ناوچه کانی
کرماشان و لورستان و پشتکۆ و که له پوری
کۆمه لهی (ژ. ک). پاش پراگه یاندنی حکومتی
میلیی کوردستان له مه هاباد، له گه ل "میرزا
عبداللای مودهیر"ی سه رۆکی لقی نه و
کۆمه لهیه چووه ته مه هاباد، ۱۹۴۶/۶/۹
گه یشتوونه جی. قازی محهمه د کردوویه به
راویژکاریکی نزیکه خۆی و سه رۆکی گشتیی

فه رهنگی کوردستان به پلهی سه رهنگ. گوايه نه و سه رده مه گوژاری "دهنگی کورد"یشی
له ته که نه نوهر دلسۆز، سدیق نه جیری، محهمه د مه حموود، عیزه ت عه بدولعه زیز و میرحاج
دهر کردوه. پاش پوو خانی نه و حکومته، خۆی و چه ند هاو پیه کی گیراون و خراونه ته
به ندیخانه. له دادگادا داکۆکیی له خۆی کردوه و حوکمی دوو سال زیندانی به سه ردا دراوه.
که به ربووه، خۆی شار دووه ته وه و ماوه یه که له ته وریز له مالی کۆنه ژنه سکرته ره که ی
سه رده می مه هابادی، که می رده که یشی بوستی بووه، ماوه ته وه. له ۱۹۵۰ دا یا زووتر چووه ته
به غدا، پاشان سووریا. له وی "حوسنی زه عیمی به رازی" به گه رمی پیشوازی کردوه و به
ئه فسه ریکی هیزی ناسمانی دانراوه. زه مان "شیشه کلی" نیردراوه ته ولاتی عه ره بساتی
سه وودی. که هاتووه ته وه بو شام، ژنی هیناوه. ۱۹۵۶ له رووداویکی فرۆکه دا گیانی
دهر چووه و له دیمه شق نیژاوه.

ئیه راهیم نادیری به نه سل خه لکی خانه قین، نو سه ریکی توانای به هره مه ند بووه،
نووسینی له گوژار و پوژنامه کانی وه (گه لویژ، دهنگی گیتی تازه، کوردستان،
کوهستان) دا هیه. زنجیره وتاریکی سه باره ت به سه لاهه دینی ئه یووبی له "کوهستان" دا
بلاو کردوه ته وه. نووسینه کانی نیشانه ی تیگه یشتوویی و به هره داریی نه و زاته ن^{۵۱}.

⁵¹ پوژنامه ی کوردستان - مه هاباد ۱۳۲۴-۱۳۲۵ ی هتاوی (۱۹۴۶)، ناماده کردنی ره فیک سالح و سدیق
سالح، (پوژهی هاو به شی بنکه ی ژین و ده زگای ئاراس)، چاپخانه ی ده زگای ئاراس - هه ولیئ، ۲۰۰۷، ل ۱۶؛

ئىبراھىم ھۆشيار

ناسناوى "ھۆشيار" و ناوى سەيىد ئىبراھىم كورپى سەيىد يووسف كورپى مەلا عەبدوللّايە، ۱۹۱۶ لە ھەولير ھاتوووتە دنياوہ. قوناغەکانى سەرەتايى و ناوہندى خويندنى لەوى و پاشان تا پينجەمى دواناوہندى تەواوکردوہ. كراوہ بە ماموستاي قوتابخانەى عەرەت لە سلیمانى. پاش شەش مانگ گەراوہتەوہ بۆ ھەولير و واژى لە ھەزىفە ھىناوہ، دەستى داوہتە كاسبى. ۱۹۴۳ لەسەر چالاكىي سىياسى گىراوہ، براوہ بۆ بەنديخانەى عىمارە تا ۱۹۴۴.

ماوہيەكيش دوورخراوہتەوہ بۆ شارى مووسل و خراوہتە بەر چاوديرىي پولىس. كە ئازاد بووہ، بە كارمەند لە دائيرەى دارايى دامەزراوہ. بەو ھەزىفەيەوہ چووہتە رەواندن، ھەريز، كوئيە، عەنكاوہ، قەرەتەپە، كەركوك و مەخمور. دوا پلەى لە ھەزىفەدا بەرپۆەبەرى باجى خانوبەرە بووہ لە ھەولير. سالى ۱۹۷۲ بە داواى خوئى خانەشين بووہ. سالى ۱۹۹۴ كوچى دوايىي كردوہ.

ئەم زاتە لە ۱۹۳۴ بەداوہ شيعرى نووسيوہ، لە (گەلاويژ، ھەتاو)دا لىي بلاوکردوہتەوہ^{۵۲}.

بنكەى ژين
www.zheen.org

(ب)

ب. ت

ئەناسرايەوہ.

ب. خ

ئەناسرايەوہ.

ھەسەن سەيىدزادە ھاشمى، كۆمەلەى ژ. ك و ريكخراوى نەينى لە كرماشان و لوپستان- لە يادى كۆمارى كوردستان، كۆفارى "ھەشتاوھەشت"، سلیمانى، ژمارە پينج و شەش، سالى دووہم، ل ۲۶-۲۳۵.
⁵² كەرىم شەرزا، ئىبراھىم ھۆشيار ۱۹۱۶-۱۹۹۴، ئىنسكلوپىدياى ھەولير، بەرگى ۸، ل ۳۳۳۶.

ب. ع، ب. ع، ی، بهکر عومهر، ب. ع. دلیر

بهکر کوپی حاجی عومهر کوپی یه حیایه،
۱۹۲۶ له کویه له دایک بووه. تا قوئاغی ناوهندی
لهوئ خویندوووه. ۱۹۴۵ قوتابخانهی نه دازهی له
بهغدا ته واکردوووه. ههم له کومپانیای بهغدادی
جدیده دامه زراوه و ههم خویشی نووسینگهی کاری
ئه ندازه بیی داناوه. ۱۹۵۱ گه واهینامهی
به کالوریوسی ئه ندازهی له زانکوی فوئاد له قاهره
وهرگرتوووه. ۱۹۵۹ ماوه یه که له وهزارهتی بهرگری
عیراق دانراوه و وازی ئی هیئاوه. ئه مجا نووسینگهی
پرۆژهی ئه ندازه بیی (مکتب المشاریع الهندسیه)ی له

بهغدا کردوووه ته وه. گو قاری "په یام" که (کاروباری ئال و گوپی خوینده واریی ئه مریکا)
سالانی ۱۹۴۹-۱۹۵۸ (۳۹۳) ژماره ی له بهغدا ئی دهر کردوووه، ئه م سه ره شتی کردوووه و
به پیوه بهری نووسینی بووه.

پرۆژی ۱۹۸۱/۱۱/۱۰ به پروداوی هات و چۆ له نیوان بهغدا و ههولیردا کۆچی دوایی
کردوووه. له ۱۹۵۱ به دواوه پرۆژهی (خوینده واریی کوردی)ی هه بووه و شهش کتیبی
کوردی و عه ره بیی خوی له و پرۆژه یه دا له چاپ داوه. نووسینی دانراو یا وهرگیپردراوی له
(گه لاویژ، نزار، دهنگی گیتی تاز، هه تاو، پیشکته و تن، التاخی، پرۆژی
کوردستان- شمس کردستان) دا بلا بووه ته وه.

له به ره مه له چاپ دراوه کانی: ۱. ئه شکه وته که ی گۆندۆک، چاپخانهی المعارف-
بهغدا، ۱۹۵۱، ۲. هه ره وه زی، چاپخانهی المعارف- بهغدا، ۱۹۵۳، ۳. دادی کۆمه لایه تی،
چاپخانهی المعارف- بهغدا، ۱۹۵۴، ۴. ازمه المساکن وطرق معالجتها، مطبعة المعارف-
بهغدا، ۱۹۵۶، ۵. ئامۆژگاری دلداری (شانۆنامه ی وهرگیپردراو)، چاپخانهی الجامعة-
بهغدا، ۱۹۶۸.^{۵۳}

⁵³ جمال بابان، اعلام کرد العراق، ص ۱۶۸؛ گو قاری نزار، ۱۲-۱۳؛ مصطفی نه ریمان، فره هنگی ئه دیب و
نوسه رانی کورد، چاپخانهی نه سعه د- بهغدا، ۱۹۸۶، ل ۲۳-۲۴؛ که مال ره ئووف محه ممه د، میژووی
رادیوی کوردی بهغدا ۱۹۳۹-۱۹۵۸، بهرگی بیکه م- جزی بیکه م، هه لیر، ۲۰۱۴، ل ۶۰۱-۶۰۳.

ب. ع، ب. عهلی:

هەر باباعهلیی شیخ مهحمودی ههفیده.

باباعهلی، باباعهلی

ئهمه شیخ باباعهلیی شیخ مهحمودی ههفیده، که ههر وهرگێرانی له "گهلاویژ" دا ههیه. باباعهلی، دووهم کۆری شیخ مهحمود کۆری شیخ سهعیدی ههفید و له بنهمالهی شیخانی بهرزنجهیییه. دایکی، بههی خانی ئەمین عهتاره و دهچیتتهوه سهر مهحمود ئاغای شیوهکهڵ. ۱۹۱۲ له گهپهکی (کانیسکان) ی شاری سلیمانی له دایکبووه. ههپهتی مندالیی، له بهر نالهباریی ههله و مهرجی ناوچهی سلیمانی، به نانا سوودهیی به سهبر بردووه،

کاکه هه می خالی سه ره پهرشتیی کردووه و ئاگاناری بووه. لای خواجه ئه فهندی فییری خویندنهوه و نووسین بووه. www.zheen.org

خویندنی سه ره تاییی به پچرپچری له سلیمانی دهست پێ کردووه. ۱۹۲۷/۷/۱۷ وهک به جی هیئانی مه رجیکی ریکه وتنه که ی شیخ مهحمود و کاربه دهستانی ئینگلیز و حکومهت، له گهڵ ئەحمده خواجه هاتوو ته پینجویین و براو ته به غدا. له وئ خراو ته قوتابخانه ی (فهزل - الفضل)، له پۆلی چواره می سه ره تاییی قبوول کراوه و به سهرکه وتووی بریویه. ئەمجا به یاوه ریی "ئهحمده سهبری" نێردراوه بۆ قوتابخانه ی ئیکتۆریا له شاری ئەسکه نده ریییه ی ولاتی میسر و قۇناغی سانه ویی له ۱۹۳۲ دا ته واو کردووه. له کۆلیجی پزیشکیی به غدا وهرگێراوه و سالی یه که می بریوه، به لام زۆر ههزی پێ نه کردووه، بۆیه نێردراوه بۆ زانکۆی کۆلۆمبیا له ئەمریکا. ۱۹۳۸ ههر له وئ گهواهی نامه ی ماجستیری له رشتته ی ئابووریدا به دهست هیئاوه. ئەو ماوه یه سه ودا سه ری تیزه کانی "ئادهم سمیت" ی ئابووریناسی گه وره بووه.

که گهراوه تهوه، له دائیره ی هیلی ناسن دامه زراوه، به لام هینده ی لی نه ماوه تهوه و دهستی کیشاوه تهوه. بریاری داوه خوی خه ریکی کشت وکال بکا و باخیکی له (دی کوون) بنیات ناوه. له یه کهم وهزاره تی ئه رشه د عومهری (۶/۱-۱۱/۱۶-۱۹۶۶) دا، کراوه به وهزیری ئابووری. له نویه م وهزاره تی نووری سه عید (۲۱/۱۱-۱۹۶۶-۳/۲۹-۱۹۴۷) دا دیسان به وهزیری ئابووری دانراوه. له و کارانه که ئه و دمه کردوونی: به فریای لیقه و ماوانی لافاوه که ی شاری به سره گه یشتووه و کومه کی کردوون. بریاری داوه داری دارستانه کانی کوردستان نه پردرئ و نه کریتته خه لووز. بایه خی به هاوینه ههواره کان و تووتن داوه. له یازده یه مین خوی په رله مانی سه رده می حوکمی پاشایه تی (۱۷/۳-۱۹۴۷-۱۹۴۸/۲/۲۲) دا، به نایبی سلیمانی هه لبرئردراوه. له سه رده می کوماریدا، له وهزاره ته که ی عه بدولکه ریم قاسم دا، به وهزیری گه یانندن و ئه شغال دانراوه. به لام که ههستی کردووه سیاسه تی حکومه ت له گه ل بوچوونی ئه مدا جووت ناییتته وه، دهستی کیشاوه تهوه. ۱۹۶۳، له حوکمی عه بدولسه لام عارف و به عسیبه کاندا، کراوه به وهزیری کشت وکال، دیسان هینده نه ماوه تهوه و وازی هیناوه. ۱۹۶۶/۹/۲۴ بووه به ئه ندامی (لیژنه ی نیشتمانیی پسیوړانی نه وت). له دووه م جار هاتنه وه سر ته ختی به عسیبه کاندا، رۆژی ۱۹۶۸/۱۲/۲۴ به غدای به جی هیشتووه، پووی کردووه ته ولاتی بریتانیا و له شاری لهنده ن گیرساوه تهوه. هه رچه نده حکومه تی به عس هه ولئ داوه قایلی بکا به گه رانه وه بو عیراق، ملی نه داوه، تا له ۱۹۹۶/۸/۲۰ دا کوچی دواویی کردووه. باباعه لی، سالی ۱۹۵۱ خاتوو "ره شاده تی شیخ حه بیب تاله بانئ" ی هیناوه و دوو کوری دارا و کاکه ئه حمه د ناوانی لی بووه^{۵۴}.

باباعه لی، باباعه لی - بیدار

شیخ باباعه لی کوری شیخ عه بدوللا کوری شیخ عه لی کوری شیخ له تیفی له شیخ سه لیمی هه نجیرانه، به بنه چه ده چیته وه سره پیریوونس. باوکی ماوه یه که له هه له بجه ژیاوه و زور شوین گهراوه بو خویندن، به واعیزی و مه لاییش که وتوووه ته ناو جاف و ماوه یه که له ناو

⁵⁴ جمال بابان، اعلام کرد العراق، ط۲، الجزء الأول، دار نارس- آرییل، ۲۰۱۲، ص ۱۰۹؛ عبدالرزاق الحسني، تاریخ الوزارات العراقیة، ط ۵، المجلد ۲، ج ۷، ص ۹۴، ۹۵، ۱۳۳، ۱۳۵؛ المجلد ۵، ج ۱۰، ص ۳۱۳، ۳۱۵ (بیروت، ۱۹۷۸)؛ د. جعفر عباس حمیدی، تاریخ الوزارات العراقیة فی العهد الجمهوری ۱۹۵۸-۱۹۶۸، ط ۱، ج ۶، ص ۲۲-۲۳، ۲۰۳-۲۰۴؛ ج ۹، ص ۲۵۷-۲۵۸ (بیت الحکمة- بغداد، ۲۰۰۴)؛ یازده لاپه رهی ژیاننامه که ی، نامه د کراوی به ریز حافیزه کاکه حمه می عه تار.

رەشمالدا ژیاو. پاشان ھاتووہ تە ناوچە ی (بەن کوورە) ی ناو ھۆزی باجەلان و لە (ئاوایی گەرە) دانیشتووہ و ژنی ھیناوە. بیدار، ساڵی ۱۸۹۴ لە دایک (ئاوایی گەرە) ی نزیک خانەقین ھاتووہ تە دنیاوہ. خۆیندنی سەرەتا لای باوکی دەست پێ کردووہ، پاشان کە گەیشتووہ تە ۱۲ ساڵی، لای مەلا سالی مودەرریس لە خانەقین درێژە ی پێ داوہ و بە زۆر ناوچە دا گەرآوہ. دوایی کە باوکی مردووہ، دەستی لە خۆیندن بەرداوە و کەوتووہ تە کشت و کال لە دایکە ی خۆی و پێوہندی بە جووتیارانہوہ پتەو بووہ.

ئەندامی حیزبی (ھیوا) یش بووہ. ھەر زوو خوو ی داوہ تە شیعرنوو سین بە کوردی و فارسی و عەرەبی و بەسەرھاتی خۆیشیی بە شیعر ھۆنیوہ تەوہ.

بیدار، چوار ژنی ھیناوە. لە دواڕۆژەکانی ژیانیدا تووشی نەخۆشی زەحیری ھاتووہ و پۆژی ۱۹۴۹/۷/۲۲ بەو ھۆیەوہ لە نەخۆشخانە ی (دارولسەلام) ی بەغدا سەری ناوہ تەوہ و لە (گۆرستانی سەرپەتی) نیژاوە.

بایز

پۆژی ۲۰۱۶/۶/۱۶ لە زاری مامۆستا کەریم زەندەوہ بیستم، کە خۆیە تی.

برژا

ئەوہ ناسناوی سەییە برایم کورپی حاجی سەییە کورپی سەییە برایمە فەندی کورپی سوڤی سەیدە ی ھەولێری کورپی سەییە عەلیی بەرزنجییە، ۱۹۲۳ لە شاری کۆیە ھاتووہ تە دنیاوہ. خۆیندنی حوجرە ی لای مەلا حەبیب و مەلا کەمال بووہ. ئەمجا خراوہ تە قوتابخانە ی سەرەتایی یە کەمی کۆیە و تا پۆلی شەشەمی پریوہ. بەلام لەبەر کیشە ی خێزانی و نالەباریی گوزەران، دەستی لێ ھەنگرتووہ و بووہ بە سەرباز. پاشان گەرآوہ تەوہ و دووکانیکی کردووہ تەوہ. ۱۹۴۸ پێی ناوہ تە دنیا ی سیاسەت و چووہ تە پیزی

⁵⁵ جمال بابان، اعلام کرد العراق، ص ۱۷۶؛ میژوو ی شیعر و شاعیرانی گەرمیان، کۆکردنەوہ و نامادە کردنی سالیح ھەلاج، چ ۲، چاپخانە ی گەنج - سلیمانی، ۲۰۱۳، ل ۱۵۹-۱۶۱؛ ئیبراھیم باجەلان، بیدار، گۆڤاری "بەیان"، بەغدا، ژمارە ۲۰، کانوونی یەکەمی ۱۹۷۴، ل ۵-۶.

(پارتی دیموکراتی کورد) و بووه به ئەندامی لیژنەى ناوچەى کۆیە و ئەندامیێی لیژنەى پشکنین و چاودیریێی تیدا کردوو تا ۱۹۶۵ و لەو پیناوەدا یەخەگیری گیران و سەغڵەتی بووه. سالانی هەشتایش بە هۆی پێشپەرە و رەهەبەری کورانیەوه که پیشمەرگەى یەکیێی نیشتمانیی کوردستان بوون، بە خیزانەوه رەوانەى گرتووخانەى (فەزێلییە- الفضلیە)ى بەغدا و (شەیحییات)ى بیابانی نوگرەسەلمان کراوه. رۆژی ۱۹۹۸/۸/۳ کۆچی دواویی کردوو و لە کۆیە بە خاک سپێردراوه.

برژا، لە سالی ۱۹۴۳وه بە کاریگەری شاعیرانی پێش خۆی دەستی داوەتە شیعرنوسین، ناسناوەکانی (برژا، دەهری، بلە، سەیدەپرووتە)ى هەبووه، بەلام خۆی هەر "برژا"ى بەکارهیناوه و زیاتریش یە سەییەد بڕایم ناوبانگی دەرکردوو. سەردەمی راپەرینی کانونی دووهمی ۱۹۴۸، پەیمانیریێی بۆ گۆقاری "نزار"یش کردوو.^{۵۶}

بورهان شیخ مه جید

تەواو نەناسرایەوه. بە قسەى دکتۆر عیزەدین مستەفا رەسوول، باوکی کاتب بووه لە مۆتەسەرفیێتی لیوای سلیمانی، ئەویش که لە پۆلی شەشەمی سەرەتاییدا دەرئەچوو، پرووی کردوو تە شاری کەرکوک و لە کۆمپانیای ئەوت دامەزراوه.

بەختیار

فائیک زیوهری شاعیره.

بەختیار زیوهر، فائیک زیوهر

فایەق کورپی عەبدوڵلا زیوهری شاعیره، ۱۹۰۸ لە سلیمانی هاتوو تە دنیاوه. لە حوجرەوه دەستی بە خویندن کردوو. پاشان تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی لە قوتابخانە بریوه. خولیکی برینیچیێی ئارژەلی (بەیتالی) لە بەغدا دیوه و وەزیفەى ئەو بواری

⁵⁶ کەریم شارەزا، کۆیە و شاعیرانی، بەرگی دووهم، چاپخانەى شەهاب- هەولێر، ۲۰۱۳، ل ۱۴۲-۱۴۹؛ وینە و لاپەرەیهکی ژیا نمانمەکی، نامادەکراوی بەرێز رەهەبەری سەییەد بڕایم.

وەرگرتووه. به فرمانبهری ناوچهکانی سلیمانی گهراوه و له پردی (ئالتون کوپری)ش خزمهتی کردووه. که سالی ۱۹۴۶ قونای خویندی ناوهندی شهو کراوه تهوه، بووه تهوه به قوتابی و ۱۹۴۸ پۆلی سییهمی ناوهندی تهواو کردووه. هه مان سال به هوی کۆچی دواویی باوکیهوه، به دست نه خوشییهوه پهریشان بووه، نه شتهرگه ری میشکی له بهغدا بۆ کراوه و کاسه ی سه ری هه لگه راوه. ئەمه جگه له وه که هه ر مندالییه وه له به هره ی پروناکیی چاویکی

بئ به ش بووه. پاش ئەو نه شتهرگه رییه به شه ش مانگ، پوژی ۱۹۵۲/۱۲/۳۱ کۆتایی به ژیا نی هاتووه و له (گر دی جوگه) ی شاری سلیمانی به ته نیشت گۆری باوکیه وه نیژا وه. فایه ق، هه ر زوو تیکه ل به ژیا نی سیاسی و بزوتنه وه ی کوردا یه تی بووه و خۆی له به ره ی پیشکه و تنخوازاندا دیوه ته وه و به شداری چالاکیان بووه. سه رباری نه خوشی و سه ختی باری گوزهرانی، کۆلی نه داوه و هه ر خۆی به سه رکه و توو و به ختیار دانا وه، بۆیه ئەو ناسنا وه ی بۆ خۆی هه لبژاردووه. هه ر له زووشه وه دهستی داوه ته شیعرنووسین و سه لیه قه ی شیعه ری له هه موو مه یدانیکدا نوواندووه و سه روودی نیشتمانی شی زۆرن. دیوانی شیعه رکانی له چاپ دراوه.^{۵۷} **بنکه ی ژین**

www.zheen.org

به دیع باباجان

کۆری دکتۆر حسین باباجان کۆری میرزا به دیع حه کیم باشی بابانه کانه، ۱۹۲۳ له گه ره کی (ئاخو پ حوسین) ی شاری که رکوک له دایک بووه. قونای مندالیی به هه ژاری به سه ربردووه، له بهر ئەوه ی دکتۆر حوسینی باوکی ملی بۆ حوکمی عوسمانی نه داوه و دانه مه زینراوه. باوکی له ۱۹۲۴ دا کۆچی دواویی کردووه و ژنیك و سی کۆری له پاش خۆی به جئ هیشتووه. عه بدوللای کۆره گه وه ی که قوتابی کۆلیجی پزیشکی بووه له ئەسته موول، به هه والی کۆچی باوکی شیئ بووه و ۴۲ سالی به و دوخه پاکیشا وه، تا له ۱۹۷۱ دا له دنیا ده رچوووه. به دیع، خراوه ته حوجره و له وئ ماوه یه که خویندوویه. خویندی سه ره تاییی له

⁵⁷ دیوانی به ختیار زیوه، کۆکردنه وه ی مه حمود زیوه، پروفیسۆر دکتۆر عیزه دین مسته فا په سوول

پیشه کیی بۆ نووسیوه، چاپخانه ی الزمان - بهغدا، ۱۹۸۹، ل ۶-۹، ۱۲.

که رکوک دەست پێ کردوو و له سلیمانی سالیك خويندوو و سهرهتايی تهواو کردوو، ئەو ماوهیه له مالى نامۆزاکانى ماوه تهوه. قۆناغى ناوه ندىشى له که رکوک بریوه. له مندالییه وه هزى له موسیقا و وینه کردوو، بۆیه ۱۹۴۵ ویستوو به چیتته بهشى موسیقا، به لام له بهشى وینهى پهیمانگای هونهره جوانهکانى بهغدا وهرگراوه، ۱۹۵۰ تهواوى کردوو و له ریزی یهکه مهکاندا بووه به پلهى نایاب.

له بهر یوه به رایه تیی گشتیی روپیوان (المساحة) دامهزراوه و ۳۵ سالی خزمهت تیدا کردوو. ئەو ماوهیه نیردراوته ولاتی سویرا، له وی دیپلومی له نهخشه سازیدا هیناوه. له ۱۹۷۳ وه، له بهر ئەوهى له یهکه مهکانى خويندن بووه، چوار سال دهرسى هیلکاری و وینهى له بهشى خوشنوووسى و کلیشه و نیگارى هه مان پهیمانگادا وتوو تهوه. بهو پییه زۆریه زۆرى ته مهنی له بهغدا به سه بر دوه. له گه ل هاوپییه کی عهره بى که ناوی "مه هدی جبووری" ی خوشنوووس بووه، نووسینگه یه کی کارى خوشنوووسى و نیگار کیشی و نه خشه سازیی له سه ره شه قامی ره شید داناوه و تاسه ره کارى تیدا کردوو. ۱۹۶۷ وینهى دراوى مه عده نیی به پاسپی ریی بانقى ناوه ندى عیراق کیشاوه. له ۱۹۷۳ به دواوه بۆ ماوه ی چوار سال مامۆستای خوشنوووسى و کلیشه (زه غره فه) بووه له پهیمانگای هونه ره جوانهکانى بهغدا. سالی ۱۹۸۶ خانه نشین بووه.

به دیع باباجان، ئەندامی کی کارای کۆمه له ی خوشنوووسانى عیراق بووه. قه له مکیشی وینهى زۆر گه وره پیایى کردوو و نیگارى پووبه رگ و ناوه پۆکی زۆر کتیبی کوردی کیشاوه و شیعریشی نووسیوه. پووبه رگ و ناوه پۆکی گو قارى "گه لویژ" و "نزار" کارى ئەون. مارکه ی بازرگانى بۆ زۆر کارگه و کۆمپانیا و دووکان ساز کردوو. به دریزایی ئەو سالانه ی کار و چالاکی هونه ریی، نه یه توانیوه بیته خاوه نی خانوویه کی جی ژیانى خوی و سالانى کۆتایی ته مهنی به ناخۆشى گوزه راندوو، تا له پۆژی ۱۹۹۶/۱۱/۱۶

له بەغدا كۆچى دوايىيى كردووه و له گۆرستانى (محەمەد سەكران)ى نزيك به گەرەكى (راشدييه)ى شارى بەغدا به خاك سپيڤردراوه⁵⁸.

بەشیر موشیر

بەشیر كورپى موشیر كورپى سلیمانه، ۱۸۹۰ له سلیمانى له دایك بووه. ئەوئەندە زانراوه كه خولى شەش مانگیى له گەل پەشید صدقی غەفور و حەسەن حیلمی له سەردەمی عوسمانى دیوه و بووه بە زەفتیه (پۆلیسی خۆیندەوارى خولى پۆلیسی دیو). پاشان گواستراوه تەوه بۆ بەغدا، لەسەر -گوايه- بهیاننامه بلاوکردنەوه دژی حکومەتى عوسمانى. پینش شەرى یەكەمی جیهانى سلیمانى به جئ هیشتووه. ماوه یەك لەسەر هیلى شەمەندەفەرى بهرلین - بەغدا كارى كردووه له گەل ئەلمانەكان.

كه شەپ دەستی پئى كردووه، بووه به سەرباز تا برانەوهى جەنگ. كۆتایى سالانى بیست، سەرەتا دووكانیكى بەرگدرۆیتیى كردووه تەوه لەسەر شەقامى پەشید له بەغدا. بەرگدرۆیهكى بەناوبانگ بووه، ناوی خاوەندى یقەستى زیڤین (المقص الذهبى)ى له خوى ناوه و له پوژنامە و گۆقارەكانى بەغدادا لەسەریان نووسیوه، شاگردى ناسراوى دەستپەنگینى وەك عاصم فلهیج و هادی خەمماسى بووه، بەرگی دەولەمەندان و كاریبەدەستانى وەك مەلیك و وەصییى درووه. بۆ یەكەمین جار مارکەى دروونى به ناوی خۆیهوه له هیندستان بەكرداوه و به دیوى ناوهوهى چاكەتدا دايدرووه. دوايى دووكانەكەيى كردووه به جیى وردەهواله و گۆقار و پوژنامە و كتیپ فرۆشتن.

⁵⁸ بەدیع باباجان، نامادەکردن و كۆکردنەوهى بەختیار سەعید، ئییران، ۲۰۱۰، ۱۱، ۱۴، ۱۵-۱۶، ۲۰، ۲۱، ۲۳، ۲۴، ۲۶، ۲۸-۲۹، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴؛ شاعیرانى كەركوك، بەرگی سێیەم، نامادەکردن و ساغکردنەوهى حسین بەرزنجى، تەیب جەبار و نزاز محەمەد ساير، چاپخانەى كارۆ- كەركوك، ۲۰۱۵، ۱۱۱-۱۱۷؛ جمال خەزەندەر، هونەرمەند بەدیع باباجان، گۆقارى "پەنگین"، بەغدا، ژمارە ۵۲، ۱۹۹۳؛ سەمۆ بەهرۆز، ببیلیۆگرافى پوشتنپیران و ناودارانى كەركوك، گۆقارى "كەركوك"، ژمارە ۲، سالى نۆیەم، پایزی ۲۰۰۷، ۱۶۲-۱۶۳.

سالی ۱۹۲۸ خۆی پالاتووو بۇ ئەندامیتىي پەرلەمانى عىراق و بەياننامەى خۇپالاتنى بلوكردوووتەو. دووكانەكەى لە بەغدا بووتە جىي كۆبوونەو و گفتموگۆي پۇشنىبىرانى كورد و خۆيشى، بە حوكمى دلئسافى و دلئسۆزى و پاكىي، لايەنگر و دۇستى زۆرى ئى كۆبووتەو. كۆمەلى (كازىك) لە ۱۹۵۹/۴/۱۴ لە دووكانەكەى ئەو دامەزىنراو و راگەيىندراو. نووسىنى لە (زارى كرمانجى، هەتاو، پۇژى نوئ) دا بلأو. كەسانى وەك عەلئەدىن سەجادى، محەمەد تۇفلىق وردى، مەلا محەمەدى قزلىجى، جەمال نەبەز، هەژارى موركرىانى بابەتلىان بۇ نووسىو و بە ناوى خۆيوو بلأوى كردوووتەو. بە هاتنەسەركارى بەعسىيەكان، گىراو و بەو تەمەنى پىرىيە نازاردراو. كە بەردراو، پۇژى ۱۹۶۳/۷/۳ كۆچى دوايىي كردوو و لە گۆرستانى (شىخ مەرووف كەرخى) نىژراو.

بەشیر موشیر، كچىك "فەوزىيە" و سى كور (شامىل، هیشام؛؟) ى لە پاش بەجى ماو. ئەم بەرھەمانەيشى بە ناو وە لە چاپ دراو: ۱. سىپارەى حەقپەرسى، چاپخانەى سريان- بەغدا، ۱۹۳۱، (ئەسىرىي شاعىر بۆى نووسىو) ۲. بەختنامە، چاپخانەى نەجاش- بەغدا، ۱۹۳۹- وەرگىران لە عەرەبىيەو (مەلا محسنىي ھۇشيارى ھەورامانى بۆى ئامادەكردوو)، ۳. ديوانى شاعرى بەناوبانگ مصباح الديوان، بەغدا، ۱۹۳۹ (شىخ سەلام پىشەكەيەكەيى بە ناوى ئەو و نووسىو) ۹.

بەنگىنە

ناوى فەيزوللا كورپى باقر كورپى ئەحمەد، ۱۹۰۸ لە شارى سەقز چاوى بە دنيا دا ھەلپىناو. لەبەر ھەژارى و ئەدارى پووى كردوووتە ناوچەى سلېمانى و لىي نىشتەجى بوو. لە مندالىيەو وەك شاگرد و نانەوا دەستى داووتە كاسبى، پاشان خۆى بووتە خاوەنى نانەواخانە. بە چوار سال لە قوتابخانەى ئەھلىي زانستى فىرى خويندەو و نووسىن بوو. ئەو ماو يە بەشدارى ھەموو چالاكەيەكى زانستى بوو لە نواندى شانووي و بۇنەكانى نەورۇزدا. لە شانويىي (مەم و زىن) دا دەورى "بەنگىنە" ى نواندوو، ھەر لەبەر ئەو "پىرەمىرد"

⁵⁹ جمال بابان، اعلام كرد العراق، ص ۱۶۴-۱۶۶؛ (سى دى) ى (بلىمەت بەشیر موشیر)، دەرھىتان و نامادەكردنى سىروان پەحىم، (بلوكرادەى دەزگای نارس)، ھەولير، ۲۰۰۹.

ناسنای "به‌نگینه"ی به‌سه‌دا بریوه. به‌هره‌ی شیعرنووسی لا په‌یدا بووه و له (ژیان، ژین، گه‌لاویژ، هه‌تاو)دا لیبی بلاوکردووه‌ته‌وه. هاوکات هه‌لوئیستی دژ به‌کاربه‌ده‌ستانی هه‌بووه و چهند جاریک له‌و پیناوه‌دا گیراوه و خراوه‌ته‌ زیندان. پوژی ۱۹۷۲/۹/۱۵ کوچی- دوایی کردووه و له (گردی سه‌یوان) نیژراوه.^{6۰}

بله، ه. ل. ب، ن. ا، ن. ا. م، د، پ، ن، ا. ا، گه‌لاویژ، بی‌ناو

نیبراهیم کوپی ئەحمەد کوپی فەتاح کوپی مسته‌فایه، به‌هاری ۱۹۱۴ له شاری سلیمانی له‌دایک‌بووه. یه‌که‌م‌جار خراوه‌ته‌ حوجره، پاشان قوتابخانه‌ی سه‌ره‌تایی. تا پوئی دووه‌می ناوه‌ندی هه‌ر له سلیمانی و پوله‌کانی سییه‌می ناوه‌ندی و دوو پوئی لقی ئەده‌ییی سانه‌وی و کۆلجی حقوقی له ۱۹۳۷دا له به‌غدا ته‌واوکردووه. هه‌مان سال نامیلکه‌ی (العرب والاکراد)ی به‌هاوکاریی هه‌مزه‌عه‌بدوللا به‌عه‌ره‌بی بلاوکردووه‌ته‌وه، له‌سه‌ری دراوه‌ته‌ دادگا و بی‌تاوان ده‌رچوووه.

سه‌ره‌تای سالانی سی، کۆمه‌لی (لاوانی کورد)ی له‌گه‌ل قوتاییانی دیکه‌ی کورد له به‌غدا پیک‌هیناوه، که دوو گۆقاری "یادگاری لاوان" و "دیاری لاوان"ی ده‌رکردووه. له ۱۹۳۹دا، به‌پشتیوانیی "محهمەد پاشقه"ی کوردی فه‌یلیی مودیری ته‌حریراتی موته‌سه‌رپه‌یفیتیی سلیمانی، مۆله‌تی گۆقاری "گه‌لاویژ"ی وه‌رگرتوووه، که تا ۱۹۴۹ به‌رده‌وام بووه و سه‌رجه‌م ۱۱۸ ژماره‌ی به‌ ۱۰۵ به‌رگ لی‌بلاوبوووه‌ته‌وه.

ئاب ۱۹۴۴، به‌لیپرسراوی لقی کوردستانی عیراقی کۆمه‌له‌ی (ژ. ک) هه‌لبژێردراوه. دوا‌ی پوو‌خانی حکومه‌تی میلییی کوردستان له مه‌هاباد، چوووه‌ته‌ ناو پارتی دیموکراتی کورد- عیراق، کراوه به‌لیپرسراوی لقی سلیمانی. ۱۹۴۹، گیراوه و حوکمی دوو سال زیندانی به‌سه‌رده‌دا دراوه. که ۱۹۵۱ به‌رده‌راوه، مارتی ئەو ساله‌ به‌شداری دووه‌م کۆنگره‌ی پارتی بووه له به‌غدا، به‌سکرتیر هه‌لبژێردراوه. سالی ۱۹۵۷ که هه‌ردوو بالی پارتی و شیوعییی کورده‌کان یه‌کیان‌گرتوووه و "پارتی دیموکراتی یه‌گرتوووی کوردستان"یان پیک‌هیناوه، به‌سکرتیر

⁶⁰ دیوانی حاجی باقی به‌نگینه ۱۹۰۸-۱۹۷۲، کۆکردنه‌وه و ناماده‌کردنی عوسمان محهمەد هه‌ورامی،

چاپه‌مه‌نیی دیلان- سلیمانی، ۲۰۰۳، ل ۳، ۴؛ جمال بابان، اعلام کرد العراق، ص ۱۵۴.

دانراوۋتەوۋە. لە كۆنگرەي چوارەميشدا، بە سكرتېر دانراوۋە. ئەو ماوۋيە ئىمتىيازى پۈژنامەي
"خەبات"ى ۋەرگرتوۋە، كە دواتر بوۋتە ئۆرگانى پارتى. خاۋەنى ئىمتىيازى پۈژنامەي
كوردىي "كوردستان"ىش بوۋە، كە ھەر پېنج ژمارەي ئى دەرچوۋە. لە سەرەتاي شۆپشى
ئەيلوۋى ۱۹۶۱ بەدواۋە چوۋتە شاخ، تا لە ۱۹۶۴دا لە مەلا مستەفای بارزانى سەرۋكى پارتى
جىابوۋە. كە ناكۆكېيەكە گەيشتە رادەي شەپ و پىكدادان، چوۋە ديۋى ئىران.

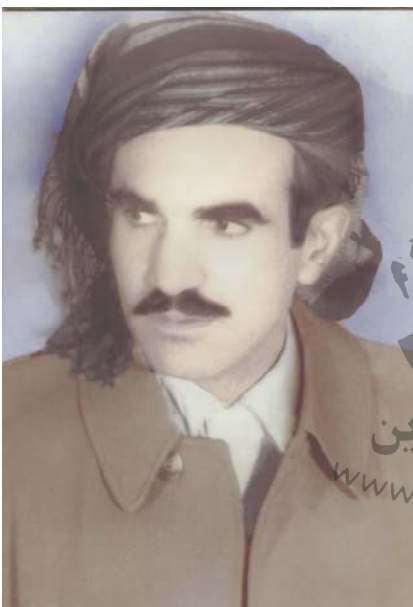
كە ھاتەوۋە، ۋەك بالى مەكتەبى سىياسى ماىەوۋە تا ئەو بالە لە ۱۹۷۱دا خۆي
ھەلۋەشاندەوۋە و چوۋەوۋە پال بارزانى. ۱۹۷۵ كە شۆپش نوشوستىي ھىناۋە، چوۋەتە
ئىران و ئەمجا لەندەن، كۆتايىي تەمەنىي ئى بەسەربردوۋە. لەۋى، گۆقارى "چرىكەي
كوردستان"ى دەرکردوۋە. ئەندامى (كۆنگرەي نەتەۋەيىي كورد)ىش بوۋە لە ھەندەران.
پۈژى ۲۰۰۰/۴/۸ كۆچى دوايىي كردوۋە، تەرمەكەي ھىنراۋەتەوۋە بۇ كوردستان، لە (گردى
سەلىم بەگ) نىژراۋە.

ئىبراھىم ئەحمەد، ۋەك شاعىرىكى بەھرەمەند و چىرۋكنووسىكى كارامە بوۋە، چەند
پۇمان و كورتەچىرۋكىكى نووسىوۋە، لەوانە (ژانى گەل، دىك و گول)، پۈژنامەوان و
تارنووسىكى قەلەمبەپرشتىش بوۋە، نووسىنى لە (يادگارى لاوان، دىارى لاوان، ژيان،
گەلاۋىژ، پىشكەوتن- التقدّم، كوردستان، خەبات، كوردستان، چرىكەي كوردستان)دا
بلاۋە. نۇر وتارى لە "پزگارى"ى ئۆرگانى نەيئى و لە "خەبات"ى ئۆرگانى ئاشكرائى
پارتىدا نووسىوۋە^۱. بەرمەكانى: ۱. العرب والايكراد، بغداد، ۱۹۳۷، ۲. كۆپرەۋەرى-
پىنج چىرۋك، چاپخانەي النجاج- بەغدا، ۱۹۵۹، ۳. ژانى گەل، چاپخانەي كاكەي فەلاح-
سلىمانى، ۱۹۷۳، ۴. دىك و گول، بەشى يەكەم و دوۋەم، ۱. ستۆكھۆلم- ۱۹۹۲، ۲. چ،
چاپخانەي خاك- سلىمانى، ۲۰۰۱، بەشى سىيەم، چاپخانەي خاك- سلىمانى، ۲۰۰۳،
۵. وليەم شكسپىر، بازگانىي فىنسىيا، نامادەكردى ئومىد ئاشنا، سلىمانى، ۱۹۹۶، ۶.
بەرەو پروناكى- سەرجمەي شىعەرەكانى مامۇستا ئىبراھىم ئەحمەد، نامادەكردى ئومىد
ئاشنا، سلىمانى، ۱۹۹۶، ۷. توۋىژى لە خەباتى كاكە عومەر دەبابە، نامادەكردى ئومىد
ئاشنا، سلىمانى، ۱۹۹۶، ۸. دلى تەنيايى (ۋەرگىپران)، نامادەكردى ئومىد ئاشنا،
سلىمانى، ۱۹۹۶، ۹. شىن بۇ گول- پەخشانەكانى مامۇستا ئىبراھىم ئەحمەد،
نامادەكردى ئومىد ئاشنا، سلىمانى، ۱۹۹۶، ۱۰. ۋلاتپەرىستى- كۆمەلە چىرۋكىكى

⁶¹ پۈژنامەي "ژيان"، چوارەم بەرگ (ژمارە ۳۲۱-۴۰۰) - بەشى يەكەم، نامادەكردى رەفىق سالىح و
سدىق سالىح، (لە بلاۋكراۋەكانى بنكەي ژىن)، چاپخانەي شقان- سلىمانى، ۲۰۰۵، ۲۲ل.

جيهانبييه، ئاماده كوردنى ئوميد ئاشنا، سليمانى، ۱۹۹۶، ۱۱. چۆن زمانه كه مان بنووسين؟ ههوليك بۆ پرينوسى كوردى، ئاماده كوردنى ئوميد ئاشنا، سليمانى، ۱۹۹۶، ۱۲. ههزهكارى، چاپخانهى خاك- سليمانى، ۲۰۰۶، ۱۳. برايم ئەحمەد- كۆى بهرهمه شيعرييهكانى، كۆكردنهوه و ساغكردنهوهى عومەر مهعروف بهرزنجى، چاپخانهى خاك- سليمانى، ۲۰۰۷، ۱۴. پهيامى دلسۆزى، ئاماده كوردنى ئوميد ئاشنا، سليمانى، ۱۵. كورد و عەرب، وهگيپرانى پيپەر⁶².

به هادين نوورى

به هادين كورپى مهلا نوورى كورپى شيخ باباعلي تهكيه بييه، پوژى ۱۹۲۷/۳/۱۶ له دىي (تهكيه) ناوچهى قهرداغى سليمانى هاتووه ته دنياوه. له حوجرهى مزگهوتى ديه كه يهوه دهستى به خويندى دىنى كردووه و فيرى سهره تاكانى خويندنهوه و نووسين بووه. سهره تاى ۱۹۴۲ له گهڻ خيزانه كى كوچى كردووه بۆ شارى سليمانى و چوووه ته قوتابخانهى خويندى ئيواران و تا پولى چواره مى سانه ويى پريوه. له بهن جالاكيى سياسى، له دواوايييهكانى ۱۹۴۸هوه وازى له خويندن هيناوه و خۆى شار دووه ته وه.

له بههارى ۱۹۴۶ به دواوه چوووه ته ناو حيزى شيوعى عيراقى و سهروبه ندى شكستى حيزب له ۱۹۴۹دا، بووه به سكرتيرى ريخراوى ليوى سليمانى. حوزه يرانى ۱۹۴۹ چوووه ته بهغدا و بهرپرسى يه كه مى حيزى به دهسته وه گرتووه و تا نيسانى ۱۹۵۳، كه پزىمى پاشايهتى گرتوويه و حوكمى زيندانى ههتا ههتا يى به سهردا داوه، به سكرتيرى حيزب ماوه ته وه. دواوه دواى ۱۹۵۸/۷/۱۴ له بهنديخانه هاتووه ته دهري و كهوتووه ته وه چالاكيى حيزبى وهك ئەندامى مهكتهبى سياسى و سهركرده يه كى حيزب تا هاويناى ۱۹۸۴،

⁶² ئيبراهيم ئەحمەد ببيليوگرافيا و پيپرستى له كتيبي كورديدا ۱۹۵۹-۲۰۱۰، ئاماده كردن بوار نووردين، چاپخانهى تاران، ۲۰۱۶.

كه له بهر ناكوکي فيکری پيوه نديی به حيزی شيوعی عراقه وه پچراندوهه. نهيلوولی ۱۹۹۱ گوڤاریکی سیاسی- رۆشنیری سهریه خوئی به ناوی "دیموکراسی" یه وه ده رکردوهه. ۱۹۹۴ ریکخراویکی سیاسی به ناوی (بزوتنه وهی دیموکراسیخوازان) هوه دامه زراندوهه و خویشی بووه به سکرتری و پاش ۱۰ سال و له ۲۰۰۴ به دووه دهستی لی کیشاوه ته وه. ئیستا دانیشتوهه و نه خو شه. سی جار خیزانی پیکهیناوه: له "مادلین میر"ی جووله که، (سهلام، حیات، پهری)؛ له "عائیده یاسین متهر"، عهلی؛ له "ریزه حسین قاره مان"، (که مال، ژوان) ی هیه.

بهره مه کانی: ۱. قرية في سفح الجبل، ۲. أيام صعبة (ذكريات شيوعي من العراق)، ۳. على ضفاف الهور (انتفاضة فلاحی آل ازیرج في ۱۹۵۲)، ۴. اعصار في خريف (ذكريات شيوعي من العراق)، ۵. والرأية ترفرف (ذكريات شيوعي من العراق)، ۶. في تقييم سياسة الحزب الشيوعي العراقي لسني ۱۹۵۸-۱۹۸۳، ۷. ویرانه، چیرۆکی رووداوه کانی کوردستانی عراق له ماوهی شهش مانگی سالی ۱۹۸۸د، ۸. الخبرة التاريخية للحركة العمالية والشيوعية العالمية (ترجمة للعربية)، ۹. العمل الحزبي واليسار في كردستان، ۱۰. شيوعية عمالية أم تخبط البرجوازية الصغيرة؟، ۱۱. مذكرات بهاء الدين نوري، ۱، السليمانية، ۱۹۹۲؛ ۲، مطبعة جامعة صلاح الدين- أربيل، ۱۹۹۵ (ناماده کهری ئەم ژياننامه نه کردوويه به کوردی، یه کهم بهرگی ۱۹۹۵ بلاو بووه ته وه و دووهم بهرگیشی له ئاگره وتنه وه یه کی ناو باره گای گوڤاری "دیموکراسی" دا له بیناکه ی توفیق قهزان سوتاووه)، ۱۲. الطريق الى الديمقراطية (مجموعة مقالات)، مطبعة كاروخ- السليمانية، ۲۰۱۴.

بیخود

ناوی مهلا مه محمود کورپی حاجی مهلا محمه دئه مین کورپی مهلا نه حمه دی چاوماری به ناوبانگی پیرحه سه نی یه، ۱۸۷۹ له سلیمانی له دایک بووه. خویندنی له مهدرسه و مزگه وتی خویمان و مهدرسه دیاره کانی دیکه ی سلیمانی لای ماموستا و زانایانی سهرده می خوئی بووه. له تهمنی ههژده سالییدا چووه ته هه له بجه، لای شیخ مسته فای موفتی خویندوويه. ۲۵ سالان بووه که پرووی کردووه ته پینجوین و ماوه یه که لای مهلا عه بدورپرهمانی پینجوینی و ماوه یه کیش له وه به دوا لای مهلا قادری گه وره له بیاره خویندوويه. ماوه ی له بیاره خویندنی، پيوه نديی گیانیی له ته که شیخ نه جمه دین

⁶³ مذكرات بهاء الدين نوري، ۲، مطبعة جامعة صلاح الدين- أربيل، ۱۹۹۵.

پهیدا کردوو و بووه به یهکئ له موریدهکانی. سالی ۱۹۰۰ ماوهیهک له ههلهبجه کراوه به حاکم. له کهرکوک و کویه و خورمالیش وهزیفه ی ههبووه. مامۆستاییشی لهگهه ره فیهق حیلمی و زیوهر کردوو. سهردهمیکی درێژی ته مه نیی له ههلهبجه به سه بر دوو، تا مردنی موفتی عه بدولعه زیزی کاکای له ۱۹۴۷، که ئیدی جیی گرتوو ته وه و له شوینی ئه و دانیشتوو. ژنی نه هیناوه و پاشنیوه پوژی پینج شه ممه ی ریکه وتی ۱۹۵۵/۸/۲۵ کۆچی- دواایی کردوو و له (گردی سه یوان) نیژراوه. دیوانی شیعره کانی له چاپ دراوه.^{۶۴}

بیستوون

نه ناسرایه وه.

بی کەس، ف. بی کەس

فایه ق کورپی کوچک عه بدوللا کورپی کاکه خه میه ی ئه لیا سه قۆجه یه، ۱۹۰۵ له دیی (سینهک) ی ناوچه ی (شارباژێری) سلیمانی له دایک بووه. بابی، تابوور ناغاسی و دایکیشی له بنه ماله ی ناغاله ره کانی سلیمانی یه. سئ سالان بووه که مالیان هاتوو ته سلیمانی. به مندالی خراوه ته حوجره. بابی له ۱۹۱۱ دا نیژ دراوه ته خانه قی و به غدا، مالیشی بردوو ته به غدا، پاش سالی ک چوو ته تورکیا. پاش مردنی باب و دایکی و له ئای دیج له دا خنکانی حه مه سه عیدی برای، که وتوو ته لای خالی. ئه ویش دوا ی چهند مانگی ک مردوو و بی کەس ماوه ته وه. حاجی ئه مینی کاکه حه مه ی مامی، له یه که م جهنگی جیهانی دا نار دوو یه تیه لای حاجی عه لی ناغا له به غدا. ئه ویش داو یه تیه دهستی "ئه جه خان" ناوی ژنی ئه فسه ریکی خه لکی

⁶⁴ محمد شکری العزای و احسان القیسی، دلیل الأولیة العراقية، السلسلة السادسة عشرة، مطبعة المعارف- بغداد، ۱۹۵۶، ص ۶۷-۶۸؛ رۆژنامه کانی سهردهمی حوکمی شیخ مهحمود، ل ۲۱؛ مهلا عه بدولکه ریمی موده ریس، یادی مهردان: شیخه نه قشبه ندییه کانی هه ورامان و هه ندئ له مورید و مه نسوویه دیاره کانیان، بهرگی دووه مه م، چ ۲، ده زگای ئاراس- هه ولیر، ۲۰۱۱، ل ۵۲۴.

سليمانى. دووسى سال واپاي بواردووه. ۱۹۱۸
ئەجەخان بردوويەتتە سليمانى، لە پۇلى سيبەم
وەرگىراوه و تا ۱۹۲۳ بەردەوام بووه لە خویندن.
ئەو سالە چووتە قوتابخانەى عىلمىيە لە
كەركوك. بۆى پرىنەكەوتووه لەوئى بخوینى،
ناچار پرووى كردووتە بەغدا. ۱۹۲۴-۱۹۲۵ى لە
(دار العلوم) بەسەربردووه. ۱۹۲۶-۱۹۲۷
گەراوتەتووه بۆ سليمانى، لە پۇلى دووهمى
ناوهندى قىبوول كراوه. ئەو ماويە
جگەرەفروشى، چەند مانگىكيش لەسەر پىي
عەربەت كرىكاريى كردووه. ۱۹۲۸ لە هەولير

ژياوه، بە هۆى عەبدولقادر سەعید "قالەى نایشەخان" ەوه لەسەر پىي هەولير- پەواندز-
رايات دامەزراوه.

هەمان سال بووتە مامۆستای قوتابخانەى زانستى. ۱۹۲۹ بۆ پەيجورى مەرگى بابى،
چووتە مەرەش و گەراوتەتووه. بەشدارىيەكى دليرانەى لە راپەرىنى ئەيلووى ۱۹۳۰ى
سليمانى دا كردووه و بە برىندارى گىراوه. ۱۹۳۳ بووتە مامۆستای قوتابخانەى مۆرتكەى
بازيان، پاشان تەويئە. هاوینى ۱۹۳۵ كە مامۆستای بووه لە بازيان، بەشدارى خولیکى
مامۆستایى بووه. ۱۹۳۷ دوورخراوتەتووه بۆ شارى جللە، دواى سالیك بۆ عیمارە، ئەچووه و
هاتووتەتووه بۆ سليمانى. ئەمجا دەرسخانەيەكى خۆماليى چكۆلەى داناوه، تا ۱۹۴۱ دەرسى
تیدا وتووتەتووه. دواتر بووتە مامۆستای پەسى تا دواداويیەكانى ۱۹۴۸، لە قەرەداخ و
سليمانى و سوورداش و هەلەبجە. پۆزى ۱۹۴۸/۱۲/۸ بە نەخۆشیی تەوژمى خوین
كۆچى دوايى كردووه و لە (گردى سەيوان) بە خاك سپيردراوه.

بىكەس، لە ۱۹۴۴ بەدواوه بووتە ئەندامى لقی كوردستانى عىراقى كۆمەلەى (ژ. ك).
لە ۱۹۴۷يشەوه چووتە ناو (پارتى ديموكراتى كورد). زمانەكانى عەرەبى و فارسى و تا
پادەيهكيش ئینگليزى زانیون. شیعری لە (ژيان، ژین، گەلاويز، كوردستان- مەهاباد) دا
بلاوبووتەتووه. دیوانى شیعەرەكانى چەند جارێك لە چاپ دراوه.^{۶۵}

⁶⁵ پۆژنامەى ژيان، يەكەم بەرگ، نامادەکردنى رەفيق سالىح و سديق سالىح، دەزگای سەردەم- سليمانى،
۲۰۰۲، ۳۷-۳۸.

بئەھیز

نەناسرايەوہ.

(پ)

پشکۆ

ئەمە "محەمەد قەرەداخی" ى خەلکى (کفرى)یە، کە بابەتى بە ناوى راستەقینەى خویشیەوہ لە "گەلاویژ"دا بلاوبووہتەوہ⁶⁶.

پەروین

پەروین کچی مستەفا کۆرى ئەحمەد، کچەزایى "پیرەمیرد"ە، ۱۱/۳/۱۹۲۸ لە شارى سلیمانى لەدايکبووہ. قوناغى خویندى سەرەتایى و ناوەندیى لە سلیمانى بریوہ. پاشان لە سالى ۱۹۵۱دا خانەى بەرزى مامۆستایانى لە بەغدا تەواوکردوہ. سالانى ۱۹۵۵-۱۹۸۲، پىبەپىی وەزىفەى مێردەکەى کە دادوهرى دادگا بوو، شارەوشارى کردوہ و وەزىفەى مامۆستایەتییى لە کەرکوک، بەغدا، ھەولێر و دواجار سلیمانى بەجىھىناوہ. تا لە سالى ۱۹۸۲دا خانەنشین بووہ. لە نیوہى دووہمى

سالى ۱۹۹۶دا لەگەل "ژوان"ى کچی رووى کردوہتە ولاتى ئەمريکا و لىى نىشتەجى بووہ، تا لە رۆژى ۲۲/۱۲/۲۰۰۸ بە جەلتەى مېشک کۆچى دوایى کردوہ. لەوئى لە گۆرستانى (رۆژلاون)ى شارى لیقەرمۆرى ویلايەتى کالیفۆرنیا بە خاک سپێردراوہ.

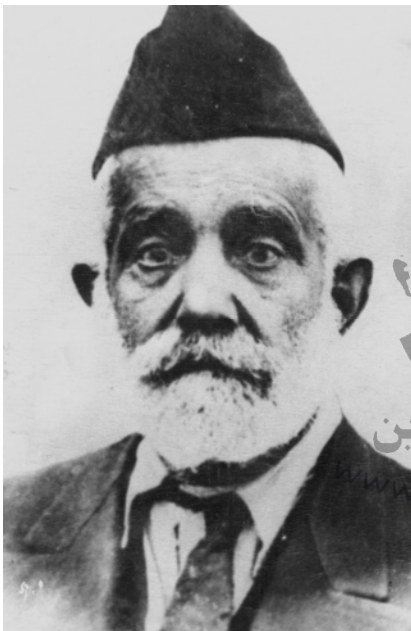
⁶⁶ سەرەتای ساغکردنەوہ، پىم وابوو ئەم "پشکۆ"یە "محەمەد قەرەداخی" ى خەلکى کفریە، کە ناسناوێکى وایشى بووہ. پاش وردبوونەوہ، روانیم ھەردوو بابەتەکەى لە (چەمچەمال)ەوہ ناردوہ بۆ "گەلاویژ"، لە کاتیکدا شیخ مارفى بەرزنجى خەلکى (قادرکەرەم)ى سەر بە چەمچەمالە و ناسناوى "پشکۆ"یشى ھەبووہ. ھەرچەندە ئەو دوو بابەتە لە سەرچەمى بەرھەمەکانیدا نەبوو (بروانە: مارف بەرزنجى شەھید "پشکۆ" سەرچەمى بەرھەمەکانى، کۆکردنەوہ و ریکخستنى سامان مارف بەرزنجى و عومەر مەعروف بەرزنجى، پېشەکى و پەراویژ و ساغکردنەوہى عومەر مەعروف بەرزنجى، چاپخانەى رۆشنىبرى- ھەولێر، ۱۹۹۳)، بىرم بۆ ئەوہ چوو کە دەبى ھەر ئەو زاتە بى. بەلام پاش گەفت وگۆکردن لەتەک مامۆستا عومەر مارف بەرزنجىدا، بە دۇنيایىیەوہ جەختى کردەوہ، کە ئوسەرەکەى ھەر "محەمەد قەرەداخی"یە. بۆیە ئەم "پشکۆ"یە، پشەت-بەستوو بە بۆچوونەکەى مامۆستا عومەر، درایەپال "محەمەد قەرەداخی".

جیی باسه، په‌روین نووسینی، جگه له "گه‌لاویژ"، له گوڤاری "نزار" یشدا بلا‌بووه‌ته‌وه. سالی ۱۹۵۳ یش له‌گه‌ل شیخ عه‌بدولسه‌مه‌دی شیخ عه‌بدولقادی سه‌بیید ئه‌حمه‌دی خانه‌قا خیزانی پی‌که‌هیناوه و ئه‌مانه‌ی لی بووه: ژوان، په‌یمان، ژین، ئایین، شیلان⁶⁷.

په‌شیو

تاقه شیعریکی (لایلیه) ناوی بلا‌بووه‌ته‌وه، له کتیبی (ئاله‌کۆک) وه‌رگیراوه، که ناشکرایه به‌ره‌می خوالی‌خوشبوو "هه‌ژار موکریانی" یه.

پیره‌میرد

حاجی توفیق کوری مه‌حمود ئاغای هه‌مزه ئاغای مه‌سره‌فه، ۱۸۶۷ له سلیمانی له‌دایک‌بووه. له حوجره، لای مه‌لا حسینه‌گۆجه، مه‌لا سه‌عید زلزله‌یی و مه‌لا مه‌حمود خویندوووه. ئه‌یلوولی ۱۸۸۲ کراوه به کاتبی نوفووسی سلیمانی، دوایی کاتبی زه‌بتی دادگا، ۱۸۸۳ کاتبی ئه‌ملاکی هومایونی له هه‌له‌بجه، ۱۸۸۶ سه‌رکاتبی دادگای قه‌زای شارباژێر و ۱۸۹۵ یاریده‌ده‌ری به‌ریوه‌به‌ری کهره‌لا. ۱۸۹۸ له‌گه‌ل شیخ سه‌عیدی حه‌فید چووته ئه‌سته‌موول. حه‌جی کردووه و بووه‌ته به‌گ. ۱۸۹۹ بووه به ئه‌ندامی (مه‌جلیسی عالی) و چووته (مه‌کته‌بی حقووق). سالانی ۱۹۰۵-۱۹۰۸ پارێزه‌ری کردووه. ۱۹۰۹

بووه‌ته قایمقامی جو‌له‌میرگ و ئه‌مجا قه‌ره‌مورسل، بالاوا، به‌یتوشه‌باب، گمووش کۆی و ئه‌ته‌پازاری و ۱۹۱۸ به مۆته‌سه‌پیفی ئه‌ماسیه. ئیمتیازی گوڤاره‌کانی (رسملی کتاب، کرد تعاون و ترقی غزته‌سی، مصور محیط) ی هه‌بووه. له پوژنامه‌کانی "تان" ی پاریس و "ئیکدام" و "سه‌ریه‌ستی" ی تورکیا و "فه‌ره‌نگ" و "شه‌فه‌قی سورخ" ی ئیران‌دا نووسییوه. دامه‌زرینیکی (جه‌معیه‌تی ته‌عاون و ته‌ره‌قیی کورد) و ئه‌ندامیکی (جه‌معیه‌تی ته‌عالیی

⁶⁷ گوڤاری نزار، ناماده‌کردنی ره‌فیق سالح و سدیق سالح، ل ۱۳؛ هیندی زانیاری به‌پرز خاتوو

"ژوان" ی کچی له پزی به‌پرز توانای فایه‌ق هوشیاره‌وه.

کوردستان) بووه. ۱۹۲۵ هاتوووتهوه بۆ سلیمانی و له سالی دوایییهوه به یهكجاری لیی نیشتهجی بووه. ئهو ساله بووه به ئەندامی (جهمعیهتی مودافعهی وهطهن)، كه بۆ پشتیوانیی لكاندی كوردستانی جنووبی به عیراقهوه دامهزیندراوه. شهوی ۱۹۲۶/۸/۲۲ به ئەندامی دهستهی بهرپوهبردنی (جهمعیهتی زانستی كوردان) ههلبژێردراوه. ۱۹۲۶/۱۰/۱۳ ههلبژێردراوهتهوه به ئەندامی جهمعیهت. نیسانی ۱۹۳۲ له ههلبژێردنێکی نوویی ئهوه جهمعیهتهدا به ئەندامی دهستهی بهرپوهبردن دانراوه، له کاتیخدا له شهپی بهردهرکی سهراوه داخراوه. ئهوهبهدوا بووه به سهروکی ئهوه جهمعیهته تا ههلوهشانهوهی له ۱۹۳۸دا و خستنیه سهردائیرهی مهعاریفی سلیمانی.

شاکاریکی پیرهمیڤد زیندووکردنهوهی (نهوڕۆن) و کردنی به جهژنیکێ نهتهوهیی بووه و لهو پیناوهدا دوچاری چهرمهسهری و سهغلهتییهکی زۆر بووه. له ژماره ۳۲۱ی پوژنامهی "ژیان"یشهوه بووه به بهرپوهبهری، له ۱۹۳۴دا ئیمتیازی پوژنامهکهی خستووته سهه خوی و چاپخانهکهی له شارهوانی بهکریگرتوووه. ۱۹۳۷ مۆلهتی بهکریدانهکهی بۆ نووی نهکراوتهوه، بۆیه چاپخانهیهکی نوویی کپروه و ههمان سال درێژهی به کاری خوی داوهتهوه و ژمارهی پوژنامهکهی گهیاندووته ۵۵۳. كه راگیراوه، ئیمتیازی پوژنامهیهکی نوویی به ناوی "ژین"هوه وهرگرتوووه، یهکهم ژمارهی له ۵۵۴ی ۱۹۳۹/۱/۲۹وه دهست پێکردوووه و تا له ۱۹۵۰/۶/۱۹دا کۆچی دوایی کردوووه، گهیاندووویهته ژماره ۱۰۱۵.

بههرههه له چاپدراوهکانی: ۱. مههم و زین، چ ۱، چاپخانهی ژیان - سلیمانی، ۱۹۳۴، چ ۲، چاپخانهی ژین - سلیمانی، ۱۹۶۸، چ ۲، پوچی مهولهوی، ب ۱، چاپخانهی ژیان - سلیمانی، ۱۹۳۵؛ چ ۲، چاپخانهی ژیان - سلیمانی، ۱۹۴۰، چ ۳. دوانزه سوارهی مهریوان، چ ۱، چاپخانهی ژیان - سلیمانی، ۱۹۳۵؛ چ ۲، چاپخانهی ژین - سلیمانی، ۱۹۵۹، چ ۴. ئاوهپهشهی پرووسی سوور، سلیمانی، ۱۹۴۰، چ ۵. کهمانچهژهن، چ ۱، ب ۱ و ۲، سلیمانی، ۱۹۴۲ (له تورکییهوه)؛ چ ۲، چاپخانهی کاکهی فهلاح - سلیمانی، ۱۹۷۹، چ ۶. پیهسی تهمثیلیکی راستی له ولاتی خوماندا، چاپخانهی ژین - سلیمانی، ۱۹۴۲، چ ۷. گالتهوگهپ، چ ۱، سلیمانی، ۱۹۴۷؛ چ ۲، چاپخانهی کامهران - سلیمانی، ۱۹۷۰، چ ۸. له پهندهکانی پیرهمیڤد، ب ۱، ۱۹۶۹؛ چ ۲، ۱۹۶۹؛ چ ۳، ۱۹۷۲ (چاپخانهی سلمان الاعظمی - بهغدا)، چ ۹. پهندهکانی پیرهمیڤد، چاپخانهی الحوادث - بهغدا، ۱۹۸۰، چ ۱۰. پیرهمیڤدی نهمر، چاپخانهی العانی - بهغدا، ۱۹۷۰، چ ۱۱. پهندهکانی پیرهمیڤد، چ ۱، چاپخانهی کاکهی فهلاح - سلیمانی، ۱۹۸۲؛ چ ۲، له سهرنووسین و

نامادەکردنەوہی حسین بەفرین، تاران، ۲۰۱۶، دیوانی شیعر و پەندەکانیشی دوو جار دوای
خۆی لە چاپ دراوونەتەوہ^{۶۸}.

(ت)

ت. ب. مەریوانی

تاھیر بەھجەت کوپری مەلا مەحمود کوپری
مەلا مەھمەدئەمین مەریوانی، ۱۹۰۲ لە
سلیمانی لەدایکبووہ. بە ھۆی ئەمین زەکی بەگەوہ
لە بەیتاڵخانە دامەزراوہ. لە بەغدا "خەیریە
ئێبراھیم دەباغ"ی پورزای "زەکی بەسیم"ی
ھیناوە. سالانی ۱۹۳۰-۱۹۳۸ پرۆژە
(نەشریاتی کوردی- مەریوانی)ی لەتەک مستەفا
صائب بنیات ناوہ و سەرجم ۱۵ کتیب و
نامیلکە ی کوردییان بلاوکردووہتەوہ. ھەر بە
کۆششی ئەمین زەکی بەگ خراوہتە ریزی ئەو
قوتابییانە کە حکومەت لەسەر حسیبی خۆی

ناردوونێ دەروہ بۆ خۆیندن. لە ئەمریکا رشتە ی نوێنداری (الطب)ی خۆیندووہ و ۱۹۴۸
گەواھینامە ی دکتۆرای لە بواری بەکتیریۆلۆجی دا ھیناوە. دوو جار (۱۹۵۱ و ۱۹۶۸)
ھاتووہتەوہ بۆ ولات. لە ئەمریکا، دوو جار ژنی ھیناوە، سەرھتا "پۆزالین"، لەوہی دوایی
"کاترین" کچیک ی "پەری" ناوی بووہ. دووہم سەفەر تووشی نەخۆشیی لەبیرچوونەوہ
ھاتووہ. پۆژی ۳۰/۱۰/۱۹۷۱ لەو ی کۆچی دوایی کردووہ. بابەتی پزیشکیی لە ۱۹۴۸
بەدواوہ لە (گەلاویژ، ھەتاو، نزار، ژین) دا بلاوکردووہتەوہ^{۶۹}.

⁶⁸ گۆقاری "دیاری کوردستان"، نامادەکردنی رەفیع سالح، لیکۆلینەوہی نەوشیروان مستەفا ئەمین و
سدیق سالح، بنکە ی ژین- سلیمانی، ۲۰۰۱، ل ۹۷-۹۸؛ پۆژنامە ی "ژیان"، یەکەم بەرگ، ل ۳۱؛ ئەعضا
بۆ جەمعیەتی زانستی، ژمارە ۳۰، ۲۶ ئاغستۆسی ۱۹۲۶، ل ۲؛ ئینتیخاباتی تازە ی ھەینەتی ئیدارە ی
جەمعیەتی زانستی، ژمارە ۴۲، ۲۱ تشرینی یەکەمی ۱۹۲۶، ل ۳؛ پۆژنامە ی "ژیان"، چوارەم بەرگ-
بەشی یەکەم- زانستی، ژمارە ۳۲، ۹ مایسی ۱۹۳۲، ل ۱-۲؛ مصطفی نەریمان، فەرھەنگی ئەدیب و
نووسەرانی کورد، ل ۲۹.

⁶⁹ گۆقاری نزار ۱۹۴۸-۱۹۴۹، ل ۱۴-۱۵.

توفیق ئەمینیان

نووسینی له تاران‌هه و ناردوو، دیاره کوردی پۆشه‌لات بووه. هیچ زانیارییهک له باره‌یهوه ده‌سته‌نه‌که‌وت. نووسینی له پۆشنامه‌ی "کوهستان" ی تاران و شیعی له گوڤاری "هه‌تاو" ی هه‌ولێرشدا بلاو بووه‌ته‌وه.

توفیق سلیمان

ئه‌ناسرایه‌وه، بابه‌تی له (هه‌ولێر) هوه ناردوو.

توفیق وه‌بی

توفیق ناسناوی "وه‌بی" و کورپی مه‌عروف کورپی مه‌مه‌ده، له دایکه‌وه په‌سوول مه‌ستی زانا باپیری بووه. ۱۸۹۱/۱۲/۳۱ له دبی (چوارتا) ی قه‌زای شارباژێری سلیمانی له‌دایکه‌بووه. قوتابخانه‌ی پوشدییه‌ی عه‌سکه‌ری سلیمانی و ئاماده‌یی عه‌سکه‌ری به‌غدا ی له ۱۹۰۵ دایه‌وه. چووته‌ ئه‌سته‌موول، مه‌کته‌بی حه‌رییه‌ی له ۱۹۰۸ دایه‌وه و بووه به‌ ئه‌فسه‌ری سوپای عوسمانی. ۱۹۱۱ نی‌ردراوه‌ته ئارناوودستان. سالانی ۱۹۱۱-۱۹۱۲ به‌شداری شه‌په‌رکانی بالقانی کردوو دژی ئیتالیایا. ئابی ۱۹۱۹ گه‌راوه‌ته‌وه بۆ سلیمانی.

سه‌رته‌تا کراوه‌ته یاریده‌ده‌ری ئه‌فسه‌ری سیاسی له رانییه. ۱۹۲۰/۴/۱۷ به‌ ئه‌ندامیکی ئه‌نجومه‌نی ئیداره‌ی شاری سلیمانی هه‌لبژێردراوه و تا ۱۹۲۱ ماوه‌ته‌وه، ئه‌مجا چووته به‌غدا. که ۱۹۲۱/۱/۶ سوپای عیراق دامه‌زێنراوه، کراوه‌ته ئه‌فسه‌ری به‌شی جم‌وجوولی سپا. ۱۹۲۲/۹/۲۰ یه‌کیک بوو له‌و ئه‌فسه‌ره کوردانه که له‌گه‌ڵ شیخ مه‌حمودی حه‌فید له به‌غداوه هاتوونه کفری، ۹/۲۵ گه‌یشتنووه‌ته‌وه سلیمانی. له دووهم حکومه‌تی کوردستانی جنووبی دا بووه به‌ یاوهری حه‌زه‌تی ملووکانه. دواواییه‌کانی ئه‌و ساله به‌ هاوکاری حه‌پسه‌خانی نه‌قیب خۆی گه‌یاندووته به‌غدا، ماوه‌یه‌کیش به‌ندکراوه.

کۆتاییی ۱۹۲۲ به‌ پله‌ی (رئیس اول- رائد) له سپای عیراق دا وهرگیراوه. یه‌کیک بووه له دامه‌زێنه‌کانی قوتابخانه‌ی عه‌سکه‌ری (المدرسة العسكرية) و سالانی ۱۹۲۵-۱۹۲۹

به‌پێوه‌به‌ری بووه. ۱۹۲۹/۸/۲۳ به ئیراده‌ی شاهانه‌ی ژماره ۱۵۶ له (موقه‌ده‌ده‌م) هوه‌ کراوه به‌عه‌قید (کوئۆنیل - میرالای). هه‌ر ئه‌و سا‌له‌ بۆ خویندن ئی‌ردراوه‌ته‌ کۆلیژی ئه‌فسه‌رانی بێ‌ندپایه‌ له‌ شاری (که‌نت)ی نزیکه‌ی له‌ندن. ۱۹۳۰ به ئیراده‌ی شاهانه‌ی ژماره ۱۰۵ ی ۱۹۳۰/۴/۳۰ کراوه به‌ موته‌سه‌پیفی سلیمانی. له ۱۹۳۰/۸/۲۲ به‌دواوه - به‌پێی به‌یاننامه‌ی ژماره ۱۱۴۵ ی وه‌زاره‌تی ناوخوا - ده‌ستی له‌ کار پێ‌کیشراوه‌ته‌وه و له‌و پۆژه‌وه‌ پێوه‌ندی به‌ لیواوه‌ نه‌ماوه. پاشان چووه‌ته‌ به‌یرووت و سا‌لی ۱۹۳۲ له‌وی به‌یاننامه‌یه‌کی له‌سه‌ر کورد ب‌لاوکردووه‌ته‌وه. وا ماوه‌ته‌وه تا ۱۹۳۵. ۱۹۳۶ بووه به‌ به‌پێوه‌به‌ری ئه‌شغال. له‌ یه‌که‌م (۱۹۴۴/۶/۲ - ۱۹۴۴/۸/۲۸) و دووهم (۱۹۴۴/۸/۲۹ - ۱۹۴۶/۱۲/۲۰) وه‌زاره‌تی "حمدي الباجه‌چی" دا وه‌زیری ئابووری، له‌ سییه‌م وه‌زاره‌تی "توفیق السویدی" (۱۹۵۰/۲/۵ - ۱۹۵۰/۹/۱۵) دا وه‌زیری کاروباری کۆمه‌لایه‌تی بووه. له‌ وه‌زاره‌ته‌که‌ی سا‌لح جه‌بر (۱۹۴۷/۳/۲۹ - ۱۹۴۸/۱/۲۷) دا وه‌زیری مه‌عاریف بووه. حکومه‌تی ئینگلیز نیشانی پێری مه‌ده‌نیی ئیمپراتۆری بریتانیای له‌ پله‌ی رێبه‌ردا پێ به‌خشیوه، به‌ ئیراده‌ی شاهانه‌ی ژماره ۱۵۸۷ ی ۱۹۴۹/۵/۱ پێی دراوه‌ هه‌لی‌بگری.

سا‌لانی ۱۹۴۸ - ۱۹۵۰ ئه‌ندامی ئه‌نجومه‌نی ئه‌عیانی عیراق بووه. ۱۴ ی ته‌مووزی ۱۹۵۸ له‌ تورکیا بووه، نه‌گه‌راوه‌ته‌وه و چووه‌ته‌ له‌ندن. له‌وی ماوه‌ته‌وه تا یه‌کشه‌مه‌می رێکه‌وتی ۱۹۸۴/۱/۱۵ کۆچی دواپیی کردووه. ته‌رمه‌که‌ی هینراوه‌ته‌وه بۆ سلیمانی و - له‌سه‌ر وه‌سیتی خوی - له‌ چپای پیره‌مه‌گروون نیژراوه.

لیکۆلینه‌وه و نووسینی له‌ گۆقاره‌کانی (پیشکه‌وتن، دیاری کوردستان، گه‌لاویژ، ده‌نگی گیتی تاز، سومه‌ر، پیشکه‌وتن - التقدیم، کۆری زانیاری کورد) دا، له‌ ده‌ره‌وه‌ی کوردستانیش له‌ گۆقاره‌کانی (کوردستان - ۱۹۶۵، کوردیکا - kurdica - ۱۹۶۸) و هیی کۆمیته‌ی پیشخستنی کوردستان دا ب‌لاویوه‌ته‌وه. چیرۆکی ب‌لاوکراوه‌یشی هه‌ن. چاودیری زمانه‌وانیی گۆقاری "ده‌نگی گیتی تاز" بووه. له‌گه‌ل ئه‌مین زه‌کی به‌گ سا‌لی ۱۹۳۹ پێشپه‌وی دامه‌زاندنی رادیوی کوردی بوون له‌ به‌غدا، سه‌ره‌رشتیی زمانه‌وانیی کردووه. ۱۹۵۶ بووه به‌ سه‌رۆکی شه‌ره‌فی (یانه‌ی سه‌رکه‌وتنی کوردان). ۱۹۵۸ بووه به‌ سه‌رۆکی کۆمه‌له‌ی عیراقیی دانان و وه‌رگیپان و ب‌لاوکردنه‌وه (جمعیه‌ التالیف والترجمه‌ والنشر العراقیه) که‌ گۆقاری "الکاتب" ی ده‌رکردووه، هه‌ر خۆیشی خاوه‌ندی ئیمتیاز و سه‌رۆکی نووسینی بووه. پێشتر کانوونی دووهمی ۱۹۴۸ ئه‌ندامیکی دامه‌زینیی (المجمع العلمي العراقی) بووه، به‌ ئه‌ندامیکی کارا و یه‌که‌م جیگری سه‌رۆکی ئه‌و کۆره‌ دانراوه. ئه‌ندامی

كۆمەلەى جوگرافىيائى بريتانىيائىش بوو. سالى ۱۹۷۰ كە (كۆپى زانىيارى كورد) دامەزراو، كراووتە ئەندامى فەخرى.

سالى ۱۹۲۳ بە داواى وەزارەتى مەعارىف دەستى بە دانانى دەستورى زمانى كوردى كردوو. زمانەكانى توركى، فارسى، عەرەبى، ئىنگلىزى، فەرەنسەيى و ئەلمانىي زانىون، شارەزائى فارسىي ناوهند و كوون و ئاقىستا و سانسكرىتئىش بوو. دوو كوپى لەپاش بەجئى ماون: سزا پزىشك و سروس هونەرەندى مۇسقىقاژەن بوو.

بەرەمە چاپكراوكانى: ۱. ماكىنەلى تىفنگ، ۱۹۱۱ (بە توركىيى عوسمانى)، ۲. تىلىم طاقم، سلىمانى، ۱۹۲۲ (وەرگىپران لە توركىيەو)، ۳. تىلىم قىطە، سلىمانى، ۱۹۲۲ (وەرگىپران لە توركىيەو)، ۴. دەستورى زمانى كوردى، جزمى يەكەم، دار الطباعة الحديثة- بەغداد، ۱۹۲۸، ۵. خویندەوارىيى باو، دار الطباعة الحديثة- بەغداد، ۱۹۳۳، ۶. بيانى حقيقت، بەغداد، چاپخانەى نجاج، ۱۹۴۱، ۷. رجعية المانية وعبادة القوة، مطبعة الجزيرة- بەغداد، ۱۹۴۲، ۸. سى. جى. ئەدمونز، قسنىك لە كوردستان دا، چاپخانەى المعارف- بەغداد، ۱۹۴۷ (لە ئىنگلىزىيەو وەرگىپراو)، ۸. ئەشكەوتى گۆندوك، وەرگىپرانى بكر دلير، بەغداد، ۱۹۵۱ (بە ئىنگلىزى لە ژمارە ۲ ئەيلوولى ۱۹۴۸ى گۆقارى "سومر" دا بلاو بوو تەو)، ۹. القصد والاستطراد فى اصول معنى بغداد، بەغداد، ۱۹۵۰ (مجلة المجمع العلمي العراقي)، ۱۲. قواعد اللغة الكردية، جزاءن، مطبعة البيان- بيروت، ۱۹۵۶، ۱۳. آلتون كوپرو- الجسر الذهب، ۱۹۵۶ (بە عەرەبى لە گۆقارى "المجمع العلمي العراقي، ج ۲، م ۴، ۱۹۵۶)، ۱۴. بغداد معنى الجمهور عن اسم الملك بهرام گور، مطبعة أسعد- بغداد، تموز ۱۹۵۷، ۱۵. قلعة كيانية فى شمال العراق، بغداد، تموز ۱۹۵۸ ("مجلة الكاتب، العدد ۲)، ۱۶. دراسات عراقية، بغداد، ۱۹۵۸، ۱۷. أصل تسمية شهرزور، مجلة "سومر"، ج ۱ و ۲، بغداد، ۱۹۶۱، ۱۸. يەزىدىيەكان شەيتانپەرسەت نين (بە ئىنگلىزى، لەندەن، ۱۹۶۲)، ۱۹. سفرة من دربند بازيان الى ملهى طاسلوچه، مطبعة المعارف- بغداد، ۱۹۵۰، ۲۰. اصل اسم كركوك، بغداد، ۱۹۵۸، ۲۱. فەرەنگى كوردى ئىنگلىزى، ئوكسفورد، ۱۹۶۵ (لەگەل ئەدمونزەن)، ۲۲. دراسات كردية ۱، لندن، ۱۹۶۸ (بە ئىنگلىزى)، ۲۳. حول مقال مسؤولية الاديب الكردي للاستاذ عبدالمجيد لطفى، مطبعة التاخي- بغداد، ۱۹۷۳.

ئەم بەرەمە دەستنووسانەيشى هەن، كە -بە داخو- بئىسەروشويئىن: ۱. فەرەنگى كوردى- سانسكرىتى- ئاقىستايى- فارسى، ۲. فەرەنگى كوردى- پارثى، ۳. فەرەنگى

ناقىستايى، ۴. فەرھەنگى گەردانکردن (تصريف) فىعلە كوردىيە ئاويىتەكان، ۵. فەرھەنگى سەرچاۋەى زمانەوانىي كوردى و ئاقىستايى، ۶. مېژۋى خەسرەو پاشا، ۷. مېژۋى شارەزور و تۆپۈگرافىيى ناۋچەكە لە چەرخى بەردىنەۋە تا ئەمپرۆ، بە لىكۆلىنەۋەى ۱۳۵ كلكۆ و گۆرى ھەرىمەكەۋە.^{۷۰}

(ج)

ج

دەبى ھەر عەبدوللا جەھەر بى كە بابەتى بە ناۋى (جىم) ىشەۋە بلاۋكردوۋەتەۋە.

ج. ب. رۆژبەيانى، بەندى رۆژبەيانى

مەلا محەمەدجەمىل كورى مەلا ئەحمەدى
 فورقان كورى بەكر بەيداغدارى رۆژبەيانىيە،
 رۆژى ۱۹۱۳/۸/۲ لە دىي (فورقان)ى ناۋچەى
 قەرەحەسەنى كەركوك لەدايكبوۋە. داىكى
 "زەھراى كچى حەسەن محەمەد سەلمانى
 رۆژبەيانىيە. بە مندالى لاي داىكى و فەقىكانى
 باوكى و -بە تايبەت- مەلا عەبدوللاى مەلا
 پەھىمى چروستانى -كە ئەو كاتە موستەئىد
 بوۋە- قورئانى خويىندوۋە. ۱۹۲۰ كە مالىيان بە
 ھۆى ناكۆكىي ناۋ رۆژبەيانىيەكان و كىشەى
 مولكەۋە بردوۋەتە دىي (باداۋا)، چوۋەتە

حوجرەى مەلا سەيىد عەبدولۋەھاب بۆ خويىندن و بە نۆ سالى قورئانى خەتم كرىۋە. كە
 ۱۹۲۲ شىخ مەحمودى حەفید لە ئەسارەت گەراۋەتەۋە، مەلا ئەحمەدى ھىناۋەتە (مزگەۋتى

⁷⁰ گۆقارى "دىارى كوردستان، نامادەكردى رەفىق سالى، لىكۆلىنەۋەى نەوشىروان مستەفا ئەمىن و
 سدىق سالى، دەزگاي سەردەم- سلیمانى، ۲۰۰۱، ل ۸۴-۸۷؛ مصطفى نەرىمان، فەرھەنگى ئەدىب و
 نووسەرانى كورد، ل ۲۷-۲۸.

جىي پەژارەيە كە ھىشتا ھىچ كەس و لايەنىك و حكومەتى ھەرىمىش سۆراخى ئەم دەستنوسانەى
 بەھەشتى توفىق ۋەھبى بەگى نەكردوۋە و ھەولى پەيداكردىي ئەداۋن. لەدەستچوونى ئەم
 گەنجىنەيەى بەرھەمى سالانىكى تەمەنى ئەم زاتە، زىانىكى گەۋرى لەبىژاردنەۋەنەھاتوۋە. ھىۋايە
 ئەمەودوا ئەم مەسەلەيە بە ھەند بگىرى و دلسۆزانە مشوورى بخورى.

گهوره)ی سلیمانی و رایسپاردووه له گهڙ چوار مه لای گهوره ی دیکه دهرس له مه دره سه کهیدا بلینه وه، تا بینای نهو مه دره سه دینییه ته و او دبوو که نیازی بووه وهك زانکوی نه زهره بیگاته وه و بو ی سهرنه چووه. نهویش بنه ماکانی خویندنه وه و نووسین و عهره بی و تورکی و فارسی و ته جویدی قورئان و کتیبه کانی گولستان و بوستان و خه زینه ی مه کاتب و (نصاب الصبیان) و نه حمده ی و توحفه ی وه هیبی لای باوکی خویندووه. که ئینگلیز ته مووزی ۱۹۲۴ سلیمانی داگیر کرده وه، باوکی گهراوه ته وه بو (باداوا). ۱۹۲۵ که کراوه ته مودهریس و ئیمام و خوتبه خوینی مزگه وتی فهرهاد (نه قشلی مناره)، محمه دجه میلی کوریشیی له گهڙ خوی بردووه. له بهر نه وه ی باوکی به هاوکاری شیخ مه محمود تاوانبار کراوه، چووه ته وه بو (باداوا). نهو دمه قوتابخانه یه کی په رسمی له وی کراوه ته وه، محمه دجه میل له پوئی سیبهم وهرگیراوه، تا پوئی پینجه می له وی بریوه. باوکی له ۱۹۲۸ دا گویراوه ته وه بو دی (فورقان). محمه دجه میل له وی لای باوکی دریزه ی به خویندن داوه. که مه دره سه ی دی به هوی نیوان تیکچوونی باوکی و سه یید نه حمده ی خانه قاوه په کراوه و فه قیکانی لی ته کیونه ته وه، جه میل پروی کردووه ته که رکوک، لای مه لا سه یید یووسفی پوژبه یانی ئیمامی مزگه وتی (حه سن مه کی) له قه لا که وتووه ته وه خویندن. که مه لا یووسف براوه ته (پردی)، نهویشی له ته ک خوی بردووه و تا ۱۹۳۲ وهك فه قی لای ماوه ته وه.

پاشتر چووه ته هه لیر و بووه به فه قی مه لا محمه دئه مینی بیوتاتی (کونه فلووسی) و مه لا عه بدولای کورپی و دوا ی چند مانگیک له ۱۹۳۴ دا ملی ناوه به ره و دی (عه وینه) بو لای مه لا عوسمان. ههر چند پوژیک لای خویندووه و گهراوه ته وه بو (فورقان)، چونکه باوکی شهوی ۱۹۳۴/۱۲/۵ ناغافل بریندار کراوه و له ۱۲/۸ دا به کاریگه ری برینه که ی گیانی دهرچووه. نهو پروداوه دوو سالیک له خویندنی دا بریوه. نه مجا چووه ته (کفری) بو خویندن لای موفتی مه لا محمه دسه عید له مه دره سه ی مزگه وتی گهوره. ۱۹۳۷ به یاننامه یه کی دژی غافلکوژکردنی به کر صدقی دهرکردووه و له سه ری گیراوه. دوو سال زیندان و دوو سال چاودیری به سه ردا دراوه. دوو سال زیندانه که ی له به ندیخانه ی (حه ویجه) و چاودیری پولیسیشی له که رکوک به سه ربردووه. له زیندان چند کتیبکی کردووه به کوردی؛ له وانه: حیکایه تی مه لای مه زبووره و چل وه زیر. ۱۹۳۹-۱۹۴۱ بووه به فه قی لای مه لا ره زای واعیز، که کردوویه به جیگری خوی بو دهرس و تنه وه له مزگه وتی قیردار و ئیجازه ی مه لایه تیی وهرگرتووه. ۱۹۴۱ له که رکوک گیراوه و براوه ته (نوگره سه لمان) و پاشان (عیماره) و تا ۱۹۴۴ له به ندیخانه بووه. نهو ماوه یه کتیبه کانی (تاریخی سلیمانی وه ولاتی) نه مین زه کی به گ و (شه ره فنا مه) ی شه ره فحانی

بدلیسی و (دوانزه سواره‌ی مەریوان) ی کردوون بە عەرەبی. کە بەرپووە، چووەتە مآلی مەلا محەمد ئەمینێ بۆرای لە دئی (مەتارە). ۱۹۴۴-۱۹۴۷ لەوئ و دواییش کە چوونەتە دئی (بیانلوو)، کاتی خوئی بە خویندەنەو و نووسین و بلاوکردنەوێ خویندەوارییەو گوزەراندووە؛ شەوان دەرسی بە شوان و گاوان و توووتەو و بە پۆژیش ئەم کتیبانەئ نووسیووە: میژووی ئەدیبه کوردەکانی ولآتی کەرکوک، هەنگ، کەلکی کەلەپووربەشکەری (زانینی میراث)، چاک خویندنی قورئان، زانستی فەرمايشت، میژووی تیرەئ پۆژبەیانئ. هیندئ لەم نووسینانەئیشئ لە گوژاری "دەنگی گیتی تازە" دا بلاوکردووەتەو.

۱۹۴۷ لەبەر ئەوێ کوللە لە کشت وکآلی ناوچەکەئ داو، ناچار بوو بە چاودیری کریکارانی قەلاچۆکردنی کوللە لە دئی (هەیبە). پاش چوار مانگ، چووەتە کەرکوک و وتاریکی عەرەبیی بە ناوی (عید نوروز لایتنافی والدين الاسلامي) یەو لە پۆژنامەئ "صوت الأحرار" دا بلاوکردووەتەو. ۱۹۴۸ گەشتیکی بە ناو پۆژبەیانییەکاندا کردووە. کە گەراووتەو بۆ کەرکوک، لە هەرای کانونی دوو مەدا گیراوە و شەویک بە کەلەپچەکراوی بە شەمەندەفەر براوە بۆ بەغدا و لەوێو بۆ (نوگرە سەلمان) و دواتر ناسرییه و تا ۱۹۵۰ وا ماووتەو. لەوئ هەردوو کتیبی (پوشکین) ی دانراوی نەجات صدقی و (شۆرشەکانی کورد و کوردستان) ی لە تورکییهو وەرگیراوە بۆ عەرەبی.

۱۹۵۲ لە لایەن حەسەن فەهمی جافەو کراوە بە ئیمام و مودەرریس و خوتبەخوینی مرگەوتی مەحمود پاشای جاف لە (قزربات)، سئ سآلی بە مودەرریسی لئ ماووتەو. ئەو ماوێه کتیبی (دەرویشئ لە کوردستان) ی دانراوە و بەشیکی - لە پآل زۆر بابەتی دیکەدا لە بارەئ نووسینی کوردییەو - لە پۆژنامەئ "ژین" دا بلاوکردووەتەو. هەر ئەو سەردەمە، هەردوو کتیبی (تاریخ السليمانية وأنحائها) و (شەرەفنامە) ی بە چاپ گەیاندووە. دوادواییهکانی ۱۹۵۴ بە هەمان وەزیفەو براوە بۆ تاووغ (داقوو) و چەند مانگیک لەوئ ماووتەو، کتیبی (داقووق فی التاريخ) ی لئ دانراوە. هەر ئەو سآلە گواستراووتەو بۆ (کووت) و ۱۹۵۵ کتیبی (أصل اللغة الكردية ومنشأها) ی کردووە بە کوردی و گەلئ وتاری بۆ پۆژنامەئ "الأهالي" نووسیووە، لەوانە وتاری بەناوبانگی (التتريك لايزيد الشعب الكردي الا تمسكاً بقوميته وحقداً على المستعمر). پۆژنامەکە بەو هۆیەو پەخراوە و "عەبباس حەسەن جومعە" ی بەرپۆبەری نووسینی حوکم دراوە، بەلام گەورەپیاوانی کورد غەرامەئ ۵۰۰ دیناریان بۆ داو و پرزگاریان کردووە.

ئەو بەدوا مەلا جەمیل لە پېشنوویی دەركراوه و حكومەت رپئەداوه بێتەوه بۆ كەركوك، سئ مانگی بە دەست بەسەری لە بەغدا تئ پەراندوو. كۆتایی ۱۹۵۵ دیسان دامەزینراوەتەوه لە شارێ (بەسەر)، بەلام پېش ئەوهی بگاتە جئ، لە وهزێفە لابراوه و بە فرمانی سەعید قەزاز براوه بۆ دئی (شمرتە) و دوايی بەسەر. ئەو کاتە کتیبی (دین الکرد القديم)ی توفیق وهیبی بەگی کردوو بە عەرەبی و چەند نامیلکە یەکی دیکە داناو و کتیبی (نظم الزواجر)ی "بیتووشی"ی لەگەڵ عەبدوللا ئال نووری وهزیری پېشووی ئەوقاف لە چاپ داوه.

۱۹۵۶ گواستراوەتەوه بۆ (بەسەر) و سال و نیویکی ئی ماوەتەوه. لەوئ هەردوو کتیبی (عیلی گوان) و (بەهرام گوور)ی کردوو بە کوردی و چەندین وتاریشی نووسیوه. نیوهی سالی ۱۹۵۷ براوتە (مەندەلی) و دوو سالی تیدا نیشته جئ بووه. لەوئ کتیبی (بندنیجین - مندلی)ی نووسیوه و دوو بەرگی (یادداشت)ی رەفیق حیلیمی بە ناوی (مذکرات)هوه کردوو بە عەرەبی، یەکیکیانی ئی چاپ بووه. پاش کۆدەتای ۱۹۵۸/۷/۱۴ لەگەڵ وهدی پیاوماقوولان نێردراوتە یەکیتی سوڤیت، بەلام لەسەر داکۆکیکردن لە کورد لەگەڵ هاوسەفەرەکانی تیک چوو و نەچوو تە ولاتی چین و گەراوتەوه و نووسراویکی بە ناوی (گەشتی بۆ ولاتی سوڤیت)ی لە بارهوه داناو. ئەمجا بە داوای خۆی گواستراوتەوه بۆ کەركوك، بووه بە ئیمام و خوتبەخوینی مژگەوتی (نایب). کە وتاری (سیدی، حسبتک ساھراً فئمت)ی دوايی پرودای ۱۹۵۹ی کەركوك بۆ عەبدولکەریم قاسم نووسیوه و لە رۆژنامەي "صوت الأحرار"دا بلابووتەوه، عومەر حەویزی خواوندی لەسەری گیراوه. دوايی لەسەر وتاری (کورد و تورکمان ۵۰۰ سالە لەم شارەدان، تا ئیستا ناکۆکی لە ئیواناندا نەبووه. ئەم پرودای کە قەوماوه، هیی دۆژمانی هەردوو لایە)، کە لە رۆژنامەي "نداء الأھالي"دا بلابووتەوه، براوتە بەغدا و لە دادگا بئ تاوان دەرچوو، بەلام هەر بە ناو کراوتە خوتبەخوین لە (ناسرییە). پاش دوو حەفتە گیراوه و خراوتە بەندیخانە، پازدە مانگی تیدا ماوتەوه. کاتیک بەربوو، لە وهزێفە دەرکراوه و بووه بە کاتبی کۆمپانیای عەلی کەمال بەگ. ۱۹۶۳ چوو تە ناو شوپشی ئەیلوول و کراوه بە قازی شوپش و ئەندامی دادگای تەمیز. ۱۹۶۴ لەگەڵ ئەندامانی بالی مەکتەبی سیاسی پارتی دیموکراتی کوردستان چوو تە دیوی ئیران و لە (هەمەدان) داوای لە کاربەدەستانی ئیران کردوو بیکەنە ماموستا لە (دانشکدهٔ معقول و منقول)، نەکراوه، بەلام بووه بە وەرگێر لە بەشی کوردی و هزەرەتی ئیتیلاعات و دەوری پازدە سال خزمەتی لە رادیوی کوردیدا کردوو.

١٩٦٨ لهسەر وەرگیڕانی خوتبەیی محەمەد رەزا شای پەهلەوی بۆ کوردی، مەدالیایەکی پێ دراوه. پاش دامەزرانی کۆماری ئیسلامیی ئێران، ناپەرەزاییی دژی پەلاماردانی شاری (سنه) له لایەن سپای ئێرانەوە دەرپرپوه، دراوتە لیژنەییەکی لیکۆلینەوه. ناچار پەنای بردوووەتە بەر بالیۆزخانەی عێراق لە تاران و ١٩٧٩ گەراوتەوه بۆ عێراق و بە ناو بووه بە راویژکاری ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشی پێشمه به عس و حەوت ساڵ هەر وا و بێ چالاکی ماوتەوه. پاشان خانەنشین کراوه و بووه بە ئەندامی لیژنەکانی دەستەیی کورد له (کۆپی زانیاری عێراق). ١٩٩٤/٣/٣١ نیشانی زیڤی (اتحاد المؤرخین العرب) ی پێ بەخشاوه. له ١٩٨١ دا "مهلیحه شاکیر" ی هیناوه و پاش ١٤ ساڵ لیبی جوی بووتەوه. شهوی ٢٧/٢٨/٣/٢٠٠١ له بەغدا له مالهکی خزیدا غافلکوژ کراوه و ٣/٢٨ تەرمهکی له گۆرستانی (شۆریجه) ی شاری کەرکوک نیژاوه.

مهلا جهمیل، سالی ١٩٤٠ بووتە دامەزرینیکی حیزبی (هیوا) و پاش مانگیک له بهر نه‌سازان لیبی کشاوتەوه. له ١٩٤٨ به‌دوایشه‌وه بووه به ئەندامی (الحزب الوطني الديمقراطي) تا ١٠/١٠/١٩٦٠ که له‌سەر مه‌سه‌له‌ی کورد وازی ئی هیناوه.

مهلا جهمیل، تورکی و فارسی و عەرەبیی به‌باشی زانیون. جگه‌ ل وتار و نووسینی که له (پووناکی، گه‌لاویژ، ده‌نگی گیتی تازە، هه‌ولیر، هه‌تاو، ژین، هیوا، شه‌فه‌ق، پزگاری، بلیسه، نه‌روژ، الحوادث، صوت الأکراد، صوت الأحرار، کرکوک، الأهالي، الاستقلال، الثورة، خه‌بات، پوژی نوئ، بلیسه، به‌یان، کاروان، پوشنیری نوئ، هاوکاری، گوڤاری کۆپی زانیاری کورد، نوروز العراق، ره‌نگین، هه‌زارمیرد، کوردستانی نوئ، الاتحاد) دا بلاوی کردوونه‌ته‌وه، گه‌لیک به‌ره‌می ده‌ستنووسی دیکه‌یشی هه‌بووه و لیبی فه‌وتاه. کتیبه‌ له‌چاپدراوه‌کانی: ١. گالته‌وگه‌پی مه‌لای مه‌زبوره، ١٩٤٠، ٢. چل وه‌زیر، ١٩٤٢، ٣. حیکایه‌تی مه‌لای مه‌شه‌وور، ١٩٥٣، ٤. محمدامین زکی بک، تاریخ السليمانية وأنحائها، ط١، بغداد، ١٩٥١؛ ط٢، السليمانية، ٢٠٠٢ (له کوردییه‌وه بۆ عەرەبی)، ٥. شرفخان البديسي، شرفنامه، بغداد، ١٩٥٣ (له فارسییه‌وه بۆ عەرەبی)، ٦. رفیق حلمی، مذكرات، ج١، بغداد، ١٩٥٧ (له کوردییه‌وه بۆ عەرەبی)، ٧. حکمت سلیمان، الرسائل المقدسة، بغداد، ١٩٦٣ (له تورکییه‌وه بۆ عەرەبی)، ٨. مذكرات مأمون بيک بن بيکه‌بيک، بغداد، ١٩٨٠ (له تورکییه‌وه بۆ عەرەبی، به‌هاوبه‌شی له‌گه‌ل شوکور مسته‌فا)، ٩. الشاهزاده نادر ميرزا القاجاري، ثورة الشيخ عبیدالله الشمريني ضد الحكومة القاجارية (وه‌رگیراوه له به‌رگی ١٣، ١٩٨٥، ٣٢١-٣٦٠ و به‌رگی ١٤، ١٩٨٦، ٢٠٣-٢٣١ و به‌رگی ١٦-١٧، ١٩٨٧، ٤٨٣-٥١٨ ی گوڤاری کۆپی زانیاری عێراق- ده‌ستەیی کورد)، ١٠.

فهزمانه وایلی موزکیان، بهغدا، ۱۹۹۲، ۱۱. ئیحسان نوری بتلیسی، بزوتنه وهی نه ته وهی کورد
 له تورکیا، بهغدا، ۱۹۹۳ (له تورکیی عوسمانیییه وه بۆ کوردی)، ۱۲. اثران تأریخیان عن الکرد،
 بهغدا، ۱۹۹۵ (وهزگیژان و ساغکردنه وه)، ۱۳. میژووی حهسه نوهییه و عهییاری، بهغدا، ۱۹۹۶،
 ۱۴. واقدی، ولاتگیژی ره شه خاکی عیراق، سلیمانی، ۱۹۹۷ (له عه ره بییه وه بۆ کوردی)، ۱۵.
 الشیخ حسین القاضی، سراج السالکین، آرپیل، ۱۹۹۸ (له فارسییه وه بۆ عه ره بی)، ۱۶. بهغدا
 الجنة العامرة، بهغدا، ۱۹۹۸ (له تورکییه وه بۆ عه ره بی)، ۱۷. مدن کردیة قديمة، السلیمانیة،
 ۱۹۹۹، ۱۸. چوار دهوله تی فهزمانه و شکرای کورد، ههولیر، ۲۰۰۰، ۱۹. د. مسته فا جهواد، عیلى
 جاون، سلیمانی، ۲۰۰۱، ۲۰. نبذة عن العشيرة الروثیانیة (الروزبهانیة) والمعروفین من
 الروثیانیین فی الکتب التاریخیة، ط۲، آرپیل، ۲۰۰۱ (پیشتر به دوو بهش له بهرگی ۱۱، ۱۹۸۴،
 ل ۲۶۷-۳۲۲ و بهرگی ۱۲، ۱۹۸۵، ل ۳۳۱-۳۸۸ ی گوڤاری کۆری زانیاری کورد- دهسته ی
 کورددا بلا بووه ته وه)، ۲۱. ولاته کهت باشت بناسه، دهزگای ئاراس- ههولیر، ۲۰۰۵، ۲۲. کورد
 و په گهزی، کهرکوک، ۲۰۰۵، ۲۳. کهرکوک: ناوی کۆنی، دانیشتوانی، دهسه لاته کانی،
 کهرکوک، ۲۰۰۶، ۲۴. وته کانی شاهنشاه ئاریامیهر، انتشارات و روابط عمومی- تاران، ۱۹۶۸.
 ئەم کتیبانه ییشی کاتی خو ی به زنجیره له گوڤاردا بلا بووه ته وه: ۱. زانستی
 فهزمانیشت و میژووی (علم الحدیث و تأریخه)، ۲. زانستی په وان خویندنی قورئان و
 میژووی (علم تجوید القرآن و تأریخه)، ۳. بویره کورده کانی ولاتی کهرکوک، ۴.
 دیری که چی تیره ی رۆژبه یانی، ۵. زانستی که له پووربه شکه ری و میژووی (علم تقسیم
 المیراث و تأریخه)، ۶. میژووی ده رویشی له کوردستانا (۷).

ج. خ

پهنگه ج. خوشناو، یا جهمال خه فاف بی.

⁷¹ مصطفی نهریمان، فهزهنگی نه دیب و نووسه رانی کورد، ۳۹؛ محمد جمیل الملا أحمد الروثیانی،
 نبذة عن العشيرة الروثیانیة (الروزبهانیة) والمعروفین من الروثیانیین فی الکتب التاریخیة، ط۲، آرپیل،
 ۲۰۰۱، ص ۴-۱۲، ۱۴، ۱۶، ۱۷، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۶، ۲۷، ۲۹؛ مهلا جهمیل رۆژبه یانی شهیدی قه له م،
 ناماده کردنی مه محمود نه جمه دین، چاپخانه ی کارۆ- کهرکوک، ۲۰۱۴، ل ۶-۲۵؛ نه حمه د حسین نه حمه د،
 مامۆستا رۆژبه یانی و نامه یه کی شکۆدار، رۆژنامه ی "کوردستانی نو"، سلیمانی، ژماره ۲۴۲۰،
 ۲۰۰۱/۴/۷، ل ۹.

ج. خوشناو
نهانسرایهوه.

جەلال سەعید خەیلانی

جەلال کورپی سەعید ئەفەندی خەیلانی (قازی سەردەمی خۆی) کورپی مەلا ئەسەدی خەیلانییە، ساڵی ۱۹۲۵ لە شارێ پەواندز و ناو خیزانیکی دینداری کوردپەروردەدا چاوی بە دنیا دا هەلھێناوه. بێنەمالەکە (مەزگەوتی گەرە) - ئیستا مەزگەوتی مەلا عەبدولکەریمی خەیلانیی پەواندزە کە مەدرەسەیی هەبوو و مەلا و خۆیندەواری زۆری تا ناو پەراستی ساڵانی حەفتای سەدەیی پەبوردوو پێگەیاندوو. خۆیندنی مەدەنیی لە قوتابخانەدا هەبوو و پاشان گەیشتوووە کۆلیجی شەریعی بەغدا و

کۆتاییی ساڵانی چل تەوای کردوو. لە لاویدا بوووە ئەندامی حیزبی (ھیوا) و لەگەڵ "ئەمین پەواندزی"ی ئەفسەری کوردپەروردە، بێر و باوەرپی کوردایەتییی لە ناوچەکەیی خۆیدا بەلو کردوووە. پاشتر بوووە ئەندامی (پارتی دیموکراتی کورد). کە بۆ چارەسەر چوووە وڵاتی لوبنان، لەوێ دۆستایەتییی لەتەک کارمەران بەدرخان پەیدا کردوو.

جەلال خەیلانی، یەکەم جار بە مامۆستای سانەویی سلیمانی دامەزراوە و ساڵیکی ئی ماوەتەوه. ئەو ماوەیی زۆر تێکەلییی لەگەڵ مەلا مستەفای صفوت هەبوو. ئەمجا گواستراوەتەوه بۆ قوتابخانەیی سانەویی پەواندز و تاسەر وەزیفەیی لەوێ دیو. ئیدی هەم کاری مامۆستایی و هەم چالاکیی سیاسی نەینیی درێژە پێداوە و بەشداری هەموو جموجوولیکی شارەکەیی بوو، لەو پێییشدا تووشی لێپێچینەوه و سەغەتی هاتوو. خۆی و دکتۆر ئەسەدی برای لەو پەنجا کەسە بوون کە داوای وەرگرتنی مۆلتی کارکردنی ئاشکرای (پارتی دیموکراتی کوردستان)یان ئیمزا کردوو. پاش مۆلت وەرگرتنی، بەشیکی خانوو کەیی تەرخان کردوو بۆ بارەگای پارتی، کە ئەو دەمە (خەبات)ی پێ گوتراوە. خۆی و براکانی لە داوای شۆرشیی ئەیلوولەوه چەند جارێک گیراون و ئازادکراون. ئەمجا لەبەر خراپیی باری لەش ساغیی نەیتوانیوه بچیتە ریزی

شۆپرش. تا لە پوژى ۱۹۶۵/۱۲/۹ دا لە تەمەنى چل سالىدا كوچى دوایی كردوو و لە گۆرستانى (گەردەگەرد)ى رەواندز بە خاك سپىردراو.

جەلال خەيلانى، لە خوڤه‌ويستى گۆقارى "نزار"، كورەگەورەكەيى ناو ناو "نزار"، دووهم كورپى لە خوڤه‌ويستى "كامەران بەدرخان" ناو ناو "كامەران" و ناوى "دارا"ى سىيەم كورپى ناوى نەينى خوى بوو لە ناو پارتى دا.

ناوبراو، هەوالى ناوچەى رەواندزى بۆ گۆقارى "نزار" كە سالانى ۱۹۴۸-۱۹۴۹ بە كوردى و عەرەبى لە بەغدا دەرچوو، ناردوو. تاسەر لە رەواندز ماوئەتەو و بەرھەمى ژيانى خىزائى ئەمانەيە: بەيان، سەيران، پەيمان، كامەران، سوۆران، دارا، نزار.^{۷۲}

جەلال شەرەف

جەلال شەرەف پوژى ۱۹۲۴/۱۰/۱ لە شارى (كوپە) هاتووئە دنياو. لە بنەرەتدا خەلكى دىي (نازەنين)ە و دوو برا (جەمال و جەمىل) و خوشكىك "ناجىه"ى هەبوو. خويندنى سەرەتايىي لە ۱۹۳۱ دا هەر لەوى دەست پى كردوو. ۱۹۳۷ چووئە قوتابخانەى ناوئەندى لە سلیمانى و پاشان قوناغى سانەويى لە هەولير بربوو. ۱۹۴۲/۱۱/۱۵ لە كوئىجى سەربازىي بەغدا وەرگىراو، كە ئابى ۱۹۴۵ تەواوى كردوو، دامەزراو بە مولاژم لە ناوئەندى مەشق پىكردنى

هەولير (مركز تدریب اربيل)ى ليوای دووهمى تىيى دووهمى سپای عراق. پاشان گواستراوئەتەو بۆ كەركوك و تا ۱۹۵۹ لەوى ماوئەتەو و دوایی براوئەتە مووسل. سالانى پەنجا لە كەركوك وەزىفەى ديو و پيوئەندىيەكى توندوتۆلى لەگەل ئەفسەرانى دىكەى كورد هەبوو، بوو بە دامەزرىنيك و ئەندامى رىكخستنى (ئەفسەرانى نازاد) كە ژمارەيەكى

⁷² وینە و لاپەرەيەكى ژياننامەى خوالیخوڤشبوو، نامادەكراوى بەرپز نزار خەيلانى بە هاوكارىي بەرپز سەردار فەتاح؛ نزار خەيلانى، ناوپىك لە گۆقارى نزار، مانگانامەى بيوار، پوئەردام- هۆلەندا، ژمارە ۵۵، سالى پىنجەم، شوپاتى ۲۰۰۱، ل. ۴.

بەرچاوى ئەفسەرانى كورد بەشدارىيان تىدا ھەبوو و دوایى كودەتای ۱۹۵۸/۷/۱۴ى بە ئەنجام گەياندوو. ئەو بەدوا لەبەر چالاكىي كوردایەتییى، نازم تەبەقچەلىي سەرتیپى فیرقەى دوو لە كەركوك دوورى خستوو تەو بۆ شارى مووسل.

كە عەبدولوهاب شەوواف لە حكومەت ھەلگەپراو تەو و یاخی بوو لە مووسل، كەوتوو تە گرتنى كەسانى شیوعى و دیموكرات و ئەفسەرانى ئازادىخو، یەكیكى ئەو ۱۴ ئەفسەرە بوو كە دەستگیركراو و ژيانى كەوتوو تە مەترسییەو. كە كودەتاكە نامادە كراوى شكستى ھیناوە، پزگارى بوو و گەپراو تەو بۆ كەركوك. سەرەتای شوپرشى ئەیلوول، چالاكىيەكى زۆرى نوواندوو بۆ كۆكردنەو و یارمەتى و پیتاك بۆ شوپرش. لە كودەتای ۱۹۶۳/۲/۸ى بە عەسییەكاندا، جارىكى دیکە گیراوە و یەكك بوو لەوانە كە خراونە ناو شەمەندەفەرى مردن (قطار الموت) و بەرەو (نوگرەسەلمان) براون. ھەرچۆنیک بوو پزگار بوو و نزیکەى سالیك لەو بەندیخانەیدا ماو تەو و دوایى خانەنشین كراو. پاش بەربوون، چەند سالیكى پى چوو تە لە سەردەمى عەبدوپرەحمان عارفى سەركۆماردا ھینراو تەو بۆ ناو سپا و كراو بە یاریدەدەرى فەرماندەى كۆلیجى ئەفسەرانى یەدەك (كلية الضباط الاحتياط)، ماو تەو تە تا ۱۹۷۳، كە پلەكەى گەیشتوو تە سەرھەنگ (عەقید) و خانەنشین بوو.

جەلال شەرەف، پۆژى ۱۹۵۳/۳/۱۹ خاتوو "سەعدیە عەبدولقادر عەبدوپرەحمان"ى خەلكى كۆیەى ھیناوە و چوار مندالى ئى بوو: جوان- ژمیریارە لە ھەولیر، شوان و شیروان- وەرگێرن لە ھۆلەندا، نیان- كۆلیجى بايۆلۆجی ھۆلەندای تەواو كردوو. خۆیشى، ۱۹۹۶ كوردستانی بە یەكجاری بەجى ھیشتوو و سالانى كۆتایی تەمەنى لە شارى (ماستریخت)ى ولاتی ھۆلەندا گوزەراندوو، تا پۆژى ۱۹۹۷/۳/۹ لەوئى بە نەخۆشییى درێژخایانى دل كۆچى دوایی كردوو.

ئەم زاتە، دەستى شیعرنووسینی ھەبوو و ھیندى شیعریشى لە پاش بەجى ماو^{۷۳}.

جەلیل ھوشیار

جەلیل كۆرى یوسف ئەفەندی قازییەكى سەردەمى عوسمانى بوو. ۱۹۲۱ لە قەلای ھەولیر ھاتوو تە دنیاو. خۆیندى سەرەتایی و ناوەندی لە ھەولیر و سانەوی مەرکەزى و پاشتر خۆیندى زانكۆی لە كۆلیجى حقوق لە بەغدا تەواو كردوو. لە

⁷³ ئەم ژياننامەى نامادە كراوى خوالیخۆشبوو دكتور جەمیل شەرەف و بنەمالەكەيەتى، لە پى بەرپز سەردار فەتاحو بە دەست گەیشتوو.

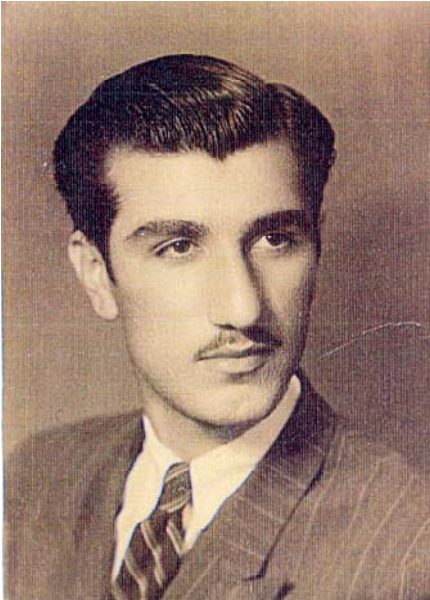
سهره‌تای لاوییه‌وه هۆشیاریی نه‌ته‌وه‌یی و نیشتمانیی لا په‌یدا بووه و چووه‌ته‌ پریزی حیزی (هیوا) و ناوی نه‌ینی (هوشیار) تا مردن هه‌لگرتووه. ژینانی سیاسی له (پارتی دیموکراتی کورد) دا درێژه‌ پی‌داوه و له دووه‌مه (۱۹۵۱) و سییه‌مه (۱۹۵۳) کۆنگره‌ی پارتی‌دا به‌ نه‌ندامی کۆمیته‌ی ناوه‌ندی هه‌لبژێردراوه، به‌شداری گۆپین و په‌ره‌پێدانی پێره‌ و پرۆگرامی پارتی بووه. له‌به‌ر چالاکیی سیاسی و هاوبه‌شیی له‌ جم‌وجوولی وه‌ك خۆپیشاندان و کۆبوونه‌وه‌ی جه‌ماوه‌ریی وه‌ك یادکردنه‌وه‌ی

جه‌ژنی نه‌ورۆژ و خوتبه‌خویندنه‌وه‌دا له‌ هه‌ولێر و سلێمانی و به‌غدا، چه‌ند جارێك گه‌راوه و خراوته‌ زیندان. سالانی ۱۹۴۹-۱۹۵۱ی له‌ گه‌ل ئیبراهیم نه‌حمه‌د له‌ زیندان به‌سه‌ربردووه. سهره‌تای ژینانی پیشه‌یی، خه‌ریکی پارێزه‌ری بووه، پاشان له‌ وه‌زیفه‌دا دامه‌زراوه و بووه به‌ دادوهر له‌ دادگاكانی تیه‌ه‌لچوونه‌وه‌ و به‌رای له‌ ناوچه‌كانی (كه‌رخ) و (كازمیه‌- الكاظمیة)ی شاری به‌غدا. له‌ خاتوو "گیلاسی كه‌ریم به‌گی سه‌عید به‌گی زانستی"، سێ كچی بووه: پێزان، قیان و تارا. ئاره‌زووی بایه‌خداان به‌ باخچه‌ و گۆلی هه‌بووه و چه‌زی له‌ مۆسیقا و كه‌مانچه‌لێدان و خویندنه‌وه‌یش كردووه. پۆژی ۱۹۹۶/۱۰/۵ له‌ به‌غدا كۆچی دواویی كردووه.^{۷۴}

جه‌مال نه‌مین مه‌حمود

جه‌مال كۆری نه‌مین به‌گی پێژی كۆری مه‌حمود به‌گه، ۱۹۲۳ له‌ سلێمانی هاتووه‌ته‌ دنیاوه. قۆناغی سهره‌تایی له‌ قوتابخانه‌ی فه‌یسه‌لییه‌ بریوه و ۱۹۳۸ چووه‌ته‌ ناوه‌ندی سلێمانی و قۆناغی سانه‌ویی ۱۹۴۳ له‌ كه‌ركوك ته‌واو كردووه. له‌ قوتابخانه‌ی نه‌ندازه (مدرسة الهندسة)ی به‌غدا وه‌رگیراوه و ۱۹۴۷ ته‌واوی كردووه و دیپلۆمی له‌ نه‌ندازه‌ی مه‌ده‌نی هیناوه. ئیدی بووه‌ته‌ نه‌ندازیار، سالانی ۱۹۴۹-۱۹۵۰ له‌ نه‌شغالی (كووت)، ۱۹۵۰-۱۹۵۲ له‌ نه‌شغالی (ناسرییه)، ۱۹۵۲-۱۹۵۵ له‌ نه‌شغالی (عیماره)، ۱۹۵۵-۱۹۵۷ له‌ نه‌شغالی

⁷⁴ نه‌م زانیارییه‌ و وینه‌ی جه‌لیل هوشیار له‌ به‌پێژ خاتوو پێزانی كچی وه‌رگیراون.

(پومادی) و (ناسرییه)، ۱۹۵۷-۱۹۵۸ له (کهركوك)، ۱۹۵۸-۱۹۶۳ له دائیره ئاو و ئاوه پۆی به غدا. به هاتنه سهركاری به عسییه كان له ۱۹۶۳ دا، سالیك له بهر هۆی سیاسی له وهزیفه دهركراوه، بۆیه تا ۱۹۶۴ کاری ئازادی هه بووه. ۱۹۶۴-۱۹۶۶ له كۆمپانیایه کی تایبهتی ولاتی کویت کاری کردووه. ۱۹۶۷-۱۹۶۸ ئەندازیاری كۆمپانیایه کی لوبنانی بووه له به غدا، كه (به ندیخانهی ئەبووغریب) ی بینا کردووه. پاشان له ۱۹۶۷ دا كه ئیحسان شیرزاد بووه ته وهزیری شاره وانیه كان و ئەشغال، گهراوته وه بۆ وهزیفه که ی له ئاو و

ئاوه پۆی به غدا تا خانه نشین بووه. ئەمجا بووه به ئەندازیاری پرۆژی به لێنده ریئیی ئەهلی له به غدا.

جهمال ئەمین، له لاویدا هونهری نوواندوووه و به شداری چالاکیی شانۆیی وهك (له پێی نیشتمان) دا بووه. سالی ۱۹۵۲ خاتوو "گوزیدهی شیخ حه مه غه ریبه شیخ ماری قازانقایه" ی هیناوه، (مژده، ئەمین، تارا، دالیای) ی ئی بووه. پۆژی ۱۸/۱۲/۱۹۹۵ یش كۆچی دوا ییی کردووه.

جهمال خه فاف، نه ورۆز خه فاف، به هرۆز خه فاف

حاجی ئیبراهیم ئاغای كۆپی حاجی حه مه سه عید ئاغای خه فاف، كه ده وله مه ندیکی سلیمانی و سه رقالی بازرگانی و ۱۹۲۲ ئەندامی مه جلیسی لیوای سلیمانی بووه و شوباتی ۱۹۵۹ كۆچی دوا ییی کردووه، چوار كۆر (جهمال ئاغا، حه مه سه عید ئاغا، كه مال ئاغا، دکتۆر نه جیب) و كچیک "عیصمهت خان" ی هاوسه ری "دکتۆر ئیبراهیم حیلمی فه تاح" ی بووه. جه مالی كۆپی حاجی ئیبراهیم ئاغا، ۱۹۱۷ له سلیمانی هاتوو ته دنیا وه. خراوته بهر خویندن و تا پۆی دووه می ناوه ندیی ته واو کردووه و دهستی ئی هه لگرتوووه، هاتوو ته سه ر کار و کاسبیی ناوبازار. كه وتوو ته به لێنده ریئیی و -له وانه- بنکه ی ئیشکگرتنی پۆلیسی ئەزمه ری دروست کردووه. کشت و کالیشی له زهوی وزاری شاره زووری ئەوپه رحمان ئاغای ئەحمه د پاشای خه زووریدا کردووه. ماوه یه کی کورتیش له (شه ریکه ی شیمال) بۆ گواستنه وه كه له سلیمانی دامه زراوه، کاری کردووه. دوا ین کاری له سلیمانی، له سه ر ناشی

مه‌کینه‌ی ئارده‌ بووه، که نیوه‌ی هی‌ی باوکی بووه له جیی (خانه‌سووتاوی) ناوشار. ئه‌وجا له ۱۹۴۸دا چووه‌ته به‌غدا بۆ کاری بازرگانیی کالای وه‌ک تووتن. له‌وئ خانی هه‌بووه له (سوق الص‌فایر). دواجار نه‌خۆش که‌وتوو و دوچاری (شیرپه‌نجه‌ی سی) بووه، سه‌ری له لوبنان داوه بۆ چاره‌سه‌ر و گومانی نه‌خۆشیی سیلی ئی کراوه، بۆیه ماوه‌یه‌که له خانه‌یه‌کی هه‌وانه‌ده‌دا هی‌لراوه‌ته‌وه و ئه‌نجامی نه‌بووه. پاشان له‌گه‌ل حه‌مه‌سه‌عیدی برای پرووی کردوو‌ته شاری له‌نده‌ن بۆ هه‌مان مه‌به‌ست، له‌وئ نه‌خۆشیی‌ه‌که‌ی ده‌ست‌نیشان کراوه که شیرپه‌نجه‌یه. پتر له دوو سال به‌و ده‌رده‌وه

نالاندوو‌یه و نازاری کی‌شاوه، تا له رۆژی ۱۹۵۲/۱۲/۲۲دا له به‌غدا کۆچی دواویی کردوو. تهرمه‌که‌ی هی‌نراوه‌ته‌وه بۆ سلیمانی و له (گرده‌ی شه‌هیدان) نی‌ژراوه.

جه‌مال خه‌فاف، رۆژی ۱۹۳۷/۳/۳ له‌گه‌ل خاتوو "شه‌فیه‌که کچی عه‌بدوپره‌حمان ناغای ئه‌حمه‌د پاشا" خیزانی پی‌که‌هی‌ناوه، دوو کو‌ر (به‌هروژ و نه‌ورۆز) و سئ کچ (په‌ری، فائیقه، په‌خشان) ی ئی بووه. هه‌رچه‌نده به‌ لای سه‌ری ناوه‌ته‌وه، کورده‌یکی سه‌رپه‌ستی کورده‌په‌روه‌ر و ئه‌ندامی حیزبی (هیوا) و ده‌وله‌مه‌ندیکی خیرخوازی‌ش بووه، عه‌ره‌بی و ئینگلیزی‌شی زانیون. ئه‌و ماوه‌یه که له به‌غدا ژیاوه، له لایه‌که‌وه بیروه‌وه‌ری پۆژانه‌ی سالانی ۱۹۴۸-۱۹۴۹ی خۆی نووسیوه، له لایه‌کی دیکه‌وه دۆستایه‌تی له‌گه‌ل شاعیرانی عه‌ره‌بی وه‌ک "به‌در شاکر سه‌ییاب" و "خالید شه‌وواف" هه‌بووه، ئاره‌زووی وینه‌گرتن، ته‌ماشاکردنی فلیمی سینهما، پوول‌کۆکردنه‌وه و وینه‌کی‌شانیشی کردوو.

جه‌مال خه‌فاف، نووسینی له (گه‌لاویژ، نزار) دا بلا‌بووه‌ته‌وه و ده‌ستی شیعرنووسینی‌شی هه‌بووه. به‌ره‌مه‌یکیی به‌ نامیلکه به چاپ گه‌یاندوو: دلدارانی قینیسیا، چاپخانه‌ی ژیان- سلیمانی، ۱۹۴۲.^{۷۰}

⁷⁵ سه‌رچاوه: ژیاننامه‌یه‌کی ده‌ستخه‌ت و ناماده‌کراوی به‌رێز محه‌مه‌ده‌سه‌عید خه‌فافی برای و هی‌ندئ

زانباریی دیکه‌ی وه‌رگه‌راو له به‌رێز نه‌ورۆز خه‌فافی کورئ.

جهمال مصطففا، جهمال مصطففا قهره داغی

ئەمە شیخ مستەفای شیخ نەجیبی شیخ
عەبدوللە تیفە کە دەچیتەووە سەر شیخ
شەمسەدینی گەرەمی مەردۆخییەکان، بە ناوی
جەمالی کورپەووە، کە لە دایکبووی ۱۹۲۵،
شیعری لە "گەلاویژ" دا بلاوکردووەتەووە.
ناوبراوی، ۱۸۸۹ لە شارۆچکە (قەرەداخ) ی
ناوچە سلیمانی لە دایکبوووە و لە سایە
پەرەردە و سەرپەرشتیی باوکیدا پێگەشتووە.
لای شیخ جەلالی مامی دەستی داووتە خویندن و
لای باوکی درێژە پێ داووە و ئیجازە
زانستی وەرگرتووە. کە باوکی ساڵی ۱۹۳۲

کوچی دواویی کردووە، جیی ئەوی گرتووەتەووە و خەریکی پێشنوێژی و دەرسوتنەووە و
خوتبەخوینی بوووە و لە ۱۹۴۷/۷/۲۱ دا بە رەسمی دامەزینراوە. بەرەوام فەقیی
پاگرتووە و دەرسی لە زانستی جیاچایدا پێ وتوونەتەووە. فەقیی زیرەکی وەک شیخ
محەمەدی شیخ عومەری قەرەداخی، شیخ باباەلیی شیخ عومەری ئیبنولقەرەداخی، شیخ
عەلیی شیخ محیدینی نەوتی و .. قوتابی بوون و ئیجازە بە زۆر مەلای وەک مەلا عەزیزی
کانی هەمزە، مەلا محەمەدی چرچەقەلا، مەلا عەبدوڕەحمانی سابلاخی، .. داووە.

شیخ مستەفا، زانایەکی شارەزای هەموو زانستەکان، رەوشتبەرز، جوامیر و کۆمەلایەتی
و میواندۆست بوووە. فتوای زۆری لە مەسەلە شەریعیەکاندا داووە و کتیبیکی بە کوردی لە
حیساب و بیرکاریدا داناووە. لە دوادواوییەکانی ژیاانیدا، ساڵی ۱۹۶۴ پاش وێرانکرانی قەرەداخ،
لە دێی (زەردیاوا) وە گواستوویەتیەووە بۆ سلیمانی. یەکەم جار لە مرگەوتی شیخ جەلالی
قەرەداخی دانیشتووە، شیخ محەمەدی شیخ جەلالی ئامۆزای پێشوازیی لی کردووە و
حوجرەییەکی بۆ تەرخانکردووە. ئەو ماوێیە بوو بە سەرچاوەی متمانەپێکراوی مەلاکانی
سلیمانی. دواوی بە رەسمی گواستراوەتەووە بۆ مرگەوتی عازەبانی (هەلاجەکان). شیخ مستەفا
دوو هاوسەری هەبوو: ۱. خاتوو عائیشە شیخ محەمەدی شیخ رەشیدی قازانقایە، کە
۱۹۶۸/۸/۱۱ لە سلیمانی مردووە، عەلی و خەیرییە و فاتمە و ئەجی و شیخ جەمالی لی بوو. ۲.
خاتوو رەعنای شیخ فەرەجی شیخ عەبدولسەمەدی بیدەنی کە ۱۹۸۲/۱۱/۲۶ سەری ناووتەووە،

عیسمهت و شیخ به هادینی لی بووه. شیخ مستهفا له ۱۷/۵/۱۹۷۱د له سلیمانی کۆچی دوایی کردووه، تهرمهکهی براوهتهوه بۆ قهره داخ و له گردی گومهزی به خاک سپردراوه. دیوانی له چاپدراوی نییه، ههرچهنده له گهلیک بۆنه دا شیعی و توه.

شیخ مستهفا، به حوکمی ئهوهی ئههلی زانست و زانین بووه، کتیبخانهیهکی گههری بووه، جاری یهکه له سالانی بیستدا سووتاوه، جاری دووه میس سالی ۱۹۶۵ له گه ل شارۆچکهی قهره داخ سووتاوهتهوه. له بهر ئهوه هیندئ دانراوی دهستنووسی خۆیشی وه: عیلمی مهنتیق به کوردی، نامیلکهی حیساب به کوردی و عهرهبی، رساله فی النحو، نامیلکهی له تهجویدا و زۆر پهراویز و دیوانی شیعرهکانیشی فهوتاون. شیخ، له ۱۹۳۲د بۆ یهکه مین جار خوتبهی پۆژانی ههینی کردووه به کوردی و شیعی له (گهلاویژ، ههتا) دا بلا بووهتهوه.⁷⁶

جگهرخوین

ناوی شیخ موس کوری مهلا حهسهنه، ۱۹۰۳ له دبی (ههساری) قهزای (میردین) هاتووته دنیاوه. له ۱۱ خوشک و برا، ته نیا خوی و برایهک و خوشکیکی ماونهتهوه و ژیانیکی کوله مهرگیان گوزه راندووه و نازاری زۆریان له دهستی ئاغا و دهره به گهکان دیوه. به مندالی، رهنجبهری و شوانیی کردووه و ئهه ۱۳ سال بووه که بنه ماله کهی هاتووته شاری (ئامووده). له ۱۵-۱۶ سالی دا باوانی مردوون، بۆیه ژیانسی سهختتر بووه. ۱۹۱۸-۱۹۲۰ له سههر هیلی شه مه نده فهر کاری کردووه. ههر له مندالی شه وه چهند

جاریک چوووته بهر خویندن و نهیتوانیوه بهردهوام بی. ۱۹۲۰ پووی کردووته دهشتی دیاربه کر بۆ خویندن، پاش ههشت سال تهواوی کردووه. ۱۹۲۸ بووته مهلا و خیزانی پیک- هیناوه. ۱۹۲۴ له سههر دهستی شهوقی بهگی ئهرخینی فییری کوردایهتی بووه. سههرهتای

⁷⁶ فاتح قهره داغی، زانای پایه بهرز خوالیخوشبوو ماموستا شیخ مستهفا شیخ نهجیبی قهره داغی، گۆقاری "قهره داغ"، ژماره ۲، نیسانی ۲۰۰۲، ل ۱۰-۱۹؛ نو لاپه ره ی دهستخه تی ژیاننامه کهی که بهرین شیخ فاتیحی قهره داخی نووسیویه. بهرین شیخ محمه دنه جمی شیخ جه مالی شیخ مستهفا گه یان دیه دهست.

سالانی سی وازی له مه‌لایه‌تی هی‌ناوه و که‌وتوو‌ته خه‌باتی رۆ‌شنی‌ری. ۱۹۳۷ (نادییا جوان کوردی) له‌گه‌ل چه‌ند هه‌قائیلیکی دامه‌زاندوو‌ه له (ئامووده) و دهرسی زمان و میژوو و ره‌وشی کوردی تی‌دا و تراوه‌ته‌وه. به‌لام ده‌سه‌لاتدارانی فه‌ره‌نسه‌یی نادیه‌که‌یان داخستوو‌ه. بۆ یه‌که‌م جار شی‌عری له گو‌قاری "هاوار"ی شام‌دا بلا‌وکردوو‌ته‌وه. ۱۹۴۵ یه‌که‌م دیوانی شی‌عری و ۱۹۴۶ یه‌که‌م رۆمانی له زنجیره‌ی بلا‌وکراوه‌کانی "هاوار"دا بلا‌وکراوه‌ته‌وه. ۱۹۴۶ چوو‌ته‌ ناو کو‌مه‌له‌ی (خۆبی‌وون)، که هه‌مان سال ناوه‌که‌ی بو‌وه‌ته (جقاتا نازادی و یه‌کتی‌یا کوردستان)، پاش ماوه‌یه‌ک لی‌ی جو‌ی بو‌وه‌ته‌وه. سالانی ۱۹۴۹-۱۹۵۷ تی‌که‌لی کو‌مۆنی‌سته‌کان بو‌وه و کراوه به سه‌رۆکی لیژنه‌ی ناشتی له (جزیره).

ئه‌وجا (رێکخستنی نازادی) له‌گه‌ل چه‌ند هه‌قائیلیکی خۆی پێ‌که‌می‌ناوه که له ۱۹۵۸دا له‌گه‌ل پارتی دیموکراتی کوردی سووریا بو‌ونه‌ته یه‌ک. ۱۹۵۹ ها‌توو‌ته عیراق و تا ۱۹۶۲ مامۆستای دهر‌سیبۆ‌ژی به‌شی کوردیی زانکۆی به‌غدا بو‌وه. دوو کتییی له‌و ماوه‌یه‌دا له چاپ داوه. پاشان به ناچاری گه‌راوه‌ته‌وه بۆ سووریا. ۱۹۶۹ ها‌توو‌ته ناو شو‌پشی کوردستانی عیراق و نزیکه‌ی سالێکی تی‌دا ماوه‌ته‌وه. که گه‌راوه‌ته‌وه، تووشی گرتن و به‌ندی بو‌وه. ۱۹۷۳ په‌نای بردوو‌ته به‌ر وڵاتی لوبنان و لی‌ی جی‌گیر بو‌وه. ۱۹۷۹ رۆوی کردوو‌ته وڵاتی سوید، پینچ سالی کو‌تاییی ته‌مه‌نیی له‌وئ به‌سه‌ربردوو‌ه و چه‌ند کتییی‌کی خۆیی له‌وئ له چاپ داوه. شه‌وی ۲۲/۱۰/۱۹۸۲ له شاری ستۆکه‌هۆلم کو‌چی‌دوایی کردوو‌ه و ته‌رمه‌که‌ی له ۱۱/۴دا گه‌ی‌ندراوه‌ته شام و ۱۱/۵ له شاری قامیشلو به‌خاک سپی‌ردراوه.

جگه‌رخوین چه‌ندین کتییی له بۆاری جیا‌جیای وه‌ک شی‌عەر، رۆمان، فۆلکلۆر، میژوو، ریزمان و فه‌ره‌هنگی کوردیدا هه‌یه، له‌وانه: ۱. دیوانی (پریسک و پیتی)، شام، ۱۹۴۵، ۲. جیم و گۆل‌په‌ری (رۆمان)، چاپخانه‌ی ته‌ره‌قی - شام، ۱۹۴۶، ۳. دیوانا دووئ شه‌ورا نازادی، چاپخانه‌ی ته‌ره‌قی - شام، ۱۹۵۴، ۴. په‌شوه‌ی دارئ (رۆمان)، چاپخانه‌ی که‌ره‌م - شام، ۱۹۵۶، ۵. گو‌تنین پینشیان، دوو به‌رگ، شام، ۱۹۵۷، ۶. ئاوا و ده‌ستورا زمانئ کوردی (ریزمان)، به‌غدا، ۱۹۶۱، ۷. فه‌ره‌نگا کوردی، دوو به‌رگ، چاپخانه‌ی ئیرشاد - به‌غدا، ۱۹۶۲، ۸. دیوانا سی‌یی کیمه‌ ئه‌ز، به‌یرووت، ۱۹۷۳، ۹. میدیا و سالار (چیرۆک)، به‌یرووت، ۱۹۷۳، ۱۰. دیوانا چارئ رۆناک، سوید، ۱۹۸۰، ۱۱. دیوانا پینجئ زه‌ند ئاقیستا، سوید، ۱۹۸۱، ۱۲. دیوانا شه‌شئ شه‌فه‌ق، سوید، ۱۹۸۲، ۱۳. دیوانا چه‌فتئ هی‌قی، سوید، ۱۹۸۳، ۱۴. دیوانا هه‌شتئ ناشتی، سوید، ۱۹۸۵، ۱۵. شه‌ره‌فنامه‌یا مه‌نزووم، به‌یرووت، ۱۹۷۹، ۱۶. دیروکا کوردستانی، چوار به‌رگ، به‌رگی یه‌که‌می ۱۹۸۵ له سوید له چاپ دراوه.

كتیپی دەستنوووسی: ۱. دیوانا نههی، ۲. حهسهئی موسا (چیرۆك)، ۳. شوفییری تپومییلا سۆر، ۴. راپۆرتا پشکینهئی گشتی ل تورکیا (چیرۆك)، ۵. راقهكرنا دیوانا جزیری، ۶. راقهكرنا بهراهییا (مهم و زین) ا خانى، ۷. هۆزانقان و ناقدارین كورد، ۸. چیرۆكا ژيانا من، سى بهرگ، ۹. دیرۆكا كوردستانى عیراق، ۱۰. كۆمارا مهاباد (وهرگیپران)، ۱۱. باسیل نیکیتین، كورد و كوردستان (وهرگیپران)، ۱۲. دیرۆكا كوردان ل یه مهنئ (وهرگیپران)، ۱۳. دیرۆكا بهنى شه دداد (وهرگیپران)، ۱۴. مینۆرسكى، كورد و كوردستان (وهرگیپران)، ۱۵. كوشتنا لاوهكى ئیرانى ل بهرلین (چیرۆكى وهرگیپرادراو).^{۷۷}

جوان ن (كچه كورد)

نه ناسرایه وه.

جووكل ئاغای دزهیی

ناوی ئەحمەدی سلیمان ههویزه و به ئاغای حاجی جووكل ئاغای دزهیی ناسراوه، ۱۹۰۷ له دیی (قۆزیتان)ی ناحیهی (قوشته په)ی ههولیر هاتووه ته دنیاوه. به مندالی، باوکی مامۆستایهکی تایبهتی "عهلی موکریانى" ناوی بۆ راگرتووه و فییری فارسی و عهره بى و پاشان تورکی بووه. هههه له زووه وه هاتووه ته سهه شیعرنووسین و له مهخموور له دیوه خانی برایم ئاغای بایزی باپیری له دایکه وه، به شیعری فارسی پیشوازیی له "کاپتن های"ی حاکمی سیاسیی ههولیر کردووه. ئیدی له لاوییه وه خووی داوه ته شیعری دلداری و هه ندیکى ئی که وتوونه سهه زاری خه لک له دهشتی دزهییاتی، به تایبهت شیعری (باى وه عده).

⁷⁷ جگه رخواين گولبژیرهك ژ ههلبهستين وى، به رهه فکردن ههقال زاخویی و نهقران حسین، ههولیر، ۲۰۰۷، ۱۵-۱۶، ۱۷، ۲۷؛ جگه رخواين، پۆناک دیوانا چاری، پیشهکی و فهگوهاستن ژ پیتین لاتینی ههقال زاخویی، ههولیر، ۲۰۰۵، ل ۶؛ جگه رخواين هۆزانقانی بهرخوهدان و سهرخوهبونئ، چاپخانهی دۆست-ههولیر، ل ۹-۴؛ مصطفی نهريمان، فرههنگی ئەدیب و نووسه رانی كورد، ل ۳۱.

ئەوجا وازی لە شیعرنووسین هیئاوہ و خەریکی کاروباری گوند و جووتیاری بووہ و دیوہخانەکەیی لە (قۆریتان) بەردەوام میوانی لی بووہ. سەردەمی حوکمی پاشایەتی، تیکەل بە سیاسەت بووہ و پیوہندیی لەتەک سالیح جەبەر دامەزاندووہ، بووہتە ئەندامیکی حیزبەکەیی (حزب الأمة). دۆستایەتییی لەگەل زۆر لە شاعیران و ناودارانێ کورد و عەرەب ھەبووہ. سالانی ۱۹۶۱-۱۹۶۵ و دەورانی شوێشی ئەیلوول خزمەتی پیشمەرگەیی کردووہ لە (قۆریتان). لە ۱۹۶۵ بەداوہ لە ھەولێر نیشتەجێ بووہ. دوو جار خیزانی پیکھییئاوہ و خواوہندی چوار کوپ و چوار کچە. ۱۹۹۲/۶/۸ لە ھەولێر کوچی دواییی کردووہ.^{۷۸}

جیم

ناسناویکی "عەبدوڵلا جەوھەر"ە.

جیم و بی ناو

ناوی جەمیل کوپری حاجی مەلا برایم کوپری مەلا ئەحمەد کوپری شیخ زیائەدینتە، ۱۹۱۰ لە کفری لەدایکبووہ. بە لاوی ئەم شار و ئەو شاری کردووہ بۆ خویندن. پاشان وەزیفەیی فەرمانبەرییی بنکەیی ژین بەرپیوہبەرایەتییی نەوتی (کەرکووک) بەجێھییئاوہ. ئەمجا لە دێی (سەییید خەلیل)ی ناوچەیی کەلار بووہتە مەلا. سالانی پەنجا ماوہیەک مەلایەتییی لە مرگەوتی مەلا عەلی نیزامیی سلیمانی

کردووہ. سالانی شەست چووہتەوہ بۆ کفری، بووہ بە پیشنوویژی مرگەوتی خانەقایی کفری، پاشتر مرگەوتی گەورە، تا لە ۱۹۸۲دا کوچی دواییی کردووہ و لە گۆرستانی (باوہ شاسوار) نیژراوہ.

⁷⁸ چوار لاپەرەیی ژياننامەکەیی، نامادەکراوی بەرپز دکتۆر ئەردەلان دزەییی کوپری، لە پێی بەرپز عەبدوڵلا زەنگەنەوہ وەرگراوہ.

مەلا جەمىل، عەرەبى وتوركى و فارسىي زانىون، شىعەرى زۆرى بوو و كەمى ئى
ماوئەتەو. تەنبا كىتئىي (مىژووى شەپرى ئەھلى صەلئىب و قارەمانى كورد صلاح الدىن
ئەيووبى، چاپخانەى كامەران- سلىمانى، ۱۹۵۹) ى وەك كىتئىب لەچاپ دراوہ^{۷۹}.

(چ)

چرؤ

نەناسرايەوہ.

(ح)

ح. ش

نەناسرايەوہ.

حاميد فەرەج، ح. فا، ح. فەرەج

حاميد كورى فەرەج كورى سلىمان بەگ

كورى محەمەد بەگ كورى خانە بەگ كورى

قولى بەگە، ۱۹۱۱ لە گەرەكى (دەرگەزىن) ى

سلىمانى لەدايكبووہ. بە مندالى سالىك لە

حوجرەى مەلا فاتم خوئندوويە. خوئندنى

سەرەتايىي ۱۹۲۳ لە مەكتەبى مەحمودىي

سلىمانى دەست پئى كردووہ. تشرىنى يەكەمى

۱۹۲۹ چووہتە مولحەقى يەكەمى ناوہندى،

پاش دوو سال لە حوزەيرانى ۱۹۳۱دا

قۇناغەكەى برپوہ. ۱۹۳۲ چووہتە خانەى

مامۇستايان لە بەغدا و ۱۹۳۴/۹/۳۰ تەواوى

⁷⁹ مستەفا نەريمان، ئەدىب و نووسەرانى كفرى و دەوروبەرى، ل ۱۹۴-۲۰۳؛ مىژووى شىعەر و شاعيرانى
گەرميان، كۆكردنەوہ و نامادەكردنى سالىح ھەلاج، چ ۲، چاپخانەى گەنج- سلىمانى، ۲۰۱۳، ل ۲۱۴-
۲۱۶؛ سمكۆ بەھرؤز، ببليؤگرافىاي پۆشنىيران و ناودارانى كەركوك، گۆقارى "كەركوك"، ژمارە ۲،
سالى نۆيەم، پايزى ۲۰۰۷، ل ۷۹-۱۶۲.

کردووه. ۱۰/۱/۱۹۳۴ له قوتابخانهی ئهییووویییهی سلیمانی دامهزراوه به ماموستای کوردی و وهرزش به مانگانهی ۱۰ دینار. ۱۵/۹/۱۹۳۵ چوووته مهدرسهی عهسکهریی شاهانه، ۱۹۳۷ تهواوی کردووه و بووه به مولازمی دووهم. پاشان چوووته خوئی ئهفسهرانی پۆلیس و به نیمیاز دهرچوووه. ۴/۶/۱۹۳۹ شهفیهی عارف فهتحوولای هیئاوه. وهزیفهکانی ئهمانه بوون: موعاونینی پله سئ (۱۷ دینار) له قهزای قهلهت سالح- عیماره و له ۱۰/۴/۱۹۳۸ یشهوه قایمقام به وهکالهت و قومیسهری سنور، موحهقیقی عهدلش. ۲۵/۹/۱۹۳۸ موعاونیهتی پۆلیسی کووت، موعاونینی بهرپوهبهری پۆلیسی کهرکووک له بهشی (لیکۆلینهوه).

۲۴/۱۲/۱۹۴۰ لهبهر کیشهی سهعد صالحی موتهسهریف لهگهڤ محهمهدهمینئ مهیری رهبعه، گواستراوتهوه بۆ موعاونیهتی پۆلیسی کهرپادهی شهرقی له بهغدا، ۲۶/۱۰/۱۹۴۰ موعاونیهتی هیزی پۆلیسی گهپوک (سهییار). به پلهی (۲) ی پۆلی (۳) ۸/۷/۱۹۴۲ موعاونیهتی پۆلیسی بهلهدی سلیمانی، ۲۴/۵/۱۹۴۳ موعاونیهتی پۆلیسی ههلهبجه (۲۱ دینار) وهکیلی قایمقام و پلهکهی کراوه به ۱ ی پۆلی ۴ (۲۵ دینار)، ۱/۳/۱۹۴۴ موعاونیهتی پۆلیسی قهلاذزی و وهکیلی قایمقام تا ۱۱/۵/۱۹۴۴، پاش شهب مانگ موعاونیهتی پۆلیسی سواره (خهییاله) سلیمانی، موعاونیهتی پۆلیسی بهلهدی عهششار- بهسره، ۱۰/۷/۱۹۴۷ موعاونیهتی پۆلیسی (باب النبی)- مووسل، لهپال ئهوهدا ۸/۵/۱۹۴۸ وهکیلی بهرپوهبهری پۆلیسی ههولیریش بووه، ۷/۱۱/۱۹۴۸ بهرپوهبهری پۆلیسی پشکنینی تهکنیکی (التحریات الفنیة) بووه له هیزی گهپوک، ۱۵/۵/۱۹۴۹ که رهئیسئ ئهوهول بووه (به مانگانهی ۳۰ دینار) له ههولیر براوه بۆ موعاونیهتی پۆلیسی کهرپادهی شهرقی و بووته بهرپوهبهری هیزی گهپوک و بهرپوهبهری پۆلیسی تهحههرییاتی فهنی، دووهم دامهزرنی تهحههرییاتی جینائی بووه، بووته بهرپوهبهری پۆلیسی مینا- بهسره و موچهکهی به ۳۰ دینار چهسپیندراوه، ۱۶/۱۲/۱۹۴۹ بهرپوهبهری پۆلیسی کووت، لهبهر ئهوهی لهگهڤ سهعد صالحی موتهسهریف تیكچوووه، به فرماندهی فهوج برابهوه بۆ هیزی گهپوک (۳۰ دینار)، ۱۱/۱۱/۱۹۵۰ بهرپوهبهری پۆلیسی لیوای دلیم و وهکیلی موتهسهریف، بهرپوهبهری پۆلیسی رومادی، ۴/۶/۱۹۵۱ بهرپوهبهری پۆلیسی کهرکووک، کۆتاییی ۱۹۵۲ لهبهر ناکوکیی توندی حیزبایهتی نیوان نووری سهعید و سالح جهر کرایه بهرپوهبهری پۆلیسی مهدرسهکان و وهکیلی عهמיד، ۱۹۵۴-۱۹۵۶ عهמיד کوللییهی پۆلیس، ۲۱/۱۱/۱۹۵۶ که پلهی عهقیدی ههبووه (به مانگانهی ۷۵ دینار) به داوای عومهر نهزمیی لایهنگری نووری سهعید بۆ ۵ سال له وهزیفه دهرکراوه، به پلهی سهرهنگ (عهقید) خانهنشین بووه. پاشان تا ۱۹۸۴ ئیجازهی لهدهروههینانی کهرهستهی کارهباایی وهرگرتووه و دووکانی

له كپرادهی شەرقی هەبوو. له ١٩٩٠هوه تووشی نەخۆشیی دال بووه، تا له ١٠/٥/١٩٩٥دا
كوچی دوايی كردوو.

حامید فەرەج، نووسینی له (گەلاوێژ، هاوار، پۆشنیری نوێ) دا بلا بوووتەو. دوو
بەرەمی له چاپدراوی هەن: ١. ئەلف و یی کوردی، چاپخانەى حكومەت- بەغدا، ١٩٣٦، ٢.
پێنووسی كوردی له سەدەیه كدا، چاپخانەى كۆری زانیاری كورد- بەغدا، ١٩٧٦. بەرەمه
دەستنووسەكانیشی ئەمانەن: ١. جەیمس مۆریر، حاجی بابای ئەسفەهانی، له ئینگلیزییەوه
كردوویە بە كوردی، ٢. گەلگامیش، وەرگیڕان بۆ كوردی، ٣. فەرەهنگۆكى كارەكانى كوردی و
گەردانیان، ٤. فەرەهنگۆك: عەرەبى- كوردی، ٥. خوێندەواریی هەرەمه^٨.

حەسەن

بەو دا كە نووسینی له (سووریا) وە ناردوو، دەبی -بی سێ و دوو- "حەسەن
هشیار" بی، كە بەم ناوەى دوايشهوه نووسینی له "گەلاوێژ" دا هەیه.

حەسەن حەمەمارف

حەسەن كورپی شیخ مەرروف كورپی
شیخ حەسەن و له نەوێ شیخ مستەفای
خەرقەرەشە كە دەچیتەو سەر پیرخدری
شاھۆ. باوكی، بە شیخ حەمەمارفی مەلكەندی
یا گورگەدەرى ناسراو و سالانى سێ شیخی
ئیرشاد بوو، بە تايبەت له ناوچەى مەریوان و
ناوچەكانى دەوروبەرى و دەرویشى زۆر بوو.
دايكيشى، نامینەخانى كچی شیخ محەمەدى
بە (شیخی زەلان) ناودارى كورپی شیخ
ئیسماعیله و دەچیتەو سەر شیخ عەلییه
كوستەى دۆلپەموو كورپی شیخ محەمەدى
نۆدى. بەھارى ١٩٢٠ له گەرەكى (مەلكەندی) ی
شارى سلیمانى لەدايكبوو.

⁸⁰ یادگارى لاوان و دیارى لاوان، چ، ٢، نامادەکردنى سدیق سالىح و رەفیق سالىح، بنكەى ژین- سلیمانى،

٢٠٠٥، ٢٢٢؛ جمال بابان، اعلام كرد العراق، ص ٢٢٨.

قۇناغى سەرەتايىيى لە قوتابخانەى فەيسەلىيە تەواوكردووہ و لە پۇلى سىيەمى ناوہنديدا لەبەر نەخۇشى دەرئەچووہ، چووہتە خولى وەكىل موعەللىمى لە بەغدا و بە چەند حەفتەيەك بېرويە و دامەزراوہ بە مامۇستاي قوتابخانەى سەرەتايىيى بەرزنجە. پۇلى پىنجەمى سەرەتايى، بە ھىممەتى ئەو لەوى كراوہتەوہ. ئەمجا گواستراوہتەوہ بۇ دىيى (مۇرياس) ى ھەمان ناوچە، كە تازە قوتابخانەى تىدا دانراوہ. لەبەر خزمەتى زۆرى، سالى دوايى نىردراوہ بۇ قوتابخانەى ماوہت. ئەويش دەستى لە مامۇستاي ھەلگرتووہ و چووہتە سانەويى عەسكەرى لە بەغدا. سالى دووہمى خویندى، لەبەر مردنى باوكى و نەخۇشكەوتنى خۇي، دەستبەردارى خویندىن بووہ و گەراوہتەوہ بۇ سلىمانى.

پىشتەر و لە ۱۹۳۵دا لە (قوتابخانەى زانستى) دەرسى وتووہتەوہ و بەشدارىيى لە چالاكىيەكانى ئەو كۆمەلەيەدا كرددووہ. مەرگى باوكى ھىندە كارى تىكردووہ، پاش چەند مانگىك و ئەيلوولى ۱۹۴۲ لە سلىمانى دووركەوتووہتەوہ. ۱۲ى ئەو مانگە، بە ھىممەتى تۇفيق وەھبى بەگ، كراوہ بە وەرگىپرى عەرەبى بۇ كوردى لە دائىرەى پىوہندييەكانى برىتانىا (دائىرە العلاقات البرىطانىة). ئەو ماوہيە ھاوكارىيى تۇفيق وەھبىي كرددووہ لە دەركردى (بلاوكراوہى ناوہناو) ى كورديدا (النشرة الكردية)، كە فەرھەنگى وشەى كوردى بووہ و جاروبارىش وتارى سەبارەت بە شەپرى تىدا بلاوكراوہتەوہ. پاشان بەشدارىيى دەركردى گۇقارى "دەنگى گىتتىيى تازە" ى كرددووہ بە وەرگىپرانى بابەتى ھەمەجورى زانستى و ميژوويى و جەنگى و ئەدەبى. سى سال و دوو مانگ و يازدە پۇژ لەو دائىرەيە كارى كرددووہ. لە ۱۹۴۳يشدا كراوہ بە بىژەر و وەرگىپر لە بەشى كوردىيى رادىوى بەغدا و نىواران تا سالى ۱۹۵۹ لىي ماوہتەوہ. لە ئەيلوولى ۱۹۴۲يشەوہ لە دائىرەى ئىنچىسارى توتنى بەغدا دامەزراوہ و بە پۇژ دەوامى لى كرددووہ. سەرپەرشتىيى نووسىن و لەچاپدانى گۇقارى "پىشكەوتن - التقدّم" يش بووہ كە محەمەد برىفكانى سالانى ۱۹۵۸-۱۹۶۳ لە بەغدا دەرى كرددووہ. پاشان لە ئەيلوولى ۱۹۵۹دا وەزىفەكەيى گواستووہتەوہ بۇ ئىنچىسارى توتنى سلىمانى، چونكە نەيتوانىوہ لەبەر جىاوازيى بىر و باوہر درىژە بە كارى ناو رادىوى كوردى بدا. لەوى، بووہ بە تىيىن (ملاحظ) لە بەشى سكالاً (دعاوى) دا و وەك كاتب و لەگەل لىژنە نىردراوہ بۇ پشكىنى توتنى ناوچەى وەك پىنجوین و چوارتا. تىكرا ۲۷،۵ سال كارمەندى دائىرەى ئىنچىسارى توتن بووہ. سالى ۱۹۷۳ خانەنشىن بووہ. لە ۱۹۷۶-۱۹۸۱/۱۲/۳۱ دا دووبارە چووہتەوہ سەر وەزىفە لە دائىرەى (ئىسلأحى زەراعى) و ۱۹۷۹ نىردراوہ بۇ دائىرەى ئاودىرى، لە ۱۹۸۱/۱۲/۳۱ دا خانەنشىن كراوہتەوہ. سالى ۱۹۹۷ كۇچى دوايىيى كرددووہ.

شیخ حەسەن، سالی ۱۹۴۶ ژنی هیناو. له پۆلی سییەمی سەرەتایییەوه تا پۆلی شەشەم شیعری نووسیوه و ئیدی وازی لی هیناو. وەرگیڕ و وتارنووسیکی "دەنگی گیتی تازە" بوو، نووسینی له (گەلاویژ، دەنگی گیتی تازە، پیشکەتن- التقدیم، پۆژی نوێ، کاروان)یشدا بلاوه.^{۸۱}

حەسەن عەبدولقادر

نەناسرایەوه، بابەتی له (کەرکوک)هوه ناردووه.

حەسەن فەهمی جاف

حەسەن فەهمی کۆری عەلی بەگ کۆری مەحموود پاشا کۆری محەمەد پاشا کۆری کە یخوسرەو بەگی جافە، ۱۷ی رەمەزانی ۱۳۲۳ک (۱۹۰۵/۱۱/۱۵) له قەزای هەلەبجە هاتووێتە دنیاو. لەسەر دەستی مامۆستای تایبەت فیڕی خویندەنەوه و نووسین و عەرەبی، فارسی و تورکی بوو. نوینەری باوکی بوو له هەلەبجە و کفری. شازدە سالان بوو کە باوکی مردووه، ئەویش جیی گرتووێتەوه و سەرۆکایەتی عیلى جافی کەوتووێتە دەست و سەرپەرشتیی

مولکەکانیی کردووه. ئەم وەزیفەیهی شەش سال و تا ۱۹۲۹ بەردەوام بوو. خولای ئەدەب و شیعەر و ئەدەبیاتی فارسی و کوردیی هەبوو و بۆ ئارەزوو جاروبار شیعری وتوو. یەكەم نووسینی له ژماره ۵۶۱ی پۆژنامە "ژیان" دا بلاوبووێتەوه. دوای نووسینی له "گەلاویژ" و پۆژنامە "برایی" (۱۹۶۷-۱۹۶۸) دا بلاوکردووێتەوه. بابەتی لەسەر خورمال و چۆنایەتی چارەسەری کاروباری ئابووری، ئاوەدانی و چاکسازی هەبوو. سالی ۱۹۷۳/۶/۱۸ کۆچی دوایی کردووه.

⁸¹ دەفتەری (۱۵۵) لاپەرە پێوانە (۲۰،۷×۲۹ سم) ی بیرەوهرییهکانی شیخ حەسەنی شیخ حەمەمارف بە دەستخەتی خۆی؛ کەمال رەئوف محەمەد، میژووی پادیوی کوردیی بەغدا ۱۹۳۹-۱۹۵۸، بەرگی ییکهەم/ بەرگی ییکهەم/ جزمی ییکهەم؛ جزمی سیهەم، ل ۱۱۴-۱۳۰، ل ۶۱۸-۶۱۹ (هەولێر، ۲۰۱۴).
بەرێز فریا حەسەن حەمەمارفی کۆری ئەو بیرەوهرییهکانی خستە بەردەست.

ئەم بەرھەمانەى بۆلۆكردووتەتەوہ: ۱- پالەوانى زەند، چ، ۱، چاپخانەى المعارف- بەغدا، ۱۹۵۶؛ چ، ۲، چاپخانەى المعارف- بەغدا، ۱۹۸۵، ۲. كوردستان شوپىنى گەپرانەوہى دەھەزار يۇنانى سالى ۴۰۱ پ. ن، چاپخانەى المعارف- بەغدا، ۱۹۶۱، ۳. ميژروى ھۆزى جاف و مەحمود پاشاى جاف، ۱۹۹۹، ۴. نووسين و وەرگىپراوہكان، ۱۹۹۹.^{۸۲}

حەسەن ھىپيار

سالى ۱۹۰۷ لە دىيى (سەردى)ى نيوان قەزاي (ھىنى) و (لجى)ى كوردستانى باكوور ھاتووتە دنياوہ. ۱۹۲۴ چوووتە خزمەتى سەربازى و بە ھۆى شوپىنى ۱۹۲۵ى شىخ سەعيدى پىرانەوہ، دوورخراووتەوہ و دراووتە دادگاى سەربازى و ھوكمى لەسەيدارەدانى دراوہ، بەلام لەبەر كەمتەمەنى بۆى كەم كراووتەوہ بۆ ۱۵ سال زىندان و تا ۱۹۲۸ لە زىندانى (نغدا)ى ناوچەى ئەنادۆل ماووتەوہ. ئەو سالە بەر لىبورديكى گىشتى كەوتووتە و

نازاد كراوہ. ۱۹۳۰ خۆى گەياندووتە ريزى شوپىنى ئاگرى داغ و پاش شكستى شوپىشەكە ئاودىوى كوردستانى سووريا بوو، ۱۹۳۲/۱۰/۶ لەسەر سنوورى سووريا وەك پەنابەرى سىياسى وەرگىپراوہ و پاشتر ئاستامەى سووريايىيى بە ناوى "عەزىز عومەر"وہ وەرگرتووتە. ئەو ماوہىە بووتە قوتابىيەكى بەر دەستى مير جەلادەت بەدرخان و پاشتر لە گوڤارى "پۇناھى" و پۇژنامەى "پۇژانو"ى بەيرووتدا نووسىويە.

كۇتاييى سالانى سى قوتابخانەيەكى لە دىيى (سەنجەقا حاجى سەعدوون)ى ناوچەى جزيە كرووتەوہ، بەلام دەسەلاتدارانى فەپەنسەيى ھەر زوو دايانخستووتە. ئەويش سالى ۱۹۴۰ لە شارى (ئاموودە) نىشتەجئ بوو. ۱۹۵۶ لەگەل چەند ولاتپاريزيك (كۆمەلا

⁸² جمال بابان، اعلام كرد العراق، ص ۲۳۸-۲۳۹؛ كەشكۆلى گيو، بەرگى دووم، كۆكردنەوہى گيوى موكرىانى، پىداچوونەوہ و ئامادەكردنى د. كوردستان گيوى موكرىانى، چاپخانەى پۇشنىرى و لاوان- ھەولير، ۱۹۸۸، ۱۷۹؛ عبدالمجيد فەمى حسن، دليل تاريخ مشاهير الألوية العراقية، ج ۱ لواء السليمانية، بغداد، ۱۹۴۶، ص ۱۶۷-۱۶۸؛ كەشكۆلى گيو، كۆكردنەوہى گيوى موكرىانى، پىداچوونەوہ و ئامادەكردنى د. كوردستانى گيوى موكرىانى، چاپخانەى پۇشنىرى و لاوان، ھەولير، ۱۹۸۸، ل ۱۷۹.

ئالىكارى و زانستىي كوردى دامەزاندوۋە. ۱۹۵۷ كە (پارتى ديموكراتى كورد) لە سووریا يېك ھېنزاۋە، كۆمەلەكە ھەلۋە شاۋەتەۋە و چوۋەتە ناۋ پارتى. ۱۹۶۰ لە (ئامودە) ۋە چوۋەتە (قامىشلۆ) و لىي گىرساۋەتەۋە. لەو كاتەۋە لە مالى خۇي دانىشتوۋە و لىپراۋە بۇ نووسىن و ۋەرگىپران. ئەۋ ماۋەيە ۱۹ ژمارەي پۇژنامەي "ئاگاھى"ى بە پىتى لاتىنى دەر كوردوۋە. پۇژى ۱۴ى ئەيلوۋى ۱۹۸۴ كۆچى دوايىي كوردوۋە و لە گۇرستانى (دوگرى) نىژراۋە.

حەسەن ھىيار، نىكەي بىست كىيى دەستنوۋسى لە پاش بەجى ماۋە، كە ھەر (دیتن و بىرھاتىن من)ى دواي مەرگى خۇي بۇ لە چاپ دراۋە. بابەتى لە "كەلاۋىژ" و "پۇناھى"ى بەغدايشدا بلاۋبوۋەتەۋە^{۸۳}.

حەمە جەمىل

حەمە جەمىل كورپى رەزا كورپى مەرۋوف ئەفەندى و داكى، پەحمە كچى ئەحمەدە. رەزا ئەفەندى باوكى، ئەفسەرى سپاى عوسمانى بوۋە، پەكەي گەبىۋەتە بىنباشى (موقەدەم). ئەم، سالى ۱۹۰۹ لە گەرەكى (گۆيژە)ى شارى سلېمانى لەدايك بوۋە. بەپىي گەواھىنامەي پۇژى ۱۹۳۶/۹/۱۴ى بەپۇبەبەرتىي ناۋچەي مەعارىفى بەغدا، ۱۹۳۶ قۇناغى سەرەتايىي لە قوتابخانەي ئىۋارانى (مەئموونىيە) تەۋاۋ كوردوۋە. ئەۋ ماۋەيە، بەپىي نووسراۋى پۇژى ۱۹۳۴/۷/۳۰ى "دكتور حەسەن شەرەف"ى پزىشكى مەۋقىعى سەربازىي

دىانا، سەربازى يەكەمى تەندروستى (جندى اول صحى) بوۋە و پىي پى دراۋە تىمار و چارەسەرى ئەخۇش بكا. واتە دەبى ئەۋ ماۋەيە لە (دىانا)ى ناۋچەي ھەۋلىر بوۋى. سالانى ۱۹۳۷-۱۹۳۴ لە پۇلى يەكەم و ۱۹۳۷-۱۹۳۸ لە پۇلى دوۋەمى ناۋەندىي بەغدا بوۋە و بە

⁸³ كۇقارا رۇناھى، نامادەكرن بىكەي ژىن، فەكۆلېن موسەدەق تۇقى، (لە بلاۋكراۋەكانى بىكەي ژىن)، چاپخانەي پۇژھەلات- ھەۋلىر، ۲۰۱۴، ل ۱۱۴-۱۱۵. بەرژىز موسەدەق تۇقى و يىنەكەيى بۇ داين كىرم.

سەرکەوتوویی دەرچوو. سانەویی، ھەر لەوێ لە قوتابخانە (تەفەییوز- التفیض) خویندوو. پاشان چوو تە کۆلیجی حقوق و سالی ۱۹۴۶ تەواوی کردوو. سالانی سانەوی و زانکۆ، کارمەندی نەخۆشخانە شահانە بەغدایش بوو. ئەوێ دروست نووسراو، ئەم وەزیفانە بوو: بەرپۆبەری ناحیە سروچک، حوزەیرانی ۱۹۵۴ یاریدەدەری سەرۆکی لیژنە یەکلایکردنە (تەسویبە)ی زەووزار لە ھەولێر، داوی سەرۆکی لیژنەکە. ئەیلوولی ۱۹۵۶ سەرۆکی لیژنە مافی زەووزار لە پانیە. بە قەسە خاتوو "شیرین"ی کچیشی وەزیفە دیکە ھەبوو، وەک: سالانی چل دادنوس لە بەغدا، بەرپۆبەری ناحیە لە مەرگە، ماوەت، گەرمک، دادوەری دادگای تەمیز لە مووسل، سەرۆکی لیژنە تەسویبە ی زەووزاری ھەلەبجە و سلیمانی، لە چوارتا، قەلادزی و تەلەغفریش وەزیفە دیو.

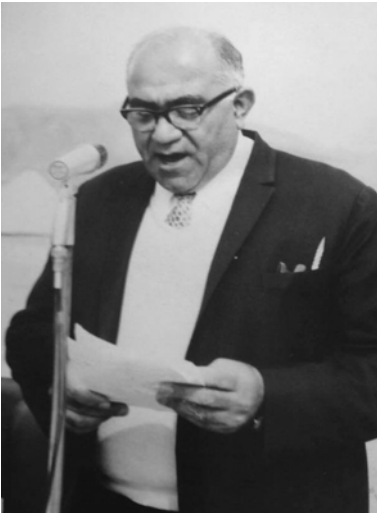
محەمەدجەمیل، ھەر زوو تیکەلی سیاسەت بوو لەناو یەکەمین شانەکانی حیزبی شیوعیی عیراقدا. کە "فەھد" و "زەکی بەسیم" گیراون، ئەم ھەلاتوو بۆ دەرەوێ و لا ت سالیك پتر خۆی شوینەون کردوو. چەند جارێکی دیکەیش گیراوە و خراوەتە زیندان لە بەغدا و شویانی دیکە. ماوەیەکیش دوورخراوەتەو بۆ (تەلەغفر). سەعید قەزان، وەک کاربەدەستیکی دەستپۆی پۆزگارەکە، فزیای کەوتوو. سالی ۱۹۵۸ چوو تە بریتانیا بۆ نەشتەرگەری گورچیلە. پینتیش سەری لەو و لا تە داو بۆ چارەسەری ئەو نەخۆشییە درێژخایەنە. پاش ۱۹۵۸/۷/۱۴ ویستراوە بکریتە قونسولی عیراق لە لەندن، نەیکردوو. پۆزی ۱۹۶۲/۹/۲۰ بە نەخۆشیی گورچیلە لە گەرەکی (کانیسکان) کۆچی داوی کردوو و لە (گردی سەیان) بە خاک سپێردراو. www.zheeno.com

محەمەدجەمیل، دوو ژنی ھیناوە؛ لە خاتوو "عائیشە کچی میرزا دەرویش عەبدوپرەحمان قادر خانئ- ۱۹۲۹"، ھەر کورپکی "سەلاحەدین" ^{۸۴} ناوی بوو. پۆزی ۱۹۴۶/۱۱/۹ ییش خاتوو "زەکییە کچی میرزا دەرویش"ی ھیناوە، ئەمانە ی ئی بوو: شیرین، شیرۆ، نازاد، ھیرۆ.

⁸⁴ سەلاحەدین، سالی ۱۹۴۰ لە شاری بەغدا ھاتوو تە دنیاو. ۱۹۵۲ قۇناغی سەرەتایی لە قوتابخانە ی غازی لە مووسل و پاشان سانەوی و کۆلیجی سەریازی بەغدا ی تەوا کردوو و بوو بە ئەفسەری مولازم لە سپای عیراقدا. ئەویش ھەر فەوجەکە ی لە (خان بەنی سەعد)ی سەر بە شاری دیالە بوو کە کودەتای ۱۹۶۳/۲/۸ ی بەعسییەکان قەوماو. خۆی بەدەستەو نەداو و بەرەو بەغدا کشاوە، بەلام لە ناکامی پووبەروبوونەو دا بە دیل گیراوە. عەدنان خەیروللا، کە ھاوپی خویندنی عەسکەری بوو، پووی ئی ناو داوای لیبوردن بکا، قایل نەبوو و لەگەل کۆمەلێک ئەفسەر و سەریازی دیکە گوللەباران کراو.

جیجی باسه، پیوهندیی دۆستانه‌ی له‌ته‌ک چه‌ند ناوداریکی وه‌ک شیخ مه‌حمودی
 چه‌فید هه‌بووه و کۆمه‌لیک نامه‌ی ئه‌و زاته لای بئه‌ماله‌که‌ی پارێزراوه.⁸⁵

حه‌مه‌په‌ش

مه‌مه‌د هه‌ویژ کورپی ئه‌حمه‌د کورپی مه‌لا
 عه‌بدورپه‌رحمان کورپی مه‌لا مه‌مه‌د کورپی مه‌لا سالح
 کورپی فه‌قی هه‌ویژ کورپی مه‌لا به‌هائه‌دین کورپی مه‌لا
 شیخ ته‌یبیه، ناسناوی "حه‌مه‌په‌ش"ی له لایه‌ن
 مامۆستا "عه‌لی ئاگا"ی خه‌لکی سلیمانی‌یه‌وه
 به‌سه‌ردا براوه. ۱۹۱۷ له کۆیه له‌دایک‌بووه. دایکی
 کچی مه‌لا ئیبراهیمی عه‌ودالانییه. باپیرانی کاتی
 خۆی له بازیانه‌وه چوونه‌ته کۆیه. به‌ مندالی بابی
 مردووه، مه‌عرووفه‌سووری مامی به‌خپۆی کردووه،
 خستوویه‌ته هوجره‌ی مرگه‌وتی (حه‌تک)ی کۆیه، لای

مه‌لا مه‌مه‌دی مه‌لا ئیبراهیمی خالی ("دلاوه‌ری" شاعیر). ۱۹۲۹ چووه‌ته قوتابخانه‌ی
 سه‌ره‌تاییی کۆیه، له‌به‌ر زیه‌کی له پۆلی دووهم دانراوه. ۱۹۳۵ براوه‌ته هه‌ولێر، ناوه‌ندی و
 ناماده‌ییی له ۱۹۴۰دا بریوه. هه‌مان ساڵ ناوی له کۆلیجی حقووقی زانکۆی به‌غدا ده‌رچوووه،
 به‌لام وه‌رنه‌گه‌یراوه، بۆیه چووه‌ته خانه‌ی به‌رزى مامۆستایان (دار المعلمین العالیة) و ۱۹۴۴
 ته‌واوی کردووه. ۱۹۴۴/۱۱/۲۰ بۆ یه‌که‌م جار بۆوه به‌ مامۆستا له خانه‌ی دیهاتییی
 مامۆستایان له باقوبه و ئه‌مجا ناوه‌ندیی هه‌له‌بجه-۱۹۴۹ و ناوه‌ندیی که‌رکوک-۱۹۵۲
 و ناوه‌ندیی سلیمانی-۱۹۵۳ و که‌ربه‌لا و کفری. ماوه‌یه‌ک له سلیمانی و هه‌ولێر و ده‌وک
 سه‌ره‌رشته‌ی په‌روه‌رده‌یی (مشرف تربوی) و ماوه‌یه‌ک به‌رپۆه‌به‌ری قوتابخانه و
 ماوه‌یه‌کیش -دوای ۱۱/۳/۱۹۷۰- به‌رپۆه‌به‌ری په‌روه‌رده‌ی هه‌ولێر و ده‌وک بووه.
 سالانی ۱۹۷۴-۱۹۷۶ ئه‌ندامی ئه‌نجومه‌نی یاسادانانی ناوچه‌ی ئۆتۆنۆمیی کوردستان

⁸⁵ سه‌رچاوه: وێنه و کۆمه‌له ئه‌وراقی مه‌مه‌دجه‌میل که لای خاتوو "شیرین"ی کچی پارێزراون.

شایانی وتنه، یه‌که‌م جار به‌رپۆز "که‌مال ره‌ئووف مه‌مه‌د" ئه‌م ناوه‌ی له کتییی (گه‌ران بۆ راستیی،
 چاپخانه‌ی شقان- سلیمانی، ۲۰۱۱، ل ۳۷۲-۳۷۳)دا ناساندووه. به‌رپۆز مه‌مه‌د سه‌عید میرزا مه‌حمود و
 دکتۆر عیزه‌دین مسته‌فا ره‌سوول هه‌واکاری ناسینه‌وه‌ی بوون.

بووه. له ۱۹۸۰/۱۲/۳۱ ځاننشین بووه. پوڅی ۱۹۸۷/۷/۲۴ یش کۆچی دوايی کردووه و له (گردی سهیوان) نیژاوه.

حه‌مه‌ره‌ش، سالی ۱۹۳۵ له ناوه‌ندی هه‌ولیر به تۆمه‌تی به‌شینه‌وه‌ی به‌یاننامه و بلاوکراوه دژی حکوومه‌ت گیراوه و به‌ردراوه. خورشید سه‌عیدی به‌رپوه‌به‌ری سانه‌وی ده‌ری کردووه و وه‌زیری په‌روه‌ده‌ گپراوه‌تیه‌وه. له به‌غدا هات و چۆی (یانه‌ی سه‌رکه‌وتنی کوردان) ی کردووه، پاشان وازی لی هیناوه. ئەندامی حیزبی (هیوا) و هاوړی دلداری شاعیریش بووه. ۱۹۵۹ و ۱۹۶۰ به‌شداری هه‌ردوو کونگره‌ی مامۆستایانی کوردستانی کردووه. ۱۹۶۷ چووه‌ته ولاتی سه‌عوودیه و وه‌کوو مامۆستا ده‌رسی میژووی تیدا و تووه‌ته‌وه، نووسینی له گۆقاری "بلیسه" یشدا هه‌یه^{۸۶}.

حه‌مه‌لاو

ناوی محه‌مه‌دلاو کوری محه‌مه‌دعه‌لی به‌رنجه‌یییه، ۱۹۲۲ له دئی (به‌رنجه) هاتووه‌ته دنیاوه. به مندالی خراوته بهر خویندن له قوتابخانه‌ی سه‌ره‌تایی به‌رنجه. که ته‌واوی کردووه، چووه‌ته خانه‌ی دیهاتی مامۆستایان و پاشان ۱۹۴۲/۹/۲۰ به مامۆستا دامه‌زراوه و سی سال مامۆستایه‌تی له نزاره، بیاره، خورمال، هه‌له‌بجه، چه‌مچه‌مال، ماوه‌ت و ناوشاری سلیمانی کردووه. ۱۹۷۱/۵/۱ کاتیک به‌رپوه‌به‌ری قوتابخانه‌ی بابان و ده‌رسیژی خانه‌ی پیگه‌یاندنی مامۆستایانی کچان بووه، خۆی ځاننشین کردووه. پوڅی ۱۹۹۸/۱۰/۱۰ کۆچی دوايی کردووه.

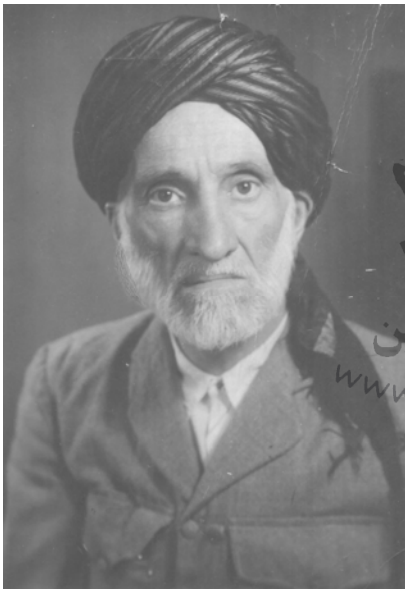
⁸⁶ که‌ریم شاره‌زا، مامۆستا حه‌مه‌ره‌ش ۱۹۱۷-۱۹۸۸، ئینسکلۆپیدیای هه‌ولیر، ب ۱۰، ل ۴۵۴؛ نه‌جمه‌دین مسته‌فا سه‌عید به‌رنجی، له نیوان مامۆستایان شیخ محه‌مه‌دی خال و محه‌مه‌د حه‌ویژدا، گۆقاری "په‌یقین"، سلیمانی، ژماره ۱۰، کانوونی یه‌که‌می ۲۰۰۰؛ غفور میرزا که‌ریم، یادی کۆچی دوايی په‌روه‌ده‌کاری به‌ناویانگ حه‌مه‌ه‌ویژ، پوڅنامه‌ی "هاوکاری"، به‌غدا، ژماره ۱۰۱۹، ۱۰/۲۷/۱۹۸۸.

حه مهلاو، ئەندامی حیزبی هیوا بووه، نووسینی له "گهلاویژ" و "ژین" دا
 بڵاوکردوووه تهوه. بهرهمی شانۆییشتی وەرگیپراوه و ئاماده کردوووه بۆ نوواندن له
 قوتابخانه دا⁸⁷.

حه مهلاو حهسه ن بئ شانس

ئه ناسرایه وه، به لام به قسه ی پوژی 25/8/2016 ی دکتۆر عیزه دین مسته فا
 په سوول، باوکی خه یات بووه له قه یسه ری نه قیب. خویشی له خویشاندانه کانی
 پاپه پینی کانونی دووه می 1948 دا چالاک بووه و شیعری خویندوووه ته وه.
 له وه زیاتری له باره وه نه زانراوه.

حوزنی موکریانی

حوسین کوری عه بدولله تیف کوری شیخ
 ئیسماعیلی غه زاییه، 1893 له دینی (نیچکه) ی
 ناوچه ی بوکان له دایک بووه. به مندالی بابی
 مردوووه و دایکی شووی کردوووه ته وه. 1903
 پرووی کردوووه ته مه راغه و ته ورین بۆ خویندن.
 1904 ماوه یه که له یه ریقان ماوه ته وه. 1907
 چوووه ته پرووسیا، له وی خویندوووه و به
 موره له کنی و خوشتنوو سیش ژیاوه. 1908 ملی
 ناوه بۆ ئەسته موول و له ویوه بۆ سووریا،
 لوپنان، فه له ستین، حیجاز، میسر، فه په نسه و
 ئەلمانیا. 1914 مه کینه ی چاپی له حه له ب
 داناوه. له وی خه ریکی چاپ و موره له کنی بووه

تا 1925. ئەو ساله هاتوووه ته به غدا و کارگه ی هه لکوئین و زه نکوگرافی له گه له ئەمین یومنی
 کوئی بنیات ناوه. ئەمجا چاپخانه یه کی به هاوکاری سه یید ته های نه هری هیناوه ته
 په واندز و دایمه زانددوه، ناوی ناوه (چاپخانه ی زاری کرمانجی). 1926-1932
 سه رقالی ده رکردنی گوڤاری "زاری کرمانجی" بووه. 1933 گیچه لی دوورخستنه وه له

⁸⁷ عومه ر مه عروف به رزنجی، حه مه لاو به رزنجی 1922-1998/10/10 ماموستایه کی نمونه یی و
 خه باتکار و نووسه ریکی به دیمه ن، گوڤاری "سلیمانی"، ژماره 45، نیسانی 2004، 51-52.

عیراقی پی کراوه. له ۶/۲۳-۱۴/۱۰/۱۹۳۴ له سلیمانی یارمه تیی "پیره میرد" ی داوه له چاپخانه و پوژنامه ی "ژیان" دا. سالانی ۱۹۳۵-۱۹۳۶ گوڤاری "پووناکی" ی له ههولیر دهرکردوو. له ۱۹۴۰ هوه سئ سال خراوه ته بهر چاودیری پوولیس و لیئ قهدهغه کراوه له سلیمانی، کهرکوک و ههولیر دابنیشی. ۱۸/۵/۱۹۴۱ له سهربازگه ی مووسل خراوه ته زیندان و پاش مانگیک بهردراوه.

سه رتهای دوهم جهنگی گهوره، کهوتوو ته بهغدا، له ۱۹۴۳ وه بووه به بهریوه بهری نووسینی گوڤاری مانگانه ی "دهنگی گیتی تازه" که (په یوه ندیی گشتیی بالوینخانه ی بریتانیا) له بهغدا (۲۵) ژماره ی لی بلاوکردوو ته وه. که گوڤاره که له کوتایی جهنگا راگیراوه، ئەم مؤلته ی رسمیی به هه مان ناوه وه بۆ وهگرته وه و سه رته تا هه ر به گوڤار (۲۷) ژماره، پاشتر به پوژنامه (۳۱) ژماره ی لی دهرچوو. پوژی ۲۰/۹/۱۹۴۷ له بهغدا کوچی دواویی کردوو. تهرمه که ی گواستراوه ته وه بۆ ههولیر و له گوڤارستانی (ئیمام محهمه د) به خاک سپیردراوه.

حوزنی، جگه له و وتارانه که له (زاری کرمانجی، پووناکی، دهنگی گیتی تازه، گهلاوین دا بلاوی کردوونه ته وه، ئەم به ره هه مانه ی شی هه ن: ۱. غونچه ی به هارستان، چاپخانه ی العصر الجدید- هه له ب، ۱۹۲۵، ۲. خوشی و ترشی، په واندن، ۱۹۲۷؛ چ ۲، چاپخانه ی کوردستان- ههولیر، ۱۹۷۴، ۳. ئاوریکی پاشه وه، په واندن، ب ۱، ۱۹۲۹؛ چ ۲، ۱۹۳۰؛ ب ۳، ۱۹۳۱، ۴. دیریکی پیشکوتن، چ ۱، په واندن، ۱۹۲۷؛ چ ۲، چاپخانه ی کوردستان، ۱۹۶۲، ۵. میژوی شاهنشاهی کوردی زهن، چ ۱، په واندن، ۱۹۲۶؛ چ ۲، چاپخانه ی کوردستان- ههولیر، ۱۹۶۲، ۶. میژوی میرانی سوژان، چ ۱، په واندن، ۱۹۳۵، چ ۲، کوردستان، ههولیر، ۱۹۶۲، ۷. به خیوکردنی ئاوریشم، په واندن، ۱۹۲۸، ۸. تاریخی حوکمدارانی بابان، په واندن، ۱۹۳۱، ۹. میژوی ناودارانی کورد، په واندن، ۱۹۳۱، ۱۰. کورد و نادرشا، په واندن، ۱۹۳۴، ۱۱. وینه گه ری و کۆلین، په واندن، ۱۹۳۴، ۱۲. کوردستانی موکریان (ئاتروپاتین)، په واندن، ۱۹۳۸، ۱۳. لاپه ره یه که له دیریکی کوردستانی موکریانی (له فارسییه وه)، چاپخانه ی المعارف- بهغداد، ۱۹۴۷، ۱۴. به کورتی هه لکه وتی دیریکی له کوردستان دا، چ ۱، چاپخانه ی المعارف- بهغداد، ۱۹۴۷، چ ۲، چاپخانه ی وهزاره تی په روه رده- ههولیر، ۱۹۹۹، ۱۵. دهستووری خوو بۆ کوپ و کچ، په واندن، ۱۹۳۵، ۱۶. میژوی ناودارانی

كورد، په واندن، ۱۹۳۱. سەرجهمی ئەم بەرھەمانەیشی لە لایەن (دەزگای ئاراس) هوه
كۆكراو تهوه و ۲۰۰۷ به دوو بەرگ له چاپ دراوه^{۸۸}.

(خ)

خالیید ئەقشبەندی

نەناسرایه وه.

خاوهن وتار

نەناسرایه وه.

خورشید

بابەتی له سلیمانییه وه ناردووه. پەنگه "محەمەد خورشید سیامەنصووری" بی، که
بەم ناو وه بابەتی له "گەلاویژ" دا ههیه و یهکیکیش بووه له باوه پیکراوانی فرۆشتنی
گۆقاره که.

(د)

دەرویش عەبدوڵلا جەباری، دەرویش جەباری

سالی ۱۹۱۵ له بەغدا له دایک بووه. ۱۹۴۵ چۆوه ته

میسر بۆ زانکۆی ئەزهەر. ۱۹۶۲/۴/۹ له سەر چالاکیی

کوردایه تی گیراوه و سالیك خراوته زیندان. چەند سالیك

له وه به دوا گواستراوته وه بۆ بهغدا و ماوهی ۱۶ سال له

بواری پهروه ده دا خزمه تی کردووه. سالی ۱۹۷۹

خانه نشین بووه. نووسینی له گۆقار و پۆژنامه ی وهك

⁸⁸ سەرجهمی بەرھەمی حوسێن حوزنی موکریانی، کۆکردنەوه و له چاپدانی دەزگای ئاراس، به سەرپەرشتیی
د. کوردستان موکریانی، هینانەسەر پێنووسی نوێی کوردی مەحمود زامدار، پێداچوونەوهی عەبدوڵلا
زەنگەنە و فەخرەدین نامیدیان، دەزگای ئاراس- ههولێر، ۲۰۰۷، ل ۱۵-۴۸؛ دکتۆر مەرف خەزەندەر، میژووی
ئەدهبی کوردی له ههولێر و دهوهره ی، حوزنی ۱۸۹۳-۱۹۴۷، ئینسکلۆپیدیای ههولێر، بهرگی ۸، ل ۳۲۵۰-
۳۲۵۴؛ مصطفی نهریمان، فەرھەنگی ئەدیب و نووسەرانی کورد، ل ۴۲-۴۳.

دەنگى گىتتى تازە، گەلاوېژ، ھەتاو، التاخي) دا بلاوكردووتەو. پۇژى ۲۰۰۳/۱۲/۷
كۆچى دوايىيى كردووه^{۸۹}.

دئەنگ

نەناسرايەو.

دئدار، يوونس رەئووف

ناوى يوونس كورپى مەلا رەئووف كورپى مەلا
مەحمود ئەفەندى كورپى مەلا سەعدىي
(خادىمولسەجادە) يە. داىكى، زەھرەى كچى خورشىد
لە مەلازادەكانى زەھاو. دئدار، پۇژى ۱۹۱۸/۲/۲۰ لە
شارى كۆيە لەدايكبوو. خىزانەكەيان لەبەر گرانى و
حال شېرى ئاوارە بوو، مەلا ئەفەندىي خالۇزاي باوكى
دئى (بېستانە) ي پى داون، كشت وكالى ئىدا بكن و
پىيى بژىن، بەلام لىيان سەندراووتەو و ناچار پويان
كردووتە شارى ھەولپ. ۱۹۲۶ جەوادى براى
مردووه، بۆيە چوونەتەو بۆ كۆيە. باوكى، پاش
ماوھىك كراو بە فەرمانبەرى نفوس لە رانىە
دئدار لە ۱۹۳۰ دا تا پۇلى دوومى سەرەتايىي لە
كۆيە خوئندووه.

ھاوینی ۱۹۳۰ لەگەل سەعدىي براى چووتە ھەولپ و ھاوینەكەى لای "ئاصەف" ی
براى بوو، كە دەرسى كوردایەتییى داداوه. باوكى، لەو ھاوینەدا لە وەزىفەكەى لایراوه،
بۆيە گەراونەتەو بۆ كۆيە. ئىدى قۇناغى سەرەتايىي لە كۆيە تەواوكردووه. لەو سەردەمەو
كەوتوووتە خوئندەو شىعەرى شاعىرانى وەك حاجى قادرى كۆيى، كوردى، عەونى،
عاصى، راجى، صافى، بئكەس، زىوهر، پىرەمپرد و كارىان تى كردووه.

⁸⁹ سمكو بهرۆز، بىبلىوگرافىي پۇشنىيران و ناودارانى كەركوك، گۇقارى "كەركوك"، ژمارە ۲، سالى
نۆيەم، پايزى ۲۰۰۷، ل ۱۶۲-۷۹.

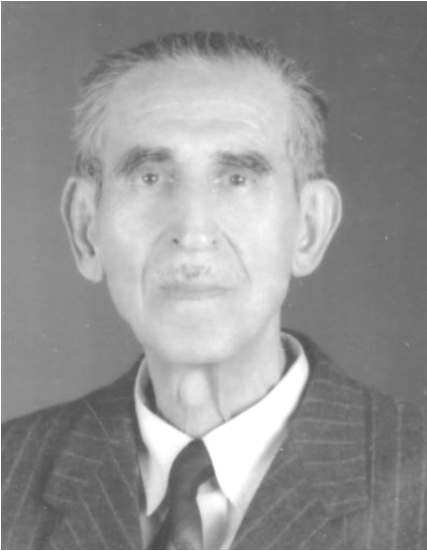
١٩٣٥ يه كهم شيعرى له گوڤارى "پروناكى" دا بلابووه ته وه. لهو پوژانه دا ميژووى توركيا و كورد و ديوانى نالىي خويندووه ته وه. ١٩٤٠ قوناغى سانه ويى له كهركوك پريوه و پريوى كردووه ته به غدا، له كوليچى حقوق و هرگيراوه، ١٩٤٥ ته واوى كردووه. ئهو سئى ساله ي كوتاييى ته مه نيبى به پاريزه رى به سه برردووه. به لام له بهر ئه وهى نه خوښيى بادارى (پوماتيزم) و ئاوسانى دلئى هه بووه، ئيواره ي پوژى ١٢/١١/١٩٤٨ له كاتيكا به پريوه بووه بؤ مالى سه عديى برائى، به لادا هاتووه و له نه خوښخانه گيانى ده رچووه، له گوڤستانى گهره ي هه ولير به خاك سپيردراوه.

دلدار، كه مالىان له بيستانه بووه، نه خوښييه كى گرتووه، ساليكى ره به قى خاياندووه، تووشى زمان گيرانى كردووه. وهك شاعير و په خشانووسيكى توانايش بووه، دامه زرينيكى كو مه لئى (داركه ر) و پاشان ئه ندامى حيزبى (هيووا) بووه. ١٩٤٠ به هيبه فره جوللا زه كى كوردى مهربانينى ناسيووه و دل به سته ي بووه و شيعرى بؤ نووسيووه. هه ر به و خوښه ويستيبه وه كتيبى (بهاء الله والعصر الحديث) ي خويندووه ته وه و به نووسينى (في طريقي الى معرفة الحقائق: انتقادات الى قلب البهائين) ره خنه ي لئى گرتووه. دلدار، ئه م به ره مه مانه ي هه ن: ١. ديوانى دلدار، ١، چاپخانه ي كوردستان - هه ولير، ١٩٦٠؛ ٢، چاپخانه ي كوردستان - هه ولير، ١٩٧١، چاپى ديكه يشى هه يه، ٢. وتاريكى كوردى له سه ر (عومهر خه ييام)، به شيكى به دوو ئه لقه له "گه لاويژ" دا بلابووه ته وه، ٣. زمانى كوردى و ئه ده بيبات، ٤. ناگزوورينى كو مه لايه تيمان، به شيكى له "گه لاويژ" دا بلابووه ته وه، ٥. اقتصادنا الوطنى، سه باره ت به ئووتن، ٦. موزه كيراتى يوونس ره ئووف دلدار، كه ژياننامه ي خوښه تى تا ١٩٣٦ و ميژووى بنه ماله ي خاديمولسه جاده يشه، ٧. چه ند وتاريكى ديكه ي له "گه لاويژ" دا، وهك نيشتمانپه روهرى راست، نامه ييك، وه رگيرانى الطلاسم - ي ئيليا ئه بوومازى.^{٩٠}

دلزار

ناوى ئه حمه د كورپى مسته فا كورپى محمه د ئاغاي هه ويژى يه، ١٩٢٠/١/٨ له شارى كوڤه له دايك بووه. به هه وت سالى دوو ساليك له حوجره ي مزگه وت خويندوويه. ١٩٢٩

⁹⁰ ديوانى دلدار، چاپخانه ي كوردستان - هه ولير، ١٩٧٣، ل ٥-١٢؛ دكتور مارف خه زنه دار، ميژووى ئه ده بى كوردى له هه ولير و ده وروبه رى، ئينسكلوپيدياى هه ولير، ب ٨، ل ٣٢٥٨-٣٢٦٨؛ اعلام كرد العراق، ص ٨٧٥، ٨٧٦.

چووته قوتابخانه. خویندنی سهرتایی و ناوهندی له ۱۹۴۱دا تهواوکردوو و دهستی له خویندن ههنگرتوو. لهو دهمهوه خوی داوهته شیعرنووسین. ناوهندی ۱۹۴۲ بووه به سهربازی هیزی لیقی، سی سال و نیوی تیدا ماوهتهوه. ۱۹۴۶ گهراوتهوه بۆ کۆیه. پیوهندی به شیوعیهکانهوه کردوو و گیراوه. جاری دووم له ۱۹۴۸دا گیراوه، له کۆیهوه براوه بۆ ههولیر. دادگا سهرتای ۱۹۴۹ شهش مانگ بهندی بۆ بریوهتهوه، نیردراوه بۆ بهندیخانهی ناوهندی بهغدا. سی

سال بهندی دیکه بهسهردا دراوه و براوته بهندیخانهی کووت. هاوینی ۱۹۵۲ نازاد بووه و چووتهوه بۆ کۆیه. ۱۹۵۲-۱۹۵۳ له ههولیر بووه. ئەمجا نیردراوه بۆ سلیمانی و پاشان له ئابی ۱۹۵۴دا بۆ کهرکوک. دیسان فهزمانی گرتینی دراوه و چوووه بۆ ههلهبجه، بهلام لهوئ دهستگیرکراوه و دوایی پهوانهه کهرکوک و بهندیخانهی نوگرهسهلمان کراوه. ۱۹۵۶ بهردراوه، گهراوتهوه بۆ کۆیه، به خووهشییری ژیاوه تا ۱۹۵۸/۷/۱۴. ئەوهبهدوا تا ۱۹۶۰ لهناو حیزبی شیوعی عیراقدا خهریکی خیزبایهتی بووه له کۆیه. ئەو ساله کراوه به ئەندامی دهستهی نووسینی پۆرنامهی "نازادی"ی ئۆرگانی حیزبی شیوعی عیراق.

پاش ۱۹۶۳/۲/۸ چووته ناو چهکدارانی شیوعی له کوردستان. ۱۹۷۰-۱۹۷۲ بهشداری خولیکی پۆشنیری بووه له مۆسکۆ و له ئەکادیمیای بولگاریا له سۆفیا، پاشان گهراوتهوه بۆ ولات. ۱۹۷۲-۱۹۷۳ بووته مامۆستای قوتابخانهی کادیرانی حیزبی شیوعی عیراق له دهرگهله. ۱۹۷۴ بووه به ئەندامی ئەنجومهنی یاسادانانی ناوچهی کوردستان تا ناوهندی ۱۹۷۹. ئەوجا ناچار چووته شاخ تا ۱۹۸۳. پاشتر پرووی کردووته سووریا و بولگاریا و دواچار له سوید بووه به پهنابهری سیاسی تا ۱۹۹۴، که به یهکجاری گهراوتهوه بۆ کوردستان.

دلزار، شیعی له (گهلاویژ، ههتاو، بیرى نوێ)دا بلاو بووتهوه و دیوانی شیعر و بیرهوهریهکانیشی له چاپ دراوین. له چاپدراوهکانی: ۱. ئاوازی ناشتی و نازادی (شیعر)، ۱، چاپخانهی اللوا- بهغداد، ۱۹۵۸؛ ۲، مههاباد، ۱۹۸۱، ۲. خهبات و ژیان (شیعر)، ۱،

چاپخانهی الوفاء- بهغداد، ۱۹۶۰؛ چ ۲، مه‌هاباد، ۱۹۸۱، ۳. گنجینه (به‌شیک له دووبه‌یتیه‌کانی باباتا‌هیری هه‌مه‌دانى)، چ ۱، چاپخانهی الوفاء- بهغداد، ۱۹۶۰؛ چ ۲، هه‌ولیر، ۱۹۹۲؛ چ ۳، هه‌ولیر، ۲۰۰۷، ۴. فلادمیر ئیلیچ لینین و چامه به‌ناوبانگه‌که‌ی مایکوفسکی (له عه‌ره‌بییه‌وه)، چاپخانهی الرواد- بهغداد، ۱۹۷۸، ۵. بیره‌وه‌رییه‌کانی پۆژانی ژیانم، به‌شى یه‌که‌م و دووهم، ستۆکهۆلم، ۱۹۹۱؛ به‌شى سییه‌م، ستۆکهۆلم، ۱۹۹۴، ۶. دیوانی دلزار، چ ۱، ستۆکهۆلم، ۱۹۹۴؛ چ ۲، هه‌ولیر، ۲۰۰۶، ۷. پاشکۆی بیره‌وه‌رییه‌کانم، به‌شى یه‌که‌م، هه‌ولیر، ۱۹۹۸؛ به‌شى دووهم، سلیمانی، ۲۰۰۱، ۸. لمحات من تأریخ الحزب الشیوعی العراقی، ۲۰۰۲، ۹. نیرگزه‌جاری گه‌ردوون (شیعری بیانی)، هه‌ولیر، ۲۰۰۹.^{۹۱}

دئسۆز

به قسه‌ی به‌پێزان دکتۆر عیزه‌دین مسته‌فا ره‌سوول، مسته‌فا سألج که‌ریم و نازاد عه‌بدولواحید، تاهیر ئەحمەد حه‌وێزییه. دروست وایه، به تایبه‌ت که ئەو زاته له سالی ۱۹۴۲ به‌دواوه ماوه‌ی چوار سال مامۆستا و به‌پێوه‌به‌ر بووه له شارۆچکه‌ی قه‌لادزی و ئەو سالانه به‌م ناوه‌وه له‌ویوه‌ بابته‌ی بۆ "گه‌لاویژ" نارده‌وه.

(ر)

بنکه‌ی ژین

www.zheen.org

پ

ئێبراهیم ئەحمەده^{۹۲}.

پ. پاچ

ئه‌ناسرایه‌وه.

ره‌شید مه‌ستی

ره‌شید کورپی ره‌سوول مه‌ستی کورپی مه‌حمود به‌گه و له بنه‌ماله‌ی خدریه‌گییه، خالی توفیق وه‌بی به‌گ و فوئاد مه‌ستییه. فه‌رمانبه‌ری حکومه‌ت بووه. سه‌رده‌میک قایمقامی له مووسل کردووه. مولکداریش بووه. له (پۆیشتنه‌ عمومییه‌که‌ی سالی ۱۹۲۳دا، چووته

⁹¹ دکتۆر مارف خه‌زنه‌دار، میژوی ئەده‌بی کوردی له هه‌ولیر و ده‌رووبه‌ری، ئینسکلۆپیدیای هه‌ولیر، ب ۸، ل ۲۲۹۶-۳۲۹۷، ۳۴۸۵.

⁹² به‌رانه: برایم ئەحمەد: کۆی به‌ره‌مه‌ شیعرییه‌کانی، عومه‌ر معروف به‌رزنجی کۆی کردووه‌ته‌وه و دوا‌ی ساغکردنه‌وه پێشه‌کی و په‌راویزی بۆ نووسیوه، سلیمانی، ۲۰۰۷، ل ۲۷.

که رکوک و تا ۱۹۲۴ لیلی ماو ته وه. پوژی ۱۸/۱۰/۱۹۵۷ له لافاوه که ی سلیمانی دا، له ماله که ی خوی له گه ره کی مه لکهندی بهر هوروژمی ناو که وتوه و خنکاوه. ره شید مهستی، درهنگ ژنی هیناوه، خاتوو "به دریه" ناویکی خه لکی تورکیا بووه، مندالی لی نه بووه، به لام نه و ژنه دوو کچی له میردیکی دیکه له گه ل بووه: سانییه، شووی به نه حمده ی مسته فا بهگ کردووه و ۳ کوپ (پشکو، پهیمان، پشتیوان) و دوو کچ (په رژین، په ری) ی لی بووه؛ سایمه، شووی به محمه د ناویک کردووه، (نیهاد و پروناک) ی لی بووه^{۹۳}.

ره شید محمه ده لیلی

ره شید کوپی مه لا عه لیلی سه رکاریز کوپی مه لا محمه ده، ده چیته وه سه ر سه یید ره سوولی سه ره په پر و - گوايه - به نه سل له نه وه ی سه یید ئیبراهیمی موسه وییه له ساداتی نعیم. سالی ۱۹۲۰ له گه ره کی (سه رکاریزی سلیمانی له دایک بووه. به مندالی خراوته حویره ی شیخ سه یید له بهر خانه قا، نه و شیخ سه ییده ماموستای قوتابخانه یش بووه. فه تاح شالی و "شیخ نه بووبه کر هه وری" ش له حویره له گه لی بوون. پاشان له پو لی پینجه می سه ره تایی له قوتابخانه ی فه یسه لیه قبوول کراوه.

له پو لی شه شه مدا یه که می سلیمانی بووه و چووته خانه ی دیهاتی ماموستایان (دار المعلمین الریفیه) له ناوچه ی (رؤسته مییه) ی به غدا. ۱۹۴۱ نه و قوناغه ی بریوه. پاشان گه واهینامه ی قوناغه ی ناوه ندیشی به ده ست هیناوه.

وه زیفه کانی نه مانه بوون: ۱۹۴۲/۹/۱۹ - ۱۹۴۴ موعه لیمی قوتابخانه ی گویره ی کوپان به مووچه ی ۶ دینار، ۱۹۴۴/۱/۱ - ۱۹۴۴/۱۰/۲۶ موعه لیمی قوتابخانه ی بهر زنجه، دواتر به پیی فرمانی کارگیری ژماره ۳۷۰۰ ی ۱۹۴۴/۱۰/۱۹ ی به ریوه به ریته می مه عاریفی لیوای سلیمانی، خوی دهستی له وه زیفه کیشاوه ته وه، ۱۹۴۴/۱۱/۱۵ دامه زراوه ته وه و تا ۱۹۴۴/۱۲/۹

⁹³ زانیاری به ریژ خاتوو سووره ییای عه لی بهگی بریندار ناغا، له ریی به ریژ د. نیان نه وشیروان مهستی یه وه.

موعللیمی قوتابخانهی سوورداش بووه، ۹/۱-۹۴۵/۹/۲۹ موعللیمی قوتابخانهی بهکرهجو
به مووچهی ۸ دینار، ۱۹۴۶/۹/۱۵ موعللیمی قوتابخانهی خالییدییه.

له ۱۹۴۶/۱۱/۱۷ مووچهی ۱۹۴۶/۱۱/۱۷ دهستی پئی له وهزیفه کیشرارهتهوه و له ۱۹۴۶/۱۲/۲ مووچهی ۱۹۴۶/۱۲/۲ -
بهپیی فهرمانی وهزاریی ژماره ۲۹۰۵۸ ی ۱۹۴۶/۱۱/۲۶ ی وهزارهتی مهعاریف- له وهزیفه
دهرکراوه، له بهر پیوهندیی به کوومهلهی (ژ.ک.هوه. ۱۹۴۷/۹/۳ به فهرمانی ئیداریی ژماره
۵۰۵۰ ی ۱۹۴۶/۱۱/۱۷ مهعاریفی سلیمانی، جاریکی دیکه دامهزراوتهوه به موعللیمی
قوتابخانهی سوورداش به هه مان مووچهی پیشوو. ۱۹۴۷/۱۰/۲۳ مووچهکهی بووته ۱۰
دینار. ۱۹۴۸/۹/۱ گواستراوتهوه بو قوتابخانهی غازی. ۱۹۵۱/۱۰/۱ مووچهی بووه به ۱۵
دینار. ۱۹۵۲/۱۰/۲۸ هیئراوته قوتابخانهی پیره مهگروون و مووچهی بهر زکراوتهوه بو ۱۸
دینار. ۱۹۵۸/۶/۱-۱۹۵۴/۱۰/۱ موعللیمی قوتابخانهی خالییدییه بووه به مووچهی ۲۹
دینار. ۱۹۵۸/۱۲/۴-۱۹۵۹/۲/۵ بهر پیوه بهری قوتابخانهی ئه یووویییه بووه به مووچهی ۳۵
دینار. پاشان ماوهی له وهزیفه دهرکرانی له ۱۹۴۶/۱۲/۲-۱۹۴۷/۹/۱۴ به خزمهت بو حسیب
کراوه. ۱۹۶۰/۲/۵-۱۹۶۶/۸/۶ بهر پیوه بهری هه مان قوتابخانه بووه به مووچهی ۷۹ دینار.
بهو پییه، پاش ۱۷ سال وهزیفه له قوتابخانهی ئه یووویییه، له ۱۹۷۳ دا خانه نشین بووه.

رهشید مهلا عهلی له ژبانی ماموستایییدا ۹ (سپاسنامه) و ۳ (سپاسنامه و پرزلینان) ی
وهرگرتوووه. پوژی ۱۹۹۸/۹/۱۱ یش پاش سالانیکی پیری کوچی دوایی کردوووه.

ناوبراو، سالی ۱۹۴۲ ریخراویکی نهینی له گهال کهسانی وهک ناھیدی شیخ سهلام و
جه مالی حه مه سه عید خیات و نه عیمه نه حمهد و محه مادی سه یید غه فوور و ره ئووف
مه عرووف و زهکیه بابان و .. به ناوی (برووسکه) وه دامه زراندوووه، که ئامانجی
بهر زکردنه وهی پایه ی کوردایه تی و به ره له سستی ئینگلیز و به دی هیئانی مافی وهک
به کوردی خویندن و شتی وه ها بووه. بلاو کراوهی ده ستنووسی "برووسکه" یان ژیر به ژیر
به شیوه ته وه. ۱-۱،۵ سالی له وه به دوا که برووسکه هه لوه شاهه ته وه، چوو ته ناو حیژی
(هیوا). ۱۹۴۴ ریخراوی نهینی (هاواری) پیک هیئاوه بو ناره زایه تی دهر پرین دژی
حکوومهت، گو قاری ده ستنووسی "پشکو" یشی به ناویه وه بلاو کردوووه ته وه. سه ره تای
دامه زرانی (پارتی دیموکراتی کورد) یش بووه ته نه ندانی. نه ندانیکی چالاک (یه کیتی
ماموستایانی کوردستان) یش بووه. عه ره بی و فارسیشی زانیون. به شداری کو نگره کانی
ماموستایانی شه قلاوه و به غدا بووه و دهستی له وهر گپیرانی زور کتیبی خویندنی

قوتابخانه‌دا هه‌بووه. ئەدەب‌دۆست بووه و دەستی شیعرنووسینیشی هه‌بووه، به تایبەت شیعری کۆن و پەروەردەیی و نیشتمانی. نووسینی هەر له "گەلاویژ" دا بینراوه.^۹

رەشید محەمەد ئەمین

ئەناسرایه‌وه.

رەشید نامیق

رەشید ناسناوی نامیق و کۆری مەحمود کۆری رەسوولە، سالی ۱۹۰۰ له گەپەکی (شیخان) ی شاری سلیمانی هاتووته دنیاوه. سەرەتا له حوجرە ی خواجە ئەفەندی خویندووێه. پاشان قوتابخانە ی پوشدییه‌ی عەسکەری سلیمانی و ئەعدایی عەسکەری بەغدا ی تەواوکردووه و چووته مەکتەبی حەرییه‌ی ئەستەموول. له پۆلی دووم بووه که یه‌که‌م جەنگی جیهانی دەستی پێ کردووه، یارمەتی کەس‌و‌کاری پێ نەگەییوه و نەخۆش کەوتووه، بۆیه گەپاوه‌تەوه بۆ سلیمانی. که ئینگلیز هاتووته ناوچەکه، به (نائب زابت) وەرگیراوه و خولی سێ مانگە ی دیوه بۆ پوونه ئەفسەر و کراوه به فەرماندە ی سەرێه. هاوکاری شیخان

بووه که ۱۹۱۹ به هۆی شەپری دەرپەندی بازیا‌ن‌وه سلیمانیان چۆل کردووه. که ئیداره دانراوه، کراوه به کاتبی حاکمی عەسکەری "چاپمان" له چه‌مچه‌مال. دوو سال له‌وئ ماوه‌تەوه و خاتوو شەمسە ی کچی رەشید به‌گی مودیری تاپۆ (کۆرەزای حاجی به‌گی) هی‌ناوه. ۱۹۲۲ کراوه به کاتبی ناحیه‌ ی بازیان، که فه‌قی محەمەد به‌رپۆه‌به‌ری بووه. دوو سالی‌ک له‌وئ بووه و ۱۹۲۴ کراوه به کاتبی ناحیه‌ ی وارماوا له دی (فه‌قی جنه). به هه‌مان وه‌زیفه‌وه چووته خورمال و هه‌له‌بجه، بووه به کاتبی ته‌حریر له موته‌سه‌رپه‌یتیی سلیمانی.

⁹⁴ جمال بابان، اعلام کرد العراق، ص ۳۲۱؛ غەفووری میرزا کەریم، کۆمالتی به ناو بیره‌وه‌ری به‌کانمدا، چاپخانه‌ی هه‌میشه - سلیمانی، نه‌ورۆزی ۲۰۰۰، ل ۳۲؛ پینچ لاپه‌ره زانیاری سه‌بارهت به ژیا‌نامه‌ی که نووسەر پۆزی ۱۹۹۷/۲/۲۰ له مالی خوالیخۆشبوو له زمانی خۆی و ده‌فته‌ری خزمەتی وه‌زیفه‌یه‌وه وه‌ری‌گرتووه و تۆماری کردووه؛ لاپه‌ره‌یه‌کی ژیا‌نامه‌که‌ی که به‌رپز دلشادی کۆری نووسیبوه.

پاشان گواستراوتهوه بۆ سوورداش ۱۹۲۸، بنگرد ۱۹۳۹، پینجویڤ ۱۹۳۹-۱۹۴۰، ماوهت ۱۹۴۱-۱۹۴۲، قه‌لادزئ ۱۹۴۴ و له‌وئ جیگری به‌رپۆه‌به‌ری ناحیه‌ی ناوه‌ندی قه‌زا بووه. دواتر خزمه‌تیی گواستراوتهوه بۆ دائیره‌ی ئینحیساری تووتنی رانیه به پله‌ی (مولاخن). به پله‌ی وردین (موده‌قیق) براوه بۆ ئینحیساری گشتی له به‌غدا. ۱۹۴۵-۱۹۴۶ مولاخری ئینحیسار بووه له ده‌وک، دیسان بووه‌ته مولاخری ئینحیسار له قه‌لادزئ. ئەو ماوه‌یه سه‌رۆکی لیژنه‌کانی پشکنینی تووتن بووه له‌و جییانه. له وه‌زیفه‌ ده‌رکراوه، به‌لام ۱۹۴۷ به هه‌ولئ عه‌لی که‌مال به‌گ و جه‌لال بابان کراوه به کاتبی دادگا له که‌رکوک و هی‌نراوه‌ته‌وه بۆ وه‌زیفه‌ له دائیره‌ی خه‌زئنه‌ی دیوانیه‌یه. ۱۹۵۲ له‌ویوه گواستراوتهوه بۆ هه‌ولیر و بووه به ژمیریاری خه‌زئنه‌ی هه‌ولیر، دواتر بریکاری به‌رپۆه‌به‌ری خه‌زئنه، تا ۱۹۶۳ که خانه‌نشین بووه. ئەوه‌به‌دوا بووه به ئەندامی کۆمه‌له‌ی هه‌ره‌وه‌زیی شوپرش و سه‌رۆکی لیژنه‌ی خانوودابه‌شکردن، خانوو به‌ر خۆیشی که‌وتوووه و ئیدی له هه‌ولیر جیگیر بووه، تا له ۱۹۷۴/۲/۱۷ دا کۆچی دواييی کردوووه.

ره‌شید نامیق سئ کور و کچیک له‌پاش خۆی به‌جئ هیشتوووه، کورپکیشی به لای مردوووه. پیاویکی هۆگری خویندنه‌وه و ئابوونه‌ی "ژین" و "که‌لاویژ" و رۆژنامه‌ی دیکه‌ی عیراقی بووه.^{۹۵}

ره‌شید نه‌جیب، ر. ن، فه‌رامورز

ره‌شید کورپ نه‌جیب کورپ مه‌حموود ئا‌غای هه‌مز‌اغای محمه‌د ئا‌غا و له بنه‌ماله‌ی (فه‌رخه‌یه)، ۱۹۰۶ له سلیمانی له‌دایک‌بووه. قو‌ئا‌غی سه‌ره‌تاییی له ئە‌ه‌دایی مۆلکی عوسمانی له سلیمانی خویندوووه و پاشان فی‌ری زمانی ئینگلیزی بووه. کانوونی یه‌که‌می ۱۹۲۰ به فه‌رمانبه‌ر له نه‌خۆشخانه‌ی مۆلکی سلیمانی دامه‌زراوه و دوا‌یی براوه‌ته هه‌له‌به‌جه. به‌رودوا زۆر وه‌زیفه‌ی دیوه؛ مایسی ۱۹۲۷ مه‌ئمووری صیحیه، ۱۹۲۸ مۆته‌رجیمی لای موفه‌تیشی ئیداری ئینگلیز له لیوای سلیمانی، ۱۹۳۰ مۆته‌رجیمی ئیداری، ۱۹۳۳ چووه‌ته به‌غدا و لئ نیشته‌جئ بووه، بووه‌ته مۆته‌رجیمی وه‌زاره‌تی ئابووری و که‌یاندن، ۱۹۳۶ له وه‌زاره‌ته تی‌بین (مولاخظ) و پيش ۱۹۴۴/۳/۱۲ قایمقامی مه‌رکه‌زی لیوای سلیمانی، مومه‌ییز له وه‌زاره‌تی ئه‌شغال، ۱۹۴۹ به‌رپۆه‌به‌ری به‌شی عه‌ره‌بی و کوردیی رادیوی به‌غدا،

⁹⁵ ئەم زانیارییانه رۆژی ۲۰/۱۶/۸ به‌ده‌می له به‌رپۆه‌به‌ری کورپ وه‌رگیراون.

پیشتریش وتاری ئەدەبییە حەفتانەى بۆ رادیۆ نووسیوه، ١٩٥٢-١٩٥٣ مۆتەسەپرفى لیوای هەولێر، ١٩٥٤ هێى کەرکوک، ١٩٥٥-١٩٥٦ مۆتەسەپرفى لیوای مووسل، ١٩٥٧-١٩٥٨ هێى لیوای بەسرە. پاش ١٤/٧/١٩٥٨ وازی لە وهزىفه هیناوه و خانەنشین بووه و دەستی لە کارى پۆشنییریش هەنگرتووه. هەر لە بەغدا ماوه تەوه تا لە ١٩٦٨ دا کۆچى دواىی کردووه و لە گۆرستانی (ئەزەمییە) نیژاوه.

رەشید نەجیب مامۆستای قوتابخانەى ئەهلیى زانستى بووه. تەموزى ١٩٢٧ لە بەغدا بە سکرێرى (کۆمەلى پشتیوانى کوردان) هەلبژێردراوه. ئەندامىکى جەمعیەتى هیوا-

١٩٢٨ یش بووه. نووسینى بلاوکراوهى لە (ژیاوه) ژیان، دیارى لاوان، یادگارى لاوان، گەلاویژدا هیه. نوێکەرەوهیهکى شیعری کوردی و ناسناوی "فەرماورز" و لە ئینگلیزی و تورکی و فارسی و عەرەبیشدا بالادەست بووه.⁹⁶

بنکەى ژین

www.zheer.org

رەفیق چالاک

رەفیق کورپی توفیق کورپی مەحمود کورپی رەسوول و ناسناوی چالاکە و دایکیشی رەعنای ئەحەرەشى بەقالی بانەبییه، ١٩٢٣ لە گەرەکی (پیرمەسوور) ى شارى سلیمانى لە دایک بووه و نۆبەرەى خیزانەکەى بووه. بە مندالی چووه تە حوجرەکەى "شیخ حسین" ى بەرامبەر بە مالى خەلیل چاوهش. لەبەر گواستنهوهى وهزىفهى باوکى بۆ کۆیه، قوئاغى سەرەتایىی خویندنى لە کۆیه دەست پى کردووه و پۆلى یەکەم و دووهمى لهوى خویندووه. ١٩٣٤ چوونه تە (سەنگەسەر) و ئەمجا گەر او نه تەوه بۆ سلیمانى، بەو پىیه سەرەتایىی لە قوتابخانەى فهیسه ئىیه تەواو کردووه. پاشان لە (خانەى دیهاتىی مامۆستایان) ى بەغدا وەرگیراوه و ١٩٤١ تەواوى کردووه و بووه بە مامۆستا لە

⁹⁶ رۆژنامەى "ژیان"، یەکەم بەرگ (ژمارە ١-٨١)، ٢٠٠٢، ٣٢٢؛ کەمال رەئوف محەممەد، مێژووى رادیوى

کوردیى بەغدا ١٩٢٩-١٩٥٨، بەرگى بیکهەم- جزمى بیکهەم، ٦٣١-٦٣٣.

قوتابخانه‌کافی مه‌لکه‌ندی، خالی‌دییه و کانسیسکانی شاری سلیمانی. له ئابی ۱۹۴۲ به‌دواوه و له دووه جه‌نگی جیهانی‌دا، له‌ته‌که گۆران و په‌رمزی قه‌زان، له به‌شی کوردیی رادیوی پوژه‌لاتی نزیک له (یافا) کاری کردوه. ئەو ماوه‌یه ئەزموونیکی زۆری له بواری مۆسیقا و شانۆ و -به‌گشتی- هونه‌دا به‌ده‌ست‌هیناوه. ئابی ۱۹۴۵ گه‌راوه‌ته‌وه و ئەو مانگه یا ئەیلوول له به‌شی کوردیی رادیوی به‌غدا دامه‌زراوه، به‌لام پاش سێ پوژ له بیژهری لایراوه و پاش مانگی‌کیش له‌سه‌ر نووسینی (گۆرانیی نازادیی چین) له گو‌قاری "گه‌لاویژ"‌دا، که خه‌ریک بووه له‌سه‌ر ئەوه دابخه‌ری و له ژماره‌که ده‌رهینراوه، له رادیو ده‌رکراوه.

ئیدی هاتوه‌ته‌وه بو سلیمانی و ئەم

وه‌زیفانه‌ی دیوه: ۱۹۴۴/۱۱/۳-۱۹۴۵/۸/۳۱ موعه‌للیمی یه‌که‌می قوتابخانه‌ی سوورداش به‌مووچه‌ی ۶ دینار، ۱۹۴۵/۹/۳۰-۹/۱ موعه‌للیمی یه‌که‌می قه‌مچووه، ۱۹۴۵/۱۰/۱- ۱۹۴۶/۳/۱ موعه‌للیمی جه‌غه‌ران، ۱۹۴۶/۹/۱۵-۱۹۴۷/۸/۲۲ موعه‌للیمی قوتابخانه‌ی کانسیسکان، له ۱۹۴۷/۲/۲۵ هوه‌مووچه‌که‌ی کراوه‌ته ۸ دینار، پاشان مارتی ۱۹۴۷ وتاری پارتی دیموکراتی کوردی له ئاهه‌نگی نه‌ورۆزی (هۆلی شه‌عب)‌ی به‌غدادا خویندوه‌ته‌وه. له‌سه‌ر وتارخویندنه‌وه‌ی پوژنی ناشتنی دوو ئەفسه‌ره له‌سیداره‌دراوه‌که‌ی کۆماری مه‌هاباد (مسته‌فا خو‌شناو و محمه‌د قودسی) له گردی سه‌یوان، به‌فه‌رمانی وه‌زاری ژماره ۱۹۸۰۷‌ی پوژنی ۱۹۴۷/۸/۱۳ که به‌نووسراوی ژماره ۳۷۲۴‌ی ۱۹۴۷/۸/۲۳ مه‌عاریف پیی‌راگه‌یی‌ندراوه، له پوژنی ۱۹۴۷/۸/۲۳ به‌دواوه له وه‌زیفه‌ ده‌رکراوه. ۱۹۴۷/۹/۲۳ پاداشتیکی ۲۲ دیناری ده‌ره‌ق به‌خزمه‌تی پێشووی له لایه‌ن موته‌سه‌رپی سلیمانییه‌وه پی به‌خه‌شراوه. ۱۹۴۸ بووه‌ته‌وه به‌مامۆستا له شاری عیماره و دیسان ده‌رکراوه. وه‌ک پێشتر ئەندامی حیزبی (هیوا) بووه، به‌هه‌لوه‌شانه‌وه‌ی ئەو حیزبه، چووه‌ته‌ناو حیزبی (پزگاری). که (پارتی دیموکراتی کورد) له ۱۹۴۶‌دا دامه‌زراوه، بووه به‌ئەندامی. هاوینی ئەو ساڵه، بووه‌ته‌سه‌رۆکی ئەو لیژنه‌یه که بو قه‌لاچۆکردنی نه‌خوینده‌واری و

گەشەپېيدانى بزووتنەۋەى ھونەرى پېكھېنراۋە، خەلكىكى زۇرى پى فېرى خويندەۋە و نووسىن و حىساب بوۋە و بە باۋەرى كوردايەتى گۆشكراۋە. كە بومەلەرزەكەى پېنجوۋىن پوۋى داۋە، شانگەرى (لە پى نىشتماندا) و (گۆلى خويناۋى) ئامادەكردوۋە و بە ھاۋكارىي كۆمەلېك ھونەرمەندى دىكە پېشكەشى كرىوۋە، وتار و شىعەرىش لەو بۆنەيدا خويندراۋەتەۋە. داھاتى ئەو چالاكىيە بۆ لېقەوماۋانى ئەو شارە تەرخان بوۋە.

ئەيلوۋى ۱۹۴۶ ھەمان چالاكى براۋەتە شارى ھەولېر و دەنگى داۋەتەۋە. لەبەر وتارخويندەۋەى كاتى بەخاكسپاردنى دوو ئەفسەرەكەى كۆمارى مەھاباد لە گردى سەيوان، لە مامۇستايى دەرکراۋە و دوچارى راۋەدوونان و سەغەلتى كراۋە. ئەمجا بوۋە بە ئەندامى حىزبى شىوعىيى عىراق و سەرپەرشتيى دەرکردنى بلاۋكراۋەى دەستنوۋسى "دەنگى جووتياران"ى كرىوۋە. لەو ھەلومەرجەى گىرانى پېبەرانى حىزبەكەدا، بەرزبوۋەتەۋە و بوۋە بە كەسى يەكەمى ئەو حىزبە، تا لە شەۋى ۱۹/۲۰/۱۹۴۹دا گىراۋە و -مخابن- كە لە زىنداندا پوخواۋە، سالى ۱۹۵۰ بەردراۋە و بىكار ماۋەتەۋە. جەمالى مىرزا فەتاح و جەمالى مىرزا عەبدوللا بە ھانا يەۋە ھاتوون، تا ھەستاۋەتەۋە. ئەمجا ئەكرەم عىززەتى قوتابى لە پى "رەشىد نەجىب"ى مامىيەۋە كارى لە رادىۋى بەغدا بۆ دۆزىۋەتەۋە، بەو پىيە لە ۲۶/۶/۱۹۵۰اۋە تا ۲۹/۲/۱۹۵۵ لە بەشى كوردى رادىۋ بېژەر بوۋە، پىبەپى لەگەل دەستەى تەمسىلى رادىۋ كارى كرىوۋە و تىپىكى نوۋاندنى پىكەۋەناۋە و نىزىكەى دوۋسەد تەمسىلى رادىۋىيى پىشكەش كرىوۋە. ۲۳/۲/۱۹۵۳ دامەزىنراۋەتەۋە بە كاتب لە ديۋانى ۋەزارەتى كشت و كال بە موۋچەى ۱۰ دىنار و تا ۷/۹/۱۹۵۴ لىي ماۋەتەۋە. لە ۱۷/۷/۱۹۵۵اۋە گواستراۋەتەۋە بۆ بەرپوۋەبەرىتتى گشتىيى كشت و كال. ۲۳/۷/۱۹۵۵ مەئموورى مەخزەن بوۋە بە موۋچەى ۱۲ دىنار، ۳۰/۵/۱۹۵۶ بە ھەمان پلەۋە گواستراۋەتەۋە بۆ دائىرەى كشت و كالى بەكرەجۆ، موۋچەكەى لە ۱/۶/۱۹۵۶دا بوۋە بە ۱۷ و لە ۳۰/۵/۱۹۵۷دا بە ۱۸ و لە ۱/۶/۱۹۵۸دا بە ۱۹ دىنار. ئەمجا لە ۱/۱۰/۱۹۵۸اۋە بە فەرمانى ۋەزارىي ژمارە ۱۱۰۹۱ى ۲۸/۸/۱۹۵۸ و بەپىي ھەردوۋ ماددەى دوۋم و سىيەمى قانوۋنى سالى ۱۹۵۸ى پاككردنەۋەى دەزگاكانى حكومەت بۆ ماۋەى سى سالى لە ۋەزىفە دەرکراۋە. لە ۱۹۶۱دا بە كارگوزار (مۇستەخەم) لە ئىدارەى خوجىيى دامەزراۋە بە پۇژانەى ۷۵۰ فەلس و پاش ماۋەيەك بۆى كراۋە بە دىنارىك. ۹/۶/۱۹۶۳ گىراۋە، براۋەتە سەربازگەى سلىمانى و لە ۲۵/۷دا رەۋانەى بەندىخانەى سلىمانى كراۋە و پۇژى ۱۴/۱۰/۱۹۶۳ بە كەفالتى ۵۰۰ دىنار ئازادكراۋە. لە ۲۲/۶/۱۹۶۴دا دامەزراۋەتەۋە بە كاتب لە نەخۇشخانەى بەيتالىي سلىمانى و تا ۳۰/۹/۱۹۶۷ لەۋى بوۋە. سەرەتا موۋچەكەى ۱۹، لە ۲۲/۶/۱۹۶۵اۋە تا

۱۹۶۶/۳/۱۹ (۲۰) و له ۱۹۶۶/۳/۲۰ (۲۸) و ۱۹۶۷/۲/۲۷ (۲۹) دینار بووه. دوايي به فرمانی وزارتیه ژماره ۹۹۹۷ ی ۱۹۶۷/۹/۳۰ وزارتیه کشت وکال، گواستراوتهوه بۆ وزارتیه ناوهدانکردهوهی باکور به پلهی کاتب له دیوانی وزارت به موچهی ۲۹ دینار و به مالهوه چووته به غدا و پوژی ۱۹۶۷/۱۰/۱ دهست به کار بووه. ۳/۳۱ ی نهو ساله له قهلهمی نهینی بووه. ۱۹۶۷/۱۱/۶ بووه به یاریده دهری ملاحز تا ۱۹۶۸/۳/۳۱، له ۱۹۶۸/۱/۲۰ موچه کهی بووه به ۳۰ دینار. ۱۹۶۸/۴/۱ بووته تیین (ملاحظ) له بهرپوه به ریتهی گشتیهی ناوهدانکردهوهی باکور تا ۱۹۶۹/۱/۱۳. نهو پوژه چووته شاخ و پیوهندی به شوپشی نهیلوه وه کردوه و تا ۱۹۷۰ ماوته وه.

له بهر نهو بهرپوه به ریتهی گشتیهی ناوهدانکردهوهی باکور، پشت به ستوو به فرمانی وزارتیه ژماره ۶۰۳۴ ی ۱۹۶۸/۱۲/۳۰ وزارتیه کاروباری باکور، به چوونهوه سهر بریاری ژماره ۵۰۷ کویونهوهی پوژی ۱۹۶۸/۱۲/۲۵ ی نهنجومهنی سهر کردایه تیه شوپش و نووسراوی ژماره ۱۳۸۹۰ ی ۱۹۶۸/۱۲/۲۹ ی سهر وکایه تیه نهنجومهنی وهزیران، بۆ ماوهی دوو سال له وهزیره دهری کردوه. نهویش پوژی ۱۹۶۹/۱/۱۳ دهست به ردار بووه. نهو ماوهیهی دهره وه، بهرپرسی رادیوی شوپش بووه. پاش ریکه وتنی ۳/۱۱، له ۱۹۷۰/۹/۲۲ به پلهی تیین و موچهی ۴۰ دینار دهست به کار بووته وه له هه مان وزارت و چوار سال و پینچ مانگ و نو پوژی پیشووی به خزمهت بۆ حسیب کراوه.

۱۹۷۰/۱۲/۲۷ پلهی سهر تیین (رئیس ملاحظین) ی پی دراوه. ۱۹۷۱/۴/۳ موچه کهی بووته ۵۰ دینار. نهو دهمه ههشت سال و پینچ مانگ و یازده پوژی دهره وهی خزمهتی، له بهر هوی سیاسی، به خزمهت بۆ ژمیر دراوه. ۱۹۷۲/۹/۲ پله کهی بووته بهرپوه بهر به موچهی ۱۰۰ دینار. ۱۹۷۲/۱۲/۲ موفه تیش له دیوانی وزارت و راگه یانندی ناوه ندی وزارتیه بهرپوه بردوه. پوژی هه یینی ریکه وتی ۱۹۷۳/۱۰/۳ به نه خوشیهی دل له به غدا کۆچی دوا یی کردوه و تهرمه کهی له سهر وه سیتهی خو ی هیئرا وه ته وه بۆ سلیمانی و له (گردی سه یوان) نیژرا وه.

ره فیق چالاک، دوو ژنی بووه: له خاتوو "فاتمه ی محمه د ناغای قادر ناغای داوده" مندالی نه بووه، له خاتوو "ره مزیه ی نه حمه د علی" نه مانه ی بووه: چالاک- مارتی ۱۹۵۲، پروناک- نیسانی ۱۹۵۳، نازاد- نهیلووی ۱۹۵۴، شیرزاد- کانوونی دووه می ۱۹۵۶، به یان- شوباتی ۱۹۵۷.

ره‌فییق چالاک، ۱۹۳۵ بۆ یه‌که‌م جار چوو‌ته‌ سه‌ر شانۆ و ده‌وری خزمه‌تکارێکی دیوه. ۱۹۴۶ به‌شداری پیتاککردن بووه بۆ لیقه‌وماوانی بومه‌له‌رزه‌که‌ی پینجۆین به‌ ته‌مسیل و ئاهه‌نگی گۆرانی. ۱۹۴۷ وتاریکی توندی له‌ بۆنه‌ی جه‌ژنی نه‌روۆزی ناو هۆلی (شه‌عب) دا خویندوو‌ته‌وه‌ و شانۆییی (گۆلی خویناوی) ی پیشکesh کردوو. سالی ۱۹۵۰ تیبییکی نواندنی پیک‌هیناوه‌ و ژماره‌یه‌کی زۆر شانۆنامه‌ی له‌ رادیوی کوردی پیشکesh کردوو. ۱۹۵۷/۶/۱۹ (کۆمه‌له‌ی هونه‌ره‌ جوانه‌کانی کورد) ی له‌گه‌ل چه‌ند هاو‌پیه‌کی، به‌ هاو‌کاری س‌ه‌عید قه‌زازی وه‌زیری ناو‌خۆ، دامه‌زاندوو‌ه‌ و به‌ یه‌که‌م سه‌رۆکی هه‌لبژێردراوه‌. به‌رپوه‌به‌ر و سه‌رۆکی نووسینی پوژنامه‌ی "بروا" بووه، که ژماره‌ ۱ی ۱۹۶۰/۷/۲ و ژماره‌ ۹۵ی ۱۹۶۳/۱/۲۵ له‌ سلیمانی ده‌رچوو. سالی ۱۹۶۷-۱۹۶۸ به‌رپرسی "برای" ی به‌شی کوردی پوژنامه‌ی "التاخي" بووه، که پارتی دیموکراتی کوردستان له‌ به‌غدا ده‌ری کردوو. ۱۹۷۲ به‌ سه‌رۆکی لقی به‌غدا (کۆمه‌له‌ی هونه‌ر و وێژه‌ی کوردی) هه‌لبژێردراوه‌.

ره‌فییق چالاک، نووسینی له‌ (گه‌لاوێژ، ده‌نگی گیتی تازە، هه‌تاو، په‌یام، ژین، پروا، برای، بریه‌تی) دا بلاو کردوو‌ته‌وه‌. به‌ ناوی "رابه‌ر" وه‌ له‌ گو‌فاری "په‌یام" دا نووسیه‌یه‌ وه‌ که‌ په‌خشانه‌ووسییکی توانا بووه، ئاوازدانه‌ر و گو‌رانیبیژ و شانۆکارێکی بلیمه‌تیش بووه. عه‌ره‌بی و فارسی و تورکیشی زانیون و ئاوازی بۆ ۱۲ سه‌روود و ۲۱ گۆرانی داناوه‌. وێرای (پیسکه‌ی ته‌رپیر)، ئەم به‌ره‌مه‌ له‌ چاپ‌ه‌راوانه‌یشی هه‌ن: ۱) کارێکی به‌که‌ک، چاپخانه‌ی المعارف- به‌غدا، ۱۹۵۲، ۲) هینزی تاریکی یان تاوانی دل‌داری، تۆلستوی، ۱۹۵۵، ۳) دارستانه‌کانمان، چاپخانه‌ی المعارف- به‌غدا، ۱۹۵۷.^{۹۷}

ره‌فییق حیلمی

ره‌فییق کوپی س‌ال‌ح که‌رکووکی کوپی م‌ار‌ف ئا‌غ‌ای عه‌زیز ئا‌غ‌ای باب‌ه‌کر ئا‌غ‌ای مه‌لا وه‌یسی‌یه‌، سالی ۱۸۹۸ له‌ شاری که‌رکووک له‌ دایک‌بووه‌. ۱۹۰۹ قوتابخانه‌ی روشدییه‌ی مولکیی سه‌ره‌تاییی له‌ کفری، ئەم‌جا روشدییه‌ی عه‌سکه‌ریی تا پۆلی سیه‌ه‌م له‌ سلیمانی و دوو پۆله‌که‌ی تری ئە‌عدادیی عه‌سکه‌ریی له‌ به‌غدا و دواییش دوا پۆلی ئە‌عدادیی مولکیی

⁹⁷ جمال بابان، اعلام کرد العراق، ص ۲۲۳؛ که‌مال ره‌ئووف محه‌مه‌د، میژووی رادیوی کوردی به‌غدا ۱۹۳۹-۱۹۵۸، به‌رگی بی‌که‌ه‌م- جزمی بی‌که‌ه‌م، ل ۶۳۴-۶۴۱؛ ده‌فته‌ری خزمه‌تی وه‌زیه‌ی ره‌فییق چالاک، که‌ له‌ (بنکه‌ی ژین) پارێزراوه‌.

سالی ۱۹۱۴ هه‌ر له سلیمانی ته‌واوکردوو. پازده سالان بووه که شیعری تورکی له پوژنامه‌ی "حوادث" و گوڤاره‌کانی "کوکب معارف" و "تجدد" ی عورفی به‌گی دیاربه‌کری دا له که‌رکوک بلاوکردوو ته‌وه. پاشان چوو ته‌هسته‌موول، قوتابخانه‌ی ئەندازی به‌رز (هه‌نده‌سه‌ی عالی) ی بریوه. له‌وی بووه به ئەندامی (جه‌معیه‌تی هیڤیی ته‌له‌به‌ی کورد). دوا‌ی هاتنه‌وه، کراوه به ماموستای زمانی فه‌ره‌نسه‌یی و وه‌کیلی به‌ریوه‌به‌ری قوتابخانه‌ی (ئه‌عدادی مولکی) له سلیمانی. ده‌ورانی یه‌که‌م حکومه‌تی

کوردستان، متمان‌ه‌پیکراوی شیخ مه‌حمود و ماموستای پریازیات بووه له قوتابخانه‌ی (ئه‌عدادی). پاش گه‌شتیکی له‌گه‌ل کاپتن "بی‌ل" وه‌ک وه‌رگیر بو‌ره‌واندن، له‌وی گیراوه و په‌وانه‌ی کۆیه کراوه. دوا‌ی شه‌ری ده‌ریه‌ندی بازیان به‌ریبووه، گه‌راوه‌ته‌وه بو‌ سلیمانی و دووکانی عه‌تاریی داناوه، به‌لام له‌تاو میجر سون، چوو ته‌ به‌غدا و دیسان گه‌راوه‌ته‌وه. له‌گه‌ل مه‌حمود جه‌وده‌ت، ماجید مسته‌فا و چه‌ند یه‌سیکی دیکه (کۆمه‌لی سه‌ره‌خویی کوردستان) ی پیکه‌هیناوه. ۱۹۲۱/۳/۱۶ بووه به ماموستای پریازیات و زمانی تورکی له قوتابخانه‌ی زه‌فه‌ر (ظفر) له که‌رکوک. ئەو کاته زور شیعر و وتاری له پوژنامه‌ی "نه‌جمه" دا بلاوکردوو ته‌وه. که ۱۹۲۱/۸/۲۱ بریاری گواستراوه‌ی بو‌ سلیمانی دراوه، نه‌چوو، بو‌یه ۸/۲۲ له وه‌زیفه‌ ده‌رکراوه.

دوا‌ی ۲۱ پوژ، کراوه به ماموستا له قوتابخانه‌ی (نمونه‌ی سه‌عه‌ده‌ت) له سلیمانی. ۱۹۲۲/۷/۲۱، له هه‌لبێژاردنی‌کدا بووه به ئەندامیکی هه‌یه‌تی ئیداره‌ی (جه‌معیه‌تی کوردستان) و تا ژماره (۶) ی ۱۹۲۲/۹/۱۸ به‌پرسی به‌شی تورکی "بانگی کوردستان" بووه. له دووم حکومه‌تی کوردستان دا، بووه به به‌ریوه‌به‌ری باره‌گای تایبه‌تی حوکمدار و راویژکاری ره‌ئییسی مه‌عاریف. پاشان کراوه به به‌ریوه‌به‌ری (موله‌قی ئه‌عدادی). شوباتی ۱۹۲۳ ئەندامیکی ئەو وه‌فده بووه که شیخ به‌ناری کوردستانی جنووبی‌یه‌وه ناروو‌یه بو‌ نه‌نقه‌ره بو‌ سه‌لمانندی موختارییه‌تی ئیداره‌ی کورد.

۱۹۲۴ پۇمانى لە توركييه وە رەگيپر دراوى (پۇستەم) و شيعرە توركيه كانىيى بە ناوى (شعرلرم) ەو داوۋەتە چاپخانە لە بەغدا. بۇيان تى چاندوۋە، دوورخراوۋەتەو ەو بۇ دىيى (المجر الكيبرى) خوار شارى عيمارە. دوو سالى بە بەرپوۋەبەرى لى ماوۋەتەو ەو ئەو دوو كىتئەبەيشى دەستيان بەسەردا گىراوۋە. داوى گواستراوۋەتەو ەو بۇ ەولپىر. ۱۹۲۸ ەوئى مامۇستاي سانەوى بوو، كراوۋە بە دوو ەم سەرۋكى (كۆمەلى پىشتىوانى كوردان). ەمان سال براوۋە بۇ سانەوى كەركوك. ەو ەو ەو ەو مامۇستاي رىيازىيات و ئەندازە و فىزىيا بوو ە لە بەسرە و ناسرىيە تا ۱۹۳۴ كە بەھۇى مەمەد ەلى مستەفاى كاربەدەستىكى مەعارىفەو ەو ەيئراوۋەتەو ەو بۇ ناوۋەندىيى سلىمانى. لە پاپەرىنى ۶ ەئەيلوۋى ۱۹۳۰ دا لەگەل كۆمەلىك ناوۋەندىيى شارددا گىراوۋە، داوى چەند مانگىك بەردراوۋە. ئەو ەندەي نەبەردوۋە ەلئەراوۋە بۇ ەولپىر.

۱۹۳۲ دوورخراوۋەتەو ەو بۇ ناسرىيە و ۱۹۳۳ بۇ مووسل. ناحەزەكانى، لەبەر چالاكىي كوردايەتتىي، سالى ۱۹۳۴ ەوئى ژەھر خوار دوويان كردوۋە. ەمان سال براوۋەتەو ەو بۇ سلىمانى. زۇرى پىئەچوۋە دوورخراوۋەتەو ەو بۇ ناسرىيە. ەاوينى ۱۹۳۶ گواستراوۋەتەو ەو بۇ كەركوك و كراوۋە بە بەرپوۋەبەرى قوتابخانەي نامادەيى. ۱۹۳۸ براوۋەتە بەغدا. ۱۹۳۹، بە داوى سەرانى كۆمەلى (داركەر)، بوو بە سەرۋكى بالاي كۆمەلەكە و ناوى گۆرپوۋە بە (هيو) كە تا ۱۹۴۵ بىرى كردوۋە. ۱۹۴۰ موفەتتىشىكى دەستەي پىشكنىنى مەعارىفى ناوچەي باكور بوو. ۱۹۴۲ دووبارە گواستراوۋەتەو ەو بۇ سلىمانى، داوى بەعقوۋە و كراوۋە بە بەرپوۋەبەرى مەعارىف. مايىسى ۱۹۴۴ موفەتتىشىكى (سەرۋكايەتتىي تەفتىش) بەرپوۋەبەرىتتىي گىشتىي مەعارىف بوو. پاشان دوورخراوۋەتەو ەو بۇ ەمارە و ەيئراوۋەتەو ەو بۇ كەركوك. ئەم جارەيش ەر براوۋەتەو ەو بۇ بەسرە تا ۱۹۵۸، كە ئىتر ەاتوۋەتەو ەو بۇ بەغدا. پىشتەر ماوۋەيەك بەرپوۋەبەرى (أمانة العاصمة) بەغدا بوو. سەردەمى كۆمارى، كراوۋە بە پاشكۆي رۇشنىرىيى بالوئىزخانەي عراق لە توركييا تا ۱۹۵۹ و گەپراوۋەتەو ەو. پوژى ۱۹۶۰/۸/۴ بە خوئىن پىزنى مىشك كۆچى داويىيى كردوۋە، تەرمەكەي ەيئراوۋەتەو ەو لە (گردى سەيوان) نىئراوۋە.

پەفلىق حىلمى، ئەندامىكى دامەزىنى ئەم كۆمەلانە بوو: كۆمەلەي بلاوكردەنەو ەو ەو رەگيپران و دانان (جمعية النشر والترجمة والتأليف) و كۆمەلەي ئەھىشتىنى ناوارەيى (جمعية مكافحة التشرد) و كۆمەلەي كۆمەكى زستان (جمعية معونة الشتاء) و (كارەساتى لافا) ۳. بەرھەمى چاپكراوى، جگە لە وتارى ناو گۆفار و پوژنامەي ەك (بانگى كوردستان، پوژى كوردستان، ئومىدى ئىستىقلال، ژيان، ژىن، گەلاوئىژ، بلىسە، ەيو، پىشكەوتن - التقدم)، ئەمانەن: ۱. جوكرافىاي پوئى چوارەم (لە ەرەبىيەو ەو بۇ كوردى)، ۲. عىلمى ژمارە، ۳.

خولاصه‌ی مه‌سنه‌لی كورد، مووصل، ۱۹۳۴ (له فەرهنسییه‌وه بۆ كوردی)، ۴. ضیاء گوك آلپ بگ، نامیلکه‌ی كۆمه‌لایه‌تی، مووصل، ۱۹۳۴ (له توركیییه‌وه بۆ كوردی)، ۵. الاكراد منذ فجر التاريخ الى سنة ۱۹۲۰، موصل، ۱۹۳۴، ۶. كورد مسئله‌سی صفحاتندن، وطن مطبعه‌سندن، ۱۹۳۵ (به توركی)، ۷. شعر و ادبیاتی كوردی، ب ۱، چاپخانه‌ی التفیض- بغداد، ۱۹۴۱؛ ب ۲، چاپخانه‌ی الشباب- بغداد، ۱۹۵۶، ۸. لوسی پول مارگریت، دراسة فی الشعر الكردي (له فەرهنسییه‌وه بۆ عه‌ره‌بی)، بغداد، ۱۹۳۹، ۹. یادداشت، ب ۱-۴، بغداد، ۱۹۵۶، ب ۵، بغداد، ۱۹۵۷، ب ۶، بغداد، ۱۹۵۸، به‌شی سیه‌م، به‌غدا، ۱۹۹۲ (شه‌ش به‌رگی هه‌وه‌ل سالی ۱۹۸۸ بۆ دووهم جار له دوو به‌رگدا له هه‌ولیر چاپ کرانه‌وه)، ۱۰. پاش تموز، چاپخانه‌ی الراي العام- بغداد، ۱۹۶۰ (شيعر)^{۹۸}.

په‌مزی قه‌زاز

په‌مزی كورپی محیدین و له بنه‌ماله‌ی ناسراوی قه‌زازه، ۱۹۱۷ له گه‌په‌کی (قه‌زازه‌كان) ی شاری سلیمانی له‌دايك‌بووه. باوكی خۆیی نه‌دیوه، چونكه ئه‌فسه‌ری سپای عوسمانی و به‌شداری یه‌كه‌م جه‌نگی جیهانی بووه و نه‌گه‌پراوه‌ته‌وه، له‌به‌ر ئه‌وه‌ دايكی و توفیق قه‌زازی خالی په‌ره‌وه‌رده‌یان كردووه. قۆناعی سه‌ره‌تاییی له‌وی خۆیندوووه و ۱۹۳۶ له‌خانه‌ی دیه‌اتی مامۆستایانی به‌غدا وه‌رگه‌پراوه. كه‌ ته‌واوی كردووه، بووه به‌ مامۆستا له‌ دیی (عه‌سكه‌ری)

ئه‌وسا سه‌ر به‌ لیوای كه‌ركوك. له‌ سالانی چله‌وه‌ كه‌وتووته‌ خولیا‌ی سیاسه‌ت و حیزبایه‌تی و بووه‌ته‌ ئه‌ندامی حیزبی (هیوا). حكومه‌ت له‌ ماوه‌یه‌دا ده‌ستگیری كردووه و دووری خستووته‌وه‌ بۆ شاری (مونته‌فيك) له‌ باشووری عیراق. كه‌ گه‌پراوه‌ته‌وه‌ بۆ سلیمانی،

⁹⁸ رۆژنامه‌كانی سه‌رده‌می حوكمی شیخ مه‌حمود، ناماده‌کردنی په‌فيق سالح و سديق سالح، سلیمانی، ۲۰۰۳، ۱۲-۱۳.

دهستی کردوو به کاری نازادی وهك بهلیندهریتی. سهروبهندی دووم جهنگی جیهانی لهتهك رهفیق چالاک و گۆران له بهشی کوردیی رادیوی پۆژههلاتی نزیکي له (یافا) کاری کردوو. ۱۹۴۵ که گهراوتهوه بۆ ولات، یهکهم مهکینهی سینهمای هیئاوته سلیمانی، فلیمی بیانیی پئی لداوه. پاشان بووه به ئەندامی (پارتی دیموکراتی کوردستان). ۱۹۵۸ به داوای حیزب به مالهوه چوووته بهغدا و کراوه به بهرپرسی ریکخراوی مامۆستایان و فهرامانبهرانی سهر به حیزب. بهرنامهی (باخچهی مندالان)یشی له رادیوی کوردیی بهغدا پیشکەش کردوو. ۱۹۶۶ دهمزگای ئاسایشی حکوومهت گرتوووه و ماوهی نو مانگ بهندکراوه، بهبئی ئەوهی هیچ نهینییهک بدرکینن. که نازادکراوه، پووی کردوووته شاخ و پیوهندی به شوپرسی ئەیلوولهوه کردوو. ئیدی خهریکی سهرههشتیی خویندی قوتابخانهکانی شوپرش بووه له ناوچهکانی سلیمانی و کهرکوک. پاشا راگهیانندی بهیاننامهی ۱۱/۳/۱۹۷۰، گهراوتهوه بۆ شار و ۱۹۷۱ ماوهیهک سهرههشتیی پۆژنامهی (پاشکۆی گوڤاری "برایهتی")ی کردوو، که ژماره‌ی یهکهمی ۴/۲۳ و ژماره ۱۲ ی ۸/۲۹ له سلیمانی بلاوووتهوه. پاشتر به داوای مهکتبهی سیاسی براوتهوه بۆ بهغدا و له راگهیانندی حیزبدا کاری کردوو، تا له ئەیلوولی ۱۹۷۳دا به جهلتی میشک لهوی کۆچی دواویی کردوو.

په‌مزی قه‌زان، چوار کور (نه‌وزاد، شیرزاد، فه‌هاد، نازاد) و دوو کچ (شه‌ونم، شیرین)ی له پاش خوی به‌جئ‌هیشتوو. ئەندامی (یه‌کیتی نووسه‌رانی کورد) بووه و وتار و نووسینی له پۆژنامه و گوڤاره‌کانی پۆژگاری خویدا (گه‌لاویژ، برایه‌تی) هه‌یه و ئەم به‌ره‌مه بلاوکراوانه‌یشی هه‌ن: ۱. پاستی و نازایی، چاپخانه‌ی سلمان الأعظمی - به‌غدا، ۱۹۶۷، ۲. گورنه‌ته‌له، چاپخانه‌ی سلمان الأعظمی - به‌غدا، ۱۹۶۷، ۳. داستانی دوو پاله‌وانه‌که، چاپخانه‌ی الجاحظ - به‌غدا، ۱۹۶۸، ۴. بزوتنه‌وه‌ی سیاسی و پۆشنییری کورد، چاپخانه‌ی ژین - سلیمانی، ۱۹۷۱.^{۹۹}

په‌مزی مه‌عرووف، په‌مزی وه‌هبی، م. په‌مزی

محهمه‌د په‌مزی کورپی مه‌عرووف وه‌هبیی قازی کورپی مه‌لا په‌سوول کورپی مه‌لا سه‌بیید ئەحمه‌د کورپی مه‌لا سلیمانه، له دایکه‌وه کچه‌زای مه‌لا ئەمیني موفتی نه‌وه‌ی موفتی چاوماری به‌ناوبانگه، ۱۹۰۲ له سلیمانی له‌دایک‌بووه. به مندالی خراوته بهر خویندن له حوجره‌ی مه‌لا سه‌عید زلزله‌یی، قورئانی پیروزی خه‌تم کردوو و سمایلنامه، گولستان،

⁹⁹ جمال بابان، اعلام کرد العراق، ص ۳۰۷؛ لاپه‌په‌یه‌کی ژياننامه‌که‌ی، ئاماده‌کراوی به‌پۆژ نازادی کورپی.

بوستانی سەعدى و دىوانى حافزى
خويندووه. پاشان خراوته قوتابخانهى
پوشدییى عەسكەرى و هیندەى نەبردووه
گواستراوتهوه بۆ قوتابخانهى ئەعدادى
مولكى. لەبەر ئەوهى زىرەك و پەروەشت جوان و
یەكەم بووه، ناسناوى (پەرمى)ى دراوتهى. لە
پۆلى چوارەمەوه نراوتهوه بەر خويندنى دىنى
تا ۱۹۱۸. دەستى لە خويندن هەلگرتووه،
چونكە كاسبكارى مال بووه و لەگەڵ حاجى
پەشىدى وەسمان چاوەش كاسبى كردووه.
دواى بووته لایەنگرى شىخ مەحمود و
چەكى بۆ هەلگرتووه. ۱۹۲۷ بە كاتى داراى
(تەحسىلدار) دامەزراوه لە هەلەبجە. پاش

چەند سالىك، وەزىفەكەى گواستراوتهوه بۆ قەزاكانى ئەلبووكەمال، حەدىثە، قائىمى لىواى
پومادى، بەسەر، زوبىر، عىمارە، مووسل، بەغدا، كەربەلا، نەجەف، بەعقوبە، خانەقەين،
كەركوك، ئامىدى، دەوك. ۱۹۴۰ مودىرى مال بووه لە هەولێر، ۱۹۴۵ مودەقىقى وارىدات لە
سلىمانى، پاشان بەرپۆهەبەرى ئاو و كارەبا لە شارەوانى. ۱۹۵۵ لە سەردەمى مۆتەسەرىفىتى
عومەر عەلىدا خانەنشەين كراوه. ۱۹۶۱/۵/۱ بۆ دووهم جار خانەنشەين بووه.

پەرمى، كاتىك لە وەزىفەيشدا بووه، كارى سەرىپىيى كردووه و مولكانەى تووتنى
مولكەكانى خۆى هەبووه لە دى (سىرى) بابە شىخ)ى ناوچەى شارباژێر. تشرىنى
دووهمى ۱۹۵۸ يەكێك بووه لەوانە كە بىرخەرە وەىهەكيان داووتە حكومەت بۆ دامەزراندنى
(رابطة الكتاب والادباء الأكراد) و قوبوولنەكراوه. پاشتر بووته ئەندامى (يەكئىتى
نوسەرانى كورد).

پەرمى، عەربى و توركى و فارسى زانىون. بىخود و پىرەمىرد لە شىعەردا كارىكى
زۆريان تى كردووه. دىوانى شىعەرىشى لە چاپ دراوه. پىشتەر نەخوشى كوك (قورحە)ى
گەدەى هەبووه و لە دوا سالى تەمەنىدا تووشى شىرپەنجەى قورگ هاتووه و
نەشتەرگەرى لە نەخوشخانەى (پاهىبات)ى بەغدا بۆ كراوه. هەر شەش مانگىك وا
ماووتەوه، جەلنەيش لى داوه و پۆزى ۱۹۷۶/۷/۱۸ كۆچى دواىى كردووه.

پهزمزی، دوو ژنی هیئاوه؛ له یهکه میان "خانمی نهحمه دهگی بابان"، هه
 "عومه ر"ی بۆ ماوه تهوه، له دووهم "عهتییهی محمه دهه بدور په حمان سابوونجی"،
 (جهمال، کهمال، شههاب، فهوزی) ۱۰۰.

په نهجه پۆن

نه ناسرایه وه.

په نگه ریژانی

ناوی مهلا محمه ده شریف کورپی مهلا عوسمان
 کورپی مهلا عه بدولکه ریمی په نگه ریژانییه، ۱۹۲۵ له
 ههولیر له دایک بووه. سه ره تا لای بابی دهستی داوه ته
 خویندن له دئی (یهدی قزله). که بابی له ۱۹۳۴ دا
 مردووه، به ماله وه هاتوونه ههولیر. له ویی دریزه ی به
 خویندنێ مرگه وت داوه و لای مهلا سالحی کۆزه پانکه
 گهیش تووه ته پلهی مهلا یه تی، به لام ئیجازه ی
 وه نه گرتووه. له ۱۹۴۲ به داوه بووه به شیوعی.
 ۱۹۴۹ گیراوه و چه ند سالیک به ندکراوه. سالانی
 په نجای سه دهی پابوردوو خیزانی پیک هیئاوه و تاسه ر
 ژیانیکی هه ژارانهی گوزه راندووه. کاری وه کاتیبی
 لای بازگانانی ههولیر و دوو کانداری و بهرگ تیگری
 کتیب و وهرگییری له رادیوی کوردیی به غدا (۱۹۶۸-
 ۱۹۶۹) و کریکاری کردووه. دوا جار ۱/۱۰/۱۹۷۴ به
 فه رمانبه ر له چاپخانه ی شاره وانیی ههولیر
 دامه زراوه. ئیوارهی ۲۸/۴/۱۹۷۶ به جه لته ی دل
 کۆچی دوا ییی کردووه.

¹⁰⁰ دیوانی پهزمزی مهلا مارف، کۆکردنه وه و ئاماده کردنی کمال پهزمزی، سلیمانی، ۱۹۹۹، ل ۳۱، ۳۲.

۳۳، ۳۵، ۳۶؛ هیندی زانیاری پۆزی ۲۳/۸/۲۰۱۶ ی به ریژ شههاب پهزمزی مهلا مارف.

۱۹۳۹/۵/۱ بوووتە بەرپۆتەبەرى قوتابخانەى سەرەتايىي شەقلاوۋە. ۋەزىفەكەى گۆردراوۋە بۆ كارگىچى و ۱۹۴۴/۳/۴ بووۋە بەرپۆتەبەرى ناحىيەى ھۆرۇن شىخان. ۱۹۵۴/۱۰/۲۸ بوووتەتوۋە بە مامۇستا لە قوتابخانەى خالىدىيەى ھەولپۇر، ئەمجا بەرپۆتەبەرى قوتابخانەى سەرەتايىي قادىرىيە لە كۆيە، پايزى ۱۹۵۸ قوتابخانەى سەرەتايىي ناحىيەى تەقتەق، ديسان كۆيە، بەرپۆتەبەرى قوتابخانەى سەرەتايىي قەندىلى ئىواران. ۱۹۵۶/۴/۲۴ گواستراوۋەتوۋە بۆ قوتابخانەى گوندى (ماجىداوا) لە دەشتى دزەبىيان. ۱۹۶۳ بەر ھەلمەتى گرتن كەوتوۋە و لە بەندىخانە دوچارى نەخۇشىي شەكرە و دل بووۋە. ۱۹۵۸-۱۹۶۷ لە كۆيە دانىشتوۋە و بەرپۆتەبەرى قوتابخانەى سەرەتايىي باواجى و پاشان ئەمىنى كتيپخانەى گشتىي كۆيە بووۋە. پۇژى ۱۹۶۷/۷/۹ كۆچى دوايىي كردوۋە.

زەكى ھەنارى، جگە لەوۋە كە زمانەكانى عەرەبى، ئىنگلىزى و فارسىي زانىون. خىزاندار بووۋە، شەش كوپ و سى كچى لە پاش بەجى ماوۋە. شىعيرىشى نووسيوۋە و لە "گەلاويز" و "ھەتاو" دا لىي بلاوكردوۋەتەوۋە. ئەم بەرھەمانەيشى لە چاپ دراون: ۱. دواپۇژەكانى دەئاكى زۇردار، چاپخانەى المعارف- بەغدا، ۱۹۶۰ (دكتور فەخرى دەبباجى خەلكى مووسل كردوۋىيە بە عەرەبى)، ۲. گولستانى سەعدى، چاپخانەى سلمان الأعظمى- بەغدا، ۱۹۶۸ (لە فارسىيەوۋە ھەرى كىراوۋە)، ۳. لە پىناۋى ئەویندا (شانۇنامە)، چاپخانەى راپەرپىن- سلىمانى، ۱۹۷۴، ۴. چەند چىرۆك و شىعيرىك بۆ مندالان، ۵. بووكى نەروۋزى خۇشناو، ۶. فەرھەنگىكى ئىنگلىزى- كوردىي بە دەستنووسى ماوۋەتەوۋە.^{۱۰۲}

www.zheen.org

زەلىل

ئەناسرايەوۋە، ئەوۋەندە ھەيە زانراوۋە شىعيرى لە ھەولپۇرەوۋە ناردوۋە. محەمەدەلى مەدھۇش لە دەفتەرىكى بىرەوۋەرىيە نووسراوۋەكانى سالى ۱۹۹۳ى خۇيدا، وتوۋىيە "زەلىل" ناسناۋى مەلا ئەحمەدى مەلا عەلىي باپىرمە لە داىكەوۋە.

¹⁰² عەبدولخالق عەلئەدەين، كۆيە .. ناودارانى، چاپخانەى منارە- ھەولپۇر، ۲۹۱-۲۹۴؛ كەرىم شازە، زەكى ھەنارى ۱۹۰۹-۱۹۶۷، ئىنسكلۇپىدىيەى ھەولپۇر، بەرگى ۸، ۲۳۳۱؛ كەمال مستەفا مەعرف، لە شىعەرە بلاوۋەنەكراوۋەكانى زەكى ئەحمەد ھەنارى، پۇژنامەى "ھاوكارى"، بەغدا، ژمارەى پۇژى ۱۹۷۸/۱۲/۱۱، ل ۶؛ لاپەرھەكى ژياننامەكەى، ئامادەكراۋى بئەمالەكەى.

زېږون

عبداللہ کورې محمدهد کورې مهلا
په سوولې پشدریبه، ۱۸۷۵ له سلیمانی
هاتووه ته دنیاوه. به حوت سالی خراوه ته
بهر خویندن له حوجره ی مهلا سه عید و
خواجه نه فندی، قورئان و ناگهان و
گولستانی خویندوه. به دم قورئان-
خویندنه وه، دهستی به (نصاب الصبیان)
کردوه و بووه ته فقې. لای خواجه
نه فندی فیری فارسی بووه. پاشان چووه ته
بانه و مریوان و موکریان. به سهر په واندردا-
گه پراوه ته وه بو ه ولیر، که رکوک و
سلیمانی، له مزگه وتی (بن ته به ق) دهرسی
عرووز و قافیبه و حساب و نه ندازه ی لای

عیرفان نه فندی خویندوه، بووه به موسته عیدیکې باش و پاش پازده سال خویندن
پله یه کی به رزی به ده ست هیناوه. **بنکه ی زین**

زېږون سالی ۱۹۰۱ چووه ته نهسته موول، چوار سالی لی ماوه ته وه. دواپی هاتووه ته وه
بو سلیمانی. پوژی ۱۳۲۴/۳/۱ ی پومی (۱۹۰۸) بووه به ماموستای قوتابخانه ی روشدیبه ی
عهسکه رپی سلیمانی به موچه ی ۴۰۰ غروش. له وی دواپی کردوه تا قوتابخانه کانی
روشدیبه له مارتی ۱۳۳۰ ی پومی (۱۹۱۴)، به هو ی هه لایسانی یه که م جهنگی جیهانیبه وه،
داخراون. نه وسا قوتابخانه ی ناوبراو خراوه ته سهر دائیره ی مه عاریفی عمومی و ناو نراوه
(ته شویقیبه)، نه ویش به موچه ی ۵۰۰ غروش کراوه به وه کیلی موعه للیمی یه که م (باش-
موعه للیم - به پړیوه بهر) و تا هاتنی ئینگلیز له ۱۹۱۸ د، له وه زیفه یه دا ماوه ته وه.

کانوونی یه که می ۱۹۱۸ بووه به باشکاتیبه ته حریرات به موچه ی ۱۶۰ روپیبه.
زېږون هاوکار و لایه نگری شیخ مه حمودی حه فید بووه. دواپی شپری دهریبه ندی بازبان،
له گه ل مال و منداله که ی ئاواره بووه و هه لاتووه، تا له ۱۹۲۱/۲/۱۹ د به موچه ی ۱۱۰
روپیبه کراوه به ماموستای قوتابخانه ی (نموننه ی سه عاده ت). ۱۹۲۲/۲/۲۲ موچه که ی

بووه به ۱۲۰ پرووپیه تا چۆلكرانى سليمانى له ۱۹۲۲/۹/۵ دا له لايهن ئينگليزهوه. له دووهم حكومهتى كوردستاندا، بووه به مامۆستاي قوتابخانهى (ئهعداى مهحمودى). مارتى ۱۹۲۵ دووباره بووه به موعهليليمى يهكهمى قوتابخانهى دووهمى سليمانى به مووچهى ۱۳۰ پرووپيه تا ۱۹۲۵/۹/۲۱. پاشان به موعهليليمى يهكهم براوته قوتابخانهى يهكهمى سليمانى به مووچهى ۱۳۰ پرووپيه. ئههجا مووچهكهى، له بهر كه مكردهوهى گشتى مووچه، كراوه به ۱۲۰ پرووپيه. تا تشرىنى يهكهمى ۱۹۳۰ له قوتابخانهى دووهمى سليمانى ماوهتهوه. لهو ميژووهدا گواستراوتهوه بۆ قوتابخانهى بهرزنج به مووچهى ۱۲۰ پرووپيه و پريزلينانى ۱۰ پرووپيه و لهوئى دهوامى كردوه.

زيهور، ئهندامى (كۆمهلى بژارى زمانى كوردى ۱۹۲۵-۱۹۲۶)ى سهر به دائيرهى مهعاريفى سليمانى و ئهندامى (جهمعيهتى زانستى كوردان) و مامۆستاي قوتابخانهكهى بووه. وهك مامۆستايش گهليك شوينى سليمانى - به قهزا و ناحيهوه - گهراوه. پوژى ۱۰/۱/۱۹۳۷ خانه نشين كراوه و خزمهتى سهردهمى حوكمى عوسمانى و عيراقى (۳۱۷) مانگ بووه و ۳،۸۳۲ دينارى خانه نشينى بۆ پر دراوتهوه. پوژى ۱۰/۱۱/۱۹۴۸ يش كوچى دوايى كردوه و له گردى سهيوان به خاك سپير دراوه.

به رهه مهكانى: ۱. ژيانى پيغه مبه ران (قصص الانبياء) به كوردى، چاپخانهى بهله ديبه، سليمانى، ۱۹۲۵، ۲. دهسته گولى لوان، چاپخانهى ژيان، سليمانى، ۱۹۳۹، ۳. چيروكى خيوى ناو مزگهوت و سوڤى كهريمى چه رچى، (مولته زيمى چاپخانهى بهله ديبه مهحمود ئهحمده له چاپى داوه)، چاپخانهى بهله ديبه، سليمانى، ۱۹۴۶، ۴. سوزى نيشتمان يا بهشى يهكهمى ديوانى زيهور، (كتيبخانهى گهلاويژ له چاپى داوه)، چاپخانهى مهعاريف، بهغدا، ۱۹۵۷، ۵. گهنجينهى مهردان و ياداشتى پوژانى دهر به دهرى، ئاماده كردنى محمدهدى مهلا كهريم، چاپخانهى شركة مطبعة الأديب البغدادي، بهغدا، ۱۹۸۵ (به يارمهتتى ئه مينداريتتى پوژنىرى و لاوانى ههولير له چاپ دراوه)، ۶. داستان سوزناك كريلاء، (فارسييه و حوسه ينييهى سهييد كهكيم له سليمانى له چاپى داوه)، سليمانى، ۱۹۹۸، ۷. چيروكى حكومه تيكى خيالى و ههركيپرانى به شيكى كتيبى (من عمان الى العمادية) عهلى سهيدو گوڤرانى، دهزگاي خاك، سليمانى، ۱۹۹۹ (بنكهى ئهدهيى گهلاويژيش له چاپى داوتهوه)، ۸. ديوانى زيهور، (له بلاو كراوه كانى به پووه به رايه تيبى چاپ و بلاو كردنه وهى ههولير) چاپخانهى وهزارهتى پهروه رده، ههولير، ۲۰۰۳، ۹. فه رهنگى زيهورى، (وهركيپرانى فه رهنگى عه ربهى و توركيبى ئه خته ره)، (له بلاو كراوه كانى شاره وانى سليمانى)، چاپخانهى ژير، سليمانى، ۲۰۰۴، ۱۰. ديوانى زيهور، چ

۲، دهنگای ئاراس، ههولیر، ۲۰۰۸. ۱۱. گهنجینهی زیرینی زیور، (له بلاوکراوهکانی بهریوهبهرایهتی چاپ و بلاوکردنهوهی سلیمانی)، چاپخانهی دهریا، سلیمانی، ۲۰۱۲.

(ژ)

ژ

نهانسرایهوه.

ژنه جافیك

نهانسرایهوه، بابهتی له (که لار) هوه ناردووه.

(س)

س. س

نهانسرایهوه، بابهتی له (چوارتا) وه ناردووه.

س. س

نهانسرایهوه.

بنکهی ژین

www.zheen.org

س. ناکام

"مه مه دسه عید هه سه ناکام" ۵. ۱۹۱۷ له دئی (دهوه شار) ی سابلآخ له دایک بووه. مندال بووه که بابی مردووه. دهرسی ئەلف و بیی لای مه لا سالی سارده کوسانی خویندووه. سئ سال له حوجره ی مزگه وتان درێژه ی به خویندن داوه. پاشان چوو ته مزگه وتی حاجی ئەحمه د لای مه لا رهحمان، ئەمجا دئی لاجین که دایکی ئی نانکه ری مائی ناغا بووه. گهراوه ته وه بۆ سابلآخ و چوو ته مه دره سه ی په هله وی. خویندنی پئ ته واو نه کراوه و له بهر باری خیزانی پووی کردووه ته لاجین، دواتر هه مزوا، که ریزه و شاوه ئی. به هاری ۱۹۳۳ هاتوو ته پایات و په واندن.

¹⁰³ پوژنامهکانی سه رده می حوکی شیخ مه محمود، ل ۱۵-۱۶؛ سئ په ری (ته رجه مه ی حال) ی به ده سته تی زیور خوی و فه رمانی خانه نشینی به که ی و لیستی به ره مه کانی، به ریز مه محمود زیور خستنی به رده ست.

پایزی ئەو ساله لهتهك حوسین حوزنی موكریانی هاتووته سلیمانی و ماوتهوه، له چاپخانهی پوژنامهی "ژیان" کاری کردوو. پاشتر بووه به پۆلیس و لهبەر زیرهکی بووه به نائیبی عەریف. ۱۹۳۸ ژنی هیناوه. چووته دائیرهی ئەشغال و لهسەر پێی (میرزا پۆسته) دانراوه بۆ ناوونوسی کرێکاران. ئەمجا به کاتب له دائیرهی مهساحهی بهغدا دامهزراوه مانگی به پینچ دینار. ۱۹۳۵ له چاپخانهی کوردی- مهرویانی کاری کردوو. به ئیشی پروپیۆان نێردراوته ناوچهی ههولێر. له تهموینی سلیمانی دانراوه و بووه به بهرپرسی تهموینی شارباژێر. ئەمجا هیئراوته موتهسەرفیهتی سلیمانی به موتهرجیم.

له سهردهمی موتهسەرفیهی مهعرووف جیاووکدا گیراوه. که بهربوووه، چووته مالییهی لیوای ههولێر لای سهعید قهزاز که موتهسەریف بووه. به جیگری ژمیریاریش چووته لقی بانقی کشتوکال و پیشهسازی. به نامهی برام نهحمه چووته مههاباد و له چاپخانه دانراوه و بووه به سهروکی نووسینی پوژنامهی "کوردستان". پاش پروخانی حکومهتی میلیی کوردستان، لێی قهوماوه و چهند سالیك له دیهاتی دهوروبهری مههاباد و بوکان ماوتهوه. هاوینی ۱۹۵۱ هاتووتهوه بۆ دیوی کوردستانی گهرمین، گیراوه و بهریش دراوه. دهستی داوته عهرزوحالانوسی و چوار سال خهریکی بووه. ۱۹۵۴ مۆلهتی موعهقیبی تاپۆی وهگرتهوه. مارتی ۱۹۵۵ گیراوه. که نازادکراوه، بووته ئەندامی حیزبی شیوعیی عیراق. ۱۹/۵/۱۹۵۵ گیراوه و براوته بهندیخانهی سلیمانی، بهغدا، کهرکوک و باقوووه، پاشان بهرلهلا کراوه. ههشت مانگی دیکه گیراوتهوه و به خیزانهوه ئاودیوی ئیران کراوه. نێردراوتهوه بۆ عیراق و دیسان بانه و دواجار سلیمانی. چووته کهرکوک سهرپهرشتیی بلاوکراوهی "نازادیی کوردستان"ی حیزبی شیوعیی کردوو. جاریکی دیکه گیراوتهوه و بهردراوه. ۴/۶/۱۹۵۸ له کارگهی چیمهنتۆی سهرحنار دامهزراوه.

پاش ۱۴ تهموز خهریکی کاری نهقابی بووه و بووته سهروکی نهقابهی کرێکارانی کارگهی سهرحنار. دیسان گیراوه و براوته خانهقین و ۶/۸/۱۹۶۰ نێردراوته ئیران، براوته

قەسرى شيرين و كرماشان و مههاباد. ۱۹۶۰/۶/۲۷ نۆردراووتەوہ بۇ حاجى ئۆمەران. ۱۹۶۰/۱۱/۹ دوورخراووتەوہ بۇ ناسرىيە. پاشان ھاتووتە بەغدا و ھەك نووسەر لە پۇژنامەى "الثورة" دا كارى دراووتى. ۱۹۶۳ گىراوہ و براووتە (خلف السدة) و گرتووخانەى گشتى و باقووبە و خانەقەين و قەسرى شيرين. كە دراووتەوہ بەمدىو، چووتە لاى شىخ لەتيفى ھەفید، ھاوكارىي كرددوہ لە نووسىنەوہى بىرەوہرىيەكانىدا. پاشان چووتە رادىوۋى دەنگى عىراق. ۱۹۶۷ لە سلىمانى گىراوہ، براووتە نوگرە سەلمان و بەردراوہ. چووتە ناو شوپرش و كراوہ بە بەرپرسى چاپخانەى خەبات. لە ۱۹۶۸/۳/۲۰- تشرىنى دووہى ۱۹۶۹ دوازە ژمارەى گۇقارى "دەنگى پىشمەرگە" ى دەركدووہ و لىي دابراوہ. ۱۹۷۰/۶/۲۴ بەشدارى دامەزاراندنى يەكيتىي نووسەرانى كورد بوو. پاشان گۇقارى "برايتى" ى دەركدووہ و پاش ۳ ژمارە لەبەر كيشەى لەگەل جەرجيس فەتھوللاى سەرۆكى نووسىنى "التاخي"، وازى ھىناوہ. بەشى كوردىي گۇقارى "پۇژى كوردستان" ى زمانى ھالى (كۆمەلەى رۇشنىرىي كوردى) ى بەرپوہبردووہ تا ژمارە ۸. لە دووہم كۇنگرەى يەكيتىي نووسەرانى كورددا ۱۹۷۴/۴/۱۸ بە ئەندامى دەستەى بەرپوہبردن ھەلبۇرۇدراوہ و بە سەرۆكى نووسىنى گۇقارى "نووسەرى كورد" دانراوہ. تشرىنى يەكەمى ۱۹۷۵، پاش شىكستى شوپرشى ئەيلوول، گەپراووتەوہ بۇ عىراق و دوورخراووتەوہ بۇ ديوانىيە، دواتر بۇ ناحىەى سوّمەر. ۱۸ مانگى لى ماووتەوہ و بەھارى ۱۹۷۷ رىي دراوہ بگەپىتەوہ بۇ ھەولير. ۱۹۷۸ خانەنشىنىي نەقابەى پۇژنامەنووسانى عىراقى پى دراوہ. ئەيلوولى ۱۹۷۸ بە سەرۆكى دەستەى بەرپوہبردنى لقى ھەوليرى يەكيتىي نووسەرانى كورد ھەلبۇرۇدراوہ. پۇژى ۲۰۱۱/۲/۱ كۇچى دوايىي كردووہ. بەرھەمەكانى، جگە لە نووسىنى ناو گۇقار و پۇژنامەى ئاشكرائى ھەك (پووناكى)، گەلاويز، پۇژى كوردستان، برايتى، كادس، ئەمانەن: ۱. ئاگرى بن كا (چىرۆك)، ۲. ئەوہى بۇ بلاوكردەنەوہ ناشى، چ اللواء- بەغداد، ۱۹۵۸، ۳. ھۇنراوہى نوئ، چ كامەران- سلىمانى، ۱۹۵۹، ۴. سىياحەتنامەى ئەوليا چەلەبى، چاپخانەى كۇرى زانىارى كورد- بەغدا، ۱۹۷۹.^{۱۰۴}

¹⁰⁴ ھەبدرەھمان مەعرف، بيوگرافىي نووسەرانى ھەولير، ئىنسىكلۆپىدىي ھەولير، ب ۸، ل ۳۴۶۸- ۳۴۶۹؛ بىرەوہرىيەكانى سەعید ناكام، دەزگائى ئاراس- ھەولير، ۲۰۰۳، ل ۷-۸، ۹، ۱۲، ۱۳، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۲۱، ۳۴، ۳۷، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۵۰، ۵۱، ۵۳، ۵۴، ۵۸، ۶۳، ۷۵، ۷۶، ۷۷، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳- ۸۴، ۸۶، ۸۷، ۹۰، ۹۱، ۹۲، ۹۵، ۹۸، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۶، ۱۰۸، ۱۰۷، ۱۱۹، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۶، ۱۲۸، ۱۲۸، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۵۲، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۹، ۱۶۴، ۱۷۵، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۸۲، ۱۸۸، ۱۹۱؛ مصطفى نەرىمان، فەرھەنگى ئەدىب و نووسەرانى كورد، ل ۱۲۷.

س. ئەمىن زەكى

سانىچە كچى محەمد ئەمىن زەكى بەگى مېژوونوسە، سالى ۱۹۲۰ لە شارى ئەستەموول ھاتووتە دنياوہ و تاقە كچى باوكيەتى. چوار سالان بووہ كه له ۱۹۲۴دا بە مالهوہ ھاتوونە بەغدا و لىي نىشتەجى بوون. ھەر لە مندالىيەوہ، بە حوكمى پشتيوانى باوكى، بوارى ھەبووہ فىرى ئەسپسوارى ببى و لەچك و عبا بەكارنەھيئى. ئەمە نەخشى بەرچاوى لە پىكھيئانى كەسپىيەكەيدا ھەبووہ و واى ئى كردووہ لە زووہ باوہرى بە ھاوشانىي نىر و مئ ھەبئ و ئەوہ بە بناغەى كۆمەلئىكى دروستى شارستانى دابئى. قوناغەكانى خوئندنى سەرھتايى تا نامادەيىي مەركەزىي لە بەغدا تەواوكردووہ و لە شيعر و ئەدەبى عەرەبىدا بالادەست بووہ. لەبەر ئەوہى مالئىكيان لە شەقلاوہ ھەبووہ و ھاويناينان لەوئ بەسەبردووہ، فىرى زمانى كوردىش بووہ.

ليرەوہ شانازىي بە ناسنامەى نەتەوہيئى خۆى لا پەيدا بووہ و ھۆشيارىي نىشتمانىي كوردىي گەشەى كردووہ. بەو پيپى، (كوردى بەناوبانگ) باوكىي بە ناوى (مشاھير الكرد وكردستان) ھوہ كردووہ بە عەرەبى، كە يەكەم بەرگى ۱۹۴۵ و دووہم بەرگيشى بە دەستكارىي محەمدعەلى عەونىيەوہ ۱۹۴۷ بلأويووہتەوہ. تەماى بووہ بچيئە زانكۆى ئەمريكايى لە بەيرووت، بەلام لەبەر تەندروستىي باوكى، كە لە دواوایيەكانى ژيانيدا بەدەست نەخۆشىي بە تايبەت رۆماتىزمەوہ نالاندووہ، نەيتوانىوہ بخوئنى و خەرىكى خزمەتى بووہ. سالى ۱۹۴۸ لەگەل محەمد حەسەن مەخزوومىي دراوسئ مالىان، پاش چيروككىي دريژى خۆشەويستى، خيئانى پيئكھيئاوہ و بەرھەمى ژيانى ھاوبەشيان كچىكى "ژالە" ناو (پروفيئسۆرە لە زانكۆى ئەمريكايى لە بەيرووت) و كورپكى "حەسەن" ناو (دكتوراى پزىشكىي ھەيە لە ئەمريكا) ھ. لە سالانى كۆتايىي ژيانيدا چووہتە شارى بەيرووت و لەوئ جيگير بووہ، چونكە ميئردەكەى لە بنەپەتدا خەلكى ولاتى لوبنان بووہ. تا رۆژى ۲۰۰۹/۷/۱۶ لەوئ كۆچى دوايىي كردووہ.

سانىچە، نووسىنىكى دىكەى لە رۇژنامەى "ژىن" دا بلاۋبوۋەتەۋە^{۱۰۰}.

سارىژ

نەناسرايەۋە.

سالار

ۋەك رەفلىق چالاک لە (ئەۋەى ئەيزانم لە بارەى ھونەرەۋە، بەغدا، ۱۹۷۲) دا نووسىۋىيە-عەبدوللا رەشىدە كە نوۋاندنى شانۋىيى ھەبوۋە. عەبدوللا كوپى رەشىد كوپى سەئىد زەرىفىي ناسناۋ "سالار"ە، ۱۹۳۱ لە شارى سلېمانى ھاتوۋەتە دىناۋە. قۇناغى سەرەتايىيى ۱۹۴۳ و سانەۋىيى لە ۱۹۴۸ دا پىۋە. پاشان لە كۆلىجى سەربازى ۋەرگىراۋە و ۱۹۵۱ تەۋاۋى كىردۋە. ۋەزىفە سەربازىيەكانى ئەمانە بوون: ئەفسەرى سەربازگرتن (تەجنىد) لە ھەلەبجە. ۱۹۶۱ يارىدەدەرى فەرماندەى سەربازخانەى قەلادزى، ۱۹۶۲ ئەفسەرى سەربازگرتن لە پىنجوئىن، ۱۹۶۳ دىسان ئەفسەرى سەربازگرتن لە ھەلەبجە، ناۋەرەستى سالانى شەست فەرماندەى

۱۹۶۹ بە پلەى رائىد لە دىۋانىيە بوۋە، ۱۹۷۰ بوۋە بە موقەدەم و ھىنراۋەتە ۋەزارەتى بەرگرى لە بەغدا. ۱۹۷۵ يەككى ئەۋ ۱۵۰ كەسە بوۋە كە ئەبوۋە بە بەعسى و لە ۋەزىفە دەرگراۋە. لەسەر ئەۋە شەش مانگ خراۋەتە زىندان. ۱۹۷۶ داۋاى لى كراۋە بگەرپتەۋە بۇ ناۋ سپا، رازى نەبوۋە و بە پلەى سەرھەنگ (عەقىد) خانەنشىن كراۋە. ئىدى لە ۱۹۷۷ دا، لەبەر بەھرەى ھونەرىيى، دوۋكانى خۇشنىۋوسى و وئىنەكىشىيى لە بەغدا دانائە. تا توۋشى نەخۇشىيى شەكرە ھاتوۋە و بەۋ ھۆيەۋە كەمئەندام و كۆرپىش بوۋە، براۋەتە توركيا بۇ چارەسەر، تا لە كانۋونى يەكەمى ۱۹۹۷ دا كۆچى داۋىيى كىردۋە و لەۋيىش نىژراۋە.

¹⁰⁵ لاپەرەيەكى ژياننامەكەى، نامادەكراۋى بەرپىز د. ژالە محەمەد مەخزومىي كچى.

سالار، ۱۹۵۵ یەكەم ژئیی هیئاوه، ناوی "نەزیهه" و تورکمانی کەرکوک بووه، شەش کچ و کورپکی لی بووه. له ژنی دووهمیشی "سەبیحە حەمەئەمین" هەر کورپکی "چاوان" ناوی بووه. سالار، بە بیر چەپخواز و پیوەندیی بە حیزبی شیوعیی عیراقهوه بووه و بەشداریی چالاکییهکانیی کردوون. له لاویدا بەشداریی چالاکیی هونەریی وهک شانۆگەریی کردووه، لهوانه (له پێی نیشتماننا). دەستی شیعرنووسینیشی هەبووه و کۆمەڵێک شیعیی کۆمەڵایهتی و -بە تاییهت- داشۆریی له پاش بەجی ماوه^{۱۰۶}.

سامی عەلی دەلۆیی

سامی کورپی عەلی بەگی وهیسی بەگی دەلو و له بەگزادهکانی جامرێزه، ۱۹۲۴ له دیی (عەین فارس)ی ناحیهی (قەرەتەپە)ی شاری (کفری) له دایکبووه. له ده سالییدا قوناغی سەرەتاییی له کفری تهواوکردووه و وازی له خویندن هیئاوه، گهراوهتهوه بۆ دییهکەیی خۆی و کهوتوووته کشتوکال. پاشان له دائیرهیی ئاودییری دامەزراوه له باشووری عیراق. ۱۹۶۹ گهراوهتهوه بۆ دییهکی خۆی. سالی ۱۹۸۰ لهبەر زولم و زوری پزیمی بهعس، چوووته کفری و به یهکجاری لیی جیگیر بووه. شیعیی له "دەنگی گیتی تازە" و "گهلاویژ" دا بلاوکردووهتهوه و سەرجهمی

شیعەرەکانی سالی ۲۰۰۴ به ناوی (باخچهی ههژاران) هوه له لایه ن پەفەت محەمەد پەشیدەوه نامادهکراوه و له چاپ دراوه. سامی دەلۆیی، شیعیی نایینی و کۆمەڵایهتی و نیشتمانی و نامۆزگاریی نووسییون^{۱۰۷}.

¹⁰⁶ رەفیع چالاک پەلکەزێرینەیی هونەر و داھێنان، پۆفار، دەزگای سەردەم - سلیمانی، ژماره ۳۰، ۲۰۰۴/۶/۱۲، ۱۳، دوو لاپەڕەیی ژیا ننامەکەیی، نامادهکراوی بەرپزێان بەیان و ژیا ن زەریفیی خوشکی.

¹⁰⁷ میژووی شیعی و شاعیرانی گەرمیان، کۆکردنەوه و نامادهکردنی سالی هەلاج، چ، ۲، چاپخانەیی گەنج - سلیمانی، ۲۰۱۳، ل ۲۴۷-۲۴۹؛ سمکۆ بەهرۆز، بیبلیۆگرافیای پۆشنییران و ناودارانی کەرکوک، گۆفاری "کەرکوک"، ژماره ۳، سالی نوێهه، زستانیی ۲۰۰۸، ل ۵-۹۶.

سەجادى، عەلانىەدىن سەجادى

ناوى عەلانىەدىن كۆرى نەجمەدىن كۆرى
عيسامەدىن و ناسناوى بنەمالەكەى سەجادىيە،
۱۹۰۷ لە شارى (سنە) لەدايكبوو. بە فەقىيەتى
گەلىك ناوچەى كوردستان گەراو. ۱۹۱۸-۱۹۲۱
چووئەتە بالەك و پەواندن، لە ۱۹۲۷ دا ھاتووئەتە
سلىمانى و لە مزگەوتى (شىخ جەلال) و پاشان
(بنتەبەق) لای مەلا رەسوولى دىلپىژە گىرساوئەتەو.
۱۹۳۸ ئىجازەى مەلايەتتى لە شىخ بابەعەلىي
تەكەيىي وەرگرتوو و پروى كردووئەتە بەغدا،
سىوېنىچ سال پىئىشنىوئىزى مزگەوتى (نەعیمە
خاتون)ى كردوو لە ناوچەى مەيدان. لەوئى لای
شىخ ئەمجد زەھوى و مەلا محەمدى قزلىجى بە
ھىندى زانستى دىنىدا چووئەتەو. ۱۹۴۱ لە رپى

عەلى كەمال بەگەو سەرۆكارىي گۆقارى "گەلاوئىژ"ى گرتووئەتە دەست و بەرپوئەى بردوو.
۱۹۴۸ پىبەپى گۆقارى كوردى- عەرەبىي "نزار"ى لە بەغدا بلاوكردەو، تا داخرانى لە
۱۹۴۹ دا. لە ۱۴ تەمووزى ۱۹۵۸ بەداوئە تا ۱۹۷۴ مامۇستاي ئەدەب و مېژووئى ئەدەبى
كوردى بوو لە كۆلىجى ئادابى زانكۆئى بەغدا. لە سالانى چلىشەو تا ۱۹۵۸ وتارى ئايىنى و
ئەدەبىي لە رادىوئى كوردىي بەغدا پىشكەش كردوو. ۱۹۷۴ كراو بە ئەمىنى گشتىي
ئەوقافى ناوچەى ئۆتۆنۆمىي كوردستان، سئ سالى تىدا ماوئەتەو، پاشان خانەنشىن بوو.
ئىوارەى ۱۹۸۴/۱۲/۱۳ بە دەردى دل لە بەغدا كۆچى دوايىي كردوو، لە گۆرستانى شىخ
عەبدولقادرى گەيلانى بە خاك سپىردراو.

سەجادى، لە ۱۹۴۴ دا ماوئەكە ئەندامى (يانەى سەرکەوتنى كوردان) بوو لە بەغدا؛
بەو ھۆيەو گىراو و پاش ھەولدانى دلئسوزان بەرەللا كراو. ئەندامى (يەكئىتىي
نووسەرانى كورد) و ئەندامى كاراي (كۆرى زانىارى كورد)ىش بوو. وتار و لىكۆلىنەوئى
لە (نزار، گەلاوئىژ، رۆژى نوئى، گۆقارى كۆرى زانىارى كورد) دا بلاو. بەرھەمە
لەچاپدراوكانى ئەمانەن: ۱. مېژوئى ئەدەبى كوردى، ۱چ، بەغدا، ۱۹۵۲؛ ۲چ، ۱۹۷۱، ۲. ناوى
كوردى، چاپخانەى مەعارىف- بەغدا، ۱۹۵۳، ۳. گەشتىك لە كوردستانا، بەغدا، ۱۹۵۶، ۴.

رشته‌ی مرواری، ب۱، به‌غدا، ۱۹۵۷؛ ب۲، به‌غدا، ۱۹۵۷، ب۳؛ به‌غدا، ۱۹۵۸؛ ب۴، چاپخانه‌ی معاریف- به‌غدا، ۱۹۶۸؛ ب۵، چاپخانه‌ی معاریف- به‌غدا، ۱۹۷۲؛ ب۶، به‌غدا، ۱۹۷۹؛ ب۷، به‌غدا، ۱۹۸۰؛ ب۸، به‌غدا، ۱۹۸۳. ۵. شوپرشه‌کانی کورد، به‌غدا، ۱۹۵۹، ۶. هه‌میشه‌به‌هار، چاپخانه‌ی معاریف- به‌غدا، ۱۹۶۰، ۷. دستوور وه فەرهنگی زمانی کوردی، چاپخانه‌ی معاریف- به‌غدا، ۱۹۶۱، ۸. ئەدەبی کوردی و لیکۆلینه‌وه له ئەدەبی کوردی، چاپخانه‌ی معاریف- به‌غدا، ۱۹۶۸، ۹. نرخ‌شناسی، چاپخانه‌ی معاریف- به‌غدا، ۱۹۶۹، ۱۰. دوو چامه‌که‌ی نالی و سالم، چاپخانه‌ی معاریف- به‌غدا، ۱۹۷۳، ۱۱. کوردهواری، چاپخانه‌ی معاریف- به‌غدا، ۱۹۷۴، ۱۲. ده‌قه‌کانی ئەدەبی کوردی، به‌غدا، ۱۹۷۸، ۱۳. خو‌شخوانی، به‌غدا، ۱۹۷۸، ۱۴. یادی ئەمین زەکی بەگ، به‌غدا، چاپخانه‌ی معاریف- به‌غدا، ۱۹۴۸، ۱۵. یادی پیره‌می‌رد، چاپخانه‌ی معاریف- به‌غدا، ۱۹۵۱، ۱۵. میژووی په‌خشانی کوردی، دەرگای ئاراس- هه‌ولێر، ۲۰۰۰، ۱۶. گیتی زینده‌وهر، دەرگای ئاراس- هه‌ولێر، ۲۰۰۰.

سه‌راسم: به‌پێی بابەتی (ناوبانگی تازە‌ی بو‌یژه‌کانمان، گو‌قاری "هه‌تاو"، ژماره‌ ۴۶، ۱۹۵۵/۱۱/۱۰، ۱۳-۱۴)، ئەمه‌ پێش (مه‌ده‌وش)، ناسناوی "مه‌مه‌دعەلی مه‌ده‌وش"ی شاعیر بووه.^{۱۰۹}

سه‌عید فەرەج

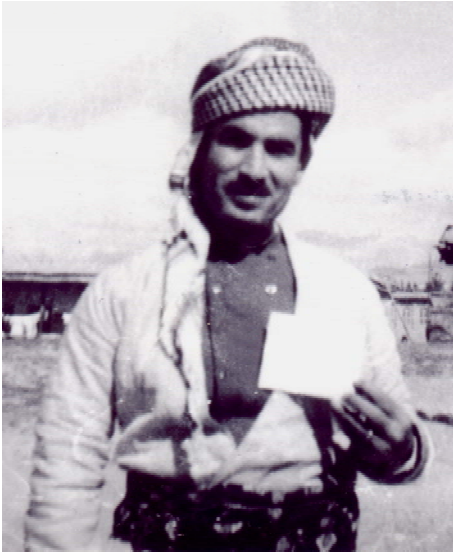
سه‌عید کوپری فەرەج کوپری سالجه، باوکی به‌ وه‌ستا فەرەجه‌سووری دارتاش ناسراو بووه. سالی ۱۹۲۷ لای (پیرمه‌سووری گه‌ره‌کی (مه‌لکه‌ندی)ی شاری سلیمانی هاتووته‌ دنیاوه. خویندنی سه‌رتاییی له‌ قوتابخانه‌ی فه‌یسه‌لییه‌ ده‌ست پێ کردووه و قو‌ناغی ناوه‌ندیشی خویندووه. هه‌ر له‌ هه‌ره‌کاری و پاشان لاییه‌وه، به‌ حوکمی ئەوه‌ی ژن‌برای شه‌هید مسته‌فا خو‌شناو بووه، تیکه‌ل به‌ جوولانه‌وه‌ی سیاسی کوردی بووه. سالی ۱۹۴۵ له‌گه‌ل ئەو چووه‌ بۆ دیوی پو‌ژه‌ه‌لاتی کوردستان، به‌شداری جم‌وجووله‌ سه‌ربازییه‌کانی هی‌زی پێشمه‌رگه‌ی کوردستان بووه. پاش پو‌وخانی حکومه‌تی میلیی کوردستان له‌ مه‌هاباد، هه‌ر زوو له‌ته‌ک مسته‌فا خو‌شناو و جه‌مال به‌ختیار پووی کردووته‌ باکوور به‌ره‌و

¹⁰⁸ یادی سجادی، کۆکردنه‌وه‌ی دلێر علاء‌الدین سجادی، چاپخانه‌ی ئیشبیلییه‌- به‌غدا، ۱۹۸۷، ل ۵-۶،

۱۶۴، ۱۶۵؛ میژووی رادیوی کوردی به‌غداد ۱۹۳۹-۱۹۵۸، به‌رگی ییکه‌م- جزمی ییکه‌م، ل ۶۸۷.

¹⁰⁹ گو‌قاری "هه‌تاو" ۱۹۵۴-۱۹۶۰، به‌رگی دووهم/ به‌شی یه‌که‌م (ژماره‌ ۳۱-۴۷)، ناماده‌کردن سدیق

سالح، په‌فیق سالج و عه‌بدو‌للا زه‌نگه‌نه، چاپخانه‌ی باز- هه‌ولێر، ۲۰۱۰.

ئاوى (ئاراس)، تا بېرېتتەو بۇ يەككىتىي سۆڧىت، بەلام نەيانتوانىو. بۇيە گەراونەتەو بۇ سنورى عىراق. كە لە پىياندا شەويك لاي شىخ پەشىد لۇلان ماونەتەو بۇ حەوانەو، گىراون و براونەتە شەقلاو و ئەمجا بەغدا. ئەم، لەبەر ئەوئى بە تەمەن مندال بوو، حوكمى چوار سال بەندىي بۇ بردراوئەو و سەرەتاي سالانى پەنجا (۱۹۵۲ يا ۱۹۵۳) بەردراو.

سەئىد، لە زىندان بووئە هاوپىي سەرکرده گىراوئەكانى حىزبى شىوعىي عىراق،

لەوانە "فەد" و "زەكى بەسىم". لەوئى بوو بە شىوعى و پاش بەربوون، "زەكيبە" خوشكىشىي كردوو بە شىوعى. لە شارەوانىي سلېمانى بە كارمەند دامەزراو، بەلام ماوئەيەكى كورتى تىدا ماوئەتەو، چونكە بەردەوام دوچارى راوئەدونان و خوشاردەو بوو لەبەر جموجوولئى سياسىي و دەسەلاتداران سەغەلتيان كردوو. پاش سالئى ۱۹۵۶ كە لىژنەي ناوچەي حىزبى شىوعى لە سلېمانى، لەسەر جياوازيي يىر و بوچوون، لە حىزب جوى بووئەتەو و زورى ئەندام و كادىرانى چوونەتە ناو (پارتى ديموكراتى كوردستان)، ئەمىش بووئەتە ئەندامى پارتى، بەلام پاش چەند مانگىك لىي كشاوئەو.

پاش ۱۹۵۸/۷/۱۴ ژيانى ئاسايى بووئەتەو، حەواوئەتەو و چووئەتەو سەر وەزىفەي خوئى. دوو سال لەوئەبەدا بە مالەو چووئەتە بەغدا و لەوئى وەزىفەي لە وەزارەتى شارەوانىيەكان و ئەشغال ديو. پاش كوئەتاي بەعسىيەكان لە ۱۹۶۳/۲/۸ دا، لە بەغداو هەلاتووئەتە سلېمانى، چووئەتە ناو شوپشى ئەيلوول و بوو بە پىشمەرگە، تا لە شەپە بەناو بانگەكەي (چەمى رىزان) دا پوژئى ۱۹۶۳/۱۱/۱۲ شەهيد كراو.

سەئىد، خاتوو "نەجيبە" ي هاوسەرى كوردى پوژەهلاتە و ئەمانەي ئى بوو: سىروان - بە ۲۵ سالئى لە مۇسكوئ مردوو، شوان - ۱۹۵۶ كوئىجى كشت و كالى تەواو كردوو، مەريوان، كاروان. ئەوانە لە سالئى ۱۹۸۵ بەدواو لەگەل داىكيان لە لەندەن دەژئى^{۱۱۰}

¹¹⁰ سئى لاپەرەي ژياننامەكەي، نامادەكراوى بەرپىز د. پەرىي مستەفا خوئشناو؛ زانبارىي دەمىي بەرپىز نازاد مستەفا خوئشناو.

سهلام

شیخ سهلام كورى شیخ ئەحمەدى شیخ
عەبدولكەرىمى شیخ ئەحمەدى شیخ محەمەدە،
١٨٩٢ لە دىيى (عازەبان)ى قەزای هەلەبجە لەدايك-
بووه. تا ١٩٠٤ لای شیخ محەمەدى تاویره فارسى و
بنه ماكانى صەرف و نەحوى عەرەبىيى خویندووه.
پاشان لە حوجەرى دىيى (ئەحمەد بڕندە) زانستى
دىنىيى وەرگرتووه، تا ١٩١١ كە ئىدى بۆ خویندن
چووته (مزگەوتى شیخ ئەوپرەحمانى عازەبانى) لە
سليمانى. پاش دەورى سالیك، خوى داووته
ئەدەبىياتى كوردى و فارسى. كە جەنگى گەوره
بپراوتهوه، گەپراوتهوه بۆ سەر مولكى خویان لە
عازەبان، خەرىكى كشت و كالى بووه.

١٩١٩ بە پاسبىرى مەحمود پاشای جاف هاوووته سليمانى. كە شەپرى دەربەندى
بازيان قەوماوه، هەلاتووه و سى مانگ لە شاخى زەردە خوى شار دوووتهوه. ئەمجا چوووته
دىوى ئىران و تا ١٩٢٠-١٩٢١ نيوه كاتەكەى لە سنه ماووتهوه. ديسان گەپراوتهوه بۆ دىيى
(نیرگسەجاړ) لای مەحمود پاشا، كە لىبوردنى مېچەر سۆنى بۆ وەرگرتووه. دواتر بە
چاوهشى پۆلیس دامەزراوه و كراوته مەئموورى پۆلیسخانەى قەزای شارباژێر، تا هاتنەوهى
شیخ مەحمود لە ئەسارەت. لە دووهم حكومەتى كوردستاندا، بە مودىرى ئەوراقى
عەسكەرىيە دانراوه تا سەرەتای ١٩٢٣. پاش چۆلكرانى سليمانى گىراوه و خراوته زیندان
لە دىيى (پىران) و شاخى (سیاكوڵە)ى پشت دىيى دزلى. هەر ئەو سالە بە گىراوى هیئەپراوتهوه
بۆ سليمانى و بەردراوه. چوووتهوه بۆ عازەبان، كەوتوووته كشت و كالى كردن. لەبەر هەپرەشەى
گرتنەوهى لە لایەن شیخەوه، ئەویى بەجى هیشتوووه و لە دىيى (فەقى جەنە) گىرساوتهوه.
وازی لى نەهینراوه تا لە (ناوتاق)ى میوڵ لە شاخى باشارى بریندار كراوه.

مايسى ١٩٢٤ بە مانگانەى ١٢٠ روپى كراوتهوه بە تەحسىلدارى ناحیهى واراوا، كە
ئینگلیز خستىبویه سەر قەزای كفرى. هەمان وەزىفەى لە هەلەبجە و سليمانى دیوه تا ١٩٢٨.
ئەو سالە دەستى داووته بازگانى تووتن، لە شارەزور و مەریوان كړیویه و لە سليمانى
فروشتىبویه تیهوه. پىشتەر و سالى ١٩٢٦ (جەمعیەتى زەردەشەتى)ى لەگەڵ كۆمەلیك

پۆشنیری شار و به هاوکاری مهحمود خانی دزلی پیکهیناوه. ۱۹۲۸ به هوی ئاشکراپوونی جه معیبه ته که وه له سلیمانی، دهست به سه رکراوه. ۱۹۳۰، پاش شهری به رده رکی سه رای سلیمانی، له گهال مهحمود جه وهدت و حامید جه وهدت و کامیل حهسه نی ئەفسه رانی کورددا هه لاتوو به بۆ لای شیخ مهحمود له پیران، له وی (کو مەلی سه ره رزی کوردان) یان پیکه وه ناوه، دوا یی له ته که هیزه کانی شیخ مهحمودیش هاتوو ته پشده ر و شارباژێر. ۱۹۳۲ بووه به موراقیبی ئەشغال له سه رپی پینجۆین. ۱۹۳۳ دوورخراوه ته وه بۆ به سه ره. ۱۹۳۵ که مه مه دنه مین زه کی به گ بووه به وه زیری ئەشغال، گێراویه ته وه بۆ سه رپی ده ره ندیخان. خزه ته که یی گواستوو ته وه بۆ دائیره ی کشت و کال، بووه به موراقیبی دارستانی لیوای سلیمانی. دوا یی برا وه ته به غدا و کراوه به موراقیبی (ویقایه ی نه باتی - پروه ک پاراستن) ی شاری به غدا و چیندراوی ده وری شار. ۱۹۳۶ به هه مان وه زیفه وه نیردراوه بۆ لیوای حله. ۱۹۴۰ هینراوه ته وه بۆ ئەشغالی سلیمانی. ۱۹۴۳ ماوه ی سالی ک له وه زیفه ده رکراوه. ئەمجا - به موسته خده می - به مه ئمووری به ره مه کانی ناوچه ی شارباژێر دانراوه. ۱۹۴۴-۱۹۴۵ کراوه به مه ئمووری دائیره ی نفوسی پشده ر. به و وه زیفه یه وه گواستراوه ته وه بۆ هه له بجه (۱۹۴۸-۱۹۴۹) و هه ولیر (۱۹۵۱) و دووباره هه له بجه و دوا یی به غدا. له وی له ۱۹۵۱/۷/۲ هوه حه فته ی رۆژیک به رنامه ی (وتاری ئەده بی) ی له رادیوی کوردی به غدا پیشکه ش کردوو. ۱۹۵۳ برا وه بۆ دائیره ی دارستان. ۱۹۵۵ خانه نشین بووه، دهستی دا وه ته وه کشت و کال. رۆژی ۱۹۵۹/۳/۳ کوچی دوا یی کردوو.

شیخ سه لام، شیعر ی له (گه لاویژ، دهنگی گیتی تازه، ژین) دا بلا بووه ته وه و ئەم به ره مه بلا و کرا وانه یشی هه ن: ۱. دیوانی سه لام، چاپخانه ی ته مه دن- به غدا، ۱۹۵۸، ۲. چوارینه کانی نه خه می، چاپخانه ی سلما ن الأعظمی - به غدا، ۱۹۶۹.^{۱۱۱}

(ش)

ش. ش

بهختیار زیوه ری شاعیره، چونکه شیعر ی (ماموستای دلسۆز) که به م ناوه وه بلا بووه ته وه، هیه ئه وه و له دیوانه له چاپدراوه که یدا هه یه ^{۱۱۲}.

¹¹¹ دیوانی سه لام، چاپخانه ی ته مه دن- به غدا، ۱۹۵۸، ل ده - بیست و یه ک؛ میژووی رادیوی کوردی به غدا ۱۹۳۹-۱۹۵۸، به رگی بی که هه م- جز می بی که هه م، ل ۶۵۵؛ نجم الدین ملا، مینای شکسته، ب ۳، سلیمانی، ۱۹۴۰، ل ۲۹-۳۵ (دهستنوس).

ش. شه‌مال (کچه‌کورد)

نه‌ناسرایه‌وه.

ش. موچی

شه‌هابه‌ددین موچی کوچی زانا مه‌لا محمه‌د
موچی‌یه، پوژی ۱/۴/۱۹۲۰ له شاری (سنه) له‌دایک-
بووه. به‌مندالی، سه‌ره‌تاکانی زانستی دینی لای
باوکی ده‌ست پی‌کردوو. پاشان خراوه‌ته
قوتابخانه‌ی (جه‌ننه‌ت) که‌ عه‌بدولحه‌مید
به‌دیعووزمه‌مانی به‌پووه‌به‌ری بووه. باوکی له‌ ۱۹۳۳دا
چووته‌ کرماشان، له‌به‌ر ئه‌وه‌ قوئاغی سه‌ره‌تایی
له‌وی له‌ قوتابخانه‌ی شاه‌پور ته‌واو‌کردوو. ۱۹۴۳
گه‌پاوه‌ته‌وه‌ بو سنه‌ و له‌ ئیداره‌خانه‌ی دارایی
سنه‌کاری هه‌بووه. پاشان پووی کردووته‌ تاران بو
خویندن ته‌واو‌کردن، گه‌واهینامه‌ی حقووقی ئابووری

به‌ده‌ست‌هیناوه‌ و گواستوو‌یه‌تیه‌وه‌ بو ده‌زگای پلان‌دانان و تا‌خانه‌نشین بووه، وه‌زیفه‌ی تی‌دا
دیوه. که‌ له‌ کرماشان بووه، "ئیب‌راهیم‌ نادری" ی لاوی کوردی فه‌لیلی به‌ ئه‌سل‌ خه‌لکی عیراکی
ناسیوه‌ و له‌ پئی ئه‌وه‌وه‌ بلاو‌کراوه‌ی کوردیی عیراکی به‌ده‌ست گه‌یشتوووه‌ و بووه‌ته
باوه‌پیی‌کراوی بلاو‌کردنه‌وه‌ی گو‌قاری "گه‌لاویژ"، هاوکات بابه‌تیشی بو ناردوووه‌ بو
بلاو‌کردنه‌وه^{۱۱۳}.

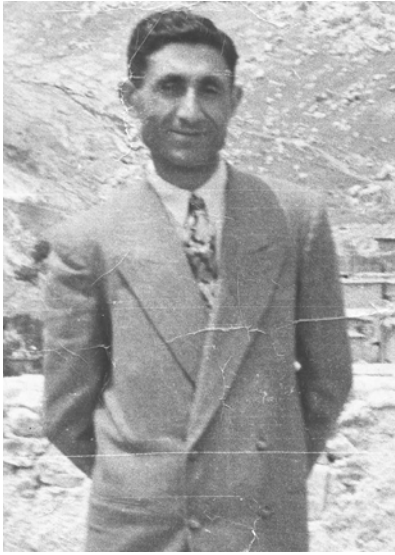
شاکر فه‌تاح، محمه‌د شاکر فه‌تاح

شاکر کوچی میرزا فه‌تاح کوچی نه‌حمه‌ده، ۱۹۱۱ له‌ سلیمانی له‌دایک‌بووه.

قوتابخانه‌ی سه‌ره‌تایی له‌ سلیمانی و سانه‌وی و کولجی حقووقی ۱۹۳۶ له‌ به‌غدا

¹¹² دیوانی به‌ختیار زی‌وه‌ر، چاپخانه‌ی الزمان- به‌غدا، ۱۹۸۹، ل ۲۰۱-۲۰۲.

¹¹³ فواد متوسل، فارسی حرف‌ بزنیید: گفتوگو با شهاب‌الدین محی، گو‌قاری "مه‌هاباد، ژماره‌ ۸۲، سالی
حه‌وتم، ل ۴۸-۵۱؛ ئه‌م زانیارییانه‌ به‌پریژ "جه‌مال نه‌حمه‌د نایین" ناماده‌ی کردوون و له‌ پئی به‌پریژ
"ماجید مه‌ردوخی" یه‌وه‌ به‌ ده‌ست گه‌یشتوون.

ته‌واو کردوو. ۱۹۳۳ به‌پ‌یوه‌به‌ری قوتابخانه‌ی زانستی له سلیمانی، ۱۹۳۴ سکرته‌یر و سه‌رنووسه‌ری گوڤاری "یادگاری لاوان" بووه له به‌غدا. وه‌زیفه‌کانی: ۱۹۳۶/۱۰/۱۵-۱۹۳۸/۵/۱۵ به‌پ‌یوه‌به‌ری ناحیه‌ی مزووری له قه‌زای دهوک، ۱۹۳۸/۶/۶-۱۹۳۸/۱۲/۲۵ به‌پ‌یوه‌به‌ری ناحیه‌ی زه‌رباتییه (کووت)، ۱۹۳۸/۱۲/۲۹-۱۹۳۹/۱۱/۲۶ به‌پ‌یوه‌به‌ری ناحیه‌ی قه‌ره‌حه‌سه‌ن (که‌رکوک)، - ۱۹۳۹/۱۱/۳۰-۱۹۴۰/۱۲/۳۱ به‌پ‌یوه‌به‌ری ناحیه‌ی خورمال، به‌پ‌یوه‌به‌ری ناحیه‌ی پی‌بان. ۱۹۴۱/۱/۱ چووته‌ خولی نه‌فسه‌رانی ئیحتیات له کو‌لیجی

عه‌سکه‌ری، ۱/۷ی نه‌و ساله‌ بووه به‌ مولازمی دووهم و نی‌ردراوه بو‌ حامیه‌ی ره‌واندز، تا ۱۰/۱۰/۱۹۴۱ که‌ خزمه‌تی عه‌سکه‌ری به‌جی‌هی‌ناوه.

وه‌زیفه‌کانی دیکه‌ی: ۱۹۴۱/۱۱/۱۵-۱۹۴۲/۱۱/۳۰ به‌پ‌یوه‌به‌ری ناحیه‌ی قادرکه‌ره‌م، ۱۹۴۲/۲/۵-۱۹۴۳/۷/۳ به‌پ‌یوه‌به‌ری ناحیه‌ی خورمال، ۱۹۴۳/۷/۳-۱۹۴۴/۶/۱۲ مه‌ئمووری مه‌نتووجاتی قه‌زای هه‌له‌بجه، ۱۹۴۴/۶/۲۹-۱۹۴۶/۳/۲۱ قایمقامی قه‌زای پ‌انیه، ۱۹۴۶/۴/۲۶-۱۹۴۶/۸/۲۰ قایمقامی قه‌زای چه‌مچه‌مال، ۱۹۴۶/۸/۲۴-۱۹۴۷/۲/۲۸ قایمقامی هه‌له‌بجه، ۱۹۴۷/۳/۱-۱۹۴۸/۱۱/۱۱ قایمقامی قه‌زای مه‌رکه‌زی لیوای سلیمانی، ۱۹۴۸/۱۱/۱۴-۱۹۵۰/۶/۱۰ قایمقامی قه‌زای شیخان، ۱۹۵۰/۶/۱۱-۱۹۵۲/۵/۱۵ قایمقامی ئاکری، ۱۹۵۲/۵/۱۷-۱۹۵۲/۱۱/۱ قایمقامی ئامیدی، ۱۹۵۲/۱۱/۴-۱۹۵۴/۱۰/۱۴ قازی سینی‌می قه‌زای شه‌قلاوه، قایمقامی شیخان و ده‌ست‌به‌کار نه‌بووه، ۱۹۵۴/۱۰/۱۵-۱۹۵۶/۳/۶ قایمقامی ئاکری، ۱۹۵۸/۸/۴ قایمقامی زاخو، ۱۹۵۸/۸/۵-۱۹۶۱/۱۲/۲۴ سه‌روکی شه‌ره‌وانیی سلیمانی، ۱۹۶۱/۱۲/۲۵-۱۹۶۳/۳/۱۱ موفه‌تیشی ئیداری له وه‌زاره‌تی ناوخو، ۱۹۶۳/۳/۱۹ کوده‌تاجییه‌کانی به‌عس خانه‌نشینیان کردوو.

۱۹۷۰ بووه به‌ نه‌ندام و جیگری سه‌روکی لقی سلیمانی (یه‌کی‌تیی نووسه‌رانی کورد). ۱۹۷۱ به‌ نه‌ندامی (کو‌ری زانیاری کورد) دانراوه. ۱۹۷۷/۱۰/۱ بووه‌ته جیگری سه‌روکی نه‌نجومه‌نی یاسادانانی ناوچه‌ی کوردستان، تا ۱۹۸۰/۱۱/۱۵ که‌ خانه‌نشین کراوه‌ته‌وه. به‌شداری له کو‌ری سی‌ روژه (۱۱-۱۳/۳/۱۹۸۸)ی سه‌باره‌ت به‌ (گه‌شه‌کردنی

ئۇتۇنۇمى لە وتەكانى سەرۆكدا و گەلى كورد لە وىژدانى سەرۆكدا)ى حكومەتى بەعسدا كىردووه لە ھەولير، داواى تيدا لە حكومەتى عىراق كىردووه لە گەل شۆپشگيرانى كورد پۇك بىكەوى و گوندنشىنان بگيرتتەوه سەر دىھاتى خويان. دوازده پۇژىك لە وەبەدوا لە سلىمانى گىراوه و بىسەروشوین كراوه. سەعات ۱۰ى بەيانى پۇژى ۱۹۸۸/۶/۲۷ لە دائىرىە ئەمنى ھەولير ئىعدام و تەرمەكەيشى ون كراوه.

شاكىر فەتاح، يەكەم كىيى خوى لە ۱۹۳۳دا لە چاپ داوه. نىوان سالانى ۱۹۳۳-۱۹۸۴ (۶۴) كىيى و نامىلكەى بە دانان و وەرگىرانەوه لە چاپ داوه. نىوان ۱۹۲۷-۱۹۸۴ (۲۰۴) وتارى كوردى و عەرەبىي لە گۇقار و پۇژنامە كوردى و عەرەبىي وەك (ژيان، يادگارى لاوان، دىارى لاوان، ژين، گەلاويز، نزار، پۇژى نوئى) بلاوكىردووهتەوه. نىوان ۱۹۷۵-۱۹۸۰ (۱۱۲) وتارى لە رادىوى بەغدادا و نىوان ۱۹۷۰-۱۹۸۰يش (۶) وتارى لە تەلەفزیونى كوردىي كەركوك بلاوبوووتەوه. پىنج كىيى خويندنىشى بە ھاوبەشى بۇ قوتابخانە كىردووه بە كوردى^{۱۱۴}.

شۇل

نەناسرايەوه.

شكۇفە ن

نەناسرايەوه.

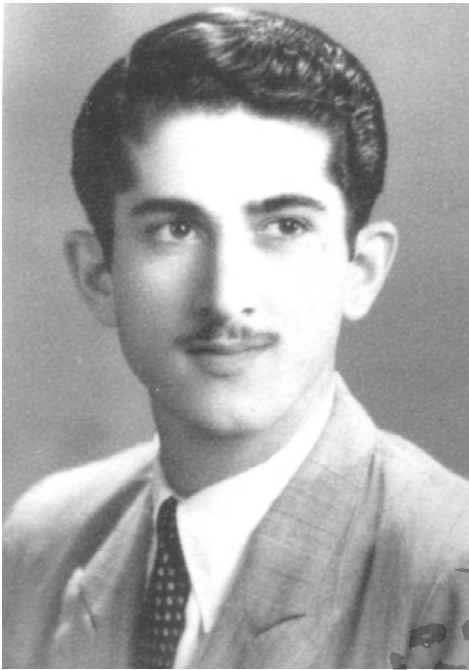
شەفيق صابىر

نەناسرايەوه، بابەتى لە (ھەولير)هوه ناردووه.

شەمال صائىب

شەمال كورى جەلالى مەلا ئەحمەد صائىبە، ۱۹۳۱ لە شەقلاوه لەدايك بووه. لە ئاكرى كە باوكى قايمقامى بووه، چوووتە پۇلى يەكەمى سەرەتايى. پۇلى شەشەمى لە سلىمانى بە دووم برىوه. لە كوللىيەى مەلىك فەيسەل لە بەغدا وەرگىراوه، واتە سانەوى و بە ئىنگلىزى خويندوويه. پاش تەواوكردنى قۇناغى ناوئەندى، ۱۹۴۱ يەكەم كورد بووه لە پەيمانگای ھونەرە جوانەكانى بەغدا وەرگىراوه، ھاوزەمان لە ئامادەيى خويندوويه. ۱۹۵۶ بەشى

¹¹⁴ پۇژنامەى "ژيان"، يەكەم بەرگ، ل ۳۴-۳۵.

میژووی کۆلیجی ئادابی زانکۆی بهغداى
تهواوکردوو و بووه به مامۆستای
دواناوهندیی ئهعهزمیهیه. پئ به پئی ۱۹۴۷-
۱۹۵۸ له رادیۆی کوردیی بهغدا کارى
کردوو. له ۱۹۴۷ دا یه کهم گۆرانیی له
رادیۆی کوردیییهوه بلا بووه تهوه، هاوکات
به شداریی له ته مسیلی رادیۆییشدا
کردوو. ۱۹۵۹ بووه ته مامۆستای بابه تی
پۆشنیریی موسیقیی له په یمانگای
هونه ره جوانهکانی بهغدا و ئه و ماوه یه
ژماره یه که گۆرانیی بو به شی کوردیی رادیۆ
تۆمار کردوو. ۱۹۶۳ مۆله تیکی خویندی
وه رگرتوو و چوو ته ئه مریکا، ۱۹۶۸
گه واهینامه ی ماجستیری له میژووی
ئیسلامی له زانکۆی ئیندیانا هیناوه.

۱۹۷۱ گه راوه ته وه بو عیراق و بووه به مامۆستا له کۆلیجی ئادابی زانکۆی سلیمانی.
پاشان له کۆلیجی ئادابی زانکۆی سه لاهه دین دریزه یی به وه زیفه داوه و کراوه به بهرپرسی
هونه ره له عه ماده ی کاروباری قوتابیان و تاسه ره له وئی ماوه ته وه. ۱۹۸۴ له گه ل کۆمه لیک
هونه ره مند ی دیکه ریزی ئی نراوه. رۆژی ۱۱/۸/۱۹۸۶ له سلیمانی به نه خو شیی جگه ره
کۆچی دوایی کردوو.

شه مال صائیب نووسینی له (گه لایژ، ژین، هیوا) دا بلا بووه ته وه. شه ریکه ی قه وان ی
چه قماچی نامیلکه ی (له گه ل شه مال صائیب) ی له چاپخانه ی (البرق) ی بهغدا له چاپ داوه. له
خاتو "ناهیده ی مه لا که ریم" یش، دوو کوری "ژیمو" و "تیشکو" ناوانی بووه^{۱۱}.

¹¹⁵ جمال بابان، اعلام الكرد، ط ۲، ج ۱، ص ۶۵۳-۶۵۴؛ شه مال صائیب ژیان و هونه ره، ناماده کردنی
ئه حمه د سالار و ژیمو شه مال صائیب، ده زگای ناراس- هه ولیر، ۲۰۱۰، ۶۱، ۶۴، ۶۷، ۸۶، ۸۷،
۱۰۲، ۱۰۳؛ که مال ره نووف محمه د، میژووی رادیۆی کوردیی بهغداد ۱۹۳۹-۱۹۵۸، به رگی بیکه هم-
جزمی بیکه هم، هه ولیر، ۲۰۱۴، ل ۶۵۸-۶۵۹.

شەوقى عەزىز

شەوقى كۆپى حاجى عەزىز بەگ كۆپى حاجى
فەرەج بەگى سەلىمان بەگى حەمە بەگى خانە بەگى
قولى بەگە، سالى ۱۹۳۳ لە گەپەكى (دەرگەزىن)ى
شارى سەلىمانى چاوى بە دنىادا هەلەيناوه.
خویندى سەرەتايىيى لەوى دەست پى کردووه.
پاشان چوووتە بەشى كارەباى قوتابخانەى
پيشەسازى لە بەغدا. كۆتايىيى سالانى پەنجا پىروى
کردووتە شارى لەندەن بۆ خویندن و گەواھىنامەى
پسپۆرپى لە كارەبادا وەرگرتووه. ناوہ پراستى سالانى
شەست گەپاوتەتووه بۆ ولات.

سالانىكى دىرژ لە وەزارەتى نيشتەجىکردن لە بەغدا وەك ئەندازىارى شارەزاي
كارەبا وەزىفەى بىنيوہ. بەشدارىيى بەجى هينانى بەشى كارەباى زۆر پىرۆژەى بەغدا
کردووه و نەخشى بەرچاوى لە دانان و دابەشکردنى كارەباى سەلىمانى دا هەبووه. ژنەكەى
ئىسپانىايىيە، هەر كچىكى "ياسەمىن" ناوى لى بووه، بەكالۆرىۆسى قانونى هەيە و لە ولاتى
خۆى پارىزەرى دەكا.

شەوقى، پۆژى ۱۹۹۰/۲/۲۱ لە تەمەنى ۵۷ سايليدا لە بەغدا كۆچى دوايىيى کردووه و
تەرمەكەى لە (گردى شىخ مەرف)ى سەلىمانى بە خاك سپىردراوه^{۱۱۶}.

شىردل

ئەوہ "عەبدو پەرەحمان موفتى" يە.

شىرزاد

نەناسرايەوہ.

شىركۆ موفتى، شىرۆ موفتىزادە

ناوى عەبدو پەرەحمان كۆپى مەلا عەبدولعەزىز كۆپى حاجى مەلا ئەمىن كۆپى حاجى
مەلا ئەحمەدى چاومارە، دەچىتەوہ سەر پىرخدرى شاھۆ، ۱۹۲۱/۱۱/۱۱ لە سەلىمانى

¹¹⁶ وینە و ئەم زانیارییانە نامادەكراوى بەرپز دكتور كاوسى براين.

لهدايكبووه. ۱۹۲۸ نراوته بهر خویندن له حوجره. ۱۹۲۹ خراوته قوتابخانهی سهرهتایی و له پۆلی دووهم وهرگراوه. شهشهمی سهرهتاییی له ۱۹۳۴دا بریوه. ههر ئهو ساله چووته ناوهندی، ۱۹۳۷ تهواوی کردووه. ئهو ماوهیه درسی له قوتابخانهی (زانستی)دا وتوووتهوه. لهبهر ئهوهی سلیمانی تا ئهو کاته سانهویی ئی نهبووه، ئهیلوولی ۱۹۳۷ چووته سانهوی له کهرکوک. ۱۹۳۸/۱۲/۲۷ له کۆلیجی عهسکهریی بهغدا قبول کراره، ۱۹۴۱/۱/۱ تهواوی کردووه و بووه به مولازمی دووهم. ۱۹۴۱/۱/۱۴ خراوته مهدرسهی تۆپخانه،

۱۹۴۱/۷/۲۷ وهک ئهفسهری تۆپچی تهواوی کردووه. ئهجا کراره به فرماندهی فسهیلیکی بهتهریهی جهبهلیی نۆزدهیهم و تا ۱۹۴۴/۶/۲۸ له تۆپخانهی جهبهلی دامهزراوه و له زۆر شوین دریژهی به خزمهت داوه.

۱۹۴۴/۶/۲۹ براوته تۆپخانهی بیابان له دیوانیه، پاشان له ۱۹۴۴/۱۰/۱۴ بۆ لیوای شهشهمی بیابان و ۱۹۴۴/۱۱/۲۱ هیئراوتهوه بۆ لیوای پینجهم. پلهی عهسکهریی بهرزوووتهوه تا بووه به فرماندهی بهتهریهی له ههمان بهتالیون به پلهی نهقیب. گواستراوتهوه بۆ بهغدا به پلهی یاریدهدهری فرماندهی یهکهه بهتهریهی مامناوهندی. کرارهته یاریدهدهری فرماندهی بهتالیونی دژهفرۆکهی ۴۰ ملم به پلهی رانیید (رهئیس یهکهه). ۱۹۴۸ بهشداری شهپرکانی فهلهستین بووه له ناوچهی جهنن به پلهی نهقیب و یاریدهدهری بهتالیونی تۆپخانهی پینجهمی مهیدان و تا برانهوهی جهنگ لهوئ ماوتهوه. بهشداری چهندهها خول بووه، وههک خولی (ئهرکانی تۆپخانه) ۱۹۴۱، ههموو خولیکی تایبتهت به تۆپخانه له ناوهوه و دهرهوهی ولات. بهشداری شهپرکانی ناوخۆ و دهرهوه بووه، به تایبتهت شهپر فهلهستین. نوینهری عیراق بووه له مهشقی پهیمانی ئهتلهسی سالی ۱۹۵۶. چهند نیشانیکی وهک مهدالیای رافیدهین و فهلهستین و شهپری دووهمی جیهانیی وهرگرتوووه.

۱۹۵۶/۵/۸ بووه به فرماندهی بهتهریهی یهکهه له ههمان بهتالیون به پلهی موقهدهدم. ۱۹۵۷ به ئینتیداب براوته وهزارهتی ناوخۆ بۆ وهزیفهی یاریدهدهری ئیدارهی خۆجیبیی موتهسههپیفی سلیمانی و ۱۹۵۸ قایمقامی ناكری. ۱۹۵۸/۹/۱۸ پاش تهواوبوونی ماوهی

ئىنتىدا بەكەى ھىنراو تەو ە بۇ سپا . بە پلەى فەرماندەى بە تەرىپە لە بە تالیوئى دژە فرۆكە (ضد الجوّ) و پاشتر فەرماندەى بە تالیوئى بىيان لە (وە شاش). ئەمجا كراو ە بە فەرماندەى بە تالیوئى بىستەمى تۆپخانەى مەيدان لە ۲۰ رەتلدا -كە تازە پىك ھىنرابوو- بە پلەى سەرھەنگ (عەقید). پلەكانى عەسكەرىى بېرپو ە تا گەيشتوو تە (ليوا). ماو تەو ە تا لە ۱۹۶۹/۶/۱۸ دا بە داواى خۆى خانەنشین بوو.

سەرھەتای دامەزانی (یەكی تىبى نووسەرانى كورد)، نووسینگەكەى خۆى وەك بارەگای كاتى پى داو ە. ۱۹۳۶ بۇ یەكەم جار نووسىنى لە رۆژنامەى "ژيان" و پاشان لە (گەلاوێژ، دەفتەرى كوردەوارى، نووسەرى كورد ، "الزمان"ى عەرەبى) دا بلاو كوردو ە تەو ە. ناسناوى شیعەرى سەرھەتا "زارى" و داواى "شیرۆ" بوو ە. بەرھەمى بلاو كراو ەى: ۱. دوا مائناو یى، چاپخانەى دار الحریة للطباعة- بەغدا، ۱۹۹۲. ئەم دەستنووسانەیشى ەن: ۱. خوازىنى، ۲. پەیمان و ژيان، ۳. پۆیلانەى بووكى كاروان^{۱۱۷}.

شیاو

بەپىى بابەتى (ناوبانگى تازەى بوێژەكانمان، گوڤارى "هەتاو"، ژمارە ۴۶، ۱۹۵۵/۱۱/۱۰، ل ۱۳-۱۴)، پىش (سەفو ەت) ناسناوى "مەلا مستەفاى سەفو ەت"ى شاعیر بوو ە^{۱۱۸}.

بنكەى ژین
(ص)
www.zheeng.org

ص. ئەمىن- مزوورى بالا، ص. مزوورى ئەو ە صىبغەتوللا كوپى ئەمىن كوپى حەسەن مزوورىیە، سالى ۱۹۲۶ لە بنەمالە یەكی دىنپەرورەى دىى (باوان)ى ناوچەى دەشتازى پاریزگای دھوك لە داىك بوو ە. بە مندالى لاى باوكى و براكەى و لە مەدرەسەى دىنىى بنەمالەكەیان دەستى بە خویندنى ئایىنى كردو ە، پاشان سالى ۱۹۳۹ چوو ە تە مەدرەسەى مەلا یەحیای مزوورى لە ئامیدى و درێژەى بە خویندن نەداو ە. سالى ۱۹۴۰ رووى كردو ە تە مووسل بۇ تەواو كردنى خویندنى دىنى لە مەدرەسەى حاجى زەكەریا و فەیسەلىیە و ۱۹۴۶ تەواوى كردو ە.

¹¹⁷ شیرۆ مفتى، دوا مائناو یى، چاپخانەى دار الحریة للطباعة- بەغدا، ۱۹۹۲، ۵-۸، ۱۵، ۱۶-۱۷، پروبەرگى داو ە؛ جمال بابان، اعلام كرد العراق، ص ۴۶۸.

¹¹⁸ گوڤارى "هەتاو" ۱۹۵۴-۱۹۶۰، بەرگى دو ەم/ بەشى یەكەم (ژمارە ۳۱-۴۷)، ل ۱۱۲۰.

١٩٤٢ بوو ته ئەندامی لقی مووسلی حیزبی هیوا. که
 ١٩٤٦ پارتی دیموکراتی کورد- عیراق دامه‌زینراوه،
 بوو ته ئەندامی لقی مووسلی پارتی. ئەو دەمه پێشنویژی
 مرگه‌وتی (عومه‌رییه) بووه و مرگه‌وته‌که‌ی کردووه ته
 مه‌کو‌ی نه‌ینی حیزب، بۆیه پۆلیس له ئاداری ١٩٥٢دا
 هه‌لی‌کو‌تاوه‌ته سه‌ر مرگه‌وته‌که و ژووره‌که‌یی پشکنیوه.
 نزیکه‌ی پازده سال دوورخراوه‌ته‌وه بۆ به‌عقوبه. له‌وئ
 کارمه‌ندی به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی زه‌وی‌وزاری ئەمیری بووه. که
 شو‌پشی ئەیلوول هه‌لگه‌رساوه، ده‌ستگیر کراوه و
 ١٩٦٢/٩/٢٥ براوه‌ته به‌رده‌م مه‌جلیسی عورفی

عه‌سکه‌ری. سالانی ١٩٦٢-١٩٦٦ به تۆمه‌تی چالاکیی سیاسی گه‌راوه و دو‌چاری
 ته‌نگانه بووه، پاش راگه‌یاندنی به‌یاننامه‌که‌ی حکومه‌تی عه‌بدو‌رپه‌حمان به‌زاز له
 ١٩٦٦/٩/٦ دا ئازادکراوه. نووسه‌ری پۆژنامه‌ی "التا‌خی" بووه. له ١٩٧٥ به‌دواوه
 که‌نارگیر بووه و له مائی خۆی دانیشتووه. ئەم دوا‌یییه وتاری می‌ژووی نووسیوه و له
 گو‌فاری "مه‌تین" دا بلاوی کردوونه‌وه. رۆژی ٢٩/١١/٢٠٠١ کۆچی دوا‌ییی کردووه.
 صیغه‌تول‌لا نووسینی له "گه‌لاویژ" و پۆژنامه‌کانی "الأهالی"، "السجل"،
 "خه‌بات" ی به‌غدا و ئەم دوا‌یییه‌یش گو‌فاری "مه‌تین" دا بلاوکردووه‌ته‌وه. دیوانیکی شیعر و
 فره‌ه‌نگیکی کوردی- عه‌ره‌بیی له‌پاش خۆی به‌جی‌ه‌یشتووه.^{١١٩}

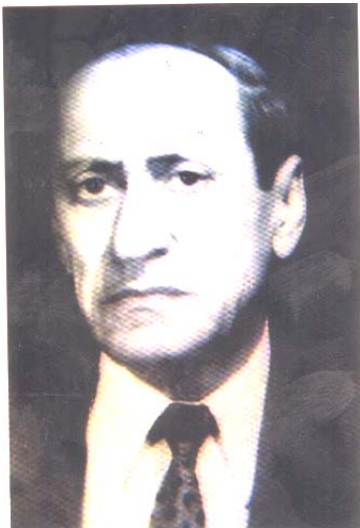
صابه‌ر حاجی فه‌تحو‌ل‌لا

ئوه صاب‌ر حاجی فه‌تحو‌ل‌لا ده‌لو‌ی به (صاب‌ر سه‌ل‌ته‌زه‌رد) ناسراوی خه‌لکی
 کفرییه، نووسینیکی له "گه‌لاویژ" دا هه‌یه و پاشتر باوه‌رپه‌یکراوی گو‌فاره‌ی "هه‌تاو" بووه
 له شاری کفری، ئەندامی (حیزبی هیوا) یش بووه.^{١٢٠}

¹¹⁹ صبغة الله أمين حسن المزوري، مجلة "دهوك"، العدد ١٦، آذار ٢٠٠٢، ص ٦٢؛ پ. د. عه‌بدو‌لفه‌تاح
 عه‌لی بۆتانی، دبیره‌اتنا چوارییا وه‌غه‌را وییا داوییدا: چالاکیین ره‌شه‌نیه‌ریین سو‌یغه‌تول‌لا ئەمین باوانی
 مزوری ژووری، گو‌فاری "ده‌وک"، ژماره ٢٩، کانونا ئیکئی ٢٠٠٥، ل ١٨-٢٤؛ دوو لایه‌ره‌ی ژیاننامه‌که‌ی
 به‌ده‌سته‌ته‌ی به‌رپۆژ نا‌زادی کورپی، له رپی به‌رپۆژ عه‌بدو‌ل‌لا زه‌نگه‌نه‌وه به‌ده‌ست گه‌یشتووه.

¹²⁰ مصطفی نهریمان، ماموستا عه‌زیز پش‌تیوان و ٨٢ سال ته‌مه‌نی تیکۆشان و کوردایه‌تی، گو‌فاری
 "ره‌نگین"، به‌غدا، ژماره ٦٥، ١٩٩٤، ل ٩.

صابير ئىسماعيل

صابير كورپى ئىسماعيل كورپى محەمد و براگەرەى حاكم بەكرە، ۱۹۱۰ لە گەرەكى (بەفرى قەندى) شارى كۆيە لەدايكبوو. بە مندالى خراووتە حوجرە و ۱۹۲۰ قوتابخانەى ئولاي كۆيە وەرگىراو، ۱۹۲۶ تەواوى كردوو. ۱۹۳۰ چوووتە (خانەى دىھاتىيى مامۇستايان) لە بەغدا و پاش سى سال بە سەرکەوتوويى برىويە. ۱۹۳۲/۱۰/۱ دامەزراو بە مامۇستا لە قوتابخانەى شەقلاو. ئەندامى (كۆمەلى لاوانى كورد)، (كۆمەلى داركەر) و (حيزبى هيو) بوو. ۱۹۴۴ بە تاوانى بەرپاكردىن پاپەپىن لەتەك چەند كەسيكى ديكە گىراو و بە هەولى دلسوزان بەردراو.

۱۹۴۵ وەك بەرپووبەرى بەشى قوتابيانى خانەى دىھاتىيى مامۇستايان دوورخراووتەو بە بۆ ناحىەى (مەحاويل) شارى حللە. ۱۹۴۸ گەرپىندراووتەو بە كۆيە. بەشدارى هەردوو كۆنگرەى ۱۹۵۹ و ۱۹۶۰ى مامۇستايانى كوردستان و پيشتريش ئەندامى بزوتنەوئەى ناشتى بوو. پاش كودەتاكەى شوپاتى ۱۹۶۳، ۷/۱ ئەو سالە لە رەشبيگرەكەى كۆيەدا دەستگىركراو. تشرىنى دووهمى ۱۹۶۳ كراووتەو بە بەرپووبەرى قوتابخانەى زانست لە كۆيە. ۱۹۶۶ خانەنشين كراو. سەرەتاي سالانى جەفتا دوچارى نەخوشىيى شىرپەنجە هاتوو. ۱۹۷۲/۸/۲۰ بەو دەردە لە بەغدا كۆچى دوايىيى كردوو و تەرمەكەى لە كۆيە بە خاك سپىردراو.^{۱۲۱}

مەلا صادق

محەمدصادق كورپى حسين عەونىي خەلكى توركيایە. ۱۸۹۱ لە گەرەكى (بەگلەن) كەرکوك لەدايكبوو. قوتابخانەى روشدىيەى عەسكەرىي كەرکوكى خویندوو، كە ناوەكەى بوو بە (طوپ قاپ ئاتلوو) و زانستى نەحو و صەرف و مەنتىقىشى لای "مەلا عەلى حىكمەت" خویندوو. پاشان مەكتەبى حەربىيەى برىو و بوو بە ئەفسەر، بەشدارى شەرەكانى لای

¹²¹ كەرىم شارەزا، صابير ئىسماعيل محەمد ۱۹۱۰-۱۹۷۳، ئىنسكلۆپىدىيەى هەولير، ب ۱۰، ۴۴۹۲-۴۴۹۳.

شام، حه‌له‌ب، به‌یرووت و کووتی کردوو و سئی جار له جه‌نگی یه‌که‌مدا بریندار بووه. دوایی بووه به مه‌لا له خانه‌قای سه‌یید نه‌حمهد و ده‌رسی به کوره‌کانی سه‌یید نه‌حمهد وتووته‌وه. دیوانیکی شیعی‌ری سه‌بارت به ماوه‌ی جه‌نگ له چاپ داوه. پاش شه‌ر، گه‌راوه‌ته‌وه و بووه به ماموستای قوتابخانه‌ی روشدییه، به‌لام لایراوه. ده سالی ته‌مه‌نیی له نیوان که‌رکوک، دوزخورماتوو، قه‌ره‌ته‌په و به‌عقوو یه‌دا به‌سه‌ربردوو. ۱۹۶۷ له مرگه‌وتی برابرم به‌گی تکریتی سه‌ری ناوه‌ته‌وه، چونکه له‌وی ژیاوه.

شیعی‌ری به تورکی و عه‌ره‌بی و فارس‌یش نووسیوه. نه‌م به‌ره‌مانه‌ی بلا‌بوونه‌ته‌وه: ۱. یادگار سفیر، ۱۹۲۵، به تورکی، ۲. گلستان کربلاء، ۱۹۲۵، به فارسی، ۳. تیرامانم، ۱۹۵۶، به تورکمانی، ۴. دوشونجه‌لرم، چاپخانه‌ی دار المعرفه - به‌غدا، ۱۹۵۶، ۵. چوشتون دویغولرم، که‌رکوک، ۱۹۶۴، به تورکمانی، ۶. محمدصادق‌دن صاچملر، نه‌سته‌موول، ۱۹۹۱. چهند کتیبیکی ده‌ستنوو‌سیشی له پاش به‌جی‌ماوه: ملی دویغولرم، کرکوک شه‌داسنی فریادلرم، مدحیات اشرف کرکوک، مرثیه، به‌ادیله‌ فخرلرم، اوتوم بومبالری، نزیکه‌ی هه‌زار خورییات^{۱۲۲}.

صافی

ناوی مسته‌فا کوپی کاک‌عه‌ولا (عه‌بدو‌للا) کوپی عه‌لی کوپی کاک‌عه‌ولا کوپی مسته‌فا کوپی شیخ سلیمانی هیرانی و به بنه‌ماله (میرمه‌حمه‌لی) یه. ۱۸۷۳ له دئی (هیران) له‌دایک‌بووه. لای بابی ده‌ستی به خویندن کردوو. دوایی بووه به فه‌قی له ناوچه‌ی خوشناوه‌تی و کۆیه و هه‌ولیر و په‌واندن و سه‌ران، لای مه‌لا نه‌حمهدی هۆمه‌رگومبه‌تی و مه‌لا نه‌حمهدی

¹²² سمکو به‌هرۆز، بیبلیۆگرافیای پۆشنی‌بران و ناودارانی که‌رکوک، گۆقاری "که‌رکوک"، ژماره ۴، سالی نۆیه‌م، به‌هاری ۲۰۰۸، ل ۷۹۱-۱۷۴؛ لاپه‌ریه‌ک زانیاریی ده‌ستخه‌تی ماموستا نه‌مین شوان.

رەش خويندوويه. تەنەت چووتە لاجان و پەسوئ و ماوئەكە ئى ماوتەتەو. چووتە سابلاخيش، چەند سالىك لاي قازى عەلى لە مزگەوتى شادەرويش دريژەى بە خويندن داو. ۱۹۴۱ كۆچى داويىي كىردووه.

صافى، لە چوارده سالييهو كهوتوووتە شيعروتن، بە فارسي و توركى و عەرەببىش شيعرى نووسيوه. ديوانى شيعرى لە چاپ دراوه ^{۱۲۳}.

صالح حەيدەرى

صالح كوپى حەيدەر كوپى عاصم و لە بنەمالەى بەناوبانگى حەيدەرييه، ۱۹۲۲/۵/۹ لە گەرەكى (عارەبان)ى شارى هەولير هاتوووتە دنياو. بە هەوت سالى خراوتە بەر خويندن، ۱۹۳۵ قوناغى سەرەتايىي لە قوتابخانەى هەولير برپوه. كە پۇلى چوارەمى سانەويى خويندووه، ۱۹۳۹-۱۹۴۰ پۇلى پينجەمى لە سانەويى مەركەزىي بەغدا تەواوكردووه. لە كۆليجى حقوق وەرگىراوه، بەلام پاش دەوامى چەند هەفتەيەك وازى ئى هيناوه و چووتە خانەى بەرزى ماموستايان. ۱۹۴۱ لەبەر جوولانەوئەكەى رەشيد عالي گەيلانى و

دەرنەچوونى لە هەردوو خولى دەرسى ئينگيزيدا، دەستى ئى هەنگرتوووه. ۱۹۴۳ چووتەتەو بۆ كۆليجى حقوق. سالانى ۱۹۴۷-۱۹۴۸ گىراوه و لە بەنديخانەى (كەرخ) توندكراوه، بۆيە خويندنى پى تەواونەكراوه. پاش ليكۆلينەووه و حوكمدان، زيندانەكەى لە بەنديخانەى كووت و نوگرەسەلمان و چاوديريهكەيى لە قەزاي سامەپرا بەسەرىدووه. ۱۹۵۹ چووتەتەو حقوق و ۱۹۶۱ برپويه. ۱۹۶۱/۱۱/۱۵ چووتە كۆليجى ئەفسەرانى ئىحتيات و بووه بە ئەفسەر، ۱۹۶۲/۶/۱۲ لەبەر هۆى سياسى دەستبەردار كراوه.

۱۹۴۱ بە نووسەر لە بەرپوهبەريتيى گشتيى هيلى ناسنى شەمەندەفەر لە بەغدا دامەزراوه. شوياتي ۱۹۴۲ خزمەتەكەيى -بە هۆى داود حەيدەريى وەزيرى دادەوه كە نامۆزاي بووه- گواستوووتەووه بۆ دادگاي بەرايىي هەولير. ۱۹۴۳-۱۹۴۴ كارەكەيى بردوووتەووه بۆ

¹²³ ديوانى صافى، چ، چاپخانەى كوردستان- هەولير، ۱۹۷۳، ل، ۳، ۴، ۱۲؛ دكتور مارف خەزنەدار،

مىژووى ئەدەبى كوردى لە هەولير و دەرووبەرى، ئينسكلۆپيدىيى هەولير، ب، ۸، ل، ۳۲۴۰-۳۲۴۱.

بەغدا، ھەم خۆپندوویەتی و ھەم وەزىفەى دیوہ. لەبەر ئەوہى حوکم دراوہ بە زىندان، دەستى پى لە وەزىفە کىشراوہتەوہ و دوورخراوہتەوہ. ١٩٥٠ بە مالمەوہ گەراوہتەوہ بۆ مالى بابى لە دى (بىريات)ى ھەولير. ١٩٥٣ پووى کردوہتەوہ بەغدا و لە ھىلى ئاسنى بەغدا کارى کردوہ بە مووچەيەكى پوژانە و پىبەپى لە کۆمپانىاي پيشپرکى مەنسور (رايسن) کارى ھەبوہ. پاش ١٩٥٨/٧/١٤ ھاتوہتەوہ سەر وەزىفە لە داداگای بەرايى بەغدا، ١٩٦٣ دەرکراوہ. شوباتى ١٩٦٦- ئابى ١٩٦٧ لە (کۆمپانىاي نيشتمانى پيشەسازىيە کيميايىيەکان) کارى کردوہ. ١٩٦٨/١٠/٢١ ھينراوہتەوہ بۆ وەزىفە لە داداگای بەرايى ئاکرى. ١١/٢٠ ھەمان سال گواستراوہتەوہ بۆ داداگای شەرعى ناوچەى (رەسافە)ى بەغدا. لە ١٩٧٧/١٠/١٦ دەستى کىشراوہتەوہ بۆ خوتەرخانکردن بۆ پوژنامەى "العراق". ١٩٧٨/٥/١١ پلەکەى گەيىوہتە (يارىدەدەرى دادوہرى لەپيشتر) و ١٩٨٠/٥/١٨ خانەنشين بوہ. ١٩٩٠ مالمەکەى لە بەغداوہ ھينراوہتەوہ بۆ ھەولير. ١٩٩٩ دوچارى نەخوشىي زەھامەر بوہ، پوژى ٢٠٠١/٨/٦ کۆچى دوايىي کردوہ و لە گۆرستانى (حەيدەرييان) نىژاوہ.

سالم حەيدەرى، ١٩٤٢ رىکخەرى يەكەم شانەى مارکسى لە ھەولير، ١٩٤٣ بەرپرسى يەكەم رىكخستنى مارکسىي خوجبىي (کۆمەلى ميللەت) ناو، ١٩٤٤-١٩٤٦ بەرپرسى حيزبى (شوپش)، ١٩٤٥-١٩٤٦ ئەندامى کۆمىتەى ناوہندى حيزبى (پزگارى کورد)، ١٩٤٧ سەرپەرشتى کەرتەکانى ھەردو حيزبى (تەحەررور) و (شيوعى) لە ناوچەى (رەسافە)ى بەغدا و ھەردو کەرتى ئەعزەمىيە و کارمىيە، ١٩٥٦-١٩٥٧ ئەندامى يەدەكى حيزبى شيوعى عىراق و پاشتر لە يەگرتنەوہى بالى شيوعىيەکانى کورد و پارتىدا، بوہ بە ئەندامى مەکتەبى سياسىي پارتى ديموکراتى يەگرتووى کوردستان. بەشدارى نووسىنى پوژنامەنووسىي نەينىي کردوہ لە (يەکىتىي تىکوشين ١٩٤٣-١٩٤٤)، (شوپش و پزگارى ١٩٤٤-١٩٤٥)، (نازادى ١٩٤٦-١٩٤٧)، (نازادى کوردستان ١٩٥٧)، (رايە الشغيلة ١٩٥٣-١٩٥٦)، (خەباتى کوردستان ١٩٥٧-١٩٥٨)، (خەبات ١٩٦٣-١٩٦٤)، (کادر ١٩٦٨-١٩٧١)دا. لە "گەلاويز"دا نووسىوہ. ١٩٥٩ ئەندامى لىژنەى نامادەکارىي نەقابەى پوژنامەنووسانى عىراق، ١٩٥٩/٢/١٠ خاوەندى ئىمتىيازى گوڤارى "پزگارى"، ١٩٥٩ نووسەر لە "خەبات"، ١٩٧١ و ١٩٧٦-١٩٨٠ سەرۆكى نووسىنى پوژنامەى "العراق" و پاشکۆ کوردىيەکەى، ١٩٥٩-١٩٧٠ ئەندامى يەكەم کونگرەى يەکىتىي نووسەرانى کورد و ئەندامى يەکىتىيەکە تا ١٩٨٠، ١٩٧٤-١٩٨٠ ئەندامى ئەنجومەنى نەقابەى پوژنامەنووسان و ١٩٧٥-١٩٨٠ ئەندامى دەستەى کارگيرىي کۆمەلەى پوژنىيرىي کوردى بوہ لە بەغدا.

جگه له بیره وه ریه کانی که به شیکه به ناوی (مختارات من مذكرات صالح الحیدری) یه وه ئی له چاپ دراوه، چوار کتیبی دیکه ده ستنوسی هه ن. صالح حهیده ری، ۱۹۴۶/۵/۱۴ خاتوو "نه زیه ی عارف ئەمین" ی هیئاوه، دوو کوپ (بهختیار، کاوه ۱۹۵۷) و دوو کچ (سنۆبه ر ۱۹۵۰، سه رو ۱۹۵۵) ی ئی بووه ^{۱۲۴}.

صالح عهبدو ئالا یوسفی، صالح یوسفی

صالح کوپ ی عهبدو ئالا کوپ ی نه جمه دین کوپ ی مه لا ته ها یوسفیه، سالی ۱۹۱۸ له بنه ماله یه کی دینداری خوینده واری دیی (بامه پنی) ی قه زای نامیدی پارێزگای دهوک له دایک بووه. قوئاغی خویندنی سه ره تایبی له بامه پنی و سانه ویی ۱۹۳۸ له (ثانویه آل البیت) ی به غدا ته واو کردوه و به ماموستا دامه زراوه له (حه ریری) شاری هه ولیر. هه ر زوو گه پراوه ته وه بۆ به غدا و ۱۹۴۳ کۆلیجی شه ریه ی به ئیمتیا ز بپروه. له بهر باری خراپی دارایی و سه رقایی به کاری سیاسیه وه نه ی توانیوه درێژه به خویندن بدا، به کاتبی یه که می دادگای

مووسل دامه زراوه. هه مان وه زیفه ی له شه نگال و زاخویش دیوه. به هوی چالاکیی سیاسیه وه دوور خراوه ته وه بۆ شاری (حلله). بهر له ۱۴ ی ته مووزی ۱۹۵۸، بووه به بهر یوه بهری سامانی نابه کامان (اموال القاصرین). ۱۹۶۰ ئی پراوه بۆ کاری سیاسی، چونکه ئەندامی کۆمیتته ی ناوه ندیی پارتی دیموکراتی کوردستان بووه. که ده سه لاتداران که وتنه پراوه دوونانی کادیرانی پارتی، له ۱۹۶۰/۱۰/۱۵ ده ستگیر کراوه.

¹²⁴ مختارات من مذكرات صالح الحیدری، مطبعة رنج- السليمانية، ۲۰۰۴، ص ۲-۴؛ بورهان حاتم کۆمه تالی، صالح حهیده ری ۱۹۲۲-۲۰۰۱ پۆلی سیاسی و رووناکییری، (له بلاو کراوه کانی کۆقاری K24)، هه ولیر، ۲۰۱۲، ل ۲۹، ۲۲-۴۰.

سهره‌تای ژینانی لایوی، پیکخراوی (برووسک)ی له‌گه‌ل چهند هاوپییه‌کی له بادینان پیکه‌هیناوه. به‌شداری دامه‌زاندنی حیزبی (هیوا)ی کردووه و بووه‌ته به‌پررسی پیکخستنی قوتابیان له‌خانه‌ی به‌رزی ماموستایان و کۆلیجی شه‌ریعه له به‌غدا و یه‌که‌مین ئەلقه‌کانی پیکخستنی ئەو حیزبه‌ی له بادینان دامه‌زاندووه. پاش ئەمانی (هیوا) له ۱۹۴۵دا، بووه‌ته دامه‌زینیکی حیزبی (پزگاریی کورد). ئەندامیکی دامه‌زین و به‌شداری دامه‌زاندنی (پارتی دیموکراتی کورد-عیراق)یش بووه له ۱۹۴۶دا و پیکخستنی بادینانی پی سپی‌دراره. ۱۹۶۰ یه‌کیک له داواکه‌رانی مۆلته‌ی په‌سمی پی‌دانی پارتی بووه. ۱۹۶۲-۱۹۶۳ به‌پررسی لقی یه‌که‌می پارتیی له مووسل و لقی پینجه‌می به‌غدا، ۱۹۶۷-۱۹۶۹ سه‌رۆکایه‌تی نووسینی پۆژنامه‌ی "التاخی"ی له به‌غدا، ۱۹۶۲-۱۹۷۵ ئەندامیکی مه‌کته‌بی سیاسیی پارتی و وه‌زیری وه‌زاره‌تی کاروباری باکووری پاش پیکه‌وتنی ۱۱ی نازار و ۱۹۷۰-۱۹۷۴ سه‌رۆکایه‌تی (یه‌کیکی نووسه‌رانی کورد) و (مه‌لبه‌ندی رۆشنییری کورد) و جیگری کۆمه‌له‌ی دۆستایه‌تی عیراقی- سوڤیتی و سه‌رنووسه‌ری گۆڤاری "پۆژی کوردستان- شمس کوردستان"ی هه‌بووه. ئەو ماوه‌یه‌ی پیشوو چهند جاریک گه‌راوه، دوورخراوه‌ته‌وه، حوکم دراوه و له وه‌زیره‌ ده‌رکراوه. پاش شکستی شوڤشی ئەیلوول له ۱۹۷۵دا، گه‌راوه‌ته‌وه و له به‌غدا دانیشتوووه. له شوڤشی نویدا، هه‌رچه‌نده له به‌غدا بووه، به‌سکرته‌یری (بزوتنه‌وه‌ی سۆشیاڵیستی کوردستان) دانراوه، تا پۆژی ۱۹۸۱/۶/۲۵ له به‌غدا غافلکوژ کراوه و ته‌رمه‌که‌ی براوه‌ته‌وه بۆ زاخۆ و له‌وێ به‌خاک سپی‌دراره^{۱۲۵}.

نووسینی له (هاوار، گه‌لاویژ، خه‌یات، التاخی، پۆژی کوردستان)دا بلابووه‌ته‌وه.

صالح عه‌لی

صالح کوپی عه‌لی کوپی صالحه، سالی ۱۹۱۴ چاوی به ژینادا هه‌له‌هیناوه له شاری سلیمانی. خانه‌ی ماموستایانی به‌غدا له ۱۹۳۳دا ته‌واوکردووه. هه‌مان سال دامه‌زراوه به ماموستای سه‌ره‌تایی له شاره‌که‌ی خۆی. تا ۱۹۴۱ ماموستایه‌تی وه‌رزشی له قوتابخانه‌کانی سلیمانی، نابلاخ، ئەیووپییه، قه‌ه‌چه‌تان، عه‌بابه‌یلی و فه‌یسه‌لییه کردووه. ۱۹۴۲ کراوه به ماموستای وه‌رزشی تاکه سانه‌ویی سلیمانیی کوپان. ۱۹۴۸-۱۹۶۴ چاودی‌یری وه‌رزش و دیده‌وانیی قوتابخانه‌کانی شاری پی سپی‌دراره.

¹²⁵ صالح الیوسفی ۱۹۱۸-۱۹۸۱، مجله "دهوك"، العدد ۲۷، تموز ۲۰۰۵، ص ۵۶؛ گۆڤاری "پۆناهی"،

ناماده‌کردنی بنکه‌ی ژین، ل ۱۰۱-۱۰۳.

۱۹۶۵ بوووته سه‌په‌رشتی وهرزش و دیده‌وانیی به‌په‌په‌ریتیی په‌روه‌ده‌ی سلیمانی و تا ۱۹۷۶ له‌و جیی‌ه‌دا ماوه‌ته‌وه، ئه‌و ساله‌ خانه‌نشین کراوه. سالی ۱۹۸۶ یش کۆچی‌دوایی کردووه. سالی عه‌لی، هه‌م خزمه‌تیکی بی‌دریغی وهرزشی کردووه، هه‌م به‌شداری هه‌موو چالاکیه‌کی وهرزشی دهره‌وی قوتابخانه‌یش بووه. ئەندامی ده‌سته‌ی دامه‌زینی یانه‌ی (الصحة والقوة) ی سلیمانی و (یانه‌ی سلیمانی) و سالی ۱۹۵۷-۱۹۶۲ یش سه‌روکی بووه.

ئهم به‌ره‌مانه‌یشی هه‌ن: ۱. دیده‌وانی، ۱۹۷۰، به‌ یارمه‌تی یه‌په‌په‌ریتیی گشتیی خویندنی کوردی له‌ چاپی داوه، ۲. فۆلکلۆری یاری و وهرزشی کوردی، به‌رگی یه‌که‌م؛ به‌رگی دووهم، ۱۹۷۴ (به‌ یارمه‌تی یه‌په‌په‌ریتیی گشتیی په‌روه‌ده‌ له‌ چاپ دراوه) ۱۲۶.

صالح قه‌فتان

سالی کوری عه‌بدوپه‌رحمان کوری مه‌حمود کوری ئه‌حمه‌د قه‌فتانچییه، ۱۸۸۴ له‌ سلیمانی له‌دایک‌بووه. مه‌کته‌بی پو‌ش‌دییه‌ی عه‌سکه‌ری سلیمانی و ئه‌عدایی عه‌سکه‌ری به‌غدا و مه‌کته‌بی هه‌رییه‌ی ئه‌سته‌موولی ته‌واو کردووه و بووه به‌ ئه‌فسه‌ر تا ته‌مووزی ۱۹۱۴، که له‌به‌ر نه‌خۆشیی دل کراوه به‌ مامۆستای ئه‌عدایی مولکی سلیمانی. ۱۹۱۹-۱۹۲۲ بازگانی به‌ تووتنه‌وه کردووه. ۱۹۲۲/۲۱/۷ به‌ ئەندامیکی ده‌سته‌ی به‌په‌په‌ریتیی (جه‌معیه‌تی کوردستان)

¹²⁶ صالح محه‌مه‌دنه‌مین، وهرزش و شاری سلیمانی، بیروکه و کۆکردنه‌وه‌ی جه‌میل نوری عه‌لی (جه‌میل

مه‌دغه‌عی)، چاپخانه‌ی شقان- سلیمانی، ۲۰۰۳، ل ۳۴۴-۳۴۵.

هەلبەت ئېرەراو. لە دووھم حکوومەتی کوردستاندا، بوو بە موعەللیمی جوگرافیا و میژووی مەکتەبی ئەعدادیی مەحمودی.

سەرەتای حوکمی پاشایەتی، ۱۹۲۳/۹/۴-۱۹۲۵/۹/۷ مامۆستای قوتابخانە کۆیە بوو. پاشتر کراو بە بەرپۆبەری مەکتەبی ئەووەل و ئەمجا فەیسەلێیە. ئەندامی ئەنجومەنی مەعاریفی لیوا بوو، کە نیوانی تشرینی یەكەم- تشرینی دووھمی ۱۹۲۵ دامەزێندراو. ۱۹۲۶/۱۰/۱۳ بە ئەندامیکی هەینەتی ئیدارە (جەمعیەتی زانستی کوردان) هەلبەت ئېرەراو. لە ۱۹۲۸/۹/۱-۱۹۲۹/۱۰/۱ بوو بە بەرپۆبەری و ئەو بەدوا تا ۱۹۳۰/۱۰/۱ بە مامۆستای قوتابخانە ناوەندیی سلیمانی. دوایی براو تە قوتابخانە سەرەتایی تا ۱۹۳۶/۳/۸ کە ئیدی خانەنشین کراو.

سالح قەفتان، بەرپرس (موحەپریری) پۆژنامە "زبان" ی شارەوانیی سلیمانی بوو لە (ژمارە ۱، ۱۹۳۷/۹/۱۲) ھو تا ۲۰-۲۷ ژمارە ھووەل. خاوەنی یەكەم گۆقاری کوردیی "زانستی" ناوی شاری سلیمانی بوو، کە ھەر خۆی ۱۹۳۸/۲/۲۵ تا قە ژمارە یەکی ۸ لاپەرەیی ئی بلاو کردوو تەو. نووسینی بلاو کراو ھە (زبان، ژین، پووناکی، گەلاوینیشدا ھە. پۆژی ۱۹۶۸/۸/۲۹ بە خۆین پێژانی میشک کۆچی دوایی کردوو.

سالح قەفتان، دوو ژنی ھیناوە: لە "جەمیلە کاکەمین"- فوناد، سەلاحەدین، فاتمە، مونیرە و لە "سەبریە پەفەت"- نازەنین، گوزیدە، بەھاری بوو.

ئەم لە چاپدراوانەیشی ھەن: ۱. بەراوردیکی تاریخی و ئەھمییەتی زبان و دیاریییکی وریائی بۆ لاوانی کورد، چاپخانە ژین- سلیمانی، ۱۹۳۶، ۲. پەندی تاریخی، چاپخانە نجاج- بغداد، ۱۹۳۷، ۳. نەتوھە کورد تورکمان نین، چاپخانە کامەران- سلیمانی، ۱۹۵۹، ۴. میژووی نەتوھە کورد لە کۆنەو تە ئەمپۆ، چاپخانە سلمان الأعظمی- بغداد، ۱۹۶۹، ۵. گریگۆری پیترووف، لە ولاتی گولەزەنبەقی سپیدا، چاپخانە سلمان الأعظمی- بغداد، ۱۹۶۹.^{۱۲۷}

سەی صالح کە ئھوری

سەبید محەمەد صالح حەسەنی نیعمەتوللاھی ماھیدەشتی سالی ۱۲۵۰ک (۱۸۳۴- ۱۸۳۵) لە دئی (ماھیدەشت)ی سەر بە کرمانشان و لە بنەمالە یەکی ئایینی لەدایک بوو. لە

¹²⁷ پۆژنامە "زبان"، دووھم بەرگ (ژمارە ۸۲-۲۵۹)، نامادە کردنی رەفیع صالح و سدیق صالح، سلیمانی،

۲۰۰۳، ل ۴۳-۴۴.

لاوییهوه له کەش و هەوای خێلەکی دوورکە و توووەتەو و خوی داوێتە خوێندنی ئایینی. پاشان سەفەری کردووە بۆ شاری شیراز، لەوێ چووێتە خزمەتی مۆنەووەرەلی شای پێبەری بەناوبانگی تەریقەتی (نیعمەتوللاهی). مۆنەووەرەلی شا سپاردووێت بە حاجی محەمەد حەسەن (عەبدولعەلی شا). کە عەبدولعەلی شا گەراوێتەو بۆ شاری کاشان، ئەویش لەگەڵی چوو. پاش ماوێتەکی درێژی بڕینی پلەکانی تەریقەتی نیعمەتوللاهی، بە پلە (حەیرانەلی شاهی) گەراوێتەو بۆ ناوچەی کرماشان و خەریکی پێنوینی خەلک و بلاوکردنەوی بنەماکانی تەریقەتەکی بوو و کاری کردووەتە سەرکەسانیکی زۆری وەک ئەبولقاسم خانی لاهوتی و میرزا حسین خانی فەرەنگ و محەمەد حەسەن خانی سارموسەلتەنە. سەبید

محەمەدسالح شیعری بە کوردی و فارسی نووسیوە و پێچکەیهکی تایبەتی له نووسینی شیعری سۆفییانەدا هەبوو. شیعری له "گەلاویژ" و پۆژنامەی "دەنگی گیتی تازە" دا بلاوویوەتەو. کتیبی (کنز العرفان)ی سەبید محەمەدسالح، پاش (نزانی)ی دکتۆر سەبید کوردستانی، دوو کتیبی له چاپدراوی کوردییە له ئێران، محەمەدحەسەن خانی سارموسەلتەنە له چاپی داو و میرزا ئەولقادی پاوێتەویش هەلەگری بۆ کردووە.

سەبید محەمەدسالح پۆژی ۱۹۰۵/۸/۱۵ کۆچی دوایی کردووە و له تەنیشت گۆکی میرزا محەمەدتەقی موزەفەرەلی شا نیژراو^{۱۲۸}.

صالح ههژار، ص. ههژار

سالح کۆپی سەبید کۆپی باپیره، سالی ۱۹۲۷ له دبی (دوانزه ئیمام)ی نزیک به شاری ههلهبجه هاتوووته دنیاوه. سالی سالیان بووه که دایکی مردوو و کهوتوووته بهر دەستی باوهرن. به مندالی دوو سال لای مه لای دبییه که بیان خویندوووه. ته مهنی ۱۲ سال

128 کنز العرفان: دیوان حضرت میر محمد صالح الحسنی النعمه اللهی الماهدشتی کردی- فارسی، تصحیح و مقابله و مقدمه و شرح احوال شاعر به سعی و اهتمام محمدعلی سلطانی، نشر سها- تهران، ۱۳۸۶، ص ۳-۱۲.

بووہ کہ باوکیشی مردووه، هەردوو براکەيشی بەجيان هيشتووہ و پرويان کردووہتە کەرکوک. بەلام ئەحمەد بەگي ئەوپرەحمان ئەفەندی بنەمالەيەکی هەلەبجە گرتووہتە خوی و لەگەل مندالەکانی خوی خستووہتە بەر خويندن، تا پۆل شەشەمی سەرەتايی لە قوتابخانە (سیروان) بریوہ.

پاشان لەبەر نەداری شانی داوہتە بەر کشت وکال و نزیکەي ١٦ سالیکی لە دێي

(تریفە) بەسەربردووہ. دواچار لە ژياندا پيشکەوتووہ و کەوتووہتە سەر کاری بەلیندەریتی. لە لاويدا لەبەر چالاکي سياسي لە ناو حيزبي شيوعی عیراقدا، تووشی پراوہدوونان هاتووہ و دوو جار گیراوہ. لەبەر ئەوہی هیچی لەسەر ساغ نەبووہتەوہ، نازاد کراوہ، بەلام هەر چاودیڤری کراوہ. سالی ١٩٥٢ تا کۆتايی ١٩٥٣ دوورخراوہتەوہ بۆ شاری (کووت). سالی ١٩٥٨ بە کاریگەری ئیبراھیم ئەحمەد، چووہتە ریزی (پارتی دیموکراتی کوردستان). ١٩٨٢/١/١٤ دوچاری نەخۆشییەکی نەزانراو بووہ و چووہتە ئەلمانیا و لەندەنیش بۆ چارەسەر، بە نائومیڤدی گەراوہتەوہ. بەو دەردەوہ ماوہتەوہ تا لە ١٩٨٣/٣/٤ دا کۆچی دوايي کردووہ.

بنگەي ژين

سالم هەژار، هەم شیعری نووسیوہ و جاروبار لیي بلاوکردووہتەوہ، هەم شانۆنامەيشی داناوہ. لە بەرھەمە لەچاڤدراوہکانی: ١. دەرەبەگی، چاپخانەي ژين-سليمانی، ١٩٥٩، ٢. سۆرانی یا کرمانجی، چاپخانەي ژين-سليمانی، ١٩٦٠، ٣. هەندی لە (دیوانی ناطق)، چاپخانەي راپەرین-سليمانی، ١٩٧٠ (کۆکردنەوہ)، ٤. شیوہی کۆن و تازە، یا بیري کۆن و نوئی، چاپخانەي کاکەي فەلاح-سليمانی، ١٩٧٣. بەرھەمە دەستنووسەکانی: ١. دیوانی شیعەرەکانی خۆي کە ١٥٠ شیعەر بووہ، ٢. شانۆگەری ژن بە ژن، ٣. پزیشک و پارە، رۆمانیکە سەبارەت بە نەخۆشییەکی^{١٢٩}.

¹²⁹ علی بێبەش، شەن و خەرمان، چاپخانەي سەرکەوتن-سليمانی، ١٩٨٥، ل ٧٠-٧٥؛ لاپەرەيەکی ژياننامەکی کە بەرێز حەکیم مەلاسالج نووسیوہ.

صدقی

به‌ویدا که شیعیری هه‌یه و ۱۹۴۹ له هه‌له‌بجه‌وه ناردوو‌یه، هه‌ر ده‌بئێ ره‌شید صدقی غه‌فووری نه‌وی پیرۆت ناغای شیوه‌که‌لی بئێ، که نه‌و ده‌مه قایمقامی نه‌و قه‌زایه بووه و ده‌ستی شیعرنوسی هه‌بووه. سالی ۱۸۹۰ له سلیمانی هاتوو‌ته دنیاوه. سه‌ره‌تا له حوجره خویندوو‌یه. به‌شداری خولیکی پۆلیسی بووه و به (زه‌فتیه) ده‌رچوو‌ه. له یه‌که‌م جه‌نگی جیهانی‌دا پاپیچی مه‌یدانی شه‌ر کراوه. له حکومه‌ته‌که‌ی شیخ مه‌حموددا بووه‌ته ئه‌فسه‌ری عه‌سکه‌ری کوردستان. ۱۹۱۹

به‌شداری شه‌ری ده‌ربه‌ندی بازیان بووه و به‌دیل گیراوه. پاش نه‌و ده‌وره، له وه‌زیه‌فی حکومه‌تیدا دامه‌زراوه و کاروباری مه‌ئمووری مالییه‌ی له (هه‌له‌بجه، قه‌رده‌اغ، و ارماوه، خورمال) و به‌ریوه‌به‌ریی ناحیه‌ی له (ناوده‌شت، تانجه‌رۆ، سوورداش، پینجوین، سروچک، مزووری بالا، چناران، برادۆست، باله‌ک) و قایمقامی له (پشده‌ر، رانیه، هه‌له‌بجه، ره‌واندن، شارباژێر، مه‌رکه‌زی سلیمانی) و دیوه و دواچار بووه‌ته سه‌رۆکی شه‌ره‌وانی سلیمانی. ۱۹۵۹/۲/۲۶ یش کۆچی دواييی کردوه^{۱۳۰}. ره‌شید صدقی شیعیری له (گه‌لاویژ، هه‌تاو، ژین) یشدا بلاو بووه‌ته‌وه.

سه‌لاحه‌دین قه‌فتان

سه‌لاحه‌دین کوپی سالح کوپی عه‌بدوپره‌حمان قه‌فتانه، سالی ۱۹۲۴ له شاری سلیمانی هاتوو‌ته دنیاوه. قوناغه‌کانی خویندنی تا ناماده‌ییی له سلیمانی و کۆلیجی ئه‌ندازه‌ی شه‌رستانی سالی ۱۹۴۶ له زانکۆی به‌غدا ته‌واو کردوه و یه‌که‌م ده‌سته‌ی ده‌رچووانی نه‌و کۆلیجه‌یش بووه له عیراق‌دا. سه‌ره‌تا له شاری (به‌سه‌ره) دامه‌زراوه. پاشان گواسته‌راوه‌ته‌وه بۆ

¹³⁰ عه‌بدلخاله‌د صابر، سه‌رۆک شه‌ره‌وانییه‌کانی سلیمانی ۱۸۹۰-۲۰۰۳، (له بلاو کراوه‌کانی هه‌فته‌نامه‌ی

سلیمانی نوێ - ۱۷)، ل ۹۵-۹۹.

شارى (ديوانىيە) و سى سالى ئى ماوتەتەو. دواجار
ھىنراوتە سلىمانى و لە ھەزىفەدا ماوتەتەو تا لە
۱۹۶۶دا خانەنشىن بوو. پاشان ئى براوھ بۇ كارى
نازادى سەربەخۇ، تا لە ۱۹۸۲دا بە نۆرەدلى لە
بەغدا كۆچى دوايىيى كردوو.

سەلاھەدىن قەفتان، سالى ۱۹۴۸ خاتوو
"لوتفىيە نوورى قەفتان"ى ئامۇزايى ھىناوھ، دوو
كوپ (رېبوار و جووتيارى) ئى بوو. نووسىنى ھەر
لە "گەلاويژ"دا بلاوھ^{۱۳۱}.

(ط)

طاھىر ئەھمەد ھەويژى، طاھىر ئەھمەد

تاھىر كوپى ئەھمەد كوپى صادق ئاغا كوپى
حاجى بەكر ئاغاى ھەويژىيە، ۱۹۱۹ لە كۇيە
لەدايك بوو. بە ھەشت سالى خراوتە بەر خوئىندىن
لاى مەلا ئەھمەدى پەش. ۱۹۲۹ براوتە
قوتابخانەى ئوولاي سەرەتايى لە كۇيە و ۱۹۳۴
بېرويە. قۇناغى ناوھندى و ئامانەيىيى ۱۹۴۰ لە
ھەولپىر و خولى پىگەياندى مامۇستايانى لە بەغدا
تەواوكر دووھ، ۱۹۴۱/۱۲/۱۹ بوو بە مامۇستا لە
ناحيەى ماوت. ۱۹۴۲ براوتە قوتابخانەى
قەلادزى و كراوتە بەرپوھبەر. پاش چوار سال
گواستراوتەتوھ بۇ قوتابخانەى غازى لە سلىمانى.

لەبەر ھەلوئىستى سىياسى، دواى سالىك دوورخراوتەتوھ بۇ قوتابخانەى ناھىەى
شىخ سەعد لە عىمارە. سالىك لەوھودوا ھىنراوتەتوھ بۇ ھەولپىر و لە قوتابخانەى دىيى
ئىلنجاخى گەورەى ناھىەى تەقتەق دانراوھ، چوار سالى ئى ماوتەتەو. پايزى ۱۹۵۲

¹³¹ بەرپىز گوزىدە سالىق قەفتان لاپەرەكى ژياننامە و وئەكەيى خستە بەردەست.

گواستراووتەوہ بۇ قوتابخانەى يەكەمى سەرەتايى لە كۆيە، ۱۳ سالى تىدا مامۇستا و بەرپۆبەر بوو. بە بەرپۆبەر براوتە قوتابخانەى سەرەتايى بىستونى ئىواران، دواى پىنج سال خزمەت، لە ۱۹۷۰/۷/۱ دا بە داواى خۇى خانەنشىن كراوہ. ۱۹۷۱/۷/۱۴ ئەندامى دووہم كۆنگرەى نووسەرانى كورد بوو لە شەقلاوہ. پۆژى شەممەى پىكەوتى ۲۰۰/۷/۱ پاش مەملانىيەكى سەخت لەگەل نەخۇشى، لە كۆيە كۆچى دوايى كرددوہ.

نووسىنى لە گوڤارەكانى (دەنگى گىتتى تازە، گەلاويژ، ھەتاو، ھىوا، كاروان) دا بلاوبوووتەوہ. بە ناسناوى "دلسۆز" يشوہ بۇ "گەلاويژ" و "دەنگى گىتتى تازە" نووسيوہ. ئەم بەرھەمانەيشى ھەن: ۱. ميژووى كۆيە يا كۆيسنجا، ب، ۱، چاپخانەى الوفاء- بەغدا، ۱۹۶۲، ۲. شەوچەرە- چەپكىك نوكتە و قسەى خۇشى ناوچەى كۆيە، ۱، چاپخانەى دار السلام- بەغدا، ۱۹۷۰، ۳. ميژووى كۆيە، ب-۲- بەشى يەكەم، چاپخانەى نىر- بەغدا، ۱۹۸۴. ۲۷ دەستنووسيشى لەپاش بەجى ماوہ، لەوانە: ۱. ميژووى كۆيە، ب، ۳، ۲. شەوچەرە، ب، ۲ و ۳، ۳. ئەمىن ئاغاي ھەويژى "ئەختەر" شاعىر و ھونەرناس و سياسى، ۴. جەمىل ئاغاي ھەويژى كارگىرى سياسى و ميوانپەرور و پەرلەمانتارى كورد، ۵. پەندى پيشىنانى كوردى ناوچەى كۆيە، ۶. ياربيە فۇلكۇرئىيەكانى شارى كۆيە، ۷. يادداشتەكانى پۆژانى ژيانم، ۸. شوينەوار و ئاسەوارەكانى ولاتى كۆيە، ۹. ميژووى بئەمالەكانى كۆيە، ۱۰. بزوتنەوہى نوواندن و شانۇگەرى لە كۆيە لە سەردەمى كۆن و نويدا.^{۱۳۲}

www.zheen.org

طاھىر عارف

تاھىر كورپى عارف كورپى ئەمىنە، ۱۹۲۹ لە سلېمانى ھاتووتە دنياوہ. خويىندى سەرەتايى و ناوہندى لە سلېمانى و ئامادەيى كشتوكالى ۱۹۴۸-۱۹۵۰ لە (ئەبووگرىب) بەغدا تەواوكرددوہ. سەردەمى قوتابىتتى، بەشدارى خۇپيشاندانەكانى سلېمانى و بەغداى كرددوہ و بىرى چەپخووزى لا پەيدا بوو. يەكەم جار بە بەرپرسى

¹³² عەبدولخالق عەلئەدەين، كۆيە .. ناودارانى، چاپخانەى منارە- ھەولير، ۲۰۱۴. ل ۳۱۷-۳۱۸؛ كەرىم شەرەزا، تاھىر ئەھمەد ھەويژى ۱۹۱۹-۲۰۰۰، ئىنسكلۇپىدىيەى ھەولير، ب ۱۰، ل ۴۵۹۱-۴۵۹۲؛ ديدەوانى يەعقوب، ميژوونووس و پووناكبيركى شارى كۆيە كۆچى دوايى كرد، پۆژنامەى "ھەرىمى كوردستان"، سلېمانى، ژمارە ۲۱۹، دووشەممە ۲۰۰۰/۷/۳؛ لاپەرەھەكى ژياننامەكى، ئامادەكراوى بەرپز ئاراس عەبدولخالق، لە رپى بەرپز عەبدوللا زەنگەنەوہ وەرگىراوہ.

كشت و كالى پېنجوڤن دامه زراوه. پاشان گواستراوته ته وه
بو حه ويجه و نه مجا هه ولير. ۱۹۵۶ چوه ته قوبرس بو
خويندن له په يمانگاي بریتانيايي دارستان.

۱۹۵۸ گه پراوته وه و دهوري له بهر پوه به رايه تيبی
دارستاني سلیمانی دا گپراوه بو به جي هیئانی سهره تاي
سهوزکردنی شاخی گويزه. نه و ماويه شوین و پایه ی
له حیزبی شیوعی عیراق دا دیار بووه و جوړی له
ناکوکی بوجوونی له گه ل سیاستی حیزب هه بووه.
دواتر گواستراوته وه بو شاری چه مچمال و به هو ی
هه لوئستی فیکرییه وه، ته قه له ماله که ی کراوه. ۱۹۶۲-

۱۹۶۳ گواستراوته وه بو شاری (حلله) و ماويه کی دريژی تیدا ماوه ته وه. له وئی کومه کی
له کوردانی وه زیفه دار کو کردووه ته وه بو شوړشی کورد. پاشتر گواستراوته وه بو
که رکوک، تا ۱۹۷۵ له وئی ماوه ته وه. پاش شکستی شوړشی ئه یلوول، دیسان
گواستراوته وه بو شاری حلله. پاش ماويه که بیزار بووه له وه زیفه، خو ی خانه نشین
کردووه و گه پراوته وه بو سلیمانی. ئیدی له پال ئه وه دا، دوکانیکی که ره سته ی
کاره بايی داناوه و ژيانی خو یی پی بهر پوه بردووه. پاش راپه رینی ۱۹۹۱، وازی له و
دوکانه یش هیناوه و دانیشتووه. **بنکه ی ژین**

تا هیر عارف، سالی ۱۹۶۰ ژنی هیناوه و پینج کوړ و دوو کچی ئی بووه. خویشی له
۲۰۰۲/۷/۲۰ دا کوچی دوايی کردووه. ناوبراو، نووسینی له "گه لاویژ" و "دهنگی گیتی
تازه" دا بلا بووه ته وه^{۱۳۳}.

طا هیر هاشمی

سه یید تا هیر کوړی سه یید قهیدار کوړی سه یید وده وه کوړی سه یید شیخ
عه بدولقادر کوړی سه یید شیخ ره سوولی حسه نینی سوله یی به رزنجه یییه، مانگی
زیلجھی ۱۳۳۲ک (تشرینی یه که م- تشرینی دووه می ۱۹۱۴) له دی (دهوله تئاوا) ی
ناوچه ی ره وانسه ری شارستانی پاوه ی کرماشان له دایک بووه. ۱۹۱۹ نراوته بهر خویندن.
له بهر ئه وه ی دییه که یان له ۱۹۲۲ دا بهر شالوی تالانکاری هیزی خیلات به سه روکایه تیبی

¹³³ دوو لاپه ری ژياننامه که ی، ناماده کراوی بهرین سیروان عارف.

سهردار رهشیدی ئه‌رده‌لانی و سهردار
ناصری سه‌نجابی که‌وتووه، ناچار به
ماله‌وه چوونه‌ته (هۆرین و شیخان)
ی کوردستانی عیراق.

دواداییه‌کانی ۱۹۲۳-۱۹۲۴

که بابی مه‌لا محمه‌د ره‌حیمی
سه‌هیی هیناوه‌ته ئه‌وی، لای ئه‌و
ده‌ستی به‌ خویندن کردووه. له
شازده سالییه‌وه ده‌ستی داوه‌ته
شیعرنووسینیش. هاوزمان له
به‌رده‌ستی سه‌یید وه‌جیه‌ده‌دینی
کاکیدا خویندوووه و پینوینی کراوه.

۱۹۲۸-۱۹۲۹ که هه‌شت سال بووه و بابی و سه‌یید عه‌لیی کاکێ له به‌ندیی ره‌زاشادا بوون،
هاتوو‌ته کرماشان و له بانقی کشاوه‌رزی دامه‌زراوه. له خزمه‌ت به‌دیعووزمه‌مان مه‌هی فه‌ره‌یی
کۆری میرزا عه‌بدولمه‌جیدی مه‌جدولمه‌مالیکی سه‌هیی‌دا که‌وتوو‌ته‌وه خویندن، تا ئه‌و
گواستراوه‌ته‌وه بۆ تاران. لای مه‌لا فه‌یزوللای دۆلایی مامۆستای (کۆرده‌ره)یش خویندوووه.
له‌ ری ئیبراهیمی نادری‌یه‌وه هه‌م گۆقاری "که‌لاویژ"ی بۆ هاتوووه و هه‌م نووسینه‌کانیی پێ
که‌یاندوووه. شیعی - بۆ یه‌که‌م جار - له "که‌لاویژ"دا بلا بووه‌ته‌وه. ئه‌و ماوه‌یه‌ بووه به
سه‌ره‌رشتی کۆمه‌له‌ی (ژ. ک) له کرماشان.

۱۹۴۳ وازی له کارمه‌ندیی ده‌وله‌ت هیناوه و چووته‌وه بۆ (ده‌وله‌ت‌ئاوا)، لیی
ماوه‌ته‌وه تا ۱۹۷۰-۱۹۷۱. له‌م سالانه به‌دواوه هاوینان له‌ دێ و زستانانیش له کرماشان
ژیاوه. هاوزمان ده‌ستی کردووه به‌ هاوکاریی به‌شی کوردیی پادیوی کرماشان و
به‌رنامه‌ی (هه‌وارگه‌ی دلان)ی بۆ ئاماده و پێشکەش کردووه. جگه‌ له‌وه، زۆر وتاری
سه‌باره‌ت به‌ شیعر و ئه‌ده‌ب و میژوو نووسیوه و بلاوکردوووه‌ته‌وه. دیوانی شیعره
کوردییه‌کانی له‌ چاپ دراوه. سالی ۱۹۹۳ کۆچی دواویی کردووه.^{۱۳۴}

¹³⁴ هه‌وارگه‌ی دلان - دیوانی ئه‌شعاری سه‌یید طاهر سه‌یید زاده هاشمی، ئینتشاراتی سه‌لاحه‌دینی
ئهیویی، ۱۳۷۰، ۳-۸؛ هه‌سه‌ن سه‌ییدزاده هاشمی، کۆمه‌له‌ی ژ. ک و پیکراوی نه‌ینی له کرماشان و
لوپستان، گۆقاری "هه‌شتاوه‌هه‌شت"، ژماره‌ پینچ و شه‌ش، ل ۲۲۶-۲۳۵.

(ع)

ع

نانه سرايه وه.

ع. أ

نانه سرايه وه.

ع. ت

ئەوھ عارف كورې شېخ فاتېح كورې شېخ
محەمەد پەرئووف كورې شېخ عەلى كورې شېخ
عەبدو پرەحمان خالسى تالە بانىيە. دايكى،
خاتوو جەمالە كچى شېخ نوورىيە. ۱۹۱۱ لە
شارى كەركوك ھاتووتە دنياوھ. پېنج سالان
بووھ كە باوكى مردوھ، بۆيە لاي شېخ فايەقى
مامى گەورە بووھ. ۱۹۲۰، بە ھەولئ شېخ فارلى
مامى، چووھتە قوتابخانەى سەرھتايى و ۱۹۲۶
پريويە. قوناغەكانى ناوھندى و سانەويى
مەركەزىشى لە كەركوك تەواوكر دووھ. ۱۹۳۳
لە كۆليجى حقووق لە بەغدا وەرگىراوھ، ۱۹۳۷

گەواھىنامەى وەرگرتووھ و بووھ بە ئەندامى ژمارە ۲۲۲ى سەندىكاي پارىزەرانى عىراق،
تا ۱۹۴۳ پارىزەريى كردوھ.

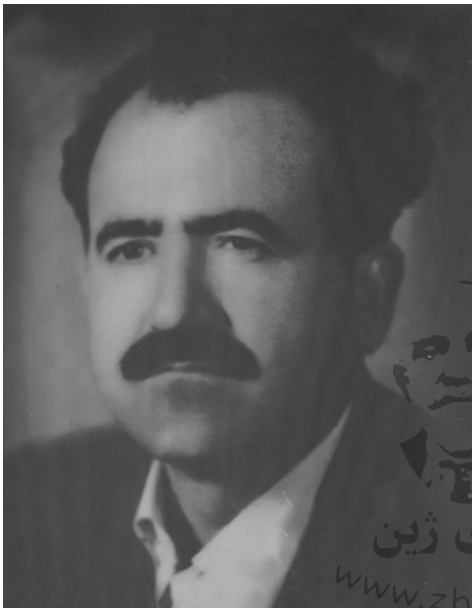
۱۹۴۳/۱۱/۱۰ بە ئىرادەى شاھانە دامەزراوھ بە حاكىمى سولج لە دادگاي مووسل. ۱۹۴۶
بووھ بە قايمقامى رەواندن. ۱۹۴۷ خاتوو "رەشادەت كچى شېخ فەيزوللاى شېخ قادرى
تالەبانى"ى ھىناوھ. وەزىفەكانى دىكەى: ۱۹۴۸ قايمقامى كۆيە، ۱۹۴۹ قايمقامى مەخموور،
۱۹۵۱ قايمقامى شەنگال، ۱۹۵۲ قايمقامى ھەلەبجە، ۱۹۵۳ ديسان حاكىمى سولج لە مووسل،
۱۹۵۴ قايمقامى ھوك، ۱۹۵۵ سەرۆكى دادگاي دەعوای عەشايەرى لە بەغدا. ۱۹۵۸
خانەنشين كراوھ. ۱۹۵۹ پاش ھىنانەوھى بۆ سەر وەزىفە، كراوھ بە موئەسەرىفى لىوای حللە
تا ۱۹۶۳. مارتى ئەو سالە بووھ بە موفەتېشى ئىدارى لە وەزارەتى ناوخواى عىراق.
۱۹۶۳/۶/۱۸، بەپيى قانونى ژمارە ۲ى پاككردەوھى دەزگاکانى حكومەت، دووبارە
خانەنشين كراوھ. رۆژى ۲۰۰۳/۹/۱۷ لە بەغدا كۆچى دوایيى كردوھ.

شیخ عارف، ههستیکی خاوینی کوردایهتی و ناو و جی و پڕییهکی دیاری له ناو خه لکدا بووه. نووسینی له (یادگاری لاوان، دیاری لاوان، گه لاوین دا ههیه^{۱۳۰}).

ع. ح

پهنگه هه (ع. ح. ب) بی.

ع. ح. ب

ناوی محهمه کوری حسین کوری
محهمه بهرنجییه، سالی ۱۹۲۳ له دئی
(بهرنجه)ی ناوهندی ناحیهی
(سرۆچک)ی قهزای شارباژێر
له دایک بووه. منداڵ بووه که به مالهوه
چوونه ته دئی (دهرمیانه) و پاشان
(سهرکان)ی پۆژه لاتی بهرنجه. له وی
قورئان و گولستان و بوستان و هیندی
وردهکتیبی دیکه ی لای باپیری
خویندوه. سالی ۱۹۳۲ یش هاتوونه ته
سلیمانی، له گه په کی گۆیژه و
سابوونکه ران نیشته جی بوون. هه ره وه
ساله خراوه ته قوتابخانه ی سه ره تاییی

فه یسه یییه. ته نها قوتابخانه ی ناوه ندیی ته واو کردوه. کۆتایی سالی ۱۹۴۶ به
فه رمانبه ری دائیره ی نفوس دانراوه و نیردراوه بۆ ماوه ت. هه ره وه ساله دهستی داوه ته
شیعرنووسین. ئەم شوینانه ییشی به وه زیفه دیوه: چوارتا، عه ربه ت، پینجۆین، هه له بجه،
خورمال، شاره بان، قه لادزه، ده ره ندیخان، سلیمانی. ۱۹۶۳ له شاره بان گیراوه و نزیکه ی
دوو سالی که له به ندیخانه ماوه ته وه. ۱۹۶۸ گه پراوه ته وه سه ره وه زیفه ی جارانی خوی.
۱۹۸۱ خانه نشین بووه. پوژی ۲۰۰۰/۱/۶ به نه خویشی له شاری سلیمانی کۆچی دوا ییی
کردوه و له (گردی سه یوان) به خاک سپێردراوه.

¹³⁵ یادگاری لاوان و دیاری لاوان، ناماده کردنی ره فیک سألج و سدیق سألج، (له بلاوکراوه کانی بنکه ی

ژین)، چاپخانه ی شقان- سلیمانی، ۲۰۰۵، ل ۲۴-۲۵.

ع. ح. ب، ھەر لە سەرھەتای تەمەنیەو ھوگری خویندەو و شیعەر بوو، ۱۹۴۶ یە کەم ھەلبەستی (لە گەنجی و پیری و مردن) لە گوڤاری "گەلاوێژ" دا بلاوکرۆتەو. چوار دیوانی چاپکراوی ھەن: ۱. ناسۆری دەروون، چاپخانەی سلمان الاعظمی - بەغدا، ۱۹۶۸. ۲. گریی نھینییەکان، چاپخانەی راپەرین - سلیمانی، ۱۹۷۵. ۳. زەردەخەنە ی تاساو، چاپخانەی راپەرین - سلیمانی، ۱۹۸۰، ۴. تریفە و ریژاو، ۱۹۸۵. ۵. ھۆمیرۆسی ئۆدیسە، سلیمانی، ۱۹۸۴ (وەرگیژان لە عەرەبییەو). دیوانیکی چاپنەکراویشی ھەیە ^{۱۳۶}.

ع. چالاک

ئەمە عەبدوللا جەوھەر، کە ناوی "عەبدوللا کۆری توفیق ئاغای جەوھەر ئاغای سلیمان ئاغای میولی" یە، ۱۹۲۰ لە دیی (میولی) ی ناوچە ی قەرەداخ ھاتوو تە دنیاو. قوناغەکانی سەرھتایی و ناوھندیی لە سلیمانی بریو و ۱۹۳۸ چوو تە کەرکوک و ئامادەیی تەواو کردوو. ھەر لەوی لەتەک چەند قوتابییەکی دیکە بەشداری دامەزراندنی کۆمەڵی سیاسی نھینیی (دارکەر) بوو. ۱۹۴۱/۹/۱۶ بە کاتبی خەزینە لە مۆتەسەرفییتی سلیمانی دامەزراو. دواتر بوو بە کاتبی چاپ. ۱۹۴۵/۷/۱۲ گواستراو تەو بۆ بەرپۆبەرایەتی مەعاریفی سلیمانی،

ماوہی چەند سالیک وەک ژمیریار لەوی کاری کردوو. ۱۹۵۸/۱/۲۰ براوہ بۆ ئامادەیی کشت و کالی بەکرەجۆ، تا ۱۹۶۴/۱۱/۱۹ خانەنشین کراو. ئیوارە ی سن شەممە ی ریکەوتی ۱۹۸۲/۶/۱ بە رەبەنی و بە خۆشیی شیرپەنجە ی گەدە کۆچی دوایی کردوو.

¹³⁶ مصطفی نەریمان، فەرھەنگی ئەدیب و نووسەرانی کورد، ل ۷۵؛ ئەحمەد حسین ئەحمەد، محەمەد شیخ حسین محەمەد بەرزنجیی (ع. ح. ب) ۱۹۲۳-۲۰۰۰/۱/۶، گوڤاری "سلیمانی"، ژمارە ۶۶، کانوونی دووہمی ۲۰۰۶، ل ۴۶.

عەبدوللا جەوھەر، ۱۹۳۸ نامیلکەى (ئاوات)ى لە چاپخانەى ژيان لە چاپ داو، کە کۆمەلێک شیعەر و پەخشان و وەرگێردراویەتى، بەلام حکوومەت دەستى بەسەردا گرتوو و پێنەدراو و بۆببیتەو. یەکیکە لە دامەزێنەکانى (کۆمەلەى ئازادى و ژيانەو و یەکیتى کورد- کازیک) ۱۹۵۹. نووسینى لە "گەلاویژ"دا بە ناوێکەى (ع. چالاک، ع. جەوھەر، ع. ج. جیم) بۆ وەرگێردووەتەو. لە ژياندا بوو کە کتیبخانە تاییبەتەکی بەخشیو بە کتیبخانەى گشتیى سلیمانى. پاش مردنیشى، بنەمالەکەى ۱۶۱۳ کتیب و کۆمەلێکى گەورەى گۆقاریان پێشکەشى کتیبخانەى مۆزەخانەى سلیمانى کردووە. دەستنووسەکانى پاش خۆى ئەمانەن: ۱. بەرەو کوردستان بە چنگى خاک و خۆلى هەورامانەو- پۆمان، پایزی ۱۹۶۰ نووسیویە، ۲۰۱۳ دەزگای سەردەم لە چاپى داو، ۲. دایە گیان- پەشەمى تا پووشپەرى ۱۹۴۸ نووسیویە، خانەى زاموا ۱۹۹۹ چەند دانەبەکی لى لە چاپ داو، ۳. هەندى دەنگى نامۆ لە زمانى کوردیدا- فەرھەنگىکى زمانەوانى کوردی- ئینگلیزىیە^{۱۳۷}.

ع. س

عەلانیەدین سەجادییە.

ع. ش. دنگیر پەواندزی

ئەو وە لە شیرینە، بە تەواوی ئەناسرایەو.

بنکەى ژین
www.zheen.org

ع. ع

بابەتى لە (کۆبە)و ناردوو، ئەناسرایەو.

ع. ع

ئەناسرایەو. دوو بابەتى وەرگێردراوى هەیه.

ع. ع. شەونەم

ناوى عەلى كورپى عەبدوللا كورپى سوڤى محەمەدە، ۱۹۲۵ لە (گەپەكى پاشا)ى شارى

¹³⁷ عەبدوللا جەوھەر كییه؟، "پۆقار"، سلیمانى، ژمارە ۷۴، ل ۸-۱۰.

هه‌له‌بجه هاتووته دنیاوه. باوکی، موباشیری دادگا بووه. ۱۹۲۹ خراوته حوجره له مزگه‌وتی پاشا، لای مه‌لا سه‌یید ئەمین و مه‌لا محمه‌دی شه‌شکی قورنانی خه‌تم کردوو و (گولستان) و (سه‌ما و زه‌مین) و (بوستان) و چه‌ند نامیلکه‌یه‌کی دیکه‌ی خویندوو. ۱۹۳۴ چووته قوتابخانه‌ی سه‌ره‌تایی و ۱۹۴۰ له پۆلی شه‌شه‌می سه‌ره‌تاییدا یه‌که‌می شاری سلیمانی بووه. پاشان له (خانه‌ی دیهاتی مامۆستایان) وه‌رگیراوه، ۱۹۴۵ بریویه و بووه به

مامۆستا له قوتابخانه‌ی بیاره، دوو سالی ئی ماوه‌ته‌وه. گواستراوه‌ته‌وه بۆ قوتابخانه‌ی هه‌له‌بجه. پاش سالیك كه راپه‌ڕینی كانوونی دوومه‌ی ۱۹۴۸ی به‌سه‌ردا هاتوو، له‌به‌ر چالاکی سیاسی و پاپشتتی حیزبی شیوعی عیراق، موته‌سه‌رفی سلیمانی دووری خستووته‌وه بۆ قوتابخانه‌ی ناحیه‌ی (غه‌مماس)ی قه‌زای (شامیه) له لیوای (دیوانیه). پاش دوو سال و له‌به‌ر ئەوه‌ی به‌رپوه‌به‌ری مه‌عارفی لیوا چالاکی هونه‌ری ئی دیوه، گواستوو‌یه‌ته‌وه بۆ قه‌زای شامیه. دوو سال له‌وه‌به‌دوا هینراوه‌ته‌وه بۆ هه‌له‌بجه و تا ۱۹۵۷ لیی ماوه‌ته‌وه. ۱۹۵۷/۱/۱ خاتوو "زه‌ره ئیبراهیم فه‌تاح بابان"ی هیناوه و پاشتر (په‌یام، په‌یبه‌ر، په‌یجۆر، پاكو، باوان، به‌ریان، پارووی) ئی بۆوه.

ئهو ساله چووته قوتابخانه‌ی دیی (موو‌په‌ره) له قه‌زای شارباژێر. پاش ۱۹۵۸/۷/۱۴ هی‌نراوه‌ته قوتابخانه‌ی (الثورة- پاشتر سه‌یوان)ی ناو سلیمانی. دووسئ سالیکی دواتر بووته به‌رپوه‌به‌ری قوتابخانه‌ی ئیوارانی (گوێژه) و سالیك وه‌زیفه‌ی ئی دیوه. ئەو ماوه‌یه، پینش کوده‌تاکه‌ی ۱۹۶۲/۲/۸، دیسان یازده مانگ له‌به‌ر جم‌وجوولی سیاسی گیراوه و براوه‌ته به‌رودا به‌ندیخانه‌ی سلیمانی، سه‌ربازخانه‌ی به‌عقوبه، گرتوو‌خانه‌ی گشتی به‌غدا، گرتوو‌خانه‌ی (خلف السدة)، گرتوو‌خانه‌ی گشتی و سه‌ربازی که‌رکوک. که به‌ریوه، براوه‌ته‌وه سه‌ر وه‌زیفه. ۱۹۶۶ گواستراوه‌ته‌وه بۆ به‌غدا و له سئ قوتابخانه وه‌زیفه‌ی هه‌بووه؛ له‌وانه ئیوارانی (العربیة) و (الثورة)، تا ۱۹۷۰ له‌وی ماوه‌ته‌وه. پاشان هی‌نراوه‌ته‌وه بۆ سلیمانی و له قوتابخانه‌ی (بادینان) له گه‌ره‌کی (خه‌بات) و سالیکیش له (بی‌خود) مامۆستایی کردوو. ئەمجا کراوه به سه‌رپه‌رشتی هونه‌ری و به‌رپرسی کاروباری پۆشنیبری

له چالاكی قوتابخانهكانی سلیمانی تا ۱۹۷۹، كه له ۱۹۸۰/۱۲/۲۵ له بهر تهنگ- پئهلچینی پژی می به عس به ناچاری خانه نشین بووه.

ع. ع. شهونم، سالی ۱۹۴۳ یه كه م شیعری بلاوكردووه تهوه و یازده نامیلکه ی شیعری و چیرۆکی مندان (جریوه ۱، جریوه ۲، جریوه ۳، قهباله ی ریوی، شیر و كهرویشك، گورنه ته له، سهلكه، شاری خو شه ویست، سروود بو كوردستان) و سی كتیبی (پهن دی پیشینان، دیوانی سالی شاره زوی، كورد واته نی- به شی أ) له چاپ داوه و چهند كتیبیکی دیکه ی ده ستنوو سی شی هه ن. پیشتریش، وهك نه خشی بهرچاوی له پیشكه شكردنی ئوپه رییت و پیشانگای وینه ی چالاكی قوتابخاناكاندا هه بووه، له ۱۹۷۰ به داوه له گه ل چهند كه سیکی دیکه به شداری وهرگیزان و دانانی كتیبه كانی پۆلی چواره می سه ره تای، جوگرافیای پۆلی شه شه می سه ره تای و بیرکاری ناماده ی بووه ^{۱۳۸}.

ع. ق

نه ناسرایه وه، بابه تی له (سلیمانی) یه وه ناردووه.

ع. گو شان

نانه سرایه وه.

ع. م

نانه سرایه وه.

ع. و. نووری

عه بدولوا حید كوری عه بدولمه جید كوری ئه سعده، ۱۹۰۴ له چه مچه مال له دایك بووه، له كاتیكا بابی كاتی ته حریراتی ئه وی بووه. مندا ل بووه كه بابی مردووه، بویه نووری عه لی ئه جزاچی خالی گرتوو یه تیه خوی و گه وه ی كردووه. قوتابخانه ی سه ره تای له سلیمانی و ناوه ندی له كهركوك و خانه ی ماموستایانی ۱۹۲۷ له به غدا ته واو كردووه. له هه له بجه و شه قلاوه تا ۱۹۳۰/۹/۳۰ و سلیمانی له ۱۹۳۰/۱۰/۱ به داوه و چوارتا تا ۱۹۳۴/۹/۳۰ ماموستا بووه. ۱۹۳۴/۱۰/۱ بووه به بهرپوه بهری قوتابخانه ی خالی دیبه له سلیمانی.

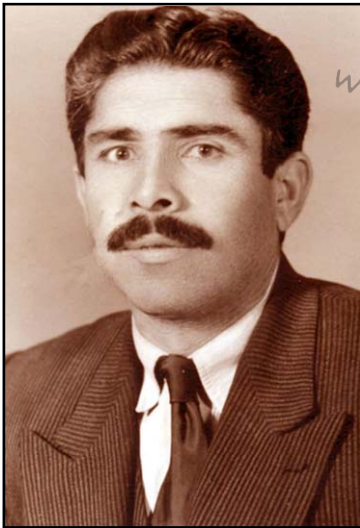
¹³⁸ وینه و ئه م زانیاریبانه پۆزانی ۲۰۱۵/۲/۲۰ و ۲۰۱۶/۶/۱۶ له بهرپزیزان وهرگیزان.

سەرۆهختیکیش کراوه به جیگری سەرۆکی شارهوانیی سلیمانی. تووشی نهخوشیی سیل هاتوو، تا له ۱۹۴۴/۷/۵ دا کۆچی دوایی کردوو و له گردی سهیوان نیژراوه. نهندامیکی دامهزینی (جهمعیهتی زهردهشتی)، لقی سلیمانی (جهمعیهتی خۆیوون) و کۆمهلهی (ژ.ك) یش بووه. پینچ دانراو و وهرگیپردراو و ۲۳ وتار و شیعرێ بلامکراوهی هه. نووسینی له (ژیانهوه، ژیان، ژین، گهلاوین) دا بلامکردوووتهوه. سهرجهمی بهرهمهکانی له بهرگیکدا له چاپ دراوان^{۱۳۹}.

بهرهمه له چاپدراوهکانی: ۱. بهرهو پروناکی، چاپخانهی المعارف- بهغدا، ۱۹۴۲، ۲. پیروزی منال، چاپخانهی ژیان- سلیمانی، ۱۹۴۰، ۳. دووانیک له بابته بهرهی میلییهوه، چاپخانهی المعارف- بهغدا، ۱۹۴۲، ۴. له ولاتی ئادهمیزاده سهربهستهکانا، چاپخانهی السریان- بهغدا، ۱۹۳۹^{۱۴۰}.

عاصم حهیدهری

عاصم کورپی حهیدهر کورپی عاصم حهیدهرییه، پوژی ۱۹۲۱/۶/۱۹ له ههولیر هاتووته دنیاوه. قوناغی سهرهتایی و ناوهندیی هه لهوی خویندوو و له (دار العلوم)ی بهغدا وهرگیراوه، بهلام له بهر نهخوشیی تهنگهنهفهسی پیی تهواونهکراوه. گهراوتهوه بو ههولیر و ماوهیهک بی کار بووه. ۱۹۴۴-۱۹۴۶ له دائیرهیی تهموینی ههولیر دامهزینراوه. بووته نهندامی حیزبی (شوورش) و پاشان چووته ناو حیزبی (پزگاریی کورد). له یهکهم ئاههنگی ئاشکرای نهوورۆزی ۱۹۴۶دا، وتاری حیزبی

¹³⁹ پوژنامهی "ژیان"، یهکهم بهرگ، ل ۳۶؛ جمال بابان، اعلام کرد العراق، ص ۴۸۸-۴۸۹.

¹⁴⁰ مصطفی نهریمان، فهرهنگی ئه‌دیب و نووسهرانی کورد، ل ۷۶.

شۆپرشى خويندووهتەوہ. خوتبەخوین و خۆبیشاندەرئىكى كاراي راپەرپىنى كانوونى دوومى ۱۹۴۸ بووہ. بەو ھۆيەوہ لەگەڵ كۆمەلئىك چالاكى دىكە گىراوہ و دراوہتە دادگاي عورفىي بەغدا، ۷ سال حوكمى زىندان و ۳ سال دورخستەنەوہ و چاودىرىي پولىسى بۆ بىردراوہتەوہ. ماوہيەكى كورتى پيش ۱۴ى تەمووزى ۱۹۵۸ بەردراوہ و چووتە ناو پارتى ديموكراتى كوردستان، بووہ بە ئەندامى لىژنەى ناوچەى ھەولير. كە بالى ھەمزە عەبدووللاى ناو پارتى لىي دراوہ، كشاوہتەوہ و وازى ھيئاوہ. ۱۹۶۰ ئىمزاكەريكى دامەزاندنى (حيزىي جەھوورىي عىراقى) بووہ. سالانى ۱۹۶۳-۱۹۷۰ فەرمانبەر بووہ لە بەغدا. پاش ۱۱/۳/۱۹۷۰ گواستراوہتەوہ بۆ عەمبارى نەوتى ھەولير. رۆژى ۲۰/۷/۱۹۷۱ كۆچى دوايىي كردووہ. عاصم، نووسىنى لە "گەلاويز" و "ھەتاو" دا ھەيە^{۱۴۱}.

عوثمان ئىبراھىم

نەناسرايەوہ.

عوثمان صەبىرى

سالى ۱۹۰۵ لە دىي (نارنجە) ناوچەى كوختەى ويلايەتى ئادىيەمان لەدايكبووہ. پاش شكستى شۆپرشەكانى كورد لە باكور، ئاوارەى سووريا بووہ و لىي ماوہتەوہ. نووسىنى لە گوڤارەكانى (ھاوار، پۇناھى، رۆژا نوو، گەلاويز) دا بلاوكرىووتەوہ. ئەندامى (خۆببون) و دامەزىنئىكى (نادى كوردستان) بووہ. بەشدارىي لە دامەزاندنى (پارتى ديموكراتى كوردى سووريا) دا كردووہ. كە ئەو حيزبە دووكرت بووہ، بووہ بە سكرتيرى بائىكى. چەند جاريك لە سووريا، عىراق و لوبنان گىراوہ، جاريكيش دوورخراوہتەوہ بۆ

مەدغەشقىر. ۱۱/۱۰/۱۹۹۳ كۆچى دوايىي كردووہ، لە دىي (بىرگەفەر) پارىزگاي ھەسەكە نيزراوہ. بەرھەمەكانى ئەمانەن: ۱. ئەلفباي كوردى، چاپخانەى كەرەم- شام، ۱۹۵۵، ۲. باھۆز، چاپخانەى كەرەم- شام، ۱۹۵۶^{۱۴۲}

¹⁴¹ كەرىم شارەزا، عاصم ھىدەرى، ئىنسكلۆپىدىيەى ھەولير، ب ۱۰، ل ۴۴۸۶-۴۴۸۷.

عوثمان عهونی

ناوی عوسمان کورپی حهیب کورپی
عهبدوللایه، ۱۹۱۴ له شاری کویه له دایک بووه. به
مندالی تا ۱۹۲۷ ههتا پۆلی پینجه می سه ره تاییی
خویندوووه. له بهر ئه وهی بابی مردوووه، وازی له
خویندن هیناوه و خهریکی بهرپوه بردنی دووکانی
بابی بووه، هاوکات پیی له حوجره می مزگهوت
نهرپوه. هیندی دهرسی دینی لای مهلا محهمه دی
مهلا برایمی عهدولانی له مزگهوتی (حه تک)
وهرگرتوووه. له دهر وهیش کتیبهکانی پۆلی
شه شه می سه ره تاییی خویندوووه. خووی داوه ته
شیعرو به ناسناوی "عهونی" لیی بلۆ کردوووه ته وه.

چالایی سیاسی و کوردایه تیشی، له ریزی حیزی (هیوا) و پاشتر (پارتی دیموکراتی
کوردستان) دا، هه بووه، بویه چهند جاریک گیراوه و خراوه ته زیندان له بهندیخانهکانی کویه،
ههولیر، کهرکوک، بهغدا، کووت و نوگره سه لمان. ئه ندامی یه کیتی ئه دیبانی عیراق بووه، که
پاش ۱۹۵۸/۷/۱۴ دامه زراوه. ۱۹۵۹ و ۱۹۶۰ به شداریی ههردوو کۆنگره می مامۆستایانی
کوردی کردوووه. شوباتی ۱۹۶۳ گیراوه و ۱۹۶۵ ماوه می حهوت مانگ له بهندیخانه می ههولیر
توندرکراوه. ۱۹۷۰ بووه به ئه ندامی یه کیتی نووسه رانی کورد. ۱۹۷۲ ئه ندامیکی هاوکاری
(کۆری زانیاری کورد) بووه. پۆژی ۱۹۹۲/۷/۲۰ کۆچی دواپیی کردوووه و له گۆرستانی
(باسکی عاره بان) نیژراوه.

عهونی، شیعی له "که لاویژ" و "دهنگی گیتی تازه" دا بلۆ بووه ته وه و دیوانی
شیعرهکانی له چاپ دراوه: دیوانی عهونی - سه رجه م شیعرهکانی، چ ۱، چاپخانه می
پهروه رده - ههولیر، ۱۹۹۷^{۱۴۳}.

¹⁴² کهمال مه زهر، کورد و کوردستان له بهلگه نامهکانی حوکه ته می بهریتانیا دا، بهرگی یه کهم، ناماده کردنی
عهبدوللایه زهنگه نه و شه هلا تاهیر حهیده ری، چاپخانه می گرین گالۆری - لوینان، ۲۰۰۸، ل ۲۲۳؛ مصطفی
نهریمان، فهرهنگی ئه دیب و نووسه رانی کورد، ل ۹۱.

¹⁴³ دکتۆر مارف خه زنه دار، میژووی ئه ده بی کوردی له ههولیر و دهوروبه ری، ئینسکلۆپیدیای ههولیر،
ب ۸، ل ۳۲۸۵-۳۲۸۶؛ اعلام کرد العراق، ص ۴۹۱.

عوثمان مصطفا، عثمان مصطفا خوشناو

۱۹۲۶/۳/۱۸ له گهړه کی (بایزاغی)

شاری کویه له دایک بووه. سهرتای ۱۹۳۲

براوته سوخته خانگی مهلا حهیب بؤ

فیربونی قورنان. پایزی ۱۹۳۳ خراوته

قوتابخانگی سهرتایی کویه. له ۱۹۴۱

به دواوه هوشی نیشتمانی لا پهیدا بووه.

۱۹۴۲ له گهړ چهند هاوته مهنکی (کومه له کی

دهنگی پیکهیناوه. نهو ساله یه کهم

شيعری به ناوی (خوناسین) هوه که وتووه ته

دهست پولیس. زنجیره وتاریکیشی بؤ

بلاوکراوهی "پیشکesh" ی کومه له که

نوو سیوه سهاره ته به چالاکیی لقهکانی

کویه، پشدر، رانیه، ته قتهق و دولی خوشناوه تی. ۱۹۴۳ به هوی کوچی ناوادهی

باوکیه وه، خویندنی پوی یه که می ناوه ندیی بؤ ته واونه کراوه و به گه واهینامه ی سهرتایی

له دائیره ی ته موینی کویه دامه زراوه به فرمانیه.

له سهر بلاوکردنه وهی به یاننامه ی (هاواره، هاواره، کوردستان ده سووتینری) ی کومه له که

له سهر بوردومانی بله و بارزان و سووتاندنی دیهاته کان له ۱۹۴۴-۱۹۴۵ د، له ته که چهند

هاویریکي گبراه و به که له پچه کراوی براوه بؤ به ندیخانگی هه لیر. پاش چوار مانگ به ندکردن،

به یارمه تیی عهونی یووسفی پاریزهر و حاکم مهلا صدیقی نازهنینی، له بهر که مته مهنیی

به دراوه. کوتایی ۱۹۴۵ کومه له که خوی هه لوه شان دووه ته وه و چوو ته ناو حیزبی شیوعیی

عیراق، بووه به بهر پرسی کویه و رانیه و پشدری حیزب. یه که م به ره می که شانوگه ریی (شوان

و قوتابی) بووه، ۱۹۴۶ له مه اباد له چاپ دراوه. ۱۹۴۷ له بهر پاره دوونان و گرتن، به ماله وه

چوو ته که رکوک. هه مان سال، به هاوکاریی کاکه حوسینی خانه قا و مهلا صدیقی نازهنینی،

سهرتا له دائیره ی پوسته و تلگراف و پاشان دائیره ی کشت وکالی که رکوک دامه زراوه. ۱۹۴۹

له گهړ که ریم نه حمده له گهړه کی گاوریباغی گبراه و پینچ سال بهندی و سی سال چاودی ریی

پولیس ی بؤ پردراوه ته وه. ماوه ی بهندی له نوگره سه لمان و به عقوبه ته واوکردوه. ۱۹۵۷ که

دوورخراوه ی قهزای (به دره) ی کووت بووه بؤ چاودی ریی، بلاوکراوه ی "ریگای کورد" ی له ته که

چەند برادەریکی بە نەینی دەركردوو و بلاوكردوو تەو. پاش ۱۹۵۸/۷/۱۴ نازادكراوه و گەراوه تەو بۆ كەركوك. ۱۹۵۸-۱۹۵۹ بە سەرۆکی لقی كەركوكی (یەكیتی ئەدیانی عیراق) هەلبژێردراوه. ۱۹۶۰-۱۹۶۳ ئەندامی لیژنەى نووسینی گوڤاری "شەفەق" بووه له كەركوك. ۱۹۷۰-۱۹۷۱ بە سەرۆکی لقی كەركوكی (یەكیتی نووسەرانى كورد) هەلبژێردراوه.

له چاپدراوهكانی: ۱. بەستەى باوهر (شیعر)، چاپخانەى اللواء- بەغداد، ۱۹۵۸، ۲. ئاوازی ژیان (شیعر)، چاپخانەى شیمال- كەركوك، ۱۹۵۹، ۳. دیوانى مەرگ و لەدایكبوونەو هیهكى نوێ (شیعر)، ۱. چ، ۱۹۵۹؛ ۲. چاپخانەى زانكۆى سەلاحەدین- هەولێر، ۱۹۹۹، ۴. لەگەڵ رۆژگاردا (بیرەو هیریەكانى عوسمان مستەفا خۆشناو ۱۹۲۶- ۲۰۰۶)، چاپەمەنیهى شەهاب- هەولێر، ۲۰۰۷، ۵. كەركوك له ئامیزی میژوودا (نووسین و لیکۆلینهوه و بەدواداچوون- هاوبەش)، چاپخانەى وهزارەتى رۆشنبیری- هەولێر، ۲۰۰۹، ۶. كۆیه له رهوتی شارستانییهتدا، هەولێر، ۲۰۰۹.^{۱۴۴}

عوشمان مهجید

نەناسرایهوه.

عوشمان میران قادر بەگی خۆشناو

سالی ۱۹۲۲ له (شەقلاوه) هاتوو تە

دنیاوه. ۱۹۲۸ نێردراوه بۆ هەولێرە بۆ

خویندن. سالی ۱۹۳۷ له (دوا قۆناغی

خویندنی ئامادەیییدا بووه كه باوكی

كۆچی دواویی كردوو. بۆیه دەستی له

خویندن هەلگرتوو و ئیبراوه بۆ سەرپەرشتی

تیره و خێڵەكەى له شەقلاوه و دەورو بەرى. له

لاویدا پێوهندیی بە حیزبى (هیاوا) وه هەبووه.

پاشان بە حوكمی جێ و پێی خێڵەكەى،

پێوهندیی بەردەوامی له گەڵ دەسەلاتدارانى

حكومهتیدا بووه. عوسمان بەگ، له ژیانیدا

¹⁴⁴ عەبدولرەحمان مەعروف، بیوگرافیای نووسەرانى هەولێر، ئینسکلۆپیدیای هەولێر، ۸، ۳۴۸۱؛ عوسمان

مستەفا خۆشناو، كەركوك له ئامیزی میژوودا، چاپخانەى شەهاب- هەولێر، ۲۰۱۰، ۱۰۶-۱۱۱.

خاوەندی قوناغ و دیووخان بووه. رۆژی ۲۰۰۲/۱۲/۱۷ کۆچی دوایی کردوه^{۱۴۵}.

شیخ عوتمان نهقشبهندی

شیخ عوسمان ناسناوی (سیراجه‌دین) کوری شیخ علائه‌دین کوری شیخ عومه‌ری زیائهدینه، مانگی سه‌هه‌ری ۱۳۱۴ک (۱۳۹۶-۱۳۹۷) له دیی (سه‌فی‌ئاوی) ناحیه‌ی (ره‌وانسه‌ری) قه‌زای (جوانرۆی) پۆژه‌لاتی کوردستان، که مولکی خانه‌قای بیاره بووه، له "نووریجان خانمی کچی میرزا عه‌بدو‌للاخانی کوری شیخ محه‌مه‌دصادقی وه‌زیری سنه‌یی" که‌تووه‌ته‌وه. مندایی له (بیاره) و (دوو‌پووه) به‌سه‌ربردووه، علومی زاهیری له خزمه‌تی "مه‌لا سه‌یید حسین تاهیربووگی" دا خویندووه و ئیجازه‌ی ئی وه‌رگرتووه. هاوکات نادابی ته‌ریقه‌ت و

سۆفیگه‌ریی لای شیخ علائه‌دین په‌یدا کردووه و ئیجازه‌ی ئیرشادی ته‌واوی پی دراوه. ۱۹۲۰-۱۹۲۹ به‌ فرمانی بابی ئیرشادی کردووه. به‌شداری شه‌ری دژی پووس بووه له (گارپان) و نازایه‌تی نواندووه. ۱۹۵۴ پاش کۆچی دوایی شیخ علائه‌دین، به‌ بیروپرای مورید و مه‌نسوبه‌یکان دانراوه به‌ پۆستنشین و پاش چه‌ند مانگیك ئەنجومه‌نی زانستی ئه‌وقافی سلیمانی، تاقیی کردووه‌ته‌وه و فرمانی شاهانه‌ی پۆستنشینیی بۆ ده‌رچوووه. ئیدی هه‌موو نه‌رکی خانه‌قا و مه‌لا و په‌روه‌رده و ته‌ریقه‌تی گرتووه‌ته‌وه‌ستۆ. سالی ۱۹۵۸ (بیاره‌ی) به‌جی هێشتوووه، مالیی گواستوووه‌ته‌وه بۆ هه‌ورامانی ئه‌ودو و له دیی (دوو‌پووه) دانیشوووه. خانه‌قای ئه‌وی ئاوه‌دان کردووه‌ته‌وه و باره‌گایه‌کی گه‌وره‌ی له‌وی بۆ خۆی پیکه‌وه‌ناوه و لیبی ماوه‌ته‌وه.

۱۹۷۹ جاریکی دیکه گه‌راوه‌ته‌وه بۆ عیراق و ماوه‌یه‌ک له بیاره دانیشوووه، پاشان له‌به‌ر هه‌لایسانی جه‌نگی عیراق- ئیران، مالی بردوووه‌ته‌به‌غدا. ئه‌و سالانه‌ی دوایی مالیی چوووه‌ته‌شاری نه‌سته‌موول له تورکیا و لیبی ماوه‌ته‌وه تا له ۲۱ی په‌مه‌زانی ۱۴۱۷ک (۱۹۹۷/۱/۳۱) دا کۆچی دوایی کردووه و له خانه‌قاکه‌ی خۆیدا نیژراوه.

¹⁴⁵ ئەم زانیارییانه به‌رێز عه‌بدو‌للا زه‌نگه‌نه ۲۰۱۶/۵/۴ له به‌رێز نازاد میرانی کورپه‌گه‌وره‌یی وه‌رگرتوون.

شیخ عوسمان، شاعیر بووه و دیوانی شیعره‌کانی له چاپ دراوه^{۱۴۶}.

عومەر حەسەن

عومەر کوپری حەسەن ئاغا کوپری مەحمود ئاغای بچکۆله کوپری حەمە ئاغای کوپری مستەفا ئاغای زەنگەنە و دایکی له تیرە (سێتەبەسەر)ی هەمەوهند و بنەماله‌که‌ی ناسناوی (دەولەت)ی هەیه، ساڵی ۱۹۲۲ له گەرەکی (شیخان)ی شاری سلیمانی هاتووته دنیاوه. به شەش ساڵی خراوته حوجرە شیخ حسینی شیخ ماری بەرزنجی و فییری قورئان و خویندنه‌وه و نووسین بووه. ۱۹۳۰ چووته قوتابخانە سەرەتایی دووهم (پاشتر ئەیووبییە) و ۱۹۳۸ تەواوی کردوو. ۱۹۴۲-۱۹۴۳ کارمەندی دایرە پۆسته و تەله‌فۆنی سلیمانی بووه.

۱۹۴۳/۱۰/۱۰یش کراوه به کاتبی تەحریر له قایمقامییەتی قەزای شارباژێر و لەپال وەزیفە‌که‌یدا درێژە‌ی به خویندن داوه، ۱۹۴۶ گەواھینامە‌ی ناوەندی له نامادەیی سلیمانی ئیواران بە دەست‌هێناوه. ۱۹۴۹ به پله‌ی کاتب کارمەندی مۆتەسەرپەییەتی لیوای سلیمانی بووه. ئەمجا بوو ته کاتبی تەحریری دووهم له قایمقامییەتی مەرکەزی سلیمانی. ساڵانی ۱۹۵۰-۱۹۵۴ کاتب بووه له بەرپۆه‌بەریتی گشتیی تووتن. ۱۹۴۳ خویندنی نامادەییشتی تەواو کردوو. ۱۹۵۴-۱۹۵۶ کاتبی مۆدەفییق بووه له بەرپۆه‌بەریتی تووتنی کەرکوک. ۱۹۵۵ "پەرسیمیە‌ی مستەفای ئەحمەد ئاغای زازاکی"ی له مووسڵ هێناوه و ژبانی خیزانی پیکه‌وه‌ناوه.

ساڵانی ۱۹۶۶-۱۹۶۷ له مووسڵ ژیاوه. له ۱۹۶۸ یش‌ه‌وه هاتوو ته‌وه بو سلیمانی و پله‌ی وەزیفە‌که‌ی بوو ته سەر‌تییین (رئیس ملاحظین) و تا ۱۹۷۲ پشکنینی تووتنی له

¹⁴⁶ چه‌پکه‌گۆن له گۆلزاری عوسمانی: سەرجه‌می دیوانی حەزرتی شیخ موحەممەد عوسمان سیراجە‌ددینی نەقشە‌بەندی، کۆکردنه‌وه و نامادە‌کردن و لەسەر‌نووسینی مامۆستا مەلا عەبدوللا مۆستەفا سالح (فەنا‌یی)، انتشارات کردستان- سنندج، ۱۳۹۳، ل ۱۹، ۲۵؛ مەلا عەبدولکە‌ریمی مۆدەرپیس، یادى مەردان: شیخە نەقشە‌بەندیە‌کانی هەورامان و هەندئ له مورید و مەنسووبە دياره‌کانیان، چ ۲، دەرگای ئاراس- هەولێر، ۲۰۱۱، ل ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۶۰؛ مەلا عبدالکریمی مدرس، بنەماله‌ی زانیاران، ل ۴۱۹-۴۲۰؛ عبدالمجید فەه‌می حسن، دلیل تاریخ مشاهیر الأولیة العراقیة، ج ۱ لواء السلیمانیة، بغداد، ۱۹۴۶، ص ۱۶۰.

ماوەت، قەلادزى و پرائىه له ئەستۆ بوو. ۱۹۷۳ خۆى خانەنشین کردوو و ۱۰۷۳/۷/۱ (کتیبخانەى زانستى)ى لەسەر شەقامى پیرەمێرد داناو و پاشان گواستوو یەتیهو بەرامبەرى ئامادەییى پێشەسازیى سلیمانى لە گەرەکی عەقارى.

بەلام لەبەر ئەوەى بەخپۆکردنى خیزانیکی گەورەى لەسەر شان بوو، ۱۹۸۰/۷/۱۰ جارىکی دیکە چوو تەو سەر وەزىفە و بوو بە مۆلاخزى بەشى تەکنىکی لە بەرپۆه بەریتى بانکه کان. ۱۹۸۱/۲/۱۰ گواستراو تەو بۆ سەرنووسەری بەشى ئەوراقى شارەوانیى سلیمانى. ۱۹۸۲ بۆ یەكەمین جار بوو بە مامۆستای قوتابخانەى سەرەتاییى زانا، پاشتر قوتابخانەى یادگار و قوتابخانەى نەخشینی تیکەل و ۱۹۸۶/۳/۱۰ لە تەمەنى ۶۴ سالیدا خانەنشین بوو تەو. پێبەپێ درێژەى بە کتیبفرۆشى داو، تا لە پۆژى ۱۹۹۸/۸/۱۵ دا کۆچى دوايى کردوو.

عومەر حەسەن، نووسینی لە گوڤار و پۆژنامەى دیکەى وەك (هيو، پۆژى نوئى، هاوکارى، کوردستانى نوئى، ولات ..) دا بلأوبوو تەو^{۱۴۷}.

عومەر صالح خەفاف

سالى ۱۹۲۵ لە سلیمانى لەدايک بوو. کە تا قوناعى ناوەندی تیدا تەواو کردوو، لەگەل دايکی چوو بۆ بەغدا، لە ناوچەى سلیمانی سەر بە ئەعزەمىيە (أعظمية) نیشتهجئ بوو. ئامادەییى بە سەرکەوتوییى بریو. پاشان لە کۆلیجى ئەندازەى زانکۆى بەغدا وەرگیراو. سالیك لەو بەدوا خویندەکەى گۆپو و چوو تە کۆلیجى قانون و تەواوى کردوو. لە وەزارەتى دارایی دامەزراو. سالیك نیردراو بۆ ئەستەموول و دیپلۆمى لە ژمیراریدا وەرگرتوو. سەرەتای حوکمی کۆمارى، هەلبژێردراو بۆ ریزی دیپلۆماسیى عراقى لە بالۆیژخانەى مۆسکو.

¹⁴⁷ سەرچاوه: ۱۰ لاپەهەى ژياننامهکەى کە بەرپۆژ دکتۆر مەريوانى کورپى نووسيووه.

سالى ۱۹۶۴ گەپراوتەتوۋە بۇ بەغدا و دوو سال وەك بەرپۆۋەبەر لە ۋەزارەتى خويىندى بالآ كارى كىردوۋە. ھەمان سال لەگەل پروخوش مىرزا كەرىم خىزانى پىكەھىناۋە و چوار مندالى لى بوۋە: (پاستى - ۱۹۶۶، چرا - ۱۹۶۸، صالح - ۱۹۷۸، شىر - ۱۹۸۰). دوو سال لە ۋەبەدوا گەپراوتەتوۋە بۇ كارى پاشكۆى پۆشنىيرى لە ئەلمانىا بۇ ماۋەى دوو سال، ئەمجا سالىك لە بەلچىكا و دوو سال لە فەرەنسە. تا لە ۱۹۹۸دا كۆچى دوايى كىردوۋە^{۱۴۸}.

دكتور عەبدورپەرھمان عەبدووللا

عەبدورپەرھمان كوپى مىرزا عەبدووللا كوپى حاجى سەئىد كوپى قادر ناغا كوپى ھۆمەر ناغايە، ۱۹۱۵ لە گەرەكى (دەرگەزىن)ى شارى سلىمانى لەدايك بوۋە. تەمەنى سى چوار سالان بوۋە كە باوكى مردوۋە و دايكىشى پاش ئەو مردوۋە. خوشك و برايهكى ديكەى ھەبوۋە، ئەوانىش بەرودوا مردون. بۇيە مامەكانى خستويانەتە ژىر بالى سەرپەرشتىيى خويان. بە مندالى خراوتە حوجرە لاي خواجه ئەفەندى و مەلا شەلە. ھەلومەرجى نالەبارى سلىمانى پىي نەداۋە بکەويتە خويىندىن، تا لە ۱۹۲۵دا لە قوتابخانەى سەرەتايى ۋەرگىراۋە و

۱۹۲۹ تەۋاۋى كىردوۋە. پاشان چوۋەتە ناۋەندى (الغرىبە) و ناۋەندى كەرخ لە بەغدا و ۱۹۳۲ بىرپويە. ئەمجا لە سانەويى مەركەزى قبول كراۋە و دواى دوو سال تەۋاۋى كىردوۋە. ۱۹۳۴ بە سەرکەوتويى لە كۆلجى پزىشكىيى شاھانە دەرچوۋە.

ۋەزىفەى عەسكەرىي بەم شىۋەيە بوۋە: ۷/۶-۳۰/۸/۱۹۴۰ چوۋەتە خولى سىيەمى ئەفسەرانى ناچەكدارى ئىحتىيات، ۸/۳۱-۵/۱۰/۱۹۴۰ خولەكە ھەلۋەشاۋەتەۋە و لە نەخوشخانەى سىيەمى مەيدان دامەزراۋە، ۶/۱۰/۱۹۴۰-۵/۱۱/۱۹۴۱ پلەى مولازمى دوۋەمى ئىحتىياتى پى بەخشاۋە، ۱/۶-۸/۳/۱۹۴۱ پلەى مولازمى يەكەمى دراۋەتى، ۳/۹-

¹⁴⁸ ئەم ژياننامەيە خاتو پروخوش مىرزا كەرىم نووسىويە و لە پى د. ھەلالە رەئوف خەفافەۋە بە دەست گەيشتوۋە.

۱۹۴۱/۵/۲۴ گواستراوتەتوۋە بە پەلەى پزىشك بۇ نەخۇشخانەى دوۋەمى مەيدان لە تىپى سىيەم، ۵/۲۵ - ۱۹۴۱/۱۱/۱۶ لە لىۋاى سىيەم بوۋە، ۱۹۴۱/۱۱/۱۷ - ۱۹۴۲/۱/۲۳ لە ۱۹۴۲/۱/۲۳ لە عەمبارى مەشقپىكىردن بوۋە، ۱/۲۴ - ۱۹۴۲/۶/۱۵ گواستراوتەتوۋە بە پەلەى فەرماندەى نەخۇشخانەى دوۋەمى مەيدانى تىپى دوۋەم، ۶/۱۶ - ۱۹۴۲/۷/۱۴ بە پەلەى يارىدەدەر لە نەخۇشخانەى دوۋەمى تىپى دوۋەم جىگىر كراۋە، ۱۹۴۲/۷/۱۵ - ۱۹۴۳/۷/۷ گواستراوتەتوۋە بۇ نەخۇشخانەى عەسكەرىي كەركوك، ۱۹۴۳/۷/۸ - ۱۹۴۴/۴/۲۸ گواستراوتەتوۋە بۇ نەخۇشخانەى سەربازخانەى سەلىمانى، ۴/۲۹ - ۱۹۴۴/۵/۱ لە ناۋەندى قەزاي زىبار كارى كىردۈۋە، ۵/۲ - ۱۹۴۴/۶/۱۷ پەلەكى بەرزكراۋەتەتوۋە بۇ رەئىس (نەقىب)، ۶/۱۸ - ۱۹۴۴/۶/۲۶ لە نەخۇشخانەى يەكەمى مەيدانى تىپى دوۋەم بوۋە، ۶/۲۷ - ۱۹۴۴/۱۱/۱۸ گواستراوتەتوۋە بۇ نەخۇشخانەى يەكەمى مەيدانى تىپى دوۋەم، ۱۹۴۴/۱۱/۱۹ - ۱۹۴۵/۹/۳ كراۋە بە پزىشكى فەۋجى دوۋەمى سنور، ۴/۹ - ۱۹۴۵/۹/۴ گواستراوتەتوۋە بۇ فەرماندەيىي نەخۇشخانەى دوۋەمى مەيدانى تىپى دوۋەم، بە ئىرادەى شاھانەى ژمارە ۵۶۸ ى پۇژى ۱۹۴۵/۱۱/۲۵ دەستلەكاركىشانەۋەى لە خزمەتى عەسكەرى ئى قبول كراۋە و پاشترئەو خزمەتەى بە دوۋەمى بۇ دانراۋە.

پاش خزمەتى عەسكەرى، گەپراۋەتەتوۋە بۇ سەلىمانى و عەيادەى تايبەتى دانراۋە. بەلام كە مەعروف جىاۋوك بوۋەتە مۇتەسەپرى سەلىمانى، دايمەزاندوۋە لە دائىرى تەندروستى. لىرەبەداۋە ۋەزىفەى مەدەنىي بەم جۆرە بوۋە: ۱۹۴۶/۷/۶ بە پزىشكى نەخۇشخانەى سەلىمانى دامەزراۋە. لە ۱۹۴۹/۴/۲۰ كراۋە بە سەرۋكى تەندروستى لىۋاى سەلىمانى تا ۱۹۵۱/۷/۱۰. ۷/۱۵ ئەو سالە بوۋە بە سەرۋكى تەندروستى لىۋاى دىالە تا ۱۹۵۲/۷/۱۹. ۱۹۵۲/۷/۲۱ - ۱۹۵۴/۱۰/۵ سەرۋكى تەندروستى لىۋاى عىمارە بوۋە. ۱۹۵۴/۱۰/۹ - ۱۹۵۶/۲/۱۰ سەرۋكى تەندروستى بوۋە و كاروبارى بەرپوۋەبەرى تەندروستى پايئەختى پاپەپاندوۋە. ۱۹۵۶/۲/۱۱ - ۱۹۵۸/۸/۹ سەرۋكى تەندروستى لىۋاى ھەولير بوۋە. لە ۱۹۵۸ دا ھاۋسەرەكەى مردوۋە، بۇيە ناچار بوۋە بە چۋار مندالەكەيەۋە بچىتەۋە بۇ سەلىمانى. ئەۋە تەنانت پۇژەى چۈنە ئەمريكاشىي بۇ خويندنى بەرز ھەلۋەشاندوۋەتەۋە. ۱۹۵۸/۸/۱۲ - ۱۹۶۱/۱۲/۱۰ سەرۋكى تەندروستى لىۋاى سەلىمانى بوۋە. ۱۹۶۱/۱۲/۱۱ - ۱۹۶۲/۱۰/۲۹ سەرۋكى تەندروستى بوۋە و كاروبارى پزىشكى پشكنيرى لە ديوانى ۋەزارەتى تەندروستى ھەلسوۋپاندوۋە. ۱۹۶۲/۱۰/۳۰ - ۱۹۶۳/۳/۲۲ بەرپوۋەبەرى نەخۇشخانەى شىتان بوۋە. ۱۹۶۳/۳/۲۳ -

١٩٦٨/٢/٢٠ سەرۆکی تەندروستی و کارهەڵسووپێنی پزیشک و پشکنیڕ بوو له دیوانی وهزارەتی تەندروستی. ١٩٦٨/٢/٢١ بوو به بەرپۆهه‌بەری نه‌خۆشخانه و کارهەڵسووپێنی به‌رپۆهه‌بەری عه‌یاده‌ی که‌راده‌ی شەرقی بوو. پۆژی ١٩٦٩/٨/٣١ خانه‌نشین بوو.

١٩٤٥ له سەردەمی جوولانه‌وه‌ی بارزان‌دا له‌گه‌ڵ کۆمه‌لیک ئەفسەر و چالاکی سیاسی کورد گه‌راوه و براوه بۆ گرتوو‌خانه‌ی کووت. پۆژی ١٩٦٣/٧/١٥ یش گه‌راوه و ٧/٢٩ خانه‌نشین کراوه، پاشان گه‌ی‌دراوه‌ته‌وه بۆ وه‌زیه‌. سالانی دوایی ژیاینی، له‌گه‌ڵ که‌که‌ی له‌ گه‌په‌کی (ئه‌عه‌زمیه‌ی شارێ به‌غدا به‌سه‌ربردووه، تا پۆژی ٢٠٠٢/٥/٣٠ به‌ نه‌خۆشی کۆچی‌دوایی کردووه. پۆژی دوایی تهرمه‌که‌ی هه‌ی‌نراوه‌ته‌وه بۆ سلیمانی و له‌ (گردي سه‌یوان) نێژراوه.

دکتۆر ئەوهره‌حمان، سالی ١٩٤٢ "لوتفیه‌ی کچی ئەدیبه‌ عه‌زیز"ی هه‌ی‌ناوه و (پزگار، ژیر، ناسۆ، ئاوان)ی ئی بوو. سالی ١٩٤٧ له "گه‌لاویژ"دا ده‌ستی به‌ نووسینی پزیشکی کردووه و له (یادگاری لاوان، دیاری لاوان، گه‌لاویژ، هیوا، کاروان، تەندروستی و کۆمه‌ل، په‌نگین، گو‌قاری کۆپی زانیاری کورد)دا لێی بلۆکردووه‌ته‌وه. ئەو ماوه‌یه‌ی سالانی په‌نجا که وه‌زیه‌که‌ی له به‌غدا بوو، له ١٩٥٥/١٢/١٢ هه‌وه وتاری تەندروستی بۆ رادیوی کوردی به‌غدا نووسیوه و پشکه‌شی کردووه. ئەم له‌چاپ‌دراوانه‌یشی هه‌ن: (١) چواره‌ی ته‌مووز- لاپه‌ره‌یه‌که له شوپشی فه‌ره‌نسه، به‌غدا، ١٩٥٨، (٢) تەندروستی گشتی، چاپخانه‌ی سلمان الاعظمی- به‌غدا، ١٩٧٣، (٣) فه‌ره‌نگی په‌زیشکی، ئینگلیزی- عه‌ره‌بی- کوردی، ناماده‌کردنی جه‌مال عه‌بدوول، ده‌زگای ئاراس- هه‌ولێر، ٢٠٠٩، (٤) نه‌خۆشیه‌کانی کۆئه‌ندامی هه‌رس (٢٠٠٢ محمه‌د زه‌هاوی له‌چاپی داوه)، (٥) کاروانه‌که هه‌ر ئه‌روا (بیره‌وه‌ریه‌کانیه‌تی)، هه‌یشتا ده‌ست‌نوسه^{١٤٩}.

¹⁴⁹ یادگاری لاوان و دیاری لاوان، ناماده‌کردن و لیکۆلینه‌وه په‌فیه‌ق سالح و سدیق سالح، (له بلۆکراوه‌کانی بنکه‌ی ژین)، چاپخانه‌ی شقان- سلیمانی، ٢٠٠٥، له ٢٦-٢٦؛ جمال بابان، اعلام کرد العراق، ص ٤٦٤؛ که‌مال په‌ئووف محمه‌د، میژوی رادیوی کوردی به‌غداد ١٩٣٩-١٩٥٨، به‌رگی بی‌که‌م- جزمی بی‌که‌م، له ٦٧٦-٦٧٧؛ مصطفی نه‌ریمان، میوانی ئەم جاره‌مان دکتۆر ئەوهره‌حمانه، گو‌قاری "په‌نگین"، به‌غدا، ژماره ٢٧، ١٩٩٠؛ عه‌بدوولکه‌ریم عه‌بدوولپه‌رحمان خه‌فاف، دکتۆر عه‌بدوولپه‌رحمان عه‌بدوول سلیمانی ١٩١٤- به‌غدا سالی ٢٠٠٠، گو‌قاری "سلیمانی"، ژماره ١٠٠، شوباتی ٢٠٠٩، له ٥٢؛ چاره‌که‌سه‌عاتیک قسه‌ی سالی ٢٠٠١ی به‌ ده‌نگ له‌سه‌ر کاسیته‌ تۆمارکراوی خوالیخۆشبوو له‌ لایه‌ن نووسه‌ره‌وه؛ ویته‌یه‌کی (ترجمه‌ الحال)ی خانه‌نشینه‌یه‌که‌ی که ١٩ لاپه‌ره‌یه، به‌پز ماموستا جه‌مال عه‌بدوول له‌ خاتوو ئاوانی کچی وه‌رگرتووه.

شیخ عبدالوہاب رحمان مہولاناوی

نہ ناسرایہ وہ.

عبدالوہاب رحمان، عبدالوہاب حاجی محمد

بہ صہمد حاجی محمد بہ ننا بہ نانا بانگہ، ۱۹۱۳ لہ
کویہ لہ دایک بووہ. تا پوئی سییہ می ناوہندی بریوہ و لہ بہر
نہ داری نہیتوانیوہ دریژہ بہ خویندن بدا. ۱۹۳۴ بووہ بہ
فرمانبہر لہ و ہزارہتی داد و ئەمجا گواستراوہ تہوہ بو
و ہزارہتی کشت وکال و لہ بہرپوہ بہرایہ تیی کشت وکالی
زہ عفرانییہ دانراوہ، دواجاریش کراوہ بہ موہفتیش لہ
و ہزارہتی کاروباری ژووو لہ بہ غدا.

عبدالوہاب رحمان، لہ پوئی سییہ می ناوہندییہ وہ تییکہ لی

کاری سیاسی بووہ. ئەندامی (کۆمەڵی لاوانی کورد) بووہ لہ

بہ غدا، کہ قوتابیانی کورد پیکیان ہیئاوہ. پاش شکستی راپہرینی ۱۹۴۱ی رەشید عالی
گہیلانی، لہ و ہزیفہ لابراوہ. ۱۹۴۴ بہ ئەندامی سہرکردایہ تیی (حیزی شوپرش)
ہہ لہ بژیردراوہ. کہ حیزی رزگاری) لہ ہاوینی ۱۹۴۶ دا ہلہوہ شاوہ تہوہ، چووہ تہ ناو
(پارتی دیموکراتی کورد) و لہ ۱۹۴۶/۸/۱۶ دا بہ ئەندامی یہدہکی یہکەم کۆمیتہ تیی
ناوہندی ہہ لہ بژیردراوہ. چالاکیی ہہ لہ سوو راوی سیاسی بووہ و نہ خشی بہرچاوی لہ
مہیدانی سیاسیا ہہ بووہ. عبدالوہاب رحمان لہ گہ لہ زہوہی فہقی تہ ہای کوی خیزانی
پیگہیئاوہ و سئ کور و سئ کچی لی بووہ. پوژی ۱۹۶۸/۲/۱۱ لہ بہ غدا کۆچی دوایی
کردوہ و تہرمہکە ی لہ گورستانی کویہ نیژراوہ^{۱۵۰}.

عبدالوہاب رحمان

عبدالوہاب رحمان کورپی سہیبید ئەحمەدی حەلوچی کورپی شیخ عبدالوہاب رحمانی ئەحمەد بہگہ،
۱۹۱۱ لہ سلیمانی لہ دایک بووہ. تا پوئی شہ شہمی سہر تایی خویندوہ. ۱۹۳۴ لہ ہہ لہ بچہ
لہ گہ لہ محەمەد سەعید بہگی سەلیم بہگی جاف و نہجمەدینی مەلا رەسوولی دیلیژہ (حیزی
ئیسلامی کورد) یان پیگہیئاوہ. پاشتر ئەندامی حیزی (ہیوا) و (برایہ تیی) بووہ. ۱۹۴۱

¹⁵⁰ عبدالوہاب رحمان، ناوہارانی کویہ، ل ۱۹۵۰-۲۰۰؛ کریم شازہزا، سہمد بہ ننا ۱۹۱۳-۱۹۶۸،

ئینسکلۆپیدیای ہہولیر، ب ۱۰، ل ۴۴۶۹.

لهتهك چهند ئەندامیكى بەرزى (برایهتی) گیراوه و به بەندی دوورخراوه تهوه بۆ (حهویجه) له كهركوك. ۱۹۴۴یش گیراوه و خراوته بهندیخانهی سلیمانی. ۱۹۳۹-۱۹۴۶ تهحسیلداری شارهوانیی سلیمانی بووه. ۱۹۴۶ چووته مههاباد و تا کۆتایی حکومهتی میلییی کوردستان ماوتهوه. لهوی مامۆستای قوتابخانهی بووه و له پۆژنامهی "کوردستان"ی ئۆرگانی حیزبی دیموکرائی کوردستان دا نووسیویه. هر ئه و ساله پاش گهپانهوه گیراوه. که بهردراوه، له وهزیفه دهرکراوه، ئهزروخالنووسی کردووه. سهردهمی کۆماری گهپیندراوتهوه

سه رهزیفه، بووه به (ملاحظ). دواچار به پلهی (رئیس ملاحظین) گهیشتووه، له ۱۹۷۱دا خانهنشین بووه.

نووسینی بلۆکراوهی له (دهنگی گیتی تازە، کوردستان - مههاباد، ژین، گهلایین) دا ههیه. دوو ژنی هیناوه: له "مهسوومی وهستا سهعیدی وهستا حهسهنی فائمهغزایی"، (گولشه، گولزار و سامان)؛ له "فهوزیهی شیخ سمایی شیخ ئهوپرهمانی داراغا"، (بههار، بههره، فهرهیدوون، ئالا، شاناز و بهنای هه. دواپۆژهکانی ژیا، به هوی جگههکیشانهوه، تورهکهی ئاو له سنگیدا دروست بووه، تا له ۱۹۸۶/۳/۲۰ دا به و درده کۆچی دواویی کردووه^{۱۵۱}.

بنکه‌ی ژین
www.zheen.org

عهبدولقادر قهزاز

عهبدولقادر کوپی حاجی فهتاح کوپی حاجی حهسهن قهزازه، ۱۹۱۲ له سلیمانی له دایک بووه. خویندنی سهرهتایی له سلیمانی و ناوهندی له بهغدا تهواو کردووه. پاشان چووته بهغدا، ۱۹۲۹/۱۰/۱۲ به وهرگێر له دیوانی وهزارهتی ناوخۆ دامهزراوه. چهند وهزیفهکی دیکهی دیوه، وهک: بهپۆه بهری نووسین (تهحریرات) له کهركوك، بهغدا و کووت، ۱۹۴۵ تبیین (ملاحظ) له وهزارهتی گواستنهوه و گهیاندن، مومهییزی کاروباری عهشایه له وهزارهتی ناوخۆ، ۱۹۵۱ سکرتهیری ئهنجومهنی ناوهدانکردنهوه (إعمار) و ۱۹۵۴ دا وهزیفه یاریدهدهری بهپۆه بهری گشتیی فرۆکهوانیی مهدهنی بووه. ۱۹۶۷/۱۰/۹ یش خانهنشین کراوه. سالانی سی له گهلاوانی کورد چالاکیی نوواندوو له بهغدا. نهخشییکی

¹⁵¹ پۆژنامهی کوردستان - مههاباد ۱۳۲۴-۱۳۲۵ی ههتاوی (۱۹۴۶)، ۲۰ ل.

به‌رچاوی به سه‌په‌رشتی و هه‌له‌بریه‌وه له ده‌ره‌ینانی "گه‌لاویژ"دا، به‌تایبته له سی‌چوار سالی هه‌وه‌لیدا، هه‌بووه. له ۱۹۴۱ی شه‌وه له رادیوی به‌غدا دامه‌زراوه و شان‌به‌شانی کامیل کاکه‌مین کاری له به‌شی کوردییدا کردووه و به‌نامه‌ی هه‌مه‌جۆری، له‌وانه (به‌ختیاری خیزان)ی نووسیوه و پیشکەشی کردووه و ۳۰ سالی تیدا به‌رده‌وام بووه. نه‌خشیک‌ی له (یانه‌ی سه‌رکه‌وتنی کوردان)یشدا بووه. بیست سال پتر ده‌رسی سه‌بارته به‌ ریزمان و ئه‌ده‌بی کوردی له کۆلیجی پۆلیس وتووه‌ته‌وه. پوژی ۱۹۹۲/۴/۱۵ له به‌غدا کۆچی‌دوایی کردووه و ته‌رمه‌که‌ی هین‌راوه‌ته‌وه و له (گردی سه‌یوان)ی سلیمانی به‌ خاک سپێردراوه.

عه‌بدولقادر قه‌زاز له خاتوو "مونه‌ره قه‌زاز" دوو کوپ (ئومید و جوانپو) و کچیک "ناقان"ی بووه. هاوکاری ره‌فیق حیلمی بووه له به‌ره‌مه‌هینانی زنجیره‌کتیبی (یادداشت‌دا). (گه‌شتنامه‌ی ریچ)ی له‌گه‌ل به‌هادین نوری کردووه‌ته‌ عه‌ره‌بی. ۱۹۵۱ هاوکاری لیژنه‌ی زانکۆی میشیگان بووه بو لیگۆلینه‌وه‌ی پاشماوه‌ی ئاشووریه‌کان له کوردستان و "ئیرنست ماکارۆس"ی فییری کوردی کردووه. سالانیک ده‌رسی کوردی به قوتابیانی کۆلیجی پۆلیس وتووه‌ته‌وه. جگه له "گه‌لاویژ"، له "به‌یان"یشدا نووسینی هه‌یه. جه‌مال بابان هه‌موو نووسینه‌کانی له‌چاپ داوه.^{۱۵۲}

عه‌بدوللا ده‌رویش

عه‌بدوللا کوپی ئه‌حمه‌د کوپی ته‌ها و برای "ئه‌خۆل"ی شاعیره، ۱۹۱۲ له سلیمانی هاتووه‌ته دنیاوه. هه‌ر قوتاگی سه‌ره‌تاییی خۆیندنی ته‌واو کردووه. له ناوه‌پراستی سالانی

¹⁵² عه‌بدولقادر قه‌زاز، په‌ند و ئامۆژگاری، پیشه‌کی و ری‌کخستن و پیاچوونه‌وه‌ی جه‌مال بابان، به‌غدا، ۲۰۰۲، ۶-۷، ۳۱۲-۳۱۶؛ جه‌مال بابان، اعلام کرد العراق، ص ۴۷۵؛ که‌مال ره‌ئوف محه‌مه‌د، میژووی رادیوی کوردی به‌غدا، به‌رگی بی‌که‌م- جزمی بی‌که‌م، ل ۶۸۲-۶۸۴؛ عبدالقادر قزاز، سه‌رنجیک له زمانی کوردی، گوژاری "به‌یان"، به‌غدا، ژماره ۱۱، ۱۹۷۳، ل ۸-۱۰، ۲۵.

سيدا به كارمەندى دەولەت دامەزراوە. ۋەزىفەى
 حكومەتییى لە شارەوانیى سلیمانى، ئىنچىسارى
 تووتنى پىنجوین، لە قەلادزى، دووزخورماتوو،
 پىنجوین، ھەلەبجە و چوارتا دیوہ. سالى ۱۹۷۰
 خانەنشین كراوہ. سالى ۱۹۹۱يش كۆچى دوايى
 كردوہ. لە خاتوو "سەبىيە فەرەج محەمەد"يش
 ئەمانەى بوو: نىشتمان، سروہ، شىركۆ، گۆلآ، كەژال،
 ناسك، رزگار، يادگار.^{۱۵۳}

عەبدوللا قزنجى

سەربارى ئەوہى پىشتريش ھەولى زانىارى پەيداكردنم داوہ سەبارەت بەم زاتە،
 مخابن ھىچى لە بارەوہ نەزانراوہ.

عەبدولمەجىد شىخ جەلال

نەناسرايەوہ.

عەبدولمەجىد ئەمىن

عەبدولمەجىد كورپى حاجى ئەمىن قادرە،

۱۹۱۱ لە گەپەكى (تەكپە) شارى ھەولير
 لەدايك بووہ. كاتى خۆى كە خراوہتە بەر
 خویندن، پىي تەواونەكراوہ. ژيانى بۆ خەباتى
 سياسى تەرخان كردوہ، بۆيە چەند جارێك
 تووشى گرتن و بەندى ھاتووہ و براوہتە
 بەنديخانەكانى ھەولير و مووسل و كەركوك و
 بەغدا. پاش دامەزرانى پارتى ديموكراتى كورد

لە ۱۹۶۶دا، بووہ بە ئەندامى. پۆزى ۱۹/۹/۱۹۶۸ كۆچى دوايى كردوہ.^{۱۵۴}

¹⁵³ ئەم زانىارىيانە بەرپز كامەران ئەخۆل لە كاك ليوا شىركۆى كورپى وەرگرتوون، پۆزى ۲۰/۸/۲۰۱۶
 خستنيە بەردەست.

¹⁵⁴ نەجات ياسين خورشيد، مەجيد ئەفەندى ۱۹۱۱-۱۹۶۸، ئىنسكلۆپىدياى ھەولير، ب ۱۰، ل ۴۴۷۰-۴۴۷۴.

عەبدولموحسین هوشیار هه ورامانی، عەبدولموحسین هوشیار

هه ناسرايه وه، ده بئى خه لکی هه ورامان بئى، نووسینی له (گه لاویژ، دهنگی گیتی تازه) دا بلاویوه ته وه. به قسه ی پوژی ۲۵/۸/۲۰۱۶ ی به پیز دکتور عیزه دین مسته فا ره سوول، پیشنوژی (مرگه وتی نه حمه دی) بووه له به غدا و مه لای (مرگه وتی موفتی) ش بووه له سلیمانی، که پیشتر ئیجازه ی مه لایه تیی لی وه رگرتووه.

عەلی عەبدوللأ

هه ناسرايه وه.

عەلی عیرفان

كوپى مه لا عەبدوللأى عیرفان كوپى مه لا ره سوول كوپى مه لا مه مه نده، ۱۸۸۲ له گه ره کی (کانیسکان) ی سلیمانی هاتووه ته دنیا وه. خویندنی حوجره ی لای بابی و قوتابخانه ی روشدییه ی عه سکه ریی له سلیمانی ته واو کردووه. نه م وه زیفانه ی هه بوون: ماموستا له هه له بجه، کاتب له دادگای سلیمانی، کاتبه دی دادگای کویه. سالی ۱۹۴۲ خانه نشین بووه. ۱۹۲۵ بووه به نه ندامیکی دامه زینی (جه معییه تی مودافعه ی وه طهن)، که بۆ پشتیوانیی لکاندنی کوردستانی جنووبی به عیراقه وه دامه زیندراوه. نه ندامیکی دامه زینی (جه معییه تی

زه رده شتی - ۱۹۲۶) و دواتر نه ندامی لقی سلیمانیی (جه معییه تی خوئیوون) بووه. له نه یلوولی ۱۹۲۷ وه کراوه به به ریوه به ری چاپخانه ی شاره وانیی سلیمانی و به رپرسی ژماره کانی (۸۲-۲۵۹) ی پوژنامه ی "ژیان". به هوی شه ری به رده رکی سه رای سلیمانی یه وه له ۱۹۳۰/۹/۶ دا گیراوه و چند مانگیك له زیندانیکی که رکوک توندکراوه. ۱۹۴۲ چند مانگیك به راسپییری شیخ له تیفی حه فید چووه ته ئیران و گه یشتووه ته شاری باکو ی یه کیتی سوقیت، پیوه ندیی به رووسه وه کردووه بۆ مه سه له ی کورد. پاشتر ماوه یه که له پینجوین وه کیلی شیخ له تیف بووه. یه که م نووسینی له پال دوو بابه تی دیکه دا له پوژنامه ی

"ژيانهوه" دا بلاو بوو تهوه. له خاتوو "خهيرييه حهسهن رةفعت" ي ناموزاي خوئ؛ هوئشار، سه لآح، زيبا و سه بيحه ي ههن. سالي ١٩٦٨ كوچي دوايي كردوو. جگه له وتاري بلاو كراوه ي ناو (ژيانهوه، ژيان، گه لاويژ)، ههر ناميلكه يه كي له توركييه وه وهرگيردراوي هه يه: - رۇبن پاشا، كورد له كه يه وه خهريكه، چاپخانه ي فورات- بغداد، ١٩٢٧^{١٥٠}.

عه لي كه مال

عه لي، ناسناوي كه مال و كور ي عه بدورپرهمان كور ي حاجي قادر كور ي وه هاب كور ي قاسم ناغايه، رۇژي ١٩٠٠/١٠/٢ له گه ره كي (دهرگه زين) ي شار ي سليماني له دايك بووه. دواي روشدييه ي عه سكه ريي سليماني، ١٩١٤ له نه عداد يي عه سكه ريي به غدا وهرگيراه و كوئايي ١٩١٦ به پله ي يه كه م بريويه. پاشان مه كتبه ي حه رييه ي نه سته موولئ ته واو كردوو، له ١٩١٨/١٢/١٢ دا بووه به مولازمي دووم له سوپاي عوسماني دا. سه ره تا بووته ماموستا له قوتابخانه ي نه فسره پچووكه كاني دهوري نه سته موول. ماويه كي كه مي پيش ناگره ستي يه كه م

جهنكي جيھاني، نيردراوه بۇ نيزمير. كه سوپاي يونان ناياري ١٩١٩ نهو شاره ي گرتوو، له گه ل مسته فا كه مال پاشا به شداري شهري رزگاري و بهرگري كردن له نه نادول بووه. تشريني يه كه مي ١٩٢٠ گوستراوه ته وه بۇ نوردوي دياريه كر، له فه و جي يه كه مي ليواي شه شه مي فيرقه ي دووم دانراوه. ناخروئوخري ١٩٢٠ براوته به ره ي شهري ئورفه بۇ شهري فه ره نسه بييه كان. له وي، له بهر پشتيواني جوولانه وه ي كورد، گيراه و تا سئ مانگ له بينايه كي كۇندا هيئراوه ته وه. فيرقه كيان دواتر چووته ماردن. بويه به هه لي زانيوه رابكا و له ١٩٢٢/٢/١٢ له پري شهنگاله وه بيته ديوي عيراق. پيوه نديي به وه زارته ي ديفاعه وه كردوو. ١٩٢٢/٤/١ كراوه به ياريده دهري به ريوه به ري پوليسي هه ولير، دواي مانگي ك يا زياتر به به ريوه به ري پوليسي كوئيه، كه سه ره تاي حوزهيران ليئ ده ست به كار بووه. كه هيئه كاني جوولانه وه ي ره وانز ده ري بندي رانيه يان گرتوو و په لاماري كوئيه يان داوه، به فه رمان كشاوه ته وه بۇ (گوگيته). دواي بيست رۇژ گه راهه ته وه.

¹⁵⁵ رۇژنامه ي "ژيان"، دووم بهرگ (ژماره ٨٢-٢٥٩)، سليماني، ٢٠٠٣، ل ٤٤٤-٤٥.

١٩٢٢/٩/١ پلهكەى بۆ كراوته دووهم. لهسەر ناوبژێوانیی نیوان شیخ مهحمودی حهفید و ئینگلیزهكان، به لایهنگری شیخ دانراوه، دوورخراوتهوه بۆ كهركوك، له ١٩٢٤يشدا بۆ دیوانییه كه سێ سالی ئی ماوتهوه. ١٩٢٦/٦/١ پلهكەى بهرزكراوتهوه بۆ یهكهم له موعاونییهتی پۆلیس. ههمان سال، كچی "مهحمود سنهوی" ی قایمقامی سهماوهی هیئاوه.

پیش كۆتاییی ١٩٢٦، براوه بۆ لیوای دیاله، دوای دوو مانگ بۆ خانهقین، سهرهتای ١٩٢٨ بۆ لیوای كووت، دوای نوو مانگ بۆ قهزای (الحي)، تشرینی یهكهمی ١٩٢٩ بۆ موعاونییهتی پۆلیسی كهرخ له بهغدا. ١٩٣١/٤/١ بووه به بهرپۆههبری پۆلیسی دیاله، تشرینی یهكهمی ئه و ساله هیی لیوای كهركوك، ناوهندی ١٩٣٢ هیی لیوای بهغدا و پاشان حله، دوای مانگیك دیسانهوه هیی كهركوك. دوایی دهستی كیشاوهتهوه، له شهشه خولی ههلبژاردندا بۆ مهجلیسی نیایی (١٩٣٥/٨/٨-١٩٣٦/١١/٢٩) به ناییکی لیوای سلیمانی ههلبژێردراوه. ئهجا كراوه به بهرپۆههبری پۆلیسی بیابان (بادیه) و قایمقامی قهزای (سوق الشيوخ).

سالی ١٩٤٧ خۆی بۆ مهجلیسی نیایی پالائوتوه، بهلام له بهر ههپهشهی حكومهت و بهرگرتن له خوینپرشتن، كشاوتهوه. سالی ١٩٤٨ له دوازههههین خولی ئه و مهجلیسهدا (١٩٤٨/٦/٢١-١٩٤٩/٦/٣٠)، به ناییی سلیمانی ههلبژێردراوه و بووته ئه ندامتی حیزبی (الاتحاد الدستوري)ی نووری سهعید. ئه و یههه دهوری سهرهکی له سهرنهگرتنی ههلهشاندنهوهی یاسای زمانه ئاوجهیییهكان (قانون اللغات المحليه) دا ههبووه، ههولیشی داوه بودجهی تهرخانکراو بۆ ئاوهدانکردنهوهی کوردستان زیاد بکری و کراوه. له خولهکانی سیازدههههه (١٩٥٣/١/٢٤-١٩٥٤/٤/٢٨)، چواردههههه (١٩٥٤/٦/٩-١٩٥٤/٨/٣)، پازدههههه (١٩٥٤/٩/١٦-١٩٥٨/٣/٢٧) و شانزدههههه (١٩٥٨/٥/١٠-١٩٥٨/٦/٩)ی مهجلیسی نیاییدا، ناییکی ههلبژێردراوی لیوای سلیمانی بووه. دهستی له مهی دوایییان کیشایهوه. ١٩٦٢/٢/٢ نزیکهی شهشه مانگ زیندانی کراوه. ١٩٦٥ جاریکی دیکه بۆ ماوهی مانگیك یا زیاتر گیراوه. سهرهتای سالانی شهست، وتاری بۆ پاپشتی شوپشی کورد له پۆژنامه عههیییهکانی لوبنان دا نووسیوه. یهکی ئه و كهسانه بووه كه ههولێ یهكخستنهوهی بالی مهكتهبی سیاسی و مهلا مستهفا بارزانیی داوه. پیشتریش له ١٩٤٢/١/٢٦ بهدواوه ههموو خهرجیهکی دهركردنی گوژاری "گهلاویژ" ی تاسهر كیشاوه.

عهلی کهمال، ئەگەرچی مولکدار و بازرگان بووه، کاری خێرهومهندانهی زۆرن؛ وهک ناردنی قوتابیانی دینی کورد بۆ خویندن له زانکۆی (ئەزهەری) قاهیره، مووچهپرینهوه بۆ قوتابیانی ههژار و ههتیو و بێدەرەتانان و دابینکردنی خانوو بۆ نه‌داران. کۆتایی ژیاینی له لهندهن به‌سه‌ربردووه. شهوی ۱۹۹۸/۷/۳۱ له‌وێ کۆچی دواویی کردووه، تهرمه‌که‌ی هینراوه‌ته‌وه بۆ سلیمانی و له‌ مزگه‌وته‌که‌ی خۆیدا نیشراوه^{۱۵۶}.

عهلی کهمال له‌ پێی مولکدارییه‌وه ده‌وله‌مهند بووه، گه‌ره‌کی (که‌مالیه‌ی) به‌غداي ئاواکردووه. ئەم له‌ چاپدراوانه‌یشی هه‌ن: ۱. نقد وتحليل كتاب (الحركة القومية الكردية) لأدمون غريب، ۱۶ لاپه‌ره‌یه و سال و جیي چاپی دیار نییه، ۲. مذكرات کمال عبدالرحمن، إعداد جمال بابان، مطبعة شركة الخنساء- بغداد، ۲۰۰۱.

عهلی کهمال باپیر

عهلی کورپی باپیر ناغا کورپی چراغه کورپی جوامیری سه‌رخیلئ سمایل- عوزیری هۆزی جافه. ۱۸۸۶ له سلیمانی هاتووته دنیاوه. به‌ مندالی، لای خواجه ئەفه‌ندی ده‌ستی به‌ خویندن کردووه. گولستان و بوستان و حافزی له (مزگه‌وتی دووده‌رگا) ته‌واوکردووه. پاشتر به‌ کاتب دامه‌زراوه. ۱۹۰۶-۱۹۰۷ ئه‌ وراقی گومرگ، شه‌ش مانگ له‌وئ ماوه‌ته‌وه. دوايي کراوه به‌ سه‌رکاتبی

دائیره‌ی گومرگی سلیمانی. که‌ جه‌مال به‌گی بابان ۱۹۱۴ گۆقاری "بانگی کورد" ی به‌ کوردی و تورکی له‌ به‌غدا ده‌رکردووه، هاوکاری بووه.

¹⁵⁶ سدیق سالیح، به‌یاننامه‌یه‌کی هه‌لیژاردنی عه‌لی که‌مال به‌گ، گۆقاری "سلیمانی"، ژماره ۲۷، تشرینی یه‌که‌می ۲۰۰۲، ل ۳۹-۴۳؛ کۆچی دوايي عه‌لی که‌مال به‌گ، رۆژنامه‌ی "په‌یام"، لهندهن، ژماره ۹، خه‌رمانان (ئاب) ی ۱۹۹۸.

له يهكهم جهنگى جيهانىدا تا ۱۹۱۷ بووه به سهريان، له سليمانى هيلراوتهوه و بووه به كاتىبى عمارى نازووخه. ههر له و جهنگه دا، بووه به كاتىبى شايخ نهجمه دىنى بياره. پوژى ۱۹۲۲/۷/۲۱ به نه دىنامىكى دهستهى به پيوه بردنى (جه معييه تى كوردستان) له سليمانى ههلبژيردراوه، له گه ل شايخ نوورى شايخ سالى شاعير بووه به نووسه رى ههر دوو به شى كوردى و فارسى پوژنامهى "بانگى كوردستان"ى زمانى حالى ئه و كوومه ليه. دواتر شى بووه به نووسه رى پوژنامهى "پوژى كوردستان". هاوكارى "ره فىق حيلمى" شى كردوو له ده ركردنى پوژنامهى "نومىدى ئىستقلال" دا.

دواتر كراوته فه رمانبه رى مالىيه له هه له بجه تا ۱۹۲۶. ۱۹۲۹ چوو ته لاي شايخى گه و ره له دى (پيران)، سالىك لاي ماوه ته وه. ئه و ماوه يه، دوو جار په وانهى تاران و سنه و كرماشانى كردوو بۆ بينىنى به رپرسانى بيانى. ۱۹۳۰ گه پراوته وه بۆ هه له بجه، تا ۱۹۵۰ لى نىشته جى بووه. ئه مجا گويزاويه تيه وه بۆ كه ركوك، تا ۱۹۶۳ له وى ژياوه. پاشان به يه كجارى ها تووه ته وه بۆ سليمانى، شه وى ۱۹۷۴/۱۱/۲۹ كوچى دوايى كردوو و له گو رستانى (شايخ محيدين) نيژراوه.

كه مالى، ناسناوى شيعرى بووه و شيعره كانى له گو قار و پوژنامه كانى وه ك (بانگى كورد، پيشكه وتن، ژيانه وه، ژيان، ژين، زارى كرمانجى، گه لاويز، هه تاو، پوژى نوئى) دا بلاو كردوو ته وه. توركى و فارسى و عه ره بيشى زانىون^{۳۹}. به ره مه له چاپ دراوه كانى ئه مانه ن: ۱. گولده ستهى شو عه راي ها وعه صرم، چ، ۱، سليمانى، ۱۹۳۹، و، چ، ۲، سليمانى، ۱۹۶۹، ۲. له يلا و مه جنون، چاپخانهى المعارف- به عدا، ۱۹۵۰، ۳. خورشيدى خاوه ر، چ، ۱، چاپخانهى ته ره قى- كه ركوك، ۱۹۵۳، چ، ۲، چاپخانهى كوردستان- هه ولير، ۱۹۶۸، ۴. پو سته م و زوراب، چاپخانهى ته ره قى- كه ركوك، ۱۹۵۵، ۵. شوو كردنى بى دل، كه ركوك، چاپخانهى ته ره قى- ۱۹۵۵، ۶. غه زه واتى محه مه د هه نيفه، كه ركوك، چاپخانهى ته ره قى- ۱۹۵۶، ۷. شيرين و فه راد، كه ركوك، چاپخانهى ته ره قى- ۱۹۵۶، ۸. ئه مير ئه رسه لان، كه ركوك، ۱۹۵۶، ۹. شيرين و خه سره و، كه ركوك، چاپخانهى ته ره قى- ۱۹۵۷، ۱۰. پو سته م و جيهانگير، چاپخانهى ته ره قى- كه ركوك، ۱۹۵۸، ۱۱. ديارى شاره زور، چاپخانهى ژين- سليمانى، ۱۹۶۵ (شيعر)، ۱۲. باغى مير، سليمانى، ۱۹۶۸، گيانى سه عدى، چاپخانهى

كامهران- سلیمانی، ۱۹۶۹، ۱۳. شاعیره ناو ون بووه کانی کورد، چاپخانه ی راپه رین- سلیمانی، ۱۹۷۳^{۱۵۷}.

عهلی ناجی عهطار

عهلی ناجی کوپری کاکه حه مه کوپری ئەمین عه تار و له نه وهی مه محمود ئاغای شیوه که له، سالی ۱۹۱۰ له شاری سلیمانی هاتووه ته دنیاوه. قوناغه کانی خویندنی سه ره تایی و ناوه ندیی له سلیمانی و ناماده ییی له (ناماده ییی مه رکه زی) ی به غدا ته واو کردووه. منداڵ بووه که سالی ۱۹۳۰ له هاتنی بریکاری کۆمیسیری به رزی ئینگلیزدا بو سلیمانی، وتاری به ئینگلیزی له به رده میدا خویندووه ته وه. پاشان له کۆمپانیای نه وتی که رکوک که وتووه ته کار. که ژنی هیناوه، که راوه ته وه بو سلیمانی و له دائیره ی ته سووییه ی سلیمانی دامه زراوه.

پاشان گواستوو یه تیه وه بو دائیره ی ئینجیساری تووتنی سلیمانی. سالی ۱۹۶۷ له مه وه زیفه یه دا خانه نشین بووه. سالی ۱۹۹۸ ییش له به غدا کۆچی دوایی کردووه و له گۆرستانی (ئه بووغریب) به خاک سپێردراوه.

عهلی ناجی، عه ره بی و ئینگلیزی و که میک فارسی زانیون و نووسینی له (که لاویژ، ژین، هاوکاری) دا بلاو کردووه ته وه. به حوکمی کارکردنی له بواری تووتندا، شاره زاییه کی زۆری هه بووه و به کوردی و عه ره بی له سه ری نووسیوه. به ره مه کانی: ۱. گیروگرفتی تووتن، چاپخانه ی کامهران- سلیمانی، ۱۹۵۹، ۲. دیوانی شیعی (هونراوه کانه)، ۱۹۸۶، ۳. فه ره هنگی گشتگری ده ریا (گفتوگۆ- زمان)، ۳ به رگ، چاپخانه ی رۆشنیری- هه ولیر، ۲۰۱۰، ۴. کتیییکی عه ره بی به ناوی (التیغ) هوه (ده ستنووسه)^{۱۵۸}.

¹⁵⁷ پۆژنامه کانی سه رده می حوکمی شیخ مه محمود، ل ۱۶-۱۷؛ مصطفی نه ریمان، فه ره هنگی ئەدیب و

نووسه رانی کورد، ل ۹۷.

¹⁵⁸ وینه و لاپه ره یه کی ژیا ننامه که ی، ناماده کراوی به ریزان ئەمیر و به سامی کوپانی.

عه‌لی یاسین دهۆکی

نه‌ناسرایه‌وه.

عه‌ونی یووسف

عه‌ونی کۆری یووسف ئەفه‌ندیی قازیی
هه‌ولێره، سالی ۱۹۰۸ له هه‌ولێر هاتووته
دنیاوه. به‌حه‌وت سالی خویندنی دینی ده‌ست
پێ کردووه. ۱۹۲۱ چووته قوتابخانه و تا
ناوه‌ندیی له هه‌ولێر و ئاماده‌ییی ۱۹۳۴ له
سانه‌ویی مه‌رکه‌زی و کۆلیجی حقووقی ۱۹۳۹ له
به‌غدا ته‌واوکردووه و بووته پارێزه‌ر. ۱۹۴۰
بووه به‌ ئەندامی سه‌ندیکای پارێزه‌ران و به
فرمانی موته‌سه‌رپیی به‌غدا له سلیمانی
که‌وتووته پارێزه‌ری و پاشان چووته هه‌ولێر.
عه‌ونی له ۱۹۴۰ به‌دواوه تیکه‌ل به‌ جوولانه‌وه‌ی

کوردایه‌تی بووه و چووته ناو حیزبی هیوا. مسته‌فا یه‌عقوبیی موته‌سه‌رپیی هه‌ولێر،
سه‌ره‌تای ۱۹۴۲ له‌سه‌ر هه‌لوێستی سیاسی گرتوویه و ناردوویه بۆ به‌غدا و خراوته
به‌ندیخانه‌ی مه‌رکه‌زی.

هیشتا له زینداندا بووه که به دادوهر له شاری زاخۆ دامه‌زراوه. پاش شه‌ش مانگ،
له‌به‌ر جم‌و‌جوولی سیاسی، گواستراوته‌وه بۆ مووسل و پاش شه‌ش مانگ بۆ به‌سه‌ره. کاتی
به‌پێکرانی بۆ به‌سه‌ره، مسته‌فا یه‌عقوبیی گرتوویه‌تی‌ه‌وه و سێ ساڵ له به‌ندیخانه‌ی ناوه، تا له
سه‌ره‌تای ۱۹۴۶ دا به‌ردراوه. که‌گه‌راوته‌وه بۆ هه‌ولێر، خه‌ریکی پارێزه‌ری بووه و له چالاکی
نه‌که‌وتووه. له به‌ندیخانه‌دا بووه که داوایه‌کی قه‌زاییی له‌سه‌ر وه‌زیری داد تۆمارکردووه و
پابه‌ندی کردووه مووچه‌ی ته‌واوی درێژاییی ماوه‌ی به‌ندییه‌که‌ی وه‌ربگری.

عه‌ونی ئەندامی یه‌که‌م کۆنگره‌ی دامه‌زراندنی (پارتی دیموکراتی کورد) بووه له
۱۹۴۶/۸/۱۶ دا و به‌ ئەندامی کۆمیته‌ی ناوه‌ندی هه‌لبژێردراوه. پاش ۱۹۵۸/۷/۱۴ کراوه
به‌ سه‌رۆکی دادگای که‌رکوک. له ۱۹۵۹/۷/۱۳ دا بووه به‌ وه‌زیری ئەشغال تا ۱۹۶۰، که
ده‌ستی له کار کێشاوته‌وه و چووته‌وه سه‌ر پێشه‌ی پارێزه‌ریی خۆی له شاری هه‌ولێر.
سالی ۱۹۶۰ ژنی هیناوه و دوو کوپ (بارزان-۱۹۵۹، بۆتان-۱۹۶۱) و دوو کچ (به‌یان-

١٩٦٢، هه‌و-١٩٦٤) ى ئى بووه. پاش كوده‌تاي ١٩٦٣/٢/٨ ى به‌عسىيه‌كان، چووه‌ته پال شوپشى ئه‌يلوول و كراوه به دادوهرى شوپش. ١٩٦٤ گه‌پراوه‌ته‌وه بو هه‌ولير و ده‌ستى داوه‌ته‌وه پاريزه‌رى له هه‌ولير و به‌غدا و شاره‌كانى ديكه. پوژى ١٩٨٨/٧/١٥ له به‌غدا كوچى دواييى كردووه و تهرمه‌كه‌ى هه‌نراوه‌ته‌وه بو هه‌ولير و له‌وى نيژراوه^{١٥٩}.

(غ)

غه‌ريب

نه‌ناسرايه‌وه.

غه‌فوور په‌شيد

غه‌فوور كوچى په‌شيد كوچى مه‌حموود و له بنه‌ماله‌ى ئه‌ولاغاي داراغايه، بنه‌مالانه‌ى دىي (ده‌رگه‌زىن) ى لاي هه‌مه‌دانه كه سه‌رده‌مى قاجارى كوچيان كردووه بو ناوچه‌ى سليمانى و دىي (داراغا)يان له باشوورى پوژاواى سليمانى ناوه‌دان كردووه‌ته‌وه، ئيدى ئه‌و ناوه‌يان به‌سه‌ردا پراوه. باوو باپيرانى به كشت و كال و مه‌ردارپيه‌وه خه‌ريك بوون، پاشان هاتوونه‌ته سليمانى سالى ١٩٢٣ له گه‌ره‌كى (ده‌رگه‌زىن) ى شارى سليمانى له‌ناو خه‌زانىكى كه‌مه‌ده‌رامه‌تدا له‌دايك‌بووه. سى سالان بووه كه داىكى مردووه، پوور و مامى به‌خه‌ركردنبيان گرتووه‌ته ئه‌ستو. ١٩٣١ خراوه‌ته حوجره بو

خویندن. ١٩٣٦ له پولى دووه‌مى قوتابخانه‌ى سه‌ره‌تاييى ئه‌ييووبيه‌ وه‌رگه‌راوه. ١٩٤٦ دواناوه‌ندىي برپوه و چووه‌ته (خانه‌ى به‌رزى ماموستايان) له به‌غدا. كه پولى دووه‌مى برپوه، ١٩٤٨ له‌به‌ر چالاكىي سياسىي ساليك له خویندن ده‌ركراوه و بوى

¹⁵⁹ جمال بابان، اعلام الكرد، الجزء الأول، ط٢، دار آراس- اربيل، ٢٠١٢، ص٣٨٢-٣٨٣؛ قاموسى ناوه‌نه‌مه‌كان، به‌رگى يه‌كه‌م، ناماده‌كردن و سه‌ره‌رشتى مومتاز هه‌يدهرى و هه‌رش سنجاوى و كاروان قاسم، هه‌ولير، ٢٠١٤، ٨١-٨٢؛ هه‌ندى زانبارى به‌رپز بارزان هه‌ونىي كوچى.

ته‌واونه‌کراوه. ئه‌وه‌به‌دوایش که ده‌ستی داوه‌ته کاسبی و بازرگانی، چهند جارێک له‌به‌ر کاری سیاسی خراوه‌ته به‌ندیخانه. سه‌ره‌تا (نه‌قلییاتی گۆیژه‌)ی له‌ به‌رده‌رکی سه‌را له‌گه‌ڵ عومه‌ری حاجی فه‌تاح کردووه‌ته‌وه و چهند سالی‌ک پێیه‌وه خه‌ریک بووه. پاشان بووه به‌ کاتب لای وه‌ستای ئه‌رمه‌ن "گه‌ره‌بی‌ت نه‌علبه‌ندییان"، که ئه‌و دهمه‌ پرێی سلیمانی - هه‌له‌بجی قیرتاو کردووه. ۱۹۵۹ بووه به‌ هاوبه‌شی کاره‌که‌ی وه‌ستا گه‌ره‌بی‌ت و له‌ ماوه‌ی چهند سالی‌کی دیکه‌دا بووه‌ته برکاری تراکتۆر و تایه و پاتری و نامی‌ری ئه‌له‌کتریک‌ی و تاسه‌ر ژیانیه‌ی پێ به‌پێوه‌بردووه. پاش ۱۹۵۸/۷/۱۴ که مؤه‌له‌تی کارکردن دراوه به‌ (پارتی دیموکراتی کوردستان)، وه‌ک کادری‌کی پێشکەوتوو سه‌رقالی حیزبایه‌تی بووه و پله‌که‌ی گه‌یشته‌وه‌ته ئه‌ندامی لیژنه‌ی ناوچه.

غه‌فوور ره‌شید له‌ لایه‌تی‌دا شیعه‌ری نووسیوه و نووسه‌ری‌کی چالاک بووه، عه‌ره‌بی و فارسی و تورکی و ئینگلیزی زانیون، به‌ نووسین به‌شداریی له‌ گۆڤاره‌کانی "گه‌لاویژ"، "شه‌فه‌ق"، "پۆژی نوێ"، "سلیمانی"ی سالانی شه‌ست، "شه‌فه‌ق" و "برایه‌تی"دا هه‌بووه و جگه‌ له‌ ناوی ئاشکرای خۆی، به‌ ناوه‌کانی (غه‌فوور، غ. ر، باوکی زه‌رده‌شت، خه‌په، کرمانج، خله، کوێستانی، شه‌فه‌ق، ..)وه پێی بلاوکردووه‌ته‌وه. ئه‌ندامی (یه‌کیته‌ی نووسه‌رانی کورد)یش بووه. گه‌لیک به‌ره‌می خۆی‌شی به‌ نیوه‌ناچلی و ده‌ست‌لێنه‌دراوی لێ به‌جی‌ماوه. پۆشنی‌ری‌کی کوردپه‌روه‌ریش بووه، چهند جارێک له‌به‌ر جم‌وجوولی سیاسی گیراوه و دوورخراوه‌ته‌وه، له‌وانه‌ له‌ ره‌ش‌بگیره‌که‌ی ۱۹۶۳دا چهند مانگی‌ک زیندان کراوه. ۱۹۵۹/۶/۱ هه‌لبژێردراوه بو‌ده‌سته‌ی دامه‌زینی یه‌کیته‌ی لاوانی دیموکراتی عیراق.

غه‌فوور ره‌شید، پۆژی ۱۹۵۶/۲/۲ له‌گه‌ڵ سه‌هیحه ئه‌حمه‌د صالح خیزیانی پیک‌هیناوه و چوار کچ و سێ کو‌پی لێ بووه. هه‌ر له‌ لایه‌شه‌وه ته‌ندروستی باش نه‌بووه، تا پۆژی ۱۹۷۹/۱۲/۲ به‌ نه‌خۆشی کۆچی‌دوایی کردووه.

به‌ره‌می بلاوکراوه‌ی به‌ کتیب: ئه‌حه‌ی ناسری هونه‌رمه‌ند، چاپخانه‌ی کامه‌رانی - سلیمانی، ۱۹۷۱.

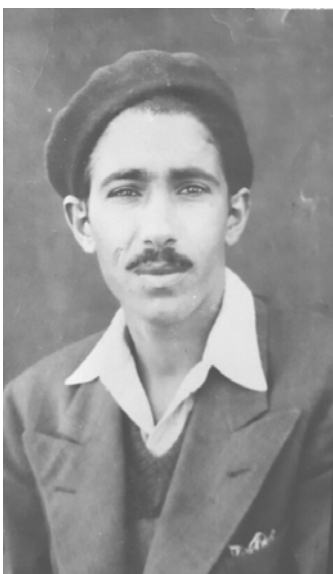
160 غفور رشید داراغا، ئه‌حه‌ی ناسری هونه‌رمه‌ند، چاپخانه‌ی کامه‌رانی - سلیمانی، ل ۵-۷؛ مارف ناسراو، غه‌فوور ره‌شید داراغا پیاوی نووسه‌ر و تیکۆشه‌ر و ناسراوی شار ۱۹۲۳-۱۹۷۶)، گۆڤاری "سلیمانی"، ژماره ۵۹، حوزه‌ی‌یرانی ۲۰۰۵، ل ۵۲؛ سنی لاپه‌ره‌ی ژیاننامه‌که‌ی، ناماده‌کراوی به‌پێز میر ئاکۆ عه‌لیی کچه‌زای.

(ف)

ف

نەناسرايەوہ.

ف. چ، فائيق چالاک

فائيق كوپرى مەحمود كوپرە رەسوول ئاغاى پشدرە، سالى ۱۹۳۰ لە گەرەكى (پيرمەسوور)ى شارى سليمانى چاويى بە ژياندا هەلھيناوہ. داىكى، ناوى رەعنای كچى ئەحمەدە. فائيق، قوتابخانەى سەرەتايىيە فيسەلبيەى لە ۱۹۴۴ دا بربوہ و قوناغى ناوہنديشيبى لە سائەويى سليمانى تەواوکردوہ. بەلام بە ھوى كوچى دوايىيى داىك و باوكيەوہ لە ۱۹۴۷ دا، دەستە لە خویندن ھەنگرتوہ. لە سەرەتاي لاوييەوہ ھەزى لە ھونەرى نوواندن کردوہ. رەفيق چالاکى براگەورەى زور كارى تى کردوہ و پىنوینی بووہ و بەشداری کارە شانۆبييەکانىيى کردوہ، ھەك (لە پىي نيشتمانا)، (پيسكەى تەپير) و (بووكى ژير دەوارى رەش). لە

۱۹۵۱/۹/۱۸ ھوہ بۆ ماوہى سى سالى لە راديويى كوردىيى بەغدا كارى کردوہ بۆ نوواندى راديويى. ۱۹۵۷ بووہ بە ھندامى (كۆمەلەى ھونەرە جوانەكان) لە سليمانى. دەنگى خۆش بووہ و لە بۆنەى تايبەتدا گۆرانىيى وتوہ و ھيچ بەرھەميكى تۆمارنەکردوہ.

فائيق، پياويكى نيشتمانپەرور بووہ، زور جار دوچارى گرتن و پراوہدووان بووہ. ۱۹۴۵ لەسەر ھيزى شيوەى گيراوہ و لەگەل "فەھد" و كەمالى نوورى بەگ دوورخراوہتەوہ بۆ شارى (كووت)، دوو سالى ئى ماوہتەوہ. ۱۹۵۵ لە دائىرەى ئىستىھلاك دامەزراوہ. ۱۹۵۷ جارىكى ديكە لە دائىرەى تەندروستىيى سليمانى دانراوہ بە برينپىچ و براوہ بۆ (گوخلان) و پاشان دىي (نۆدى). ۱۹۶۱ لەبەر كارى سياسىيى نەينىيى ناوشار دژ بە پزىم، فەرمانى كوشتنى دراوہ، ئەويش ھەلاتوہ و دوو سالى بووہ بە پيشمەرگە. كە بربارى ليبوردى گشتى دەرچووہ، گەپراوہتەوہ بۆ سليمانى. بەلام ھەر لەبەر ھوى سياسى، دوورخراوہتەوہ بۆ شارى ھەولير بۆ ماوہى ھەوت سالى. ديسان بووہتەوہ بە پيشمەرگە.

پاش ۱۹۷۰/۳/۱۱ گه پراوتهوه بۆ ههولپير و به وهزيفه كاتب لىي ماوهتهوه. ۱۹۷۳ هاتووتهوه بۆ سلیمانی. ۱۹۷۴ دووباره ناچارى ههلاتن بووه و چووته دیوى ئيران و له (مهريوان) گيرساوتهوه. پاش سالیك و له ۱۹۷۵ دا به لیبوردنی گشتی پزیمی به عس گه پراوتهوه بۆ سلیمانی و چووتهوه سهر هه مان وهزيفه. ۱۹۷۵ بووه به ئەندامی (كۆمەڵی هونهر و وێژهی كوردی- سلیمانی). له ۱۹۹۲ دا خانه نشین بووه. شهوی ۱۹۹۶/۶/۷/۶ به جهلتهی دل كۆتایی به ژيانى هاتووه و له (گردی سهیوان) به خاك سپیردراوه.^{۱۶۱}

ف. ر

به هه دا كه بابه ته كانی وه رگپردراو بوون و كه سیکی زمانی بیگانه زان بووه، زۆرتر پزی تی ده چی فایه ق هوشیار بی، كه هه ر خویشی نووسه ریکی گو قاره كه بووه و بابه تی بۆ وه رگپراوه.

ف. ف. و ب

به قسه ی به پزیز مه محمود زیهر، ئەوانه فایه ق بی كه س و به ختیار زیهرن.

ف. محهمهد

فازل كورپی محهمهد ئەفهندی كورپی مه لا په سووله و عیرفان ناسناوی بنه ماله كه یه تی. تشرینی دووه می ۱۹۱۷ له سلیمانی له دایك بووه. مه لا په سوول له دیی (چنگیان) هوه هاتووته ناو سلیمانی و محهمهد و عه بدوللا و هه سه نی كورانیی خستووته بهر خویندن. محهمه دیان گه یشتووته په له ی تابوورناغاسی له سپای عوسمانی دا و كورپه كانیی به هه مان شیوه ی باوکی هان داوه بۆ خویندن. فازل، سالانی سیی سه ده ی رابوردوو له به غدا خویندنی ته واو كردوو و بووه به مامۆستای سه ره تایى.

¹⁶¹ میژووی رادیوی كوردی به غداد ۱۹۳۹-۱۹۵۸، به رگی پیکهه م- جزمی پیکهه م، ل ۶۹۷؛ لاپه ره یه کی ژياننامه كه ی و هیندی به لگه نامه و وینه، به پزیز چالاك ره فیق چالاك خستنی به ره ده ست.

پاشان چووه تهوه بۆ به غدا و به شى ئىنگليزى خانه ي به رزى مامۇستايانى بريوه. دوا به دواي دامه زرائى به چهند سالىك، له بهر ييرى نازادى و پيشكه و تنخووانى ده ستيان پى له وه زيفه كيشاوه تهوه. بۆيه به ناچارى چووه ته كومپانيانى نهوت له كه ركوك و سالا نيك له وى كارى كردووه. سالى ۱۹۵۰ ژنى هي ناوه، (په سه ند، مامۇستاي بيركارى- ۱۹۵۱، په ريخان، نه اندازيار- ۱۹۵۴ و دلاوه ر، مامۇستاي ئىنگليزى- ۱۹۵۷) ي لى بووه. دواتر له وه زيفه ي مامۇستايى وه رگيراوه تهوه. هاوينا ۱۹۵۷ خوى گواستووه تهوه بۆ سليمانى و بووه به به رپوه به رى سانه ويى پيشه سازى. سالا نى شه ست چووه ته خولىكى زمانى ئىنگليزى له زانكوى نه ميركايى له به يرووت. پاشتر بووه به به رپوه به رى سانه ويى (وه طهن). سالا نى حه فتا بووه به پشكنيرى پسپور و چووه ته هه ولير. ۱۹۷۴ پيوه ندى به شوپشى نه يلووله وه كردووه. پاش شكستى شوپش، گه راوه ته وه بۆ سليمانى و دوورخراوه ته وه بۆ شارى (سه ماوه) و له وى مامۇستايه تيبى كردووه. سالىك له وه به دوا گه رپندراره وه وه وه لى وازه ينانى له وه زيفه داوه، تا له ۱۹۷۷ دا خانه نشين بووه. فازل عيرقان، زور ناره زوى خويندنه وه ي كردووه وكتيبى به زمانه كانى عه ره بى و ئىنگليزىش خويندووه ته وه. جگه له نووسينى له "گه لاويژ" و "رؤژى نوئ" دا، نووسينىكى له سه ر ميژووى شارى سليمانى هه بووه و پاش كوچى دواييكردنى فه وتاوه. رؤژى ۱۱/۴/۱۹۷۹ له سليمانى سه رى ناوه ته وه و له (گردي سه يوان) نيژراوه ^{۱۶۲}.

بنكه ي زين
www.zheen.org

ف. هوشيار، ف. ه

فائيق (فايه ق) ناسناوى هوشيار و كورپى مسته فا كورپى نه حمه د كورپى حاجى مه حمود ناغا كورپى عوسمان ناغايه. په حمه خانمى دايقى، كچى حاجى توفيق "پيره ميژد" ه. ۱۹۲۱ له سليمانى له داىك بووه. ۱۹۲۹ خراوه ته بهر خويندنى سه ره تايى، ۱۹۳۵ ته واوى كردووه. ۱۹۳۸ قوناغى ناوه ندى هه ر له سليمانى بريوه. ۱۹۴۰ سانه ويى مه ركه زى به غدا و ۱۹۴۴ كولىجى حقووقى له به غدا ته واو كردووه. ماوه ي نيوان ۱/۸/۱۹۴۴- ۱۹۴۷/۷/۲۵ پاريزه رى كردووه له سليمانى. وه زيفه كانى:

¹⁶² خاتوو په سه ند فازل عيرقان، ۲۰۱۶/۵/۲۸ سى لاپه رى ژياننامه و وينه كه يى له ولا تى (سويسرا) وه له رپى به رپز چيا عه ريز سالحه وه نار دووه. جى و تنه، به رپز عومه ر مارف به رزنجى ساغى كردووه ته وه كه (ف، محمه د) نه م زاته يه، به روانه: ليكولينه وه و بيبيليوگرافياى چيروكى كوردى ۱۹۲۵-۱۹۶۹، ل ۱۶۷.

کەرکوک، چەند مانگیك پاش دەستبەکاربوون
کراوە بە حاکی لیكۆلینەو هیش. ۱۹۴۹/۱۱/۲۹
گواستراو تەو بە کفری، لەبەر تیکچوونی لەگەڵ
حاکی عەسکەری. ۱۹۵۲/۲/۲۳ ئەندامی دادگای
بیدایەت لە کەرکوک. ئەو بەدوا تا ۱۹۵۲/۸/۱۰
حاکی بوو لە سلیمانی. پاشان تا ۱۹۵۴/۸/۱۰
حاکی لە کەرکوک. ئەمجا تا ۱۹۵۶/۷/۱۸ بە
سیفەتی حاکی ماو تەو و کراوە بە سەرۆکی
شارەوانیی سلیمانی. ۱۹۵۶/۷/۱۹-۱۹۵۹/۸/۲۷

حاکی لە سلیمانی. ۱۹۶۳/۳/۱۷-۱۹۵۹/۸/۲۸ بەرپۆه بەری گشتیی دەستبەسەر داگرتن و
دابهشکردن- وەزارەتی کشت وکال. ۱۹۶۳/۹/۲-۶/۸ گراوە و خراوەتە زیندان. دوايي تا
۱۹۶۳/۱۰/۲۳ حاکی لە سلیمانی. ئەو بەدوا تا ۱۹۶۶/۲/۲۰ حاکی و قانوننووس لە بەشی
قانوننووسیی وەزارەتی داد. ۱۹۶۶/۳/۲۱-۱۹۷۱/۶/۲۶ حاکی و بەرپۆه بەری گشتیی تاپۆ.
گۆڕانیکی زۆری لەو دەزگایە و قانونەکانیدا کرد و ناوی تاپۆی کردە (تۆمارکردنی
خانوبەرە). تا ۱۹۷۱/۷/۴ حاکی هەمیشەیی لە دادگای تەمیزی عێراق. دووبارە تا
۱۹۷۷/۳/۱۴، کە خانەنشین کراوە، هەمان وەزیفە و بەرپۆه بەری گشتیی تاپۆ. ئەو بەدوا
پاریزەری کردووە.

فایەق هوشیار، دواي شەش مانگی هەوولێ "گەلاوێژ"، کە برايم ئەحمەد نێسانی
۱۹۴۰ کراوەتە ئەفسەری ئیحتیات، لەگەڵ قادر قەزاز ئەو گۆقارەیان دەرھیناوە تا ۱۹۴۲
کە ئیتر عەلانەدین سەجادیی بوو هینراوەتە مەیدان. پێشتر چەند جارێک داواي ئی کراوە
ببیتە وەزیر، سەرۆکی ئەنجومەنی جی بەجی کردن و یاسادانانی ناوچەي حوکمی زاتی،
نەیکردووە. دەستی لە گەڵە کردنی پرۆژەي (حوکمی زاتی) دا هەبوو. لە ۱۹۷۳/۳/۵
بەدواوە تا ۱۹۷۹/۱۲/۳۱ بە جیگر یا سەرۆکی یانەي سەلاحەدین هەلبێژدراوە لە بەغدا.
۱۹۹۵ جەلتەي دەماخ لیي داوە و چەند سالیك لە جیدا کەوتوووە تا لە ۲۰۰۲/۵/۱
کوچی دوايي کردووە و تەرمەکەي هینراوەتەو بوو سلیمانی و پرۆژی دوايي لە (گردی
مامەیارە) بە خاک سپێردراوە.

فایه ق هۆشیار، دادوه‌ریکی بویری توانا بووه. نووسینی، جگه له "گه‌لاویژ"، له پوژنامه و گوڤاری دیکه‌یشدا بلا‌بووه‌ته‌وه. بیره‌وه‌رییه‌کانی له ۱۲۰۰۰ له لهندهن له چاپ دراوه.^{۱۶۳}

فائیز

به‌وه‌دا که له خانه‌قینه‌وه شیعیری ناردووه بو گه‌لاویژ، ده‌بی ئەحمەد فائیز کۆری حاجی مه‌لا ره‌سوولی دیلیژه‌ بی. ناوبراو، ۱۸۹۲ له سلیمانی له‌دایک‌بووه. سه‌ره‌تا لای باوکی و ئەمجا ماوه‌یه‌ک فه‌قی بووه له کۆیه. سه‌روبه‌ندی یه‌که‌م جه‌نگی جیهانی، له به‌ره‌ی قه‌فاس شه‌ری پووسی کردووه. پاشان گه‌پراوه‌ته‌وه بو دیی (سو‌له). دیسان لای مه‌لا عارف زلزله‌یی و حاجی مه‌لا سه‌عید زلزله‌یی و مه‌لا به‌هادین و مه‌لا حسین پیسکه‌ندی خویندوووه و ئیجازه‌ی مه‌لا یه‌تیی له شیخ عومه‌ر قه‌روداعی وه‌گرته‌وه.

۱۹۳۳ له (مزگه‌وتی بن‌ته‌به‌قی عیرفان) پیشنوویژ و ماموستا بووه. ۱۹۳۸ بووه به‌ واعیز له شیروان مه‌زن، دواتر پیشنوویژ و ماموستای مزگه‌وتی (بله‌ی ناوه‌ندی قه‌زای زیبار. دواجار به‌ هه‌مان وه‌زیفه‌وه هینراوه بو (مزگه‌وتی گه‌وره‌ی شاری خانه‌قین. پوژی ۱۹۷۰/۴/۶ له خانه‌قین کۆچی دوایی کردووه و ته‌رمه‌که‌ی له (گردی سه‌یوان) به‌ خاک سپێردراوه.

ئەحمەد فائیز، دوو ژنی هیناوه: له خاتوو "حه‌مدیه‌ عه‌بدوللا"، عه‌بدولقادیر، جه‌لال، سه‌بیحه و له خاتوو "ئاتول"، ره‌سوولی هه‌یه. دیوانیکی شیعیری له‌چاپ‌نه‌دراویشی له پاش به‌جی‌ماوه^{۱۶۴}.

¹⁶³ یادداشته‌کانی فایق هۆشیار، ناماده و سه‌ره‌رشتیکردن که‌نار حه‌مه‌ره‌ش، لهندهن، ۲۰۰، ل ۱-۳؛ فایه ق و شیار یاساناس و نووسه‌ر و نیشتمانپه‌روه‌ر، ناماده‌کردنی محه‌مه‌د‌نووری توفیق و مسته‌فا سالح که‌ریم، سلیمانی، ۲۰۰۴، ل ۸، ۱۲، ۱۶، ۱۷، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۳۰-۳۴، ۸۱، ۹۶، ۹۷؛ اعلام کرد العراق، ص ۵۶۶-۵۶۷.

فائيق زيور

بهختيار زيورى شاعيره.

فائيق كاكه مين

فايق كورى كاكه مين كورى عهبدولكهريم كورى حاجى عهباسى سيوهيلييه، سالى ۱۸۹۷ له سليمانى لهدايكبووه. قوتابخانهى روشدييهى عهسكهرى سليمانى و ئهعدايى عهسكهرى بهغدا و پاشان مهكتهبى حهرىبييهى ئهستانهى له ۱۹۱۴ ادا تهواوكردووه. براوه ته ليواى ۷۸ى چهناققلعه و بهشدارى شهپرهكانى بووه. ئهجا بهشدارى له چند خولىكى مهشقى قوتابخانهى گوللهپژينى قورس و سووك (الرشاشات الثقيلة والخفيفة) و قوتابخانهى بومباى گرگرتوو (المائعات المشتعلة) و قوتابخانهى فرۆكهوانى دا كردووه له ئهياستهفانوس و به ئهفسهرى فرۆكهوان دهرچوووه. گواستراوهتهوه بو فهوجى دووهى هيرشبردن بهشدارى شهپرهكانى روما و بوخاريست بووه و بريندار كراوه.

چهند مهداليابهكى لهسهر نازايهتى وهگرتهوه و كراوه به مولازمى يهكهم. كوتايى جهنگ هاتووهتهوه بو ولات، بووه به ئهفسهرىكى ناو حكومهتى كردستان به پلهى مولهقى قوماندانى عهسكهرى كردستان، تا ۱۹۲۳ ماوهتهوه، پاشتر چوووته ناو سپاى عيراق. له قوتابخانهى ياريدهدهرانى تايهت به ئهفسهراندا به ئيمتياز دهر چوووه. بهشدارى له چند خولىكى گوللهپژين و پياده و دهسترپژيردن و ههوالگرى و فرۆكهوانى و قوتابخانهى پيشكهوتوانى تايهت به فرماندهكانى كولىجى ئهركاندا كردووه و به پلهى ئيمتياز سهركهوتووه. دوا پايهى له سوپادا سهرهنگ (عقيد) بووه. ۱۹۴۱ خانهنشين كراوه. ۱۹۲۷ به ئهندامىكى (كومهلى پشتيوانى كردان) ههلبژيردراوه. له ۱۹۴۶ بهدواوه خهريكى بازرگانى بووه. سالى ۱۹۵۵ كوچى دوايى كردووه. نووسينى

¹⁶⁴ پوژنامهكانى سهردهمى حوكمى شيخ مهحمود، ل ۱۰؛ ديوانى صهفوت، ل ۳۱؛ شهجهرى بنهماله ديرينهكانى سليمانى، كوكردهوه و ساغكردهوه و نامادهكردى عبدالخالص صابر، چاپخانهى شقان-سليمانى، ۲۰۰۸، ل ۴۶۳.

بلاوکراوهی له گوڤاری "گهلاویژ" و "دهنگی گیتی تازە" دا ههیه^{۱۶۵}.

فاضل نېظامه‌دین

فاضل کۆپی نېزامه‌دین کۆپی جه‌لاله، یه‌ک‌دوو مانگ به‌ر له ۱۹۳۰/۹/۶ له گه‌ره‌کی (سه‌ر شه‌قام) ی شاری سلیمانی هاتووته دنیاوه. که خراوه‌ته قوتابخانه‌ی سه‌ره‌تایی، هه‌م بچووکتین قوتابی و هه‌م به‌هره‌ی ئەدهیبی هه‌بووه و شیعری خویندووته‌وه، له‌وانه (ئه‌ستیره‌گه‌شه)، بۆیه ناوی (ئه‌ستیره‌گه‌شه) ی به‌سه‌ردا بپراوه. تا قوتاغی ناوه‌ندیی خویندنی له سلیمانی و ئاماده‌یبی کشت و کالی له به‌غدا ته‌واوکردوو. ئەمجا به‌ فه‌رمانبه‌ر دامه‌زراوه له وه‌زاره‌تی کشت و کال و تاسه‌ر له دائیره‌ی کشت و کالی به‌که‌ره‌جو و ه‌زیفه‌ی دیوه.

له سالی ۱۹۵۰ به‌دواوه ده‌ستی داوه‌ته فه‌ره‌ه‌نگ‌نووسی. ۱۹۵۱ ماوه‌ی سی مانگ خراوه‌ته زیندان. ۱۹۶۳ ماوه‌یه‌ک زیندانی بووه سه‌ربازیک برینداری کردوو و پتر له سالیکیش له‌به‌ر هۆی سیاسی له وه‌زیفه‌ ده‌رکراوه. چه‌ند جاریکیش دوورخراوه‌ته‌وه بۆ شاروچکه‌ دووره‌کان. ۲۰۰۴/۷/۱۷ ئوتومبیل لی‌ی داوه و گیانی له‌ده‌ست داوه، کوریک "شه‌مال" و دوو کچ (شیرین و نه‌دا) ی له پاش به‌جی ماوه.

فاضل، نووسینی له "گه‌لاویژ" و "دهنگی گیتی تازە" دا بلاو بووه‌ته‌وه و ئەم به‌ره‌مه له‌چاپ‌دراوانه‌یشی هه‌ن: ۱. فه‌ره‌ه‌نگی کوردی - عه‌ره‌یبی ئەستیره‌گه‌شه، چاپخانه‌ی الاجیال - به‌غدا، ۱۹۷۳ (چه‌ند جاریک له چاپ دراوه‌ته‌وه)، ۲. فه‌ره‌ه‌نگی عه‌ره‌بی - کوردی شیرین، ۳. فه‌ره‌ه‌نگی عه‌ره‌بی - کوردی شیرینی نوی، ۴. که‌شکۆله‌که‌ی ئەستیره‌گه‌شه (کۆمه‌لی به‌ره‌مه‌ی ویژه‌یی جو‌راوجۆره)، سلیمانی، ۲۰۱۳^{۱۶۶}.

¹⁶⁵ عبدالمجید فهمی حسن، دلیل تاریخ مشاهیر الألوئیة العراقية، ج ۱ لواء السليمانية، ۱۹۶۶، ص ۱۴۳- ۱۴۴؛ پۆژنامه‌کانی سه‌رده‌می حوکی شیخ مه‌حمود، ("پۆژی کوردستان"، ژماره ۱۲، ۱۰/۲/۱۳۳۸، ل ۳)؛ احمد خواجه، چیم دی، ب ۳، سلیمانی، ۱۹۷۰، ل ۲۹-۳۲؛ چه‌ند زانیارییه‌کی خاتوو "نازدار کامیل کاکه‌مین" ی برزای فایه‌ق کاکه‌مین.

¹⁶⁶ چوار لاپه‌ره‌ی ژياننامه‌که‌ی، ئاماده‌کراوی به‌ریز "کامیل ژیر" ی برای.

فانی

ناوی مەمەند ئاغا كۆپى پەسوول ئاغاى قايمقام كۆپى
مەمەد ئاغا و لە تيرەى ميراودەلىيى پىشدرە، ۱۹۱۰ لە دىيى
(مەرگە)ى ناحىيەى بنگرد لەدايكبوو. دابكى، عەدلەخانى كچى
پەسوولى قادر ئاغاى بەرياجيى ناوچەى سەردەشتە. بە مندالى،
لەبەر دەستپويىيى بابى، بە خوښى ژياو. لە حوجرەو دەستى بە
خويندن كردوو و فيرى خويندنەو و نووسين و فارسىش بوو.
كە باوكى لە ۱۹۱۸ يا ۱۹۱۹دا بە نەخوښى سەرى ناوئەتەو،
صديقەى ئەمىن بەگى باشكاتىبى خەزىنەى سەلىمانىيى يەكەم ژنى،
دەستى بەسەر سامانى باييدا گرتوو لە سەلىمانى و مەمەندى

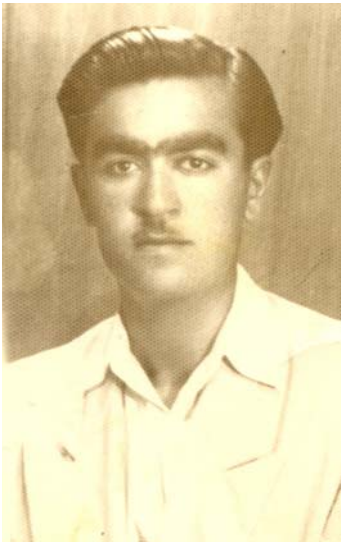
دوچارى ژيانىكى سەخت كردوو، چووئەتە لای مەحمود ئاغاى براگەرەى كە مولك و مالى
باوكيى لە (دەشتيۆ) و (داودى) و (مەرگە) بۆ خوڤى زەوت كردوو. ئەويش مامەلەيەكى توندى
كردوو و زياتر نازارى داو، بۆيە ئەو ژيانەى دەرنەبردوو و پەروى كردووئە (دەشتيۆ) و
پاشان (بەلخون) لای فاتمەخانى خوشكەگەرەى، كە بە هاناىو هاتوو و يارمەتیی داو.
پاشان گەرپاوتەو بۆ مەرگە و ملی بۆ هەلومەرگەكە داو و لەوئى بوو بە دۆستى مەلا حەسەن
و مەلا صەمەد و مەمەد فيداى شاعير. هەر زوو دەستى داوئەتە شيعرنووسين و ناسناوى
"فانى"ى بۆ خوڤى هەلبژاردوو. فانى يەكەم ژنى هەيئاو، كە "پيرۆزە چاوشين"ى خوشكى
پەسوول ئاغا بوو. ۱۹۴۱ بەشداری شەپرى ميراودەلييان بوو دژى خەلكى وەراز و بريندار
بوو. هەر ئەو سالە بووئە ئەندامى قوميتە كە بە سەرپەرشتيى باپيراغاي نوورەدين دامەزراو
و شەش مانگ تەمەنى بوو. لەبەر دژايەتیی سيستمى دەرەبەگايەتى، بەرەنگارىيى پيرۆت ئاغاى
كردوو لە مەرگە. ۱۹۴۴ ئاگر لە مالى بەردراو. ئەو سالانە لە "گەلاويز" و "دەنگى گيتيى
تازە" و "هەتاو"يشدا نووسيوو. ۱۹۵۴ كراو بە سەرۆكى شارەوانىيى مەرگە، توانيوو
قوتابخانە و حەمام و مياونخانى گەرەى تيدا بکاتەو. هاوکات بە مووچەكەى خوڤى،
زەوييەکانى لە مەرگە ئاواکردووئەو. كە شوپرشى ئەيلوول هەلايساو و دەرگاكانى
حكومەت لە مەرگە داخراون، ناچار لە ۱۹۶۴دا وەزيفەكەى هينراوئەتە سەلىمانى. ئەو سالە
پيوەندى لەگەل شاعيران و ئەديبانى وەك هەردى و جەمال شارباژيرى و كاكەى فەلاح و
ئەحمەد شوكرى دا گرتوو و چووئەتەو بۆ مەرگە و تا كوئاييى ژيانى لەوئى ماوئەتەو، تا لە
۱۹۷۳دا كوچى دوايىيى كردوو.

فانى، شيعرى له (گهلاويژ، ژين، ههتاو)يشدا بلاوبووهتهوه^{۱۶۷}.

فهرامورز

ئەو ناسناوى "رەشىد نەجيب"ە.

فەوزى دئشاد

فەوزى كورپى رەشىد نامىق كورپى مەحمود كورپى رەسوولە، ۱۹۳۰ لە سلىمانى هاتووته دنياوه. ۱۹۳۸ لە سوورداش خراوته قوتابخانەى سەرەتايى، كە شىخ محەمد زوهدى بەرپووبەرى بووه. پولى دووم لە قوتابخانەى گوژە بووه، كە لە خانوويهكى گەرەكى قەزازهكاندا بووه. پولى سىيەم و چوارەمى لە پىنجويىن و پىنجەم و شەشەمى لە ماوت خویندوووه. ۱۹۴۵-۱۹۴۴ كە مائیان لە رانىه بووه، لە پولى شەشەمدا كەوتوووه. سالى دواى نمرەى دوومى لىواى سلىمانى بەدەست هیناوه. ئەمجا يەك دوو مانگىك لە كوللىيەى دوومى مەليك فەيصەل خویندوووه، لەبەر ئەوئەوى باوكى وەزىفەكەى

گواستراوهتەوه بۆ دھوك، وازى ئى هیناوه و لە پولى يەكەمى ناوەندى دھوك وەرگىراوه. پولى دوومى ناوەندى لە سلىمانى و پۆلەكانى سىيەم تا پىنجەمى لە كەركوك تەواوكردوووه. ئەو سالانە كارمەندى كۆمپانىيائى نەوتى كەركوكيش بووه. هەرچەندە لە كۆلىجى بازىرگانى و نابوورى زانكۆى بەغدا وەرگىراوه، نەچوووه و تا ۱۹۵۳/۱/۱ لە كۆمپانىيا دەوامى كردوووه. وەزىفەكانى دىكەى بەم شىوويه بوون: ۱۹۵۳/۲/۸-۱۹۵۵/۱/۱۴ كاتب لە سەرۆكايەتتى تەندروستى لىواى سلىمانى، ۱۹۵۵/۱/۱۵-۱۹۵۹/۷/۴ كاتب لە سەرۆكايەتتى تەندروستى لىواى هەولير، لە ۱۹۵۹/۷/۵ وە بووه بە يارىدەدەرى ژمىريار لە

¹⁶⁷ اعلام كرد العراق، ص ۸۳۰؛ ديوانى فانى: مەمەند ئاغاي رەسوول ئاغاي قايمقام ۱۹۱۰-۱۹۷۳، كۆكردنەوه و پيشەكى و ليكۆلینەوهى د. كەمال مىراودەلى، ۲، (لە بلاوكراوهكانى بەرپووبەرايەتتى چاپ و بلاوكردنەوهى سلىمانى)، چاپخانەى شقان- سلىمانى، ۲۰۰۶، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۲، ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۵، ۲۶، ۲۸، ۲۹، ۴۰، ۵۲، ۵۸، ۷۰، ۷۳، ۷۵، ۷۷، ۸۰، ۸۷، ۸۸.

ھەمان سەرۆكايەتى تا ۱۹۶۰/۹/۱۹، لە ۱۹۶۰/۹/۲۰ ھەمان ناوئىشان لە سەرۆكايەتتى
تەندروستىيى سلىمانى تا ۱۹۶۵/۴/۶، لە ۱۹۶۵/۴/۷ ھەر لەوئى ناوئىشانى بوو بە
يارىدەدەرى تىيىن (ملاحظ) تا ۱۹۶۶/۱/۳، ۱۹۶۶/۱/۴ گواستراوتەتو بە سەرۆكايەتتى
تەندروستىيى عىمارە تا ۱۹۶۶/۱۱/۱۲، ۱۹۶۶/۱۱/۱۳ ھىنراوتەتو بە تەندروستىيى سلىمانى
تا ۱۹۷۰/۵/۱، ۱۹۷۰/۵/۲-۱۹۷۰/۵/۳۰ تەندروستىيى پارىزگاي موسەننا (المثنى)،
۱۹۷۰/۵/۳۱ تەنسىب كراو بە تەندروستىيى پايتەخت تا ۱۹۷۱/۶/۲، ۱۹۷۰/۹/۱۲
ناوئىشانى كراو بە سەرتىيىن (رئىس الملاحظين)، ۱۹۷۱/۶/۳ گواستراوتەتو بە
تەندروستىيى ھەولير تا ۱۹۷۴/۴/۲۵، لەو رۆژە بەدواو لەبەر چوونە پال شۆپشى ئەيلوول، بە
دەستلەكاركىشراو دانراو.

۱۹۷۵/۴/۱۰، پاش شكستى شۆپش، ھاتوووتەو بە ھەولير و تا ۱۹۷۵/۵/۲۴ لەوئى
ماوتەتو. ۱۹۷۵/۵/۲۵ دوورخراوتەتو بە تەندروستىيى پارىزگاي ئەنبار (پومادى) تا
۱۹۷۸/۱۰/۳. ۱۹۷۸/۱۰/۴ كراو بە بەرپۆبەر لە تەندروستىيى سلىمانى تا ۱۹۸۱/۹/۳۰.
۱۰/۳۱ خزمەتەكەى گواستراوتەتو بە ئەمانەتى گشتىي بەرپۆبەردنى كاروبارى كۆمەلايەتى
لە ھەولير و لە ۱۹۸۵/۱۰/۱۷ خانەنشين بوو. پاش راپەرين لە ۱۹۹۲/۱۱/۹ ھەولير تا
۱۹۹۵/۶/۶ بەرپۆبەرى گشتىي دونى وەزارەتى تەندروستىيى ھكۆمەتى ھەرىمى
كوردستان بوو. ۱۹۹۵/۶/۷-۲۰۰۰/۴/۱۷ رايژكار بوو. ۲۰۰۰/۴/۱۸ بوو بە ئەندامى
ئەنجومەنى رازە لە سلىمانى، تا ۲۰۰۰/۶/۳۱ كە بە ناوئىشانى شارەزاي كارگيرى لە
وەزارەتى پيشەسازى و وزە دانراو تا لە رۆژى ۲۰۰۰/۱۱/۳۰ خانەنشين بووتەو^{۱۶۸}.

(ق)

ق. قەزاز

ھەر عەبدولقادر قەزاز.

ق. نەبەرد

ناوى عەبدولقادر كورپى مستەفا كورپى فەتاح كورپى ئەحمەدە، ۱۹۲۶ لە گەپرەكى
(دەرگەزىن)ى شارى سلىمانى ھاتوووتە دنياو. شەش مانگىك لە حوجرەى بەرخانەقا
خويندوو. دواى خراوتە قوتابخانەى سەرەتاييى ئەيوبييه. پاش پۆلى

¹⁶⁸ سەرچاوه: زانبارى دەمىي رۆژى ۲۰۱۶/۶/۸ى ناوبراو و (دەفتەرى خزمەت)ەكەى.

چوارەم، چووته قوتابخانەى فەيسەلئىيە. قوناغەكانى ناوهندى و سانهويى ھەر لە سلیمانى بېرون. ئەمجا لە كۆلیجى حقوق وەرگىراوه و ۱۹۴۸ تەواوى كردووه. دوو سالیك پتر پارێزەرى و بەدەمیەوه كاسیبى وەك كرىن و فرۆشتنى زهویی لە سلیمانى كردووه. ۱۹۵۹/۱۱/۷ بە (رئیس ملاحظین) دامەزراوه لە دائىرەى چاكکردنى كشتوكالى لیواى ھولیر. تا ۱۹۶۰/۷/۱۲ ھەمان پلەى ھەبووه. لە ۱۹۶۰/۷/۱۳ تا ۱۹۶۵/۷/۱۳ بووه بە بەرپۆهەرى كشتوكال. ئەو ماوێه دوو سال لە مووسل و

تا ۱۹۶۳ لە سلیمانى ئەو وەزىفەى دیوه. لە ۱۹۶۵/۹/۲۷ تا ۱۹۷۶/۱۲/۲۰ گواستراووتەوه بۆ بەرپۆهەرى گشتى یارمەتى و بەرھەمھینانى كشتوكالى. ۱۹۶۸/۱۰/۳۱ وەك بەرپۆهەرى چاكکردنى كشتوكال گواستراووتەوه بۆ بەرپۆهەرى گشتى ئىدارە و دارایی و ۱۹۶۸/۱۱/۹ دەستبەكار بووه. وا ماووتەوه تا ۱۹۷۶/۱۲/۲۰. ۱۲/۲۱ ئەو سالە كراوه بە پراویژكار لە دیوانى وەزارەتى كشتوكال تا ۱۹۷۷/۱۲/۲۱. سالی ۱۹۷۷، پاش ۲۸ سال و ۴ مانگ و ۲۰ پۆژ خزمەت خانەنشین بووه. لە ژيانى وەزىفەيشیدا چوار سپاسنامە و پزىلینانى وەرگرتووه.

عەبدولقادىر، بابەتى لە (گەلاویژ، نزار، ژین) دا بلابووتەوه. ئەو سەردەمەیش كە نوری ئەمین بەگ بووه بە بەرپۆهەرى و بەرپرسی پۆژنامەى "ژین"، یارمەتى داوه و ھەلەبىر بەبەتەكانى بۆ كردووه. زمانەكانى عەرەبى و ئینگلیزى زانیون. لە لاویدا چوووتە ناو حیزبى (پزگارى) و دواتر حیزبى شیوعى عىراق. لە بەداردەكردنى فەھد و ھاوپێكانیدا سى چوار پۆژىك دەستگىركراوه. لە پۆلى سىیەمى حقوق بووه، كە سى چوار مانگى گىراوه. لە ۱۹۵۲ دا بەشداری خۆپیشاندانى دژى سەرۆكى شارەوانى سلیمانى بووه، كە كیشاویەتەوه بۆ لاگردنى و دانانى فایەق ھۆشيار لە جى، خۆشى گىراوه و براوتە كەركوك. سالانى داویى تەمەنى بە دانانى سەرەتا- مەكینەى جووچكەلین (مفصص) لە بەغدا، پاشان كارگەى ئالفى بەخپۆكردنى مریشك و كارگەى دايبى منداڵ خەرىك كردووه. لە ۱۹۵۰ یشدا خاتوو "سەبىحەى محەمەد سەعید" ى ھىناوه و ئەمانەى لى بووه: ساكار، نامانج، ئاراس، سۆزان.^{۱۶۹}

¹⁶⁹ زانیاری دەمی بەرپۆهەرى عەبدولقادىر مستەفا و (دەفتەرى خزمەت) ەكەى.

قادری صالح خەفاف، قادر خەفاف

سالی ۱۹۲۲ لە شاری سلیمانی هاتووێته دنیاوه. خویندنی تا قۆناغی ناوهندی له سلیمانی تهواوکردوو. پاشان که له تهک دایکی به مالهوه چوونه ته به غدا و له ناوچهی (ئهعهزه مییه) نیشتهجی بوون، له وی سانهویی سالی ۱۹۴۵ به سهرکه وتوویی بریوه و پلهی یهکهمی سهرتاسهری عیراقی له پۆلی پینجهما به دهست هیناوه. ئه مجا نیردراوه بۆ زانکۆی ئه مریکایی له بهیرووت، کۆلیجی ئه ندازهی تهواوکردوو، بووه به ئه ندازیار. وه زیفه ی ئه ندازیاری و پراویژکاری هه ره وه زارتی ئه شغال و نیشته جیکردن دیوه، تا له سالی ۱۹۶۴ یا ۱۹۶۵ دا خانه نشین بووه.

ژنی نه هیناوه و سالی ۱۹۹۳ له به غدا کۆچی دوایی کردوو.^{۱۷۰}

قادری لهوونی

نه ناسرایه وه.

بنکه ی ژین

www.zheen.org

قانع

ناوی شیخ محهمه د کوری شیخ عه بدولقادری دۆلشه، ۱۸۹۸ له دیی (پیشین) له دایک بووه. منداڵ بووه که باوانی مردوون. ئاغای سه یید حسینی چۆر بردوو یه تیه لای خۆی و خستوو یه بهر خویندن له حوجره. پاشتر بۆ خویندن چووه ته سنه، سابلاخ، شنۆ، هه ولیر، کۆیه، کهرکوک، بیاره و مه ریوان. له ژیانیدا، مامۆستایه تی قوتابخانه، کریکاری، جووتیاری، ناشه وانی، ورده و اله فرۆشی و فه رمانبه ری

¹⁷⁰ لاپه ره کی ژیاننامه کی، ناماده کراوی خاتوو پوو خوش میرزا که ریم، له پیی د. هه لاله ره ئووف

خه فافه وه به ده ست گه یشتوو ه.

کردوون. له جافهران، سیوسینان، قهره‌داخ و داروخان ماموستا، له هه‌له‌بچه و سوورداش کاتبی دائیره‌ی ته‌موین، له قه‌لاجوالان و ئاواویییه‌کانی پشتته، شه‌می‌زان، ده‌ریه‌ندیخان و سه‌نگه‌سه‌ر کریکاری دائیره‌ی ئەشغال و کشت‌وکال، له بناری شاره‌زور قو‌لچیی دارستان، له که‌لو‌وس، سه‌رکان و نالپاریز ناشه‌وان، له شاره‌زور و ناوچه‌ی مه‌ریوان ناوبه‌ناو مه‌لا، له سلیمانی، سیته‌که، بانی‌بنوک، سه‌یید سادق، نزاره و شیوه‌گو‌یزان ده‌رسی کوردیی له قوتابخانه‌ی ره‌سمیدا وتووه‌ته‌وه. کو‌تاییی سالانی په‌نجا چه‌ند جاریک دو‌جاری سه‌غله‌تی هاتووه؛ به‌گی‌راوی براوه‌ته به‌ندیخانه‌ی به‌سره و دوایی عیماره و به‌غدا. ۱۹۶۳ چووه‌ته دیوی ئی‌زان، ده‌ستگیرکراوه و له به‌ندیخانه‌ی قه‌جر توندکراوه. که به‌ربووه، هاتووه‌ته‌وه بو‌ پینج‌وی‌ن. ۱۹۶۵ له دی‌ی (له‌نگه‌دی) دانیش‌تووه. پو‌ژی ۱۹۶۵/۵/۷ کو‌چی دوایی کردووه و له گو‌رستانی شیخ ئە‌وه‌رحمان نی‌ژاوه. نووسین و شیعی‌ی له (ژیان، ژین، گه‌لاویژ، ده‌نگی گیتی تازە، هه‌تاو، پو‌ژی نوی) دا بلا‌بوونه‌ته‌وه.^{۱۷۱}

به‌ره‌مه‌کانی: ۱. گولاله‌ی مه‌ریوان، ۱، چاپخانه‌ی المعارف- به‌غدا، ۱۹۵۱، ۲. باخچه‌ی کوردستان، چاپخانه‌ی المعارف- به‌غدا، ۱۹۵۳، ۳. چواریاخ‌ی پینج‌وی‌ن، چاپخانه‌ی المعارف- به‌غدا، ۱۹۵۳، ۴. شاخی هه‌ورامان، چاپخانه‌ی المعارف- به‌غدا، ۱۹۵۴، ۲، چاپخانه‌ی راپه‌رین- سلیمانی، ۱۹۷۰، ۵. ده‌شتی گه‌رمیان، چاپخانه‌ی المعارف- به‌غدا، ۱۹۵۵، دیوانی قانع، چاپخانه‌ی زانکو- سلیمانی، ۱۹۷۹، ۶. پاشمه‌رگه‌ی قانع، چاپخانه‌ی ژین- سلیمانی، ۱۹۷۰، ۷. می‌ژووی نه‌ژاد و په‌یوه‌سته‌گی کورد، چاپخانه‌ی کامه‌ران- سلیمانی، ۱۹۷۰ (به‌هاوبه‌شی)، ۸. نامه‌ی قانع، چاپخانه‌ی دار‌التضامن‌الأهلی- به‌غدا، ۱۹۷۴.^{۱۷۲}

قه‌دری جان

ناوی عه‌بدولقادر کو‌ری عه‌زیزه، ۱۹۱۱ له (دی‌ریک‌ی) بناری چیای مازی له باکووری کوردستان هاتووه‌ته دنیاوه. خو‌یندنی سه‌ره‌تاییی له گونده‌که‌ی خو‌یان ده‌ست پی کردووه و پاشان خانه‌ی ماموستایانی له ئیزمیر ته‌واو کردووه. ماوه‌یه‌که له ئە‌سکه‌نده‌روونه و ئە‌نتاکیه ماموستا بووه. پاشان له دوادواویییه‌کانی سالانی بیستدا په‌ریوه‌ته‌وه بو‌ سووریا، له‌ناو کوردانی ناوچه‌ی جزیر جی‌گیر بووه. له عامووده و قامیشلی ماموستایی کردووه. دواتر چووه‌ته‌شام، له قوتابخانه‌کانی تاخی کرمانج ده‌رسی وتووه‌ته‌وه.

¹⁷¹ پو‌ژنامه‌ی "ژیان"، یه‌که‌م به‌رگ، ل ۳۹.

¹⁷² مصطفی نه‌ریمان، قه‌ره‌نگی ئە‌دیب و نووسه‌رانی کورد، ل ۱۰۴.

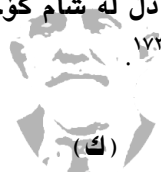

ئەمجا بووئە پشکنیڤر لە وەزارەتی پەرورەدە. قەدری جان، ئەندامی حیزبی (خۆیپوون) و دۆستی کۆمەڵی (هیوا) و (پارتی دیموکراتی کوردستان) بوو. دامەزرینیکی کۆمەڵی (پیشقەچوون) بوو و سالانی ۱۹۵۰-۱۹۵۷ سکریتیڤی بوو. ۱۹۵۷ بەشداری فێستیڤالی لاوانی جیهان بوو لە مۆسکۆ. پاش ۱۹۵۸/۲/۱۴ هاتووئە عێراق، نووسینی خۆی لە رادیوی کوردی و گۆڤار و رۆژنامەکاندا بلاوکردووئەتەو. ۱۹۵۹ لە سووریا گیراوه و سێ سال خراوئەتە بەندیخانە (مەزە).

خۆیشی، چەپ و لایەنگری حیزبی شیوعیی

سووریا بوو. لە (گەلاویژ، هاوار، رۆژا نوو، پۆناهی) دا نووسیویە. لە شام ژنی هیناوه.

پۆژی ۱۹۷۲/۸/۹ بە نەخۆشیی دل لە شام کۆچی داییی کردوو و لە گۆرستانی مەولانا خالیدی نەقسشبهندی نیژراوه^{۱۷۳}.

(ك)

بنکە ی ژین
www.zheen.org

ك

نەناسرایەو.

ك. ن (كچەكورد)

نەناسرایەو.

كچەكورد

نەناسرایەو.

¹⁷³ قەدری جان ۱۹۱۱-۱۹۷۲، کۆکردنەو و پێشەکی و پەراویزی پرۆفیسۆر عیزەدین مستەفا رەسوول، چاپخانە و ئۆفیسیتی ئاسا- سلیمانی، ۲۰۰۲، ل، ۴، ۵، ۷، ۳۵، ۳۹، ۴۶؛ مصدق توقی، قەدری جانی نەمر، گۆڤاری "مەتین"، ژمارە ۱۴، تشرینی یەكەمی ۱۹۹۲، ل، ۱۹-۲۵؛ نازاد عەبدوالعزیز مزووری، قەدری جان شاعیری داھینەر و نیشتمانپەرور، دەزگای سپیریژ- هەولێر، ۲۰۰۲.

كچه كوردیک

نه ناسرایه وه.

كوردیک

نه ناسرایه وه.

كول وكو

نه ناسرایه وه.

كهريم سه عید زانستی

كهريم بهگ كورپی سه عید بهگ كورپی سلیمان بهگی
غه و و اص (قه و و اص) و له بنه ماله ی ناسراوی خه ندانه،
۱۹۰۷ له گه رهی (کانیسکان) ی شاری سلیمانی چاوی به
ژیاندا هه لهنه وه. منداڵ بووه كه دایك و باوکی مردوون،
بو باییری له دایكه وه به خییوی كردووه. یه كه م جار له
حوجره ی مه لا شه له دهستی به خویندن كردووه. ۱۹۱۴
خراوه ته قوتابخانه ی (ته شویقییه) و قونای سهره تاییی
پرپوه. ۱۹۲۲ له تهك مسته فا و نه نوهر صانیب و
عه بدو لواحید نووری و فوئاد ره شید به كره چوو ته
كه ركوك و ناوه ندیی (عیلمییه) ی به دوو سال
خویندووه. پاشان له قوتابخانه ی نه ندازه له به غدا
وه رگراوه، له بهر چالاکیی سیاسی بو ی ته واونه كراوه.

له و سه رده مه دا نه ندامی (كۆمه لی لاوانی كورد) بووه له به غدا. له وه به دوا وهك ماموستا و
نه ندامی دیار خو ی بو (جه معییه تی زانستی كوردان) ته رخان كردووه، بو یه ناسناوی
(زانستی) ی به سه ردا براره. پی به پی قیرائه تخانه یه کی به فیكردنی خویندنه وه و نووسین
كردووه ته وه. مایس یا حوزه یرانی ۱۹۲۸ بووه به سكرتیری جه معییه ته كه. ۱۹۳۰/۵/۲۳ به
نه ندامی هه یئه تی ئیداره ی جه معییه تی زانستی هه لبرژدراوه و كراوه به سكرتیر.

كهريم بهگ، ۱۹۳۰ خاتوو "به هیی محمه د شاتری" ی هیناوه، سی كچی (گیلاس،
سزا و سروه) ناوانی لی بووه. یه کیکی گراوه كانی دوا ی شه ری به رده رکی سه رای سلیمانی

بووه و براوه ته كهركوك. پاش چهند مانگيك به ههولئ ئهحمهد بهگي توفيق بهگي موتهسهریف بهردراوه. ۱۹۳۲/۳/۲۷ كراوه به ئهنازياري شارهوانی. ۱۹۳۵/۹/۱۷ دهستی ئی كيشاوهتهوه. ۱۹۴۲/۵/۲۸ موعاوینی مولاخزی ئهشغال بووه. ۱۹۵۳/۱/۱۳ كراوه به بیژهر و وهركیژ له بهشی كوردی رادیوی بهغدا. ئه و ماوهیه دهرسی كوردی له (خانهی ماموستایان) یش وتووهتهوه. ۱۹۶۳ خانهنشین بووه. رۆژی ۱۹۹۶/۱/۴ یش له سلیمانی كوچی دواویی كردووه و له (گردی سهیوان) نیژراوه

كهريم بهگ، ئهنادمیکی بهرز و چالاکی (جهمعیهتی هیوا) یش بووه كه دهووبهبری ۱۹۲۸ به نهینی له سلیمانی دامهزراوه. پیشت ئهنادمی (جهمعیهتی زهدهشتی) بووه. ئهنادمی (حیزی بریهتی) ش بووه. ۱۹۵۶ سهریهشتی بهشی كوردی گوڤاری (هنا بهغدا) ی كردووه. له ههلبژاردنی رۆژی ۱۹۵۸/۱/۳ یانهی سهركهوتنی كوردان دا به سكرتیری یانه ههلبژێردراوه. رۆژی ۱۹۶۰/۹/۳۰ یش دیسان به سكرتیری دهستهی بهریوهبردنی یانه ههلبژێردراوهتهوه. شیعی نووسیوه و لئی بلاوکردووهتهوه و ههندیکی له چاپنه دراویشی هیه. ماوهیهكیش (گۆشهی شیعی) له رادیوی كوردی ههبووه. نووسینی له "ژیاوه" و "گهلاویژ" دا بلاو بووهتهوه. دوو نامیلکهی له چاپ دراویشی هیه: ۱. رهوش و خو، چاپخانهی نجاح- بهغدا، ۱۹۲۷، ۲. گۆرانی كوردی، سلیمانی، ۱۹۲۸.

بنگهی ژین

كهريم محمهد

كهريم كورپی محمه دسالج كورپی حاجی سهلیم كورپی ئهمین ئاغای چنگینییه و به "كهريم زهند" ناسراوه و له (چنگیان) ی شارباژێره هاتوون. ۱۹۲۴ له گهپهکی مهلكهندی شاری سلیمانی هاتووهته دنیاوه. خویندنی دینی حوجره و سهرهتایی و ناوهندی له سلیمانی بووه. پاشان چووهته خانهی ماموستایان له (ئهعهزمیه) ی بهغدا و ۱۹۴۴ تهواوی كردووه. سالیك بووهته ماموستا له قوتابخانهی فهیسهلییهی سلیمانی. دیسان چووهتهوه بۆ

¹⁷⁴ سدیق سالج، كهريم بهگي سهعيد بهگ "زانستی" و دوو وینهی میژوویی، گوڤاری "سلیمانی"،

ژماره ۳۳، نیسانی ۲۰۰۲، ۱۹-۲۰.

بەغدا و بەشى ئىنگىلىزى خانەى بەرزى مامۇستايانى خۇيىندوۋە. دەورانى حكوومەتى مىللىي كوردستان لە مەھاباد، چوۋەتە مەھاباد و لەوئى بوۋەتە مامۇستاي قوتابخانەى گەلاۋيژ. پاش شىكستى حكوومەتەكە، پوۋى كوردوۋەتە پروسىيا. كە ھاتوۋەتەو، گىراۋە و دوو سال لە بەندىخانەى (ئەبووغرىپ) زىندانى كراۋە. پاشتر شەش سالىكى بە دوورخراۋەى و دەستبەسەرى لە لىۋاي (ناسرىيە) و تىكرا سىازدە سالىكىشى بە ئاۋارەى گوزەراندوۋە. ۱۹۵۸ گەراۋەتەو.

كەرىم زەند، ئەندامى كۆمەلى (براىەتى) و حىزبى (ھىوا) بوۋە و نەخشى لە (ژ. ك)، (كاژىك) و (پارتى دىموكراتى كوردستان) دا ھەبوۋە. پازدە سال مامۇستا و كارگىپرى راھىنانى مامۇستايان و سەرىپەرشتى ھەلمەتى نەھىشتنى نەخوئىندەۋارى بوۋە. ئەندام و سكرتېر و كارگىپرى (بەكىتتى نووسەرانى كورد) و سكرتېر و ئەندامى (بەكىتتى مامۇستايان) ىش بوۋە. ئەندامى دەستەى نووسىنى گۇقارى "پوژى نوئ" و پازدە سالىش جىگىرى سەروكى ئەنجومەنى شارەۋانىيى سلىمانى بوۋە^{۱۷۰}. ژمارەبەكى زور وتارى لە (ژىن، پوژى توئ، دەنگى مامۇستا، كاروان) دا نووسىۋە و ئەم بەرھەمە بلاۋوكراۋانەىشى ھەن: ۱. حركة كوردستان وئدرىجان التحررىة، بغداد، ۱۹۵۹، ۲. سەرنجىك لە ئابوورى پامىارى، چاپخانەى كامەرانى- سلىمانى، ۱۹۵۹، ۳. مېژوۋى نەژاد و پەيوەستەگى كورد، ۱۹۶۹ (بە ھاۋبەشى لەگەل قانع)، ۴. جوگرافىاي كوردستان بە كورتى، چاپخانەى كامەرانى- سلىمانى، ۱۹۵۹، ۵. مىللەتى كورد، چاپخانەى كامەرانى- سلىمانى، ۱۹۷۰، ۶. ئايىن و باۋەر لە كوردستانا، چاپخانەى كامەرانى- سلىمانى، ۱۹۷۰، ۷. ئىنجىل- مرگىنى- پەيمانى نوئ، چاپخانەى راپەرپىن- سلىمانى، ۱۹۷۲ (لەگەل قەشە يوسوف پەرى)، ۸. زمانى كوردى و ھونەرى ۋەرگىپران، چاپخانەى كامەرانى- سلىمانى، ۱۹۷۷، ۹. كورته جوگرافىاي كوردستان، سلىمانى، ۲۰۰۰، ۱۰. جوگرافىاي كوردستان، چاپخانەى خاك- سلىمانى، ۲۰۰۱؛ ۲چ، چاپخانەى شقان- سلىمانى، ۲۰۰۵، ۱۱. تۆمارى تەمەن (۱): گەشت، چاپخانەى پوون- سلىمانى، ۲۰۰۴، ۱۲. تۆمارى تەمەن (۲): كوردستانى پەرتكراۋ- الكوردستان المجزاة، چاپخانە و ئۇفسىتى پرژە- سلىمانى، ۱۹۹۲، ۱۳. تۆمارى تەمەن- ئەرشىف (۲): خەرمان- شارا، چاپمەنىي ئەزمەر- سلىمانى، ۲۰۰۲، ۱۴. تۆمارى تەمەن (۴): سوورپى ژيان، چاپمەنىي ژىر- سلىمانى، ۲۰۰۳، ۱۵. تۆمارى تەمەن (۵)، چاپمەنىي پوون- سلىمانى، ۲۰۰۵، ۱۶. تۆمارى تەمەن (۶):

¹⁷⁵ دوو لاپەردەى ژياننامەكەى، نامادەكراۋى نووسەر خۇى، پوژى ۲۰۱۶/۶/۱۶ لىنى ۋەرگىراۋە.

پەيك، چاپمەنىي ئەزمىر- سەلىمانى، ۲۰۰۶، ۱۷. تۆمارى تەمەن (۷): ئاينىستان، چاپمەنىي ئەزمىر- سەلىمانى، ۲۰۰۶، ۱۸. تۆمارى تەمەن (۸)، چاپمەنىي ئەزمىر- سەلىمانى، ۲۰۰۸.

كەمال رەزمى

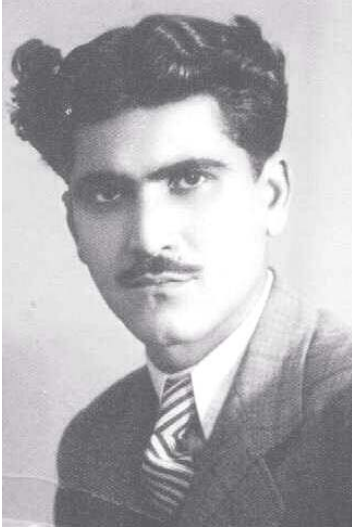
كەمال كوپى محەمەدپەرمى كوپى مەلا مارقى قازىي سەلىمانىيە. ۱۹۳۵ لە سەلىمانى لەدايكبوو، قۇناغەكانى سەرەتايى و ئامادەيىي تىدا بېرپو. ۱۹۶۰ كۆليجى كشتوكالى لە زانكۆي بەغدا تەواوكردو، هەمان سال بوو بە مامۇستا لە ئامادەيىي كشتوكالى بەكرەجۆ. لەبەر دلسۆزى و لىھاتوويى كراو بە جىگىرى بەرپو بەرپو ئەو ئامادەيىيە. ۱۹۷۰ گواستراو تەو بەرپو بەرپو تىي بەخيو كوردنى ئازەل لە بەكرەجۆ، چوار سالى تىدا بەردەوام بوو. نىردراو بەرپو و لاتە يەكگرتووكانى ئەمىرىكا و شەش مانگ خولى لە بوارى بەرپو بەرپو كىلگەكانى بەخيو كوردنى ئازەلدا ديو.

سالانى ۱۹۷۸-۱۹۹۷ بەرپو بەرپو بوو لە شارەزوز و سەلىمانى لە بەرپو بەرپو تىي گشتىي كشتوكالى سەلىمانى. ۱۹۹۷ خانەنشەين كراو. ۱۹۶۴ ھاوسەرگىرى لەگەل پەخشان نوويى ئامۇزاي كردو، دوو كچ و كوپىكى ئى ھەيە ۱۹۷۴ چووتە رىزى شۆرشى ئەيلوول. سالى ۱۹۹۲ بۇ ژياندەھوى كشتوكال و گوندە وىرانەكان، رىكخراوى (كاردۆي لەگەل كۆمەلەك شارەزا و ئەندازىارى كشتوكالى دامەزراندو. ۱۹۹۸/۲/۶ كۆچى دوايىي كردو. لەبەر ئەھوى لە بنەمالەيەكى ئەدەبىيدا چاوى ھەلپىناو، بايەخى خويىندەھوى و ئەدەبىياتى لا پەيدا بوو. نووسىنى لە (گەلاويژ، ھەتاو، رۇناھى) شدا بلاويووتەھوى^{۱۷۶}.

كەمال عەزمى بابان

كەمال بەگ كوپى عەزمى بەگ كوپى مستەفا بەگ كوپى سەلىمان پاشاي ئىبراھىم پاشاي بابان، ۱۹۲۲ لە سەلىمانى ھاتووتە دنياو. خويىندى تا قۇناغى دواناھەندى

¹⁷⁶ سەرچاھ: زانىارىي ئامادەكراوى بەرپو سەرور كەمال رەزمى.

تەواوکردوو و بوو بە فەرمانبەر لە دائیڕە ی ئینحیساری تووتنی سلیمانی وشارەزایەکی تووتنی عیراقی ئی دەرچوو. سالانی شەست چەند جارێک تووشی گرتن و دوورخرانەو هاتوو بۆ کەرکوک و بەغدا و دواجار (دەغارە) لە پارێزگای (دیوانییە). بۆیە سالی ۱۹۶۵ بە مائەو چوو تە بەغدا و تاسەر لیی جیگیر بوو. ئەوسایش هەر سەرپەرشتیی لیژنەکانی پشکنینی تووتنی کردوو لە ناوچە ی سلیمانی، تا لە ۱۹۷۹ دا خانەنشین کراو. پۆژی ۲۰۱۴/۶/۲۶ کۆچی دوایی کردوو.

کەمال بەگ، سالی ۱۹۵۲ ژنی هیناو، سی کوری لە خاتو "ئامینە ی عەبدوپرەحمان ئاغای ئەحمەد ئاغای گوروون ئاغای پۆستەم ئاغای زولال ئاغای" بوو. حەزی لە بەدواداچوونی ئەدەبیاتی کوردی و عەرەبی و سەرچاوە میژووییەکانی عیراق بوو.

کەم بەخت

نەناسرایەو.

بنکە ی ژین
(گ)
www.zheen.org

گۆران

عەبدووللا کوری سلیمان بەگ کوری عەبدووللا بەگی ناسناو (کاتب فارسی) یە، ۱۹۰۴ یا ۱۹۰۵ لە هەلەبجە لەدایکبوو. لای بابی قورئان و خویندنی دەست پی کردوو. پاشان لە (مزگەوتی پاشای) هەلەبجە بوو بە فەقی. بەهاری ۱۹۱۹ تا پایز مائیان باری کردوو بۆ بیارە. ئەمجا چوو تە پۆلی یەکەمی قوتابخانە ی سەرەتاییی هەلەبجە. پۆلی چوارەمی لە سەرەمی داگیرکردنی هەلەبجە دا لە لایەن ئینگلیزەو تەواوکردوو. ۱۹۱۹ بابی مردوو و کەوتوو تە لای محەمەد بەگی برای. ۱۹۲۱ لەتەک عەبدولواحید نووری و مستەفا صائیب چوو تە قوتابخانە ی عیلمییە ی کەرکوک بۆ درێژەدان بە خویندن. لەبەر کوژرانی براکە ی، دەستی ئی هەلگرتوو. ۱۹۲۲-۱۹۲۵ دەست کورتییەکی لەرادەبەدەری دیوو. ۱۹۲۵ بۆ یەکەم جار بە مامۆستای قوتابخانە ی هەلەبجە دانراو، تا ۱۹۲۷ لە قوتابخانەکانی ناوچەکە دا

ماوہتہوہ. پاشان گواستراوہتہوہ بۆ بەشی ریگہوبانی
دائیرہی ئەشغال تا گیرانی لە ۱۹۵۱دا. ئەو ماوہیہ
(ئاب ۱۹۴۲ - ئابی ۱۹۴۵) لەگەڵ پەرمزی قەزاز و
پەفیی چالاک چووہتە یافا، بۆ بەرپۆہبردنی بەشی
کوردیی رادیوی پۆژمەلاتی نزیك. تشرینی دووہمی
۱۹۵۲ لە بەندیخانەیی یەكەمی ہاتووہتە دەری و
گەراوہتہوہ بۆ سلیمانی، بووہ بە بەرپرسی پۆژنامەیی
"ژین"، تا ئەیلوولی ۱۹۵۴ لەسەری ماوہتہوہ.
۱۹۵۴/۱/۱۷ بۆ دووہم جار لەگەڵ كۆمەلەییك
ناشتیخوازی سلیمانی گیراوە. حوكمی سالیك بەندی و

سالیك چاودیری پۆلیسی بەسەردا دراوہ. ماوہی بەندییەكەیی لە سلیمانی و كەركوك و
كووت و باقوبە و نوگرە سەلمان و چاودیرییەكەیی لە (بەدرە) بەسەربردووە. ۱۹۵۶/۹/۱۲
بەردراوہ و چووہتە بەغدا.

چەند پۆژیک لە پۆژەییەكی حكوومەتییی بینادا بووہ بە چاوەشی عەمەلە. زۆری
نەخایاندووە لە ۱۹۵۶/۱۱/۱۷دا گیراوەتەوہ، دادگای عورفی لە كەركوك حوكمی یا سێ
سال بەندی، یان غەرامەیی ہزار دیناری نەختی داوہ. خراوہتە بەندیخانە تا
۱۹۵۸/۸/۱۰. ئەو ماوہیہ لە بەندیخانەكانی كەركوك و باقوبە بووہ. كە بەردراوہ،
گەراوہتەوہ بۆ سلیمانی. دواي ماوہیەك لەگەڵ وەفدیكی میلی سەری لە یەكیتی
سوڤیت و چینی میلی و كۆریای دیموكراتی داوہ. سەرەتای ۱۹۵۹ سەرپەرشتیی
گۆڤاری "شەفەق"ی گرتووہتە ئەستۆ، بە ناوی "بەیان"وہ دەری کردووە. ھاوژمان لە
پۆژەیی نیشتەجێکردن (نیسكان)ی سلیمانی دا دامەزراوہ، تا ناوہراستی ۱۹۶۰ کاری
تیدا کردووە. لەبەر بەشداریی لە كۆنگرەیی مامۆستایانی كورددا لە شەقلاوہ، لە كار
لابراوہ. ناوہراستی ۱۹۶۰ چووہتە بەغدا، بووہ بە دەرسبێژ لە بەشی كوردیی كۆلیجی
ئەدەبیاتی زانكۆی بەغدا و ئەندامی دەستەیی نووسینی پۆژنامەیی "ئازادی"ی ئۆرگانی
كوردیی حیزبی شیوعیی عیراق. سەرەتای ئەو سالە توشی شێرپەنجەیی گەدە ہاتووہ.
چووہ بۆ مۆسكۆ و سێ مانگ لە نەخۆشخانەیی كریملین و سەنەتۆری بەرقیخە ماوہتەوہ.
دواتر گەراوہتەوہ بۆ ولات، سەعات ۹،۵ بەیانیی پۆژی ۱۹۶۲/۱۱/۱۸ كۆچی دواویی
کردووە و لە گردی سەیان بە خاك سپێردراوہ.

بهره‌مه‌کانی: ۱. به‌هه‌شت و یادگار، چاپخانه‌ی مه‌عاریف- به‌غدا، ۱۹۵۰، چ ۲، چاپخانه‌ی کامهرانی- سلیمانی، ۱۹۷۱، ۲. چاپخانه‌ی فرمی‌سک و هونەر، چاپخانه‌ی مه‌عاریف- به‌غدا، ۱۹۵۰، چ ۲، چاپخانه‌ی کامهرانی- سلیمانی، ۱۹۷۱، ۳. هه‌لبژارده له چیرۆکی بیگانه، چاپخانه‌ی مه‌عاریف- به‌غدا، ۱۹۵۲، ۴. په‌یامی کورد، چاپخانه‌ی ژین- سلیمانی، ۱۹۵۴، ۵. ئومه‌مییه‌ت و نه‌ته‌وایه‌تی، چاپخانه‌ی ژین- سلیمانی، ۱۹۶۰ (وه‌رگیژان له نووسینه‌کانی لیۆ شاولشی‌یه‌وه)، ۶. گیروگرفتی ئه‌له‌مانیا، چاپخانه‌ی وه‌فاء- به‌غدا، ۱۹۶۱ (وه‌رگیژان)، ۷. هه‌ندی سرنجی ره‌خه‌نگرانه، چاپخانه‌ی وه‌فاء- به‌غدا، ۱۹۶۱ (وه‌رگیژانی هه‌ندی وتاری لینینه)، ۸. سروشت و ده‌روون، چاپخانه‌ی کامهران- سلیمانی، ۱۹۶۸، ۹. لاوک و په‌یام، چاپخانه‌ی کامهران- سلیمانی، ۱۹۶۹، ۱۰. دوو هاوینه‌گه‌شت، چاپخانه‌ی کامهرانی- سلیمانی، ۱۹۷۱، ۱۱. سه‌رجه‌می به‌ره‌می گۆزان، ناماده‌کردنی محمدی مه‌لا کریم، به‌غدا، ۱۹۸۷^{۱۷۷}.

گۆشان

نه‌ناسرایه‌وه.

گه‌لاویژ

ئه‌و باب‌ه‌تانه که به‌م ناسناوه‌ی گۆقاره‌که زنجوی بلاو بوونه‌ته‌وه، به‌گشتی یا هه‌ی "ئیه‌راهم ئه‌حمه‌دی" خاوه‌ند ئیه‌متیان، یا هه‌ی "عه‌لاه‌دین سه‌جادی" ی به‌رپۆه‌به‌ری ئیداره‌خانه و نووسین بوون. پاش تاوتوی و ساغ‌کردنه‌وه، ده‌رکه‌وت ئه‌وانه -که‌م‌وزۆر- (۱۵؟) یان هه‌ی ئیه‌راهم ئه‌حمه‌د و (۳۵؟) یه‌شیان هه‌ی عه‌لاه‌دین سه‌جادییه.

گه‌لاویژ ئه‌حمه‌د خواجه

به‌ قسه‌ی به‌رپۆز "شوان ئه‌حمه‌د خواجه" ی برای، گه‌لاویژی خوشکی له‌دایک‌بووی ۱۹۳۰یه و ده‌ستی نووسینی نه‌بووه، بۆیه هه‌ر ده‌بێ ئه‌حمه‌د خواجه‌ی باوکی به‌ ناوی ئه‌وه‌وه نووسییه‌تی. ئه‌و سه‌روه‌خته نه‌ریتی و له‌ نووسیندا هه‌بووه.

¹⁷⁷ سه‌رجه‌می به‌ره‌می گۆزان- دیوانی گۆزان، ب ۱، محمدی مه‌لا کریم کۆی کردووه‌ته‌وه و ناماده‌ی

کردووه و پیه‌شکی و په‌راویزی بۆ نووسیوه، به‌غدا، ۱۹۸۰، ل ۵۴۵-۵۴۹.

گیوموگریانی

ناوی عەبدو پەرەحمان کورپی سەییە
 عەبوللەتەیف کورپی شیخ ئیسماعیلی غەزاییە،
 ۱۹۰۳ لە شاری مەهاباد لەدایکبوو. خویندنی
 لەوئ دەست پێکردوو. لەگەڵ حوسین حوزنی
 کاکای لە حەلەب مۆرەلکەنی و چاپگەری کردوو.
 ھەر لەتەک ئەو، لە ۱۹۲۵ ھوگۆقاری "زاری
 کرمانجی"ی لە رەواندز بەرپۆوەبردوو تا ۱۹۳۲.
 ۱۹۳۵ چوو بۆ ھولیر و چاپخانەکە لەگەڵ خۆی
 بردوو تە ئەوئ، مەکینەیکە نوێی چاپیشی
 کەریوە و کەوتوو تە کتیبەلەچاپدان. کە حوزنی لە
 ۱۹۴۷/۹/۲۰ دا کۆچی دواویی کردوو، بوو بە

خاوەنی چاپخانەکە، کە ساڵی ۱۹۴۸ ناوی ناوە (چاپخانە کوردستان).

گیو، ۱۹۵۴/۵/۱۵ گۆقاری "ھەتاو"ی دەرکردوو، کە تا داخرانی لە ۱۹۶۰/۱۰/۳۰ دا
 (۱۸۸) ژمارە ئی بلاوکردوو تەو. ئەندامی یەکییتی نووسەرانی کورد و ئەندامی
 یاریدەدەری کۆری زانیاری کورد بوو. رۆژی ۱۹۷۷/۷/۲۴ لە نەخۆشخانە میوسل بە
 نەخۆشیی دڵ کۆچی دواویی کردوو و لە گۆرستانی (ئیمام محەمەد)ی ھولیر بە خاک
 سپێردراو. گیو، دیوانی شاعیرانی ھەمەلای جیزی، ئالی، سالم، کوردی، حاجی قادی
 کۆیی، صافی، فوئاد تاهیر و ئەم بەرھەمانە خۆیشیی لە چاپ داو:

۱. فەرھەنگی رابەر - (عەرەبی - کوردی)، ھولیر، ۱۹۵۰، ۲. فەرھەنگی کۆلکەزێرینە
 (کوردی - فارسی - عەرەبی - فەرەنسی - ئینگلیزی)، ھولیر، ۱۹۵۵، ۳. دیاری مەلا محەمەدی
 کۆیی، ۴. چاپخانە کوردستان - ھولیر، ۱۹۵۸، ۴. ناوی کچ و کور بە کوردی، ھولیر،
 ۱۹۵۸؛ ۲. نامادەکردن و پێداچوونەوێ کوردستان موکریانی، چاپخانە و مزارەتی پەروردە -
 ھولیر، ۲۰۰۲، ۵. فەرھەنگی مەهاباد (کوردی - عەرەبی)، ھولیر، ۱۹۶۱، ۶. فەرھەنگی نۆبەرە
 (عەرەبی - کوردی)، ۱، ۱۹۸۶؛ ۲. دەزگای ئاراس - ھولیر، ۲۰۰۵، ۷. فەرھەنگی کوردستان
 (کوردی - عەرەبی)، دەزگای ئاراس - ھولیر، ۸. گیونامە، ھولیر، ۱۹۶۰، ۹. بۆ پیکەنین، ب،
 چاپخانە کوردستان - ھولیر، ۱۹۶۲، ۱۰. کەشکۆلی گیو، بەرگی یەکەم و بەرگی دوو،
 (پێداچوونەو و نامادەکردنی د. کوردستانی گیوی موکریانی)، چاپخانە رۆشنیری و لاوان -

ههولێر، ١٩٨٨، ١١. فێربوونی کوردی بهی مامۆستا، ههولێر، ١٩٦٣، ١٢. خهوننامهی ئین سیرین (هرگێران)، ١، ههولێر، ١٩٧١؛ ٢، ١٩٧١؛ ٣، ١٩٧١؛ ٣، ١٩٧١؛ ٣، ١٩٧١.

(ل)

ل

نه ناسرایه وه.

ل. ف. دلشاد

هر فهوزی رهشید نامیقه که به ناوی فهوزی دلشاده وه نووسیویه.

ل. ن (کچه کورد)

هر نه وهنده زانراوه که بابتهی له شاری (کۆیه) وه ناردوه.

لاوی بادینی

ناسناوی محهمه دتاهیر کورپی روشدی نه فهندی کورپی مهلا تاهیر کورپی موفتی مهلا عوبیدی ئامیدییه، سالی ١٩١٢ له ئامیدی له دایک بووه. به مندالی لای بابی قورنان و هیندی ورده کتیبی دیکهی خویندوه. پاشان چووته قوتابخانه و قونافی سه ره تاییبی له ١٩٣٠ دا پرپوه و له خانهی مامۆستایانی به غدا وه رگیراوه. پاش سێ سال تهواوی کردوه. ئیدی له ١٩٣٣/١٠/١ به دواوه بووه به مامۆستا له زاویته و ئامیدی و شوینانی دی تا له ١٩٥٨/٣/٣١ دا خانه نشین بووه. رۆژی ١٩٧٨/٧/١٤ کۆچی دواویی کردوه.

محهمه دتاهیر، شیعر و نووسینی به ناوی "لاوی بادینی" یه وه له گۆقاری "گهلاویژ" دا بلاویوه ته وه^{١٧٩}.

¹⁷⁸ کهریم شارهزا، گیوی موکریانی ١٩٠٣-١٩٧٧، ئینسکلۆپیدیای ههولێر، ل ٤٦٦٩؛ جمال بابان، اعلام الكرد، الجزء الأول، دار آراس للطباعة والنشر- أربیل، ٢٠١٢، ص ٤٥٥-٤٥٧.

نەناسرايەو، بابەتی لە شارى (عیمارە)و ناردوو.

م. نازاد، مستەفا سالىح كەرىم

پوژی ۱۹۳۳/۹/۶ لە شارى سلیمانی لەدايک-

بوو. لە قوناغى خویندنى سانهويیەو چووئە پىزى
حیزبى شیوعیى عیراقەو. تشرینی دووهمى ۱۹۴۸
لە بەشى زانستیى پۆلى چوارەمى ئامادەیی لەسەر
چالاکىی سیاسى بۆ ماوەى سالیك لە خویندن
دەرکراو. ۱۹۴۹ بۆ یەكەم جار چیرۆکیى تۆلستۆیى
لە عەرەبییەو کردوو بە کوردی و لە "گەلاویژ"دا
بلاوبووئەو. دواى تەواوبوونی ئەو ماوەیە، بەپىی
بریاری (تەحقیقات- ئەمن) لە ئامادەیی
و نەگىراوئەو، لەبەر ئەو چووئە خانەى

مامۆستایان لە بەغدا، کە ئەوسا تا قە خانە بوو بۆ پیگەیاندى مامۆستایان. ۱۹۵۱، لە
ئەندامى ددان پیدانانى هاورییەکیەو، لە لایەن تەحقیقاتى جینائیەو لە بەغدا گىراو.
۱۹۵۱/۶/۴ لە دادگای بەغدا پاش موحاكەمە بەردراو بە كەفالتى كەسى زامن، یا
بەندکردن بۆ ماوەى سالیك.

دواى تەواوکردنى خویندن، بەپىی بەرزى نمرەكانى، پالیئورا بوو بۆ چووئە
دەرەوى ولات بۆ خویندى بەرز، بەلام تەحقیقاتى جینائی كە لەوودوا ناوئرا (ئەمن)،
پىی پى نەداو. ماوەى ۳۲ سال مامۆستا و بەرپوێر و سەرپەرشتیاری پەرەدەییى
بوارى پەرەدە بوو لە قەلادزى، سیوسینان، داروخان، چوارتا، سلیمانى، فەللوجە و
پومادى. سالى ۱۹۷۳ لە كۆرسى سەرپەرشتیاری پەرەدەى زانکۆى موستەنسەرییەدا
بە سىیەمى عیراق دەرچوو. لە ژيانى مامۆستایەتیدا چەندین جار تووشى

179 صادق بهاءالدين نامیدی، هۆزانییت كورد، چاپخانهى كۆپى زانیاری كورد، بەغدا، ۱۹۸۰،

دوورخستنهوه بووه، چ له ناو پارێزگای سلیمانی دا و چ بۆ دهرهوهی، دواجاریان سالی ۱۹۷۵ بووه بۆ پومادی دوورخراوتهوه و سێ سال له وێ ماوتهوه.

سالی ۱۹۶۳ دواي كودهتای به عس گيراوه و سال ونيویك له بهنديخانهی سلیمانی و گرتووخانهی گشتیی بهغدا و گرتووخانهکانی (خلف السدة) و سهرای بهغدا و كهركوك و زیندانی عهسكهریی كهركوك راگیرکراوه. پاشان دواي پووختانی به عس ئەم جارەیش هەر به كهفالهتی كهسی زامن یا به سالیك زیندان بهربوووه. ۱۹۸۴ له سهركسهکردنی له چهند كۆرپکی ئەدهبی و پهروهردیهیدا، له وهزیفه دوورخراوتهوه، بهدەر له ویستی خوێ خانهنشین کراوه.

نیو سهده زیاتره له بواری ئەدهبیدا دهنووسی و چهندین بهرهمی ئەدهبی به چاپ گهیا ندوووه، وهك نووسین و چیرۆك و وهرگیژان به كوردی و عهربی. وتاری له (ژین، هاوكاری، نووسهري كورد، دهنگی ماموستا، كاروان، بهیان، كوردستانی نوێ، الاتحاد) دا بلاوه. له بهرهمهكانی: ۱. زهزی زنجیر، چاپخانهی ژین- سلیمانی، ۱۹۵۸، ۲. شههیدانی قهلاي دمدم، چاپخانهی ژین- سلیمانی، ۱۹۶۰، ۳. پهتا سپیهكه- وهرگیژان، چاپخانهی دار الحریة- بهغدا، ۱۹۸۴، ۴. پهندهكانی پیره میرد، كۆكردنهوه و ساغكردنهوهی لیژنهیهك، ۱، چاپخانهی الزمان- بهغدا، ۱۹۸۴؛ ۲، بهیرووت، ۲۰۰۶، ۵. رهشپوشیكي جیهانی چوارهم، چاپخانهی الادیب- بهغدا، ۱۹۸۴؛ ۲، بهرپوه بهرایهتی گشتیی چاپ و بلاوكردنهوهی سلیمانی، ۲۰۰۳؛ ۳، بهرپوه بهرایهتی گشتیی چاپ و بلاوكردنهوهی سلیمانی، ۲۰۰۶، ۶. هونهری كورته چیرۆك نووسین- وهرگیژان، چاپخانهی دار الحریة- بهغدا، ۱۹۸۵، ۷. داكي نازادبخوزان- وهرگیژان، چاپخانهی دار الحریة- بهغدا، ۱۹۸۸، ۸. دیوانی پیره میرد، كۆكردنهوه و ساغكردنهوهی لیژنهیهك، ۱، چاپخانهی دار الجماهير- بهغدا، ۱۹۹۰؛ ۲، چاپخانهی خاك- سلیمانی، ۲۰۰۴؛ ۳، بهیرووت، ۲۰۱۵، ۹. شهداء قلعة دمدم، ترجمة محمد البدری، مطبعة دار الصباح- بغداد، ۲۰۰۴، ۱۰. رحلة الى بلاد الراين، مطبعة حمدي- السليمانية، ۲۰۰۵، ۱۱. باخیک له وشه، چاپخانهی سهردهم- سلیمانی، ۲۰۰۶؛ ۲، چاپخانهی پهنجهره- تاران، ۲۰۱۵، ۱۲. اليوم الثالث، مطبعة حمدي- السليمانية، ۲۰۰۹، ۱۳. وميض الكلمات، مطبعة حمدي- السليمانية، ۲۰۱۲، ۱۴. یهكیتی نووسهراي كورد. ریباز و ههلویتست، چاپخانهی پیره میرد- سلیمانی، ۲۰۱۲، ۱۵. شهداء قلعة دمدم، ترجمة د. بندر علي أكبر، مطبعة دار الشؤون الثقافية- بغداد، ۲۰۱۶.

له بواری پوژنامه نووسیدا، سهههتا وهك خو بهخش دوو سال له پوژنامهی "ژین" دا کاری کردوووه و بۆ یهكهم جار (ستونی پوژنامه نووسی) ی لهو پوژنامهیه دا داهیناوه. بۆ

پركردنهوهی ئەو بۆشایییەى كه سالانى ۱۹۶۵-۱۹۶۸ له جیهانی رۆژنامه‌نووسیی كوردیدا هه‌بوو، گۆڤاری كوردی-عه‌ره‌بیی "رابه‌ر- المرشد" ی به‌ ناوی (قوتابخانه‌ی سه‌ره‌تاییی شیخ محمود) هوه‌ ده‌ر كرده‌وه، خۆی سه‌رۆکی نووسینی بووه‌ و گه‌لیك نووسه‌ران و شاعیری وه‌ك هه‌ردی، كامه‌ران، دیلان، موحه‌ر په‌م محمه‌ده‌مین، ع. ع. شه‌ونم و په‌ئووف ئەحمه‌د ئالانی هاوكارییان كرده‌وه.

دواى رێككه‌وتنه‌نامه‌ی ئازاری ۱۹۷۰، بووه‌ به‌ لێپرسراوی راگه‌یانندی یه‌كێتی مامۆستایانی كوردستان، دامه‌زرین و یه‌كه‌م سه‌كرتیری گۆڤاری "ده‌نگی مامۆستا" یش بووه‌ كه‌ به‌ پێشنيازی ئەو ده‌رچووه‌. به‌شدار كۆنگره‌كانی مامۆستایان و ئەدیبان و لاوانیش بووه‌ له‌ به‌غدا، هه‌ولێر و سلێمانی. ۱۹۷۰-۱۹۷۴ له‌ چوار كۆنفراسی یه‌كێتی نووسه‌رانی كورددا چوار جار به‌ سه‌كرتیری لقی سلێمانیی یه‌كێتی نووسه‌ران هه‌لبژێردراوه‌ و سالی ۱۹۷۸ دواى گه‌رانه‌وه‌ی له‌ رومادی، به‌ سه‌رۆکی لقی هه‌لبژێردراوه‌ و به‌شداریی له‌ هه‌موو چالاكییه‌کی یه‌كێتی نووسه‌رانی كورددا كرده‌وه‌ له‌ سلێمانی، به‌غدا، كه‌ركوك، هه‌ولێر، سه‌ری په‌ش، سه‌لاحه‌دین و ده‌وك.

۱۹۷۱-۱۹۷۴ به‌ داواى شه‌هید دارا توفیق، گراوه‌ به‌ لێپرسراوی نووسینگه‌ی رۆژنامه‌ی (التاخي) له‌ سلێمانی. ۱۹۷۴ چووه‌ته‌ ریزی شوێشی ئەیلووله‌وه‌، به‌ پێشنيازی شه‌هید دارا توفیق و پشتیوانیی هه‌ژار موكریانی و دكتۆر كه‌مال مه‌زه‌هر، گراوه‌ به‌ به‌ریوبه‌ری ئیزگه‌ی ده‌نگی كوردستانی عیراق. له‌ پاش پاپه‌رینه‌وه‌ تا ئیستا له‌ "كوردستانی نوێ" و "الاتحاد" دا كار ده‌كا، له‌ ۲۰۰۰ هه‌ جیگه‌ری سه‌رنووسه‌ری "الاتحاد" ه‌ و لێپرسراوی نووسینگه‌كه‌یه‌تی له‌ سلێمانی. به‌رده‌وام بووه‌ له‌ نووسینی گۆشه‌ی تایبه‌ت له‌ "الاتحاد" دا به‌م ناوێشانانه‌ (سنابل، المرفأ الجید، بیدر الأثنین، الیوم الثالث). له‌ ۲۰۱۲/۱۲/۱۲ به‌دواوه‌، گۆشه‌ هه‌فتانه‌ی (گۆله‌وه‌چنی) ی له‌ "كوردستانی نوێ" دا هه‌یه‌.

له‌ ۲۰۰۱-۲۰۱۱ له‌ كۆنگره‌ی یه‌كه‌می سلێمانی و دوو كۆنگره‌ی هه‌ولێردا به‌ جیگه‌ری نه‌قیبی رۆژنامه‌نووسانی كوردستان هه‌لبژێردراوه‌، له‌ كۆنگره‌ی سییه‌مدا ۲۰۱۱ خۆی نه‌پالائوتووه‌ته‌وه‌. ۲۰۰۲، به‌شداریی كۆنگره‌ی ئۆپۆزیسیونی عیراقی، كۆنگره‌ی پروناكییرانی عیراق بووه‌ له‌ له‌ندن. ۲۰۰۴ به‌شداریی كۆنگره‌كانی ۲۵، ۲۶، ۲۷ هه‌می رۆژنامه‌نووسانی نیوده‌وله‌تی بووه‌.

مستەفا سالىح كەرىم، دوو كوپ و كچىكى ھەيە: نياز، دەرچووى كۆمەلناسىيە لە زانكۆى سەلىمانى، ژيان دەرچووى پەيمانگايە لە بەغدا، ئامانچ دەرچووى كۆليژى ئەندازەيە لە زانكۆى سەلاھەدين^{۱۸۰}.

م. ت. ع

ئەناسرايەوھ.

م. جەمىل

دەشتى يا محەمەدجەمىل رەزا، يان مەحمود جەمىل ناو بى، كە ئەناسرايەوھ.

مەحمود جەمىل

ئەناسرايەوھ.

م. خ. سىيامە نەسورى

محەمەد خورشيد سىيامە نەسورى خەلكى كەركووكە، سالى ۱۹۱۵ لە شارى كەركووك لەدايك بوو. خویندى ئايىنى لای مەلا رەزاي واعيز تەواو کردوو. پاش ۱۹۵۸/۷/۱۴ بوو بە مامۇستا لە دىي (قەرەوھيس). پياويكى نيشتمانپەرۆرى خویندەوار، چالاك و شاعير بوو و چەند بەرھەمىكى لە پاش بەجى ماوھ. سالانى چل و پەنجاي سەدەى رابوردوو كتيبفرۆشى لەسەر شوستەى شەقامى ئەوقاف ھەبوو و باوھ پيكر او يكي فرۆشتنى گوڤارى "گەلاويژ" بوو. رۆژى ۱۹۹۱/۹/۲۷ لە

ناوچەى بازىان كوچى دوايىيى کردوو و تەرمەكەى براوھ تەوھ بۆ كەركووك، لە گوڤرستانى (شۆرچە) نيژراوھ^{۱۸۱}.

¹⁸⁰ ئەم زانباريانە بەرپز دكتور فوئاد حەمەخورشيد كۆى کردوو نەتەوھ.

¹⁸¹ ئينسكلۆپييداي كەركووك، بەرگى چوارەم، ل ۲۰۲.

م. رەسوول

محەمەد رەسوول ھاوارە.

م. رەمزی

رەمزی مەلا مارفی شاعیرە.

م. ش

نەناسرایەوہ.

م. شارباژیری

ئەوہ "کاکەى فەلاح"ى شاعیرە، کە خەلکى چوارتا و ناوچەى شارباژیرە. بەلگەى بئىچەندوچونیش ئەوہیە کە سروودە ناسراوہکەى ئەو زاتە (خۆشم ئەوئى ولاتەکەم)، لە نامیلکەى (سروودى کوردى بۆ قوتابیان، چاپخانەى ژین-سلیمانى، ۱۹۵۹، ل ۱۶) دا بە ناوى (م. شارباژیری)یەوہ بلاوبووہتەوہ. ناوى محەمەد کورپى محەمەدئەمین کورپى قادەرە، ۱۹۲۸ لە شاروچکەى چوارتای ناوہندى قەزای شارباژیر ھاتووہتە دنیاوہ. رۆلەى خیزانیکى ھەزار بووہ.

باوکى ویستووہیە بیخاتە حوجرە، بەلام ئەم پرووى قوتابخانە. سالانى ۱۹۳۹-۱۹۴۱ کە عەبدولواھید نورى بەرپۆہبەرى قوتابخانەکەیان بووہ، بە رینوینى و ناموزگارى کارى زورى تى کردووہ. ئەو سالانە یارمەتیی باوکیشیی داوہ لە کاروبارى دووکان و مالدا.

منداڵ بووہ کە خولیاى شیعری کەوتووہتە کەللەوہ و شیعری نووسیوہ. پاش قوناغى سەرەتایی، نیردراوہ بۆ سلیمانى بۆ تەواوکردنى خویندن. ئیدی تیکەلى سیاسەت و چالاکیی یەکیتیی قوتابیانی سەر بە حیزبى شیوعیى عیراق بووہ. ۱۹۴۵ یەکەم شیعریى داناوہ. ۱۹۴۷ ناسناوى "کاکەى فەلاح"ى لە ئەنجامى شیعرخویندنەوہى ناو کۆبوونەوہیەکی قوتابخانەى سانەویى غازى دا، سەرۆبەندى ھەلبژاردنى نائیبانى پەرلەمان، بەسەردا براوہ.

بەرپز سمکۆ بەھروژ ھاوکارى دابینکردنى سەرچاوەکەى کردووہ.

لهبەر جموجوولی بەردەوامی، له پۆلی سییەمی ناوەندیدا بوو که پاپیچی سەربازی کراوه و بە کەلهپەچە کراوی براوه بۆ کەرکوک، بەرگی سەربازی لەبەرکراوه. بەلام دادگای سەربازی بە پەنجا دیناری بەدەل بەری داوه و گەراووتەوه بۆ سلیمانی و چوووتەوه قوتابخانە. لەبەر بەشداریی لە خۆپیشاندانەکانی پاپەڕینی کانونی دووهمی ۱۹۴۸دا، گراوه و حوکمی سالیکی بەندی و سالیکی دەستبەسەری دراوه. بەندییەکیی لە نیوان بەغدا و کووت و دەستبەسەرییەکیی لە شاری (ناسرییە) بەسەبەردووه.

پاش ئەو ماوهیە، که زانیویە تەنگپێهەلچینی بەردەوامە، دەستی کردووه بە خەباتی ئەینی و شەش سالی بەو شیۆه پراکیشاوه. تا دیسان کهوتوووتەوه بەر دەستی حکوومەت و پینچ سالی بەندی و سی سالی دەستبەسەری بۆ پریووتەوه. ئیتر لەو بەدوا وازی لە سیاسەت هیناوه و پووی کردوووتە دنیاری پۆشنیری و ئەدەب. تا پۆژی ۱۹۹۰/۱۰/۱۰ غافلکوژ کراوه.

بەرهمەکانی: ۱. لەگەڵ شەپۆلەکانا، چاپخانەى سلمان الأعظمی - بەغدا، ۱۹۶۷،
۲. شییری ساختە، چاپخانەى کامەران - سلیمانی، ۱۹۶۷، ۳. سردوو، چاپخانەى سلمان الأعظمی - بەغدا، ۱۹۶۸، ۴. چرو، ۵. سوۆی دەروون، ۶. دیوانی کاکەى فەلاح،
نامادەکردنی بنەمالەى شاعیر، (لە بلاوکراوهکانی بەرپۆهەرتی گشتیی چاپ و بلاوکردنەوه)، چاپخانەى کارۆ - سلیمانی، ۲۰۰۴. ئەم کتیبانەیشی لە چاپ داوه: پۆحی مەولەوی، مەم و زین، گالتهوگەپ، پەندەکانی پیرەمیرد، چوارینەکانی نەخەعی، پوباعیاتی خەيام، دیوانی ناری، ئەنجومەنى ئەدیباتی کورد. خاوەندی ئیمتیازی پۆژنامەى "ژین"یش بووه که سالانی ۱۹۷۰-۱۹۷۴ لە سلیمانی ئی دەرکردووه^{۱۸۲}.

م. شییرزاد

نەناسرایهوه.

م. ع. پشدهری

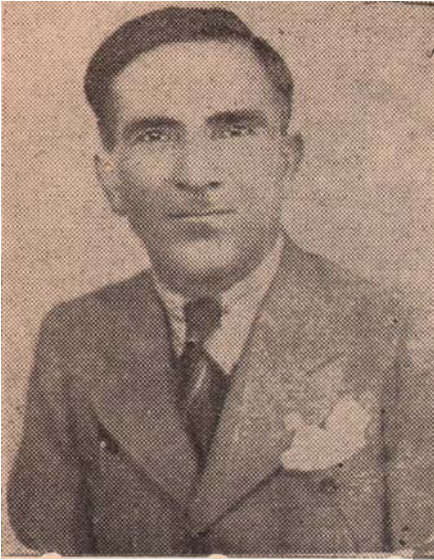
بئى هیچ گومانیک "محەمدەلى كوردی"ی خەلکی ناوچەى پشدهره، بە تایبەت که ئەو زاتە زۆر بەى سالانی ژيانی وهزیفەى لە شارانی دەرەوهى کوردستان و لە ۱۹۴۷یشدا - که بابەتیکی بەم ناوهوه له "گەلاویژ"دا بلاوبوووتەوه - لە شاری (فەللووچه) بووه.

¹⁸² حەمه حەمه ئەمین قادر "کاکەى فەلاح"، کاروانی شیعرى نوئی کوردی، چاپخانە کۆپی زانیاری

کورد - بەغدا، ۱۹۷۸، ۱۸۷-۲۰۶.

م. ع. کوردی

ئەو محەمد علی کوردییە.

محەمد علی کوردی ئەحمەد و لە خێڵی مەنگۆرە، ساڵی ١٩٠٥ لە دیی (سندۆلان) ناوچە (سەنگەسەر) ی سلیمانی لەدایکبوو. سەرەتا دەستی بە قورئان خویندن کردوو لە باوکی. کە باوکی مردوو، نوو ساڵان بوو، پرۆی کردووە سابلەخ و ئوسوولی دین و زمانی عەرەبی ئی خویندوو. ئەمجا چوووە مەزگەوتی گەورە شاری (سنە). گەراوەتەو بوو ئەمدیو و لە مەزگەوتی (خادیمولسەجاده) ی شاری کۆیە دابەزیوو و لە محەمدی

گەورە درێژە بە خویندن داو. ساڵی ١٩١٩، لەگەڵ حاجی ئیسماعیل ناویکی بازرگانی کۆیی، چوووە بەغدا و بە هاوکاریی چەند هاوڕێیەکی لە کولییە (الأمام الأعظم) وەرگیرا. هەر ساڵی ئی ماوەتەو. پاشان گواستراوەتەو بوو خانە بەرزی مامۆستایان (دار المعلمین الممتازة). کە دوای دوو ساڵ ئەواوی کردوو، لە قەزای (عانە) بە مامۆستا دامەزراو و ٨ ساڵی تێدا ماوەتەو. لەو ئێنێکی عەرەبی هیناوە، هەر کچیک "هیند" ناوی ئی بوو کە بوووە مامۆستا. ئەو دەمە خەریکی لیکۆلینەوێ زمان و ئەدەبی عەرەبی و لیکدانەوێ قورئان بوو و هەموو شیعەرەکانی "أبي نؤاس" ی لەبەرکردوو.

ساڵانی سی، براو بوو شاری سلیمانی و کراو بە بەرپۆبەری قوتابخانە سەرەتایی دووم لە چوارباخ و دەرسیشی لە ناوەندی وتوووەتەو. دواتر، هاتوووە بەغدا و لە ناوەندی (الشرقية) مامۆستای میژوو و زمانی عەرەبی بوو. دوو ساڵ لەو بەدوا، لەبەر تیکچوونی لەگەڵ بەرپۆبەری گشتیی مەعاریف، وازی لە مامۆستایی هیناوە، کراو بە تیبین (ملاحظ) لە وەزارەتی داد. ئەو سەردەمە، باری ژبانی خەلک ژۆر گران و سەخت بوو. ئەویش لەگەڵ هاوڕێیەکی لە وەزارەتی داد پیکهاتوو بە ناسناوەکانی (أعظمی عطشان، ریان) وە زنجیرە وتاری کۆمەلایەتی و سیاسی و نابووری لەو بارەیهو نووسیوو و لە رۆژنامە "صوت الشعب" دا بلابوووەتەو.

١٩٣٥، له تاقیکردنهیهکی وهزارهتی ناوخواڤا به یهکهم دهرچوو و کراوه به بهرپوهبهیری ناحیهی برادۆست له قهزای رهواندن. بهلام نهچووته سهر کارهکهی و ههر له بهغدا ماوهتهوه. کاتئ وهزیری ناوخوا، که ئهوسا وهکیلی وهزیری دادیش بووه، زانیویه ئهم زاته خاوهنی نهو وتاره رهخنهگرانهیه، ناچاری کردوو بهچینه سهر وهزیفهکهی، تا لهوقهلهمه بویره بزگار ببی. له رهواندن، بهههشتی حسین حوزنی موکریانیی ناسیوه.

١٩٤٥، که بهرپوهبهیری ناحیهی پیبازی سهر به قهزای کفری بووه، له وهزیفه دهرکراوه. لهبهر بئکاری، به ناچاری گهراوتهوه بۆ وهزیفهی مامۆستایی، له قوتابخانهی خۆمالی (ئههلی)ی (التفیض) له ههردوو نامادهییی خانهقین، کفری-١٩٤٦ و فهلولوجه-١٩٤٧. یاشتر چووتهوه بۆ وهزارهتی مهعاریف و دامهزینراوه به مامۆستای زمانی کوردی له خانهی مامۆستایانی سهرتایی (دار المعلمین الابتدائیة) له بهغدا. به داوای خۆی، گواستراوتهوه بۆ بهعقوبه و کراوه به یاریدهدهری بهرپوهبهیری خانهی دیهاتی مامۆستایان (دار المعلمین الريفية)ی ئهوی- له دواڕۆژهکانی ژیانیدا، بۆ حهوانهوه، به داوای خۆی گواستراوتهوه بۆ (خرنابات-خورماتاباد)ی نزکی بهعقوبه. به یاریدهدهری بهرپوهبهیری قوتابخانهیهکی ماوهتهوه، تا له ١٩٥٧/٢/٥ دا کۆچی دواویی کردوو، -وهک وهسیتی کردوو- لهسهر لوتکهیهکی چیای حهمرین نیژراوه.

محهمهدهلی کوردی، له زمان و پیزمانی عهرهبيدا زۆر شارهزا بووه. راستگویی و پاکي و حهقبیژی، بوونهته مایهی بهرزنهبوونهوهی له وهزیفهدا. وتار و نووسینی، جگه له رۆژنامه و گوڤاره عهرهبيیهکان، له (پووناکی، گهلاویژ، ههتاو)دا بلاوکردووتهوه.

بهرههههکانی به عهرهبی: ١. نازدار أو الفتاة الكردية (به کوردی نووسیویه و کردوویه به عهرهبی، پۆمانیکی راستهقینهیه)، ٢. أبو الزهراء الأعرابي (درامایهکی ئهدهبییه، ١٩٤٩ نووسیویه)، ٣. رسالة معلم الى اخوانه المعلمين والمدرسين، مطبعة دار المعرفة- بغداد، ١٩٥٦ (رهخنهی تیدا له سیستمی خویندنای زمانی عهرهبی له قوتابخانهکاندا گرتوووه)، ٤. تقارير ونقد علمي تربوي في اللغة والتاريخ، ٥. آراء سياسية حول فلسطين والبلاد العربية والاسلامية (١٩٢٨-١٩٤٨ به عهرهبی بلاوی کردووتهوه)، ٦. محاضرة عن اللغة الكردية وآدابها. ٧. محاضرة عن اللهجات الكردية في عراقنا. ٨. محاضرة عن نماذج من الشعر الكردي الوجداني (شرحه وعلق عليه). ٩. المصايف الجميلة المهملة في العراق (کۆمهلیک وتاره، چواریان هاوینی ١٩٥٠ له رادیوی بهغداوه خویندراوتهوه)، ١٠. قصائد شعرية، ١١. مذكرات طفل مشؤوم (بیرهوهرییهکانیهتی). ١١. مقالات في السياسة والتاريخ والأدب والأجتماع والدين

پاشان که کهمیك ههراش بووه، به شهو له مرگهوت خویندوووه و به پوژیش بووه ته شاگردی بهرگدروو. له قوتابخانهی خویمایی (زانستی)ش خویندوووه. له ۱۹۳۰ به داواوه ههستی ئهدهیبی جوولاه و له ۱۹۳۹ دا کهوتووه ته شیعرنوو سین. له ۱۹۳۹ دا یه کهم شیعری له "ژین" دا بلا بووه ته وه. له ۱۹۴۲ دا دووکانی بهرگدروویی داناوه، یه کهم جار بهرگدرووی پیاوان بووه، پاشان بووه ته بهرگدرووی تاییه تی جلی ژنان. شیعری له (گهلاویژ، دهنکی گیتی تاز، ژین، پوژی نوی) دا بلا کردوووه ته وه. سه رهتا "پیره میرد" و پاشان محمه دی مه لا که ریم ده سنگر و هاوکاری بووه.

مه دهوش له ۱۹۴۴ دا بووه به ئەندامی لقی کوردستانی عیراقی کۆمهلهی (ژ. ک). ۱۹۷۰ بووه ته ئەندامی (یه کیتی نووسه رانی کورد) و تا ۱۹۸۴ تیدا ماوه ته وه. سالانیکیش گووشه یه کی ئهدهیبی له رادیوی کوردی به غادا هه بووه. ۱۹۶۳ به ماله وه چووه ته به غدا و تا ۱۹۷۹ لپی ماوه ته وه، پاشان گهراوه ته وه بو سلیمانی و لپی جیگیر بووه، تا له نیواره ی ۱۹۹۴/۲/۲۴ دا کوچی دوایبی کردوو و له (گردی شیخ محیدین) نیژاوه.

به ره مه کانی: ۱. دل و گول، چاپخانه ی کامه ران- سلیمانی، ۱۹۵۹، ۲. سه رگول، چاپخانه ی کامه ران- سلیمانی، ۱۹۶۱، ۳. شیرین، چاپخانه ی ژین- سلیمانی، ۱۹۶۲، ۴. دلێ کچان، چاپخانه ی سلمان الاعظمی- به غدا، ۱۹۶۷، ۵. نه ریمان چی لی هات، چاپخانه ی ژین- سلیمانی، ۱۹۶۸، ۶. دلێ کوران، چاپخانه ی راپه رین- سلیمانی، ۱۹۷۲، ۷. هه میشه به هار، چ، ۱، چاپخانه ی راپه رین- سلیمانی، ۱۹۶۱؛ چ، ۲، چاپخانه ی کامه ران- سلیمانی، ۱۹۵۹؛ چ، ۳، چاپخانه ی کامه ران- سلیمانی، ۱۹۶۵؛ چ، ۴، چاپخانه ی کامه ران- سلیمانی، ۱۹۶۸؛ چ، ۵، چاپخانه ی راپه رین- سلیمانی، ۱۹۷۲؛ چ، ۶، چاپخانه ی تجاریه- که رکوک، ۱۹۷۶، ۸. یانه ی دلان، چاپخانه ی علا- به غدا، ۱۹۸۲.^{۱۸۴}

م. ع. هه تاو

با به تی له (تاران) وه نار دووه، نه ناسراییه وه، به لام ده بی کوردیکی پوژه لات بی. نووسینی له پوژنامه ی "کو هستان" یشدا هیه.

¹⁸⁴ اعلام کرد العراق، ص ۷۲۳؛ یوسف محمه د به رزنجی، مه دهوش شاعیری عه شق و جوانی، پوژنامه ی "ناسوی کتبخانه"، سلیمانی، ژماره ۳۲، ۲۰۱۳/۱۲/۱۳؛ ئەحمه د حسین، مه دهوش: په لکی له نهوین و تیشکی له مرۆقایه تی ۱۹۱۹-۱۹۹۴/۲/۱۴، گو قاری "سلیمانی"، ژماره ۵۹، کانوونی یه که می ۲۰۰۵، ل ۵۲؛ وینه ی له (بنکه ی ژین) پاریزراوی ده فته ریکی بیره وه ربیه کانی که به داوا ی ماموستا عه بدور په قیب یوسف نووسیویه تیه وه و پوژی ۱۹۹۳/۴/۳ لپی وه رگرتوه.

م. عارف

ئەمە ئەلى كەمال باپىرى شاعىرە، بەم ناوہو شىعەرى بلاويوہ تەوہ^{۱۸۵}.

م. كاردۇخى، كاردۇخى، محەمەدئەمىن كاردۇخى

محەمەدئەمىن كوردى كاكەشىخ كوردى شىخ
محەمەدبەھادىن كوردى شىخ عوسمانى تەويىلەيە،
۱۹۱۶/۳/۲۵ لە دىيى (تەويىلەيە) ناوچەي
سليمانى لەدايكبووہ. بە مندالى لە حوجرە
قورئان و فارسى و عەرەبىي خويندوہ. ۱۹۲۹
چووہ تە قوتابخانەي سەرەتايى و ۱۹۳۵ ئەو
قۇناغەي بېرپوہ. پايزى ئەو سائە چووہ تە خانەي
ديھاتىي مامۇستايان لە بەغدا، حوزەيرانى
۱۹۳۹ تەواوى كردوہ. ۱۹۳۹/۱۰/۱ بووہ بە
مامۇستا لە قوتابخانەي تەويىلەيە. پاش سالىك
گواستراوہ تەوہ بۇ دىيى (بىارە) و پاش چوار سال
بۇ دىيى (عەبابەيلى).

ئەمجا گواستراوہ تەوہ بۇ دىيى (جافەران)، ديسان (بىارە) و پاش شەش سال
(هەلەبجە) و دە سالى تىدا ماوہ تەوہ. پاشتر گواستراوہ تەوہ بۇ سليمانى و لەو ماوہ يەدا
كتيب و دەستنووسەكانى (ديوانى ميرزا عەبدولقادرى پاوہيى)، (ديوانى صەيدى)،
چىرۆكى (كاوہ و كەژال) و پيشەكى و گەلالەي (گولزارى عوسمانى - ميژووى بەرەبابى
شىخانى نەقشەندىي ھەورامان) سەرچەم لەناوچوون. پاش دوو سال مانەوہ لە سليمانى،
گواستراوہ تەوہ بۇ بەغدا و شەش سالى ئى ماوہ تەوہ. پوژى ۱۹۷۰/۴/۱، پاش ۳۱ سال
خزمەتى پەرورەدە، بە داواي خۇي خانەنشين كراوہ. پوژى ۱۹۸۲/۸/۶ مائاوايىي لە ژيان
كردوہ و تەرمەكەي لە (گردى سەيوان) ئىژراوہ.

¹⁸⁵ بېروانە: ديوانى كەمالى: ئەلى باپىر ئاغا، ئامادەكردن و شاغ كردنەوہ و پيشەكى نووسىنى كەمال
ئەلى باپىر، پىداچوونەوہي مامۇستا شوکور مستەفا، چاپخانەي دار الشؤون الثقافىة العامة - بەغدا،
۱۹۸۶، ۱۷۶ل.

جىي باسە، بەرپىز عومەر مارق بەرزنجى ئەم راستىيەي ساغ كردوہ.

کاردۆخی، له ۱۹۳۵ بەدواوه دەستی داووته شیعرنوسین و شیعری له (گهلاویژ، ههتاو، هیوا، پوژی نوێ، ژین، برای، برایتی، پۆشنیری نوێ) دا بلاویبوووتهوه و ئەم بەرهههمانهیشی هەن: ۱. دیوانی شاھۆ، بەشی یەكەم، چاپخانهی راپه‌پین - سلیمانی، ۱۹۷۶، ۲. دیوانی صهیدی هه‌ورامی، چاپخانهی کامه‌رانی - سلیمانی، ۱۹۷۱، ۳. دیوانی کاردۆخی، ۱، چاپخانهی دار الحریة - به‌غدا، ۱۹۷۸، ۲، چاپخانهی سه‌رکه‌وتن - سلیمانی، ۱۹۸۲، ۴. وه‌رگیڕانی دیوانی عیشقی له فارسییه‌وه بۆ کوردی، ۵. فه‌ره‌نگی هه‌ورامی و سو‌رانی، ۶) میرزا عه‌بدوڵلای سنه‌یی، حه‌دیقه‌ی خوسره‌وی، لیکۆلینه‌وه و کردنی به کوردی محه‌مه‌دئه‌مین کاردۆخی، ده‌زگای ئاراس - هه‌ولێر، ۱۳۰۱۳.

م. کوردی

هه‌ر بابه‌تێکی له "گه‌لاویژ"دا هه‌یه، وه‌کو دینداریک نووسیویه و داکوکی تیدا له بنه‌ماکانی نایین کردووه، بۆیه به هه‌موو دانیاییه‌که‌وه "محهمه‌د مسته‌فا کوردی"یه. ناوی محهمه‌د و تاقه‌کوپی حاجی مه‌لا مسته‌فای کورد کوپی عه‌لی کوپی مسته‌فا و له تیره‌ی یووسف‌جانبی خێلی شاتری هۆزی جافه، ۱۹۰۹ له گه‌ره‌کی (سابوونکه‌ران) ی شاری سلیمانی له‌دایکه‌بووه. لای باوکی و شیخ عیسا‌مه‌دینی عه‌ودالان ده‌ستی به‌ خۆیندنی دینی کردووه، ورده‌کتیبی وه‌ک (ئه‌حمه‌دی، ای شده، صه‌رف و نه‌حو و جامی)ی خۆیندووه.

ئه‌مجا باوکی داویه‌ته ده‌ستی حاجی شیخ ئه‌مینی خاڵ و سه‌ره‌نجام ساڵی ۱۹۲۷ ئیجازه‌ی ئی وه‌رگرتووه. ساڵانی ۱۹۲۷-۱۹۳۸ له جیبی باوکی کراوه به ئیمام و مامۆستای (مزگه‌وتی حاجی سه‌هید حه‌سه‌ن) له گه‌ره‌کی (سابوونکه‌ران). هاو‌زه‌مان مامۆستای (قوتابخانه‌ی زانسته‌ی)ش بووه. ۱۹۳۸ به هۆی سه‌ختیی باری ئابورییه‌وه، وه‌زیفه‌ی حکومه‌تی وه‌رگرووه. ماوه‌ی شه‌ش ساڵ و تا ۱۹۴۱ مامۆستای قوتابخانه‌ی سه‌ره‌تایی بووه له هه‌له‌بجه، به‌کره‌جۆ و پاشان قوتابخانه‌ی ئه‌یوووبییه‌ی شاری سلیمانی. وه‌زیفه‌ی

دیکه‌ی فه‌رمانبهری دیوه، وه کاتبی واردیدات ۱۹۴۰-۱۹۴۳، موده‌قیق له شاره‌وانیی سلیمانی، ژمیریاری دائیره‌ی کاره‌با و ئاو ۱۹۴۳-۱۹۶۵، دواپی خزمه‌ته‌که‌یی له شاره‌وانیی سلیمانی ته‌واو‌کردوه و ۱۹۶۵-۱۹۷۲ پله‌که‌ی گه‌یشته‌وه‌ته به‌پیره‌به‌ری کارگیریی و خویی. ۱۹۷۴ به‌پله‌ی سه‌رتیپین (رئیس ملاحظین) خانه‌نشین کراوه.

مه‌لا محمه‌د، ۱۹۵۹-۱۹۶۱ ئەندامی ده‌سته‌ی نووسینی گو‌قاری "پوژی نوی" و ۱۹۶۷-۱۹۶۹ به‌پیره‌به‌ری به‌پرسی گو‌قاری "سلیمانی" بووه. جگه‌ له‌وه، نووسین و په‌خشانی له (گه‌لاویژ، بلیسه، هیوا، پوژی نوی، سلیمانی، بریه‌تی) دا بلا‌بووه‌ته‌وه. ۲۵ ساڵ هاو‌کاریه‌کی لی‌پراونه‌ی شیخ محمه‌دی خالی له دانانی (فه‌ره‌نگی خالی) دا کردوه. ئەندامی لقی سلیمانی یه‌کی‌تی نووسه‌رانی کورد و ئەندامی لیژنه‌ی زمانی یه‌کی‌تی و ئەندامی یاریده‌ده‌ری (کو‌پی زانیاری کورد) ییش بووه. له لیژنه‌ی دانانی پیزمانی کوردیی قوناغی سه‌ره‌تایی و ناوه‌ندی‌شدا کاری کردوه. له پوژی ۱۹۷۲/۳/۱۴ وه به ئەندامی ئەنجومه‌نی به‌پیره‌به‌ردنی پارێزگای سلیمانی هه‌لبژێردراوه. به‌بوئه و بو‌یادگار و ناوبه‌ناو شیعی نووسیوه. شاره‌زاییه‌کی باشی له ئەده‌بیاتی کوردی و زمانه‌کانی عه‌ره‌بی و فارسیدا هه‌بووه، لی‌ی وه‌رگیراونه‌ته سه‌ر کوردی. قه‌له‌میکی به‌پرشتی له (نمونه‌ی کوردیه‌ په‌تی) دا هه‌بووه. یه‌که‌م که‌سیش بووه که‌ سالی ۱۹۳۰ ته‌لقینی شه‌هیدانی ۶ ی ئەیلوولی به‌ کوردی داوه له (گردی سه‌یوان). پوژی شه‌مه‌ی ریکه‌وتی ۱۹۸۸/۳/۳۰ کو‌چی دواپی کردوه و له (گردی شیخ محیدین) به‌ خاک سپێردراوه.

به‌ره‌مه‌کانی: ۱. نوکته‌کانی مه‌لا نصیرالدین، به‌غدا، ۱۹۳۹، ۲. ته‌فسیری کوردی، چاپخانه‌ی سلمان الأعظمی - به‌غدا، ۱۹۵۸، ۳. میعراجنامه، شه‌رحی قه‌سیده‌ی بو‌رده‌ی که‌عبی کو‌پی زوهیره له ستایشی پیغه‌مه‌به‌ردا، ۲. من و بولبول، ئاماده‌کردنی جه‌لال محمه‌د مسته‌فا کوردی، سلیمانی، ۲۰۰۵. سێ ده‌ست‌نووسیشی له‌پاش به‌جی ماوه: ۱. نامۆزگاری، ۲. چیرۆکی مه‌م و زین - به‌ شیوه‌زاری کرمانجیی خواروو، ۳. وه‌رگیرانی کتیبی (روح الدین الاسلامی) عه‌فیف عه‌بدولفه‌تاح ته‌باره^{۱۸۷}.

¹⁸⁷ اعلام کرد العراق، ص ۷۵۱-۷۵۲؛ من و بولبول: چه‌ند مه‌لۆیه‌ک له خه‌رمانی محمه‌د مسته‌فا کوردی، له بلا‌وکراوه‌کانی به‌پیره‌به‌ری‌تی گشتیی چاپ و بلا‌کردنه‌وه، چاپخانه‌ی دیکان - سلیمانی، ۲۰۰۵، ۳-۸؛ ئەحمه‌د حسین ئەحمه‌د، سه‌ر‌بو‌رده‌ی سه‌ربازیکی گومناو: مه‌لا محمه‌می کوردی، گو‌قاری "مرو‌قاه‌تی"، سلیمانی، ژماره‌ ۹-۱۰، فه‌برایر - مارس ۱۹۹۹، ل ۳۰-۳۴؛ نووسراوی ژماره‌ ۱۱۵۹/۵ ۱۸/۳/۱۹۷۲ ی ئەنجومه‌نی به‌پیره‌به‌ردن (المجلس الاداری) ی پارێزگای سلیمانی.

جی و تنه، مەلا محەمەد - پێش لە دنیا دەرچوون - کتیبخانە و دەستنووسە تاییبەتەکانی
خۆیشیی پێشکەشی (کتیبخانەی ئەوقافی سلیمانی) کردووە.

م. مەرفا، میرزا مەرفا

ناوی محەمەد مەرووف (مەرفا) کۆری مەلا
ئەحمەد موختار کۆری محەمەد ئەمین و لە خێلی
(حەکیم باشی) ی شاری سلیمانییە، ساڵی ١٨٩٠
لە گەرەکی (حاجی حان) ی شاری سلیمانی
لە دایک بوو. بە منداڵی خراوتە حوجرە و زیرەک
بوو، خۆیندنی دینی تەواو کردووە. لە یەکەم
جەنگی جیهانیدا کراوتە سەریاز و پلەکە
گەشتووتە (کوچک ضابط). لەبەر ئەوەی چاری
کرێبوو، بە کاتبی عەسکەری لە نەخۆشخانە
دانراو. وڵاتی تورکیا و سووریا و لوینان بە
سەربازی گەرێ. لە یەکەم خۆی حوکمی

پاستە و خۆی ئینگلیزدا بە کاتب دامەزرێندراو، براوتە ناحیەکانی و ارماوا، بازیان و
پینجۆین - ١٩٣٠. دوا جار چوووتە دائیرەی مالییە سلیمانی، گەشتووتە پلە مودیرمائی
هەلەبجە. ١٩٣٦ بە مودەقیقی مالییە نێردراوتە مووسل، پاشان هینراوتە بو سلیمانی،
کراوتە مودیرمائی چوارتا - ١٩٣٧، دوا ساڵیک (١٩٣٨) هەلەبجە و قەلادزی تا ١٩٤٣.
گواستراوتە بو سلیمانی. ١٩٤٤ بە پلە مودیرمائی براوتە کەرکووک تا لە دەوروبەری
١٩٤٩ دا خانەنشین بوو. ئەوە بەدوا بە ئیستیخدام خراوتە سەر وەزیفە، کراو بە کاتب
تەحریری کەرکووک. سێ چوار ساڵیک دواتر گەرێ براوتە بو سلیمانی، کراوتە موحاسبی
دائیرەی ئیعاشە. پۆزی ١٩٥٦/٣/٢٩ کۆچی دواویی کردووە و لە (گردی سەیوان) نێژراو.

میرزا مەرفا، تورکی و عەرەبی و فارسی زانیون و زۆریش حەزی بە خۆیندنهو
کردووە. لە پوشتنە عومومییەکە پۆزی ١٩٢٣/٦/١٧ بە مائەو چوووتە کەرکووک.
زانراو کە ئەندامیکی جەمیعیەتی هیوا-١٩٢٨ بوو. شیعەر و پەخشانی لە (ژین)،
گەلاویژ، دەنگی گیتی تازە) دا هەیه. کتیبیکی دەستنووسی بە ناوی (حەقایقی
وەجیزە) وە هەبوو، هیندیک پێشتر لێ باوکر دوو هەتەو، سۆراخی نییه. دوو ژنیشی

هیناوه: له یهکه میان کچیك و له دووه میان خاتوو "ئامینه"، دوو کوپری (فهخری و عهبدوڤلا) ناوانی بووه^{۱۸۸}.

م. مه محمود

مههمد کوپری مه محمود ئه فهندیی ره سام کوپری مههمد حه نیفه، ناسناوی (قودسی) ی له وه وه به سه ردا براره که ۱۹۲۱ له شاری (قودس) له دایک بووه، کاتیك بابی ئه فسه ری عوسمانیی دیلی شه ره کانی یه که م جهنگی جیهانیی لای ئینگلیز بووه. مههمد، قوتابخانه ی عه سه کریی ۱۹۴۱ له به غدا ته واو کردووه، بووه به نایب زابتی ئیعاشه له هه ولیر. ۱۹۴۲ پله که ی به رزکراوه ته وه بۆ مولازمی دووه م، دانراوه به ئه فسه ری سه ربارگرتن (ته جنید) ی ره واندن. پاش شه ش مانگ "نه جیبه ی میرزا حه سه ن" ی هیناوه، که سالیك

ئه وه به دوا به سه ر منداله وه چووه و منداله که یشی مردووه.

۱۹۳۸ ماوه یه که چووته ناو (کۆمه لئى بریه تی)، لیی کشاوه ته وه. ئه مجا بووه ته ئه ندامیکی بالی عه سه کریی حیزبی (هیوا). له به ر جم و جوو لی سیاسی، له ته ک کۆمه لیک هاوپی، له ره واندن دوورخراوه ته وه، پاشتر گه ریندر اووه ته وه. رۆژی ۱۹۴۵/۶/۴ له گه ل "جه لالی ئه مین به گ" ی ئه فسه ری هاوپی شه ی هه لاتووه و چووته پال جوولانه وه ی بارزان، بووه ته ئه ندامی (هه یئه تی نازادی). پاش شکستی جوولانه وه که، تشرینی یه که می هه مان سال له گه ل بارزانیه کان و به شدارانی دیکه ئاودیوی کوردستانی ئیران بووه، بۆیه رۆژی ۱۹۴۵/۱۲/۱ له پاشمله حوکمی ئیعدام دراوه. سه رده می حکومه تی میلیی کوردستان له مه هاباد، وه که ئه فسه ر له له شکر دا کاری کردووه و وه کیل و ده مرستی مه لا مسته فای بارزان بووه. له وئ "میسرییه - نه سرین" ناوی دووم ژنی هیناوه. یه کیکی ۹ ئه ندامه که ی یه که م کۆمیته ی ناوهندیی (پارتی دیموکراتی کوردستانی عیراق) بووه، که بۆ ریکخستن و هاونا هه نگی

¹⁸⁸ رۆژنامه ی "ژیان"، یه که م به رگ، ل ۴۰؛ عه لی مه محمود فه رج، میرزا مارف شاعیر و بیرمه ند و به به زه یی و چه ند بیره وه رییه ک، گو قاری "سلیمانی، ژماره ۱۵۰، کانونی یه که می ۲۰۱۳، ل ۵۱-۵۲.

کاروباری کوردانی عیراق له پوژههلات سازکراوه. پاش پروخانی نهو حکومته، هاتووتهوه بو عیراق و خوئی بهدهستهوه داوه. پوژی ۱۹۴۷/۶/۱۹ لهگهله سئ هاپرئی دیکه ی ئیعدام کراوه و تهرمهکهی به پئوپره سمیکی جهماوهری به (گردی سهیوان) سپیردراوه. قودسی، خوتبه خوینیکی دیار و وتار و پهخشانووسیکی هه لکه وتوویش بووه. نووسینی له "گهلاویژ" و "پوژی نوئی" دا بلاوووه تهوه. ئەم نامیلکه له چاپدراوهیشی ههیه: نیشتمان و نیشتمانپهروهری چییه؟، چاپخانهی دار الحکمة - بهغدا، ۱۹۴۷، له کتیبی (ماهو الوطن وماهی الوطنیه؟) هوه کراوه به کوردی و له بلاوکراوهی کتیبخانهی (پیشکوتن) ه له رهواندن^{۱۸۹}.

م. نووری

شیخ نووری کوپری شیخ صالح کوپری شیخ غهنی و له ساداتی بهرزنجیه، ۱۸۹۶ له گه رهکی (دهرگه زین) ی سلیمانی له دایک بووه. به مندالی خراوته حوجره لای خواجه ئه فهندی و مهلا سهعید زلزلهیی و شیخ باباعهلیی شیخ عهبدوللا، نهحو و صهرف و بهلاغهی خویندوووه و تا قوناغی جامیی بریوه. پاشان قوتابخانهی سهرهتاییی تهواوکردوووه و چووته مهکتهبی پوشدییهی عهسکهیری سلیمانی و وازی ئی هیئاوه. که بابی له ۱۹۱۴ دهستی له بازرگانی تووتن و خوری و پیسته هه لگرتوووه، لهگهله شیخ

برایمی برای جییان گرتوووتهوه. یهکهم دهورانی حوکمی ئینگلیز، سئ مانگ له زیندان توندکراوه. ۱۹۲۱/۱/۱۵ به کاتبی دووهمی شارهوانیی سلیمانی دامهزراوه. ۱۹۲۱/۹/۱ بووه به کاتبی یهکهم تا ۱۹۲۲/۹/۵. نووسه ریکی بهشی کوردی و فارسیی ۱۳ ژمارهی ههروهلی پوژنامهی "بانگی کوردستان" بووه تا ۱۹۲۲/۱۱/۳. ئەوه بهدوا بووته خاوهنی ئیمتیاز و مودیری مهسئوولی "پوژی کوردستان" ی ئورگانی دووم خولی حکومتهتی

¹⁸⁹ سدیق صالح، وتاریکی عه رهبیی شههید محمه د قودسی له بارهی یه کگرتنهوه، گوژاری "سلیمانی،

ژماره ۲۵، ئابی ۲۰۰۲، ل ۸-۱۰.

کوردستان تا ۱۹۲۳/۳/۳. له سییهم حکومتی کوردستان دا هاوکاری ره فیهق حیلیمی سه روکی نووسینی "نومیدی ئیستیقلال" بووه. ۱۹۲۶ دوازه پوژ گیراوه. وهزیفه کانی دیکه ی: ۱۹۲۶/۹/۱۴-۱۹۲۷/۱/۱۵ مهئمووری تو مارکردنی خاوه ند پیشه و کارگه کان، ۱۹۲۷/۴/۲-۱۹۳۵/۷/۳۱ کاتبی دووه می مه صرف له مو حاسه به ی لیوای سلیمانی، ۱۹۳۵/۸/۱-۱۹۳۷/۱۲/۱۹ کاتبی مه صرف له خه زینه ی سلیمانی، ۱۹۳۷/۱۲/۲۵-۱۹۳۹/۳/۲۱ کاتبی مه صرف له خه زینه ی هه ولیر، ۱۹۳۹/۳/۲۵-۱۹۴۳/۹/۸ هه مان وهزیفه له سلیمانی، ۱۹۴۳/۹/۹ مو حاسی بی ته موی نی لیوای سلیمانی، ۱۹۴۵/۲/۱۵ به ریوه به ری ناحیه ی ناو ده شت، ۱۹۴۵/۸/۲۸ به ریوه به ری ناحیه ی باله ک، ۱۹۴۸/۶/۲۳ به ریوه به ری ناحیه ی ته قته ق، ۱۹۴۹/۴/۱۲ به ریوه به ری ناحیه ی سه نگاو، ۱۹۵۱/۵/۲۴ به ریوه به ری ناحیه ی بارزان، ۱۹۵۲/۱۲/۸ به ریوه به ری ناحیه ی وارماوا تا ۱۹۵۵/۱/۲. دواتر عومر عه لیلی مو ته سه ری فی سلیمانی سی سال له وهزیفه ده ری کردووه. ۱۹۵۸/۱۲/۲۰ به نه خو شیی ته وژی خوین و کولک (قورحه) ی گه ده کوچی دوایی کردووه و له (گردی سه یوان) نیژراوه.

شیخ نووری، دهنگخوش و نویکه ره وه یه کی شیخری کوردی بووه، عه ربی و فارسی و تورکی شی زانیون. نووسینی له (بانگی کوردستان، پوژی کوردستان، ژیان، ژین، پوژی نوئی) دا بلاو بووه ته وه. سه رجه می شیخه کانی کوکراوه ته وه و دوو جار له چاپ دراوه.^{۱۹۰}

بنکه ی ژین

م. نه ریمان، نه ریمان

مسته فا کوپی سه یید نه حمه د کوپی شیخ نه حمه د و ده چیته وه سه ر پیرخدری شا هو. ۱۹۲۵ له کفری له دایک بووه. قو ناغه کانی سه ره تای و ناوه ندی له وی و خانه ی مامو ستایانی سه ره تای بی (۱۹۴۱-۱۹۴۴) له به غدا ته واو کردووه. له ۱۹۴۴ به دو اوه مامو ستایه تی کردووه و سه ره تا له که لار دامه زراوه و نزیکه ی چل سال له وهزیفه یه دا

¹⁹⁰ نازاد عه بدولوا حید، دیوانی شیخ نووری شیخ صالح، چاپخانه ی دار الجاحظ- بغداد، ۱۹۸۵، ل ۹۳،

۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۱، ۱۰۳، ۱۰۷، ۱۱۰، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۷، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱.

ماوه‌تەوہ. ئەو ماوہیہ لەبەر چالاکیی نیشتمانیی چەند جارێک گیراوە و خراوەتە زیندان و لە وەزیفە دەرکراوە. ١٩٤٢ چووێتە ناو حیزبی (ھیوا).

١٩٤٦ بووێتە ئەندامی (پارتی دیموکراتی کورد). ١٩٤٨ وەزیفەکەیی بردووێتە کەرکوک و تا ١٩٦١ لێی ماوه‌تەوہ. ١٩٦١ گیراوە و پاش چەند مانگێک زیندان لە گرتووخانەی جەلەولا، نازادکراوە و دوورخراوەتەوہ بۆ شاری کووت. ١٩٦٣ دیسان لەبەر چالاکیی نوواندن، گیراوە و چەند مانگێکی دیکە خراوەتە زیندان. نیسانی ١٩٦٦یش گیراوەتەوہ و براوەتە بەندیخانەی پومادی و تا تەمووزی ئەو ساڵە ماوه‌تەوہ. کە نازادکراوە، بە مائەوہ هاتووێتە بەغدا و جیگیر بوو. ١٩٦٧ هینراوەتەوہ سەر وەزیفەی مامۆستایی و بووێتە بەرپۆشەبەری قوتابخانە. ١٩٧٠ کراوە بە سەرپەرشتی پەرۆردەیی تا ١٩٨٢ کە خانەنشین بوو.

سالانی ١٩٥٩ و ١٩٦٠ بەشداریی هەردوو کۆنگرەیی مامۆستایانی کوردی کردوو. لە ١٩٤٣ وە دەستی داوێتە نووسین. ٢٠ کتیبی خۆی لە چاپ داوە و هاوێشیی وەرگیران و دانانی ٢٠ کتیبی قوتابخانەی کردوو. ١٩٥٧ یەکەم پۆژمیری کوردیی لە چاپ داوە. یەکەمین کەس بوو بێبیلۆگرافیای بۆ کتیبی کورد سازکردوو. ماوہیەک سەرۆکی نووسینی گۆقاری "بەیان" و ئەم دواییبەش هێی (٢٥) ژمارەیی گۆقاری "پەنگین" بوو. بەرەبەیان پۆژی هەینی پیکەوتی ١٩٩٤/٥/٢٧ کۆچی دوایی کردوو. نووسینی لە (گەلاوێژ، دەنگی گیتی تازە، پۆژی نوێ، هاوکاری، پۆشنیری نوێ، بەیان، پەنگین) بلابووێتەوہ^{١٩١}.

بەرەمەکانی: ١. هاواری لاوان، چاپخانەی الجامعة - بەغدا، ١٩٥٣، ٢. هەلبەست بۆ قوتابیان، چاپخانەی تەرەقی - کەرکوک، ١٩٥٥، ٣. عەلی ئەفەنی، چاپخانەی شیمال - کەرکوک، ١٩٥٨، ٤. شا پروخا، چاپخانەی شیمال - کەرکوک، ١٩٥٩، ٥. کتیبخانەی کوردی، چاپخانەی شارەوانی - کەرکوک، ١٩٦٠، ٦. مامۆستای نەمر، چاپخانەی الامة - بەغدا، ١٩٧١، ٧. بیلۆگرافیای کتیبی کوردی ١٨٧٨-١٩٧٥، چاپخانەی کۆری زانیاری کورد - بەغدا، ١٩٧٧، ٨. توێژینەوہیەک لە پینچ بەهرەیی نجم‌الدین مەلا، چاپخانەی دار الحریة - بەغدا، ١٩٧٩، ٩. پینووسی کوردی لە پەگورپیشەوہ، چاپخانەی شەفیق - بەغدا، ١٩٨١، ١٠. وشەیی کوردی لە هەلمەتی نیشتمانی گشتی بۆ نەهیشتنی نەخویندەواری تەوزیمیدا، چاپخانەی علاء - بەغدا، ١٩٨١، ١١. ما أسداه الكرد الى المكتبة العربية، مطبعة

¹⁹¹ اعلام کرد العراق، ٨٠٤-٨٠٥؛ عومەر عەلی شەریف، ناودارانێ کورد: ٥ مستەفا نەریمان ١٩٢٥-

١٩٩٤، پۆژنامەیی "باسەرە"، ژمارە ٥٩، ٦، ٣٠، ٦٧.

الحسام- بغداد، ١٩٨٣، ١٢. فەرھەنگی ئەدیبان و نووسەرانی کورد، چاپخانەى ئەسەد- بەغداد، ١٩٨٦، ١٣. شۆرشى ئیبراھیم خانى دەلو، بەغدا، ١٩٨٧، ١٤. بیبلیۆگرافیای دوووەد سالی کتیبی کوردی، چاپخانەى الزمان- بەغدا، ١٩٨٨، ١٥. بیبلیۆگرافیای پوژنامەى "ھاوکارى"، بەغدا، ١٥. دیوانى مینە جاف، بەغدا، ١٩٩٠، ١٩٣.

م. ھاوار

ناوی محەمەد کۆپى رەسوول، ناسناوی شیعیری "ھاوار"ە، پوژى ١٩٢٣/٩/٣ له سلیمانی ھاتوووە دنیاو. بە مندالی خراوەتە حوجرە، پاش دوو سال قورئان و سەرەتایەکی فارسیی وەرگرتوو. ئەمجا چوووە قوتابخانەى فەیسەلئیە. پاش تەواوکردنى خویندنى نامادەى، ١٩٤٤ بوو بە فەرمانبەر له بەرپۆبەراییەتی ئینحیساری تووتن(انحصار التیخ) له سلیمانی. ١٩٥٤-

١٩٥٥ سالیك له قەلادزى مولاھیزی ئینحیسار، ١٩٥٦-١٩٥٧ سالیك فەرمانبەر بوو له دەوك. دواى چەند جار گواستنەو، له ١٩٦١دا له بەغدا گیرساووەتەو.

ئەو ماوێه ئەندامى یەكیتی ئەدیبانى عێراق بوو. ١٩٦٩ كۆلیجى قانون و سیاسەتى له زانكۆى موستەنصەرییە- بەغدا تەواوکردوو. گۆشەیهكى له پوژنامەى "التاخی"ى بەغدايشدا ھەبوو. ١٩٧٤ چوووە ناو شۆرش، ماووەتەو تا بلاوھپیکردنى شۆرش. پاشتر گەراووەتەو بۆ بەغدا. ١٩٨٠ بە مألەو و لاى بەجى ھیشتوو و له شارى لەندەن جیگیر بوو. ٢٠٠٧ له لەندەن كۆچى دواىبى کردوو.

ھاوار، نووسینی له (گەلاویژ، ھەتاو، ژین، براییەتى، زانیاری، التاخی، الدراسات الكردیة، چریكەى كوردستان، ھەلوێست)دا ھەیه. بەرھەمى بلاوكراوھى: ١. پیرەمیردى نەمر، بەغدا، ١٩٧٠، ٢. شیخ مەحمودى قارەمان و دەولەتەكەى خوارووی كوردستان، ب، جاف پریس- لەندەن، ١٩٩٠؛ ب، ٢، بلاك رۆز- لەندەن، ١٩٩١، ٣. سمكو "ئیسماعیل ناغای شكاك" و بزوتنەوھى نەتەواىەتى كورد، چاپخانەى ئاپیک- ستۆكھۆلم، ١٩٩٥، ٤. كورد و

¹⁹² مصطفی نەریمان، فەرھەنگی ئەدیبان و نووسەرانی کورد، ل ١٣٧.

باکووری کوردستان له سهرهتای میژوووه ههتا شه‌ری دووه‌می جیهان، له بلاوکراوه‌کانی ده‌زگای چاپه‌مهنی و ږاگه‌یاندنی خاک- سلیمانی، ب، ۱، ۲۰۰۰؛ ب، ۲، ۲۰۰۲؛ ب، ۳، ۲۰۰۴، ۵. بیره‌وه‌ری، بنکه‌ی ژین- سلیمانی، ۲۰۰۷ (کۆکراوه‌ی ئەم دوو به‌رگه‌ پێشتر له‌ چاپ‌دراوه‌یه: کۆی‌ره‌وه‌ری و بیره‌وه‌ری، له‌ندن ۱۹۸۴ و هۆره‌ی ده‌رویشی یاخی، ستۆکهۆلم، ۱۹۸۶)، ۶. سه‌رجه‌می شیعه‌ره‌کانی محمه‌د ره‌سوول هاور، بنکه‌ی ژین- سلیمانی، ۲۰۰۷ (کۆکراوه‌ی دیوانی شیعه‌ره‌کانیه‌تی: یادی بادینان، سلیمانی، ۱۹۵۹. یادی نیشتمان، له‌ندن، ۱۹۸۳. هه‌لبژارده‌، له‌ندن، ۱۹۸۳. کاروانی شوپرش، له‌ندن، ۱۹۸۴. پاش ئاش‌به‌تال، له‌ندن، ۱۹۸۴. وږینه و تاسه‌ی نیشتمان، له‌ندن، ۱۹۸۷. له‌ هیرووشیمای هه‌له‌بجه‌وه بۆ ئەنفالی گه‌رمیان و له‌ بادینانه‌وه بۆ باکووری کوردستان)، ۷. ئاواره و شیعر، ستۆکهۆلم، ۱۹۹۶، الآثار الكاملة (المقالات العربیة)، مؤسسه‌ ژین- السلیمانیة، ۲۰۰۸، ۸. سه‌رجه‌می به‌ره‌م- وتاره کوردییه‌کان، بنکه‌ی ژین- سلیمانی، ۲۰۰۸.^{۱۹۳}

محمه‌دئه‌مین خدر

شاعیریکی میلیی نه‌خوینده‌واری ناوچه‌ی (هه‌له‌بجه) بووه.

محمه‌د ئه‌رجومه‌ند

نه‌ناسرایه‌وه، شیعه‌ری له (نازه‌نین)ه‌وه ناردوووه.

محمه‌دئه‌مین زه‌کی

"حاجی عه‌بدوږره‌حمانی مه‌حموودی سادق

باپیر"ی دانیشتووی گه‌ره‌کی (گۆیژه‌ی شاری سلیمانی، که وڵاخدار بووه و کاروانی وڵاخی گواستنه‌وه‌ی که‌ل‌وپه‌لی بازرگانیی نیوان سلیمانی و شاره‌کانی دیکه‌ی ئەم ناوچه‌یه و ده‌ره‌وه‌ی هه‌بووه، دوو ژنی هیناوه: له یه‌که‌م- محمه‌دئه‌مین و محمه‌دڤه‌شید "کاکه‌ڤه‌ش"، له دووم "حه‌بیبه‌ی حاجی محمه‌د عه‌بدوڵلای داراغا"- محمه‌دعه‌لی و محمه‌دسالح و ئیبراهیم و ره‌عنا و به‌هیی هه‌بوون. له‌وانه؛ هه‌ر "عه‌باس"ی کۆری کاکه‌ڤه‌ش که

¹⁹³ محمه‌د ره‌سوول هاور، بیره‌وه‌ری، بنکه‌ی ژین- سلیمانی، ۲۰۰۷، ل، ۹-۱۲، ۸۸، ۹۰، ۱۹۹.

چووته تورکيا، نهگه پراوتهوه و ليی ماوتهوه، به لام محمه دی کاکه پرهش و بهر هی دووهم خیزانی حاجی پاش ئەو دوو سالی به غدا، له گهل هاپوله کانی به ئەبووغریب، عانه، دیززور، عهبدوپره حمان له کوردستان ماونهتهوه. له ناو منداله کانی ئەو پیاوه دا، ته نیا محمه دئه مین هه لکه وتوووه و وه کوو که سیکی هه لاره دی ناوبه دهره وه ناسراوه و میژوو یه کی بو خوی و بنه ماله و نه ته وه که ی تۆمار کردوووه.

محمه دئه مین زه کی سالی ۱۲۹۵ ی رۆمی (۱۸۷۹) له دایک بووه. مندال بووه که دایکی مردوووه و تووشی گرانه تی هاتوووه، ناچار له زستاندا خراوته ناو به فر تا پله ی تایه که ی بهینریته خواری. ئەمه دواتر دوچار ی نه خووشی پرماتیزی کردوووه. پاشان نراوته بهر خویندن له حوجره ی مه لا عه زین، فییری فارسی و نووسین بووه. له ۱۸۹۲ دا خراوته مه کته بی مولکی تاقه قوتابخانه ی ئەو کاته ی شار. ۱۸۹۳ براوته پۆلی دووهمی مه کته بی روشدییه ی عه سکه ری، که ههر ئەو ساله به هیممه تی "سه عید پاشای خه ندان" ی پۆله یه کی سلیمانی کراوته وه، به یه که م دهرچوووه. هه ردوو سالی سییه م و چواره میش یه که م بووه. ۱۸۹۶/۱/۲۴ پروانامه ی ته و او کردنی قوتابخانه که ی وه رگرتوووه. ههر له پۆلی سییه میشه وه به هره ی وینه کی شیی لی دیاری داوه.

باوکی، مه به ستی بووه هه مان پچکه ی کاری ئەو بگری و هه زی نه کردوووه دریزه به خویندن بدا، به لام محمه دئه مین ملی نه داوه و به زویری له گهل هاپریکانی به پری (کفری) دا پروی کردوووه ته به غدا بو خویندن له قوتابخانه ی ئەعدادی عه سکه ری ئەوی. ئیدی له و کاته وه تا خویندنی ته و او کردوووه، "کاکه رەش" ی براگه وره ی - به تایبه تی - ژیر به ژیر به بی ناگاداری باوکی پاره ی بو ناردوووه و خه رجی خویندنی کی شاهه. خوی دانی پیدای ناوه که ئەگه ر "که که رهش" ی برای نه بووایه، له دواروژدا ده بووه یا به قال یا که سیکی ده سته پاچه ی کاروباری ژیان پی به ریوه نه چوو! یه که م سالی ئەم قوناغه ی به پله ی یه که م بریوه. "مه عرووف ئەفه ندی" ی مامۆستای میژوو په یی به به ره داریی بردوووه، له بهر ئەوه چاودیری کردوووه و پشتی گرتوووه. دووهم سالیش دووهم بووه. له م ساله یشه وه زۆریه ی کاتی خویی بو وینه کی شان ته رخان کردوووه، "ره ئووف ئەفه ندی" ی مامۆستای وینه و "فایه ق ئەفه ندی" ی به ریوه به ریش هانده ری بوون. ئەو ماوه یه چه ند تابلویه کی نه خشان دووه و پیشکه شی کردوووه؛ تابلوی مزگه وتی شیخ عه بدولقادی گه یلانی به قول ناغاسیی ده ریایی و یه کیکی دی - ئەو به ره که له قشله ی عه سکه ری و شه قامه وه به سه ر پروباری دیجله دا ده روانی - به مامۆستای وینه و هیی (کازمییه) به موشیر پاشا و به ریوه به ر. تابلویه کی (کازمییه) یشی

پاشتر له گهڼ خوی بردووه بۆ نهسته موول، پيشكەشي وهزارهتي جهنگي كردووه. هەر ئهو ماوهيه چوووته چاپخانه له (عهباخانه) بۆ يارمهتیی ماموستای وینه، پیکهوه هیئکیشیی خشته و وینهی دیکهیان کردووه.

به ره ققه، حه له بدا چوووته نه سهکهنده روونه و له ویه به پاپۆر بۆ مه رسین، پۆدس، قه لای سولتانییه، نه مجا نهسته موول بۆ (مهکتهبی حه ربییه). له بهر نه وهی تابلویه کی پيشكەشي وهزارهتي جهنگ کردووه، پری دراوه بجیته (ره سمخانه). له پۆلی یه که مدا حه قده همم بووه. هاوړییه تیی له گهڼ ماجد به گی عوسمان پاشای سلیمان پاشای قه وواسی قوماندانی پيشووی جهنرمه ی به غدا په یادا کردووه. له وئ، باری دارایی خراب بووه. له پۆلی دووه مدا ۲۵هه م و له سییه مدا - پۆلی کۆتایی - (سالی ۱۸۹۹) ۱۵هه م بووه. ۲۶هه م پله ی نیو ئه و ۳۴ قوتایییه بووه که له قوتابخانه ی ئه رکان وه رگیراون. له پۆلی یه که می ئه رکان پینجه م، له پۆلی دووه م ۲۲هه م و له پۆلی سییه م (سالی ۱۹۰۲) ۲۴هه م بووه. نه مجا به پله ی نه قیبه مومتاز چوووته له شکری شه شه م له به غدا. ۱۹۰۳ براوته (ئیداره ی نه ملاکی سه نییه) وه ک نه ندازیار، تا راگه یان دنی مه شرووته له ۱۹۰۸ دا لی ماوه ته وه. دواتر براوته له شکری دووه م له (ئه درنه). له وپرا چوووته نهسته موول، کراوه به نه ندای لیژنه ی نه خشه سازی که "میرلیوا شه وقی پاشا" فه رمانده ی بووه، به شداری سازکردنی نه خشه ی نهسته موول و ده ورو به ری بووه. ۱۹۰۷ وه ک نه فسه ری کی توپوگرافی بووه به نه ندای لیژنه ی دیاری کردنی سنووری نیوان تورکیا - رووسیا له ناوچه ی قه فقاس. ۱۹۱۲ که شه ری بالکان هه لای ساوه، به داوای خوی براوته له شکری پینجه م له به ره ی (جه تالجه)، بووه به دووه م ئه رکان حه رب.

۱۹۱۳ له گهڼ وه فدیکی عه سه که ری نیردراوته شاری (کلیرمۆن) له فه رهنسه بۆ مه شقی عه سه که ری، سالی ک ماوه ته وه. که گه پراوته وه، خراوته به شی ته کنیکی پیویستی گشتی. پاش مانگی ک براوته به شی یه که می ئه رکان. ۱۹۱۴ بۆ دووه م جار کراوه به نه ندای لیژنه ی دیاری کردنی سنووری رووسیا. له گهڼ لیژنه که چوووته تفلیس، به لام که یه که م جهنگی جیهانی به ریابووه، داوای پییه کانی ۱۹۱۴ له تفلیسه وه که وتوووته پری و دیسه مبه ری ئه و ساله گه یشتوووته وه نهسته موول.

هینده ی نه خایاندووه کراوه به ئه رکان حه رب له قول نۆردووی یه که م. پاش ماوه یه ک به داوای مارشال فۆن دهر غۆلتس پاشا تا سی مانگ به شداری خولیکی فرۆکه وانیی کردووه. سیپته مبه ری ۱۹۱۵ بووه به موقه دده م، نیردراوه بۆ ئه رکان حه ربی له شکر له عیراق. له نۆقه مبه ردا گه یشتوووته جی له (سه لمان پاک). ۸ی نۆقه مبه ری ۱۹۱۵ به

فەرمانى سەرۆكى ئەرکانى گىشتى چووه بۇ پىزى ئەرکان و وهزىفەى بهرپوهبهرى جم و جوولئى پى دراوه له سهلمان پاك، شىخ سهد و كووت. ئەپرىلى ۱۹۱۶ راسپىردراوه بۇ وهگرتنى چهكهكانى "جهنهپال تاوسهند"، كه له كووت خوى بهدهستهوه داوه، له ۲۹ى مانگدا لهبرىى سوپاى تورك وهرىگرتوون.

كه لهشكرى شهشهه له عىراق به فەرماندهيى خهليل پاشا پىكههاتووه، كراوه به بهرپوهبهرى بهشى ههوالگرى. كه بهغدا له مارسى ۱۹۱۷دا له لايهن سپاى ئىنگليزهوه داگيركراوه، لهگهلهشكرهكه گهراوهتهوه بۇ مووسل. زورى پى نهچووه پرووى كردووته ئەستهموول. ۱۹۱۷/۷/۱ به داواى "مستهفا كهمال پاشا"ى فەرماندهى لهشكرى كهوتهه، بووه به ياریدهدهرى سەرۆكى ئەرکانى ئەو لهشكره له ئەستهموول، لهگهلهشى چووه بۇ حهلهب. كه مستهفا كهمال له فەرماندهيى لهشكر لابراره و فهوزى پاشاى چهقماق جىي گرتووتهوه، لهتهك ئەو لهشكره چووه بۇ فهلهستين. ۸ى ئۆكتۆبهرى ۱۹۱۷ نامادهى بهرى شهرى خهليل رهحمان، قودس و نابلوس بووه، تا ۱۹۱۸/۹/۱۵ لهو ناوه ماوهتهوه. نىردراوه بۇ لهشكرى سىيهه و ۱۰/۲۰ پيوهنديى پيوه كردووه. كۆتايىي ئەو ساله براوته بهشى ميژووى جهنگ، تا ناوهراستى ۱۹۲۴ لهوى بووه. ئەو ماوهيه بهشدارى كۆيونهوهى دامهزراندنى (جهمعيهتى تهعاليى كوردستان) بووه له ئەستهموول، به ئەندامى يهكهه دهستهى بهرپوهبهردنى ههلبژيردراوه. هاوزهمان چهندن مهداليا و نيشانى ريزليئانى وهگرتهوه: نيشانى جهنگ- ۱۹۱۶، نيشانى زيوى ليوهشاوهيى- ۱۹۱۶ و نيشانى جهنگى نهسايى- ئۆكتۆبهرى ۱۹۱۷.

۱۹۲۴/۷/۲۴ گهراوتهوه بۇ عىراق. داواى جهند رۆژيك بووه به ماموستاى مهدرسهى عهسكهرى. به تافىكردنهوه خراوته ناو سوپاى عىراق بووه به فەرماندهى فهوجى شهشهه. كۆتايىي ۱۹۲۴ كراوه به فەرماندهى مهدرسهى عهسكهرى و خانهى مهشقپيكردن (دار التدرىب). جوولائى ۱۹۲۵ له سپا هاتووتهدهرى، بووه به نايىيى ليوى سليمانى له يهكهه خولى ئەنجومهنى نوينهراى عىراقدا (۱۹۲۵/۵/۱۶-۱۹۲۸/۱/۲۸) و به دووهم جىگرى سەرۆك ههلبژيردراوه. ئۆگهستهى ئەو ساله كراوتهوه به عهقيد له سوپادا. ۱۹۲۵/۱۱/۲۴ بووه به وهزيرى ئەشغال و گهيانن له دووهم وهزارهتى عهبدولموحسين سهعدوون (۱۹۲۵/۶/۲۶- ۱۹۲۶/۱۱/۲۱) و پاشتر له دووهم وهزارهتى جهغهفه عهسكهرى (۱۹۲۶/۱۱/۲۱-۱۹۲۸/۱/۱۴)دا. ۱۹۲۷/۸/۶ بووه به وهزيرى مهعاريف تا ۱۹۲۸/۱/۸ كه وهزارهتى تيدا ههلوهشاوتهوه. پاش چوار مانگ ديسان بووتهوه به نايىيى سليمانى له دووهم خولى ئەو ئەنجومهندا (۱۹۲۸/۹/۲۸-۱۹۳۰/۷/۱)، به يهكهه جىگرى سەرۆكى ئەنجومهن ههلبژيردراوه. ۱۹۲۹/۴/۲۸

کراوه به وهزیری جهنگ له یهکهه وهزارهتی توفیق سویدی (۱۹۲۹/۹/۱۹-۴/۲۸) دا. له چوارهم حکومتی عهبدولموحسین سهعدوون (۱۹۲۹/۱۱/۱۳-۹/۱۹) دا بووه به وهزیری ئەشغال و گهیاندن. که ۱۹۲۹/۱۱/۱۴ عهبدولموحسین خۆی کوشتووه، وهزارهت ههلوهشاوتهوه، ئەمیش لیبی هاتوووته دهری. پاش چوار پوژ بۆ جاری چوارهم کراوتهوه به وهزیری ههمان وهزارهت له کابینهی ناجی سویدی (۱۹۲۹/۱۱/۱۸-۱۹۳۰/۳/۱۱) دا. که نووری سهعید بۆ دووهم جار وهزارهتی پیکهینایهوه (۱۹۳۱/۱۰/۱۹-۱۹۳۲/۱۱/۳)، له ههمان جی بووتهوه به وهزیر، به وهکالهت وهزارهتی بهرگریشی له ۱-۱۹۳۱/۱۱/۳ خراوته ئەستۆ.

۱۹۳۳/۲/۲۵ بووه به بهرپوهبهری گشتییی وهزارهتی ئابووری و گهیاندن. ۹/۱۲ ههمان سال کراوته بهرپوهبهری گشتییی ئاویدی. ۱۹۳۴/۹/۸ کراوتهوه به بهرپوهبهری گشتییی وهزارهتی ئابووری و گهیاندن. له سیبهم کابینهی جهمیل مهدهفهعی دا (۱۹۳۵/۳/۱۷-۳/۴) بووتهوه به وهزیری ئابووری و گهیاندن. ۳/۱۷ ههمان سال به هوی ههلوهشانهوهی وهزارهتهوه، کشاوتهوه. له دووهم وهزارهتی یاسین هاشمی دا (۱۹۳۵/۳/۱۷-۱۹۳۶/۱۱/۲۹) بۆ ههشتم جار کراوتهوه به وهزیری ئابووری و گهیاندن. کودهتای عهسکهیری ۱۹۳۶/۱۱/۲۹ بهکر سدقی بووه به مایهی تیکچوونی وهزارهت، له وهزارهت هاتوووته دهری. بووتهوه به نائیبی سلیمانی له ههشتم خولی ئەنجومهنی نوینهراندا (۱۹۳۷/۱۲/۲۳-۱۹۳۹/۲/۲۲) و به دووهم جیگری سهروک ههلبژێردراوه. له نویهم خول (۱۹۳۹/۶/۱۲-۱۹۴۳/۶/۹) دهیهم خول (۱۹۴۳/۱۰/۹-۱۹۴۶/۵/۳۱) دا بووتهوه به نائیبی سلیمانی. ئەو ماوهیه له پینجهم وهزارهتی نووری سهعیددا (۱۹۳۰/۳/۳۱-۲/۲۲) کراوتهوه به وهزیری ئەشغال و گهیاندن. له سیبهم وهزارهتی رهشید عالی گهیلانی دا (۱۹۴۰/۳/۳۱-۱۹۴۱/۱/۳۰) کراوه به وهزیری ئابووری. له شهشهم وهزارهتی نووری سهعیددا (۱۹۴۱/۱۰/۹-۱۹۴۲/۱۰/۴) بۆ جاری دهیهم کراوتهوه به وهزیری ئەشغال و گهیاندن. لهبهر ئەوهی پوماتیزم زۆری بۆ هیناوه و کهوتوووته چارهسهری خۆی، پاش سێ مانگ و له ۱۹۴۲/۲/۱۰ دا دهستی کیشاوتهوه. ئۆکتۆبهری ۱۹۴۳ به نائیبی سلیمانی ههلبژێردراوه. لیرووه و له ۱۹۴۳/۱۲/۲۵ بهدواوه تا کۆچی دواییی له ۱۰/۷/۱۹۴۸ دا وهک ئەندام (عهین) له ئەنجومهنی پیراندا ماوتهوه.

محهمدهمین زهکی، سالانه له حوزهیران بهدواوه چوووته شهقلاوه و ههوارگهی سهلاحه دین. سالی ۱۹۴۸ سهروکی لیژنهی یارمهتیدانی لیکهوماوانی پینجۆین بووه، هاتوووته سلیمانی. پاش یهکدوو پوژ کۆچی دواییی کردووه و له گردی سهیوان نیژراوه.

محەمەدئەمین زەکی، زمانەکانی عەرەبی، فارسی، تورکی، ئینگلیزی، فەرەنسی، ئەلمانی و ڤووسی زانیون. هەر لە منداڵییەوه خولیای میژوو و ئەدەبیاتی هەبوو. یەکەم جار شیعریکی لاوانەوی بۆ سەید تەهای بەرزنجی نووسیوه. لە روشدییهی عەسکەری شیعریکی دیکە و تووه. سیپەم شیعری سالی ۱۸۹۷ لە ئەعدادی عەسکەری بەغدا نووسیوه. کە پیرەمێردی شاعیریش لە دوورگەیی هەگبەلی "نەژاد"ی کورپی بوو، چامەیهکی بۆ نووسیوه. بەلام درێژەیی بە شیعرنووسین نەداوه، چونکە پیرەمێرد قەناعەتی پێ هیناوه واز لە شیعەر بهێنی. پاش تەواوکردنی مەدرەسەیی ئەرکان، کەوتوووەتە خولیای بابەتی میژوویی و عەسکەری، وەزیفەیی نووسەری عەسکەری لە رۆژنامەیی تورکی "وہقت"یشدا دیوه.

بەرھەمە تورکییەکانی: ۱. عثمانلی اردوسی، بغداد، ۱۳۲۴ھ، ۲. عثمانلی اسفاری حقنە تەقیقات، استانبول، ۱۳۳۶ھ، ۳. عراق نصل غائب ایتدک، استانبول، ۱۳۳۶ھ، ۴. عراق سفری خطالرمزی، استانبول، ۱۳۳۶، ۵. حرب عمومیدە عثمانلی جبہەلری وقایعی، استانبول، ۱۳۳۷ھ، ۶. سلمان پاک میدان محاربهسی و ذیلی، استانبول، ۱۳۳۹ھ، ۷. بغداد وصوک حادثە ضیاعی، استانبول، ۱۳۳۹ھ، ۸. عراق تاریخ حرب مختصری، استانبول، ۱۳۳۹ھ، ۹. کوت الامارە هجوم و محاصرەسی، [دوو بەرگی دەستنووسە، لە مۆزەخانەیی جەنگی ئیمپراتۆری پارێزراوە]، ۱۰. حیات خاطراتی [سێ دەفتەری دەستنووسە، یەکەمیان کراوە بە عەرەبی].

بەرھەمە کوردییەکانی: ۱. موخاسەبەیی نیابەت، بەغداد، ۱۹۲۸، ۲. خولاصەیهکی تاریخی کورد و کوردستان لە قەدیمووە تا ئیمرو، جلد ۱، بەغداد، ۱۹۳۱، ۳. خولاصەیهکی تاریخی کورد و کوردستان لە قەدیمووە تا ئیمرو، جلد ۲، بەغداد، ۱۹۳۷ [ئەم دوو بەرگی کتیبە محەمەدعلی عەونی کردوویە بە عەرەبی و سالانی ۱۹۳۹ و ۱۹۴۸ لە قاھیرە لە چاپی داو]، ۴. دوو تەقەلای بی سوود، بەغداد، ۱۹۳۵ [رێی بلابوونەوی نەدراوە و لە چاپخانەدا دەستی بەسەردا گیراوە. بەرێز سەباح غالب ئەو سالانەیی پیشوو لەناو پاشماوەی کەرەستەکانی "ئەدموندز"دا دۆزیویەتەوه و سالی ۱۹۸۴ بە لیکۆلینەوه یەکەوه لە چاپی داوه]، ۵. مشاہیر الكرد وکردستان، [بە کوردی بە ناوی (کوردی بەناوبانگ) هوه نووسیویە و زۆری لە "گەلوێژ"دا ئی بلابوووەتەوه، سانیحەیی کچی کردوویە بە عەرەبی؛ یەکەم بەرگی ۱۹۴۵ لە بەغدا، دووم بەرگی بە دستکاری محەمەدعلی عەونی یەوه ۱۹۴۷ لە قاھیرە لە چاپ دراوه]، ۶. تاریخی سلیمانی وە ولاتی، بەغداد، ۱۹۳۹. [محەمەدجەمیل بەندی رۆژبەیانێ کردوویە بە عەرەبی، چاپی یەکەمی - بەغدا، ۱۹۵۱؛ چاپی دوومی - سلیمانی، ۲۰۰۲].

بهره‌مى عه‌ره‌بى: ١. تقرير محمدامين زكى نائب السليمانية بشأن الجيش العراقي، مطبعة الحكومة، بغداد، ١٩٢٩.

محهمه‌دنه‌مىن زهكى، به قسه‌ى مير به‌صرى، ئەم به‌ره‌مانه‌يشى هه‌بووه: ده‌ستنوسىكى بيره‌وه‌رييه‌كانى سپر دوگلاس هيگ، راپورتى گرنگى سه‌بارت به ناويدىرى و توتن هه‌بووه. هه‌ر به هييمه‌تى ئەو دائيره‌ى (ئىنحيسارى توتن) دامه‌زىنراوه. جى باسه، (بنكه‌ى ژين) هه‌موو وتار و نووسين و كتىبه‌كانى به چوار به‌رگ له‌چاپ داوه‌ته‌وه. چى له‌بارى محهمه‌دنه‌مىن زه‌كيشه‌وه نووسراوه، له به‌رگيكا كو‌ى كردووه‌ته‌وه و له‌چاپى داوه. وهك شيعريشى نووسيوه و شيعرى شاعيرانى گه‌وره‌ى كورد و فارسى خويندووه‌ته‌وه، ده‌ستى وينه‌كيشانى هه‌بووه. ئىستا هه‌ر دوو تابلوى هونه‌رى له به‌رده‌ستدا ماوه، كه هيج دور نيه به يه‌كه‌مىن به‌ره‌مه‌كانى هونه‌رى شيوه‌كارى كوردى و عيراقيش دابنرى^{١٩٤}.

محهمه‌دنه‌مىن غالب

محهمه‌دنه‌مىن، دوهم كورى غالب ئاغى عه‌بدولفه‌تاح ئاغى چه‌له‌بىيه، پاش ئىسماعيل ئاغى براگه‌وره‌ى (كه گه‌يشته پله‌ى عه‌مىد له سپادا و ٢٠٠٢ مردووه) و كه‌مال ئاغى برابچووكيشى (ئه‌ندانىارى كشت و كالى بووه، ٢٠١٦ مردووه) به‌دواداها‌تووه. سالى ١٩٢٤ له سلیمانى ها‌تووه‌ته دنياوه. منداڵ بووه كه خاتوو چه‌پسه‌ى كچى حاجى سه‌عيد گورجى دايكى مردووه. هه‌ره‌تى منداڵى له خانووه گه‌وره‌كه‌يان له گه‌ره‌كى (ده‌رگه‌زىن) به‌سه‌ربردووه. قو‌ناغى سه‌ره‌تايى له سلیمانى بریوه. قو‌ناغى سانه‌وى له كه‌ركوك

خويندووه و له مالى سه‌عيد ئەفه‌ندى چه‌له‌بىى مامى، كه به‌رپوه‌به‌رى ئەوساى دائيره‌ى مه‌عارى كه‌ركوك بووه، ماوه‌ته‌وه. ١٩٤٣ له كو‌ليجى حقوق وه‌رگىراوه و ١٩٤٨ ته‌واوى كردووه.

¹⁹⁴ سديق سالح، ئەلبوومى محهمه‌دنه‌مىن زهكى، (له بلاوكراوه‌كانى بنكه‌ى ژين)، چاپخانه‌ى كه‌كۆن-

سلیمانى، ٢٠١٢، ل ٧-٩.

ئەمجا چەند سالىك لە سلىمانى پارىزەرىي كىردووه. ئەو بەدوا دامەزراوه بە يارىدەدەرى دائىرى تەسويىيە زەوىوزار لە شارى تكريت. هيندەى نەبردووه لە ۱۹۵۵ادا، ھەرچەندە تەمەنىكى كەمى ھەبووه، بە ئىرادەى شاھانە كراوه بە دادوهر. سەرھتا لە شارى كۆيە دانراوه. پاشان گواستراووتەوہ بۇ قەلادى، دوايى كەركوك. ۱۹۶۴ بووه بە دادوهرى يەكەم لە دادگاى سلىمانى. ۱۹۶۷ دوا بەدواى دەست پى كىردنى ھەلمەتى دوورخستەنەوہى فەرمانبەرانى كورد، دوورخراوتەوہ بۇ شارى حللە و نىكەى ۱۰ سالى تىدا ماوتەتەوہ. ئەو ماوتەوہ وەك دادوهر لە دادگاى تىھەلچوونەوہى حللە وەزىفەدار بووه. دواجار لە ۱۹۷۷ادا گواستراوتەوہ بۇ بەغدا و بووه بە سەرۆكى دادگاى جى بەجى كىردنى كازىمىيە (الكازمىيە) تا ۱۹۸۰. سالانى ۱۹۸۱-۱۹۸۷ پارىزەرىي لە سلىمانى كىردووه. پاشتر ديسان چووتەوہ بۇ بەغدا و بووه بە پارىزەرىي چەند كۆمپانىيەك، تا گەيشتووتە لاي كۆرەكانى لە (ئىماراتى يەكگرتووى عەرەبى). پۆزى ۲۰۰۸/۱۲/۲۵ لەوئى كۆچى دوايىي كىردووه و تەرمەكەى ھىنراوتەوہ بۇ سلىمانى و لىي بە خاك سپىردراوه. لە خاتوو "پەروين كچى مىرزا عەبدوپرەحمان"ى بازگانىكى ناسراوى شار، ئەمانەى بووه: دوو كچ (نىياز ۱۹۵۷، مىدىيا ۱۹۵۹) و كۆپىك (نەبەز ۱۹۶۳)، كە لە دەروەى و لات دەژىن.

محەمەدئەمىن، سەرھتاي سالانى چل بووه بە ئەندامى حىزبى شىوعىي عىراق و بەشدارى چالاكىيەكانى بووه. ۱۹۴۸ لە سەرۆبەندى خۆپىشاندانەكانى راپەرىنى كانووندا، گىراوه و دوچارى ئەشكەنجەدان بووه. مەلىكى عىراق دوو جار (۱۹۵۵ و ۱۹۵۷) پاداشتى كىردووه لەبەر كارەلسووراندنى بە شىوہىكى ناوازه و ئىرادەى شاھانەى بۇ دەرچووه. ۱۹۵۷، بە ھوى ھەلوئىستى نىشتمانىيەوہ، تووشى ھەولكى سەرنەگرتووى غافل كۆرەن ھاتووہ لە شارى كۆيە. دە سالىش، لەبەر ھەلوئىستى سىياسىي خوى، دەردى دوورخستەنەوہى چىشتووہ.

محەمەدئەمىن، زۆر ھەزى بە خويندەنەوہ كىردووه و توانىويە لە ماوہى ژيانىدا ژمارەيەكى زۆرى كتیب لاي خوى كۆيكاتەوہ و كتیبخانەيەكى ناياى لى پىك بىنى. كاتى خويندنى لە بەغدا و پاش گەرانەوہىشى بۇ سلىمانى، بابەتى بۇ چەند گوڤار و پۆژنامەيەك نووسىوہ، لەوانە "النور".

۱۹۸۰ پالىوراو بووه بۇ سەرۆكى دەستەى بەرزى ھەلپژاردنى يەكەم پەرلەمانى عىراق لە سەردەمى حوكمى بەعسدا. پىش ئەوہىش كە بەر ھەلمەتى پاكىردنەوہى وەزارتەكان بەكوى، بە يەككە لە بىست قازىيە ناوازهكانى عىراق دەست نىشان كراوه.

ئەو سالە تۆمەتى خىيانەتكردن و پىلانگىپرى دژى نىشتمانى بۇ ھەلبەستراوہ و دراوہتە دادگاى شوپش لە بەغدا، خراوہتە زىندانى دەستەى تايبەت (الهيئة الخاصة) ئەنجومەنى سەرکردايەتییى شوپش، كەسانىكى زۆر بوى تىكەوتوون و پاش ھەشت مانگ لە بەندى پزگار كراوہ. دواتر دادگاى تەمىز بە ئىنساڤوہ بى تاوانى سەلماندووہ. محەمەدئەمىن، پراويزكارى چەند كۆمپانىيەكى ناوخۆ بووہ و سالى ۱۹۷۸ بانگ كراوہ بۇ ولاتى سعوودىيە تا وەك پراويزكارى قانونى كارى تيدا بكا، رەتى كردووتەوہ. جگە لەوہ، عەرەبى و توركى و ئىنگلىزى زانىون و چەند شىعەرىكىشى نووسىوہ. سالانى دوايىي تەمەنىشى، خەرىكى نووسىنى ژياننامەى پياوماقوولانى سلیمانى بووہ و بە داخەوہ- تەواوى نەكردووہ^{۱۹۰}.

محەمەد بەدبەخت

ئەناسرايەوہ.

محەمەد توفيق

محەمەد كورى توفيق كورى محەمەد كورى عەزىز كورى شاسوار ئاغاى ھەمەوہندىيە. دايكى، خاتو حەلاوہى كچى مەلا غەفوورى بانەيىيە. بنەمالەكەى خاوەندى دىي (بەگەجانى) يە، سالى ۱۸۸۶ ئەويى بەجى ھىشتووہ و لە سلیمانى نىشتەجى بووہ. شاسوار ئاغا لە ۱۸۵۰، لە شەپى بەرگىرى ميرايتى باباندا دژى سپاى عوسمانى، لاي (گردى مامەيارە) خووى و سى سوارەى دىكەى ھەمەوہند شەھىد بوون. عەزىز ئاغا ۱۸۶۷ لە شەپكى بەرامبەر بە ھەمان سپادا

لە بازىان شەھىد بووہ. محەمەد ئاغا ۱۸۶۶ كاتى پىگريکردن لە دوورخستەوہى ھەمەوہند بۇ باكوورى ئەفەرىقا، لە نىوان چەمچەمال- كەركووكدا شەھىد بووہ.

¹⁹⁵ ئەم زانىارىيانە پوژى ۲۰۱۶/۹/۹ لە بەرپىز نەبەن محەمەدئەمىن غالب وەرگىراون.

محەمەد، سالى ۱۹۲۴ لە گەرەكى (سابوونكەران)ى شارى سليمانى هاتووتە دنياوہ. ۱۹۳۰ خويندىنى قوناغى سەرەتايىيى لە قوتابخانەى فەيسەلىيە، ۱۹۳۶ قوناغى ناوہنديى لە قوتابخانەى ناوہنديى سليمانى و خانەى مامۇستايانىشى ۱۹۳۹ لە بەغدا تەواوکردووہ. ۱۹۴۰ بە مامۇستاي قوتابخانەى ديى (جافەران)ى ناوچەى قەرەداخ دامەزراوہ و سالىكى ئى ماوہتەوہ. ۱۹۴۱ گواستراوہتەوہ بۇ قوتابخانەى فەيسەلىيە. ۱۹۶۰ بووہ بە بەرپۆوہبەرى قوتابخانەى سەلاخەدينى ئەيووبى ھەر لە سليمانى. ۱۹۷۰ لەبەر بارى تەندروستىيى خوئى، خوئى خانەنشين کردووہ.

محەمەد، نيشتمانپەرورەرىكى چالاکى پيشکەوتنخواز بووہ، ھەر زوو -لەتەك عەبدولواھيد نوورى و نەديم بەدەوى- چووہتە ناو يەكەمىن شانەكانى حيزبى شيوعىيى عىراق لە سليمانى. مامۇستاي زمانى عەرەبى بووہ و بەشدارىيى لە دانانى كتيبەكانى زمانى كوردىي پۆلەكانى سەرەتايىيى سەردەمەكەيدا ھەبووہ. گوايە جگە لە نووسينەكانى "گەلاويز"ى، نووسينى ديكەى بلاوكراوہيشى ھەبووہ. سالى ۱۹۵۴ لەگەل خاتوو "ئەختەرى كچى مستەفا موقتى" خيىزانى پيىكەھيىناوہ و ۳ كچ (نيگار، بەھار، ھەوار) و ۳ كور (نزار، پزگار و ريبوار)ى ئى بووہ. پوژى ۲۰۰۶/۹/۴ كوچى دوايىيى کردووہ و لە (گردى شيخ مارق) بە خاك سپيىدراوہ^{۱۹۶}.

محەمەد توفيق وردى

محەمەد كورپى توفيق كورپى رەشىد كورپى وەھاب ناغايە، "وردى" ناسناوى بووہ و ۱۹۲۳ لە گەرەكى (بايزاغا)ى شاروچكەى كوئە لەدايكبووہ. خويندىنى لەوئ دەست پى کردووہ و ۱۹۴۱ ناوہنديى خويندووہ. دواتر خانەى مامۇستايانى بەغداى لە ۱۹۴۴ تەواوکردووہ. بووہ بە مامۇستا لە تەقتەق و قەلادزئى - ۱۹۴۵. ۱۹۴۲ لەگەل چەند ھاوپرپيەكى بە نھينى (كۆمەلەى دەنگ)ى پيىكەھيىناوہ. لەبەر چالاکىيى سياسىيى، چەند جارپك گىراوہ و لە وەزىفە

دەرکراوہ. لەسەر وتارى (في بلد العجائبوالغرائب) كە لە پوژنامەى "الأهالي" دا بلاوى کردووہتەوہ، ناچارى وازھيىنان لە وەزىفە بووہ. كە حكومەتى ميللىيى كوردستان لە مەھاباد

¹⁹⁶ وینە و زانیاریی ئەم ژياننامەيە ئامادەكراوى بەرپۆز دكتور نزار ھەمەوہنديى كورپەتى.

پێکههینراوه، دواواییهکانی ۱۹۴۵ چووته ئهوی، به مامۆستای قوتابخانه دامهزراوه. له سههر بلاوکردنهوهی یهکهه ئهلقهه (چمان دهوی) له ژماره ۳ ی ۷ جۆزهردانی ۱۳۲۵ ی پوژنامهی "هاواری نیشتمان" دا، که په خنه ی تیدا گرتوو له کهم خویندهواری به شیکه بهرچاوی مامۆستایانی قوتابخانه، به فرمانی محهمه دحوسین خانی وهزیری هیزی کوردستان خراوته زیندان. مهلا مستهفا بارزانی بۆ تی کهوتوو و بهردراوه. پاش پووخانی حکومه ته که، گهراوتهوه بۆ عیراق، گیراوه و حوکم دراوه. سالانی په نجا له بهر جم و جۆلی خۆی ناچار بووه مال و مندالی به جی بهیلتی و بیسیپیری به هاوپیانی نزیکه خۆی، به لام ناپاکی لی کراوه. دواچار له هاوسه ره که ی جوی بووه ته وه. وردی پاش ۱۹۵۸/۷/۱۴ براوته وه سههر وهزیفه ی مامۆستای. سه ره تای سالانی ههفتا هاوکاری به رهه ئستانی پژی می شای ئیران بووه و له پوژنامه ی "ریگا" ی زمانی حالاندا به کوردی، کاری کردوو و نووسیویه. له دوا پوژانی ته مه نیدا، ژیا نی به نه داری و بی خزمه تی گوزه راندوو، تا له ۱۹۷۵/۱۲/۳ دا پاش نه شته رگه ربیه ک گیانی سپاردوو.

وردی، له سالانی چله وه دهستی داوه ته نووسین و بلاوکردنه وه. که له پووری میلی و شیعر و فولکلور و میژوی کورد، جیی بایه خه ی بوون. نووسینی له پوژنامه و گوڤاره کانی وه ک (گه لاویژ، دهنگی گیتی تازه، ههتاو، دهنگی کورد، پوژی نو، ریگا، ..) دا بلاو بووه ته وه. به ره مه ی له چاپ دراوی ئه مانه ن: ۱. هه سه ن و مریه م، دار المعرفه - بغداد، ۱۹۵۵، ۲. ناسر و مار مار، دار المعرفه - بغداد، ۱۹۵۵، ۳. منتخبات من قصائد الشاعر فيكتور هيجو، دار المعرفه - بغداد، ۱۹۵۵ (ترجمه)، ۴. نه نجامی داوین پیسی، چاپخانه ی المعارف - بغداد، ۱۹۵۶، ۵. من روائع الأدب الكردي، بغداد، ۱۹۵۶، ۶. ویستم ژن بینم، دار المعرفه - بغداد، ۱۹۵۶، ۷. القصة والأساطير في الأدب الكردي، بغداد، ۱۹۵۷، ۸. دهنگی جهزانی، دار المعرفه - بغداد، ۱۹۵۷، ۹. سه ره تایه ک له میژوی کورد، دار المعرفه - بغداد، ۱۹۵۷ (وه رگیپان)، ۱۰. لمحات من الأدب الصيني، بغداد، ۱۹۵۷، ۱۱. گولی ناکام، چاپخانه ی النور - بغداد، ۱۹۵۷، ۱۲. شوپشی چوارده ی ته مووز، چاپخانه ی دار السلام - بغداد، ۱۹۵۸، ۱۳. الأكراد الفيليون في التاريخ، مطبعة اللواء - بغداد، ۱۹۵۸، ۱۴. تالاً النور بين الظلام، مطبعة دار العودة - بغداد، ۱۹۵۸، ۱۵. الأكراد في الاتحاد السوفياتي، مطبعة اللواء - بغداد، ۱۹۵۹، ۱۶. كردستان المناضلة، مطبعة اللواء - بغداد، ۱۹۵۹، ۱۷. خانزاد و له شکر، چاپخانه الوفاء - بغداد، ۱۹۶۰، ۱۸. قه لای دمد، چاپخانه ی النجاح - بغداد، ۱۹۶۰، ۱۹. چونی بارزانیان بۆ سوڤیه ت، چاپخانه ی صلاح الدین - بغداد، ۱۹۶۱، ۲۰. فولکلوری کوردی، به شی ۱، چاپخانه ی دار التضامن - بغداد،

١٩٦١، ٢١. فۆلكلۆرى كوردى، بهشى ٢، چاپخانهى دار التضامن- بغداد، ١٩٦١، ٢٢. مامهيارهى قارهمان، چاپخانهى الوفاء- بغداد، ٢٣. بحث ودراسة عن الفولكلور الكردي، مطبعة الزعيم- بغداد، ١٩٦٢، ٢٤. قصائد رائعة للشاعرين الألمانين شيلير وغوته (ترجمة)، مطبعة الغري- النجف، ١٩٦٤، ٢٥. قصص شعرية كردية فولكلورية، مطبعة الارشاد- بغداد، ١٩٦٥، ٢٦. بانگى كوردستان، چاپخانهى المعارف- بغداد، ١٩٧٠، ٢٧. اقاويص شعبية كردية، مطبعة الغري- النجف، ١٩٧٠، ٢٨. فۆلكلۆرى كوردى، بهشى ٣، چاپخانهى القضاء- النجف، ١٩٧١، ٢٩. صفحات من نضال الشعب الكردي في ايران، مطبعة الايمان- بغداد، ١٩٧١، ٣٠. قافلة الشهداء الأكراد والشعوب الايرانية، مطبعة اللواء- بغداد، ١٩٧٢، ٣١. مدينة كويسنجق والمصلح الاجتماعى ابراهيم صابر، مطبعة الامة- بغداد، ١٩٧٢، ٣٢. مهلا ئاوارهى قارهمان، چاپخانهى الآداب- النجف، ١٩٧٢، ٣٣. ههئى له بهيت و ههلبهستهكانى عهلى بهردهشانى، چاپخانهى القضاء- النجف، ١٩٧٣، ٣٤. مذكراتي الصحفية (ترجمة)، مطبعة دار السلام- بغداد، ١٩٧٣، ٣٥. نوروز وثورة كاوه الحداد، مطبعة الغري- النجف، ١٩٧٣، ٣٦. من هو الفيلسوف وماذا يريد من الحياة؟، مطبعة العاني- بغداد، ١٩٧٣، ٣٧. چيروك بۆ شانۆ، چاپخانهى الغري- النجف، ١٩٧٣، ٣٨. كهريزاري، چاپخانهى القضاء- النجف، ١٩٧٤، ٣٩. نماذج من التراث الشعبى الكردي، مطبعة الغري- النجف، ١٩٧٥.

مهلا محهمهد چروستانى

مهلا محهمهد كورپى مهلا عهبدوپره حيم

چروستانى كورپى عومهر كورپى شهريف كورپى ئيبراهيم كورپى محهمهد ئاغا كورپى ئه ميرعه بدوللا كورپى پيرخدرى شاهۆ و دايقى عايشه خانى مهلا محهمهدى زهندانه، سالى ١٣١٢ك (١٨٩٤-١٨٩٥) له دىي (ئابلاخ)ى ناوچهى سليمانى له دايقى بووه. لاي باوكى دهستى به خويندن كردوه و چووته قوتابخانه كانى دينيى نييرگسه جار، ريشين، بياويله، زهرده ليكاو، كانيه بهكر، سليمانى، پهلكۆ، كۆيه، بۆسكين، هيران و نازهنين، كهركوك، ههولير، ديبهگه بۆ

¹⁹⁷ پۆژنامهى كوردستان- مههاباد ١٣٢٤-١٣٢٥ى ههتاوى (١٩٤٦)، ل ٢٣-٢٤؛ عهبدوخالق عهلاهدين،

كۆيه .. ناودارانى، ل ٣٠٩-٣٠٤.

خویندن. پاش مردنی باوکی له بهرزنجه، له گرانی و سه‌هه‌ره‌ردا ئه‌رکی خه‌یزانی که‌وتووته ئه‌ستو و چووته دئی سهر او له شارباژێر، بووته مه‌لا. له‌وی "عاصمه" ناویکی هه‌ناوه. ئه‌مجا به مه‌لایه‌تی چووته دیه‌کانی بادین و دیگه له پشدر. ژنه‌که‌ی له (بادین) مردوو؛ هه‌ر له‌وی ژنی هه‌ناوته‌وه. چووته رانیه و لپی بووه به مه‌لا. ته‌نانه‌ت جیی قازی رانیه‌یشی گرتووته‌وه. له یه‌که‌م جه‌نگی گه‌وره‌دا، ژبانی له پشدر و رانیه گوزه‌راندوو. که رانیه به‌ر بۆردومانی فرۆکه‌کانی ئینگلیز که‌وتوو، خانووکه‌ی پروخواه و ناچار ئه‌وی به‌جی هه‌شتوو.

پاشان هاتووته سلیمانی و لپی ماوته‌وه. دواپی پووی کردووته شارباژێر، مه‌لایه‌تی له سهر او، یاخسه‌مه‌ر، گاپیلۆن و سووره‌قه‌لات کردوو تا ۱۹۳۲. چووته سلیمانی و چه‌ند سالیك حوجره‌ی داناوه بۆ ده‌رس‌وتنه‌وه. ۱۹۳۶ بووه به مامۆستای مرگه‌وتی نه‌قیب. سالانی ۱۹۵۵-۱۹۵۶ نه‌خۆش که‌وتوو و ماوه‌یه‌که له نه‌خۆشخانه‌ی (تویسه) له به‌غدا چاره‌سه‌ر کراوه. پینج‌شه‌موویه‌کی نیسانی ۱۹۶۳ له سلیمانی کۆچی دواپی کردوو و له گۆرستانی شیخ جافر (گردی جوگه) نه‌ژاوه.

مه‌لا محمه‌د، فارسی و عه‌ره‌بی زانیون و شیعری له (گه‌لاویژ، ده‌نگی گیتی تاز، هه‌تا) دا بڵاوبووته‌وه و دیوانی شیعره‌کانی له‌چاپ دراوه.^{۱۹۸}

محمه‌د حه‌سه‌ن به‌رزو فه‌یلی

محمه‌د کوپی حه‌سه‌ن کوپی به‌رزو کوپی به‌یرامه، ۱۹۲۳ له به‌ری په‌سافه، گه‌ره‌کی (سه‌دریه) (شه‌قامی پيشووی مه‌لیک عازمی و شه‌قامی نیستای کیفاح) ی شاری به‌غدا هاتووته دنیاوه. دایک و باوکی، به ئه‌سل هه‌ردوو کوردی ولاتی ئیلام (پشتکۆه) بوون، هاتووته به‌غدا و له‌ناو فه‌یلیه‌کاندا جیگر بوون. باوکی به مندالی خستویه‌تیه حوجره‌ی مرگه‌وت بۆ فیروونی خویندنه‌وه و نووسین و له‌به‌رکردنی قورئان. هه‌نده‌ی تیدا نه‌ماوته‌وه و چووته قوتابخانه‌ی ئیرانی و پاشان خویندنی عه‌ره‌بی له قوتابخانه‌ی حکوومه‌تیدا درێژه پێداوه و گه‌یشتووته قوناعی ناوه‌ندی. له مندالییه‌وه، به حوکمی پێوه‌ندی به محمه‌د

¹⁹⁸ دیوان و یادداشته‌کانی چروستانی، ئاماده‌کردنی نوخسه ئه‌حمه‌د چروستانی، (له بڵاوکراوه‌کانی به‌رپوه‌ره‌یتی چاپ و بڵاوکردنه‌وه‌ی سلیمانی)، چاپخانه‌ی کارو، سلیمانی، ۲۰۱۲، ل ۲۴، ۴۷، ۵۰، ۵۱، ۶۶، ۶۷، ۶۹، ۷۰، ۸۲، ۸۳، ۹۱، ۹۷، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۹؛ بابامردوخ روحانی "شیوا"، تاریخ مشاهیر کرد، جلد دوم، سروش-ته‌ران، ۱۳۶۶، ص ۳۶۱؛ صالح عبدالله چروستانی، شاعر و چروستانی، گۆفاری "به‌یان"، به‌غدا، ژماره ۱۶۵، شوپاتی ۱۹۸۶.

خەسرەو محەمەدى خالۆزايەو، كە -وەك خويندەوارىكى لىھاتوى رۆژگارى خۆى- كىتەبخانەيەكى تايبەتى پىر لە كىتەبى مېژووى و ئەدەبىي بە غەربى و فارسى ھەبوو، كەوتووئەتە خويندەنەو و بەدواداچوون. لە لاويشەو بوو بە ئەندامى حىزبى (ھىوا) و پىوھندى دۆستانەى لەتەك دكتور جەغفەر محەمەد كەرىم پتەو بوو. كە تووشى تەنگى ھەلچىنى حكوومەت ھاتوون، سالانى ۱۹۴۵-۱۹۴۶ ھەلاتوونە ئىران و ماوھەك ماونەتەو، بەلام محەمەد حەسەن بەرزۆ گەراوئەتەو بۆ بەغدا و

دەستى كردووئەتەو بە جموجوولى سياسىي خۆى لە نىو كودانى فەليدا. ھاوژەمان ژمىريار و حىسابدارى كارەكەيشى بوو لە دووكانى بازىرگانىي عەبدولپەرحىم فەيلى لە ناوچەى بازىرگانىي (شۆپچە)ى بەغدا.

محەمەد حەسەن، لە ۱۶/۸/۱۹۴۶دا بەشدارى كاروبارى كۆنگرەى دامەزراندنى (پارتى ديموكراتى كورد) بوو، كە لە گەرەكى مىللىي (ئەبووسەيفەين- أبو سيفين) لەسەر شەقامى كيفاح و بەرامبەر بە شۆپچە)ى زۆربەى دانىشتووان كوردى فەيلى سازكراو و دوو خانووى بە تەنەشت يەكەوئەى بۆ بەكرى گىراو بۆ ئاسانىي ھاتن وچوونى ئەندامانى كۆنگرە. ھەرۆھا پىشتىوانى چالاككەيانە كوردانى فەيلى بوو بۆ بنىاتنانى مزگەوتىكى گەرە لە (بابولشىخ) و پىكەينانى دەستەيەكى بەرپۆھەردن بۆ دروستكردنى قوتابخانەى فەيلى و ھەرگرتنى مۆلەتى دامەزراندنى يانەيەكى ھەرزشى بۆ كوردانى فەيلى سالى ۱۹۵۹. بۆيە دەستدرىژىي كراوئە سەر و لىي دراو، چونكە ھىندى كوردى سەر بە حىزبى شىوعىي عىراق بەو نىگەران و تەنگەتەلكە بوون. ۱۹۵۲ ھاوكارىي جەلال تالەبانىي كردوو بۆ خستەنەوگەرى رىكخستەنەكانى پارتى لەناو لاوانى فەليدا.

محەمەد حەسەن بە كەسىكى پاستگۆى سەرپاست ناسراو بوو، بۆيە كە شۆپشى ئەيلوول لە ۱۹۶۱دا ھەلايساو و رىبەرانى پارتى دوچارى گرتن و راوھدونان بوون، ئىبراھىم ئەحمەد نىكەى چوار مانگىك لە مالى ئەوان خۆى شاردووئەتەو لە شارى (مدینة الحرية- البستان)، خۆيشى ماوھەك لای دۆستان و خزانى خۆى شوينەون كردوو. كە گفەت وگۆى شۆپش لەگەل كودەتاجىيە بەعسىيەكانى ۱۹۶۲ سەرى نەگرتوو،

لهگه‌ل چهند كادييركي حيزب هه‌لاتووه و له پينجويڻ گيرساوه‌ته‌وه، كه وهك كادييركي سياسي و به‌رپرسيكي به‌ريوه‌بردن كاري تيڊا كردووه. له ناكوكي نيوان بالي مه‌كته‌بي سياسي و مه‌لا مسته‌فا بارزاني‌دا، لايه‌ني مه‌كته‌بي سياسي گرتووه. كه حكومه‌ته‌كه‌ي به‌عس له تشريني دووه‌مي ۱۹۶۴‌دا پروخواوه، به هه‌ل زانيوه بگه‌پيته‌وه بو به‌غدا. كاتيک پريه‌ران و به‌شيكي پيشمه‌رگه‌كاني نه‌و باله چوونه‌ته ئيران، له پري زه‌رباتييه-مه‌رانه‌وه چووه‌ته لايان. پاش ۱۹۶۸‌يش كه مؤله‌تي ده‌ركردني پوژنامه‌ي عه‌ره‌بيي "النور" وه‌رگيراوه، نه‌م بووه‌ته نه‌نداميكي ده‌سته‌ي نووسيني. له‌پال نه‌وه‌دا، به‌رده‌وام هات‌وچوي شاري (كووت)‌ي كردووه بو كاري حيزبي. پاش راگه‌ياندني به‌ياننامه‌ي ۱۹۷۰/۳/۱۱ و هه‌لوه‌شانه‌وه‌ي بالي مه‌كته‌بي سياسي و چووه‌نه‌وه پال بارزاني و وه‌ستاني پوژنامه‌ي "النور"، نه‌م كه‌ناري گرتووه و تيگه‌ل به كاري حيزبي نه‌بووه‌ته‌وه.

نه‌و سه‌روبه‌نده، محمهد توفيق وردبي هاوپي پيشنياي بو كردووه بيته مه‌يداني كارگردن له‌گه‌ل به‌ره‌له‌ستاني ئيراني كه ته‌يموور به‌ختياري به‌ريوه‌به‌ري پيشووي ساواك سه‌ركردايه‌تيي كردووه، پازي بووه؛ له كاتيكا حكومه‌تي عراق (به‌ره‌ي رزگاريي خووزستان) و (به‌ره‌ي رزگاريي لوپستان)‌ي بو نه‌و مه‌به‌سته پيگه‌يناوه و ده‌زگا نه‌منييه‌كاني به‌عسيش سه‌ره‌رشتييان كردون. كه ته‌يموور غافلكرت‌كراوه و محموود په‌ناهياني وه‌زيري پيشووي به‌رگريي حكومه‌تي نازه‌ريايجان له هه‌نده‌رانه‌وه هينراوه‌ته جيي، (پيخراوه‌كاني به‌ره‌ي نيشتمانيي ئيراني له پوژه‌له‌تي ناوه‌راست) پيگه‌ينراوه، كه هه‌م راديوي به‌فارس و كوردي و عه‌ره‌بي و نازه‌ري هه‌بووه، هه‌م پوژنامه‌ي "ريگا"‌ي به‌و چوار زمانه ده‌ركردووه. محمهد حه‌سن و وردبي وتاري به‌ره‌نگارييان بو هانداني گه‌لاني ئيران دژ به حكومه‌تي شا له‌و پوژنامه‌يه‌دا و بو راديوكه نووسيوه. نه‌و ماوه‌يه زور خوي پاراستووه، چونكه مه‌ترسييه‌كي زور له‌سه‌ر ژياني هه‌بووه. تا له شه‌وي ۱۹۷۳/۷/۲۲‌دا له به‌راييي شه‌قامي (الوثبة)‌دا، نزيك به‌و خانووه كه ليبي هاتووه‌ته دنياوه، ناخافل شه‌هيدكراوه.

محمهد، هه‌م وتارنووس و هه‌م شاعيريش بووه و شيعري له "گه‌لاويژ"‌دا بلاو بووه‌ته‌وه^{۱۹۹}.

¹⁹⁹ نه‌م ژياننامه‌يه به‌ريز سه‌لام محمهد حه‌سن به‌رزو ئابي ۲۰۱۶ به عه‌ره‌بي نووسيويه و به هه‌ولي به‌ريز ئيبراهيم باجه‌لان، له پري به‌ريزان "موه‌فه‌ق نه‌سكه‌نده‌ر" و "دكتور كارزان عه‌بدوپره‌حمان بوه"‌يه‌وه به ده‌ست گه‌يشتووه.

محمدەد خورشيد

ئەو محمدەد خورشيد سيامەنصورىيە.

محمدەد رەسوول ھاوار

"م. رەسوول" و "م. ھاوار"ە.

محمدەد روشدى دزەبى

محمدەد روشدى كۆپى مستەفا كۆپى زاھىر دزەبى و لە خىلى ورمزىيارە، ۱۹۲۲ لە ھەولير لەدايك-بووہ. بە مندالى لە دىي (ەويئە) ژياوہ. لە ھزارەتى ناوخوي حكومەتى عراق بووہ بە فەرمانبەر و لە بەشى ھەرگيرانى كوردى بۇ ەرەبىي ھزارەتدا بووہ. سالانى پەنجا لە بەشى كوردىي رادىوي بەغدا كاري كردوہ. جگە لەوہ كە نووسىنى (گەلاويژ، دەنگى گيتىي تازە، ئاسوي فولكلور، كاروان، ...)دا بلاوكردووتەوہ، بەرھەمەكانى دىكەي برىتين لە: ۱.

مندالەكانى دارستانى تازە (ھەرگيران)، ۱، چاڭى ژين

چاپخانەى مەعاريف- بەغداد، ۱۹۶۹، ۲، چاپخانەى بەغداد، بەغداد، ۱۹۸۴، ۲. ژيانى ديھاتى، چاپخانەى سەمير ئەميس- بەغداد، ۱۹۸۳، ۳. شەش چىروكى فولكلورى كوردى پەسەن، چاپخانەى ھزارەتى پۇشنىرى- ھەولير، ۱۹۹۷، ۴. فەرھەنگى روشدى (كوردى- ەرەبى)، بلاوكراوہى كتيبخانەى ئاوير- ھەولير، ۲۰۰۸. روشدى، ژنى ھىناوہ و ھەر كچىكى "گەلاويژ" ناوى لى بووہ^{۲۰۰}.

محمدەد صالح جەغفەر

نەناسرايەوہ.

²⁰⁰ عەبدولپەحمان مەعرف، بيوگرافىيى نووسەرانى ھەولير، ئىنسكلۆپىدىيى ھەولير، ب، ۸، ۳۵۷۱-۳۵۷۲؛ سى لاپەرەى ژياننامەكەى، ئامادەكراوى بەرپز محمدەد عومەر قادر سىيانى خوارزاي، لە رىي بەرپز عەبدوللا زەنگەنەوہ بە دەست گەيشت.

محمدەدسەعید جاف

محمدەدسەعید كورپی محمدەد بەگ كورپی فەتاح بەگ كورپی محمدەد پاشای جافە، دەچیتەووە سەر بنەمالەى كە یخوسرەوبەگى، ۱۹۲۶ لە دىي كەلار لەدايكبوووە. قوناغى سەرەتاييى خویندنى لە كەلار و كفرى تەواوكردوووە و ئەو بەدوا لەبەر مردنى باوكى، دەستى لە خویندن هەنگرتوووە. بە لاوى تىكەل بە سىياسەت و جوولانەوہى كوردایەتى بوووە و چوووە تە ناو حیزبى (هيووا) و پاشان (پارتى ديموكراتى كورد). سالانى پەنجا بەشداریى لە بزوو تەنەوہى ناشتیخوازاندا هەبوووە. دواچار مالەكەيى لە كەلارەوہ بردوووە تە خانەقین و لە ۱۹۶۰ ییشەوہ چوووە بەغدا و بە پلەى تىيین (ملاحظ) بوووە

فەرمانبەر لە بەرپۆوە بەریتى خانووبەرەى وەزارەتى نیشتەجێکردن. پاش كودەتای ۱۹۶۳/۲/۸ لە وەزىفەكەى لا براوہ و گیراوہ. سالانى ۱۹۶۷-۱۹۶۸ ئەندامى كە دەستەى نووسىنى پۆژنامەى عەرەبى- كوردى "التآخى- برابى" ئۆرگانى (پارتى ديموكراتى كوردستان) بوو، كە لە ئاگرىبەستى نىوان حكومەت و شوپشدا لە بەغدا دەرچوووە. پاشتر گەپراوہ تەوہ بۆ كوردستان و ۱۹۶۹ لە وىوہ پەروى كەردوووە تە ئىران. ۱۹۷۹ گەپراوہ تەوہ بۆ وڵات و پۆژى ۱۹۹۶/۳/۱۶ نۆرەدلى لى داوہ و چەند پۆژىك لە نەخۆشخانە ماوہ تەوہ، تا لە ۱۹۹۶/۳/۲۵ دا كۆچى دوايى كەردووہ.

محمدەدسەعید جاف، خولياى خویندەنەوہ و نووسىن و كتیبخانەى تايبەتى هەبوو، حەزى لە پراووشكارىش كەردووہ. عەرەبى و فارسى و توركىشى زانىون. نووسىنى لە (گەلاويز، هەتاو، پۆناهى، بەيان، ..) دا بلاو بوو تەوہ^{۲۰۱}.

محمدەد شوگور

نەناسرايەوہ.

²⁰¹ قاموسى ناوہ نەمرەكان، بەرگى يەكەم، ل ۳۵۰-۳۵۱؛ محمد هادي الدقتر- عبدالله حسن، العراق

الشمالي، مطبوعات النهار- بغداد، ؟، ص ۲۹۷.

محەمەد صدیق موجتەھیدی

محەمەد صدیق کوری مەلا عەبدولعەزیمی موجتەھیدی، ۱۹۰۲ لە شاری سنە هاتووەتە دنیاوە. هەر لە منداڵییەوه لای باوکی دەستی بە خویندنی دینی کردووه و فیه و ئوسوولی وەرگرتووه و بە پلە ئیجتیهاد گەیشتووه. ماویەك حاکمی شەرع، ماوی چل سالی ش سەردەفتەری ئەسنادی رەسمی بووه، بە ناسناوی (سەدرولئیسلام) ناربانگی رۆیشتووه. سالی ۲۰۰۰ کۆچی دوایی کردووه^{۲۰۲}. نووسینی له "کوھستان" یشدا هەیه.

محەمەد عەبدولغە فووردلشاد

ئەوه دلشادی رەسوولی، بە ئەسل خەلکی مەهاباد، لە شاری کۆیە گەورە بووه و خویندوویە. خانەنی مامۆستایانی تەواو کردووه. چوووتەوه بۆ ئەودیو، تیکەلی کاری سیاسی بووه و بووتە ئەندامی کۆمەڵە (ژ. ک). لە دەورانی حکوومەتی میلییی کوردستان دا لە مەهاباد، موعاوینی وەزارەتی فەرھەنگ بووه. پاش پوو خانە حکوومەتەکە، هاتووتە ناوچە پشدر. ۱۹۵۴ بووتە میرزای بەردەستی سەلیم ئاغای گەرمکان. سەردەمی شوپشی ئەیلوول، ۱۹۶۵ لە هەل و مەرجیکی نادیری نااساییدا کوژراوه.

دلشادی رەسوولی، پەخشانی نووسیکی بەهرەمەند بووه، نووسینی له (گەلاویژ، دەنگی گیتی تازە، کوردستان) دا بلاوه^{۲۰۳}.

²⁰² ئەم زانیارییانه نامادە کرداوی بەرێز "جەمال ئەحمەد نائین"ن، لە رێی بەرێز "ماجید رۆحانی" یەوه بە دەست گەیشتووه.

²⁰³ رۆژنامە "کوردستان" - مەهاباد ۱۳۲۴-۱۳۲۵ی هەتای (۱۹۶۶)، ل ۱۸.

محەمەد عەبدوڵلا، محەمەد عەبدوڵلا خوشناو

نەناسرايەو.

محەمەد قەرەداغی

محەمەد كۆری وەستا ئەحمەد و خەلكی ناوچەى

(قەرەداخ) ٥، ١٩١٧ لە كفرى لەدايك بوو. ١٩٢٥ چوو تە

قوتابخانەى سەرەتایى، ١٩٣٢ لە قوناغى ناوەندى

وەرگیراوە. ١٩٣٥ لە خانەى مامۆستایانى سەرەتایى لە

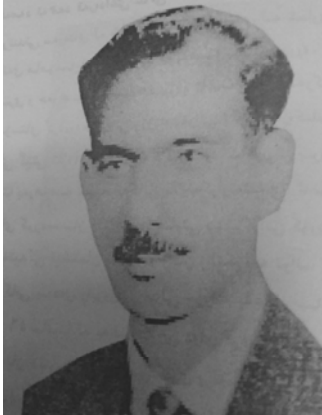
بەغدا قیوول كراوە. ١٩٣٨ بوو تە مامۆستا لە كەركوك،

وەك مامۆستا و بەرپۆهەبەر لە قوتابخانەكانى حەویجە،

ناغجەلەر، كفرى و كەركوك خزمەتى دیووە. سالانى

١٩٥٨-١٩٦١ جیگىرى بەرپۆهەبەرى قوتابخانەى (النجاح) ی

ناو كەركوك بوو. ئەندامى حیزبى (هيو) بوو و لەو

پێیدا گرتن و بەندیخانە و دەردەسەرییەكى زۆرى بینوو. ئەندامى (پارتى دیموکراتى

كوردستان) یش بوو. پوژى ١٧/٦/١٩٧٣ بە نەخۆشى لە بەغدا كۆچى دوايى كردوو،

تەرمەكەى براوەتەووە بۆ كفرى و لە گۆرستانى (باوەشاسوار) بە خاك سپێردراوە.

محەمەد قەرەداغى، عەرەبى و تورکىيى زانیون، نووسینى لە "گەلاویژ" و "دەنگى گیتىيى

تازە" دا بلاو بوو تەو^{٢٠٤}.

www.zheen.org

محەمەد كەریم قادر

ناسناوى شیعیری "نەسرەو" ٥، ١٩٢٦ لە شارى سلیمانى هاتوو تە دنیاو.

قوناغەكانى سەرەتایى و ناوەندى و نامادەییى هەر لەوئ تەواو كردوو و درێژەى بە

خویندن نەداوە. بوو بە برینپێچ لە ریزی سپادا و پلەى (نايىيى زابت) ی پئى دراو و

چەند سالیك لە بەغدا، حللە و كەركوك خزمەتى كردوو، تا دواجار لە كەركوك

گیرساو تەووە. نەسرەو هەر لە مندالییەووە حەزى لە شیعەر كردوو و زۆر شیعیری عەرەبى و

فارسی و كوردیى لەبەر بوو. چوارینەكانى "خەيام" ی لە سالانى چلدا كردوو بە كوردی و

²⁰⁴ مستەفا نەریمان، ئەدیب و نووسەرانی كفرى و دەورووبەرى، چاپخانەى دار الشؤن الثقافیة العامة-

بغداد، ٢٠٠٧، ل ١٣٠-١٤١؛ سەمكۆ بەهرۆز، بېلیۆگرافیای رۆشنبیران و ناودارانى كەركوك، بەشى سێیەم و

كۆتایى، گۆڤارى "كەركوك"، ژمارە ٤، سالى نۆیەم، بەهاری ٢٠٠٨، ل ٧٩-١٧٤.

له گۆقاری "دهنگی کیتی تازە" دالیی بلاوکردووتهوه. سالی ۱۹۵۳ مالهکە ی گری گرتوو و بهو هویهوه زوریه ی بهرهمهکانی سووتاون. کاتی خوی، لهتهک شیخ رهئوفی خانقا و قوتبه‌دین کاکه‌یی، پیکه‌وه دهستیان داوته پرۆژه‌ی فره‌نگیکی کوردی- کوردی و کۆکردنه‌وه‌ی وشه‌گه‌لی ناوچه‌ی گهرمیان و سلیمانی و تا پیتی (پی)یان هیناوه. ئەو فره‌نگه له پاشکۆچی

دوایی شیخ رهئوفه‌وه سوواخی نییه. ئەم دانراوانه‌یشی به دهستنووسی له پاش به‌جی‌ماون: ۱. دیوانی شیعره‌کانی، ۲. میژوی سه‌لاح‌دینی ئەیووبی، ۳. چەند ناوداریک له میژوودا. پۆژی ۱۹۹۲/۵/۲۳ له کەرکوک کۆچی دوایی کردوو و تهرمه‌که‌ی له مەزارگە‌ی (موسەللأ) به خاک سپێردراوه.^{۲۰۵}

محمد مه‌ظهر "بیدار"

سه‌یید مه‌زه‌هر کورپی سه‌یید عه‌بدولکه‌ریم کورپی حاجی سه‌یید عه‌بدولسه‌مه‌د کورپی سه‌یید عیسانی تایه‌فه‌ی عه‌بدال سه‌مه‌دی تیره‌ی پیرخدری شاهویه، سالی ۱۲۸۰ی هه‌تاوی (۱۹۰۱ز) له دبی (چاولکان)ی که‌لاته‌رزانی سه‌ر به ناوچه‌ی (مه‌ریوان)ی ئوستانی سه‌نه هاتووته دنیاوه. مندال بووه که نراوته بهر خویندنی حوجره و چووته (سه‌نه)، لای مامۆستایانی سه‌رده‌مه‌که خویندوووه. پاشان پرووی له دبی (هه‌رمۆله)ی ناوچه‌ی (حسه‌ین

ناوا)ی شاری سه‌نه کردوو و له‌وی چەند سالیک لای مامۆستا سه‌یید ئەحمەد و مه‌لا محه‌مه‌دی مه‌نده‌لیی موده‌ریسی دی خویندوووه. ئەمجا هاتووته مه‌ریوان و کوردستانی عیراق. پاش ته‌واوکردنی خویندن، چووته بیاره.

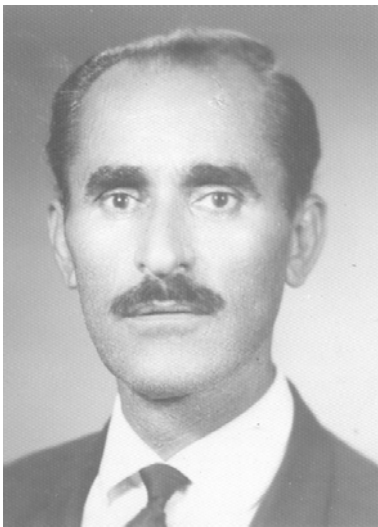
²⁰⁵ هه‌رده‌ویڵ کاکه‌یی، به بۆنه‌ی کۆچی دوایی نه‌سه‌روی شاعیره‌وه، پۆژنامه‌ی "هاوکاری"، به‌غدا، ژماره ۱۴۸۹، ۱۹۹۲/۶/۳۰، ۳؛ هه‌رده‌ویڵ کاکه‌یی، له په‌نجاکاندا چوارینه‌کانی عومه‌ر خه‌ییامی کردوو به کوردی، گۆقاری "ره‌نگین"، به‌غدا، ژماره ۴۶-۴۷، ۱۹۹۲، ل. ۲۸-۲۹. به‌رێز هه‌رده‌ویڵ کاکه‌یی، باه‌تی دوهم و وینه‌ی شاعیری دابین کردوو.

لهوی دوا قوناغی خویندنی بریوه و سلووکى کردووه. شیخ علائەدین له‌بەر لیها‌توویی و زانایی و خه‌تخوشی، کردوویه به کاتبی خۆی له خانه‌قای بیاره. ۲۲ سال کاتبی خانه‌قا بووه. پاش ۲۶ سال مانه‌وه‌یش له بیاره، گه‌راوه‌ته‌وه بو‌شاری سنه. ماوه‌ی دوو سال موشی ده‌فته‌ری ئه‌سنادی ره‌سمیی ماموستا فه‌خرو‌لعه‌له‌مای سنه‌یی بووه. ۱۹۴۹ حکوومه‌ت ده‌فته‌ری زه‌واجی شه‌رعی پی‌سپاردووه. هاوکات بووه به پیشنوێژ و خوتبه‌خوینی مزگه‌وتی میرزا فه‌ره‌جوللا له شاری سنه. شه‌وی جومعه‌ی مانگی سه‌فه‌ری ۱۳۹۹ک (۱۹۷۹/۲/۱۸) کوچی دوا‌یی کردووه و له سووچیکی (مزگه‌وتی میرزا فه‌ره‌جوللا) دا نیژراوه.

سه‌یید مه‌زه‌هر، شیعی به کوردی و فارسی نووسیوه و له "گه‌لاویژ" دا لیی بلاو‌کردووه‌ته‌وه، ناسناوی "بی‌دار" یشی هه‌بووه. جگه له دیوانی شیعی، ئه‌م ده‌ست‌نووسانه‌یشی له پاش به‌جی‌ماون: ۱. نامیلکه‌ی (صیقل قلوب) له وه‌لامی نایه‌توللا مه‌ردو‌خیی کوردستانی دا به فارسی، ۲. نامیلکه‌ی (سؤال و جواب) له هه‌ندی‌بابه‌تی نایینی به فارسی، ۳. نامیلکه‌ی (رساله حضور) له‌سه‌ر حج به فارسی، ۴. نامیلکه‌ی (اسلام و بهائیت) به فارسی، ۵. (رد مذهب تناسخ) به فارسی، ۶. نامیلکه‌ی (بررسی تطبیقی مباحث از اسلام و مسیحیت) به فارسی، ۷. نامیلکه‌ی (نوێژی جه‌ماعه‌ت) به فارسی، ۸. نامیلکه‌یه‌ک سه‌باره‌ت به مه‌لوودی پیغه‌مبه‌ری ئیسلام به فارسی، ۹. وه‌رگی‌رانی وتاری (اقتصاد اسلامی و مقام آن در بین اقتصاد سرمایه‌داری و کمونیستی) له عه‌ره‌بییه‌وه بو‌ فارسی (بلاو‌کراوه‌ی دار‌التقريب بين المذاهب الاسلاميه في القاهرة)، ۱۰. نامیلکه‌ی وه‌لامی کتییی (سقوط تحلیل) ی نایه‌توللا مه‌ردو‌خیی کوردستانی به فارسی، ۱۱. نامیلکه‌یه‌کی دیکه له وه‌لامی هه‌مان کتیی‌دا، ۱۲. (رساله وحی) به فارسی، ۱۳. (رساله در جواب مادیون) به فارسی، ۱۴. (رساله تجوید) به فارسی، ۱۵. نامیلکه‌ی (جمع قرآن) به فارسی، ۱۶. (رساله جبر و اختیار) به فارسی، ۱۷. نامیلکه‌ی له وه‌لامی پرسپاری قوتابیه‌کی زانکۆی سنه‌دا به فارسی، ۱۸. نامیلکه‌ی وه‌لامی هه‌ندی پرسپاری شه‌ری به فارسی، ۱۹. نامیلکه له وه‌لامی کتییی (نسیم رستگاری) ی نایه‌توللا مه‌ردو‌خیی کوردستانی به فارسی، ۲۰. دیاریی حه‌سه‌ن به‌گ: وه‌لامی (نامه‌ی نزانی) ی دکتۆر سه‌عیدخانی کوردستانی به داوای حه‌سه‌ن فه‌می جاف، ۲۱. وتار سه‌باره‌ت به ئه‌حکامی شه‌ری به کوردی، ۲۲. (نفحات الباری فی رد نسیم رستگاری) به عه‌ره‌بی، ۲۳.

(مکتوب الی بعض علماء الشیعة حول بعض اصحاب الرسول) به عهده بی، ۲۴. (رساله الی مدیر جریده (نداء الحق) به عهده بی، ۲۵. (رساله در رد وهابیون) به عهده بی، ۲۰۶.

محمد مصطفیٰ (ح.مه‌بۆر)

محمد مصطفیٰ مسته‌فا ح.مه‌بۆر ۱۹۲۰ له سلیمانی له‌دایک‌بووه. یه‌که‌م جار خویندنی له حوجره ده‌ست پێ کردووه، دواتر قوتناغه‌کانی سه‌ره‌تایی و ناوه‌ندی و ئاماده‌یی له سلیمانی و هه‌ولیر و به‌غدا ته‌واو‌کردووه. ۱۹۴۰ بووه به برینییچ (مضمد) له سلیمانی. ۱۹۴۷ چوو‌ته به‌غدا و له‌وێ بووه به برینییچی به‌یتا‌خانه و مو‌عاوینی به‌یتا‌. ۱۹۶۰- ۱۹۶۷ له‌ته‌ك کاره‌که‌ی خۆی، له رادیۆی کوردیی به‌غدا کاری کردووه و چه‌ند به‌رنامه‌یه‌کی پیش‌که‌ش کردووه. له‌و میژوو به‌دواوه به وه‌رگیر و پیش‌که‌ش‌که‌ر له رادیۆی به‌غدا دامه‌زراوه.

پاشان له ئازانسێ ده‌نگ‌وباسی عیراقیدا کاری کردووه تا ۱۹۸۲، که به داوای خۆی خانه‌نشین بووه. ۱۹۹۸ ماله‌که‌یی له به‌غداوه هیناوه‌ته‌وه بو سلیمانی، ماوه‌یه‌ک له ئه‌رشیقی رۆژنامه‌کانی "کوردستانی نوێ" و "الاتحاد" دا کاری کردووه.

ح.مه‌بۆر، زمانه‌کانی عه‌ره‌بی و فارسی و تورکیشی زانیون. شاره‌زای مشت‌وما‌لدانی ده‌ست‌نوسیی کۆن و ده‌ستی شیعریشی هه‌بووه، ناسناوی "هۆشه‌نگ" بووه. نووسینی له (گه‌لاویژ، هه‌تاو، به‌یان، په‌نگین، هاوکاری) بلاو‌کردووه‌ته‌وه. سه‌روبه‌ندی ده‌رچوونی "هه‌تاو" ییش، بریکاری فرۆشی گۆفاره‌که بووه. له به‌ره‌مه‌کانی:

۱. هه‌میشه‌به‌هار، چاپخانه‌ی نه‌ج‌اح و ژین، ۱۹۴۱، ۲. که‌لدانی ده‌ست‌کردی (التلفیح الاصطناعي)، ۳. ساغ‌کردنه‌وه و له‌سه‌رنووسین و ئی زۆر‌کردنی شیعری دیوانی شیخ

²⁰⁶ ئەم زانیارییانه دۆستی به‌پرێزم سه‌باح حه‌سینی سه‌قزی به داوای به‌نده له‌م سه‌رچاوانه‌وه ئاماده‌ی کردووه: بابامردوخ روحانی، تاریخ مشاهیر کرد، ج ۳، نشر سروش-ته‌ران، ۱۳۹۰، ص ۴۶۶، ۴۶۷؛ سید عبدالحمید حیرت سجادی، شاعران کرد پرسی‌گویی، ج ۱، نشر احسان-ته‌ران، ۱۳۷۵، ص ۷۶۲؛ سید عبدالحمید حیرت سجادی، علما و دانشمندان کردستان در دو‌یست سال اخیر، ج ۱، نشر آراس-سنندج، ۱۳۹۱، ص ۲۴۷؛ مجموعه مقالات و اشعار سید مظهر علوی، گردآوردنه فاروق علوی.

پهزای تالهبانی، ۴. چهوندهری شهکر، ۵. دیوانی مستهفا بهگی کوردی، دوو بهرگ، دهزگای ئاراس- ههولیر، ۲۰۱۳، ۶. دیوانی مهلا همدوون. نزیکهی پهنجا دهستنووسی ههههجووری له پاش بهجی ناوه، لهوانه: سالنامه، دهرمان له کوردهواریدا، حسهینییه: دانراوی عهبدولله تیفی مهردوخی که فهرهنگی عهرهبی- کوردیییه به شیعر، دیوانی شیخ پهزای تالهبانی، لیکۆلینهوه له شهرفنامه، بهرنامهکانی ئیزگهی رادیوی بهغدا، نهخوشیییهکانی ئازهل (به کوردی و عهرهبی)، بهرنامهی ههههچهشنه، دیوانی شیعرهکانی خو، فهرهنگی پههلهوی- کورد و فارسی، فهرهنگی مازیندهران بو کوردی و فارسی، بیرهوهرییهکانی، ژن له ژیانمدا، هههههجووریان کوشت، شیخ مهحموودی حهفید، زیوهر ۲۰۷.

شیخ محهمهدی خال

شیخ محهمهد کورپی شیخ عهلی کورپی شیخ ئەمینی خال و پشت به پشت دهگاتهوه به مهلا مستهفای موفتی بابانهکان و له بنهمالهی مهلا ئەبوویهکری موصه ننیفه، ۱۹۰۴ له سلیمانی له دایکبووه. باوکی له ۱۹۱۴دا به نهخوشی مردووه، شیخ ئەمینی باپیری ئەو و چوار براکهیی گرتووته ژیر بانی سهپرهرشتیی خو. بهو پییه سههرتا لای باپیری دهستی به خویندنی دینی کردووه. ئەوهبهدوا بهشی زۆری خویندنی له خزمهتی شیخ عومهری قهرهداغی و بهشیکیشی لای مهلا حسینی پیسکهندی و شیخ جهلالی قهرهداغی بووه.

که باپیری له ۱۹۲۱دا کۆچی دواایی کرووه، ئەحمهد بهگی توفیق بهگی موته سهپرینی سلیمانی، شیخ محهمهدی خالی به رهسمی به پیشنوویژ و مامۆستای مزگهوتی شیخ ئەمین ناساندووه. خال، ئیدی تا کۆتایی ۱۹۳۸ خهریکی دهرسوتنهوه و کتیب دانان بووه. ۱۹۳۹ یهکهمی ئەوانه بووه که له وهزارهتی داد تاقی کراونهتهوه بو بوونه قازی و به ئیرادهی شاهانه کراوه به قازی ههلهبجه. ههمان وهزیفهی له چهمهمال، سلیمانی، کهرکووک و

²⁰⁷ محهمهدعی قهرهداغی، سوارچاکیکی بواری کهلهپووری کارا، گۆفاری "سلیمانی، ژماره ۱۵۰، کانوونی یهکهمی ۲۰۱۳، ل ۱۹-۲۱.

مووسل دیوه. سهرهتای ۱۹۶۲ ههلبژێردراوه به ئەندامی دادگای تهمیزی شهرعی له بهغدا و دوو سال له وهزیفهیهدا ماوهتهوه. پاشان له ۱۹۶۷دا خانهنشین کراوه. له ۱۹۷۹وه بینایی چاوهکانیی لهدهست داوه. پوژی ۱۹۸۹/۷/۱۵ کۆچی دوایی کردوه.

خال، له تهمهنی پازده سالییدا ژنی هیناوه، کوریک "خالد" و سێ کچ (ئهختەر، گهشاو، ی ئی بووه. له ۱۹۵۳وه بووه به ئەندامی (المجمع العلمي العراقي) و له ۱۹۷۲دا به جیگری سهروکی (کۆپی زانیاری کورد). ۱۹۷۰ به سهروکی لقی سلیمانی (یهکییتی نووسهرانی کورد) ههلبژێردراوه. یهکهه نووسینی کانونی دوومی ۱۹۴۰ له گوڤاری "گهلاویژ"دا بلابووهتهوه. ۴۵ نووسینی کوردی و عهرهبیی له (گهلاویژ، هیوا، نهوڕۆن، بلیسه، پوژی نوێ، المجمع العلمي العراقي، سلیمانی، دهفتهری کوردهواری، بهیان، کۆپی زانیاری کورد، کۆپی زانیاری عراق- دهستهی کورد)دا بلابووهتهوه. لهو یهکهمین کهسانه بووه که بایهخی دهستنووسی زانیوه و ژمارهیهکی دیاری ئی کۆکردوونهتهوه و پاراستوون. بهرههههکانی: ۱. تهفسیری سوورهی فاتحه، چاپخانهی المعارف- بهغدا، ۱۹۵۵، ۲. فهلسهفهی ئایینی ئیسلام، چاپخانهی ژیان- سلیمانی، ۱۹۳۸، ۳. مهولودنامهی نهوئهتەر، چاپخانهی ژیان- سلیمانی، ۱۹۳۸، ئایین و رهوشت و جوانکردن، ۱۹۴۹، ۴. ژبانی مفتی زههاوی، چاپخانهی المعارف- بهغدا، ۱۹۵۲، ۵. پهندی پیشینان، ۱. چاپخانهی المعارف- بهغدا، ۱۹۵۷؛ ۲. چ، ۱۹۷۱، ۳. ۲۰۰۰، ۶. تهفسیری خال، جزمی یهکهه، چاپخانهی ئەسعهد- بهغدا، ۱۹۶۹؛ جزمی دووهه، چاپخانهی کامهرانی- سلیمانی، ۱۹۷۲؛ ۳. ج، ۱۹۷۹؛ ۴. ج، ۱۹۸۴؛ تبارک، ۱۹۸۶؛ ۲۷. ج، ۱۹۹۰؛ ۲۸، ۱۹۹۱، ۷. فهرهنگی خال، ۱. ج، ۱۹۶۰؛ ۲. ج، ۱۹۶۴؛ ۳. ج، ۱۹۷۴ (چاپخانهی کامهرانی- سلیمانی)، ۸. پڕیمانی کوردی، ۱۹۶۰، ۹. پهروهدهی ئایینی، ۱۹۷۵، ۱۰. تالهی دهروون، ۱. ج، ۱۹۸۴؛ ۲. ج، ۱۹۸۵ (چاپخانهی ارشاد- بهغدا)؛ ۳. ج، ۱۹۹۸، ۱۱. مینبه، ۱۹۹۷، ۱۲. دیوانی شیخ رهزای تالهبانی، سلیمانی، (به هاوبهشی لهگهڵ ئومید ناشنا)، ۱۳. مقدمة في المؤنثات السماعية، المجمع العلمي العراقي- بغداد، ۱۹۶۷، ۱۴. السيد أحمد فائز البرزنجي، كنز اللسن، شرح وتقدیم وتعلیق وتصحيح وتحليل وضبط، ۱۹۸۰، ۱۵. تاریخ الامارة الافراسيائية، مطبعة المجمع العلمي العراقي، بغداد، ۱۹۶۱، ۱۶. البيتوشي، مطبعة المعارف- بغداد، ۱۹۵۷، ۱۷. الشيخ معروف النودهي، مطبعة التمدن- بغداد، ۱۹۶۳.

چهند دهستنووسیکیشی له پاش بهجی ماوه، وهك: (حاشية وتعلیق علی حاشية الملا

عبدالرحمن البنجويني علی (گلنبوی برهان) له مهنتیق، حاشية وتعلیق علی تعلیقات

محەمدنەمین کەریم بەگی جاف

محەمدنەمین بەگ کورپی کەریم بەگ کورپی فەتاح بەگ کورپی حەمەپاشای جاف و ناسراوە بە "مینه جاف"، دایکی تەرخانی و ژنیشی هەرتەرخانییە. ١٩١١ لەدایک-بوو. بە مندالی، کە باوکی ژنی تازەیی هیناوە، لەگەڵ دایکی لە دیی (گۆبان) جیگیر بوو. کە گەرە بوو، بەرپرسیی کەوتوووە ئەستۆ؛ لە حوجرە مژگەوتی کەلار، لای مەلا محیدین و مەلا ئەحمەد خویندووێ و نەچوووە قوتابخانەی رەسمی. بەو پێیە خۆی خۆی پێگەیانوووە و باوکی و حەمەد بەگ و رەزا بەگی جووتەمامی کاریان تێکردوووە و هانیان داوە. بە هەولی

خویشی فییری فارسی و عەرەبی و تورکی بوو. سەرەتا لە کەلار دانیشتوو، دوایی چوووە ئاوییی (گۆبان قەرەچیل)ی نزیک بە کەلار. لە لاویدا، هاوکاریکی شیخ مەحموودە حەفید بوو و بەشداریی شەری (ئاوباریکی) کردوو. لە ١٩٢٥ دەستی داوەتە شیعرنووسین، شیعیری بۆ ژۆر بۆنەیی نیشتمانیی وەک شەری بەردەرکی سەرا و ئاوباریک و لافاوی ١٩٥٧ی سلیمانی و هیی دی و توو. شیعیری دلداری و ئایینی و هەجوویشی ژۆر. ١٩٦٥ لە بەغدا کۆچی دواییی کردوو و لە کورستانی سەید خەلیل نیژاوە^{٢٠٩}.

محەمدنەمین مەعرووف

محەمدنەمین مەعرووف کامەلا ١٩٢٠ لە شاری کۆبە لەدایکبوو. خویندنی حوجرە لای "مەلای رەش" دەست پێکردوو، ١٩٢٩یش خراوەتە قوتابخانەی سەرەتایی، ١٩٣٦ بریویە. چوووە خانەیی مامۆستایانی بەغدا و پاش تەواوکردن بوووەتە مامۆستا لە کۆبە و

²⁰⁸ أعلام كرد العراق، ص ٦٩٨-٧٠٠؛ شیخ محەمدی خال مونهووهریکی گەرە و چراخانیکی زمانی

کوردی، "پۆفار"، ژمارە ٢٩، ٢٥/٤/٢٠٠٤، ٣-٧، ٦٩، ٧٢، ٧٣-٧٤، ٧٩-٨٠، ٨٤-٨٦.

²⁰⁹ مستهفا نهریمان، ئەدی و نووسەرانی کفری و دەورپشتی، چاپخانەیی دار الشؤون الثقافیة-

بغداد، ٢٠٠٧، ٩٧-١٠٩؛ مصطفی نهریمان، دیوانی مینه جاف، پێشەکی د. حەسەن جاف، چاپخانەیی الجاحظ- بەغدا، ١٩٩٠، ٣-١٥.

له چەند جىيەكى دىكەيش ئەو وەزىفەيەى دىوہ. سالىك دواى دامەزنانى حىزبى (هيو)، بووہ بە ئەندامى، ئەمجا بە ئەندامى (پارتى ديموكراتى كورد). له دووہم كۆنگرەى پارتى دا ۱۹۵۱، بە ئەندامى دووہم كۆمىتەى ناوہندى ھەلبژێردراوہ و بووہتە بەرپرسى پىكخراوى كۆيە. له سىيەم كۆنگرەى پارتى دا، ديسان بە ئەندامى كۆمىتەى ناوہندى ھەلبژێردراوہتەوہ. پاش ۱۴ى تەمووزى ۱۹۵۸يش دريژەى بە كارى حىزبىيەتتى خۆى داوہ. رۆژى ۱۹۹۹/۱۱/۱۵ كۆچى دوايىيى كردوہ.^{۳۱}

ميرزا محەمەدئەمىن مەنگورى

ميرزا محەمەدئەمىن كورپى ئەحمەد كورپى فەقى برايم كورپى مەلا يوسفە، ۱۹۱۰ له قەلادزى لەدايك-بووہ. بە مندالى لای مەلا حەمەدەمىنى ماخۆبزنانى خراوہتە بەر خويندن، بەلام حەزى له خويندن نەبوہ، بۆيە دەرکراوہ. دووبارە خراوہتەوہ حوجرە، لای مەلا مەحمود ناويك دەرسى دىنىي پى و تراوہ. لەگەل بابى كەوتووہتە باشورى عىراق، لە (سواریيە) پۆلەكانى پىنجەم و شەشەمى سەرەتايىيى برىوہ. دوايى دەستى داوہتە كاسبى، سەرکەوتوو بووہ. لەبەر ئەوہ بووہتە ميرزا لای مامەند ناغای سەرخیلى ئاكو، له دەمەوہ ناوى ميرزای بەسەردا براوہ. ۱۹۲۲ دامەزراوہ بە

قۆلچىي دائىرەى ئىستىھلاك، مانگى بە ۵۵ روپى. پاش ماوہيەك دەرکراوہ. ھەمان سال له ۲۳ى ئابدا خولىكى سى مانگەى پۆلىسى و خولىكى سى مانگەى موخابەرەى ھىليوگرافى مۆرسى دىوہ، بووہ بە موخابەرەچى و نىردراوہ بۆ گلەزەردە و ماوہت. كە ھىندراوہتەوہ بۆ سلیمانى، له ۱۹۳۴دا خوتبەيەكى بە شىعر لەبەردەم مەليك غازى دا داوہ، خەتتىكى پۆلىسىي پى دراوہ. ئەو سەرۆختە لەتەك چەند پۆلىسىيى دىكە كۆمەلى

²¹⁰ كەرىم شارەزا، محەمەدئەمىن مەرووف ۱۹۲۰-۱۹۹۹، ئىنسكلۆپىدياى ھەولير، ب ۱۰، ل ۴۵۸۳-۴۵۸۴.

(حیزی خویڤرئیزی) ی پیک هیئاوه، پاشتر چووته ناو حیزی براییهتی. ئەو ماوهیه یه کهم کتیبی خوی به ناوی (ههنگاوێک بۆ سه رکه و تن) هوه داناوه، له سه ری دراوه ته دادگا. به تاوانی بلاوکردنه وی پروپاگهنده ی زیانبه خش حوکمی شهش مانگ زیندانی و سالیک چاودیری و ده رکران له وه زیفه و زه وتکرانی کتیبه که ی بۆ بردراوه ته وه. ماوه یه که له به ندیخانه ی سلیمانی هیلاوه ته وه، دوا یی براوه ته که رکوک. که به ربووه، دیسان تی هه لچووته وه، له ناو (براییه تی) دا کاری کردووه. سه رله نوێ گیراوه و خراوه ته زیندان؛ له به رئه وه ی هیچ به لگه یه کی له سه ر نه بووه، به بردراوه.

وه زیفه که یی گواستووته وه بۆ شه ره وانیی چوارتا. له وی له به ر کیشه یه که گیراوه و براوه ته به ندیخانه، حوکمه که یی ته واو کردووه. دوا پوژه کانی ۱۹۴۵ ئاودیوی پوژه لاتی کوردستان بووه. ۱۹۴۶/۳/۵ نیردراوه ته سه را و سه رچاوه ی ناوچه ی سه قز، کراوه ته میرزا لای همه په شهید خانی بانه و سه روکی لکی سه قز و بوکانی یه که تیبی جه وانانی دیموکراتی کوردستان. که همه په شهید خان له ۱۹۴۶/۸/۳ دا گه راوه ته وه بۆ کوردستانی عیراق، ئەم گیراوه و خراوه ته زیندان. که هیچی له سه ر ساغ نه بووه ته وه، به ره لا کراوه. به خووه شییری لای همه مه علی ئاغای جه وانمه ردیی سه رخیللی گه ورکی ناوچه ی سه قز ماوه ته وه. تشرینی دوومه ی ۱۹۴۸ به ماله وه گه یشتووته سلیمانی، هه ژاری په ریشانی کردووه. له دائیره ی ئاو و کاره بای سلیمانی دامه زیندراوه، به پوژانه ی ۵۰۰ فلس. ۱۹۵۰ "به هیی محیدین شه ریف" ی هاوسه ری که له ۱۹۳۳ دا هیئا بووی، مردووه. پاشان جه لاه خانی عه بدوللا زیوه ری شاعیری هیئاوه. له به ر که مکردنه وه ی مووچه که ی، دهستی له وه زیفه هه لگرتوووه، چووته رانیه. له وی سییه م ژنی هیئاوه. دامه زراوه ته وه به کاتبی لیژنه ی ئاو و کاره بای رانیه، به مانگانه ی ۲۰ دینار.

سه ره تای سه رده می کو ماری، چالاکیی ئەده بیی زیاتر و به شیعر و چیرۆک به شداری کوپ و ناههنگه کان بووه. ۱۹۶۱ بووه به ئەندامی پارتی دیموکراتی کوردستان. مایسی ۱۹۷۱ له سه ر کتیبی (گه شتی ئەستهیره ی مه ریخ)، له به ر -گوایه- بی دینی و کافری دوچاری کیشه بووه له رانیه و قهستی کوشت کراوه. بویه وه ک ژمیاریار و سنووقدار گواستراوه ته وه بۆ شه ره وانیی ته ویله. دوا ی شکستی شوپشی ئەیلوول، گه راوه ته وه بۆ سلیمانی. ۱۹۷۵/۳/۲۷ چووته سه ر وه زیفه ی ژمیاریی له شه ره وانیی ته ویله. ۱۹۷۶/۱/۱ خوی خانه نشین کردووه. ۱۹۸۱ چاوی داویه ته کزی. سه عات ۱,۵ شه وی ۱۹۸۸/۱/۱۳ کوچی دوا یی کردووه. ۱۹۹۲/۶/۱۹ به وه سییتی خوی ته ره مه که ی به پویره سمیکی تایبهت براوه ته سه ر چیای کیوه ره ش و له (گوپرمیه م) به خاک سپیردراوه.

میرزا مہنگوری، له "گهلاویژ" و "ههتاو" دا نووسیویه و ئەم بەرھەمانەیی لە چاپ داون: ۱. هەنگاوێک بۆ سەرکەوتن، چاپخانەیی بەلەدییه- سلیمانی، ۱۹۳۸، ۲. ماھراکو، چاپخانەیی راپەرین- سلیمانی، ۱۹۷۱، ۳. زێڕینیای نامیدی، چاپخانەیی الغری- نەجەف، ۱۹۷۱، ۴. بووکیکی ناکام، چاپخانەیی النعمان- نەجەف، ۱۹۷۱، ۵. گەشتی ئەستێرەیی مەریخ، چاپخانەیی النعمان- نەجەف، ۱۹۷۱، ۶. فەیرۆزخانەیی پشتکۆ، چاپخانەیی القضاء- نەجەف، ۱۹۷۱، ۷. کورد و ئەرمەن، ۱۹۹۷، ۸. کورد و ئاسووری، ۱۹۹۷، ۹. بەسەرھاتی سیاسی کورد، بەشی یەكەم (۱۹۱۴-۱۹۵۸)، سوید، ۱۹۹۹، ۱۰. بەسەرھاتی سیاسی کورد، بەشی دووھم (۱۹۵۸-۱۹۷۰)، سلیمانی، ۱۹۹۷، ۱۱. کۆنگرێسی دورنە و نازەل، ۱۹۹۳، ۱۲. بەسەرھاتی مەنگوری، ۱۹۹۵، ۱۳. دیوانی بەھەشتی لاداری، ۲۰۰۶، ۱۴. حەقایی بەسەرھاتی شیخ مەحمود لە پەنای ئیستیقلال کورددا، ۲۰۰۳. سیازدە بەرھەمی دیکەیشی ھەن، لە چاپ نەدران^{۲۱۱}.

محەمەد وەفا

ئەناسرایەو. ئەم ناو ھەر ئەوئەندەیی ژانراو ھە لە سەردەمی جوولانەوھەکی شیخ مەحمودی حەفیددا، پزیشکی شۆرش بوو. نووسینی لە پوژنامەیی "ژین" یشدا بە ناوی "محەمەد وەفای صیحیی" یەوہ بلابووہتەوہ^{۲۱۲}.

محیدین

سەییە محیدین کوری سەییە محەمەدی غەوئەیی (غوئە) کوری حاجی سەییە محیدین کوری سەییە محەمەدی غەوسە کوری سەییە ئیسماعیل کوری شیخ سەلامە، ھە بۆر شیخ رەزای دیلیژەیی کورانی شیخ ئیسماعیلی ولایانی بە شیخ ئیسماعیلی کلوقووج بەناوبانگە. حاجی شیخ محیدینی باپیری، کاتی خوئی بە فرمانی حاجی کاکئەحمەدی شیخ ھاتووہتە سلیمانی و بووہ بە خوئەخوئینی (مزگەوتی گەورە).

²¹¹ پوژنامەیی کوردستان- مەھاباد ۱۳۲۴-۱۳۲۵ی ھەتاری (۱۹۴۶)، ل ۲۳.

²¹² ئەحمەد خواجە، چیم دی، بەرگی (۱-۴)، چاپی سنیہم (ئێزادکراو)، نامادەکردن سدیق سالیح، چاپخانەیی شقان- سلیمانی، ۲۰۱۶، ل ۱۹۴؛ ژمارەکانی ۱۰۰۲ی ۱۶/۳/۱۹۵۰، ۱۰۰۶ی ۱۳/۳/۱۹۵۰ و ۱۰۰۸ی ۲۸/۳/۱۹۵۰ی پوژنامەیی "ژین".

چوار سال له و به دوا که مردووه، شیخ عبداللای برای په نجا سال نهو ئه رکه ی پی سپیږدراوه، تا له ۱۹۳۶ دا کوچی دواييی کردووه. ئیدی سه یید محیدین، که هه مو پله کانی خویندنی ئایینی بریوه، پاش تاقیکردنه وه، به فه رمانی شاهانه له ۱۳/۲/۱۹۳۷ دا بووه به خوتبه خوینی مرگه و ته که.

سه یید محیدین، که ناسناوی شیعیی "بیزار" ه، سالی ۱۹۰۷ هاتووه ته دنیا وه. به مندالی و له سه رده می دووم حوکمداریی شیخ م Hammondی حه فیددا خراوه ته مه کته بی (له طیفیه) و له پۆلی چوارم بووه. له بهر ئالوژی هه لومهرجی سیاسی ناوچه ی سلیمانی، دهستی پی له خویندنی مه دهنی هه لگراوه، خراوه ته حوجره و ده رسی دینی خویندووه و به سه رکه و تووی ته وای کردووه. سالی ۱۹۶۴ کوچی دواييی کردووه.

بیزار، له سالی ۱۹۳۵ به دواوه دهستی داوه ته شیعرنووسین به کوردی و عه رهبی و فارسی، پیاویکی به هه لویست بووه و شیعیی بوئه، داشورین، دلداری، ئایینی و نیشتمانی نووسیوه. چه ند جاریک له سه ر هه لویست ده رپرین ئه م شار و نهو شاری پی کراوه. سه رده می موته سه رپیفتی عومر عه لی، براوه ته (مرگه وتی پاشا) له هه له بجه، دیسان له ۲/۸/۱۹۶۰ دا دوور خراوه ته وه بو شاری به سره و کراوه به خوتبه خوینی مرگه وتی (نه زله). بیزار، له خاتوو "نه سرین" کوپیک "نازاد" و دوو کچ (پیزان و رازاوه) ی له پاش به جی ماوه^{۲۱۳}.

بنکه ی زین

www.zheen.org

مزووری

ئه وه "صیغه توللا مزووری" یه.

مصطه فا صائب "شاهو"

مسته فا کوپی مه لا ئه حمه د کوپی مه لا قادری قه ره داغییه، ۱۹۰۴ له کفری هاتووه ته دنیا وه، کاتیکی باوکی قازیی ئه وی بووه. خویندنی سه ره تاییی له کفری ده ست پی کردووه و پاشان سه ره تایی و ناوه ندیی له سلیمانی و که رکوک و ۱۹۲۶ قوتا بخانه ی

²¹³ دیوانی بیزار "سه یید محیدینی سه یید محه مدی غه و ته" ۱۹۰۷-۱۹۶۴، مارف ناسراو هیئاونیه سه ر پینووسی نوئی و پی شه کی و په راویزی بو نووسیون، (له بلاو کراوه کانی به ریوه به ریبتی چاپ و بلاو کردنه وه ی سلیمانی)، چاپخانه ی پوون- سلیمانی، ۲۰۰۷، ۵-۱۲؛ که شکولی گیو، به رگی دووم، کو کردنه وه ی گیوی موکریانی، پی داچووه نه وه ه ناماده کردنی د. کوردستانی گیوی موکریانی، چاپخانه ی روشنبیری و لاوان- هه ولیر، ۱۹۸۸، ل ۱۰۳.

ئەندازە (مدرسة الهندسة) ى لە بەغدا تەواوکردوو. لە دامەزىنەنى (كۆمەلى لاوانى كورد) ە كە سەرەتای سالانى بىست قوتابيانى كورد لە كركوك پىكيان هيناوه. پاشان بووه بە ئەندازيار لە دائىرى ئەشغالى سلیمانى، بەلام لەبەر چالاكىی سیاسىی لە (جەمعیەتى زەردەشتى - ۱۹۲۶) دا كە دامەزىنكى بووه، دوورخراوهتەوه بۆ رەواندز و دیسان لەبەر سەربزىویى سیاسى براوه بۆ مووسل. ئەو ماوهیە موعتەمەدى لقی سلیمانىی (جەمعیەتى

خۆببون) بووه. لەوئى لەگەل كۆمەلىك رۆشنیرى دیکەى كورد (كۆمەلى پىشكەوتنى كوردن - ۱۹۲۹) ى پىك هيناوه.

كە دەستیان كەوتوو تەرو، دوورخراوهتەوه بۆ بەسره و لەو پىشەوه بۆ حله و پاشان شارى بەغدا. پرۆژەى (نەشرىياتى كوردى - مەزىوانى) ى لەگەل تاهیر بەهجت مەزىوانى دامەزاندوو، كە ۱۴ نامىلكە و كتیبى لە چاپ داوه. ئەندامى دامەزىنكى (كۆمەلى سەربەخۆیى كوردستان)، (كۆمەلى پىشكەوتنى كوردان - مووسل)، موعتەمەدى لقی سلیمانىی (جەمعیەتى خۆببون) بووه. یەكەم نووسىنى بلاوكراوهى (بۆچروك) ە، كە لە پىشكەوتنى پۆژنامەى "پىشكەوتن" دا سىپەم بووه. دواتر نووسىنى لە "ژيان" و "گەلاويز" دا بلاوكردوو تەوه. سەرجمى نووسىنەكانى كۆكراوهتەوه و لە چاپ دراوه^{۲۱۴}.

مصطفاه صهفوت

مەلا مستەفا كورى حاجى مەلا رەسوولى دىلپۆزەیه، ۱۳۲۴ك (۱۹۰۶-۱۹۰۷) لە گەرەكى (دەرگەزىن) ى شارى سلیمانى لەدايك بووه. بە مندالى چوو تە حوجره، سەرەتا لای مەلا فاتم لە گەرەكى خویان خويندوویە، پاشتر بۆ حوجرهى خواجه ئەفەندى و تەواوکردوو. ئەمجا چوو تە مزگەوتەكەى خویان خويندوویە. بە فەقیهەتى زۆر شوین

²¹⁴ جمال بابان، اعلام الكرد، ج ۲، ط ۲، ص ۴۷۱-۴۷۳؛ پىشكەوتن یەكەمین پۆژنامەى سلیمانى، ژماره (۱۱۸-۱) ۱۹۲۰/۴/۲۹-۱۹۲۲/۷/۲۷، نامادەكردنى رەفیق سألح و سدیق سألح، (لە بلاوكراوهكانى بنكهى ژین)، چاپخانهى شقان - سلیمانى، ۲۰۱۲، ل ۱۶. ۸۲۲۰

گه پراوه: (مزگه وتی فەرهاد)ی که رکوک لای مهلا
رہزای واعیز و گوندی (بیژوی)ی سەردەشت.
ئەمجا گه پراوہ تەوہ بۆ سلیمانی و لای مهلا حسینی
پیسکەندی خویندووہ. دواچار لە مزگه وتی شیخ
عەبدوپرەحمانی شیخ ئەبووبەکر، ئیجازە زانستی
لە شیخ باباعەلیی شیخ عەبدوڵلای تەکیەیی
وەرگرتووہ. کە باوکی مردووہ، پاش سالیکی دوا
مهلا مەحمودی برای کە پرووی کردووہ تە کاسبی،
مودەرریسی و پیشنوێژی مزگه وتە کە ی کە وتووہ تە
ئەستۆ. بەم پێیە لە ۱۹۲۸ دا ئیرادە ی شاهانە ی بۆ ئەو

وہزیفە یە بۆ دەرچووہ. لە ۱۹۵۶ بەدواوہ بووہ بە خوتبە خوینی خانەقای مەولانا خالیدی ش.

صەفوەت لە ژیانیدا نەفس بەرز بووہ. رۆژانی دووہم جەنگی جیہانی پی بە پی کاسبی
کردووہ و ہەردوو دی (بیستان سوور) و (گۆیالہ)ی بە ئیجار گرتووہ و خەریکی کشت و کال
بووہ. بەو ھۆیە شەوہ دوچاری نەخۆشیی سیل ھاتووہ. بۆیە ماوہ یەک لە نەخۆشخانە ی
(عەزل)ی بەغدا کە وتووہ و سەرەتای ۱۹۴۳ بە یارمەتی توفیق وەھبی بەگ کە وەزیری
کاروباری کۆمەلایەتی بووہ، نێردراوہ تە سەنەتۆریۆم (مەصەح)ی بەھەننەس لە لوینان و
نزیکی سالیکی ئی ماوہ تەوہ. ئەو سالہ، بە حوکمی تیکەلی لەگەڵ رۆشنیرانی دیکە، ناسۆ
ییری فراوانتر بووہ. پاش چاکبووونەوہ، بەخەگیری نەخۆشیی تازە بووہ و کە وتووہ تە
ھات و چۆی بەغدا بۆ لای پزیشکان. ئەمە جگە لەوہی کە گیرۆدە ی کاری سیاسی کورانی بووہ،
بە پادە یەک کە لە دوو سالی کۆتایی تەمەنیدا لە دەرس و تەنەوہ و پیشنوێژی دووریان-
خستووہ تەوہ، تا لە رۆژی ۱۲/۹/۱۹۶۳ دا کۆچی دوا یی کردووہ.

صەفوەت لە مەیدانی سیاسەتدا ھەر ئەندامی حیزبی برابەتی بووہ و دواتر وازی لە
کاری ریکخراوہ یی ھیناوە. لایەنگری بەرە ی چەپ و ئاشتییخوازانی ش ی کردووہ.
شاعیری ش بووہ، سەرەتا ناسناوی "شیواو" و پاشان "صەفوەت"ی ھەلگرتووہ، شیعری
لە "گەلاویژ" و "دەنگی گیتی تازە" دا بلابووہ تەوہ. بەرھەمەکانی ئەمانەن: ۱.
ھۆنراوہ ی کوردی لە دوپری بوردی، سلیمانی، ۱۹۳۵، ۲. رابەری نوێژ، سلیمانی، ۱۹۶۱،
۳. گولستان (ی شیخی سەعدی لە فارسییەوہ)، بەغدا، ۱۹۶۸، ۴. شانۆی ناوماڵ، بەغدا،
۱۹۷۱، ۵. رابەری حەج، بەغدا، ۱۹۷۳، ۶. دیوانی صەفوەت، بەغدا، ۱۹۸۴. ئەم

دەستنوسانەیشی ھەن: ١. میژووی بەرزنجە، ٢. رابەری پۆژوو، ٣. رابەری زەکات، ٤. کۆمەڵیک خوتبەیی ئایینی، ١١. ھەشت بەھەشت، ١٢. فتوحاتی شام، ١٣. شازادەیی غەسسان، ١٤. تەفسیری قورئان، ١٥. وەرگیڕانی نامەییەکی عەبدولحەلیمی میسری، ١٦. دیوانی موحن (وەرگیڕانی دیوانی فارسیی شیخ عەبدولقادری گەیلانی)، ١٧. گولزار، مەلوودنامەییە، ١٨. میعراجنامە، ١٩. گولشەن، ٢٠. وەرگیڕانی (بانت سعاد)ی کەعبی کورپی زوھەیر، ٢١. نامەییەکی سەبارەت بە نەخۆشیی سیل، ٢٢. کۆکراوەی کۆمەڵیک فتوای مەلایانی کورد، ٢٣. نامیلکە (رسالة في العمل) ^{٢١٥}.

مصطفەفا قادر، مصطفەفا سەبید قادر

ھەر ئەو ھەندە دەزانری کە لە (سلیمانی)یەو بەبەتی ناردووھ.

مصطفەفا شیخ نیعمەتوللا:

مستەفا کورپی شیخ نیعمەتوللا ھەزارکانیانی کورپی شیخ عەبدولکەریم کورپی شیخ محەمەدی بەرزنجەیییە و دەچنەوھ سەر شیخ عەبدولکەریمی بەرزنجیی ناسراو بە (شیخ عەبدولکەریمی کاسە و کەوچک)، لە دایکەوھ لە شیخانی مەردوخە. باوکی زانایەکی گەرە بوو و بە داوای شیخ مەحموودی حەفید لە سلیمانییەوھ ھاتووھتە ھەولێر. www.zheer.com

١٩٤٢ لیسانسێ جوگرافیای لە خانەیی بەرزئی مامۆستایانی بەغدا (کۆلیجی پەرورەدە)ی ئەوسا وەرگرتووھ. توێژینەوھیی دەرچوونی پۆلی چوارەمی سەبارەت بە (جوگرافیای کوردستانی عێراق) بوو، بە زنجیرە لە "گەلاویژ"دا بلأوبووھتەوھ. کە بە مامۆستا دامەزراوھ، لەبەر زیرەکیی -بە قسەیی مامۆستا نەژاد عەبدوللا عەزیز- لە قۆناغی سەرەتاییییەوھ براوھ بۆ ناوھندی. گواھ ماوھییەکیش قایمقامی قەزای کۆبە بوو!

²¹⁵ دیوانی سەفوت، پێشەکی و نامادەکردن و پەراویژبوونوسینی دکتۆر عیزەدین مستەفا رەسول،

بەغدا، ١٩٨٤، ل ٤٦-١٦؛ اعلام کرد العراق، ص ٨١٥-٨١٦.

دەستنووسیکی دیکە (قەواعیدی کوردی) ی لە پاش بەجی ماوه. نووسەریکی چالاک و وریا بووه. نووسینی له "گەلاویژ" و "دەنگی گیتی تازە" ییشدا بلاویبوو تەوه. پۆژی ۱۷/۴/۱۹۴۹ له هەرەتی لاویدا له بەغدا کۆچی دوایی کردوو و له گۆرستانی ئەعزەمییه (الأعظمية) نێژراوه.^{۲۱۶}

منال

ئەناسرایهوه.

موخلیص

ناوی خەلیل کۆری پەسوول کۆری مستەفا و له خێلی سنجاوییه، ۱۹۱۰ له دێی (شۆرەزەرتکه) ی ناوچهی دەشتی کەندیئاوهی هەولێر لەدایکبووه. تەمەنی پینچ ساڵ بووه کە بابی مردوو. دایکی پەروردهی کردوو. سەرەتا لای مامی له دێی (دووسەرە) دەستی داو تە خویندن. پاشان بە فەقیهەتی پووی کردوو تە گەلیک جی؛ ۱۹۳۲-۱۹۴۳ له دێی (کەندالی) نزیکێ مەخمور و دێی (سووریژە) ی سەر بە قوشتهپه و دێی (پیرداود). کە موستەعید بووه، لای مەلا شیخ جەلالی کانی کوردیی له دێی (تڕیەسپیان) و دێی (چەغەمیرە) ی ناوچهی کەندیئاوه خویندوو. سالانی ۱۹۴۳-۱۹۴۴ خویندنی لای مەلا سالحی کۆزەپانکه له هەولێر تەواوکردوو و ئیجازە مەلایهتی ئی وەرگرتوو.

ناسناوی سەرەتای شیعرنووسینی "وافی" بووه تا ۱۹۴۳. له ۱۹۴۴ هوه ناسناوی "موخلیص" ی بەکارهیناوه. تەریقهتی لەسەر دەستی شیخ مستەفای هەرشەمی وەرگرتوو و بووه بە سۆفی نەقشبنەدی. پاش ئیجازە وەرگرتن، گەراو تەوه بۆ دێی (دووسەرە) و له جیی مامی بووه بە مەلا. ۱۹۵۲ له مال و مندال زویر بووه، پووی کردوو تە هەولێر و داوی ماوهیهک بوو تە مەلای (مژگەوتی فەللووچە). دیسان گەراو تەوه بۆ هەولێر و (دووسەرە) و تا ۱۹۷۵

²¹⁶ کەریم زەند، تۆماری تەمەن، بەرگی ۸، چاپخانە ئه زەمپ- سلیمانی، ۲۰۰۸، ل ۳۴۱-۳۴۲؛ کاکە مستەفا له یادمیت، گۆفاری "گەلاویژ"، بەغدا، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۲۱-۲۲. شایانی وتنه، ماموستا کەریم زەند که ۱۹۷۰ دەستنووسی (جوگرافیای کوردستانی عراق) ی له لایه شێرکۆی کۆریهوه پێ سپێردراوه، سەرجهمی له کتییی (تۆماری تەمەن ۸) دا بلاوکردوو تەوه.

مه‌لایه‌تیی کردوو. پاشان به یه‌کجاری دیی به‌جی‌هیشتنوو و پاشماوه‌ی ژیانیی له‌خانه‌قای شیخ‌مسته‌فای هه‌رشه‌می له‌شه‌قلاوه‌به‌سه‌بردوو. له‌وی نه‌خوشیی ته‌نگه‌نه‌فه‌سی ته‌نگی پی‌هه‌لچنیوه، تا له ۱۹۸۵/۶/۵ له‌نه‌خوشخانه‌ی هه‌ولیر کۆچی دوایی کردوو و ته‌رمه‌که‌ی له‌دی (پیراود) نیژراوه.

موخلیص، جگه له‌دیوانی شیعره‌کانی، ئەم به‌ره‌مه له‌چاپ‌دراوه‌یشی هه‌یه: مه‌لوودنامه‌ی کوردی، چاپخانه‌ی کوردستان-هه‌ولیر، ۱۹۶۸^{۲۱۷}.

موخلیص

ناوی مه‌لا فه‌یزوللا کورپی مه‌لا عه‌بدوللا کورپی حاجی‌هه‌بیبه، ۱۹۰۶ له‌شاری (سه‌قن له‌دایک‌بووه. عه‌بدوللا‌ی باوکی (۱۸۸۲-۱۹۵۵؟)، شاعیر و ناسناوی "غهرقی" بووه و به‌شیکی شیعره‌کانیی به‌کوردی نووسیوه. به‌مندالی خراوته‌جوجره و له‌پۆژه‌لات لای زانایانی وه‌ک مه‌لا محه‌مه‌دسالحی ئیمام‌زاده، مه‌لا ئەسه‌دوللا عه‌لایی، حاجی مه‌لا عه‌بدولقادری خه‌لیفه‌زاده، سه‌یید محه‌مه‌دسادقی حه‌سینی ناسراو به‌"هه‌بیبه‌ت" له‌دی (نالکه‌لوو)، مه‌لا عه‌بدورپه‌حیم له‌دی (هه‌جانان) له‌سه‌قز خویندوو. له‌دیها‌تی

(قه‌له‌نده‌ر) و (دۆزه‌غهره‌)ی سه‌قزیش خویندوو. پاشان سالی ۱۹۲۴ چووته‌شاری (سنه) و ماوه‌یه‌ک له‌خزمه‌تی شیخ‌هه‌بیبوللا کاشته و مه‌لا محه‌مه‌دسادق دریزه‌ی به‌خویندن داوه. سالی ۱۹۲۸، له‌به‌ر نارازی‌بوون له‌فرمانی جل‌وبه‌رگ گۆرینی ره‌زاشا، له‌گه‌ل باوکی به‌مال و خه‌زانه‌وه‌هاتوونه‌ته‌سه‌لیمانی و زانسته‌کانی دینی لای شیخ‌عومه‌ری ئیبنول‌قه‌ره‌داخی ته‌واو‌کردوو و ئیجازه‌ی ده‌رس‌وتنه‌وه و فتوادانی ئی وه‌رگرتوو. باوکی تاسه‌ر هه‌ر له‌سه‌لیمانی ژیاوه و سه‌ریی ناوه‌ته‌وه.

مه‌لا فه‌یزوللا، پاش ئیجازه‌وه‌رگرتن، پاش ۱۹۳۸ گه‌راوه‌ته‌وه بۆ پۆژه‌لات و له‌شاری سه‌قز جیگیر بووه. ئیدی بووه به‌کارمه‌ندی ئوستانی کوردستان و پاش سالانیکی

²¹⁷ دکتۆر مارف خه‌زنه‌دار، میژووی ئەده‌بی کوردی له‌هه‌ولیر و ده‌وروبه‌ری، ئینسکلۆپیدیای هه‌ولیر،

ب، ۸، ل ۲۲۷-۳۲۸، ۳۴۸۰.

خزمەت خانەنشین بوو. ۱۳ ی پووشپه‌ری ۱۳۷۰ (۱۹۹۱/۶/۳) به نه‌خۆشی کۆچی دواایی کردوو و هەر له سه‌قز به خاک سپێردراوه.

شۆرەتی ئەم بنه‌ماله‌یه (غهرقی) بووه، به‌لام مه‌لا فه‌یزوللا ئەم شۆرەته‌ی گۆریوه و کردوو به (شافیعی) و له شیعریشدا ناسناوی "موخلیص" بووه و دیوانیکی شیعیری به کوردی و فارسی له پاش به‌جی‌ماوه. سه‌رده‌میکی پێشتریش ناسناوی "ئاواره‌ی هه‌بووه و شیعیری له گۆقاری "هه‌تاو" دا پێ بلام کردوو ته‌وه. مه‌لا فه‌یزوللا دۆستی نافیع مه‌زه‌ری سه‌قزیش بووه و چه‌ند سالیک له دیوی کوردستانی عیراق پیکه‌وه خویندوو یانه^{۲۱۸}.

موفتی پینجوینی

ناوی عه‌بدوللا کورپی مه‌لا عه‌بدولکه‌ریمه، ۱۸۸۱ له دی (بیستانه‌ی ناوچه‌ی پینجوین له‌دایک بووه. به‌حه‌وت سالی لای مه‌لا ئەحمه‌د "شه‌فیق" ی براگه‌وره‌ی خۆی ده‌ستی به‌ خویندن کردوو، چونکه‌ بابی سالی پێشتر مردوووه. به‌ فه‌قییه‌تی گه‌لیک ناوچه‌ی وه‌ک سه‌قز و سه‌را و سه‌رچاوه‌ و سابلاخ و (وله‌ژیر) گه‌راوه. له‌ وله‌ژیر لای مه‌لا ئەحمه‌د درێژه‌ی به‌ خویندن داوه‌ ته‌وه. دواتر مه‌لا قادری بیاره‌ ناسناوی "موفتی" ی بو ده‌ست‌نیشان کردوو و ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی پێ داوه. ئەمجا هاتوو ته‌وه بو پینجوین، که‌ه‌توووه‌ ته‌ کاری عه‌تاری و جگه‌ره‌ و تووتن فرۆشتن، بۆیه‌ به‌ (تووتنجی) ش ناسراو بووه.

موفتی، شیعیری له (ژین، ده‌نگی گیتی تازە، هه‌لاله‌) یشتا هه‌یه. ئەم زاته‌ پێشکه‌وتنخواز بووه و ئەو سه‌رده‌مه‌ که‌که‌یی ناوه‌ ته‌ به‌ر خویندن. له‌ ژیا نیدا تووشی به‌ندیخانه‌ و دوورخسته‌ نه‌وه‌ ییش هاتوو بو باشووری عیراق. پۆژی ۱۹۵۲/۶/۱۵ له نه‌خۆشخانه‌ی سلیمانی کۆچی دواایی کردوو، ته‌رمه‌که‌ی له‌ گۆرستانی (حاجی شیخ) ی پینجوین نێژراوه.

²¹⁸ وینه و چوار لاپه‌ره‌ی ژیا ننامه‌که‌ی، ئاماده‌کراوی به‌رێز سه‌باح حسه‌ینی سه‌قزی.

موفتی، بەشیکی دیوانه‌که‌ی ۱۹۵۹ بە ناوی (سۆزی نیشتمان) هوه (چاپخانه‌ی اللواء- به‌غدا)، هه‌موو شیعره‌کانیشی بە ناوی (دیوانی موفتی پینجوینی) یه‌وه له ۱۹۹۰دا بلا‌بووه‌ته‌وه^{۲۱۹}.

موکه‌پرهم طاله‌بانی

موکه‌پرهم کوپری جه‌مال کوپری شیخ محمه‌دعه‌لیی تاله‌بانی و دایکیشی شوکرییه‌ی کچی جه‌لالی مه‌لا مه‌عرووفی زه‌نگه‌نه‌یه، ۱۹۲۳ له گه‌ره‌کی (به‌رته‌کیه‌ی) شاری که‌رکوک له‌دایک‌بووه. ته‌مه‌نی مندالیی له‌دی (زه‌رداو) ی باشووری شاری (کفری) به‌سه‌بردووه. خویندنی سه‌ره‌تاییشی له‌وئ ده‌ست- پئ‌کردووه، پاشان سه‌ره‌تایی و ناوه‌ندی و ئاماده‌یی له که‌رکوک ته‌واو‌کردووه. ۱۹۳۷ له‌گه‌ل چهند قوتاییه‌کی دیکه‌ کۆمه‌لی (دارکه‌ر) یان دامه‌زاندووه، که دواتر حیزبی (هیوا) ی ئی که‌وتوو‌ته‌وه و ره‌فیک حیلمی بووه به‌سه‌رۆکی.

۱۹۴۳ له‌کۆلیجی حقووق وه‌رگیراوه. ئه‌و سالانه‌ چهند جارێک له‌گه‌ل چهند نه‌ندامیکی سه‌رکردایه‌تی (هیوا) ده‌ستگیرکراوه. که حیزبی هیوايش له‌به‌ریه‌که هه‌لوه‌شاوه‌ته‌وه، ۱۹۴۵ بووه به‌ نه‌ندامی (حیزبی شیوعی عیراق). ۱۹۴۶ خویندنی حقووقی به‌ ته‌واو‌بوون گه‌یاندووه و گه‌راوه‌ته‌وه بۆ که‌رکوک و که‌وتوو‌ته‌ پارێزه‌ری و داکوکیکردن له‌ گیراوانی دادگای عورفی و سه‌رانی حیزبی شیوعی له‌ به‌غدا تا ۱۹۴۸. ئه‌و ساله‌ له‌گه‌ل کۆمه‌لیک سه‌رکرده‌ و نه‌ندامی حیزبی شیوعی گیراوه و سزای هه‌وت سال زیندان و سێ سال ده‌ست‌به‌سه‌ری دراوه. زیندانه‌که‌ی له‌ به‌ندیخانه‌کانی به‌غدا و باقوبه‌ و ده‌ست- به‌سه‌ریه‌که‌یشیی له‌ (به‌دره) و (کفری) به‌سه‌بردووه.

پاش ۱۹۵۸/۷/۱۴ کراوه به‌ به‌رپۆه‌به‌ری گشتیی ئیداره‌خانه‌ی ئینحیساری تووتن و پاشتر که وه‌زاره‌تی کشت‌وکال دامه‌زراوه، بووه به‌ پشکنی‌ری گشتی و ئه‌مجا پراویژکار- ۱۹۶۸. له

²¹⁹ رۆژنامه‌ی کوردستان- مه‌هاباد ۱۳۲۴-۱۳۲۵ ی هه‌تاوی (۱۹۴۶)، ل ۲۷؛ جمال بابان، اعلام کرد العراق، ص ۴۵۴.

كودهتای ۱۹۶۳/۲/۸ ی به عسییه كاندا گیراوه و دادگای كوده تاجییه كان حوكمی ۳,۵ سال زیندانی داوه و سالی ۱۹۶۵ ئازادكراوه. ۱۹۶۸ كه به عسییه كان هاتنه وه سهر كار، گه پراوته وه سهر كاری خوی. ۱۹۷۳ گه واهینامه ی دكتورای له سهر (چا كردنی كشت و كال و گه شه كردنی كومه لایه تی له دیهاتی عیراق دا) وهرگرتووه. ۱۹۷۵ دووهم گه واهینامه ی ناووكی له سهر (دووفاقی مولكداری له میزوپوتامیادا) به ده ست هیئاوه. ۱۹۷۲ به وه زیری ئاودییری دامه زراوه و ۱۹۷۷ گواستراوته وه بو وه زاره تی گواستنه وه. ۱۹۷۴ سه رو كایه تی وه فدی عیراقی كردووه له دووهم كۆنگره ی یه كیتی كومه له كانی دوستایه تی و پیوه ندیی روشنبیرییدا له مۆسكو، ۱۹۷۶ له یه كه م كۆنگره ی ریكخراوی جیهانیی ئاودییری دا و ۱۹۷۷ له كۆنگره ی نوینه رانی كومه له كانی بیانیی دوستایه تی یه كیتی سوقیه تدا به شدار بووه. كه نیوانی حیزی به عس و حیزی شیوعی تیک چوووه، له ۱۹۷۹ دا دهستی كیشاوه ته وه و خانه نشین بووه.

۱۹۸۶ له نه نجامی گفت وگو یه كیه وه له گه ل "سه دام حسین" ی سه ركۆماری عیراق، داوای ئی كراوه ناو بژی نیوان شوپشی كورد و حكومه ت بكا و نه م كاره ی تا سالی ۲۰۰۳ دریزه ی كیشاوه.

موكه ره م تاله بانی، سه رو كی نووسینی گو قاره كانی (الثقافة الجديدة، شمس كردستان- پوژی كوردستان، النقل والتنمية) بووه و گه لیك نووسین و كتیبی بلاو كراوه و ده ست نووسیشی هه ن: ۱. فی سبیل اصلاح زراعی جذری فی العراق، شركة الطبع والنشر الأهلية- بغداد، ۱۹۶۹، ۲. آراء فی مفهوم وقضايا الإصلاح الزراعي، بغداد، ۱۹۷۱ (بالاشتراك مع كاظم حبيب)، ۳. شیخ به زای تاله بانی- زیانی، په روه رده ی، بیروباوه پی، شیعری، ۲۰۰۱، ۴. الشیخ عبدالرحمن الطالبانی- العالم المتصوف وشاعر العشق الالهي ومرشد الطريقة القادرية الطالبانية، ثلاثة أجزاء، ۲۰۰۱، ۵. حزب هیوا فی قیاده الحركه القومية الكردية، السليمانية، ۲۰۰۱، ۶. ابراهیم خان تائر من كردستان، بغداد، ۱۹۷۱، ۷. كيف تكون خيراً فی حديقتك البيتية (من الانكليزية)، ۸. حزب هیوا، (من منشورات مركز خاك للمطبوعات والنشر)، مطبعة خاك- السليمانية، ۲۰۰۲، ۹. كوردستان اتحاد اختیاری، أم الحاق قسری، (من منشورات مركز خاك للمطبوعات والنشر)، مطبعة خاك- السليمانية، ۹. یسألونك عن الأنفال، (من منشورات مركز خاك للمطبوعات والنشر)، مطبعة خاك- السليمانية، ۲۰۰۳.

نه م ده ست نووسانه ی شی هه ن: ۱. نحو الحل الصحيح للمسألة القومية الكردية في العراق، ۲. أسباب انهيار الاتحاد السوفيتي، ۳. النظام العالمي الجديد وآفاق حركات التحرر

الوطني، ٤. ٤٥ له كوردستاني فزاددا، ٥. كورته دووانيک له بابته کيشهه نته وایهه تی، ٦. کوردستان والترکمان (سئ به شه)، ٧. الحیاة لاتجری دوماً خفیفه ناعمة، ٨. کهی هوهو دهگه پیتته وه بو زهرداو، ٩. بیره وهری و پرودا وه کانی سالانی ژيانم (١٥ بهرگ)، ١٠. مع ثلاثة من رؤساء الوزارات في تركيا، ١١. وهزاره تی ناودیری، له گندهلی و بی کاریییه وه بو پاکی و نهجامدانی پروژده ستراتيجییه کان، ١٢. سه ره کۆماری فه نزویلا هۆگۆ شافیز بوچ هاته به غدا، ١٣. بو ئه وهی له پیچ و په نای میژوودا شهواره نه کهین، ١٤. سئ سال دهست به سه ری، یان سه ره برزی، ١٥. مقابلات دبلوماسیة، ١٦. رسائل الی صدام حسین، من أجل السلم والديمقراطية والمصالحة الوطنية في العراق (دوو بهرگ)، ١٧. زیره کیی مندالانی ئه نفال و زنگه ی باده ی مه ی، ١٨. ئه وانه ی له په تی سیداره پژارکران، ١٩. المثقفون وحركة التاريخ، ٢٠. النفط والمسألة الكردية، ٢١. ما الذي أدى الى انهيار الاتحاد السوفيتي، ٢٢. النظام العالمي الجديد وآفاق حركة التحرر الوطني، ٢٣. شوپرش و شوپرشه کانی دژی شوپرش له عیراق دا، ٢٤. ئیستیعماری نوئ و ئامانجی بزوتنه وه ی نیشتمانی، ٢٥. عه بدولکه ریم قاسم و کيشه ی کورد، ٢٦. دماء وراء القضبان^{٢٢٠}.

موسا سههدهد

١٩١٩ له ههولیر له دایک بووه. سه ره تایی و سانه ویی له وی ته و او کردووه، نمره یه کی بهرزی هیناوه و توانیویه بچیتته ده ره وه ی عیراق بو خویندن، به لام له بهر ئه وه ی دایکی زوو مردووه و باوکیشی به ته مه ن بووه، نه چوووه و له خانه ی بهرزی مامۆستایان (دار المعلمین العالیة) وه رگیراوه و سالی ١٩٣٩ بریویه و به مامۆستای سانه ویی ههولیر دامه زینراوه. له لاوییه وه ئه ندای حیزبی (هیوا) بووه. پاشان گواستراوه ته وه و کراوه به بهرپوه بهری سانه ویی سلیمانی. ١٩٥٥ براوه ته شاری عیماره و سالیکی تییدا ماوه ته وه. ئه مجا براوه ته کهرکوک، پاش ماوه یه کی کورت کراوه به بهرپوه بهری مه عاریفی ههولیر (١٩٥٧-١٩٥٩). ١٩٦٠ به بهرپوه بهری مه عاریفی

²²⁰ اعلام کرد العراق، ص ٨٢٧-٨٢٨؛ حهوت لاپه ره ی ژياننامه که ی که خوئ نووسیویه.

سليمانى گهراوتهوه. ۱۹۶۳ له هاتنه سهر كارى به عسييه كاندا، گيراوه و خراوته زيندان. كه بهر بووه، براوته به غدا بو بهشى تهفتيشى وهزارهتى پهروهده. پاشان كراوه به ئەمىنى گشتى پهروهدهى ناوچهى حوكمى زاتى له ههولير. ديسان براوته به غدا و كراوه به ئەندامى دهستهى كوردى (كوپى زانيارى عيراق). سالى ۱۹۸۳ خانه نشين بووه. پوژى ۱۹۸۶/۶/۲۰ يش كوچى دوايى كردووه. موسا عهبدولسه مه د توانيويه بابته له كوردى و عه ربهى و ئينگليزييه وه وهرگيرى و له كو تايى ژيانيدا خهريكى وهرگيرانى كتىبىك بووه له سهر هيتله له ئينگليزييه وه، تهواوى نه كردووه. زنجيره يه ك و تاريشى له گو قارى "كاروان" دا به عه ربهى بلاو كردووه ته وه. ۱۹۴۳ خاتوو "فه خرييه يوسف ئەحمده" ي هيناوه و دوو كور (شوان، پرگار) و دوو كچ (ئاوان، نيازى) ئى بووه.^{۲۲۱}

شېخ مه جید

نه ناسرايه وه.

مه جید دارا

نه ناسرايه وه.

مه جید سه عید

مه جید كورى سه عید كورى ئەحمده دزكوژه، سالى

۱۹۲۱ له سليمانى هاتووته دنيا وه. قوناغه كانى خویندى سهره تايى و ناوه ندى له سليمانى تهواو كردووه و له قوتابخانه (كوليج) ئه ندازهى به غدا وهرگيراوه، به لام له بهر ئه وهى ته نيا بووه و له هاوړپكانى دوركه وتوووته وه، له وى دهوامى نه كردووه و مه مموود حه سه نى پاشتر ئه ندازيار چوو ته جى و ئه ویش له (خانهى به رزى ماموستايان) خویندوويه و به نمره يه كى زور ده رچوو. سهره تا له قوتابخانهى پینجوین دامه نزروه. پاشان هینراوته

221 جمال بابان، اعلام الكرد، ج ۲، ط ۲، ص ۴۹۸-۴۹۹؛ سى لاپه ردى ده ستنوو سى ژيان نامه كهى به

عه ربهى، ناماده كراوى به ريز خاتوو ئاوازی كچى، له رپى به ريز عه بدوللا زهنگه نه وه به ده ستگه ييوه.

قوتابخانه‌ی فهیسه‌ئییە‌ی کوپان و وه‌ک مامۆستای زمانی ئینگلیزی ده‌ست‌به‌کار بووه. دوایی کراوه به به‌پڕۆه‌به‌ری قوتابخانه‌ی غازی. ئەو سالانه ده‌وری وه‌رگێڕێکی له شاردا دیوه و به‌رده‌وام سه‌ری له زانکۆی ئەمریکایی داوه له به‌یرووت و به‌شداریی له خولی پێشکەوتووی زمانی ئینگلیزیدا کردووه. ساڵی ۱۹۴۵ عومەر عه‌لیی موته‌سه‌رپی لیوا له‌سه‌ر داگرتنی وێنه‌ی مه‌لیک له کاتی بۆیاخکردنی بینای قوتابخانه‌ی غازی‌دا، سزای داوه و دووری خستوه‌ته‌وه بۆ قه‌لادزی، دوو ساڵی ئی ماوه‌ته‌وه. چهند سالیکیش مامۆستای خانه‌ی مامۆستایان بووه، ئەمجا هینراوه‌ته‌وه بۆ سلیمانی و له چهند قوتابخانه‌یه‌کدا وه‌ک به‌پڕۆه‌به‌ر و مامۆستا وه‌زیفه‌ی دیوه، تا له کۆتاییدا که به‌پڕۆه‌به‌ری قوتابخانه‌ی خالیدییه‌ بووه، به داوای خۆی خانه‌نشین بووه.

مه‌جید، عه‌ره‌بی و ئینگلیزی به باشی زانیون، وه‌ک مامۆستایه‌کی گورج‌وگۆلی دلسۆزی کارمه‌ بووه، هه‌ستیکی به‌رزی کودایه‌تیشی هه‌بووه و وه‌ک چالاکێک له‌و پیناوه‌دا تێکۆشاه‌ و چهند جارێک تووشی گرتن و لێپرسینه‌وه هاتووه. پێوه‌ندی به (پارتی دیموکراتی کوردستان) هوه بووه و کاری له‌گه‌ڵ ئیبراهیم ئەحمەد کردووه له "خه‌بات"‌دا. له ر‌ه‌ش‌ب‌گ‌یره‌که‌ی ۱۹۶۳/۶/۹‌ی به‌عسییه‌کاندا، ده‌ستگیرکراوه و ماوه‌یه‌کی درێژ ماوه‌ته‌وه و براوه‌ته به‌غدا و له‌وێ نازادکراوه.

مه‌جید، ۱۹۴۵ له‌گه‌ڵ خاتوو "واحیده‌ی فه‌خری به‌گی واسیف به‌گ" خیزانی پێک‌هیناوه و دوو کوپ (دلاره‌ و کامه‌ران) و چوار کچ (گولاله‌، هیرۆ، چنور، ناشتی)‌ی ئی بووه. پوژی ۱۹۹۵/۲/۲۸‌یش کۆچی دوایی کردووه و له (گردی سه‌یوان) به‌خاک سپێردراوه.^{۲۲۲}

www.zheen.org

مه‌حموود نازادی

هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ی - به‌ پێی نامیلکه‌ی (مذکراتی)‌ی خوالیخۆشبوو نووری سدیق شاه‌ویس- ئی زانراوه‌ که: خه‌لکی شاری کۆیه‌ بووه و نه‌خشێکی به‌رچاوی له‌ بلاوکردنه‌وه‌ی یری کوردایه‌تیدا هه‌بووه، کاتیکی له‌ سلیمانی مامۆستای قوناه‌ی ناوه‌ندی خویندن بووه، پێک‌خراویکی نه‌ینی به‌ ناوی (نازادی)‌یه‌وه پێک‌هیناوه و له‌و پێیه‌وه خه‌ریکی هۆشیارکردنه‌وه و پێک‌خستنی قوتابیان بووه، بۆیه‌ ئەو ناوه‌ی به‌سه‌ردا براوه.^{۲۲۳}

²²² دوو لاپه‌ره‌ی ژياننامه‌که‌ی، ناماده‌کراوی به‌پێز خاتوو هیرۆی کچی.

²²³ چهند سالیکه‌ له‌ هه‌ولێ ناسینه‌وه‌ی ئەم سه‌ربازه‌ گومناوه‌دام، مخابن هه‌یچ له‌ باره‌یه‌وه چنگنه‌که‌وتووه.

مێژووی ئێمه‌ پ‌ره‌ له‌ گومناوانی له‌م شیوه‌یه‌!

مه محمود جه ميل

نه ناسرايه وه.

مه محمود حه سه ن

مه محمود كورپ حه سه ن كورپ نه حمه دي
عه زيز ناغاي قازانقايه يه، سالي ۱۹۲۲ له سليماني
چاوي به ژياندا هه له پيناوه و دووانه ي برايه كي
نه حمه د ناوي بووه. باوكي، كارمه ندي گوومرگ و به
زيره كي و ده ستپاكي له كار و ناو خه لكدا ناسراو
بووه. مه محمود، به مندالي له گه ل نه حمه د براي
پيگه وه خراونه ته بهر خویندن له قوتابخانه ي
سه ره تايبي فه سه ليه. هه ميشه يه كه مي پو ل بووه،
له بواري وهرزش و توپ توپين و مه يدانيشدا زو
چالاك بووه و بووه ته هه لبرارده ي سانه ويي
سليماني و جامي يه كه مي به ده ست هيناوه.

له ۱۹۳۸ دا كه خویندن ناوه ندييان ته واو كر دووه، باوكي بردووني بو به غدا، تا
خویندنيكي بهرز و شيوايان بو مسوگه ر بكا. مه محمود، كه له مه دره سه ي هه نده سه ي
عيراقی (دواتر كوليچي نه اندازه) وهرگيراوه، سه رباري زيره كي، به هره ي وي نه كي شي و
خوشنوسيه ي هه بووه و يه كه مي تا قيكردنه وه كان بووه. نه حمه دي برايشي چووه ته
مه دره سه ي عه سه كه ري (دواتر كوليچي سه ربازي) و بووه به نه فسه ر له سپاي عيراق دا.

۱۹۴۲ پاش نه وه ي هه ل كاري وهرزيه ي له به غدا و هيندي شاري ديكه ديوه، به
نه اندازياري ده رچووه و گه پراوه ته وه بو سليماني، بووه به نه اندازيار له دائيره ي نه شغال،
كه نه وسا زوريه ي پرورته كان ي بريتي بووه له ناواكردي بيناي قوتابخانه، نه خوشخانه،
بنكه ي پوليس، بيناي ناحيه و قايمقاميتي، خانووي حكومه ت و كاروباري پي وبان به
نه خشه كيشان و سه ره رشتي خوي. سالاني په نجاي سه ده ي رابوردوو، به ته نسيب
براوه بو نه شغالي هه ولير بو سه رو كاري و نه خشه كيشاني هه ندي پرورته ي گه وره.

پاشتر له ۱۹۵۷ دا گه پراوه ته وه بو سليماني به پله ي به پيوه به ري نه شغال. به شداري
دروستكردي (گه ركه ي عه قاري) بووه كه نه خشه ي خانووي روژاوييي تي دا به رجه سه ته كراوه.
حوزه يراني ۱۹۶۳ له هاتنه سه ر كاري به عسييه كاندا گيراوه و له گه ل ژماره يه كي زوري ديكه ي

خەلك له زیندانی سەربازگەى سلیمانی توندکراوه. پاشتر له وهزیفه‌دا ماوه‌ته‌وه، تا له ۱۹۷۵دا خانەنشین کراوه. ئەوه‌به‌دوا نووسینگە‌یه‌کی کاری ئەندازە‌ییی داناوه بۆ نه‌خشە‌کاری و پێواندن و ئیوارانی‌ش شوینە‌که‌ی بووه‌ته جیی کۆبوونه‌وه‌ی دۆستان و هاو‌پێیان. پوژی ۱۹۸۷/۸/۱۴ له پووداویکی نا‌کاو‌ی ئوتومبیل‌دا گیانی سپاردووه. مه‌حمود ئەفه‌ندی، پوژی ۱۹۴۸/۲/۴ له‌گه‌ل خاتو "مونیره‌ی مسته‌فا مه‌زه‌ر" که مامۆستای قوتابخانه بووه، خیزانی پیک‌هیناوه و ئەمانه‌ی ئی بووه: په‌روا ۱۹۴۹، هاو‌پێ ۱۹۵۲، هاژه ۱۹۵۵، ئاشنا ۱۹۶۰، په‌نجبه‌ر ۱۹۶۱^{۲۲۴}.

مه‌عرووف خه‌زنه‌دار

مه‌عرووف کو‌پی عه‌بدولقادیر کو‌پی مه‌عرووف کو‌پی عه‌زیز نا‌غا خه‌زنه‌داره، پوژی ۱۹۳۰/۱۱/۱ له هه‌ولێر له‌دایک‌بووه. خویندنی سه‌ره‌تایی و ناوه‌ندی له هه‌ولێر و ئاماده‌بێشی ۱۹۵۱ ته‌واو‌کردووه. ۱۹۵۲ به مامۆستای سه‌ره‌تایی دامه‌زراوه. ۱۹۵۲- ۱۹۵۷ فه‌رمانبه‌ری دائیره‌ی مه‌عاریف بووه له هه‌ولێر و کووت و به‌غدا. ۱۹۵۷ به‌کالۆریۆسی زمان و ئەده‌بی عه‌ره‌بیی له زانکۆی به‌غدا وه‌رگرتووه. ۱۹۵۷-۱۹۵۹ بووه‌ته مامۆستای زمانی عه‌ره‌بی له ناوه‌ندی شه‌رقییه و ئاماده‌بێی ئیواران له که‌رکووک. ۱۹۶۰ حکوومه‌ت ناردوو‌یه بۆ خویندن له ئامۆزگای

پوژه‌ه‌لاتناسیی سه‌ر به ئە‌کادیمیای زانستی له لینی‌نگراد. ۱۹۶۳ دکتۆرای له (میژووی ئەده‌بی نوێی کوردی) دا به‌ده‌ست‌هیناوه و ۱۹۶۷ خانە‌ی بلاو‌کردنه‌وه‌ی ئە‌کادیمیا له مۆسکو له چاپی داوه. سالانی ۱۹۶۸-۱۹۸۱ مامۆستای به‌شی کوردیی کۆلیجی ئادابی زانکۆی به‌غدا و ۱۹۷۳‌یشه‌وه له‌وئ سه‌رۆکی به‌ش بووه به پله‌ی یاریده‌ده‌ری پروفیسۆر. دامه‌زرینی به‌شی کوردیی کۆلیجی په‌روه‌رده‌ی زانکۆی به‌غدا بووه و تا ۱۹۷۶- سه‌رباری کاری له کۆلیجی ئادابی زانکۆی به‌غدا- سه‌رۆکی به‌شه‌که بووه. ۱۹۷۹ پله‌ی پروفیسۆری پێ دراوه. ۱۹۸۸-۲۰۰۶ پروفیسۆری ئەده‌بی کوردی بووه له کۆلیجی ئادابی زانکۆی به‌غدا. شه‌وی ۲۰۱۰/۱۰/۲۶\۲۵ کۆچی‌دواییی کردووه.

²²⁴ ئەم زانیارییانه به‌پێز عومه‌ر مه‌حووبی زاوای مه‌حمود ئەفه‌ندی، کۆی‌کردوونه‌وه و پوژی ۲۰۱۶/۸/۷

مارف خەزەندەر، زمانەکانی عەرەبی، تورکی، پرووسی و فارسیی زانیون. لە پۆژنامە و گۆڤاری وە (هەولێر ۱۹۵۰-۱۹۵۲، الصّحیفة ۱۹۵۳-۱۹۵۴ بەغدا، الرّای العام ۱۹۵۰ بەغدا، شەفەق ۱۹۵۸-۱۹۵۹ کەرکوک، پۆژی نوێ، دەفتەری کوردەواری ۱۹۷۰ بەغدا، "نووسەری کورد ۱۹۷۱-۱۹۷۳ بەغدا، پۆژی کوردستان ۱۹۷۲-۱۹۷۵ بەغدا، کۆلیجی ئەدەبیاتی زانکۆی بەغدا ۱۹۷۲-۱۹۸۱، نووسەر یا سکرتێری نووسین، یان سەرۆکی نووسین بوو. بەرھەمەکانی: (۲۹) کتیب بە دانان و وەرگیڕانەو، یەکیان حەوت و یەکیکی دیکەیان پینچ بەرگە. سەرپەرشتیی ۱۴ ماستەرنامە و ۱۰ دکتۆرانامە ی کردوو. (۵۹) وتار و لیکۆلینەو و چاپیکەوتنی بە کوردی و (۱۱۳) وتار و چاپیکەوتنیشی بە عەرەبی بلاوکردوو تەو^{۲۲۰}.

مەغدید

دەبی مەغدید نانەکەلی بی، ئەو دەورانە مەغدید ناو
 ھەر ئەو ھەبوو تەوانایی نووسینی ھەبووی.

مەغدید کورپی مامە کورپی فەیزی کورپی
 مامە نانەکەلییە، بە "مەغدید سۆران" یش ناسراوە و سالی
 ۱۹۲۲ لەدایکبوو. یەکەم جار خراوەتە حوجرە و قورئانی
 خەتم کردوو. ۱۹۳۵ بەیانیان لای مەلا عەزیزی شۆرەشی
 تەسریفی مەلا عەلیی خویندوو و زۆرەیی ئیوارانیش لای
 مەلا محەمەدی سەرسیان بوو و ھیناویەتە سەر پێ
 کوردایەتی. پاشان لەگەڵ مەلا محەمەد چوو تە ھەولێر، بە

مەلا عەلیی ناساندوو. ئەویش مەلا محەمەدی گراوی لە مزگەوتی مەلا بەکر و مەلا ئەحمەد
 ئیسماعیلی نائیبزاتی عەسکەری پێ ناساندوو. لەوێ درێژەیی بە خویندن داو.

کە براوەتە سەربازی بۆ کەرکوک، لە پێی حەمەدەمین و سدیق بلووکینی و مەلا
 خورشیدی سیامەنسورییەو چوو تە ناو حیزبی ھیوا. کە گواستراوەتەو بۆ بەغدا، ھەم
 لەبەر شارەزایی کراوە بە مامۆستای خولی برینپێچی و ھەم چاودییری قاووشی
 نەشتەرگەری خراوەتە ئەستۆ. پلەکەیی بەرزکراوەتەو بۆ سەرەریف (رئیس عرفاء).

²²⁵ مارف خەزەندەر دنیاویک لە وشە و مەملەکەتیک لە کتیب ۱۹۳۰-۲۰۱۰، نامادەکردنی حەمید

ئەبوبەکر بەدرخان، چاپخانەیی ماردین، ھەولێر، ۲۰۱۰، ل. ۲۸-۹، ۹۹.

لەگەڵ لیوای چوارەم براوہ بۆ (کازمییە)، پاشان (سەرچنار) لە سلیمانی و دواتر کەرکوک. سەرەتای ۱۹۶۶ بوو بە نائیب زابتی برینپیچ. پاش نەمانی حیزبی (ھیوا)، بوو بە ئەندامی (حیزبی پرگاری). بە پاسبیری حیزب، لەتەك عەبدولقادر ناویکی مامۆستای خوێ جەنگی کۆلیجی عەسکەری، چوو تە مەھاباد، بۆ یاریدەدانی ھیزی پێشمەرگە کوردستان. ئیدی لەگەڵ مولازم محەمەد سەلح ژاژلەیی پووی کردوو تە سلیمانی و ۱/۶/۱۹۶۶ یش بۆ پینجۆین. لەوێشەوہ چوو تە (دیواندەرە) و دیی (مەلقەرەنی) و ئەمجا لە بەرە ی شەپری پێشمەرگە دەست بە کار بوو. لەوێ بە داوای مەلا مستەفا بارزانی، کراوہ بە کارمەند لە ئیدارەخانە ی پۆژنامە ی "کوردستان". پاش پووخانی حکومەتی میلیی کوردستان لە مەھاباد، گەراوہ تەوہ بۆ ئەم دیو و لە (جوندیان) گراوہ. براوہ تە ھەولێر و داوی بەندیخانە ی کەرکوک و بەندیخانە ی نەخۆشخانە ی رەشید لە بەغدا. سەرەنجام بە لیبوردنیکی گشتی ئازاد کراوہ.

ئەم جارە دامەزراوہ بە کاتب لە شارەوانیی ھەولێر و تاسەر لەوێ وەزیفە ی دیوہ. ئەو ماوہیە بوو تە سکریتی نووسینی گۆقاری "ھەولێر" کە سالانی ۱۹۷۰-۱۹۷۴ دەرچووہ. سکریتی گۆقاری "نووسەری نوێ" ی ئۆرگان ی لقی ھەولێر (یەکی تیی نووسەران ی کورد) یش بووہ. پۆژی ۲۱/۹/۲۰۱۰ بە نەخۆشیی شێرپەنجە کۆچی داوی کردووہ. مەغدید نانەکەلی، نووسینی لە (کوردستان- مەھاباد، گەلاویژ، ھەتاو، ھەولێر، نووسەری نوێ) دا بلاوہ^{۲۲۶}.

بنکە ی ژین
www.zheen.org

مەکتەبە ی پێشکەوتن

ئەوہ "عەلیی مەکتەبە" ی خەلکی رەواندزە کە ژیاننامە ی لەناو باوہ پیکراوانی گۆقاری "گەلاویژ" دا ھینراوہ تەوہ.

میرزا عەبدولکەریم

میرزا کوپی حاجی عەبدولکەریمی ئاسنگەر کوپی مستەفایە، ۱۹۱۴ لە شاری کۆیە لەدایک بووہ. شەش سالان بوو کە خراوہ تە حوجرە. ۱۹۲۳ چوو تە قوتابخانە ی سەرەتایی و کە ۱۹۳۷/۱۱/۶ قوناغی ناوہندی لە کۆیە کراوہ تەوہ، لە پۆلی یەکەمی ناوہندی وەرگراوہ. ۱۹۳۱ لە قوتابخانە ی خانە ی زانست (دار العلوم) ی بەغدا وەرگراوہ. کە تەواوی کردووہ، بە

²²⁶ پۆژنامە ی کوردستان مەھاباد ۱۳۲۴-۱۳۲۵ ی ھەتاوی (۱۹۴۶)، ل ۲۷-۲۸.

کاتبی دادگای بهرایبی کەرکوک دامهزراوه. پاشتر خزمهتەکهی گواستراوتهوه بۆ دادگای سولحی پشدهر، ئەمجا دادگای رانیه و ۱۹۴۱ دادگای سولحی ههولیر. ۱۹۴۵یش براوه بۆ دادگای کۆیه، ۱۹۵۴ دادگای جهزای کەرکوک، ۱۹۵۷ دادگای شهقلأوه. لهبەر شارەزایی و کارامهیی کراوه به جیگری سهروکی دادگای ماف یهکلاییکردنهوه له شاری ناسرییه و گواستراوتهوه بۆ ههولیر و له ۱۹۷۵دا خانهنشین بووه.

میرزا، ئەندامی (حیزی هیوا) بووه و لهتهک چهند

هاورپییهکی پیوهندیی به کۆمهلهی (ژ. ک)هوه ههبووه، چهند ژمارهیهکی پهخشنامهی "بلیسه"یان بلاوکردووهتهوه. که حکومەت پیی زانیوه، دووری خستوونهتهوه. له ۱۹۴۶دا بووه به ئەندامی (پارتی دیموکراتی کورد). له بهسترانی سینیهم کۆنگرهی ئەو حیزبهدا له کەرکوک، کاتبی یهکهمی دادگای کەرکوک بووه، بۆیه دهوریکی کارای گێراوه. له پینجهم کۆنگرهی پارتی دا ۱۹۶۰/۵/۸ له بهغدا، به ئەندامی یهدهکی کۆمیتە ی ناوهندی ههلبژێردراوه. هاوینی ۱۹۷۹ به نهخۆشییهکی کوشنده له ههولیر کۆچی دوایی کردووه.^{۲۲۷}

بنگه ی ژین

www.zheen.org

ن

دوور نییه هەر ئیبراهیم ئەحمەد خۆی بی.

ن. ا. م

ئىبراهیم ئەحمەد.

²²⁷ کەریم شارهزا، میرزا عەبدولکەریم ۱۹۱۴-۱۹۷۹، ئینسکلۆپیدیای ههولیر، ب ۱۰، ل ۴۵۱۹؛ جوتیار توفیق ههورامی، وتوێژیک لهگهڵ مامۆستا ئیبراهیم رهههزان: بلاوکراوهی "بلیسه" له سالی ۱۹۴۴ له رانیه دهرجوو، گوڤاری "ژنار"، سوید، ژماره ۱۲، کانوونی یهکهمی ۲۰۰۷، ل ۲۲-۲۳؛ لاپههیهکی ژياننامهکهی، نامادهکراوی بهرێژ نارس عەبدولخالق، له ریی بهرێژ عەبدوللآ زهنگههوه بهدهست گهیشتوو.

ن. ناری

نهجمه دین کوری حاجی مهلا ره سوول کوری مهلا نهجمه د کوری مهلا شهریفی دیلیژیه، ۱۹۱۲ له سلیمانی له دایک بووه. سهرتا له مزگهوتی خومخانه لای باوکی دهستی به خویندن کردووه. پاشان تا پوولی شه شمی سهرتاییی برپوه و دامه زراوه. ۱۹۲۸/۳/۷ بووه به موعاوینی بهیتالخانهی سلیمانی، تا ۱۹۳۰/۴/۲۰ ای لی ماوه ته وه. نهمجا به وهزیفه براوه بو زیبار و رانیه و ناکری و هله بجه و جیی دیکه. دوايي دهستی له وهزیفه کیشاوه ته وه. سالانی ۱۹۴۸-۱۹۴۹ ژمیاریار، هاوکات مهئموری

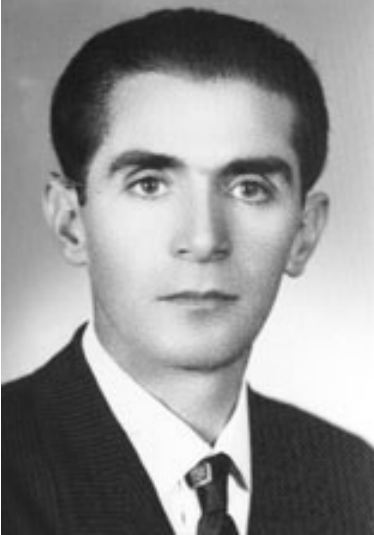
مه خزنی لقی کشت وکالی لیوای که رکوک بووه. به هه مان پله وه گواستراوه ته وه بو لقی کشت وکالی ههولیر، تا ۱۹۵۲/۱۱/۱۲ وا ماوه ته وه و دهستی کیشاوه ته وه. دیسان هاتووه ته وه سهر کاره کی و له (خانه قین) یش هه مان وهزیفه دیوه. دواچار ناو نیشانی بووه به (موده قیق). پوژی ۱۹۵۸/۹/۲۰ خانه نشین بووه.

له ۱۹۶۵/۵/۲۲ به دواوه وه کاتبی حیسايات له سهروکایه تیی لیژنه ی نیشته جیکردنی ناو موته سه ری فییه تی سلیمانی به مانگانه یه ک دانراوه تا ۱۹۶۶/۳/۳۱. پاشتر له ۱۹۶۶/۷/۱۳ هه مان پله و مانگانه یه کی دیاریکراو دانراوه ته وه. نیواری پوژی ۱۹۶۸/۱۱/۳ کوچی دواویی کردووه و له (گردی سهیوان) به خاک سپیدراوه.

نهجمه دین، سهرتا ناسناوی شیعی "شهوقی" بووه، دوايي گوپیویه به (ناری، ن. ناری). له ژیانیدا دوو جار بو چهند سالیک دور خراوه ته وه بو شاره کانی حله، که به لا و دیوانییه. نهندامی (حیزیی ئیسلامی کورد- ۱۹۳۴) و حیزیی (یه کیتی) و (برایه تی) بووه. ۱۹۳۰ له سهر چالاکیی سیاسی گیراوه، محمه دئه مین زه کی بهگ فریای که وتووه و پرگاری کردووه. شیعر و پهخشانی له (ژین، گه لویژ، برایی) دا بلاویووه ته وه. به ره می له چاپدراوی: ۱. له ریگای ولادت، چاپخانه ی الشمال- که رکوک، ۱۹۵۸، ۲. هونراوه کانم، چاپخانه ی الجاحظ- به غدا، ۱۹۶۹. دوی کتییی دیکه یشی دستنوسه^{۲۲۸}.

²²⁸ پوژنامه ی "ژیان"، یه کهم بهرگ (ژماره ۱-۸۱)، ل ۴۲-۴۳.

ن. نازا، ناصر نازا

ناصر نازادپوور کوپری شوکروولادی ناسناو مهنصورلهشکر کوپری فهرهجووللا کوپری عهبدولوههاب و له نهوهی پالهلوان نادری سنهیییه، ۱۹۱۶ له شاری سنه لهدایکبووه. ههردوو قوناغی سهرهتایی و ناوهندیی خویندنی له سنه و رشتهی حقوقی له زانکوی تاران تهواوکردوو. پاشان له ئیدارهخانهی فهرهنگ کاری کردوو. نهوهبهدوا له قوتابخانهکانی ئوستانی سنه وهزیفهی دیوه و گهیشتووته پلهی سهروکی پهروهده. سهردهمیکیش سهروکی نهوقافی ههمان ئوستان بووه. سالانیکی تهمهنیشی به دهرسوتنهوهی پولهکانی کوتایییهوه بهسهربردوو.

ناصر نازادپوور، سهرباری نهوه، رهوقیکی نهدهبی و نیگارکیشیی ههبووه. دیارترین خزمهتی پۆشنیری، بلاوکردنهوهی چهند ژمارهیهکی پۆژنامهی "زاگروس" بووه، جگه له پهراویزلیدان و بلاوکردنهوهی (میژوی ئهدهلان)ی مهستوره خانمی ناسراو به مهستورهی کوردستانی و کوکردنهوهی کومهلیک بابهتی فولکلوری و پهندی پیشینان. دهستیشی ههبووه له دامهزاندنی مهدرسهی زانستی دینی کوردستان (مهدرسهی مهولهویی کورد) و دروستکردن و ئاوکردنهوهی چهند مرگهوتیکی ئوستانی کوردستان (فاروقییه، سهیید مستهفا، شیخولئیسلام، ئاویهنگ، حهمام هانیس). جگه لهوانه، له بواری سیاسیشتدا چالاک بووه؛ ههر له سهرهتاوه پیوهندیی به کومهلهی (ژ. ک) و نهدامانییهوه گرتوووه، بهشداریی له ههلمهتی سهرتاسهریی خۆمالیکردنی نهوتی ئیراندا بووه و وتارهکانی له "زاگروس"دا باشتترین گهواهیی ئهم راستییهن. نووسینی له (گهلاویژ، دهنگی گیتی تاز، کوهستان)یشدا بلاوه. سهرهناج ۱۰/۲۵/۱۹۶۲ له تمهنی ۶۶ سالییدا، پاش حهفتهیهک نهخوشکوتن، کوچی دوایی کردوو و له گورستانی (تایله)ی شاری (سنه) به خاک سپیردراوه.^{۲۲۹}

²²⁹ بابامردوخ روحانی "شیوا"، تاریخ مشاهیر کرد، جلد دوم، ص ۳۶۰-۳۶۱؛ سنی لاپههه

ژیاننامهکی، نامادهکراوی بهرین جهمال نهحمهدهناین، بهرین ماجید پۆحانی ناردوویه.

ن. س (کچه کورد)

ناهیدهی شیخ سهلامی شاعیره.

ناهیده کچی شیخ سهلام کوری شیخ نهحمه دی عازهبانه، ۱۹۲۲ له گه پره کی (قه زازه کان) ی شاری سلیمانی له دایک بووه. له چه مچه مال خراوته بهر خویندنی له قوتابخانه ی کوران. باوکی له ۱۹۳۰ دا هه لاتووته لای شیخ مهحمودی حه فید، بویه مالیان گواستووتهوه بو سلیمانی. که پۆلی شه شه می ته واکردوو، چووته خانه ی مامۆستایان له به غدا. نهو ده مه بووه به نه ندانی (حیزی هیوا). ۱۹۴۲ خانه ی به سهرکه وتوو ی خویندوو و بووه به مامۆستا له قوتابخانه ی (صیددیقه) ی سلیمانی. پاشان وه زیفه که یی

بردووته به شی باخچه ی ساویان (مدرسة الأحداث). که (هیوا) هه لوه شاهه ته وه، نه م چووته پال تا قمی که لی جوی بووه ته وه و ریگخراوی (پئی راست) ی پی که هیناوه و بلاوکراوه ی "ترووسکه" ی ده رکردوو. پاشان چووته ناو لقی کوردستانی عیراقی کۆمه له ی (ژ. ک)، نه مجا (حیزی بزگاری) و (پارتی دیموکراتی کورد).

۱۹۴۶ له گه ل نووری سدیق شاهه یس خیزانی پی که وه ناوه، ئیدی به حوکی وه زیفه ی میرده که ی، شاره و شاری زوری کردوو. ۱۹۴۹ به ماله وه چووته شاری (حلله)، دوایی هه ولیر و له (شه قلاوه) بووه به به ریوه بهری قوتابخانه. پاش دوو سال، له ۱۹۵۲ دا چووته که ره لا، ۱۹۵۳ شاری کووت، پاشتر به غدا، ۱۹۵۶ که رکوک، ۱۹۵۷ مووسل. نهو سالانه دریزه ی به چالاکی سیاسی خوی داوه. ۱۹۶۰/۵/۸ له کۆنگره ی پی نه م ی پارتی دا، به نه ندانی کۆمیته ی ناوه ندی هه لیزیدراوه و بووه به بهرپرسی پیوه ندییه کان. به شداری کۆنگره ی مامۆستایانی کوردیش بووه له شه قلاوه. دوویاره گواستوو یانه ته وه بو به غدا و له ۱۹۶۱ دا گه پراوه ته وه بو سلیمانی. ۱۹۶۴ له وه زیفه ده رکراوه. دیسان دامه زراوه ته وه. پاش ۱۹۷۰/۳/۱۱ چووته به غدا تا ۱۹۷۴، که له بهر شه ره لایسانه وه پرویان کردووته شاخ. پاش شکستی شوپرش، هاتووته وه ناو شار و تاسه ر لی ماوه ته وه. پۆزی ۲۰۰۵/۱۱/۲۵ له هه ولیر کۆچی دوایی کردوو.

ناهیده، وه ک نافرته تیکی گورج و گۆلی جه ره زه ی هه ل سوپراو بووه، دهستی نووسینی

ههبووه، بابەتی له (گەلاویژ، ههولیر، شهفهق) دا بلاوبووتهوه. ئەمانهیشی له پاش بهجی ماوه: پوژ، رهنج، پزگار، راست، رههیل، برووسکه، تیشک، پشکو^{۲۳۰}.

ن. ساریژ

ئەناسرایهوه.

ن. ع

دهبی ناجی عهباس بی.

ناجی عهباس

ناجی کوپی عهباس کوپی مهلا ئەحمده، ۱۹۱۲ له گه‌رهکی (بلاخ) ی شاری کهرکوک هاتووته دنیاوه. خویندنی به فهقییهتی دهست پئی کردووه. پاشتر سه‌ره‌تایی و ناوه‌ندی بریوه و بووه به ماموستا له ره‌واندن. ۱۹۲۸ ناماده‌یی ته‌واو کردووه و ۱۹۴۲ گه‌واهینامه‌ی به‌کالۆریۆسی له جوگرافیا دا به‌دهست-هیناوه. ۱۹۴۳ به ئەندامی دهسته‌ی نوئی (یانە‌ی سه‌رکه‌وتنی کوردان) هه‌لبژێردراوه و زوو لئی کشاوه‌ته‌وه. ۱۹۴۷ دیپلۆمی به‌رزی جوگرافیا‌ی له

میسر وه‌رگرتووه. ۱۹۵۹ به‌شداری یه‌که‌م کۆنگره‌ی ماموستایان بووه له شه‌قلاوه. ۱۹۶۳ چووته ئەلمانیا و دکتۆرای له زانکۆی هایدلبرگ هیناوه. دوو سال ماموستایی له لیبیا کردووه. ۱۹۶۸ گه‌راوه‌ته‌وه بۆ عیراق و له زانکۆکانی به‌غدا و سلیمانی و به‌سره‌ بووه‌ته ماموستا. ۱۹۷۱ بووه‌ته سه‌رۆکی لیژنه‌ی زانسته‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کانی (کوپی زانیاری کورد) له به‌غدا. پوژی ۱۹۸۴/۱۱/۱۴ کۆچی دوایی کردووه و له هه‌ولیر به‌ خاک سێردراوه. جگه‌ له وتار و لیکۆلینه‌وه، که له (گه‌لاویژ، ده‌نگی گیتی تازە، کوپی زانیاری کورد) دا بلاوبووته‌وه، ئەم دوو کتیبه‌ بلاوکراوه‌یه‌یشی هه‌یه: ۱. خویندنی کوردی بۆ صنفی

²³⁰ ناهیده‌ی شیخ سه‌لام، ئەوه‌ی له بیرمه، ناماده‌کردنی چیمه‌ن سالح، چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده-هه‌ولیر، ۱۹۹۹، ۷، ۱۰، ۱۳، ۱۷، ۲۳، ۲۶، ۲۸، ۳۱، ۳۳، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۴۰، ۴۲، ۴۶، ۵۲، ۶۳، ۸۳، ۸۸، ۸۹، ۱۰۰.

چوارهم (وهرگيڙان)، ۲، چاپخانه‌ی ته‌فهيوضی نه‌هلی- به‌غداد، ۱۹۴۶، ۲۲۵، ۲. کۆچه‌ری ترانس هیومانس له پارێزگای سلیمانی و هه‌ولێر، به‌غدا، ۱۹۷۴. ۳. هینی هارۆلد هانسن، کچانی کورد، وهرگيڙان، به‌غدا، ۱۹۸۱.^{۲۳۱}

نوورجان

عه‌بدوهره‌حمان محهمه‌د نوورجان
 ۱۹۰۷/۴/۱۷ له شاری کۆیه له‌دايك‌بووه. خويندنی
 سه‌ره‌تايیبه‌ی له‌وێ ده‌ست پێ کردووه. ۱۹۲۴
 چووه‌ته‌ به‌غدا و له (خانه‌ی دیهاتی مامۆستایان-
 دار المعلمین الريفیة) وهرگيڙاوه. ۱۹۲۷ ته‌واوی
 کردووه و کراوه به مامۆستای قوتابخانه‌ی
 سه‌ره‌تايیبه‌ی کۆیه. پاش سالیك وه‌زيفه، چووه‌ته
 (خانه‌ی به‌رزى مامۆستایان- دار المعلمین العالیة)
 له به‌غدا. ئەو ماوه‌یه بووه‌ته سكرتیری (یانه‌ی
 سه‌رکه‌وتنی کوردان). پاش چوار سال به‌شى
 میژووی خويندووه و بووه به‌مامۆستای ناوه‌ندی له

شاره‌کانی کۆیه، نامیدی، به‌غدا و سلیمانی. ۱۹۴۰-۱۹۴۱ کراوه به به‌پێوه‌به‌ری ناوه‌ندی
 کۆیه. له‌به‌رئه‌وه‌ی زۆر هه‌زی له خويندن بووه، جاريکی دیکه تێهه‌لچووه‌ته‌وه و کۆلیجی
 حقوقي بېروه و دیپلۆمیشی له (شه‌ریعه‌تی ئیسلامی) دا وهرگرتووه. پاشتر ماجستیری
 قانونی له زانکۆی سوڤیونی فه‌رنسه و دکتۆرای قانونی ۱۹۶۵ له قاهره به‌ده‌ست‌هێناوه و
 وه‌زيفه‌ی دادوهر و یاریده‌ده‌ری لیژنه‌ی یه‌کلاییکردنه‌وه‌ی زه‌وی‌وزاری دیوه.

نوورجان، ده‌ستی نووسینی هه‌بووه و فارسی، تورکی، عه‌ره‌بی، فه‌رنسه‌یی و
 ئینگلیزی زانیون و وتاری بلاوکراوه‌یشی له (گه‌لاویژ، پۆژی کوردستان- شمس کردستان،
 التاخي) دا هه‌یه. خيژاندار بووه، له خاتوو "زه‌ینه‌بی مه‌لا سه‌عیدی کۆیی" شه‌ش کۆر و دوو
 کچی له پاش به‌جێ‌ماوه. پۆژی ۱۹۷۶/۱/۹ کۆچی دوايیبه‌ی کردووه.

²³¹ سمکۆ به‌هروژ، بېلیۆگرافیاى رۆشنییران و ناودارانى که‌رکوک، گۆڤاری "که‌رکوک"، ژماره ۴، سالی

نۆیه‌م، به‌هاری ۲۰۰۸، ل ۷۹۷-۱۷۴.

له بهرهمه‌کانی: ۱. ابن رشد و فلسفته، مطبعة المعارف- بغداد، ۱۹۵۸، ۲. رسالة وجيزة في المساجد الاسلامية، بغداد، ۱۹۵۸، ۳. الفرسان الاثني عشر الميوانی، مطبعة اللواء- بغداد، ۱۹۵۸ (ترجمة)، ۴. شرح قانون الاصلاح الزراعي رقم ۳۰ لسنة ۱۹۵۸، مطبعة المعارف- بغداد، ۱۹۵۹، ۵. الكندي و فلسفته، مطبعة أسعد- بغداد، ۱۹۶۲، ۵. القضاء الاداري في العراق حاضره و مستقبله، مطابع دار الشعب- بغداد، ۱۹۶۵.^{۲۳۲}

نوورهدین به‌ها

نه‌ناسرایه‌وه.

نووری

ناسناوی شیخ جه‌لالی شیخ جه‌میلی شیخ شاکری نه‌قشبه‌ندی هه‌ولیریه، ۱۹۱۲ له شاری هه‌ولیر چاوی به ژیاندا هه‌له‌یناوه. به‌حه‌وت یالی خراوته بهر خویندن. قوناغه‌کانی سه‌ره‌تایی و ناوه‌ندی هه‌ور له‌وی و ناماده‌بیشی له کولجی ئەمريكان له به‌غدا ته‌واوکردوه. ئەمجا به‌فه‌رمانبه‌ر دامه‌زراوه، یه‌که‌م جار له دائیره‌ی کاره‌بای هه‌ولیرین دوزایی کراوه به یاریده‌ده‌ری ژمیاریار له‌شاره‌وانیی هه‌ولیر. ۱۹۵۹ بووه به چاودیری دائیره‌ی ئینحیساری تووتن له هه‌ولیر.

۱۹۶۳ کراوه به به‌رپوه‌به‌ری دائیره‌ی به‌رژه‌وه‌ندی گواسته‌وه‌ی سه‌رنشینانی شاره‌که، تا له ۱۹۷۱دا به داوای خوی خانه‌نشین کراوه. ۱۹۷۵ بو ماوه‌ی سێ سال کراوه به ئەندامی ئەنجومه‌نی به‌رپوه‌بردنی پارێزگای هه‌ولیر. سالی ۱۹۹۵یش له ته‌مه‌نی ۸۳ سالییدا کۆچی-دوایی کردوه.

²³² عه‌بدولخالق عه‌للاه‌دین، کۆیه، ۸۲-۸۳؛ که‌ریم شاره‌زا، دکتۆر عه‌بدوهره‌حمان نورجان ۱۹۰۷- ۱۹۷۶، ئینسکلۆپیدیای هه‌ولیر، ب ۱۰، ل ۴۴۹۹-۴۴۵۰؛ مصطفی نریمان، ما أسداه الأکراد الی المکتبه العربیة، مط حسام- بغداد، ۱۹۸۳، ص ۱۲، ۳۰، ۴۳، ۴۸، ۸۰. به‌رێز عه‌بدوللا زه‌نگه‌نه وینه‌که‌یی دا‌بین کردوه.

نووری، هەر له تهمهنی ١٨ سالییهوه بههره‌ی ئەدهیبی تیدا دهرکهوتوو و شاعیرانی زوو کاریان تێکردوو و شیعری نووسیوه. (مه‌شنه‌وی)ی جه‌لاله‌دین پۆمی کردوو به کوردی و دیوانی شیعره‌کانیشی له چاپ دراوه. پێشتر ناسناوی "دلسۆز"ی هه‌بووه، شیعری له "گه‌لاویژ"، گۆقار و پۆژنامه‌ی "ده‌نگی گیتی تازە" و "هه‌تا و" دا بلا‌بووه‌ته‌وه^{٢٣٢}.

نووری ئەمین مه‌حمود

نووری کۆری ئەمین به‌گی کۆری مه‌حمود کۆری مه‌مه‌ده، پۆژی ١٩٢٥/١١/٩ له سلیمانی هاتوو‌ته‌ دنیاوه. قۆناغه‌کانی سه‌ره‌تایی و ناوه‌ندیی له‌وی و سانه‌ویی و کۆلیجی حقووقی ١٩٤٨/٦/٢٨ له زانکۆی به‌غدا ته‌واو‌کردوو. پاشتر ده‌ستی داوه‌ته‌ پارێزه‌ری. که‌ جه‌میل صائیب ئەرکی ئیداره‌خانه و نووسینی پۆژنامه‌ی "ژین"ی که‌وتوو‌ته‌ سه‌رشان، له ژماره ١٠١٦ ی پۆژی ١٩٥٠/٩/٧ وه‌ بووه به‌ به‌رپۆه‌به‌ری به‌رپرس. پاش کۆچی دوا‌ییی جه‌میل صائیب، له ژماره ١٠٧١ ی

پۆژی ١٩٥١/١٠/٢٥ به‌داوه تا ژماره ١١٠٥ ی ١٩٥٢/٧/٣١ ئیداره‌خانه و کاروباری نووسینی پیکه‌وه گرتوو‌ته‌ ئەستۆی خۆی. هەر به‌ به‌رپۆه‌به‌ری به‌رپرس ماوه‌ته‌وه تا ژماره ١٢٥٢ ی پۆژی ١٩٥٥/٦/٩، ئەوه‌به‌داوه‌ پێوه‌ندی پێوه‌ نه‌ماوه. پاشتر بۆ خۆیندن چوو‌ته‌ ئەمریکا و له ١٩٥٨/١/٢٧ وه‌ ده‌ستی کردوو به‌ خۆیندن به‌رز له زانکۆیه‌کی ویلایه‌تی ئەریزۆنای ئەمریکا و ١٩٦٠/٥/١٧ گه‌واهی‌نامه‌ی ماجستییری له (نابووری سیاسی) دا به‌ده‌ست‌هێناوه و گه‌راوه‌ته‌وه بۆ عێراق. سالی ١٩٦٢ له‌گه‌ڵ خاتوو "فه‌ریده به‌هادین خه‌لیفه"ی خه‌لکی هه‌ولێر خیزانی پیکه‌هێناوه، کۆریک (شیروان ١٩٦٧) و سێ کچ (لانه ١٩٦٥، شیرین ١٩٧٠، نیان ١٩٧٢)ی ئی بووه.

²³³ بڕوانه: قاموسی ناوه‌نهره‌کان، به‌رگی یه‌که‌م، ناماده‌کردن و سه‌ره‌پرشتی مومتاز حه‌یده‌ری، هێرش سنجای و کاروان قاسم، چاپخانه‌ی پۆژه‌ه‌لات- هه‌ولێر، ٢٠١٤، ١٤٤٤-١٤٦٦؛ گۆقاری هه‌تا و ١٩٥٤-١٩٦٠، به‌رگی دووهم/ به‌شی یه‌که‌م (ژماره ٣١-٤٧)، (ژماره ٤٦، ١٩٥٥/١١/١٠، ١٣-١٤).

وهزيفهكانى ئەمانه بون: ۱۹۶۰/۹/۲۶-۱۹۶۱/۹/۱ بەرپۆههبرى دائيرهى كار و كرى له وهزارهتى پلان دانان، ۱۹۶۱/۹/۶-۱۹۶۲/۹/۱۹ بەرپۆههبرى گواستنهوه له وهزارهتى دارايى، ۱۹۶۳/۶/۱ كه ياريدهرى بەرپۆههبرى گشتيى بودجه بووه له وهزارهتى دارايى، له هاتنه سهه كارى به عسييه كاندا، بۆ ماوهى ساليك له وهزيفه دهركراوه، به بههانهى پاكردنهوهى دهزگاكاني حكومهت. پاشتر ئەم سالهى به خزمهت بۆ حسيب كراوه و مووچهكهى بهرزكراوتهوه بۆ ۱۳۰ دینار. ۱۹۶۶/۷/۲۱-۵/۸ بەرپۆههبرى كارگه له كۆمپانيای عيراقىي ناسه تهكنيكىيهكان (الشركة العامة للمطاحن الفنية العراقية) له وهزارهتى پيشهسازى، ۱۹۶۶/۷/۲۲-۱۹۶۹/۱۰/۲۸ بەرپۆههبرى كارگه، ۱۹۶۹/۱۰/۲۹-۱۹۷۰/۷/۱۲ به تهنسيب براوته كۆمپانيای گواستنهوهى دهريايى، ۱۹۷۰/۱۲/۱۶-۷/۱۳ بەرپۆههبر بووه. پاش پراگهياندنى بهياننامهى ۱۱ى نازارى ۱۹۷۰، له ۱۹۷۰/۱۲/۱۷-۱۹۷۲/۸/۳۱ بەرپۆههبرى گشتيى رۆشنبيرى كوردى بووه. دووباره ماوهى ۱۹۶۴/۶/۱-۱۹۶۶/۷/۲۲ى له بهر هوى سياسي به بريارى ژماره ۱۳۲۳ى ۱۹۷۱/۱۰/۲۴ى ئەنجومهنى سهركردايهتییى شوپش به خزمهت بۆ دانراوه. ۱۹۷۲/۹/۵-۱۹۷۴/۵/۲۵ گواستراوتهوه بۆ زانكوى سليمانى به ناوئيشانى بەرپۆههبرى گشتيى كاروبارى دارايى. ماوهى ۱۹۷۴/۵/۲۵-۱۹۷۵/۳/۳۱ى به دوامنه كردن بۆ ژميردراوه، چونكه پيوهنديى به شوپشى ئەيلوولهوه كردوه. ئەو ساله ياريدهدهرى ئەمىنى ئەمانهتى دارايى بووه له گهه له عهلى عهبدوللا و له بۆردومانى زانكوى سليمانى دا له قه لادزى، بريندار بووه. پاش شكستى شوپش، به پيى قانونى ژماره ۵۲ سالى ۱۹۷۵ى ليبوردى گشتى گهراوتهوه. ۱۹۷۵/۱۰/۱۳-۲/۳۱ ههه له زانكوى سليمانى بووه و كراوه به ماموستا له كۆليجى كارگيرى و ئابوورى. ۱۹۷۵/۱۰/۱۴ گواستراوتهوه بۆ كۆمپانيای گشتيى له دهروه وهيئانى مهكينه و كههسته و ئامير (الشركة العامة لاستيراد المكاين والمعدات) وهزارهتى ئابوورى و بازركانى و تا ۱۹۷۶/۸/۲۲ به كارى بەرپۆههبرى فروشتن لى ماوهتهوه. جگه لهوه، پيشتر خزمهتى ۲ سال و ۸ مانگ و ۱۵ رۆژيشى له بەرپۆههبريى گشتيى بودجهى وهزارهتى پلان دانان ههبووه. ئەوه بهدوا خانه نشين بووه.

ئيت له بهر ناله بارى ههله ومه رجه كه و تهنگ پى هه لچنين، گوشهى بى دهنگى گرتووه و له ۲۰۰۳يشه وه هاتووته وه بۆ سليمانى، ئيستا دوا رۆژه كانى ژيانى پيرى لى به سهردهبا. نوورى ئەمىن، به بير چه پخواز بووه و نووسينى له (كه لاويژ، نزار، ژين، التاخى) دا بلاوه^{۲۳۴}.

²³⁴ گوڤارى نزار، ل ۱۶-۱۷؛ دۆسيهى خانه نشينيهكهى له بەرپۆههبريى خانه نشينى سليمانى، بهرپۆههبرى جمال نادر هاوكارى كردووم؛ لاپه ره ونيويكى ژياننامهكهى، ناماده كراوى بهرپۆههبرى شيروان و داىكى.

نووری باباعهلی

شیخ نووری کوپری شیخ باباعهلی کوپری شیخ عهبدوللا کوپری شیخ عهلی مهلايه، ۱۸۹۲ (۱۲۰۹ک) له گه په کی (گۆیژه) ی شاری سلیمانی له دایک بووه. له شهش سالییه وه خراوه ته بهر خویندنی قورئان و ههندی کتیبی فارسی و نهحمه دی و صهرف و نهحو و وضع و بهیان و مهنتیق و ئاداب و کهلام و حکمهت. سههرا تا به زۆری لای شیخ جهلالی شیخ عهبدولله تیفی قههرداخی له مزگهوتی

حاجی عهزیزی خهیات، ئەمجا کتیبهکانی مهنطیق و کهلام و حکمهت و بهلاغه و فیهقه و تهفسیر و زانستهکانی دیکه لای باوکی خویندوووه.

۱۳۲۶ک (۱۹۰۸) چوووه ته بیاره، نزیکه ی سالییک له مهدرسه که ی لای مهلا عهبدولقادری کانی که وه یی ماوه ته وه. ئەمجا هاتوووه ته مهدرسه ی قههرداخی لای شیخ حه مه دنه جیبی قههرداخی، سالییک دهه رسی لا خویندوووه و گه پراوه ته وه بو سلیمانی. دیسان خویندنی لای باوکی ته و او کردوووه، ۱۳۲۹ک (۱۹۱۱). ئیجازه ی دهه رس و تنه وه و فتوادانی ئی وهه رگرتوووه. هه مان ساله خاتوو "عاسمه خانی شیخ محه مه دنه جیب" ی هیناوه، دوا ی ئەوه له دیی (تهکیه) دانیه شتوووه بو دهه رس و تنه وه و ئیرشاد، کشت و کالیشی به ده مه وه کردوووه.

شیخ نووری، گه ئی فه قیبی پاگرتوووه و دهه سنیکی بالای له عیلمی عهرووز و شیههرداناندا بووه. چه ند نامه یه کی له سهه ر ئوستورلاب و شهه رخی ته شریحی ئەفلاکی بهه اهائهدینی عامیلی و جوگرافیای عیراق و نهحو و پیزمانی کوردی و عیلمی عهرووزی شیخ ماری نوودی و شهه رخی مه قصوود له صهه رفا و حاشیه و تهه لیه قاتی زۆریشی به سهه ر کتیبی دیکه ی دینییه وه هه ن. پۆژی ۱۲/۳/۱۹۵۶ کۆچی دوا یی کردوووه و له (گردی سهیوان) نیژراوه^{۲۳۰}.

²³⁵ پۆژنامه کانی سهه رده می حوکمی شیخ مهحموود، ل ۲۰-۲۱.

نووری رهشید

نووری، کوپری رهشید کوپری محمەد مستەفا قوربانیه. دایکی، خاتوو عاصیمه کچی ئەمینه. ۱۹۱۷ له شاری سلیمانی هاتووته دنیاوه. خویندنی سهرهتایی و ناوهندیی له سلیمانی و قوتابخانهی ئەندازە ی عیراقی (مدرسة الهندسة العراقية) ی ۱۹۳۹ له بهغدا تهواوکردوو. پوژی ۱۹۳۹/۵/۳ به یاریدهدهری تیبینی تهکنیکی (معاون ملاحظ فنی) له ناوچهی ئەشغالی پوژیهلات له کهرکوک دامهزراوه. له ۱۹۳۹/۹/۱۹ گواستراوهتهوه بۆ بهشی بینا (شعبه المبانی) له بهریوهبهریتی گشتیی ئەشغال.

ئەو ساله سهرپهرشتیی دروستکردنی سهرای (میرزا پوستهتم) ی کردوو. ۱۹۳۹/۹/۲۴ براوه بۆ خولی ئەفسهرازی یهدهک. له ۱۹۴۰/۶/۵، پاش دەستبهرداریبوونی له سهریازی، چوووتهوه سهروهزیفهکی و گواستراوهتهوه بۆ ناوچهی ئەشغالی پوژیهلات له کهرکوک، ۶/۱۵ دەستبهکار بووه. ۱۹۴۰/۶/۲۵ له ئەندازیاریتی ئەشغال (مهندسیة اشغال) ی لیوای سلیمانی بووه بۆ سهرپهرشتیی پردی قهلاجوان و پێی سلیمانی - چوارتا.

له ۱۹۴۱/۶/۹ یاریدهدهری تیبینی تهکنیکی بووه له ناوچهی ئەشغالی پوژیهلات له کهرکوک. لهو ماوهیهدا کاری لهسهه پێی سلیمانی - پشدهر کردوو. له ۱۹۴۲ یاریدهدهری دروستکردنی پێی کهرکوک - تووزخورماتوو، کانوونی دوومی ۱۹۴۲ پردی تازهخورماتوو، پێی کهرکوک - دووپانی داقووق و پردی خوارووی داقووقی کردوو. هەر ئەو ساله لهسهه پێی کهرکوک - ئەنجانە کاری کردوو. ۱۹۴۲/۷/۲۹ گواستراوهتهوه بۆ سلیمانی، بۆ سهرپهرشتیی پێی سلیمانی - پشدهر. هەر ئەو ساله لهسهه پێی عهریته - ههلهبجه - پینجۆین کاری ههبووه، به شیوهیهکی کاتیش براوته ناوچهی ئەشغالی فورات له حله. ۱۹۴۳/۱۱/۱۱ گواستراوهتهوه بۆ ئەندازیاریتی ئەشغالی ههولیر که سهه به ناوچهی ئەشغالی باکوور بووه له مووسل. له ۱۹۴۴ یاریدهدهری دروستکردنی نهخوشخانهی ههولیر، پێی جامه - شیروان مهزن، ۱۹۴۵ پێی ههولیر - کویه، پاشان تا ۱۹۴۶ پێی بافستیان - سریشمه - بارزانی کردوو. هەر له ۱۹۴۵، جگه له کاروباری پرد و پێوبانی گشتی، چاودیری چاککردنهوهی فڕۆکهخانهی دیانه بووه.

ئەمجا لە ۱۹۶۶/۱۱/۱۲ دا گواستراوہ تەوہ بۆ ئەندازیارئیتی ئەشغالی سلیمانی و ۱۱/۳۰ ی ھەمان سال براوہ تەوہ بۆ ناوچەى ئەشغالی پۆژھەلات لە کەرکوک، گواستراوہ تەوہ بۆ ناوچەى ئەشغالی فورات لە حللە و لە ۱۹۶۷/۷/۱۹ دا براوہ بۆ ئەندازیارئیتی ئەشغالی لیوای دیوانییە. ۱۹۶۷ سەرپەرشتیی نەخۆشخانەى تازەى کووفە و خانەى شاھانەى ھەوانەوہ (دار الاستراحة الملكية) ی کردووہ. ۱۹۶۸ کە لە ناوچەى ئەشغالی فورات بووہ لە حللە، کراوہ بە تیبین (ملاحظی ئەندازیارئیتی ئەشغالی دیوانییە. ۱۹۶۹ سەرپەرشتیی فراوانکردنی سەرای تازەى دیوانییەى کردووہ. ۱۹۵۱ یاریدەدەرى ئەندازیار بووہ لە بەرپۆہ بەرئیتی گشتیی ئەشغال لە بەغدا. ۱۹۵۲ لە ناوچەى ئەشغالی دیالە بووہ لە بەعقوبە. لەو کاتەدا سەرپەرشتیی دروستکردنی قوتابخانەى مەندەلى، پردی کۆردەرە و پێى بەعقوبە- خانەقین کردووہ.

ئەمجا لە ۱۹۵۶/۹/۱ دا ئەندازیارئیتی ئەشغالی ھەولیر دەست بەکار بووہ. لەو پۆہ براوہ بۆ ئەندازیارئیتی بیناکانى لیوای ھەولیر، ۱۹۵۸/۱۱/۱ گواستراوہ تەوہ بۆ ناوچەى بینای باکور لە کەرکوک. تەمووزى ۱۹۶۰ لە بەشى تەکنیکی سییەم بووہ لە مەلبەندى بەرپۆہ بەرئیتی گشتیی بیناکان لە بەغدا. ۱۹۶۱/۶/۲۵ بە رەسمى پێى دراوہ پاش دەوامى وەزىفە خەرىكى کارى ئەندازەى بێى. سەر دەمى حوکمى عەبدولکەرىم قاسم، سەرپەرشتى دروستکردنى شارى (رەشاد) بووہ لای گەرەكى (کەمالییەى) بەغدا. ۱۹۶۳، لە ھاتنە سەر کارى بەعسییەکاندا گیراوە و لە وەزىفە دوورخراوہ تەوہ. ئەم سالانەى دوایى لە بەشى نەخشەسازى بەرپۆہ بەرئیتی گشتیی بیناکان دەوامى کردووہ، تا لە ۱۹۶۶/۱۰/۲۴ دا خانەنشین بووہ. ۱۹۶۷/۱۱/۹، لە کاتیکدا عەبدولفەتاح شالى وەزىرى کاروبارى باکور بووہ، ھیناویە تەوہ بۆ وەزىفە لە دیوانى وەزارەت.

ئەو سالانە سەرپەرشتى دروستکردنى ھوت ئوتیلی گەشتیاریى کردووہ لە کوردستان، لەوانە لە سەرچنار، ئەحمەداوا، پەواندن، شەنگال، سەرسەنگ. لە ۱۹۷۳/۱۰/۱۷ دا بە ئەندامىكى ئەنجومەنى بەرپۆہ بردنى ئینجیسارى تووتن دانراوہ. تشرینی دووہمى ۱۹۷۴ لە وەزارەتى ئەشغال و نیشتەجێکردن وەزىفەدار بووہ. ۱۹۷۵/۹/۲۲ خانەنشین بووہ تەوہ. ئیتر لە ۱۹۷۵/۱۲/۱۶ دا بووہ بە سەرۆكى ئەندازیاران و سەرپەرشتى کاروبارى بیناکردن لە کۆمپانیای رەشید عارف و ھاوہشانیدا. تشرینی یەكەمى ۱۹۷۷ ئەندازىارى راپۆژکار بووہ لە (الاستشارى الشرقى - مهندسون استشاريون) لە بەغدا.

نوورى رەشید، لە ۱۹۵۹/۵/۷ وە ئەندامى سەندىکای ئەندازیارانى عىراق بووہ تا

۱۹۸۴/۵/۲۵. پوڙى ۱۹۹۵ كۆچى دوايىيى كردوو. له خاتوو "ئەختەر كچى سديق كوپى محەمد مستەفاى قورىانى" ئەمانەى هەن: دليڤر ۱۹۴۳، دولبەر ۱۹۴۹، ئەحمەد دلاوەر ۱۹۴۵، محەمد پەشىد ۱۹۵۲، محەمد دانا ۱۹۵۷، ديار ۱۹۵۹^{۳۶}.

نوورى س

ئەناسرايەو.ه.

نوورى كاكە حەمە

نوورى كوپى كاكە حەمەى ئەمىن عەتار كوپى فەتاح كوپى عەبدولكەرىم ئاغاي پەشىد ئاغاي مەحمود ئاغاي شىوئەكەلى بە "نوورى غەربى" ناسراو، له دايكەو كوپى خانمى فەتاح قادر پەسوولى حەمە كوردەى پوستانم ئاغاي زولال ئاغايە. ۱۹۲۰ له گەپەكى (سەرشە قام) شارى سلیمانى لەدايك بوو. بە مندالى خراوئەتە حوجرە. پاشان قوتابخانەى سەرەتايى و ناوئەندىيى ۱۹۳۶ له سلیمانى و سانەويى و كۆليجى ئەندازەى ۱۹۴۴ له زانكۆى بەغدا تەواو كردوو. ئەندازيارىكى سەرکەوتوو بوو، وەزىفەكانى ئەمانە بوون: ۱۹۴۵- ۱۹۴۸ له ئەشغالى سلیمانى، ۱۹۴۸-۱۹۵۰ له

ئەشغالى حىللە، ۱۹۵۱-۱۹۵۹ له ئەشغالى سلیمانى، ۱۹۵۹-۱۹۶۲ بەپۆئەبەرى پىوبان و پرد له كەركوك، ۱۹۶۵ بەپۆئەبەرى ئەشغالى بەسرە، ۱۹۶۵-۱۹۶۶ بەپۆئەبەرى ئەشغالى ناوچەى فورتى ناوئەراست، ۱۹۶۶-۱۹۶۷ بەپۆئەبەرى پىوبان و پردى حىللە و كەربەلا (پوڙاوى عىراق)، ۱۹۷۰ بەپۆئەبەرى ئەشغالى هەولير و بەپۆئەبەرى پوڙەكانى باكور، ۱۹۷۱-۱۹۷۲ رايوڙكار له وەزارەتى نيشتەجێکردن- بەغدا، تا گەيپوئەتە پلەى موفەتيشى گشتى له وەزارەتى ئەشغال. سالى ۱۹۷۳يش خانەنشین بوو.

نوورى كاكە حەمە، ئەندازيارىكى سەرکەوتوو پوڙگارى خۆى بوو و بەشدارى دانانى نەخشەى بنەپەتى شارى سلیمانىيى كردوو. سەرپەرشتىيى ئاواكردنەوئەى چەند

²³⁶ دۆسيەى ئەوراقى وەزىفەى نوورى پەشىد و هيئەتى زانبارىيى دەمىيى دكتور دليڤرى كوپى.

پروژەيەکی گرنگی وەك بەنداوی دەر بەندیخان كە ۱۹۶۱/۱۱/۲۳ كراوەتەو، پێی سلیمانی- كەركوك، پێی سلیمانی- عەرەت، نەخۆشخانەى شاروچكەى قەلادزى و خانەى حەوانەوێ شاهانە لە كووفە .. هتد. ساڵى ۱۹۶۰ پووی كردووئە ئەمریکا بۆ خویندنى بەرز لە زانكۆى (هۆستى) وىلايەتى تەكساس، بەلام تەواوى نەكردوو و گەراوەتەو.

لە تەمەنى یازدە سالییەو حەزى لە ئەدەبیات و شیعرنوسین كردوو و لە ۱۹۳۷ بەدواوە ناسناوى "بىباك"ى بۆ خۆى هەلبژاردوو. نووسینی لە (ژین، گەلاویژ، پزگاری، بەیان، كاروان)دا بلاو كردووئەو. بیرهوهری پوژانەى ماوێ نیوان ۱۹۳۰-۱۹۸۶ى خۆى نووسیوئەو. خولیای ساغکردنەوێ شەجەرەى بنەمالە كۆنەكانى سلیمانی هەبوو و ژمارەيەكى ئى ساغ كردوونەتەو. زۆر حەزى لە گەشتى و لاتانى دەرەو بوو، بۆیە ناسناوى (غەربى)ى بەسەردا پراو: ۱۹۵۲ چووئە ئینگلتەرە، ۱۹۵۷ نەمسا، ۱۹۵۹ لوپنان، ۱۹۶۰ ئەمەریكا، ۱۹۶۹ فەرەنسە، ئەلمانیا، پۆلۇنیا، چيكۆسلوفاكیا، بولگاریا. ساڵى ۱۹۷۰ خاتوو "رافیدە كچی فەتاحى سالىخ ئاغا"ى هیناوە، (خانم، كاكەحەمە، بان، جوان)ى ئى هەن. پوژى ۱۹۹۵/۲/۱۴ لە مانگی رەمەزاندە كوچى دوايى كردوو. دیوانى شیعەرەكانى لە چاپ دراو^{۲۳۷}.

نوورى مەجید سەلیم "هۆشیار"

نوورى كوپى مەجید كوپى سەلیم ئاغاى و دەچیتەو سەر جوامیر ئاغاى رەنگینە، پوژى ۱۹۲۴/۱۱/۱ لە سلیمانی هاتووئە دنیاو. خویندنى سەرەتایی لەوئ دەست پى كردوو و پاشان سانهوی عەسكەرى لە ۱۹۴۱دا لە بەغدا تەواو كردوو. ۱۹۴۵ خولى بیست و پینجەمینی كۆلیجى عەسكەرى بڕیو و بوو بە ئەفسەر لە سپای عیراقدا. بەشداریى شەپرى فەلەستین ۱۹۴۸ و ۱۹۵۸/۷/۱۴ یش كودەتای ئەفسەرانى ئازادى

²³⁷ جمال بابان، اعلام الكرد، ج ۲، ط ۲، ص ۵۲۶-۵۲۹؛ لاپەرەيەكى ژياننامەكەى، ئامادەكراوى بەرپز ئەحمەد حسين؛ پینج لاپەرەى ژياننامەى ناوبراو، ئامادەكراوى بنەمالەكەى.

کردوو. پاش ۱۹۶۳/۲/۸ که به عسییه کان هاتنه سهر تهختی حوکم، وهک نه فسه ریکی کورد خانه نشین کراوه. یه کیکی نهو که سانه بوو که به دهستگیرکراوی خراانه شه مه نده فیری مردن (قطار الموت) هوه و بران بو (نوگره سه لمان). ۱۹۶۹ هیئرایه وه بو خزمه تی سه ربازی و له دائیره ی دابینکردنی که لوپه لی عهسکه ریی وه زاره تی به رگری دانراوه، تا له ۱۹۶۹ دا به پله ی عه مید خانه نشین کراوه ته وه. پوژی ۲۰۰۹/۹/۱۹ له شاری (عه ممان) ی ولاتی ئوردن کوچی دواویی کردوو. نووری، له خاتوو "نه و به هاری کچی نه حمده موختار قازی" دوو کچ (شه بو، دالیا) و کوپیک (ناسوی) بووه^{۲۳۸}.

نه جمه دین:

نه وه نه جمه دینی حاجی مه لا ره سوولی دیلیژیه، که شاعیر بووه و ناسناوی (ناری، ن. ناری) شی هه بووه. نهو پارچه شیعره که به ناوی "نه جمه دین" هوه له "گه لا ویژ" دایه، له دیوانه له چاپ دراوه که یدا هه یه^{۲۳۹}.

نه جمه دین مه لا

نه جمه دین کوپی مه لا غه فوور کوپی مه لا
عه لی کوپی مه لا ئیراهیم و ده چیته وه سهر
پیرخدری شاهو، سالی ۱۸۹۳ له سلیمانی
له دایک بووه. چل سال پتر خزمه تی نه ده بی
کوردیی کردوو. قوتا بخانه یه کی نه هلیی به
ناوی (که شتی نیووح) هوه هه بووه، نه وانه ی وا
فریای قوتا بخانه نه که وتوون له ته مه نی
جیا جیادا، فییری خویندنه وه و نووسینی
کردوون. له (زاری کرمانجی، ژین، گه لا ویژ،
بلیسه، پوژی نوئی) دا نووسیویه. پوژی
۱۹۶۲/۴/۲۳ کوچی دواویی کردوو و له چیای

²³⁸ وینه و لاپه ره یه کی عه ره بیی دهست نووسی ژیا نامه که ی، ناماده کراوی به پریژ شه و بو ی کچی، له ریی
به پریژ خاتوو شه و بو وه به دهست گه یشتوو.

²³⁹ بروهانه: نه جمه دینی حاجی مه لا ره سوول (ن. ناری)، هونراوه کانم، چاپخانه ی دار الجاحظ- به غدا،
۱۹۶۹، ل ۱۵-۱۶.

ئەزمەر نىژاۋە. سالى ۱۹۷۰ تەرمەكەى - بە راسپېرىى خۆى - گواستراۋەتەۋە بۇ سەر جىيى ئەزمەر^{۲۴۰}.

نەجمەدىن مەلا، دەيان كەشكۆلى شىعەرى كوردىي نووسىۋەتەۋە، لەوانە: سۆزى نىشتەمان، مېنای شىكستە بە سى بەرگ.

نەجىبە مېرزا حەسەن

نەجىبە كچى مېرزا حەسەنى شىككى خەلكى پۇژھەلاتى كوردستان و دايكى ناوى خاتو "مەمى خانى" بوۋە. براكەى، "حوسىن" ناوى دانىشتوۋى (گەپەكى قەلاتى) شارى پەواندز و كاتىبى شارەۋانى و لە ئەندامانى حېزىبى (ھىۋا) بوۋە، دوو كورپى (نەرىمان و دلاۋەر) ناۋانى لە پاش بەجى ماۋە. خۆى يەكەمىن كچ بوۋە كە سالى ۱۹۳۴ چوۋەتە قوتابخانە و خویندوۋى، تا پۇلى شەشەمى سەرەتايىي تەۋاۋكردوۋە. پاشان بوۋە بە مامۇستا لە پەواندز. كاتىك محەمەد قودسى ئەفسەرى سەربازگرتن (تەجنىدى) پەواندز بوۋە، خىزانى لەتەك پىكەھىناۋە. سالىك لەۋەبەدۋا بەسەر مندالەۋە چوۋە و مندالەكەيشى پاش دايكى مردوۋە^{۲۴۱}.

نەرىمان

مستەفا نەرىمانە.

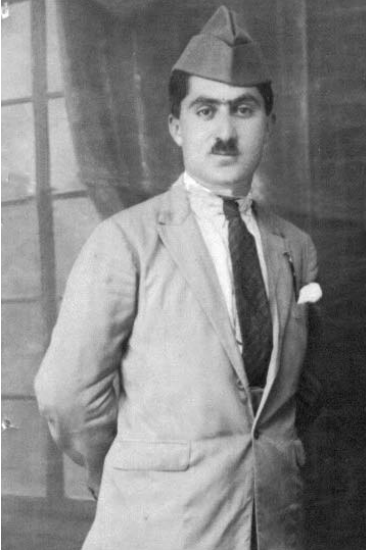
بنكەى ژين

نەزاد عەبدوئلا ع

ئەمە عەبدوئلا عەزىز عەبدوۋرەجىم ھەۋلىرىيە، بە ناوى "نەزاد"ى كورپەۋە نووسىۋىيە. پۇژى ۱۹۰۲/۵/۲ لە شارى ھەۋلىر لەدايك بوۋە. قۇناغى سەرەتايىي لە ھەۋلىر و ناۋەندىي لە قوتابخانەى عىلمىيەى كەركوك (۱۹۲۱-۱۹۲۳) و خانەى دىھاتىيى مامۇستايانى سەرەتايى (دار المعلمين الابتدائية - القسم الريفى) ى ۱۹۲۵ لە بەغدا تەۋاۋكردوۋە. بوۋە بە مامۇستا لە ناحىيەى (المجر الكبير) شارى عىمارە (۲۱/۹/۱۹۲۵ - ۳۱/۸/۱۹۲۶)، قوتابخانەى سەرەتايىي سلىمانى (۱/۹/۱۹۲۶-۱۹۲۸)، ھەلەبجە تا ۲۱/۹/۱۹۲۹، ديسان سلىمانى تا ۵/۹/۱۹۳۰، كۆيە تا ۵/۹/۱۹۳۱، ھەۋلىر تا ۱/۱۰/۱۹۳۲،

²⁴⁰ اعلام كرد العراق، ط ۱، ص ۸۳۹-۸۴۰.

²⁴¹ سەرچاۋە: نامەى پۇژى ۲۰/۵/۲۰۱۶ ى بەرپىز "تالب شىخ عەبدولسەمەد سەرانى"; زانىارىي پۇژى ۲۰۱۶/۹/۲۰ ى خاتو سەرگولى محەمەد حەسەن قەرەداغىي ھاۋسەرى رەففىقى مەحمود پەسام.

دووباره كۆيه تا ۱۹۳۴/۸/۱۹، ههولير تا ۱۹۳۷/۳/۵، شهقلاوه تا ۱۹۳۷/۱۰/۱۰، ههولير تا ۱۹۳۹/۴/۱ و دوجار كهركوك تا ۱۹۴۳/۷/۱. پاش نهوهى تاقىكردنهوهى بهرپوهبهرانى ناحيهى وهزارهتى ناوخۆى داوه، گواستراوتهوه بو ميلاكى ئيداره، كراوه به بهرپوهبهرى ناحيهى (ميرگهسۆرى ليووى ههولير، دواتر ناحيهى (ئاغجهلهرى) سهر به قهزاي (چهچهمال) ليووى كهركوك، پاش دوو سال به بهرپوهبهرى ناحيهى (مهلهه) ليووى سهر به ناوهندى قهزاي كهركوك تا ۱۹۴۷، نهجا شهقلاوه، دووزخورماتوو، داقوق،

پيياز و شيروانه. ديسان كراوتهوه به ماموستا و بهرپوهبهرى قوتابخانهى مهركهزى كهركوك تا ۱۹۶۳/۶/۵ كه به نهخوشى جهلتهى دل كوچى دوايى كردوو و له گورستانى بنهمالهكهى له ههولير نيژراوه.

عهبدوللا عهزى، عهرهى و توركى و فارسى و ئىنگليزى زانيون. دامهزىن و نهنامىكى (كۆملى لوانى كورد)، نهنامى خيزى هيو، هاوكارى (جهمعيهتى زانستى كوردان) و (جهمعيهتى خويبوون) و پرژهى (نهشريبى كوردى - مهريوانى) بووه. نووسىنى له (ژيان، پووناكى، زارى گرمانجى، ديارى كوردستان، كهلاويژدا بلاوكردوتهوه. كتيبى (دهرسى نهشيا) "ساتع حوسهرى" بۆ پۆلهكانى چوارهم و پينجهمى سهراهاتيبى كردوو به كوردى و ۱۹۲۸ له بهغدا له چاپى داون. ناميلكهى وهركيپرراوى (لاوينه وريا بن) "ئهحمهد نوصرته شهلهق" لى سالى ۱۹۴۰ به چاپ گهياندوووه. (۱۹۶۰/۸/۱۷-۱۵) بهشداريكي كۆنگرهى ماموستايانى كورد بووه له شهقلاوه^{۲۴۲}.

نهشميل قانع

ههر دهبى "قانع" لى شاعير خووى بى.

نهوجهوان

نهناسرايهوه.

²⁴² پوژنامهى "ژيان"، يهكهم بهرگ (ژماره ۱-۸۲)، ل ۳۵.

نەورۆز خەفاف

ئەو جەمال خەفاف، بە ناوی "نەورۆز"ى كۆپىنچە نووسىيە.

(ھ)

ھ

نۆرتىر پىي تىدەچى فايەق ھوشيار بى؛ لەبەرئەوھى لە بابەتتىكىدا (ژمارە ۲، شوباتى ۱۹۴۴) لە خويندىنى خۆى و ھارپىيەكى كۆچكردووى لە بەغدا دوواوھ كە پىكەوتى سەرۋەندى خويندىنەتى لە بەغدا، نووسىيە ((چووينە حقوق، تا گەشتىنە سىيەم سال ..))، ((بەلى پار بوو، ھەر وا ئەزانم دويىيە، كە تەعطىلى نيوھى سالمان بوو ..)). راست ۋەھايە، فايەق ھوشيار لە ۱۹۴۴دا حقوقى تەواوكردوھ و ((پار) سالى ۱۹۴۳، كە ئەوى تىدا لە پۆلى سىيەمى حقوق بوو. ھەم لە بابەتتىكى دىكەيدا باسى مەسەلەيەكى قانۇنىي ۋەك ھەلبىزاردنى كىردوھ، كە زياتر شارەزاي ئەو بوارە خۆى لە قەرەى مەسەلەى وا داوھ.

ھ. خۇشناو (كچەكورد)

نەناسرايەوھ.

ھ. ل. ب

بنكەى ژين

www.zhen.org

ئەمە ئىبراھىم ئەحمەدە و ھەلگەراوھى ناوى (بە)يە ۲۴۳.

دكتور ھاشم دۆغرىمەچى

ھاشم كۆپى حاجى شەرىف كۆپى خەلىلى دۆغرىمەچىيە، سالى ۱۹۱۱ لە ھەولير لەدايكبووھ. خويندىنى سەرەتايى و ناوھندىي لەوئ و سانەويى ۱۹۳۲ لە بەغدا تەواوكردوھ. ئەمجا چووتە كۆلچى پزىشكىي شاھانە لە بەغدا و سالى ۱۹۳۸ ئەو قۇناغەيشى بە سەرکەوتوويى پىروھ. ھەر ئەو سالە كراوھ بە پزىشك لە قەزاي مەندەلىي سەر بە لىواى دىالە. پاشان براوتە ھەلەبجە و ۱۹۳۹ ۋەك ئەفسەرى يەدەك بوو بە يارىدەدەرى پزىشك. ۱۹۴۱ بەشدارىي خولى نەخۇشىي كىردوھ. پاشتر لە نەخۇشخانەى قەزاي ھەلەبجە دامەزراوھ تا

²⁴³ پروانە: عومەر مەعروف بەرنجى، لىكۆلئەوھ و بىبلىوگرافىاي چىروكى كوردى، ل ۱۶۹.

١٩٤٧. ١٩٥١ سه‌رۆکی ته‌ندروستی
 سلیمانی، ١٩٥٦-١٩٥٨ سه‌رۆکی
 ته‌ندروستی نه‌خوشخانه‌ی نوعمان بووه له
 به‌غدا. رۆژی ١/١١/١٩٦١ خانه‌نشین کراوه.
 دکتۆر هاشم، عه‌ره‌بی و ئینگلیزی و
 فه‌ره‌نسه‌یی زانیون. سا‌لی ١٩٥٩ به
 متمانه‌پیکراوی (یانه‌ی سه‌رکه‌وتنی کوردان)
 هه‌لبێژێردراوه. رۆژی ٣١/٧/٢٠٠٤ یش له به‌غدا
 کۆچی دوا‌یی کردوه.^{٢٤٤}

هاوار

محهمه‌د ره‌سوول هاوره.

هاوده‌رد

نه‌ناسرایه‌وه.

هه‌یمن شالی

ناوی عه‌زیز کوری عه‌بدو‌للا (حاجی ئەولای
 گه‌وره) کوری ئیبراهیم کوری وه‌سمان شالییه، ١٩٢٠
 له شاری سلیمانی و له خه‌زانیکه‌ی ده‌وله‌مه‌ند
 هاتووه‌ته دنیاوه. به‌ مندالی خراوه‌ته قوتابخانه‌ی
 ئه‌یوووبیه و پاشتر تا پۆلی سه‌یه‌می ناوه‌ندی بریوه.
 ١٩٣٩ چووه‌ته خانه‌ی مامۆستایانی سه‌ره‌تایی له
 به‌غدا و به سه‌رکه‌وتوویی ته‌واوی کردوه. پاش
 برینی ئه‌و قوناغه، بووه‌ته مامۆستا له قوتابخانه‌ی
 فه‌یسه‌لییه له سلیمانی، ئه‌مجا گواستراوه‌ته‌وه بۆ
 هه‌له‌بجه و حه‌وت سا‌لی ئی ماوه‌ته‌وه.

²⁴⁴ عبدالمجید فهمی حسن، دلیل تاریخ مشاهیر الألوایة العراقية، ج ٢، ص ٩٩؛ که‌مال ره‌ئووف محهمه‌د،

میژووی رادیوی کوردی به‌غدا، ل ٧٥١-٧٥٣.

دووباره ھېنراوئەتەوہ بۇ ناوشارى سلېمانى و لە قوتابخانەى (نالى) بووئەتە بەرپۆئەبەر و تاسەر وەزىفەى تېدا دیوہ.

پۆژى ۱۹۷۰/۵/۱۵ كۆچى دوايىيى كردوہ. نووسين و شيعرى لە (گەلاوئىژ، زبان، ژين)يشدا بلاون^{۲۴۵}.

(ى)

يونس رەئووف

ئەوہ دلدارى شاعيرە.

يوسف ئەمىن

يوسف كورپى حەمەئەمىن ئەفەندى كورپى حاجى رەسوول ئاغاي سەرۆكى خىلى ژالەيىيە، ۱۹۲۷ لە گەرەكى (كانيسكان)ى شارى سلېمانى لەدايكبووہ. ھەرچەندە دوو سال بوو كە باوكى مردوہ، بەلام داكى ناويەتتە بەر خويندن لە حوجرەى خواجە ئەفەندى، لاي نەجمەدين مەلايش خويندويە. ۱۹۳۲ چووئەتە مەكتەبى دووہم و پاش برىنى قۇناغەكانى خويندن تا سانەوى، ۱۹۴۶-لە كۆليجى حقووقى زانكۆى بەغدا وەرگىراوہ و ۱۹۵۰-بە سەرکەوتوويى تەواوى كردوہ. ئەگەرچى ھەلى خويندنى دەرەوہى ولاتى بۇرەخساوہ، بەلام لەبەر

دايك و دوو خوشكەكەى نەچووہ و دامەزراوہ بە بەرپۆئەبەرى كارگيرىيى نەخوشخانەى كەرخ لە بەغدا.

ھەر ئەو ماوہىيە وەزىفەكەيى گواستووئەتەوہ بۇ وەزارەتى ناوخۆ و بووہ بە بەرپۆئەبەرى نفووسى شارى مووسل، دواتر بەرپۆئەبەرى نفووسى كووت و ۱۹۵۵

²⁴⁵ مصطفى نەريمان، شاعيرى دل تەر و ناسكوتار عزيز شالى- ھيمن ۱۹۲۰-۱۹۷۰، گۆقارى "بەيان"، ژمارە ۱۵۵، ئايارى ۱۹۸۹، ل ۱۵-۱۷؛ لاپەرەيەكى دەستخەتى شاعير خۆى، بەرپۆئەبەرى نەخوشخانەى شالى بە ويئەيەكەوہ خستتە بەر دەست.

بەپرۆبەبەری نفووسی كەركوك. سالانى ۱۹۵۶-۱۹۵۷ بەپرۆبەبەرى نفووسی ھەولیر بوو. ۱۹۵۷ گەراووتەوہ بۆ سلیمانی و بوو بە بەپرۆبەبەرى نفووسی سلیمانی تا ۱۹۶۲، كە دیسان براووتەوہ بۆ بەغدا و ھەزیرەكەیی گواستوووتەوہ بۆ ھەزارەتی ئاوەدانکردنەوہ و نیشتەجێکردن و لە بەشی قانونیدا كاری كردوو، تا گەییووتە پلەى جیگری بەپرۆبەبەرى گشتی بۆ كاروباری قانونی و خانەنشین بوو. ۱۹۷۰ پاش راگەیاندى رێككەوتنامەى ۱۱ى مارت، كراوہ بە سەرۆكى لیژنەى لیکۆلینەوہى راستییەكان بۆ بەدواداچوونی سەرژمییری ناوچەكانى جیی ناكۆكى. ۱۹۷۴ لەسەر كار لابراوہ و دوورخراوتەوہ بۆ باشووری عیراق. رۆژی ۲/۸/۲۰۰۴ لە بەغدا كۆچى دوایی كردوو. تەرمەكەى ھینراوتەوہ بۆ سلیمانی و لە (گردى شیخەبچكۆلە) بە خاك سپێردراوہ.

یوسف ئەمین، لە ۱۹۴۶ بەدواوہ چوووتە ناو پیزەكانى حیزبى شیوعی عیراق و ۱۹۶۲ وازی لە كاری سیاسى ھیناوە. ۱۹۴۸، لە سەرۆبەندى خۆپیشاندانەكانى پاپەرىنى كانوونى دووھەدا، خراوتە زیندان. دەستی نووسینی ھەبوو و جگە لە "گەلاویژ"، ھەكوو زانراوہ، لە رۆژنامەى "الاتحاد" یشدا لیبى بلاوكردوووتەوہ. ۱۹۵۷ ژنى ھیناوە و شەش مندانى بوو.^{۲۴۶}

یەدوللا رەضایی كەلھور

یەدوللا كورپی عەبدوللاخانى ناسناو زەییغەمولسولتان (ضیغم السلطان) ھ، ۱۹۲۲ (۱۳۰۱ى ھەتاوی) لەدايكبوو و لەنیو تیرەى كەلھور و لە كرماشان پێگەشتوو. باوكی گەرەى كۆمەلى (قۆچەیی) ی یەكێك لە تایفەكانى كەلھور و پێشكاری داودخانى ئەمیرئەزەمى سەرۆكى گشتی و ناوبەدەرەوہى كەلھور بوو. یەدوللا، تا پۆلى شەشەمى سەرەتاییى لە خۆیندندا تەواوكردوو لە كرماشان و ھەمان رێچكەى باوكی گرتوو و نیوہى یەكەمى سالانى چلى سەدەى رابوردوو تیکەل بە نووسین و چالاكی كۆمەلایەتى و نیشتمانیى كورد بوو. ۱۹۴۲ لەگەل "سەبید تاهیری ھاشمى" و "مەھەدسەعید حافیدى" ی جووتە رۆشنیری ناسراوى ولاتی كرماشان و (رەشید باجەلان و ئیبراھیمنادری) ی دوو تیکۆشەرى بە ئەسل خانەقینی، نوینەرایەتیی كۆمەلەى (ژ.ك)یان لە كرماشان دامەزراندوو. یەدوللا كراوتە سەرپەرشتی لقی كەلھورى رێكخراوہكە و بەو پێیە

²⁴⁶ ئەلبوومى یوسف ئەمین، كۆرندەوہ و نامادەگردنى جەمال لؤلؤ، چاپخانەى مەھوى، سلیمانی،

بوووته پیشه‌نگی خه‌باتی نویی سیاسی و
 حیزییی پیشک‌ه‌وتنخواز له ناو کوردی په‌سه‌نی
 که‌له‌پوردا. هاوکات که‌وتووته نووسین و له ریی
 په‌شید باجه‌لانه‌وه ناردوویه بو گو‌قاری
 "که‌لاویژ"، به‌وه‌یش بووه به پیشه‌نگی نووسین
 به‌و بن‌له‌هجه کوردییه. جگه له‌وه، به‌ره‌می
 شاعیرانی ناوچه‌ی که‌له‌پوری وهک (سه‌ی یاقو)،
 ته‌قی خان نازاد، نه‌سه‌دکور، حاجی فه‌تاح خان
 که‌مه‌ره‌یی، نه‌قوال باوه‌خان، ئاقه‌خان نه‌یوانی،
 عه‌لی مورادخان داود خان، ناگورخان
 حه‌مان،... ی کورک‌دووته‌وه، ناردوویه بو
 گو‌قاری "ده‌نگی گیتی تازه" و لیی
 بلا‌ویووته‌وه. نووسینی له‌ پوژنامه‌ی

"کوهستان" یشدا هه‌یه. ده‌ستی شیعرنووسیی هه‌بووه و وینه‌ی ده‌فته‌ریکی ده‌ستخه‌تی
 خو‌ی له‌ به‌رده‌ستدایه. به‌پیی نه‌و ده‌فته‌ره: له ۱۳۲۴ ی هه‌تاوی (۱۹۴۵) دا چووته شاری
 مه‌هاباد، ۱۹۵۰ له‌ خووزستان بووه، له ۱۵ ی خاکه‌لیوه‌ی ۱۹۵۱ دا له‌ گرتووخانه‌ی شاری
 نابادان بووه و شیعی تی‌دا نووسیوه. **بنکه‌ی ژین**
 نه‌م پیاوه گه‌وره‌یه، له‌ کو‌تاییی ژیانیدا دوچار ی نه‌خو‌شیی ده‌روونی بووه و سالی
 ۱۹۷۰ به‌ په‌نی سهری ناوه‌ته‌وه، گو‌رکه‌ی له‌ناو گو‌رستانی (شاهپه‌سه‌ند) ی ناوچه‌ی
 (ماهیده‌شت) ه^{۲۴۷}.

²⁴⁷ محمد علی سلطانی، احزاب سیاسی و انجمنهای سرّی در کرمانشاه: از فراموش خانه تا خانه سیاه،
 مؤسسه فرهنگی نشر سها، شرکت چاپ بانک ملی ایران- تهران، ۱۳۷۸، ص ۳۹۱؛ وینه‌ی ده‌فته‌ری
 ده‌ستخه‌تی یه‌دوللا و هیندی زانیاری به‌ریژ دکتور محمه‌دعه‌لی سولتانی سه‌بارت به‌ ناوبراو؛ سی
 لاپه‌ره‌ی ژیاننامه‌کی، ناماده‌کراوی به‌ریژ موعته‌سه‌م هاشمی.

پیرستی

بنکھ ی ژین

ناوہ پروکی گوٹاری "گہ لایوٹ"

رہفیق سالیح

بنکهی ژین

www.zheen.org

سالی یهکهه

کانوونی یهکهه می ۱۹۳۹- تشرینی یهکهه و تشرینی دووه می ۱۹۴۰

ناونیشان: گوڤاریکی نهدهبی و نهقافیی مانگیی کوردییی

خاوهنی ئیمتیاز و مدیری مهسئوول: ئیبراهیم نهحمهه

مودیری ئیداره و نووسین: نییه

جیگا: بهغداد- فندق وادی السلام

ئابوونه: دانهی به (۱۰۰) فلسه. ئابوونهی سالانه: ۶۰۰ فلسه بۆ مهلا و فهقی و قوتابی

شهش مانگی به ۲۰۰ فلسه پیشهکی نهدری

چاپخانه: نهلهنجاح

پێوانه: ۲۳×۱۶,۵ سم

ریکلام: ۷

وینه: نییه

ژمارهکان: (۱۲) ژماره، به (۱۰) بهرگ

ژماره ۱، کانوونی یهکهه می ۱۹۳۹، ۶۴ لاپهه

ژماره ۲، کانوونی دووهه می ۱۹۴۰، ۶۶ لاپهه

ژماره ۳، شوباتی ۱۹۴۰، ۶۴ لاپهه

ژماره ۴، مارتی ۱۹۴۰، ۶۴ لاپهه

ژماره ۵-۶، نیسان و مارتی ۱۹۴۰، ۹۷ لاپهه

ژماره ۷، حوزهیرانی ۱۹۴۰، ۵۶ لاپهه

ژماره ۸، نهمووزی ۱۹۴۰، ۴۹ لاپهه

ژماره ۹، ئابی ۱۹۴۰، ۴۸ لاپهه.

ژماره ۱۰، نهیلوولی ۱۹۴۰، ۴۸ لاپهه

ژماره ۱۱-۱۲، تشرینی یهکهه و تشرینی دووه می ۱۹۴۰، ۱۰۰ لاپهه. پیرستی

سههجه می ژمارهکانی سالی یهکهه و (دیاریی سالانهی گوڤار (قهصیدهی شاعیری

بهناوبانگی کورد "سالم"ی صاحببقران)

سالى دووهم

كانونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۱- ئەيلوول و كانونى يەكەمى ۱۹۴۱

ناونيشان: گۆقارىكى ئەدەبىي و ئەقافىي مانگىي كوردىيە

خاوەنى ئىمتياز و نووسين: ئىبراھىم ئەحمەد

مودىرى ئىدارە: عەلئەدەين سەجادى

جىگا: بەغدا

ئابوونە: دانەى بە (۱۰۰) فلسە. ئابوونەى سالانە: بۇ عىراق: ۱,۲۵۰ دىنار، بۇ

دەرەوہ: ۱۵۰۰ دىنار، . ئابوونەى سالانە بۇ قوتابى: ۷۵۰ فلس

چاپخانە: ئەجاح- بەغدا

پىوانە: (۲۳×۱۷ سم)

ژمارەى لاپەرە: ۴۹۳ لاپەرە

پىكلام: ۵

وینە: نىيە

ژمارەکان: (۱۲) ژمارە بە (۵) بەرگ

ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۱، (۱۰۰) لاپەرە

ژمارە ۳-۴، سالى ۲، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، (۹۶) لاپەرە

ژمارە ۵-۶، سالى ۲، مایس و حوزەيرانى ۱۹۴۱، (۹۶) لاپەرە

ژمارە ۷-۸، سالى ۲، تەمووز و ئابى ۱۹۴۱، (۱۰۳) لاپەرە

ژمارە ۹-۱۲، سالى ۲، ئەيلوول تا كانونى يەكەمى ۱۹۴۱، (۹۸) لاپەرە

سالی سییهم

کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲-تشرینی دووهم و کانوونی یهکهمی ۱۹۴۲

ناونیشان: گوڤاریکی ئهدهبی و تهقافییه، مانگی جاریک دهرئهچی

خاوهنی ئیمتیاژ و مودیری نووسین: ئیبراهیم ئهحمهه

مودیری ئیداره: عهلاهه دین سهجادی

جیگا: بهغدا

ئابوونه: دانهی به (۱۰۰) فلسه. ئابوونهی سالانه: بۆ عیراق: ۱,۰۰۰ دینار، بۆ

دهرهه: ۱۵۰۰ دینار، ئابوونهی سالانه بۆ قوتابی: ۵۰۰ فلس

چاپخانه: مهعاریف- بهغدا

پیوانه: (۱۷×۲۳ سم)

ژماره‌ی لاپه‌ره: ۵۷۴ لاپه‌ره

ریکلام: ۱۰

وینه: ۷

ژماره‌کان: (۱۲) ژماره به (۶) بهرگ

ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، (۹۶) لاپه‌ره

ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، (۹۲) لاپه‌ره

ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۲، (۹۶) لاپه‌ره

ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۲، (۹۶) لاپه‌ره

ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئه‌یلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۲، (۹۶) لاپه‌ره

ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یهکهمی ۱۹۴۲، (۹۷) لاپه‌ره

سالى چوارەم

كانونى دووھى ۱۹۴۳ - كانونى يەككەمى ۱۹۴۳

ناونيشان: گوڭقار يېقى ئەدەبىي و ئەقائىي مانگىي كوردىيە

خاوەنى ئىمتىياز: ئىبراھىم ئەحمەد

مودىرى ئىدارە: ئەلئەدىن سەجىدى

مودىرى مەسئول: مەحمود شوكرى داود

جىگا: بەغداد - جادەي سەمۆئىل، خان ئىستىرابادى، ژمارە ۱۴

ئابوونە: دانەي بە (۸۰) فىلس. ئابوونەي سالانە بۇ ھەموان: (۱۰۰۰ فىلس)، بۇ قوتابى و

مەلا: (۵۰۰ فىلس)

چاپخانە: مەعارىف - بەغداد

پىوانە: ۲۰,۵ × ۱۷,۳ سم

ژمارەي لاپەرە: (۷۲) لاپەرە

رىكلام: ۲۵

وینە: ۶

ژمارەكان: (۱۲) ژمارە

ژمارە ۱، سالى ۴، كانونى دووھى ۱۹۴۳، (۵۶) لاپەرە

ژمارە ۲، سالى ۴، شوباتى ۱۹۴۳، (۵۶) لاپەرە

ژمارە ۳، سالى ۴، مارتى ۱۹۴۳، (۵۶) لاپەرە

ژمارە ۴، سالى ۴، نىسانى ۱۹۴۳، (۵۶) لاپەرە

ژمارە ۵، سالى ۴، مايسى ۱۹۴۳، (۵۶) لاپەرە

ژمارە ۶، سالى ۴، حوزەيرانى ۱۹۴۳، (۵۷) لاپەرە

ژمارە ۷، سالى ۴، تەمووزى ۱۹۴۳، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۸، سالى ۴، ئابى ۱۹۴۳، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۱۰، سالى ۴، تشرىنى يەككەمى ۱۹۴۳، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دووھى ۱۹۴۳، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۱۲، سالى ۴، كانونى يەككەمى ۱۹۴۳، (۷۲) لاپەرە

سالی پینجهم

کانوونی دووهمی ۱۹۴۴ - کانوونی یهکهمی ۱۹۴۴

ناونیشان: گوڤاریکی ئهدهبی و شهقافیی مانگیی کوردییه

خاوهنی ئیمتیاژ: ئیبراهیم ئهحمهه

مودیری ئیداره و نووسین: عهلاههه دین سهجادی

مودیری مهسئول: موخامی فائیق توفیق (له ژماره ۳ مارتی ۱۹۴۴هه)

جیگا: بهغداد - جادهی سه مۆئیل، خان ئیسترئابادی، ژماره: ۱۴

ئابوونه: دانهی به (۸۵) فلسه. ئابوونهی سالانه بو هه مووان: ۱۰۰۰ فلس. مه لای مزگهوت و

قوتاییان: ۵۰۰ فلس

چاپخانه: مه عاریف

پیاونه: ۲۱,۵ × ۱۴,۵ سم

ژمارهی لاپه ره: (۷۲) لاپه ره

ریکلام: ۳۴

وینه: ۵

ژماره کان: (۱۲) ژماره

ژماره ۱، سالی ۵، کانوونی دووهمی ۱۹۴۴، (۷۲) لاپه ره

ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، (۷۲) لاپه ره

ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، (۷۲) لاپه ره

ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، (۷۲) لاپه ره

ژماره ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۴، (۷۲) لاپه ره

ژماره ۶، سالی ۵، حوزهیرانی ۱۹۴۴، (۷۲) لاپه ره

ژماره ۷، سالی ۵، ته مووزی ۱۹۴۴، (۷۲) لاپه ره

ژماره ۸، سالی ۵، ئابی ۱۹۴۴، (۷۲) لاپه ره

ژماره ۹، سالی ۵، ئهیلوولی ۱۹۴۴، (۷۲) لاپه ره

ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۴، (۷۲) لاپه ره

ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی دووهمی ۱۹۴۴، (۷۲) لاپه ره

ژماره ۱۲، سالی ۵، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۴، (۷۲) لاپه ره

سالى شه شههه

كانونى دووهه مى ١٩٤٥- كانونى يه كهه مى ١٩٤٥

ناونيشان: گوڤاريكى ئهدهبى و شه قافيهه، مانگىي كورديه

خاوهنى ئيمتياز: ئيبراهيم ئهحمهه

موديرى ئيداره و نووسين: عه لائه دين سهجاده

موديرى مهسئول: فائيق توفيق

جىگا: بهغداد- شارع رشيد: عمارة الدامرجى، آپارتمان رقم (٥)

ئابوونه: دانهى به (٨٥) فلسه. ئابوونهى سالانه بۇ هه مووان: ١,٠٠٠ دینار، بۇ مه لای

مرگهوت و قوتابیان: ٦٠٠ فلسه

چاپخانه: مه عاريف

پيوانه: ٢٠,٥ × ١٧,٣ سم

پيكلام: ١٧

ويته: ٢

ژماره كان: (١٢) ژماره

ژماره ١، سالى ٦، كانونى دووهه مى ١٩٤٥، (٧٢) لاپه ره

ژماره ٢، سالى ٦، شوباتى ١٩٤٥، (٧٢) لاپه ره

ژماره ٣، سالى ٦، مارتى ١٩٤٥، (٧٠) لاپه ره

ژماره ٤، سالى ٦، نيسانى ١٩٤٥، (٧٣) لاپه ره

ژماره ٥، سالى ٦، مايسى ١٩٤٥، (٦٨) لاپه ره

ژماره ٦، سالى ٦، حوزه يرانى ١٩٤٥، (٧٢) لاپه ره

ژماره ٧، سالى ٦، ته مووزى ١٩٤٥، (٧٢) لاپه ره

ژماره ٨، سالى ٦، ئابى ١٩٤٥، (٧٢) لاپه ره

ژماره ٩، سالى ٦، نهيلوولى ١٩٤٥، (٧٢) لاپه ره

ژماره ١٠، سالى ٦، تشرينى يه كهه مى ١٩٤٥، (٧٢) لاپه ره

ژماره ١١، سالى ٦، تشرينى دووهه مى ١٩٤٥، (٧٢) لاپه ره

ژماره ١٢، سالى ٦، كانونى يه كهه مى ١٩٤٥، (٧٢) لاپه ره

سالى حەوتەم

كانونى دووھى ۱۹۴۵ - كانونى يەكەمى ۱۹۴۶

ناونىشان: گۆقارىكى ئەدەبىي و ئەقافىيە، مانگى جارىك دەرئەچى

خاوەنى ئىمتىياز: ئىبراھىم ئەحمەد

مودىرى ئىدارە و نووسىن: عەلەئەدىن سەجادى

مودىرى مەسئول: مەحمود سەئودى (مەحمود داود شوكر)

جىگا: بەغداد، شارع رشيد: عمارة الدامرجى، آپارتمان رقم (۵)

ئابوونە: دانەى بە (۸۵) فلسە. ئابوونەى سالانە بۇ ھەموون: ۱,۰۰۰ دىنار، بۇ

دەرەو: ۱۵۰۰ دىنار، ئابوونەى سالانە بۇ مەلای مزگەوت و قوتابيان: ۷۵۰ فلس

چاپخانە: مەعارىف

پىوانە: ۱۲،۲×۱۹،۵ سم

ژمارەى لاپەرە: (۷۲) لاپەرە

رىكلام: ۲۸

وینە: ۱

ژمارە: (۱۲) ژمارە

ژمارە ۱، سالى ۷، كانونى دووھى ۱۹۴۶، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۴، سالى ۷، نىسانى ۱۹۴۶، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۵، سالى ۷، مايسى ۱۹۴۶، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۷، سالى ۷، تەموزى ۱۹۴۶، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۸، سالى ۷، ئابى ۱۹۴۶، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۹، سالى ۷، ئەيلوولى ۱۹۴۶، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۱۱، سالى ۷، تشرىنى دووھى ۱۹۴۶، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانونى يەكەمى ۱۹۴۶، (۷۲) لاپەرە

سالى ھەشتەم

كانوونى دووھى ۱۹۴۷- كانوونى يەكەمى ۱۹۴۷

ناونیشان: گوڤارېكى ئەدەبىي و ئەقافىيە، مانگى جاريك دەرئەچى

خاوەنى ئىمتىياز: ئىبراھىم ئەحمەد

مودىرى ئىدارە و نووسىن: عەلئەدەين سەجادی

مودىرى مەسئول: مەحمود شوكرى داود

جېگا: بەغداد

ئابوونە: دانەى بە (۱۲۰) فلسە. ئابوونەى سالانە بو ھەمووان: ۱,۲۵۰ دىنار. ئابوونەى سالانە

بۇ مەلایى مرگەوت و قوتابيان: ۷۵۰ فلس

چاپخانە: مەعارىف - بەغداد

پىوانە: ۲۰,۵ × ۱۴ سم

ژمارەى لاپەرە: (۷۲) لاپەرە

رىكلام: ۲۹

وینە: ۵

نەخشە: ۱

ژمارە ۱، سالى ۸، كانوونى دووھى ۱۹۴۷، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۲، سالى ۸، شوباتى ۱۹۴۷، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۳، سالى ۸، مارتى ۱۹۴۷، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۴، سالى ۸، نىسانى ۱۹۴۷، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۵، سالى ۸، مايسى ۱۹۴۷، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۶، سالى ۸، حوزەيرانى ۱۹۴۷، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۹-۱۰، سالى ۸، ئەيلوول - تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، (۱۰۴) لاپەرە

ژمارە ۱۱، سالى ۸، تشرىنى دووھى ۱۹۴۷، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۱۲، سالى ۸، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۷، (۷۲) لاپەرە

سالى نۆيەم

كانوونى دووهى ۱۹۴۸- كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸

ناونىشان: گۇقارىكى ئەدەبىي و ئەقافىيە، مانگى جاريك دەرئەچى

خاوهنى ئىمتىياز: ئىبراھىم ئەحمەد

مودىرى ئىدارە و نووسىن: عەلئەدەين سەجادى

مودىرى مەسئۇل: مەحمۇد شوكرى داود

جىگا: بەغداد

ئابوونە: دانەى بە (۱۰۰) فلسە. ئابوونەى سالانە: بۇ عىراق: ۱,۲۵۰ دىنار، بۇ

دەرەو: ۱۵۰۰ دىنار. ئابوونەى سالانە بۇ قوتابى: ۷۵۰ فلس

چاپخانە: مەعارىف- بەغداد

پىوانە: ۲۰×۱۴ سم

ژمارەى لاپەرە: (۷۲) لاپەرە

پىكلام: ۱۱

ويئە: ۶

ژمارە ۱، سالى ۹، كانوونى دووهى ۱۹۴۸، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۴۸، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۵، سالى ۹، مايسى ۱۹۴۸، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۶، سالى ۹، حوزەيرانى ۱۹۴۸، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۷، سالى ۹، تەمووزى ۱۹۴۸، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۸، سالى ۹، ئابى ۱۹۴۸، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلوول- تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، (۱۰۴) لاپەرە

ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دووهى ۱۹۴۸، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸، (۷۲) لاپەرە

سالی دهیەم

کانوونی دووهمی ۱۹۴۹ - ئابی ۱۹۴۹

ناوێشان: گۆفاریکی ئەدەبی و ئەقایی مانگی کوردییە

خاوەونی ئیمتیاز: ئیبراهیم ئەحمەد

مۆدیری ئیدارە و نووسین: عەلانیەدین سەجادی

مۆدیری مەسئول: مەحموود شوکری داود

شوێن: بەغداد، شارەحەحسان بن ثابت، جەدیدیەحسەن پاشا

چاپخانە: مەعاریف

ژمارە ۱ لاپەرە: (۷۲) لاپەرە

پێوانە: ۲۰×۱۴ سم

وێنە: ۸

پیکلام: ۷

نرخ: ئابوونە ۱ سالانە: بۆ عیراق ۱۲۵۰ فلس، دەرەوہی ۱۵۰۰ فلس، مەلا و قوتایی ۱۰۰۰

فلس، دانە ۱۰۰ فلس

ژمارە ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووهمی ۱۹۴۹، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۶، سالی ۱۰، حوزەیرانی ۱۹۴۹، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۷، سالی ۱۰، تەممووزی ۱۹۴۹، (۷۲) لاپەرە

ژمارە ۸، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، (۷۲) لاپەرە

یهکهم: به پیی نووسهر

د

أ.أ (ئبراهیم ئەحمەد)

- بهرهو پووناکی، ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۱-۴. ژماره ۵، سالی ۹، مایسی ۱۹۴۸، ل ۵۶-۵۳؛ ژماره ۵، سالی ۹، ماریسی ۱۹۴۸، ل ۵۶-۵۳.

ب.ب (ئبراهیم ئەحمەد)

- یادگار و هیوا، ژماره ۹، سالی ۴، ئەیلوولی ۱۹۴۲، ل ۳۶-۴۱.

- نهورۆزی من، ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۲۷.

- ئیستەهی تەماوی، ژماره ۶، سالی ۷، حوزەیرانی ۱۹۴۶، ل ۴۰.

- یاران، ژماره ۶، سالی ۸، حوزەیرانی ۱۹۴۷، ل ۳۴-۳۳.

- نەبیژەن، ژماره ۸، سالی ۹، ئابی ۱۹۴۸، ل ۳۶.

أ.ب. ههوری، ههوری

- ئەهی وەتەن، (ب. ههوری)، ژماره ۷-۸، سالی ۳، تەمبوز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۷۰.

- خولیای شهویکی بههار، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۷-۱۰.

- وهرام بۆف. بێکەس، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۶۲-۶۵.

- تەنثیری رەخنەگەری له ئەقافەتدا، دکتۆر یوسف ههیکەل، وەرگیپان، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۵۷-۵۹. www.zheen.org

- زۆر لهوه جواتر مرد، وەرگیپان، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۶۰-۶۱.

- شای دلداری .. وه مردن، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۱۳-۱۸.

- لاوانی کورد ئەچنە (یهمەن)هوه، ژماره ۹، سالی ۶، ئەیلوولی ۱۹۴۵، ل ۵۵-۵۸.

- کەنیشکە کوردیک، ژماره ۱، سالی ۸، کانوونی دووهمی ۱۹۴۷، ل ۶۵-۶۶.

- وردەکاریی مهولهوی له شیعردا، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۵۳-۵۵.

أ.ت (کچه کورد)

- تاقە هیواکەم، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۲۴.

أ.خ

- پۆستەهی گەلاویژ: ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئەیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۷۳-۷۴.

أ.ح. ههردی، ههردی

- فەلسەفەى دلداران، شىللى، وەرگىپران، ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۴۹.
- لە ھەر مەيانىكا تاويك، ژمارە ۵، سالى ۴، مايسى ۱۹۴۳، ل ۲۰۱-۲۴.
- فەلسەفەى دلداران، ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۴۹.
- دلنيا بە لەبىر ناچىتەو، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلوولى ۱۹۴۴، ل ۵۱-۵۸.
- سۆزى دەروونى، ژمارە ۸، سالى ۴، ئوغستۆسى ۱۹۴۳، ل ۵۳-۵۶.
- مەدھۆش و شىعر، ژمارە ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۵۹-۶۱.

أ. رھواندزى (ئەمىن رھواندزى)

- زمانى عالەم، ژمارە ۴، سالى ۴، نىسانى ۱۹۴۳، ل ۱-۴.

أ. ش

- پەرستىن!، ھىنرى پىنى، وەرگىپران، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۱-۳.
- نالەيەك، وەرگىپران، ژمارە ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۲۴-۲۶.
- بىرکردنەو، ھىك، ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دووھى ۱۹۴۸، ل ۴۵-۴۶.
- بى پروين، ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۳۵-۳۷.
- ئازىزدۇراويك، ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۳۹.

أ. شىرزاد

- بىوھژنە خەمگىنەكە، وەرگىپران، ژمارە ۱۱، سالى ۶، تشرىنى دووھى ۱۹۴۵، ل ۶۷-۷۲.
- چۆن لە سىنەما دانەنىشىت، ژمارە ۱۲، سالى ۸، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۲۹-۳۲.
- ئاموزگار، وەرگىپران، ژمارە ۵، سالى ۹، مايسى ۱۹۴۸، ل ۳۰-۳۱.

أ. شاكەلى، ئەحمەد شاكەلى

- دووانىك لەگەل قەلاى شىروانە، ژمارە ۵، سالى ۴، مايسى ۱۹۴۳، ل ۳۱-۳۲.
- بەھاران، ژمارە ۵، سالى ۸، مايسى ۱۹۴۷، ل ۳۷.
- دەردەدلىك، ژمارە ۱۲، سالى ۸، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۳۸-۴۰.
- من و كوردستان، ژمارە ۵، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۳۸-۳۹.
- دەردى بى دەرمان، ژمارە ۹-۱۰، ئەيلوولى و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۵۷-۵۸.
- من و منالە وردەكان، ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۳۵-۳۷.
- لەگەل گول، ژمارە ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۳۳-۳۴.
- مەولەوى لەسەر شىوھى سلېمانى، ژمارە ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۳۴-۳۵.
- تازەبەھار، ژمارە ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۳۲.
- خەتى جوغزىن، ژمارە ۵، سالى ۱۰، مايسى ۱۹۴۹، ل ۳۴-۳۵.

- له بهر شینى کهریم بهگ، ژماره ۸، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۳۶-۳۸.
- أ. ع (پهنگه هه ر.أ. عهزیز بئ)
- کوپیکى ئازا، وهرگيپران، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونى ئەووهلی ۱۹۳۹، ل ۵۷-۶۳.
- پرووسیا چۆن بهرز بووهوه، ژماره ۵-۶، سالی ۲، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۵۷-۶۲.
- گهلی بانى ئیران، هیئری فیلد، وهرگيپران، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزهیرانى ۱۹۴۱، ل ۶۹-۷۵.
- أ. عهباس کهریم
- له پیکهئى ژيانا، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۴۷-۴۸.
- أ. عهزیز
- توفیک له دهريادا، شهکسپیر، وهرگيپران، ژماره ۳، سالی ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۵۹-۷۲.
- أ. غ
- له کورهه بو باوک، وهرگيپران، ژماره ۶، سالی ۹، حوزهیرانى ۱۹۴۸، ل ۴۲-۴۶.
- أ. ف. نادری، أ. نادری، ئیبراهیم نادری
- پیکهئین و گریان، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دوهم و کانوونى یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۵۹-۶۱.
- پیکهئنه، ژماره ۵، سالی ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۴۱-۴۴.
- بو یادگارى سییهمین سالی مهركى، ژماره ۷، سالی ۴، ته مووزى ۱۹۴۳، ل ۲۲-۲۴.
- نامهك بو دوستى خوئى، ژماره ۶، سالی ۴، حوزهیرانى ۱۹۴۳، ل ۱۵-۱۷.
- بو جوانییه ون بووهکهم، ژماره ۹، سالی ۴، ئەیلوولى ۱۹۴۳، ل ۴۳-۴۵.
- موشکیلهی دل، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونى یهکهمی ۱۹۴۳، ل ۱۲-۱۶.
- دهردى بئ ولاتى، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ل ۲۰-۲۳.
- سهههنجامى عهلی مورادخانى بهختیاری، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانى ۱۹۴۴، ل ۱۹-۲۱.
- ئەهى خهو، ژماره ۸، سالی ۵، ته مووزى ۱۹۴۴، ل ۵۶-۵۸.
- پيشكهشى توئهى گول، ژماره ۱۲، سالی ۵، کانوونى یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۵۵-۵۹.
- ئ. هۆمهري
- ره وشتمان، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزهیرانى ۱۹۴۱، ل ۸۸-۹۰.
- ئاوله، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزهیرانى ۱۹۴۱، ل ۹۱-۹۵.
- نارى
- دل ئەقرچئى، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دوهم و کانوونى یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۵۳-۵۴.

ئەشپرى

– شىن بۇ صالح زەكى بەگ، ژمارە ۴، سالى ۶، نىسانى ۱۹۴۵، ل ۴۰-۴۱.

ئەھلا ئەھمەد

– دىسان بۇ كەرىم بەگ، ژمارە ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۳۹-۴۰.

ئەھمەد رەفىق

– ئەدوارد جەنەر، جەي. ئى. گرىفيس، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووھى ۱۹۴۰، ل ۷۵-۷۷.

– پەتاتە، ژمارە ۳، سالى ۴، مارتى ۱۹۴۳، ل ۴۹-۵۱.

– ئىصلاحات لە پىگە ياندنى تووتندا، ژمارە ۲، سالى ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ل ۵۱-۸.

– لويس باستور، ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەمووز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۱۱-۱۴.

– تووتن، ژمارە ۶، سالى ۴، حوزەيرانى ۱۹۴۳، ل ۱۸-۲۱.

– تەئرىخى تووتن، ژمارە ۸، سالى ۴، ئوغستوسى ۱۹۴۳، ل ۲۵-۲۸.

– سەربازىكى بىئاو، ژمارە ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۲۲-۲۴.

ئەھمەد خواجه، أ. خواجه

– وەكوو خەيام بە كوردى، ژمارە ۱۲، سالى ۴، كانونى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۴۰-۴۱.

– گەرە لەگەل منالېكى بېتوئىنى، ژمارە ۱۱، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۲۸-۲۹.

– دەشتى بېتوئىن: گەنجىنەى شاراوه، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۴.

– دەشتى قەراج، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۲۲-۲۵.

ئەھمەد شائى، أ. شائى

– بەلام راستىكەى بەمانە دلم خۇش ئەكەم، ژمارە ۱، سالى ۶، كانونى دووھى ۱۹۴۵، ل ۲۰-۲۳.

– وەرە، دەسا وەرە تۇ لەگەل من با پىكەئىن، ژمارە ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۳۰-۳۲.

– دەك شەرمەزار بېت، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۴۸-۵۰.

– لەوئى، ژمارە ۲، سالى ۸، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۱۶-۱۷.

– شەيتان، مۇپاسان، ژمارە ۱۲، سالى ۸، كانونى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۶۰-۷۱.

– كارەساتى دەريا، بلاسكوا بانىز، وەرگىران، ژمارە ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۴۸، ل ۵۷-۷۲.

– دلدارى بەھىزترە، وەرگىران، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۶۲-۷۲. ژمارە ۴، سالى

۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۶۷-۷۲. ژمارە ۵، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۶۵-۷۲. ژمارە ۶، سالى

۹، حوزەيرانى ۱۹۴۸، ل ۶۸-۷۲.

- بۆ خويۇن ھورۇم ئەباتە سەر دەم وچاوت جارجار سوور ھەئەگەرى؟، ھەرگىپان، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۷۷-۷۸.
- كارەساتىكى دلدارى و خۇبەختكردن، ھەرگىپان، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۶۰-۶۴.
- دللى پياويكى نازاد، ليرمەنتوف، ھەرگىپان، ژمارە ۱، سالى ۱۰، كانونى دووھى ۱۹۴۹، ل ۵۰-۵۳.
- گورانى كچەشوانىك، يىتس، ھەرگىپان، ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۵۷-۶۰.
- رىكاي دلدارى و ژيان، بولفوق، ھەرگىپان، ژمارە ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۳۲، ۴۱-۴۳.
- گىژەلووكە، ئەندرى توري، ھەرگىپان، ژمارە ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۶۵-۷۲.
- ئەحمەد بەگى ساحىپقران، حەمدى
- نازى گەردوون بۆ ئەكىشم، ژمارە ۷، سالى ۷، تەمووزى ۱۹۴۶، ل ۳۵-۳۶.
- نىشتمانى، ژمارە ۹، سالى ۷، ئەيلوولى ۱۹۴۶، ل ۴۰.
- شىخ ئەحمەد شىخ غەنى "فەوزى"
- پىنج خىشتەكى لەسەر ھەلبەستى شىخ نوورى، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دووھى ۱۹۴۳، ل ۳۱-۴۲.
- ئەحمەد بەگى كۆمىسى
- قىبلەم باستەن، ژمارە ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۳۷-۳۸.
- سەيىد ئەحمەد مەظلووم
- چاوي ھەلپىنە، ژمارە ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۳۸-۳۹.
- ئەحمەد بەگى ۋەسمان پاشا
- غەزەل، ژمارە ۷، سالى ۹، تەمووزى ۱۹۴۸، ل ۳۸.
- لەگەل گول، ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۳۳.
- ئەحمەدى خانى
- كورد لە "دىباجەى مەم و زىندا"، ژمارە ۸، سالى ۱، تەمووزى ۱۹۴۰، ل ۱۷-۲۰.
- ئەختەر
- ئامان ساقى، ژمارە ۸، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۴۰.
- ئەخول
- تەخمىسى غەزەلى زېوەر، ژمارە ۳-۴، سالى ۲، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ل ۲۸-۳۰.
- پەيمان و شىوھن، ژمارە ۹-۱۲، سالى ۲، ئەيلوول تا كانونى يەكەمى ۱۹۴۱، ل ۴۱-۴۲.

- سکالاً له گهل سهيوان و تکا له گهر دوون، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئهیلوول تا کانوونی یهکهمی ۱۹۴۱، ل ۴۲-۴۴.

- پینج خشتهکی، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۵۶-۵۷.

- رهنجی بی بهر، ژماره ۷، سالی ۶، ته مووزی ۱۹۴۵، ل ۳۹-۴۰.

- له شهوا، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۳۶-۳۸.

- وهره پیکهوه، ژماره ۸، سالی ۷، ئابی ۱۹۴۶، ل ۳۸.

- بو کاکه شیردل، ژماره ۵، مایسی ۱۹۴۹، ل ۳۴-۳۶.

ئهدهب

- نه هه نارهن نه شهمام، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۳۸.

- په پرهوی خهیا، ژماره ۶، سالی ۴، حوزهیرانی ۱۹۴۳، ل ۳۰-۳۱.

- پایز هاتهوه، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۴۱-۴۲.

- غهزل، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۴۸.

- بهزمی ئهدهبی، ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۳۸-۴۰.

ئه کرهه عه بدولقادر عه تار

- ئانا کرنکا له مهیدانی پرۆههلات، وهرگیپران، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۶۶-۷۲.

- سبهینی بهیانی ده مرم، وهرگیپران، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۲۹-۳۲.

ئهنوهر، ئهنوهر شیخ ظاهر، ئهنوهر شیخ ظاهر بهرواری

www.zheer.com

- ژینا قی زهمانی، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۴۲.

- دولبهه له نهوورژدا، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۴۰-۴۱.

- ئه ی شههینشاهی جیهان، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۴۱-۴۲.

ئهنوهر حمان (د. عه بدوهره حمان میرزا عه بدوللا)

- وهفای ژن و میرد، وهرگیپران، ژماره ۶، سالی ۵، حوزهیرانی ۱۹۴۴، ل ۶۳-۷۲.

د. ئیبراهیم حیلمی

- فائیده ی شیر و ئه و نه خووشییانه که له حیوانه وه تووشی ئینسان ئه بن و به تایبهتی

نه خووشیی سیل، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۱، ل ۲۹-۲۴؛ ژماره ۷-۸،

سالی ۲، ته مووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۹-۱۶.

- له ئاوه وه نه خووشی داکه وتن، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئهیلوول تا کانوونی یهکهمی ۱۹۴۱،

ل ۳۴-۴۰.

ئىبراھىم رەھمەتخان

- كارگەر، وەرگىپران، ژمارە ۱، سالى ۶، كانونى دووھى ۱۹۴۵، ل ۶۲-۶۶.

ئىبراھىم ھوشيار

- گەرانىك بە دەشتا، ژمارە ۲، سالى ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ل ۴۰-۴۱.

ب

ب. خ

- بۆكۈرە خويندەھوارەكانمان، ژمارە ۵، سالى ۷، مائىسى ۱۹۴۶، ل ۴۹-۵۱.

ب. ع. ي. ب. ع. دليپر، بەكر عومەر يەھيا

- كوردستان (ئەنسكلوپىدىيا برىتانىكا)، ژمارە ۱۰، سالى ۱، ئەيلوولى ۱۹۴۰، ل ۹-۱۱.

- سەرېستى، چۆن ستىوارت ميل، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانونى دووھى و شوباتى ۱۹۴۱،

ل ۲-۸.

- ويئەيەك لە ژيانى قوتابيان، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانونى دووھى و شوباتى ۱۹۴۲،

ل ۲۸-۳۰.

- قەومىيەت چىيە؟، ژمارە ۵-۶، سالى ۳، مائىس و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ل ۳۹-۴۲.

- ئىمە چۆن ئىوھش چۆن، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲،

ل ۶۸-۷۰.

- شتكارى ميژووى Historical Materialy، ژمارە ۱۲، سالى ۴، كانونى يەكەمى ۱۹۴۳،

ل ۵۷-۵۹.

- ژيانى ئاسوودە، ژمارە ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۵۳-۵۶.

- خويندنى تىكەلاوى پيش دەستى، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلوولى ۱۹۴۴، ل ۲۶-۳۰.

- بەردناردشۆ: بوون و پەرورەدە و پىگەيشتن، حىيات شەرارە، وەرگىپران، ژمارە ۹-۱۰،

سالى ۹، ئەيلوول- تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۶.

- فەلسەفەى برناردشۆ، بەشى ۳، ژمارە ۱، سالى ۱۰، كانونى دووھى ۱۹۴۹، ل ۵۷-۶۰.

- يەكەم فەرماندەرى گووتى لە بابل لە نزيكەى ۲۳۰۰-۲۱۷۵ پ. د، وەرگىپران، ژمارە ۵،

سالى ۱۰، مائىسى ۱۹۴۹، ل ۱-۸، ۵۷-۶۱.

- نەژادى كورد، وەرگىپران، ژمارە ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۲۳-۲۸.

ب. ن

- درۆزنە، ژمارە ۶، سالى ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۵، ل ۱۱-۱۲.

باباعه‌لی، ب. عه‌لی، ب. ع

- کوردستان (له ئەنسیکلۆپیدیای بریتانیکا)، وەرگیپران، ژماره ۵-۶، سالی ۱، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۴۱-۴۵، ژماره ۱۰، سالی ۱، ئەیلوولی ۱۹۴۰، ل ۶-۱۱.

- کورد و ولات‌ه‌که‌یان، ئی. بی. سوڤن، وەرگیپران، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یه‌که‌م و تشرینی دووه‌می ۱۹۴۰، ل ۸-۱۱.

- سه‌ره‌به‌ستی، جۆن ستیوارت میل، وەرگیپران، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووه‌م و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۲-۸.

- بیرکردنه‌وه له کورد، ئی. جه‌ی. ئاڤ. E. J. R.، وەرگیپران، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۱-۱۱.

بابه‌عه‌لی بیدار

- خۆش‌ویستنی نیشتمان، ژماره ۶، سالی ۴، حوزه‌یرانی ۱۹۴۳، ل ۲۹-۳۰.

- هاواری نیشتمان، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۳۸-۳۹.

- لایه‌لای بۆ به‌چکه‌شیرانی کورد، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۳۴-۳۵.

- خۆشه‌ویستی نیشتمان، ژماره ۹، سالی ۵، ئەیلوولی ۱۹۴۴، ل ۴۱-۴۲.

بایز (که‌ریم زه‌ند)

- تالیی ژیان، مه‌کسیم گۆرکی، وەرگیپران، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۴۷-۴۹.

بنکه‌ی ژین
www.zheen.org

برژاو (سه‌یید برام)

- راز و نیازی دوو هاواران، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۳۸-۳۹.

- ئەگه‌ر تو ئازای!، ژماره ۷، سالی ۱۰، ته‌مووزی ۱۹۴۹، ل ۳۹-۴۰.

به‌ندی رۆژبه‌یانی (مه‌لا جه‌میل به‌ندی رۆژبه‌یانی)

- کۆسپه‌ی سه‌ختی پێی سوروش، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۳، ل ۴۸-۴۹.

بله (ئیبراهیم ئەحمه‌د)

- خۆینده‌وارانی خۆشه‌ویست، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۳۹، ل ۱-۲.

بورهان شیخ مه‌جید

- خۆشه‌ویستی ژن و می‌ردیک، وەرگیپران، ژماره ۶، سالی ۶، حوزه‌یرانی ۱۹۴۵، ل ۶۰-۶۲.

به‌ختیار

- ه‌یچ شتیك نامریت!، لۆرد ته‌نیسوڤن، وەرگیپران، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۵۸-۵۹.

بەختيار زيوەر

- من و شوانىك، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۳۷-۳۹.
- بەھارى، ژمارە ۴، سالى ۷، نىسانى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۳۴.
- شەوگارى دلدارى، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تەشرىنى دووھى ۱۹۴۶، ل ۳۰-۴۰.
- پايىزى و زستانى، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانوونى يەكھەمى ۱۹۴۶، ل ۳۵-۳۷.
- لەسەر لوتكەى پىرەمەگروون، ژمارە ۸، سالى ۷، ئابى ۱۹۴۶، ل ۳۵-۳۷.
- لە كوئى ئەى شادمانى؟، ژمارە ۱، سالى ۸، كانوونى دووھى ۱۹۴۷، ل ۳۶-۳۷.
- وتارى كوردىك، ژمارە ۱۱، سالى ۸، تشرىنى دووھى ۱۹۴۷، ل ۳۴-۳۶.
- بەستەى جووتيار، ژمارە ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۴۸، ل ۳۳-۳۴.
- مىللەتلىك، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۳۴-۳۵.
- گريمان، ژمارە ۵، سالى ۹، مارسى ۱۹۴۸، ل ۳۶-۳۷.
- گولەكەم، ژمارە ۷، سالى ۹، تەمووزى ۱۹۴۸، ل ۴۰.
- گولى سەر بەستى، ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دووھى ۱۹۴۸، ل ۳۵-۳۶.
- گۆرانى، ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۴۰.

بەدەيە حەسەن باباجان

- پايىزى دل و كردگار، ژمارە ۲، سالى ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل ۶۵-۶۶.

بەشەر موشىر

- بۆ ئاگادارى، ژمارە ۵-۶، سالى ۳، مايس و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ل ۹۵-۹۶.
- لەسەر نەستەقى نالى، ژمارە ۱، سالى ۶، كانوونى دووھى ۱۹۴۵، ل ۳۶.
- گەورەيى، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تەشرىنى دووھى ۱۹۴۶، ل ۶۲-۶۳.
- شتى بەكەك، ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۴۷.
- ياداۋەرى، ژمارە ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۵۰-۵۲.

بەكر بەگى نەرزى

- گۆرانى، ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۱۹.

بەنگىنە

- سكالائى پۆر و كەو، ژمارە ۹-۱۲، سالى ۲، ئەيلوول تا كانوونى يەكھەمى ۱۹۴۱، ل ۴۹-۵۱.
- پەپرەوى، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى يەكھەمى ۱۹۴۲، ل ۵۰-۵۱.

بەھادىن نوورى "بىدل"

– وەراملی لایپەرە ۳۴ "گەلاویژ"ی ژمارە ۳ی سالی ۷، ژمارە ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶،
۲۹-۳۱.

بەهرۆزخەفاف

– صەد ھەزار لیرە و کۆلھەنگر، ژمارە ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ۴۵-۴۹.
بێخود

– ھەوایی وەتەن، ژمارە ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ۳۶-۳۷.

– ئەو شوخە چی ئەکا، ژمارە ۸، سالی ۴، ئۆغستۆسی ۱۹۴۳، ۳۳-۳۴.

– نەشئەى چەمەن، ژمارە ۱، سالی ۵، کانوونی دووھمی ۱۹۴۴، ۳۵-۳۸.

– خۆی و دلەبر، ژمارە ۹، سالی ۵، ئەیلوولی ۱۹۴۴، ۳۲-۳۳.

– لەو پروژەو، ژمارە ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ۲۰-۲۲.

– شینیى مصطەفا مەظھەر، ژمارە ۷، سالی ۷، تەمووزی ۱۹۴۶، ۳۷-۴۰.

– زولفی لوولت، ژمارە ۱، سالی ۸، کانوونی دووھمی ۱۹۴۷، ۳۳-۳۴.

– پێنەکنەى، ژمارە ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ۳۶-۳۷.

بێسارانی، ھەلا مصطەفا بێسارانی

– شیعەر، ژمارە ۶، سالی ۶، حوزەیرانی ۱۹۴۵، ۳۳.

– چراخ بەختەن، ژمارە ۹، سالی ۶، ئەیلوولی ۱۹۴۵، ۳۸-۳۹.

– شیرین، ژمارە ۹، سالی ۵، ئەیلوولی ۱۹۴۴، ۴۰.

– لە ھیلانەى دل، ژمارە ۱۱، سالی ۵، تشرینی یەكەمى ۱۹۴۴، ۳۲.

– شیرین زولفلوول، ژمارە ۶، سالی ۸، حوزەیرانی ۱۹۴۷، ۳۳-۳۵.

– كەمخزمەتیم چیئش؟، ژمارە ۷، سالی ۸، تەمووزی ۱۹۴۷، ۳۳.

بێستوون

– حەقى قیتۆ چیبە؟، ژمارە ۹-۱۰، سالی ۸، ئەیلوول و تشرینی یەكەمى ۱۹۴۷، ۸۶-۸۸.

بێشانس

– پوژێك، ژمارە ۶، سالی ۸، حوزەیرانی ۱۹۴۷، ۴۰.

بێكەس، ف. بێكەس (فائق بێكەس)

– ناھومیدی (تەخمیسی غەزەلى مصطەفا بەگى كوردی)، ژمارە ۵-۶، نیسان و مایسی

۱۹۴۰، ۱۱-۱۳.

– دل، ژمارە ۹، سالی ۱، ئابی ۱۹۴۰، ۲۰.

- نهسرین، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یهکه م و تشرینی دووه می ۱۹۴۰، ل ۱۴.
- گۆپان، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووه م و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۳۸.
- لای لایه بو شیرکو، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۲، ل ۴۲-۵۱.
- دل، ژماره ۷، سالی ۴، ته مووزی ۱۹۴۳، ل ۳۱-۳۲.
- سه دی بیسته مه، ژماره ۹، سالی ۴، ئەیلوولی ۱۹۴۳، ل ۳۳-۳۵.
- م. کاردۆخی له تای تهرازووی شیعردا، ژماره ۹، سالی ۴، ئەیلوولی ۱۹۴۳، ل ۵۵-۵۸.
- نابه زین، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۳۹-۴۰.
- بئ کەس و بهختیار (فایه ق بئ کەس و بهختیار زیوهر)
- شهرف، وهرگێران، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۵۵-۶۴.

بئ هیز

- ههتا و بین ههروا ئهین، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یهکه می ۱۹۴۴، ل ۱۴-۱۶.

پ

پشکو (محهمه د قهره داخی)

- کورد له ئینسکلۆپیدیای تورکیدا، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۱۵-۱۹.
- له بهینی ژن و پیاوا، زهینه ب حهکیم، وهرگێران، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۵-۱۱.

پهروین

- فهلسه فهی کچه کوردیک، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۲، ل ۹۱-۹۲.
- ده ماری کورد چیت له باردایه؟ خانزادهی قهرالچهی سوړان، ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته مووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۹۰-۹۳.

په شیو

- لای لایه، ژماره ۲، سالی ۸، شوباتی ۱۹۴۷، ل ۳۳-۳۶.

پیره میرد

- شهوی له ههگبه لی ئهطه، ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووه می ۱۹۴۰، ل ۲۴-۲۵.
- زمانی کوردی، ژماره ۳، سالی ۱، شوباتی ۱۹۴۰، ل ۴۹-۵۱.
- به ناوی خاوهندی فهلسه فهی ئابین، ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۲۴.
- ئەنجامی پیاویکی بهنگکیش، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول تا کانوونی یهکه می ۱۹۴۱، ل ۹۱-۹۶.

- بههاری پیره میرد، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۳۶-۳۴.
- پهخشان.. مونا جاتی نه پراح، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۸۲-۸۱.
- زوره ملی ملشکاندنی له دوايه، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۸۹-۸۶.
- یادگار، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۲، ل ۵۱-۵۰.
- نمونهی کوردی پهتی، ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته مووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۵۴-۵۳.
- یادی نازدارانی جاف، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئهیلوول و تشرینی یهکه می ۱۹۴۲، ل ۴۴-۴۲.
- تهئریخ و ئهشخاص: شهئنی شاهی، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئهیلوول و تشرینی یهکه می ۱۹۴۲، ل ۵۴-۵۶؛ ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یهکه می ۱۹۴۲، ل ۲۳-۲۱.
- بو بانووی جاف، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یهکه می ۱۹۴۲، ل ۴۸-۴۹.
- دیمه نی گوئیژه، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۸-۱۰.
- تاقگهی زهلم، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۲۸-۲۹.
- شهویکی ناو قوپی، ژماره ۲، سالی ۴، شویاتی ۱۸۴۳، ل ۶-۴.
- ستمکار، ژماره ۲، سالی ۴، شویاتی ۱۹۴۳، ل ۲۹-۳۰.
- نه ورۆز، ژماره ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۱۰-۱۶.
- نه ورۆزانه.. گۆرانی، ژماره ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۲۶-۲۷.
- دوووانی زهلم و تانجه پۆ، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۴-۶.
- بههاری کورد، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۲۵-۲۷.
- دواپی شهویکی ناو قوپی، ژماره ۵، سالی ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۴۷-۵۰.
- شیوهی زمانی کوردی، ژماره ۶، سالی ۴، حوزهیرانی ۱۹۴۳، ل ۲۵-۲۷.
- حقووقی ئه ساسییه، ژماره ۷، سالی ۴، ته مووزی ۱۹۴۳، ل ۱۰-۱۳.
- دیمه نی سوورداش، ژماره ۹، سالی ۴، ئهیلوولی ۱۹۴۳، ل ۱۰-۱۲.
- جیناسی کوردی (شیعری پۆشیده)، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یهکه می ۱۹۴۳، ل ۳۹-۴۰.
- جه نابی میرزا ماری قه لادزه له گه لایوئیژدا ببینی، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یهکه می ۱۹۴۳، ل ۶۱-۶۰.
- گه لایوئیژ، ژماره ۱، سالی ۵، کانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۱-۴.
- گۆرانی، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۳۹.

- نه مری نهگه یته موراد، ژماره ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۴، ل ۱۱-۱۳.
- کزه دهر وون، ژماره ۶، سالی ۵، حوزه یرانی ۱۹۴۴، ل ۳۳-۳۶.
- نه شیدی "به هائه دین نووری"، ژماره ۷، سالی ۵، ته مووزی ۱۹۴۴، ل ۳۲-۳۳.
- غزه لیکی مه خفی، ژماره ۹، سالی ۵، نه یلوولی ۱۹۴۴، ل ۳۱-۳۲.
- لاسایی توحفه ی توف فاحی شاعیریکمان، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یه که می ۱۹۴۴، ل ۳۰-۳۱.
- گه لویژ سالی شه شه، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووه می ۱۹۴۵، ل ۱-۲.
- گیانه، ژماره ۲، سالی ۶، شویاتی ۱۹۴۵، ل ۳۷-۳۸.
- ناره زوویکی په سه ند، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۵۸-۵۹.
- گورانی، ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۳۷.
- کزه دهر وون، ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۲۲-۲۴.
- گله یی به ختی (شیعری مه وه وی کراوه به کرمانجی خواروو)، ژماره ۹، سالی ۶، نه یلوولی ۱۹۴۵، ل ۳۳-۳۵.
- گورانی، ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی یه که می ۱۹۴۵، ل ۳۳.
- گه لویژ هوه ته ی چوو، ژماره ۱، سالی ۷، کانوونی دووه می ۱۹۴۶، ل ۱-۲.
- بانگی به بیان، ژماره ۲، سالی ۷، شویاتی ۱۹۴۶، ل ۴۵-۴۶.
- ورده کاری، ژماره ۶، سالی ۷، حوزه یرانی ۱۹۴۶، ل ۳۷.
- بگورینه وه، ژماره ۷، سالی ۷، ته مووزی ۱۹۴۶، ل ۳۴-۳۵.
- له گوئی شه تی به غذا، ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یه که می ۱۹۴۶، ل ۳۳-۳۵.
- دل له میحنه ت که یله، ژماره ۱۱، سالی ۷، ته شرینی دووه می ۱۹۴۶، ل ۳۰-۳۵.
- لافی خوږایی، ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یه که می ۱۹۴۶، ل ۳۳-۳۴.
- گه لویژ سالی هه شته، ژماره ۱، سالی ۸، کانوونی دووه می ۱۹۴۷، ل ۱-۲.
- شیوه ی بیسارانی، مارتی ۱۹۴۷، ل ۳۵.
- هاونا له ی پیری بیساران منم!، ژماره ۴، سالی ۸، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۳۳-۳۴.
- سه راپای کچه جاف، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۳۴-۳۵.
- خهیالی خالی، ژماره ۱۱، سالی ۸، تشرینی دووه می ۱۹۴۷، ل ۳۶-۳۷.
- فه لسه فه ی کوردی، ژماره ۱۲، سالی ۸، کانوونی یه که می ۱۹۴۷، ل ۳۵-۳۶.
- گه لویژ سالی نویه، ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووه می ۱۹۴۸، ل ۱-۳.

- بۆگه لاوېژى خۆشه ويست، ژماره ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۱۰-۱۱.
- گۆرانى نەورۆزەكەمان، ژماره ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۳۳-۳۴.
- ناخۆشە لاي، ژماره ۶، سالى ۹، حوزەيرانى ۱۹۴۸، ل ۲۴-۳۵.
- غەزەلىكى فارسى، ژماره ۶، سالى ۹، حوزەيرانى ۱۹۴۸، ل ۳۵.
- شىوھنى ئەمىن زەكى بەگ، ژماره ۷، سالى ۹، تەمۈۈزى ۱۹۴۸، ل ۳۴.
- تەئرىخ، ژماره ۸، سالى ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۳۴-۳۵.
- ۋەلى دىۋانە، ژماره ۹-۱۰، ئەيلۈۈل و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۵۴-۵۵.
- لانەى دلان، ژماره ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۸، ل ۳۳-۳۴.
- لە فارسىيەۋە، ژماره ۱۲، سالى ۹، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۳۳-۳۴.
- بەچاۋا ھەلداۋە، ژماره ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۳۴-۳۵.
- لەگەل گۆل، ژماره ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۳۳-۳۴.

ت

- ت. ب. مەريوانى، دوكتور ت. ب. مەريوانى (تاھىر بەھجەت مەريوانى)
- بۆخەسرەو مەريوانى، ژماره ۹، سالى ۵، ئەيلۈۈلى ۱۹۴۴، ل ۱۷-۲۰.
- پەنسىلېن، ژماره ۱۲، سالى ۵، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۱۱-۱۳.
- ئەسپى و گولى، ژماره ۱۱، سالى ۶، تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۵، ل ۲۹-۳۱.
- نەينىي خوينى ئىنسان، ژماره ۱۲، سالى ۶، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۵۱-۵۳.
- دوۋپشك، ژماره ۹، سالى ۷، ئەيلۈۈلى ۱۹۴۶، ل ۴۶-۴۷.
- مار، ژماره ۱۱، سالى ۷، تەشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۶، ل ۲۷-۲۸.
- ژانەسەر، ژماره ۱۲، سالى ۷، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۲.
- تۆنەخويندەۋارى يەككە فېرى خويندن بىكە، ژماره ۴، نىسانى ۱۹۴۷، ل ۹-۱۰.
- باكتريۈلۇجىست، گانگرىن و كورەنتىنە، ژماره ۷، سالى ۹، تەمۈۈزى ۱۹۴۸، ل ۵-۸.
- شىرپەنجە، ژماره ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلۈۈل و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۳۲-۳۶.
- تىفۇس، ژماره ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۲.
- كوردى و زانستى، ژماره ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۵-۶.
- بناۋانى تەرح و گۆپىنى طەبىئى، ژماره ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۹-۱۶.
- زەحىرى، ژماره ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۱۸-۲۴.
- سىل، ژماره ۵، سالى ۱۰، مايسى ۱۹۴۹، ل ۹-۱۴.

- خواردن و خواردهمهنی، ژماره ٦، سالی ١٠، حوزه‌ییرانی ١٩٤٩، ل ٩-١٤.

- مه‌لاریا، ژماره ٧، سالی ١٠، ته‌مووزی ١٩٤٩، ل ١٤-١٨.

- علوم له کوردستان‌دا، ژماره ٨، سالی ١٠، ئابی ١٩٤٩، ل ١٥-١٨.

توفیق نه‌مینیان

- خه‌ویکی خووش، ژماره ٣، سالی ٥، مارتی ١٩٤٤، ل ٤٩-٥٠.

توفیق سلیمان

- چپای ئه‌لبه‌ت، ژماره ٨، سالی ١٠، ئابی ١٩٤٩، ل ٤٩-٥٢.

توفیق وه‌ببی به‌گ

- له‌بابه‌ت بنج و بناوانی زمانی کوردیییه‌وه، وتاری یه‌که‌م: ژماره ١، سالی ١، کانوونی یه‌که‌می

١٩٣٩، ل ٩-١١؛ وتاری دووهم: ژماره ٢، سالی ١، کانوونی دووهمی ١٩٤٠، ل ١٣-١٩؛ وتاری

سییهم: کورد عه‌شیره‌تیکی ماد بوو، ژماره ٣، سالی ١، شوباتی ١٩٤٠، ل ٣٨-٤٨؛ وتاری

چوارهم: گوم‌بوونی ناوی ماد و په‌یابوونی ناوی کرمانج، ژماره ٤، سالی ١، مارتی ١٩٤٠،

ل ١١-١٩؛ وتاری پینجه‌م: کرمانج له (کوردمانج) هوه نه‌هاتووه، ژماره ٥-٦، نیسان و

مایسی ١٩٤٠، ل ٢٧-٤٠، ٨٠-٨٦؛ وتاری پینجه‌م: ئیشتیقاق و مانای کرمانج، ژماره ٧، سالی

١، حوزه‌ییرانی ١٩٤٠، ل ٢٦-٤٤؛ وتاری شه‌شه‌م: له‌ناوچوونی ماده‌کان کرده‌وه‌یه‌کی دین بوو،

ژماره ٨، سالی ١، ته‌مووزی ١٩٤٠، ل ٣٣-٣٩؛ وتاری چه‌وته‌م: چپوکی شه‌ری ئه‌رده‌شیری

بابه‌کان و کرم، ژماره ٩، سالی ١، ئابی ١٩٤٠، ل ٥-١٦، ٣٣؛ وتاری هه‌شته‌م: دینی جارانی

کورد، ژماره ١١-١٢، سالی ١، تشرینی یه‌که‌م و تشرینی دووهمی ١٩٤٠، ل ٤٩-٧٠؛

بنج و بناوانی زمانی کوردی: وتاری نۆیه‌م، ژماره ١-٢، سالی ٢، کانوونی دووهم و شوباتی

١٩٤١، ل ٧١-٨٦؛ وتاری ده‌یه‌م: ژماره ٣-٤، سالی ٢، مارت و نیسانی ١٩٤١، ل ٣٨-٥٧.

- فهره‌نگی گه‌لاویژ، ژماره ٧-٨، سالی ٣، ته‌مووز و ئابی ١٩٤٢، ل ٩٤-٩٦؛ ژماره ٩-١٠،

سالی ٣، ئه‌یلوول و تشرینی یه‌که‌می ١٩٤٢، ل ٨٧-٩٤؛ ژماره ١١-١٢، سالی ٣، تشرینی

دووهم و کانوونی یه‌که‌می ١٩٤٢، ل ٨٩-٩٩.

- فهره‌نگی کوردی .. فهره‌نگی گه‌لاویژ، ژماره ١، سالی ٤، کانوونی دووهمی ١٩٤٣،

ل ٥٣-٥٦؛ ژماره ٢، سالی ٤، شوباتی ١٩٤٣، ل ٥٣-٥٦.

- بنج و بناوانی زمانی کورد له توپکله‌گوژیژیکدا، ژماره ٣، سالی ٤، مارتی ١٩٤٣، ل ٣٩-

٤٤؛ ژماره ٤، سالی ٤، نیسانی ١٩٤٣، ل ٣٥-٣٨؛ ژماره ٥، سالی ٤، مایسی ١٩٤٣،

ل ٣٥-٤٠؛ ژماره ٧، سالی ٤، ته‌مووزی ١٩٤٣، ل ٤٣-٤٦.

– بهرامبەر (غارە)ی عەرەبی لە کوردییا چی وشەییەک بەکار بهێنین؟، ژمارە ۳، سالی ۴،
مارتی ۱۹۴۳، ل ۴۵-۴۹.

– خیزانی پادشایی ئینگلتەرە، ژمارە ۶، سالی ۴، حوزەیرانی ۱۹۴۳، ل ۴۰-۴۱.

ج

ج

– ئاغا گیان، ژمارە ۳، سالی ۹، مارتی ۱۹۴۸، ل ۲۹-۳۲.

ج. ب. رۆژبە یانی، جەمیل بەندی رۆژبە یانی

– خوی بەهرەوەرەکان (طبیعة الموهوبین)، وەرگیپران، ژمارە ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی
دووهم و کانوونی یەکه می ۱۹۴۲، ل ۷۴-۷۷.

– محەمدنەمین بەگی جاف و تەرازوی شیعر، ژمارە ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۵۱-۵۲.

– عیڵبەگی جاف، ژمارە ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۶۰-۶۴.

– ئە ی گیانی پاک، ژمارە ۲، سالی ۸، شووباتی ۱۹۴۷، ل ۱۴-۱۵.

– ئە ی چۆن بخوینینەو وە چۆن تی بگهین؟، ژمارە ۶، سالی ۸، حوزەیرانی ۱۹۴۷،
ل ۵۵-۶۰.

– گەلاوێژ، ژمارە ۹-۱۰، سالی ۸، ئەیلوول و تشرینی یەکه می ۱۹۴۷، ل ۶۰-۶۲.

– سەناخوانی، ژمارە ۱۲، سالی ۸، کانوونی یەکه می ۱۹۴۷، ل ۳۷-۳۸.

ج. خ

– لە بەردەرگای بەهەشتدا، ژمارە ۱، سالی ۹، کانوونی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۵۷-۵۸.

ج. خۆشناو

– کام پیاویتی؟!، ژمارە ۲، سالی ۹، شووباتی ۱۹۴۸، ل ۱۸-۱۹.

ج. ش

– ژین و راستی، وەرگیپران، ژمارە ۱۲، سالی ۸، کانوونی یەکه می ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۳.

جگەر خوین

– گۆپینی کۆمەلایەتی کورد، ژمارە ۱۲، سالی ۷، کانوونی یەکه می ۱۹۴۶، ل ۴۴-۴۶.

جوان ن (کچە کورد)

– ژیان، بیر لویس، وەرگیپران، ژمارە ۱۰، سالی ۵، تشرینی یەکه می ۱۹۴۴، ل ۶۸-۷۲.

جووکل ئاغای دزەیی

– کوردستان، ژمارە ۳، سالی ۱، شووباتی ۱۹۴۰، ل ۵۳.

جہلال خدیلانی، جہلال سعید خدیلانی

- چند ناخافتنیکی پیاوہ ژیرہکان، ژمارہ ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۶۶، ل ۱۹-۲۰.
 - له دنیای نافرہتا، وەرگیړان، ژمارہ ۱، سالی ۸، کانوونی دووہمی ۱۹۶۷، ل ۵۳-۵۴.
- جہلال شہرف
- موشکیلهی منال له سالی یهکهم و دووہم، ژمارہ ۱۰، سالی ۴، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۳، ل ۴۳-۴۸.
- جہلیل هوشیار
- تاوانی ماریشال تای، وەرگیړان، ژمارہ ۷-۸، سالی ۳، تهموز و فابی ۱۹۴۲، ل ۱۹-۲۸.
 - کاک عومہر کوچت کردا، ژمارہ ۳، سالی ۸، مارتی ۱۹۶۷، ل ۴۶-۴۸.
- جہمال نهمین مہ حموود
- بومہلہرزہ و پینجویں، ژمارہ ۹، سالی ۷، نھیلوولی ۱۹۶۶، ل ۵۴-۵۸.
- جہمال خہفاف، ج. خہفاف
- نھو پیاوہی کہ نیشتمانی نییہ، ئیدوارد ئیفہرت هیل، وەرگیړان، ژمارہ ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۲۲-۲۸. ژمارہ ۷، سالی ۵، تهموزی ۱۹۴۴، ل ۲۳-۳۰.
 - پیویستی میوانداری، چیرالد گیرش، ژمارہ ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۶۶، ل ۱۰-۱۶.
 - هونہری سہرکردہیی، نھندری موروا، وەرگیړان، ژمارہ ۱۲، سالی ۷، کانوونی یهکهمی ۱۹۶۶، ل ۳-۱۰.
 - چیم دی له پروسیادا؟، وەرگیړان، ژمارہ ۱، سالی ۸، کانوونی دووہمی ۱۹۶۷، ل ۶۷-۷۲.
 - قہرال و کراس، تولستوی، وەرگیړان، ژمارہ ۲، سالی ۸، شوباتی ۱۹۶۷، ل ۴۱-۴۲.
 - دلسوزیی ژنیکی نانہوا، نھمیل زولا، ژمارہ ۲، سالی ۸، شوباتی ۱۹۶۷، ل ۴۲-۴۳.
 - ژیان له ناسیای سوورا، هاریسون سالزبوری، وەرگیړان، ژمارہ ۴، سالی ۸، نیسانی ۱۹۶۷، ل ۵۱-۵۹.
 - نھو کارہی کہ دلخوازمانہ، عینایات خان حکیم، وەرگیړان، ژمارہ ۶، سالی ۸، حوزہیران ۱۹۶۷، ل ۷-۸.
 - زرنگی، قولتیر، وەرگیړان، ژمارہ ۱۲، سالی ۸، کانوونی یهکهمی ۱۹۶۷، ل ۲۰-۲۱.
 - لهبہر دہرگای بہہشتدا، ژمارہ ۱، سالی ۹، کانوونی دووہمی ۱۹۶۸، ل ۵۷-۵۸.
 - خاوهن کووشکی بہخت، فیکری نھباظہ بہگ، وەرگیړان، ژمارہ ۲، سالی ۹، شوباتی ۱۹۶۸، ل ۴۸-۵۱.

- ژن له پروسیادا، وهرگیږان، ژماره ۵، سالی ۹، مارس ۱۹۴۸، ل ۵۹-۶۵.
- کامهرانی چپیه؟، وهرگیږان، ژماره ۶، سالی ۹، حوزهیرانی ۱۹۴۸، ل ۶۵-۶۷.
- دن، توفیق حکیم، وهرگیږان، ژماره ۷، سالی ۹، تهموزی ۱۹۴۸، ل ۶۵-۷۲. ژماره ۸، سالی ۹، نابی ۱۹۴۸، ل ۶۳-۷۲.
- نهو ژنه‌ی که هینامیه‌وه له دنیاوه، وهرگیږان، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۵۵-۵۶.
- به لای پوژهلآت چاولیکه‌رییه!، دکتور نه‌حمده‌ئمین به‌گ، وهرگیږان، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۴۹-۵۳.

جه‌مال مصطه‌فا

- نه‌ترسم بمرم، ژماره ۶، سالی ۷، حوزهیرانی ۱۹۴۶، ل ۳۸-۳۹.
- بئ‌فهرپی دهوران و دلخوشی نیشتمان، ژماره ۸، سالی ۷، نابی ۱۹۴۶، ل ۳۹-۴۰.
- چاکه، ژماره ۲، شوباتی ۱۹۴۷، ل ۴۰.
- ساقی وهره، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۳۸-۴۰.
- له دهریای، ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۳۹-۴۰.
- ددرده دل، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۳۲-۴۰. ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۳۹-۴۰. ژماره ۶، سالی ۱۰، حوزهیرانی ۱۹۴۹، ل ۳۸-۴۰.

بنکه‌ی ژین

جیم (عه‌بدوللا جه‌وهس)

- شيعر و نه‌ده‌بیاتی کوردی، ژماره ۶، سالی ۵، حوزهیرانی ۱۹۴۴، ل ۵۸-۶۲.
- جیم‌وبئ‌ناو
- به‌ریه‌کانی ژیان، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانونی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۵۱-۵۳.
- کومله‌لی پیشوو، ژماره ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۴، ل ۲۲-۲۵.

چ

چرو

- چهند کورد گه‌لاویژ نه‌خوینیتته‌وه، ژماره ۶، سالی ۵، حوزهیرانی ۱۹۴۴، ل ۱۴-۱۶.

ح

ح. ش (ره‌نگه‌ه‌مه‌پرش بی)

- ژين و راستى، وەرگيپان، ژماره ۱، سالى ۸، كانوونى دووهى ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۳.
 حاميد فەرەج، ح. ف، ح. فەرەج
- دەورى شووشە، وەرگيپان، ژماره ۱، سالى ۱، كانوونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۴۶-۴۸.
 - ئەدەبىياتى تازە چۆنە و دەبى چۆن بى؟، ژماره ۷، سالى ۱، حوزەيرانى ۱۹۴۰، ل ۱-۴.
 - دواپوژى كليوپاتره، ژماره ۸، سالى ۱، تەمووزى ۱۹۴۰، ل ۴۳-۴۸.
 - گەردانە، گى دو مۇپاسان، وەرگيپان، ژماره ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۵۶-۶۴.
 - شەھادەتنامەيەك، رىچارد ستيل، وەرگيپان، ژماره ۵-۶، سالى ۱، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۹۰-۹۶.
- دلدارى و گەنجى، ميكائيل كلانير، وەرگيپان، ژماره ۸، سالى ۱، تەمووزى ۱۹۴۰، ل ۲۸-۳۲.
- مصطفا كەمال ئەتاتورك و ژنان، وەرگيپان، ژماره ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۲۵-۳۰.
 ژماره ۱۰، سالى ۱، ئەيلوولى ۱۹۴۰، ل ۲۹-۳۲. ژماره ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووهى ۱۹۴۰، ل ۳۸-۴۱.
- بەسەرھاتى پوژنامەى "بەلجىكى ئازاد"، وەرگيپان، ژماره ۵-۶، سالى ۲، مايس و حوزەيرانى ۱۹۴۱، ل ۲۹-۳۸.
- پيشە نرخى پياو دەرئەخا، ژماره ۱، سالى ۶، كانوونى دووهى ۱۹۴۵، ل ۶۸-۷۲.
 حوزنى موكرىانى (حوسين حوزنى موكرىانى)
- ئەرمن چۆن وەتەنى قەومىيان پەيدا كرد، ژماره ۱، سالى ۵، كانوونى دووهى ۱۹۴۴، ل ۵۴-۵۷؛ ژماره ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۴۳-۴۷.
- جەمالەدين ئەوغانى، وەرگيپان، ژماره ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۱-۸؛ ژماره ۱، سالى ۶، كانوونى دووهى ۱۹۴۵، ل ۷-۱۴.
- كورد لە پووسىيە، ژماره ۶، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ل ۲۵-۲۸.
- پالەوانى راستى، واكلو سلۆسكى، وەرگيپان، ژماره ۵، سالى ۶، مايسى ۱۹۴۵، ل ۶۹-۷۲.
 حەزىق
- چاوەكەم، ژماره ۴، سالى ۴، نىسانى ۱۹۴۳، ل ۳۲.
- تۆبە لە دەس شوخ، ژماره ۹، سالى ۵، ئەيلوولى ۱۹۴۴، ل ۳۷-۳۸.
 حەسەن
- زولف، ژماره ۱، سالى ۹، كانوونى دووهى ۱۹۴۸، ل ۳۴-۳۶.

حەسەن شېخ مەعرۇوف

- نیشتمان لە خەودا، ژمارە ٦، سالی ٤، حوزەیرانی ١٩٤٣، ل ٤٨-٤٥.
 - نیشتمان، ژمارە ٨، سالی ٤، ئۆگستۆسی ١٩٤٣، ل ٣٩-٣٨.
- حەسەن عەبدولقادر
- دیمەنی و لائەم، ژمارە ١٠، سالی ٤، تشرینی یەكەمی ١٩٤٣، ل ٣٦-٣٤.
- حەسەن فەهمی جافا
- شانزادەى بتلیس، ژمارە ٧، سالی ٤، تەمموزی ١٩٤٣، ل ٥٢-٤٧.
 - کەریم خانى زەند، ژمارە ١٠، سالی ٤، تشرینی یەكەمی ١٩٤٣، ل ٦-١.
 - لوطفەلى خانى زەند، ژمارە ١، سالی ٥، کانوونی دووەمی ١٩٤٤، ل ١١-٥.
 - عەلى موراڢ خانى زەند، ژمارە ٤، سالی ٦، نیسانی ١٩٤٥، ل ١٠-١.
 - چەن وتاریکی بەنرخى پیاوہ گەورەکانى تەئریخ، ژمارە ٨، سالی ٥، تەمموزی ١٩٤٤، ل ٢٦-١٩.

- میژووی خوڵمار، ژمارە ١٢، سالی ٥، کانوونی یەكەمی ١٩٤٤، ل ١٠-١.
- کورد لە ولاتی کەلاتدا، نوروللا لازوودی، وەرگیژان، ژمارە ٦، سالی ٩، حوزەیرانی ١٩٤٨، ل ٣٢-٢١، ٤١.

حەقیقی

- بەهارستان، ژمارە ٤، سالی ٦، نیسانی ١٩٤٥، ل ٣٥-٣٣.
- حەماغای دەرپەند فەقەرە
- شینی تازە لەیل، ژمارە ١٠، سالی ١، فەیلوولی ١٩٤٠، ل ١٥-١٢.
- حەملوون
- شەری پیشوو، ژمارە ٤، سالی ٧، نیسانی ١٩٤٦، ل ٣٧-٣٥.

حەمە جەمیل

- دە نامۆنگاری بۆ سەرکەوتن لە ژیاانا، وەرگیژان، ژمارە ٢-١، سالی ٣، کانوونی دووەم و شوباتی ١٩٤٢، ل ٩٣-٩٢.

حەمە پەرش

- دەوری منالی، وەرگیژان، ژمارە ٣-٤، سالی ٣، مارت و نیسانی ١٩٤٢، ل ٢٩-٢٣.
- چەند پەندیکی کۆمەلی، ژمارە ٣، سالی ٥، مارتی ١٩٤٤، ل ٥٨-٥٧.

حەممە لاو

– لە پێی دلداریدا، ژمارە ٦، سالی ٦، حوزەيرانی ١٩٤٥، ل ٥١-٥٦.

حەممەي مەلا حەسین بێشانس

– پوژیک، ژمارە ٦، حوزەيرانی ١٩٤٧، ل ٤٠.

خ

خاکی

– شیعر، ژمارە ١١-١٢، سالی ١، تشرینی یەكەم و تشرینی دووەمی ١٩٤٠، ل ١٥-١٧.

– غەزەل، ژمارە ٥، مایسی ١٩٤٩، ل ٣٣-٣٤.

خالیید نەقشەندی

– دیاریی گەلاویژ، ژمارە ١-٢، سالی ٣، کانوونی دووەم و شوباتی ١٩٤٢، ل ٥٢-٥٥.

خاوەنوتار

– پایەي ئەخلاق لە کۆمەڵدا، ژمارە ٣، سالی ٦، مارتی ١٩٤٥، ل ٥١-٥٧.

– هەرزەکاری، ژمارە ٣، سالی ٧، مارتی ١٩٤٦، ل ٤١-٤٥.

خورشید

– ئەنجامی هەلبەست، ژمارە ٤، سالی ١، مارتی ١٩٤٠، ل ٥٨-٦٠.

بنکەي ژین

د (ئێبراهیم ئەحمەد)

– یادگار و هیوا، ژمارە ٩، سالی ٤، ئەیلوولی ١٩٤٣، ل ٣٦-٤١.

– مەشکە، ژمارە ١١، سالی ٩، تشرینی دووەمی ١٩٤٨، ل ٦٠-٦١.

دێتەنگ

– ژيانی دلداری، ژمارە ٥، سالی ١٠، مایسی ١٩٤٩، ل ٥٠-٥٦.

دێدار، یوونس پەنووفا

– لامارتین، ژمارە ٧-٨، سالی ٣، تەمووز و ئابی ١٩٤٢، ل ٣٦-٤٨.

– ناگزوری کۆمەڵایەتییمان، ژمارە ٤، سالی ٥، نیسانی ١٩٤٤، ل ٤٩-٥٢.

– نیشتمانپەروری راست، ژمارە ٢، سالی ٦، شوباتی ١٩٤٥، ل ٥٣-٥٦.

– ئەي نازەنین، ژمارە ٤، سالی ٦، نیسانی ١٩٤٥، ل ٣٧-٣٨.

– لالەباس، ژمارە ١١، سالی ٦، تشرینی دووەمی ١٩٤٥، ل ٣٩-٤٢.

- شتیک که پیویسته بنووسری، ژماره ۱، سالی ۷، کانوونی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۴۶-۴۷.
- گولی سووپ، ژماره ۱۱، سالی ۷، تشرینی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۳۸-۳۹.
- سه رکیش، ژماره ۱۱، سالی ۸، تشرینی دووهمی ۱۹۴۷، ل ۴۱-۵۴.
- با به ههله نه چین چاکه!، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۴۶-۵۰.
- ئاودی، ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۳۸-۴۰.
- دوو سوار، ژماره ۲، سالی ۹، شویاتی ۱۹۴۸، ل ۳۸-۴۰.
- مالمویرانی، ژماره ۳، سالی ۹، مارتی ۱۹۴۸، ل ۳۹-۴۰.
- خنده که یایی، ژماره ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۴، ل ۳۶-۳۷.
- بهشی لیکوئینه وه بو کاکه "جیم"، ژماره ۸، سالی ۵، تهموزی ۱۹۴۴، ل ۶۲-۶۴.
- سزاواری، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یه که می ۱۹۴۴، ل ۳۸.

دئزار، نه حمهد دئزار

- سه ره سستی، ژماره ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۳۱.
- ناهومییدی له دهس جهوری فهلهک، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۳۴.
- ئه ی تازه جهوان، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۳۹.
- دئداری، ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یه که می ۱۹۴۶، ل ۳۵-۳۶.
- شیعر، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۳۷-۳۸.
- کوردوستان، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۳۷-۳۸.
- تیشکی بیر، ژماره ۵، سالی ۹، مارتی ۱۹۴۸، ل ۴۰.
- بولبول، ژماره ۶، سالی ۹، حوزهیرانی ۱۹۴۸، ل ۳۶-۳۷.
- شین بو دئدار، ژماره ۱۲، سالی ۹، کانوونی یه که می ۱۹۴۸، ل ۴۰.

دئسوژ

- شهیری برووسکه له میژوودا، وهرگیژان، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۴۳-۴۷.
- پیژانینی دل به سزاکیشان!، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئه یلوول و تشرینی یه که می ۱۹۴۲، ل ۷۵-۷۷.
- یاریده دانی هه ژار، ژماره ۶، سالی ۴، حوزهیرانی ۱۹۴۳، ل ۴۸-۴۹.
- چاپ داهینان و شوپشی فیکری، عه لی حهیدهر سلیمان، وهرگیژان، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۲۸-۳۰.
- به راستی ئیمه دل ره قین!، ژماره ۲، سالی ۷، شویاتی ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۵.

- چى ئەزانى لە بابەت ھىندستانەو؟، ژمارە ۴، سالى ۸، نىسانى ۱۹۴۷، ل ۱۶-۲۱.
- نەوتى عىراق لە بىرەوھ تا دەريا، ژمارە ۶، سالى ۸، حوزەيرانى ۱۹۴۷، ل ۲۲-۳۲.
- جوړه دلدارییهکی نوئ، ژان ئیقل، وەرگیپران، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۱۳-۱۹.

- تا گریداغ چووین، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۸، ئەیلوول و تشرینی یەكەمی ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۹.
دئشاد رەسوولی

- پاداشى پەنجوورى، ژمارە ۲، سالى ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل ۵۰-۵۲.
 - سەرچاوهی ژيان، ژمارە ۶، سالى ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۵، ل ۴۸-۵۰.
 - مردنى دل، ژمارە ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۱۲-۱۵.
 - ئەتۆم ھەى، ژمارە ۱۲، سالى ۶، كانوونى یەكەمی ۱۹۴۵، ل ۵۶-۵۹.
 - ئەشكى چاو، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانوونى یەكەمی ۱۹۴۶، ل ۵۵-۵۶.
 - گەلاویژ، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۸، ئەیلوول و تشرینی یەكەمی ۱۹۴۷، ل ۵۰-۵۱.
 - پەيامیك بو ئانومیدان، ژمارە ۱۰، سالى ۵، تشرینی یەكەمی ۱۹۴۴، ل ۱۸-۲۱.
 - شایەد، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانوونى یەكەمی ۱۹۴۴، ل ۲۵-۲۷.
- دۆستی دیرینی (عەبدولواھید نووری؟)**

- كامیل!، ژمارە ۵-۶، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۷۴-۷۵.
- دەرویش عەبدوللا جەبارى**
- خۆكوشتن دەردیكى كۆمەلایەتییه، وەرگیپران، ژمارە ۲، سالى ۸، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۶۵-۶۷.

- لە پیناوی نیشتماننا، ویریش، وەرگیپران، ژمارە ۵، سالى ۸، مايسى ۱۹۴۷، ل ۲۱-۲۳.
- بەرەو پێشەو، ئەحمەد زەكى، وەرگیپران، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۲۶-۲۹.

پ

پ (ئىبراهیم ئەحمەد)

- پووبەرووی مردن، ژمارە ۱۰، سالى ۱، ئەیلوولى ۱۹۴۰، ل ۱۷-۲۱.
- گۆرانى بو (ش): لەبیرت نەچم، ژمارە ۵-۶، سالى ۲، مايس و حوزەيرانى ۱۹۴۱، ل ۵۴-۵۵.
- خۆشەویستەكەم، ژمارە ۵، سالى ۶، مايسى ۱۹۴۵، ل ۲۶-۲۷.
- نەورۆزى من، ژمارە ۵، سالى ۶، مايسى ۱۹۴۵، ل ۲۷.
- نەیزەن، ژمارە ۸، سالى ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۳۶.
- دالەسوورە، ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرینی دووهمى ۱۹۴۸، ل ۵۴-۵۶.

- ماره‌که‌ی شیخ هومەر، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۵۳-۵۴.

پ. پاچ

- تازه رابورد، ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۵، ل ۴۹-۵۳.

- دوو چاو و بهیتیک.. سه‌رگوزه‌شتیکی دلداری، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۶۵-۷۲.

م. پ

- مارشال نای چپی لی هات، ژماره ۵-۶، سالی ۱، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۶۷-۷۱.

پ. ن، ره‌شید نه‌جیب

- نووسینی بی‌قورت، ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۱-۵.

- دوو چاو و بهیتیک، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۷، ل ۶۵-۷۲.

- نه‌ختیکیش کۆنه‌پهرستی، ژماره ۳، سالی ۸، مارتی ۱۹۴۷، ل ۳۱-۲۴، ۱۱۷-۱۱۷ب؛ ژماره

۴، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۱۱-۱۴. ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۴-۶.

- دارستانه‌کامن، ژماره ۶، حوزه‌یرانی ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۳.

- هاوین و کوستانه شیرینه‌کامن، ژماره ۷، سالی ۸، ته‌مووزی ۱۹۴۷، ل ۶-۸.

- خووی به‌د، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۳۰-۳۱.

- نووسینی کوردی، ژماره ۱۲، سالی ۸، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۷، ل ۱۶-۱۹.

- تیکۆشین کوریک و میهره‌بانایی باوکیک، ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۸،

ل ۲۹-۳۲.

- گوئی ناگردان، ژماره ۲، سالی ۹، شوباتی ۱۹۴۸، ل ۸-۱۰.

- نه‌ستیره‌یه‌کی گه‌شی ناشتی کوژایه‌وه "گاندی"، ژماره ۳، سالی ۹، مارتی ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۴.

- نه‌مین زه‌کی، ژماره ۷، سالی ۹، ته‌مووزی ۱۹۴۸، ل ۴۹-۵۲.

شیخ ره‌زا

- باب و بایر، ژماره ۷، سالی ۹، ته‌مووزی ۱۹۴۸، ل ۳۷-۳۸.

ره‌شید مه‌مه‌دعه‌لی

- مه‌رد، ژماره ۱۱، سالی ۷، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۶، ل ۵۲-۵۳.

ره‌شید محیدین

- له خه‌لیجه‌وه تا نارارات، هابارد، وه‌رگیپان، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۱-۸؛

ژماره ۶، سالی ۷، حوزه‌یرانی ۱۹۴۶، ل ۱۵-۲۱؛ ژماره ۷، سالی ۷، ته‌مووزی ۱۹۴۶، ل ۳۰-۳۲

؛ ژماره ۹، سالی ۷، ئیلوولی ۱۹۴۶، ل ۲۶-۳۲.

- گه‌یشتنه مانگ، وه‌رگیپان، ژماره ۵، سالی ۹، مارس ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۸.

پەشىد مەستى

- ئەبوشوجاع باز كوپى دوستك، ژمارە ۷، سالى ۱، حوزەيرانى ۱۹۴۰، ل ۹-۱۴.

پەشىد نامىق

- نيووتن لەسەر كەنارى دەريا، وەرگىپان، ژمارە ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۱۸-۲۱.

- مندالى پەوشتى گورگى گرتووه، ژمارە ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۵۸.

- لە كارولينا، دوكتور يول يولبليوو، وەرگىپان، ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۳۰-۳۲.

- لە پىناوى ژيانتا مردن، ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۱۳.

پەفيق چالاک

- لاويكى يۇنان، فيكتور هوگو، وەرگىپان، ژمارە ۷، سالى ۴، تەمووزى ۱۹۴۳، ل ۱۸-۲۱.

- لە مەيخانەى ژيانا، ژمارە ۹، سالى ۴، ئەيلولى ۱۹۴۳، ل ۴۶-۵۰.

- فرمىسكىك لە پوژى جەژنا، ژمارە ۱۲، سالى ۴، كانونى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۲۱-۲۴.

- ئاگر نەك بەفر، ژمارە ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۵۱-۵۳.

- گەشتەكانى چاپلەد ھارولد، لورد بەيرون، وەرگىپان، ژمارە ۱، سالى ۸، كانونى دووھى ۱۹۴۷، ل ۵۰-۵۲.

- گول و درك، ژمارە ۲، سالى ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ل ۹-۱۵.

- كورد و يەكيتىيى ەھرب، ژمارە ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۱-۹.

- مشتىك خول، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلولى ۱۹۴۴، ل ۲۱-۲۳.

- ھەميشە واى لە دلما، ژمارە ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۵۶-۶۲.

پەفيق حىلمى

- ئەھلى صەليب دىنە كوردستانەو، ژمارە ۱، سالى ۱، كانونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۱۲-

۱۴. ژمارە ۲، سالى ۱، كانونى دووھەمى ۱۹۴۰، ل ۴۰-۴۶.

- شىعر و ئەدەبىيات كوردى.. مەلا ەبدوئلادى زيور، ژمارە ۸، سالى ۴، ئوغستوسى ۱۹۴۳، ل ۲۰-۲۴.

- لاپەپەيىك لە بەرگى دووھى (شىعر و ئەدەبىياتى كوردى).. دلدار "يونس پەئووف"، ژمارە

۹، سالى ۴، ئەيلولى ۱۹۴۳، ل ۱-۵؛ ژمارە ۱۰، سالى ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۱۵-۲۳.

- سالم ەبدوپرەحمان بەگ، ژمارە ۱، سالى ۵، كانونى دووھى ۱۹۴۴، ل ۱۷-۲۲؛ ژمارە ۲،

سالى ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ل ۵۶-۶۰؛ ژمارە ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۹-۱۳.

- يه كه له دواى يه كه ئاوابوونى چوار ئهستيره له ئاسمانى كوردستان دا، ژماره ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۴۱-۴۵.

په مزى قهزاز

- تو بؤ منى، ژماره ۱۰، سالى ۱، ئه يلوولى ۱۹۴۰، ل ۱۲-۲۳.

- بلاؤ كردنه وهى ئه ده بياتى كوردى و ئه ديه كانمان، ژماره ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يه كه م و تشرىنى دووه مى ۱۹۴۰، ل ۷۷-۸۱.

- سكالايه كه له گه ل گول، ژماره ۳، سالى ۴، مارتى ۱۹۴۳، ل ۳۲-۳۶.

- پياويكى هيمن و به سه زمان و بى تاوانم، جون چانس لور، وه رگيپان، ژماره ۵، سالى ۶، مایسى ۱۹۴۵، ل ۳۲-۳۶.

- شىتى له ژيرى خو شتره، دكتور ئيست پرؤكس، وه رگيپان، ژماره ۱۰، سالى ۶، تشرىنى يه كه مى ۱۹۴۵، ل ۲۹-۳۲.

- سه ركرده گه وه كانى ته نريخ (ميژوو) مو حاكه مهى هيتلهر ئه كه ن، وه رگيپان، ژماره ۱۱، سالى ۶، تشرىنى دووه مى ۱۹۴۵، ل ۵۲-۵۸.

- سكالاي دل: دادى به ندى، ژماره ۱۱، سالى ۷، ته شرىنى دووه مى ۱۹۴۶، ل ۳۹-۴۰.

- پؤشكين و دلدارى، وه رگيپان، ژماره ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۵.

- دوا رؤژى مؤسوليينى و دلداره كهى، وه رگيپان، ژماره ۱، سالى ۹، كانوونى دووه مى ۱۹۴۸، ل ۶۳-۶۹.

- له شيعر و ئه ده بياتى كوردى!، ژماره ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۵۳-۵۵.

په مزى وه بى (په مزى مه لا مارف)

- شىنى صالح زهكى به گ، ژماره ۲، سالى ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل ۴۳.

- فه لسه فه، ژماره ۱۱، سالى ۸، تشرىنى دووه مى ۱۹۴۷، ل ۴۰.

په نجه رؤ

- تاريكايى، ژماره ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۵۹-۶۰.

په نجه رؤش

- ناله يه كه له پپر و پپر له نازار، ژماره ۴، سالى ۱۰، نيسانى ۱۹۴۹، ل ۵۷-۶۰.

په نكه پيژانى

- يادى وه تن، ژماره ۶، سالى ۵، حوزه يرانى ۱۹۴۴، ل ۴۲.

ز.أ. هه‌ناری (زهکی نه‌حمهد هه‌ناری)

- هه‌ژاری، نه‌زانی، نه‌خۆشی، وه‌رگیزان، ژماره ٤، نیسانی ١٩٤٧، ل ١٥-١٦.

زه‌ئیل

- گه‌ردنم، ژماره ٥، سالی ٨، مایسی ١٩٤٧، ل ٤٠.

زیوهر

- گه‌لاویژم وا ئه‌وی، ژماره ٥-٦، سالی ١، نیسان و مایسی ١٩٤٠، ل ٨٧.

- به‌ناوی گه‌لاویژوه، ژماره ١-٢، سالی ٢، کانوونی دووهم و شوباتی ١٩٤١، ل ١.

- پوژی پیاوان، ژماره ٣، سالی ٤، مارتی ١٩٤٣، ل ٢٧-٢٨.

- ناله‌ی دل، ژماره ٦، سالی ٤، حوزه‌یرانی ١٩٤٣، ل ٢٨-٢٩.

- موحته‌ره‌م عه‌لی که‌مال به‌گ، ژماره ٧، سالی ٤، ته‌مووزی ١٩٤٣، ل ٤٢.

- گو‌رانی هیوا، ژماره ٢، سالی ٥، شوباتی ١٩٤٤، ل ٣٦.

- به‌هاری، ژماره ٥، سالی ٥، مایسی ١٩٤٤، ل ٣١-٣٣.

- شاریکی کوردستان: خانه‌قین، ژماره ٦، سالی ٥، حوزه‌یرانی ١٩٤٤، ل ٣١-٣٣.

- بالو‌ری کچه‌کوردیک، ژماره ٢، سالی ٦، شوباتی ١٩٤٥، ل ٣٥-٣٦.

- سینهما، ژماره ٤، سالی ٦، نیسانی ١٩٤٥، ل ٣٦.

- جوانمه‌ردی، ژماره ٢، سالی ٧، شوباتی ١٩٤٦، ل ١٣-١٤.

- چاو کز بووه، ژماره ٧، سالی ٧، ته‌مووزی ١٩٤٦، ل ٤٠.

- به‌سراوی داوی، ژماره ٣، مارتی ١٩٤٧، ل ٣٤.

- ئه‌م کورده، ژماره ٧، سالی ٨، ته‌مووزی ١٩٤٧، ل ٤٠.

- زیوهر نه‌ئیت، ژماره ٦، سالی ٩، حوزه‌یرانی ١٩٤٨، ل ٣٦.

- پوژی غیره‌ته، ژماره ٧، سالی ٩، ته‌مووزی ١٩٤٨، ل ٣٩-٤٠.

- کییه، ژماره ٨، سالی ٩، ئابی ١٩٤٨، ل ٣٥-٣٦.

- ئه‌ی وه‌ته‌ن، ژماره ٧، سالی ١٠، ته‌مووزی ١٩٤٩، ل ٣٣-٣٤.

ژ

ژ

- له‌شی خۆشی، ژماره ١٢، سالی ٩، کانوونی یه‌که‌می ١٩٤٨، ل ٤٧-٤٨.

ژنه‌جافیك

- لای‌لایه، ژماره ٧، سالی ٤، ته‌مووزی ١٩٤٣، ل ٣٢-٣٤.

س

س. ئەمىن زەكى (سانىيە ئەمىن زەكى بەگ)

- شېرەژن، ژمارە ۲، سالى ۱، كانونى دووھەمى ۱۹۴۰، ل ۶۱-۶۴.

س. س

- تۆئەي بىراي ئادەمىزاد، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۳۷-۴۰.

س. ص

- تۆئەي بىراي ئادەمىزاد، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۳۷-۴۰.

س. ناکام (سەئىد ناکام)

- بازىرگانانى شەپ و شانۇكەي ئىران، وەرگىپران، ژمارە ۷، سالى ۷، تەمووزى ۱۹۴۶، ل ۱۶-۲۶.

- كىمۇرجيا، وەرگىپران، س. ناکام، ژمارە ۸، سالى ۷، ئابى ۱۹۴۶، ل ۲۸-۳۲.

- ھاوپىي پراوگەر، وەرگىپران، ژمارە ۴، نىسانى ۱۹۴۷، ل ۶۹-۷۲.

سارپىژ

- زانستى، حەسەن ئەحمەد سەلمان، وەرگىپران، ژمارە ۱۲، سالى ۸، كانونى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۲۲-۲۴.

- چاوپياخشاندنىك بە ژمارەي پىشودا، ژمارە ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۴۸، ل ۲۰-۲۸.

- چاوخشاندىك بە دوو ژمارەي پىشودا، ژمارە ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۵۸-۶۶.

سالار

- مەئىلى نىشتمان، ژمارە ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۳۷-۳۹.

- من و يار، ژمارە ۱۱، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۴۰-۴۱.

سالام

- ديارىي سالانەي گەلاوئىژ بۇ خويندەوارە خوشەويستەكانى.. قەصيدەي شاعىرى بەناوبانگى كورد (سالام)ى صاحىبقران، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووھەمى ۱۹۴۰، ل ۱-۱۲.

- دولبەرم، ژمارە ۲، سالى ۴، شوباتى ۱۹۴۳، ل ۳۱.

- وەرام، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۴.

- دل لە مىحنەت كەيلە، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تەشرىنى دووھەمى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۳۵.

- بۆزەي دامەنسىا، ژمارە ۸، سالى ۷، ئابى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۳۴.

- ئەي قىبەلەي مورادم، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۳۴-۳۵.

– ئەۋشەھسوارە، ژمارە ۸، سالى ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۳۳-۳۴.

– خامۇش بىبە، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۳۶-۳۷.

سامى غەلى دەلۋىيى

– من و يار، ژمارە ۱۱، سالى ۵، تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۴، ل ۴۰-۴۱.

سالىمان رەۋاندىزى

– فرمىسكى دايك، ۋەرگىپران، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۶، ل ۴۵-۴۶.

سەرسام

– خۇزگە ۋا بوۋايە، ژمارە ۴، سالى ۷، نىسانى ۱۹۴۶، ل ۳۹-۴۰.

– ھەموومان، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۶، ل ۳۷-۳۸.

– ھەموو شەۋ، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۳۲.

سەئىد فەرەج

– وردبوۋنەۋەيەك، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۴۶. ژمارە ۸، سالى ۱۰،

ئابى ۱۹۴۹، ل ۴۷-۴۸.

سەلام

– لە ئەدەبىياتى بېگانە: گۆپىنى خىيام، ژمارە ۱، سالى ۱، كانوونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۳۰-

۳۱؛ ژمارە ۲، سالى ۱، كانوونى دوۋەمى ۱۹۴۰، ل ۲۶-۲۸؛ ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى

۱۹۴۰، ل ۲۰-۲۱؛ ژمارە ۴، سالى ۱، مارتى ۱۹۴۰، ل ۲۴-۲۶؛ ژمارە ۵، نىسان و

مايسى ۱۹۴۰، ل ۱۶-۱۷؛ ژمارە ۷، سالى ۱، حوزەيرانى ۱۹۴۰، ل ۲۲-۲۳؛ ژمارە ۸،

سالى ۱، تەمووزى ۱۹۴۰، ل ۲۴-۲۵؛ ژمارە ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۲۱-۲۲؛ ژمارە ۱۱-

۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۰، ل ۱۸-۲۰.

– خىيام بە كوردى، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دوۋەم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۳۷؛ ژمارە ۳-

۴، سالى دوۋەم، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ل ۳۱-۳۲؛ ژمارە ۵-۶، سالى ۲، مايسى و

حوزەيرانى ۱۹۴۱، ل ۳۹-۴۰؛ ژمارە ۷-۸، سالى ۲، تەمووز و ئابى ۱۹۴۱، ل ۵۰-۵۱؛ ژمارە

۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۴۷-۴۸.

– غەزەل، ژمارە ۳-۴، سالى دوۋەم، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ل ۲۷.

– ۋەتەن چىبىيە؟، كەى كورد ئەجوۋلى، ژمارە ۵-۶، سالى ۳، مايسى و حوزەيرانى ۱۹۴۲،

ل ۴۳-۴۵.

– دنيا دوزمنى دانايە، ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەمووز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۵۰-۵۱.

– شىنى قالە، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلۋول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۴۸-۵۰.

- شينى خەلەف شەوقى، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووھم و كانونى يەكەمى ۱۹۴۲،
ل ۵۱-۵۲.

- لەنجەو لار، ژمارە ۲، سالى ۴، مارتى ۱۹۴۳، ل ۲۹-۳۰.
- بەھارى كوردستان، ژمارە ۵، سالى ۴، مايسى ۱۹۴۳، ل ۲۵-۲۷.
- موستەزاد، ژمارە ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۳۱-۳۲.
- تاق تاقكەرە، ژمارە ۷، سالى ۶، تەمووزى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۳۵.
- ھەژارى كلۆل، ژمارە ۱، سالى ۷، كانونى دووھمى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۳۶.
- كوئير چاوساغ، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۴۶-۴۷.
- بە بيمارى، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۳۴.
- زولفى لوولت، ژمارە ۱، سالى ۸، كانونى دووھمى ۱۹۴۷، ل ۳۴-۳۵.
- گفەت وگوئى ملەكەو، ژمارە ۲، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۳۳-۴۰.
- شيوەنى بەكول، ژمارە ۴، نىسانى ۱۹۴۷، ل ۳۵-۳۷.
- ئەى قىبلەى مردام، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۳۴-۳۵.
- كزەى جووتيار، ژمارە ۵، سالى ۹، مارسى ۱۹۴۸، ل ۳۵-۳۶.
- پەپرەوى خيام، ژمارە ۱، سالى ۵، كانونى دووھمى ۱۹۴۴، ل ۴۲.
- لە بىبابانىكى چۆلدا بۆ مەجنون، ژمارە ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۳۳.
- شەوى بەغدا پۆزى پىنجوين، ژمارە ۵، سالى ۵، مايسى ۱۹۴۴، ل ۳۳.
- داخى دوورى و غەمگىنى ئەمىن زەكى بەگ، ژمارە ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۵۵-۵۷.
- يا مەنە، يا ھۆقە، نە مەنە، نە ھۆقە، ژمارە ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۶۶-۷۲.
- يار لەخەودا، ژمارە ۸، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۳۴-۳۸.

سەيدە، سەيدى، سەيدى ھەورامى

- ھارە، ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۱۴-۱۵.
- پارچە شىعەرىك، ژمارە ۲، سالى ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ل ۳۶-۳۷.
- رېون، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۴۷-۴۸.
- ئەى دل، ژمارە ۱، سالى ۴، كانونى دووھمى ۱۹۴۳، ل ۳۱.
- شىرىن پەيوەندەن، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۳۳-۳۴.
- بىنابىيى دىدەم، ژمارە ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۴۰.
- شىرىن دىدەم بەست، ژمارە ۷، سالى ۶، تەمووزى ۱۹۴۵، ل ۳۸.
- قىبلەم جەى دنيا، ژمارە ۸، سالى ۷، ئابى ۱۹۴۶، ل ۳۴.

– خوهر ئه‌مرین، کلۆد ماکی، وەرگیران، ژماره ۶، سالی ۸، حوزه‌یرانی ۱۹۴۷، ل ۲۱.

ش

ش. ش (به‌ختیار زیوهر)

– ماموستای دلسۆز، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۳۶-۳۷.

ش. شه‌مال (کچه‌کورد)

– دل و دیدە، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۵۴-۵۶.

ش. موچی (شه‌ها‌به‌دین موچی)

– عه‌سکه‌ریکی دوانزه‌ ساله، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۷-۹.

– شه‌هیدی پری نیشتمان، له گوڤاری "گوله‌زهره" وەرگیراوه، ژماره ۱۰، سالی ۴،

تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۲۹-۳۰.

– ژبانی مه‌جدی، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۴۳-۴۶.

شاکر فه‌تاح، محه‌مه‌دشاکر فه‌تاح

– من و کارژی بلکیف، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۳۹، ل ۲۳-۲۹.

– ئاوازی هه‌ژاری، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۱۹-۲۲.

– هاو‌ده‌م، ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۸۱-۸۳.

– په‌ندی ده‌وله‌مه‌ندی، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۲، ل ۶۹-۷۱.

– سه‌یران، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۴۲-۴۶.

– مودیر به‌گ، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۶۴-۷۱.

– سه‌ریکی هه‌یه و هه‌زار سه‌ودا، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۲۶-۳۰.

– ماموستا بیژن، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۴۳-۵۰.

– بووک و خه‌سوو، ژماره ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۴، ل ۱۸-۲۱.

– ده‌سپاکی، ژماره ۷، سالی ۵، ته‌مووزی ۱۹۴۴، ل ۵۲-۵۴.

– چه‌قاوه‌سوو، ژماره ۱۲، سالی ۵، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۱۴-۱۷.

– گرامه‌فۆنه‌که‌م چۆن کړی، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ل ۴-۱۲.

– مام شیخ؟!، ژماره ۶، سالی ۶، حوزه‌یرانی ۱۹۴۵، ل ۴۱-۴۷.

– بو‌خانه‌واده‌کان، ژماره ۷، سالی ۶، ته‌مووزی ۱۹۴۵، ل ۳۷.

– نیشتمان، ژماره ۱۲، سالی ۶، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۵، ل ۳۸-۳۹.

– هه‌ر بژیت ئه‌ی دوژمن، ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۲۳-۲۷.

– قه‌له‌م، ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۳۹-۴۰.

- بههشتی ژین، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۵۲-۵۶.
- سوپاسیکی بهدل، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۳۲.
- شروڻ**
- خيوي گول و فرميسك، ژماره ۸، سالی ۹، ئابی ۱۹۴۸، ل ۳۷-۳۹.
- له فارسييهوه، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۳۷.
- شكوفه ن**
- نيش و نازاری دايكیهتی، وهرگيپران، ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ل ۶۳-۷۲.
- شوكری فهضلی**
- نيش كه پروی، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی يهكهم و تشرینی دوهمی ۱۹۴۰، ل ۱۳.
- میرزا شهفیع، میرزا شهفيعی جامرپزی**
- زليخام چون حور، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی يهكهمی ۱۹۴۴، ل ۳۱-۳۴.
- میرزام خهياالی، ژماره ۶، سالی ۹، حوزهیرانی ۱۹۴۸، ل ۲۸-۴۰.
- شهفیع صابیر**
- كوره نهستیرهكه، وهرگيپران، ژماره ۱۲، سالی ۵، كانوونی يهكهمی ۱۹۴۴، ل ۶۲-۷۲.
- شهمال صائب**
- موسیقا، ژماره ۱۲، سالی ۹، كانوونی يهكهمی ۱۹۴۸، ل ۲۵-۲۷.
- موسیقا، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۴۳-۴۶.
- ئاواز و گورانیی كوردی، ژماره ۶، سالی ۱۰، حوزهیرانی ۱۹۴۹، ل ۲۵-۲۸.
- (پ) وه (و)، شهمال صائب، ژماره ۷، سالی ۱۰، تهمووزی ۱۹۴۹، ل ۴۸-۵۵؛ ژماره ۸، سالی ۱۰، تهمووزی ۱۹۴۹، ل؛ ژماره ۸، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۵۸-۶۲.
- شهوقی عهزیز**
- كارهبا، وهرگيپران، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۲۱-۲۴.
- تهلكراف، وهرگيپران، ژماره ۶، سالی ۱۰، حوزهیرانی ۱۹۴۹، ل ۳۰-۳۲.
- تهلهفون، وهرگيپران، شهوقی عهزیز، ژماره ۷، سالی ۱۰، تهمووزی ۱۹۴۹، ل ۳۱-۳۲.
- لاسلكی، وهرگيپران، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۲۹-۳۲.
- شیردل**
- خيوي گول و فرميسك، ژماره ۸، سالی ۹، ئابی ۱۹۴۸، ل ۳۷-۳۹.
- شیرزاد**
- ژيانی ناپليون تاوهكوو دهرچوونی له قوتابخانهی جهنگ، وهرگيپران، ژماره ۹، سالی ۴، ئهیلوولی ۱۹۴۳، ل ۵۲-۵۵.

- سەرچاۋەى كۆرگۈچ، ژمارە ۱۲، سالى ۴، كانونى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۳۸-۴۰.
- شېركۆ موفتى
- شووشەى گولۇ، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۱۷-۲۱.
- شېرۇ موفتىزادە
- ئەى شوخ، ژمارە ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۴۰.
- بووكى سەرزەمىن، ژمارە ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۲۴-۲۹.
- پىنج خىشتەكى، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانونى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۴۱-۴۲.
- شېۋاۋ
- گۆرانىي لاۋان، ژمارە ۱۱، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۳۷-۳۸.

ص

- ص. ئەمىن مزورى بالاً
- پىرۇزكرنا سەرسالا گۆقارىن مە، ژمارە ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۴۲.
- ص. مزورى
- عىسا دەلال، ژمارە ۴، نىسانى ۱۹۴۷، ل ۶۰-۶۴.
- صابىر نىسماعىل
- دەرسى دوايى، ۸، سالى ۴، ئۆغستۆسى ۱۹۴۳، ل ۶۴-۷۲.
- چۆن شارى پەكىن پۇشن كرايەۋە، كاترىن مېشىل، ۹، سالى ۶، ئەيلۋولى ۱۹۴۵، ل ۲۲-۲۴.
- صابىر حاجى فە تھوللاً
- سوپاس بۇ ئەم گەلاۋىژە و خويندەۋارانى، ژمارە ۷، سالى ۷، تەمووزى ۱۹۴۶، ل ۲۷-۲۸.
- مەلا صادق
- پەردەيەكى فۇتۇغرافى، ژمارە ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۴۱-۴۲.
- صافى
- غەزەل، ژمارە ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۳۸.
- غەزەل، ژمارە ۶، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ل ۴۱.
- چاۋەكانم، ژمارە ۲، سالى ۶، شىۋاتى ۱۹۴۵، ل ۴۲.
- غەزەل، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۴۰.
- صالح حەيدەرى

- فەلسەفەى ئايدىيالىزم و مەترىيالىزم لە تەفسىرى مېژوو، وەرگېران، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووم و كانوونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل۷۸-۸۰.
- بزوتنەوى نىشتمانپەرەرى چۆن پەيدا بوو؟، ژمارە ۵، سالى ۵، مایسى ۱۹۴۴، ل۲۶-۲۷.
- ئەدەبىياتى زىندوو، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۴، ل۴۷-۵۰.
- صالح قەفتان**
- سەرچاوى تەئرىخى ئەقوام پرووناك نىيە (قسەى تارىخى)، ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل۹-۱۳.
- وتارى يەكەم: كۆچۈرەوى ئەقوامى كۆن تەئرىخى ھىناوۋەتە كايەو، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووم و شوباتى ۱۹۴۲، ل۳۰-۳۴؛ وتارى دووم: نەظەرىيەى پەيابوونى ئەقوامى ھىندوئەوروپايى يا (ئارى) و كۆچۈرەوكانيان، ژمارە ۵-۶، سالى ۳، مایس و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ل۱۴-۲۰.
- لەبارەى پەيابوونى نەتەوى قافقاس و ئارىيەوۋە (نەظەرىيەى دووم) - (لاپەرەى تەئرىخ)، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووم و كانوونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل۲۹-۳۴.
- بەرپابوونى ئايىنى ئىسلام بۆچ كەيانى ئارىي كۆن پروخواو؟، ژمارە ۵، سالى ۴، مایسى ۱۹۴۳، ل۱-۶.
- صالح عەبدوئاللا يووسفى، صالح يووسفى**
- تۆا،، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دووم و شوباتى ۱۹۴۱، ل۸۷-۸۸.
- گازىيا ولات، ژمارە ۱، سالى ۴، كانوونى دوومى ۱۹۴۳، ل۳۲-۳۳.
- ديارىيا ھەيقا تىرمەھى، ژمارە ۴، سالى ۴، نىسانى ۱۹۴۳، ل۲۷-۲۸.
- ئاخىنكەك دناق گەلىي دەۋكيدا، ژمارە ۸، سالى ۴، ئۆغستوسى ۱۹۴۳، ل۳۷-۳۸.
- گاقەكى دگەل چىيائى مەتىنا، ژمارە ۱۰، سالى ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل۴۰-۴۲.
- سەى صالح كەئھورى**
- دولبەر تۆ كرىدى، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلوولى ۱۹۴۴، ل۴۲.
- صالح ھەژار، ص. ھەژار، س. ھەژار**
- كارەكەرىك، وەرگېران، ژمارە ۱۱، سالى ۸، تشرىنى دوومى ۱۹۴۷، ل۶۵-۷۱.
- دئدارىي دىليك، ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دوومى ۱۹۴۸، ل۲۷-۳۲.
- برسىيتى بەھىزترە، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل۴۹-۵۲.

- باوهر بکه، ژماره ۴، سالی ۱۰، نيسانی ۱۹۴۹، ل ۳۸-۳۹. صدقی
- ئامۆزگارى، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۳۸-۳۹. سه لآحه دين قهفتان
- له پرى لادان، ژماره ۹، سالی ۵، ئەيلوولى ۱۹۴۴، ل ۵۸-۶۱.
- بو كچه خوينده واره كانمان، ژماره ۴، سالی ۷، نيسانی ۱۹۴۶، ل ۵۹-۶۲.

ط

ظاهير بهگ

- شه مال يار نه ديت، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئەيلوول تا كانوونى يه كه مى ۱۹۴۱، ل ۴۴-۴۶.
- پيرى مه يخانه، ژماره ۸، سالی ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۳۴-۳۵.
- له گولزارا، ژماره ۳، سالی ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۳۹-۴۰.

ظاهير نه همه د، ظاهير نه همه د جه ويزى

- ئەختەر، ژماره ۳، سالی ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۱-۴.
- مليونەر، وه رگيران، ژماره ۱، سالی ۱۰، كانوونى دووه مى ۱۹۴۹، ل ۱۷-۲۸. ظاهير عارف

- شيوه ي وه رگرتن، ژماره ۷، سالی ۵، تهموزى ۱۹۴۴، ل ۲۰-۲۲.

ظاهير مهريوانى

- بو خه سره مهريوانى، ژماره ۹، سالی ۵، ئەيلوولى ۱۹۴۴، ل ۱۷-۲۰. ظاهير هاشمى، سه بييد ظاهير هاشمى
- من و پياويك، ژماره ۱، سالی ۴، كانوونى دووه مى ۱۹۴۳، ل ۲۹-۳۱.
- بييسارنى، ژماره ۲، سالی ۴، شوباتى ۱۹۴۳، ل ۳۹-۴۲.
- خو شويستنى دايك، ژماره ۶، سالی ۴، حوزه يرانى ۱۹۴۳، ل ۲۷-۲۸.
- شاعيريكي نه ناسراوى خو مان، ژماره ۸، سالی ۴، ئوغستوسى ۱۹۴۳، ل ۴۹-۵۲.
- شير له بي شه هاته دەر...! كۆمه لايه تى، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشريني دووه مى ۱۹۴۳، ل ۲۱-۲۶.

- په يامى من به وه تن، ژماره ۱۲، سالی ۴، كانوونى يه كه مى ۱۹۴۳، ل ۳۱-۳۲.
- قولپه ي دهر وون، ژماره ۹، سالی ۵، ئەيلوولى ۱۹۴۴، ل ۳۷.

- من و وهطهن، ژماره ۱۲، سالی ۵، كانوونى يهكهمى ۱۹۴۴، ل ۳۲-۳۴.
 - شيوهن، ژماره ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۳۹-۴۲.
 - شاعيرى بهناوبانگ سولطانى، ژماره ۸، سالى ۶، ثابى ۱۹۴۵، ل ۴۱-۴۷.
- شيخ طه‌هاى شيخ سه‌عيد
- خوى چاك تاجى سه‌ره، ژماره ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۵۰-۵۱.

ع

ع

- نووسينيكي په‌وان و بى‌قورتم ليى نه‌ويت، ژماره ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۱-۸.
- خيزان، وهرگيزان، ژماره ۱۲، سالى ۱۲، كانوونى يهكهمى ۱۹۴۵، ل ۲۷-۳۳.

ع. ا

- خوشه‌ويستم، چون دلت هيئاي، ژماره ۸، سالى ۴، ئوغستوسى ۱۹۴۳، ل ۳۹-۴۰.
- دلهى بى‌ئارام، ژماره ۱۱، سالى ۴، تشرينى دووهى ۱۹۴۳، ل ۳۳-۳۴.

ع. ت

- نامه‌يهك .. خانمه خوشه‌ويسته‌كهم، وهرگيزان، ژماره ۵، سالى ۶، مايسى ۱۹۴۵، ل ۶۰-۶۵.
- زن، ژماره ۴، سالى ۷، نيسانى ۱۹۴۶، ل ۶۳-۶۴.

ع. ج

- چوار هه‌زار، ژماره ۶، سالى ۶، حوزه‌يرانى ۱۹۴۵، ل ۵۷-۶۰.
- عومهر حه‌سه‌ن (عومهر حه‌سه‌ن ده‌وله‌ت) ع. ح، عومهر حه‌سه‌ن ده‌وله‌ت
- نهى شهو، وهرگيزان، ژماره ۱، سالى ۶، كانوونى دووهى ۱۹۴۵، ل ۵۷-۵۹.
- دلدارى و زن‌هيئان، وهرگيزان، ژماره ۳، سالى ۸، مارتى ۱۹۴۷، ل ۳۱-۳۴، ۱۷-ز-۱۷ح، ۲۵.
- گه‌شتيك له به‌هه‌شتا، وهرگيزان، ژماره ۹-۱۰، سالى ۹، ئه‌يلوول و تشرينى يهكهمى ۱۹۴۸، ل ۶-۱۵.

ع. ح. ب

- كارى كيى وا سه‌ره‌ستى؟!، ژماره ۱، سالى ۸، كانوونى دووهى ۱۹۴۷، ل ۳۹-۴۰.
- پاكانه، ژماره ۴، سالى ۸، نيسانى ۱۹۴۷، ل ۳۷-۳۹.
- نهى شهو، محهمه‌د به‌سيم، وهرگيزان، ژماره ۱، سالى ۶، كانوونى دووهى ۱۹۴۵، ل ۵۷-۵۹.
- له گه‌نجى و پيرى و مردنا، ژماره ۱۲، سالى ۷، كانوونى يهكهمى ۱۹۴۶، ل ۳۸-۴۰.
- كارى كيى وا سه‌ره‌ستى؟، ژماره ۱، سالى ۸، كانوونى دووهى ۱۹۴۷، ل ۳۹-۴۰.
- كواى نهى هيىزى گيان‌كييشان، ژماره ۶، سالى ۸، حوزه‌يرانى ۱۹۴۷، ل ۳۷-۳۹.

- ژيان چييه، ژماره ۷، سالی ۸، تهموزی ۱۹۴۷، ل ۳۵-۳۶.
- ئەمشەو، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۳۷-۳۹.
- ئەی کورپەلەى هەژاری، ژماره ۱۱، سالی ۸، تشرینی دووهمی ۱۹۴۷، ل ۳۷-۳۹.
- برسیمه، ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۳۶-۳۸.
- دل ویله، ژماره ۳، سالی ۹، مارتی ۱۹۴۸، ل ۳۷-۳۸.
- ئەی زۆردار، ژماره ۹-۱۰، سالی ۹، ئەیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۸، ل ۴۷-۴۹.
- ع. س (عه لائەدین سه جادی)
- سالی تازه، ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۴۹.
- ع. ش. دلگیر پهواندزی
- دایک و کوپ، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئەیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۵۱-۵۲.

ع. ع- کۆیه

- چاری سکیه شه، ژماره ۴، سالی ۱، شوباتی ۱۹۴۰، ل ۵۴.
- ع. ع- ههله بجه (ع. ع. شهونم)
- شاییهک له توئی سه ره سستییا، ژماره ۹، سالی ۷، ئەیلوولی ۱۹۴۶، ل ۳۷-۳۹.
- ع. ع
- داستانی کچیک، موباسان، وهرگیزان، ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۶۱-۶۳.
- گهشتیک له بههه شتا، جهلال نووری بهگ، وهرگیزان، ژماره ۹-۱۰، سالی ۹، ئەیلوول- تشرینی یهکهمی ۱۹۴۸، ل ۶-۱۵.
- ع. ق
- بهسته، ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۳۸-۳۹.
- ع. گۆفان
- نووسینی کوردی به تیپی لاتینی، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۱-۴.
- ع. م
- تانیا، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۵۶.
- ع. چالاک (عه بدولاً جه وهه)
- نووسینیکی رهوان و بئ قورتم لیی ئەویتی، ژماره ۳، سالی ۱، شوباتی ۱۹۴۰، ل ۱-۸.
- ئیملاى کوردی، ژماره ۵-۶، سالی ۱، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۱-۶.

- بۆگەلاويژ .. شين و هاوار، ژماره ۳-۴، سالى ۳، مارت و نيسانى ۱۹۴۲، ل ۸۳-۸۵.
- قوتابى و قوتابخانه، ژماره ۵-۶، سالى ۳، مایس و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ل ۳۲-۳۹.
- يەككى له هونراوهكانى شاعیرى بهناوبانگى چينى ئەمى سیاو: له خەو پاپهپن، وەرگپران، ژماره ۷-۸، سالى ۳، تەمووز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۸۴-۸۷.
- ئالەى هەژارێك، ژماره ۹-۱۰، سالى ۳، ئەیلوول و تشرینى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۲۷-۳۰.
- من و یارم، ژماره ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرینى دووهم و كانوونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۲۴-۲۸.
- پەند، ژماره ۱، سالى ۴، كانوونى دووهمى ۱۹۴۳، ل ۴۸.
- ژنى ئازاد، وەرگپران، ژماره ۴، سالى ۴، نيسانى ۱۹۴۳، ل ۲۱-۲۴. ژماره ۷، سالى ۴، تەمووزى ۱۹۴۳، ل ۵۸-۶۱.
- له خەوما، ژماره ۲، سالى ۵، شویاتى ۱۹۴۴، ل ۶۹-۷۲.
- من و یار، ژماره ۱۱، سالى ۵، تشرینى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۱۶-۲۴.
- خیزان، وەرگپران، ژماره ۱۲، سالى ۶، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۲۷-۳۳.
- ع. شەونم
- ئەى دل بەهاره، ژماره ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲.
- ع. و. نوورى
- بەرزى كوردى، ژماره ۵-۶، سالى ۱، نيسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۸۸-۸۹.
- ئەبراهام لىكۆلن، ژماره ۳-۴، سالى ۲، مارت و نيسانى ۱۹۴۱، ل ۷۲-۷۵.
- چۆن ماركوونى بئتەل (لاسلكى)ى داهینا، ژماره ۹، سالى ۴، ئەیلوولى ۱۹۴۳، ل ۲۷-۲۹.
- لیون تولستوى، ژماره ۴، سالى ۵، نيسانى ۱۹۴۴، ل ۱۰-۱۲.
- ژان ژاك پروسو، ژماره ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۱۲-۱۶.
- عاصم حەیدەرى
- شاعیرىكى جەنگاوەر، ژماره ۸، سالى ۴، ئۆغستوسى ۱۹۴۳، ل ۶۰-۶۳.
- عوثمان ئیبراھیم
- دوازده ناوادرهكانى دنيا، ژماره ۹-۱۰، سالى ۳، ئەیلوول و تشرینى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۷-۱۴.
- عوثمان صەبەرى
- پرسىيارا گەلاويژ، ژماره ۱، سالى ۵، كانوونى دووهمى ۱۹۴۴، ل ۵۸-۶۰.
- عوثمان عەونى بەقال
- كۆششى مېرولە، ژماره ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووهم و شویاتى ۱۹۴۲، ل ۸۱-۸۵.

- پايزم خوش ناوي، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۵۴-۵۶.
- عوثمان مصطفا، عثمان مصطفا خوشناو
- بۇ ئازاترين سەرباز، وەرگيپان، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۶۹-۷۲.
- نامەى سەربازىكى سۆقىيەتى، وەرگيپان، ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۴۸-۵۱.
- يەكە سەروازى سۆقىياتى، وەرگيپان، ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۱۳-۲۰.
- دەنگى دىلىكى ئازاد، وەرگيپان، ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۱۶-۱۷.
- قارەمانى شەرى نىشتمان تانیا، لیدوف، وەرگيپان، ژماره ۱، سالی ۸، کانوونى دووهمى ۱۹۴۷، ل ۹-۳۰.
- ئەى ئادەمیزاد، وەرگيپان، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۵۷-۵۸.
- لە شەوى جەژتا، چیرکوف، ژماره ۶، سالی ۸، حوزەیرانى ۱۹۴۷، ل ۶۷-۷۲.
- عوثمان مەجید
- دوق ولنگتون و کورپكى جووتيار، وەرگيپان، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونى دووهمى ۱۹۴۵، ل ۱۸-۱۹.
- فرمیسكى هەژارى، ژماره ۸، سالی ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۵۲-۵۸.
- عوثمان میران قادربەگ خوشناو
- شەقلادە، ژماره ۸، سالی ۱، تەمووزى ۱۹۴۰، ل ۴۰.
- شیخ عثمانى نەقشەندى
- خاکى وەتەنم، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۳۹-۴۲.
- عوهمەر صالح خەفاف
- نەسرین، جوبران خەلیل جوبران، وەرگيپان، ژماره ۹، سالی ۵، ئەیلوولى ۱۹۴۴، ل ۶۵-۷۱.
- عوهمەر قەزاز
- چیرۆكى ئەم ژمارەیه، وەرگيپان، ژماره ۱۰، سالی ۱، ئەیلوولى ۱۹۴۰، ل ۴۸-۴۴؛ ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی يەكەم و تشرینی دووهمى ۱۹۴۰، ل ۷۱-۷۴.
- دواى شەپ نەخوشى دائەكەوى، وەرگيپان، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول تا کانوونى يەكەمى ۱۹۴۱، ل ۷۰-۷۲.
- د. عەبدوپەرەحمان عەبدوئۇلا، دکتور عەبدوپەرەحمان
- رەشەگرانەتا، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۱۰-۱۳.
- گرانەتا، ژماره ۶، سالی ۴، حوزەیرانى ۱۹۴۳، ل ۹-۱۵.

- زەھىرىي ئەمىيىي Amaebic dysentery، ژمارە ۸، سالى ۴، ئۆغستۇسى ۱۹۴۳، ل ۱۷-۲۰.
- لەرزووتا Malaria، ژمارە ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۵-۹.
- فەرەنگى Syphilis، ژمارە ۱۰، سالى ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۷۱-۱۵.
- سووزەنەك، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دووهمى ۱۹۴۳، ل ۶-۹.
- سوورپژە، ژمارە ۱، سالى ۵، كانوونى دووهمى ۱۹۴۴، ل ۱۲.
- ذات الرئة Pneumonia، ژمارە ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۵-۸.
- كۆكە پەشە، ژمارە ۵، سالى ۵، مايسى ۱۹۴۴، ل ۱۶-۱۷.
- تراخۇما، ژمارە ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۸-۱۱.
- كەچەلى، ژمارە ۹، سالى ۶، ئەيلوولى ۱۹۴۵، ل ۴۹-۵۰.
- وەناق، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۲۵-۲۸.
- بىرۆ Eczema، ژمارە ۷، سالى ۶، تەمووزى ۱۹۴۵، ل ۴۹-۵۰.
- پىشانەو، چاوەقوولە Cholera، ژمارە ۱، سالى ۹، كانوونى دووهمى ۱۹۴۸، ل ۱۱-۱۵.
- شىرپەنجە، ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دووهمى ۱۹۴۸، ل ۵۷-۵۸.
- شىخ عەبدوپەرەحمانى مەولاناوى
- سەوداى ئىلاخان، ژمارە ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۳۵-۳۷.
- عەبدولصەمەد مەمەد، عەبدولصەمەد حاجى مەمەد
- مېژووى جولانەوئەمى ژنان لە سەدەي (عەصرى) تازەدا، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۶۲-۶۸.
- گەت وگووى شاعىرى بەناوبانگى ئەلمان، وەرگىران، ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۶۶-۷۱.
- مەمنون فەيلەسوف، قۇلتىر، وەرگىران، ژمارە ۹، سالى ۶، ئەيلوولى ۱۹۴۵، ل ۱۵-۲۱.
- عەبدولقادر ئەمەد
- دەستەگولئىك، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۳۶-۳۷.
- عەبدولقادر قەزاز
- ناتەواوىي ژنانمان، ژمارە ۲، سالى ۴، شوباتى ۱۹۴۳، ل ۷-۱۰.
- نوستن، ژمارە ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۱۳-۱۷.
- دوو فرمىسك لەسەر گوپى عەبدولواھىد نوورى، ژمارە ۸، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۵۳-۵۵.

- چەن وتاریک لەبارەى لەشى ئادەمیزادەوه، ژمارە ١، سالی ٦، کانونی دووهمی ١٩٤٥، ل ٣-٦.
- وتاریک لەبارەى تەئریخی گوڤار و پوژنامەى کوردییەوه، م. لورانس راینەر، یوسف مەلەک کردووێ بە عەرەبی، وەرگیڕان، ژمارە ٤، سالی ٦، نیسانی ١٩٤٥، ل ٢١-٢٥.
- میرزا عەبدوڵڵاکەریم
- قاضیی ئەریزونا، محەمەد سلیمان فەیزی، وەرگیڕان، ژمارە ١٠، سالی ٥، تشرینی یەكەمی ١٩٤٤، ل ٥٢-٥٥.
- عەبدوڵڵا حەسەن
- حەیرانی هەردە، ژمارە ٣، سالی ١٠، مارتی ١٩٤٩، ل ٣٤-٣٥.
- عەبدوڵڵا دەرویش
- بەهاری کوردستان، ژمارە ٤، سالی ٥، نیسانی ١٩٤٤، ل ٣٢-٣٤.
- کوردستان تۆی و لا تم، ژمارە ٩، سالی ٥، ئەیلوولی ١٩٤٤، ل ٣٦.
- عەبدوڵڵا قەزنجی
- شاعیری بەناوبانگی کورد طاهیر بەگ، ژمارە ١-٢، سالی ٣، کانونی دووهم و شوباتی ١٩٤٢، ل ٧٩-٨١.
- چۆن خۆت بە خۆت ئەناسینی؟، ژمارە ٨، سالی ٧، ئابی ١٩٤٦، ل ٥٠-٥٢.
- عەبدوڵڵا حەسەن هوشیاری هەورامانی
- مەولانا خالیدی نەقشبەندی، ژمارە ٣-٤، سالی ٣، مارت و نیسانی ١٩٤٢، ل ٧٦-٧٨؛ ژمارە ٥-٦، سالی ٣، مایس و حوزەیرانی ١٩٤٢، ل ٩٣-٩٥.
- چەکی کۆن و تازە، ژمارە ١، سالی ٤، کانونی دووهمی ١٩٤٣، ل ٣٨-٤٢.
- چەند پەندیک، ژمارە ٨، سالی ٦، ئابی ١٩٤٥، ل ٢٢.
- عەبدوڵڵا جید ئەمین
- سیوی بەهەشت، ژمارە ٨، سالی ٦، ئابی ١٩٤٥، ل ٤٩-٥١.
- عەبدوڵڵا جید شیخ جەلال
- شاعیر نامرئ، وەرگیڕان، ژمارە ٦، سالی ٥، حوزەیرانی ١٩٤٤، ل ١١-١٣.
- عەبدوڵڵا جید حەسەن
- چەلی مەرگ (ئەمین زەکی)، ژمارە ٨، سالی ٩، ئابی ١٩٤٨، ل ٢٥.
- عەلانەدین سەجادی
- بۆ زانین، ژمارە ٩-١٢، سالی ٢، ئەیلوول تا کانونی یەكەمی ١٩٤١، ل ٩٧-٩٨.

- گەلاويز ژله سالى سېيھميا، ژماره ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووھم وشوياتي ۱۹۴۲، ل ۱-۳.
- تەھور (گۆپىنى) عىلمى ئىجتىماع، وەرگېران، ژماره ۵-۶، سالى ۳، مایس و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ل ۱۰-۱۴.
- بۆزائىن، ژماره ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووھم و كانوونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۹۷.
- گەلاويز ژله سالى چوارا، ژماره ۱، سالى ۴، كانوونى دووھمى ۱۹۴۳، ل ۱-۳.
- نمونەى بليھتە، ژماره ۱، سالى ۵، كانوونى دووھمى ۱۹۴۴، ل ۲۴-۳۰.
- جەژنى نەورۆز، ژماره ۴، سالى ۵، نيسانى ۱۹۴۴، ل ۴۲-۴۸.
- محەمدئەمىن بەگ، ژماره ۶، سالى ۴، حوزەيرانى ۱۹۴۳، ل ۱-۸.
- عەلى كەمال بەگ، ژماره ۷، سالى ۴، تەمووزى ۱۹۴۳، ل ۱-۹.
- ئەدىبىي بەناوبانگى كورد پىرەمپرد، ژماره ۸، سالى ۴، ئۆگستۆسى ۱۹۴۳، ل ۱-۱۶.
- نووسىنى كوردى، ژماره ۱، سالى ۶، كانوونى دووھمى ۱۹۴۵، ل ۴۳-۵۱.
- جەژنى نەورۆز، ژماره ۴، سالى ۶، نيسانى ۱۹۴۵، ل ۴۲-۴۶.
- بۆ ئاگادارى، ژماره ۱۱، سالى ۶، تشرىنى دووھمى ۱۹۴۵، ل ۵۱.
- لە سوليمانى، ژماره ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۵۷-۶۰.
- شاييھەكى رەشەى خەجەلاو، ژماره ۱۲، سالى ۷، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۶۵-۷۲.
- نېرراو ئەبى چۆنى بى؟، ژماره ۱، سالى ۸، كانوونى دووھمى ۱۹۴۷، ل ۴۴-۴۹.
- بۆچى نەچووين بۆ كوويستان؟، ژماره ۳، سالى ۸، مارتى ۱۹۴۷، ل ۶۵-۷۲.
- جەژنى نەورۆز، ژماره ۴، سالى ۸، نيسانى ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۷.
- لە سولەيمانى بە ھەلەبجەو، ژماره ۹-۱۰، سالى ۸، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۷۵-۸۶.
- لە ھەولپىر، ژماره ۱۱، سالى ۸، تشرىنى دووھمى ۱۹۴۷، ل ۶۰-۶۴.
- نەخوئندەوارى، ژماره ۱۲، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۴۸-۵۱.
- لە پېناوى ئازادىدا، ژماره ۲، سالى ۹، شوياتي ۱۹۴۸، ل ۲۹-۳۲.
- ديسان گەلاويز، ژماره ۱۲، سالى ۹، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۶۵-۷۲.
- پرسىيار و ھەلامىك، ژماره ۵، سالى ۱۰، مایسى ۱۹۴۹، ل ۴۹-۵۰.
- جەوھەر ئاغا، ژماره ۶، سالى ۱۰، حوزەيرانى ۱۹۴۹، ل ۶۲-۷۲.
- عەلى حەيدەر سلىمان
- لە عەلى حەيدەر سلىمانەو، ژماره ۳، سالى ۸، مارتى ۱۹۴۷، ل ۵۷.
- عەلى عاشق

- مهجلیسی عاشقان...، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۳۱-۳۲.
- عهلی عهبدوئلا
- بهسه‌رهاتی هه‌ژاریک، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئه‌یلوول تا کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۱، ل ۸۸-۹۰.
- عهلی عیرفان
- له پیناوی مال و منالا خو له‌ناوبردن، وه‌رگیپان، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۱۵-۱۹.
- ناسیکیک - ده‌رویش - خه‌لوه‌کی‌شیک، وه‌رگیپان، ژماره ۱، سالی ۵، کانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۶۹-۷۲.

عهلی که‌مال

- تکا له گه‌لاویژوه، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۱، ل ۹۵-۹۶.
 - بو‌خوینده‌وارانی گه‌لاویژی نازدار، ژماره ۷-۸، سالی ۲، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۹۵-۱۰۲.
 - تکا له خوینده‌وارانی گه‌لاویژ، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئه‌یلوول و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۹۵-۹۶.
 - بو‌ماموستا زیوه، ژماره ۶، سالی ۴، حوزه‌یرانی ۱۹۴۳، ل ۳۸-۴۰.
 - کورد و یه‌کی‌تی عه‌رب، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۱۱-۱۱.
 - ئیصلاحات له کوردستانا، ژماره ۷، سالی ۵، ته‌مووزی ۱۹۴۴، ل ۴۳-۵۱.
 - بو‌خوینده‌وارانی گه‌لاویژ، ژماره ۹، سالی ۷، ئه‌یلوولی ۱۹۴۶، ل ۴۷-۴۹.
 - له عه‌لی که‌ماله‌وه بو‌هاوولاتییه خو‌شه‌ویسته‌کانی، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۲۷-۳۰.
 - تکایه‌کی تاییه‌تی، ژماره ۱۱، سالی ۸، تشرینی دووهمی ۱۹۴۷، ل ۵۸-۵۹.
- عه‌لی که‌مال با‌پیر

- ساقی‌نامه‌ی حافظ، وه‌رگیپان، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یه‌که‌م و تشرینی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۲۴۰-۲۵.
- گو‌پینی مه‌سنه‌وی، ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۵۲.
- په‌لکه‌زیرینه، ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ل ۵۳-۳۶.
- له په‌رچه‌متایه، ژماره ۹، سالی ۶، ئه‌یلوولی ۱۹۴۵، ل ۳۹.
- هه‌تا دولبه‌ر...!، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۳۸.
- غه‌زل، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۴۰.

- خەلکینە وەرن، ژمارە ٣، سالی ٨، مارتی ١٩٤٧، ل ٣٩-٤٠.
 - لە دەشتیکی چۆلا، ژمارە ١٢، سالی ٨، کانوونی یەکەمی ١٩٤٧، ل ٣٦.
 - شینی بی‌کەس، ژمارە ١، سالی ١٠، کانوونی دووەمی ١٩٤٩، ل ٣٧-٣٨.
 - نەگۆپاوم، ژمارە ٤، سالی ١٠، نیسانی ١٩٤٩، ل ٣٧.
 - ھەر بۆ کەریم بەگ، ژمارە ٨، سالی ١٠، ئابی ١٩٤٩، ل ٣٨-٣٩.
- عەلی ناجی عەتار
- ئایا خوشویستن ھێزە؟، تۆفیق حەکیم، وەرگیپان، ژمارە ٥، سالی ٨، مایسی ١٩٤٧، ل ٧-١٠.

عەلی مەردان

- گۆرانی، ژمارە ٨، سالی ٥، تەمووزی ١٩٤٤، ل ٣٩.

عەلی یاسین دەھۆکی

- مەمی ئالان، وەرگیپان، ژمارە ١، سالی ٥، کانوونی دووەمی ١٩٤٤، ل ٦٥-٦٨. ژمارە ٢، سالی ٥، شوباتی ١٩٤٤، ل ٦١-٦٤. ژمارە ٤، سالی ٥، نیسانی ١٩٤٤، ل ٥٨-٦١. ژمارە ٦، سالی ٥، حوزەیرانی ١٩٤٤، ل ٥٦-٥٣.

عەونی یووسف

- لە دەربەگیتی یەوہ بۆ سەرمايەداری، وەرگیپان، ژمارە ٨، سالی ٥، تەمووزی ١٩٤٤، ل ٤٣-٥٠.
- بەرەو بازرگانی، وەرگیپان، ژمارە ١٠، سالی ٥، تشرینی یەکەمی ١٩٤٤، ل ٩-١٥.
- بەرەو شارەوہ، وەرگیپان، ژمارە ٢، سالی ٦، شوباتی ١٩٤٥، ل ٤٤-٥٠.

غ

غولام شاخان

- مەرزام زام حەیی، ژمارە ٢، سالی ٦، شوباتی ١٩٤٥، ل ٣٤-٣٥.

غەریب

- بە بەرگی سەوزە، ژمارە ١٢، سالی ٧، کانوونی یەکەمی ١٩٤٧، ل ٤٠.

غەفوور پەشید

- کورد و فەلەستین، ژمارە ١١، سالی ٨، تشرینی دووەمی ١٩٤٧، ل ٢٥-٢٩.

ف

ف

- تیلایی چاوی!، ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۲۸.
- ف. بئکەس (فایه ق بئکەس)
- گۆپان، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۳۸.
- ساقی نامه، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۳۶؛ ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزەیرانی ۱۹۴۱، ل ۵۷-۵۸.
- یادی وەتەن، ژماره ۷-۸، سالی ۲، تەمووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۳۵-۳۶.
- عەیبە عەیبە، ژماره ۸، سالی ۴، ئۆغستۆسی ۱۹۴۳، ل ۳۲-۳۳.
- ا. ب. هەوری لە تای تەرازووی شیعردا، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۶۵-۶۸.
- گۆرانی خوایە وەطەن ئاواکە، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۳۴-۳۵.
- پێشکەشی مامۆستا ا. ب. هەوری، ژماره ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۴، ل ۵۱-۵۴.
- سەرنجدانی لە ئەدەبیاتی مەنگوری، ژماره ۷، سالی ۵، تەمووزی ۱۹۴۴، ل ۶۲-۶۵.
- گۆرانی گۆیژە لەسەر ئاهەنگی تاییەتی، ژماره ۹، سالی ۵، ئەیلوولی ۱۹۴۴، ل ۳۳-۳۴.
- گۆرانی، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۳۲-۳۳.
- گۆرانی ئسیپۆر، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ل ۴۰.
- بەهارم ناویت، ژماره ۶، سالی ۶، حوزەیرانی ۱۹۴۵، ل ۳۵.
- ساقی لە پەردە دەرھات (تەخمیسی غەزەلیکی سیالم) ژماره ۹، سالی ۶، ئەیلوولی ۱۹۴۵، ل ۳۵-۳۷.
- بە بۆنە ی بۆمبای ئەتۆمەو، ژماره ۱۲، سالی ۶، کانوونی یەكەمی ۱۹۴۵، ل ۳۵-۳۶.
- داری ئازادی، ف. بئکەس، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووهمی ۱۹۴۹، ل ۳۹-۴۰.
- ف. چ. فائق چالاک
- چیرۆک لە ئەدەبی پۆژئاوادا، وەرگیپان، ژماره ۱، سالی ۸، کانوونی دووهمی ۱۹۴۷، ل ۵۸-۶۱؛ ژماره ۲، سالی ۸، شوباتی ۱۹۴۷، ل ۴۹-۵۱.
- ف. ر (فائیک هوشیار؟)
- بازدانی پەشەن بەگ، لۆنگ فەلەو، وەرگیپان، ژماره ۹، سالی ۶، ئەیلوولی ۱۹۴۵، ل ۱۲-۱۴.
- تەیموور لەنگی ترسینەر، وەرگیپان، ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی یەكەمی ۱۹۴۵، ل ۲۴-۲۸.
- نیظامی تازە ی چیانکی لاو، وەرگیپان، ژماره ۱۲، سالی ۶، کانوونی یەكەمی ۱۹۴۵، ل ۶۲-۷۲.

- مهسئلهه كورد، ده بليوو. جى. ئيلفنسستن، وەرگيپران، ژماره ۷، سالى ۷، تهموزى ۱۹۴۶،
۵۲-۵۷. ژماره ۹، سالى ۷، ئيلوولى ۱۹۴۶، ل ۱۵-۲۳؛ ژماره ۱۱، سالى ۷، تەشرىنى
دووه مى ۱۹۴۶، ل ۱۳-۲۶.

"فا.فا" و "ب"

- بەر لە شەپ، بۆريس گۇرباتوف، وەرگيپران، ژماره ۷، سالى ۶، تهموزى ۱۹۴۵، ل ۲۶-۳۲؛
ژماره ۷، سالى ۶، تهموزى ۱۹۴۵، ل ۲۶-۳۲؛ ژماره ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۱۶-۱۸.
فا. محمەد (فاضل محمەد عيرقان)

- پوژى لەدايكبوونى شازادە، ئۆسكار وايلىد، وەرگيپران، ژماره ۱-۲، سالى ۲، كانوونى
دووه م و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۹۰-۹۹.

- بولبول و گول، وەرگيپران، ئۆسكار وايلىد، وەرگيپران، ژماره ۷-۸، سالى ۲، تهموز و ئابى
۱۹۴۱، ل ۵۵-۶۳.

- ژنانى جەنگاور، ژماره ۳-۴، سالى ۳، مارت و نيسانى ۱۹۴۲، ل ۷۲-۷۳.

- كچۆله نەشميل، ژماره ۹-۱۰، سالى ۳، ئيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۴۵-۴۶.

- كزەباى شەمال، ژماره ۱، سالى ۴، كانوونى دووه مى ۱۹۴۳، ل ۴۴-۴۵.

- منى وا شىت وويت و شەيدا كرد، ژماره ۳، سالى ۴، مارتى ۱۹۴۳، ل ۳۰-۳۱.

- شيرين و خەسرەو، ژماره ۴، سالى ۴، نيسانى ۱۹۴۳، ل ۱۴-۱۵. ژماره ۶، سالى ۴،
حوزەيرانى ۱۹۴۳، ل ۴۳-۴۵؛ ژماره ۸، سالى ۴، ئۆغستۆسى ۱۹۴۳، ل ۵۷-۶۰؛ ژماره
۱۱، سالى ۴، تشرىنى دووه مى ۱۹۴۳، ل ۹-۱۲.

- شيربايى، ژماره ۱۱، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۶۷-۷۱.

- شازادە شادمان، ئۆسكار وايلىد، وەرگيپران، ژماره ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۱۶-۲۶.

- من تۆم خووش ناوى، نورتون، وەرگيپران، ژماره ۱۱، سالى ۷، تەشرىنى دووه مى ۱۹۴۶،
ل ۱۱-۱۲.

- ژيانى هيمن، ئەلكساندەر پوپ، وەرگيپران، ژماره ۱۲، سالى ۷، كانوونى يەكەمى
۱۹۴۶، ل ۱۱-۱۲.

- ليوتۆلستوى (۱۸۲۸-۱۹۱۰)، ژماره ۸، سالى ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۸-۲۴.

فا. ه. فا. هوشيار (فائىق هوشيار)

- دوو هەيكەلى زۆر كوونى تر لە كوردستانى خواردودا، سى. جەى. ئەدموندس، وەرگيپران،
ژماره ۳-۴، سالى دووه م، مارت و نيسانى ۱۹۴۱، ل ۶۷-۷۱.

- سهریهستی، ئەندریا شینی، وەرگیژان، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول تا کانوونی یهکهمی ۱۹۴۱، ل ۲۶-۳۳.
- ئەگەر، وەرگیژان، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۳۵-۳۸.
- نموونهیهک له شیعری چینییهکان، وەرگیژان، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۷۲-۷۳.
- ژن و نیا بهت، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۵۵-۶۰.
- له‌ئین، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۲، ل ۸۱-۸۷.
- سهریهستی، جویران خهلیل جویران، وەرگیژان، ژماره ۷-۸، سالی ۳، تهموز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۳۱-۳۵.
- کردوهی لاویک، وەرگیژان، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئەیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۲۰-۲۷.
- دهرد و ئەندیشهی کۆمه‌ل و چاره‌سه‌رکردنی، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۱۵-۲۰؛ ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۱۱-۱۷؛ ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۱۳-۱۷.
- که منداله‌کهت ئەترسی، ژماره ۹، سالی ۴، ئەیلوولی ۱۹۴۳، ل ۱۸-۲۲.
- سیواسته‌پۆل، وەرگیژان، ژماره ۱، سالی ۵، کانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۴۳-۵۱.
- ئەلکسی تۆلستوی (۱۸۷۳-۱۹۴۵)، ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۱۱-۱۷.
- به‌رگی نویی شا، هانس ئەندرسن، وەرگیژان، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ل ۶۷-۷۲.
- په‌یامی ئەدیب، وەرگیژان، ژماره ۷، سالی ۶، تهموزی ۱۹۴۵، ل ۳-۱۲.
- موحاکه‌مه‌ی لویسی شازده‌هه‌م، وەرگیژان، ژماره ۹، سالی ۶، ئەیلوولی ۱۹۴۵، ل ۱-۱۱؛ ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرینی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۱۵-۲۸؛ ژماره ۱۲، سالی ۶، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۵، ل ۷-۱۷.
- دیموکراسی، ژماره ۱، سالی ۷، کانوونی دووهمی ۱۹۴۷، ل ۱۰-۲۳.
- چیرۆکیکی بئ‌قاره‌مان، وەرگیژان، ژماره ۶، سالی ۷، حوزه‌یرانی ۱۹۴۶، ل ۶۳-۷۲.
- په‌رله‌مان و هه‌لبژاردن (ئینتیخابات)، ژماره ۳، سالی ۸، مارتی ۱۹۴۷، ل ۱-۲۱.
- به‌شخوراوی، ژماره ۶، سالی ۸، حوزه‌یرانی ۱۹۴۷، ل ۹-۲۰.
- فائیز
- غه‌زل، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۳۹-۴۰.
- له‌چاو مه‌ستی، ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ل ۳۶-۳۸.

فائيق زيور

- بايهكهي بهياني، ژماره ۷، سالي ۴، ته مووزي ۱۹۴۳، ل ۳۷-۳۵.
- پهياميك بويار، ژماره ۱۰، سالي ۴، تشريني يهكهي ۱۹۴۳، ل ۳۸-۳۶.
- خه ورپه ويينيكه، ژماره ۱۱، سالي ۴، تشريني دووه مي ۱۹۴۳، ل ۳۳-۳۱.
- عه رفق ناخوم، ژماره ۱۲، سالي ۴، كانووني يهكهي ۱۹۴۳، ل ۳۸-۳۷.
- پيشكشي نيشتمان، ژماره ۱، سالي ۵، كانووني دووه مي ۱۹۴۴، ل ۳۵-۳۳.
- نه ي په پووله، ژماره ۴، سالي ۵، نيساني ۱۹۴۴، ل ۳۴-۳۱.
- گورانبي پيرمه گروون، ژماره ۷، سالي ۵، ته مووزي ۱۹۴۴، ل ۳۶-۳۵.
- غزه ليكي شيوه ني دل، ژماره ۹، سالي ۵، نه يلوولي ۱۹۴۴، ل ۳۵-۳۴.
- سكالاي دل بو نه ستيره ييكي هاوړيم، ژماره ۱۲، سالي ۵، كانووني يهكهي ۱۹۴۴، ل ۴۰-۳۸.

- بو گوله كه م، ژماره ۵، سالي ۶، مایسي ۱۹۴۵، ل ۲۵.
- له بهر ناوینه، ژماره ۶، سالي ۶، حوزه يراني ۱۹۴۵، ل ۴۰-۳۷.
- من و بلبل، ژماره ۸، سالي ۶، نابی ۱۹۴۵، ل ۳۴-۳۳.
- خوداو هندی جوانی، ژماره ۱۰، سالي ۶، تشريني يهكهي ۱۹۴۵، ل ۴۰.
- ميرگه پان، ژماره ۱۱، سالي ۶، تشريني دووه مي ۱۹۴۵، ل ۳۹-۳۷.

فائيق كاكه نه مين

- نه رخوا ني گړدي سه يوان لانه ي نه به ديمه ندي نيسانان، ژماره ۵، سالي ۴، مایسي ۱۹۴۳، ل ۵۶-۵۲؛ ژماره ۶، سالي ۴، حوزه يراني ۱۹۴۳، ل ۵۳-۵۰.

فاضل نيظامه دين

- كه شتيه واني به ناوبانگي نينگليز "نيلسون"، ژماره ۶، سالي ۵، حوزه يراني ۱۹۴۴، ل ۱۹-۱۷.

فاني، مه مه نده ناغاي فاني، مه مه نده ناغاي ره سوول ناغا

- رووکه له نازنه ين، ژماره ۳، سالي ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۳۴-۳۳.
- ستايشی گلاويژ، ژماره ۷، سالي ۵، ته مووزي ۱۹۴۴، ل ۳۵-۳۴.
- ژين به به دناوی، ژماره ۱۰، سالي ۵، تشريني يهكهي ۱۹۴۴، ل ۴۲-۳۷.
- ده ليم بيلم و ناویرم، ژماره ۹-۱۰، سالي ۸، نه يلوول و تشريني يهكهي ۱۹۴۷، ل ۳۷-۳۶.
- له ناو گوښه ي قه فوس، ژماره ۱، سالي ۸، كانووني دووه مي ۱۹۴۷، ل ۳۸-۳۷.

- غهزل، ژماره ٦، سالی ٨، حوزه‌یرانی ١٩٤٧، ل ٣٥-٣٦.
- دهرمانی ههژاری، ژماره ٢، سالی ٩، شویاتی ١٩٤٨، ل ٣٦-٣٨.
- لاوانی وه‌تهن، ژماره ٦، سالی ٩، حوزه‌یرانی ١٩٤٨، ل ٣٧-٣٨.
- ئەم کورده، ژماره ٧، سالی ٩، ته‌مووزی ١٩٤٨، ل ٣٦.
- لاوانی وه‌تهن، ژماره ٩-١٠، ئەیلوول و تشرینی یه‌که‌می ١٩٤٨، ل ٥٥-٥٦.

سه‌یید فه‌تاجی جه‌باری

- شیعر، ژماره ٥، سالی ٤، مایسی ١٩٤٣، ل ٢٩-٣١.

فه‌رامورز

- گه‌شتیک له کوردستاندا (چه‌رخیک له‌مه‌ویه‌ر)، به‌شی یه‌که‌م: ژماره ١، سالی ١، کانوونی یه‌که‌می ١٩٣٩، ل ١٥-٢٠؛ ژماره ٢، سالی ١، کانوونی دووه‌می ١٩٤٠، ل ٣٥-٣٩؛ ژماره ٣، سالی ١، شویاتی ١٩٤٠، ل ٣١-٣٧؛ ژماره ٤، سالی ١، مارتی ١٩٤٠، ل ٢٧-٣١. ژماره ٥-٦، نیسان و مایسی ١٩٤٠، ل ٤٦-٥٧؛ ژماره ٧، سالی ١، حوزه‌یرانی ١٩٤٠، ل ١٤-١٦؛ ژماره ٨، سالی ١، ته‌مووزی ١٩٤٠، ل ١٣-١٦؛ ژماره ١٠، سالی ١، ئەیلوولی ١٩٤٠، ل ٣٧-٤١؛ به‌شی دووه‌م: ژماره ١١-١٢، سالی ١، تشرینی یه‌که‌م و تشرینی دووه‌می ١٩٤٠، ل ٢٥-٢٧، ٣٥-٣٦؛ (به‌شی دووه‌م)، ژماره ١-٢، سالی ٢، کانوونی دووه‌م و شویاتی ١٩٤١، ل ٦٥-٧٠؛ به‌شی دووه‌م (٣)، ژماره ٣-٤، سالی دووه‌م، مارت و نیسانی ١٩٤١، ل ٦١-٦٦.
- دیموکراسی، ژماره ١، سالی ٧، کانوونی دووه‌می ١٩٤٦، ل ١٠-٢٣.
- قه‌شه‌یه‌کی هیندوسی و پلنگیک و شه‌ش حاکم، (له ئینگلیزییه‌وه)، ژماره ٣، سالی ٧، مارتی ١٩٤٦، ل ٤٨-٥٤.

- قومارکه‌ر، ژماره ٤، سالی ٧، نیسانی ١٩٤٦، ل ٦٥-٧٢.

- چیروکیکی بی‌قاره‌مان، ژماره ٦، سالی ٧، حوزه‌یرانی ١٩٤٦، ل ٦٣-٧٢.

- به‌شخوراوی، وه‌رگیپان، ژماره ٦، سالی ٨، حوزه‌یرانی ١٩٤٧، ل ٩-٢٠.

فه‌وزی دلشاد

- ئایا ئەزانی که‌وا؟، ژماره ٣، سالی ٧، مارتی ١٩٤٦، ل ١٦-١٧.

- دووه‌م جار دیته‌وه، وه‌رگیپان، ژماره ٩-١٠، سالی ٨، ئەیلوول و تشرینی یه‌که‌می ١٩٤٧، ل ٨٩-٩١.

- دوا هه‌نگاو به‌ره‌و مردن، وه‌رگیپان، ژماره ٣، سالی ١٠، مارتی ١٩٤٩، ل ٤١-٤٦.

ق

ق. قه‌زاز (عه‌بدولقادر قزاز)

- زانستى بۇ ژانمان، ژمارە ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۳۱-۳۲.
- ترسانن، وەرگىپران، ژمارە ۱۰، سالى ۱، ئىلوولى ۱۹۴۰، ل ۴۲-۴۳.
- كورد بناسن، سىروس ئەنور، وەرگىپران، ژمارە ۹، سالى ۷، ئىلوولى ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۴.
- منال ە زكى دايكيا، وەرگىپران، ژمارە ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۱۹-۲۱.
- چۆن ئەبى بە پىاوئىكى تەواو، ھارى ئىمرسون نۆزدۆك، وەرگىپران، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تەشرىنى دوومى ۱۹۴۶، ل ۴۷-۵۰.
- جل و بەرگمان زۆر ناشىرىنە پىويستە بىگۆپىن، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۴۷-۵۰.
- بە ھۆى ئىنتىخاباتى تازەو، ژمارە ۱، سالى ۸، كانوونى دوومى ۱۹۴۷، ل ۳۰-۳۲.
- ژنى باش بەھرىە خوا ئەيدا بە پىاو، وەرگىپران، ژمارە ۲، سالى ۸، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۵۷-۶۰.
- ھەمىشە ھۆشت لەسەر خۆت بى، وەرگىپران، ژمارە ۴، نىسانى ۱۹۴۷، ل ۲۹-۳۱.
- پىكھىنانى دوو شت پىويستە بۇ كوردەكانى دانىشتووانى بەغدا، ژمارە ۵، سالى ۸، مايسى ۱۹۴۷، ل ۵۹-۶۱.
- چۆن لاي خەلك خۆت شىرىن ئەكەى؟، ئەرنۆلد بەنىت، وەرگىپران، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۹-۱۲.
- دىمەنى شار و دىھات نىشانەى پىشكەوتنى گىلە، ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۴۷-۴۵.
- چارەكردنى چەن ناتەواوئىيەكى كۆمەلەيەتىمان، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۸، ئىلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۲۲-۲۵.
- يارىدەدانى زوراع بە پارە وە پىكھىنانى كۆمەلى يارىدەدەر، خەلىل ئورفەلى، وەرگىپران، ژمارە ۱۱، سالى ۸، تشرىنى دوومى ۱۹۴۷، ل ۵۴-۵۸.
- ئىش بۇ خۆت بدۆزەرەو، چۆن ئەرسكىن، وەرگىپران، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۴۹-۵۲.
- ھەز ئەكەم دايك و باوكم چۆن بن؟، وەرگىپران، ژمارە ۶، سالى ۹، حوزەيرانى ۱۹۴۸، ل ۵۷-۶۰.
- لە كرىدەوى گەنج چىم لا جوانە، ژمارە ۹-۱۰، ئىلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۷۴-۷۶.

ق. نەبەرد

– نامەيەك بۇ ئەدىبەكانمان، ژمارە ۸، سالى ۸، فابى ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۶. ژمارە ۹-۱۰، سالى ۸، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۷۰-۷۴.

– سەربەستىي ژن، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۸، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۵۵-۵۹.

– لە كردهوى گەنج ژيم لا جوانه، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلوولى و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۷۶-۷۷.

قادر خەفاف، قادر صالح خەفاف

– جوانيتا، پەريخان يامولكى، وەرگىپان، ژمارە ۵، سالى ۵، مایسى ۱۹۴۴، ل ۵۵-۷۱.

– كىتەبەكەي مېجەر سۆن بە كورتى، وەرگىپان، ژمارە ۴، سالى ۶، نىسانى ۱۹۴۵، ل ۱۱-۱۸؛

ژمارە ۵، سالى ۶، مایسى ۱۹۴۵، ل ۴۸-۶۰؛ ژمارە ۶، سالى ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۵، ل ۱-۱۰؛

ژمارە ۷، سالى ۶، تەمووزى ۱۹۴۵، ل ۱۳-۲۵؛ ژمارە ۹، سالى ۶، ئەيلوولى ۱۹۴۵، ل ۴۱-۴۹.

– كوردى بەناوبانگ: كامەران عالی بەدرخان، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۹-۱۵.

– بەغداي پوژانى پابدوو، كلۆديوس جيمس پىچ، وەرگىپان، ژمارە ۵، سالى ۷، مایسى

۱۹۴۶، ل ۲۵-۳۱؛ ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۴۹-۵۵؛ ژمارە ۸، سالى ۷، ئابى

۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۹؛ ژمارە ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۲۳-۳۲.

– ئەوانەي نامرن: بېتھوڧن (۱۷۷۰-۱۸۲۷)، وەرگىپان، ژمارە ۵، سالى ۸، مایسى ۱۹۴۷،

ل ۱۳-۲۱.

– نېرە يا مئ؟، وەرگىپان، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانوونى دووهمى ۱۹۴۸، ل ۲۳-۲۸. كانوونى

يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۷.

– نيويورك شارى باوهرپىنەكراو، وەرگىپان، ژمارە ۱، سالى ۹، كانوونى دووهمى ۱۹۴۸،

ل ۲۳-۲۸.

– دنيا ھەر لە پېشكەوتنايه، وەرگىپان، ژمارە ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۶.

قادر لھوونى

– نازىزم نېشان، ژمارە ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۴۸، ل ۳۵-۳۶.

حاجى قادرى كۆيى

– بەھارى، ژمارە ۱، سالى ۴، كانوونى دووهمى ۱۹۴۳، ل ۲۶-۲۷؛ ژمارە ۲، سالى ۴،

شوباتى ۱۹۴۳، ل ۲۷-۲۸؛ ژمارە ۳، سالى ۴، مارتى ۱۹۴۳، ل ۲۴-۲۶.

– ئەم خەيمە، ژمارە ۵، سالى ۸، مایسى ۱۹۴۷، ل ۳۳-۳۴.

- سکالا له یار، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۳۶-۳۷.
- ئۆف کهوادارا چهن جوانی؟، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۳۷-۳۸.
- بی تو، ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۳۳-۳۴.
- کاروانی فیرقهت، ژماره ۶، سالی ۹، حوزهیرانی ۱۹۴۸، ل ۳۳-۳۴.
- کوردیک**
- له (مهککه)ی موکه پرده مه وه، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئهیلوول و تشرینی یهکه می ۱۹۴۷، ل ۳۴-۳۵.
- کول وکو**
- گولکوی میهره بان، ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۴۲-۴۵.
- که ریم سه عید زانستی**
- سه راب، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۳۷-۳۸.
- بولبول، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۳۳-۳۴.
- که ریم مجه مه د**
- هیزی سامدار، ا. سیفر و نوو، وهرگیژان، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یهکه می ۱۹۴۴، ل ۴۳-۴۶.
- که مال په مزی**
- وهرن کوردینه، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۳۵-۳۶.
- که مال عه زمی بابان**
- وینه یه کی سهیر، وهرگیژان، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یهکه می ۱۹۴۳، ل ۴۹-۵۲.
- که مبه خت**
- ئیمه که کوردین، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یهکه می ۱۹۴۴، ل ۳۴-۳۶.

گ

گۆران

- په وتیکی جوان، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونی یهکه می ۱۹۳۹، ل ۲۱-۲۲.
- بولبل، ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۲۱-۲۳.
- خوژگه م به پار، ژماره ۳، سالی ۱، شوباتی ۱۹۴۰، ل ۱۶-۱۸.
- بهسته ی دلدار، ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۲۰-۲۳.
- کوردستان، ژماره ۷، سالی ۱، حوزهیرانی ۱۹۴۰، ل ۱۸-۲۲.

- زهنگى زويىرى، ژماره ۸، سالى ۱، تهمووزى ۱۹۴۰، ل ۲۲-۲۳.
 - جوانى لادى، ژماره ۱۰، سالى ۱، ئەيلوولى ۱۹۴۰، ل ۱۵-۱۶.
 - ھەرچەن، ژماره ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دوھمى ۱۹۴۰، ل ۱۵.
 - ھەورى پايز، ژماره ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دوھم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۳۵-۳۶.
 - ديمەنىكى بەھار، ژماره ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دوھم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۳۶؛ ژماره ۵-۶، سالى ۲، مایس و حوزەيرانى ۱۹۴۱، ل ۵۵-۵۶.
 - گيان؟، ژماره ۳-۴، سالى دوھم، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ل ۲۷-۲۸.
 - جیلوهى شانۆ، ژماره ۷-۸، سالى ۲، تهمووزو ئابى ۱۹۴۱، ل ۳۱-۴۰.
 - ساواى بى دايك، ژماره ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۴۲-۴۳.
 - كەلكى ئەدەب، ژماره ۵-۶، سالى ۳، مایس و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ل ۲۴-۳۲.
 - ئەپۆى ئوغز، ژماره ۵-۶، سالى ۳، مایس و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ل ۶۶-۴۸.
 - ديارى خواى شەپ، ژماره ۷-۸، سالى ۳، تهمووز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۴۸-۵۰.
 - جوانى بى ناو، ژماره ۸، سالى ۴، ئوغستوسى ۱۹۴۳، ل ۳۱-۳۲.
 - بۆكچىكى بيگانە، ژماره ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۳۲-۳۳؛ ژماره ۱۰، سالى ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۳۳-۳۴.
 - گۆرانىي كوردستان، ژماره ۱۲، سالى ۴، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۳۳.
 - دەمى راپەرین، ژماره ۱، سالى ۵، كانوونى دوھمى ۱۹۴۴، ل ۳۹-۴۰.
 - گۆرانى، ژماره ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۳۵-۳۷.
 - ئاواتى دوورى، ژماره ۱۰، سالى ۶، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۳۴-۳۶.
 - بەسەرھاتى ئەستېرەيەك، ژماره ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۳۶-۳۷.
 - ئافرەت و جوانى، ژماره ۹، سالى ۷، ئەيلوولى ۱۹۴۶، ل ۳۴-۳۵.
 - پايز، ژماره ۱۱، سالى ۷، تشرىنى دوھمى ۱۹۴۶، ل ۳۵-۳۷.
 - ھاوپرېم بى كەس، ژماره ۱، سالى ۱۰، كانوونى دوھمى ۱۹۴۹، ل ۳۳-۳۷.
- گۆشان**
- جەلالى، ژماره ۲، سالى ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل ۱۳-۱۴.
- گەلاويژ**
- شەپ خراپەى ئى ئەوھشیتەوھ يا چاکە، ژماره ۹-۱۲، سالى ۲، ئەيلوول- كانوونى يەكەمى ۱۹۴۱، ل ۵۷-۶۲.

- چۆن ئىش بىكەين؟، بەرترانڧ پەسل، وەرگىپران، ژمارە ۹-۱۲، سالى ۲، ئەيلوول-كانونى يەكەمى ۱۹۴۱، ل ۸۰-۸۷.
- خواردەمەنىي صىحى، وەرگىپران، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۴۰-۴۲.
- خويندەنەو، ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۱-۳.
- تۆلەسەندەنەو، تۆماس ئەلەن، وەرگىپران، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۸۷-۹۲.
- ئىش بەدەست، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۱۲-۱۶.
- رابواردنى بە خۆشى لە مالد، گەي پوكوك، وەرگىپران، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۱۷-۱۹.
- چەن شتىك لە بابەت دلتەو، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۳۱-۳۳.
- تۆلەسەندەنەو، تۆماس ئەلەن، وەرگىپران، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۸۷-۹۲.
- كەي ئەم زەمىنەي ئىمە دوایی دى، ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۷۴-۷۵.
- قارەمانىي تەواو، ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۷۹-۸۰.
- سەرۋەتى مەعدەنى و شەپرى ئىستا، ژمارە ۵-۶، سالى ۳، مایس و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ل ۶-۱۰.
- بلىمەتى، ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەمۋوز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۶-۱۰.
- دەنگى گىتتىي تازە، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دووهمى ۱۹۴۳، ل ۲۰-۲۱.
- كورد لای بىگانە، عەبدورپەرەحمان عەززام، وەرگىپران، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دووهمى ۱۹۴۳، ل ۴۳-۴۵.
- كوردوستان، ژمارە ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۵، ل ۲۷-۲۹.
- رەشەگرانەتا = كەفتەيى = تىفۆس، ژمارە ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۵، ل ۶۷-۶۸.
- تەرجمەي ژيانى مامۇستا مەلا محەمەدى كۆيى، ژمارە ۱۱، سالى ۵، تشرىنى دووهمى ۱۹۴۴، ل ۴۵-۵۶.
- پوژى لەدايكبوونى وەصىيى موعەظەم، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانونى دووهمى ۱۹۴۴، ل ۲۸.
- گەلاوئىژ و خويندەوارانى، ژمارە ۷، سالى ۶، تەمۋوزى ۱۹۴۵، ل ۵۷-۵۸.
- گەلاوئىژ و خويندەوارانى، ژمارە ۹، سالى ۶، ئەيلوولى ۱۹۴۵، ل ۵۹-۶۰.

- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۱۰، سالي ۶، تشريني يهكهمي ۱۹۴۵، ل ۵۸-۶۰.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۱۱، سالي ۶، تشريني دووهمي ۱۹۴۵، ل ۳۱-۳۲.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۱، سالي ۷، كانووني دووهمي ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۵.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۲، سالي ۷، شوباتي ۱۹۴۷، ل ۴۶-۴۷.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۳، سالي ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۴۶-۴۷.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۴، سالي ۷، نيساني ۱۹۴۶، ل ۱۷-۲۰.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۵، سالي ۷، مایسي ۱۹۴۶، ل ۵۲-۵۵.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۶، سالي ۷، حوزهيرانى ۱۹۴۶، ل ۵۷-۶۲.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۶، سالي ۷، حوزهيرانى ۱۹۴۶، ل ۴۷-۵۱.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۱۰، سالي ۷، تشريني يهكهمي ۱۹۴۶، ل ۶۳.
- نهديبي بهناوبانگي كورد صالح زهكي صاحيبيقران، ژماره ۲، سالي ۶، شوباتي ۱۹۴۵، ل ۵-۱.
- رهصافي، ژماره ۳، سالي ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۵۴-۶۰.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۱۲، سالي ۷، كانووني يهكهمي ۱۹۴۶، ل ۱۸-۲۴.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۲، سالي ۸، شوباتي ۱۹۴۷، ل ۴۴-۴۸.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۳، سالي ۸، مارتى ۱۹۴۷، ل ۶۳-۶۴.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۴، سالي ۸، نيساني ۱۹۴۷، ل ۶۵.
- مشاهير الكرد وكردستان في العهد الاسلامي، ژماره ۵، سالي ۸، مایسي ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۵.
- سهريهستى نهديهيات، ژماره ۶، سالي ۸، حوزهيرانى ۱۹۴۷، ل ۱-۷.
- لهم تلهش نههم دهنکه، ژماره ۶، سالي ۸، حوزهيرانى ۱۹۴۷، ل ۴۸-۵۲.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۷، سالي ۸، تهمووزى ۱۹۴۷، ل ۴۵-۵۱.
- واجيياتى دكتور و نهخوش بهرامبهر يهكتر، ژماره ۹-۱۰، سالي ۸، ئهیلوول و تشريني يهكهمي ۱۹۴۷، ل ۲۶-۳۰.
- ههژارى وه ئيشکردن، ژماره ۹-۱۰، سالي ۸، ئهیلوول و تشريني يهكهمي ۱۹۴۷، ل ۵۲-۵۵.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۱۲، سالي ۸، كانووني يهكهمي ۱۹۴۷، ل ۵۲-۵۴.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۱، سالي ۹، كانووني دووهمي ۱۹۴۸، ل ۵۰-۵۱.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۲، سالي ۹، شوباتي ۱۹۴۸، ل ۵۱-۵۶.
- گهلاويڙو خويندهواراني، ژماره ۳، سالي ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۵۸-۶۲.

- گهلاویژ و خویندهوارانی، ژماره ۵، سالی ۹، مایسی ۱۹۴۸، ل ۵۶-۵۸.
- گهلاویژ و خویندهوارانی، ژماره ۸، سالی ۹، ئابی ۱۹۴۸، ل ۵۷-۶۰.
- سه‌لا‌حه‌دین و ئه‌هلی خاچ!، محهمه‌دعه‌لی عه‌ونی کردوو‌یه به عه‌ره‌بی، ژماره ۶، سالی ۱۰، حوزه‌یرانی ۱۹۴۹، ل ۸-۱، ۵۷-۶۱؛ ژماره ۷، سالی ۱۰، ته‌موزی ۱۹۴۹، ل ۱-۱۲؛ ژماره ۸، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۱-۱۴.

گه‌لاویژ ئه‌حمه‌د خواجه

- وه‌کوو خیا‌م به‌ کوردی، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانونی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۴۰-۴۱.

گیو موکریانی

- میژووی ئه‌ده‌بیاتی کورد، ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۱۱-۱۳.

ل

ل

- قه‌شه، وه‌رگی‌ران، ژماره ۷، سالی ۹، ته‌موزی ۱۹۴۸، ل ۲۵-۲۹.

ل. ف. د‌شاد

- گیانه، ژماره ۲، سالی ۹، شوباتی ۱۹۴۸، ل ۳۲.

ل. ن. (کچه‌کوردیک) - کۆیه

- هیوا، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۹۰-۹۲.

لاوی بادینی

- گۆرانی، ژماره ۵-۶، سالی ۱، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۱۳-۱۴.

- گۆرانیی خۆم، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یه‌که‌م و تشرینی دووه‌می ۱۹۴۰، ل ۴۱-۴۴.

م

م. أ

- زانیوته؟، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۹-۱۰.

م. ئازاد (مسته‌فا صالح که‌ریم)

- گه‌لا‌پ‌یزانه، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۲۴-۲۶.

- کۆرتی فاسلیف، وه‌رگی‌ران، ژماره ۷، سالی ۱۰، ته‌موزی ۱۹۴۹، ل ۶۰-۷۲.

م. ت. ع

- له‌گه‌ل تۆمه‌ خو‌شه‌ویسته‌که‌م، ژماره ۸، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۵۲-۵۶.

م. جه‌میل

– گۆرانىي گيان، كىتس، وەرگىپران، ژماره ۲، سالى ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل ۶۲–۶۴.

مەھموود جەمىل

– ئەگەر دىلەكەم؟! گيانە، سارا بىرنارە، وەرگىپران، ژماره ۲، سالى ۸، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۳۱–
۳۲.

م. خ. سىيامە نىصوورى، مەھمەد خورشىد سىيامە نىصوورى

– كالاى خۇمان باش ئەناسىن، ژماره ۱، سالى ۵، كانوونى دوومى ۱۹۴۴، ل ۳۱–۳۳.

– چەند پەندىك، ژماره ۵، سالى ۵، مایسى ۱۹۴۵، ل ۵۰.

– چەند پەندىكى كۆمەلەيەتى، وەرگىپران، ژماره ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۶۷.
م. رەسوول

– دوو دل، ژماره ۵، سالى ۱۰، مایسى ۱۹۴۹، ل ۶۵–۷۲.

– يەكەم دلدارى، ژماره ۱۱، سالى ۱۰، كانوونى دوومى ۱۹۴۹، ل ۶۵–۶۶.

م. رەمزی (مەھمەد رەمزی مەلا مارق)

– سەرزەنشتى، ژماره ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۱۸–۱۹.

– ئاخ بۇ ئەو دلەى جاراند، ژماره ۱–۲، سالى ۲، كانوونى دووم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۳۳–۳۵.

– بە يادى جاراند، ژماره ۱۲، سالى ۶، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۳۳–۴۰.

م. ش

– چ نىشتمانىكمان ھەيە، ژماره ۵، سالى ۷، مایسى ۱۹۴۶، ل ۳۴–۳۵.

– جواترلە ژىن، ژماره ۵، سالى ۱۰، مایسى ۱۹۴۹، ل ۳۷–۳۸.

م. ش. ھېمەن

– شىنى ژنەكوردىك، ژماره ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۳۶–۳۸.

– ئاخافتنى خوشك و برايان، ژماره ۹–۱۰، سالى ۸، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷،
ل ۳۳–۳۴.

م. شاربازىپرى (كاكەى فەللاج)

– ديارىيەك، ژماره ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۳۶–۳۷.

م. شىرزاد

– بۇچى گەنجانمان خوش ئەوئىت؟، وەرگىپران، ژماره ۵، سالى ۹، مایسى ۱۹۴۸، ل ۱۱–۱۳.

م. ع. ھەتاو

– دەوران، ژماره ۱۱، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۳۲–۳۴.

- م. عارف (عهلی کهمال بایر)
- وهطهن، ژماره ۲، سالی ۶، شویاتی ۱۹۴۵، ل ۴۱.
- م. عهلی مهدهووش، مهدهووش
- گولباران، ژماره ۵-۶، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۱۴-۱۵.
- بههار و سهیران، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شویاتی ۱۹۴۲، ل ۵۰-۵۱.
- چاو، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۳۰-۳۱.
- لیئت نهپرسم، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۳۵-۳۷.
- بیوهفایی، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۳۹-۴۰.
- چهزم لی کردووی، ژماره ۷، سالی ۴، تهمووزی ۱۹۴۳، ل ۴۰.
- وهلامی مهدهووش و شیعر، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۳، ل ۶۲-۶۳.
- ئاواتیکی ژیان، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۳، ل ۳۶-۳۷.
- سههراتی دلداری، ژماره ۱۲، سالی ۹، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۸، ل ۳۸-۳۹.
- ناخوشه لای، ژماره ۱۲، سالی ۹، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۸، ل ۳۹-۴۰.
- م. ع. پشدهری
- جووتیار، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۵۷-۵۸.
- م. ع. کوردی
- لهباتیی ماموستا بیخود، ژماره ۹، سالی ۷، ئهیلوولی ۱۹۴۶، ل ۶۰.
- م. کوردی
- بو ئهستیره تاقانهکهی کوردستان گهلاویژی خوشهویست، ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۲۱-۲۸.
- م. مارف، میرزا مارف
- وهرگیپراو، ژماره ۹، سالی ۱، ئابی ۱۹۴۰، ل ۳۳-۳۵.
- مهحبهت، ژماره ۹، سالی ۱، ئابی ۱۹۴۰، ل ۳۵-۳۶.
- دل مهشکینه، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۱۳-۱۴.
- بو ماموستای گهوره جهنابی پیره میرد، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۵۸-۵۹.
- له پیرییهوه بو جوانی (حوسن)، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۱۲-۱۳.
- وهکوو تاووسی، ژماره ۲، سالی ۵، شویاتی ۱۹۴۴، ل ۳۲-۳۳.
- جهمالی مردن، وهرگیپران، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۵۵-۵۶.

م. مه محمود (محهمه قودسى)

- ثورءيا، ژماره ٥، سالى ٥، مائسى ١٩٤٤، ل ٤٣-٤٩.
 - گه لاپژانه، ژماره ١٢، سالى ٥، كانونى يهكه مى ١٩٤٤، ل ٤٣-٤٦.
 - له دنياى خه يالا، جوبران خه ليل جوبران، وه رگيپران، ژماره ٥، سالى ٦، مائسى ١٩٤٥، ل ٢٩-٣١.
 - من و جياى شيرين!!، ژماره ٨، سالى ٦، ئابى ١٩٤٥، ل ١٨-٢٢.
- م. نوورى
- په چه.. پروپوش، ژماره ١-٢، سالى ٢، كانونى دوهم و شوباتى ١٩٤١، ل ٣٦؛ ژماره ٥-٦، سالى ٢، مائس و حوزه يرانى ١٩٤١، ل ٥٢-٥٣.
 - چه خو شه شاره زور، ژماره ٥، سالى ٧، مائسى ١٩٤٦، ل ٣٣-٣٤.
- م. نه ريمان، نه ريمان
- هه ژار و دهوله مند، ژماره ١١، سالى ٥، تشرينى يهكه مى ١٩٤٤، ل ٣٥-٣٦.
 - له گه ل تومه گه لاويژا، ژماره ١٢، سالى ٧، كانونى يهكه مى ١٩٤٦، ل ٥٧-٥٩.
 - شينيم خوش نه وي، ژماره ٨، سالى ٩، ئابى ١٩٤٨، ل ٣٩-٤٠.
- مه لا مافى كو كه يى
- گوئى شلكه، ژماره ٤، سالى ٧، نيسانى ١٩٤٦، ل ٢٨-٣٩.
- محهمه دنه مين خدر
- خه يالايك، ژماره ٧، سالى ١٠، ته مووزى ١٩٤٩، ل ٤٠.
- محهمه دنه مين نه رجومه ند
- گول، ژماره ٣-٤، سالى ٢، مارت و نيسانى ١٩٤١، ل ٩٠-٩٢.
- محهمه دنه مين زهكى به گ، نه مين زهكى
- زمانى كوردى و نه ده بى كوردى، ژماره ١، سالى ١، كانونى يهكه مى ١٩٣٩، ل ٣-٨.
 - سولطان صه لاهه دينى نه ييووى، ژماره ١، سالى ١، كانونى يهكه مى ١٩٣٩، ل ٣٤-٤١.
 - مير محهمه پاشا، ژماره ٢، سالى ١، كانونى دووه مى ١٩٤٠، ل ٣٠-٣٤.
 - نه مير خانى برادوست و دمدم قه لا، ژماره ٣، سالى ١، شوباتى ١٩٤٠، ل ٢٣-٣٠.
 - نه حمه دى ضوحاك.. قاره مانىكى نه ناسراوى كورد (له قه برستانى ته ريخا)، محهمه دنه مين زهكى، ژماره ٤، سالى ١، مارتى ١٩٤٠، ل ٦-١٠.

- ئەمير خانى برادۆست، ژمارە ۴، سالى ۱، مارتى ۱۹۴۰، ل ۳۳-۴۲.
- مەلىكول عادىل سيفەدىن ئەبووبەكر محەمەد، ژمارە ۵-۶، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۱۸-۲۱.
- بابا پاهىر، ژمارە ۷، سالى ۱، حوزەيرانى ۱۹۴۰، ل ۵-۸.
- مەلىك ئەفضەل، ژمارە ۸، سالى ۱، تەمووزى ۱۹۴۰، ل ۹-۱۲.
- مەلىك ناصر صەلاھەدىن يووسف، ژمارە ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۱-۴.
- ئەبولقىداء، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دوھى ۱۹۴۰، ل ۳-۷.
- مەولانا ئىدرىس بتلىسى، ئەمير ئەرسەلان خان، عىمادەدىن ئىسماعىل، سولطان ئىسحاق، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانونى دوھم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۶۰-۶۴؛ مەلىك صالح نەجمەدىن ئەبىووب، ژمارە ۳-۴، سالى دوھم، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ل ۱-۴؛ ئىسماعىل پاشا، ئىسماعىل تەيموور پاشا، ئىسماعىل حەقى بەگ بابان، مەلىك ئەشرف، ئىسماعىل ئەلكوردى، مەلىكول موغىز ئىسماعىل، ئەفراسىياب بەگ، ئەلوغ بەگ، ئەلوغ بەگ، ئەلقاس بەگ، ئىمام قولى بەگ، ئىمام قولى سولطان، ئەمانوللا خان، ئەمانوللا خان، ئەميرخانى برادۆست، ئەميرخان بەگ، ئەميرخان موكرى، ئەمير قولى سولطان، ئەمير بەگ، ئەمير پاشا، ئەمىن فەيضى بەگ، ژمارە ۵-۶، سالى ۲، مايسى و حوزەيرانى ۱۹۴۱، ل ۱-۱۰؛ ئەفەندى ئەفەندى، شىخ ئىبراھىم كوردى، ئىبراھىم ئەفەندى، ئىبراھىم سالار، ئەمير ئىبراھىم خان، ئەبولھەيجا، ئەبووبەكر بن محەمەد ئەلئەبىووبى، سيفەدىن ئەبووبەكر محەمەد، ئەبووبەكر بن مەلا جامى، ئەبووبەكرى گورانى، ئەبووبەكر ئامىدى، ئەبووبەكرى گورانى، ئىبن دىنار، ئەبووسەئىد، ئەبووسعوود ئەفەندى، ژمارە ۷-۸، سالى ۲، تەمووز و ئابى ۱۹۴۱، ل ۱-۸؛ مەلا صالحى حەرىق، صالح ئەفەندى، طاھىر بەگ، عارف صائىب، مەلا عەبدوورپەرھمانى پىنجوئىنى، شىخ عەبدوورپەرھمان، ژمارە ۹-۱۲، سالى ۲، ئەيلوول-كانونى يەكەمى ۱۹۴۱، ل ۱-۴؛ ئىبن حاجىب، ئەبووحەسەن عەلى سەيفەدىن، ئەبووعىسا محەمەد ضىيائەدىن، مير ئەبووبەكر، ئىبن خەلەكان ھەلوئىرى، ئەبولفەضل محەمەد ئەفەندى، ژمارە ۵-۶، سالى ۳، مايسى و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ل ۱-۶؛ توورانشاھ، ئىبن فەخر ئەربىلى، ئەبولفەتح نەصر، ئەبولفەتح محەمەد، ئەبولفەتح، ئەحمەد ئەلمەشطوب، ئەحمەد بەگ، ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەمووز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۱-۶؛ قاضى ئەحمەد ئەفەندى زادە، ئەتابەك ئەحمەدىل، ئاق سونگور ئەحمەد بلى، ئەحمەد نوسرەتەدىن، مەلىك ئەوھەد، ئولوخان بەگ، ئوغوزخان، ئوغوز بەگ، ئوغوز بەگ، ئالپ ئارغون، ئەللۆيوردى بەگ، ئوغلان بوداغ، ئەوليا بەگ، ئەويس بەگ، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۱-۷؛ مەولانا شىخ ئىسماعىل سىراجەدىن شروانى، شىخ حەمزە

- قەرەباغى، حەبىب قەرەمانى، پىر ئەلىياس، ئەحمەد خۇلۇسى ئەفەندى، حافظ محەمەد ئەباتەدىن، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووم و كانونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۱-۳.
- نەورۇز. بۇ پىرەمىردى خۇشەويست، ژمارە ۱، سالى ۴، كانونى دوومى ۱۹۴۳، ل ۴-۷.
- بۇ پىرەمىردى خۇشەويست، ژمارە ۲، سالى ۴، شوباتى ۱۹۴۳، ل ۱-۴.
- زمانى كوردى، ژمارە ۳، سالى ۴، مارتى ۱۹۴۳، ل ۱-۹.
- سلاو بۇ سەلام، ژمارە ۱۱، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۱۲-۱۳.
- قسە و زمانى كوردى، ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۱-۱۰؛ ژمارە ۷، سالى ۷، تەمووزى ۱۹۴۶، ل ۱۱-۱۲؛ ژمارە ۸، سالى ۷، ئابى ۱۹۴۶، ل ۱۲-۱۳؛ ژمارە ۹، سالى ۷، ئەيلولى ۱۹۴۶، ل ۱۲-۱۳؛ ژمارە ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۱-۹.
- ئامۇزگار يەكەمى دلسۆزانە، ژمارە ۴، نىسانى ۱۹۴۷، ل ۱-۳.
- گەلاويزى خۇشەويست، ژمارە ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۷، ل ۴۴.
- سەلاخەدىن و ئەھلى خاچا، محەمەدەلى عەونى كىرەويە بە عەرەبى، لە لايەن گەلاويزەو كراو بە كوردى، ژمارە ۶، سالى ۱۰، حوزەيرانى ۱۹۴۹، ل ۱-۸، ۵۷-۶۱؛ ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۱۲-۱۳؛ ژمارە ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۱-۱۴.
- محەمەد ئەمىن غالىب
- ژنەينان ھەنگاوى دوومە بۇ پلەى ژيان، ژمارە ۳، سالى ۸، مارتى ۱۹۴۷، ل ۶۰-۶۲.
- محەمەد ئەمىن كاردۇخى، كاردۇخى
- ژنە كوردى بەناوبانگ.. مەستورە، ژمارە ۵-۶، سالى ۳، مایس و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ل ۷۷-۷۸.
- شاعىرى بەناوبانگ "عیشقى"، ژمارە ۴، سالى ۴، نىسانى ۱۹۴۳، ل ۴۱-۴۳.
- خىزان چۇن پەيدا بوو وە چىي بەسەردا ھاتوو، ژمارە ۶، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ل ۴۹-۵۲.
- دۆزىنەو ھى گەنجىنەيىك، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلولى ۱۹۴۴، ل ۴۳-۴۸.
- لە سەر مەرگىشا نىشتان، ژمارە ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۵۰-۵۱.
- شارىكى كوردستان، ژمارە ۶، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ل ۳۹-۴۰.
- خەسرەو خانى والى، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانونى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۵۱-۵۵.
- عەبا و پەچە، ژمارە ۷، سالى ۴، تەمووزى ۱۹۴۳، ل ۳۴-۳۵.
- وەلامى لىكۆلىنەو، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دوومى ۱۹۴۳، ل ۶۰-۶۳.
- بناغەى وریابوونەو ھى كۆمەلایەتى، وەرگىران، ژمارە ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۴۳-۵۰.

- شاعىرى بەناوبانگ: رەھنەق، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۸، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ۹۲-۹۵.

مەھەدئەمىن كەرىم بەگى جاف

- نىشتىمانى، ژمارە ۲، سالى ۵، شوبىاتى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۳۲.

- ئامۇزگارى، ژمارە ۵، سالى ۵، مایسى ۱۹۴۴، ل ۳۹-۴۱.

مەھەدئەمىن مەرروف

- لای پۇلۇنى مازىيا، ۋەرگىپران، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۳، ل ۶۶-۷۱.

مىرزا مەھەدئەمىن مەنگۈرى (مەنگۈرى)

- چاگە لەگەل ئادەمىزاد: ئەدەبىيات، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۳، ل ۳۹-

۴۱؛ ژمارە ۱۲، سالى ۴، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۴۱-۴۲.

- ئەدەبىياتى مەنگۈرى، ژمارە ۵، سالى ۵، مایسى ۱۹۴۴، ل ۴۲.

- ۋەرامى رەخنەگر، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلوولى ۱۹۴۴، ل ۶۱-۶۴.

- سالنامەى گەلاۋىژ، ژمارە ۲، سالى ۶، شوبىاتى ۱۹۴۵، ل ۱-۳.

مەھەد بەدبەخت

- ئاقە گەۋھەرىك، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۸، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۳۰-۳۳.

مەھەد تۇفيق

- گرانترىن دەردى ھۆزىك!، ژمارە ۵، سالى ۴، مایسى ۱۹۴۳، ل ۴۵-۴۶.

- شاعىرى بەناوبانگى پروس پۇشكىن، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۳، ل ۱۲-۱۴.

- خەۋى شەۋىكى چلەى ھاۋىن، ۋىيام شەكسىپىر. ۋەرگىپران، ژمارە ۹، سالى ۶، ئەيلوولى

۱۹۴۵، ل ۶۲-۷۲.

- تەنھايى، لامارتىن، ۋەرگىپران، ژمارە ۱۲، سالى ۶، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۵۳-۵۵.

مەھەد تۇفيق ۋردى

- خۇشەۋىستى ۋلاتم، ژمارە ۴، سالى ۴، نىسانى ۱۹۴۳، ل ۲۹-۳۰.

- نرخی نىشتىمانم، ژمارە ۷، سالى ۴، تەمووزى ۱۹۴۳، ل ۳۷-۳۹.

مەلا مەھەد چروستانى، چروستانى

- دەنگى بىرپەنگى، ژمارە ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۳۴-۳۶.

- دايكى ۋەتەن ۋ كۆرپەكانى، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلوولى و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸،

ل ۴۹-۵۱؛ ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۸، ل ۳۷-۴۰؛ ژمارە ۱۲، سالى ۹،

كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۳۴-۳۸؛ ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۴۰.

مجمعه د جهسه ن بهر زوی شهیلی

- داخی ولات، ژماره ۸، سالی ۵، ته مووزی ۱۹۴۴، ل ۴۰-۴۲.
- ری پی سهر فرزی، ژماره ۱۲، سالی ۵، کانوونی یه که می ۱۹۴۴، ل ۳۶-۳۸.
- مجمعه د ره سوول هاوار
- سکالای مانگی چوارده له گهل یه که شه وه، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۲، ل ۴۸-۴۹.
- مجمعه د روشدی دزهیی
- ژن هینان، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووه می ۱۹۴۵، ل ۲۳-۲۹.
- مردنی بی دهرمان، ژماره ۸، سالی ۶، ثابی ۱۹۴۵، ل ۲۳-۲۶.
- مجمعه د سالیج جه عفر
- نه ده بیاتی کوردی، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۹-۱۶.
- مجمعه د سه عید جافا
- راستی ختایه، ژماره ۲، سالی ۹، شوباتی ۱۹۴۸، ل ۴۸-۵۰.
- مهستی بادهی گهنجی بووم.. چون هوشیار بوومه وه، وهرگیپران، ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۳۱-۳۲.
- بانگی نازادی، وهرگیپران، ژماره ۵، سالی ۹، مایسی ۱۹۴۸، ل ۱۵-۱۶.
- خنکاو نه خنکاو، وهرگیپران، ژماره ۶، سالی ۹، حوزهیرانی ۱۹۴۸، ل ۵۲-۵۶؛ ژماره ۷، سالی ۹، ته مووزی ۱۹۴۸، ل ۳۰-۳۲.
- هانری والاس، وهرگیپران، ژماره ۸، سالی ۹، ثابی ۱۹۴۸، ل ۶۰-۶۲.
- مجمعه د شوکور
- نه مامیک!، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۳۵-۳۸.
- مجمعه د صدیق موجه هدی
- ری پی نه جات و گه ورهیی، ژماره ۸، سالی ۵، ته مووزی ۱۹۴۴، ل ۱۷-۱۸.
- مجمعه د عه بدولغه فور دئشاد (دئشاد ره سوولی)
- له سه ره چقی ریگا، وهرگیپران، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، نه یلوول و تشرینی یه که می ۱۹۴۲، ل ۵۷-۶۱.
- چون سوقراط مو حاکمه کرا، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووه م و کانوونی یه که می ۱۹۴۲، ل ۶۹-۷۳.
- مجمعه د عه بدوللا، مجموعه د عه بدوللا خوشناو

- شالور، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۳۱-۳۲.
- کزهی دلیک، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۶۲.
- مجمعه قهره داغی
- نه گهر نه ترانیوه بیزانه، وهرگیژان، ژماره ۷، سالی ۴، ته مووزی ۱۹۴۳، ل ۶۱-۶۲.
- نین سه لاج، نه لقا ضی نین کج، نیراهیم گورانی، یه حیا نه لمزوری، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووه می ۱۹۴۳، ل ۱-۵.
- نه گهر نه ترانیوه بیزانه، ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ل ۴۸.
- مجمعه کهریم قادر
- فهلسه فهی دلداری فهیله سووفی هیند تاگور، ژماره ۷، سالی ۵، ته مووزی ۱۹۴۴، ل ۴۰-۴۱.
- ژبانی نه رستو (نه رستو تالیس)، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۲۵-۲۷.
- سالنامه (تقویم)، وهرگیژان، ژماره ۱، سالی ۷، کانوونی دووه می ۱۹۴۶، ل ۲۸-۳۱.
- یاری ئولمپی، ژماره ۹-۱۰، سالی ۹، ئیلوولی و تشرینی یه که می ۱۹۴۸، ل ۶۵-۷۱.
- دلم نایه بنا ئینم، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۴۰.
- پینج خشته کی، ژماره ۷، سالی ۱۰، ته مووزی ۱۹۴۹، ل ۳۷-۳۹.
- مجمعه مصطفی (حه مه بۆر)
- پیره ی بۆل لیدر و ولادیمیر کۆرلنکو، وهرگیژان، ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یه که می ۱۹۴۶، ل ۲۴-۳۰.
- مجمعه مه ظهیر "بیدار"
- تیکه ئیی عه قل و ئابین، ژماره ۶، سالی ۵، حوزه بیرانی ۱۹۴۴، ل ۴۳-۴۸.
- دهنگیکی تازه وهرگر، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ل ۳۸-۴۰.
- شیخ مجموعه دی خال
- فهلسه فهی ئابینی ئیسلام، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووه م و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۳۶.
- ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزه بیرانی ۱۹۴۱، ل ۴۱-۵۱.
- ته فسیری قورئان، ژماره ۷-۸، سالی ۲، ته مووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۷۳-۷۹؛ ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووه م و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۵۸-۶۱؛ ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۶۰-۶۴؛ ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزه بیرانی ۱۹۴۲، ل ۷۲-۷۷؛ ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته مووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۵۸-۶۹؛ ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئیلوولی و تشرینی یه که می ۱۹۴۲، ل ۳۲-۴۲؛ ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووه م و کانوونی یه که می ۱۹۴۲، ل ۳۵-۴۲؛ ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووه می ۱۹۴۳، ل ۲۱-۲۵؛ ژماره ۲، سالی ۴،

- شوباتى ۱۸۴۳، ل ۲۲-۲۵؛ ژماره ۴، سالى ۴، نىسانى ۱۹۴۳، ل ۱۶-۲۰؛ ژماره ۵، سالى ۴،
 مایىسى ۱۹۴۳، ل ۱۲-۱۵؛ ژماره ۶، سالى ۴، حوزەيرانى ۱۹۴۳، ل ۲۲-۲۴؛ ژماره ۸، سالى ۴،
 ئۆغستۆسى ۱۹۴۳، ل ۴۸-۴۶؛ ژماره ۱۰، سالى ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۲۸-۲۴؛ ژماره
 ۱۲، سالى ۴، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۱۷-۱۲؛ ژماره ۲، سالى ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ل ۲۴-
 ۳۰؛ ژماره ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۱۳-۱۸؛ ژماره ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۱۷-
 ۱۹؛ ژماره ۱۲، سالى ۵، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۱۸-۲۵.
- خۆشەويستىي نىشتىمان، ژماره ۵، سالى ۵، مایىسى ۱۹۴۴، ل ۲۸-۳۰.
- ئاگادارىيى زمان، ژماره ۸، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۲۷-۳۰.
- عومرى پان نەك عومرى دريژ، ژماره ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۶۳-۶۶.
- شىخەولای خەرىپانى، ژماره ۲، سالى ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل ۱۵-۱۹.
- تەفسىرى قورئان، ژماره ۵، سالى ۶، مایىسى ۱۹۴۵، ل ۵-۱۰.
- من و چەمچەمال، ژماره ۶، سالى ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۵، ل ۲۹-۳۱.
- كۆشى دايك، ژماره ۱۰، سالى ۶، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۵۴-۵۸؛ ژماره ۱۱، سالى ۶،
 تشرىنى دووهمى ۱۹۴۵، ل ۴۶-۵۰؛ ژماره ۱۲، سالى ۶، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۱۹-۲۷.
- كەلكى پۇژنامە و گۇقار، ژماره ۱، سالى ۷، كانوونى دووهمى ۱۹۴۶، ل ۳-۹.
- پىغەمبەر، ژماره ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۲۷-۳۲.
- شىعر و شاعىر، ژماره ۵، سالى ۷، مایىسى ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۸.
- وەجاخزادە و ناوہاجاخ، ژماره ۴، سالى ۷، نىسانى ۱۹۴۶، ل ۴۹-۵۲.
- كۆچى دوايىيى مصطفا مەظھەر، ژماره ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۲۲-۲۵.
- نرخی دۆست، ژماره ۷، سالى ۷، تەمووزى ۱۹۴۶، ل ۱۳-۱۶.
- تەفسىرى قورئان، ژماره ۹، سالى ۷، ئەيلوولى ۱۹۴۶، ل ۵۰-۵۳.
- سەيىد جەمالەدىنى ئەفغانى، ژماره ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۸.
- فەلسەفەي يەكيتىيى كۆمەل و زمان، ژماره ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۱-۵؛ ژماره ۹،
 ۱۰، سالى ۸، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۱۷-۲۱.
- ئاخ لەدەست پۇژگار، ژماره ۱، سالى ۸، كانوونى دووهمى ۱۹۴۷، ل ۳-۷.
- پىغەمبەر، ژماره ۲، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۱-۷.
- دىمەنپەرستى، ژماره ۴، نىسانى ۱۹۴۷، ل ۴-۸.
- زانين، ژماره ۱، سالى ۹، كانوونى دووهمى ۱۹۴۸، ل ۳-۱۰.
- شەبەندەبەرپۇژ، ژماره ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۴۸، ل ۱۵-۱۸.

- وەرنامى پەخىنەگر، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۱۰-۳.
- نارېككى كۆمەلەيەتتىمان، ژمارە ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۱۶-۱۷، ۴۱-۴۳؛ ژمارە ۵، سالى ۹، مايسى ۱۹۴۸، ل ۸-۱۰؛ ژمارە ۷، سالى ۹، تەمبۇزى ۱۹۴۸، ل ۱-۴.
- موفتى زەھاوى، ژمارە ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۱۹-۲۱.
- مىھمەت دەفا**
- پارېژگارلى ساغىي كچەكانمان، ژمارە ۵، سالى ۱۰، مايسى ۱۹۴۹، ل ۲۵-۲۹.
- مىھمىدىن**
- دووانىك لەگەل قەلەم، ژمارە ۶، سالى ۴، حوزەيرانى ۱۹۴۳، ل ۳۲.
- مىزورى**
- گەلاڭىژ، ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۲۸-۳۹.
- مىھمەتە ساىيب "شاھۇ"**
- دى، ژمارە ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۶۹-۷۲.
- مىھمەتە سەفۇت**
- چوونە كوردستان لەگەل جى و شوپانان، ژمارە ۸، سالى ۴، ئۇغستۇسى ۱۹۴۳، ل ۳۶-۳۷.
- مىن و ماسىيە بچكۆلەكەم، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تىشرىنى دوومى ۱۹۴۳، ل ۳۷-۳۹.
- مىھمەتە شىخ نىعمەتۇللا**
- جوغرافىيە كوردستانى عىراق، ژمارە ۹-۱۲، سالى ۲، ئەيلول تا كانونى يەكەمى ۱۹۴۱، ل ۱۵-۲۰؛ ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانونى دووم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۲۲-۲۷؛ ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۸-۱۲؛ ژمارە ۵-۶، سالى ۳، مايسى و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ل ۲۰-۲۴؛ ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەمبۇز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۷۳-۷۷؛ ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلول و تىشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۱۵-۱۶؛ ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تىشرىنى دووم و كانونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۳-۷؛ زنجىرە ۸، ژمارە ۱، سالى ۴، كانونى دوومى ۱۹۴۳، ل ۱۷-۲۱؛ ژمارە ۳، سالى ۴، مارتى ۱۹۴۳، ل ۱۷-۲۰؛ ژمارە ۳، سالى ۴، مارتى ۱۹۴۳، ل ۲۱-۲۳.
- ژمارە ۵، سالى ۴، مايسى ۱۹۴۳، ل ۱۶-۱۹؛ ژمارە ۹، سالى ۴، ئەيلولى ۱۹۴۳، ل ۲۳-۲۶.
- ئىعبار كوردن (لاپەرى قەواعىدى كوردى)، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۴۸-۴۵؛ ژمارە ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۵۲-۵۵؛ ژمارە ۵، سالى ۹، مارسى ۱۹۴۸، ل ۴۹-۵۲.
- مىھمەتە قادر**
- رېڭاى پىزگارى، ژمارە ۱۰، سالى ۴، تىشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۵۶-۵۸.
- مىھمەتە سەبىد ئەھمەد (نەرىمان)**

– ئاوازىك له نهوجوانىكەوه، ژماره ۱۰، سالى ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۶۰-۶۱.

منال

– بەهار، ژماره ۵، سالى ۱۰، مایسى ۱۹۴۹، ل ۳۸-۳۹.

– يارى ئازىز، ژماره ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۳۵-۳۶.

موخلىص (مەلا خەلىل دووسەرەيى – ھەولير)

– غەزەل، ژماره ۵، سالى ۵، مایسى ۱۹۴۴، ل ۳۸-۳۹.

– غەزەل، ژماره ۹، سالى ۵، ئەيلوولى ۱۹۴۴، ل ۳۸-۴۰.

موخلىص (مەلا فەيىضوللا – سەقن)

– شاعىران، ژماره ۶، سالى ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۵، ل ۳۶-۳۷.

موسا صەھەد

– جياوازى لەمیان ژن و پياودا، ژماره ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووم و شوباتى ۱۹۴۲،

ل ۶۲-۶۷.

موفتى پىنجوينى

– ئامۇژگارى كورەكەم، ژماره ۲، سالى ۴، شوباتى ۱۹۴۳، ل ۳۲-۳۳.

موكەرەم طالەبانى

– لەسەر باسى نىشتمانپەرەرى راست، ژماره ۴، سالى ۶، نىسانى ۱۹۴۵، ل ۲۶-۲۹.

شىخ مەجىد

– راستتيرىن دلدارى، وەرگىران، ژماره ۱، سالى ۶، كانوونى دوومى ۱۹۴۵، ل ۱۵-۱۷.

مەجىد دارا

– دە مۆچيارى بۇ مىللەتتەك، ژماره ۳-۴، سالى دووم، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ل ۹۲-۹۵.

مەجىد سەئىد

– كوردى عىراق، جەي. سى. ئەي. جۆنسۆن، وەرگىران، ژماره ۷، سالى ۶، تەمووزى ۱۹۴۵،

ل ۵۹-۶۷؛ ژماره ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۵۹-۶۱؛ ژماره ۱۰، سالى ۶، تشرىنى يەكەمى

۱۹۴۵، ل ۱-۱۱.

– ژان دارك، ژماره ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۵۲-۵۷.

– قۇلتير (۱۶۹۴-۱۷۷۸)، وەرگىران، ژماره ۱۱، سالى ۸، تشرىنى دوومى ۱۹۴۷،

ل ۱۶-۲۱.

مه جموود نازادی

– ئیمه و ئیوه، وهرگیپران، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شویاتی ۱۹۴۲، ل ۱۸-۲۲.

مه جموود جه سهن

– ژیانی خو شه ویستی، وهرگیپران، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یه که می ۱۹۴۲، ل ۱۰-۱۳.

– نامۆژگاری، وهرگیپران، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۶۶-۴۷.

– جوابی پرسپاری گه لاولیژ، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۵۶-۵۷.

– قسه ی نهستهق، ژماره ۶، سالی ۵، حوزهیرانی ۱۹۴۴، ل ۵۷.

مه حوی

– تهسخیری نهو شوخه، ژماره ۱۲، سالی ۸، کانوونی یه که می ۱۹۴۷، ل ۳۳-۳۴.

– وهصف، ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۴۰.

مه عرووف خه زنده دار

– چیکوف ۱۸۶۰-۱۹۰۴، وهرگیپران، ژماره ۵، سالی ۹، مایسی ۱۹۴۸، ل ۲۳-۳۰.

مه غلید

– به یادی هاوړی کۆچکردووم، ژماره ۷، سالی ۹، ته مووزی ۱۹۴۸، ل ۴۵-۴۶.

مه کته بهی پیشکه وتن

– کوردستان، یوسف مهلهک، وهرگیپران، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یه که می ۱۹۴۴،

ل ۲۲-۲۳.

بنگه ی زین
www.zheen.org

مه لای جزیری

– نهز، ژماره ۹، سالی ۱، ئابی ۱۹۴۰، ل ۱۷-۱۸.

– شه بچراغی کوردستانم، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یه که م و تشرینی دووهمی

۱۹۴۰، ل ۱۲-۱۳.

– وهره بیناهیا چاقان، ژماره ۷-۸، سالی ۲، ته مووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۳۱-۳۴.

– شیعر، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۴۱-۴۲.

مه وهلهوی

– شینی خاتوو عه مبهر، ژماره ۵-۶، سالی ۱، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۹-۱۰.

– نامه کهت یاوا، ژماره ۸، سالی ۱، ته مووزی ۱۹۴۰، ل ۲۰-۲۲.

– گهردن نازادی، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شویاتی ۱۹۴۱، ل ۳۰-۳۳.

– عهره ق چۆن شه ونم، ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته مووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۵۱.

- نامه‌کەت، ژماره ٨، سالی ٥، تەمووزی ١٩٤٤، ل ٣١-٣٣.
 - ئەمشەو دیارەن، ژماره ٥، سالی ٦، مایسی ١٩٤٥، ل ١٩-٢٠.
 - گلەیی بەختی (شیعری مەولەوی لە لایەن "پیرەمیڤرد" هە کراره بە کرمانجیی خواروو)، ژماره ٩، سالی ٦، ئەیلوولی ١٩٤٥، ل ٣٣-٣٥.
 - شینی خاتوو عەمبەر، ژماره ١٢، سالی ٦، کانوونی یەکه‌می ١٩٤٥، ل ٣٣-٣٥.
 - قوریان قوریانەن، ژماره ٧، سالی ٧، مایسی ١٩٤٦، ل ٣٣-٣٤.
 - فەلەک مەشناسوت، ژماره ٩، سالی ٧، ئەیلوولی ١٩٤٦، ل ٣٣-٣٤.
 - شەمال و زەهاو، ژماره ١٢، سالی ٨، کانوونی یەکه‌می ١٩٤٧، ل ٣٤-٣٥.
 - من نیچیرەکه‌ی، ژماره ٥، سالی ٩، مارس ١٩٤٨، ل ٣٣-٣٤.
 - ئەلودا، ژماره ٩-١٠، ئەیلوولی و تشرینی یەکه‌می ١٩٤٨، ل ٥٢.
 - نازیزم، ژماره ٨، سالی ١٠، ئابی ١٩٤٩، ل ٣٣-٣٤.
- میصباح**
- نازانم تو چیت، ژماره ٩، سالی ٤، ئەیلوولی ١٩٤٣، ل ٤١-٤٢.

ن (ئێبراهیم ئەحمەد؟)

- بە چرای پۆنگەرچەکه‌وه، پەئیف خوری، وەرگیژان، ژماره ٥، سالی ٦، مایسی ١٩٤٥، ل ٣٧-٤١.
 - هۆی تەنگ‌وچەلەمە‌ی سەناعی، جابر جاد، وەرگیژان، ژماره ١١، سالی ٨، تشرینی دووهمی ١٩٤٧، ل ٢٢-٢٤.
 - قوله پەشەکانی ئەمریکا، تۆم دریرج، وەرگیژان، ژماره ٦، سالی ٩، حوزەیرانی ١٩٤٨، ل ١٨-٢١.
- ن.أ (ئێبراهیم ئەحمەد)*
- کۆشکی چۆل، بەلزاگ، وەرگیژان، ژماره ٥-٦، سالی ٢، مایس و حوزەیرانی ١٩٤١، ل ٧٩-٨٧.
 - گرهو، چیکۆف، وەرگیژان، ژماره ٩-١٠، سالی ٣، ئەیلوول و تشرینی یەکه‌می ١٩٤٢، ل ٨٢-٨٦؛ ژماره ١١-١٢، سالی ٣، تشرینی دووهم و کانوونی یەکه‌می ١٩٤٢، ل ٨١-٨٨.

* بڕوانە: عومەر مەرووف بەرزنجی، لیکۆلینەوه و ببلوگرافیا‌ی چیرۆکی کوردی، چاپخانە‌ی کۆری زانیاری کورد، بەغداد، ١٩٧٨، ل ٤٥.

- له ولاتی قاره مانانا، ژماره ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۵۳-۵۶.
- له شهوی جه ژنا، هانز کریستیان نهدرسون، وەرگیړان، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۵۵-۵۲.
- چه نگیزخان، وەرگیړان، ژماره ۵، سالی ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۷-۱۶. ژماره ۶، سالی ۴، حوزهیرانی ۱۹۴۳، ل ۳۳-۳۸.
- تاوانی باوکیک، مویاسان، وەرگیړان، ژماره ۷، سالی ۴، ته مووزی ۱۹۴۳، ل ۶۹-۶۶.
- خه و بوو، گی دو مویاسان، وەرگیړان، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یه که می ۱۹۴۳، ل ۶۳-۷۱.
- خازی، ژماره ۸، سالی ۵، ته مووزی ۱۹۴۴، ل ۶۵-۷۱.
- قاره مانی بالقان، ستیقان پریبچیچ، وەرگیړان، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یه که می ۱۹۴۴، ل ۶۰-۶۴.
- تاوانی باوکیک، مویاسان، وەرگیړان، ژماره ۷، سالی ۴، ته مووزی ۱۹۴۳، ل ۶۹-۶۶.
- خزمه تکار، سیمیونوف، وەرگیړان، ژماره ۸، سالی ۷، ثابی ۱۹۴۶، ل ۶۲-۷۲.
- یادگار، پیرسی بیسش شیللی، وەرگیړان، ژماره ۸، سالی ۴، نوغستوسی ۱۹۴۳، ل ۲۹-۳۰.
- ولاتپهرستی، وەرگیړان، ژماره ۹، سالی ۴، نهلویلی ۱۹۴۳، ل ۶۶-۷۲.
- له پی و فادا، وەرگیړان، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۵، ل ۵۹-۷۲.
- دوکتوری دان، ننتوان چیکوف، وەرگیړان، ژماره ۷، سالی ۶، ته مووزی ۱۹۴۵، ل ۶۸-۷۲.
- خان و کوره که ی، ماکسیم گورکی، وەرگیړان، ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی یه که می ۱۹۴۵، ل ۶۱-۷۲.
- وهسیهت، کارل کاوسین، وەرگیړان، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۶۵-۷۲.
- بی تاوان، وەرگیړان، ژماره ۸، سالی ۹، ثابی ۱۹۴۸، ل ۲۶-۳۲، ۵۱-۵۶.
- شهویکی به سام، ننتون چیکوف، وەرگیړان، ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دوهمی ۱۹۴۸، ل ۶۴-۷۲.
- نهدمی، یا خیری جیگر، ناناتولی فرانس، وەرگیړان، ژماره ۱۲، سالی ۹، کانوونی یه که می ۱۹۴۸، ل ۶-۱۲.
- بی تاوان، لیو تولستوی، ژماره ۸، سالی ۹، ثابی ۱۹۴۸، ل ۲۶-۳۲، ۵۱-۵۶.

ن. ا. م. (ههر ده بی ئیبراهیم نهدمه د بی)

- رهگهز و خوین پاکى، ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۱۶-۲۱.
- ن. ناری
- نارپه زایی، ژماره ۳، سالی ۱، شوباتی ۱۹۴۰، ل ۵۴.
- نهوانه ی پیم خوشه، ژماره ۷، سالی ۴، تهمووزی ۱۹۴۳، ل ۶۳.
- سکالای گرفتاری، ژماره ۵، سالی ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۲۸.
- شه پارهی دهر وون کورد ئه بی چی بکا؟، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۴۶-۴۷.
- غه زه ل، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یه که می ۱۹۴۳، ل ۳۶-۳۷.
- چوارخشته کی له سه ر شیعریکی کوردی، ژماره ۱، سالی ۵، کانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۴۱-۴۲.
- شاره زور، ژماره ۹، سالی ۵، ئه یلوولی ۱۹۴۴، ل ۴۹-۵۰.
- پایه ی به رزی مصطه فا پاشا، ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۱۹-۲۰.
- به ره و گوړ له دلکی برینداره وه، ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۵۷-۵۹.
- ن. نازا، ناصر نازا
- پاراستنی نووسین له هه له، ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۳۰-۳۲.
- هه لوخان، ژماره ۶، سالی ۶، حوزهیرانی ۱۹۴۵، ل ۲۵-۲۸.
- نایه لم پرۆی، وه رگیپان، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۵۹-۶۱.
- ن. س (کچه کورد)
- ئینضیباط و سه ربه ستی، دکتوره مونتسوریه؟، وه رگیپان، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۶۷-۷۱.
- ساتیکی گردی سه یوان، ژماره ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۵۱-۵۳.
- چه ند و ته یه ک، جویرن خه لیل جویران، وه رگیپان، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۲۳.
- دلسوژی راستی، ژماره ۶، سالی ۵، حوزهیرانی ۱۹۴۴، ل ۲۹-۳۰.
- به زه ییی هه ژار به هه ژاردا، ژماره ۱۲، سالی ۵، کانوونی یه که می ۱۹۴۴، ل ۵۹-۶۱.
- خوشم ناوییت، وه رگیپان، ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۱۴-۱۵.
- هه موومان براین، وه رگیپان، ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یه که می ۱۹۴۶، ل ۴۲-۴۴.
- ن. ع

- ديموكراسى چييه؟، جهيمس برايس، وهرگيپران، ژماره ۵-۶، نيسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۲۶-۲۷، ۷۵-۷۸.

- سكالای دلداری، ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ل ۲۷-۲۹.

- چۆلهكەش خاوهنى فەلسەفە و دەولەتن، وهرگيپران، ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یهكەمی ۱۹۴۶، ل ۶۷-۷۲.

ناجی عەباس

- خویندهواری چييه وه به كئ ئەلین خویندهوار؟، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول تا كانوونی یهكەمی ۱۹۴۱، ل ۲۱-۲۵.

- لاپهريیكى زپرين له تاریخی ئەربیل، ژماره ۱-۲، سالی ۳، كانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۱۰-۱۷.

- نورویچ چۆن گيرا، وهرگيپران، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزەیرانی ۱۹۴۲، ل ۵۶-۶۹.
- بهسرهاتی دایكك، هانس ئەندرسن، وهرگيپران، ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۴۵-۵۲.

- گۆران، ف. مینۆرسکی، وهرگيپران، ژماره ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۴، ل ۱-۱۰؛ ژماره ۶، سالی ۵، حوزەیرانی ۱۹۴۴، ل ۱-۱۰؛ ژماره ۷، سالی ۵، تەمووزی ۱۹۴۴، ل ۱-۷؛ ژماره ۸، سالی ۵، تەمووزی ۱۹۴۴، ل ۱-۱۶؛ ژماره ۹، سالی ۵، ئەیلوولی ۱۹۴۴، ل ۱-۱۷.

- نووسین و تەرجومه، ژماره ۷، سالی ۵، تەمووزی ۱۹۴۴، ل ۵۷-۶۱.

- گەشتی له كوردستان ههشتا سال له مهوه، وهرگيپران، ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۶۸-۶۶؛ ژماره ۶، سالی ۶، حوزەیرانی ۱۹۴۵، ل ۱۳-۲۴؛ ژماره ۷، سالی ۶، تەمووزی ۱۹۴۵، ل ۴۸-۴۱؛ ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ل ۱-۱۰؛ ژماره ۹، سالی ۶، ئەیلوولی ۱۹۴۵، ل ۲۵-۳۲؛ ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی یهكەمی ۱۹۴۵، ل ۴۸-۴۱؛ ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرینی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۵۹-۶۶؛ ژماره ۱۲، سالی ۶، كانوونی یهكەمی ۱۹۴۵، ل ۴۵-۴۱؛ ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۱-۱۲؛ ژماره ۹، ۱۰، سالی ۸، ئەیلوول و تشرینی یهكەمی ۱۹۴۷، ل ۱-۱۶؛ ژماره ۱۱، سالی ۸، تشرینی دووهمی ۱۹۴۷، ل ۱-۱۴).

- مردنی گورك، ئەلفرید دی قینی، وهرگيپران، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئەیلوول و تشرینی یهكەمی ۱۹۴۷، ل ۹۶-۹۸.

ناری

- چاوهكەم، ژماره ۹، سالی ۶، ئەیلوولی ۱۹۴۵، ل ۴۰.

- غەزەل، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلوولى و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۵۳.
- غەزەل، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۳۴-۳۵.

ئالى

- لە دوگمەي سىنە، ژمارە ۲، سالى ۱، كانونى دووھەمى ۱۹۴۰، ل ۲۶.
- بەھارى، ژمارە ۳-۴، سالى ۲، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ل ۲۶-۲۷.
- پىچى پەرچەمى، ژمارە ۱۱، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۳۴-۳۵.
- يك غزل كردى از "ئالى"، ژمارە ۴، سالى ۶، نىسانى ۱۹۴۵، ل ۵۳.
- شارەزور، ژمارە ۱۱، سالى ۶، تشرىنى دووھەمى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۳۶.
- ئەم سەرسەرى بازارە، ژمارە ۲، سالى ۸، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۳۳.
- خالى نىيە، ژمارە ۳، سالى ۸، مارتى ۱۹۴۷، ل ۳۳.
- دل دەلى، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۳۳-۳۴.
- قوربان، زولفت، ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۳۳-۳۴.
- دەستم لە گەردنى خوت، ژمارە ۱۱، سالى ۸، تشرىنى دووھەمى ۱۹۴۷، ل ۳۳-۳۴.
- زولف، ژمارە ۷، سالى ۹، تەمووزى ۱۹۴۸، ل ۳۳.

نوورجان

- چۆن ئىنسان لە ژياندا سەرتەكەوى: بۇ لاوان و قوتابيان، ژمارە ۹-۱۲، سالى ۲، ئەيلوول تا كانونى يەكەمى ۱۹۴۱، ل ۷۳-۷۹. **بنكەي ژين**

www.zheen.org

نوورەدين بەھا

- گوڤ Le Lac، ژمارە ۹-۱۲، سالى ۲، ئەيلوول تا كانونى يەكەمى ۱۹۴۱، ل ۶۵-۷۰.

نوورى

- غەزەل، ژمارە ۱، سالى ۶، كانونى دووھەمى ۱۹۴۵، ل ۳۷.

نوورى ئەمىن مەحمود

- شەر، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تەشرىنى دووھەمى ۱۹۴۶، ل ۱۱-۱۱.

نوورى باباعەلى

- سكالايەك، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانونى دووھەم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۴۸-۴۹.

نوورى رەشىد

- پىويست (واجىبات) چۆن بەجى ئەھيىنرى؟، ژمارە ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۱۶-۱۶.

- سەدى بىخەمە، ژمارە ۷، سالى ۷، تەمووزى ۱۹۴۶، ل ۵۷-۶۰.

نوورى س

- ژانی ژيان، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۴۹-۵۲.
نووری کاکه حه مه
- سپړيکي گهر د وون، ژماره ۲، سالی ۴، شویاتی ۱۹۴۳، ل ۳۳-۳۴.
- ناسایش، ژماره ۱، سالی ۵، کانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۳۸-۳۹.
- بهار، ژماره ۲، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۳۳-۳۵.
نووری مه جید سه لیم، نووری مه جید سه لیم "هوشیار"
- له کون و قوژینی ته ټریخدا، نه کیرسلی، وهرگیږان، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۲۸-۳۲.
- فلهسه فهی جه مال عیرقان، ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته مووز و نابی ۱۹۴۲، ل ۷۸-۸۰. ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، نه یلوول و تشرینی یه که می ۱۹۴۲، ل ۵۲-۵۳.
نه جه دین
- دوو کوړپه ی جوانم، ژماره ۸، سالی ۱، ته مووزی ۱۹۴۰، ل ۳۹.
نه جه دین مه لا
- خوښخوانی، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یه که می ۱۹۴۳، ل ۳۱-۳۳.
نه ریمان، م. نه ریمان
- شیتیم خوش نه وی... ژماره ۸، سالی ۹، نابی ۱۹۴۸، ل ۳۹-۴۰.
نه جیبه میرزا حه سه ن
- ناوړيکي پاشه وه، ژماره ۸، سالی ۵، ته مووزی ۱۹۴۴، ل ۶۰-۶۱.
نه ژاد عه بدو نلاع
- له گه ل نه وه شدا هر له سوورانه وه دایه، گالیلو، وهرگیږان، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، نه یلوول و تشرینی یه که می ۱۹۴۲، ل ۷۷-۸۱.
- کاسیر هاوسه ر (له کون و قوژینی ته ټریخه وه)، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یه که می ۱۹۴۲، ل ۴۳-۴۷.
نه شمیل کچی قانع
- خوگوړین، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۳۸-۴۱.
نه ورؤز خه فاف (جه مال خه فافه به ناوی نه ورؤزی کوړپه وه)
- گه نجان و نیشتمان، ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۴۷-۵۲.

ه. (فایه ق هوشیار)

- برای کوچکردوم، ژماره ۲، سالی ۵، شویاتی ۱۹۴۴، ل ۵۱-۵۵.
- ههلبژاردن (انتخابات)، ژماره ۱۲، سالی ۶، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۵، ل ۱-۶.
- ه. ل. ب (ئیبراهیم ئەحمەد)
- کویرهوه‌ری، ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۶۰-۷۳.
- تۆله‌سه‌ندن، ژماره ۶، سالی ۶، حوزه‌یرانی ۱۹۴۵، ل ۶۳-۷۲.
- تهنیا یهکه بیر نازارم ئەدا؟!، ئەلسکاندهر بیتۆفی، وه‌رگیپان، ژماره ۷، سالی ۶، ته‌مووزی ۱۹۴۵، ل ۱-۲.
- که‌ره‌لوۆتی مه‌نۆچه‌ر، ژماره ۱، سالی ۷، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۶، ل ۴۷-۷۲.
- ه. خووشناو (کچه‌کورد)
- سالی چله‌وه‌شت، ژماره ۳، سالی ۹، مارتی ۱۹۴۸، ل ۵۳-۵۵.
- دکتۆر هاشم دۆغره‌مه‌چی
- پینسلین Penicilin، ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۵، ل ۱-۱۴.
- له‌سه‌ر وتاری کوۆشی دایک، ژماره ۲، سالی ۷، شویاتی ۱۹۴۶، ل ۱۰-۱۳.
- د.د.ت، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۴.
- نامۆژگاری بو ژنی زگیپر، دکتۆر براون، وه‌رگیپان، ژماره ۹-۱۰، سالی ۹، ئەیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۸، ل ۲۰-۲۴. **بنکه‌ی ژین**
- پاراستنی سیحه‌تی سکپیر، وه‌رگیپان، ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۸، ل ۴-۱۱.
- نا‌ره‌حه‌تی سکپیری و چارکردنی، دوکتۆر براون، وه‌رگیپان، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۶۱-۶۳، ۵۰.

هاوار، محهمه‌ده‌ره‌سوول محهمه‌ده

- وینه‌ی کوردستان، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووه‌م و کانوونی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۴۹-۵۱.
- گه‌شتی‌ک له‌گه‌ل، ژماره ۲، سالی ۵، شویاتی ۱۹۴۴، ل ۳۷-۳۹.
- گۆرانیی لاوان و کچان، ژماره ۶، سالی ۵، حوزه‌یرانی ۱۹۴۴، ل ۳۶-۳۷.
- ژنه‌ینان له ولاتی ئیمه‌دا، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۱۶-۱۷.
- جه‌فا، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۳۶-۳۷.

- گه‌يشتن به نامانج، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۶۴-۶۶.
- ناواتی دواى مردن، ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ل ۳۹-۴۰.
- بۆ...، ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۵، ل ۳۸-۴۰.
- جه‌فا، ژماره ۱، سالی ۷، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۶، ل ۳۶-۳۹.

هاودەرد

- تاسە‌ی هاودەرد، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونی ئە‌وه‌لی ۱۹۳۹، ل ۵۵-۵۶.

هه‌ژار

- لای‌لايه‌ی په‌شيو، ژماره ۲، سالی ۸، شویاتی ۱۹۴۷، ل ۳۳-۳۶.
- تۆ‌له‌سه‌ندن، ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۳۴-۳۵.

هه‌یمن

- گه‌رچي تووشی، ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۳۴-۳۵.

هه‌یمن شانی

- گۆرانیی کچان، ژماره ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۵، ل ۳۷.
- ژیان ناواته‌خوازمه‌ مردنم ناوی ئە‌ه، ژماره ۹، سالی ۵، ئە‌یلوولی ۱۹۴۴، ل ۲۴-۲۵.

و

وه‌فایی

- یاری شوخم، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووه‌م و کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۵۲-۵۳.

وه‌لی دیوانه

- دل‌ی من و ناوات، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یه‌که‌م و تشرینی دووه‌می ۱۹۴۰، ل ۳۳-۳۴.

- دل‌وه‌داخه‌وه، ژماره ۶، سالی ۷، حوزه‌یرانی ۱۹۴۶، ل ۳۳-۳۴.

- شیعر، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۳۶.

ی

یوونس په‌ئووف

- لامارتین، ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۳۶-۴۸.

- نامه‌ییک، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووه‌م و کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۶۲-۶۶.

– عومەر خەيام، ژمارە ۱، سالی ۴، كانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۳۴-۳۸. ژمارە ۲، سالی ۴، شوپاتی ۱۹۴۳، ل ۱۸-۲۱.

یوسف ئەمین

– دئارییهکی سهیر، مهكسیم گۆركی، وهرگیپان، ژمارە ۱۱، سالی ۷، تەشرینی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۶۴-۷۲.

یهدوللای رهضانی، یهدوللای رهضانی که لهوپی

– وه زوان کوردی که لهوپی: ئەرای ته دۆس دیرم، ژمارە ۱، سالی ۵، كانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۵۲-۵۳.

– له سههرئهنجامی پادشایه سهفاریهیل، ژمارە ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۲۹-۳۰.

– سهی یاقوو مایهدهشتی: لاپهپهیهك له بهرگی دووهمی شیعر و ئەدهبیاتی کوردی، ژمارە ۶، سالی ۵، حوزهیرانی ۱۹۴۴، ل ۲۴-۳۱.

– پهپهیهگ له تاریخ که لهوپی (وه شیوهی کوردی که لهوپی)، ژمارە ۱۱، سالی ۵، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۲۵-۲۸.

– له شیعر و ئەدهبیاتی لوپی و لهکی خانهی داجیون، ژمارە ۱۱، سالی ۷، تەشرینی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۲۹-۳۲.

– بهلگهی تەئریخی، ژمارە ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۶۲.

بنکهی ژین

www.zheen.org

وهرگیپان

(ناوی وهرگیپ نادیار)

– یادگار، ت. مۆپ، ژمارە ۱، سالی ۱، كانوونی یهکهمی ۱۹۳۹، ل ۳۱-۳۲.

– ژيانی دئاری، جوپران خهلیل جوپران، ژمارە ۱، سالی ۱، كانوونی یهکهمی ۱۹۳۹، ل ۳۲-۳۳.

- کابرای کویره و پهنگی شیر، لیو تۆلستوی، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونی یهکهمی ۱۹۳۹، ل ۳۳.
- شینی سال، شیلی، ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۲۸-۲۹.
- گورانیی شادی، ویلیام داقیس، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۵۰-۵۱.
- نامه ناردن له شووشه دا، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۶۵-۶۶.
- فهلسه فهی دلدار، شیلی، ژماره ۳، سالی ۱، شوباتی ۱۹۴۰، ل ۲۲.
- هاوپی و باگره، ئەلبیتر سرلاند، ژماره ۵-۶، سالی ۱، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۶۳-۶۴.
- ئەتەوی به خوشی بژیت؟، ئەلسکاندهر دۆماسی پچووک، ژماره ۵-۶، سالی ۱، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۷-۸.
- قین، ئەلفرید دی مۆس، ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۳۲-۳۳.
- ژیان، ا. ل. باربۆلد، ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۳۴.
- من و ئەو، رابانده رانات تاگور، ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۳۴-۳۵.
- دی قالیرا De Valera، ژماره ۵-۶، سالی ۱، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۷۲-۷۴.
- وینیهک له ژیان، ژماره ۷، سالی ۱، حوزەیرانی ۱۹۴۰، ل ۲۴-۲۵.
- زوو به پیشکوه دنیا چاوه پیری کردهوت ئەکا، نیووتۆن پۆجهرس، ژماره ۷، سالی ۱، حوزەیرانی ۱۹۴۰، ل ۴۵-۴۷.
- خوارده مەنهی دواپۆژ، ژماره ۷، سالی ۱، حوزەیرانی ۱۹۴۰، ل ۴۸-۴۹.
- فرانکلین پۆزقنت، ژماره ۷، سالی ۱، حوزەیرانی ۱۹۴۰، ل ۴۹-۵۰.
- لیرهک، فرانسوا کویی، ژماره ۷، سالی ۱، حوزەیرانی ۱۹۴۰، ل ۵۳-۵۵.
- گهلاویژ به چاوی بیگانه، سی. جی. ئی "ئەدمۆنس"، ژماره ۸، سالی ۱، تەمووزی ۱۹۴۰، ل ۱-۴.
- پۆژنامه نهینیهکە ی پلسۆدسکی، ویلیام جینس، ژماره ۸، سالی ۱، تەمووزی ۱۹۴۰، ل ۵-۸.
- چاری بیخەوی، ژماره ۸، سالی ۱، تەمووزی ۱۹۴۰، ل ۳۰.
- بهختیاری له چیبایه؟، ژماره ۸، سالی ۱، تەمووزی ۱۹۴۰، ل ۳۱-۳۳.
- بولوکاستا له سەر چوونه شهپ، کۆلۆنیل له قلیس، ژماره ۹، سالی ۱، ئابی ۱۹۴۰، ل ۲۳.
- وهکیهکی، فیدرو سۆلوگۆپ، ژماره ۹، سالی ۱، ئابی ۱۹۴۰، ل ۲۳.
- فیلی ژنیک، ژماره ۹، سالی ۱، ئابی ۱۹۴۰، ل ۴۸-۴۱.
- نیاز له شیعر چیبه؟، ژماره ۱۰، سالی ۱، ئەیلوولی ۱۹۴۰، ل ۱-۵.

- دراو، ژماره ۱۰، سالی ۱، ئەيلوولي ۱۹۴۰، ل ۲۴-۲۵.
- ژن و پياو، ژماره ۱۰، سالی ۱، ئەيلوولي ۱۹۴۰، ل ۲۶-۲۸.
- دلداری ناکه، هۆشی، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی يهکهه و تشرینی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۱۷.
- له ژور سهري نهخووشی، ی. ل. بیرتس، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی يهکهه و تشرینی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۲۰-۲۳.
- میکروپ چون دوزرایهوه؟، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی يهکهه و تشرینی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۲۸-۳۰.
- شیت یا ژیر، فرانک وارد بیکه، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی يهکهه و تشرینی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۳۰-۳۲.
- ئەتوئی ناسوده بژیت؟، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی يهکهه و تشرینی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۳۲-۳۳.
- یونانستان، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی يهکهه و تشرینی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۳۶-۳۷.
- تاریکی، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۹.
- ئاگری بنکای بالقان، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۹-۱۱.
- چون قسهه خووش ئەبی؟، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۱۱-۱۲.
- چهچل، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۱۲-۱۵.
- هیتله، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۱۵-۲۱.
- ستالین، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۲۱-۲۳.
- مؤسولینی، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۲۳-۲۷.
- چی ئەزانیت له بابته دلتهوه؟، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۲۷-۲۹.
- له میانی دوو دلداری، راباندرا تاگور، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۳۹.
- دلداری گولیکه، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۴۰.
- چاو، جوبران خهلیل جوبران، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۴۰-۴۱.
- فهرهسه چون شکا، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۴۱-۵۹.

- دلداری و ژن، دی لاروشكۆفۆلد، ژماره ۱-۲، سالی ۲، كانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۷۰.
- حهوت ناحهزهكهی پیاو، ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۵-۱۲.
- پیاوی رهش سپی ئەكریتهوه، ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۱۳-۱۵.
- له پیی زیردا، هینز مینز، ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۱۶-۱۹.
- ژاپۆن، ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۲۰-۲۳.
- جواهر لال نههرو، ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۲۳-۲۵.
- هاوپیستی، دی لاروشنۆکۆلد، ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۳۰.
- قین، ئەلفرید دی مۆسی، ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۳۲-۳۳.
- ژیان، ا. ل. بارپۆلد، ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۳۴.
- من و ئەو، رابه‌ندراتا تاگور، ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۳۴-۳۵.
- دوو دیوی قه‌لغانه‌که، بۆمونت، ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۳۵-۳۷.
- ژانی تورکستان چۆن په‌چه‌یان تووره‌ه‌لدا، ژماره ۳-۴، سالی دووهم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۶۰.
- ئامۆژگاری بۆ خوشتن، ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۶۶.
- له شه‌ویکی تۆفدا، ماکسیم گۆرکی، ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۸۱-۹۰.
- سیاسهت چیه؟، لۆرد به‌لفور، ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۹۵.
- کۆمه‌لی (ا. م. پ. و)، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۱، ل ۱۱-۱۶.
- دوو پارسه‌نگه‌که‌ی شه‌ر: ده‌وله‌ته‌یه‌گرتوو‌ه‌کانی ئەمه‌ریکا، یه‌کییتی سو‌قییت، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۱، ل ۱۶-۲۴.
- له بابه‌ت..، دی لاروشفۆکۆلد، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۱، ل ۳۸.
- کوره‌یا کچ، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۱، ل ۵۹-۶۱.
- کروات، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۱، ل ۶۱-۶۲.
- ئەوانه‌ی به‌چاو ده‌بیه‌ن، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۱، ل ۶۳-۶۶.
- که‌نه‌وت و خه‌لووز براه‌وه، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۱، ل ۶۷-۶۸.
- مارشال فۆرشیلوف کییه؟، ژماره ۷-۸، سالی ۲، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۱۷-۲۱.
- له ۱۹۱۷ دا وا بوو، ژماره ۷-۸، سالی ۲، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۲۲-۲۵.
- هه‌موو په‌گه‌زه‌کانی دنیا وه‌که‌ی یه‌کن، دکتۆر واشنگتۆن بیت، ژماره ۷-۸، سالی ۲، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۲۶-۳۰.

- هەر بژى سهرهيه سستی، ئيميل لؤدفيك، ژماره ۷-۸، سالی ۲، تهموز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۴۰-۴۴.
- راباندرا تاکور، ژماره ۷-۸، سالی ۲، تهموز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۴۵-۵۰.
- دلداري پيريک، فرانک رالف، ژماره ۷-۸، سالی ۲، تهموز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۵۲-۵۴.
- ئەو باوه پراڻه‌ی له شهردان، ژماره ۷-۸، سالی ۲، تهموز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۶۴-۷۳.
- گهشتی له عاسمانا، ژماره ۷-۸، سالی ۲، تهموز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۸۰-۸۷.
- له ئاوینهدا، ئەناتۆل فرانس، ژماره ۷-۸، سالی ۲، تهموز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۸۸-۹۵.
- مردنی پیاوانی تهئریخی، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول- کانوونی یهکهمی ۱۹۴۱، ل ۵-۱۰.
- ماتاهاری جاسوسی ههره به ناویانگ، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول- کانوونی یهکهمی ۱۹۴۱، ل ۱۱-۱۴.
- مهکینه‌ی دورمان، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول- کانوونی یهکهمی ۱۹۴۱، ل ۲۵.
- نه‌خۆشیی به‌له‌کی، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول- کانوونی یهکهمی ۱۹۴۱، ل ۵۲-۵۶.
- سهره‌خۆیی باوه‌پ، ژماره ۱-۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۳-۱۰. ژماره ۳-۴، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۴-۷.
- چهن وتاریک دهره‌ق به پاشه‌کهوت، ژماره ۱-۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۴۲.
- ئەو شته بخوینه‌روه که به دل‌تا ئەچي، ژماره ۱-۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۴۳.
- ژن و جوانیی خۆی و کردگاری، ژماره ۱-۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۴۴-۴۵.
- ئیش و هسانه‌وه، تۆماس ئەکمیس، ژماره ۱-۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۷۴-۷۸.
- دواپۆژی هه‌ندئ له پیاوه تاریخیه‌کان، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۱۶-۱۷.
- ئیش و هسانه‌وه، تۆماس ئەکمیس، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۷۴-۷۸.
- چهن وتاریک له بابته سهره‌ستییه‌وه، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۹۳.
- خوای ژاپۆن هیرۆهیتۆ، ژماره ۷-۸، سالی ۳، تهموز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۱۵-۱۸.
- ده‌ستووری ئەتلاتتیک، ژماره ۷، سالی ۴، تهموزی ۱۹۴۳، ل ۲۵-۲۹.
- بزانه زیره‌کیت، ژماره ۷، سالی ۴، تهموزی ۱۹۴۳، ل ۲۷.
- نوستن، ژماره ۹، سالی ۴، ئەیلوولی ۱۹۴۳، ل ۱۳-۱۷.

- ئەى گەنج بۇ تۆيە، فەرىق عەقراوى، ژمارە ۵، سالى ۵، مایىسى ۱۹۴۴، ل ۷۲.
- قارەمانىي كچىكى لىتوانى، نىپۇ منياشچى، ژمارە ۵، سالى ۶، مایىسى ۱۹۴۵، ل ۴۲-۴۷.
- سىمۇن بۆلىقار (۱۷۸۳-۱۸۳۰)، ژمارە ۷، سالى ۶، تەمووزى ۱۹۴۵، ل ۱۵۱-۵۶.
- وۆردپۇ وىلسن (۱۸۵۶-۱۹۲۴)، ژمارە ۹، سالى ۶، ئەيلوولى ۱۹۴۵، ل ۵۱-۵۵.
- پەرداخىك ئاۋ دىنامىتىكە، ژمارە ۱۰، سالى ۶، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۲۰-۲۴.
- تەئرىخى ئادەمىزاد، ئەناتۇل فرانس، ژمارە ۱۱، سالى ۶، تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۵، ل ۴۳-۴۵.
- بۆلىكدانەۋە، ژمارە ۱۲، سالى ۶، كانونى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۱۸-۱۹.
- رىكەۋەت، جورج لىنۇر، ۋەرگىپران، ژمارە ۱۲، سالى ۶، كانونى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۴۶-۵۰.
- پىرى و جوانى، شەكسىپ، ژمارە ۱، سالى ۷، كانونى دوۋەمى ۱۹۴۶، ل ۲۴-۲۵.
- بەراۋرد، ژمارە ۱، سالى ۷، كانونى دوۋەمى ۱۹۴۶، ل ۳۲.
- خەۋنى عەبدىك، لۇنگفيلۇ، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۱-۴.
- مارى كۆرى ۱۸۶۷-۱۹۳۴، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۴-۹.
- ئايا ھەموو لە بەردەمى قانونا ۋەك يەكەن؟، جورج بەرنادشۇ، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۱۵-۱۸.
- ئەۋانەى سوۋكن كاربەدەستن، ژمارە ۴، سالى ۷، نىسانى ۱۹۴۶، ل ۵۳-۵۶.
- چۇن لە سىانزە سالىيا ژنم ھىنا؟، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۲۲-۲۶.
- ئەلبانيا، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۵۵-۵۷.
- ئىتالىيى ئەلېن، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۶۲.
- فرمانى نووسەر، پۇمان پۇلان، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۱-۸.
- يەكەم كەس كە ئەتۇمى شكاند، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۱۸-۲۰.
- حەبەشى ئەلېن، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۲۱.
- يۇگوسلافييا ۋە دستورى تازەى، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۲۲-۲۴.
- شەپ چىيە، جىن سلاتۇف، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۳۰-۳۲.
- بەفرى دىسەمبەر، سىر ئەرتەر كۇنان دويل، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۵۴-۵۵.
- دوو جۇر دىموكراسى، ئەلىكسى سۇكۇلۇڧ، ژمارە ۴، سالى ۷، نىسانى ۱۹۴۶، ل ۱-۱۴.
- كە ھەر چار نەبىت بمرىن، كلۇد ماكى، ژمارە ۴، سالى ۷، نىسانى ۱۹۴۶، ل ۱۶.
- ژيان چىيە؟، فىكتۇر ھۇگۇ، ژمارە ۵، سالى ۷، مایىسى ۱۹۴۶، ل ۱۶-۱۷.
- دەسكەۋنتى ھىزى ئەتۇمى لە ئاۋدا، ژمارە ۵، سالى ۷، مایىسى ۱۹۴۶، ل ۱۸-۲۱.
- مەترسىي شەپ، ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۱۱-۱۴.

- پەندى ئيمىرۇ، ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۲۶.
- كالىنن مرد، ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۷.
- ئەو شارستانىيە نازى بلاوى ئەكردهو، ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۴۸-۴۹.
- مروۇ، مەكسىم گۆركى، ژمارە ۷، سالى ۷، تەمووزى ۱۹۴۶، ل ۱۲.
- دراو، ميخائيل نەعيمە، ژمارە ۷، سالى ۷، تەمووزى ۱۹۴۶، ل ۱۲.
- مەسئەلەى كورد، دەبليوو. جەى. ئيلفنستىن، ژمارە ۷، سالى ۷، تەمووزى ۱۹۴۶، ل ۵۲-۵۶.
- ئەندونىزيا، ژمارە ۸، سالى ۷، ئابى ۱۹۴۶، ل ۱۳-۲۱.
- ئەم پياوانە ئەناسىت؟، ژمارە ۸، سالى ۷، ئابى ۱۹۴۶، ل ۲۱-۲۳.
- بينن بەبى چاو، ژمارە ۸، سالى ۷، ئابى ۱۹۴۶، ل ۲۴-۲۶.
- چۆن خۆت خۆشەويست ئەكەى؟، دىل كارنىجى، ژمارە ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۱۰-۱۸.
- منال لە زگى داىكىا، ژمارە ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۱۹-۲۱.
- وريا ھەر يىرى ئەكردهو، قالينتينا ئوسىيىقا، ژمارە ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۲۱-۲۲.
- دەرمانىكى تازە بۆ سيل، ژمارە ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۴۸-۵۰.
- مىسر، وەرگىپران، ژمارە ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۶۰-۶۳.
- دنيا ھەر لە پيشكەوتنايە، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تشرىنى دوومى ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۴.
- ئافرەت، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تشرىنى دوومى ۱۹۴۶، ل ۵۱.
- ھاورپىنە!، پىرسى پىسش شىللى، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۱-۲.
- خۆشەويستى، شكسپىر، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تشرىنى دوومى ۱۹۴۶، ل ۱۰.
- ھاورپىنە، پىرسى پىسش شىللى، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۱-۲.
- نېرەيەكى تال، ژمارە ۱، سالى ۸، كانونى دوومى ۱۹۴۷، ل ۵۵-۵۶.
- ھىندى-چىنىي فەرەنسە، ژمارە ۲، سالى ۸، شوپاتى ۱۹۴۷، ل ۱۷-۳۰.
- گرەويك لە لۆقەنتەيەكا، أ. قەرشىنكو، ژمارە ۲، سالى ۸، شوپاتى ۱۹۴۷، ل ۶۸-۷۲.
- گەلەكانى ئەمەرىكاي يەكگرتوو كىن؟، ژمارە ۳، سالى ۸، مارتى ۱۹۴۷، ل ۱۷-۱۷ھ.
- پيشكەوتن وا ئەبن، ژمارە ۳، سالى ۸، مارتى ۱۹۴۷، ل ۱۷-۱۷ھ.
- تۆماس أ. ئەدىسون ۱۸۴۷-۱۹۳۱، ژمارە ۳، سالى ۸، مارتى ۱۹۴۷، ل ۴۹-۵۲.
- مسز كشميش، ژمارە ۳، سالى ۸، مارتى ۱۹۴۷، ل ۵۸-۵۹.

- له هەر تەلە دەنگی، میخائیل نەعیمە، ژمارە ٤، سالی ٨، نیسانی ١٩٤٧، ل ٢٢.
- سکۆتلاندى ئەلین، ژمارە ٤، سالی ٨، نیسانی ١٩٤٧، ل ٢٨.
- گۆرانیی ئازادی، شیلەر، ژمارە ٥، سالی ٨، مایسی ١٩٤٧، ل ١-٣.
- له هەر تەلە دەنگی، جویران خەلیل جویران، ژمارە ٥، سالی ٨، مایسی ١٩٤٧، ل ٣١-٣٢.
- خوا دالە، ژمارە ٥، سالی ٨، مایسی ١٩٤٧، ل ٦٣-٧٢.
- ژیانمان ئەوی، فرانسوا فیلون، ژمارە ٦، سالی ٨، حوزەیرانی ١٩٤٧، ل ٥٣-٥٤.
- ریکەوت ئیش ئەکا، ژمارە ٧، سالی ٨، تەمووزی ١٩٤٧، ل ١٩.
- نایا ئەتۆم نەینیی ژیان و مردن ئاشکرا ئەکا؟، ژمارە ٧، سالی ٨، تەمووزی ١٩٤٧، ل ٣٠٠-٣٢.
- هەرە بەئەهەمییه‌تترین داھێنانی دنیا، ئەدوارد گرای، ژمارە ٧، سالی ٨، تەمووزی ١٩٤٧، ل ٣٢.
- ئیش بکە تا گەنجیت، ژمارە ٧، سالی ٨، تەمووزی ١٩٤٧، ل ٥٩-٦١.
- دلی هەژاریک، فرانسوا فیلون، ژمارە ٧، سالی ٨، تەمووزی ١٩٤٧، ل ٦٢-٦٣.
- دنیا هەر لە پیشکەوتنایە، ژمارە ٧، سالی ٨، تەمووزی ١٩٤٧، ل ٦٣-٦٤.
- لە دوا ئیوارەدا، ژمارە ٧، سالی ٨، تەمووزی ١٩٤٧، ل ٦٤-٦٥.
- پەیاپوونی زانستی، عەبدولجەبار عەبدوللا، ژمارە ٨، سالی ٨، ئابی ١٩٤٧، ل ٢١-٢٣.
- دایک، ماکسیم گۆرکی، ژمارە ٨، سالی ٨، ئابی ١٩٤٧، ل ٦٦-٧٢.
- بەردەبان، پ. ج. داندریج، ژمارە ٩-١٠، سالی ٨، ئەیلوول و تشرینی یەكەمی ١٩٤٧، ل ٦٣.
- فەن، تۆلستۆی، ژمارە ١٢، سالی ٨، کانوونی یەكەمی ١٩٤٧، ل ١-٢.
- شاعیر، پۆشکین، ژمارە ١٢، سالی ٨، کانوونی یەكەمی ١٩٤٧، ل ٢.
- سەرپەستی، سیسییل دای لوئیس، ژمارە ١٢، سالی ٨، کانوونی یەكەمی ١٩٤٧، ل ٢.
- چینی پی ئەکرا، ژمارە ١٢، سالی ٨، کانوونی یەكەمی ١٩٤٧، ل ٣.
- سەرچاوەی پوژی، ژمارە ١٢، سالی ٨، کانوونی یەكەمی ١٩٤٧، ل ٣-٤.
- هاوین و جلی سپی، ژمارە ١٢، سالی ٨، کانوونی یەكەمی ١٩٤٧، ل ٤-٥.
- کامیان چاکە، ژمارە ١٢، سالی ٨، کانوونی یەكەمی ١٩٤٧، ل ٥.
- وەرانی نەستەق، ژمارە ١٢، سالی ٨، کانوونی یەكەمی ١٩٤٧، ل ٦.
- پۆبەرت کووخ (١٨٤٢-١٩١٠)، ژمارە ١٢، سالی ٨، کانوونی یەكەمی ١٩٤٧، ل ٧-١١.
- گۆلەبەرۆژە، ژمارە ١٢، سالی ٨، کانوونی یەكەمی ١٩٤٧، ل ١٢-١٣.
- جگەرە، ژمارە ١٢، سالی ٨، کانوونی یەكەمی ١٩٤٧، ل ١٣.

- بۇ دايكان، ژمارە ۱۲، سالى ۸، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۵۷-۵۹.
- كورد لاي بېگانە، ا. ج. حورانى، ژمارە ۱، سالى ۹، كانوونى دوومى ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۸.
- ژمارە ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۴۸، ل ۱-۷. ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۲۵-۲۹.
- مەكىنەى پارە، ژمارە ۱، سالى ۹، كانوونى دوومى ۱۹۴۸، ل ۵۲-۵۶.
- گەنجى كوچى كرد، نىقان تورجينييف، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۲۴.
- شەپرى ناوخويىي چين، ژمارە ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۱-۱۰. ژمارە ۶، سالى ۹،
حوزەيرانى ۱۹۴۹، ل ۶-۱۴.
- جەواھىر لال نەھرۇ، ژمارە ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۱۱-۱۴، ۴۱-۴۳.
- چى سەربەستى نىيە؟، ھاوارد سىلسام، ژمارە ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۱۸-۲۳.
- پىنچ پەوشتى باشى ئيشكردن، دىل كارنيجى، ژمارە ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۴۳-۴۵.
- يەكى مایس: جەژنى كرىكارانى دنيا، ژمارە ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۵۰-۵۱.
- قولەى بابل، ژمارە ۵، سالى ۹، مایسى ۱۹۴۸، ل ۱-۲.
- زانىنى بى فەپ، ژمارە ۵، سالى ۹، مایسى ۱۹۴۸، ل ۲-۳.
- رۇماتىزمە، ژمارە ۵، سالى ۹، مایسى ۱۹۴۸، ل ۳-۷.
- پياو ئەبىت، ئەچەوسىئەو، ئەمرىت، ژمارە ۵، سالى ۹، مایسى ۱۹۴۸، ل ۱۴.
- كوردى عىراق، فرانك ستوكس، ژمارە ۵، سالى ۹، مایسى ۱۹۴۸، ل ۱۷-۲۲.
- ماناى راستەقىنەى سەربەستى، ھاوارد سىلسام، ژمارە ۶، سالى ۹، حوزەيرانى
۱۹۴۸، ل ۱-۵.
- چۇن مانگرتنەكە بە ناشتى برايه وە؟، ژمارە ۶، سالى ۹، حوزەيرانى ۱۹۴۸، ل ۴۷-۵۲.
- لە بابەت خۆتەو، جۇليان ھۆكسلى، ژمارە ۷، سالى ۹، تەمووزى ۱۹۴۸، ل ۸-۱۱.
- نەينى، مارک توين، ژمارە ۷، سالى ۹، تەمووزى ۱۹۴۸، ل ۲۲-۲۴.
- ھەندى پەند بۇ سەرکەوتنى ئادەمىزاد لە ژيانا، ژمارە ۷، سالى ۹، تەمووزى ۱۹۴۸،
ل ۴۴-۴۶.
- لە ئاغستۇزدا چى پرووى داو؟، ژمارە ۸، سالى ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۱-۶.
- ھەلاتوو، ئەلفونس دوودى، ژمارە ۸، سالى ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۷.
- دواى مردن، گريگور واهانيان، ژمارە ۸، سالى ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۴۷.
- لە ئەيلوولدا چى پرووى داو؟، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلوول- تشرىنى يەكەمى
۱۹۴۸، ل ۱-۵.

- ئەدەبىياتى قوللەپ، لانگستون ھيوون، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلول- تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل۲۶-۳۰.
- بۇ رابوردن، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلول- تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل۳۱.
- سەرکردە ئەلى جەناھ ۱۸۸۶-۱۹۴۸، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلول- تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل۳۷.
- ژدانوف ۱۸۹۶-۱۹۴۸، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلول- تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل۳۸-۳۹.
- ئەدوورد بېنىش، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلول- تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل۳۹-۴۱.
- كشمير، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلول- تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل۶۳-۶۴.
- نمونەى ديموكراسى، ھېنرى والاس، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل۷۱-۷۳.
- بازگانى قىنىسىيا، شكسپير، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل۸۵-۱۰۴.
- چى پووى داوه له تشرىنى يەكەمدا؟، ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دوومى ۱۹۴۸، ل۱-۴.
- چى له دنيا ئەزانىت؟، ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دوومى ۱۹۴۸، ل۱۱-۱۴.
- خەوبىنن، ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دوومى ۱۹۴۸، ل۱۵-۱۸.
- چى له تشرىنى دووما قەوماوه؟، ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دوومى ۱۹۴۸، ل۵۲-۵۳.
- چى قەوماوه له كانوونى يەكەمدا، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل۱-۴.
- شەپولى پادىو، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل۱۳-۱۶.
- ژان ژاك پۇسو ۱۷۱۲-۱۷۷۸، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل۲۹-۳۲، ۵۸-۵۹.
- كۆمەلى فابى، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل۵۶-۵۷.
- ھیتلەر نەسوتتاوه!، ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل۴۶-۴۸.
- نامۆڭگارىي ژنىكى نووسەر كە دوو جار تامى تەلّاقى چىشتووھ.. تەلّاقان ھىچ دادى نادا، ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل۴۸-۵۳.
- نووسەرى ھەرە زۆرنووس، ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل۵۷-۵۸.
- صەلاھەدىن و ئەھلى خاج، ژمارە ۶، سالى ۱۰، حوزەيرانى ۱۹۴۹، ل۸-۱۱، ۵۷-۶۱.
- ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل۱-۱۲. ژمارە ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل۱-۱۵.

- دووانه‌ی سیامی، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۱۵-۲۳.
- له نیساندا چی قه‌وماوه؟، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۱-۴.
- چی قه‌وماوه له کانوونی دووهدا؟، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووهمی ۱۹۴۹، ل ۵-۷.
- خه‌باتی چین، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووهمی ۱۹۴۹، ل ۸-۱۶. ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۶-۱۴، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۵-۱۶.
- فلیمی کتیب، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووهمی ۱۹۴۹، ل ۳۰-۳۱.
- زور نازدار، لیو تۆلستوی، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووهمی ۱۹۴۹، ل ۶۷-۷۲.
- چی قه‌وماوه له مانگی شوباتدا؟، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۱-۴.
- ماوتسی تۆنگ، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۲۰-۳۱.
- نازاییی سه‌گیك، ئیلیا ئەهریج، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۶۸-۷۲.
- چی قه‌وماوه له مارتدا؟، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۱-۴.
- ئەستیره‌یه‌کی گه‌ش، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۲۰-۲۴.
- مه‌کینه‌ی ته‌له‌فونی بی‌خاوه‌ن، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۱۵-۱۷.
- زیره‌کیی ئافره‌ت، هوارد سبرنج، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۲۹.
- له کوستان، ئانتۆن چیکۆف، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۶۱-۷۲.
- دل‌به‌نده‌یه‌ک، جرازیا دیلیدا، ژماره ۷، سالی ۱۰، ته‌مووزی ۱۹۴۹، ل ۱۹-۲۲.
- هیندستان، ژماره ۷، سالی ۱۰، ته‌مووزی ۱۹۴۹، ل ۲۳-۳۰.
- گو‌قار و پوژنامه، ژماره ۸، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۵۷.

بایه‌تی بئ‌ناو

(ناوی نووسه‌ر نادیار)

- پیوانی پیاو له ناومان، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۸۵-۸۶.
- ئیستگه‌ی بی‌ته‌لی کوردوستان له پوژمه‌لاتی نزیکه‌وه، ژماره ۸، سالی ۴، ئاغستۆسی ۱۹۴۳، ل ۴۳.
- زمانی کوردی و چۆنیتی نووسینی، ژماره ۹، سالی ۴، ئەیلوولی ۱۹۴۳، ل ۵۱.
- نیشتمان، ژماره ۹، سالی ۴، ئەیلوولی ۱۹۴۳، ل ۶۲-۶۴.
- دل چۆن نه‌سووتی، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۵۰-۵۱.
- یانه و باوه‌رپی‌کراوه‌که‌ی، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۶۵.
- دوو کۆبوونه‌وه‌ی ته‌ئریخی له یانه‌ی سه‌رکه‌وتن، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۵، ل ۵۶.
- ناری، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۶۶.

- دەنگى گىتتىي تازە، ژمارە ۱۱، سالى ۵، تشرىنى دوومى ۱۹۴۴، ل ۴۳.
- كوردوستان، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۲۹.
- جەژنى نەورۇز: تازە بە تازە نەو بە نەو، ژمارە ۴، سالى ۷، نىسانى ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۴.
- ژيان چىيە؟، ژمارە ۵، سالى ۷، مايسى ۱۹۴۶، ل ۱۶-۱۷.
- كۆمەلى پاراستنى ساوايان لە عىراقدا، ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۵۶-۵۷.
- وەتەن [شىيخ جەمىلى شىيخ ضىيائەدىنى سەقزى]، ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۳۵-۳۶.
- پۈنەزەنگى حەمەسەن، ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۶۰-۷۲.
- ماتەمى صالح زەكى بەگ، ژمارە ۱، سالى ۶، كانونى دوومى ۱۹۴۵، ل ۵۲.
- تىكاي ھەرەومز يارمەتىدان بە دەستى گەل، ژمارە ۲، سالى ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل ۵۸-۶۲.
- كۆبوونەو ھەيكى خۆمالى لە (يانەى سەرکەوتن)، ژمارە ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۶۶-۶۷.
- كۆھستان، ژمارە ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۵۲.
- نىستەى تەماوى، ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۴۰.
- بلاوكردەنەو ھەكەنى (كۆمەلى پاراستنى ساوايان - سلىمانى)، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تشرىنى دوومى ۱۹۴۶، ل ۵۷-۶۱.
- بلاوكردەنەو ھەكەنى (كۆمەلى پاراستنى ساوايان - سلىمانى): ئاگادارى لە سوورپۇژە، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۵۲-۵۴.
- دەمىكە، ژمارە ۲، سالى ۸، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۳۹-۴۰.
- خۆپاراستن لە تەراخوما، ژمارە ۲، سالى ۸، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۵۲-۵۳.
- بۆرپابوردن، ژمارە ۳، سالى ۸، مارتى ۱۹۴۷، ل ۲۱-۲۳.
- فاضل كۆچت كرد!!، ژمارە ۳، سالى ۸، مارتى ۱۹۴۷، ل ۲۶-۲۷.
- ياران، ژمارە ۶، سالى ۸، حوزەيرانى ۱۹۴۷، ل ۳۳-۳۵.
- نومائىشى قوتابخانەكەنى گشتىي لىواى سلىمانى، ژمارە ۶، سالى ۸، حوزەيرانى ۱۹۴۷، ل ۴۵-۴۸.
- جوانىي تەبىعەت، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۲۰-۲۴.
- دەنگوباسى تويكئدار، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۵۱-۵۲.
- سەرکەشى پىسوايىي لە دوايە، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۶۹-۷۲.
- بۆرپابوردن، ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۱۴-۱۵.
- تەنگوچەلەمە (ئزمە - Crisses)، ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۱۷-۲۰.

- ولاتہکہمان دولہمہندہ نگہر بزائین لہ بہروبوومی بخوین، ژمارہ ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۶۱-۶۶.
- یا خوا بہخیر بیین، ژمارہ ۹-۱۰، سالی ۸، ئیلوول و تشرینی یہکمی ۱۹۴۷، ل ۳۸.
- ہیژی میللہت، ژمارہ ۹-۱۰، سالی ۸، ئیلوول و تشرینی یہکمی ۱۹۴۷، ل ۶۶.
- خائین کلّوی ناوی، ژمارہ ۹-۱۰، سالی ۸، ئیلوول و تشرینی یہکمی ۱۹۴۷، ل ۶۷.
- لایہنہگرتن (بی طہرفی)، ژمارہ ۹-۱۰، سالی ۸، ئیلوول و تشرینی یہکمی ۱۹۴۷، ل ۶۷.
- ماتہم، ژمارہ ۹-۱۰، سالی ۸، ئیلوول و تشرینی یہکمی ۱۹۴۷، ل ۶۸-۷۰.
- حیسابی گہلاویژ، ژمارہ ۹-۱۰، سالی ۸، ئیلوول و تشرینی یہکمی ۱۹۴۷، ل ۹۹-۱۰۴.
- حیسابی گہلاویژ، ژمارہ ۱۱، سالی ۸، ئیلوول و تشرینی یہکمی ۱۹۴۷، ل ۷۲.
- لہ منہوہ بو تو: خوٹ خوا بناسہ، ژمارہ ۱۲، سالی ۸، کانوونی یہکمی ۱۹۴۷، ل ۲۵-۲۹.
- چاپکراو، ژمارہ ۱۲، سالی ۸، کانوونی یہکمی ۱۹۴۷، ل ۵۱.
- حیسابی گہلاویژی ژمارہ ۱۲ ی ۱۹۴۷، ژمارہ ۱۲، سالی ۸، کانوونی یہکمی ۱۹۴۷، ل ۷۲.
- ئەم وینانہ، ژمارہ ۱، سالی ۹، کانوونی دووہمی ۱۹۴۸، ل ۵۸.
- پوستہی کوردہواری، ژمارہ ۳، سالی ۹، مارتی ۱۹۴۸، ل ۱۳-۲۳.
- ئەوقاف، ژمارہ ۳، سالی ۹، مارتی ۱۹۴۸، ل ۵۵-۵۷.
- کامیان خراپتہن، ژمارہ ۳، سالی ۹، مارتی ۱۹۴۸، ل ۵۷.
- ہوی سہرکہوتن ہلکہوتنہ، ژمارہ ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۲۶-۳۱.
- جہژنی نہوروز، ژمارہ ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۵۶-۵۷.
- لہ مانگی تہمووزدا چی پروی داوہ؟، ژمارہ ۶، سالی ۹، حوزہیرانی ۱۹۴۸، ل ۱۲-۱۷.
- موسیقا، ژمارہ ۷، سالی ۹، تہمووزی ۱۹۴۸، ل ۳۵.
- ئەمین زہکی کوچی کرد، ژمارہ ۷، سالی ۹، تہمووزی ۱۹۴۸، ل ۵۴-۶۶.
- بو رابواردن، ژمارہ ۸، سالی ۹، ئابی ۱۹۴۸، ل ۷.
- چلہی مہرگ، ژمارہ ۸، سالی ۹، ئابی ۱۹۴۸، ل ۲۵.
- نہیژن، ژمارہ ۸، یالی ۹، ئابی ۱۹۴۸، ل ۳۶.
- لہ ہلہبجہ، ژمارہ ۹-۱۰، سالی ۹، ئیلوول- تشرینی یہکمی ۱۹۴۸، ل ۵۹-۶۳.
- بی ئیشی کانگای دہردہسہری و فہلاکہتہ بو گہل، ژمارہ ۹-۱۰، سالی ۹، ئیلوولی و تشرینی یہکمی ۱۹۴۸، ل ۸۰-۸۴.
- نازاد و نازادی، ژمارہ ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووہمی ۱۹۴۸، ل ۱۹-۲۳.
- بوچی بروا ناکات؟، ژمارہ ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووہمی ۱۹۴۸، ل ۵۹.

- كۆچى دىدار، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۷.
- گەلاويژ دە سالانە، ژمارە ۱، سالى ۱۰، كانونى دوومى ۱۹۴۹، ل ۱-۴.
- كۆچى بىكەس، ژمارە ۱، سالى ۱۰، كانونى دوومى ۱۹۴۹، ل ۲۹.
- زيور، ژمارە ۱، سالى ۱۰، كانونى دوومى ۱۹۴۹، ل ۴۱-۵۰.
- نيشانەى خۆشەويستى و دىدارى! چۆن دلى ژنيك ئەكەيتەو؟، ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۶۱-۶۴.
- پراوژيشك، ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۲۵-۳۲.
- قوتابخانە لە كفى، ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۴۸-۴۹.
- كاكە مصطفىا لە يادىمىت!، ژمارە ۵، سالى ۱۰، مايسى ۱۹۴۹، ل ۲۱-۲۴.
- بزن و مەيمون، ژمارە ۵، سالى ۱۰، مايسى ۱۹۴۹، ل ۴۱-۴۶.
- پىويىكەى قەمچووغە، ژمارە ۵، سالى ۱۰، مايسى ۱۹۴۹، ل ۴۲-۴۸.
- خەستەخانە لە كۆيە، ژمارە ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۲۷.
- گورگ و بەرخەكە، ژمارە ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۴۶-۴۹.
- بە بۆنەى شەكرەو، ژمارە ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۵۳-۵۵.
- ئەوپرەحمانى خامە و مچە، ژمارە ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۵۵-۵۶.
- دوو براكە، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۴۱-۴۵.
- ماتەم (كەرىم بەگى فەتاح بەگ)، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۵۷.
- تۆزى لە سەرگوزەشتى، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۵۸-۵۹.
- سىوەنگ و مام پىوى، ژمارە ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۴۱-۴۶.

دووهم: به پيې ناوښتني بابته

د

- نه هلي صهليب دینه کوردستانه وه، ره فیک حیلمی، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونی یه که می ۱۹۳۹، ل ۱۲-۱۴. ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووه می ۱۹۴۰، ل ۴۰-۴۶.
- نه زانیت (هه پرمه)، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونی یه که می ۱۹۳۹، ل ۵۴؛ ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووه می ۱۹۴۰، ل ۶۰؛ ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۴۵؛ ژماره ۵-۶، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۵۲؛ ژماره ۸، سالی ۱، ته مووزی ۱۹۴۰، ل ۴؛ ژماره ۹، سالی ۱، نابی ۱۹۴۰، ل ۳۹-۴۰.
- ناموژگاری له جل و بهرگدا، ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووه می ۱۹۴۰، ل ۳۴.
- نه میرخانی برادوست و دمدم قهلا، ژماره ۳، سالی ۱، شویاتی ۱۹۴۰، ل ۲۳-۳۰.
- نه حمه دی ضوحاک.. قاره مانیکی نه ناسراوی کورد (له قه برستانی ته ریخا)، محمه دئه مین زه کی، ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۱۰-۶.
- ناموژگاری له خواردنا، ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۱۹.
- نه میرخانی برادوست، محمه دئه مین زه کی به گ، ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۳۳-۴۲.
- نه نجای هه لبه ست، خورشید، ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۵۸-۶۰.
- نیمای کوردی، ع، ژماره ۵-۶، سالی ۱، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۱-۶.
- نه ته وی به خوشی بژیت؟، نه لسکاندهر دؤماسی پچوک، ژماره ۵-۶، سالی ۱، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۷-۸.
- نه ده بیاتی تازه چونه و ده بی چون بی؟، ح. ف.، ژماره ۷، سالی ۱، حوزهیرانی ۱۹۴۰، ل ۱-۴.
- نه بوشوجاع باز کوری دؤستک، ره شید مهستی، ژماره ۷، سالی ۱، حوزهیرانی ۱۹۴۰، ل ۹-۱۴.
- نه بولفیداء، محمه دئه مین زه کی به گ، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یه که م و تشرینی دووه می ۱۹۴۰، ل ۳-۷.
- نه دوارد جهنر (۱۷۴۹-۱۸۲۳)، وهرگیپران، نه حمه د ره فیک، نه خوشی ناوله، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یه که م و تشرینی دووه می ۱۹۴۰، ل ۷۵-۷۷.
- نه وی!، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووه و شویاتی ۱۹۴۱، ل ۲۹.

- ئەزانىت؟، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانونى دووھم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۳۶؛ ژمارە ۵-۶، سالى ۲، مایس و حوزەيرانى ۱۹۴۱، ل ۴۰؛ ژمارە ۷-۸، سالى ۲، تەمووز و ئابى ۱۹۴۱، ل ۷۹؛ ژمارە ۹-۱۲، سالى ۲، ئەیلوول تا كانونى يەكەمى ۱۹۴۱، ل ۲۰.
- ئامۆزگارى بۆ خوشتن، ژمارە ۳-۴، سالى دووھم، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ل ۶۶.
- ئەبراھام لىكۆلن، ع. و. نوورى، ژمارە ۳-۴، سالى ۲، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ل ۷۲-۷۵.
- ئابوونەى گەلاويژ، ژمارە ۳-۴، سالى دووھم، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ل ۹۶.
- ئەوانەى بە چاۋ دەبىيەن، ژمارە ۵-۶، سالى ۲، مایس و حوزەيرانى ۱۹۴۱، ل ۶۳-۶۶.
- ئاولە، ئە. ھۆمەرى، ژمارە ۵-۶، سالى ۲، مایس و حوزەيرانى ۱۹۴۱، ل ۹۱-۹۵.
- ئەۋ باۋەرەنەى لە شەپان، ژمارە ۷-۸، سالى ۲، تەمووز و ئابى ۱۹۴۱، ل ۶۴-۷۳.
- ئەنجامى پياۋيىكى بەنگكيش، پىرەمىرد، ژمارە ۹-۱۲، سالى ۲، ئەیلوول تا كانونى يەكەمى ۱۹۴۱، ل ۹۱-۹۶.
- ئىمە و ئىۋە، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانونى دووھم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۱۸-۲۲.
- ئەۋ شتە بخوینەرەۋە كە بە دلتا ئەچى، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانونى دووھم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۴۳.
- ئىنضىباط و سەر بەستى، ۋەرگىپران، ن. س (كچەكوردىك)، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانونى دووھم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۶۷-۷۱.
- ئىش و ھەسانەۋە، تۆماس ئەكمىس، ۋەرگىپران، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانونى دووھم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۷۴-۷۸.
- ئىش بە دەست، گەلاويژ، ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۱۲-۱۶.
- ئاۋازى ھەژارى، محەمەدشاكر فەتاح، ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۱۹-۲۲.
- ئايا ئەزانى؟، ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۲۹-۳۱.
- ئىمە چۆن ئىۋەش چۆن...، بەكر عومەر يەحيا، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەیلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۶۸-۷۰.
- ئوبالايان لە ئەستۆى خويانە، ژمارە ۵، سالى ۴، مایسى ۱۹۴۳، ل ۵۱.
- ئەرخەۋانى گردى سەيوان لانەى ئەبەدىمەندى ئىنسانان، فائىق كاكەئەمىن، ژمارە ۵، سالى ۴، مایسى ۱۹۴۳، ل ۵۲-۵۶؛ ژمارە ۶، سالى ۴، حوزەيرانى ۱۹۴۳، ل ۵۰-۵۳.
- ئەلف و بىيى كوردى بە تىپى لاتىنى، ژمارە ۷، سالى ۴، تەمووزى ۱۹۴۳، ل ۲۹.
- ئەگەر نەتزانىۋە بىزانە، محەمەد قەرەداغى، ژمارە ۷، سالى ۴، تەمووزى ۱۹۴۳، ل ۶۱-۶۲.

- ئەوانەنى پېم خۇشە، ن. ئارى، ژمارە ۷، سالى ۴، تەممووزى ۱۹۴۳، ل ۶۳.
- ئەدىبىي بەناوبانگى كورد پېرمېرد، ژمارە ۸، سالى ۴، ئۆغستوسى ۱۹۴۳، ل ۱۶-۱۷.
- ئىستىگەى بىتەلى كوردوستان لە پۆژھەلاتى نرىكەو، ژمارە ۸، سالى ۴، ئۆغستوسى ۱۹۴۳، ل ۴۳.
- ئەزانى ناوى چىيە؟، ژمارە ۸، سالى ۴، ئۆغستوسى ۱۹۴۳، ل ۴۸.
- ئاوازىكە لە نەوجوانىكەو، مصطفا سەيىد قادر، ژمارە ۱۰، سالى ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۶۰-۶۱.
- ئەرمەن چۆن وەتەنى قەومىيان پەيدا كرد، حوزنى موكرىانى، ژمارە ۱، سالى ۵، كانوونى دووهمى ۱۹۴۴، ل ۵۴-۵۷. ژمارە ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۴۳-۴۷.
- ئىصلاحات لە پىگەياندى توتندا، ئەحمەد رەفىق، ژمارە ۲، سالى ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ل ۵۱-۸.
- ئەختەر، طاھىر ئەحمەد، ژمارە ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۱-۴.
- ئەو پىاوھى كە نىشتمانى نىيە، وەرگىران، جەمال خەفاف، ژمارە ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۲۲-۲۸؛ ژمارە ۷، سالى ۵، تەممووزى ۱۹۴۴، ل ۲۳-۳۰.
- ئەى گەنج بۆ تۆيە، فەرىق عەقراوى، ژمارە ۵، سالى ۵، مايسى ۱۹۴۴، ل ۷۲.
- ئىصلاحات لە كوردستانا، عەلى كەمال بەگ، ژمارە ۷، سالى ۵، تەممووزى ۱۹۴۴، ل ۴۳-۵۱.
- ئاگادارىيى زمان، شىخ محەمەدى خال، ژمارە ۸، سالى ۵، تەممووزى ۱۹۴۴، ل ۲۷-۳۰.
- ئەى خەو، ئىبراھىم نادى، ژمارە ۸، سالى ۵، تەممووزى ۱۹۴۴، ل ۵۶-۵۸.
- ئاوپىكى پاشەو، نەجىبە مىرزا خەسەن (كچەكورد)، ژمارە ۸، سالى ۵، تەممووزى ۱۹۴۴، ل ۶۰-۶۱.
- ئەدەبىياتى زىندوو، صالح حەيدەرى، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۴۷-۵۰.
- ئەى شەو، وەرگىران، ژمارە ۱، سالى ۶، كانوونى دووهمى ۱۹۴۵، ل ۵۷-۵۹.
- ئەدىبىي بەناوبانگى كورد: صالح زەكى صاحىبقران، گەلاوئىژ، ژمارە ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۱-۴.
- ئارەزوويەكى پەسەند، پېرمېرد، ژمارە ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۵۸-۵۹.
- ئەلكسى تۆلستوى (۱۸۷۳-۱۹۴۵)، ژمارە ۵، سالى ۶، مايسى ۱۹۴۵، ل ۱۱-۱۷.
- ئەزانىت، ژمارە ۵، سالى ۶، مايسى ۱۹۴۵، ل ۴۷؛ ژمارە ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۱۱؛ ژمارە ۱۰، سالى ۶، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۱۲.

- ئايا ئەزىزى، ژمارە ۶، سالى ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۵، ل ۷۲.
- ئەگەر نەترانىوھ بېزانە، محەمەد قەرەداغى، ژمارە ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۴۸.
- ئىش ونازارى داىكىيەتى، شكۆفە ن، ژمارە ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۶۳-۷۲.
- ئەسپى و گولى، ت. ب. مەريوانى، ژمارە ۱۱، سالى ۶، تشرىنى دووھى ۱۹۴۵، ل ۲۹-۳۱.
- ئەتۆم ھەي، دلشاد رەسوولى، ژمارە ۱۲، سالى ۶، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۵۶-۵۹.
- ئايا ھەموو لە بەردەمى قانونا وەك يەكەين؟، بەرئادشۆ، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۱۵-۱۸.
- ئەزانىت؟، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۲۱؛ ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۲۱-۲۲؛ ژمارە ۷، سالى ۷، تەمووزى ۱۹۴۶، ل ۲۸-۲۹.
- ئىتاليانى ئەللىن، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۶۲.
- ئايا ئەزىزى كەوا؟ فەوزى دلشاد، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۱۶-۱۷.
- ئەوانەى سووكن كارىبەدەستن، بەرئادشۆ، ژمارە ۴، سالى ۷، نىسانى ۱۹۴۶، ل ۵۳-۵۶.
- ئەو شارستانىيەى نازى بلاوى ئەكردەو، وەرگىران، ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۴۸-۴۹.
- ئەندەنووزيا، وەرگىران، ژمارە ۸، سالى ۷، ئابى ۱۹۴۶، ل ۱۳-۲۱.
- ئەم پياوانە ئەناسىت؟، ژمارە ۸، سالى ۷، ئابى ۱۹۴۶، ل ۲۱-۲۳.
- ئاگر نەك بەفر، رەفلىق چالاك، ژمارە ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۵۱-۵۳.
- ئافرەت، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تەشرىنى دووھى ۱۹۴۶، ل ۵۱.
- ئاگادارى لە سوورپەژە، بلاوكردەوھى كۆمەلى پاراستنى ساوايان- سلىمانى، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۵۲-۵۴.
- ئەشكى چا، دلشاد رەسوولى، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۵۵-۵۶.
- ئاخ لەدەست پۆزگار، شىخ محەمەدى خال، ژمارە ۱، سالى ۸، كانوونى دووھى ۱۹۴۷، ل ۳-۷.
- ئەى گيانى پاك، ج. ب. پۆزبەيانى، ژمارە ۲، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۱۴-۱۵.
- ئەو ولاتانەى بو خو ئازادكردن ئەجەنگن: ھىندى-چىينى فەرەنسە، ژمارە ۲، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۱۷-۳۰.
- ئەگەر دلەكەم! گيانە، سارا بېرئارە، وەرگىران، مەحمود جەمىل، ژمارە ۲، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۳۱-۳۲.
- ئەزانىت دوژمنى ھەرە گەورەت چىيە؟، ژمارە ۲، سالى ۸، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۵۴.

- ئەو نووسىنەنى لە چاپ نادى!، ژمارە ۲، سالى ۸، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۵۴.
- ئەوانەى نامرن: تۆماس ئەدىسون، ژمارە ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۴۹-۵۲.
- ئامۇزگار يېھكى دىئوسوزانە، ئەمىن زەكى بەگ، ژمارە ۴، نىسانى ۱۹۴۷، ل ۱-۳.
- ئايا خوشويستىن ھېزە؟، وەرگېران، ەلى ناجى ەتار، ژمارە ۵، سالى ۸، مایسى ۱۹۴۷، ل ۷-۱۰.
- ئەزانىت، ژمارە ۵، سالى ۸، مایسى ۱۹۴۷، ل ۲۹-۳۰؛ ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۱۵-۱۶؛ ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۳۲؛ ژمارە ۱۱، سالى ۸، تشرىنى دووھى ۱۹۴۷، ل ۱۵.
- ئەى ئادەمىزاد، عوتمان مصطەفا خوشناو، ژمارە ۵، سالى ۸، مایسى ۱۹۴۷، ل ۵۷-۵۸.
- ئەو كارەى كە دلخووزمانە، وەرگېران، جەمال خەفاف، ژمارە ۶، سالى ۸، حوزەيرانى ۱۹۴۷، ل ۷-۸.
- ئەى چۆن بخوئىننەو؟! وەچۆن تىبگەين، جەمىل بەندى پوژبەيانى، ژمارە ۶، سالى ۸، حوزەيرانى ۱۹۴۷، ل ۵۵-۶۰.
- ئايا ئەتۆم نەينىي ژيان و مردن ئاشكرا ئەكا؟، وەرگېران، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۳۰-۳۲.
- ئىش بکە تا گەنجىت، وەرگېران، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۵۹-۶۱.
- ئەم وئانە، بەدىع بابەجان، ژمارە ۱، سالى ۹، كانوونى دووھى ۱۹۴۸، ل ۵۸.
- ئىنگلىز ئەلى: ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۱۲.
- ئاغا گيان، ج.، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۲۹-۳۲.
- ئەستېرەيەكى گەشى ئاشتى كوژايەو، گاندى، پەشىد نەجىب، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۴.
- ئىعراب كوردن (لاپەرەى قەواعىدى كوردى)، مصطەفا نىعمەتوللا، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۴۵-۴۸؛ ژمارە ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۵۲-۵۵؛ ژمارە ۵، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۴۹-۵۲.
- ئىش بو خوت بدۆزەرەو، ق. قەزان، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۴۹-۵۲.
- ئەوقاف، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۵۵-۵۷.
- ئامۇزگارى، أ. شىرزا، ژمارە ۵، سالى ۹، مایسى ۱۹۴۸، ل ۳۰-۳۱.
- ئەمىن زەكى، ژمارە ۷، سالى ۹، تەمووزى ۱۹۴۸، ل ۴۹-۵۳.
- ئەمىن زەكى كوچى كرد، ژمارە ۷، سالى ۹، تەمووزى ۱۹۴۸، ل ۵۴-۶۴.

- نامۆزگارى بۆ ئىنى زكىپ، وەرگىپان، د. هاشم دۆغرەمەچى، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۲۰-۲۴.
- ئەدەبىياتى قولەپەش، لاگنستون ھىوون، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۲۶-۳۰.
- ئەدوهرد نىش (۱۸۸۴-۱۹۴۸)، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۳۹-۴۰.
- ئەدەمى، يا خىدى جىگر (لە ئەدەبىياتى پۆژئاوا)، ئاناتولى فرانس، وەرگىپان، ن. ا، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۶-۱۲.
- ئەزانىت، ژمارە ۱، سالى ۱۰، كانونى دووھى ۱۹۴۹، ل ۳۲. ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۵۸.
- نامۆزگارى ئىنى نووسەر كە دووجار تامى تەلاقى چىشتوھ.. تەلاقدان ھىچ دادى نادا، ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۴۸-۵۳.
- ئەو ژەنى كە ھىنامىھوھ لە دىنساوھ، وەرگىپان، جەمال خەفاف، ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۵۵-۵۶.
- ئەدەبىياتى كوردى، محەمد صالح جەغفەر، ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۹-۱۶.
- ئەستىرەيەكى گەش، وەرگىپان، ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۲۰-۲۴.
- ئاوسانى قاچ و پى، ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۵۰-۵۶.
- بە بۆنەى كۆچى دوايىي محەمدئەمىن زەكى بەگ، ژمارە ۲، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۶۴-۶۵.
- ئەورەحمانى خامە و مچە، ژمارە ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۵۵-۵۶.

ب

- بۆ پىكەنن، ژمارە ۱، سالى ۱، كانونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۴۳-۴۵. ژمارە ۲، سالى ۱، كانونى دووھى ۱۹۴۰، ل ۴۷-۴۹؛ ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۵۳-۵۵؛ ژمارە ۴، سالى ۱، مارتى ۱۹۴۰، ل ۴۳-۴۵؛ ژمارە ۵-۶، نىسان و مايىسى ۱۹۴۰، ل ۵۳-۵۶؛ ژمارە ۷، سالى ۱، حوزەيرانى ۱۹۴۰، ل ۵۵-۵۶؛ ژمارە ۸، سالى ۱، تەمووزى ۱۹۴۰، ل ۲۶-۲۷؛ ژمارە ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۳۷-۳۸؛ ژمارە ۱۰، سالى ۱، ئەيلوولى ۱۹۴۰، ل ۳۳-۳۵؛ ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووھى ۱۹۴۰، ل ۴۵-۴۷.
- ترساندن، وەرگىپان، پەمىزى قەزاز، ژمارە ۱۰، سالى ۱، ئەيلوولى ۱۹۴۰، ل ۴۲-۴۳.

- باباطاھیر، محەمدئەمین زەکی بەگ، ژمارە ۷، سالی ۱، حوزەیرانی ۱۹۴۰، ل ۸-۵.
- زانستی بۆ ژنانمان، ق. قەزان، ژمارە ۹، سالی ۱، ئابی ۱۹۴۰، ل ۳۲-۳۱.
- بلاوکردنەوہی ئەدەبیاتی کوردی و ئەدیبەکانمان، پەرمزی قەزان، ژمارە ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یەكەم و تشرینی دووەمی ۱۹۴۰، ل ۷۷-۸۱.
- بە ناوی گەلاویژەوہ، زیوہ، ژمارە ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووەم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۱.
- بنج و بناوانی زمانی کوردی: توفیق وەھبی، وتاری نۆیەم، ژمارە ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووەم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۷۱-۸۶؛ وتاری دەیەم: ژمارە ۳-۴، سالی دووەم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۳۸-۵۷.
- بۆ پیکەنین، ژمارە ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووەم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۸۸-۸۹؛ ژمارە ۳-۴، سالی دووەم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۷۹-۸۰؛ ژمارە ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزەیرانی ۱۹۴۱، ل ۷۵-۷۶؛ ژمارە ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول تا کانوونی یەكەمی ۱۹۴۱، ل ۶۲-۶۴.
- بولبول و گول، وەرگیپان، ف. محەمد، ژمارە ۷-۸، سالی ۲، تەمووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۵۵-۶۳.
- بۆ خویندەوارانی گەلاویژی نازدار، عەلی كەمال، ژمارە ۷-۸، سالی ۲، تەمووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۹۵-۱۰۲.
- بۆ ئاگاداری، ژمارە ۷-۸، سالی ۲، تەمووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۱۰۳.
- بەسەرھاتی ھەژاریك، عەلی عەبدوڵلا، ژمارە ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول تا کانوونی یەكەمی ۱۹۴۱، ل ۸۸-۹۰.
- بۆ پیکەنین، ژمارە ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووەم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۳۸-۳۹؛ ژمارە ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۵۲-۵۴؛ ژمارە ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزەیرانی ۱۹۴۲، ل ۵۲-۵۴؛ ژمارە ۷-۸، سالی ۳، تەمووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۸۸-۸۹؛ ژمارە ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووەم و کانوونی یەكەمی ۱۹۴۲، ل ۶۷-۶۸.
- بۆ ئاگاداری، ژمارە ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووەم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۹۴-۹۵.
- بۆ خویندەوارانی گەلاویژ، ژمارە ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووەم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۹۶.
- بۆ گەلاویژ. شین و ھاوار، ع. چالاک، ژمارە ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۸۳-۸۵.
- بۆ ئاگاداری، بەشیر موشیر، ژمارە ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزەیرانی ۱۹۴۲، ل ۹۵-۹۶.
- بلیمەتی، گەلاویژ، ژمارە ۷-۸، سالی ۳، تەمووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۶-۱۰.

- بۆ زانين، علائەدين سەجادی، ژمارە ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یەكەمی ۱۹۴۲، ل ۹۷.
- بۆ پێكەنین، ژمارە ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۴۳-۴۴. ژمارە ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۴۳؛ ژمارە ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۴۷؛ ژمارە ۷، سالی ۴، تەمووزی ۱۹۴۳، ل ۵۷؛ ژمارە ۹، سالی ۴، ئەیلوولی ۱۹۴۳، ل ۳۰؛ ژمارە ۱۲، سالی ۴، کانوونی یەكەمی ۱۹۴۳، ل ۵۰.
- بۆ پیرەمێردی خۆشەویست، محەممەدئەمین زەکی بەگ، ژمارە ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۱-۴.
- بیسارانی، طاهیر سەیدزادە ی هاشمی، ژمارە ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۳۹-۴۲.
- بەسەرھاتی دایکێک، هانس ئەندرسن، وەرگیژان، ناجی عەباس، ژمارە ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۴۵-۵۲.
- بێج و بناوانی زمانی کورد لە توێکلە گوێزێکدا، توفیق وەھبی، ژمارە ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۳۹-۴۴؛ ژمارە ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۳۵-۳۸؛ ژمارە ۵، سالی ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۳۵-۴۰؛ ژمارە ۷، سالی ۴، تەمووزی ۱۹۴۳، ل ۴۳-۴۶.
- بەرامبەر (غارە) ی عەرەبی لە کوردیا چی وشەییك بەکار بهێنین؟، توفیق وەھبی، ژمارە ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۴۵-۴۹.
- بەرپاڤوونی ئایینی ئیسلام: بۆچ کەیانێ ئاریی کۆن پووخواوە؟، صالح قەفتان، ژمارە ۵، سالی ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۱-۶.
- بۆ مامۆستا زیوەر، عەلی کەمال، ژمارە ۶، سالی ۴، حوزەیرانی ۱۹۴۳، ل ۳۸-۴۰.
- بۆ یادگاری سییەمین سالی مەرگی، ژمارە ۷، سالی ۴، تەمووزی ۱۹۴۳، ل ۲۲-۲۴.
- بۆ جوانییە ون بوو کەم، ئیبراهیم نادری، ژمارە ۹، سالی ۴، ئەیلوولی ۱۹۴۳، ل ۴۳-۴۵.
- بیری ئی کەرەو، ژمارە ۹، سالی ۴، ئەیلوولی ۱۹۴۳، ل ۴۵.
- بیری ئی کەرەو، ژمارە ۱۰، سالی ۴، تشرینی یەكەمی ۱۹۴۳، ل ۵۵. ژمارە ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۳۰.
- وەلامی مەدھۆش و شیعر، م. ع. مەدھۆش، ژمارە ۱۰، سالی ۴، تشرینی یەكەمی ۱۹۴۳، ل ۶۲-۶۳.
- بزانه زیرەكیت!!، ژمارە ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۲۷؛ ژمارە ۱۲، سالی ۴، کانوونی یەكەمی ۱۹۴۳، ل ۲۵.

- بهشی لیكۆلینهوه: بۆ مامۆستای گهوره جهنابی پیرهمیڤرد، میرزا مارف، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۵۸-۵۹.
- بۆ ناگاداری، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۷۲. ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۳، ل ۷۲.
- بهربهکانیی ژیان، جیموبی ناو، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۳، ل ۵۱-۵۳.
- جهنابی میرزا مارفی قه‌لادزه له گه‌لاویژدا ببینی، پیرهمیڤرد، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۳، ل ۶۰-۶۱.
- بزانه زیره‌کیتا، ژماره ۱، سالی ۵، کانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۲۳.
- شیعر و ئه‌دهبیاتی کوردی و دلدار، ژماره ۱، سالی ۵، کانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۶۱-۶۴.
- برای کۆچکردوم، ه، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۵۱-۵۵.
- ا. ب. هه‌وری له تایی ته‌رازوی شیعردا، ف. بی‌که‌س، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۶۵-۶۸.
- بۆ پیکه‌نین، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۳۰. ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۵۷؛ ژماره ۸، سالی ۵، ته‌مووزی ۱۹۴۴، ل ۵۹؛ ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۳۰.
- بی‌درو، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۱۸.
- وه‌رام بۆ ف. بی‌که‌س، ا. ب. هه‌وری، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۶۲-۶۵.
- بۆ نازاترین سه‌رباز، وه‌رگی‌پان، عوتمان مصطه‌فا، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۶۹-۷۲.
- بووک و خه‌سوو، محهمه‌دشاکر فه‌تاح، ژماره ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۴، ل ۱۸-۲۱.
- بزوتنه‌وهی نیشتمانپه‌روه‌ری چۆن په‌یدا بوو؟، صالح حه‌یده‌ری، ژماره ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۴، ل ۲۶-۲۷.
- پێشکەشی مامۆستا ا. ب. هه‌وری، ف. بی‌که‌س، ژماره ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۴، ل ۵۴-۵۱.
- شیعر و ئه‌دهبیاتی کوردی، جیم، ژماره ۶، سالی ۵، حوزه‌یرانی ۱۹۴۴، ل ۵۸-۶۲.
- نووسین و ته‌رجومه، ناجی عه‌باس، ژماره ۷، سالی ۵، ته‌مووزی ۱۹۴۴، ل ۵۷-۶۱.
- بۆ کاکه "جیم": دلدار، ژماره ۸، سالی ۵، ته‌مووزی ۱۹۴۴، ل ۶۲-۶۴.
- بۆ خه‌سه‌ره‌و مه‌ریوانی، طاهیر مه‌ریوانی، ژماره ۹، سالی ۵، ئه‌یلوولی ۱۹۴۴، ل ۱۷-۲۰.
- وه‌رامی په‌خنه‌گر، مه‌نگۆری، ژماره ۹، سالی ۵، ئه‌یلوولی ۱۹۴۴، ل ۶۱-۶۴.

- بهرهو بازرگانی، وەرگیپران، عهونی یووسف، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۹-۱۵.
- بووکی سه‌رزه‌مین، شیرۆ موفتی‌زاده، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۲۹-۲۴.
- بانگێ له کانی دلّهوه، کچه‌کوردیک، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۵۰-۴۷.
- بیرکردنه‌وه له کورد، ئی. جی. ئاڤ. E. J. R. وەرگیپران، بابعه‌لی، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۱۱-۱۱.
- به‌زویی هه‌ژار به هه‌ژاردا، ن.س (کچه‌کورد)، ژماره ۱۲، سالی ۵، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۶۱-۵۹.
- به‌لام راستی کهی به‌مانه دالم خۆش ئه‌که‌م، ئه‌حمه‌د شالی، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۵، ل ۲۳-۲۰.
- بو‌پیکه‌نین، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۵، ل ۳۰؛ ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۱۷-۱۸؛ ژماره ۶، سالی ۶، حوزه‌ییرانی ۱۹۴۵، ل ۳۲؛ ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ل ۵۲؛ ژماره ۹، سالی ۶، ئه‌یلوولی ۱۹۴۵، ل ۲۴؛ ژماره ۹، سالی ۶، ئه‌یلوولی ۱۹۴۵، ل ۶۱؛ ژماره ۱۲، سالی ۶، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۵، ل ۶۱-۶۰.
- به‌رهو شاره‌وه، وەرگیپران، عهونی یووسف، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ل ۴۴-۵۰.
- بو‌زانین، ئیبراهیم ئه‌حمه‌د، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ل ۵۷.
- به‌رگی نویی شا، ف. هوشیار، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ل ۶۷-۷۲.
- بناغه‌ی وریابوونه‌وه‌ی کۆمه‌لایه‌تی، محمه‌د کاردۆخی، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۴۳-۵۰.
- به‌رهو پووناکی، ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۴-۱.
- به‌چرای پۆنگه‌رچه‌که‌وه، وەرگیپران، ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۳۷-۴۱.
- به‌ر له شه‌ر، وەرگیپران، ف. ف. وپ، ژماره ۷، سالی ۶، ته‌مووزی ۱۹۴۵، ل ۲۶-۳۲. ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ل ۱۶-۱۸.
- بیرو Eczema، دکتۆر عه‌بدوپرهمان، ژماره ۷، سالی ۶، ته‌مووزی ۱۹۴۵، ل ۴۹-۵۰.
- بازدانی په‌وشه‌ن به‌گ، لو‌نگ فه‌له‌و (۱۸۰۷-۱۸۸۲)، ژماره ۹، سالی ۶، ئه‌یلوولی ۱۹۴۵، ل ۱۴-۱۲.
- بو‌ئاگاداری، عه‌لاه‌ه‌دین سه‌جادی، ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۵، ل ۵۱.

- بیوه ژنه خه مگینه که، ا. شیرزاد، ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرینی دووه می ۱۹۴۵، ل ۶۷-۷۲.
- بۆلیکدانه وه، ژماره ۱۲، سالی ۶، کانوونی یه که می ۱۹۴۵، ل ۱۸.
- به راستی ئیمه، دلپه قین!، دل سۆز، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۴۵-۴۱.
- بۆ پیکه نین، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۵۱-۵۴؛ ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۵۷-۵۸؛ ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۴۶-۴۸؛ ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۲۲-۲۴؛ ژماره ۶، سالی ۷، حوزهیرانی ۱۹۴۶، ل ۲۷-۲۹؛ ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یه که می ۱۹۴۶، ل ۶۴-۶۶؛ ژماره ۱۱، سالی ۷، تشرینی دووه می ۱۹۴۶، ل ۵۴-۶۱؛ ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یه که می ۱۹۴۶، ل ۶۱-۶۴.
- بۆ ئابوونه کانی گه لایژ، ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۵۶.
- بۆ ئه ستیره تاقانه که ی کوردستان گه لایژێ خوشه ویست، م. کوردی، ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۲۱-۲۸.
- به ره و گوپ له دلێکی برینداره وه، ن. ناری، ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۵۷-۵۹.
- بۆ کچه خوینده واره کانمان، سه لآحه دین قهفتان، ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۵۹-۶۲.
- به غدای پۆژانی رابردوو، کلۆدیوس جیمس ریچ، وهرگیپان، قادر خه فاف، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۲۵-۳۱؛ ژماره ۶، سالی ۷، حوزهیرانی ۱۹۴۶، ل ۴۹-۵۵؛ ژماره ۷، سالی ۷، ته مووزی ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۶؛ ژماره ۸، سالی ۷، ئابی ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۹؛ ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یه که می ۱۹۴۶، ل ۲۳-۳۲.
- بۆ کوپه خوینده واره کانمان، نازه تین. ب. خ.، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۴۹-۵۱.
- بازرگانانی شه پ و شانۆکه ی ئیران، وهرگیپان، س. ناکام، ژماره ۷، سالی ۷، ته مووزی ۱۹۴۶، ل ۱۶-۲۶.
- بینین به بی چاو، ژماره ۸، سالی ۷، ئابی ۱۹۴۶، ل ۲۴-۲۶.
- بۆ خوشک و براکانم، ن. ساریژ، ژماره ۸، سالی ۷، ئابی ۱۹۴۶، ل ۵۲-۵۹.
- بۆ خوینده وارانێ گه لایژ، عه لی که مال به گ، ژماره ۹، سالی ۷، ئه یلوولی ۱۹۴۶، ل ۴۷-۴۹.
- باوه پ بکه ییت یا نه یکه ییت، ژماره ۹، سالی ۷، ئه یلوولی ۱۹۴۶، ل ۵۹.
- بۆ پیکه نین، ژماره ۱، سالی ۸، کانوونی دووه می ۱۹۴۷، ل ۶۲-۶۴؛ ژماره ۲، سالی ۸، شوباتی ۱۹۴۷، ل ۶۱-۶۴؛ ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۶۶-۶۸؛ ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۵۰-۵۳؛ ژماره ۶، سالی ۸، حوزهیرانی ۱۹۴۷، ل ۶۱-۶۶؛ ژماره ۷، سالی ۸، ته مووزی ۱۹۴۷، ل ۶۶-۶۸؛ ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۵۹-۶۰؛ ژماره ۹-۱۰، سالی

- ۸، ئەیلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۳۹-۴۰؛ ژمارە ۱۱، سالى ۸، تشرىنى دووھى ۱۹۴۷، ل ۳۰-۳۲؛ ژمارە ۱۲، كانونى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۵۵-۵۶.
- بۇ ئابوونەكانى كفى، ژمارە ۲، سالى ۸، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۵۴.
- بلأوبوونەھى پايسكل، ژمارە ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۳۲.
- بۆشكىن و دلدارى، وەرگىپران، پەمزى قەزان، ژمارە ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۴۵-۴۱.
- بۆچى نەچووين بۇ كوستان؟، عەلئەدەين سەجادی، ژمارە ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۶۵-۷۲.
- بىتھۇقن (ئەوانەى نامرن) (۱۷۷۰-۱۸۲۷)، قادر خەفاف، ژمارە ۵، سالى ۸، مايسى ۱۹۴۷، ل ۱۳-۲۱.
- با بەھەلە نەچىن، چاكە!، يوونس پەئووف (دلدار)، ژمارە ۵، سالى ۸، مايسى ۱۹۴۷، ل ۴۶-۵۰.
- بەلگەى تەئرىخى، يەدوللای كەلھوپرى، ژمارە ۵، سالى ۸، مايسى ۱۹۴۷، ل ۶۲.
- بەشخوراوى، وەرگىپران، ف. هوشيار، ژمارە ۶، سالى ۸، حوزەيرانى ۱۹۴۷، ل ۹-۲۰.
- بەرەو پىشەوہ، وەرگىپران، دەرؤيش عەبدوللا جەبارى، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۲۶-۲۹.
- بۇ پرابوردن، ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۱۴.
- بەھەشتى ژىن، شاکر فەتاح، ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۵۲-۵۶.
- بەردەبان، پ.ج. داندريچ، وەرگىپران، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۸، ئەیلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۶۰-۶۲.
- بۇ داىكان، وەرگىپران، ژمارە ۱۲، كانونى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۵۷-۵۹.
- بۇ پىكەنن: ژمارە ۱، سالى ۹، كانونى دووھى ۱۹۴۸، ل ۵۹-۶۲؛ ژمارە ۶، سالى ۹، حوزەيرانى ۱۹۴۸، ل ۶۰-۶۴؛ ژمارە ۷، سالى ۹، تەمووزى ۱۹۴۸، ل ۴۷-۴۸؛ ژمارە ۸، سالى ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۴۸-۵۰؛ ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دووھى ۱۹۴۸، ل ۶۲-۶۳.
- بۆگەلاوژى خۆشەويست، پىرەمىرد، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۱۰-۱۱.
- بەھار، ژمارە ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۱۷.
- بۆچى گەنجانمان خۆش ئەوئت؟، ژمارە ۵، سالى ۹، مايسى ۱۹۴۸، ل ۱۱-۱۳.
- بانگى نازادى، محەمدسەئید جاف، ژمارە ۵، سالى ۹، مايسى ۱۹۴۸، ل ۱۵-۱۶.
- بەرەو پروناكى، وەرگىپران، ژمارە ۵، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۵۳-۵۶.
- باكتريولۇجىست.. گانگرىن، و كوهرنتىنە، ت. ب. مەريوانى، ژمارە ۷، سالى ۹، تەمووزى ۱۹۴۸، ل ۵-۸.

- به يادى ھاوپرېيى كۆچكردووم.. دژوار، ژماره ۷، سالى ۹، تەمووزى ۱۹۴۸، ل ۴۵-۴۶.
- بۇ راپواردن، ژماره ۸، سالى ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۷؛ ژماره ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۳۱.
- بى تاوان، وەرگېران، ن.ا، ژماره ۸، سالى ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۲۶-۳۲، ۵۱-۵۶.
- بەرناردشۇ بۇ تو پەرودە و پېگەيشتن، ب.ع. دلير، ژماره ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۶.
- بۇ خوین ھورژم ئەباتە سەر دەم وچاوت جارجار سور ھەئەگەرې؟، وەرگېران، ا. شالى، ژماره ۹-۱۰، ئەيلوولى و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۷۷-۷۸.
- بى ئىشى كانگای دەرەسەرى و فەلاکەتە بۇ گەل، ژماره ۹-۱۰، ئەيلوولى و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۸۰-۸۴.
- بازرگانى قىنىسىيا، شەكسپير، ژماره ۹-۱۰، ئەيلوولى و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۸۵-۱۰۴.
- بىرکردنەوہیەك، ا.ش..، ژماره ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دووہمى ۱۹۴۸، ل ۴۵-۴۶.
- بۆچى پروا ناکات؟، ژماره ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دووہمى ۱۹۴۸، ل ۵۹.
- برسیتی بەھیزترە، ص. ھەژار، ژماره ۱۲، سالى ۹، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۴۹-۵۲.
- بۇ پېكەنن، ژماره ۱، سالى ۱۰، كانوونى دووہمى ۱۹۴۹، ل ۶۱-۶۶؛ ژماره ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۶۵-۶۷؛ ژماره ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۴۶.
- بەشى منالان: مارەكەى شېخ ھۆمەر، ژماره ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۵۳-۵۴؛ پراوہ ژيشك، ژماره ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۲۵-۳۲؛ بزن و مەيمون، ژماره ۵، مايسى ۱۹۴۹، ل ۴۱-۴۶؛ پىوييەكەى قەمچووغە، ژماره ۶، سالى ۱۰، حوزەيرانى ۱۹۴۹، ل ۴۱-۴۸؛ دووبراکە، ژماره ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۴۱-۴۵؛ سيوہنگ و پىوى، ژماره ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۴۱-۴۶.
- بەشى رەنگين: مۇسقا، شەمال صائيب، ژماره ۴، سالى ۱۰، نيسانى ۱۹۴۹، ل ۴۳-۴۶؛ ئاواز و گۆرانىي كوردى، پرسيار و وەلاميك، ژماره ۵، سالى ۱۰، مايسى ۱۹۴۹، ل ۴۹-۵۰؛ ژماره ۶، سالى ۱۰، حوزەيرانى ۱۹۴۹، ل ۲۵-۲۸؛ "پ" و "و"، شەمال صائيب، ژماره ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۴۸-۵۵؛ "پ" و "و"، ژماره ۸، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۵۸-۶۲.
- بناوانى تەرح و گۆپىنى طەبيعى، ت.ب. مەريوانى، ژماره ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۹-۱۶.

- به بؤنه‌ی شه‌کروه، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۵۳-۵۵.
- به لای پوژمه‌لآت چاولیکه‌رییه، د. ئەحمەد ئەمین به‌گ، وەرگیپران، جه‌مال خه‌فاف، ژماره ۶، سالی ۱۰، حوزه‌یرانی ۱۹۴۹، ل ۴۹-۵۳.
- بزانه ئەزانیت، ژماره ۷، سالی ۱۰، ته‌مووزی ۱۹۴۹، ل ۱۳.

ت

- تاسه‌ی هاودەرد، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۳۹، ل ۵۵-۵۶.
- تاریکی، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۸.
- تکا له گه‌لاویژه‌وه، عه‌لی که‌مال، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۱، ل ۹۵-۹۶.

- ته‌فسیری قورئان، ژماره ۷-۸، سالی ۲، ته‌مووزو ئابی ۱۹۴۱، ل ۷۳-۷۹.
- ته‌فسیری قورئان، شیخ محمه‌دی خال، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۵۸-۶۱؛ ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۶۰-۶۴؛ ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۲، ل ۷۲-۷۷؛ ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۵۸-۶۹؛ ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئەیلوول و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۳۳-۴۲؛ ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۳۵-۴۲.
- تۆله‌سه‌ندنه‌وه، تۆماس ئەلن، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۸۷-۹۲.

بنکه‌ی ژین

- ته‌طه‌ور (گۆپینی) عیلمی ئیجتیماع، وەرگیپران، عه‌لاه‌ه‌دین سه‌جادی، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۲، ل ۱۰-۱۴.
- تاوانی ماریشال تای، وەرگیپران، جه‌لیل هوشیار، ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۱۹-۲۸.

- ته‌ئریخ و ئەشخاص، پیره‌می‌رد، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئەیلوول و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۵۴-۵۶؛ ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۲۱-۲۳.
- تکا له خوینده‌وارانی گه‌لاویژ، عه‌لی که‌مال، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئەیلوول و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۹۵-۹۶.

- ته‌فسیری قورئان، شیخ محمه‌دی خال، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۲۱-۲۵؛ ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۲۲-۲۵؛ ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۱۶-۲۰؛ ژماره ۵، سالی ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۱۲-۱۵؛ ژماره ۶، سالی ۴، ل ۱۶-۲۰؛ ژماره ۷، سالی ۴، ل ۲۰-۲۵؛ ژماره ۸، سالی ۴، ل ۲۵-۳۰؛ ژماره ۹، سالی ۴، ل ۳۰-۳۵؛ ژماره ۱۰، سالی ۴، ل ۳۵-۴۰؛ ژماره ۱۱، سالی ۴، ل ۴۰-۴۵؛ ژماره ۱۲، سالی ۴، ل ۴۵-۵۰؛ ژماره ۱۳، سالی ۴، ل ۵۰-۵۵؛ ژماره ۱۴، سالی ۴، ل ۵۵-۶۰؛ ژماره ۱۵، سالی ۴، ل ۶۰-۶۵؛ ژماره ۱۶، سالی ۴، ل ۶۵-۷۰؛ ژماره ۱۷، سالی ۴، ل ۷۰-۷۵؛ ژماره ۱۸، سالی ۴، ل ۷۵-۸۰؛ ژماره ۱۹، سالی ۴، ل ۸۰-۸۵؛ ژماره ۲۰، سالی ۴، ل ۸۵-۹۰؛ ژماره ۲۱، سالی ۴، ل ۹۰-۹۵؛ ژماره ۲۲، سالی ۴، ل ۹۵-۱۰۰؛ ژماره ۲۳، سالی ۴، ل ۱۰۰-۱۰۵؛ ژماره ۲۴، سالی ۴، ل ۱۰۵-۱۱۰؛ ژماره ۲۵، سالی ۴، ل ۱۱۰-۱۱۵؛ ژماره ۲۶، سالی ۴، ل ۱۱۵-۱۲۰؛ ژماره ۲۷، سالی ۴، ل ۱۲۰-۱۲۵؛ ژماره ۲۸، سالی ۴، ل ۱۲۵-۱۳۰؛ ژماره ۲۹، سالی ۴، ل ۱۳۰-۱۳۵؛ ژماره ۳۰، سالی ۴، ل ۱۳۵-۱۴۰؛ ژماره ۳۱، سالی ۴، ل ۱۴۰-۱۴۵؛ ژماره ۳۲، سالی ۴، ل ۱۴۵-۱۵۰؛ ژماره ۳۳، سالی ۴، ل ۱۵۰-۱۵۵؛ ژماره ۳۴، سالی ۴، ل ۱۵۵-۱۶۰؛ ژماره ۳۵، سالی ۴، ل ۱۶۰-۱۶۵؛ ژماره ۳۶، سالی ۴، ل ۱۶۵-۱۷۰؛ ژماره ۳۷، سالی ۴، ل ۱۷۰-۱۷۵؛ ژماره ۳۸، سالی ۴، ل ۱۷۵-۱۸۰؛ ژماره ۳۹، سالی ۴، ل ۱۸۰-۱۸۵؛ ژماره ۴۰، سالی ۴، ل ۱۸۵-۱۹۰؛ ژماره ۴۱، سالی ۴، ل ۱۹۰-۱۹۵؛ ژماره ۴۲، سالی ۴، ل ۱۹۵-۲۰۰؛ ژماره ۴۳، سالی ۴، ل ۲۰۰-۲۰۵؛ ژماره ۴۴، سالی ۴، ل ۲۰۵-۲۱۰؛ ژماره ۴۵، سالی ۴، ل ۲۱۰-۲۱۵؛ ژماره ۴۶، سالی ۴، ل ۲۱۵-۲۲۰؛ ژماره ۴۷، سالی ۴، ل ۲۲۰-۲۲۵؛ ژماره ۴۸، سالی ۴، ل ۲۲۵-۲۳۰؛ ژماره ۴۹، سالی ۴، ل ۲۳۰-۲۳۵؛ ژماره ۵۰، سالی ۴، ل ۲۳۵-۲۴۰؛ ژماره ۵۱، سالی ۴، ل ۲۴۰-۲۴۵؛ ژماره ۵۲، سالی ۴، ل ۲۴۵-۲۵۰؛ ژماره ۵۳، سالی ۴، ل ۲۵۰-۲۵۵؛ ژماره ۵۴، سالی ۴، ل ۲۵۵-۲۶۰؛ ژماره ۵۵، سالی ۴، ل ۲۶۰-۲۶۵؛ ژماره ۵۶، سالی ۴، ل ۲۶۵-۲۷۰؛ ژماره ۵۷، سالی ۴، ل ۲۷۰-۲۷۵؛ ژماره ۵۸، سالی ۴، ل ۲۷۵-۲۸۰؛ ژماره ۵۹، سالی ۴، ل ۲۸۰-۲۸۵؛ ژماره ۶۰، سالی ۴، ل ۲۸۵-۲۹۰؛ ژماره ۶۱، سالی ۴، ل ۲۹۰-۲۹۵؛ ژماره ۶۲، سالی ۴، ل ۲۹۵-۳۰۰؛ ژماره ۶۳، سالی ۴، ل ۳۰۰-۳۰۵؛ ژماره ۶۴، سالی ۴، ل ۳۰۵-۳۱۰؛ ژماره ۶۵، سالی ۴، ل ۳۱۰-۳۱۵؛ ژماره ۶۶، سالی ۴، ل ۳۱۵-۳۲۰؛ ژماره ۶۷، سالی ۴، ل ۳۲۰-۳۲۵؛ ژماره ۶۸، سالی ۴، ل ۳۲۵-۳۳۰؛ ژماره ۶۹، سالی ۴، ل ۳۳۰-۳۳۵؛ ژماره ۷۰، سالی ۴، ل ۳۳۵-۳۴۰؛ ژماره ۷۱، سالی ۴، ل ۳۴۰-۳۴۵؛ ژماره ۷۲، سالی ۴، ل ۳۴۵-۳۵۰؛ ژماره ۷۳، سالی ۴، ل ۳۵۰-۳۵۵؛ ژماره ۷۴، سالی ۴، ل ۳۵۵-۳۶۰؛ ژماره ۷۵، سالی ۴، ل ۳۶۰-۳۶۵؛ ژماره ۷۶، سالی ۴، ل ۳۶۵-۳۷۰؛ ژماره ۷۷، سالی ۴، ل ۳۷۰-۳۷۵؛ ژماره ۷۸، سالی ۴، ل ۳۷۵-۳۸۰؛ ژماره ۷۹، سالی ۴، ل ۳۸۰-۳۸۵؛ ژماره ۸۰، سالی ۴، ل ۳۸۵-۳۹۰؛ ژماره ۸۱، سالی ۴، ل ۳۹۰-۳۹۵؛ ژماره ۸۲، سالی ۴، ل ۳۹۵-۴۰۰؛ ژماره ۸۳، سالی ۴، ل ۴۰۰-۴۰۵؛ ژماره ۸۴، سالی ۴، ل ۴۰۵-۴۱۰؛ ژماره ۸۵، سالی ۴، ل ۴۱۰-۴۱۵؛ ژماره ۸۶، سالی ۴، ل ۴۱۵-۴۲۰؛ ژماره ۸۷، سالی ۴، ل ۴۲۰-۴۲۵؛ ژماره ۸۸، سالی ۴، ل ۴۲۵-۴۳۰؛ ژماره ۸۹، سالی ۴، ل ۴۳۰-۴۳۵؛ ژماره ۹۰، سالی ۴، ل ۴۳۵-۴۴۰؛ ژماره ۹۱، سالی ۴، ل ۴۴۰-۴۴۵؛ ژماره ۹۲، سالی ۴، ل ۴۴۵-۴۵۰؛ ژماره ۹۳، سالی ۴، ل ۴۵۰-۴۵۵؛ ژماره ۹۴، سالی ۴، ل ۴۵۵-۴۶۰؛ ژماره ۹۵، سالی ۴، ل ۴۶۰-۴۶۵؛ ژماره ۹۶، سالی ۴، ل ۴۶۵-۴۷۰؛ ژماره ۹۷، سالی ۴، ل ۴۷۰-۴۷۵؛ ژماره ۹۸، سالی ۴، ل ۴۷۵-۴۸۰؛ ژماره ۹۹، سالی ۴، ل ۴۸۰-۴۸۵؛ ژماره ۱۰۰، سالی ۴، ل ۴۸۵-۴۹۰.

- حوزه‌ییرانی ۱۹۴۳، ل ۲۲-۲۴؛ ژماره ۸، سالی ۴، فۇغستۆسى ۱۹۴۳، ل ۴۴-۴۸؛ ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۲۴-۲۸.
- تکا (سه‌بارت به گيو موکریانی)، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۳، ل ۴۲؛ ژماره ۲، سالی ۴، شویاتی ۱۹۴۳، ل ۵۶؛ ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۵۶؛ ژماره ۶، سالی ۴، حوزه‌ییرانی ۱۹۴۳، ل ۸؛ ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۱۷-۲۰.
- تیپه لاتیینییه‌کانی فره‌ه‌نگی گه‌لاویژ، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۳۸-۴۰.
- تووتن، ئەحمەد رەفیق، ژماره ۶، سالی ۴، حوزه‌ییرانی ۱۹۴۳، ل ۱۸-۲۱.
- تەئریخی تووتن، ئەحمەد رەفیق، ژماره ۸، سالی ۴، فۇغستۆسى ۱۹۴۳، ل ۲۵-۲۸.
- تالی ژیان، بایز، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۴۷-۴۹.
- تەفسیری قورئان، شیخ محەمدی خال، ژماره ۲، سالی ۵، شویاتی ۱۹۴۴، ل ۲۴-۳۰؛ ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۱۳-۱۸؛ ژماره ۷، سالی ۵، تەمووزی ۱۹۴۴، ل ۱۷-۱۹.
- تیکه‌لیی عەقل و ئایین، محەمد مەظھەر، ژماره ۶، سالی ۵، حوزه‌ییرانی ۱۹۴۴، ل ۴۳-۴۸.
- تراخوما، دکتۆر عەبدوڵرەحمان عەبدوڵلا، ژماره ۷، سالی ۵، تەمووزی ۱۹۴۴، ل ۸-۱۱.
- تۆله ئەسینئ، ژماره ۱، سالی ۵، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۴، ل ۱۱.
- تەرجەمە‌ی ژیان‌ی مامۆستا مەلا محەمدی کۆبی، گه‌لاویژ، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۴۵-۵۶.
- تەئیری رەخنەگه‌ری له‌ تەقافه‌تدا، دکتۆر یوسف یه‌یکه‌ل، وەرگیپان، ا.ب. هه‌وری، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۵۷-۵۹.
- تکای هه‌روه‌ز یارمه‌تیدان به‌ ده‌ستی گه‌ل، ژماره ۲، سالی ۶، شویاتی ۱۹۴۵، ل ۵۸-۶۱.
- تەفسیری قورئان، شیخ محەمدی خال، ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۱۰-۱۰.
- تیلابی چاوی، ف، ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۲۸.
- تەنیا یه‌که‌ بیر نازارم ئەدا؟!، ئەلسکاندەر بیتۆفی، وەرگیپان، ژماره ۷، سالی ۶، تەمووزی ۱۹۴۵، ل ۱-۲.
- تەیموور له‌نگی ترسینەر، وەرگیپان، ف. پ، ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۵، ل ۲۴-۲۸.
- تازه رابورد، ر. پاچ، ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۵، ل ۴۹-۵۳.
- تەئریخی ئادەمیزاد، ئەنه‌تۆلی فرانس، وەرگیپان، ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۵، ل ۴۳-۴۶.

- تهنهائی، لامارتین، محهمه توفیق کردوویه به کوردی، ژماره ۱۲، سالی ۶، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۵، ل ۵۳-۵۵.
- تۆله به تۆله، ژماره ۲، سالی ۷، شویاتی ۱۹۴۶، ل ۶۴.
- توفیک له دهريادا، ا. عهزیز، ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۵۹-۷۲.
- ترساندن، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۷۲.
- تهفسیری قورئان، شیخ محهمه دی خال، ژماره ۹، سالی ۷، ئیلوولی ۱۹۴۶، ل ۵۰-۵۳.
- تانیا، لیدوف، ژماره ۱، سالی ۸، کانوونی دووهمی ۱۹۴۷، ل ۹-۳۰.
- تانیا، ع. م.، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۵۶.
- تۆ نه خویندهواری یهکیک فییری خویندن بکه، ت. ب. مهريوانی، ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۹-۱۰.
- تهنگ وچه له مه (أزمة)، وهرگیپران، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۱۷-۲۰.
- تاقه هیواکه م... کچه کورد. ا. ت، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۲۴.
- تاقه گهوه ریک، محهمه به دبخت، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۷، ل ۳۰-۳۲.
- تا گریداغ چووین، دلسۆز، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۷، ل ۴۹-۴۱.
- تکایه کی تایبه تی، عهلی که مال، ژماره ۱۱، سالی ۸، تشرینی دووهمی ۱۹۴۷، ل ۵۸-۵۹.
- تیفوس، ت. ب. مهريوانی، ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۲.
- تهلگراف، وهرگیپران، شهوقی عهزیز، ژماره ۶، سالی ۱۰، حوزهیرانی ۱۹۴۹، ل ۳۰-۳۲.
- تهله فون، شهوقی عهزیز، ژماره ۷، سالی ۱۰، ته مووزی ۱۹۴۹، ل ۳۱-۳۲.

پ

- پیشینیان و توویانه، ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۱۲؛ ژماره ۳، سالی ۱، شویاتی ۱۹۴۰، ل ۱۳؛ ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۱۹؛ ژماره ۵-۶، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۸؛ ژماره ۷، سالی ۱، حوزهیرانی ۱۹۴۰، ل ۲۵؛ ژماره ۸، سالی ۱، ته مووزی ۱۹۴۰، ل ۱۶؛ ژماره ۹، سالی ۱، ئابی ۱۹۴۰، ل ۲۴؛ ژماره ۹، سالی ۱، ئابی ۱۹۴۰، ل ۳۲؛ ژماره ۹، سالی ۱، ئابی ۱۹۴۰، ل ۴۸؛ ژماره ۱۰، سالی ۱، ئیلوولی ۱۹۴۰، ل ۴۳؛ ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یهکه م و تشرینی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۴۴-۴۵.

- پۆستەى گەلاوڭژ، ژمارە ۴، سالى ۱، مارتى ۱۹۴۰، ل ۵۲-۵۷؛ گەلاوڭژم وا ئەوى (زىوهر)، بەرزى كوردى، ع. و. نوورى، ژمارە ۵-۶، سالى ۱، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۸۷-۸۹؛ دوو كوڤپەى جوانم، نەجمەددىن، شەقلاوھ (عوثمان مىران قادر بەگ خوشناو، ژمارە ۸، سالى ۱، تەمووزى ۱۹۴۰، ل ۳۳-۳۹؛ گۆرانىي خۆم (لاوى بادىنى)، لە ھەر سەرە سەودايە، طالب غەرىب، گەلاوڭژ، جەمشىد، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووھى ۱۹۴۰، ل ۴۱-۴۴.
- پيشينان وتوويانە: ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دووھم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۸۶؛ ژمارە ۵-۶، سالى ۲، مايس و حوزەيرانى ۱۹۴۱، ل ۷۷؛ ژمارە ۹-۱۲، سالى ۲، ئەيلوول تا كانوونى يەكەمى ۱۹۴۱، ل ۵۱.
- پۆستەى گەلاوڭژ: توأ، صالح عەبدوئلا يوسفى، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دووھم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۸۷-۸۸؛ گول، محەمەد ئەرجومەند نازەنين، دە مۆچيارى بۆ ميللەتلىك، مەجىد دارا، سياستە چىيە؟، ژمارە ۳-۴، سالى دووھم، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ل ۹۰-۹۵.
- پيشينان وتوويانە، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووھم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۳۴؛ وتەى پيشينان، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووھم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۵۱؛ ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۵۴-۵۵؛ ژمارە ۵-۶، سالى ۳، مايس و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ل ۵۱؛ ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەمووز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۵۷؛ ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۶۱؛ ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووھم و كانوونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۷۳.
- پيوانى پياو لە ناومالا، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووھم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۸۵-۸۶.
- پەخشان.. موناجاتى ئەپرواح، پىرەمىرد، ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۸۱-۸۲.
- پەندى دەولەمەندى، محەمەدشاكر فەتاح، ژمارە ۵-۶، سالى ۳، مايس و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ل ۶۹-۷۱.
- پۆستەى گەلاوڭژ: ئەى وەتەن، ب. ھەورى، ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەمووز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۷۰؛ خ، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۷۳-۷۴.
- پىزانىنى دل بە سزا كيشان!، دلسۆز، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۷۷-۷۷.
- پىكەنين و گريان، أ. نادرى، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووھم و كانوونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۵۹-۶۱.

- په‌ند، ع. چالاک، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۳، ل ۴۸.
- پيشينيان وتوويانه، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۳، ل ۳۳؛ ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۱۷؛ ژماره ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۲۰؛ ژماره ۵، سالی ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۴۰؛ ژماره ۷، سالی ۴، تهموزی ۱۹۴۳، ل ۵۲؛ ژماره ۹، سالی ۴، ئەیلوولی ۱۹۴۳، ل ۲۶؛ ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۴۲؛ ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۳، ل ۴۲؛ ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۶۲.
- پي‌یکه‌نه، ا. ف. نادری، ژماره ۵، سالی ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۴۱-۴۴.
- پرسپاری گه‌لاویژ، ژماره ۷، سالی ۴، تهموزی ۱۹۴۳، ل ۳۰. ژماره ۹، سالی ۴، ئەیلوولی ۱۹۴۳، ل ۵۱.
- پاشماوه‌ی پارده‌ره‌کان به یانه‌ی سه‌رکه‌وتن، ژماره ۷، سالی ۴، تهموزی ۱۹۴۳، ل ۷۱-۷۲.
- پیروزیایی گه‌لاویژ بۆ نایبه‌ کورده‌کان، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۵۸.
- پرسپاری گه‌لاویژ: به‌ژن وب‌لا، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۵۹.
- پيشينيان وتوويانه، ژماره ۱، سالی ۵، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۴، ل ۵۲-۵۳. ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۳۰؛ ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۴۷؛ ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۶۱. ژماره ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۴، ل ۵۴؛ ژماره ۶، سالی ۵، حوزه‌یرانی ۱۹۴۴، ل ۱۳؛ ژماره ۷، سالی ۵، تهموزی ۱۹۴۴، ل ۱۱؛ ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۱۳؛ ژماره ۱۲، سالی ۵، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۴۲.
- پرسپاری گه‌لاویژ، عوتمان سه‌بری، ژماره ۱، سالی ۵، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۴، ل ۵۸-۶۰.
- پي‌یکه‌نه، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۴۴.
- پیویست (واجیبات) چۆن به‌جی‌ئه‌هینری؟، نووری ره‌شید، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۱۴-۱۶.
- په‌یامیک بۆ نائومی‌دان، دلشاد رسوولی، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۱۸-۲۱.
- په‌ریه‌گ له تاریخ که‌له‌ور (وه شیوه‌ی کوردیی که‌له‌ور)، یه‌دول‌لای ره‌ضائی که‌له‌ور، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۲۵-۲۸.
- په‌نسلین، ت. ب. مه‌ریوانی، ژماره ۱۲، سالی ۵، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۱۱-۱۳.
- پیشکشی تو‌ئه‌ی گول، ئیبراهیم نادری، ژماره ۱۲، سالی ۵، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۵۹-۵۵.

- پېشيانان وتوويانه، ژماره ۱، سالی ۶، کانونی دوومی ۱۹۴۵، ل ۶؛ ژماره ۲، سالی ۶، شویاتی ۱۹۴۵، ل ۳؛ ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۵۷؛ ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۱۰؛ ژماره ۶، سالی ۶، حوزهیرانی ۱۹۴۵، ل ۱۲؛ ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ل ۲۹؛ ژماره ۹، سالی ۶، ئەیلوولی ۱۹۴۵، ل ۲۱.
- پېشینهی نرخی پیاو دەرئەخا، ح. فەرەج، ژماره ۱، سالی ۶، کانونی دوومی ۱۹۴۵، ل ۶۸-۷۲.
- پاداشی رهنجوری، دلشاد رەسوولی، ژماره ۲، سالی ۶، شویاتی ۱۹۴۵، ل ۵۰-۵۲.
- پایزی دل و کردگار، بەدیع حسین باباجان، ژماره ۲، سالی ۶، شویاتی ۱۹۴۵، ل ۶۵-۶۶.
- پایهی ئەخلاق له کۆمەڵدا، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۵۱-۵۷.
- پایهی بەرزی مصطفەفا پاشا، ن. ئاری، ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۱۹-۲۰.
- پاراستنی نووسین له هەلە، ناصر. نازا، ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۳۰-۳۲.
- پیاویکی هیمن و بەسەزمان و بئتاوانم، جون چانسوور، وەرگیپران، رەمزی قەزاز، ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۳۲-۳۶.
- پهیامی ئەدیب، وەرگیپران، ف. ه، ژماره ۷، سالی ۶، تەمووزی ۱۹۴۵، ل ۳-۱۲.
- پەرداخیک ئاو دینامیتیکە، وەرگیپران، ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی یەکمەمی ۱۹۴۵، ل ۲۰-۲۴.
- پینسیلین Penicilin، ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرینی دوومی ۱۹۴۵، ل ۱-۱۴.
- پیری و جوانی، شکسپیر، ژماره ۱، سالی ۷، کانونی دوومی ۱۹۴۶، ل ۲۴-۲۵.
- پیغمبەر، شیخ محەمەدی خال، ژماره ۲، سالی ۷، شویاتی ۱۹۴۶، ل ۲۷-۳۲.
- پیویستی میوانداری، چیرالد گیش، وەرگیپران، جەمال خەفاف، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۱۰-۱۶.
- پەندی ئیمپرو، ژماره ۶، سالی ۷، حوزەیرانی ۱۹۴۶، ل ۲۶.
- پیرە بۆلیدەر و ولادیمیر کۆرلنکو، وەرگیپران، محەمەد مصطفەفا (حەمەبۆر)، ژماره ۱۲، سالی ۷، کانونی یەکمەمی ۱۹۴۶، ل ۲۴-۳۰.
- پیغمبەر، شیخ محەمەدی خال، ژماره ۲، شویاتی ۱۹۴۷، ل ۱-۷.
- پەرلەمان و هەلبژاردن (الانتخابات)، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۱-۲۰.
- پایزم خۆش ناوی، عوسمان عەونی، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۵۴-۵۶.
- پیکهینانی دوو شت پیویستە بۆ کوردەکانی دانیشتوانی بەغدا، ق. قەزاز، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۵۹-۶۱.

- په‌یابوونی زانستی، (وه‌رگێران)، ژماره ٨، سالی ٨، ئابی ١٩٤٧، ل ٢١-٢٣.
- په‌رستن!...، اش، ژماره ٣، سالی ٩، مارتی ١٩٤٨، ل ١-٣.
- پو‌سته‌ی کورده‌واری، ژماره ٣، سالی ٩، مارتی ١٩٤٨، ل ١٣-٢٣.
- پیاو ئه‌بیت، ئه‌چه‌وسیت‌ه‌وه، ئه‌مریت- دلی ته‌نهایی، ژماره ٥، سالی ٩، مایسی ١٩٤٨، ل ١٤.
- پاراستنی سیحه‌تی سکپر، ژماره ١١، سالی ٩، تشرینی دووه‌می ١٩٤٨، ل ٤-١١.
- پو‌سته‌ی گه‌لاوێژ، ژماره ١١، سالی ٩، تشرینی دووه‌می ١٩٤٨، ل ١٩-٢٣.
- پارێزگاریی ساغیی کچه‌کانمان، ژماره ٥، سالی ١٠، مایسی ١٩٤٩، ل ٢٥-٢٩.

ث

- ئوره‌بیا، م. مه‌حمود، ژماره ٥، سالی ٥، مایسی ١٩٤٤، ل ٤٣-٤٩.

ج

- جه‌واهیر لال نه‌ه‌رۆ، ژماره ٣-٤، سالی دووه‌م، مارت و نیسانی ١٩٤١، ل ٢٣-٢٥.
- جوغرافیای کوردستانی عیراق، مصطه‌فا شیخ نیعمه‌توللا، ژماره ٩-١٢، سالی ٢، ئه‌یلوول تا کانوونی یه‌که‌می ١٩٤١، ل ١٥-٢٠.
- جوغرافیای کوردستانی عیراق، مصطه‌فا شیخ نیعمه‌توللا، ژماره ١-٢، سالی ٣، کانوونی دووه‌م و شوباتی ١٩٤٢، ل ٢٢-٢٧؛ ژماره ٣-٤، سالی ٣، مارت و نیسانی ١٩٤٢، ل ٨-١٢؛ ژماره ٥-٦، سالی ٣، مایس و حوزه‌یرانی ١٩٤٢، ل ٢٠-٢٤؛ ژماره ٧-٨، سالی ٣، ته‌موز و ئابی ١٩٤٢، ل ٧٣-٧٧؛ ژماره ٩-١٠، سالی ٣، ئه‌یلوول و تشرینی یه‌که‌می ١٩٤٢، ل ١٥-٦٩؛ ژماره ١١-١٢، سالی ٣، تشرینی دووه‌م و کانوونی یه‌که‌می ١٩٤٢، ل ٣-٧.
- جیاوازی له‌میان ژن و پیاودا، موسا صه‌مه‌د، ژماره ١-٢، سالی ٣، کانوونی دووه‌م و شوباتی ١٩٤٢، ل ٦٢-٦٧.
- جوغرافیای کوردستانی عیراق (٨)، مصطه‌فا شیخ نیعمه‌توللا، ژماره ١، سالی ٤، کانوونی دووه‌می ١٩٤٣، ل ١٧-٢١؛ ژماره ٢، سالی ٤، شوباتی ١٩٤٣، ل ٣٥-٣٨؛ ژماره ٣، سالی ٤، مارتی ١٩٤٣، ل ١٧-٢٠؛ ژماره ٥، سالی ٤، مایسی ١٩٤٣، ل ١٦-١٩؛ ژماره ٩، سالی ٤، ئه‌یلوولی ١٩٤٣، ل ٢٣-٢٦.

- جهنگيزخان، ن.ا.، ژماره ۵، سالی ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۷-۱۶. ژماره ۶، سالی ۴، حوزه‌یرانی ۱۹۴۳، ل ۳۳-۳۸.
 - جوابی پرسپاری گه‌لاویژ، عه‌بدولعه‌زیز خانه‌قا، مه‌حموود حه‌سهن، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۳، ل ۵۶-۵۷.
 - جه‌ژنی نه‌ورۆز، عه‌لائه‌دین سجادی، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۴۲-۴۸.
 - جوانیتا، قادر صالح خه‌فاف، ژماره ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۴، ل ۵۵-۷۱.
 - جه‌ماله‌دینی ئه‌وغانی، حسین حوزنی موکریانی، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۸-۱.
 - جه‌مالی مردن، میرزا مارف، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۵، ل ۵۵-۵۶.
 - جه‌لالی، گو‌قان، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ل ۱۳-۱۴.
 - جه‌نگی حه‌وت ساله، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ل ۱۹.
 - جه‌ژنی نه‌ورۆز، عه‌لائه‌دین سه‌جادی، ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۴۲-۴۶.
 - جوانمردی، زی‌وه‌ر، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۱۳-۱۴.
 - جه‌ژنی نه‌ورۆز تازه به‌تازه نه‌و به‌نه‌و، ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۴.
 - جل‌وبه‌رگمان زۆر ناشیرینه پی‌ویسته بی‌گۆرین، ق. قه‌زاز، ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۶، ل ۴۷-۵۰.
 - جه‌ژنی نه‌ورۆز، عه‌لائه‌دین سه‌جادی، ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۷.
 - جوړه دال‌داریه‌کی نوی، وه‌رگی‌پان، دال‌سۆز، ژماره ۷، سالی ۸، ته‌مووزی ۱۹۴۷، ل ۱۳-۱۹.
 - جوانی ته‌بیعه‌ت، ژماره ۷، سالی ۸، ته‌مووزی ۱۹۴۷، ل ۲۰-۲۴.
 - جوتیار، م. ع. پشه‌ری، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۵۷-۵۸.
 - جه‌واهی‌ر لال نه‌ه‌رو، ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۱۱-۱۴، ۴۱-۴۳.
 - جه‌ژنی نه‌ورۆز، ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۵۶-۵۷.
- چ
- چاری سک‌یه‌شه، ع. ع، ژماره ۳، سالی ۱، شوباتی ۱۹۴۰، ل ۵۴.
 - چیرۆکی ئەم ژماره‌یه، عومهر قه‌زاز، ژماره ۱۰، سالی ۱، نه‌یلوولی ۱۹۴۰، ل ۴۴-۴۸.
 - ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یه‌که‌م و تشرینی دووه‌می ۱۹۴۰، ل ۷۱-۷۴.

- چەرچل (بیاوی ههره بهناوبانگی ئیمرو)، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۱۲-۱۵.
- چی ئەزانیت له بابەت دلتەوه؟، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۲۷-۲۹.
- چاو، جویران خەلیل جویران، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۴۰-۴۱.
- چۆن ئینسان له ژياندا سەر ئەکەوێ بۆ لاوان و قوتابیان، نور جان، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول تا کانوونی یەکەمی ۱۹۴۱، ل ۷۳-۷۹.
- چۆن ئیش بکەین؟، گەلاوێژ، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول تا کانوونی یەکەمی ۱۹۴۱، ل ۸۰-۸۷.
- چەند وتاریک له بابەت سەربەستییەوه، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۹۳.
- چەند راستییەك له بابەت دلتەوه، وەرگیپران، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۳۱-۳۳.
- چۆن سوقراط موحاکمە کرا، محەمەد عەبدولغەفور دلشاد، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یەکەمی ۱۹۴۲، ل ۶۹-۷۳.
- چەکی کۆن و تازە، عەبدولموحسین هوشیار، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۳۸-۴۲.
- چاپی کوردی: پڕییا تازە، ژیان، گەلاوێژ، هاوار، پووناھی (له پۆژی نوێ) وەرگیراوه، ژماره ۶، سالی ۴، حوزەیرانی ۱۹۴۳، ل ۲۴-۲۵.
- چۆن مارکۆنی بئەل (لاسکی) داھینا، ع. و. نووری، ژماره ۹، سالی ۴، ئەیلوولی ۱۹۴۳، ل ۲۷-۲۹.
- چاپ داھینان و شوپشی فیکری، وەرگیپران، دلسوژ، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۲۸-۳۰.
- چۆن دل ئەسووتی؟، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۵۰-۵۱.
- چەند وتەیک، ن.س (کچەکورد)، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۲۳.
- چەند پەندیکی کۆمەڵی، کۆکردنەوهی حەمەپەش، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۵۷-۵۸.

- چەند كورد گەلاويز ئەخوينىتەو، چرۆ، ژمارە ۶، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ل ۱۶-۱۷.
- چارى دل تەنگى، ژمارە ۱، سالى ۵، كانوونى دووهمى ۱۹۴۴، ل ۴.
- چەن وتارىكى بەنرخى پياوھ گەورەكانى تەئريخ، حەسەن فەھمى بەگى جاف، ژمارە ۸، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۱۹-۲۶.
- چەند پەندىكى كۆمەلایەتى، وەرگىر: م. خ. سيامەنصورى، ژمارە ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۶۷.
- چەقاوھسوو، محەمدشاکر فەتاح، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۱۶-۱۷.
- چەن وتارىك لەبارەى لەشى ئادەمیزادەو، عەبدولقادىر قەزاز، ژمارە ۱، سالى ۶، كانوونى دووهمى ۱۹۴۵، ل ۳-۶.
- چۆن پىش ئەكەوین.. دواکەوتووی چىن؟، ژمارە ۲، سالى ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل ۲۱-۲۵.
- چەند پەندىكى كۆمەلایەتى، ژمارە ۶، سالى ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۵، ل ۲۹.
- چوار ھەزار، ع. ب.، ژمارە ۶، سالى ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۵، ل ۵۷-۶۰.
- چەند پەندىك، عەبدولموحسین ھوشيار كىردوویە بە كوردى، ژمارە ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۲۷.
- چۆن شارى پەكین رەوشەن كرايەو، صابیر ئىسماعیل كىردوویە بە كوردى، ژمارە ۹، سالى ۶، ئەیلوولى ۱۹۴۵، ل ۲۲-۲۴.
- چىرۆك لە ئەدەبى پۆژئاوادا، وەرگىران، ف. چ، ژمارە ۱، سالى ۸، كانوونى دووهمى ۱۹۴۷، ل ۵۸-۶۱؛ ژمارە ۲، سالى ۸، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۴۹-۵۱.
- چىم دى لە پوسىادا؟، وەرگىران، جەمال خەفاف، ژمارە ۱، سالى ۸، كانوونى دووهمى ۱۹۴۷، ل ۶۷-۷۲.
- چىي پى وتن؟، ژمارە ۲، مارتى ۱۹۴۷، ل ۲۱-۲۲.
- چى ئەزانى لە بابەت ھىندستانەو، ژمارە ۴، نىسانى ۱۹۴۷، ل ۱۶-۲۱.
- چۆن لای خەلك خۆت شىرىن ئەكەى، وەرگىران، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۹-۱۲.
- چارەكردنى چەن ناتەواويیەكى كۆمەلایەتیمان، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۸، ئەیلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۲۲-۲۵.
- چۆن لە سىنەما دائەنىشىت، أ. شىرزاد، ژمارە ۱۲، سالى ۸، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۲۹-۳۲.

- چاوپياخشاندينك به ژماره‌ی پيشوودا، ژماره ۲، سالی ۹، شویاتی ۱۹۴۸، ل ۲۰-۲۸؛
ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۵۸-۶۶.
- چی سهریستی نییه؟ سهریستی چیه و چی نییه. ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸،
ل ۱۸-۲۳.
- چیکوف (۱۸۶۰-۱۹۰۴)، ژماره ۵، سالی ۹، مایسی ۱۹۴۸، ل ۲۳-۳۰.
- چون مانگرتنهکه به ناشتی پرایه‌وه، وهرگیپران، ژماره ۶، سالی ۹، حوزه‌یرانی ۱۹۴۸،
ل ۴۷-۵۲.
- چله‌ی مهرگ (ئهمین زه‌کی)، عهدولمه‌جید حه‌سهن، ژماره ۸، سالی ۹، ئابی ۱۹۴۸، ل ۲۵.
- چی پرووی داوه له تشرینی یه‌که‌مدا، ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۸، ل ۱-۴.
- چی له دنیا نه‌زانیت؟ ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۸، ل ۱۱-۱۴. ژماره ۱۲،
سالی ۹، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۸، ل ۱۳-۱۶.
- چی له تشرینی دووه‌مدا قه‌وماوه، ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۸، ل ۵۲-۵۳.
- چی قه‌وماوه له کانوونی یه‌که‌مدا، ژماره ۱۲، سالی ۹، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۸، ل ۱-۵.
- چیرۆکی ئەم مانگه: زۆر نازدار، لیو تۆلستوی، وهرگیپران به کورتکراوی له عهره‌بی‌یه‌وه،
ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۹، ل ۶۷-۷۲؛ نازایی سه‌گیك، ئایلیا نه‌هریج،
ژماره ۲، سالی ۱۰، شویاتی ۱۹۴۹، ل ۶۸-۷۷. ئانا کرنکا له مه‌یدانی پوژه‌ه‌لات، وهرگیپران،
ئه‌کره‌م عهدولقادر عه‌تار، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۶۶-۷۲؛ له کویستان، ئانتون
چیکوف، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۶۱-۷۲؛ دوو دل، ژماره ۵، سالی ۱۰،
مایسی ۱۹۴۹، ل ۶۵-۷۲؛ جه‌وه‌ر ئاغا، عه‌لاه‌ه‌دین سه‌جادی، ژماره ۶، سالی ۱۰، حوزه‌یرانی
۱۹۴۹، ل ۶۲-۷۲؛ کۆرتی فاسلیف، وهرگیپران، م. نازاد، ژماره ۷، سالی ۱۰، ته‌مووزی ۱۹۴۹،
ل ۶۰-۷۲؛ گیزه‌لووکه، وهرگیپران، ئەندری تۆری، ژماره ۸، سالی ۱۰، ته‌مووزی ۱۹۴۹، ل ۶۶؛
ژماره ۸، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۶۳-۶۴.
- چی قه‌وماوه له مانگی شویاتدا، ژماره ۲، سالی ۱۰، شویاتی ۱۹۴۹، ل ۱۴.
- چی قه‌وماوه له مارتدا، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۱-۴.
- چیانگ کای شیک، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۵-۱۶.
- چیا‌ی ئەلبه‌ت، توفیق سلیمان، ژماره ۷، سالی ۱۰، ته‌مووزی ۱۹۴۹، ل ۴۶. ژماره ۸، سالی
۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۴۹-۵۲.

- حقوقى ئەسساسىيە، پىرەمپىرد، ژمارە ۷، سالى ۴، تەمۈوزى ۱۹۴۳، ل ۱۰-۱۳.
- ھەبەشى ئەلېن، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۲۱.
- ھەقى فېتۈ چىيە؟، بېستون، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۸، ئەيلول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۸۸-۸۶
- ھىساباتى گەلاۋىژ، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۸، ئەيلول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۹۹-۱۰۴؛ ژمارە ۱۱، سالى ۸، تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۷، ل ۷۲؛ ژمارە ۱۲، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۷۲.
- ھىسابى گەلاۋىژ: ژمارە ۱، سالى ۹، كانوونى دوۋەمى ۱۹۴۸، ل ۷۲. ھىسابى ژمارە ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۴۸، ناۋەي بەرگى داۋە؛ ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ناۋەۋەي بەرگى داۋە؛ ژمارە ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ناۋەۋەي بەرگى داۋە؛ ژمارە ۵، سالى ۹، مارسى ۱۹۴۸، ناۋەۋەي بەرگى داۋە؛ ژمارە ۷، سالى ۹، تەمۈوزى ۱۹۴۸، ناۋەۋەي بەرگى داۋە؛ ژمارە ۹-۱۰، ئەيلولى و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ناۋەۋەي بەرگى داۋە.
- ھەز ئەكەم داىك و باۋكەم چۈن بىن؟، ۋەرگىران، ژمارە ۶، سالى ۹، ھوزەيرانى ۱۹۴۸، ل ۵۷-۶۰.
- خويندەۋارنى خۆشەۋىست، بلە، ژمارە ۱، سالى ۱، كانوونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۱-۲؛ ژمارە ۸، سالى ۱، تەمۈوزى ۱۹۴۰، ل ۴۹؛ ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۰، ل ۲-۱.
- خەيام بە كوردى، سەلام، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دوۋەم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۳۷؛ ژمارە ۳-۴، سالى دوۋەم، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ل ۳۱-۳۲؛ ژمارە ۵-۶، سالى ۲، مائىس و ھوزەيرانى ۱۹۴۱، ل ۳۹-۴۰؛ ژمارە ۷-۸، سالى ۲، تەمۈوز و ئابى ۱۹۴۱، ل ۵۰-۵۱.
- خويندەۋارى چىيە ۋە بە كى ئەلېن خويندەۋار؟، ئاجى عەباس، ژمارە ۹-۱۲، سالى ۲، ئەيلول تا كانوونى يەكەمى ۱۹۴۱، ل ۲۱-۲۵.
- خواردەمەنىيى صىحى، ۋەرگىران، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دوۋەم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۴۰-۴۲.
- خويندەۋە، ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۱-۳.

- خۇاى ژاپۇن.. ئىمپېراتۇر ھىرۇ ھىتۇ، ۋەرگىپران، ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەموز و ئابى ۱۹۴۲، ل۱۵-۱۸.
- خۇلىاي شەۋىكى بەھار، ھەورى، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووم و كانونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل۷-۱۰.
- خۇوى بەھرەۋەرەكان (طبيعة الموهوبين)، ۋەرگىپران، جەمىل بەندى پۇژبەيانى، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووم و كانونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل۷۴-۷۷.
- خىزانى پادشايى ئىنگلتەرە، تۇفيق ۋەھبى، ژمارە ۶، سالى ۴، حوزەيرانى ۱۹۴۳، ل۴۰-۴۱.
- خەو بوو، موباسان، ۋەرگىپران، ن.ا.، ژمارە ۱۲، سالى ۴، كانونى يەكەمى ۱۹۴۳، ل۶۳-۷۱.
- خەۋىكى خۇش، تۇفيق ئەمىنيان، ژمارە ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل۴۹-۵۰.
- خۇشەۋىستىي نىشتمان، شىخ محەمدى خال، ژمارە ۵، سالى ۵، مايسى ۱۹۴۴، ل۲۸-۳۰.
- خىزان چۇن پەيداۋوۋە ۋە چىي بەسەردا ھاتوۋە، محەمد تۇفيق، ژمارە ۶، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ل۴۹-۵۲.
- خازى، ن.ا.، ژمارە ۸، سالى ۵، تەموزى ۱۹۴۴، ل۶۵-۷۱.
- خۇيىندى تىكەلۇي: پىش دەستى، ب.ع. يەھيا، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلولى ۱۹۴۴، ل۲۶-۳۰.
- خەسرەۋ خانى والى، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانونى يەكەمى ۱۹۴۴، ل۵۱-۵۵.
- خۇي چاك تاجى سەرە، ژمارە ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل۵۰.
- خۇشەۋىستى ژن و مېردىك، بورھان شىخ مەجىد، ژمارە ۶، سالى ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۵، ل۶۰-۶۲.
- خەۋى شەۋىكى چلەي ھاۋىن، محەمد تۇفيق، ژمارە ۹، سالى ۶، ئەيلولى ۱۹۴۵، ل۶۲-۷۲.
- خان و كۆرەكەي، مەكسىم گۆركى، ژمارە ۱۰، سالى ۶، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۵، ل۶۱-۷۲.
- خىزان، ۋەرگىپران، ع.، ژمارە ۱۲، سالى ۶، كانونى يەكەمى ۱۹۴۵، ل۲۷-۳۳.
- خەۋنى عەبدىك، لۇنگفيلو، ۋەرگىپران، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل۱-۴.
- خۇتم نىشان مەدە، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل۶۳-۶۴.
- خۇشم ناۋىيت، ۋەرگىپران، ن.س.، ژمارە ۴، سالى ۷، نىسانى ۱۹۴۶، ل۱۴-۱۵.

- خزمه تكار، ژماره ۸، سالی ۷، ئابی ۱۹۴۶، ل ۶۲-۷۲.
- خوشه ویستی نهمر، ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یه که می ۱۹۴۶، ل ۱۰.
- چهند ناخافتنیکی پیاوه ژیره کان، جهلال خیلانی، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۱۹-۲۰.
- چۆن له سیانزه سالی ژنم هیئا؟، گاندی، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۲۲-۲۶.
- چیرۆکیکی بئ قاره مان، ف. ه.، ژماره ۶، سالی ۷، حوزهیرانی ۱۹۴۶، ل ۶۳-۷۲.
- چۆن خۆت به خۆت ئەناسینی؟، عهبدوللا قزنجی، ژماره ۸، سالی ۷، ئابی ۱۹۴۶، ل ۵۰-۵۲.
- چۆن خۆت خوشه ویست ئەکهی؟، وهرگیپان، ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یه که می ۱۹۴۶، ل ۱۸-۱۰.
- چۆله کهشی خاوهنی فهلسه فه و دهوله تن، ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یه که می ۱۹۴۶، ل ۶۷-۷۲.
- چۆن ئەبی به پیاویکی تهواو، ق. قهزان، ژماره ۱۱، سالی ۷، تهشرینی دووه می ۱۹۴۶، ل ۴۷-۵۰.
- خۆپارستی له تهراخوما، ژماره ۲، سالی ۸، شوباتی ۱۹۴۷، ل ۵۲.
- خۆکوشتن دهردیکی کومه لایه تیییه، دهرویش عهبدوللا جهباری، ژماره ۲، سالی ۸، شوباتی ۱۹۴۷، ل ۶۵-۶۷.
- خوا داله، (وهرگیپان) ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۶۳-۷۲.
- خۆهر ئەمرین، ورگیپان: سیامه ند، ژماره ۶، سالی ۸، حوزهیرانی ۱۹۴۷، ل ۲۱.
- خووی بهد، رهشید نه جیب، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۳۰-۳۱.
- خنکاوی نه خنکاو، وهرگیپان، محهمه دسه عید جاف، ژماره ۶، سالی ۹، حوزهیرانی ۱۹۴۸، ل ۵۲-۵۶؛ ژماره ۷، سالی ۹، ته مووزی ۱۹۴۸، ل ۳۰-۳۲.
- خۆی باپیری خۆیه تی؟، ژماره ۹-۱۰، ئەیلوولی و تشرینی یه که می ۱۹۴۸، ل ۷۹.
- خهوبینین، ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووه می ۱۹۴۸، ل ۱۵-۱۸.
- خهباتی چین، بهشی (۱)، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووه می ۱۹۴۹، ل ۸-۱۶؛ بهشی (۲)، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۶-۱۴.
- خهسته خانه له کوپه، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۲۷.
- خواردن و خوارده مهنی، ت. ب. مهریوانی، ژماره ۶، سالی ۱۰، حوزهیرانی ۱۹۴۹، ل ۹-۱۴.

- دیوانی گهلاویژ: پەوتیکی جوان (گۆران)، من و کاژی بلکیف (محەمەدشاگر فەتاح)، ژمارە ۱، سالی ۱، کانوونی یەكەمی ۱۹۳۹، ل ۲۱-۲۹؛ بولبول (گۆران)، شەوی لە هەگبەلی ئەطە (لە ژینەوہ بۆ گەلاویژ)، لە دوگمەیی سینە (نالی)، ژمارە ۲، سالی ۱، کانوونی دووہەمی ۱۹۴۰، ل ۲۰-۲۶؛ ھارە (صەیدی ھەورامی)، خۆزگەم بە پار (گۆران)، گۆرانی (بەکر بەگی ئەرزى)، ژمارە ۳، سالی ۱، شوباتی ۱۹۴۰، ل ۱۴-۱۹؛ بەستەیی دلدەر (گۆران)، بە ناوی خاوەندی فەلسەفەیی نایین (پیرەمیژد)، ژمارە ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۲۰-۲۴؛ شینی خاتوو عەمەر (مەولەوی)، ناھومییدی (تەخمیسی مصطەفا بەگی کوردی لە لایەن بیئەسەوہ)، گۆرانی (لاوی بادینی)، گول باران (محەمەدعەلی مدھۆش)، ژمارە ۵-۶، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۹-۱۵؛ مال ئاوی (کوردی)، بە قوریانی، کوردستان (گۆران)، ژمارە ۷، سالی ۱، حوزەیرانی ۱۹۴۰، ل ۱۷-۲۲؛ کورد لە "دیباچەیی مەم و زیندا" (ئەحمەدی خانی)، نامەکت یاوا (مەولەوی)، زەنگی زویری (گۆران)، ژمارە ۸، سالی ۱، تەمووزی ۱۹۴۰، ل ۱۷-۲۳؛ ئەز (مەلای جزیری)، سەرزەنشتی (م. پەرمزی)، دل (بیئەس)، ژمارە ۹، سالی ۱، ئابی ۱۹۴۰، ل ۱۷-۲۰؛ شینی تازەیی لەیل (حەمەغای دەرەندەقەرە)، جوانی لادی (گۆران)، پووبەپرووی مردن (پ)، تۆبۆ منی (شیعری سەربەست (پەرمزی قەزان)، ژمارە ۱۰، سالی ۱، ئەیلوولی ۱۹۴۰، ل ۱۲-۲۳؛ شب چراغی کوردستانم (مەلای جزیری)، ئیش کە پرووی (شوگری فەضلی)، نەسرین (ف. بیئەس)، ھەرچەن (گۆران)، شیعریکی مەلا خاکی، ژمارە ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یەكەم و تشرینی دووہەمی ۱۹۴۰، ل ۱۲-۱۷.

- دەوری شووشە، ح. ف.، ژمارە ۱، سالی ۱، کانوونی یەكەمی ۱۹۳۹، ل ۴۶-۴۸.
 - داستانی كچیک، مۆباسان، ھەرگیژان، ع.ع.، ژمارە ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۶۱-۶۳.
 - دیموکراسی چیبیہ؟ نووسینی جەیمس برایس، ھەرگیژان، ن.ع.، ژمارە ۵-۶، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۲۲-۲۶، ۷۵-۷۸.

- دی قالیرا De Valera، ژمارە ۵-۶، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۷۲-۷۴.
 - دواپۆژی کلیۆپاترە، ح.ف.، ژمارە ۸، سالی ۱، تەمووزی ۱۹۴۰، ل ۴۳-۴۸.
 - دیاری سالانەیی گەلاویژ بۆ خۆیندەوارە خوشەویستەکانی .. قەصیدەیی شاعیری بە ناوبانگی کورد (سالم)ی صاحببقران، ژمارە ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یەكەم و تشرینی دووہەمی ۱۹۴۰، ل ۱-۱۲.

- دیوانی گەلاویژ: گەردن ئازادی (مەولەوی)، ئاخ بۆ ئەو دلەیی جارنم! (م. پەرمزی)، ھەوری پایز (گۆران)، ژمارە ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووہم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۳۰-۳۶؛ بەھاری (نالی)، غەزەل (سەلام)، گیان؟ (گۆران) ژمارە ۳-۴، سالی دووہم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱،

ل ۲۶-۳۰؛ پهچه.. پروپوژ (م. نووری)، گۆرانی بۆ (ش) له بیرت نهچم (پ)، دیمه نیککی بههار
 (گۆران)، ساقینامه (ف. بئکهس)، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووم و شوباتی ۱۹۴۱،
 ل ۳۶؛ ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۱، ل ۵۲-۵۸؛ وهره بیناهیا چاقان
 (مه لای جزیری)، یادیی وهتهن (ف. بئکهس)، جیلوهی شانۆ (گۆران)، میرزام گۆل عومه،
 ژماره ۷-۸، سالی ۲، ته مووزو ئابی ۱۹۴۱، ل ۳۱-۴۰؛ وهره بیناهیا چاقان (مه لای جزیری)،
 یادیی وهتهن (ف. بئکهس)، جیلوهی شانۆ (گۆران)، میرزام گۆل عومه، ژماره ۷-۸، سالی ۲،
 ته مووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۳۱-۴۰؛ پهیمان و شیوهن (ئهخۆل)، سکالا له گه ل سهیوان و تکا له
 گهر دوون (ئهخۆل)، شه مال یار نه دیت (طاهیر بهگ)، یادیی وهتهن (قانع)، سکالای پۆر و کهو
 (بهنگینه)، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئهیلوول تا کانوونی یهکهمی ۱۹۴۱، ل ۴۱-۵۱.
 - دلداری گۆلیکه، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۴۰.
 - دوو دیووی قه لغانه که، ژماره ۳-۴، سالی دووم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۳۵-۳۷.
 - دوو ههیکهلی زۆر کۆنیت له کوردستانی خوار دوودا، ئه دموئندس، وهرگیپان، ف. هۆشیار،
 ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۶۷-۷۱.
 - دلداریی پیری، فرانک پالف، وهرگیپان، ژماره ۷-۸، سالی ۲، ته مووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۵۲-
 ۵۴.
 - دوای شه پ نهخۆشی دانه کهوی، عومه ر قه زان، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئهیلوول تا کانوونی
 یهکهمی ۱۹۴۱، ل ۷۰-۷۲.
 - دیوانی گه لایوژ: ساقی نامه ی کوردی (قانع)، سکالایهک (نووری باباعهلی)، بههار و
 سهیران (م. عهلی مه دهووش)، ژماره ۱-۳، سالی ۳، کانوونی دووم و شوباتی ۱۹۴۲،
 ل ۴۶-۵۱؛ بههاری پیره میرد (پیره میرد)، هه وایی وهتهن (مه لا مه حموود بیخود)، نه هه نارهن
 نه شه مام (ئه ده ب)، خاکی وهتهنم (شیخ عوسمانی نه قشبهندی)، ساوای بی دایک (گۆران)،
 ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۳۴-۴۳؛ لای لایه بۆ شیرکۆ (ف. بئکهس)،
 وهتهن چیه؟ (سه لام)، که ی کورد ئه جوولئ (سه لام)، ئه پۆی ئوغر (گۆران)، سکالای مانگی
 چوارده له گه ل یه که شه وه (مه مه د ره سوول (هاوار)، یادگار (پیره میرد)، ژماره ۵-۶، سالی
 ۳، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۲، ل ۴۲-۵۱؛ دیاری خوای شه پ (گۆران)، دنیا دوژمنی دانایه
 (سه لام)، عهره ق چۆن شه ونم (مه وله وی)، گۆرینی مه سنه وی (عهلی که مال باپیر)، نموونه ی
 کوردی په تی (پیره میرد)، پینج خشته کی (قانع)، ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته مووز و ئابی
 ۱۹۴۲، ل ۴۸-۵۷؛ یادی ناز دارانی جاف (پیره میرد)، کچۆله نه شمیل (ف. مه مه د)، پئوهن
 (سهیده)، شینی قاله (سه لام)، په پره وی (بهنگینه)، دایک و کوپ (ع. ش. دلگیر ره واندرزی)،

- ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئەیلوول و تشرینی یەكەمی ۱۹۴۲، ل ۴۲-۵۲؛ بۆ بانوی جاف (پیره‌می‌رد)، وینە‌ی کوردستان (هاوار)، شینی خەلەف شەوقی (سەلام)، یاری شوخم (وەفایی)، دل ئەقرچئ (ئاری)، پینچ‌خشته‌کی (ئەخۆل)، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یەكەمی ۱۹۴۲، ل ۴۸-۵۶.
- دیاریی گەلاوێژ، خالد نەقش‌بەندی، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۵۲-۵۵.
- دە نامۆژگاری بۆ سەرکەوتن لە ژيانا، وەرگی‌پان، حەمەجەمیل، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۹۲-۹۳.
- دواپۆژی هەندی له پیاوه تاریخیه‌کان، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۱۶-۱۷.
- دەوری منالی، وەرگی‌پان، حەمەپەش، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۲۳-۲۹.
- دەماری کورد چیت له باردایه؟ خانزاده‌ی قەرالیجە‌ی سووران، پەروین، ژماره ۷-۸، سالی ۳، تەمووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۹۰-۹۳.
- دوازه ناو‌دەرە‌کانی دنیا، عوتمان ئیبراهیم، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئەیلوول و تشرینی یەكەمی ۱۹۴۲، ل ۷-۱۴.
- دل مەشکینە، میرزا مارف، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یەكەمی ۱۹۴۲، ل ۱۳-۱۴.
- دەرد و ئەندیشه‌ی کۆمەل و چاره‌کردنی، ف. هوشیار، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یەكەمی ۱۹۴۲، ل ۱۵-۲۰.
- دیمەنی گۆیژه، پیره‌می‌رد، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۸-۱۰.
- دەرد و ئەندیشه‌ی کۆمەل و چارکردنی، ف. هوشیار، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۱۱-۱۷. ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۱۳-۱۷.
- دیوانی گەلاوێژ: بە‌هاری (حاجی قادری کۆیی)، تافگە‌ی زەلم (پیره‌می‌رد)، من و پیاویک (طاہیر هاشمی)، ئە‌ی دل (سەیدە)، گازی و لات (صالح یوسفی)، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۲۶-۳۳؛ بە‌هار (حاجی قادری کۆیی)، ستەمکار (پیره‌می‌رد)، دولبەرم (سالم)، نامۆژگاریی کورە‌کەم (موفتی پینج‌وینی)، سپرپێکی گەردوون (نوری کاکە‌حەمە)، ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۲۷-۳۴؛ بە‌هاری (حاجی قادری کۆیی)، نە‌رووزانە.. گۆرانی (پیره‌می‌رد)، پۆژی پیاوان (زیوهر)، لەنجە‌ولار (سەلام)، منی وا

شىت وويت و شهيدا كرد (ف. محمەد)، سەربەستى (دئزار)، ژمارە ۳، سالى ۴،
 مارتى ۱۹۴۳، ۲۱-۳۱؛ بەھارى كورد (پىرەمپرد)، دياريا ھەيڤا تىرمەھى (صالح
 يوسفى)، خۆشەويستى و لاىم (محمەد توفىق)، چاو (مەدھوش)، چاوەكەم (ھەرىق)،
 ژمارە ۴، سالى ۴، نىسانى ۱۹۴۳، ۲۵-۳۲؛ بەھارى كوردستان (سەلام)، سكالاي
 گرفتارى (نارى)، شىعەرىكى فەتاح جەبارى، دووانىك لەگەل قەلاى شىروانە، ا. شاكەلى،
 ۲۵-۳۲؛ شىوھى زمانى كوردى (پىرەمپرد)، خۆشويستنى داىك (طاھىر ھاشمى)، ناھى
 دل (زىوهر)، خۆشويستنى نىشتمان (ب.ع. بىدار)، پەيرەوى خەيان (ا. ب. ھەورى)،
 دووانىك لەگەل قەلەم (مھىدين)، ژمارە ۶، سالى ۴، حوزەيرانى ۱۹۴۳، ۲۵-۳۲؛ دل
 (بىكەس)، لاى لايە (ژنەجافىك)، عەباو پەچە (م. كاردوخى)، بايەكەى بەيانى (فائق
 زىوهر)، نرخى نىشتمان (محمەد توفىق: وەردى)، خەستەخانەى عىشق (مەھوى)، حەزم
 ئى كردووى (مەدھوش)، ژمارە ۷، سالى ۴، تەمووزى ۱۹۴۳، ۳۱-۴۱؛ جوانى بىناو
 (گوران)، عەيبە عەيبە (ف. بىكەس)، ئەو شوخە چى ئەكا (بىخود)، چوونە كوردستان
 لەگەل جى و شوينان (مصطەفا صفوھت)، ئاخىنكەك دناڤ گەليى دھوكيدا (صالح
 يوسفى)، نىشتمان (شىخ مەرووف)، خۆشەويستىم، چۆن دلئ ھىناى (ع.ا)، لاى لايە
 (كچەكوردىك)، ژمارە ۸، سالى ۴، ئوگستوسى ۱۹۴۳، ۳۱-۴۲؛ موستەزاد (سەلام)، بۆ
 كچىكى بىگانە (گوران)، سەدەى بىستەمە (ف. بىكەس)، يادگارو ھىوا (ر)، نازانم تۆ
 چىت (مىصباح)، ژمارە ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ۳۱-۴۲؛ خۆش خوانى
 (نەجمەدين مەلا)، بۆ كچىكى بىگانە (گوران)، دىمەنى و لاىم (حەسەن عەبدولقادىر)،
 پەيامىك بۆ يار (فائق زىوهر)، ھاوارى نىشتمان (باباعەلى بىزار)، جىناسى كوردى
 (شىعەرى پۆشىدە) (پىرەمپرد)، گاقەكى دگەل چىايى مەتىنا (صالح يوسفى)، ژمارە ۱۰،
 سالى ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ۳۱-۴۲؛ خەپرەوينىكە (فائىق زىوهر)، دلەى بىنارام
 (ع.ا)، پىنچخشتەكى لەسەر ھەلبەستى شىخ نورى (شىخ ئەحمەد شىخ غەنى)، سكالاي
 لە يار (مصطەفا بەگى كوردى)، من و ماسىيە بچكۆلەكەم (مصطەفا صفوھت)، چاكە
 لەگەل ئادەمىزاد ئەدەبىيات، مىرزا محەمەدئەمىن مەنگورى، پاين ھاتەو (ا. ب. ھەورى)،
 ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دووھى ۱۹۴۳، ۳۱-۴۲؛ پەيامى من بە وەتەن (طاھىر
 ھاشمى)، گورانى كوردستان (عوسمان شەرىف دانش)، ئاواتىكى ژيان (م. مەدھوش)،
 غەزەل (نارى)، عەرەق ناخۆم (ف. بىكەس)، سەرچاوەى كوركور (شىرزا)، وەكوو خەيام
 بە كوردى (ئەحمەد خواجە)، چاكە لەگەل ئادەمىزاد (مىرزا محەمەدئەمىن مەنگورى)، ژمارە
 ۱۲، سالى ۴، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۳، ۳۱-۴۲.

- دوواوانى زەلم و تانجەپۇ، پىرەمپىرد، ژمارە ۴، سالى ۴، نىسانى ۱۹۴۳، ل ۴-۶.
- دوايى شەويكى ناو قوڭى، پىرەمپىرد، ژمارە ۵، سالى ۴، مائىسى ۱۹۴۳، ل ۴۷-۵۰.
- دەستورى ئەتلانتىك، بەيائى دەلەتە يەكگرتووهكان، ژمارە ۷، سالى ۴، تەمووزى ۱۹۴۳، ل ۲۹-۲۵.
- دەرسى دوايى، وەرگىپان، ژمارە ۸، سالى ۴، ئۆغستۆسى ۱۹۴۳، ل ۶۴-۷۲.
- ديمەنى سورداش، پىرەمپىرد، ژمارە ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۱۰-۱۲.
- دەنگى گىتتىي تازە، گەلاوئىژ، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دووهمى ۱۹۴۳، ل ۲۰-۲۱.
- دل و ديدە، ش. شەمال، ژمارە ۱۲، سالى ۴، كانونى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۵۴-۵۶.
- دەردى بىۋولاتى، ئىبراھىم نادىرى، ژمارە ۲، سالى ۵، شوياتى ۱۹۴۴، ل ۲۰-۲۳.
- دوو كۆبوونەھى تەئىرخى لە يانەى سەرکەوتن، ژمارە ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۵۶.
- ديوانى گەلاوئىژ: كالاى خۆمان باش ئەناسىن (مەمەدخورشىد سىيامەنسورى)، پيشكەشى نىشتمان (فائىق زىۋەر)، نەشئەى چەمەن (بىخود)، ناسايش (نورى كاكەحەمە)، گۆرانى دەمى راپەرىن (گۆران)، پەپرەھى خىيام (سەلام)، ژمارە ۱، سالى ۵، كانونى دووهمى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲؛ نىشتمانى (مەمەدئەمىن كەرىم بەگى جاف)، وەكوو تاووسى (مىزا مارق)، لايەلەى بۇ بەچكەشيرانى كورد (باباعەلى - بىدار)، گۆرانى ھىوا (زىۋەر)، پارچەيەك لە شىعەرى سەيدەى ھەورامى، گەشتىك لەگەل. (ھاوار)، گەرانىك بە دەشتا (ئىبراھىم ھوشيار)، زىنا قى زەمانى (ئەنۋەر بەروارى)، ژمارە ۲، سالى ۵، شوياتى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲؛ لە بىبابانىكى چۆلدا بۇ مەجنون (سەلام)، پووكە لە نازەنن (فانى)، سەوداى ئىلاخان (شىخ عەبدوڧرەھمانى مەولاناوايى)، غەزەل (صافى)، گۆرانى (پىرەمپىرد)، ئەى دل بەھارە (ع. ع. شەونم)، شىعەرى مەلەى جىزىرى، ژمارە ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲؛ ئەى پەپوولە (فائىق زىۋەر)، گۆرانى خوايە وەطەن ئاواكەى (ف. بىكەس)، لىت ئەپرسەم (مەدھۇش)، مەيلى نىشتمان (سالار)، غەزەل (فائىن)، دولبەر لە نەورۇزدا (ئەنۋەر شىخ طاھىر بەروارى)، ژمارە ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۱؛ بەھارى (زىۋەر)، شەوى بەغدا پۇژى پىنجوئىن (سەلام)، خەندەكەى بايى (دلدار)، گۆرانى كچان (ھىمەن شالى)، غەزەل (موخلىص)، ئەدەبىياتى مەنگورى، ژمارە ۵، سالى ۵، مائىسى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲؛ شارىكى كوردستان (زىۋەر)، كزەى دەروون (پىرەمپىرد)، گۆرانى لاوان و مندالان، ئىمە كە كچىن، وتەن (م. كاردۇخى)، غەزەل (صافى)، يادى وەتەن (رەنگەپىژانى)، ژمارە ۶، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲. بە يادى نىشتمان (طاھىر ھاشمى)، نەشىدى "بەھادئەدىن نوورى" (پىرەمپىرد)، ستايشى گەلاوئىژ (مەمەند ناغاي رەسوول ناغا = فانى) گۆرانى پىرەمەگروون لەسەر ئاھەنگى توركى (فائىق زىۋەر)، قىبەلم

باستەن (ئەحمەد بەگى كۆمىسى)، چاۋى ھەلپىنە (سەيد ئەحمەد مەظلوم)، فەلسەفەى دىدارى فەيلەسووفى ھىند تاگور، (مەمەد كەرىم قادىر)، پەردەيەكى فۇتۇغرافى (مەلا صادق)، ژمارە ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲؛ نامەكەت (مەولەۋى)، شىعر (قانغ)، يار لە خەودا (سەلام)، گۆرانى (عەلى مەردان)، نامان ساقى (ئەختەر)، داخى ولات (مەمەد حەسەن بىرزۆى فەيلى)، ژمارە ۸، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲؛ غەزەلىكى مەخفى (پىرەمىرد)، خۇى و دولبەر (بىخود)، گۆرانى گۆيژە لەسەر ئاھەنگى تايبەتى (ف. بىكەس)، شىوھنى دل (فائىق زىوەر)، كوردستان تۆى ولاتم (عەبدوللاى دەرويش)، قولپەى دەروون (طاھىر ھاشمى)، تۆبە لەدەس شوخ (حەرىق)، غەزەل (موخلىص)، شىرىن (مەلا مەسطەفای بىسارانى)، خۆشەويستىي نىشتمان (بابەعەلى بىدار)، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلوولى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲؛ زليخام چۆن حۆر (مىرزا شەفەيى جامپىزى)، ئىمە كە كوردىن، جەفا (ھاوان)، ژين بە بەدناۋى (مەمەند ئاغای فانى)، ژمارە ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲؛ لاسايى توحفەى توففاحى شاعىرىكمان (پىرەمىرد)، لە ھىلانەى دل (بىسارانى)، دەوران (م.ع. ھەتاي)، پىچى پەرچەمى (ئالى)، ھەژار و دەولەمەند (م. نەرىمان)، گۆرانى لاوان لە سەر ۋەزنى تايبەتى (شىۋاۋ)، سزاۋارى (دىدار)، بىۋەفایى (مەدھۇش)، من و يار (سامى عەلى دەلۋىي)، ژمارە ۱۱، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۳۰-۴۱؛ ھەموو شەۋ (سالم)، من و ۋەطەن (طاھىر ھاشمى)، جۆشيك (موفتى پىنجوئىنى)، رىي سەرفرازى (مەمەد حەسەن بىرزۆ فەيلى)، سكالای دل بۆ ئەستىرەيىكى ھاۋرىم (فائىق زىوەر)، پىنج خستەكى (شىرۆ موفتى-زادە)، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲.

- دىسۆزى راستى، كچەكورد: ن. س.، ژمارە ۶، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ل ۲۹-۳۰.

- دەسپاكي، مەمەدشاكر فەتاح، ژمارە ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۵۲-۵۴.

- داخى دوورى و غەمگىنى ئەمىن زەكى بەگ، ژمارە ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۵۵-۵۷.

- دوو فرمىسك لەسەر گۆرى عەبدولواھىد نوورى، عەبدولقادىر قەزاز، ژمارە ۸، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۵۳-۵۵.

- دانانى دوو شىركەتى زەراعى و تىجارىي گەۋرە لە سلىمانى، ژمارە ۸، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۷۲.

- دۆزىنەۋەى گەنجىنەيىك، مەمەد توفىق وردى، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلوولى ۱۹۴۴، ل ۴۳-۴۸.

- دل نىبابە، ا. ح. ھەردى، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلوولى ۱۹۴۴، ل ۵۱-۵۸.

- دەنگى كىتتى تازە، ژمارە ۱۱، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۴۲.

– دوق ولنگتون و كورپكى جوتيار، عثمان مهجيد، ژماره ۱، سالى ۶، كانونى دووهى ۱۹۴۵، ل ۱۸-۱۹.

– ديوانى گهلاويژ: على عاشق (شاهو)، گوراني (ف. بئكهس)، ناهوميدي لهدهس جهورى فهلك (دلزار)، وهرن كوردينه (كهمال رهمزى)، لهسهر سنووقى نالى (بهشير موشير)، غهزهل (نورى)، خوگوپين (نشميل كچى قانع)، ئەى شههين شاهى جهان (نهنهر شينخ طاهير) ژماره ۱، سالى ۶، كانونى دووهى ۱۹۴۵، ل ۳۱-۴۲؛ مهرزام زام حەى (غولام شاخان)، بالورئ كچهكورديك (زيوهر)، گيانه (پيره مييرد)، دهنكيكى تازوهەرگر (محمهد مهظهر - ييدار)، گوراني ئسپور (ف. بئكهس)، وهطهن (م. عارف)، چاوهكانم (صافي)، شيني صالح زهكى بهگ (رهمزى وههبي)، ژماره ۲، سالى ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل ۳۴-۴۳؛ بههار (نورى كاكهحهمه)، گوراني (گوران)، مهلاى هەياس، ئوف كهوا دارا چهن جوانى؟ (كوردى)، ههتا دولبهر..! (على كهمال باپير)، شيوهن (سهبيد قيدارى هاشمى)، پيروزكرنا سهر سالا گوڤارين مه (ئهمين مزورى بالا)، ژماره ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۳۲-۴۲؛ بههارستان (حقيقي)، نادزكهدهيى، سينهما (زيوهر)، گوراني (نهوجهوان)، ئەى نازهنين (دلدار)، ئەى وهطهن (قانع)، شين بو صالح زهكى بهگ (ئهثيرى)، ژماره ۴، سالى ۶، نيسانى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۴۱؛ ئەمشهوه ديارهن (مهولهوى)، لهو پروژهوه (م. بيخود)، كزهى دهرورن (پيره مييرد)، بو گولهكهم (فائق زيوهر)، خوشهويستهكهم (ر.)، ژماره ۵، سالى ۶، مايسى ۱۹۴۵، ل ۱۹-۲۷؛ ئەمشهوه، بييسارنى، بههارم ناويت (ف. بئكهس)، شاعيران (موخليص)، لهبهر ناوينه (بهختيار زيوهر)، ژماره ۶، سالى ۶، حوزهيرانى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۴۰؛ تاق تاق كهره (سهلام)، به يادى شهوى له شوان (رهمزى مهعرووف)، بو خانهوادهكان (محمهدشاكر فهتاح)، شيرين ديدهمهبهست (صهيدى)، رهنجى بئبهر (ئهخول)، ژماره ۷، سالى ۶، تهموزى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۴۰؛ من و بلبل (بهختيار زيوهر)، پيرى مهبخانه (طاهير بهگ)، پهلكهزيپينه (على كهمال باپير)، له چاو مهستى (فايز)، ئەى شوخ (موفتى زاده: شيرؤ)، ئاواتى دواى مردن (هاوار)، ژماره ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۴۰؛ گلهيى بهختى (شيعرى مهولهوى له لايهن پيره ميردوهه كراوه به كرمانجى خواروو)، ساقى له پهرده دهرهات (تهخميسى غهزهليكى سالم له لايهن ف. بئكهس) ئەى وهطهن (رهمزى مهعرووف)، چراخانم بهختن (بييسارنى) له پهرچهمتايه (على كهمال باپير)، چاوهكهم (نارى)، ژماره ۹، سالى ۶، ئەيلولى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۴۷؛ گوراني (پيره مييرد)، ناوانى دوورى (گوران)، شهمال، بو.. (هاوار)، خوداوندى جوانى (فائيق زيوهر)، ژماره ۱۰، سالى ۶، تشرينى يهكهمى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۴۰؛ شارهزور (نالى)، ميرگهپان (فائق زيوهر)، لالهباس (دلدار)، ژماره ۱۱، سالى ۶، تشرينى دووهى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۴۲؛ شيني

خاتوو عەمبەد (مەولەوی)، بە بۆنەى بۆمبای ئەتۆمەوه (ف. بێكەس)، بە یادى جاران (م. پەرمى)، نیشتمان (شاكر فەتاح)، سكالای باز لە دەست خاوەنى بێئینساف، ژمارە ۱۲، سالى ۶، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۴۰.

- دز، ژمارە ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۶۹-۷۰.

ژمارە ۵، سالى ۶، مايسى ۱۹۴۵، ل ۱۷-۱۸.

- درۆزنە، ب.ن.، ژمارە ۶، سالى ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۵، ل ۱۱-۱۲.

- درى دلداریدا، ھەمەلاو، ژمارە ۶، سالى ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۵، ل ۵۱-۵۶.

- دوکتورى دان، ن. کردووێه بە کوردی، ژمارە ۷، سالى ۶، تەمووزى ۱۹۴۵، ل ۶۸-۷۲.

- ديموکراسى، ف. ھ.، ژمارە ۱، سالى ۷، كانوونى دووهمى ۱۹۴۶، ل ۱۰-۲۳.

- ديوانى گەلاوێژ: ھەژارى کلۆل (سەلام)، جەفا (ھاوار)، وەسپەتى قانع بۆ کوتەكى كۆپى (قانع)، ژمارە ۱، سالى ۷، كانوونى دووهمى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰؛ وەرامى سالم، بانگى بەيان (پيرەمێرد)، کوێر چاوساغ (سەلام)، غەزەل (ئەدەب)، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۴۸-۴۱؛ بى تۆ (كوردى)، لە جوۆشى كۆپەى، من و شوانىك (بەختيار زيۆەر)، لە گولزارا (طاھير بەگ)، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰؛ بەھارى (بەختيار زيۆەر)، شەپرى پيشوو، گوێ شل كە (مەلا مارقى كۆكەيى)، خۆزگە وا بووایە (سەرسام)، ژمارە ۴، سالى ۷، نيسانى ۱۹۴۶، ل ۲۹-۴۰؛ چ خۆشە شارەزور. (م. نوورى)، چ نيشتمانىكمان ھەيە! (م. ش)، لە شەوا (ئەخۆل)، ئەى تازە جەوان (ئەحمەد دلزار)، غەزەل (عەلى كەمال بايرى)، ژمارە ۵، سالى ۷، مايسى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰؛ دل وەداخوہ (وہلى ديوانە)، وەتەن، بەسەرھاتى ئەستىرەيەك (گۆران)، وەدەكارى (پيرەمێرد)، ئەترسم بمرم (جەمال مصطەفا)، ليمۆ، بۆ مامۆستا بيكەس ئىستە تەماوى..، ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰؛ قوربان قوربانەن (مەولەوى)، بگورپنەوہ (پيرەمێرد)، نازى گەردن بۆ ئەكىشم (حەمدى)، مالنوايى (كوردى)، شنىيى مصطەفا مەظھەر (بيخود)، چا و كز بووہ (زيۆەر)، ژمارە ۷، سالى ۷، تەمووزى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰. بوزەى دامەنسيا (سالم)، قىلەم جەى دنيا (سەيدى ھەورامى)، لەسەر لوتكەى پيرەمەگروون (بەختيار زيۆەر)، وەرە پيکەوہ (ئەخۆل)، بى فەپرى دەوران و دلخوشىيى نيشتمان (جەمال مصطەفا)، ژمارە ۸، سالى ۷، ئابى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰؛ فەلەك مەشناسۆت (مەولەوى)، ئافرەت و جوانى (گۆران)، وەنەوشە گولەمىلاقە (لە كوردستانەوہ)، دەنگيىكى غەيب، شايبيەك لە توى سەربەستيا (ع.ع). نيشتمانى (ئەحمەد بەگى ساحبقران)، ژمارە ۹، سالى ۷، ئەيلوولى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰؛ لەگوێ شەتى بەغدا (پيرەمێرد)، دلدارى (ئەحمەد دلزار)، شينى ژنەكوردىك (م. ا. ھيمن)، بەزى ئەدەبى، چاوەروانى، ژمارە ۱۰،

- سالی ۷، تشرینی یهکه می ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰؛ دل له میحنهت که یله (پیره میڤرد)، پایز (گۆران)، شه وگاری دلداری (بهختیار زیوهر)، هه مووان (سه رسام)، گۆلی سووڤ (دلدار)، سکالای دل (په مزی قهزان)، ژماره ۱۱، سالی ۷، ته شرینی دووه می ۱۹۴۶، ل ۳۰-۴۰؛ لافی خوڤایی (پیره میڤرد)، به بیماری (سه لام)، پایزی زستانی، له گهنجی و پیری و مردنا (ع.ح.ب)، ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یهکه می ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰.
- دهک شهرمه زار بیټا، ئەحمەد شالی، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۴۸-۵۰.
- دوچاو و بهیتیک.. سه رگوزه شتیکی دلداری، پ.ن.، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۶۵-۷۲.
- دوو جوړ دیموکراسی، ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۱-۱۳.
- دنیا هه ره پیشکه وتنایه، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۱۸-۲۱.
- د.د.ت، دکتور هاشم دوغره مهچی، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۴.
- دوو پیشک، ت.ب. مه ریوانی، ژماره ۹، سالی ۷، ئەیلوولی ۱۹۴۶، ل ۴۴-۴۶.
- دهرمانیکی تازه بو سیل، ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یهکه می ۱۹۴۶، ل ۴۸-۵۰.
- دنیا هه ره له پیشکه وتنایه، ژماره ۱۱، سالی ۷، ته شرینی دووه می ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۴.
- دلداریکی سهیر، مه کسیم گۆرگی، وهرگیڤان، ژماره ۱۱، سالی ۷، ته شرینی دووه می ۱۹۴۶، ل ۶۴-۷۲.
- دهنگی دیلیکی نازاد، وهرگیڤان، عوتمان مصطه فا، ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یهکه می ۱۹۴۶، ل ۱۶-۱۷.
- دیوانی گهلایوژ: سیینه خونچهی گرتووه، ئەگریی، بیخود، زولفی لوولت، سه لام، له کوئی ئەی شادومانی، له ناو گۆشه ی قهفەس، مه مەند ناغای "فانی"، کاری کیی وا سه ره بهستی؟!، ع.ح.ب.، ژماره ۱، سالی ۸، کانوونی دووه می ۱۹۴۷، ل ۳۳-۴۰؛ ئەم سه ره سه ری بازانه..
- نالی، لای لایه (په شیو)، گفت وگۆی مله که وه، سه لام، ده میکه، چاکه، چا، جه مال مصطه فا، ژماره ۲، سالی ۸، شوباتی ۱۹۴۷، ل ۳۳-۴۰؛ خالی نییه، نالی، به سراوی داوی، زیوهر، شیوه ی بیسارانی، پیره میڤرد، مامۆستای دلسۆز، ش.ش، شیعر، ئەحمەد دلزار، خه لکینه وهرن، عه لی که مال، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۳۳-۴۰؛ هاونا له ی پیری بیساران منم!، پیره میڤرد، تۆله سه نندن، هه ژار، شیوه نی به کول، پاکانه، ع.ح.ب، قه له م، م. شاکر فه تاح، ژماره ۴، سالی ۸، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۳۳-۴۰؛ ئەم خه یمه، حاجی قادری کوئی، ستایشی پیغه مبه ر"ص"، وه لی دیوانه (له ژین هوه)، به هاران، ئەحمەد شاکه لی، کوردستان، ئەحمەد دلزار، ساقی وهره، جه مال شیخ مصطه فا، گه ردنم، زه لیل، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷،

ل ۳۳-۴۰؛ شیرین زولف لولول.. بیسارانی، غه زهل، مه مهند ناغای فانی، مائی ناوایی، کوردی، کوی ئه هیزی گیان کیشان، ع.ح.ب.، پوژیک، همه ی مه لاسین بی شانسی، ، ژماره ۶، سالی ۸، حوزه یرانی ۱۹۴۷، ل ۳۳-۴۰؛ کهم خرمه تیم چیش؟، بیسارانی، دل دهل، نالی، ئه ی قبیله ی مردام، سالم، ژیان چیبه، ع.ح.ب.، تو ئه ی برای ناده میزاد، س. ص.، ئه م کورده، زیوه، ژماره ۷، سالی ۸، ته مووزی ۱۹۴۷، ل ۳۳-۴۰؛ قوربان، دیسانه وه، نالی، سه راپای کچه جاف، پیره میرد، پی ئه که نی، بی خود، ئه مشه و، ع.ح.ب.، نابه زین، بی که س، به هار نامه، فه قی قادری همه وه وند، ژماره ۸، سالی ۸، نابی ۱۹۴۷، ل ۳۳-۴۰؛ دستم له گهر دنی خوت.. نالی، وتاری کوردیک، به اختیار زیوه، خه یالی خالی، پیره میرد، ئه ی کورپه له ی هه ژاری، ع.ح.ب.، فه لسه فه، پرمزی وه بی، ژماره ۱۱، سالی ۸، تشرینی دوهمی ۱۹۴۷، ل ۳۳-۴۰؛ ته سخری ئه و شوخه، مه حوی، شه مال و زهاو، مه وله وی، فه لسه فه ی کوردی، پیره میرد، له ده شتیکی چولا، عه لی که مال باپیر، سه ناخوانی، جه مال مصطه فا، دهرده دلک، ئه حمهد شاکه ل، ژماره ۱۲، سالی ۸، کانوونی یه که می ۱۹۴۷، ل ۳۳-۴۰.

- دلداری و ژنه یان، عومهر حه سه ن، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۳۱-۲۴، ۱۷-ز-۱۷، ح ۲۵.

- دیمه نپه رستی، شیخ محمه دی خال، ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۴-۸.

- دارستانه کانمان، ره شید نه جیب، ژماره ۶، حوزه یرانی ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۳.

- ده شتی بیتوین گه نجینه ی شاراو، ئه حمهد خواجه، ژماره ۷، سالی ۸، ته مووزی ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۴.

- دهنگ وباسی تو یکدار، دهک بهرکه که ن!، ژماره ۷، سالی ۸، ته مووزی ۱۹۴۷، ل ۵۱-۵۲.

- دنیا هه له پیشکه وتنایه، ژماره ۷، سالی ۸، ته مووزی ۱۹۴۷، ل ۶۳-۶۴.

- دیمه نی شار و دیهات نیشانه ی پیشکه وتنی گه له، ق. قه زاز، ژماره ۸، سالی ۸، نابی ۱۹۴۷، ل ۴۷-۴۵.

- دایک، وهرگیران، ژماره ۸، سالی ۸، نابی ۱۹۴۷، ل ۶۶-۷۲.

- دوهم جار دیته وه، فهوزی دلشاد، ژماره ۹، ۱۰، سالی ۸، ئه یلوول و تشرینی یه که می ۱۹۴۷، ل ۸۶-۸۸.

- دیوانی گه لایژ: موسته زاد (سه لام)، زولف (حه سه ن)، برسیمه، ع.ح.ب.، ناو دیر (دلدار)، ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دوهمی ۱۹۴۸، ل ۳۳؛ به سته ی جوتیار (به اختیار زیوه)، به یادی جاران، نازیم نیشان (قادر لهوئی)، دهرمانی هه ژاری (فانی)، دوو سوار (دلدار)، ژماره ۲، سالی ۹، شوباتی ۱۹۴۸، ل ۳۳-۴۰؛ شیرین په یوه ندهن (ههیدی)، میله تیک (به اختیار زیوه)، ده سته گولیک (عه بدولقادر ئه حمهد)، دل ویله (ع.ح.ب.)، مالویرانی (دلدار)، غه زهل (صافی)،

ژماره ۳، سالی ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۳۳-۴۰؛ گوراني نه ورؤزه كه مان (پيره ميږد)، دهنكي بى پهنكي (چروستانى)، ديارببكه (م. شاربازيږي)، بهسته، (ع. ق)، له درياي (جهمال مصطه فا)، بينايي ديدهم (صهيدى هورامى)، ژماره ۴، سالي ۹، نيسانى ۱۹۴۸، ل ۳۳-۴۰؛ من نيچيره كهى (مهوله وى)، كزهى جوتيار (سهلام)، گريمان (بهختيار زيور)، من و كوردستان (ئه حمهد شاكهلى)، تيشكى بير (دلزار)، ژماره ۵، سالي ۹، مارسى ۱۹۴۸، ل ۳۳-۴۰؛ كاروانى فيرقت (كوردى)، نه خوښه لاي (پيره ميږد)، غزه ليكي فارسى، زيور ئه لئيت (زيور)، بولبل (ئه حمهد دلزار)، لاوانى وهتن (فانى)، ميرزام خه يالى (ميرزا شه فېع)، ژماره ۶، سالي ۹، حوزه يرانى ۱۹۴۸، ل ۳۳-۴۰؛ زولف (نالى)، شيوه نى ئه مين زهكى بهگ (پيره ميږد)، موسيقا، ئه كورده (فانى)، باب و باپير (شيخ رهضا)، غزه ل (ئه حمهد بهگى وهتمان بهگ)، پوژى غيره ته (زيور)، گوله كه م (بهختيار زيور) ژماره ۷، سالي ۹، ته مووزى ۱۹۴۸، ل ۳۳-۴۰؛ ئه شاهسواره (سالم)، ته ئريخ (پيره ميږد)، كييه (زيور)، نه يژن، خيوى گول و فرميسك (شيردل)، شيتيم خوښ ئه وى.. (نه ريمان)، ژماره ۸، سالي ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۳۳-۴۰؛ ئه زوردار (ع.ح.ب)، دايكى وهتن و كورپه كانى (مهلا محمه دى چروستانى)، وهلى ديوانه (پيره ميږد)، ئه لوده (مهوله وى)، غزه ل (نارى)، لاوانى وهتن (فانى)، ژماره ۹-۱۰، ئه يلوولى و تشرينى يه كه مى ۱۹۴۸، ل ۴۷-۵۶؛ لانه ي دلان، پيره ميږد، له سهر شهو، حاجى قادري كوڤى، گولئى سهر به ستى، بهختيار زيور، دايكى وهتن و كورپه كان، مهلا محمه دى چروستانى، وه صف، مه حوى، ژماره ۱۱، سالي ۹، تشرينى دوهمى ۱۹۴۸، ل ۳۳-۴۰؛ له فارسى به وه، پيره ميږد، دايكى وهتن و كورپه كانى، مهلا محمه دى چروستانى، سهره تاي دلدارى، ناخوښه لاي، مه دهوش، شين بو دلدار، دلزار، ژماره ۱۲، سالي ۹، كانوونى يه كه مى ۱۹۴۸، ل ۳۳-۴۰.

- دوا پوژى مؤسولينى و دلداره كهى، وه رگيږان، ره مزى قه زان، ژماره ۱، سالي ۹، كانوونى دوهمى ۱۹۴۸، ل ۶۳-۶۹.

- دنيا هه ره پيشكه و تنايه، ژماره ۲، سالي ۹، شوباتى ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۶.

- دلدارى به هيژتره، ئه حمهد شالى، ژماره ۳، سالي ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۶۲-۷۲؛ ژماره ۴، سالي ۹، نيسانى ۱۹۴۸، ل ۶۷-۷۲؛ ژماره ۵، سالي ۹، مایسى ۱۹۴۸، ل ۶۵-۷۲؛ ژماره ۶، سالي ۹، حوزه يرانى ۱۹۴۸، ل ۶۸-۷۲.

- دن، وه رگيږان، جهمال خه فاف، ژماره ۷، سالي ۹، ته مووزى ۱۹۴۸، ل ۶۵-۷۲. ژماره ۸، سالي ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۶۳-۷۲.

- دواى مردن، گريگور واهانيان، وه رگيږان، ژماره ۸، سالي ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۴۷.

- دهردی بی‌دهرمان، نه‌حمه‌د شاکه‌لی، ژماره ۱۰ و ۹، نه‌یلوولی و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۸، ۵۷-۵۸.
- دل‌داریی دلیک، س. هه‌ژار، ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۸، ۲۷-۳۲.
- داله‌سووره (به‌شی منالان)، پ. ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۸، ۵۴-۵۶.
- ده‌شتی قه‌راج، ا. خواجه (نه‌حمه‌د خواجه)، ژماره ۱۲، سالی ۹، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۸، ۲۲-۲۵.
- دیسان گه‌لاویژ، عه‌لانه‌دین سه‌جادی، ژماره ۱۲، سالی ۹، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۸، ۶۵-۷۲.
- دیوانی گه‌لاویژ: هاو‌پیم بی‌که‌س، گوران، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۹، ۳۳-۳۷؛ شینی بی‌که‌س، عه‌لی که‌مال، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۹، ۳۷-۳۸؛ داری نازادی، ف. بی‌که‌س، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۹، ۳۹-۴۰؛ به‌چاوا هه‌ل‌دراوه، پیره‌می‌رد، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ۳۴-۳۵. بی‌پروین، ا. ش.، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ۳۷-۳۸؛ ناموژگاریی فه‌لاح، سه‌لام، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ۳۳-۳۴؛ له‌گه‌ل گول، نه‌حمه‌د به‌گی وه‌سمن پاشا، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ۳۳؛ چه‌یرانی هه‌رده، عه‌بدو‌ل‌لا چه‌سه‌ن، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ۳۵-۳۶؛ من و مناله کوره‌ده‌کان، نه‌حمه‌د شاکه‌لی، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ۳۷-۳۸؛ ناموژگاری، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ۳۸-۳۹؛ نازیز دورابک، ا. ش.، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ۳۹. دایکی وه‌ته‌ن و کوره‌کانی، مه‌لا محمه‌دی چروس‌تانی، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ۴۰؛ له‌گه‌ل گول! له (ژین) هوه وه‌رگی‌راوه، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ۳۳-۳۴؛ مه‌وله‌وی له‌سه‌ر شیوه‌ی سلیمانی، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ۳۵-۳۶. تازه به‌هار، نه‌حمه‌د شاکه‌لی، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ۳۲؛ نه‌گو‌پروم، عه‌لی که‌مال با‌پیر نا‌غا، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ۳۷؛ باوه‌ر بکه، ص. هه‌ژار، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ۳۸-۳۹؛ وه‌رده دل، چه‌مال مصطه‌فا، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ۳۲-۴۰؛ غه‌زهل، خاکی، ژماره ۵، مایسی ۱۹۴۹، ۳۳-۳۴؛ بو‌کاکه شی‌ردل، نه‌خول، ژماره ۵، مایسی ۱۹۴۹، ۳۴-۳۶. جواتر له ژین!، م. ش.، ژماره ۵، مایسی ۱۹۴۹، ۳۷-۳۸؛ به‌هار، منال، ژماره ۵، مایسی ۱۹۴۹، ۳۸-۳۹؛ دهرده دل، چه‌مال مصطه‌فا، ژماره ۵، مایسی ۱۹۴۹، ۳۹-۴۰؛ بولبول که‌ریم سه‌عید زانستی، ژماره ۶، سالی ۱۰، حوزه‌یرانی ۱۹۴۹، ۳۳-۳۴؛ خه‌تی جغزین، نه‌حمه‌د شاکه‌لی،

ژماره ٦، سالی ١٠، حوزه‌یرانی ١٩٤٩، ل ٣٤-٣٥؛ نه‌مامیک، محهمه‌د شوکر، ژماره ٦، سالی ١٠، حوزه‌یرانی ١٩٤٩، ل ٣٥-٣٤؛ دهرده دل، جه‌مال مصطه‌فا، ژماره ٦، سالی ١٠، حوزه‌یرانی ١٩٤٩، ل ٣٨-٤٠؛ دلّم نایه بنالینم، محهمه‌د که‌ریم قادر، ژماره ٦، سالی ١٠، حوزه‌یرانی ١٩٤٩، ل ٤٠؛ نه‌ی وه‌تن، زیوهر، ژماره ٧، سالی ١٠، ته‌مووزی ١٩٤٩، ل ٣٣-٣٤؛ غه‌زهل، ناری، ژماره ٧، سالی ١٠، ته‌مووزی ١٩٤٩، ل ٣٤-٣٥؛ یاری نازیز، منال، ژماره ٧، سالی ١٠، ته‌مووزی ١٩٤٩، ل ٣٦-٣٧؛ پینج‌خشته‌کی، محهمه‌د که‌ریم قادر، ژماره ٧، سالی ١٠، ته‌مووزی ١٩٤٩، ل ٣٧-٣٩؛ نه‌گهر توؤ نازای، برژاو، ژماره ٧، سالی ١٠، ته‌مووزی ١٩٤٩، ل ٣٩-٤٠؛ خه‌یالیک، محهمه‌دئه‌مین خدر، ژماره ٧، سالی ١٠، ته‌مووزی ١٩٤٩، ل ٤٠؛ نازیزم، مه‌وله‌وی، ژماره ٨، سالی ١٠، ئابی ١٩٤٩، ل ٣٣-٣٤؛ شینی که‌ریم به‌گ، نه‌حمه‌د شاکه‌لی، ژماره ٨، سالی ١٠، ئابی ١٩٤٩، ل ٣٦-٣٧؛ له‌بهر شینی که‌ریم به‌گ، ژماره ٨، سالی ١٠، ئابی ١٩٤٩، ل ٣٦-٣٧؛ ههر بو که‌ریم به‌گ، عه‌لی که‌مال باپیر، ژماره ٨، سالی ١٠، ئابی ١٩٤٩، ل ٣٨-٣٩؛ دیسان بو که‌ریم به‌گ، مه‌لا نه‌حمه‌د، ژماره ٨، سالی ١٠، ئابی ١٩٤٩، ل ٣٩-٤٠.

- دلّی پیاویکی نازاد، لی‌رمه‌نتوؤف، وهرگی‌پران، نه‌حمه‌د شالی، ژماره ١، سالی ١٠، کانوونی دووه‌می ١٩٤٩، ل ٥٠-٥٣.

- ده‌نگ‌وباس: هیتلهر نه‌سووتاوه‌!، ژماره ٢، سالی ١٠، شویاتی ١٩٤٩، ل ٤٦-٤٧.

- دوا هه‌نگاو به‌ره‌و مردن، وهرگی‌پران، فه‌وزی دلّیشاد، ژماره ٣، سالی ١٠، مارتی ١٩٤٩، ل ٤١-٤٦.

- دوانه‌ی سیامی!، ژماره ٦، سالی ١٠، حوزه‌یرانی ١٩٤٩، ل ١٥-٢٣.

- دلّبه‌نده‌یه‌ک، پارچه‌یه‌کی شاعیری ئیتالی جرازیا دیلیرا، ژماره ٧، سالی ١٠، ته‌مووزی ١٩٤٩، ل ١٩-٢٢.

ن

- ذات الرئة Pneumonia، دوکتور عه‌بدوپرّه‌حمان، ژماره ٣، سالی ٥، مارتی ١٩٤٤، ل ٥-٨.

پ

- پوژنامه نه‌ینییه‌که‌ی پلسودسکی، ویلیام جینس، وهرگی‌پران، ژماره ٨، سالی ١، ته‌مووزی ١٩٤٠، ل ٥-٨.

- پوژی له‌دایکبوونی شازاده، ئوسکار وایلد، فاضل محهمه‌د، ژماره ١-٢، سالی ٢، کانوونی دووه‌م و شویاتی ١٩٤١، ل ٩٠-٩٩.

- رهوشتمان، نه. هومهری، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۱، ل ۸۸-۹۰.
- راباندرانات تاگور، ژماره ۷-۸، سالی ۲، تهموزو نابی ۱۹۴۱، ل ۴۵-۵۰.
- رابواردنی به خوشی له ماندا، گهلاویژ، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۱۷-۱۹.
- رهشه گرانه تا، د. عهبدوپرهمان، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۱۰-۱۳.
- ریگای پرکاری، مصطه فا قادر، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یهکه می ۱۹۴۳، ل ۵۶-۵۸.
- رهشه گرانه تا = کفته یی = تیفوس، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۶۷-۶۸.
- ری پی نهجات و گوره یی، محهمه صدیق مجته هیدی، ژماره ۸، سالی ۵، تهموزی ۱۹۴۴، ل ۱۷-۱۸.
- راستین دلداری، شیخ مهجید، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووه می ۱۹۴۵، ل ۱۵-۱۷.
- ره صافی، گهلاویژ، ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۵۴-۶۰.
- ریکهوت، جورج لینور، ژماره ۱۲، سالی ۶، کانوونی یهکه می ۱۹۴۵، ل ۴۶-۵۰.
- پوونه زهنگی حهمه سهن، ژماره ۷، سالی ۷، تهموزی ۱۹۴۶، ل ۶۰-۷۲.
- پوهرت کوخ (۱۸۴۲-۱۹۱۰)، ژماره ۱۲، سالی ۸، کانوونی یهکه می ۱۹۴۷، ل ۷-۱۱.
- پرشانه وه، چاوه قوله Cholera، د. عهبدوپرهمان عهبدو لالا، ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووه می ۱۹۴۸، ل ۱۱-۱۵.
- ره گز و خوین و پاک، ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووه می ۱۹۴۸، ل ۱۶-۲۰.
- راستی خه تابه، محهمه دسه عید جاف، ژماره ۲، سالی ۹، شوباتی ۱۹۴۸، ل ۴۸-۵۰.
- پوماتیزمه، ژماره ۵، سالی ۹، مایسی ۱۹۴۸، ل ۳-۷.
- پاز و نیازی دوو هاوپان، برژاو، گهلاقیژ، مزوری، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۳۸-۳۹.
- ریگای دلداری و ژیان، نه حمده شالی، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۴۱-۴۲.

ز

- زمانی کوردی و نه ده بی کوردی، محهمه دئه مین زهکی بهگ، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونی یهکه می ۱۹۳۹، ل ۳-۸.
- زمانی کوردی بوچی گوپراوه، چون یه که نه گری، ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووه می ۱۹۴۰، ل ۱-۱۲.

- زمانى كوردى (له "ژين" اوه بۆگه لاييژ)، پيره ميپرد، ژماره ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل۹۹-۵۱.
- زانستى بۆژنانمان، ق. قهزان، ژماره ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل۳۱-۳۲.
- زۆره مىللى مىل شىكاندى له دوايه، پيره ميپرد، ژماره ۳-۴، سالى ۳، مارت و نيسانى ۱۹۴۲، ل۸۶-۸۹.
- زمانى كوردى، محمه دئه مين زهكى بهگ، ژماره ۳، سالى ۴، مارتى ۱۹۴۳، ل۹-۱.
- زمانى عالم، ا. پرهواندى، ژماره ۴، سالى ۴، نيسانى ۱۹۴۳، ل۱-۴.
- زهجهى ئەمىيى Amaebic dysentery، ژماره ۸، سالى ۴، ئوگستوسى ۱۹۴۳، ل۱۷-۲۰.
- زۆر له وه جوانتر مرد، ا.ب. ههورى، ژماره ۱، سالى ۶، كانوونى دووهى ۱۹۴۵، ل۶۰-۶۱.
- زانيوته؟ م. ا.، ژماره ۵، سالى ۷، مايسى ۱۹۴۶، ل۹-۱۰.
- زىنگى، فولتير، وهرگيژ: جهمال خهفاف، ژماره ۱۲، سالى ۸، كانوونى يهكه مى ۱۹۴۷، ل۲۰-۲۱.
- زانستى، وهرگيژ: سارپيژ، ژماره ۱۲، سالى ۸، كانوونى يهكه مى ۱۹۴۷، ل۲۲-۲۴.
- زانين، شىخ محمه دى خال، ژماره ۱، سالى ۹، كانوونى دووهى ۱۹۴۸، ل۳-۱۰.
- زستان، ژماره ۱، سالى ۹، كانوونى دووهى ۱۹۴۸، ل۲۲.
- زانينى بى فهرا، ژماره ۵، سالى ۹، مايسى ۱۹۴۸، ل۲.
- زانيوته؟، ژماره ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلوول و تشرىنى يهكه مى ۱۹۴۸، ل۲۵.
- زيهر (به بۆنهى كوچى دوايييه وه)، ژماره ۱۲، سالى ۹، كانوونى يهكه مى ۱۹۴۸، ل۲۸.
- زيهر، ژماره ۱، سالى ۱۰، كانوونى دووهى ۱۹۴۹، ل۴۱-۵۰.
- زهحيرى، ت. ب. مهريوانى، ژماره ۴، سالى ۱۰، نيسانى ۱۹۴۹، ل۱۸-۲۴.
- زيرهكى نافرهت، ژماره ۶، سالى ۱۰، حوزهيرانى ۱۹۴۹، ل۲۹-۲۸.

ژ

- ژنى دنيا، ژماره ۱، سالى ۱، كانوونى يهكه مى ۱۹۳۹، ل۶۳-۶۴.
- ژاپون (ئهم دنيايهى تيايا ئەژين)، وهرگيژان، ژماره ۳-۴، سالى دووهم، مارت و نيسانى ۱۹۴۱، ل۲۰-۲۳.
- ژيان، ا. ل. باريول، ژماره ۳-۴، سالى دووهم، مارت و نيسانى ۱۹۴۱، ل۳۴-۵۳.

- ژئانی ترکستان چۆن پهچەیان توور هەلدا، وەرگێران، ژماره ۳-۴، سالی دووهم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۵۸-۵۹.
- ژن و جوانی خۆبۆ کردگاری، وەرگێران، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۴۴-۴۵.
- ژن و نیا بهت، ف. هوشیار، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۵۵-۶۰.
- ژئانی جهنگاور، ف. محهمەد، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۷۲-۷۳.
- ژنه کوردی به ناوبانگ.. مهستوره، محهمەدئەمین کاردۆخی، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزەیرانی ۱۹۴۲، ل ۷۷-۷۸.
- ژانی ژیان، چیر، نوری. س، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۴۹-۵۲.
- ژنی نازاد، ع. چالاک، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۲۱-۲۴؛ ژماره ۷، سالی ۴، تەمووزی ۱۹۴۳، ل ۵۸-۶۱.
- ژیانی ناپلیۆن، وەرگێران، شێرزاد، ژماره ۹، سالی ۴، ئەیلوولی ۱۹۴۳، ل ۵۲-۵۵.
- ژیانی ئاسووده، بهکر عومەر یەحیا، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۵۲-۵۶.
- ژان ژاک پۆسو، ع. و. نووری، ژماره ۷، سالی ۵، تەمووزی ۱۹۴۴، ل ۱۲-۱۶.
- ژیان ئاواتەخوازمه مردنم ناوی نهو، هێمن شالی، ژماره ۹، سالی ۵، ئەیلوولی ۱۹۴۴، ل ۲۴-۲۵.
- ژن هینان له ولاتی ئیمەدا، هاوار، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یەكەمی ۱۹۴۴، ل ۱۶-۱۷.
- ژیان، جوان ن. کچه کورد، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یەكەمی ۱۹۴۴، ل ۶۸-۷۲.
- ژن هینان، محهمەد رەشدی دزەیی، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۲۳-۲۹.
- ژیانی ئەرستۆ (ئەرستۆ تالیس)، محهمەد کەریم قادر، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۲۵-۲۷.
- ژین بیست سالهیه، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۵۰.
- ژن (نمونهی کوردیی پەوان و پەتی)، ع.ت.، ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۶۳-۶۴.
- ژیان چیه؟، فیکتۆر هوگۆ، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۱۶-۱۷.
- ژیان چیه؟، ژماره ۷، سالی ۷، تەمووزی ۱۹۴۶، ل ۲۹.
- ژیانی هێمن، ئەلکساندر پۆپ، وەرگێران، ف.م.، ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یەكەمی ۱۹۴۶، ل ۱۱-۱۲.
- ژانەسەر، ت. ب. مەریوانی، ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یەكەمی ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۲.

- ژین و پراستی، وەرگیڤران، ح.ش.، ژماره ۱، سالی ۸، کانوونی دووهمی ۱۹۴۷، ل ۴۳-۴۱.
- ژنی باش بههریه خوا ئهیدا به پیاو، ق. قهزان، ژماره ۲، سالی ۸، شوباتی ۱۹۴۷، ل ۶۰-۵۷.
- ژنهینان ههنگاوی دووهمه بو پلهی ژیان، محهمهدهمین غالب، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۶۳-۶۰.
- ژیان له ئاسیای سوورا، وەرگیڤران، ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۵۹-۵۱.
- ژیانمان نهوی، ژماره ۶، سالی ۸، حوزهیرانی ۱۹۴۷، ل ۵۴-۵۳.
- ژان دارک، مهجید سهعید، ژماره ۷، سالی ۸، تهمووزی ۱۹۴۷، ل ۵۷-۵۲.
- ژن له پروسیادا، وەرگیڤران، جهمال خهفاف، ژماره ۵، سالی ۹، مارتسی ۱۹۴۸، ل ۶۵-۵۹.
- ژدانووف (۱۸۹۶-۱۹۴۸)، ژماره ۹ و ۱۰، سالی ۹، ئهیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۸، ل ۳۸.
- ژان ژاک پروسو، (ئهوانه‌ی نامرن)، ژماره ۱۲، سالی ۹، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۸، ل ۳۲-۲۹، ۵۹-۵۸.
- ژیانی دلداری، دلتهنگ، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۵۶-۵۰.
- سولطان سهلاحه‌دینی ئهییووبی، محهمهدهمین زهکی بهگ، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونی یهکهمی ۱۹۳۹، ل ۴۱-۳۴.
- سکالی دوو مهل له گولزاریکا، کچه‌کورد، ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۵۸-۵۶.
- سه‌رچاوه‌ی ته‌ئریخی ئه‌قوام پووناک نییه (قسه‌ی تاریخی)، صالح قهفتان، ژماره ۳، سالی ۱، شوباتی ۱۹۴۰، ل ۱۳-۹.
- ساقی‌نامه‌ی حافظ، وەرگیڤران، عهلی کهمال، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یهکهمی و تشرینی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۲۵-۲۴.
- سه‌ربه‌ستی، جۆن ستیوارت میل، وەرگیڤران، ب. ع.، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۸-۲.
- ستالین، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۲۳-۲۱.
- سه‌ربه‌ستی، ئه‌ندریا شینن، وەرگیڤران، ف. هوشیار، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئهیلوول تا کانوونی یهکهمی ۱۹۴۱، ل ۳۳-۲۶.

- سه‌ریه‌خۆیی باوە، ژماره ۱-۲، سالی ۳، كانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۱-۳. ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۴-۷.
- سه‌روهتی مه‌عه‌نی و شه‌ری نیستا، (وه‌رگیپان)، گه‌لاویژ، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزه‌ییرانی ۱۹۴۲، ل ۶-۱۰.
- سوپاس، قوتابییه‌ك، ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۲۶.
- سه‌ریه‌ستی!، ژماره ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۹.
- سكالایه‌ك له‌گه‌ل گول، په‌مزی قه‌زان، ژماره ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۳۲-۳۶.
- ساتیگی گ‌ردی سه‌یوان، ن. س (كچه‌كورد)، ژماره ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۵۱-۵۳.
- سه‌یران، محهمه‌دشاکر فه‌تاح، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۴۳-۴۶.
- سوۆزی ده‌روونی، أ. ح. هه‌ردی، ژماره ۸، سالی ۴، ئوگستۆسی ۱۹۴۳، ل ۵۳-۵۶.
- سوپاس (عه‌بدوڵا لوتفی ب‌ری ۱۰۰ دیناری تری به‌خشیوه به‌گه‌لاویژ)، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یه‌كه‌می ۱۹۴۳، ل ۲۸.
- سه‌یر ئه‌مه‌یه!!، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۵.
- سوزه‌نه‌ك، دكتۆر عه‌بدوپ‌ره‌حمان، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۶-۹.
- سه‌ریگی هه‌یه و هه‌زار سه‌ودا، محهمه‌دشاکر فه‌تاح، ژماره ۱۲، سالی ۴، كانوونی یه‌كه‌می ۱۹۴۳، ل ۲۶-۳۰.
- سوویرژه، دكتۆر عه‌بدوپ‌ره‌حمان عه‌بدوڵا، ژماره ۱، سالی ۵، كانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۱۲.
- سالم عه‌بدوپ‌ره‌حمان به‌گ، په‌فیق حلمی، ژماره ۱، سالی ۵، كانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۱۷-۲۲. ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۵۶-۶۰. ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۹-۱۳.
- سیواسته‌پۆل، وه‌رگیپان، ف. هوشیار، ژماره ۱، سالی ۵، كانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۴۳-۵۱.
- سنێر (گوڤار)، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۶۴.
- سالنامه‌ی كوردی، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۷۲.
- سینه‌مای سه‌لاحه‌دین له‌سه‌یمانی، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۴۸.
- سه‌ره‌نجامی عه‌لی مورادخانی به‌ختیاری، ئیبراهیم نادری، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۱۹-۲۱.
- سه‌ی یاقو مایه‌ده‌شتی: لاپه‌ریه‌ك له‌ به‌رگی دووهمی شیعر و ئه‌ده‌بیاتی كوردی، یه‌دوڵا ره‌ضا كه‌له‌وپی، ژماره ۶، سالی ۵، حوزه‌ییرانی ۱۹۴۴، ل ۳۱-۲۴.

- سهرنجدانى له ئهدهبىياتى مهنگورى، ف. بىكەس، ژماره ۷، سالى ۵، تهمووزى ۱۹۴۴، ۶۲-۶۵.
- سهيره يا نيوهسهير؟، ژماره ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يهكهى ۱۹۴۴، ل ۴۲.
- سلاو يو سهلام، محهمهدهمهين زهكى بهگ، ژماره ۱۱، سالى ۵، تشرىنى يهكهى ۱۹۴۴، ۱۲-۱۳.
- ۳۲ سال ئهنوى، ژماره ۲، سالى ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل ۲۰.
- سهربازىكى بىناو، ئىبراهيم نادى، ژماره ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۲۲-۲۴.
- سهرچاوهى ژيان، دلشاد رهسوولى، ژماره ۶، سالى ۶، حوزهيرانى ۱۹۴۵، ل ۴۸-۵۰.
- سيمون بوليقار (۱۷۸۳-۱۸۳۰)، ژماره ۷، سالى ۶، تهمووزى ۱۹۴۵، ل ۵۱-۵۶.
- سكالاي دلدارى، ن.ع، ژماره ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۲۷-۲۹.
- سيوى بههشت، عهبدولمهجيد ئەمين، ژماره ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۴۹-۵۱.
- سهركرده گهورهكانى تهئريخ (ميژوو) موحاكهمهى هيتلهر نهكهن، وهركيپان، رهمزى قهزان، ژماره ۱۱، سالى ۶، تشرىنى دووهى ۱۹۴۵، ل ۵۲-۵۸.
- سالنامه (تقويم)، محهمه كهريم قاندر، ژماره ۱، سالى ۷، كانونى دووهى ۱۹۴۶، ل ۲۸-۳۱.
- سوپاس بو ئەم گهلويژ و خويندهوارانى، صابير حاجى فهتوللا، ژماره ۷، سالى ۷، تهمووزى ۱۹۴۶، ل ۲۷-۲۸.
- سهدى بيخمه، نوورى رهشيد، ژماره ۷، سالى ۷، تهمووزى ۱۹۴۶، ل ۵۷-۶۰.
- سهيد جهمالهدين ئەفغانى، ژماره ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يهكهى ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۸.
- سكوئلاندى ئەلئين، ژماره ۴، نيسانى ۱۹۴۷، ل ۲۸.
- سهربهستىي ئەدهبىيات، گهلويژ، ژماره ۶، سالى ۸، حوزهيرانى ۱۹۴۷، ل ۱-۷.
- سهيرى ئەم هوشه كه!، ژماره ۷، سالى ۸، تهمووزى ۱۹۴۷، ل ۸.
- سهركهشى ريسوايى له شوينه، ژماره ۷، سالى ۸، تهمووزى ۱۹۴۷، ل ۶۹-۷۲.
- سهربهستىي ژن، گهلويژ، ژماره ۹-۱۰، سالى ۸، ئەيلوول و تشرىنى يهكهى ۱۹۴۷، ل ۵۵-۵۹.
- سهركيش، يونس رهئووف دلدار، ژماره ۱۱، سالى ۸، تشرىنى دووهى ۱۹۴۷، ل ۴۱-۵۴.
- سالى تازه، ع.س، ژماره ۱، سالى ۹، كانونى دووهى ۱۹۴۸، ل ۴۹.
- سالى چل و ههشت!، ه. خوشناو، ژماره ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۵۳-۵۵.

- سه‌دهه‌زار لیره و کۆله‌نگر... وهرگێران، به‌هروژ خه‌فاف، ژماره ٤، سالی ٩، نیسانی ١٩٤٨، ل ٤٥-٤٩.
- سه‌رکرده‌ عه‌لی جه‌ناه (١٨٨٦-١٩٤٨)، ژماره ٩-١٠، سالی ٩، ئه‌یلوول و تشرینی یه‌که‌می ١٩٤٨، ل ٣٧.
- سوپاسیکی به‌دل، شاکر فه‌تاح، ژماره ٢، سالی ١٠، شوپاتی ١٩٤٩، ل ٣٢.
- سیل، ت. ب. مه‌ریوانی، ژماره ٥، سالی ١٠، مایسی ١٩٤٩، ل ٩-١٤.
- سبه‌ینی به‌یانی ده‌رم، ئه‌کره‌م عه‌بدولقادر، ژماره ٥، سالی ١٠، مایسی ١٩٤٩، ل ٢٩-٣٢.

ش

- شی‌ره‌ژن، س. ئه‌مین زه‌کی، ژماره ٢، سالی ١، کانوونی دووه‌می ١٩٤٠، ل ٦١-٦٤.
- شه‌هاده‌تنامه‌یه‌ک، پێچارد ستیل، وهرگێران، حامید فه‌ره‌ج، ژماره ٥-٦، سالی ١، نیسان و مایسی ١٩٤٠، ل ٩٠-٩٦.
- شیعر و ئه‌ده‌بیاتی کوردی، گه‌لاویژ، ژماره ١-٢، سالی ٢، کانوونی دووهم و شوپاتی ١٩٤١، ل ٩٩-١٠٠.
- شاعیری به‌ناوبانگی کورد طاهیر به‌گ، عه‌بدوڵلا قزنجی، ژماره ١-٢، سالی ٣، کانوونی دووهم و شوپاتی ١٩٤٢، ل ٧٩-٨١.
- شه‌پری بروسکه له‌ میژوودا، وهرگێران، دلبسۆز، ژماره ٣-٤، سالی ٣، مارت و نیسانی ١٩٤٢، ل ٤٣-٤٧.
- شه‌ویکی ناو قۆپی، پیره‌می‌رد، ژماره ٢، سالی ٤، شوپاتی ١٩٤٣، ل ٤-٦.
- شیرین و خه‌سره‌و، ف. محه‌مه‌د، ژماره ٤، سالی ٤، نیسانی ١٩٤٣، ل ١٤-١٦؛ (٣)، ژماره ٦، سالی ٤، حوزه‌یرانی ١٩٤٣، ل ٤٣-٤٥؛ ژماره ٨، سالی ٤، ئوگستۆسی ١٩٤٣، ل ٥٧-٦٠؛ (٤) ژماره ١١، سالی ٤، تشرینی دووهمی ١٩٤٣، ل ٩-١٢.
- شاعیری به‌ناوبانگ "عیشقی"، م. کاردۆخی، ژماره ٤، سالی ٤، نیسانی ١٩٤٣، ل ٤١-٤٣.
- شیعر و ئه‌ده‌بیاتی کوردی: زیوه‌ر- مه‌لا عه‌بدوڵلا، ژماره ٧، سالی ٤، ته‌مووزی ١٩٤٣، ل ١٣-١٧.
- شازاده‌ی بتلیس، حه‌سه‌ن فه‌همی جاف، ژماره ٧، سالی ٤، ته‌مووزی ١٩٤٣، ل ٤٧-٥٢.
- شیعر و ئه‌ده‌بیات کوردی.. مه‌لا عه‌بدوڵلا زیوه‌ر، ره‌فیق حیلمی، ژماره ٨، سالی ٤، ئوگستۆسی ١٩٤٣، ل ٢٠-٢٤.

- شاعىرىكى نەناسراوى خۇمان، طاھىر ھاشىمى، ژمارە ۸، سالى ۴، ئۇغستۆسى ۱۹۴۳، ۴۹۹-۵۲.
- شاعىرىكى جەنگاۋەر، عاصم ھەيدەرى، ژمارە ۸، سالى ۴، ئۇغستۆسى ۱۹۴۳، ۶۰-۶۳.
- شەھىدى رېي نىشتمان، ش. موھى، لە گۇقارى "گۈلەزەرد" ۋەرگىراۋە، ژمارە ۱۰، سالى ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ۲۹-۳۰.
- شاعىرى بەناۋبانگى پروس پۆشكىن، محەمەد تۇفيق، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۳، ۱۲-۱۴.
- شىر لە بېشە ھاتەدەر..! كۆمەلەيتى، طاھىر ھاشىمى، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۳، ۲۱-۲۶.
- شەپارەى دەروون كورد ئەبى چى بكا؟، ن. ئارى، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۳، ۴۶-۴۷.
- شتكارى مېژووى Historical Materialy، ب.ع.ى، ژمارە ۱۲، سالى ۴، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۳، ۵۷-۵۹.
- شانادەى شادمان.. شاعىرى رەمى بەناۋبانگى ئىنگلىز ئۇسكارا وايلىد، ف. محەمەد، ژمارە ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ۱۶-۲۶.
- شاعىر نامرى، عەبدولمەجىد شىخ جەلال، ژمارە ۶، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ۱۱-۱۳.
- شىۋەى ۋەرگرتن، طاھىر عارف، ژمارە ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ۲۰-۲۲.
- شارەزور، ن. ئارى، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلوۋلى ۱۹۴۴، ۴۹-۵۰.
- شىركەتى زەراعىي شارەزور، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلوۋلى ۱۹۴۴، ۷۲. ژمارە ۱۱، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ۷۲.
- شىربايى، ف. محەمەد، ژمارە ۱۱، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ۶۷-۷۱.
- شايد، دلشاد رەسوۋلى، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۴، ۲۵-۲۷.
- شىخەۋلاى خەريانى، شىخ محەمەدى خال، ژمارە ۲، سالى ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ۱۵-۱۹.
- شاي دلدارى .. ۋە مردن، أ. ب. ھەورى، ژمارە ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ۱۳-۱۸.
- شاعىرى بەناۋبانگ سولطانى، طاھىر ھاشىمى، ژمارە ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ۴۱-۴۷.
- شىتى لە ژىرى خۆشترە، ۋەرگىران، رەمى قەزان، ژمارە ۱۰، سالى ۶، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۵، ۲۹-۳۲.
- شتىك كە پىۋىستە بنووسرى، دلدار، ژمارە ۱، سالى ۷، كانوونى دوۋەمى ۱۹۴۶، ۴۶-۴۷.

- شالوور، محمەد عەبدوﻻﻝ ﺧﻮﺷﻨﺎﻭ، ژمارە ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۳۱-۳۲.
- شیعەر و شاعیر، شیخ محمەدی خاﻝ، ژمارە ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۸.
- شەپەف، بئیکەس و بەختیار کردووێانە بە کوردی، ژمارە ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۵۵-۶۴.
- شتی چۆن ئەبێ!، ژمارە ۸، سالی ۷، ئابی ۱۹۴۶، ل ۲۷.
- شیوەن، سەییەد طاهیر هاشمی، ژمارە ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۳۹-۴۲.
- شەپ، نووری ئەمین مەحموود، ژمارە ۱۱، سالی ۷، تەشرینی دووەمی ۱۹۴۶، ل ۱-۱۱.
- شایبەیکەکی رەشەیی خەجەﻻﻭ، عەﻻﺋەدین سەجادی، ژمارە ۱۲، سالی ۷، کانوونی یەکەمی ۱۹۴۶، ل ۶۵-۷۲.
- شاعیری بەناویانگ: رەﻧﻪﻗ، کاردۆخی، ژمارە ۹-۱۰، سالی ۸، ئەیلوول و تشرینی یەکەمی ۱۹۴۷، ل ۹۲-۹۵.
- شەیتان، (ﻫەرگێران)، ژمارە ۱۲، کانوونی یەکەمی ۱۹۴۷، ل ۶۰-۷۱.
- شەبەندەبەرۆژ، شیخ محمەدی خاﻝ، ژمارە ۲، سالی ۹، شوباتی ۱۹۴۸، ل ۱۵-۱۸.
- شەپری ناوﺧۆیی لە چین، ﻫەرگێران، ژمارە ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۱-۱۰؛ ژمارە ۶، سالی ۹، ﺣﻮﺯەﻳﺮانی ۱۹۴۸، ل ۶-۱۴.
- شیرپەنجە، ت. ب. مەریوانی، ژمارە ۹-۱۰، سالی ۹، ئەیلوول و تشرینی یەکەمی ۱۹۴۸، ل ۳۲-۳۶.
- شیرپەنجە، د. عەبدوﻣﺮﻩ ﺣﻤﺎﻥ ﻋﻪﺑﺪﻭﻟﻼ، ژمارە ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووەمی ۱۹۴۸، ل ۵۷-۵۸.
- شەﻭﻳﻜی بەسەم، چیکۆف، ﻫەرگێران، ن. ئ، ژمارە ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووەمی ۱۹۴۸، ل ۶۴-۷۲.
- شووشەیی گۆﻻﻭ، شیرکۆ موفتی، ژمارە ۱۲، سالی ۹، کانوونی یەکەمی ۱۹۴۸، ل ۱۷-۲۱.
- شتی بەکەﻝ، بەشیر موشیر، ژمارە ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۴۷.

ص

- صەﻻﺣەدین و ئەﻫﻠی ﺧﺎﭼ!، محمەد ئەمین زەکی، ﻫەرگێر بۆ ﻋەرەبی: محمەد عەﻠی ﻋﻪﻭﻧی، لە ﻻﻳﻪﻥ گەﻻﻭﻳﯚﻫﻪ ﻛﺮﺍﻭﻩ بە کوردی، ژمارە ۶، سالی ۱۰، ﺣﻮﺯەﻳﺮانی ۱۹۴۹، ل ۸-۱، ۵۷-۶۱؛ ژمارە ۷، سالی ۱۰، تەﻣﻮﻭﺯی ۱۹۴۹، ل ۱-۱۲؛ ژمارە ۸، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۱-۱۴.

ع

- عومەر خەيام، یوونس پەئووف، ژمارە ١، سالی ٤، کانوونی دووهمی ١٩٤٣، ل ٣٤-
- ٣٨. ژمارە ٢، سالی ٤، شوباتی ١٨٤٣، ل ١٨-٢١.
- عەسکەرێکی دوانزە ساڵە، شەهابەدین موحن، ژمارە ٤، سالی ٤، نیسانی ١٩٤٣، ل ٧-٩.
- عیڵ بەگی جاف، جەمیل بەندی پوژبەیان، ژمارە ٣، سالی ٦، مارتی ١٩٤٥، ل ٦٠-٦٤.
- عیسا دەلال، ص. مزوری، ژمارە ٤، نیسانی ١٩٤٧، ل ٦٠-٦٤.
- عومری پان نەك عومری درێژ، شیخ محەمەدی خال، ژمارە ١٠، سالی ٥، تشرینی یەكەمی ١٩٤٤، ل ٦٣-٦٦.
- علوم لە کوردستاندا، دکتۆرت.ب. مەریوانی، ژمارە ٨، سالی ١٠، ئابی ١٩٤٩، ل ١٥-١٨.

ف

- فەلسەفەی دلیری و مردن، وەرگیپران، ژمارە ١، سالی ١، کانوونی یەكەمی ١٩٣٩، ل ٤٩-٥٢.
- فەنلەندە (بە بۆنەی شەری سوڤیت و فەنلەندەو)، ژمارە ١، سالی ١، کانوونی یەكەمی ١٩٣٩، ل ٥٣.
- فیلی ژنیک، وەرگیپران، ژمارە ٩، سالی ١، ئابی ١٩٤٠، ل ٤١-٤٨.
- فیهرستی ژمارەکانی گەلاویژ بو سالی ١٩٤٠، ژمارە ١١-١٢، سالی ١، تشرینی یەكەم و تشرینی دووهمی ١٩٤٠، ل ا-ز.
- فەرەنسە چۆن شکا؟، ژمارە ١-٢، سالی ٢، کانوونی دووهم و شوباتی ١٩٤١، ل ٤١-٥٩.
- فەلسەفەی ئایینی ئیسلام، شیخ محەمەدی خال، ژمارە ١-٢، سالی ٢، کانوونی دووهم و شوباتی ١٩٤١، ل ٥-٦، سالی ٢، مایس و حوزەیرانی ١٩٤١، ل ٤١-٥١.
- فائیدەی شیر و ئەو نەخۆشییانە کە لە حیوانەو تووشی ئینسان ئەبن و بەتایبەتی نەخۆشیی سیل، دکتۆر ئیبراهیم حیلمی، ژمارە ٥-٦، سالی ٢، مایس و حوزەیرانی ١٩٤١، ل ٢٤-٢٩؛ ژمارە ٧-٨، سالی ٢، تەموز و ئابی ١٩٤١، ل ٩-١٦.
- فەلسەفەی دلداران، هەردی، ژمارە ٣-٤، سالی ٣، مارت و نیسانی ١٩٤٢، ل ٤٩.
- فەلسەفەی کچەکوردیک، پەروین، ژمارە ٥-٦، سالی ٣، مایس و حوزەیرانی ١٩٤٢، ل ٩١-٩٢.

- فەلسەفەى جەمال عىرفان، نوورى مەجىد سەلىم "هوشيار"، ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەمووز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۷۸-۸۰؛ ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۵۲-۵۳.
- فەرھەنگى گەلاويز، توفيق وەھبى، ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەمووز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۹۶-۹۶؛ ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۸۷-۹۴؛ ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووھم و كانوونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۸۹-۹۹.
- فەلسەفەى ئايدىيالىزم و ماترىيالىزم لە تەفسىرى ميژوو، وەرگىران، صالح حەيدەرى، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووھم و كانوونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۷۸-۸۰.
- فەرھەنگى كوردى .. فەرھەنگى گەلاويز، توفيق وەھبى، ژمارە ۱، سالى ۴، كانوونى دووھمى ۱۹۴۳، ل ۵۳-۵۶.
- فەرھەنگى Syphilis، دكتور عەبدوپرەحمان، ژمارە ۱۰، سالى ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۷۱-۱۵.
- فرميسكيك لە پوژى جەژنا، رەفيق چالاک، ژمارە ۱۲، سالى ۴، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۲۱-۲۴.
- فراوانىي زمانى كوردى، ژمارە ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۱۹.
- فرميسكى ھەژارى، عوتمان مصطەفا، ژمارە ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۵۳-۵۸.
- فرمانى نووسەر، پومان پۆلان، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۱-۸.
- فەرھەنگى من، ژمارە ۹، سالى ۷، ئەيلوولى ۱۹۴۶، ل ۲۳.
- فاما النيرگەلە، ژمارە ۹، سالى ۷، ئەيلوولى ۱۹۴۶، ل ۲۴-۲۵.
- فرميسكى داىك، وەرگىران، سلیمان پەواندزى، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تەشرىنى دووھمى ۱۹۴۶، ل ۴۵-۴۶.
- فى ئىھاتن، ژمارە ۵، سالى ۸، مايسى ۱۹۴۷، ل ۱۰-۱۳.
- فەلسەفەى يەكيتىي كۆمەل و زمان، شىخ محەمەدى خال، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۱-۵؛ ژمارە ۹، ۱۰، سالى ۸، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۱۷-۲۱.
- فەن، ئۆلستۆي، ژمارە ۱۲، سالى ۸، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۱-۶.
- فلىمى كتيپ، ژمارە ۱، سالى ۱۰، كانوونى دووھمى ۱۹۴۹، ل ۳۰-۳۱.
- فەلسەفەى بەرناردشو، ب. ع. دليير، بەشى ۳، ژمارە ۱، سالى ۱۰، كانوونى دووھمى ۱۹۴۹، ل ۴۰-۵۶.

- قوتابخانه له كفرى، ژماره ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۴۸-۴۹.

ق

- قسهى نهستهق، ژماره ۱، سالى ۱، كانوونى يهكه مى ۱۹۳۹، ل ۴۲. ژماره ۲، سالى ۱، كانوونى دووهه مى ۱۹۴۰، ل ۴۹-؛ ژماره ۳، سالى ۱، شوياتي ۱۹۴۰، ل ۵۲؛ ژماره ۴، سالى ۱، مارتى ۱۹۴۰، ل ۳۲؛ ژماره ۵-۶، نيسان و مایسى ۱۹۴۰، ل ۷۹؛ ژماره ۸، سالى ۱، تهموزى ۱۹۴۰، ل ۴۱؛ ژماره ۱۰، سالى ۱، ئهیلوولى ۱۹۴۰، ل ۳۵-۳۶؛ ژماره ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرینى يهكه م و تشرینى دووهه مى ۱۹۴۰، ل ۴۷-۴۸؛ ژماره ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرینى يهكه م و تشرینى دووهه مى ۱۹۴۰، ل ۸۱.

- قسهى نهستهق، ژماره ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دووهه م و شوياتي ۱۹۴۱، ل ۷۰، ۸۶. ژماره ۳-۴، سالى دووهه م، مارت و نيسانى ۱۹۴۱، ل ۵۸-۵۹.

- قين، ئهلفريد دى مؤسبى، ژماره ۳-۴، سالى دووهه م، مارت و نيسانى ۱۹۴۱، ل ۳۲-۳۳.
- قسهى نهستهق، ژماره ۳-۴، سالى ۳، مارت و نيسانى ۱۹۴۲، ل ۵۱-۵۲؛ ژماره ۵-۶، سالى ۳، مایس و حوزهيرانى ۱۹۴۲، ل ۵۵؛ ژماره ۷-۸، سالى ۳، تهموز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۸۳؛ ژماره ۹-۱۰، سالى ۳، ئهیلوول و تشرینى يهكه مى ۱۹۴۲، ل ۳۰؛ ژماره ۹-۱۰، سالى ۳، ئهیلوول و تشرینى يهكه مى ۱۹۴۲، ل ۷۴؛ ژماره ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرینى دووهه م و كانوونى يهكه مى ۱۹۴۲، ل ۳۴؛ ژماره ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرینى دووهه م و كانوونى يهكه مى ۱۹۴۲، ل ۸۰.

- قارهمانى تهواو، وهرگيپران، گهلاويژ، ژماره ۳-۴، سالى ۳، مارت و نيسانى ۱۹۴۲، ل ۷۹-۸۰.

- قوتابى و قوتابخانه، ع. چالاک، ژماره ۵-۶، سالى ۳، مایس و حوزهيرانى ۱۹۴۲، ل ۳۲-۳۹.

- قهوميهت چييه؟ بهکر عومهر يهحيا، ژماره ۵-۶، سالى ۳، مایس و حوزهيرانى ۱۹۴۲، ل ۳۹-۴۲.

- قسهى نهستهق، ژماره ۱، سالى ۴، كانوونى دووهه مى ۱۹۴۳، ل ۲۰؛ ژماره ۱۲، سالى ۴، كانوونى يهكه مى ۱۹۴۳، ل ۲۴.

- قسهى نهستهق، ژماره ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۵۵؛ ژماره ۶، سالى ۵، حوزهيرانى ۱۹۴۴، ل ۵۷.

- قسهی پیاوه ژیرهکان، ژماره ۹، سالی ۵، ئهیلوولی ۱۹۴۴، ل ۵۰؛ ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۵۵.

- قاضیی ئهریزونا، وهرگیپان، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۵۲-۵۵.

- قارهمانی بالقان، ستیقان پریبچیچ، وهرگیپان، ن. ا، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۶۰-۶۴.

- قسهی پیاوه ژیرهکان، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۲۹؛ ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ل ۱۲؛ ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۴۱؛ ژماره ۶، سالی ۶، حوزهیرانی ۱۹۴۵، ل ۵۰؛ ژماره ۷، سالی ۶، تهمووزی ۱۹۴۵، ل ۲؛ ژماره ۷، سالی ۶، تهمووزی ۱۹۴۵، ل ۷۲؛ ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرینی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۱۴.

- قسهی نهستهق، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۶۷؛ ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ل ۱۴؛ ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۲۵؛ ژماره ۶، سالی ۶، حوزهیرانی ۱۹۴۵، ل ۱۰؛ ژماره ۷، سالی ۶، تهمووزی ۱۹۴۵، ل ۵۸؛ ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ل ۵۱؛ ژماره ۹، سالی ۶، ئهیلوولی ۱۹۴۵، ل ۱۱؛ ژماره ۹، سالی ۶، ئهیلوولی ۱۹۴۵، ل ۶۰؛ ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۵، ل ۳۲؛ ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرینی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۵۸.

- قارهمانیی کچیکی لیتوانی، ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۴۲-۴۷.

- قسهی نهستهق، ژماره ۱، سالی ۷، کانوونی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۲، ۳۲؛ ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۹؛ ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۴۷؛ ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۸؛ ژماره ۷، سالی ۷، تهمووزی ۱۹۴۶، ل ۲۶؛ ژماره ۸، سالی ۷، ئابی ۱۹۴۶، ل ۴۹؛ ژماره ۸، سالی ۷، ئابی ۱۹۴۶، ل ۵۹؛ ژماره ۹، سالی ۷، ئهیلوولی ۱۹۴۶، ل ۲۵؛ ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۳۱-۳۲؛ ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۵۱.

- قهشهیهکی هیندوسی و پلنگیک و شهش حاکم، ف. ه. وهرگیپان، ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۴۸-۵۴.

- قومارکه، ف. ه.، ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۶۵-۷۲.

- قسه و زمانی کوردی، محهمهدهمین زهکی بهگ، ژماره ۶، سالی ۷، حوزهیرانی ۱۹۴۶، ل ۱-۱۰؛ ژماره ۷، سالی ۷، تهمووزی ۱۹۴۶، ل ۱-۱۱؛ ژماره ۸، سالی ۷، ئابی ۱۹۴۶، ل ۱-۱۲؛ ژماره ۹، سالی ۷، ئهیلوولی ۱۹۴۶، ل ۱-۱۲؛ ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۱-۹.

- قسهی نهستهق، ژماره ۱، سالی ۸، کانوونی دووهمی ۱۹۴۷،
ل ۷، ۵۷. ژماره ۲، شوباتی ۱۹۴۷، ل ۱۵؛ ژماره ۲، سالی ۸، شوباتی ۱۹۴۷، ل ۵۱، ۵۳؛ ژماره
۲، سالی ۸، شوباتی ۱۹۴۷، ل ۶۰، ۶۷؛ ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۱۷، ۲۵؛ ژماره ۵، سالی
۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۲۷؛ ژماره ۶، سالی ۸، حوزهیرانی ۱۹۴۷، ل ۶۰؛ ژماره ۷، سالی ۸،
تهمووزی ۱۹۴۷، ل ۵۸؛ ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۱۶؛ ژماره ۸، سالی ۸، ئابی
۱۹۴۷، ل ۶۵؛ ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۷، ل ۴۰، ۵۱.

- قولهی بابل، ژماره ۵، سالی ۹، مایسی ۱۹۴۸، ل ۱-۲.
- قسهی نهستهق، ژماره ۵، سالی ۹، مایسی ۱۹۴۸، ل ۷. ژماره ۵، سالی ۹، مایسی ۱۹۴۸،
ل ۳۲؛ ژماره ۹-۱۰، ئیلوولی و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۸، ل ۷۸؛ ژماره ۱۲، سالی ۹، کانوونی
یهکهمی ۱۹۴۸، ل ۲۱.

- قولهپهشهکانی ئهمریکا، وهرگیپران، ن. ژماره ۶، سالی ۹، حوزهیرانی ۱۹۴۸، ل ۱۸-۲۱.
- قهشه، وهرگیپران، ل، ژماره ۷، سالی ۹، تهمووزی ۱۹۴۸، ل ۲۵-۲۹.
- قسهی نهستهق، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووهمی ۱۹۴۹، ل ۴؛ ژماره ۴، سالی ۱۰،
نیسانی ۱۹۴۹، ل ۱۷؛ ژماره ۶، سالی ۱۰، حوزهیرانی ۱۹۴۹، ل ۱۴، ۲۴.

- قیتامین، ژماره ۱، سالی ۷، کانوونی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۲۵-۲۷.
- قوئتیر (۱۶۹۴-۱۷۷۸)، ژماره ۱۱، سالی ۸، تشرینی دووهمی ۱۹۴۷، ل ۱۶-۲۱.

ك

- کورپکی ئازا، وهرگیپران، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونی یهکهمی ۱۹۳۹، ل ۵۷-۶۳.
- کوردستان، جووکل ئاغای دزهیی، ژماره ۳، سالی ۱، شوباتی ۱۹۴۰، ل ۵۳.
- کوردستان له ئهئسیکلۆپیدیای بهریتانیا، وهرگیپران، باباعهلی "ب.ع."، ژماره ۵-۶،
نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۴۱-۴۵. ژماره ۱۰، سالی ۱، ئیلوولی ۱۹۴۰، ل ۶-۱۱.
- کامیل، دۆستی دیرینی، ژماره ۵-۶، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۷۴-۷۵.
- کورد و ولاتهکهیان، ئی. فی. سوئن، وهرگیپران، ب. عهلی، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱،
تشرینی یهکهمی و تشرینی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۸-۱۱.

- كوردی به ناوبانگ: (به قهله می محمه دئه مین زهکی بهگ)، مهلیک صالح نهجمه دین ئه ییووب، ژماره ۳-۴، سالی دووهم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۱-۴؛ ئیسماعیل پاشا، ئیسماعیل تهیموور پاشا، ئیسماعیل حقی بهگ بابان، مهلیک ئه شرهف، ئیسماعیل ئه لکوردی، مهلیک ئه لموعین ئیسماعیل، ئه فراسیاب بهگ، ئولوغ بهگ، ئهلقاس بهگ، ئیمام قولی بهگ، ئیمام قولی سولطان، ئه مانوللا خان، ئه مانوللا خان، ئه میرخانی برادوست، ئه میرخان بهگ، ئه میرخان موکری، ئه میر قولی سولتان، ئه میره بهگ، ئه میره پاشا، ئه مین فهیضی بهگ، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۱، ل ۱-۱۰؛ ئه فهندی ئه فهندی، شئیخ ئیبراهیم کوردی، ئیبراهیم ئه فهندی، ئیبراهیم سالار، ئه میر ئیبراهیم خان، ئه بوله جیا، ئه بو به کر بن محمه د ئه لئه ییووبی، سیفه دین ئه بو به کر محمه د، ئه بو به کر بن مهلا جامی، ئه بو به کری گۆرانی، ئه بو به کر ئامیدی، ئه بو به کری گۆرانی، ئین دینار، ئه بو سه عید، ئه بو سه عود ئه فهندی، ژماره ۷-۸، سالی ۲، ته مووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۱-۸؛ مهلا صالحی حریق، صالح ئه فهندی، تاهیر بهگ، عارف صائیب، مهلا عهبدو پره حمانی پینجوینی، شیخ عهبدو پره حمان، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئه لولول تا کانوونی یه که می ۱۹۴۱، ل ۱-۴، ۹۵-۱۰۲.

- کورد و ولاته که بیان (۲)، ژماره ۳-۴، سالی دووهم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۷۵-۷۸.

- کوپ یا کچ، وه رگپران، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۱، ل ۵۲-۵۸.

- کروات، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۱، ل ۶۱-۶۲.

- که نهوت و خه لووز برپایه وه، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۱، ل ۶۷-۶۸.

- کۆشکی چۆل، ن. ۱، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۱، ل ۷۹-۸۷.

- وتاری یه که م: کوچ و پره وی ئه قوامی کۆن ته ئریخی هیئا وه ته کایه وه، صالح قهفتان، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوپاتی ۱۹۴۲، ل ۳۰-۳۴؛ وتاری دووهم: نه ظه ریه ی

په یابوونی ئه قوامی هیندوئه وروپایی یا (ناری) و کوچ و پره وه کانیا، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۲، ل ۱۴-۲۰.

- کۆششی میروله، عوتمان عه ونی به قال، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوپاتی ۱۹۴۲، ل ۸۱-۸۵.

- که ی ئه م زه مینه ی ئیمه دوایی دی؟، گه لایژ، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۷۴-۷۵.

- کوردی به ناوبانگ: ئین حاجیب، ئه بو حه سه ن عه لی سه یفه دین، ئه بو عیسا محمه د ضیائه دین، میر ئه بو به کر، ئین خه لکان هه ولیری، ئه بولفه ضل محمه د ئه فهندی، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۲، ل ۱-۶؛ تووران شاه، ئین فه خر ئه ریللی، ئه بولفه تح

نەسر، ئەبولفەتھ محەمەد، ئەبولفەتھ، ئەحمەد ئەلمەشطوب، ئەحمەد بەگ، ژمارە ۷-۸،
سالى ۳، تەموز و ئابى ۱۹۴۲، ۱-۶؛ قاضى ئەحمەد ئەفەندى زادە، ئەتابەك ئەحمەدىل،
ئاقسونگور ئەحمەد بلى، ئەحمەد نوسرەتەدىن، مەلىك ئەوحد، ئولوخان بەگ، ئوغوزخان،
ئوغوز بەگ، ئوغوز بەگ، ئالپ نارغون، ئەللأويۇردى بەگ، ئۇغلان بۇداغ، ئەوليا بەگ، ئەوھىس
بەگ، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ۱-۷؛ مەولانا شىخ
ئىسماعىل سىراجەدىن شروانى، شىخ حەمزە قەرەباغى، حەبىب قەرەمانى، پىر ئەلىياس،
ئەحمەد خلووصى ئەفەندى، حافظ محەمەد ئەباتەدىن، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى
دووم و كانوونى يەكەمى ۱۹۴۲، ۱-۳.

- كەلكى ئەدەب، گۆران، ژمارە ۵-۶، سالى ۳، مایس و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ۲۴-۳۲.
- كردهوى لاويك، وەرگىپران، ف. هوشيار، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى
يەكەمى ۱۹۴۲، ۲۰-۲۷.

- كاسىر ھاوسەر (لە كون و قوزىنى تەئرىخەو)، نەژاد عەبدوللا ع. ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳،
تشرىنى دووم و كانوونى يەكەمى ۱۹۴۲، ۴۳-۴۷.

- كزەباى شەمال، ف. محەمەد، ژمارە ۱، سالى ۴، كانوونى دوومى ۱۹۴۳، ۴۴-۴۵.
- محەمەد ئەمىن بەگ، عەلئەدىن سەجادی، ژمارە ۶، سالى ۴، حوزەيرانى ۱۹۴۳، ۱-۸.
- عەلى كەمال بەگ، عەلئەدىن سەجادی، ژمارە ۷، سالى ۴، تەموزى ۱۹۴۳، ۱-۹.
- كە مندالەكەت ئەترسى، ف. هوشيار، ژمارە ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ۱۸-۲۲.
- كەرىم خانى زەند، حەسەن فەھمى جاف، ژمارە ۱۰، سالى ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳،
۱-۶.

- ئىبن سەلاح، ئەلقاضى ئىبن كچ، ئىبراھىم گۆرانى، يەحيا ئەلمزورى، محەمەد
قەرەداغى، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دوومى ۱۹۴۳، ۱-۵.

- كورد لای بېگانە، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دوومى ۱۹۴۳، ۴۳-۴۵.
- كۆسپەي سەختى رېي سورشىت، بەندى پوژبەيانى، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى
دوومى ۱۹۴۳، ۴۸-۴۹.

- كورد و يەكئىتى عەرب، ژمارە ۱۲، سالى ۴، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۳، ۱-۱۱.
- كورد لە ئىنسكلوئىدىيە توركىدا، پشكو، ژمارە ۲، سالى ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ۱۵-۱۹.
- كوردستان، وەرگىپران، ژمارە ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ۲۷-۲۹.
- كوردو يەكئىتى عەرب، رەفىق چالاک، ژمارە ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ۱-۹.
- كۆكەرەشە، دوكتور عەبدوررەحمان، ژمارە ۵، سالى ۵، مایسى ۱۹۴۴، ۱۴-۱۷.

- کۆمەلە پېشوو، جېموبېئ ناو، ژمارە ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۴، ل ۲۲-۲۵.
- کەشتییەوانی بەناوبانگی ئینگلیز "نیلسون"، ژمارە ۶، سالی ۵، حوزەیرانی ۱۹۴۴، ل ۱۷-۱۹.
- کورد لە پووسیە، ژمارە ۶، سالی ۵، حوزەیرانی ۱۹۴۴، ل ۲۵-۲۸.
- لوطفەلی خانی زەند، حەسەن فەهمی جاف، ژمارە ۱، سالی ۵، کانوونی دووەمی ۱۹۴۴، ل ۵-۱۱.
- کوردستان، یوسف مەلەک، وەرگیپان، مەکتەبەیی پێشکەوتن، ژمارە ۱۰، سالی ۵، تشرینی یەكەمی ۱۹۴۴، ل ۲۲-۲۳.
- کورە ئەستێرەکە، شەفیق صابیر، ژمارە ۱۲، سالی ۵، کانوونی یەكەمی ۱۹۴۴، ل ۶۲-۷۲.
- کارگەر، وەرگیپان، ئیبراھیم پەمەزان، ژمارە ۱، سالی ۶، کانوونی دووەمی ۱۹۴۵، ل ۶۲-۶۶.
- کۆبوونەویەکی خۆمالی لە یانەیی سەرکەوتن، ژمارە ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۶۴-۶۶.
- لەلی موراخانی زەند، حەسەن فەهمی جاف، ژمارە ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۱-۱۰.
- کتیبەکەیی میجر سۆن بە کورتی، وەرگیپان، قادر خەفاف، ژمارە ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۱۱-۱۸؛ ژمارە ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۴۸-۶۰؛ ژمارە ۶، سالی ۶، حوزەیرانی ۱۹۴۵، ل ۱-۱۰؛ ژمارە ۷، سالی ۶، تەموزی ۱۹۴۵، ل ۱۳-۲۵؛ ژمارە ۹، سالی ۶، ئەیلوولی ۱۹۴۵، ل ۴۱-۴۹.
- کۆهستان، ژمارە ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۵۲.
- کۆپەرەوری، ه. ل. ب.، ژمارە ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۶۰-۷۳.
- کوردی عیراق، وەرگیپان، مەجید سەعید، ژمارە ۷، سالی ۶، تەموزی ۱۹۴۵، ل ۵۹-۶۷؛ ژمارە ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ل ۵۹-۶۱؛ ژمارە ۱۰، سالی ۶، تشرینی یەكەمی ۱۹۴۵، ل ۱-۱۱.
- کەچەلی، دکتۆر عەبدوڕەحمان، ژمارە ۹، سالی ۶، ئەیلوولی ۱۹۴۵، ل ۴۹-۵۰.
- کۆشی دایک، شیخ محەمەدی خال، ژمارە ۱۰، سالی ۶، تشرینی یەكەمی ۱۹۴۵، ل ۵۴-۵۸؛ ژمارە ۱۱، سالی ۶، تشرینی دووەمی ۱۹۴۵، ل ۴۶-۵۰؛ ژمارە ۱۲، سالی ۶، کانوونی یەكەمی ۱۹۴۵، ل ۱۹-۲۷.
- کەلکی پوژنامە و گوڤار، شیخ محەمەدی خال، ژمارە ۱، سالی ۷، کانوونی دووەمی ۱۹۴۶، ل ۳-۹.
- کەرەلۆتی مەنوجەر، ه. ل. ب.، ژمارە ۱، سالی ۷، کانوونی دووەمی ۱۹۴۶، ل ۴۷-۷۲.

- كوردى بهناوبانگ: كامهران على بهدرخان، قادر خهفاف، ژماره ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۹-۱۵.
- رۆژنامهى كوردستان (مههاباد-۱۹۴۶)، ژماره ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۲۹.
- كه هەر چار نهيبت بمرين، وهرگيپران، ژماره ۴، سالى ۷، نيسانى ۱۹۴۶، ل ۱۶.
- كۆچى دوايىيى مصطهفا مهظههر، شيخ محهمهدى خال، ژماره ۶، سالى ۷، حوزهييرانى ۱۹۴۶، ل ۲۲-۲۵.
- كالينين مرد، ژماره ۶، سالى ۷، حوزهييرانى ۱۹۴۶، ل ۴۷-۴۱.
- كۆمهلى پاراستنى ساويان له عيراقدا جهمسهرى گشتى- بهغدا، ژماره ۶، سالى ۷، حوزهييرانى ۱۹۴۶، ل ۵۶-۵۷.
- كيمورجيا، س. ناكام، ژماره ۸، سالى ۷، ئابى ۱۹۴۶، ل ۲۸-۳۲.
- كورد بناسن، سيروس نهوهر، وهرگيپران، ع. قهزان، ژماره ۹، سالى ۷، ئهيلوولى ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۴.
- كهنيشكه كورديك، ا. ب. ههورى، ژماره ۱، سالى ۸، كانوونى دووهى ۱۹۴۷، ل ۶۵-۶۶.
- كهميك پييكهنه، ژماره ۴، نيسانى ۱۹۴۷، ل ۳۲.
- كورد و فهلهستين، ژماره ۱۱، سالى ۸، تشريني دووهى ۱۹۴۷، ل ۲۵-۲۹.
- كارهكهرىك، وهرگيپران، صالح ههژار، ژماره ۱۱، سالى ۸، تشريني دووهى ۱۹۴۷، ل ۶۵-۷۱.
- كورد لاي بيگانه، وهرگيپران، ژماره ۱، سالى ۹، كانوونى دووهى ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۸؛ ژماره ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۴۸، ل ۱-۴۷؛ ژماره ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۲۵-۲۸.
- كام پياوييت؟!، ج. خوشناو، ژماره ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۴۸، ل ۱۸-۱۹.
- كارساتى دهريا، ژماره ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۴۸، ل ۵۷-۷۲.
- كوردى عيراق، ژماره ۵، سالى ۹، مايسى ۱۹۴۸، ل ۱۷-۲۲.
- كورد له ولاتى كهلاتدا، وهرگيپران، حهسهن فههمى جاف، ژماره ۶، سالى ۹، حوزهييرانى ۱۹۴۸، ل ۲۱-۳۲، ۴۱.
- كامهرانى چييه؟، وهرگيپران، جهمال خهفاف، ژماره ۶، سالى ۹، حوزهييرانى ۱۹۴۸، ل ۶۵-۶۷.
- كشمير، ژماره ۹-۱۰، ئهيلوولى و تشريني يهكهمى ۱۹۴۸، ل ۶۳-۶۴.
- كۆچى دلدار، ژماره ۱۲، سالى ۹، كانوونى يهكهمى ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۶.
- كۆمهلى فابى (بۆم ههلبژاردوويت)، ژماره ۱۲، سالى ۹، كانوونى يهكهمى ۱۹۴۸، ل ۵۶-۵۷.

- کاره ساتیکی دلداری و خوښه ختکردن، و. ئەحمەد شالی، ژماره ۱۲، سالی ۹، کانوونی یهکه می ۱۹۴۸، ل ۶۰-۶۴.
- کوچی بئکهس، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووه می ۱۹۴۹، ل ۲۹.
- کوردی و زانستی، ت.ب. مەریوانی، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۵.
- کاره با، وەرگیپران، شهوقی عەزیز، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۱۸-۲۰.
- کزه دیلیک، محەمەد عەبدوللا، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۶۲.

گ

- گهشتیك له كوردستاندا (گهشتی له كوردستاندا (كورد لای بیگانه.. چهرخیك له مه و بهر)، فەرامورز، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونی یهکه می ۱۹۳۹، ل ۵۲-۲۰؛ ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووه می ۱۹۴۰، ل ۳۵-۳۹؛ ژماره ۳، سالی ۱، شوباتی ۱۹۴۰، ل ۳۱-۳۷؛ ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۲۷-۳۱؛ ژماره ۵-۶، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۴۶-۵۷؛ ژماره ۷، سالی ۱، حوزەیرانی ۱۹۴۰، ل ۱۴-۱۶. ژماره ۸، سالی ۱، تەمووزی ۱۹۴۰، ل ۱۲-۱۶؛ ژماره ۱۰، سالی ۱، ئەیلوولی ۱۹۴۰، ل ۳۷-۴۱؛ بەشی دووهم: ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یهکه م و تشرینی دووه می ۱۹۴۰، ل ۲۵-۲۷، ۳۵-۳۶.
- گه لاویژ و خوینه رانی، ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووه می ۱۹۴۰، ل ۵۶-۵۹.
- گەردانه، دو مۆپاسان، وەرگیپران، حامید فەرەج، ژماره ۳، سالی ۱، شوباتی ۱۹۴۰، ل ۵۶-۶۴.
- گه لاویژم چۆن ئەوی؟، ههوری، م. خاوەر، کاروانچی زیباری، طاهیر صاییر، ژماره ۳، سالی ۱، شوباتی ۱۹۴۰، ل ۵۵-۵۷.
- گه لاویژ به چاوی بیگانه، سی. جی. ئی (ئەدمۆنس)، وەرگیپران، ژماره ۸، سالی ۱، تەمووزی ۱۹۴۰، ل ۱-۴.
- گوپان، وەرگیپران، ف. بئکهس، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۳۸.
- گهشتی له كوردستانا (چهرخیك له مه و پێش)، (بەشی دووهم)، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۶۵-۷۰؛ بەشی دووهم (۳)، ژماره ۳-۴، سالی دووهم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۶۱-۶۶.
- گەلی بانێ ئێران، هینری فیلد، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزەیرانی ۱۹۴۱، ل ۶۹-۷۵.

- گهشتی عاسمان، وەرگپړان، ژماره ۷-۸، سالی ۲، تهموز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۸۰-۸۷.
- گوم Le Lac، نورهدین بهها، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئیلوول تا کانوونی یهکهمی ۱۹۴۱، ل ۶۵-۷۰.
- گهلاویژ له سالی سنیهمیا، علائهدین سهجادی، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۱-۳.
- گورانیی شادی، ویلیام داڅیس، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۵۰-۵۱.
- گفتوگوی شاعیری بهناوبانگی ئلمان، وەرگپړان، عهبدولصهمد حاجی محهمد، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۶۶-۷۱.
- گرهو، چیکوف، ن.ا، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۸۲-۸۶.
- گهلاویژ له سالی چوارا، علائهدین سهجادی، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۱-۳.
- گرانترین دهردی هوژیک!، محهمد توفیق، ژماره ۵، سالی ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۴۱-۴۵.
- گرانهتا، دکتور عهبدوپرهمان، ژماره ۶، سالی ۴، حوزهیرانی ۱۹۴۳، ل ۹-۱۵.
- گهلاویژ بوجییه؟، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۳، ل ۵۲.
- گهلاویژ، ژماره ۱، سالی ۵، کانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۱-۴.
- گول و درک (پارچهیه که له ئهدهبی پرمزی)، رفیق چالاک، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۹-۱۵.
- گوڅار و پوژنامهی کوردی، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۲۲.
- گوران، ف. مینورسکی، وەرگپړان، ناجی عهباس، ژماره ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۴، ل ۱-۱۰.
۱۰. ژماره ۶، سالی ۵، حوزهیرانی ۱۹۴۴، ل ۱۰-۱۰. ژماره ۷، سالی ۵، تهموزی ۱۹۴۴، ل ۱-۷.
۷. ژماره ۸، سالی ۵، تهموزی ۱۹۴۴، ل ۱-۱۶.
- گرهو لهگهال منالیکی بیتوینی، ئهحمده خواجه، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۲۸-۲۹.
- گهیشتن به ئامانج، محهمد رسوول هاوار، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۶۴-۶۶.
- گهلاپړزانه، م. مهحمود، ژماره ۱۲، سالی ۵، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۴۳-۴۶.
- گهلاویژ سالی شهشه، پیره میرد، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۱-۲.
- گرامه فونه کهم چون کری، محهمد شاکر فهتاج، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ل ۴-۱۲.
- گورانیی گیان، م. جه میل، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ل ۶۲-۶۴.

- گهشتی له کوردستان ههشتا سال له مه و بهر، ناجی عهباس، ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۶۶-۶۸؛ ژماره ۶، سالی ۶، حوزهیرانی ۱۹۴۵، ل ۱۳-۲۴؛ ژماره ۷، سالی ۶، ته مووزی ۱۹۴۵، ل ۴۸-۴۱، ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ل ۱۰-۱؛ ژماره ۹، سالی ۶، ئهیلوولی ۱۹۴۵، ل ۲۵-۳۲؛ ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۵، ل ۴۸-۴۱؛ ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرینی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۵۹-۶۶؛ ژماره ۱۲، سالی ۶، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۵، ل ۴۵-۴۱.

- گهلاویژ و خویندهوارانی، ژماره ۷، سالی ۶، ته مووزی ۱۹۴۵، ل ۵۷-۵۸؛ ژماره ۹، سالی ۶، ئهیلوولی ۱۹۴۵، ل ۵۹-۶۰؛ ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۵، ل ۵۸-۶۰؛ ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرینی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۳۱-۳۲.

- گهلاویژ حهوتی چوو، پیره میرد، ژماره ۱، سالی ۷، کانوونی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۱-۲.
- گهلاویژ و خویندهوارانی، ژماره ۱، سالی ۷، کانوونی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۵؛ ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۴۶-۴۷؛ ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۴۶-۴۷؛ ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۱۷-۲۱؛ ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۵۲-۵۵؛ ژماره ۶، سالی ۷، حوزهیرانی ۱۹۴۶، ل ۵۷-۶۲؛ ژماره ۷، سالی ۷، ته مووزی ۱۹۴۶، ل ۴۷-۵۲؛ ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۶۲؛ ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۱۸-۲۴.

- گهرهیی، به شیر مو شیر، ژماره ۱۱، سالی ۷، ته تشرینی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۶۲-۶۳.
- گوپینی کۆمه لایه تیی کورد، جگه ر خوین، ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۴۴-۴۶.

- گهشتهکانی چایلد هارۆلد، لۆرد بایرۆن، وهرگێران، ره فیک چالاک، ژماره ۱، سالی ۸، کانوونی دووهمی ۱۹۴۷، ل ۵۰-۵۲.

- گرهویک له لۆقه نته یهکا، ا. فهرشینکو، وهرگێران، ژماره ۲، سالی ۸، شوباتی ۱۹۴۷، ل ۶۸-۷۲.

- گهلهکانی ئەمریکای یه کگرتوو کین، وهرگێران، ژماره ۳، سالی ۸، مارتی ۱۹۴۷، ل ۱۷-۱۷.

- گهلاویژ و خویندهوارانی، ژماره ۲، سالی ۸، شوباتی ۱۹۴۷، ل ۴۴-۴۸؛ ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۶۳-۶۴؛ ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۶۵؛ ژماره ۷، سالی ۸، ته مووزی ۱۹۴۷، ل ۴۵-۵۱؛ ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۵۱-۵۲؛ ژماره ۱۲، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۷، ل ۵۲-۵۴.

- گەلاویژى خوشەويست، محەمدەئەمىن زەكى، ژمارە ٦، حوزەيرانى ١٩٤٧، ل ٤٤.
- گەشتى كلوديوئوس پىچ لە كوردستان سالى ١٨٢٠، وەرگىران، ژمارە ٨، سالى ٨، ئابى ١٩٤٧، ل ١٢-١؛ ژمارە ٨، سالى ٨، ئابى ١٩٤٧، ل ١٢-١؛ ژمارە ٩-١٠، سالى ٨، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ١٩٤٧، ل ١٦-١؛ ژمارە ١١، سالى ٨، تشرىنى دووهمى ١٩٤٧، ل ١٤-١.
- گەلاويژ، دلشاد رەسوولى، ژمارە ٩-١٠، سالى ٨، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ١٩٤٧، ل ٥١-٥٠.
- گەلاويژ، ج.ب. پوژبەيانى، ژمارە ٩-١٠، سالى ٨، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ١٩٤٧، ل ٦٢-٦٠.
- گولەبەپوژە، ژمارە ١٢، سالى ٨، كانوونى يەكەمى ١٩٤٧، ل ١٢-١٣.
- گەلاويژ سالى نۆيه، پىرەمىرد، ژمارە ١، سالى ٩، كانوونى دووهمى ١٩٤٨، ل ١-٣.
- گەلاويژ و خوینەرانى: ژمارە ١، سالى ٩، كانوونى دووهمى ١٩٤٨، ل ٥١-٥٠؛ ژمارە ٢، سالى ٩، شوباتى ١٩٤٨، ل ٥٦-٥١؛ ژمارە ٣، سالى ٩، مارتى ١٩٤٨، ل ٥٨-٦٢؛ ژمارە ٥، سالى ٩، مارسى ١٩٤٨، ل ٥٨-٥٦؛ ژمارە ٨، سالى ٩، ئابى ١٩٤٨، ل ٥٧-٦٠.
- گەلاويژ ئەفەندى گوڤارەكە مەخوينەو، ژمارە ١، سالى ٩، كانوونى دووهمى ١٩٤٨، ل ٧١-٧٠.
- گوڤى ئاگردان، رەشىد نەجيب، ژمارە ٢، سالى ٩، شوباتى ١٩٤٨، ل ٨-١٠.
- گيانە، ل. ف. دلشاد، ژمارە ٢، سالى ٩، شوباتى ١٩٤٨، ل ٣٢.
- گەنجى كوچى كرد... ئىقان تۆرجنىف، ژمارە ٣، سالى ٩، مارتى ١٩٤٨، ل ٢٤.
- گەيشتنە مانگ، وەرگىران، رەشىد محىدين، ژمارە ٥، سالى ٩، مارتى ١٩٤٨، ل ٤١-٤٨.
- گەشتىك لە بەهەشتا، وەرگىران، ع.ع، ژمارە ٩-١٠، سالى ٩، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ١٩٤٨، ل ٦-١٥.
- گلکۆى مېرەبانى، كولو، كو، ژمارە ١١، سالى ٩، تشرىنى دووهمى ١٩٤٨، ل ٤٢-٤٥.
- گەنجان و نىشتمان، نەورۆز خەفاف، ژمارە ١١، سالى ٩، تشرىنى دووهمى ١٩٤٨، ل ٤٧٥-٥٢.
- گەلاويژ "دە" سالانە، ژمارە ١، سالى ١٠، كانوونى دووهمى ١٩٤٩، ل ١-٤.
- گۆرانى، بەختيار زيوەر، ژمارە ٢، سالى ١٠، شوباتى ١٩٤٩، ل ٤٠.
- گۆرانى كچەشوانىك، بىنس، وەرگىران، ئەحمەد شالى، ژمارە ٣، سالى ١٠، مارتى ١٩٤٩، ل ٥٧-٦٠.
- گەلاپىزانە، م. ئازاد، ژمارە ٤، سالى ١٠، نىسانى ١٩٤٩، ل ٢٤-٢٦.

- گۆقار و پۇرۇننامە، ژمارە ۸، سالى ۱۰، تەمۈوزى ۱۹۴۹، ل ۶۶. ژمارە ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۵۷.

ل

- لە بابەت بىنج و بناوانى زمانى كوردىيەو، وتارى يەكەم: ژمارە ۱، سالى ۱، كانونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۹-۱۱؛ وتارى دووھم: ژمارە ۲، سالى ۱، كانونى دووھەمى ۱۹۴۰، ل ۱۳-۱۹؛ وتارى سىيەم: كورد عەشيره تىكى ماد بوو، ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۲۸-۴۸؛ وتارى چوارەم: گومبوونى ناوى ماد و پەيدا بوونى ناوى كرمانچ، ژمارە ۴، سالى ۱، مارتى ۱۹۴۰، ل ۱۱-۱۹؛ وتارى پىنجەم: كرمانچ لە كوردمانچ ەو نەھاتو، ژمارە ۵-۶، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۲۷-۴۰، ۸۰-۸۶؛ وتارى پىنجەم: ئىشتىقاق و ماناى كرمانچ، ژمارە ۷، سالى ۱، حوزەيرانى ۱۹۴۰، ل ۲۶-۴۴؛ وتارى شەشەم: لەناوچوونى مادەكان كوردەو يەكى دىن بوو، ژمارە ۸، سالى ۱، تەمۈوزى ۱۹۴۰، ل ۳۲-۳۹؛ وتارى حەوتەم: چىرۆكى شەپرى ئەردەشىرى بابەكان و كرم، ژمارە ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۵-۱۶، ۳۳؛ وتارى ەشتەم: دىنى جارانى كورد، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووھمى ۱۹۴۰، ل ۴۹-۷۰.

- گۆزىنى خيام: ژمارە ۱، سالى ۱، كانونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۳۰-۳۱؛ ژمارە ۲، سالى ۱، كانونى دووھەمى ۱۹۴۰، ل ۲۶-۲۸؛ ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۲۰-۲۱؛ ژمارە ۴، سالى ۱، مارتى ۱۹۴۰، ل ۲۴-۲۶؛ ژمارە ۵-۶، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۱۶-۱۷؛ ژمارە ۷، سالى ۱، حوزەيرانى ۱۹۴۰، ل ۲۲-۲۳؛ ژمارە ۸، سالى ۱، تەمۈوزى ۱۹۴۰، ل ۲۴-۲۵؛ ژمارە ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۲۱-۲۲؛ ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووھمى ۱۹۴۰، ل ۱۸-۲۰.

- ژيانى دلدارى (جوبران خەلىل جوبران)، كابرارى كويىرە و پەنگى شىر (ليو تۆلستوى)، ژمارە ۱، سالى ۱، كانونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۳۰-۳۳. بولو كاستا لەسەر چوونە شەپ، كۆلۆنىل لەقلىس، ەك يەك، فیدۆر سۆلۆگۆب، ژمارە ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۲۴؛ دلدارى ناكەم، ھۆشى، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووھمى ۱۹۴۰، ل ۱۷.

- شىنى سال (شىلى)، ژمارە ۲، سالى ۱، كانونى دووھەمى ۱۹۴۰، ل ۲۶-۲۹. فەلسەفەى دلدارى (شىلى)، ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۲۰-۲۲.

- لە باخى گۆلىك: لە داوى كوشتار، ك. لە ھاوارەو، خۆشەويستى نىشتمان، بۇ ئاۋ لە سەرەو نەيبەستى، ژمارە ۲، سالى ۱، كانونى دووھەمى ۱۹۴۰، ل ۵۱-۲؛ يەكە قارەمانى

چين، چيانگ كاي شهك، شهري پيشوو، بۇ خەلك قسه ئەكەن؟، ژمارە ۴، سالى ۱، مارتى ۱۹۴۰، ل ۶۶-۵۲؛ پرووسيا چۆن بەرزبوووه، ا.ع. بۇ دايك و باوكى منال، ھاوپىي وا بگره، ژمارە ۵-۶، نيسان و مایسى ۱۹۴۰، ل ۵۷-۶۶؛ زوو به پيشكهوه، خواردنى دواپوژ، فرانكلن پوزفلت، ژمارە ۷، سالى ۱، حوزەيرانى ۱۹۴۰، ل ۴۵-۵۰؛ دلدارى و گهنجى (ميكائيل كلانير)، وەرگيران، حاميد فەرچ، چارى بئخهوى، بهختياري له چيايه؟ ژمارە ۸، سالى ۱، تهموزى ۱۹۴۰، ل ۲۸-۳۲؛ دراو Money، ژن و پياو، ژمارە ۱۰، سالى ۱، ئەيلوولى ۱۹۴۰، ل ۲۴-۲۸؛ ميكروپ چۆن دوزرايهوه؟، شيت يا ژير، ئەتهوى ئاسووده بژيت؟، دللى من و ناوات، يونانستان، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشريني يهكهم و تشريني دووهى ۱۹۴۰، ل ۲۸-۳۴، ۳۶-۳۷.

- ليرهيهك، فرانسوا كوبي، وەرگيران، ژمارە ۷، سالى ۱، حوزەيرانى ۱۹۴۰، ل ۵۱-۵۵.
 - له ژور سهرى نهخوشى (نمونهى ئەدهبىياتى تازهى عبرانى)، ي. ل. بيرنس، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشريني يهكهم و تشريني دووهى ۱۹۴۰، ل ۲۰-۲۳.
 - له باخى گوليك: ناگرى بنكاي بالقان، چۆن قسهت خووش ئەبئ؟، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۹-۱۲؛ كهوت ناحهزهكهى پياو، پياوى رهش سپى ئەكرتتهوه، له بابەت لهشتهوه، له پىي زيردا، مهليك صالح نهجمهدين ئەييوب، ژمارە ۳-۴، سالى دووهم، مارت و نيسانى ۱۹۴۱، ل ۵-۱۹؛ كۆمهلى (ا.م. پ. و)، دهولهته يهكگرتووهكانى ئەمريكا، يهكيتتى سؤقيهت، بهسرهاتى رۆژنامهى "بهلجيكى ئازاد"، حاميد فەرچ، ژمارە ۵-۶، سالى ۲، مایس و حوزەيرانى ۱۹۴۱، ل ۱۱-۳۸؛ مارشال فورشيلوف كييه؟، له ۱۹۱۷دا وا بوو. بئگومان نيسته خراپتره، ههموو رهگهزهكانى دنيا وهك يهكن، ژمارە ۷-۸، سالى ۲، تهموز و ئابى ۱۹۴۱، ل ۱۷-۳۰.

- له ميانى دوو دلداردا، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۳۹.
 - له شهويكى توفدا، ژمارە ۳-۴، سالى دووهم، مارت و نيسانى ۱۹۴۱، ل ۸۱-۹۰.
 - له ئاوينهدا، ژمارە ۷-۸، سالى ۲، تهموز و ئابى ۱۹۴۱، ل ۸۸-۹۵.
 - له ئاوهوه نهخوشى داکهوتن، د. ئيبراهيم حيلمى، ژمارە ۹-۱۲، سالى ۲، ئەيلوول تا كانوونى يهكهمى ۱۹۴۱، ل ۳۴-۴۰.
 - لاپهريپيكي زيپين له تاريخى ئەربيل، ناجى عەباس، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۱۰-۱۷.
 - له ئەدهبىياتى ئينگليزييهوه، وەرگيران، ف. هوشيار، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۳۵-۳۶.

- لای لایه‌ی نامینه‌ی ژنی قانع بو (کوته‌ک‌ی کوری، قانع، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۵۵-۵۸.
- خه‌یام به کوردی، سه‌لام، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۴۷-۴۸.
- له‌نین، ف. هوشیار، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۲، ل ۸۱-۸۷.
- لویس باستور، نه‌حمه‌د په‌فیک، ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۱۱-۱۴.
- لامارتین، ژماره ۷-۸، یوونس په‌ئووف، سالی ۳، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۳۶-۴۸.
- له‌سه‌ر چه‌قی ریگا، وه‌رگی‌پران، محمه‌د عه‌بدولغه‌فور دلشاد، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئه‌یلوول و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۵۷-۶۱.
- له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا هه‌ر له سوورانه‌وه‌دایه، گالیلو، وه‌رگی‌پران، نه‌ژاد عه‌بدوللا، ع، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئه‌یلوول و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۷۷-۸۱.
- له‌باره‌ی په‌یابوونی نه‌ته‌وه‌ی قافقاس و ئارییه‌وه (نه‌ظه‌رییه‌ی دووهم)، (لاپه‌ره‌ی ته‌ئریخ)، صالح قه‌فتان، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۲، تشرینی دووهم و کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۲۹-۳۴.
- له‌باخی گولیک: ناوی دریز، ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۴۴.
- له‌ولاتی قاره‌مانانا، ن. ا، ژماره ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۵۳-۵۶.
- له‌شه‌وی جه‌ژنا، ن. ا، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۵۲-۵۵.
- له‌هه‌ر مه‌یانیکا تاویک، ا. ح. هه‌ردی، ژماره ۵، سالی ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۲۰۱-۲۴.
- لاویکی یونان، په‌فیک چالاک، ژماره ۷، سالی ۴، ته‌مووزی ۱۹۴۳، ل ۱۸-۲۱.
- لاپه‌ره‌یی‌ک له‌به‌رگی دووهمی (شیع‌ر و ئه‌ده‌بیاتی کوردی).. دلدار (یوونس په‌ئووف)، په‌فیک حیلمی، ژماره ۹، سالی ۴، ئه‌یلوولی ۱۹۴۳، ل ۱-۵؛ ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۱۵-۲۳.
- له‌رزوتا Malaria، دکتور عه‌بدوپرهمان، ژماره ۹، سالی ۴، ئه‌یلوولی ۱۹۴۳، ل ۵-۹.
- له‌مه‌یخانه‌ی ژیانان، په‌فیک چالاک، ژماره ۹، سالی ۴، ئه‌یلوولی ۱۹۴۳، ل ۴۶-۵۰.
- له‌پیناوی مال و منالا خوله‌ناوبردن، وه‌رگی‌پران، علی عیرافان، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۱۵-۱۹.
- لاوی پوئونی مازبا، وه‌رگی‌پران، محمه‌دئه‌مین مه‌عرووف، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۶۶-۷۱.
- له‌خه‌وما، ع. چالاک، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۶۹-۷۲.
- له‌شیع‌ر و ئه‌ده‌بیاتی کوردی، په‌مزی قه‌زان، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۵۳-۵۵.

- له رېښې وه فادا، وهرگيړان، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۵۹-۷۲.
- لیو تولستوی، ع. و. نووری، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۱۰-۱۲.
- له سره نجامی پادشایه سفاریهیل، یه دوللای پرضائی که له نووری، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۲۹-۳۰.
- له دهره به گیتییه وه بؤ سرمایه داری، وهرگيړان، عهونی یووسف، ژماره ۸، سالی ۵، تهموزی ۱۹۴۴، ل ۴۳-۵۰.
- له پرې لادان، صه لآحه ددین قهفتان، ژماره ۹، سالی ۵، ئەیلوولی ۱۹۴۴، ل ۵۸-۶۱.
- بانگی له کانی دلوه، کچه کوردیک، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یه که می ۱۹۴۴، ل ۴۷-۵۰.
- له سره مرگیشا نیشتمان، محمه د توفیق، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یه که می ۱۹۴۴، ل ۵۰-۵۱.
- له بهینی ژن و پیاوا، پشکو، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۵-۱۱.
- له پیرییه وه بؤ جوانی "حه سن"، میرزا مارف، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۱۲-۱۳.
- له کون و قوژبنی ته نریخدا، نووری مه جید سه لیم، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۲۸-۳۲.
- له سره باسی نیشتمان پره روی راست، موکه رهم تاله بانی، ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۲۶-۲۹.
- له دنیای خه یالآ، جوبران خلیل جوبران، م. مه محمود، ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۲۹-۳۱.
- لاوانی کورد ئەچنه (یه من هوه)، ا. ب. هه وری، ژماره ۹، سالی ۶، ئەیلوولی ۱۹۴۵، ل ۵۵-۵۸.
- له سره وتاری کوشی دایک، دوکتور هاشم دوغره مه چی، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۱۰-۱۳.
- له باخی گولیک: ئەلبانیا، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۵۵-۵۷؛ شه پ چیییه؟، ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۳۰-۳۲؛ ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یه که می ۱۹۴۶، ل ۱۲-۱۶.
- له خه لیجه وه تا نارارات، هابارد، وهرگيړان، ره شید محیدین، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۱-۸؛ ژماره ۶، سالی ۷، حوزهیرانی ۱۹۴۶، ل ۱۵-۲۱؛ ژماره ۷، سالی ۷، تهموزی ۱۹۴۶، ل ۳۰-۳۲؛ ژماره ۹، سالی ۷، ئەیلوولی ۱۹۴۶، ل ۲۶-۳۲.

- له کارولینا، دوکتور یول یوبلیو، وەرگیپران، رهشید نامیق، ژماره ۶، سالی ۷، حوزهیرانی ۱۹۴۶، ل ۳۰-۳۲.
- لاستیکی دستکرد، ژماره ۹، سالی ۷، ئەیلوولی ۱۹۴۶، ل ۱۳-۱۴.
- لهباتیی ماموستا بیخود، م.ع. کوردی، ژماره ۹، سالی ۷، ئەیلوولی ۱۹۴۶، ل ۶۰.
- له پیناوی ئافرهتا، ژماره ۹، سالی ۷، ئەیلوولی ۱۹۴۶، ل ۶۱-۷۲.
- له سولیمانی، عهلائەدین سهجادی، ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۵۷-۶۰.
- له شیعەر و ئەدهیبیاتی لوری و لهکی خانەیی داجیون، یه‌دوللای رهضائی، ژماره ۱۱، سالی ۷، تشرینی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۲۹-۳۲.
- له‌گه‌ل تۆمه‌گه‌لاویژا، م. نه‌ریمان، ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۵۷-۵۹.
- له دنیای ئافرهتا، وەرگیپران، جه‌لال سه‌عید خه‌یلانی، ژماره ۱، سالی ۸، کانوونی دووهمی ۱۹۴۷، ل ۵۳-۵۴.
- له باخی گوئیک، ژماره ۲، شوباتی ۱۹۴۷، ل ۸-۱۳. ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۴۸-۵۰؛ ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۲۳-۲۷؛ ژماره ۷، سالی ۸، ته‌مووزی ۱۹۴۷، ل ۲۵-۲۶؛ ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۲۵-۲۹؛ ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئەیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۷، ل ۶۶-۶۷.
- له‌وئ، ا. شالی، ژماره ۲، شوباتی ۱۹۴۷، ل ۱۶-۱۷.
- له‌عه‌لی که‌ماله‌وه‌ بو‌ه‌اولاتیه‌ خو‌شه‌ویسته‌کانی، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۲۷-۳۰.
- له‌عه‌لی حه‌یدەر سلیمان‌ه‌وه‌، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۵۷.
- له ئەدهیبیاتی روژئاواوه: گو‌رانیی نازادی، شیللەر، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۱-۳.
- له پیناوی نیشتمانا، وەرگیپران، ده‌رویش عه‌بدوللا جه‌باری، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۲۱-۲۳.
- له هەر ته‌له‌ ده‌نگی، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۳۱-۳۲.
- له شه‌وی جه‌ژنا، ژماره ۶، سالی ۸، حوزه‌یرانی ۱۹۴۷، ل ۶۷-۷۲.
- له دوائیوارهدا، وەرگیپران، ژماره ۷، سالی ۸، ته‌مووزی ۱۹۴۷، ل ۶۴-۶۵.
- له پیناوی ژیا‌نتا مردن، ره‌شید نامق، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۱۳.
- له سوله‌یمانی به‌هه‌له‌بجه‌وه‌، عه‌لائەدین سه‌جادی، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئەیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۷، ل ۷۵-۸۶.
- له هه‌ولیر، عه‌لائەدین سه‌جادی، ژماره ۱۱، سالی ۸، تشرینی دووهمی ۱۹۴۷، ل ۶۰-۶۴.

- له منهوه بۆ تۆ، ژماره ۱۲، سالی ۸، كانوونی يهكهمی ۱۹۴۷، ل ۲۵-۲۹.
- له بهر دەرگای بههشتدا، ج.خ، ژماره ۱، سالی ۹، كانوونی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۵۷-۵۸.
- له باخی گۆلیك: ژماره ۲، سالی ۹، شوباتی ۱۹۴۸، ل ۱۱-۱۴؛ ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۴۵-۴۳؛ ژماره ۷، سالی ۹، تهمووزی ۱۹۴۸، ل ۱۸-۲۴؛ ژماره ۹-۱۰، سالی ۹، ئەیلوول و تشرینی يهكهمی ۱۹۴۸، ل ۱۶-۲۰؛ ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۲۳-۲۶؛ ژماره ۱۲، سالی ۹، كانوونی يهكهمی ۱۹۴۸، ل ۵۳-۵۵.
- له پیناوی ئازادیدا، عهلائهدين سهجادی، ژماره ۲، سالی ۹، شوباتی ۱۹۴۸، ل ۲۹-۳۲.
- له كۆرپهوه بۆ باوك، وهرگێرآن، ژماره ۶، سالی ۹، حوزهیرانی ۱۹۴۸، ل ۴۲-۴۶.
- له بابەت خویننوه، ژماره ۷، سالی ۹، تهمووزی ۱۹۴۸، ل ۸-۱۱.
- له مانگی تهمووزدا چی پووی داوه؟، ژماره ۷، سالی ۹، تهمووزی ۱۹۴۸، ل ۱۲-۱۸.
- له ئاغستۆزدا چی پووی داوه؟، ژماره ۸، سالی ۹، ئابی ۱۹۴۸، ل ۱-۶.
- لیۆ تۆلستۆی (۱۸۲۸-۱۹۱۰)، ف. محهمەد، ژماره ۸، سالی ۹، ئابی ۱۹۴۸، ل ۸-۲۴.
- له ئەیلوولدا چی پووی داوه؟، ژماره ۹ و ۱۰، سالی ۹، ئەیلوول و تشرینی يهكهمی ۱۹۴۸، ل ۵-۱۱.
- له ههلهبجه، ژماره ۹-۱۰، ئەیلوول و تشرینی يهكهمی ۱۹۴۸، ل ۵۹-۶۲.
- له كردهوی گهنج چیم لا جوانه، قادر قهزان، ژماره ۹-۱۰، ئەیلوولی و تشرینی يهكهمی ۱۹۴۸، ل ۷۶-۷۷.
- له شى خۆشى، ژماره ۱۲، سالی ۹، كانوونی يهكهمی ۱۹۴۸، ل ۴۷-۴۸.
- له باخی گۆلیك: ژماره ۱، سالی ۱۰، كانوونی دووهمی ۱۹۴۹، ل ۴۰-۵۶؛ ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۱۶-۱۹؛ ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۵-۸؛ ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۲۸-۳۱؛ ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۶۳-۶۴؛ ژماره ۶، سالی ۱۰، حوزهیرانی ۱۹۴۹، ل ۵۴-۵۶؛ ژماره ۷، سالی ۱۰، تهمووزی ۱۹۴۹، ل ۵۶؛ ژماره ۸، سالی ۱۰، تهمووزی ۱۹۴۹، ل ۶۳-۶۴.
- له فارسییهوه، شپۆل، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۳۷.
- له نیساندا چی قهوماوه؟، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۱-۴.
- له ریگهی ژيانا، أ. عهباس كهريم، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۴۷-۴۸.
- لاسلكی، شهوقی عەزیز، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۲۹-۳۲.
- له گهڵ تۆمه خوۆشهویستهكهم، م.ت.ع.، ژماره ۷، سالی ۱۰، تهمووزی ۱۹۴۹، ل ۴۶. ژماره ۸، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۵۲-۵۶.

- لۆقەنتە، ژمارە ۸، سالی ۱۰، تەمووزی ۱۹۴۹، ل ۶۶. ژمارە ۸، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۵۶.

۴

- میر محەمەد پاشا، محەمەدئەمین زەکی بەگ، ژمارە ۲، سالی ۱، کانوونی دووھەمی ۱۹۴۰، ل ۳۰-۳۴.

- مەلیکول عادیل سەیفەدین ئەبووبەکر محەمەد، محەمەدئەمین زەکی بەگ، ژمارە ۵-۶، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۱۸-۲۱.

- مارشال ئای چیبی ئیھات؟، ژمارە ۵-۶، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۶۷-۷۱.

- مەلیک ئەفضەل، محەمەدئەمین زەکی، ژمارە ۸، سالی ۱، تەمووزی ۱۹۴۰، ل ۹-۱۲.

- مەلیک ناصیر سەلاھەدین یوسف، محەمەدئەمین زەکی بەگ، ژمارە ۹، سالی ۱، ئابی ۱۹۴۰، ل ۱-۴.

- مصطەفا کەمال ئەتاتورک و ژنان، وەرگیژان، حامید فەرەج، ژمارە ۹، سالی ۱،

ئابی ۱۹۴۰، ل ۲۵-۳۰؛ ژمارە ۱۰، سالی ۱، ئەیلوولی ۱۹۴۰، ل ۲۹-۳۲؛ ژمارە ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یەكەم و تشرینی دووھەمی ۱۹۴۰، ل ۳۸-۴۱.

- مۆسۆلینی، ژمارە ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووھەمی و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۲۳-۲۷.

- مەولانا ئیدریسی بتلیسی، ئەمیر ئەرسەلان خان، عیمادەدین ئیسماعیل، سولطان ئیسحاق، محەمەدئەمین زکی بەگ، ژمارە ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووھەمی و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۶۰-۶۴.

- من و ئەو، تاگور، ژمارە ۳-۴، سالی دووھەمی، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۳۴-۳۵.

- ماتاھاری جاسوسی ھەرە بەناوبانگ، وەرگیژان، ژمارە ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول تا کانوونی یەكەمی ۱۹۴۱، ل ۹۵-۱۰۲. ل ۱۱-۱۴.

- مەکیئە دوروومان، ژمارە ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول تا کانوونی یەكەمی ۱۹۴۱، ل ۲۵.

- مژدە بە بۆنە کرانەوہی یانە سەرکەوتنی کوردان لە بەغدا، ژمارە ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووھەمی و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۹۵.

- مەولانا خالیدی نەقشبەندی، عەبدولموحسین ھوشیاری ھەورامانی، ژمارە ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۷۶-۷۸؛ ژمارە ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزەیرانی ۱۹۴۲، ل ۹۳-۹۵.

- میژووی جوولانەوہی ژنان لە سەدە (عەصری) تازەدا، عەبدولصەمەد محەمەد، ژمارە ۹-۱۰، سالی ۳، ئەیلوول و تشرینی یەكەمی ۱۹۴۲، ل ۶۲-۶۸.

- من و یارم، ع. چالاک، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دوهم و کانوونی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۲۴-۲۸.
- مه‌نطیق، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دوهم و کانوونی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۷۷.
- نامۆزگاری، وه‌رگێپان، مه‌حموود حه‌سه‌ن، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دوهمی ۱۹۴۳، ل ۴۶-۴۷.
- میژووی ئه‌ده‌بیاتی کورد، گیو موکریانی، ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۱۱-۱۳.
- مه‌حکه‌مه‌ی گه‌لاویژ و قه‌رزار، گوژان، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۴۸-۵۱.
- مژده (یانه‌ی سه‌رکه‌وتن)، ژماره ۶، سالی ۴، حوزه‌ییرانی ۱۹۴۳، ل ۵۴-۵۷.
- موحته‌ره‌م عه‌لی که‌مال به‌گ، زیوهر، ژماره ۷، سالی ۴، ته‌مووزی ۱۹۴۳، ل ۴۲.
- مه‌ته‌لی کوردی، ژماره ۹، سالی ۴، ئه‌یلوولی ۱۹۴۳، ل ۱۲.
- م. کاردۆخی له‌ تای ته‌رازووی شیعردا، ژماره ۹، سالی ۴، ئه‌یلوولی ۱۹۴۳، ل ۵۵-۵۸.
- مه‌ده‌وۆش و شیعر، ا. ح. هه‌ردی، ژماره ۹، سالی ۴، ئه‌یلوولی ۱۹۴۳، ل ۵۹-۶۱.
- موشکیله‌ی منال له‌ سالی یه‌که‌م و دوهم، جه‌لال شه‌ره‌ف، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۴۳-۴۸.
- موذیر به‌گ، مه‌مه‌دشاكر فه‌تاح، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۶۴-۷۱.
- موشکیله‌ی دل، ئیبراهیم نادری، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۱۲-۱۶.
- مامۆستا بیژن، مه‌مه‌دشاكر فه‌تاح، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۴۳-۵۰.
- مه‌مه‌دنه‌مین به‌گی جاف و ته‌رازووی شیعر، ج. ب. روژبه‌یانی، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۵۱-۵۲.
- مه‌می ئالان، وه‌رگێپان، عه‌لی یاسین ده‌وۆکی، ژماره ۱، سالی ۵، کانوونی دوهمی ۱۹۴۴، ل ۶۵-۶۸؛ ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۶۱-۶۴؛ ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۵۸-۶۱؛ ژماره ۶، سالی ۵، حوزه‌ییرانی ۱۹۴۴، ل ۵۳-۵۶.
- مشتیک خۆل، په‌فیق چالاک، ژماره ۹، سالی ۵، ئه‌یلوولی ۱۹۴۴، ل ۲۱-۲۳.
- من و یار، ع. چالاک، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۱۶-۲۴.
- میژووی خوێمار، حه‌سه‌ن فه‌همی جاف، ژماره ۱۲، سالی ۵، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۱-۱۰.
- ماته‌مینی صالح زه‌کی به‌گ، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دوهمی ۱۹۴۵، ل ۵۲.
- موپاسان.. ئه‌ده‌بییک بوو ژنان شیئیان کرد، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ل ۲۶-۳۳.

- من و چه‌مچه‌مال، شیخ محهمه‌دی خال، ژماره ۶، سالی ۶، حوزه‌یرانی ۱۹۴۵، ل ۲۹-۳۱.
- مردنی دل، دلشاد ره‌سوولی، ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ل ۱۲-۱۵.
- من و جیای شیرین!!، م. مه‌حمود، ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ل ۱۸-۲۲.
- مردنی بی‌ده‌رمان، محهمه‌دروشدی دزه‌یی، ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ل ۲۳-۲۶.
- مندالی ره‌وشتی گورگی گرتووه، ره‌شید نامیق، ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ل ۵۸.
- موحاکمه‌ی لویسی شانزده‌هه‌م، ف. ه. ژماره ۹، سالی ۶، ئیلوولی ۱۹۴۵، ل ۱-۱۱؛ ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۵، ل ۱۵-۲۸؛ ژماره ۱۲، سالی ۶، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۵، ل ۷-۱۷.
- مه‌منون فه‌یله‌سووف، عه‌بدولصه‌مه‌د حاجی محهمه‌د، ژماره ۹، سالی ۶، ئیلوولی ۱۹۴۵، ل ۱۵-۲۱.
- ماری کووری، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۴-۹.
- مه‌ترسیی شهر، وه‌رگیپران، ژماره ۶، سالی ۷، حوزه‌یرانی ۱۹۴۶، ل ۱۱-۱۴.
- مروّقه، ژماره ۷، سالی ۷، ته‌مووزی ۱۹۴۶، ل ۱۲.
- مه‌سئه‌له‌ی کورد، ده‌بلیوو.جی. نیلفنستن، وه‌رگیپران، ژماره ۷، سالی ۷، ته‌مووزی ۱۹۴۶، ل ۵۲-۵۷؛ ژماره ۹، سالی ۷، ئیلوولی ۱۹۴۶، ل ۱۵-۲۳.
- منال له‌ زگی دایکیا، وه‌رگیپران، ق. قه‌زان، ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۶، ل ۱۹-۲۱.
- میسر، ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۶، ل ۶۰-۶۳.
- من توّم خووش ناوی، ف. محهمه‌د، ژماره ۱۱، سالی ۷، ته‌شرینی دووه‌می ۱۹۴۶، ل ۱۱-۱۲.
- مار، ت. ب. مه‌ریوانی، ژماره ۱۱، سالی ۷، ته‌شرینی دووه‌می ۱۹۴۶، ل ۲۷-۲۸.
- مه‌رد، ره‌شید محهمه‌دعه‌لی، ژماره ۱۱، سالی ۷، ته‌شرینی دووه‌می ۱۹۴۶، ل ۵۲-۵۳.
- میسر کشمیش، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۵۸-۵۹.
- مشاهیر الكرد و کوردستان فی العهد الاسلامی، (کتیبی نوی)، گه‌لاویژ، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۶.
- ماتهم (کوچی‌دوایی حسین حوزنی موکریانی)، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئیلوولی و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۷، ل ۶۸-۷۰.
- مردنی گورگ، وه‌رگیپران، ناجی عه‌باس، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئیلوولی و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۷، ل ۹۶-۹۸.

- مهكینهی پاره، ژماره ۱، سالی ۹، كانونوی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۵۲-۵۶.
- مهستی بادهی گهنجی بووم.. چۆن هوشیار بوومهوه، وهرگپران، محمه دسه عید جاف، ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۳۱-۳۲.
- مانای راسته قینهی سهر بهستی، وهرگپران، ژماره ۶، سالی ۹، حوزهیرانی ۱۹۴۸، ل ۱-۵.
- مهشکه، پ، ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۶۰-۶۱.
- موسیقا، شه مال صائب، ژماره ۱۲، سالی ۹، كانونوی یه کهمی ۱۹۴۸، ل ۲۵-۲۷.
- ملیونه، وهرگپران، طاهر نه حمهد حهویزی، ژماره ۱، سالی ۱۰، كانونوی دووهمی ۱۹۴۹، ل ۱۷-۲۸.
- ماوتسی تۆنگ، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۲۰-۳۲.
- مهكینهی ته له فونی بی خاوهن: دهنگی موقناتیسی، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۱۵-۱۷.
- مه محمود پاشا و مه لانه حمهد، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۴۸.
- مه لاریا، دکتۆرت ب. مه ریوانی، ژماره ۷، سالی ۱۰، ته مووزی ۱۹۴۹، ل ۱۴-۱۸.
- ماتهم، تۆزی له سهر گوزه شتی کهریم بهگی فهتاح بهگی حه مه پاشای جاف، ژماره ۷، سالی ۱۰، ته مووزی ۱۹۴۹، ل ۵۷-۵۹.
- موفتی زهاوی، شیخ محمه دی خال، ژماره ۸، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۱۹-۲۱.
- نووسینیکی پهوان و بی قۆرتم لیی نهویت، ع، ژماره ۳، سالی ۱، شوباتی ۱۹۴۰، ل ۱-۸.
- نووسینی بی قۆرت، پ. ن، ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۱-۵.
- ناپلیون له ماله وه.. پوژی له ژیانی دیکاتوریک، ژماره ۵-۶، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۶۵-۶۷.
- نیاز له شیعر چیه؟، وهرگپران، ژماره ۱۰، سالی ۱، ئهیلوولی ۱۹۴۰، ل ۱-۵.
- نه خویشی به له کی، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئهیلوول تا كانونوی یه کهمی ۱۹۴۱، ل ۵۷-۵۶.
- نمونه یه که له شیعر چی نییه کان، وهرگپران، ف. هوشیار، ژماره ۱-۲، سالی ۳، كانونوی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۷۲-۷۳.
- نامه ناردن له شووشه دا، وهرگپران، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۶۴-۶۵.

- نورويچ چۆن گيرا، وەرگيپران، ناجى عباس، ژماره ۵-۶، سالى ۳، مايس و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ل ۵۶-۶۹.
- نالەى ھەژارېك، ژماره ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۲۷-۳۰.
- نامەيېك، يوونس رەئووف، ژماره ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووم و كانوونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۶۲-۶۶.
- نەورۇز.. بۇ پېرەمپىردى خۆشەويست، محەمدەئەمىن زەكى بەگ، ژماره ۱، سالى ۴، كانوونى دوومى ۱۹۴۳، ل ۴-۷.
- ناتەواويى ژانمان، عەبدولقادر قەزاز، ژماره ۲، سالى ۴، شوباتى ۱۹۴۳، ل ۷-۱۰.
- نەورۇز، پېرەمپىرد، ژماره ۳، سالى ۴، مارتى ۱۹۴۳، ل ۱۰-۱۶.
- نامەيەك بۇ دۆستى خۆى، ژماره ۶، سالى ۴، حوزەيرانى ۱۹۴۳، ل ۱۵-۱۷.
- نىشتمان لە خەودا، حەسەن شېخ مەرووف، ژماره ۶، سالى ۴، حوزەيرانى ۱۹۴۳، ل ۴۵-۴۸.
- ناگزورىي گەلايەتيمان.. پېش دەستى (۱)، ژماره ۷، سالى ۴، تەموزى ۱۹۴۳، ل ۵۳-۵۶.
- نوستن، وەرگيپران، ژماره ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۱۳-۱۷.
- نىشتمان، لە گۆقارى "نىشتمان" وەرگراوه، ژماره ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۶۲-۶۴.
- ناوى ئەو ئابوونانە كە پارەى سى سالى گەلاويژ قەرزاران، ژماره ۱۰، سالى ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۷۲.
- نمونەى بليمەتى، عەلئەدين سەجادی، ژماره ۱، سالى ۵، كانوونى دوومى ۱۹۴۴، ل ۲۴-۳۰.
- ناسيكيك - دەرويشى - خەلۆەكيشييك، عەلى عىرفان، ژماره ۱، سالى ۵، كانوونى دوومى ۱۹۴۴، ل ۶۹-۷۲.
- نووسىنى كوردى بە تىپى لاتىنى، ع. گۆقان، ژماره ۲، سالى ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ل ۱-۴.
- ناگزورىي كۆمەلايەتيمان پېش دەستى، يوونس رەئووف، ژماره ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۴۹-۵۲.
- نارى (بە بۆنەى كۆچى دوايىبەوه)، ژماره ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۶۶.
- نەمرى ئەگەيتە موراد، پېرەمپىرد، ژماره ۵، سالى ۵، مايسى ۱۹۴۴، ل ۱۱-۱۳.
- نەسرین، عومەر صالح خەفاف، ژماره ۹، سالى ۵، ئەيلوولى ۱۹۴۴، ل ۶۵-۷۱.
- نووسىنى كوردى، عەلئەدين سەجادی، ژماره ۱، سالى ۶، كانوونى دوومى ۱۹۴۵، ل ۴۳-۵۱.

- نیشتمانیپهروهری راست، دلدان، ژماره ۲، سالی ۶، شویاتی ۱۹۴۵، ل ۵۳-۵۶.
- نیوتن لهسه رکهناری دهريا، وهرگيپران، رهشيد نامق، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۱۸-۲۱.
- نامه موفتی زاده (شیرۆ)، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۶۷-۶۸.
- نامه سهریازیکی سوڤیهتی، وهرگيپران، عوتمان مصطهفا، ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۴۸-۵۱.
- نامه یهک.. خانمه خوشه ویسته کهم، وهرگيپران، ع.ت.، ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۶۰-۶۵.
- نهینیی خوینی ئینسان، ت.ب. مهربوانی، ژماره ۱۲، سالی ۶، کانوونی یهکه می ۱۹۴۵، ل ۵۱-۵۳.
- نیظامی تازهی چیانکی لاو، وهرگيپران، ف.پ.، ژماره ۱۲، سالی ۶، کانوونی یهکه می ۱۹۴۵، ل ۶۲-۷۲.
- نایه لم پرۆی، وهرگيپران، ناصر نازا، ژماره ۲، سالی ۷، شویاتی ۱۹۴۶، ل ۵۹-۶۱.
- نرخي دۆست، شیخ محهمدی خال، ژماره ۷، سالی ۷، ته مووزی ۱۹۴۶، ل ۱۳-۱۶.
- نیروا ئه بی چۆنی بی؟، عه لئه دین سه جادی، ژماره ۱، سالی ۸، کانوونی دووه می ۱۹۴۷، ل ۴۴-۴۹.
- نبره یهکی تال، ژماره ۱، سالی ۸، کانوونی دووه می ۱۹۴۷، ل ۵۵-۵۶.
- نهختیکیش کۆنه په رستی، رهشيد نه جیب، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۳۱-۲۴، ۱۱۷-۱۱۷.اب. ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۱۱-۱۴.
- نرخي شت، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۳۱.
- نهوتی عیراق له بیره وه تا دهريا، دلسۆز، ژماره ۶، سالی ۸، حوزهیرانی ۱۹۴۷، ل ۲۲-۳۲.
- نمایشی قوتابخانه کانی گشتیی لیوای سلیمانی له ژیر چاودیری سه عاده تی موته سه پریفی سلیمانی دا، ژماره ۶، حوزهیرانی ۱۹۴۷، ل ۴۵-۴۸.
- نامه یهک بو ئه دیبه کانمان، ق. نه بهرد، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۶. ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئه یلوول و تشرینی یهکه می ۱۹۴۷، ل ۷۰-۷۴.
- نووسینی کوردی، رهشيد نه جیب، ژماره ۱۲، سالی ۸، کانوونی یهکه می ۱۹۴۷، ل ۱۴-۱۹.
- نیره یا می؟، قادر خه فاف، ژماره ۱۲، کانوونی یهکه می ۱۹۴۷، ل ۴۱-.
- نه خوینده واری، عه لئه دین سه جادی، ژماره ۱۲، کانوونی یهکه می ۱۹۴۷، ل ۴۸-۵۱.

- نيوپورڪ شاري باوهڙي نهڪراو، وهڙگيڙان، قادر خفاف، ڌماره ۱، سالي ۹، كانووني دووهي ۱۹۴۸، ل ۲۳-۲۸.

- ناريجي ڪوڙمه لايه تيمان، شيخ محهمه دي خال، ڌماره ۴، سالي ۹، نيساني ۱۹۴۸، ل ۱۶-۱۶، ۴۳-۴۱؛ ڌماره ۵، سالي ۹، ميسي ۱۹۴۸، ل ۸-۱۰؛ ڌماره ۷، سالي ۹، تهمووزي ۱۹۴۸، ل ۴-۱.

- نالهيهڪ، وهڙگيڙان، ڌماره ۴، سالي ۹، نيساني ۱۹۴۸، ل ۲۶-۲۶.
- نمونهي ديموڪراتي، هيڙي والاس، وهڙگيڙان، ڌماره ۹-۱۰، نهيلوول و تشريني يهڪهمي ۱۹۴۸، ل ۶۵-۷۰.

- نووسهري ههره ڙورنوس!، ڌماره ۲، سالي ۱۰، شوباتي ۱۹۴۹، ل ۵۷-۵۸.
- نيشانهي خوشهويستي و دلداري! چوڻ دلي ڙنيڪ نهڪه يتهوه؟، ڌماره ۲، سالي ۱۰، شوباتي ۱۹۴۹، ل ۶۱-۶۴.

- نارچه تي سڪپري، وهڙگيڙان، دكتور هاشم دوغره مهچي، ڌماره ۳، سالي ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۶۱-۶۳، ۵۰.

- نالهيهڪي له پڙو پڙله نازار، رهنجهڙو. ش.، ڌماره ۴، سالي ۱۰، نيساني ۱۹۴۹، ل ۵۷-۶۰.
- مهحمود پاشا و مهلا نهحمه، ڌماره ۵، سالي ۱۰، ميسي ۱۹۴۹، ل ۴۷-۴۸.
- نهڙادي ڪورد به ناتهواوي نووسراوه، وهڙگيڙان، بهڪر عومر يهحيا، سالي ۱۰، نابي ۱۹۴۹، ل ۲۳-۲۸.

بنڪهي ڙين
www.zheen.org

- هيتلر، ڌماره ۱-۲، سالي ۲، كانووني دووهم و شوباتي ۱۹۴۱، ل ۱۵-۲۱.
- ههر بڙي سهريهستي، نيميل لوڌنيڪ، ڌماره ۷-۸، سالي ۲، تهمووز و نابي ۱۹۴۱، ل ۴۰-۴۴.

- هيوا، ل. ن. (ڪچه ڪورديڪ)، ڌماره ۳-۴، سالي ۳، مارت و نيساني ۱۹۴۲، ل ۹۰-۹۲.
- هاوڊم، محهمه دشاڪر فهتاج، ڌماره ۷-۸، سالي ۳، تهمووز و نابي ۱۹۴۲، ل ۸۱-۸۳.
- هيڙي سامدار، وهڙگيڙان، ڪهريم محهمه، ڌماره ۱۰، سالي ۵، تشريني يهڪهمي ۱۹۴۴، ل ۴۳-۴۶.

- ههميشه واي له دلما، رهفيق چالاک، ڌماره ۱۰، سالي ۵، تشريني يهڪهمي ۱۹۴۴، ل ۵۶-۶۲.

- ههتا وابين ههر وائيهين، بي هيڙ، ڌماره ۱۱، سالي ۵، تشريني يهڪهمي ۱۹۴۴، ل ۱۶-۱۶.

- هه‌لۆخان (سووچیک له میژوو)، ناصر نازا، ژماره ٦، سالی ٦، حوزه‌ییرانی ١٩٤٥، ل ٢٥-٢٨.
- هه‌لبژاردن (انتخابات)، ژماره ١٢، سالی ٦، کانونی یه‌که‌می ١٩٤٥، ل ٦-١. شوباتی ١٩٤٦، ل ٥٥-٥٧.
- هه‌رزه‌کاری، خاوه‌ن‌وتار، ژماره ٣، سالی ٧، مارتی ١٩٤٦، ل ٤١-٤٥.
- هاوړپینه، پیرس پشش شیلی، ژماره ١٢، سالی ٧، کانونی یه‌که‌می ١٩٤٦، ل ١-٢.
- هونه‌ری سه‌رکرده‌یی، ئەندری موروا، وه‌رگی‌پان، جه‌مال خه‌فاف، ژماره ١٢، سالی ٧، کانونی یه‌که‌می ١٩٤٦، ل ٣-١٠.
- هه‌موومان براین، وه‌رگی‌پان، ن. س (کچه‌کورد)، ژماره ١٢، سالی ٧، کانونی یه‌که‌می ١٩٤٦، ل ٤٢-٤٤.
- هه‌ژاری نه‌زانی، نه‌خو‌شی، وه‌رگی‌پان، ز. ا. هه‌نار، ژماره ٤، نیسانی ١٩٤٧، ل ١٥-١٦.
- هه‌ر بژیت ئەی دوژمن، شاکر فه‌تاح، ژماره ٤، نیسانی ١٩٤٧، ل ٢٣-٢٧.
- هه‌میشه هۆشت له‌سه‌ر خو‌ت بی، وه‌رگی‌پان، ق. قه‌زان، ژماره ٤، نیسانی ١٩٤٧، ل ٢٩-٣١.
- هاوړپیی راوکه‌ر، وه‌رگی‌پان، س. ناکام، ژماره ٤، نیسانی ١٩٤٧، ل ٦٩-٧٢.
- هاوین و کو‌یستانه شیرینه‌کانمان، په‌شید نه‌جیب، ژماره ٧، سالی ٨، ته‌مووزی ١٩٤٧، ل ٦-٨.
- هه‌ژاری و ئیشکردن، گه‌لاویژ، ژماره ٩-١٠، سالی ٨، ئەیلوول و تشرینی یه‌که‌می ١٩٤٧، ل ٥٢-٥٥.
- هی‌زی میلیه‌ت، ژماره ٩-١٠، سالی ٨، ئەیلوول و تشرینی یه‌که‌می ١٩٤٧، ل ٦٦-٦٧.
- هۆی ته‌نگ‌وچه‌له‌مه‌ی سه‌ناعی، وه‌رگی‌پان، ن. ژماره ١١، سالی ٨، تشرینی دووه‌می ١٩٤٧، ل ٢٢-٢٤.
- هۆی سه‌رکه‌وتن هه‌لکه‌وتنه، ژماره ٤، سالی ٩، نیسانی ١٩٤٨، ل ٢٦-٣١.
- هه‌ندی پهنه‌ بو سه‌رکه‌وتنی ئاده‌میزاد له ژیا‌نا، ژماره ٧، سالی ٩، ته‌مووزی ١٩٤٨، ل ٤١-٤٤.
- هه‌لاتوو، ئەلفو‌نس دودی ١٨٤٠-١٨٩٧، وه‌رگی‌پان، ژماره ٨، سالی ٩، ئابی ١٩٤٨، ل ٤١-٤٧.
- هانری وه‌لاس، وه‌رگی‌پان، محه‌مه‌دسه‌عید جاف، ژماره ٨، سالی ٩، ئابی ١٩٤٨، ل ٦٠-٦٢.

- هيندستان، ژماره ۷، سالی ۱۰، تهموزی ۱۹۴۹، ل ۲۳-۳۰.

و

- وينهيهك له ژيان، وهرگيړان، ژماره ۷، سالی ۱، حوزهیرانی ۱۹۴۰، ل ۲۴-۲۵.

- مهحبهبهت، وهرگيړان، م. مارف، ژماره ۹، سالی ۱، ثابى ۱۹۴۰، ل ۳۳-۳۶.

- وتاری پياوونی بهناوبانگ دهرحق به سهريهستی، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئهیلوول تا کانونی يهکهمی ۱۹۴۱، ل ۵۶-۵۷.

- وينهيهك له ژيانی قوتابیان، بهکر عومهر، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۲۸-۳۰.

- وتاریک دهرحق به پاشهکهوت، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۴۲.

- وهرامیکی بهجی، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۷۱.

- وهرامی لاپره ۳۴ی "گهلاویژ"ی ژماره ۳ی سالی ۳، ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۲۹-۳۱.

- وهلام، ژماره ۹، سالی ۴، ئهیلوولی ۱۹۴۳، ل ۶۵.

- ولاتپهرستی، ن.ا.، ژماره ۹، سالی ۴، ئهیلوولی ۱۹۴۳، ل ۶۶-۷۲.

- وينهيهکی سهیر، وهرگيړان، کهمال عهزمی بابان، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی يهکهمی ۱۹۴۳، ل ۴۹-۵۲.

- وهلامی پرسپاری ژماره ۸، سالی ۴ی گهلاویژ، ع. چالاک، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی يهکهمی ۱۹۴۳، ل ۵۲-۵۵.

- وه زوان کوردی کهلهوپ، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۵۲-۵۴.

- وهلامی ليکولینهوه، محهمهدهمین کاردوخی، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۶۰-۶۳.

- وهرامی بزانه زیرهکیت، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۶۴. ژماره ۱۲، سالی ۴، کانونی يهکهمی ۱۹۴۳، ل ۷۱.

- وه زوان کوردی کهلهوپ: ئهرای ته دوس دیرم، يهدوللا رهضائی، ژماره ۱، سالی ۵، کانونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۵۲-۵۳.

- وهفای ژن و میرد، ئهوپرحمان، ژماره ۶، سالی ۵، حوزهیرانی ۱۹۴۴، ل ۶۳-۷۲.

- وهرامى بزانە زيرەكيت، ژمارە ۱، سالى ۵، كانوونى دووهمى ۱۹۴۴، ل ۶۴.
- وتاريك لهبارەى تەئريخى گوڤار و پوژنامەى كوردىيەوه، م. لورانس راپنەر، يوسف مەلەك كوردويە بە عەرەبى، وەرگيپران، عەبدولقادر قەزاز، ژمارە ۴، سالى ۶، نيسانى ۱۹۴۵، ل ۲۱-۲۵.
- وەرە، دەسا وەرە تو لهگەل من با پي كەنين، ئەحمەد شالى، ژمارە ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۳۰-۳۲.
- وودرو ويلسن (۱۸۵۶-۱۹۲۴)، ژمارە ۹، سالى ۶، ئەيلوولى ۱۹۴۵، ل ۵۱-۵۵.
- وەناق، دكتور عەبدوپرەحمان عەبدوللا، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۲۵-۲۸.
- وهرامى لاپەرە (۳۴ى)، ژمارە ۳ سالى ۷، ژمارە ۴، سالى ۷، نيسانى ۱۹۴۶، ل ۲۹-۳۱.
- وەجاخزادە و ناوەجاخ، شىخ محەمەدى خال، ژمارە ۴، سالى ۷، نيسانى ۱۹۴۶، ل ۴۹-۵۲.
- وەسيەت، كارل كاوسين، وەرگيپران، ن. ا، ژمارە ۵، سالى ۷، مايسى ۱۹۴۶، ل ۶۵-۷۲.
- وريا هەر بييرى ئەكردەوه، قالينتينا ئوسيينقا، ژمارە ۱۰، سالى ۷، تشريني يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۲۱-۲۲.
- وردە كارى مەولەوى لە شيعردا، ا. ب. هەورى، ژمارە ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۵۳-۵۵.
- ولاتەكەمان دەولەمەندە ئەگەر بزانين لە بەروبوومى بخوين، ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۶۱-۶۴.
- واجيباتى دوكتور و نەخۆش بەرامبەر يەكتى گەلاويژ، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۸، ئەيلوول و تشريني يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۲۶-۳۰. www.zheen.org
- وهرامى پەرخنەگر، شىخ محەمەدى خال، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۳-۱۰.
- وردبوونەوهيەك، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۴۶-۴۷. سەعيد فەرەج، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۴۶. ژمارە ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۴۷-۴۸.

ى

- يەكئ لە هونراوهكانى شاعيرى بەناوبانگى چينى (ئەمى سياو): لە خەو راپەرپن، وەرگيپران، ع. چالاک، ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەمووز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۸۴-۸۷.
- ياريدەدانى هەژار، ژمارە ۶، سالى ۴، حوزەيرانى ۱۹۴۳، ل ۴۸-۴۹.
- يادگار، ن. ا، ژمارە ۸، سالى ۴، ئوغستۆسى ۱۹۴۳، ل ۲۹-۳۰.
- يانە و باوەرپيپيکراوهكەى، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشريني دووهمى ۱۹۴۳، ل ۶۵.

- يا مهنه، يا هۆقه نه مهنه، نه هۆقه، سهلام، ژماره ۷، سالی ۵، تهموزی ۱۹۴۴، ل ۶۶-۷۲.
- يك غزل كردی از "نالی"، ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۵۳.
- یهکهسه‌ریازی سوڤیاتی، وهرگیپان، عوتمان مصطه‌فا، ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی یهکه‌می ۱۹۴۵، ل ۱۳-۲۰.
- یهکه‌م کهس که نه‌تۆمی شکاند، ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۱۸-۲۰.
- یوگسلافیا و ده‌ستوری تازه‌ی، وهرگیپان، ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۲۲-۲۴.
- يا خوا به‌خیر بیین.. (به بۆنه‌ی هاتنی محمه‌دع‌لی عه‌ونی بو کوردستان)، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، نه‌یلوول و تشرینی یهکه‌می ۱۹۴۷، ل ۳۸.
- یاریده‌دانی زورراع به پاره‌وه.. پیکهینانی کۆمه‌لی یاریده‌ده‌ر، وهرگیپان، ق. قه‌زان، ژماره ۱۱، سالی ۸، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۷، ل ۵۴-۵۸.
- یه‌کی مایس: جه‌ژنی کریکار، وهرگیپان، ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۵۰-۵۱.
- یاریی ئۆلۆمپی، محمه‌د که‌ریم قادر، ژماره ۹-۱۰، نه‌یلوولی و تشرینی یهکه‌می ۱۹۴۸، ل ۶۵-۷۰.
- یه‌که‌م دل‌داری، م. په‌سوول، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۹، ل ۶۵-۶۶.
- یه‌که له‌دوای یه‌که ئاوابوونی چوار نه‌ستیره له ئاسمانی کوردستان‌دا، په‌فییق حیلمی، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوپاتی ۱۹۴۹، ل ۴۱-۴۵.
- یاداوهری، به‌شیر موشر، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۵۰-۵۲.
- یه‌که‌م فه‌رمانده‌ری گۆتی له بابل، به‌کر عومه‌ر دلپیر، ژماره ۵، سالی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۵۸-۶۱.

سییه‌م: به‌پیی‌بابه‌ت

هه‌وال

- خه‌به‌ر، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۷۲.
- ده‌نگ‌وباسی توپک‌لدار، ده‌که به‌رکه‌که‌ن!، ژماره ۷، سالی ۸، تهموزی ۱۹۴۷، ل ۵۱-۵۲.
- يا خوا به‌خیر بیین.. (به بۆنه‌ی هاتنی محمه‌دع‌لی عه‌ونی بو عیراق و کوردستان)، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، نه‌یلوول و تشرینی یهکه‌می ۱۹۴۷، ل ۳۸.
- چی پرووی داوه له تشرینی یه‌که‌مدا، ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۸، ل ۱-۴.
- چی له تشرینی دووه‌مدا قه‌وماوه، ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۸، ل ۵۲-۵۳.

- چى قهوماوه له كانوونى يهكه مدا، ژماره ۱۲، سالى ۹، كانوونى يهكه مى ۱۹۴۸، ل ۱-۵.
- چى قهوماوه له كانوونى دووه مدا، ژماره ۱، سالى ۱۰، كانوونى دووه مى ۱۹۴۹، ل ۵-۷.
- كوچى بئكه س، ژماره ۱، سالى ۱۰، كانوونى دووه مى ۱۹۴۹، ل ۲۹.
- چى قهوماوه له مانگى شوباتدا، ژماره ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۱۴.
- دهنگوباس: هيتله نه سووتاوه!، ژماره ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۴۶-۴۷.
- چى قهوماوه له مارتدا، ژماره ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۱-۴.
- له نيساندا چى قهوماوه؟، ژماره ۴، سالى ۱۰، نيسانى ۱۹۴۹، ل ۱-۴.
- خهسته خانه له كوويه، ژماره ۴، سالى ۱۰، نيسانى ۱۹۴۹، ل ۲۷.

وتار

- به هوئى ئينتيخاباتى تازه وه، ق. قهزان، ژماره ۱، سالى ۸، كانوونى دووه مى ۱۹۴۷، ل ۳۰-۳۲.
- نييراو ئه بئى چوونى بئى؟، عه لائه دين سه جادى، ژماره ۱، سالى ۸، كانوونى دووه مى ۱۹۴۷، ل ۴۹-۴۴.
- نبره يهكى تال، ژماره ۱، سالى ۸، كانوونى دووه مى ۱۹۴۷، ل ۵۵-۵۶.
- چيم دى له رووسيدا؟، وه رگيپران، جه مال خه فاف، ژماره ۱، سالى ۸، كانوونى دووه مى ۱۹۴۷، ل ۶۷-۷۲.
- نهو ولاتانهى بو خونازاد كردن نه جه نكن: هيندى-چينى فهره نسه، ژماره ۲، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۱۷-۳۰.
- په رله مان وه لبراردن (الانتخابات)، ژماره ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۱-۲۰.
- چى نه زانى له بابته هيندستانه وه، ژماره ۴، نيسانى ۱۹۴۷، ل ۱۶-۲۱.
- همر بژيت نهى دوژمن، شاکر فه تاح، ژماره ۴، نيسانى ۱۹۴۷، ل ۲۳-۲۷.
- ژيان له ئاسيائى سوورا، وه رگيپران، ژماره ۴، نيسانى ۱۹۴۷، ل ۵۱-۵۹.
- له پيناوى نيشتمانا، وه رگيپران، ژماره ۵، سالى ۸، مایسى ۱۹۴۷، ل ۲۱-۲۳.
- پايزم خووش ناوئى، عوئمان عه ونى، ژماره ۵، سالى ۸، مایسى ۱۹۴۷، ل ۵۴-۵۶.
- نهى ئاده ميزاد، عوئمان مصطه فا خووشناو، ژماره ۵، سالى ۸، مایسى ۱۹۴۷، ل ۵۷-۵۸.
- هاوين و كوويستانه شيرينه كانمان، ره شيد نه جيپ، ژماره ۷، سالى ۸، ته مووزى ۱۹۴۷، ل ۶-۸.

- حەقی فیتۆ چیبیە؟، بیستون، ژماره ۹، ۱۰، ۱، سالی ۸، ئەیلوول و تشرینی یەكەمی ۱۹۴۷، ۸۸-۸۶ل.

- خەباتی چین، وەرگیژان، بەشی (۱)، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دوومی ۱۹۴۹، ۸-۱۶ل. بەشی (۲)، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ۶-۱۴ل.

- نووسەری هەرە زۆرنووس!، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ۵۷-۵۸ل.

- چیانگ کای شیک، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ۵-۱۶ل.

- دوانەیی سیامی!، ژماره ۶، سالی ۱۰، حوزەیرانی ۱۹۴۹، ۱۵-۲۳ل.

- هیندستان، ژماره ۷، سالی ۱۰، تەمووزی ۱۹۴۹، ۲۳-۳۰ل.

سەرۆتار

- خۆبندەوارانی خۆشەویست، بلە، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونی یەكەمی ۱۹۳۹، ۱-۲ل.

- گەلاویژ "دە" سالانە، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دوومی ۱۹۴۹، ۱-۴ل.

کۆمەلایەتی، پەرۆردە، ئایین، وەرزش

- مەحەبەت، وەرگیژان، م. مارف، ژماره ۹، سالی ۱، ئابی ۱۹۴۰، ۳۳-۳۶ل.

- ترساندن، وەرگیژان، پەرمزی قەزان، ژماره ۱۰، سالی ۱، ئەیلوولی ۱۹۴۰، ۴۲-۴۳ل.

- ژنانی تورکستان چۆن پەچەیان توورپهه‌لدا، وەرگیژان، ژماره ۳-۴، سالی دووم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ۵۸-۵۹ل.

- فەلسەفەیی ئایینی ئیسلام، شیخ محەمەدی خال، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووم و شوباتی ۱۹۴۱، ۳۶ل. ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزەیرانی ۱۹۴۱، ۴۱-۵۱ل.

- ئەوانەیی بە چاو دەبیەن، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزەیرانی ۱۹۴۱، ۶۳-۶۶ل.

- پەروشتمان، ئە. هۆمەری، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزەیرانی ۱۹۴۱، ۸۸-۹۰ل.

- تەفسیری قورئان، شیخ محەمەدی خال، ژماره ۷-۸، سالی ۲، تەمووز و ئابی ۱۹۴۱، ۷۳-۷۹ل.

- خۆبندەواری چیبیە؟ وە بە کئی ئەلین خۆبندەوار؟، ناجی عەباس، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول تا کانوونی یەكەمی ۱۹۴۱، ۲۱-۲۵، ۹۵-۱۰۲ل.

- شەپ و خراپەیی ئی ئەو شیتەوہ یا چاکە؟، گەلاویژ، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول تا کانوونی یەكەمی ۱۹۴۱، ۵۷-۶۲ل.

- دواى شەپ نەخۆشی دانەكەوئ، عومەر قەزان، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول تا کانوونی یەكەمی ۱۹۴۱، ۷۰-۷۲ل.

- چۆن ئىنسان لە ژياندا سەر ئەكەوئى بۆ لاوان و قوتاييان، نوورجان، ژمارە ۹-۱۲، سالى ۲، ئەيلول تا كانوونى يەكەمى ۱۹۴۱، ل ۷۳-۷۹.
- سەربەخۆيى باوەر، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۱-۳؛ ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۴۱-۷.
- ئىمە و ئيوە، مەحمود ئازادى، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۱۸-۲۲.
- ويئەيەك لە ژيانى قوتاييان، بەكر عومەر، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۲۸-۳۰.
- ئەو شتە بخوئىنەرەوە كە بە دلتا ئەچى، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۴۳.
- ژن و جوانيى خۆى و كردگارى، وەرگىران، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۴۴-۴۵.
- تەفسىرى قورئان، شىخ محەمەدى خال، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۵۸-۶۱؛ ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۶۰-۶۴؛ ژمارە ۵-۶، سالى ۳، مايس و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ل ۷۲-۷۷؛ ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەموز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۵۸-۶۹؛ ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووهم و كانوونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۳۵-۴۲.
- جياوازي لەمیان ژن و پياوذا، مووسا صەمەد، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۶۲-۶۷. www.zheen.org
- ئىنضىباط و سەربەستى، وەرگىران، ن. س (كچەكوردىك)، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۶۷-۷۱.
- ئىيش وەسانەو، تۆماس ئەكميس، وەرگىران، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۷۴-۷۸.
- پىوانى پياو لە ناوماڵ، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۸۵-۸۶.
- دە ئامۆزگارى بۆ سەركەوتن لە ژيانا، وەرگىران، حەمەجەمىل، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۹۲-۹۳.
- چەند وتارىك لە بابەت سەربەستىيەو، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووهم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۹۳.
- خوئىندەو، گەلاوئىژ، ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۱-۳.
- ئىيش بە دەست، گەلاوئىژ، ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۱۲-۱۶.

- دواپوژئی هه‌ندی له پیاوه تاریخییه‌کان، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۱۶-۱۷.
- رابواردنی به خوشی له مالد، گه‌لاویژ، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۱۷-۱۹.
- ئاوازی هه‌ژاری، محهمه‌دشاکر فه‌تاح، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۱۹-۲۲.
- ده‌وری منالی، وه‌رگێران، حه‌مه‌ره‌ش، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۲۳-۲۹.
- ژن و نیا‌به‌ت، ف. هوشیار، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۵۵-۶۰.
- ژنانی جه‌نگاوهر، ف. محهمه‌د، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۷۲-۷۳.
- هیوا، ل. ن. (کچه‌ کوردیک)، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۹۰-۹۲.
- ته‌طه‌ور (گۆرین) ی عیلمی ئیجتیماع، وه‌رگێران، عه‌لئه‌دین سه‌جادی، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۲، ل ۱۰-۱۴.
- قوتابی و قوتابخانه، ع. چالاک، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۲، ل ۳۲-۳۹.
- قه‌ومیه‌ت چییه؟، به‌کر عومه‌ر یه‌حیا، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۲، ل ۳۹-۴۲.
- په‌ندی ده‌وله‌مه‌ندی، محهمه‌دشاکر فه‌تاح، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزه‌یران ۱۹۴۲، ل ۶۹-۷۱.
- بلیمه‌تی، گه‌لاویژ، ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۶-۱۰.
- هاو‌ده‌م، محهمه‌دشاکر فه‌تاح، ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۸۱-۸۳.
- ناله‌ی هه‌ژاریک، ع. چالاک، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئه‌یلوول و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۲۷-۳۰.
- ئیمه‌ چۆن ئیوه‌ش چۆن...، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئه‌یلوول و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۶۸-۷۰.
- ده‌رد و ئه‌ندیشه‌ی کۆمه‌ل و چاره‌سه‌رکردنی، ف. هوشیار، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانونی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۱۵-۲۰.
- پیکه‌نین و گریان، ا. نادری، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانونی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۵۹-۶۱.

- خوری بهر هره و هره کان (طبیعة الموهوبین)، وهرگیپران، جه میل بهندی پوژبه یانی، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووم و کانونی یه که می ۱۹۴۲، ل ۷۴-۷۷.
- دهر د و نه ندیشه ی کو مه ل و چارکردنی، ف. هوشیار، ژماره ۱، سالی ۴، کانونی دووم ۱۹۴۳، ل ۱۱-۱۷. ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۱۳-۱۷.
- ته فسیری قورنان، شیخ محمه دی خال، ژماره ۱، سالی ۴، کانونی دووم ۱۹۴۳، ل ۲۱-۲۵؛ ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۸۴۳، ل ۲۲-۲۵؛ ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۱۶-۲۰؛ ژماره ۵، سالی ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۱۲-۱۵؛ ژماره ۶، سالی ۴، حوزه ییرانی ۱۹۴۳، ل ۲۲-۲۴؛ ژماره ۸، سالی ۴، نوغستوسی ۱۹۴۳، ل ۴۴-۴۸؛ ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یه که می ۱۹۴۳، ل ۲۴-۲۸؛ ژماره ۱۲، سالی ۴، کانونی یه که می ۱۹۴۳، ل ۱۷-۱۲۰.
- ناموزگاری، وهرگیپران، مه محمود حه سه ن، ژماره ۱، سالی ۴، کانونی دووم ۱۹۴۳، ل ۴۶-۴۷.
- په ند، ع. چالاک، ژماره ۱، سالی ۴، کانونی دووم ۱۹۴۳، ل ۴۸.
- ناته وایی ژنانمان، عه بدولقادر قه زاز، ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۷-۱۰.
- ژنی نازاد، ع. چالاک، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۲۱-۲۴. ژماره ۷، سالی ۴، ته مووزی ۱۹۴۳، ل ۵۸-۶۱.
- له هه مه یانیکا تاویک، ا. ح. هه ردی، ژماره ۵، سالی ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۲۰۱-۲۴.
- گراترین دهر دی هوژیک!، محمه د توفیق، ژماره ۵، سالی ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۴۱-۴۵.
- یاریده دانی هه ژار، دل سوژ، ژماره ۶، سالی ۴، حوزه ییرانی ۱۹۴۳، ل ۴۸-۴۹.
- حقووقی نه ساسییه، پیره میرد، ژماره ۷، سالی ۴، ته مووزی ۱۹۴۳، ل ۱۰۱-۱۳.
- ده ستوری نه تلاتتیک، به یانی ده وله ته یه کگرتوو ه کان، ژماره ۷، سالی ۴، ته مووزی ۱۹۴۳، ل ۲۵-۲۹.
- ناگزوری گه لایه تیمان.. پیش دهستی (۱)، ژماره ۷، سالی ۴، ته مووزی ۱۹۴۳، ل ۵۳-۵۶.
- که منداله که ت نه ترسی، ف. هوشیار، ژماره ۹، سالی ۴، نه یلوولی ۱۹۴۳، ل ۱۸-۲۲.
- مو شکیله ی منال له سالی یه که م و دووم، جه لال شهرف، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یه که می ۱۹۴۳، ل ۴۳-۴۸.
- ریگای پرگاری، مصطه فا قادر، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یه که می ۱۹۴۳، ل ۵۶-۵۸.
- له پیناوی مال و منالا خوله ناو بردن، وهرگیپران، علی عیرافان، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووم ۱۹۴۳، ل ۱۵-۱۹.

- كۆسپەي سەختى رېي سۈرۈشت، بەندى پۈژبەيانى، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دووھى ۱۹۴۳، ل ۴۸-۴۹.
- بەربەرەكانىي ژيان، جىموبى ناو، ژمارە ۱۲، سالى ۴، كانونى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۵۱-۵۳.
- نمونەي بلىمەتى، علائەدەين سەجادی، ژمارە ۱، سالى ۵، كانونى دووھى ۱۹۴۴، ل ۲۴-۳۰.
- تەفسىرى قورئان، شىخ محەمدى خال، ژمارە ۲، سالى ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ل ۲۴-۳۰.
- ژمارە ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۱۳-۱۸. ژمارە ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۱۷-۱۹.
- ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانونى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۱۸-۲۵.
- پىويست (واجبات) چۆن بەجى ئەھيئىتى؟، نوورى رەشىد، ژمارە ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۱۶-۱۷.
- ناگزورىي كۆمەلەيەتيمان پىش دەستى، يونس رەئوف، ژمارە ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۴۹-۵۲.
- ژيانى ناسوودە، بەكر عومەر يەحيا، ژمارە ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۵۳-۵۶.
- كۆمەلى پىشوو، جىموبى ناو، ژمارە ۵، سالى ۵، مايسى ۱۹۴۴، ل ۲۲-۲۵.
- بزوتنەھى نىشتمانپەرھى چۆن پەيدا بوو؟، صالح حەيدەرى، ژمارە ۵، سالى ۵، مايسى ۱۹۴۴، ل ۲۶-۲۷.
- خۆشەويستىي نىشتمان، شىخ محەمدى خال، ژمارە ۵، سالى ۵، مايسى ۱۹۴۴، ل ۲۸-۳۰.
- ئەي گەنج بۇ تۆبە، فەرىق عەقراوى، ژمارە ۵، سالى ۵، مايسى ۱۹۴۴، ل ۷۲.
- دلسۆزى راستى، كچە كورد: ن. س، ژمارە ۶، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ل ۲۹-۳۰.
- تىكەلى عەقل و ئاين، محەمد مەظھەر، ژمارە ۶، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ل ۴۳-۴۸.
- خىزان چۆن پەيدا بوو وە چىي بەسەردا ھاتووە، محەمد توفىق، ژمارە ۶، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ل ۴۹-۵۲.
- دەسپاكي، محەمد شاکر فەتاح، ژمارە ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۵۲-۵۴.
- خويئندى تىكەلوى پىش دەستى، ب. ع. يەحيا، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلولى ۱۹۴۴، ل ۲۶-۳۰.
- ژنەينان لە ولاتى ئىمەدا، ھاوار، ژمارە ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۱۶-۱۷.
- بانگى لە كانى دلەو، كچە كوردىك، ژمارە ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۴۷-۵۰.

- له سهرمه رگيشا نيشتمان، محمهد توفيق، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی يهكهمی ۱۹۴۴، ۵۱-۵۰ ل.
- عومری پان نهك عومری دیرژ، شیخ محمهدی خال، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی يهكهمی ۱۹۴۴، ۶۶-۶۳ ل.
- ههتا وایین ههرا وئەیین، بی هیژ، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی يهكهمی ۱۹۴۴، ۱۶-۱۶ ل.
- گهیشتن به ئامانج، محمهد په سوول هاوار، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی يهكهمی ۱۹۴۴، ۶۶-۶۶ ل.
- ژن هینان، محمهد پروشدی دزهیی، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووهمی ۱۹۴۵، ۲۹-۲۳ ل.
- چۆن پینش ئەكهه وین.. دواكه و توی چین؟، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ۲۵-۲۱ ل.
- بهره و شارهوه وهرگیپان، عهونی یوسف، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ۵۰-۴۴ ل.
- نیشتمانپهروهی راست، دلدار، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ۵۶-۵۳ ل.
- تکای ههروهز یارمهتیدان به دهستی گهل، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ۶۱-۵۸ ل.
- له بهینی ژن و پیاوا، پشکو، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ۱۱-۵ ل.
- بناغهی وریابوونهوهی کۆمه لایهتی، محمهد کاردۆخی، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ۵۰-۴۳ ل.
- خووی چاك تاجی سهره، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ۵۰ ل.
- پایهی ئەخلاق له کۆمه لدا، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ۵۷-۵۱ ل.
- له سهر باسی نیشتمانپهروهی راست، موکه رهم تالهانی، ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ۲۹-۲۶ ل.
- تهفسیری قورئان، شیخ محمهدی خال، ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ۱۰-۵ ل.
- سه رچاوهی ژیان، دلشاد په سوولی، ژماره ۶، سالی ۶، حوزهیرانی ۱۹۴۵، ۵۰-۴۸ ل.
- چوار ههزار، ع.ب.، ژماره ۶، سالی ۶، حوزهیرانی ۱۹۴۵، ۶۰-۵۷ ل.
- خوشه ویستی ژن و میردیک، بورهان شیخ مهجید، ژماره ۶، سالی ۶، حوزهیرانی ۱۹۴۵، ۶۲-۶۰ ل.
- بهر له شهپ، وهرگیپان، ف. ف. ف. وب، ژماره ۷، سالی ۶، ته مووزی ۱۹۴۵، ۳۲-۲۶ ل. ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ۱۸-۱۶ ل.
- مندالی په وشتی گورگی گرتووه، په شید نامیق، ژماره ۸، سالی ۶، ئابی ۱۹۴۵، ۵۸ ل.
- شیتی له ژیری خوشتره، وهرگیپان، په مزی قهزان، ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی يهكهمی ۱۹۴۵، ۳۲-۲۹ ل.

- كۆشى دايك، شېخ محمەدى خال، ژمارە ۱۰، سالى ۶، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۵۴-۵۸؛
ژمارە ۱۱، سالى ۶، تشرىنى دووهمى ۱۹۴۵، ل ۵۰-۶۶؛ ژمارە ۱۲، سالى ۶، كانوونى يەكەمى
۱۹۴۵، ل ۱۹-۲۷.
- خېزان، وەرگېران، ع.، ژمارە ۱۲، سالى ۶، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۲۷-۳۳.
- ديموكراسى، ف. ه.، ژمارە ۱، سالى ۷، كانوونى دووهمى ۱۹۴۶، ل ۱۰-۲۳.
- شتيك كه پيويسته بنووسرى، دالدار، ژمارە ۱، سالى ۷، كانوونى دووهمى ۱۹۴۶،
ل ۴۷-۴۶.
- لەسەر وتارى كۆشى دايك، دوكتور هاشم دوغرەمەچى، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶،
ل ۱۰-۱۳.
- جوانمەردى، زيور، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۱۳-۱۴.
- ئايا ھەموو لە بەردەمى قانونا وەك يەكەين؟، برنادشو، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶،
ل ۱۵-۱۸.
- چۆن لە سيانزە سالييا ژنم ھيئا؟، گاندى، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۲۲-۲۶.
- پيغەمبەر، شېخ محمەدى خال، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۲۷-۳۲.
- ھەرزەكارى، خاوەن وتار، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۵.
- دوو جوړ ديموكراسى، ژمارە ۴، سالى ۷، نيسانى ۱۹۴۶، ل ۱۰-۱۳.
- وەجاخزادە و ناوہجاخ، شېخ محمەدى خال، ژمارە ۴، سالى ۷، نيسانى ۱۹۴۶،
ل ۴۹-۵۲.
- ئەوانەى سووکه كارپەدەستن، بەرنادشو، ژمارە ۴، سالى ۷، نيسانى ۱۹۴۶، ل ۵۳-۵۶.
- بۆ كچه خويندەوارەكانمان، سەلاحەدين قەفتان، ژمارە ۴، سالى ۷، نيسانى ۱۹۴۶،
ل ۵۹-۶۲.
- بۆ كورپە خويندەوارەكانمان، نازەنين. ب. خ.، ژمارە ۵، سالى ۷، مایسى ۱۹۴۶، ل ۴۹-۵۱.
- شەرەف، بىكەس و بەختيار كردوويانە بە كوردى، ژمارە ۵، سالى ۷، مایسى ۱۹۴۶،
ل ۵۵-۶۴.
- مەترسىي شەپ، وەرگېران، ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۱۱-۱۴.
- لە كارولينا، دوكتور يول يوليوى، وەرگېران، رەشىد نامىق، ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى
۱۹۴۶، ل ۳۰-۳۲.
- كۆمەلى پاراستنى ساويان لە عىراقدا جەمسەرى گشتى / بەغدا، ژمارە ۶، سالى ۷،
حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۵۶-۵۷.

- نرخى دۇست، شېخ محەمەدى خال، ژمارە ۷، سالى ۷، تەمووزى ۱۹۶۶، ل ۱۳-۱۶.
- چۆن خۆت بە خۆت ئەناسىنى؟، عەبدوللا قزلىجى، ژمارە ۸، سالى ۷، ئابى ۱۹۶۶، ل ۵۰-۵۲.
- بۇ خۇشك و براكام، ن. ساپىژ، ژمارە ۸، سالى ۷، ئابى ۱۹۶۶، ل ۵۲-۵۹.
- تەفسىرى قورئان، شېخ محەمەدى خال، ژمارە ۹، سالى ۷، ئەيلولوى ۱۹۶۶، ل ۵۰-۵۳.
- چۆن خۆت خۆشەويست ئەكەي؟، وەرگىپان، ژمارە ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۶۶، ل ۱۰-۱۸.
- وريا ھەر يىرى ئەكردەو، قالىنتىنا ئۆسىيفا، ژمارە ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۶۶، ل ۲۱-۲۲.
- شەپ، نوورى ئەمىن مەحمود، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تەشرىنى دووھى ۱۹۶۶، ل ۱-۱۱.
- چۆن ئەبى بە پياويكى تەواو، ق. قەزان، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تەشرىنى دووھى ۱۹۶۶، ل ۴۷-۵۰.
- مەرد، رەشىد محەمەدەلى، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تەشرىنى دووھى ۱۹۶۶، ل ۵۲-۵۳.
- گەورەيى، بەشیر موشیر، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تەشرىنى دووھى ۱۹۶۶، ل ۶۲-۶۳.
- ھونەرى سەركردەيى، ئەندرى موروا، وەرگىپان، جەمال خەفاف، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانوونى يەكەمى ۱۹۶۶، ل ۳-۱۰.
- گۆپىنى كۆمەلەيتى كورد، جگەرخوین، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانوونى يەكەمى ۱۹۶۶، ل ۴۴-۴۶.
- جل و بەرگمان زور ناشىرىنە پىويستە بىگۆپىن، ق. قەزان، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانوونى يەكەمى ۱۹۶۶، ل ۴۷-۵۰.
- رەگەز و خوین و پاكى، ژمارە ۱، سالى ۹، كانوونى دووھى ۱۹۶۸، ل ۱۶-۲۰.
- گوئی ناگردان، رەشىد نەجیب، ژمارە ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۶۸، ل ۸-۱۰.
- كام پياويت؟!، ج. خۇشناو، ژمارە ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۶۸، ل ۱۸-۱۹.
- لە پىناوى ئازادىدا، عەلئەدین سەجادی، ژمارە ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۶۸، ل ۲۹-۳۲.
- راستى خەتايە، محەمەد سەعید جاف، ژمارە ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۶۸، ل ۴۸-۵۰.
- پۆستەي كوردەوارى، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۶۸، ل ۱۳-۲۳.
- ئاغا گيان، ج.، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۶۸، ل ۲۹-۳۲.
- ئىش بۇ خۆت بدۆزەرەو، ق. قەزان، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۶۸، ل ۴۹-۵۲.
- ئەوقاف، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۶۸، ل ۵۵-۵۷.

– نارىكى كۆمەلەيە تيمان، شېخ محەمەدى خال، ژمارە ۴، سالى ۹، نيسانى ۱۹۴۸، ل ۱۶-۱۷، ۴۳-۴۱. ژمارە ۵، سالى ۹، مايسى ۱۹۴۸، ل ۸-۱۰. ژمارە ۷، سالى ۹، تەموزى ۱۹۴۸، ل ۴-۱.

– ھۆى سەرکەوتن ھەلکەوتنە، ژمارە ۴، سالى ۹، نيسانى ۱۹۴۸، ل ۲۶-۳۱.
– مەستى بادەى گەنجى بووم.. چۆن ھوشيار بوومەو، ۋەرگىران، محەمەدسەئىد جاف، ژمارە ۴، سالى ۹، نيسانى ۱۹۴۸، ل ۳۱-۳۲.

– بۆچى گەنجانمان خوش ئەوئت؟، ژمارە ۵، سالى ۹، مايسى ۱۹۴۸، ل ۱۱-۱۳.
– ئامۇژگارى، ۱. شىيزاد، ژمارە ۵، سالى ۹، مايسى ۱۹۴۸، ل ۳۰-۳۱.
– ژن لە پووسىادا، ۋەرگىران، جەمال خەفاف، ژمارە ۵، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۵۹-۶۵.
– حەز ئەكەم دايك و باوكم چۆن بن؟، ۋەرگىران، ژمارە ۶، سالى ۹، حوزەيرانى ۱۹۴۸، ل ۵۷-۶۰.

– كامەرانى چىيە؟، ۋەرگىران، جەمال خەفاف، ژمارە ۶، سالى ۹، حوزەيرانى ۱۹۴۸، ل ۶۵-۶۷.

– ھەندى پەند بۆ سەرکەوتنى ئادەمىزاد لە ژيانا، ژمارە ۷، سالى ۹، تەموزى ۱۹۴۸، ل ۴۴-۴۱.

– بىتاوان، ۋەرگىران، ن.۱، ژمارە ۸، سالى ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۲۶-۳۲، ۵۱-۵۶.
– بەرناردشۆ بۆ تو پەرورەدە و پىگەيشتن، ب.ع. دىلېر، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۶. www.zheen.org
– يارى ئولمپى، محەمەد كەرىم قادر، ژمارە ۹-۱۰، ئەيلوولى و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۶۵-۷۰.

– لە كەردەھى گەنج چىم لا جوانە، قادر قەزان، ژمارە ۹-۱۰، ئەيلوولى و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۷۴-۷۶.

– بىئىشى كانگاي دەردەسەرى و فەلاكەتە بۆ گەل، ژمارە ۹-۱۰، ئەيلوولى و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۸۰-۸۴.

– گەنجان و نىشتمان، نەروۆز خەفاف، ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دوومى ۱۹۴۸، ل ۴۷۵-۵۲.

– دالەسورە، پ.، ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دوومى ۱۹۴۸، ل ۵۴-۵۶.
– مەشكە، پ.، ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دوومى ۱۹۴۸، ل ۶۰-۶۱.
– شووشەى گولۆ، شىركۆ مفتى، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۱۷-۲۱.

- برسيىتى بهيىزتره، ص. ههژار، ژماره ۱۲، سالى ۹، كانوونى يهكهمى ۱۹۴۸، ل ۴۹-۵۲.
- كۆمەلى فابى (بۆم هەلبىژاردوويت)، ژماره ۱۲، سالى ۹، كانوونى يهكهمى ۱۹۴۸، ل ۵۶-۵۷.
- نيشانەى خۆشەويستى و دلدارى! چۆن دللى ژنيك ئەكەيتەوه؟، ژماره ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۶۱-۶۴.
- ئامۇزگارلىرى ژنيكى نووسەر كە دووجار تامى تەلأقى چيىشتووھ.. تەلأقدان هيچ دادى نادا، ژماره ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۴۸-۵۳.
- پارىزگارلىرى ساغىيى كچهكانمان، ژماره ۵، سالى ۱۰، مايسى ۱۹۴۹، ل ۲۵-۲۹.
- ژيانى دلدارى، دلتهنگ، ژماره ۵، سالى ۱۰، مايسى ۱۹۴۹، ل ۵۰-۵۶.
- بە لاي پۆژمەلآت چاوليىكەرييه، د. ئەحمەد ئەمىن بەگ، وەرگيىران، جەمال خەفاف، ژماره ۶، سالى ۱۰، حوزەيرانى ۱۹۴۹، ل ۴۹-۵۳.
- قوتابخانە لە كفرى، ژماره ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۴۸-۴۹.

كۆمەلأيهتى وئايىن

- ئاخ لە دەست پۆژگار، شىخ محەمەدى خال، ژماره ۱، سالى ۸، كانوونى دووهى ۱۹۴۷، ل ۳-۷.
- ژين و راستى، وەرگيىران، ح.ش.، ژماره ۱، سالى ۸، كانوونى دووهى ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۳.
- لە دنياى ئافرهتا، وەرگيىر: جەلال سەعید خەيلانى، ژماره ۱، سالى ۸، كانوونى دووهى ۱۹۴۷، ل ۵۳-۵۴.
- پيىغمبەر، شىخ محەمەدى خال، ژماره ۲، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۱-۷.
- ژنى باش بەهرهيه خوا ئەيدا بە پياو، ق. قەزاز، ژماره ۲، سالى ۸، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۵۷-۶۰.
- خۆكوشتن دەردىكى كۆمەلأيهتییە، دەرويش عەبدولأجەبارى، ژماره ۲، سالى ۸، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۶۵-۶۷.
- دلدارى و ژنهيىنان، عومەر حەسەن، ژماره ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۳۱-۲۴، ۱۷-۱۷ح، ۲۵.
- نەختيىكىش كۆنەپەرستى، پەشىد نەجيب، ژماره ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۳۱-۲۴، ۱۷-۱۷ب.
- ژماره ۴، نيسانى ۱۹۴۷، ل ۱۱-۱۴؛ ژماره ۵، سالى ۸، مايسى ۱۹۴۷، ل ۱-۳.

- ژن هیئان ههنگاوی دوومه بۆ پلهی ژیان، محهمه دئه مین غالب، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۶۰-۶۳.
- دیمه نپه رستی، شیخ محهمه دی خال، ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۸-۴.
- ههژاری نهزانی، نهخووشی، وهرگیپان، ز. ا. ههنا، ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۱۵-۱۶.
- ئایا خوشویستن هیژه؟، وهرگیپان، عهلی ناجی عهتار، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۷-۱۰.
- با بههله نهچین، چاکه!، یوونس رهئووف (دئدار)، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۴۶-۵۰.
- پیکهینانی دوو شت پیویسته بۆ کوردهکانی دانیشتوانی بهغدا، ق. قهزان، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۵۹-۶۱.
- ئه و کاره ی که دلخوازانه، وهرگیپان، جهمال خهفاف، ژماره ۶، سالی ۸، حوزهیرانی ۱۹۴۷، ل ۷-۸.
- بهشخوراوی، وهرگیپان، ف. هوشیار، ژماره ۶، سالی ۸، حوزهیرانی ۱۹۴۷، ل ۹-۲۰.
- فهلسه فهی یهکیتهیی کۆمه ل و زمان، شیخ محهمه دی خال، ژماره ۷، سالی ۸، ته مووزی ۱۹۴۷، ل ۱-۵؛ ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئهیلوول و تشرینی یهکه می ۱۹۴۷، ل ۱۷-۲۱.
- چۆن لای خه لک خۆت شیرین ئه که ی، وهرگیپان، ژماره ۷، سالی ۸، ته مووزی ۱۹۴۷، ل ۹-۱۲.
- جۆره دئارییه کی نو ی، وهرگیپان، دئلسۆن، ژماره ۷، سالی ۸، ته مووزی ۱۹۴۷، ل ۱۳-۱۹.
- به ره و پی شه وه، وهرگیپان، ده رویش عهبدو للا جهباری، ژماره ۷، سالی ۸، ته مووزی ۱۹۴۷، ل ۲۶-۲۹.
- له پیناوی ژیانتا مردن، رهشید نامق، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۱۳.
- خووی بهد، رهشید نهجیب، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۳۰-۳۱.
- چاره کردنی چه ن ناته واوییه کی کۆمه لایه تیمان، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئهیلوول و تشرینی یهکه می ۱۹۴۷، ل ۲۲-۲۵.
- سه ره ستهیی ژن، گه لاویژ، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئهیلوول و تشرینی یهکه می ۱۹۴۷، ل ۵۵-۵۹.
- هیژی میلیهت، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئهیلوول و تشرینی یهکه می ۱۹۴۷، ل ۶۶-۶۷.
- سه رکیش، یوونس رهئووف دئدار، ژماره ۱۱، سالی ۸، تشرینی دوومه ی ۱۹۴۷، ل ۴۱-۵۴.

- له منوهه بۆ تۆ، ژماره ۱۲، سالی ۸، كانوونی يهكهمی ۱۹۴۷، ل ۲۵-۲۹.
- بۆ داىكان، وهرگيپران، ژماره ۱۲، كانوونی يهكهمی ۱۹۴۷، ل ۵۷-۵۹.
- تۆ نهخويندهوارى يهكيك فيرى خويندن بکه، ت. ب. مەريوانى، ژماره ۴، نيسانى ۱۹۴۷، ل ۹-۱۰.
- نمايشى قوتابخانهكانى گشتيى ليوای سلیماني له ژيژر چاوديری سعادەتى مۆتەسەپرى سلیمانى دا، ژماره ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۷، ل ۴۵-۴۸.
- ئەى چۆن بخوينينهوه؟! وهچۆن تى بگهين، ژماره ۶، سالی ۸، حوزەيرانى ۱۹۴۷، ل ۵۵-۶۰.
- زرنكى، فۆلتير، وهرگيپران، جهمال خهفاف، ژماره ۱۲، سالی ۸، كانوونی يهكهمی ۱۹۴۷، ل ۲۰-۲۱.
- نهخويندهوارى، علائەدين سهجادی، ژماره ۱۲، كانوونی يهكهمی ۱۹۴۷، ل ۴۸-۵۱.

ئابووری

- ژاپۆن، وهرگيپران، ژماره ۳-۴، سالی دووهم، مارت و نيسانى ۱۹۴۱، ل ۲۰-۲۳.
- كه نهوت و خهلوژ براههوه!، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزەيرانى ۱۹۴۱، ل ۶۷-۶۸.
- مهكینهى دورومان، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول تا كانوونی يهكهمی ۱۹۴۱، ل ۲۵.
- سهروهتى مهعهدى و شهپى ئیستا، وهرگيپران، گهلاویژ، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ل ۶-۱۰.
- تووتن، ئەحمەد رهفیق، ژماره ۶، سالی ۴، حوزەيرانى ۱۹۴۳، ل ۱۸-۲۱.
- ئیصلاحات له پیگهياندى تووتندا، ئەحمەد رهفیق، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ل ۵۱-۸.
- دانانى دوو شیركهتى زهراعى و تيجارىی گهوره له سلیماني، ژماره ۸، سالی ۵، تهمووزى ۱۹۴۴، ل ۷۲.
- بۆ خهسرهو مەريوانى، ت. ب. مەريوانى، ژماره ۹، سالی ۵، ئەیلوولى ۱۹۴۴، ل ۱۷-۲۰.
- شیركهتى زهراعى شارهزور، ژماره ۹، سالی ۵، ئەیلوولى ۱۹۴۴، ل ۷۲. ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی يهكهمی ۱۹۴۴، ل ۷۲.
- بهرهو بازرگانی، وهرگيپران، عهونى يووسف، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی يهكهمی ۱۹۴۴، ل ۹-۱۵.
- سهدى بيخمه، نوورى رهشید، ژماره ۷، سالی ۷، تهمووزى ۱۹۴۶، ل ۵۷-۶۰.
- نرخى شت، ژماره ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۳۱.

- نەوتى عىراق لە بىرەوہ تا دەريا، دلسۆز، ژمارە ۶، سالى ۸، حوزەيرانى ۱۹۴۷، ل ۲۲-۳۲.
- دارستانەکانمان، رەشىد نەجىب، ژمارە ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۳.
- دەشتى بيتوین گەنجینەى شاراوہ، ئەحمەد خواجە، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۴.
- تەنگ و چەلەمە (أزمة)، وەرگىپران، ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۱۷-۲۰.
- دیمەنى شار و دیھات نیشانەى پيشکەوتنى گەلە، ق. قەزان، ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۴۷-۵۰.
- جووتيار، م. ع. پشدرى، ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۵۷-۵۸.
- ولاتەكەمان دەولەمەندە ئەگەر بزائین لە بەروبوومى بخوین، ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۶۱-۶۴.
- ھەژارى و ئیشکردن، گەلاويز، ژمارە ۹، ۱۰، سالى ۸، ئەیلوول و تشرینى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۵۲-۵۵.
- ھۆى تەنگ و چەلەمەى سەناعى، وەرگىپران، ن، ژمارە ۱۱، سالى ۸، تشرینى دووہمى ۱۹۴۷، ل ۲۲-۲۴.
- ياریدەدانى زورراع بە پارەوہ... پیکھینانى کۆمەلى ياریدەدەر، وەرگىپران، ق. قەزان، ژمارە ۱۱، سالى ۸، تشرینى دووہمى ۱۹۴۷، ل ۵۴-۵۸.
- گولەبەرپۆژە، ژمارە ۱۲، سالى ۸، کانوونى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۱۲-۱۳.
- مەكینەى پارە، ژمارە ۱، سالى ۹، کانوونى دووہمى ۱۹۴۸، ل ۵۲-۵۶.

زانستى

- دەورى شووشە (لە گوڤارى پەرەيەك)، ح. ف.، ژمارە ۱، سالى ۱، کانوونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۴۶-۴۸.
- زانستى بۆ ژنانمان، ق. قەزان، ژمارە ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۳۱-۳۲.
- ئەدوارد جەنەر (۱۷۴۹-۱۸۲۳): نەخوشىي ئاۆلە، وەرگىپران، ئەحمەد رەفيق، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرینى يەكەم و تشرینى دووہمى ۱۹۴۰، ل ۷۵-۷۷.
- چى ئەزانیت لە بابەت دلتەوہ؟، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، کانوونى دووہم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۲۷-۲۹.

- فائیده‌ی شیر و ئەو نه‌خۆشییانە که له حیوانەوه تووشی ئینسان ئەبن و بەتایبەتی نه‌خۆشیی سیل، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزەیرانی ۱۹۴۱، ل ۲۴-۲۹؛ ژماره ۷-۸، سالی ۲، تەمووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۹-۱۶.
- ئاۆله، ئە. هۆمەری، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزەیرانی ۱۹۴۱، ل ۹۱-۹۵.
- گەشتی عاسمان، وەرگیژان، ژماره ۷-۸، سالی ۲، تەمووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۸۰-۸۷.
- له ئاوه‌وه نه‌خۆشی داکه‌وتن، دکتۆر ئیبراهیم حیلمی، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئەیلوول تا کانوونی یەکه‌می ۱۹۴۱، ل ۳۴-۴۰.
- خوارده‌مه‌ئیی صیحی، وەرگیژان، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۴۰-۴۲.
- چەند راستییەك له‌بابەت دلتەوه، وەرگیژان، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۳۱-۳۳.
- کە‌ی ئەم زەمینە‌ی ئی‌مه‌ دوایی دێ؟، گە‌لۆیژ، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۷۴-۷۵.
- له‌گە‌ل ئەوه‌شدا هەر له‌ سوورانه‌وه‌دایه، گالیلۆ، وەرگیژان، ئەژاد: عەبدوللا، ع، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئەیلوول و تشرینی یەکه‌می ۱۹۴۲، ل ۷۷-۸۱.
- چەکی کۆن و تازە، عەبدولموحسین هوشیار، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۳۸-۴۲.
- رەشه‌ گرانه‌تا، د. عەبدوپرەحمان، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۱۰-۱۳.
- گرانه‌تا، دکتۆر عەبدوپرەحمان، ژماره ۶، سالی ۴، حوزەیرانی ۱۹۴۳، ل ۹-۱۵.
- زەحیری ئەمییبی Amaebic dysentery، ژماره ۸، سالی ۴، ئۆغستۆسی ۱۹۴۳، ل ۱۷-۲۰.
- لەرزوتا Malaria، دکتۆر عەبدوپرەحمان، ژماره ۹، سالی ۴، ئەیلوولی ۱۹۴۳، ل ۵-۹.
- نۆستن، وەرگیژان، ژماره ۹، سالی ۴، ئەیلوولی ۱۹۴۳، ل ۱۳-۱۷.
- چۆن مارکۆنی بێ‌تەل (لاسکی) داھینا، ع. و. نووری، ژماره ۹، سالی ۴، ئەیلوولی ۱۹۴۳، ل ۲۷-۲۹.
- فەرەنگی Syphilis، دکتۆر عەبدوپرەحمان، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یەکه‌می ۱۹۴۳، ل ۷۱-۱۵.
- سوورەنەك، دکتۆر عەبدوپرەحمان، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۶-۹.
- سوورپۆژ، دکتۆر عەبدوپرەحمان عەبدوللا، ژماره ۱، سالی ۵، کانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۱۲-۱۶.

- ذات الرئة Pneumonia، دوكتور عهبدوپررحمان عهبدووللا، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۵-۸.
- رهشهگرانه تا = كهفته يی = تيفوس، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۶۷-۶۸.
- كوکه ره شه، دوكتور عهبدوپررحمان عهبدووللا، ژماره ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۴، ل ۱۶-۱۷.
- تراخوما، دوكتور عهبدوپررحمان عهبدووللا، ژماره ۷، سالی ۵، تهموزی ۱۹۴۴، ل ۸-۱۱.
- په نسلین، ت. ب. مریوانی، ژماره ۱۲، سالی ۵، کانونی یه که می ۱۹۴۴، ل ۱۱-۱۳.
- چهن وتاریک له باره ی له شی ئاده میزاده وه، عهبدولقادر قه زان، ژماره ۱، سالی ۶، کانونی دووه می ۱۹۴۵، ل ۳-۶.
- نیوتن له سهر که ناری ده ریا، وه رگیپران، ره شید نامق، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۱۸-۲۱.
- ژیانی ئه رستو (ئهرستو تالیس)، محمه د که ریم قادر، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۲۵-۲۷.
- بیرو Eczema، دوكتور عهبدوپررحمان، ژماره ۷، سالی ۶، تهموزی ۱۹۴۵، ل ۴۹-۵۰.
- که چه لی، دوكتور عهبدوپررحمان، ژماره ۹، سالی ۶، ئه یلوولی ۱۹۴۵، ل ۴۹-۵۰.
- په رداخیک ئاو دینامیتی که، وه رگیپران، ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی یه که می ۱۹۴۵، ل ۲۰-۲۴.
- پینسیلین Penicilin، دوكتور هاشم دوغره مه چی، ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرینی دووه می ۱۹۴۵، ل ۱-۱۴.
- ئه سپی و گولی، ت. ب. مریوانی، ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرینی دووه می ۱۹۴۵، ل ۲۹-۳۱.
- نه یینی خوینی ئینسان، ت. ب. مریوانی، ژماره ۱۲، سالی ۶، کانونی یه که می ۱۹۴۵، ل ۵۱-۵۳.
- قیتامین، ژماره ۱، سالی ۷، کانونی دووه می ۱۹۴۶، ل ۲۵-۲۷.
- یه که م که س که ئه تومی شکاند، ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۱۸-۲۰.
- وه ناق، دوكتور عهبدوپررحمان عهبدووللا، ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۲۵-۲۸.
- دنیا هر له پیشکه وتنایه، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۱۸-۲۱.
- د. د. ت.، دوكتور هاشم دوغره مه چی، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۴.
- بین به بی چاو، ژماره ۸، سالی ۷، ئابی ۱۹۴۶، ل ۲۴-۲۶.
- کیمورجیا، س. ناکام، ژماره ۸، سالی ۷، ئابی ۱۹۴۶، ل ۲۸-۳۲.
- لاستیکی دستکرد، ژماره ۹، سالی ۷، ئه یلوولی ۱۹۴۶، ل ۱۳-۱۴.

- دوپشك، ت. ب. مەريوانى، ژمارە ۹، سالى ۷، ئەيلوولى ۱۹۴۶، ل ۴۶-۴۷.
- منال لە زگى داىكىيا، وەرگىپران، ق. قەزان، ژمارە ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۱۹-۲۱.
- دەرمانيكى تازە بۆسىل، ژمارە ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۴۸-۵۰.
- مار، ت. ب. مەريوانى، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تشرىنى دووهمى ۱۹۴۶، ل ۲۷-۲۸.
- دنيا ھەر لە پيشكەوتنايه، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تشرىنى دووهمى ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۴.
- ژانەسەر، ت. ب. مەريوانى، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۲.
- ئاگادارى لە سوورپژە (بلاوکردنەوہى كۆمەلى پاراستنى ساوايان- سليمانى)، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۵۲-۵۴.
- خۇپارستى لە تەراخوما، ژمارە ۲، سالى ۸، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۵۲.
- فى ئىھاتن، ژمارە ۵، سالى ۸، مايسى ۱۹۴۷، ل ۱۰-۱۳.
- نايا ئەتۆم نەينى ژيان و مردن ئاشكرا ئەك؟، وەرگىپران، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۳۰-۳۲.
- دنيا ھەر لە پيشكەوتنايه، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۶۳-۶۴.
- پەيابوونى زانستى، وەرگىپران، ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۲۱-۲۳.
- واجباتى دوكتور و نەخۆش بەرامبەر يەكتر، گەلاويز، ژمارە ۹، ۱۰، سالى ۸، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۲۶-۳۰.
- زانستى، وەرگىپران، ژمارە ۱۲، سالى ۸، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۲۲-۲۴.
- نيرە يا مى؟، قادر خەفاف، ژمارە ۱۲، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۷.
- زانين، شېخ محەمەدى خال، ژمارە ۱، سالى ۹، كانوونى دووهمى ۱۹۴۸، ل ۳-۱۰.
- وەرمانى پەرخنەگر، شېخ محەمەدى خال، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۳-۱۰.
- رشانەوہ، چاوەقولە Cholera، د. عەبدوپرەحمان عەبدوللا، ژمارە ۱، سالى ۹، كانوونى دووهمى ۱۹۴۸، ل ۱۱-۱۵.
- دنيا ھەر لە پيشكەوتنايه، قادر خەفاف، ژمارە ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۶.
- پۆماتيزمە، ژمارە ۵، سالى ۹، مايسى ۱۹۴۸، ل ۳-۷.
- گەيشتنە مانگ، وەرگىپران، پەرشيد محيدين، ژمارە ۵، سالى ۹، مارسى ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۸.
- باكتريولوگىست.. گانگرين و كورەنتىنە، ت. ب. مەريوانى، ژمارە ۷، سالى ۹، تەمووزى ۱۹۴۸، ل ۵-۸.
- لە بابەت خويىنەوہ، ژمارە ۷، سالى ۹، تەمووزى ۱۹۴۸، ل ۸-۱۱.

- نامۆزگارى بۇ ژىنى زگىپ، وەرگىپان، د. هاشم دۆغرهمچى، ژماره ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۲۰-۲۴.
- شىرپەنجە، ت. ب. مەريوانى، ژماره ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۳۲-۳۶.
- بۇ خويىن ھورۇم ئەباتە سەر دەم وچاوت جارجار سور ھەئەگەرئى؟، وەرگىپان، ا. شالى، ژماره ۹-۱۰، ئەيلول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۷۷-۷۸.
- پاراستنى سيحەتى سىپىر، ژماره ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دوومى ۱۹۴۸، ل ۴-۱۱.
- خەبىنن، ژماره ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دوومى ۱۹۴۸، ل ۱۵-۱۸.
- تىفۇس، ت. ب. مەريوانى، ژماره ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دوومى ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۲.
- شىرپەنجە، د. عەبدۇررەحمان عەبدۇللا، ژماره ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دوومى ۱۹۴۸، ل ۵۷-۵۸.
- لەشى خۇشى، ژماره ۱۲، سالى ۹، كانونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۴۷-۴۸.
- قىلمى كىتەپ، ژماره ۱، سالى ۱۰، كانونى دوومى ۱۹۴۹، ل ۳۰-۳۱.
- كوردى و زانستى، ت. ب. مەريوانى، ژماره ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۵.
- بناوانى تەرح و گۆپىنى تەبىئى، ت. ب. مەريوانى، ژماره ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۹-۱۶.
- ئاوسانى قاچ و پى، ژماره ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۵۰-۵۶.
- ناپەھەتتى سىپىرى، وەرگىپان، دىكتور هاشم دۆغرهمچى، ژماره ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۶۱-۶۳.
- زەھىرى، ت. ب. مەريوانى، ژماره ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۱۸-۲۴.
- سىل، ت. ب. مەريوانى، ژماره ۵، سالى ۱۰، مايسى ۱۹۴۹، ل ۹-۱۴.
- مەكىنەى تەلەفۇنى بى خاوەن، دەنگى موقناتىسى، ژماره ۵، سالى ۱۰، مايسى ۱۹۴۹، ل ۱۵-۱۷.
- كارەبا، وەرگىپان، شەوقى عەزىز، ژماره ۵، سالى ۱۰، مايسى ۱۹۴۹، ل ۱۸-۲۰.
- خواردن و خواردەمەنى، ت. ب. مەريوانى، ژماره ۶، سالى ۱۰، حوزەيرانى ۱۹۴۹، ل ۹-۱۴.
- تەلگراف، وەرگىپان، شەوقى عەزىز، ژماره ۶، سالى ۱۰، حوزەيرانى ۱۹۴۹، ل ۳۰-۳۲.
- مەلاريا، دىكتور ت. ب. مەريوانى، ژماره ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۱۴-۱۸.
- تەلەفۇن، شەوقى عەزىز، ژماره ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۳۱-۳۲.
- علوم لە كوردستاندا، ژماره ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۱۵-۱۸.

- لاسلكى، شەوقى عەزىز، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۲۹-۳۲.

زمان

- زمانى كوردى و ئەدەبى كوردى، محەمدئەمىن زەكى بەگ، ژمارە ۱، سالى ۱، كانونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۳-۸.

- لە بابەت بىچ و بناوانى زمانى كوردىيەو، وتارى يەكەم: ژمارە ۱، سالى ۱، كانونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۹-۱۱؛ وتارى دووم: ژمارە ۲، سالى ۱، كانونى دوومەمى ۱۹۴۰، ل ۱۲-۱۹؛ وتارى سىيەم: كورد عەشیرەتتىكى ماد بوو، ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۳۸-۴۸؛ وتارى چوارەم: گومبوونى ناوى ماد و پەيدا بوونى ناوى كرمانچ، ژمارە ۴، سالى ۱، مارتى ۱۹۴۰، ل ۱۱-۱۹؛ وتارى پىنچەم: كرمانچ لە (كوردمانچ) ھوھ نەھاتوھ، ژمارە ۵-۶، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۲۷-۴۰، ۸۰-۸۶؛ وتارى پىنچەم: ئىشتىقاق و ماناى كرمانچ، ژمارە ۷، سالى ۱، حوزەيرانى ۱۹۴۰، ل ۲۶-۴۴؛ وتارى شەشەم: لەناوچوونى مادەكان كوردەوھەكى دىن بوو، ژمارە ۸، سالى ۱، تەموزى ۱۹۴۰، ل ۳۳-۳۹؛ وتارى ھوتەم: چىرۆكى شەپرى ئەردەشېرى بابەكان و كرم، ژمارە ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۵-۱۶، ۳۳؛ وتارى ھەشتمە: دىنى جارانى كورد، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دوومەمى ۱۹۴۰، ل ۴۹-۷۰.

- زمانى كوردى بۆچى گۆراوھ، چۆن يەكئەگرى، ژمارە ۲، سالى ۱، كانونى دوومەمى ۱۹۴۰، ل ۱-۱۲.

- نووسىنىكى رھوان و بىقۆرت لىئى ئەوئىت، ع.، ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۱-۸.

- زمانى كوردى، پىرەمىرد، ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۴۹-۵۱.

- نووسىنى بىقۆرت، پ. ن.، ژمارە ۴، سالى ۱، مارتى ۱۹۴۰، ل ۱-۵.

- ئىملای كوردى، ع.، ژمارە ۵-۶، سالى ۱، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۱-۶.

- بىچ و بناوانى زمانى كوردى: وتارى نۆيەم، توفىق وھبى، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانونى دووم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۷۱-۸۶؛ وتارى دەيەم: ژمارە ۳-۴، سالى دووم، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ل ۳۸-۵۷.

- فەرھەنگى گەلاوئىژ، توفىق وھبى، ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەموز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۹۴-۹۶؛ ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۸۷-۹۴؛ ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووم و كانونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۸۹-۹۹.

- فەرھەنگى كوردى .. فەرھەنگى گەلاوئىژ، توفىق وھبى، ژمارە ۱، سالى ۴، كانونى دوومەمى ۱۹۴۳، ل ۵۳-۵۶.

- زمانی کوردی، محهمه دئه مین زهکی، ژماره ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۱-۹.
- پنج و بناوانی زمانی کورد له تویکله گويزیکدا، توفیق وههبی، ژماره ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۳۹-۴۴؛ ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۳۵-۳۸؛ ژماره ۷، سالی ۴، ته مووزی ۱۹۴۳، ل ۴۳-۴۶.
- بهرامبهر (غارە)ی عەرهبی له کوردیا چی وشه ییک به کار بهینین؟، توفیق وههبی، ژماره ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۴۵-۴۹.
- زمانی عالم، ا. رهواندزی، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۱-۴.
- تیپه لاتینییهکانی فهرهنگی گهلاویژ، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۳۸-۴۰.
- ئەلف و بیی کوردی به تیپی لاتینی، ژماره ۷، سالی ۴، ته مووزی ۱۹۴۳، ل ۲۹.
- وه زوان کوردی که له پور، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دوومی ۱۹۴۳، ل ۵۲-۵۴.
- زمانی کوردی و چۆنیهتی نووسینی، قهدری جان، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دوومی ۱۹۴۳، ل ۵۴-۵۵.
- جوابی پرسیری گهلاویژ، عهبدولعهزیز خانهقا، مهحمود حهسهن، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دوومی ۱۹۴۳، ل ۵۶-۵۷.
- وهلامی لیکۆلینهوه، محهمه ئەمین کاردۆخی، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دوومی ۱۹۴۳، ل ۶۰-۶۳.
- وه زوان کوردی که له پور: ئەرای ته دۆس دیرم، یه دوللا رهضائی، ژماره ۱، سالی ۵، کانوونی دوومی ۱۹۴۴، ل ۵۲-۵۳.
- نووسینی کوردی به تیپی لاتینی، ع. گوکان، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۱-۴.
- ئاگاداریی زمان، شیخ محهمه دی خال، ژماره ۸، سالی ۵، ته مووزی ۱۹۴۴، ل ۲۷-۳۰.
- له پڕلادان، سه لاهه دین قهفتان، ژماره ۹، سالی ۵، ئەیلوولی ۱۹۴۴، ل ۵۸-۶۱.
- نووسینی کوردی، عه لاهه دین سه جادی، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دوومی ۱۹۴۵، ل ۴۳-۵۱.
- بۆ زانین، ئیبراهیم ئەحمهه، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ل ۵۷.
- پارستنی نووسین له ههله، ناصر. ئازا، ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۳۰-۳۲.
- قسه و زمانی کوردی، محهمه دئه مین زهکی بهگ، ژماره ۶، سالی ۷، حوزهیرانی ۱۹۴۶، ل ۱-۱۰؛ ژماره ۷، سالی ۷، ته مووزی ۱۹۴۶، ل ۱-۱۱؛ ژماره ۸، سالی ۷، ئابی ۱۹۴۶، ل ۱-۱۲؛ ژماره ۹، سالی ۷، ئەیلوولی ۱۹۴۶، ل ۱-۱۲؛ ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۱-۹.

- فرههنگی من، ژماره ۹، سالی ۷، ئهیلوولی ۱۹۴۶، ل ۲۳.
- نووسینی کوردی، رهشید نهجیب، ژماره ۱۲، سالی ۸، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۷، ل ۱۴-۱۹.
- ئیعرابکردن (لاپه‌ره‌ی قه‌واعیدی کوردی)، مصطه‌فا شیخ نیعه‌مه‌توللا، ژماره ۳، سالی ۹، مارتی ۱۹۴۸، ل ۴۸-۴۵؛ ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۵۵-۵۲؛ ژماره ۵، سالی ۹، مارتی ۱۹۴۸، ل ۴۹-۵۲.

میژوو

- ئەهلی سه‌لیب دینه کوردستانه‌وه، ره‌فییق حلمی، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونی یهکهمی ۱۹۳۹، ل ۱۲-۱۴. ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۴۰-۴۶.
- گه‌شتیک له کوردستان‌دا (کورد لای بیگانه.. چه‌رخیک له‌مه‌وبه‌ر)، فه‌رامورز، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونی یهکهمی ۱۹۳۹، ل ۱۵-۲۰؛ ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۳۵-۳۹؛ ژماره ۳، سالی ۱، شووباتی ۱۹۴۰، ل ۳۱-۳۷؛ ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۲۷-۳۱؛ ژماره ۵-۶، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۴۶-۵۷؛ ژماره ۷، سالی ۱، حوزه‌یرانی ۱۹۴۰، ل ۱۴-۱۶؛ ژماره ۸، سالی ۱، ته‌مووزی ۱۹۴۰، ل ۱۳-۱۶؛ ژماره ۱۰، سالی ۱، ئهیلوولی ۱۹۴۰، ل ۳۷-۴۱؛ به‌شی دووه‌م: ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یهکه‌م و تشرینی دووه‌می ۱۹۴۰، ل ۲۵-۲۷، ۳۵-۳۶.
- سو‌لطان سه‌لا‌حه‌دینی ئه‌ییووبی، محمه‌دئه‌مین زه‌کی به‌گ، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونی یهکهمی ۱۹۳۹، ل ۳۴-۴۱.
- میر محمه‌د پاشا، محمه‌دئه‌مین زه‌کی به‌گ، ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۰، ل ۳۰-۳۴.
- سه‌رچاوه‌ی ته‌ئریخی ئه‌قوام پرووناک نییه (قه‌سه‌ی تاریخی)، صالح قه‌فتان، ژماره ۳، سالی ۱، شووباتی ۱۹۴۰، ل ۹-۱۳.
- ئەمیر خانی برادۆست و دمدم قه‌لا، ژماره ۳، سالی ۱، شووباتی ۱۹۴۰، ل ۲۳-۳۰.
- ئەحمه‌دی ضوحاک.. قاره‌مانیکی نه‌ناسراوی کورد (له قه‌برستانی ته‌ئریخا)، محمه‌دئه‌مین زه‌کی، ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۶-۱۰.
- ئەمیر خانی برادۆست، محمه‌دئه‌مین زه‌کی به‌گ، ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۳۳-۴۲.
- مه‌لیکول عادیل سه‌یفه‌دین ئه‌بووبه‌کر محمه‌د، محمه‌دئه‌مین زه‌کی به‌گ، ژماره ۵-۶، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۱۸-۲۱.

- كوردستان له ئينسكلۆپيدىيى بەرىتانيا، وەرگىپران، باباعەلى (ب.ع.)، ژمارە ۵-۶، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۴۱-۴۵؛ ژمارە ۱۰، سالى ۱، ئەيلوولى ۱۹۴۰، ل ۶-۱۱.
- ناپليون له مالموھ.. رۆژى له ژيانى دىكاتورىك، ژمارە ۵-۶، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۶۵-۶۷.
- مارشال ناي چى لى ھات؟، ژمارە ۵-۶، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۶۷-۷۱.
- دى ڧاليرا De Valera، ژمارە ۵-۶، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۷۲-۷۴.
- باباطاھير، محەمدەئەمىن زەكى بەگ، ژمارە ۷، سالى ۱، حوزەيرانى ۱۹۴۰، ل ۵-۸.
- ئەبووشوجاع باز كورپى دوستك، رەشىد مەستى، ژمارە ۷، سالى ۱، حوزەيرانى ۱۹۴۰، ل ۹-۱۴.
- مەلىك ئەفضەل، محەمدەئەمىن زەكى، ژمارە ۸، سالى ۱، تەمووزى ۱۹۴۰، ل ۹-۱۲.
- مەلىك ناصير سەلاھەدىن يوسىف، محەمدەئەمىن زەكى بەگ، ژمارە ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۱-۴.
- مصطەفا كەمال ئەتاتورك و ژنان، وەرگىپران، حاميد فەرەج، ژمارە ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۲۵-۳۰؛ ژمارە ۱۰، سالى ۱، ئەيلوولى ۱۹۴۰، ل ۲۹-۳۲؛ ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووھى ۱۹۴۰، ل ۳۸-۴۱.
- ئەبولڧىدەئە، محەمدەئەمىن زەكى بەگ، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووھى ۱۹۴۰، ل ۳-۷.
- كورد و ولاتەكەيان، ئى. ڧ. سېن، وەرگىپران، ب. عەلى، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووھى ۱۹۴۰، ل ۸-۱۱.
- چەرچل (پىياوى ھەرە بەناوبانگى ئىمىرۆ)، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دووھم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۱۲-۱۵.
- ھىتلەر، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دووھم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۱۵-۲۱.
- ستالين، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دووھم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۲۱-۲۳.
- مۆسۆلىنى، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دووھم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۲۳-۲۷.
- فەرەنسە چۆن شكا؟، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دووھم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۴۱-۵۹.
- مەولانا ئىدريس بتلىسى، ئەمىر ئەرسەلان خان، عىمادەدىن ئىسماعىل، سولطان ئىسحاق، محەمدەئەمىن زكى بەگ، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دووھم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۶۰-۶۴.

- گهشتی له كوردستانا (چهرخیک له مهوپییش)، (بهشی دووهم)، فرامورز، ژماره ۱-۲، سالی ۲، كانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۶۵-۷۰؛ بهشی دووهم (۲)، ژماره ۳-۴، سالی دووهم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۶۱-۶۶.
- كوردی بهناوبانگ: (به قهلهمی محمهدهمین زهکی بهگ)، مهلیك صالح نهجمهددین ئه یوب، ژماره ۳-۴، سالی دووهم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۱-۴؛ ئیسماعیل پاشا، ئیسماعیل تهیمور پاشا، ئیسماعیل حقی بهگ بابان، مهلیك ئه شرف، ئیسماعیل ئه لکوردی، مهلیك ئه لمعز ئیسماعیل، ئه فراسیاب بهگ، ئولوغ بهگ، ئهلقاس بهگ، ئیمام قولی بهگ، ئیمام قولی سولطان، ئه مانوللا خان، ئه مانوللا خان، ئه میرخانی برادوست، ئه میرخان بهگ، ئه میرخان موکری، ئه میر قولی سولتان، ئه میره بهگ، ئه میره پاشا، ئه مین فهیضی بهگ، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۱، ل ۱-۱۰؛ ئه فهندی ئه فهندی، شیخ ئیبراهیم کوردی، ئیبراهیم ئه فهندی، ئیبراهیم سالار، ئه میر ئیبراهیم خان، ئه بولهیجا، ئه بوبه کر بن محمهده ئه لئه ییووبی، سیفهددین ئه بوبه کر محمهده، ئه بوبه کر بن مهلا جامی، ئه بوبه کری گۆرانی، ئه بوبه کر ئامیدی، ئه بوبه کری گۆرانی، ئین دینار، ئه بوسه عید، ئه بوسعوود ئه فهندی، ژماره ۷-۸، سالی ۲، ته مووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۱-۸؛ مهلا صالحی حه ریق، صالح ئه فهندی، تاهیر بهگ، عارف صائب، مهلا عهبدوپرهمانی پینجویی، شیخ عهبدوپرهمان، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئه یلوول تا كانوونی یه کهمی ۱۹۴۱، ل ۹۵-۱۰۲. ۱-۴.
- جهواهر لال نه هرو، ژماره ۳-۴، سالی دووهم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۲۳-۲۵.
- دوو ههیکهلی زور کۆنی تر له کوردستانی خواردوودا، ئه دمؤندس، وه رگپران، ف. هۆشیار، ژماره ۳-۴، سالی دووهم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۶۷-۷۱.
- ئه براهام لنگولن، ع. و. نووری، ژماره ۳-۴، سالی دووهم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۷۲-۷۵.
- کورد و ولاته کهیان (۲)، ژماره ۳-۴، سالی دووهم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۷۵-۷۸.
- کروات، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۱، ل ۶۱-۶۲.
- گهلی بانی ئیران، هینری فیلد، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۱، ل ۶۹-۷۵.
- مردنی پیاوانی ته ئریخی، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئه یلوول تا كانوونی یه کهمی ۱۹۴۱، ل ۹۵-۱۰۲. ۵-۱۰.
- ماتاهاری جاسووسی، وه رگپران، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئه یلوول تا كانوونی یه کهمی ۱۹۴۱، ل ۹۵-۱۰۲. ۱۱-۱۴.

- لاپه پره ييكي زيږين له تاريخي ټبريل، ناجي عهباس، ژماره ۱-۲، سالي ۳، كانوونى دوهم و شوياتي ۱۹۴۲، ل ۱۰-۱۷.

- وتارى يه كه م: كوچ و پره وى نه قوامى كوڼ ته نړيځى هيناو ته كايه وه، صالح قهفتان، ژماره ۱-۲، سالي ۳، كانوونى دوهم و شوياتي ۱۹۴۲، ل ۳۰-۳۴؛ وتارى دوهم: نه ظهريه يه پهبابوونى نه قوامى هيندونه وروپايى يا (نارى) و كوچ و پره وه كانيان، ژماره ۵-۶، سالي ۳، ميس و حوزه يرانى ۱۹۴۲، ل ۱۴-۲۰.

- شه پرى برووسكه له ميژوودا، وهرگيږان، دلسوز، ژماره ۳-۴، سالي ۳، مارت و نيسانى ۱۹۴۲، ل ۴۳-۴۷.

- مه ولانا خاليدى نه قشبه ندى، عه بدولمو حسين هوشيارى هورامانى، ژماره ۳-۴، سالي ۳، مارت و نيسانى ۱۹۴۲، ل ۷۸-۷۶؛ ژماره ۵-۶، سالي ۳، ميس و حوزه يرانى ۱۹۴۲، ل ۹۳-۹۵.

- قاره مانى ته واو، وهرگيږان، گه لاويژ، ژماره ۳-۴، سالي ۳، مارت و نيسانى ۱۹۴۲، ل ۷۹-۸۰.

- كوردى به ناوبانگ: نيين حاجيب، نه بوو حه سهن على سيفه دين، نه بوو عيسا محه مه د ضيا نه دين، مير نه بوو به كر، نيين خه لكان هه وليرى، نه بولفه ضل محه مه نه فهندي، ژماره ۵-۶، سالي ۳، ميس و حوزه يرانى ۱۹۴۲، ل ۱-۶؛ تورانشاه، نيين فخر نه ربيللى، نه بولفه تح نه صر، نه بولفه تح محه مه د، نه بولفه تح، نه حمه د نه لمه شطوب، نه حمه د به گ، ژماره ۷-۸، سالي ۳، ته مووز و نايى ۱۹۴۲، ل ۱-۶؛ قاضى نه حمه د نه فهندي زاده، نه تابه كه نه حمه د بل، ناك سونگور نه حمه د بلى، نه حمه د نوصره ته دين، مه ليك نه وحه د، ئولوخان به گ، ئوغوزخان، ئوغوز به گ، ئوغوز به گ، نالپ نارغون، نه لاوليږدى به گ، ئوغلان بوداغ، نه وليا به گ، نه وه ييس به گ، ژماره ۹-۱۰، سالي ۳، نه يلوول و تشريني يه كه مى ۱۹۴۲، ل ۱-۷؛ مه ولانا شيخ نيسماعيل سيراچه دين شيروانى، شيخ حه مزه ي قهره باغى، حبيب قهره مانى، پير نه لياس، نه حمه د خلووصى نه فهندي، حافظ محه مه د نه باته دين، ژماره ۱۱-۱۲، سالي ۳، تشريني دوهم و كانوونى يه كه مى ۱۹۴۲، ل ۱-۳.

- نوريچ چون گيرا، وهرگيږان، ناجي عهباس، ژماره ۵-۶، سالي ۳، ميس و حوزه يرانى ۱۹۴۲، ل ۵۶-۶۹.

- ژنه كوردى به ناوبانگ.. مه ستوره، محه مه د نه مين كار دوځى، ژماره ۵-۶، سالي ۳، ميس و حوزه يرانى ۱۹۴۲، ل ۷۷-۷۸.

- له نين، ف. هوشيار، ژماره ۵-۶، سالي ۳، ميس و حوزه يرانى ۱۹۴۲، ل ۸۱-۸۷.

- لويس باستور، ئەحمەد پەفېق، ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەمووز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۱۱-۱۴.
- خوى ژاپون. ئىمپېراتور ھيرو ھيتو، وەرگېران، ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەمووز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۱۵-۱۸.
- تاوانى ماريشال تاي، وەرگېران، جەليل ھوشيار، ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەمووز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۱۹-۲۸.
- لامارتين، ژمارە ۷-۸، يونس پەئووف، سالى ۳، تەمووز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۳۶-۴۸.
- دوازە ناودارەکانى دنيا، عوتمان ئىبراھىم، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۷-۱۴.
- تەئريخ و ئەشخا، پىرەمىرد، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۵۶-۵۷؛ ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووم و كانونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۲۱-۲۳.
- مېژووى جوولانەوى ژنان لە سەدى (عەصرى) تازەدا، عەبدولصەمەد محەمەد، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۶۲-۶۸.
- لەبارەى پەيابوونى نەتەوى قافقاس و ئارىيەو (نەظەرييەى دووم)، (لاپەرى تەئريخ)، صالح قەفتان، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووم و كانونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۲۹-۳۴.
- كاسير ھاوسەر (لە كون و قوژنى تەئريخەو)، نەژاد ع.ع، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووم و كانونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۴۳-۴۷.
- چۆن سوقراط موخاکەمە كرا، محەمەد عەبدولغەفوور دالشد، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووم و كانونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۶۹-۷۳.
- نەورۆز. بو پىرەمىردى خۆشەويست، محەمەدئەمىن زەكى بەگ، ژمارە ۱، سالى ۴، كانونى دوومى ۱۹۴۳، ل ۴-۷.
- بو پىرەمىردى خۆشەويست، محەمەدئەمىن زەكى بەگ، ژمارە ۲، سالى ۴، شوباتى ۱۹۴۳، ل ۱-۴.
- نەورۆز، پىرەمىرد، ژمارە ۳، سالى ۴، مارتى ۱۹۴۳، ل ۱۰-۱۶.
- شيرين و خەسرەو، ف. محەمەد، ژمارە ۴، سالى ۴، نىسانى ۱۹۴۳، ل ۱۴-۱۶؛ (۳)، ژمارە ۶، سالى ۴، حوزەيرانى ۱۹۴۳، ل ۴۳-۴۵؛ ژمارە ۸، سالى ۴، ئوگستوسى ۱۹۴۳، ل ۵۷-۶۰؛ ژمارە ۴، سالى ۴، نىسانى ۱۹۴۳، ل ۱۴-۱۶؛ ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دوومى ۱۹۴۳، ل ۹-۱۲.

- به په يابوونى ئاييښى ئيسلام بۇچ كه يانى ئاربي كۇن پروخواه؟، صالح قهفتان، ژماره ۵، سالى ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۱-۶.
- جهنگيزخان، ن.۱، ژماره ۵، سالى ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۷-۱۶. ژماره ۶، سالى ۴، حوزهيرانى ۱۹۴۳، ل ۳۳-۳۸.
- محهمه دئهمين بهگ، علائهددين سهجادی، ژماره ۶، سالى ۴، حوزهيرانى ۱۹۴۳، ل ۱-۸.
- خيزانى پادشايى ئينگلتهره، توفيق وهبى، ژماره ۶، سالى ۴، حوزهيرانى ۱۹۴۳، ل ۴۰-۴۱.
- مزده (يانهى سهركهوتن)، ژماره ۶، سالى ۴، حوزهيرانى ۱۹۴۳، ل ۵۴-۵۷.
- عهلى كه مال بهگ، علائهددين سجادی، ژماره ۷، سالى ۴، ته مووزى ۱۹۴۳، ل ۱-۹.
- شازادهى بتليس، حهسه ن فههمى جاف، ژماره ۷، سالى ۴، ته مووزى ۱۹۴۳، ل ۴۷-۵۲.
- تهئريخى تووتن، نهحمه د پرفيق، ژماره ۸، سالى ۴، نوغستوسى ۱۹۴۳، ل ۲۵-۲۸.
- ژيانى ناپليون، وهرگيپران، شيرزاد، ژماره ۹، سالى ۴، نهيلوولى ۱۹۴۳، ل ۵۲-۵۵.
- كهريم خانى زهند، ژماره ۱۰، سالى ۴، تشرينى يه كه مى ۱۹۴۳، ل ۱-۶.
- شههيدى ربي نيشتمان، ش. موحى، له گوڤارى گوله زهد وهرگيپراوه، ژماره ۱۰، سالى ۴، تشرينى يه كه مى ۱۹۴۳، ل ۲۹-۳۰.
- ئين صهلاح، نهلقاضى ئين كج، ئيبراهيم گورانى، يه حيا نهلمزورى، محهمه د قهره داغى، ژماره ۱۱، سالى ۴، تشرينى دووه مى ۱۹۴۳، ل ۱-۵.
- چاپ داهينان و شوپشى فيكرى، وهرگيپران، دلسوز، ژماره ۱۱، سالى ۴، تشرينى دووه مى ۱۹۴۳، ل ۲۸-۳۰.
- كورد لاي بيگانه، ژماره ۱۱، سالى ۴، تشرينى دووه مى ۱۹۴۳، ل ۴۳-۴۵.
- شهراپهى دهررون كورد نه بي چى بكا؟، ن. ئارى، ژماره ۱۱، سالى ۴، تشرينى دووه مى ۱۹۴۳، ل ۴۶-۴۷.
- چون دل فهسووتى؟، ژماره ۱۱، سالى ۴، تشرينى دووه مى ۱۹۴۳، ل ۵۰-۵۱.
- كورد و يه كييتى عه رب، ژماره ۱۲، سالى ۴، كانوونى يه كه مى ۱۹۴۳، ل ۱-۱۱.
- سيواسته پؤل، وهرگيپران، ف. هوشيار، ژماره ۱، سالى ۵، كانوونى دووه مى ۱۹۴۴، ل ۴۳-۵۱.
- نهرمن چون وهتهنى قهوميان پهيدا كرد، حوزنى موكريانى، ژماره ۱، سالى ۵، كانوونى دووه مى ۱۹۴۴، ل ۵۲-۵۳. ژماره ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۴۳-۴۷.
- كورد له ئينسكلوپيدياى توركيذا، پشكو، ژماره ۲، سالى ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ل ۱۵-۱۹.

- كوردستان، وەرگېران، ژماره ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۲۷-۲۹.
- دوو كۆبۈنەۋەدى تەئرىخى لە يانەى سەرکەۋەتن، ژماره ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۵۶.
- كورد و يەكيتىيى عەرب، پەفېق چالاک، ژماره ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۱-۹.
- لىون تۇلستۆي، ع. و. نوورى، ژماره ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۱۰-۱۲.
- سەرەنجامى عەلى مورادخانى بەختيارى، ئىبراھىم نادىرى، ژماره ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۱۹-۲۱.
- لە سەرئەنجامى پادشايە سەفارىيەيل، يەدوللای پەرضائى كەلھورى، ژماره ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۲۹-۳۰.
- جەژنى نەۋرۆز، عەلئەدەين سەجادی، ژماره ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۴۲-۴۸.
- نارى (بە بۆنەى كۆچى دوايىيەۋە)، ژماره ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۶۶.
- گۆران، ق. مېنۆرسكى، وەرگېران، ناجى عەباس، ژماره ۵، سالى ۵، مايسى ۱۹۴۴، ل ۱-۱۰؛ ژماره ۶، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ل ۱-۱۰؛ ژماره ۷، سالى ۵، تەمۋوزى ۱۹۴۴، ل ۱-۷؛ ژماره ۸، سالى ۵، تەمۋوزى ۱۹۴۴، ل ۱-۱۶؛ ژماره ۹، سالى ۵، ئەيلۋولى ۱۹۴۴، ل ۱-۱۷.
- نەمرى ئەگەيتە موراد، پېرەمېرد، ژماره ۵، سالى ۵، مايسى ۱۹۴۴، ل ۱۱-۱۳.
- كەشتىەوانى بەناۋبانگى ئىنگليز "نيلسون"، فاضل نىظامەددىن، ژماره ۶، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ل ۱۷-۱۹.
- كورد لە پووسىيە، ژماره ۶، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ل ۲۵-۲۸.
- ئىصلاحات لە كوردستانا، عەلى كەمال بەگ، ژماره ۷، سالى ۵، تەمۋوزى ۱۹۴۴، ل ۴۳-۵۱.
- كوردى بەناۋبانگ: لوطفەلى خانى زەند، حەسەن فەھمى جاف، ژماره ۱، سالى ۵، كانوونى دوۋەمى ۱۹۴۴، ل ۵-۱۱.
- لە دەرەبەگىتتىيەۋە بۆ سەرمايەدارى، وەرگېران، عەونى يۈوسف، ژماره ۸، سالى ۵، تەمۋوزى ۱۹۴۴، ل ۴۳-۵۰.
- دوو فرمىسك لەسەر گۆپى عەبدولواھىد نوورى، عەبدولقادر قەزان، ژماره ۸، سالى ۵، تەمۋوزى ۱۹۴۴، ل ۵۳-۵۵.
- ئاۋرېكى پاشەۋە، ئەجىبە مېرزا حەسەن (كچەكورد)، ژماره ۸، سالى ۵، تەمۋوزى ۱۹۴۴، ل ۶۰-۶۱.
- شارەزۋور، ن. ئارى، ژماره ۹، سالى ۵، ئەيلۋولى ۱۹۴۴، ل ۴۹-۵۰.

- جه‌ماله‌دینی ئه‌وغانی، حسین حوزنی موکریانی، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۸-۱.
- کوردستان، یوسف مه‌له‌ک، وه‌رگیژ: مه‌کتبه‌ی پیش‌که‌وتن، ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۲۳-۲۲.
- بیرکردنه‌وه له کورد، ئی. جی. ئا. E. J. R.، وه‌رگیژان، بابه‌عه‌لی، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۱۱-۱۱.
- په‌په‌یه‌گ له تاریخ که‌له‌وڤ (وه شیوه‌ی کوردی که‌له‌وڤ)، یه‌دوللای په‌ضائی که‌له‌وڤ، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۲۸-۲۵.
- ته‌رجه‌مه‌ی ژبانی ماموستا مه‌لا محمه‌دی کو‌یی، گه‌لاویژ، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۵۶-۴۵.
- قاره‌مانی بالقان، ستیقان پریبجیچی، وه‌رگیژان، ن. ا.، ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۶۴-۶۰.
- میژووی خو‌لمار، حه‌سه‌ن فه‌می جاف، ژماره ۱۲، سالی ۵، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۱۰-۱.
- خه‌سره‌و خانی والی، محمه‌ده‌مین کاردۆخی، ژماره ۱۲، سالی ۵، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۴، ل ۵۵-۵۱.
- ژان ژاک پۆسو، ع. و. نوری، ژماره ۷، سالی ۵، ته‌مووزی ۱۹۴۴، ل ۱۶-۱۲.
- راسترین دل‌داری، شیخ مه‌جید، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۵، ل ۱۷-۱۵.
- دۆق ولنگتۆن و کو‌ریکی جووتیار، عوتمان مه‌جید، ژماره ۱، سالی ۶، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۵، ل ۱۹-۱۸.
- جه‌لالی، گو‌قان، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ل ۱۴-۱۳.
- شیخه‌ولای خه‌ریانی، شیخ محمه‌دی خال، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتی ۱۹۴۵، ل ۱۹-۱۵.
- ئه‌دیبی به‌ناوبانگی کورد صالح زه‌کی صاحیب‌قران، گه‌لاویژ، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۴-۱.
- له کون و قوژبنی ته‌ئریخدا، نووری مه‌جید سه‌لیم، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۳۲-۲۸.
- کو‌بوونه‌وه‌یه‌کی خو‌مالی له یانه‌ی سه‌رکه‌وتن، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۶۶-۶۴.

- عەلى موراڧ خانى زەند، حەسەن فەھمى جاف، ژمارە ٤، سالى ٦، نىسانى ١٩٤٥، ل ١٠-١٠٠.
- كىتەبەكەى مېچەر سۇن بە كورتى، قادر خەفاف، ژمارە ٤، سالى ٦، نىسانى ١٩٤٥، ل ١١-١١٨؛
ژمارە ٥، سالى ٦، مايسى ١٩٤٥، ل ٤٨-٦٠؛ ژمارە ٦، سالى ٦، حوزەيرانى ١٩٤٥،
ل ١٠-١٠٠؛ ژمارە ٧، سالى ٦، تەمووزى ١٩٤٥، ل ١٣-٢٥؛ ژمارە ٩، سالى ٦، ئەيلوولى ١٩٤٥،
ل ٤٩-٤١٨.

- پايەى بەرزى مصطەفا پاشا، ن. ئارى، ژمارە ٤، سالى ٦، نىسانى ١٩٤٥، ل ١٩-٢٠.
- وتارىك لەبارەى تەئرىخى گۆقار و پوژنامەى كوردىيەو، م. لۇرانس راینەر، يوسف مەلەك
كردوویە بە عەرەبى، وەرگىران، عەبدولقادر قەزان، ژمارە ٤، سالى ٦، نىسانى ١٩٤٥، ل ٢١-٢٥.
- جەژنى نەووز، عەلئەدین سجادى، ژمارە ٤، سالى ٦، نىسانى ١٩٤٥، ل ٤٢-٤٦.
- رەصافى، گەلاوێژ، ژمارە ٤، سالى ٦، نىسانى ١٩٤٥، ل ٥٤-٦٠.
- گەشتى لە كوردستان هەشتا سال لەمەوێەر، ناجى عەباس، ژمارە ٥، سالى ٦،
مايسى ١٩٤٥، ل ٦٦-٦٨؛ ژمارە ٦، سالى ٦، حوزەيرانى ١٩٤٥، ل ١٣-٢٤؛ ژمارە ٧، سالى
٦، تەمووزى ١٩٤٥، ل ٤١-٤٨؛ ژمارە ٨، سالى ٦، ئابى ١٩٤٥، ل ١٠-١٠٠؛ ژمارە ٩، سالى ٦،
ئەيلوولى ١٩٤٥، ل ٢٥-٣٢؛ ژمارە ١٠، سالى ٦، تشرىنى يەكەمى ١٩٤٥، ل ٤١-٤٨؛ ژمارە
١١، سالى ٦، تشرىنى دووهمى ١٩٤٥، ل ٥٩-٦٦؛ ژمارە ١٢، سالى ٦، كانوونى يەكەمى
١٩٤٥، ل ٤١-٤٥.

- هەلۆخان (سووچىك لە مېژوو)، ناصر ئازا، ژمارە ٦، سالى ٦، حوزەيرانى ١٩٤٥،
ل ٢٥-٢٨.

- من و چەمچەمال، شېخ محەمەدى خال، ژمارە ٦، سالى ٦، حوزەيرانى ١٩٤٥، ل ٢٩-٣١.
- سيمۆن بۆليقار (١٧٨٣-١٨٣٠)، ژمارە ٧، سالى ٦، تەمووزى ١٩٤٥، ل ٥١-٥٦.
- كوردى عىراق، مەجىد سەعید كردوویە بە كوردى، ژمارە ٧، سالى ٦، تەمووزى ١٩٤٥،
ل ٥٩-٦٧؛ ژمارە ٨، سالى ٦، ئابى ١٩٤٥، ل ٥٩-٦١؛ ژمارە ١٠، سالى ٦، تشرىنى يەكەمى
١٩٤٥، ل ١١-١١.

- مردنى بى دەرمان، محەمەدپروشدى دزەبى، ژمارە ٨، سالى ٦، ئابى ١٩٤٥، ل ٢٣-٢٦.
- موخاكەمەى لوىسى شازدەهەم، ف. ه.، ژمارە ٩، سالى ٦، ئەيلوولى ١٩٤٥، ل ١١-١١؛ ژمارە
١١، سالى ٦، تشرىنى دووهمى ١٩٤٥، ل ١٥-٢٨؛ ژمارە ١٢، سالى ٦، كانوونى يەكەمى
١٩٤٥، ل ٧-١٧.

- بازدانى رەوشەن بەگ، لۆنگ فەلەو (١٨٠٧-١٨٨٢)، ف. پ.، ژمارە ٩، سالى ٦، ئەيلوولى
١٩٤٥، ل ١٢-١٤.

- وۆدرو وېلسن (۱۸۵۶-۱۹۲۴)، ژماره ۹، سالی ۶، ئەیلوولی ۱۹۴۵، ل ۵۱-۵۵.
- لاوانی کورد ئەچنە (یەمەن) هوه، ا. ب. ههوری، ژماره ۹، سالی ۶، ئەیلوولی ۱۹۴۵، ل ۵۵-۵۸.
- یەكەسەربازی سۆقیاتی، وەرگیپان، عوتمان مصطهفا، ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی یەكەمی ۱۹۴۵، ل ۱۳-۲۰.
- تەیموور لەنگی ترسینەر، وەرگیپان، ف. پ. ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی یەكەمی ۱۹۴۵، ل ۲۴-۲۸.
- ئەنریخی ئادەمیزاد، ئەنەتۆلی فرانس، وەرگیپان، ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرینی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۴۳-۴۶.
- سەرکرده گەورەکانی تەئریخ (میژوو) موحاكەمە هیتلەر ئەكەن، پەرمزی قەزاز کردوو یە به کوردی، ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرینی دووهمی ۱۹۴۵، ل ۵۲-۵۸.
- ریکهوت، جۆرج لینۆر، ژماره ۱۲، سالی ۶، کانوونی یەكەمی ۱۹۴۵، ل ۶۶-۵۰.
- سالتنامە (تقویم)، محەمەد کەریم قادر، ژماره ۱، سالی ۷، کانوونی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۲۸-۳۱.
- ماری کۆری (ئەوانە نامرن)، ژماره ۲، سالی ۷، شوپاتی ۱۹۴۶، ل ۴-۹.
- کوردی بەناوبانگ: کامەران عالی بەدرخان، قادر خەفاف، ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۹-۱۵.
- جەژنی نەوڕۆژ تازە بە تازە نەو بە نەو، ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۴.
- لە خەلیجەوه تا ئارات، هابارد، وەرگیپان، پەرشید محییدین، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۱-۸؛ ژماره ۶، سالی ۷، حوزەیرانی ۱۹۴۶، ل ۱۵-۲۱؛ ژماره ۷، سالی ۷، تەمووزی ۱۹۴۶، ل ۳۰-۳۲؛ ژماره ۹، سالی ۷، ئەیلوولی ۱۹۴۶، ل ۲۶-۳۲.
- بەغداي پوژانی پابردوو، کلۆدیوس جیمس پیچ، وەرگیپان، قادر خەفاف، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۲۵-۳۱؛ ژماره ۶، سالی ۷، حوزەیرانی ۱۹۴۶، ل ۴۹-۵۵؛ ژماره ۷، سالی ۷، تەمووزی ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۶؛ ژماره ۸، سالی ۷، ئابی ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۹؛ ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یەكەمی ۱۹۴۶، ل ۲۳-۳۲.
- کۆچی دوایی مصطهفا مەظھەر، شیخ محەمەدی خال، ژماره ۶، سالی ۷، حوزەیرانی ۱۹۴۶، ل ۲۲-۲۵.
- کالینین مرد، ژماره ۶، سالی ۷، حوزەیرانی ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۷.

- مه‌سئه‌له‌ی كورد، ده‌بلیوو. جی. ئیلفنستن، وه‌رگیپان، ف. پ، ژماره ۷، سالی ۷، ته‌مووزی ۱۹۶۶، ل ۵۲-۵۷؛ ژماره ۹، سالی ۷، ئه‌یلوولی ۱۹۶۶، ل ۱۵-۲۳؛ ژماره ۱۱، سالی ۷، ته‌شرینی دووه‌می ۱۹۶۶، ل ۱۳-۲۶.
- ئه‌نده‌نوزیا، وه‌رگیپان، ژماره ۸، سالی ۷، ئابی ۱۹۶۶، ل ۱۳-۲۱.
- ئه‌م پیاوانه ئه‌ناسیت؟، ژماره ۸، سالی ۷، ئابی ۱۹۶۶، ل ۲۱-۲۳.
- كورد بناسن، سیروس ئه‌نهر، وه‌رگیپان، ع. قه‌زان، ژماره ۹، سالی ۷، ئه‌یلوولی ۱۹۶۶، ل ۴۴-۴۱.
- سه‌ید جه‌ماله‌دینی ئه‌فغانی، شیخ محه‌مه‌دی خال، ژماره ۱۰، سالی ۷، ته‌شرینی یه‌كه‌می ۱۹۶۶، ل ۴۸-۴۱.
- له سولیمانی، عه‌لئه‌دین سه‌جادی، ژماره ۱۰، سالی ۷، ته‌شرینی یه‌كه‌می ۱۹۶۶، ل ۶۰-۵۷.
- میسر (ئه‌و دنیا‌یه‌ی تیا ئه‌ژین)، ژماره ۱۰، سالی ۷، ته‌شرینی یه‌كه‌می ۱۹۶۶، ل ۶۳-۶۰.
- گه‌شته‌کانی چایلد هارولد، لورد بایرون، وه‌رگیپان، ره‌فیق چالاک، ژماره ۱، سالی ۸، کانوونی دووه‌می ۱۹۶۷، ل ۵۰-۵۲.
- جه‌ژنی نه‌روژ، عه‌لئه‌دین سه‌جادی، ژماره ۴، نیسانی ۱۹۶۷، ل ۴۷-۴۱.
- بیته‌وژن (ئه‌وانه‌ی نامرن) (۱۷۷۰-۱۸۲۷)، قادر خه‌فاف، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۶۷، ل ۱۳-۲۱.
- مشاهیر الكرد و کوردستان فی العهد الاسلامی، (کتیبه‌ی نوێ)، گه‌لاویژ، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۶۷، ل ۴۱-۴۶.
- به‌لگه‌ی ته‌ئریخی، یه‌دوللای كه‌له‌پری، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۶۷، ل ۶۲.
- ژان دارک، مه‌جید سه‌عید، ژماره ۷، سالی ۸، ته‌مووزی ۱۹۶۷، ل ۵۲-۵۷.
- گه‌شتی كلو‌دیووس ریچ له كوردستان سالی ۱۸۲۰، وه‌رگیپان، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۶۷، ل ۱-۱۲؛ ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئه‌یلوول و ته‌شرینی یه‌كه‌می ۱۹۶۷، ل ۱-۱۶؛ ژماره ۱۱، سالی ۸، ته‌شرینی دووه‌می ۱۹۶۷، ل ۱-۱۴.
- تا گریداغ چووین، دلسۆز، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئه‌یلوول و ته‌شرینی یه‌كه‌می ۱۹۶۷، ل ۴۹-۴۱.
- ماته‌م (كوچی دوایی حسین حوزنی موکریانی)، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئه‌یلوول و ته‌شرینی یه‌كه‌می ۱۹۶۷، ل ۶۸-۷۰.

- له سوله‌یمانی به هه‌له‌بجهوه، عه‌لاه‌دین سه‌جادی، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئه‌یلوول و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۷، ل ۷۵-۸۶.
- فۆلنئیر (۱۶۹۴-۱۷۷۸)، مه‌جید سه‌عید، ژماره ۱۱، سالی ۸، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۷، ل ۱۶-۲۱.
- کورد و فه‌له‌ستین، ژماره ۱۱، سالی ۸، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۷، ل ۲۹-۲۵.
- له هه‌ولئیر، عه‌لاه‌دین سه‌جادی، ژماره ۱۱، سالی ۸، تشرینی دووه‌می ۱۹۴۷، ل ۶۰-۶۴.
- رۆبه‌رت کوخ (۱۸۴۲-۱۹۱۰)، ژماره ۱۲، سالی ۸، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۷، ل ۷-۱۱.
- کورد لای بیگانه، وه‌رگێران، ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۸؛ ژماره ۲، سالی ۹، شوباتی ۱۹۴۸، ل ۱-۷؛ ژماره ۳، سالی ۹، مارتی ۱۹۴۸، ل ۲۵-۲۸.
- سالی تازه، ع.س، ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۸، ل ۴۹.
- ئه‌ستیره‌یه‌کی گه‌شی ناشتی کوژایه‌وه گاندی، ره‌شید نه‌جیب، ژماره ۳، سالی ۹، مارتی ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۴.
- شه‌ری ناوخویی له چین، وه‌رگێران، ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۱-۱۰؛ ژماره ۶، سالی ۹، حوزه‌یرانی ۱۹۴۸، ل ۶-۱۴.
- جه‌واهیر لال نه‌هرو، ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۱۱-۱۴، ۴۳-۴۱.
- یه‌کی مایس: جه‌ژنی کریکار، وه‌رگێران، ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۵۰-۵۱.
- کوردی عیراق، ژماره ۵، سالی ۹، مایسی ۱۹۴۸، ل ۱۷-۲۲.
- چیکۆف (۱۸۶۰-۱۹۰۴)، ژماره ۵، سالی ۹، مایسی ۱۹۴۸، ل ۲۳-۳۰.
- کورد له ولاتی که‌لاتدا، وه‌رگێران، حه‌سه‌ن فه‌می جاف، ژماره ۶، سالی ۹، حوزه‌یرانی ۱۹۴۸، ل ۲۱-۳۲، ۴۱.
- له مانگی ته‌مووزدا چی پووی داوه؟، ژماره ۷، سالی ۹، ته‌مووزی ۱۹۴۸، ل ۱۲-۱۸.
- ئه‌مین زه‌کی، ژماره ۷، سالی ۹، ته‌مووزی ۱۹۴۸، ل ۴۹-۵۳.
- ئه‌مین زه‌کی کوچی کرد، ژماره ۷، سالی ۹، ته‌مووزی ۱۹۴۸، ل ۵۴-۶۴.
- له ئاغستۆزدا چی پووی داوه؟، ژماره ۸، سالی ۹، ئابی ۱۹۴۸، ل ۱-۶.
- لیۆ تۆلستۆی (۱۸۲۸-۱۹۱۰)، ف. محمه‌د، ژماره ۸، سالی ۹، ئابی ۱۹۴۸، ل ۸-۲۴.
- چله‌ی مه‌رگ (ئه‌مین زه‌کی)، عه‌بدولمه‌جید حه‌سه‌ن، ژماره ۸، سالی ۹، ئابی ۱۹۴۸، ل ۲۵.
- هانری و لاس، وه‌رگێز: محمه‌د سه‌عید جاف، ژماره ۸، سالی ۹، ئابی ۱۹۴۸، ل ۶۰-۶۲.
- له ئه‌یلوولدا چی پووی داوه؟، ژماره ۹-۱۰، سالی ۹، ئه‌یلوول و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۸، ل ۱-۵.

- سه‌رکرده‌ عه‌لی جه‌ناه (۱۸۸۶-۱۹۴۸)، ژماره ۹-۱۰، سا‌لی ۹، ئەیلوول و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۸، ل ۳۷.
- ژدانۆف (۱۸۹۶-۱۹۴۸)، ژماره ۹-۱۰، سا‌لی ۹، ئەیلوول و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۸، ل ۳۸.
- ئەدوهرد نیش (۱۸۸۴-۱۹۴۸)، ژماره ۹-۱۰، سا‌لی ۹، ئەیلوول و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۸، ل ۳۹-۴۰.
- ده‌شتی قه‌راج، ا. خواجه (ئه‌حمهد خواجه)، ژماره ۱۲، سا‌لی ۹، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۸، ل ۲۲-۲۵.
- زیوهر، ژماره ۱، سا‌لی ۱۰، کانوونی دووه‌می ۱۹۴۹، ل ۴۱-۵۰.
- ماوتسی تۆنگ، ژماره ۲، سا‌لی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۲۰-۳۲.
- یه‌که‌ له‌دوای یه‌که‌ ئاوابوونی چوار ئەستیره‌ له‌ ئاسمانی کوردستاندا، ره‌فیک حیلمی، ژماره ۲، سا‌لی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۴۱-۴۵.
- ئەوانه‌ی نامرن (به‌ بۆنه‌ی کۆچی دوایی محمه‌دئه‌مین زه‌کی به‌گ)، ژماره ۳، سا‌لی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۶۴-۶۵.
- یه‌که‌م فه‌رمانده‌ری گۆتی له‌ بابل، به‌کر عومه‌ر دلیر، ژماره ۵، سا‌لی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۵۷-۶۱.
- مه‌حموود پاشا و مه‌لا ئەحمهد، ا. عه‌باس که‌ریم، ژماره ۵، سا‌لی ۱۰، مایسی ۱۹۴۹، ل ۴۸.
- سه‌لا‌حه‌دین و ئەه‌لی خاچ، محمه‌دئه‌مین زه‌کی، وه‌رگێڕ بو‌ عه‌ره‌بی: محمه‌دعه‌لی عه‌ونی، له‌ لایه‌ن که‌لاویژه‌وه‌ کراوه‌ به‌ کوردی، ژماره ۶، سا‌لی ۱۰، حوزه‌یرانی ۱۹۴۹، ل ۸-۱۰، ۵۷-۶۱؛ ژماره ۷، سا‌لی ۱۰، ته‌مووزی ۱۹۴۹، ل ۱۲-۱۴؛ ژماره ۸، سا‌لی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۱-۱۴.
- ماتهم، تۆزی له‌سه‌ر گوزه‌شتی که‌ریم به‌گی فه‌تاح به‌گی حه‌مه‌پاشای جاف، ژماره ۷، سا‌لی ۱۰، ته‌مووزی ۱۹۴۹، ل ۵۷-۵۹.
- موفتی زه‌هاوی، شیخ محمه‌دی خال، ژماره ۸، سا‌لی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۱۹-۲۱.
- ئەژادی کورد به‌ ناته‌واوی نووسراوه‌، وه‌رگێڕ: به‌کر عومه‌ر یه‌حیا، سا‌لی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۲۳-۲۸.

جوگرافیا

- جوگرافیای کوردستان، مصطه‌فا شیخ نیعمه‌توللا، ژماره ۹-۱۲، سا‌لی ۲، ئەیلوول تا کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۱، ل ۹۵-۱۰۲، ۱۰-۱۹.

- جوغرافیای کوردستانی عراق، مصطفه‌فا شیخ نیعمه‌توللا، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۲۲-۲۷؛ ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۲، ل ۲۰-۲۴؛ ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۷۳-۷۷؛ ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئه‌یلوول و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۱۵-۶۹؛ ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووم و کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۳-۷.

- بۆ ئاگاداری، به‌شیر موشر، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۲، ل ۹۵-۹۶.
- جوغرافیای کوردستانی عراق (۸)، مصطفه‌فا شیخ نیعمه‌توللا، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووم می ۱۹۴۳، ل ۱۷-۲۱؛ ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۳۵-۳۸؛ ژماره ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۱۷-۲۰؛ ژماره ۵، سالی ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۱۶-۱۹؛ ژماره ۹، سالی ۴، ئه‌یلوولی ۱۹۴۳، ل ۲۳-۲۶.

فهلسه‌فه

- فهلسه‌فه‌ی دلیری و مردن، وهرگیژان، ژماره ۱، سالی ۱، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۳۹، ل ۴۹-۵۲.

- دیموکراسی چییه؟ نووسینی جهیمس برایش، ن.ع.، ژماره ۵-۶، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۲۲-۲۶، ۷۵-۷۸.

- سه‌ره‌ستی، جۆن ستیوارت میل، وهرگیژان، ب.ع.، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۲-۸.

- فهلسه‌فه‌ی ئایینی ئیسلام، شیخ محمه‌دی خال، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۳۶؛ ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۱، ل ۴۱-۵۱.

- ئه‌و باوه‌رانه‌ی له شه‌پان، ژماره ۷-۸، سالی ۲، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۶۴-۷۳.

- فهلسه‌فه‌ی دلداران، هه‌ردی، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۴۹.

- گفت‌وگۆی شاعیری به‌ناوبانگی ئه‌لمان، وهرگیژان، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۶۶-۷۱.

- فهلسه‌فه‌ی کچه‌کوردیک، په‌روین، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۲، ل ۹۱-۹۲.

- فهلسه‌فه‌ی جه‌مال عیرفان، نووری مه‌جید سه‌لیم "هوشیار"، ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۷۸-۸۰؛ ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئه‌یلوول و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۵۲-۵۳.

- مه‌نطیق، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۷۷.
- فه‌لسه‌فه‌ی نایدیالیزم و ماتریالیزم له ته‌فسیری میژوو، وه‌رگیپان، صالح‌حه‌یده‌ری، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۷۸-۸۰.
- شتکاری میژووی Historical Materialy، ب.ع.ی.، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۳، ل ۵۷-۵۹.
- مه‌منوون فه‌یله‌سوف، عه‌بدولصه‌مه‌د حاجی محه‌مه‌د، ژماره ۹، سالی ۶، ئه‌یلوولی ۱۹۴۵، ل ۱۵-۲۱.
- چی سه‌ربه‌ستی نییه؟، سه‌ربه‌ستی چیه و چی نییه. ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۱۸-۲۳.
- بانگی نازادی، محه‌مه‌دسه‌عید جاف، ژماره ۵، سالی ۹، مایسی ۱۹۴۸، ل ۱۵-۱۶.
- مانای راسته‌قینه‌ی سه‌ربه‌ستی، وه‌رگیپان، ژماره ۶، سالی ۹، حوزه‌یرانی ۱۹۴۸، ل ۱-۵.
- ژان ژاک پوسو، ژماره ۱۲، سالی ۹، کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۸، ل ۲۹-۳۲، ۵۸-۵۹.
- فه‌لسه‌فه‌ی برناردشو، به‌شی ۳، ب. ع. دلین، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووهمی ۱۹۴۹، ل ۴۰-۵۶.
- په‌خشان**
- سکاالی دوو مه‌ل له گولزاریکا، کچه‌کورد، ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۵۶-۵۸.
- په‌خشان.. موناجاتی ئه‌پرواح، پیره‌می‌رد، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۸۱-۸۲.
- نامه‌ییك، یوونس ره‌ئووف، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۶۲-۶۶.
- خولیای شه‌ویکی به‌هار، هه‌وری، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۷-۱۰.
- من و یارم، ع. چالاک، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۲۴-۲۸.
- دیمه‌نی گوژیژ، پیره‌می‌رد، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۸-۱۰.
- کزه‌بای شه‌مال، ف. محه‌مه‌د، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۴۴-۴۵.

- شهويكى ناو قوپى، پيرهميىرد، ژماره ۲، سالى ۴، شوباتى ۱۹۴۳، ل ۴-۶؛ ژماره ۵، سالى ۴، مایسى ۱۹۴۳، ل ۴۷-۵۰.
- سكالایهك لهگهڭ گول، پهمزى قهزان، ژماره ۳، سالى ۴، مارتى ۱۹۴۳، ل ۳۲-۳۶.
- ساتيكي گردى سهيوان، ن. س (كچه كورد)، ژماره ۳، سالى ۴، مارتى ۱۹۴۳، ل ۵۱-۵۳.
- دوواوانى زهلم و تانجهپو، پيرهميىرد، ژماره ۴، سالى ۴، نيسانى ۱۹۴۳، ل ۴-۶.
- عهسكهرىكى دوانزه سالى، شههابهدين موحي، ژماره ۴، سالى ۴، نيسانى ۱۹۴۳، ل ۷-۹.
- نامهيهك بۇ دوڭستى خوڭى، ا. نادرى، ژماره ۶، سالى ۴، حوزهيرانى ۱۹۴۳، ل ۱۵-۱۷.
- نيشتمان له خودا، حهسهن شېخ مهعرووف، ژماره ۶، سالى ۴، حوزهيرانى ۱۹۴۳، ل ۴۵-۴۸.
- بۇ يادگارى سييه مين سالى مهركى، ا. نادرى، ژماره ۷، سالى ۴، تهموزى ۱۹۴۳، ل ۲۲-۲۴.
- سۆزى دهروونى، ا. ح. ههردى، ژماره ۸، سالى ۴، نوغستۆسى ۱۹۴۳، ل ۵۳-۵۶.
- ديمهنى سوورداش، پيرهميىرد، ژماره ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۱۰-۱۲.
- بۇ جوانييه ونبووهكهم، ئيبراهيم نادرى، ژماره ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۴۳-۴۵.
- له مهبخانهى ژيانا، رهفيق چالاک، ژماره ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۴۶-۵۰.
- نيشتمان، له گوڭقارى نيشتمان وهرگيراوه، ژماره ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۶۲-۶۴.
- ناوازيك له نهوجواننيكهوه، مصطهفا سهييد قانر، ژماره ۱۰، سالى ۴، تشريني يهكهمى ۱۹۴۳، ل ۶۰-۶۱.
- شير له بيشه هاتهدهر...! كۆمهلايهتى، طاهر هاشمى، ژماره ۱۱، سالى ۴، تشريني دووهى ۱۹۴۳، ل ۲۱-۲۶.
- موشكيلهى دل، ئيبراهيم نادرى، ژماره ۱۲، سالى ۴، كانونى يهكهمى ۱۹۴۳، ل ۱۲-۱۶.
- فرميسكيك له پوڭى جهژنا، رهفيق چالاک، ژماره ۱۲، سالى ۴، كانونى يهكهمى ۱۹۴۳، ل ۲۱-۲۴.
- دل و ديدە! ش. شهمال، ژماره ۱۲، سالى ۴، كانونى يهكهمى ۱۹۴۳، ل ۵۴-۵۶.
- بهلام راستى كهى بهمانه دلم خوش ئەكهم، ئەحمەد شالى، ژماره ۱، سالى ۶، كانونى دووهى ۱۹۴۵، ل ۲۰-۲۳.
- ئەى شهو، وهرگيپران، عومەر حهسهن، ژماره ۱، سالى ۶، كانونى دووهى ۱۹۴۵، ل ۵۷-۵۹.
- زور لهوهجوانتر مرد، ا.ب. ههورى، ژماره ۱، سالى ۶، كانونى دووهى ۱۹۴۵، ل ۶۰-۶۱.

- کارگەر، وەرگىپران، ئىبراهيم پرمهزان، ژماره ۱، سالى ۶، كانونى دوومى ۱۹۴۵، ل ۶۶-۶۲.
- پايزى دل و کردگار، بهديع حسين باباجان، ژماره ۲، سالى ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل ۶۶-۶۵.
- له پيريهوه بو جوانى (حوسن)، ميرزا مارف، ژماره ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۱۲-۱۳.
- ئارەزوويهكى پەسەند، پيرەمپرد، ژماره ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۵۸-۵۹.
- نامەى موفتىزادە (شېرۆ)، ژماره ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۶۷-۶۸.
- بەرەو پروناكى، أ.أ.، ژماره ۵، سالى ۶، مایسى ۱۹۴۵، ل ۱-۴.
- تىلايى چاوى!، ف، ژماره ۵، سالى ۶، مایسى ۱۹۴۵، ل ۲۸.
- درۆزنى، ب.ن.، ژماره ۶، سالى ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۵، ل ۱۱-۱۲.
- درى دلداريدا، ھەملەو، ژماره ۶، سالى ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۵، ل ۵۱-۵۶.
- مردنى دل، دلشاد رەسوولى، ژماره ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۱۲-۱۵.
- من و چىيى شيرين!!، م. مەحمود، ژماره ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۱۸-۲۲.
- سكالای دلدارى، ن.ع، ژماره ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۲۷-۲۹.
- وەرە، دەسا وەرە تو لهگەل من با پىكەئىن، ئەحمەد شالى، ژماره ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۳۰-۳۲.
- سىوى بەھەشت، عەبدولمەجىد ئەمىن، ژماره ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۴۹-۵۱.
- تازە رابورد، پ. پاچ، ژماره ۱۰، سالى ۶، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۴۹-۵۳.
- ئەتۆم ھەى، دلشاد رەسوولى، ژماره ۱۲، سالى ۶، كانونى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۵۶-۵۹.
- خۆتم نیشان مەدە، دلشاد رەسوولى، ژماره ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۶۳-۶۴.
- خۆشم ناوييت، وەرگىپران، ژماره ۴، سالى ۷، نىسانى ۱۹۴۶، ل ۱۴-۱۵.
- بەرەو گور له دللىكى برىندارەو، ن. ئارى، ژماره ۴، سالى ۷، نىسانى ۱۹۴۶، ل ۵۷-۵۹.
- ژن (نمونهى كوردىي رهوان- پەتى)، ع.ت.، ژماره ۴، سالى ۷، نىسانى ۱۹۴۶، ل ۶۳-۶۴.
- ئاگر ئەك بەفر، رەفلىق چالاك، ژماره ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۵۱-۵۳.
- ھەموومان براين، وەرگىپران، ن. س (كچەكورد)، ژماره ۱۲، سالى ۷، كانونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۴۲-۴۴.
- ئەشكى چاوى، دلشاد رەسوولى، ژماره ۱۲، سالى ۷، كانونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۵۵-۵۶.

شيعر

- ديوانى گەلاوڭىز: پەوتىكى جوان (گۆران)، من و كارى بلكيف (محەمد شاكەر فەتاح)، ژمارە ۱، سالى ۱، كانوونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۲۱-۲۹؛ بولبول (گۆران)، شەوئى لە ھەگبەلى ئەطە (لە ژينەو ھە گەلاوڭىز)، لە دوگەمى سىنە (نالى)، ژمارە ۲، سالى ۱، كانوونى دووھەمى ۱۹۴۰، ل ۲۰-۲۶؛ ھارە (سەيدەى ھەورامى)، خۆزگەم بە پار (گۆران)، گۆرانى (بەكر بەگى ئەرزى)، - كوردستان، جووكل ئاغاي دزەيى، ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۱۶-۱۹، ۵۳؛ بەستەى دلدار (گۆران)، بە ناوى خاوەندى فەلسەفەى ئايىن (پيرەمىرد)، ژمارە ۴، سالى ۱، مارتى ۱۹۴۰، ل ۲۰-۲۴؛ شىنى خاتوو ھەمەر (مەولەوى)، ناھومىدى (تەخمىسى مصطەفا بەگى كوردى لە لايەن بىكەسەو)، گۆرانى (لاوى بادىنى)، گولباران (محەمدەلى مەھوش)، ژمارە ۵-۶، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۹-۱۵؛ مائاوايى (كوردى)، بە قوربانى، كوردستان (گۆران)، ژمارە ۷، سالى ۱، حوزەيرانى ۱۹۴۰، ل ۱۷-۲۲؛ كورد لە "ديباجەى مەم و زىندا" (ئەحمەدى خانى)، نامەكەت ياوا (مەولەوى)، زەنگى زويىرى (گۆران)، ژمارە ۸، سالى ۱، تەمووزى ۱۹۴۰، ل ۱۷-۲۳؛ ئەز (مەلاى جزيىرى)، سەرزەنشتى (م. پەرمى)، دل (بىكەس)، ژمارە ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۱۷-۲۰؛ شىنى تازە لەيل (حەمەغاي دەربەندفەقەرە)، جوانى لادى (گۆران)، پووبەرووى مردن (پ)، تۆبۇمنى (شيعرى سەربەست (پەرمى قەزان)، ژمارە ۱۰، سالى ۱، ئەيلوولى ۱۹۴۰، ل ۱۲-۲۳؛ شەبچراغى كوردستانم (مەلاى جزيىرى)، ئيش كە پرووى.. (شوكرى فەزلى)، نەسرین (ف. بىكەس)، ھەرچەن (گۆران)، شيعرىكى مەلا خاكى، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووھەمى ۱۹۴۰، ل ۱۲-۱۷.

- ديوانى گەلاوڭىز: گەردن ئازادى (مەولەوى)، ئاخ بۆ ئەو دلەى جارانب! (م. پەرمى)، ھەورى پايز (گۆران)، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دووھەم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۲۰-۳۶؛ بەھارى (نالى)، غەزەل (سەلام)، گيان؟ (گۆران) ژمارە ۳-۴، سالى دووھەم، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ل ۲۶-۳۰؛ پەچە.. پووپوش (م. نوورى)، گۆرانى بۆ (ش) لەبىرت ئەچم (پ)، ديمەنىكى بەھار (گۆران)، ساقى نامە (ف. بىكەس)، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانوونى دووھەم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۳۶؛ ژمارە ۵-۶، سالى ۲، مايسى و حوزەيرانى ۱۹۴۱، ل ۵۲-۵۸؛ پەيمان و شىوھن (ئەخۆل)، سكالالەگەل سەيوان و تكا لە گەردوون (ئەخۆل)، شەمال يار نەدیت (طاھىر بەگ)، يادى وەتەن (قانع)، سكالالى پۆپ و كەو (بەنگىنە)، ژمارە ۹-۱۲، سالى ۲، ئەيلوول تا كانوونى يەكەمى ۱۹۴۱، ل ۴۱-۵۱.

- ديوانى گەلاوڭىز: ساقى نامەى كوردى (قانع)، سكالايەك (نوورى باباعەلى)، بەھار و سەيران (م. عەلى مەھوش)، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووھەم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۴۶-۵۱؛ بەھارى پيرەمىرد (پيرەمىرد)، ھەوايى وەتەن (مەلا مەحمود بىخود)، نەھنارەن نە شەمام (ئەدەب)،

خاكي وەتەنم (شىيخ عوئمانى نەقىشەندى)، ساواي بىدايك (گۆران)، ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ل ۳۴-۴۳؛ لايە بۇ شىركۆ (ف. بىكەس)، وەتەن چىيە؟، (سەلام)، كەي كورد ئەجولئ (سەلام)، ئەپۇي ئۇغر (گۆران)، سكالاي مانگى چواردە لەگەل يەكشەو (مەمەد رەسول) (ھاوار)، يادگار (پىرەمىرد)، ژمارە ۵-۶، سالى ۳، مایس و حوزەيرانى ۱۹۴۲، ل ۴۲-۵۱؛ ديارى خواي شەر (گۆران)، دنيا دوژمنى دانايە (سەلام)، ەرەق چۇن شەونم (مەولەوى)، گۆپىنى مەسنەوى (ەلى كەمال باپىر)، نمونەي كوردى پەتى (پىرەمىرد)، پىنج-خشتەكى (قانغ)، ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەموز و ئابى ۱۹۴۲، ل ۴۸-۵۷؛ يادى نازدارانى جاف (پىرەمىرد)، كچۇلە نەشمىل (ف. مەمەد)، پىوون (سەيدە)، شىنى قالە (سەلام)، پەپىرەوى (بەنگىنە)، دايك و كور (ع. ش. دلگىر پەواندىزى)، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۴۲-۵۲؛ بۇ بانووى جاف (پىرەمىرد)، وینەي كوردستان (ھاوار)، شىنى خەلەف شەوقى (سەلام)، يارى شوخم (وفايى)، دل ئەقرچى (ئارى)، پىنج خشتەكى (ئەخول)، ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۳، تشرىنى دووم و كانوونى يەكەمى ۱۹۴۲، ل ۴۸-۵۶.

- ديارى گەلاويز، خاليد نەقىشەندى، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۵۲-۵۵.

- لايەي ئامىنەي ژنى قانغ بۇ (كوتەكى كورى)، قانغ، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دووم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۵۵-۵۸.

- ديوانى گەلاويز: بەھارى (حاجى قادرى كۆيى)، تاقگەي زەلم (پىرەمىرد)، من و پياويك (طاھىر هاشمى)، ئەي دل (سەيدە)، گاژيا ولات (صالح يوسفى)، ژمارە ۱، سالى ۴، كانوونى دوومى ۱۹۴۳، ل ۲۶-۳۳؛ بەھار (حاجى قادرى كۆيى)، ستەمكار (پىرەمىرد)، دولبەرم (سالم)، نامۆزگارى كورەكەم (موفتى پىنجوينى)، سىپكى گەردوون (نوورى كاكەحمە)، ژمارە ۲، سالى ۴، شوباتى ۱۹۴۳، ل ۲۷-۳۴؛ بەھار (حاجى قادرى كۆيى)، نەورۇزانە.. گۆرانى (پىرەمىرد)، پوژى پياوان (زىوون)، لەنجەولار (سەلام)، منى وا شىت وويت و شەيدا كرد (ف. مەمەد)، سەرىستى (دلزار)، ژمارە ۳، سالى ۴، مارتى ۱۹۴۳، ل ۲۱-۳۱؛ بەھارى كورد (پىرەمىرد)، ديارىيا ھەيقا تىرمەھى (صالح يوسفى)، خۆشەويستى ولاتم (مەمەد توفىق)، چاو (مەدھوش)، چاوەكەم (حەرىق)، ژمارە ۴، سالى ۴، نىسانى ۱۹۴۳، ل ۲۵-۳۲؛ بەھارى كوردستان (سەلام)، سكالاي گرفتارى (ئارى)، شىعەرىكى فەتاح جەبارى، دووانىك لەگەل قەلاي شىروانە، ا. شاكەلى، ل ۲۵-۳۲؛ شىووى زمانى كوردى (پىرەمىرد)، خۆشويستى دايك (طاھىر هاشمى)، نالەي دل (زىوون)، خۆشويستى نىشتمان (ب.ع. بىدار)، پەپىرەوى خەيان (ا. ب. ھەورى)، دووانىك لەگەل قەلەم (مەيدىن)، ژمارە ۶، سالى ۴، حوزەيرانى ۱۹۴۳، ل ۲۵-۳۲؛ دل

(بىكەس)، لايلايه (ژنەجافىك)، عەبا و پەچە (م. كاردۇخى)، بايەكەي بەيانى (فائىق زىۋەر)، نىشىتەمان (مەھمەد توفىق: وردى)، خەستەخانەي عىشق (مەھوى)، حەزىم لى كىردوى (مەدھۇش)، ژمارە ۷، سالى ۴، تەمۋوزى ۱۹۴۳، ل ۳۱-۴۱؛ جوانى بىناو (گۆران)، عەببە عەببە (ف. بىكەس)، ئەو شۇخە چى ئەكا (بىخود)، چوونە كوردستان لەگەل جى و شوپانان (مصطفا صەفوت)، ئاخىنكەك دئاف گەلى دھوكىيەدا (صالح يوسىفى)، نىشىتەمان (شىخ مەرووف)، خۇشەويستىم، چۆن دلت هيناي (ع.ا)، لايلايه (كچە كوردىك)، ژمارە ۸، سالى ۴، ئوغستۋسى ۱۹۴۳، ل ۳۱-۴۲؛ موستەزاد (سەلام)، بۇ كچىكى بىگانە (گۆران)، سەدەي بىستەمە (ف. بىكەس)، يادگار و هيووا (پ)، نازانم تۆ چىت (مصباح)، ژمارە ۹، سالى ۴، ئەيلۋولى ۱۹۴۳، ل ۳۱-۴۲. خۇشخۋانى (نەجمەددىن مەلا)، بۇ كچىكى بىگانە (گۆران)، دىمەنى ولاتم (حەسەن عەبدولقادىر)، پەيامىك بۇ يار (فائىق زىۋەر)، ھاوارى نىشىتەمان (باباعەلى بىدار)، جىناسى كوردى (شىعەرى پۇشىدە) (پىرەمىرد)، گاقەكى دگەل چىايى مەتىنا (صالح يوسىفى)، ژمارە ۱۰، سالى ۴، تىشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۳۱-۴۲؛ خەپرەويىنىكە (فائىق زىۋەر)، دلەي بى نارام (ع.ا)، پىنچ خىشتەكى لەسەر ھەلبەستى شىخ نورى (شىخ نەجمەد شىخ غەنى)، سكاللا لە يار (مصطفا بەگى كوردى)، من و ماسىببە بچكۆلەكەم (مصطفا صەفوت)، چاكە لەگەل ئادەمىزاد ئەدەبىيات، مىرزا مەھمەدئەمىن مەنگۈرى، پايز ھاتەو (أ. ب. ھەورى)، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تىشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۳، ل ۳۱-۴۲؛ پەيامى من بە وەتەن (طاھىر ھاشمى)، گۆرانىي كوردستان (عوثمان شەرىف دانش)، ئاۋاتىكى ژيان (م. مەدھۇش)، غەزەل (نارى)، عەرەق ناخۆم (ف. بىكەس)، سەرچاۋەي كوركور (شېرزاد)، وەكوۋ خەيام بە كوردى (نەجمەد خواجه)، چاكە لەگەل ئادەمىزاد (مىرزا مەھمەدئەمىن مەنگۈرى)، ژمارە ۱۲، سالى ۴، كانۋونى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۳۱-۴۲.

- دىۋانى گەلاۋىژ: كالاي خۇمان باش ئەناسىن (مەھمەدخورشىد سىيامەنسورى)، پىشكەشى نىشىتەمان (فائىق زىۋەر)، نەشئەي چەمەن (بىخود)، ئاسايش (نورى كاكەھەمە)، گۆرانى دەمى راپەرىن (گۆران)، پەپرەوى خىيام (سەلام)، ژمارە ۱، سالى ۵، كانۋونى دوۋەمى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲؛ نىشىتمانى (مەھمەدئەمىن كەرىم بەگى جاف)، وەكوۋ تاۋوسى (مىرزا مەرف)، لايلايه بۇ بەچكەشىرانى كورد (باباعەلى - بىدار)، گۆرانى هيووا (زىۋەر)، پارچەيەك لە شىعەرى صەيدى ھەرامى، گەشتىك لەگەل.. (ھاوارى)، گەرانىك بە دەشتا (ئىبراھىم ھوشيار)، ژيانا قى زەمانى (ئەنۋەر بەروارى)، ژمارە ۲، سالى ۵، شۋباتى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲؛ لەبىبابانىكى چۆلدا بۇ مەجنۋون (سەلام)، پروكە لە نازەنن (فانى)، سەۋداي ئابلاخان (شىخ عەبدۋرپەرحمانى مەولاناۋايى)، غەزەل (صافى)، گۆرانى (پىرەمىرد)، ئەي دل بەھارە (ع. ع. شەنوم)، شىعەرى مەلاي جىزىرى،

ژماره ۳، ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲؛ ئەي پەپوولە (فائىق زىۋەر)، گۆرانى خوايە وەگەن ناواكەي (ف. بېكەس)، لىت ئەپرسىم (مەدھۆش)، مەيلى نىشتىمان (سالار)، غەزەل (فائىق)، دولبەر لە نەروۆزدا (نەنۋەر شىخ تاهىر بەروارى)، ژمارە ۴، ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۱؛ شارىكى كوردستان (زىۋەر)، كزەي دەروون (پىرەمىرد)، گۆرانى لاوان و مندالان، ئىمە كە كچىن، وتەن (م. كاردۇخى)، غەزەل (صافى)، يادى وەتەن (پەنگەرىژانى)، ژمارە ۶، ۵، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲؛ بە يادى نىشتىمان (گاھر هاشمى)، نەشىدى "بەھائەدىن نوورى" (پىرەمىرد)، ستايشى گەلاوېژ (مەھەند ناغاي پەسوول ناغا = فانى) گۆرانى پىرەمەگروون لەسەر ئاھەنگى توركى (فائىق زىۋەر)، قىبەلە باستەن (ئەحمەد بەگى كۆماسى)، چاۋى ھەلھەيئە (سەيد ئەحمەد مەظلووم)، فەلسەفەي دلدارى فەيلەسووفى ھىند تاگور، (مەھەد كەرىم قادر)، پەردەيەكى فۇتۇغرافى (مەلا صادق)، ژمارە ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲؛ نامەكەت (مەولەھوى)، شىعەر (قانغ)، يار لە خەودا (سەلام)، گۆرانى (عەلى مەردان)، ئامان ساقى (ئەختەر)، داخى ولات (مەھەد حەسەن بەرزووى فەيلى)، ژمارە ۸، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲؛ غەزەلىكى مەخفى (پىرەمىرد)، خۇي و دولبەر (بىخود)، گۆرانى گۆرۈزە لەسەر ئاھەنگى تايبەتى (ف. بىكەس)، شىۋەنى دل (فائىق زىۋەر)، كوردستان تۆي ولاتم (عەبدوللاي دەرويش)، قولىپەي دەروون (تاهىر هاشمى)، تۆيە لە دەس شوخ (حەرىق)، غەزەل (موخلىص)، شىرىن (مەلا مصطەفاي بىسارانى)، خۇشەويستىي نىشتىمان (بابەعەلى بىدار)، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلوولى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲؛ زىخام چون حور (مىرزا شەفەيى جامپىزى)، ئىمە كە كوردىن، جەفا (ھاوان)، ژىن بە بەدناۋى (مەھەند ناغاي فانى)، ژمارە ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲؛ لاسايى توحفەي توففاحى شاعىرىكمان (پىرەمىرد)، لە ھىلانەي دل (بىسارانى)، دەوران (م.ع. ھەتار)، پىچى پەرچەمى (نالى)، ھەژار و دەولەمەند (م. نەرىمان)، گۆرانى لاوان لە سەر وەزنى تايبەتى (شىۋاۋ)، سزاۋارى (دلدار)، بىۋەفايى (مەدھۆش)، من و يار (سامى عەلى دەلوپى)، ژمارە ۱۱، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۳۰-۴۱؛ ھەموو شەۋ (سالام)، من و وەطەن (تاهىر هاشمى)، جۇشيك (موفتى پىنجوينى)، رىي سەرفرازى (مەھەد حەسەن بىرۇ فەيلى)، سكالاي دل بۇ ئەستىرەيىكى ھاۋرېم (فائىق زىۋەر)، پىنجخستەكى (شىرۇ موفتى زادە)، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۴۲.

- داخى دوورى و غەمگىنىي ئەمىن زەكى بەگ، ژمارە ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۵۵-۵۷.
 - دۇزىنەۋەي گەنجىنەيىك، مەھەد توفىق وردى، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلوولى ۱۹۴۴، ل ۴۳-۴۸.

- ساڻو بۇ سەلام، محەمدئەمىن زەكى بەگ، ژمارە ۱۱، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴،
ل۱۲-۱۳.

پەخشان

- گۈل و درك (پارچەيەك لە ئەدەبى پەمىزى)، رەفىق چالاك، ژمارە ۲، سالى ۵، شوباتى ۱۹۴۴،
ل۹-۱۵.

- دەردى بىۋىلاتى، ئىبراھىم نادىرى، ژمارە ۲، سالى ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ل۲۰-۲۳.

- براى كۆچكردوم، ھ، ژمارە ۲، سالى ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ل۵۱-۵۵.

- ئەى خەو، ئىبراھىم نادىرى، ژمارە ۸، سالى ۵، تەموزى ۱۹۴۴، ل۵۶-۵۸.

- مشتىك خۆل، رەفىق چالاك، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلولى ۱۹۴۴، ل۲۱-۲۳.

- ژيان ئاۋاتەخۈزمە مردنم ناۋى ئەو، ھىمىن شالى، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلولى ۱۹۴۴،
ل۲۴-۲۵.

- دۇنيا بە، ا.ح. ھەردى، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلولى ۱۹۴۴، ل۵۱-۵۸.

- پەيامىك بۇ نائومىدان، دلشاد رسوولى، ژمارە ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴،
ل۱۸-۲۱.

- بوۋكى سەرزەمىن، شىرۋ موفتىزادە، ژمارە ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل۲۴-۲۹.

- ھەمىشە واى لە دلما، رەفىق چالاك، ژمارە ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل۵۶-۶۲.

- من و يار، ع. چالاك، ژمارە ۱۱، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل۱۶-۲۴.

- شايدە، دلشاد رسوولى، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۴، ل۲۵-۲۷.

- گەلپىزانە، م. مەحمۇد، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۴، ل۴۳-۴۶.

- پىشكەشى تۆ ئەى گۈل، ئىبراھىمى نادىرى، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۴،
ل۵۵-۵۹.

- ديوانى گەلاۋىژ: ھەلى عاشق (شاهۆ)، گۆرانى (ف. بىكەس)، ناھومىدى لەدەس جەورى
فەلەك (دلزار)، ۋەرن كوردىنە (كەمال پەمىزى)، لەسەر سنوۋقى نالى (بەشىر موشىر)، غەزەل
(نورى)، خۇگۆپىن (نەشمىل كچى قانع)، ئەى شەھى شاھى جەھان (ئەنۋەر شىخ طاهىر) ژمارە
۱، سالى ۶، كانوونى دوۋەمى ۱۹۴۵، ل۳۱-۴۲؛ مەرزام زام حى (غولام شاخان)، بالورى
كچەكوردىك (زىۋەر)، گىيانە (پىرەمىرد)، دەنگىكى تازەۋەرگەر (محەمد مەظھەر-بىدان)، گۆرانى
ئىسپور (ف. بىكەس)، ۋەطەن (م. عارف)، چاۋەكانم (صافى)، شىنى صالح زكى بەگ (پەمىزى
ۋەھبى)، ژمارە ۲، سالى ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل۳۴-۴۳؛ بەھار (نورى كاكەھەمە)، گۆرانى

(گۆران)، مەلای ھەياس، ئۆف كەوا دارا چەن جوانى؟ (كوردى)، ھەتا دولبەر..! (عەلى كەمال باپىر)، شىوون (سەيد طاھىر ھاشمى)، پىرۆزكەرنە سەر ساللا گۆقارىن مە (ئەمىن مزورى بالاً)، ژمارە ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۲۳-۴۲؛ بەھارستان (ھەقىقىي)، ئادزكەدەيى، سىنەما (زىوەر)، گۆرانى (نەوجەوان)، ئەى نازەنەن (دلدان)، ئەى وەطەن (قانع)، شىن بۇ صالح زەكى بەگ (ئەثىرى)، ژمارە ۴، سالى ۶، نىسانى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۴۱؛ ئەمشەو ديارەن (مەولەوى)، لەو پۆژوھە (م. بىخود)، كزەى دەروون (پىرەمىرد)، بۇ گۆلەكەم (فائىق زىوەر)، خۆشەويستەكەم (پ.)، ژمارە ۵، سالى ۶، مايسى ۱۹۴۵، ل ۱۹-۲۷؛ ئەمشەو، بىسارانى، بەھارم ناوئىت (ف. بىكەس)، شاعىران (موخلىص)، لەبەر ناوئىنە (بەختىيار زىوەر)، ژمارە ۶، سالى ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۴۰؛ تاق تاقكەرە (سەلام)، بە يادى شەوى لەشوان (پرمى مەعرووف)، بۇ خانەوادەكان (محەمەدشاکر فەتاح)، شىرىن دىدەمەبەست (سەيدى)، پەنجى بى بەر (ئەخۇل)، ژمارە ۷، سالى ۶، تەمووزى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۴۰. من و بلبىل (بەختىيار زىوەر)، پىرى مەيخانە (طاھىر بەگ)، پەلكە زىپىنە (عەلى كەمال باپىر)، لە چاۋ مەستى (فاين)، ئەى شوخ (موفتى زادە: شىرۆ)، ئاۋاتى دۋاى مردن (ھاۋار)، ژمارە ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۴۰؛ گۆرانى (پىرەمىرد)، ئاۋانى دوورى (گۆران)، شەمال، بۇ... (ھاۋار)، خوداۋەندى جوانى (فائىق زىوەر)، ژمارە ۱۰، سالى ۶، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۴۰؛ شارەزور (ئالى)، مىرگەپان (فائىق زىوەر)، لالەباس (دلدان)، ژمارە ۱۱، سالى ۶، تشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۴۲؛ شىنى خاتوۋ عەمبەد (مەولەوى)، بە بۆنەى بۆمباى ئەتۆمەۋە (ف. بىكەس)، بە يادى جاران (م. پرمى)، نىشتمان (شاکر فەتاح)، سكالائى باز لەدەست خاۋەنى بى ئىنسان، ژمارە ۱۲، سالى ۶، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۳۳-۴۰.

- عىل بەگى جاف، جەمىل بەندى پۆژىيەنى، ژمارە ۳، سالى ۶، مارتى ۱۹۴۵، ل ۶۰-۶۴.

- يك غزل كردى از "ئالى"، ژمارە ۴، سالى ۶، نىسانى ۱۹۴۵، ل ۵۲.

- دىۋانى گەلاۋىژ: ھەژارى كۆل (سەلام)، جەفا (ھاۋار)، ۋەسىيەتى قانع بۇ كوتەكى كۆرى (قانع)، ژمارە ۱، سالى ۷، كانوونى دوۋەمى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰؛ ۋەرامى سالم، بانگى بەيان (پىرەمىرد)، كۆير چاۋساغ (سەلام)، غەزەل (ئەدەب)، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۸؛ بى تۆ (كوردى)، لە جۆشى كۆرەى، من و شوانىك (بەختىيار زىوەر)، لە گۆلزارا (طاھىر بەگ)، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰؛ ۋەرامى لاپەرە ۳۴ى "گەلاۋىژ" ى ژمارە ۳ى سالى ۳، بەھارى (بەختىيار زىوەر)، شەپرى پىشوو، گۆى شلكە (مەلا مارقى كۆكەيى)، خۆزگەس ۋا بۋايە (سەرسام)، ژمارە ۴، سالى ۷، نىسانى ۱۹۴۶، ل ۲۹-۴۰؛ چەخۆشە شارەزور.. (م. نوورى)، چ نىشتمانىكىمان ھەيە..! (م. ش)، لە شەۋا (ئەخۇل)، ئەى تازە جەۋان (ئەحمەد دلزار)،

غەزەل (عەلى كەمال بايىر)، ژمارە ۵، سالى ۷، مائىسى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰؛ دل وە داخوۋە (وەلى دىۋانە)، وەتەن، بەسەرھاتى ئەستىرەيەك (گۆران)، وردەكارى (پىرەمپىرد)، ئەترىسم بىرم (جەمال مصطەفا)، لىمۇ، بۇ مامۇستا بىكەس ئىستە تەماۋى... ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰؛ قوربان قوربانەن (مەولەۋى)، بگورپىنەۋە (پىرەمپىرد)، نازى گەردن بۇ ئەكىشم (حەمدى)، مائاۋايى (كوردى)، شنىي مصطەفا مەظھەر (بىخود)، چاۋ كز بوۋە (زىۋەر)، ژمارە ۷، سالى ۷، تەمووزى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰؛ بۆزەى دامەن سىيا (سالم)، قىبىلەم جەى دنيا (سەيدى ھەورامى)، لەسەر لوتكەى پىرەمەگروون (بەختيار زىۋەر)، وەرە پىكەۋە (ئەخۇل)، بى فەرى دەوران و دلخۇشى نىشتمان (جەمال مصطەفا)، ژمارە ۸، سالى ۷، ئابى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰؛ فەلەك مەشئاسۇت (مەولەۋى)، ئافرەت و جوانى (گۆران)، وەنەۋشە گولەمىلاقە (لە كوردستانەۋە)، دەنگىكى غەيب، شايىيەك لە تۆى سەرىەستيا (ع.ع.) نىشتمانى (ئەحمەد بەگى سايىبقران)، ژمارە ۹، سالى ۷، ئەيلوۋلى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰؛ لە گوپى شەتى بەغدا (پىرەمپىرد)، دلدارى (ئەحمەد دلزار)، شىنى ژنەكوردىك (م. ا. ھىمەن)، بەزى ئەدەبى، چاۋەرۋانى، ژمارە ۱۰، سالى ۷، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰؛ لافى خۇرايى (پىرەمپىرد)، بە بىمارى (سەلام)، پايىزى زىستانى، لە گەنجى و پىيرى و مردنا (ع.ح.ب.)، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۳۳-۴۰.

- لەباتىي مامۇستا بىخود، م.ع. كوردى، ژمارە ۹، سالى ۷، ئەيلوۋلى ۱۹۴۶، ل ۶۰.

- من تۆم خۇش ناۋى!، ف. محەمەد، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تەشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۶، ل ۱۱-۱۲.

- ژيانى ھىمەن، ئەلكساندەر پۇپ، وەرگىپران، ف.م.، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۱۱-۱۲.

دىۋانى گەلاۋىژ: سىنە خونچەى گرتوۋە، ئەگرى!، بىخود، زولفى لولت، سەلام، لە كوپى ئەى شادومانى، لەناۋ گۇشەى قەفەس، مەمەند ئاغاي "فانى"، كارى كپى وا سەرىەستى؟!، ع.ح.ب.، ژمارە ۱، سالى ۸، كانوونى دوۋەمى ۱۹۴۷، ل ۳۳-۴۰؛ ئەم سەرسەرى بازانە.. نالى، لاي لايە (پەشىۋى)، گەفت وگۆى ملەكەۋە، سەلام، دەمىكە، چاكە، چا، جەمال مصطەفا، ژمارە ۲، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۳۳-۴۰؛ خالى نىيە، نالى، بەسراۋى داۋى، زىۋەر، شىۋەى بىسارانى، پىرەمپىرد، مامۇستاي دلسۆز، ش.ش، شىعەر، ئەحمەد دلزار، خەلكىنە وەرن، عەلى كەمال، ژمارە ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۳۳-۴۰؛ ھاۋنالەى پىرى بىساران منم!، پىرەمپىرد، تۆلەسەندىن، ھەژار، شىۋەنى بەكول، پاكانە، ع.ح.ب.، قەلەم، م. شاكەر فەتاح، ژمارە ۴، نىسانى ۱۹۴۷، ل ۳۳-۴۰؛ ئەم خەيمە، حاجى قادرى كۆپى، ستايشى پىغەمبەر (ص)، وەلى دىۋانە (لە ژين ھوۋە)، بەھاران،

ئەحمەد شاكەلى، ساقى وەرە، جەمال شېخ مصطەفا، كوردستان، ئەحمەد دۆنار، گەردنم، زەلېل، ژمارە ۵، سالى ۸، مایسى ۱۹۴۷، ۳۳-۴۰. شېرىن زولف لوول.. بېسارنى، غەزەل، مەمەند ناغای فانی، مالى ناوایی، كوردی، كواى ئەى هیزی گیان كیشان، ع.ح.ب.، رۆژیک، حەمەى مەلاحسین بىشانس، ژمارە ۶، حوزەیرانى ۱۹۴۷، ۳۳-۴۰؛ كەم خزمەتیم چیش؟، بېسارنى، دل دەلى، نالی، ئەى قىبلەى مردام، سالم، ژيان چىیە، ع.ح.ب.، تو ئەى برای نادمیزاد، س.ص. ئەم كورده، زیور، ژمارە ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ۳۳-۴۰؛ قوریان، دیسانەو، نالی، سەراپای كچه جاف، پیره میرد، پىئە ئەكەنى، بیخود، ئەمشەو، ع.ح.ب.، نابەزین، بىكەس، بەهارنامە، فقئى قادری هەمەوهند، ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ۳۳-۴۰؛ ئاخافتنى خوشك و بریان، م.ش. هیمن، لە مەككەى موکەرەمەو، كوردیک، وەختى نییە، دەلیم بیلیم و ناویرم، فانی، ژمارە ۹، ۱۰، سالى ۸، ئەیلوول و تشرینی یەكەمی ۱۹۴۷، ۳۳-۳۷؛ دەستم لە گەردنى خۆت.. نالی، وتاری كوردیک، بەختیار زیور، خەيالى خالی، پیره میرد، ئەى كورپەلەى هەژاری، ع.ح.ب.، فەلسەفە، رەمزى وەهەبى، ژمارە ۱۱، سالى ۸، تشرینی دووهمى ۱۹۴۷، ۳۳-۴۰.

- ئەگەر دلەكەم؟! گیانە، سارابرنارە، وەرگێران، مەحموود جەمیل، ژمارە ۲، شوباتى ۱۹۴۷، ۳۱-۳۲؛ تەسخیری ئەو شوخە، مەحوى، شەمال و زەهاو، مەولەوى، فەلسەفەى كوردی، پیره میرد، لە دەشتیکى چۆلا، عەلى كەمال باپیر، سەناخوانى، جەمال مصطەفا، دەردەدلیك، ئەحمەد شاكەلى، ژمارە ۱۲، سالى ۸، كانوونى یەكەمی ۱۹۴۷، ۳۳-۴۰.

- گۆرانیى ئازادى، شیللەر، ژمارە ۵، سالى ۸، مایسى ۱۹۴۷، ۱-۳.

- خۆ هەر ئەمرین، وەرگێران، سیامەند، ژمارە ۶، سالى ۸، حوزەیرانى ۱۹۴۷، ۲۱.

- ژيانمان ئەوى!، ژمارە ۶، سالى ۸، حوزەیرانى ۱۹۴۷، ۵۳-۵۴.

- تاقە هیواكەم... كچه كورد. ت، ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ۲۴.

- بەردەباز (شيعرى وەرگێراو)، پ.ج. داندیریج، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۸، ئەیلوول و تشرینی یەكەمی ۱۹۴۷، ۶۰-۶۲.

- دیوانى گەلاوێژ: موستەزاد (سەلام)، زولف (حەسەن)، برسیمە، ع.ح.ب.، ئاودیر (دۆنار)، ژمارە ۱، سالى ۹، كانوونى دووهمى ۱۹۴۸، ۳۳؛ بەستەى جوتیار (بەختیار زیور)، بەیادى جاران، نازیزم نیشان (قادر لەهۆنى)، دەرمانى هەژاری (فانى)، دوو سوار (دۆنار)، ژمارە ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۴۸، ۳۳-۴۰؛ شېرىن پەیوەندنە (سەیدى)، میلەتیک (بەختیار زیور)، دەستەگولیک (عەبدولقادر ئەحمەد)، دل وێلە (ع.ح.ب.)، مالدویرانى (دۆنار)، غەزەل (صافى)، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ۳۳-۴۰؛ گۆرانی نەورۆزەكەمان (پیره میرد)، دەنگى بىرەنگى

(چروستانی)، دیاریبیک (م. شارباژیری)، بهسته، (ع. ق)، له درریای (جهمال مصطهفا)، بینایی دیدم (صهیدی هورامی)، ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۳۳-۴۰؛ من نیچیرهکهی (مهولهوی)، کزهی جووتیار (سهلام)، گریمان (بهختیار زیوهر)، من و کوردستان (ئهحمده شاکهلی)، تیشکی بیر (دلزار)، ژماره ۵، سالی ۹، مارس ۱۹۴۸، ل ۳۳-۴۰؛ کاروانی فیرقهت (کوردی)، نهخوشه لای (پیرهمیږد)، غهزهلیکی فارسی، زیوهر ئهلیت (زیوهر)، بولبل (ئهحمده دلزار)، لاوانی وهتهن (فانی)، میرزام خهیلی (میرزا شهفیع)، ژماره ۶، سالی ۹، حوزهیرانی ۱۹۴۸، ل ۳۳-۴۰؛ زولف (نالی)، شیوهنی ئهمین زهکی بهگ (پیرهمیږد)، موسیقا، ئه م کورده (فانی)، باب و باپیر (شیخ رها)، غهزل (ئهحمده بهگی وهثمان بهگ)، پوژی غیرهته (زیوهر)، گولهکه م (بهختیار زیوهر) ژماره ۷، سالی ۹، ته مووزی ۱۹۴۸، ل ۳۳-۴۰؛ ئه و شاهسواره (سالم)، تهئریخ (پیرهمیږد)، کییه (زیوهر)، نهی ژهن، خیوی گول و فرمیسک (شیردل)، شیتیم خوش ئهوی .. (نهریمان)، ژماره ۸، سالی ۹، ئابی ۱۹۴۸، ل ۳۳-۴۰. ئه ی زوردار (ع.ح.ب)، دایکی وهتهن و کورهکانی (مهلا محهمه دی چروستانی)، وهلی دیوانه (پیرهمیږد)، ئه لوهده (مهولهوی)، غهزل (ناری)، لاوانی وهتهن (فانی)، ژماره ۹-۱۰، ئهیلوول و تشرینی یهکه می ۱۹۴۸، ل ۴۷-۵۶؛ ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووه می ۱۹۴۸، ل ۳۳-۴۰؛ له فارسییه وه، پیرهمیږد، دایکی وهتهن و کورهکانی، مهلا محهمه دی چروستانی، سه رهتای دلدار، ناخوشه لای، مهدهوش، شین بو دلدار، دلزار، ژماره ۱۲، سالی ۹، کانوونی یهکه می ۱۹۴۸، ل ۳۳-۴۰.

- به ره و پروناکی، وهرگیږ: ا.ا.، ژماره ۵، سالی ۹، مارس ۱۹۴۸، ل ۵۳-۵۶.

- ئه ده بیاتی قوله پرهش، لاگنستون هیوز، وهرگیږان، ژماره ۹-۱۰، سالی ۹، ئهیلوول و تشرینی یهکه می ۱۹۴۸، ل ۲۶-۳۰.

- دردی بی دهرمان، ئهحمده شاکهلی، ژماره ۹-۱۰، ئهیلوولی و تشرینی یهکه می ۱۹۴۸، ل ۵۷-۵۸.

- هاوړیم بی کهس، گوران، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووه می ۱۹۴۹، ل ۳۳-۳۷.

- شینی بی کهس، عهلی کهمال، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووه می ۱۹۴۹، ل ۳۷-۳۸.

- داری نازادی، ف. بی کهس، ژماره ۱، سالی ۱۰، کانوونی دووه می ۱۹۴۹، ل ۳۹-۴۰.

- ئاموژگاری فلاح، سهلام، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۳۳-۳۴.

- به چاوا هه لدراره، پیرهمیږد، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۳۴-۳۵.

- بی پروین، ا.ش.، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۳۵-۳۷.

- له فارسییه وه، شرول، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۳۷.

- گورانی، بهختیار زیوهر، ژماره ۲، سالی ۱۰، شوباتی ۱۹۴۹، ل ۴۰.

- له گهل گول، نه حمهد به گي وه سمان پاشا، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۳۳.
- من و مناله کورده ده کان، نه حمهد شاکه لی، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۳۵-۳۷.
- سهراب، که ریم سه عید زانستی، ژماره ۲، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۳۷-۳۸.
- ناموژگاری، سدقی، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۳۸-۳۹.
- نازیزد پراویک، ا.ش.، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۳۹.
- دایک وه تن و کورده کانی، مهلا محهمه دی چروستانی، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۴۰.
- گورانی کچه شوانیک، بینس، وهرگیپان، نه حمهد شالی، ژماره ۳، سالی ۱۰، مارتی ۱۹۴۹، ل ۵۷-۶۰.
- ریگی دلداری و ژیان، بول فور، وهرگیپان، نه حمهد شالی، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۴۱-۴۲.
- له گهل گول، له (ژین) هوه وهرگیراوه، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۳۳-۳۴.
- مهوله وی له سهر شیوهی سلیمانی، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۳۴-۳۵.
- تازه بهار، نه حمهد شاکه لی، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۳۲.
- نه گورپاوم، عهلی که مال بایر ناغا، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۳۷.
- باوه پ بکه، ص. هه ژار، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۳۸-۳۹.
- وهرده دل، جه مال مصطه فا، ژماره ۴، سالی ۱۰، نیسانی ۱۹۴۹، ل ۳۲-۴۰.
- غه زل، خاکی، ژماره ۵، مایسی ۱۹۴۹، ل ۳۳-۳۴.
- بو کاکه شیردل، نه خول، ژماره ۵، مایسی ۱۹۴۹، ل ۳۴-۳۶.
- جواتر له ژین، م. ش.، ژماره ۵، مایسی ۱۹۴۹، ل ۳۷-۳۸.
- بهار، منال، ژماره ۵، مایسی ۱۹۴۹، ل ۳۸-۳۹.
- دهرده دل، جه مال مصطه فا، ژماره ۵، مایسی ۱۹۴۹، ل ۳۹-۴۰.
- بولبول، که ریم سه عید زانستی، ژماره ۶، سالی ۱۰، حوزهیرانی ۱۹۴۹، ل ۳۳-۳۴.
- خه تی جوغزین، نه حمهد شاکه لی، ژماره ۶، سالی ۱۰، حوزهیرانی ۱۹۴۹، ل ۳۴-۳۵.
- نه مامیک، محهمه شوکر، ژماره ۶، سالی ۱۰، حوزهیرانی ۱۹۴۹، ل ۳۵-۳۷.
- دهرده دل، جه مال مصطه فا، ژماره ۶، سالی ۱۰، حوزهیرانی ۱۹۴۹، ل ۳۸-۴۰.
- دلّم نایه بنالیئم، محهمه که ریم قادر، ژماره ۶، سالی ۱۰، حوزهیرانی ۱۹۴۹، ل ۴۰.
- دلّبه نده بهک، پارچه به کی شاعیری ئیتالی جرازیا دلیرا، ژماره ۷، سالی ۱۰، ته مووزی ۱۹۴۹، ل ۱۹-۲۲.

- ئەى وەتەن، زېۋەر، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۳۳-۳۴.
- غەزەل، نارى، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۳۵-۳۴.
- يارى نازىز، منال، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۳۵-۳۶.
- خامۇش بېبە، سالم، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۳۶-۳۷.
- يېنىچ خىشتەكى، محەمد كەرىم قادر، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۳۷-۳۹.
- ئەگەر تۇ ئازاي، بىرژاۋ، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۳۹-۴۰.
- خەيالىك، محەمد ئەمىن خدر، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۴۰.
- نازىزىم، مەولەۋى، ژمارە ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۳۳-۳۴.
- شىنى كەرىم بەگ، ئەحمەد شاكەلى، ژمارە ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۳۴-۳۶.
- لەبەر شىنى كەرىم بەگ، ژمارە ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۳۶-۳۸.
- ھەر بۇ كەرىم بەگ، عەلى كەمال باپىر، ژمارە ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۳۸-۳۹.
- دىسان بۇ كەرىم بەگ، مەلا ئەحمەد، ژمارە ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۳۹-۴۰.

چىرۆك

- كورپكى ئازا، ۋەرگىپان، ژمارە ۱، سالى ۱، كانوونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۵۷-۶۳.
- شىرەن، س. ئەمىن زەكى، ژمارە ۲، سالى ۱، كانوونى دوۋەمى ۱۹۴۰، ل ۶۱-۶۴.
- گەردانە، دو مۇپاسان، ۋەرگىپان، حامىد فەرەج، ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۵۶-۶۴.
- داستانى كچىك، موباسان، ۋەرگىپان، ع.ع.، ژمارە ۴، سالى ۱، مارتى ۱۹۴۰، ل ۶۱-۶۳.
- شەھادەتنامە يەك، پىچارى ستىل، ۋەرگىپان، حامىد فەرەج، ژمارە ۵-۶، سالى ۱، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۹۰-۹۶.
- لىرە يەك، فرانسوا كوبى، ۋەرگىپان، ژمارە ۷، سالى ۱، حوزەيرانى ۱۹۴۰، ل ۵۱-۵۵.
- دواپۇژى كلىوپاترە، ح.ف.، ژمارە ۸، سالى ۱، تەمووزى ۱۹۴۰، ل ۴۳-۴۸.
- فىلى ئىنىك، ۋەرگىپان، ژمارە ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۴۱-۴۸.
- چىرۆكى ئەم ژمارە يە، عومەر قەزاز، ژمارە ۱۰، سالى ۱، ئەيلوۋلى ۱۹۴۰، ل ۴۴-۴۸.
- ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تىشرىنى يەكەم و تىشرىنى دوۋەمى ۱۹۴۰، ل ۷۱-۷۴.
- تۆلەسەندەنەۋە، تۇماس ئەلن، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانوونى دوۋەم و شوباتى ۱۹۴۲، ل ۸۷-۹۲.

- زۆرهملی ملشكاندنی له دوايه، پیره میرد، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۸۶-۸۹.
- ده ماری كورد چیت له باردايه؟ خانزادهی قبالچی سۆران، پهروین، ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته مووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۹۰-۹۳.
- له سههه چقی ریگا، وهرگیپان، محهمهه عهبدولغه فور دلشاد، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئهیلوول و تشرینی یهکه می ۱۹۴۲، ل ۵۷-۶۱.
- گرهو، چیکۆف، ن.ا، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئهیلوول و تشرینی یهکه می ۱۹۴۲، ل ۸۲-۸۶؛ ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یهکه می ۱۹۴۲، ل ۸۱-۸۸.
- ژانی ژیان، نوری. س، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۴۹-۵۲.
- به سهههاتی دایکیک، هانس ئه ندرسن، وهرگیپان، ناجی عهباس، ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۴۵-۵۲.
- له ولاتی قاره مانانا، ن.ا، ژماره ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۵۳-۵۶.
- سهیران، محهمه دشاكر فهتاح، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۴۳-۴۶.
- له شهوی جهژنا، ن.ا، ژماره ۴، سالی ۴، نیسانی ۱۹۴۳، ل ۵۲-۵۵.
- ئه رخه وانی گردی سهیوان لانهی ئه به دیمه ندی ئینسانان، فائیق کاکه ئه مین، ژماره ۵، سالی ۴، مایسی ۱۹۴۳، ل ۵۲-۵۶. ژماره ۶، سالی ۴، حوزهیرانی ۱۹۴۳، ل ۵۰-۵۳.
- تاوانی باوکیک، موباسان، ژماره ۷، سالی ۴، ته مووزی ۱۹۴۳، ل ۶۴-۶۹.
- دهرسی دوايي، وهرگیپان، صابیر ئیسماعیل، ژماره ۸، سالی ۴، ئۆغستۆسی ۱۹۴۳، ل ۶۴-۷۲.
- ولاتیپه رستی، ن.ا، ژماره ۹، سالی ۴، ئهیلوولی ۱۹۴۳، ل ۶۶-۷۲.
- مودیر بهگ، محهمه دشاكر فهتاح، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یهکه می ۱۹۴۳، ل ۶۴-۷۱.
- مه ته له کانی ژماره ۸ی سالی ۴ی گه لاویژ، ژماره ۱۰، سالی ۴، تشرینی یهکه می ۱۹۴۳، ل ۷۲.
- لاوی پۆلۆنی مازیا، وهرگیپان، محهمه دئه مین مه عرووف، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۶۶-۷۱.
- سه ریکی ههیه و ههزار سه ودا، محهمه دشاكر فهتاح، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یهکه می ۱۹۴۳، ل ۲۶-۳۰.
- تالی ژیان، بايز، ژماره ۱۲، سالی ۴، کانوونی یهکه می ۱۹۴۳، ل ۴۷-۴۹.

- خەۋبو، مۇياسان، ۋەرگىپان، ن.ا.، ژمارە ۱۲، سالى ۴، كانونى يەكەمى ۱۹۴۳، ۶۳-۷۱.
- ناسىكىك - دەرويشى - خەلۋەكىشىك، ەلى عىرفان، ژمارە ۱، سالى ۵، كانونى دوومى ۱۹۴۴، ۶۹-۷۲.
- مامۇستا بېژەن، محەمدشاكر فەتاح، ژمارە ۲، سالى ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ۴۳-۵۰.
- لە خەوما، ع. چالاك، ژمارە ۲، سالى ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ۶۹-۷۲.
- لە پىي ۋەفادا، ۋەرگىپان، ژمارە ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ۵۹-۷۲.
- مەمى ئالان، ۋەرگىپان، ەلى ياسىن دھۆكى، ژمارە ۱، سالى ۵، كانونى دوومى ۱۹۴۴، ۶۵-۶۸؛ ژمارە ۲، سالى ۵، شوباتى ۱۹۴۴، ۶۱-۶۴؛ ژمارە ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ۵۸-۶۱؛ ژمارە ۶، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ۵۳-۵۶.
- بۇ ئازاترين سەربان، ۋەرگىپان، عوثمان مصطفا، ژمارە ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ۶۹-۷۲.
- بووك ۋ خەسو، محەمدشاكر فەتاح، ژمارە ۵، سالى ۵، مايسى ۱۹۴۴، ۱۸-۲۱.
- ۋەفای ژن و مېرد، ئەۋرەحمان، ژمارە ۶، سالى ۵، حوزەيرانى ۱۹۴۴، ۶۳-۷۲.
- يا مەنە، يا ھۆقە، نە مەنە، نە ھۆقە، سەلام، ژمارە ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ۶۶-۷۲.
- خازى، ن.ا.، ژمارە ۸، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ۶۵-۷۱.
- نەسرین، عومەر صالح خەفاف، ژمارە ۹، سالى ۵، ئەيلولى ۱۹۴۴، ۶۵-۷۱.
- قاجى ئىرۇزۇنا، ۋەرگىپان، مىرزا عەبدولكەرىم، ژمارە ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ۵۲-۵۵.
- ژيان، جوان ن. كچە كورد، ژمارە ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ۶۸-۷۲.
- گرەو لەگەل منالىكى بيتوئىنى، ئەحمەد خواجە، ژمارە ۱۱، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ۲۸-۲۹.
- شىربايى، ف. محەمد، ژمارە ۱۱، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ۶۷-۷۱.
- چەقاۋەسو، محەمدشاكر فەتاح، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانونى يەكەمى ۱۹۴۴، ۱۴-۱۷.
- بەزىي ھەژار بە ھەژاردا، ن.س (كچە كورد)، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانونى يەكەمى ۱۹۴۴، ۵۹-۶۱.
- كورە ئەستېرەكە، شەفيق صابىر، ژمارە ۱۲، سالى ۵، كانونى يەكەمى ۱۹۴۴، ۶۲-۷۲.
- پېشىنەى نرخی پياو دەرئەخا، ح. فەرەج، ژمارە ۱، سالى ۶، كانونى دوومى ۱۹۴۵، ۶۸-۷۲.

- گرامه فوننه کم چۆن کړی، محمه د شاکر فه تاح، ژماره ۲، سالی ۶، شویاتی ۱۹۴۵، ل ۴۱-۱۲.
- پاداشی په نجووری، دلشادی په سوولتی، ژماره ۲، سالی ۶، شویاتی ۱۹۴۵، ل ۵۰-۵۲.
- بهرگی نویی شا، ف. هوشیار، ژماره ۲، سالی ۶، شویاتی ۱۹۴۵، ل ۶۷-۷۲.
- شای دلداری .. وه مردن، ا. ب. هه وری، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۱۳-۱۸.
- سه ریازیکی بی ناو، ئیبراهیم نادری، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۲۲-۲۴.
- دن، ژماره ۳، سالی ۶، مارتی ۱۹۴۵، ل ۶۹-۷۰.
- کویره وهری، ه. ل. ب. ژماره ۴، سالی ۶، نیسانی ۱۹۴۵، ل ۶۰-۷۳.
- له دنیاى خه یالا، جوبران خلیل جوبران، م. مه محمود، ژماره ۵، سالی ۶، مایسی ۱۹۴۵، ل ۲۹-۳۱.
- مام شیخ؟!، محمه د شاکر فه تاح، ژماره ۶، سالی ۶، حوزهیرانی ۱۹۴۵، ل ۴۱-۴۷.
- توله سندنه وه، ژماره ۶، سالی ۶، حوزهیرانی ۱۹۴۵، ل ۶۳-۷۲.
- دوکتوری دان، وهرگیپان، ن. ا. ژماره ۷، سالی ۶، ته مووزی ۱۹۴۵، ل ۶۸-۷۲.
- فرمیسیکی هه ژاری، عوتمان مصطفا، ژماره ۸، سالی ۶، ثابی ۱۹۴۵، ل ۵۳-۵۸.
- ئیش و نازاری دایکیه تی، شکوفه ن.، ژماره ۸، سالی ۶، ثابی ۱۹۴۵، ل ۶۳-۷۲.
- خان و کوره کهی، مه کسیم گوړکی، وهرگیپان، ن. ا. ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرینی یه کهمی ۱۹۴۵، ل ۶۱-۷۲.
- بیوه ژنه خه مگینه که، ا. شیرزاد، ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرینی دووه می ۱۹۴۵، ل ۶۷-۷۲.
- نیظامی تازه چیانکی لاو، وهرگیپان، ف. ر.، ژماره ۱۲، سالی ۶، کانوونی یه کهمی ۱۹۴۵، ل ۶۲-۷۲.
- که ره لوتی مه نوچه، ه. ل. ب.، ژماره ۱، سالی ۷، کانوونی دووه می ۱۹۴۶، ل ۴۷-۷۲.
- به راستی ئیمه، دلره قین!، دل سوز، ژماره ۲، سالی ۷، شویاتی ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۵.
- دهک شهرمه زار بیت!، نه حمه د شالی، ژماره ۲، سالی ۷، شویاتی ۱۹۴۶، ل ۴۸-۵۰.
- دوچاوو بهی تیک.. سه رگوژه شتیکی دلداری، پ. ن.، ژماره ۲، سالی ۷، شویاتی ۱۹۴۶، ل ۶۵-۷۲.
- توفیک له ده ریادا، ا. عه زین، ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۵۹-۷۲.
- قومار که، ف. ه.، ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۶۵-۷۲.
- وه سیهت، کارل کاوسین، وهرگیپان، ن. ا.، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۶۵-۷۲.
- چیروکیکی بی قاره مان، ف. ه.، ژماره ۶، سالی ۷، حوزهیرانی ۱۹۴۶، ل ۶۳-۷۲.
- پونه زهنگی حه مه سهن، ژماره ۷، سالی ۷، ته مووزی ۱۹۴۶، ل ۶۰-۷۲.
- خر مه تکار، ژماره ۸، سالی ۷، ثابی ۱۹۴۶، ل ۶۲-۷۲.

- له پیناوی ئافرهتا، ژماره ۹، سالی ۷، ئەیلوولی ۱۹۴۶، ل ۶۱-۷۲.
- چۆلەکش خاوهنی فەلسەفە و دەولەتن، ن.ع.، ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یەكەمی ۱۹۴۶، ل ۶۷-۷۲.
- دلداریکی سەیر، مەكسیم گۆرگی، وەرگیپان، ژماره ۱۱، سالی ۷، تشرینی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۶۴-۷۲.
- شاییهكە پەشەی خەجەلاو، عەلەدین سجادى، ژماره ۱۲، سالی ۷، كانوونی یەكەمی ۱۹۴۶، ل ۶۵-۷۲.
- كەنیشكە كوردیك، أ. ب. هەورى، ژماره ۱، سالی ۸، كانوونی دووهمی ۱۹۴۷، ل ۶۵-۶۶.
- تانیا، لیدۆف، وەرگیپان، ژماره ۱، سالی ۸، كانوونی دووهمی ۱۹۴۷، ل ۳۰-۹.
- گرەویك له لۆقەنتەیهكا، أ. فەرشینكو، وەرگیپان، ژماره ۲، سالی ۸، شوباتی ۱۹۴۷، ل ۶۸-۷۲.
- بۆچی نەچوون بۆ كوێستان؟، عەلەدین سەجادی، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ل ۶۵-۷۲.
- هاوپی پاكەر، وەرگیپان، س. ناكام، ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۶۹-۷۲.
- عیسی دەلال، ص. مزووری، ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ل ۶۰-۶۴.
- خوا دالە، وەرگیپان، ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ل ۶۳-۷۲.
- له شەوی جەژنا، ژماره ۶، سالی ۸، حوزەیرانی ۱۹۴۷، ل ۶۷-۷۲.
- سەرکەشی پێسوایی له شوینە، ژماره ۷، سالی ۸، تەموزی ۱۹۴۷، ل ۶۹-۷۲.
- بەهەشتی ژین، شاکر فەتاح، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۵۲-۵۶.
- دایك، وەرگیپان، ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ل ۶۶-۷۲.
- تاقە گەوهەریك، محەمەد بەدبەخت، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئەیلوول و تشرینی یەكەمی ۱۹۴۷، ل ۳۰-۳۲.
- دووهم جار دیتەوه، فوزی دلشاد، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئەیلوول و تشرینی یەكەمی ۱۹۴۷، ل ۸۶-۸۸.
- مردنی گورگ، وەرگیپان، ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئەیلوول و تشرینی یەكەمی ۱۹۴۷، ل ۹۶-۹۸.
- كارەكەریك، وەرگیپان، صالح هەژار، ژماره ۱۱، سالی ۸، تشرینی دووهمی ۱۹۴۷، ل ۶۵-۷۱.
- شەیتان، وەرگیپان، ژماره ۱۲، كانوونی یەكەمی ۱۹۴۷، ل ۶۰-۷۱.

- دوا پوژى مۆسوليني و دلدارهكهي، وهرگيپران، پهزمى قهزان، ژماره ۱، سالى ۹، كانوونى دووهمى ۱۹۴۸، ل ۶۳-۶۹.
- كاره ساتى دهريا، ژماره ۲، سالى ۹، شوباتى ۱۹۴۸، ل ۵۷-۷۲.
- دلدارى به هيژتره، نهحمه شالى، ژماره ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۶۲-۷۲. ژماره ۴، سالى ۹، نيسانى ۱۹۴۸، ل ۶۷-۷۲؛ ژماره ۵، سالى ۹، مارسى ۱۹۴۸، ل ۶۵-۷۲؛ ژماره ۶، سالى ۹، حوزهيروانى ۱۹۴۸، ل ۶۸-۷۲.
- نالهيكه، وهرگيپران، ژماره ۴، سالى ۹، نيسانى ۱۹۴۸، ل ۲۴-۲۶.
- سهد هزار ليرمو كوئله لگر، وهرگيپران، بهرؤز خهفاف، ژماره ۴، سالى ۹، نيسانى ۱۹۴۸، ل ۴۵-۴۹.
- له كوره وه بؤ باوك وهرگيپران، ژماره ۶، سالى ۹، حوزهيروانى ۱۹۴۸، ل ۴۲-۴۶.
- چؤن مانگر تنكه به ناشتى براه وه، وهرگيپران، ژماره ۶، سالى ۹، حوزهيروانى ۱۹۴۸، ل ۴۷-۵۲.
- خنكاوى نه خنكاو، وهرگيپران، محهمه دسه عيد جاف، ژماره ۶، سالى ۹، حوزهيروانى ۱۹۴۸، ل ۵۲-۵۶. ژماره ۷، سالى ۹، تهمووزى ۱۹۴۸، ل ۳۰-۳۳.
- قهشه، وهرگيپران، ل.، ژماره ۷، سالى ۹، تهمووزى ۱۹۴۸، ل ۲۵-۲۹.
- دن، وهرگيپران، جهمال خهفاف، ژماره ۷، سالى ۹، تهمووزى ۱۹۴۸، ل ۶۵-۷۲؛ ژماره ۸، سالى ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۶۳-۷۲.
- هه لاتوو، نه لفؤنس دودى ۱۸۴۰-۱۸۹۷، وهرگيپران، ژماره ۸، سالى ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۷.
- دواى مردن، گريگور واهانيان، وهرگيپران، ژماره ۸، سالى ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۴۷.
- گه شتيك له بهه شتا، وهرگيپران، ع.ع.، ژماره ۹-۱۰، سالى ۹، نهيلوول و تشريني يهكهمى ۱۹۴۸، ل ۶-۱۵.
- بازرگاني فينسيا، شكسپير، ژماره ۹-۱۰، نهيلوول و تشريني يهكهمى ۱۹۴۸، ل ۸۵-۱۰۴.
- دلدارى ديليك، س. هه ژار، ژماره ۱۱، سالى ۹، تشريني دووهمى ۱۹۴۸، ل ۲۷-۳۲.
- گولكووى ميه ره بانى، كولو، كو، ژماره ۱۱، سالى ۹، تشريني دووهمى ۱۹۴۸، ل ۴۲-۴۵.
- بير كردنه وه يهك، ا.ش.، ژماره ۱۱، سالى ۹، تشريني دووهمى ۱۹۴۸، ل ۴۵-۴۶.
- بوچى بپروا ناكات؟، ژماره ۱۱، سالى ۹، تشريني دووهمى ۱۹۴۸، ل ۵۹.
- شه ويكى به سام، چيكوف، وهرگيپران، ن.، ژماره ۱۱، سالى ۹، تشريني دووهمى ۱۹۴۸، ل ۶۴-۷۲.

- ئەدەمى، ياخىرى جىگر، ئاناتولى فرانس، ۋەرگىپران، ن.ا.، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۶-۱۲.
- كارەساتىكى دلدارى و خۆبەختکردن، ۋەرگىپران، ئەحمەد شالى، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۶۰-۶۴.
- مليۆنەر، ۋەرگىپر، طاهير ئەحمەد ھەويىزى، ژمارە ۱، سالى ۱۰، كانونى دوۋەمى ۱۹۴۹، ل ۱۷-۲۸.
- دلى پياۋيىكى ئازاد، لىرمەنتۆف، ۋەرگىپران، ئەحمەد شالى، ژمارە ۱، سالى ۱۰، كانونى دوۋەمى ۱۹۴۹، ل ۵۰-۵۳.
- يەكەم دلدارى، م. پەرسول، ژمارە ۱، سالى ۱۰، كانونى دوۋەمى ۱۹۴۹، ل ۶۵-۶۶.
- زۆر نازدار، لىۋ تۆلستۆي، ۋەرگىپران، ژمارە ۱، سالى ۱۰، كانونى دوۋەمى ۱۹۴۹، ل ۶۷-۷۲.
- مارەكەى شىخ ھۆمەر، ر، ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۵۳-۵۴.
- راۋەژىشك، ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۲۵-۳۲.
- بزن و مەيمون، ژمارە ۵، سالى ۱۰، مائىسى ۱۹۴۹، ل ۴۱-۴۶.
- رىۋىيەكەى قەمچوۋغە، ژمارە ۶، سالى ۱۰، حوزەيرانى ۱۹۴۹، ل ۴۱-۴۸.
- دوۋبراكە، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۴۱-۴۵.
- سىۋەنگ و رىۋى، ژمارە ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۴۱-۴۶.
- ئەۋ ژنەى كە ھىننامىەۋە لە دىئساۋە، ۋەرگىپران، جەمال خەفاف، ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۵۵-۵۶.
- تارىكايى، ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۵۹-۶۰.
- ئازايى سەگىك، ئىلىيا ئەھرىزج، ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۶۸-۷۷.
- ئانا كرنككا لە مەيدانى پوژھەلات، ۋەرگىپران، ئەكرەم عەبدولقادىر عەتار، ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۶۶-۷۲.
- ئالەيەكى لەپەر و پەر لە ئازار، پەنجەرۆ. ش.، ژمارە ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۵۷-۶۰.
- سبەينى بەيانى دەمرم!، ئەكرەم عەبدولقادىر، ژمارە ۵، سالى ۱۰، مائىسى ۱۹۴۹، ل ۲۹-۳۲.
- دوو دل، ژمارە ۵، سالى ۱۰، مائىسى ۱۹۴۹، ل ۶۵-۷۲.
- زىرەككىي ئافرەت، ژمارە ۶، سالى ۱۰، حوزەيرانى ۱۹۴۹، ل ۲۹.
- جەۋھەر ئاغا، عەلئەدەين سەجىدى، ژمارە ۶، سالى ۱۰، حوزەيرانى ۱۹۴۹، ل ۶۲-۷۲.
- كۆرتى قاسلىف، ۋەرگىپران، م. ئازاد، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۶۰-۷۲.

– گېژەلۈكە (وەرگېپران)، ئەندىرئ تۆرى، ژمارە ۸، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۴۶. ژمارە ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۶۳–۶۴.

ئەدەبىياتى بېگانە

– گۆپىنى خىيام، ژمارە ۱، سالى ۱، كانوونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۳۰–۳۱. ژمارە ۲، سالى ۱، كانوونى دووهەمى ۱۹۴۰، ل ۲۶–۲۸؛ ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۲۰–۲۱؛ ژمارە ۴، سالى ۱، مارتى ۱۹۴۰، ل ۲۴–۲۶؛ ژمارە ۵–۶، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۱۶–۱۷؛ ژمارە ۷، سالى ۱، حوزەيرانى ۱۹۴۰، ل ۲۲–۲۳؛ ژمارە ۸، سالى ۱، تەمووزى ۱۹۴۰، ل ۲۴–۲۵؛ ژمارە ۱۱–۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووهەمى ۱۹۴۰، ل ۱۸–۲۰.

– ژيانى دلدارى (جوبران خەلىل جوبران)، كابراى كويىرە و پەنگى شير (ليو تولستوى)، ژمارە ۱، سالى ۱، كانوونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۳۰–۳۳؛ بولوكاستا لەسەر چۈنەشەر، كۆلۈنئىل لەقلىس، وەك يەك، فېدور سولوگوب، ژمارە ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۲۴؛ دلدارى ناكەم، ھۆ شى، ژمارە ۱۱–۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووهەمى ۱۹۴۰، ل ۱۷.

– شىنى سال (شىلى)، ژمارە ۲، سالى ۱، كانوونى دووهەمى ۱۹۴۰، ل ۲۶–۲۹؛ فەلسەفەى دلدارى (شىلى)، ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۲۰–۲۲.

– لە ژور سەرى نەخۆشى (نمونهى ئەدەبىياتى تازەى عېبرانى)، ي. ل. بېرنس، ژمارە ۱۱–۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووهەمى ۱۹۴۰، ل ۲۰–۲۳.

– گۆپىنى ساقى نامەى حافظ، عەلى كەمال، ژمارە ۱۱–۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووهەمى ۱۹۴۰، ل ۲۴–۲۵.

– ديارى سالانەى گەلاويژ بۇ خويىندەوارە خۆشەويستەكانى .. قەصيدەى شاعىرى بە ناوبانگى كورد (سالامى صاحىبقران، ژمارە ۱۱–۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووهەمى ۱۹۴۰، ل ۱۲–۱۳).

– خىيام بە كوردى، ژمارە ۱–۲، سالى ۲، كانوونى دووهەم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۳۷؛ ژمارە ۳–۴، سالى دووهەم، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ل ۳۱–۳۲؛ ژمارە ۵–۶، سالى ۲، مايس و حوزەيرانى ۱۹۴۱، ل ۳۹–۴۰؛ ژمارە ۷–۸، سالى ۲، تەمووز و ئابى ۱۹۴۱، ل ۵۰–۵۱.

– گۆپران، (وەرگېپران)، ف. بىكەس، ژمارە ۱–۲، سالى ۲، كانوونى دووهەم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۳۸.

– لە ميانى دوو دلداردا، ژمارە ۱–۲، سالى ۲، كانوونى دووهەم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۳۹.

– دلدارى گۆلىكە، ژمارە ۱–۲، سالى ۲، كانوونى دووهەم و شوباتى ۱۹۴۱، ل ۴۰.

- چاۋ، جوبران خەلىل جوبران، ژمارە ۱-۲، سالى ۲، كانونى دووم و شوباتى ۱۹۴۱، ۴۰-۴۱.
- قىن (ئەلفرىد دى مۇسبى)، ژمارە ۳-۴، سالى دووم، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ۳۲-۳۳.
- ژيان، ا. ل. بارىۋلد، ژمارە ۳-۴، سالى دووم، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ۳۴-۵۳.
- من و ئەو، تاگور، ژمارە ۳-۴، سالى دووم، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ۳۴-۳۵.
- دوو دىۋوى قەلغانەكە، ژمارە ۳-۴، سالى دووم، مارت و نىسانى ۱۹۴۱، ۳۵-۳۷.
- ھەر بژى سەربەستى، ئىمىل لۇدقىك، ژمارە ۷-۸، سالى ۲، تەموز و ئابى ۱۹۴۱، ۴۰-۴۴.
- راباندرانات تاگور، ژمارە ۷-۸، سالى ۲، تەموز و ئابى ۱۹۴۱، ۴۵-۵۰.
- دلدارى پىرىك، فرانك پالڧ، ژمارە ۷-۸، سالى ۲، تەموز و ئابى ۱۹۴۱، ۵۲-۵۴.
- بولبول و گول (لە ئىنگىلىزىيە)، ئۇسكار وايلىد، ھەرگىران، ف. محەمەد، ژمارە ۷-۸، سالى ۲، تەموز و ئابى ۱۹۴۱، ۵۵-۶۳.
- سەربەستى، ئەندريا شىنيە، ھەرگىران، ف. ھوشيار، ژمارە ۹-۱۲، سالى ۲، ئەيلول تا كانونى يەكەمى ۱۹۴۱، ۲۶-۳۳.
- گوڭم Le Lac، نورەدىن بەھا، ژمارە ۹-۱۲، سالى ۲، ئەيلول تا كانونى يەكەمى ۱۹۴۱، ۶۵-۷۰.
- لە ئەدەبىياتى ئىنگىلىزىيە، ھەرگىران، ف. ھوشيار، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانونى دووم و شوباتى ۱۹۴۲، ۳۵-۳۶.
- نمونە يەكە لە شىعرى چىنيەكان، ھەرگىران، ف. ھوشيار، ژمارە ۱-۲، سالى ۳، كانونى دووم و شوباتى ۱۹۴۲، ۷۲-۷۳.
- خەيام بە كوردى سەلام، ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ۴۷-۴۸.
- گورانى شادى، وىليام داقىس، ژمارە ۳-۴، سالى ۳، مارت و نىسانى ۱۹۴۲، ۵۰-۵۱.
- يەككى لە ھونراۋەكانى شاعىرى بەناۋانگى چىنى (ئەمى سىاۋ): لە خەو راپەرن، ھەرگىران، ع. چالاک، ژمارە ۷-۸، سالى ۳، تەموز و ئابى ۱۹۴۲، ۸۴-۸۷.
- كوردەھى لاۋىك، ھەرگىز: ف. ھوشيار، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۳، ئەيلول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۲، ۲۰-۲۷.
- يادگار، ن.ا.، ژمارە ۸، سالى ۴، ئۇغستۋسى ۱۹۴۳، ۲۹-۳۰.
- شاعىرىكى جەنگاۋەر، عاصم ھەيدەرى، ژمارە ۸، سالى ۴، ئۇغستۋسى ۱۹۴۳، ۶۰-۶۳.
- شاعىرى بەناۋانگى روس پۆشكىن، محەمەد تۇڧىق، ژمارە ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دوومى ۱۹۴۳، ۱۲-۱۴.

- شازادهى شادمان.. شاعيرى رهمزى بهناوبانگى ئىنگليز ئوسكار وايلىد، ف. محمەد، ژمارە ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۱۶-۲۶.
- ئەو پياوھى كە نىشتىمانى نىيە، وەرگىپران، جەمال خەفاف، ژمارە ۴، سالى ۵، نىسانى ۱۹۴۴، ل ۲۲-۲۸. ژمارە ۷، سالى ۵، تەمووزى ۱۹۴۴، ل ۲۳-۳۰.
- پورەيا، م. مەحمود، ژمارە ۵، سالى ۵، مایسى ۱۹۴۴، ل ۴۳-۴۹.
- ھىزى سامدار، وەرگىپران، كەرىم محمەد، ژمارە ۱۰، سالى ۵، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۴، ل ۴۳-۴۶.
- موپاسان.. ئەدىيىك بوو ژنان شىتتايان كرد، ژمارە ۲، سالى ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل ۲۶-۳۳.
- گۆرانى گيان، م. جەمىل، ژمارە ۲، سالى ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل ۶۲-۶۴.
- ئەلكسى تۆلستۆي (۱۸۷۳-۱۹۴۵)، ف. ھ.، ژمارە ۵، سالى ۶، مایسى ۱۹۴۵، ل ۱۱-۱۷.
- لە دنيای خەيالاً، جوبران خەليل جوبران، م. مەحمود، ژمارە ۵، سالى ۶، مایسى ۱۹۴۵، ل ۲۹-۳۱.
- بەچرى پۆن گەرچەكەو، (وەرگىپران)، ژمارە ۵، سالى ۶، مایسى ۱۹۴۵، ل ۳۷-۴۱.
- قارەمانى كچىكى لىتوانى، ژمارە ۵، سالى ۶، مایسى ۱۹۴۵، ل ۴۲-۴۷.
- نامەيەك.. خانمە خۆشەويستەكەم، وەرگىپران، ع.ت، ژمارە ۵، سالى ۶، مایسى ۱۹۴۵، ل ۶۰-۶۵.
- تەنيا يەك بىر نازارم ئەدا!؟، ئەلسكاندەر بيتوفى، وەرگىپران، ھ.ل.ب، ژمارە ۷، سالى ۶، تەمووزى ۱۹۴۵، ل ۱-۲.
- تەنھايى، لامارتىن، وەرگىپران، محمەد توفىق، ژمارە ۱۲، سالى ۶، كانونى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۵۳-۵۵.
- پىرى و جوانى، شكسپىر، ژمارە ۱، سالى ۷، كانونى دووھى ۱۹۴۶، ل ۲۴-۲۵.
- خەونى عەبديك، لۆنگفيلو، (وەرگىپران)، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۱-۴.
- ھىچ شتىك نامرىت!، لۆرد نيسون، وەرگىپران، بەختيار، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۵۵-۵۷.
- نايەلم پړوى، وەرگىپران، ناصر نازا، ژمارە ۲، سالى ۷، شوباتى ۱۹۴۶، ل ۵۹-۶۱.
- فرمانى نووسەر، رومان رولان، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۱-۸.
- قەشەيەكى ھىندوسى و پلنگىك و شەش حاكم، وەرگىپران، ف. ھ.، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۴۸-۵۴.
- كە ھەر چار نەبىت بمرىن، وەرگىپران، ژمارە ۴، سالى ۷، نىسانى ۱۹۴۶، ل ۱۶.

- پښوونکی میوانداری، چیراند گیش، وهرگپران، جهمال خهفاف، ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۱۰-۱۶.
- فرمیسیکی دایک، وهرگپران، سلیمان پهواندزی، ژماره ۱۱، سالی ۷، تشرینی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۴۵-۴۶.
- هاوړینه، پرس پش شیلی، وهرگپران، ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۱-۲.
- دهنگی دلیکی نازاد، وهرگپران، عثمان مصطهفا، ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۱۶-۱۷.
- پیره بولیدهر و ولادیمیر کورلنکو، وهرگپران، محمه مصطهفا (حهمه پور)، ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۲۴-۳۰.

لینکولینه وهی نه ده بی

- دراسة في الشعر الكردي لمؤلفيه لوسی پول مارگریت و ك.أ.ب. (کامران نالی به درخان)، ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۶۴.
- نه ده بیاتی تازه چونه و ده بی چوں بی؟، ح. ف.، ژماره ۷، سالی ۱، حوزهیرانی ۱۹۴۰، ل ۴-۱.
- نیاز له شیعر چییه؟، وهرگپران، ژماره ۱۰، سالی ۱، نهیلوولی ۱۹۴۰، ل ۱-۵.
- بلاوکردنه وهی نه ده بیاتی کوردی و نه دیبه کاتمان، په مزی قهزان، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یهکهمی و تشرینی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۷۷-۸۱.
- شیعر و نه ده بیاتی کوردی، گه لویژ، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهمی و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۹۹-۱۰۰.
- شاعیری بهناوبانگی کورد طاهیر بهگ، عهبدوللا قزلجی، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهمی و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۷۹-۸۱.
- که لکی نه ده ب، گوران، ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزهیرانی ۱۹۴۲، ل ۲۴-۳۲.
- عومهر خه یام، یوونس په ئووف، ژماره ۱، سالی ۴، کانوونی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۳۴-۳۸. ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۱۸-۲۱.
- میژووی نه ده بیاتی کورد، گیو موکریانی، ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۱۱-۱۳.
- بیسارانی، طاهیر سهیدزاده ی هاشمی، ژماره ۲، سالی ۴، شوباتی ۱۹۴۳، ل ۳۹-۴۲؛ ژماره ۳، سالی ۴، مارتی ۱۹۴۳، ل ۲۱-۲۴.

- شاعیری بهناویانگ "عیشقی"، م. کاردۆخی، ژماره ٤، سالی ٤، نیسانی ١٩٤٣، ل١-٤٣.
- بۆ مامۆستا زیوهر، عهلی کهمال، ژماره ٦، سالی ٤، حوزهیرانی ١٩٤٣، ل٣٨-٤٠.
- شیعوو ئەدهبیاتی کوردی: (زیوهر- مهلا عهبدوڵلا)، ژماره ٧، سالی ٤، تهمووزی ١٩٤٣، ل١٣-١٧.
- لاویکی یۆنان، رهفیق چالاک، ژماره ٧، سالی ٤، تهمووزی ١٩٤٣، ل١٨-٢١.
- ئەدیبی بهناویانگی کورد پیره میرد، عهلاهه دین سجادی، ژماره ٨، سالی ٤، ئۆغستۆسی ١٩٤٣، ل١-١٦.
- شیعر و ئەدهبیات کوردی.. مهلا عهبدوڵلا زیوهر، رهفیق حیلمی، ژماره ٨، سالی ٤، ئۆغستۆسی ١٩٤٣، ل٢٠-٢٤.
- شاعیریکی نهاسراوی خۆمان، طاهیر هاشمی، ژماره ٨، سالی ٤، ئۆغستۆسی ١٩٤٣، ل٤٩-٥٢.
- لاپه پهییک له بهرگی دووهمی (شیعر و ئەدهبیاتی کوردی).. دلدار، رهفیق حیلمی، ژماره ٩، سالی ٤، ئەیلوولی ١٩٤٣، ل١-٥؛ ژماره ١٠، سالی ٤، تشرینی یهکهمی ١٩٤٣، ل١٥-٢٣.
- م. کاردۆخی لهتای تهرازووی شیعردا، ف. بی کهس، ژماره ٩، سالی ٤، ئەیلوولی ١٩٤٣، ل٥٥-٥٨.
- مهدهۆش و شیعر، ا. ح. ههردی، ژماره ٩، سالی ٤، ئەیلوولی ١٩٤٣، ل٥٩-٦١.
- وهلامی مهدهۆش و شیعر، م. ع. مهدهۆش، ژماره ١٠، سالی ٤، تشرینی یهکهمی ١٩٤٣، ل٦٢-٦٣.
- ژیانی مهجدی، شههابه دین موخی، ژماره ١٢، سالی ٤، کانوونی یهکهمی ١٩٤٣، ل٤٣-٤٦.
- جهنابی میرزا ماری قهلا دزه له گهلاویژدا بیینی، پیره میرد، ژماره ١٢، سالی ٤، کانوونی یهکهمی ١٩٤٣، ل٦٠-٦١.
- شیعر و ئەدهبیاتی کوردی و دلدار، ژماره ١، سالی ٥، کانوونی دووهمی ١٩٤٤، ل٦١-٦٤.
- ا. ب. ههوری له تایی تهرازووی شیعردا، ف. بی کهس، ژماره ٢، سالی ٥، شوپاتی ١٩٤٤، ل٦٥-٦٨.
- ئەختهر، طاهیر ئەحمهد، ژماره ٣، سالی ٥، مارتی ١٩٤٤، ل١-٤.
- سالم عهبدوهر رحمان، رهفیق حیلمی، ژماره ١، سالی ٥، کانوونی دووهمی ١٩٤٤، ل١٧-٢٢؛ ژماره ٢، سالی ٥، شوپاتی ١٩٤٤، ل٥٦-٦٠؛ ژماره ٣، سالی ٥، مارتی ١٩٤٤، ل٩-١٣.
- محهمه ده مین بهگی جاف و تهرازووی شیعر، ج. ب. پوژیهیانی، ژماره ٣، سالی ٥، مارتی ١٩٤٤، ل٥١-٥٢.

- له شيعر و ئهدهبىياتى كوردى!، رهمزى قهزان، ژماره ۳، سالى ۵، مارتى ۱۹۴۴، ل ۵۳-۵۵.
- وهرام بو ف. بىكهس، ا. ب. ههورى، ژماره ۴، سالى ۵، نيسانى ۱۹۴۴، ل ۶۲-۶۵.
- پيشكهشى ماموستا ا. ب. ههورى، ف. بىكهس، ژماره ۵، سالى ۵، مایسى ۱۹۴۴، ل ۵۱-۵۴.
- شاعیر نامری، عهبدولمهجید شیخ جلال، ژماره ۶، سالى ۵، حوزهیرانى ۱۹۴۴، ل ۱۱-۱۳.
- سهى یاقو مایهدهشتى: لاپهپهیهک له بهرگی دووهمی شيعر و ئهدهبىياتى كوردى، یهدوللا پرضا کهلهوپرى، ژماره ۶، سالى ۵، حوزهیرانى ۱۹۴۴، ل ۳۱-۳۴.
- شيعر و ئهدهبىياتى كوردى، جیم، ژماره ۶، سالى ۵، حوزهیرانى ۱۹۴۴، ل ۵۸-۶۲.
- شیوهی وهرگرتن، طاهیر عارف، ژماره ۷، سالى ۵، تهمووزى ۱۹۴۴، ل ۲۰-۲۲.
- نووسین و تهرجومه، ناجی عهباس، ژماره ۷، سالى ۵، تهمووزى ۱۹۴۴، ل ۵۷-۶۱.
- سهرنجداى له ئهدهبىياتى مهنگورى، ف. بیکهس، ژماره ۷، سالى ۵، تهمووزى ۱۹۴۴، ل ۶۲-۶۵.
- بوکاکه "جیم": دلدار، ژماره ۸، سالى ۵، تهمووزى ۱۹۴۴، ل ۶۲-۶۴.
- وهرامی رهخنهگر، مهنگورى، ژماره ۹، سالى ۵، ئهیلوولی ۱۹۴۴، ل ۶۱-۶۴.
- تهئىرى رهخنهگرى له شهقافهتدا، دکتور یوسف هیکهله، وهرگیپان، ا. ب. ههورى، ژماره ۱۱، سالى ۵، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۵۷-۵۹.
- ئهدهبىياتى زیندوو، صالح حهیدهرى، ژماره ۱۲، سالى ۵، کانوونى یهکهمی ۱۹۴۴، ل ۴۷-۵۰.
- پهيامی ئهدیپ، وهرگیپان، ف. ه. ژماره ۷، سالى ۶، تهمووزى ۱۹۴۵، ل ۳-۱۲.
- شاعیری بهناوبانگ سولطانى، طاهیر هاشمی، ژماره ۸، سالى ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۴۱-۴۷.
- شيعر و شاعیر، شیخ محهمهدى خال، ژماره ۵، سالى ۷، مایسى ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۸.
- له شيعر و ئهدهبىياتى لوپرى و لهکی خانهى داجیون، یهدوللاى رهضائى، ژماره ۱۱، سالى ۷، تهشرینی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۲۹-۳۲.
- چیرۆک له ئهدهبى پوژئاوادا، وهرگیپان، ف. چ (فائق چالاک)، ژماره ۱، سالى ۸، کانوونى دووهمی ۱۹۴۷، ل ۵۸-۶۱. ژماره ۲، سالى ۸، شوباتى ۱۹۴۷، ل ۴۹-۵۱.
- بوشکین و دلدارى، وهرگیپان، رهمزى قهزان، ژماره ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۴۵-۴۱.
- ورده کارى مهولهوى له شعردا، ا. ب. ههورى، ژماره ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۵۳-۵۵.
- سهربهستى ئهدهبىيات، گهلاویژ، ژماره ۶، سالى ۸، حوزهیران ۱۹۴۷، ل ۱-۷.

- له دوا ئىوارەدا (له ئەدەبىياتى عەرەبىيەو)، (وەرگىپران)، ژمارە ۷، سالى ۸، تەموزى ۱۹۴۷، ل ۶۵-۶۶.

- نامەيەك بۇ ئەدەبىيەكانمان، ق. نەبەرد، ژمارە ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۴۱-۴۶. ژمارە ۹، ۱۰، سالى ۸، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۷۰-۷۴.

- شاعىرى بەناوبانگ: رەونەق، كاردوڭخى، ژمارە ۹، ۱۰، سالى ۸، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۹۲-۹۵.

- زىوەر (بە بۆنەى كوچى دوايىيەو)، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۲۸.

- كوچى دلدار، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۴۱-۴۶.

ھەمەپرەنگ

- قسەى نەستەق، ژمارە ۱، سالى ۱، كانوونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۴۲. ژمارە ۲، سالى ۱، كانوونى دووھەمى ۱۹۴۰، ل ۴۹-۵۰؛ ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۵۲؛ ژمارە ۴، سالى ۱، مارتى ۱۹۴۰، ل ۳۲؛ ژمارە ۵-۶، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۷۹؛ ژمارە ۸، سالى ۱، تەموزى ۱۹۴۰، ل ۴۱؛ ژمارە ۱۰، سالى ۱، ئەيلوولى ۱۹۴۰، ل ۳۵-۳۶؛ ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووھەمى ۱۹۴۰، ل ۴۷-۴۸؛ ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووھەمى ۱۹۴۰، ل ۸۱.

- بۇ پىكەن، ژمارە ۱، سالى ۱، كانوونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۴۳-۴۵. ژمارە ۲، سالى ۱، كانوونى دووھەمى ۱۹۴۰، ل ۴۷-۴۹؛ ژمارە ۳، سالى ۱، شوباتى ۱۹۴۰، ل ۵۳-۵۵؛ ژمارە ۴، سالى ۱، مارتى ۱۹۴۰، ل ۴۳-۴۵؛ ژمارە ۵-۶، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۵۳-۵۶؛ ژمارە ۷، سالى ۱، حوزەيرانى ۱۹۴۰، ل ۵۵-۵۶؛ ژمارە ۸، سالى ۱، تەموزى ۱۹۴۰، ل ۲۶-۲۷؛ ژمارە ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۳۷-۳۸؛ ژمارە ۱۰، سالى ۱، ئەيلوولى ۱۹۴۰، ل ۳۳-۳۵؛ ژمارە ۱۱-۱۲، سالى ۱، تشرىنى يەكەم و تشرىنى دووھەمى ۱۹۴۰، ل ۴۵-۴۷.

- فەنلەندە (بە بۆنەى شەپرى سوڭىت و فەنلەندەو)، ژمارە ۱، سالى ۱، كانوونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۵۳.

- ئەزانىت (ھەپرەمە)، ژمارە ۱، سالى ۱، كانوونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۵۴. ژمارە ۲، سالى ۱، كانوونى دووھەمى ۱۹۴۰، ل ۶۰؛ ژمارە ۴، سالى ۱، مارتى ۱۹۴۰، ل ۴۵؛ ژمارە ۵-۶، نىسان و مايسى ۱۹۴۰، ل ۵۲؛ ژمارە ۸، سالى ۱، تەموزى ۱۹۴۰، ل ۴؛ ژمارە ۹، سالى ۱، ئابى ۱۹۴۰، ل ۳۹-۴۰.

- ژنى دنيا، ژمارە ۱، سالى ۱، كانوونى يەكەمى ۱۹۳۹، ل ۶۳-۶۴.

- پيشينيان وتوويانه، ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۱۲. ژماره ۳، سالی ۱، شوباتی ۱۹۴۰، ل ۱۳؛ ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۱۹. ژماره ۷، سالی ۱، حوزهیرانی ۱۹۴۰، ل ۲۵؛ ژماره ۸، سالی ۱، تهموزی ۱۹۴۰، ل ۱۶؛ ماره ۹، سالی ۱، ئابی ۱۹۴۰، ل ۲۴؛ ژماره ۹، سالی ۱، ئابی ۱۹۴۰، ل ۳۲؛ ژماره ۹، سالی ۱، ئابی ۱۹۴۰، ل ۴۸؛ ژماره ۱۰، سالی ۱، ئیلوولی ۱۹۴۰، ل ۴۳؛ ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یهکه و تشرینی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۴۴-۴۵.

- ئاموژگاری له جل و بهرگدا، ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۳۴.
- له باخی گولیک: له دوی کوشتار، ک. له هاواره وه، خوشه ویستی نیشتمان، بو ئاو له سهروه و نه یبهستی، ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۵۱-۲؛ یهکه قاره مانی چین، چیانگ کای شهک، شهپی پیشوو، بو خه لک قسه نه که نه؟، ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۵۲-۶۶؛ پرووسیا چون بهرزیووه وه، ا. ع. ژماره ۵-۶، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۵۷-۶۴؛ زوو به پیشکه وه، خواردنی دواپوژ، فرانکلین پوژفلت، ژماره ۷، سالی ۱، حوزهیرانی ۱۹۴۰، ل ۴۵-۵۰؛ دلداری و گهنجی (میکائیل کلانیر)، وهرگیپان، حامید فرج، ژماره ۸، سالی ۱، تهموزی ۱۹۴۰، ل ۲۸-۲۹؛ چاری بی خه وی، بهختیاری له چیبایه؟ ژماره ۸، سالی ۱، تهموزی ۱۹۴۰، ل ۳۰-۳۲؛ دراو Money، ژن و پیاو، ژماره ۱۰، سالی ۱، ئیلوولی ۱۹۴۰، ل ۲۴-۲۸؛ میکروپ چون دوزرایه وه؟، شیت یا ژیر، نه ته وی ئاسووده بژیت؟، دلای من و ئاوات، یونانستان، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یهکه و تشرینی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۲۸-۳۴، ۳۶-۳۷.

- گه لایوژ و خوینه رانی، ژماره ۲، سالی ۱، کانوونی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۵۶-۵۹.
- چاری سکیه شه، ع. ع. ژماره ۳، سالی ۱، شوباتی ۱۹۴۰، ل ۵۴.
- گه لایوژم چون نه وی؟، هه وری، م. خاوه ر، کاروانچی زیباری، طاهیر صابیر، ژماره ۳، سالی ۱، شوباتی ۱۹۴۰، ل ۵۵-۵۷.

- ئاموژگاری له خواردنا، ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۱۹.
- پوسته ی گه لایوژ، ژماره ۴، سالی ۱، مارتی ۱۹۴۰، ل ۵۳-۵۷. گه لایوژم وا نه وی (زیوهر)، بهرزی کوردی! (ع. و. نووری)، ژماره ۵-۶، سالی ۱، نیسان و مایسی ۱۹۴۰، ل ۸۷-۸۹؛ دوو کوپیه ی جوانم، شیعر، (نه جمه ددین)، شه قلاوه (عوشمان میران قادر بهگ خوشناو)، ژماره ۸، سالی ۱، تهموزی ۱۹۴۰، ل ۳۳-۳۹؛ گورانی خویم (لوی بادینی)، له هه ر سه ره سه ودایه (طالب غریب)، گه لایوژ (جهمشید)، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۱، تشرینی یهکه و تشرینی دووهمی ۱۹۴۰، ل ۴۱-۴۴.

- نهنجامی ههلبهست، خورشید، ژماره ٤، سالی ١، مارتی ١٩٤٠، ل ٥٨-٦٠.
- بو پابواردن، ژماره ٤، سالی ١، مارتی ١٩٤٠، ل ٦٤.
- نهتهوی به خوشی بژیت؟، نهلسکاندهر دواماسی چچوک، ژماره ٥-٦، سالی ١، نیسان و مایسی ١٩٤٠، ل ٧-٨.
- کامیل، دوستی دیرینی، ژماره ٥-٦، نیسان و مایسی ١٩٤٠، ل ٧٤-٧٥.
- وینهیه که له ژیان، وهرگیران، ژماره ٧، سالی ١، حوزهیرانی ١٩٤٠، ل ٢٤-٢٥.
- گهلاویژ به چاوی بیگانه، سی. جی. ئی (نهدمونس)، (وهرگیران)، ژماره ٨، سالی ١، تهمووزی ١٩٤٠، ل ١-٤.
- رۆژنامه نهینیههکی پلسودسکی، ویلیام جینس، وهرگیران، ژماره ٨، سالی ١، تهمووزی ١٩٤٠، ل ٥-٨.
- خویندهواری خوشهویست (له گهلاویژهوه)، ژماره ٨، سالی ١، تهمووزی ١٩٤٠، ل ٤٩.
- ژماره ١١-١٢، سالی ١، تشرینی یهکهه و تشرینی دووهمی ١٩٤٠، ل ١-٢.
- فیههستی ژمارهکانی گهلاویژ بو سالی ١٩٤٠، ژماره ١١-١٢، سالی ١، تشرینی یهکهه و تشرینی دووهمی ١٩٤٠، ل ١-٢.
- به ناوی گهلاویژهوه، زیهر، ژماره ١-٢، سالی ٢، کانوونی دووهم و شوباتی ١٩٤١، ل ١.
- تاریکی، ژماره ١-٢، سالی ٢، کانوونی دووهم و شوباتی ١٩٤١، ل ٨.
- له باخی گولیک: ناگری بن کای بالقان، چۆن قسهت خوش نهبی؟، ژماره ١-٢، سالی ٢، کانوونی دووهم و شوباتی ١٩٤١، ل ٩-١٢؛ ههوت ناحهزهکهی پیاو، پیاوی رهش سپی نهکریتهوه، له بابته لهشتهوه، له پری زپردا، مهلیک صالح نهجمههین نهییووب، ژماره ٣-٤، سالی دووهم، مارت و نیسانی ١٩٤١، ل ٥-١٩؛ کۆمهلی (أ.م.و)، دهولهته یهکگرتووهکانی ئەمریکا، یهکیتهی سوڤیهت، بهسههاتی رۆژنامهی "بهلیکی نازاد"، حامید فههراج، ژماره ٥-٦، سالی ٢، مایس و حوزهیرانی ١٩٤١، ل ١١-٣٨؛ مارشال فورشیلوف کییه؟، له ١٩١٧ دا وابوو. بیگومان نیسته خراپتره، ههموو رهگهزهکانی دنیا وهک یهکن، ژماره ٧-٨، سالی ٢، تهمووز و ئابی ١٩٤١، ل ١٧-٣٠.
- قسهی نهستهق، ژماره ١-٢، سالی ٢، کانوونی دووهم و شوباتی ١٩٤١، ل ٧٠، ٨٦؛ ژماره ٣-٤، سالی دووهم، مارت و نیسانی ١٩٤١، ل ٥٨-٥٩.
- پیشینان وتوویانه: ژماره ١-٢، سالی ٢، کانوونی دووهم و شوباتی ١٩٤١، ل ٨٦. ژماره ٥-٦، سالی ٢، مایس و حوزهیرانی ١٩٤١، ل ٧٥-٧٧.

- پۆسته‌ی گه‌لایوژ: تو! (صالح عه‌بدوڵلا یوسفی)، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۸۷-۸۸؛ گۆل (محهمهد ئه‌رجومه‌ند نازهنین)، ده‌ مۆچیارى بۆ میلیه‌تیک (مه‌جید دارا)، سیاسه‌ت چیبیه‌؟، ژماره ۳-۴، سالی دووهم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۹۰-۹۵.
- بۆ پیکه‌نین، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۸۸-۸۹؛ ژماره ۳-۴، سالی ۲، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۷۹-۸۰؛ ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۱، ل ۷۵-۷۶؛ ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئه‌یلوول تا کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۱، ل ۶۲-۶۴.
- ئامۆژگاری بۆ خوشتن، ژماره ۳-۴، سالی دووهم، مارت و نیسانی ۱۹۴۱، ل ۶۶.
- ئه‌زانیت؟، ژماره ۱-۲، سالی ۲، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۱، ل ۳۶؛ ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۱، ل ۴۰؛ ژماره ۷-۸، سالی ۲، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۷۹؛ ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئه‌یلوول تا کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۱، ل ۲۰.
- تکا له‌ گه‌لایوژوه، عه‌لی که‌مال، ژماره ۵-۶، سالی ۲، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۱، ل ۹۵-۹۶.
- بۆ خوینده‌وارانی گه‌لایوژی نازدار، عه‌لی که‌مال، ژماره ۷-۸، سالی ۲، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۹۵-۱۰۲.
- بۆ ئاگاداری، ژماره ۷-۸، سالی ۲، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۱، ل ۱۰۳.
- وتاری پیاوانی به‌ناوبانگ ده‌رحه‌ق به‌ سه‌ره‌سه‌ستی، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئه‌یلوول تا کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۱، ل ۵۶-۵۷.
- بۆ زانین، عه‌لاه‌ده‌ین سه‌جادی، ژماره ۹-۱۲، سالی ۲، ئه‌یلوول تا کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۱، ل ۹۷-۹۸.
- گه‌لایوژ له‌ سالی سییه‌میا، عه‌لاه‌ده‌ین سه‌جادی، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۱-۳.
- پێشینان و توویانه (وته‌ی پێشینان)، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۲۴؛ ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۵۱؛ ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۵۴-۵۵؛ ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۲، ل ۵۱؛ ژماره ۷-۸، سالی ۳، ته‌مووز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۵۷؛ ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئه‌یلوول و تشرینی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۶۱؛ ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یه‌که‌می ۱۹۴۲، ل ۷۳.
- بۆ پیکه‌نین، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۳۸-۳۹؛ ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۷۱؛ ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۵۲-۵۴. ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزه‌یرانی ۱۹۴۲، ل ۵۲-۵۴.

- ژماره ۷-۸، سالی ۳، تهموز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۸۸-۸۹؛ ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۶۷-۶۸.
- وتاریک دهرحوق به پاشهکهوت، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۴۲.
- کۆششی میروله، عوتمان عهونی بهقال، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۸۱-۸۵.
- بۆ ئاگاداری، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۹۴-۹۵.
- مژده به بۆنهی کرانهوهی یانهی سههرکهوتنی کوردان له بهغدا، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۹۵.
- بۆ خویندهوارانی گهلایوژ، ژماره ۱-۲، سالی ۳، کانوونی دووهم و شوباتی ۱۹۴۲، ل ۹۶.
- ئایا ئەزانی؟، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۲۹-۳۱.
- قسهی نهستهق، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۵۱-۵۲؛ ژماره ۵-۶، سالی ۳، مایس و حوزهبیرانی ۱۹۴۲، ل ۵۵؛ ژماره ۷-۸، سالی ۳، تهموز و ئابی ۱۹۴۲، ل ۸۳؛ ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئهیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۳۰؛ ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئهیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۷۴؛ ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۳۴.
- نامه ناردن له شووشهدا، هرگیپان، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۶۴-۶۵.
- وهرامیکی بهجی، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۷۱.
- بۆ گهلایوژ. شین و هاوار، ع. چالاک، ژماره ۳-۴، سالی ۳، مارت و نیسانی ۱۹۴۲، ل ۸۳-۸۵.
- پۆستهی گهلایوژ: أ. خ.، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئهیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۷۳-۷۴.
- پیژانینی دل به سزا کیشانان، دلسۆز، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئهیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۷۵-۷۷.
- تکا له خویندهوارانی گهلایوژ، عهلی کهمال، ژماره ۹-۱۰، سالی ۳، ئهیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۹۵-۹۶.
- بۆ زانین، عهلاهههین سهجادی، ژماره ۱۱-۱۲، سالی ۳، تشرینی دووهم و کانوونی یهکهمی ۱۹۴۲، ل ۹۷.

- گەلاويز له سالى چوارا، عه لائەدين سه جادى، ژماره ۱، سالى ۴، كانونى دووهى ۱۹۴۳، ل ۱-۳.
- قسهى نهستهق، ژماره ۱، سالى ۴، كانونى دووهى ۱۹۴۳، ل ۲۰. ژماره ۱۲، سالى ۴، كانونى يهكه مى ۱۹۴۳، ل ۲۴.
- پيشينان وتوويانه، ژماره ۱، سالى ۴، كانونى دووهى ۱۹۴۳، ل ۳۳. ژماره ۲، سالى ۴، شوباتى ۱۹۴۳، ل ۱۷؛ ژماره ۳، سالى ۴، مارتى ۱۹۴۳، ل ۲۱؛ ژماره ۵، سالى ۴، مايىسى ۱۹۴۳، ل ۴۰؛ ژماره ۷، سالى ۴، تهموزى ۱۹۴۳، ل ۵۲؛ ژماره ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۲۶؛ ژماره ۱۰، سالى ۴، تشرىنى يهكه مى ۱۹۴۳، ل ۴۲؛ ژماره ۱۱، سالى ۴، تشرىنى دووهى ۱۹۴۳، ل ۴۲؛ ژماره ۱۲، سالى ۴، كانونى يهكه مى ۱۹۴۳، ل ۶۲.
- تكا (سه بارهت به گيو موكرىانى)، ژماره ۱، سالى ۴، كانونى دووهى ۱۹۴۳، ل ۴۲. ژماره ۴، سالى ۴، نىسانى ۱۹۴۳، ل ۵۶. ژماره ۶، سالى ۴، حوزەيرانى ۱۹۴۳، ل ۸.
- بو پيکه نين، ژماره ۱، سالى ۴، كانونى دووهى ۱۹۴۳، ل ۴۳-۴۴؛ ژماره ۲، سالى ۴، شوباتى ۱۹۴۳، ل ۴۳؛ ژماره ۴، سالى ۴، نىسانى ۱۹۴۳، ل ۴۷؛ ژماره ۷، سالى ۴، تهموزى ۱۹۴۳، ل ۵۷؛ ژماره ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۳۰؛ ژماره ۱۲، سالى ۴، كانونى يهكه مى ۱۹۴۳، ل ۵۰.
- سوپاس، قوتابيهك، ژماره ۲، سالى ۴، شوباتى ۱۹۴۳، ل ۲۶.
- له باخى گوليك: ناوى دريژ، ژماره ۲، سالى ۴، شوباتى ۱۹۴۳، ل ۴۴.
- سه ربه ستي!، ژماره ۳، سالى ۴، مارتى ۱۹۴۳، ل ۹.
- محكه مهى گەلاويز و قهزار، گوڤان، ژماره ۴، سالى ۴، نىسانى ۱۹۴۳، ل ۴۸-۵۱.
- سوپاس، ا. ع، ژماره ۵، سالى ۴، مايىسى ۱۹۴۳، ل ۴۴.
- پي بکه نه، ا. ف. نادى، ژماره ۵، سالى ۴، مايىسى ۱۹۴۳، ل ۴۴-۴۱.
- نوباليان له ئەستوى خويانه، گەلاويز، ژماره ۵، سالى ۴، مايىسى ۱۹۴۳، ل ۵۱.
- چاپى كوردى: ريبيا تازه، ژيان، گەلاويز، هاوار، پوناھى (له پوژى نوئ) وەرگيراه، ژماره ۶، سالى ۴، حوزەيرانى ۱۹۴۳، ل ۲۴-۲۵.
- پرسىارى گەلاويز، ژماره ۷، سالى ۴، تهموزى ۱۹۴۳، ل ۳۰؛ ژماره ۹، سالى ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۵۱.
- موحتەرمه عەلى كەمال بەگ، زيهر، ژماره ۷، سالى ۴، تهموزى ۱۹۴۳، ل ۴۲.
- ئەگەر نەترانيوه بيزانه، محمەد قەرەداغى، ژماره ۷، سالى ۴، تهموزى ۱۹۴۳، ل ۶۱-۶۲.
- ئەوانه ي پيمخوشه، ن. ئارى، ژماره ۷، سالى ۴، تهموزى ۱۹۴۳، ل ۶۳.

- پاشماوہی پارہدەرەکان بەیانەى سەرکەوتن، ژمارە ۷، سالی ۴، تەمووزى ۱۹۴۳، ل ۷۱-۷۲.
- پرسىارى گەلاويز، ژمارە ۸، سالی ۴، ئوغستۆسى ۱۹۴۳، ل ۴۲.
- ئىستگەى بئەلى كوردوستان لە پۆژمەلاتى نزيكەو، ژمارە ۸، سالی ۴، ئوغستۆسى ۱۹۴۳، ل ۴۳.
- ئەزانى ناوى چييه؟، ژمارە ۸، سالی ۴، ئوغستۆسى ۱۹۴۳، ل ۴۸.
- مەتەلى كوردى، ژمارە ۹، سالی ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۱۲.
- بىرى ئى كەرەو، ژمارە ۹، سالی ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۴۵.
- وەلام، ژمارە ۹، سالی ۴، ئەيلوولى ۱۹۴۳، ل ۶۵.
- سوپاس (عەبدوللا لوتفى پرى ۱۰۰ دىنارى ترى بەخشيوه بە گەلاويز)، ژمارە ۱۰، سالی ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۲۸.
- وینەيەكى سەير، وەرگيزان، كەمال عەزمى بابان، ژمارە ۱۰، سالی ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۴۹-۵۲.
- گەلاويز بۆ چييه؟، ژمارە ۱۰، سالی ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۵۲.
- وەلامى پرسىارى ژمارە ۸، سالی ۴، گەلاويز، ع. چالاک، ژمارە ۱۰، سالی ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۵۳-۵۵.
- بىرى ئى كەرەو، ژمارە ۱۰، سالی ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۵۵. ژمارە ۱۱، سالی ۴، تشرىنى دووهمى ۱۹۴۳، ل ۳۰. www.zheen.org
- پيرۆزبايى گەلاويز بۆ ناييه كوردەكان، ژمارە ۱۰، سالی ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۵۸.
- پرسىارى گەلاويز: بە ژن ويا، ژمارە ۱۰، سالی ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۵۹.
- مەتەلەكانى ژمارە ۸ سالی ۴، گەلاويز، ژمارە ۱۰، سالی ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۷۲.
- ناوى ئەو ئابوونانە كە پارەى سى سالی گەلاويز قەرزاران، ژمارە ۱۰، سالی ۴، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۷۲.
- سەير ئەمەيه!!، ژمارە ۱۱، سالی ۴، تشرىنى دووهمى ۱۹۴۳، ل ۵.
- دەنگى گيىتى تازە، گەلاويز، ژمارە ۱۱، سالی ۴، تشرىنى دووهمى ۱۹۴۳، ل ۲۰-۲۱.
- بزانه زيرەكيت!!، ژمارە ۱۱، سالی ۴، تشرىنى دووهمى ۱۹۴۳، ل ۲۷. ژمارە ۱۲، سالی ۴، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۲۵.
- وەرامل بزانە زيرەكيت، ژمارە ۱۱، سالی ۴، تشرىنى دووهمى ۱۹۴۳، ل ۶۴؛ ژمارە ۱۲، سالی ۴، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۳، ل ۷۱.

- يانە و باوەرپيكر او كهه، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۶۵.
- بو ئاگاداری، ژماره ۱۱، سالی ۴، تشرینی دووهمی ۱۹۴۳، ل ۷۲؛ ژماره ۱۲، سالی ۴، كانوونی يهكهمی ۱۹۴۳، ل ۷۲.
- گهلاویژ، پیرهمیژ، ژماره ۱، سالی ۵، كانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۱-۴.
- بزانه زیرهكیت!، ژماره ۱، سالی ۵، كانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۲۳.
- پيشینیان وتویانه، ژماره ۱، سالی ۵، كانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۵۲-۵۳؛ ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۳۰. ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۴۷؛ ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۶۱؛ ژماره ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۴، ل ۵۴؛ ژماره ۶، سالی ۵، حوزەیرانی ۱۹۴۴، ل ۱۳؛ ژماره ۷، سالی ۵، تهمووزی ۱۹۴۴، ل ۱۱؛ ژماره ۱۱، سالی ۵، تشرینی يهكهمی ۱۹۴۴، ل ۱۳؛ ژماره ۱۲، سالی ۵، كانوونی يهكهمی ۱۹۴۴، ل ۴۲.
- پرسیارا گهلاویژ، عوتمان صهبری، ژماره ۱، سالی ۵، كانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۵۸-۶۰.
- وهرامی بزانه زیرهكیت، ژماره ۱، سالی ۵، كانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۶۴.
- گوڤار و پوژنامهی كوردی، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۲۲.
- چهند وتیهك، ن.س (كچهكورد)، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۲۳.
- ستیژ (گوڤار)، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۶۴.
- سائنامی كوردی، ژماره ۲، سالی ۵، شوباتی ۱۹۴۴، ل ۷۲.
- پی بکهنه، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۴.
- بو پيکهنين، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۳۰؛ ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۵۷؛ ژماره ۸، سالی ۵، تهمووزی ۱۹۴۴، ل ۵۹؛ ژماره ۱۰، سالی ۵، تشرینی يهكهمی ۱۹۴۴، ل ۳۰.
- سینهمای صهلا حهدين له سلیمانی، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۴۸.
- خهویکی خووش، توفیق ئەمینیان، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۴۹-۵۰.
- قسهی نهستهق، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۵۵؛ ژماره ۶، سالی ۵، حوزەیرانی ۱۹۴۴، ل ۵۷.
- چهند پهندیکی كۆمهلی، كۆکردنهوی حهمهپهش، ژماره ۳، سالی ۵، مارتی ۱۹۴۴، ل ۵۷-۵۸؛ ژماره ۵، سالی ۵، مایسی ۱۹۴۴، ل ۴۳-۴۹.
- بی درۆ، ژماره ۴، سالی ۵، نیسانی ۱۹۴۴، ل ۱۸.
- چهند كورد گهلاویژ نهخوینیتهوه، چرو، ژماره ۶، سالی ۵، حوزەیرانی ۱۹۴۴، ل ۱۴-۱۶.
- چاری دلتهنگی، ژماره ۱، سالی ۵، كانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۴.
- تۆله ئەسینئ، ژماره ۱، سالی ۵، كانوونی دووهمی ۱۹۴۴، ل ۱۱.

- ربي نهجات و گوره يي، محمهد صديق موجته هيدي، ژماره ۸، سالي ۵، ته مووزي ۱۹۴۴، ۱۷-۱۸.

- چن وتاريكي به نرخی پياوه گوره کاني ته نريخ، حه سن فه می بهگ جاف، ژماره ۸، سالي ۵، ته مووزي ۱۹۴۴، ۱۹-۲۶.

- قسه ي پياوه ژيره کان، ژماره ۹، سالي ۵، نه يلوولي ۱۹۴۴، ۵۰؛ ژماره ۱۰، سالي ۵، تشريني يه که می ۱۹۴۴، ۵۵.

- سه يره يا نيوه سه يره، ژماره ۱۰، سالي ۵، تشريني يه که می ۱۹۴۴، ۴۲.

- چهند په نديكي کومه لايه تي، وه رگير: م. خ. سيامه نصور، ژماره ۱۰، سالي ۵، تشريني يه که می ۱۹۴۴، ۶۷.

- دهنگي گيتي تاز، ژماره ۱۱، سالي ۵، تشريني يه که می ۱۹۴۴، ۴۲.

- پوژي له دايک بووني وه صيي نه عظم، ژماره ۱۲، سالي ۵، کانووني يه که می ۱۹۴۴، ۲۸.

- گه لاويژ سالي شه شه، پيره مي رد، ژماره ۱، سالي ۶، کانووني دووه می ۱۹۴۵، ۱-۲.

- پيشينان وتوويانه، ژماره ۱، سالي ۶، کانووني دووه می ۱۹۴۵، ۶؛ ژماره ۲، سالي ۶، شوباتي ۱۹۴۵، ۳؛ ژماره ۳، سالي ۶، مارتی ۱۹۴۵، ۵۷؛ ژماره ۴، سالي ۶، نيساني ۱۹۴۵، ۱۰؛ ژماره ۶، سالي ۶، حوزه يراني ۱۹۴۵، ۱۲؛ ژماره ۸، سالي ۶، ئابي ۱۹۴۵، ۲۹؛ ژماره ۹، سالي ۶، نه يلوولي ۱۹۴۵، ۲۱.

- قسه ي پياوه ژيره کان، ژماره ۱، سالي ۶، کانووني دووه می ۱۹۴۵، ۲۹؛ ژماره ۲، سالي ۶، شوباتي ۱۹۴۵، ۱۲؛ ژماره ۴، سالي ۶، نيساني ۱۹۴۵، ۴۱؛ ژماره ۶، سالي ۶، حوزه يراني ۱۹۴۵، ۵۰؛ ژماره ۷، سالي ۶، ته مووزي ۱۹۴۵، ۲؛ ژماره ۷، سالي ۶، ته مووزي ۱۹۴۵، ۷۲؛ ژماره ۱۱، سالي ۶، تشريني دووه می ۱۹۴۵، ۱۴.

- بو پيکه نين، ژماره ۱، سالي ۶، کانووني دووه می ۱۹۴۵، ۳۰؛ ژماره ۲، سالي ۶، شوباتي ۱۹۴۵، ۶۶؛ ژماره ۵، سالي ۶، مایسي ۱۹۴۵، ۱۷-۱۸؛ ژماره ۶، سالي ۶، حوزه يراني ۱۹۴۵، ۳۲؛ ژماره ۸، سالي ۶، ئابي ۱۹۴۵، ۵۲؛ ژماره ۹، سالي ۶، نه يلوولي ۱۹۴۵، ۲۴؛ ژماره ۹، سالي ۶، نه يلوولي ۱۹۴۵، ۶۱؛ ژماره ۱۲، سالي ۶، کانووني يه که می ۱۹۴۵، ۶۰-۶۱.

- قسه ي نه ستق، ژماره ۱، سالي ۶، کانووني دووه می ۱۹۴۵، ۶۷؛ ژماره ۲، سالي ۶، شوباتي ۱۹۴۵، ۱۴؛ ژماره ۲، سالي ۶، شوباتي ۱۹۴۵، ۵۶؛ ژماره ۴، سالي ۶، نيساني ۱۹۴۵، ۲۵؛ ژماره ۶، سالي ۶، حوزه يراني ۱۹۴۵، ۱۰؛ ژماره ۷، سالي ۶، ته مووزي ۱۹۴۵، ۱۲؛ ژماره ۷، سالي ۶، ته مووزي ۱۹۴۵، ۵۸؛ ژماره ۸، سالي ۶، ئابي ۱۹۴۵،

- ل ۱۵؛ ژماره ۸، سالی ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۲۶؛ ژماره ۸، سالی ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۵۱؛ ژماره ۹، سالی ۶، ئەيلوولى ۱۹۴۵، ل ۱۱؛ ژماره ۹، سالی ۶، ئەيلوولى ۱۹۴۵، ل ۶۰؛ ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۱۱-۱؛ ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۳۲. ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرىنى دووهمى ۱۹۴۵، ل ۵۸.
- سالنامەى گەلاويز، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل ۱-۳.
- جەنگى حەوت سائە، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل ۱۹.
- ۳۲ سالی ئەنو، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل ۲۰.
- حكوومهتە بچووكەكانى دنيا، ژماره ۲، سالی ۶، شوباتى ۱۹۴۵، ل ۲۵.
- نامەى سەربازىكى سؤقيهتەى، وەرگىپران، عوتمان مصطهفا، ژماره ۴، سالی ۶، نيسانى ۱۹۴۵، ل ۴۸-۵۱.
- كوھستان، ژماره ۴، سالی ۶، نيسانى ۱۹۴۵، ل ۵۲.
- پياويكى هيمن و بەسەزمان و بىتاوانم، جون چانسوور، وەرگىپران، پەرمى قەزاز، ژماره ۵، سالی ۶، مايسى ۱۹۴۵، ل ۳۶-۳۲.
- ئەزانيت، ژماره ۵، سالی ۶، مايسى ۱۹۴۵، ل ۴۷. ژماره ۸، سالی ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۱۱. ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۱۲.
- چەند پەندىكى كۆمەلایەتەى، ژماره ۶، سالی ۶، جوزهيرانى ۱۹۴۵، ل ۲۹.
- ئايا ئەزانی، ژماره ۶، سالی ۶، جوزهيرانى ۱۹۴۵، ل ۷۲.
- گەلاويز و خویندەوارانى، ژماره ۷، سالی ۶، تەمووزى ۱۹۴۵، ل ۵۷-۵۸؛ ژماره ۹، سالی ۶، ئەيلوولى ۱۹۴۵، ل ۵۹-۶۰؛ ژماره ۱۰، سالی ۶، تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۵۸-۶۰؛ ژماره ۱۱، سالی ۶، تشرىنى دووهمى ۱۹۴۵، ل ۳۱-۳۲.
- چەند پەندىك، عەبدولموحسين هوشيار كردوويه بە كوردی، ژماره ۸، سالی ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۲۷.
- ئەگەر ئەتزانىوه بيزانە، محەمد قەرەداغى، ژماره ۸، سالی ۶، ئابى ۱۹۴۵، ل ۴۸.
- چۆن شارى پەكين پەوشەن كرايهوه، وەرگىپران، صاير ئيسماعيل، ژماره ۹، سالی ۶، ئەيلوولى ۱۹۴۵، ل ۲۲-۲۴.
- هەلبێردن (انتخابات)، ژماره ۱۲، سالی ۶، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۱-۶.
- بۆ ليكدانەوه، ژماره ۱۲، سالی ۶، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۵، ل ۱۸.
- گەلاويز حەوتەى چوو، پيرەميرد، ژماره ۱، سالی ۷، كانوونى دووهمى ۱۹۴۶، ل ۱-۲.

- قسهی نهستهق، ژماره ۱، سالی ۷، کانوونی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۲، ۳۲؛ ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۹؛ ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۴۷؛ ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۳۱-۳۲؛ ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۸؛ ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۶۴؛ ژماره ۷، سالی ۷، تهموزی ۱۹۴۶، ل ۲۶؛ ژماره ۸، سالی ۷، فابی ۱۹۴۶، ل ۴۹. ژماره ۸، سالی ۷، فابی ۱۹۴۶، ل ۵۹؛ ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۳۱-۳۲؛ ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۵۱؛ ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۶۰.

- کهلکی پوژنامه و گوڤار، شیخ محهمهدی خال، ژماره ۱، سالی ۷، کانوونی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۹-۳.

- بهارورد، (ورگگیران)، ژماره ۱، سالی ۷، کانوونی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۳۲.

- گهلاویژ و خویندهوارانی، ژماره ۱، سالی ۷، کانوونی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۴۱-۴۵؛ ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۴۷-۴۶؛ ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۴۷-۴۶؛ ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۱۷-۲۱؛ ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۵۲-۵۵؛ ژماره ۶، سالی ۷، حوزهیرانی ۱۹۴۶، ل ۵۷-۶۲؛ ژماره ۷، سالی ۷، تهموزی ۱۹۴۶، ل ۴۷-۵۲؛ ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۶۳؛ ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۱۸-۲۴.

- چند ناخافتنیکی پیاوه ژیرهکان، جهلال خهیلانی، بهرنادشوق، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۱۹-۲۰.

- نهزانیته؟ ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۲۱، ۶۱، ژماره ۶، سالی ۷، حوزهیرانی ۱۹۴۶، ل ۲۱-۲۲؛ ژماره ۷، سالی ۷، تهموزی ۱۹۴۶، ل ۲۸-۲۹.

- ژین بیست سالهیه، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۵۰.

- بو پیکهنین، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۵۱-۵۴؛ ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۵۷-۵۸؛ ژماره ۴، سالی ۷، نیسانی ۱۹۴۶، ل ۴۸-۴۶؛ ژماره ۵، سالی ۷، مایسی ۱۹۴۶، ل ۲۲-۲۴؛ ژماره ۶، سالی ۷، حوزهیرانی ۱۹۴۶، ل ۲۷-۲۹؛ ژماره ۸، سالی ۷، فابی ۱۹۴۶، ل ۶۰-۶۱؛ ژماره ۱۰، سالی ۷، تشرینی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۶۴-۶۶. ژماره ۱۱، سالی ۷، تشرینی دووهمی ۱۹۴۶، ل ۵۴-۶۱؛ ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۶۱-۶۴.

- له باخی گولیک: نهلبانیا، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۵۵-۵۷؛ شهپ چییه؟، ژماره ۳، سالی ۷، مارتی ۱۹۴۶، ل ۳۰-۳۲؛ ژماره ۱۲، سالی ۷، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۶، ل ۱۲-۱۶.

- ئیتالیایی ئهلین، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۶۲.

- توئه به توئه، ژماره ۲، سالی ۷، شوباتی ۱۹۴۶، ل ۶۴.

- ئايا ئەزىزى كەوا؟ فەوزى دىلشاد، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۱۶-۱۷.
- حەبەشى ئەلەين، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۲۱.
- يۇگسلافيە و دەستورى تازەى، وەرگىپران، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۲۲-۲۴.
- رۇژنامەى كوردستان (مەھاباد-۱۹۴۶)، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۲۹.
- بۇ ئابوونەكانى گەلاويژ، ژمارە ۳، سالى ۷، مارتى ۱۹۴۶، ل ۵۶.
- بۇ ئەستىرە تاقانەكەى كوردستان گەلاويژى خۆشەويست، م. كوردى، ژمارە ۴، سالى ۷، نىسانى ۱۹۴۶، ل ۲۱-۲۸.
- وەرەمى لاپەرە (۳۴)ى ژمارە ۳ سالى ۷، ژمارە ۴، سالى ۷، نىسانى ۱۹۴۶، ل ۲۹-۳۱.
- زانىوتە؟ م. ا.، ژمارە ۵، سالى ۷، مايسى ۱۹۴۶، ل ۹-۱۰.
- ژيان چىيە؟، فيكتور ھۆگۆ، وەرگىپران، ژمارە ۵، سالى ۷، مايسى ۱۹۴۶، ل ۱۶-۱۷.
- ترساندن، ژمارە ۵، سالى ۷، مايسى ۱۹۴۶، ل ۷۲.
- پەندى ئىمپرو، ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۲۶.
- ئەو شارستانىيەى نازى بلاوى ئەكردەو، وەرگىپران، ژمارە ۶، سالى ۷، حوزەيرانى ۱۹۴۶، ل ۴۸-۴۹.
- مرۇق، ژمارە ۷، سالى ۷، تەمووزى ۱۹۴۶، ل ۱۲.
- بازگانانى شەرپ و شانۆكەى ئىران، وەرگىپران، س. ئاكام، ژمارە ۷، سالى ۷، تەمووزى ۱۹۴۶، ل ۱۶-۲۶.
- سوپاس بۇ ئەم گەلاويژە و خويىندەوارانى، صاير حاجى فەتھوللا، ژمارە ۷، سالى ۷، تەمووزى ۱۹۴۶، ل ۲۷-۲۸.
- ژيان چىيە؟، ژمارە ۷، سالى ۷، تەمووزى ۱۹۴۶، ل ۲۹.
- شتى چۆن ئەبى!، ژمارە ۸، سالى ۷، ئابى ۱۹۴۶، ل ۲۷.
- فاما النيرگەلە، ژمارە ۹، سالى ۷، ئەيلوولى ۱۹۴۶، ل ۲۴-۲۵.
- بۇ خويىندەوارانى گەلاويژ، عەلى كەمال بەگ، ژمارە ۹، سالى ۷، ئەيلوولى ۱۹۴۶، ل ۴۷-۴۹.
- باوهر بکەيت يا نەيكەيت، ژمارە ۹، سالى ۷، ئەيلوولى ۱۹۴۶، ل ۵۹.
- ئافرەت، ژمارە ۱۱، سالى ۷، تەشرىنى دووهمى ۱۹۴۶، ل ۵۱.
- خۆشەويستى نەمر، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۱۰.
- لەگەل تۆمە گەلاويژ!، م. نەريمان، ژمارە ۱۲، سالى ۷، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۶، ل ۵۷-۵۹.
- گەلاويژ سالى ھەشتە، پىرەمىرد، ژمارە ۱، سالى ۸، كانوونى دووهمى ۱۹۴۷، ل ۱-۲.

- قسهی نهستهق، ژماره ۱، سالی ۸، کانوونی دووهمی ۱۹۴۷، ۷، ۵۷؛ ژماره ۲، شویاتی ۱۹۴۷، ۱۴-۱۵؛ ژماره ۲، سالی ۸، شویاتی ۱۹۴۷، ۵۳، ۶۰، ۶۷؛ ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ۲۷؛ ژماره ۶، سالی ۸، حوزهیرانی ۱۹۴۷، ۶۰؛ ژماره ۷، سالی ۸، تهموزی ۱۹۴۷، ۵۸؛ ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ۱۶؛ ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ۶۵؛ ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۷، ۳۹-۴۰، ۵۱؛
- بۆ پیکهنین، ژماره ۱، سالی ۸، کانوونی دووهمی ۱۹۴۷، ۶۲-۶۴؛ ژماره ۲، سالی ۸، شویاتی ۱۹۴۷، ۶۱-۶۴؛ ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ۶۶-۶۸، ۶۸-۶۶؛ ژماره ۷، سالی ۸، تهموزی ۱۹۴۷، ۶۶-۶۸؛ ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ۵۹-۶۰؛ ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۷، ۳۹-۴۰؛ ژماره ۱۱، سالی ۸، تشرینی دووهمی ۱۹۴۷، ۳۰-۳۲؛ ژماره ۱۲، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۷، ۵۵-۵۶.
- له باخی گوئیک: ژماره ۲، شویاتی ۱۹۴۷، ۸-۱۳؛ ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ۴۸-۵۰؛ ژماره ۵، سالی ۸، مایسی ۱۹۴۷، ۲۳-۲۷؛ ژماره ۷، سالی ۸، تهموزی ۱۹۴۷، ۲۵-۲۶؛ ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ۲۵-۲۹؛ ژماره ۹-۱۰، سالی ۸، ئیلوول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۷، ۶۴-۶۶.
- ئەهی گیانی پاک، ج. ب. پۆژیانی، ژماره ۲، شویاتی ۱۹۴۷، ۱۴-۱۵.
- لهوی، ا. شالی، ژماره ۲، شویاتی ۱۹۴۷، ۱۶-۱۷.
- قپال و کراس، تۆلستوی، وەرگیپران، ژماره ۲، شویاتی ۱۹۴۷، ۴۱-۴۲.
- گهلویژو خوینهرازی، ژماره ۲، سالی ۸، شویاتی ۱۹۴۷، ۴۴-۴۸؛ ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ۶۳-۶۴؛ ژماره ۴، نیسانی ۱۹۴۷، ۶۵؛ ژماره ۷، سالی ۸، تهموزی ۱۹۴۷، ۴۵-۵۱؛ ژماره ۸، سالی ۸، ئابی ۱۹۴۷، ۵۱-۵۲؛ ژماره ۱۲، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۷، ۵۲-۵۴.
- ئەزانیت دوژمنی ههره گهورهت چییه؟، ژماره ۲، سالی ۸، شویاتی ۱۹۴۷، ۵۴.
- ئەو نووسینهی له چاپ نادرئ!، ژماره ۲، سالی ۸، شویاتی ۱۹۴۷، ۵۴.
- بۆ ئابوونهکانی کفری، ژماره ۲، سالی ۸، شویاتی ۱۹۴۷، ۵۴.
- چیی پی وتن؟، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ۲۱-۲۲.
- گهلهکانی ئەمریکای یهکگرتوو کین، (وهرگیپران)، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ۱۷ج-۱۷و.
- له عهلی کهمالهوه بۆ هاوولاتییه خوشهویستهکانی، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ۲۷-۳۰.
- نرخى شت!، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ۳۱.
- بلابوونهوی پایسکل، ژماره ۳، مارتی ۱۹۴۷، ۳۲.

- كاك عومەر كوچت كرد؟!، ژماره ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۴۵-۴۶.
- ئەوانەى نامرن: تۆماس ئەدىسون، ژماره ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۴۹-۵۲.
- تانیا، ع. م.، ژماره ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۵۶.
- لە عەلى حەيدەر سەليمانەو، ژماره ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۵۷.
- مسز كشميش، ژماره ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۵۸-۵۹.
- فاضل كوچت كرد؟ ژماره ۳، مارتى ۱۹۴۷، ل ۲۶.
- ئاموژگار يەكى دلسوزانە، ئەمىن زەكى بەگ، ژماره ۴، نيسانى ۱۹۴۷، ل ۱-۳.
- سكو تالاندى ئەلپىن، ژماره ۴، نيسانى ۱۹۴۷، ل ۲۸.
- ھەميشە ھۆشت لەسەر خۆت بى، (وەرگىپران)، ق. قەزاز، ژماره ۴، نيسانى ۱۹۴۷، ل ۲۹-۳۱.
- كەمىك پى بىكەنە، ژماره ۴، نيسانى ۱۹۴۷، ل ۳۲.
- ئەزانىت، ژماره ۵، سالى ۸، مايسى ۱۹۴۷، ل ۲۹-۳۰؛ ژماره ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۱۵-۱۶؛ ژماره ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۳۲؛ ژماره ۱۱، سالى ۸، تشرىنى دووھى ۱۹۴۷، ل ۱۵.
- لە ھەر تەلە دەنگى، ژماره ۵، سالى ۸، مايسى ۱۹۴۷، ل ۳۱-۳۲؛ ژماره ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۷، ل ۴۸-۵۲.
- گەلاويزى خوشەويست، محەمەد ئەمىن زەكى، ژماره ۶، حوزەيرانى ۱۹۴۷، ل ۴۴.
- سەيرى ئەم ھۆشەكە، ژماره ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۸.
- جوانى تەبيعت، ژماره ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۲۰-۲۴.
- ئيش بىكە تا گەنجىت، (وەرگىپران)، ژماره ۷، سالى ۸، تەمووزى ۱۹۴۷، ل ۵۹-۶۱.
- بو پارباردن، ژماره ۸، سالى ۸، ئابى ۱۹۴۷، ل ۱۴.
- گەلاويز، دلشاد رەسوولى، ژماره ۹، ۱۰، سالى ۸، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۵۰-۵۱.
- گەلاويز، ج.ب. پوژيەيانى، ژماره ۹، ۱۰، سالى ۸، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۶۰-۶۲.
- حيساباتى گەلاويز، ژماره ۹-۱۰، سالى ۸، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۹۹-۱۰۴؛ ژماره ۱۱، سالى ۸، تشرىنى دووھى ۱۹۴۷، ل ۷۲؛ ژماره ۱۲، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۷۲.
- تىكايەكى تايبەتى، عەلى كەمال، ژماره ۱۱، سالى ۸، تشرىنى دووھى ۱۹۴۷، ل ۵۸-۵۹.
- فەن، تۆلىستوى، ژماره ۱۲، سالى ۸، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۷، ل ۱-۶.

- چۆن له سینهما دائه نیشیت، ا. شیرزاد، ژماره ۱۲، سالی ۸، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۷، ل ۲۹-۳۲.
- گهلاویژ سالی نویه، پیره میرد، ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۱-۳.
- زستان، ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۲۲.
- نیویۆرک شاری باوه پری نه کراو، وهرگیپان، قادر خه فاف، ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۲۳-۲۸.
- گهلاویژو خوینه رانی: ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۵۰-۵۱؛ ژماره ۲، سالی ۹، شوباتی ۱۹۴۸، ل ۵۱-۵۶؛ ژماره ۳، سالی ۹، مارتی ۱۹۴۸، ل ۵۸-۶۲؛ ژماره ۵، سالی ۹، مارس ۱۹۴۸، ل ۵۶-۵۸؛ ژماره ۸، سالی ۹، ئابی ۱۹۴۸، ل ۵۷-۶۰.
- له بهر ده رگای به هشتدا، ج.خ، ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۵۷-۵۸.
- ئەم وینانه (به دیع باب هجان)، ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۵۸.
- بو پیکه نین: ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۵۹-۶۲. ژماره ۶، سالی ۹، حوزهیرانی ۱۹۴۸، ل ۶۰-۶۴؛ ژماره ۷، سالی ۹، ته مووزی ۱۹۴۸، ل ۴۷-۴۸؛ ژماره ۸، سالی ۹، ئابی ۱۹۴۸، ل ۴۸-۵۰.
- گهلاویژ ئه فهندی گو قاره که مه خوینه وه، ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۷۰-۷۱.
- حیسابی گهلاویژ: ژماره ۱، سالی ۹، کانوونی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۷۲؛ ژماره ۲، سالی ۹، شوباتی ۱۹۴۸، ناوه وهی بهرگی دواوه؛ ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ناوه وهی بهرگی دواوه.
- له باخی گو ئیک: ژماره ۲، سالی ۹، شوباتی ۱۹۴۸، ل ۱۱-۱۴؛ ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۴۳-۴۵؛ ژماره ۶، سالی ۹، حوزهیرانی ۱۹۴۸، ل ۱۵-۱۸؛ ژماره ۷، سالی ۹، ته مووزی ۱۹۴۸، ل ۱۸-۲۴؛ ژماره ۹-۱۰، سالی ۹، ئه یلول و تشرینی یهکهمی ۱۹۴۸، ل ۱۶-۲۰؛ ژماره ۱۱، سالی ۹، تشرینی دووهمی ۱۹۴۸، ل ۲۳-۲۶؛ ژماره ۱۲، سالی ۹، کانوونی یهکهمی ۱۹۴۸، ل ۵۳-۵۵.
- شه به نده بهرۆژ، شیخ محمه دی خال، ژماره ۲، سالی ۹، شوباتی ۱۹۴۸، ل ۱۵-۱۸.
- چاوپیاخساندنیک به ژماره ی پیشوودا، ژماره ۲، سالی ۹، شوباتی ۱۹۴۸، ل ۲۰-۲۸؛ ژماره ۴، سالی ۹، نیسانی ۱۹۴۸، ل ۵۸-۶۶.
- گیانه، ل. ف. دلشاد، ژماره ۲، سالی ۹، شوباتی ۱۹۴۸، ل ۳۲.
- په رستن!..، ا.ش، ژماره ۳، سالی ۹، مارتی ۱۹۴۸، ل ۱-۳.

- بۆگەلاوئىژى خۆشەويست، پىرەمپىرد، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۱۰-۱۱.
- ئىنگلىز ئەلى، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۱۲.
- گەنجى كۆچى كرد...، ئىقان تۆرجنىف، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۲۴.
- سالى چل و هەشت!، ھ. خۆشناو، ژمارە ۳، سالى ۹، مارتى ۱۹۴۸، ل ۵۳-۵۵.
- بەھار، ژمارە ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۱۷.
- جەزنى نەورۆز، ژمارە ۴، سالى ۹، نىسانى ۱۹۴۸، ل ۵۶-۵۷.
- قولەى بابل، ژمارە ۵، سالى ۹، مایسى ۱۹۴۸، ل ۱-۲.
- زانىنى بئىفەر!، ژمارە ۵، سالى ۹، مایسى ۱۹۴۸، ل ۲.
- قسەى نەستەق، ژمارە ۵، سالى ۹، مایسى ۱۹۴۸، ل ۷. ژمارە ۵، سالى ۹، مایسى ۱۹۴۸، ل ۳۲؛ ژمارە ۹-۱۰، ئەيلوولى و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۷۸؛ ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۲۱.
- پياو ئەببىت، ئەچەوسىتەوہ ئەمرىت- دلى تەنھايى، ژمارە ۵، سالى ۹، مایسى ۱۹۴۸، ل ۱۴.
- قولە رەشەكانى ئەمرىكا، وەرگىپران، ن.، ژمارە ۶، سالى ۹، حوزەيرانى ۱۹۴۸، ل ۱۸-۲۱.
- بە يادى ھاوپرى كۆچكردووم.. دژوار، ژمارە ۷، سالى ۹، تەمووزى ۱۹۴۸، ل ۴۵-۴۶.
- بۆ رابواردن، ژمارە ۸، سالى ۹، ئابى ۱۹۴۸، ل ۷؛ ژمارە ۹ و ۱۰، سالى ۹، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۳۱.
- زانىوتە؟، ژمارە ۹-۱۰، سالى ۹، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۲۵.
- لە ھەلەبجە، ژمارە ۹-۱۰، ئەيلوولى و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۵۹-۶۲.
- كشمير، ژمارە ۹-۱۰، ئەيلوولى و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۶۳-۶۴.
- نمونەى ديموكراتى، ھنرى والاس، (وەرگىپران)، ژمارە ۹-۱۰، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۶۵-۷۰.
- خۆى باپىرى خۆيەتى؟، ژمارە ۹-۱۰، ئەيلوول و تشرىنى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۷۹.
- چى لە دنيا ئەزانىت؟، ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دووھى ۱۹۴۸، ل ۱۱-۱۴؛ ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۱۳-۱۶.
- پۆستەى گەلاوئىژ، ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دووھى ۱۹۴۸، ل ۱۹-۲۳.
- بۆ پىكەنين، ژمارە ۱۱، سالى ۹، تشرىنى دووھى ۱۹۴۸، ل ۶۲-۶۳.
- مۇسىقا، شەمال صائىب، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۲۵-۲۷.
- ديسان گەلاوئىژ، ەلئەدين سەجادی، ژمارە ۱۲، سالى ۹، كانوونى يەكەمى ۱۹۴۸، ل ۶۵-۷۲.

- ئەزانىت، ژمارە ۱، سالى ۱۰، كانوونى دووهى ۱۹۴۹، ل ۳۲. ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۵۸.
- لە باخى گوليك: ، ژمارە ۱، سالى ۱۰، كانوونى دووهى ۱۹۴۹، ل ۴۰-۵۶؛ ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۱۶-۱۹؛ ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۵-۸؛ ژمارە ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۲۸-۳۱؛ ژمارە ۵، سالى ۱۰، مایسى ۱۹۴۹، ل ۶۳-۶۴؛ ژمارە ۶، سالى ۱۰، حوزەيرانى ۱۹۴۹، ل ۵۴-۵۶؛ ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۵۶؛ ژمارە ۸، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۴۶؛ ژمارە ۸، سالى ۱۰، ئابى ۱۹۴۹، ل ۶۳-۶۴.
- بو پيکهين، ژمارە ۱، سالى ۱۰، كانوونى دووهى ۱۹۴۹، ل ۶۱-۶۴؛ ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۶۵-۶۷؛ ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۴۶.
- راز و نيازى دوو هاوپاز، برژاو، گهلاويژ، مزورى، ژمارە ۲، سالى ۱۰، شوباتى ۱۹۴۹، ل ۳۸-۳۹.
- ئەستيرههكى گەش، وەرگيپان، ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۲۰-۲۴.
- دوا هەنگاو بەرەو مردن، وەرگيپان، فەوزى دلشاد، ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۴۱-۴۶.
- شتى بەكەك، بەشیر موشیر، ژمارە ۳، سالى ۱۰، مارتى ۱۹۴۹، ل ۴۷.
- قسەى نەستەق، ژمارە ۱، سالى ۱۰، كانوونى دووهى ۱۹۴۹، ل ۴؛ ژمارە ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۱۷؛ ژمارە ۶، سالى ۱۰، حوزەيرانى ۱۹۴۹، ل ۱۴، ۲۴.
- گهلاپرزانه، م. نازاد، ژمارە ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۲۶-۲۷.
- موسيقا، شەمال صائيب، ژمارە ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۴۳-۴۶؛ ئاواز و گۆرانى كوردى، ژمارە ۶، سالى ۱۰، حوزەيرانى ۱۹۴۹، ل ۲۵-۲۸؛ "پ" و "و"، شەمال صائيب، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۴۸-۵۵؛ "پ" و "و"، "و"، ژمارە ۸، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۵۸-۶۲.
- ياداوهرى، بەشیر موشیر، ژمارە ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۵۰-۵۲.
- ئەوپرەحماني خامه و مچە، ژمارە ۴، سالى ۱۰، نىسانى ۱۹۴۹، ل ۵۵-۵۶.
- لە پيگهى ژيانا، أ. عباس كهریم، ژمارە ۵، سالى ۱۰، مایسى ۱۹۴۹، ل ۴۷-۴۸.
- پرسيسار و وهلاميك، ، ژمارە ۵، سالى ۱۰، مایسى ۱۹۴۹، ل ۴۹.
- كزهى ديليك، محەمەد عەبدووللا، ژمارە ۵، سالى ۱۰، مایسى ۱۹۴۹، ل ۶۲.
- بزانه ئەزانىت، ژمارە ۷، سالى ۱۰، تەمووزى ۱۹۴۹، ل ۱۳.

- وردبوننهويهك، سهعيد فهرج، ژماره ۷، سالی ۱۰، تهموزی ۱۹۴۹، ل ۴۶؛ ژماره ۸، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۴۷-۴۸.
- چپای ئهلبهت، توفیق سلیمان، ژماره ۸، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۴۹-۵۲.
- لهگهئ تۆمه خوشهویستهکهه، م.ت.ع، ژماره ۸، سالی ۱۰، تهموزی ۱۹۴۹، ل ۴۶؛ ژماره ۸، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۵۲-۵۶.
- لۆقهنته، ژماره ۸، سالی ۱۰، تهموزی ۱۹۴۹، ل ۴۶. ژماره ۸، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۵۶.
- گوڤار و پوژنامه، ژماره ۸، سالی ۱۰، تهموزی ۱۹۴۹، ل ۴۶؛ ژماره ۸، سالی ۱۰، ئابی ۱۹۴۹، ل ۵۷.

